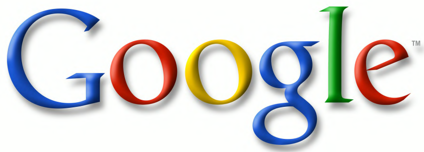

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

van het Koningrijk der Nederlanden

OF VERVOLG DER

MERKWAERDIGSTE GESCHIEDENISSEN,

DIE VOORGEVALLEN ZYN IN DE

VEREENIGDE PROVINCIEN,

DE

GENERALITEITS LANDEN,

EN DE

VOLKPLANTINGEN VAN DEN STAET.

ELFDE DEEL.

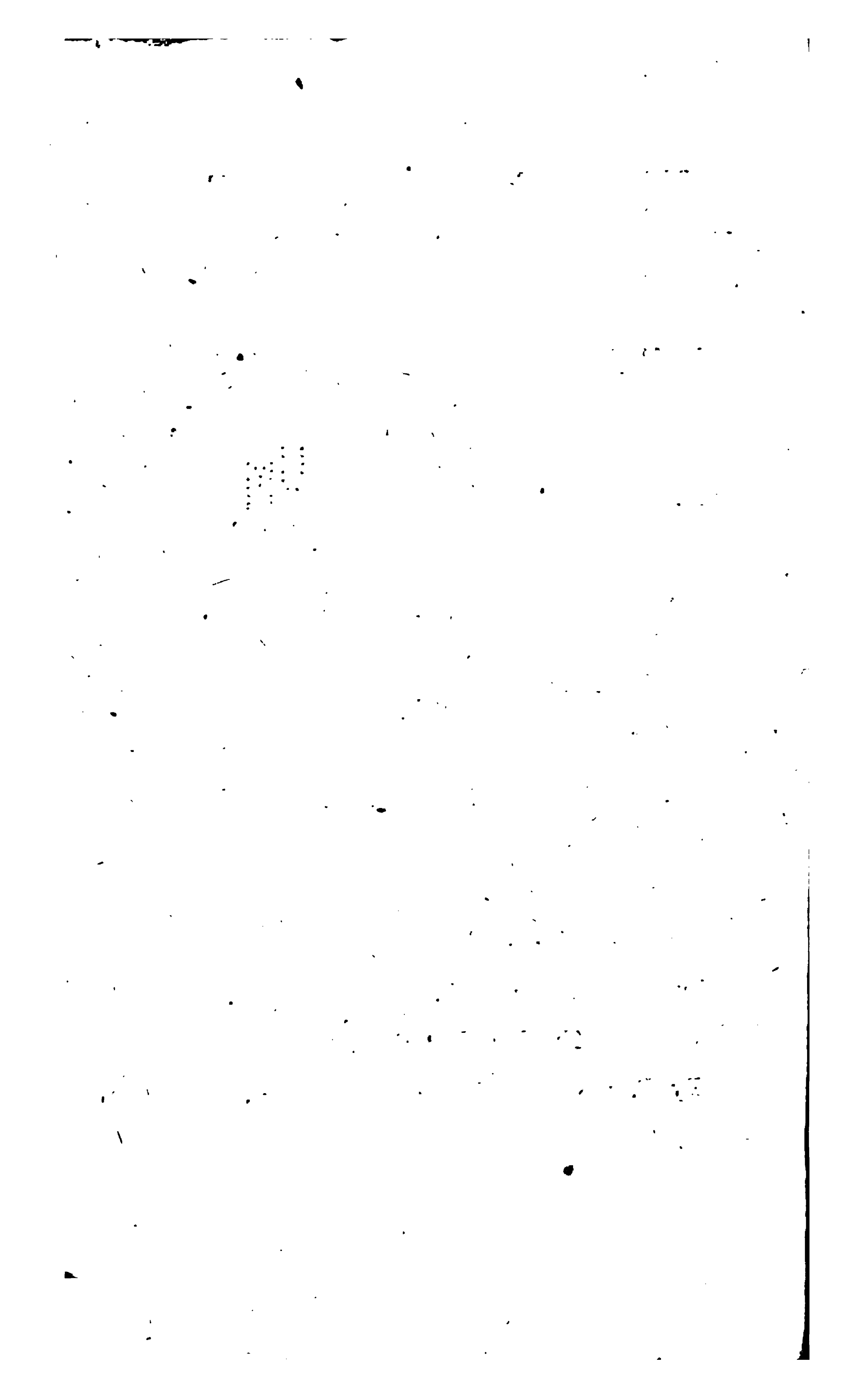
MDCCLXXVI.

Te AMSTELDAM,

By DE ERVEN VAN F. HOUTTUYN.

Te LEIDEN,

By P. VAN DER EYK en D. VYGH.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

JANUARY. MDCCLXXVI.

Lyst der Geborenen of Gedoopten, Getrouwde Paeren en Overledenen, in 't nu afgelopen jaer 1775. in eenige Steden en Plaetsen der Vereenigde Nederlanden.

HAERLEM. Het getal der geborenen in 't afgelopen jaer 1775. is geweest 796 kinderen, namenlyk 419 Zoonen en 377 Dochteren; onder welken 13 paeren tweelingen, en 10 Zoonen en 9 Dochters, die dood ter werreld zyn gekomen. In de Hervormde Kerk zyn gedoopt 429, en drie bejaerde persoonen, en getrouwd 116 paeren. Het getal der overledenen is 955 persoonen, namenlyk 539 boven de 12 en 416 onder de 12 jaren; in 't geheel 89 meer dan in 't voorgaend jaer 1774.

DELFT. In deze Stad zyn overleden 417 persoonen, gedoopt 257 Zoonen en 231 Dochteren, te zamen 488 kinderen. De getrouwden zyn 96 paeren in de Kerk, en 39 op het Raedhuis, te zamen 135 paeren.

'S GRAVENHAGE. In 't beloop van het jaer 1775 zyn alhier geboren 1263 kinderen, te weten: by de Gereformeerde Gedoopt 750; by de Lutherſche 116; onder de Roomſche 356, en onder de Joodſche Natie geboren 41; dus in 't geheel 1263.

Onder dat getal bevonden zig 642 Jongetjes en 621 Meisjes, en 6 waer van de Sexe niet gemeld is.

Het getal der dooden is 1272; waer onder zig bevinden van de Geboorte tot de 5 jaeren 408

Van 5 tot 10	—	63
— 10 - 15	—	24
— 15 - 20	—	29
— 20 - 25	—	30
— 25 - 30	—	28
— 30 - 35	—	34
— 35 - 40	—	30
— 40 - 45	—	61
— 45 - 50	—	40
— 50 - 55	—	49
— 55 - 60	—	52
— 60 - 65	—	74
— 65 - 70	—	76
— 70 - 75	—	83
— 75 - 80	—	76
— 80 - 100	—	105
— 104 -	—	1
		1263
Onbekend in ouderdom		9
		1272

Dus vindt men van 1272 dooden, 106 van 80

tot

tot 104 jaeren oud, en over het geheel onder twaelf één, van 80 en daer boven oud.

Ten huwelyk zyn ingeschreven 448 paeren.

Leiden. In deze Stad zyn in den jare 1775 geboren 1106 kinderen; van dewelke zyn 55 dood geboren, en nog 18 ongedoopt overleden, zonder dat 'er aentekening der sexe van dezelven is gehouden. Wyders zyn in de byzondere Gemeenten ingelyfd 1033 kinderen, onder welken waren elf paeren tweelingen: namenlyk in de Protestantsche Gemeentens 428 Zoons en 407 Dochters, te zamen uitmaekende 835 kinderen: in de Roomsch Catholyke Gemeente 101 Zoons en 95 Dochters, te zamen beloopende op 196 kinderen; en in de Joodsche Gemeente 2 Zoons. Dus in 't geheel 531 Zoons en 502 Dochters. Nog zyn in dit jaer binnen deze Stad overleden 1051 menschen: namelyk bejaerde persoonen van de mannelyke Sexe 206, en van de vrouwelyke 305, te zamen 511 persoonen: en kinderen van de mannelyke Sexe 197, en van de vrouwelyke 165, te zamen 362 kinders; waer by nog komen 18 kinderen, ongedoopt overleden, zonder dat 'er aentekening van de sexe is gehouden; nog 2 kinderen, zonder naem of sexe onder de overledenen aengetekend, en dan nog 55 kinderen, die dood geboren zyn, van welken het onderscheid der sexe ook niet is aengetekend: makende dus in 't geheel 948 menschen, binnen deze Stad begraven, waer by nog gevoegd moeten worden 101 Lyken van bejaerde persoonen, en twee Lyken van kinderen, buiten de Stad begraven. Onder de Lyken is maer één bejaerd manspersoon van de Joodsche Natie geweest.

Nog zyn in dit jaer alhier in Ondertrouw opgenomen, in 't Kerkenboek 260 en in 't Raedhuisboek 74, te zamen 334 paeren; en in den Echt vereenigd in de publieke Kerke 227, en op 't Raedhuis 67, te zamen 294 paeren. Onder welke laetsten was één paer van de Joodsche Natie.

AMSTELDAM. Het getal der Dooden van 't jaer 1774 is geweest 6649, en dat van 't jaer 1775, is 7895 en dus 1246 meer dan in het voorgaende jaer, nadien in dit najaer een zoort van kwaedaertige koortsen gewoed heeft, hoedanig men na 't jaer 1727. niet bespeurd heeft. Toen zyn egter veel meer menschen door dezelven in het graf gesleept, dan wel in dit afgelopen jaer, het welk men aen het thans doorgebroken gebruik der Kina toeschryft.

Gedeurende het jaer 1775 zyn hier van de Puye van het Stadhuis afgekondigd 1590 paeren en 667 paeren getrouwd; en in de Gereformeerde Kerken dezer Stad zyn 1492 paeren afgekondigd.

In de Gereformeerde en Luthersche Kerken dezer Stad zyn gedoopt 2507 Jongens, en 2334 Meisjes, waer onder begrepen zyn 48 paeren tweelingen en 7 bejaerden.

Dus de gedoopten allen 4841 kinderen.

In de Luthersche Gemeente zyn getrouwd 307 paeren.

ROTTERDAM. In 't afgelopen jaer zyn hier overleeden 1487 persoonen, namenlyk

Be-

Beneden het Jaer			404	Van 50	tot 55	-	67
Van 1	tot 2	-	97	—— 55	- 60	-	63
—— 2	- 3	-	57	—— 60	- 65	-	83
—— 3	- 4	-	18	—— 65	- 70	-	66
—— 4	- 5	-	16	—— 70	- 75	-	91
—— 5	- 10	-	31	—— 75	- 80	-	73
—— 10	- 18	-	22	—— 80	- 85	-	70
—— 18	- 25	-	43	—— 85	- 90	-	34
—— 25	- 30	-	24	—— 90	- 95	-	16
—— 30	- 35	-	34	—— 95	-	-	4
—— 35	- 40	-	47	—— 96	-	-	3
—— 40	- 45	-	61	—— 97	-	-	1
—— 45	- 50	-	45				

Onbekende Persoonen, welkers jaeren niet zyn opgegeven - - - 17

te samen 1487

en 537 paeren in den huwelyken staet getreden.

SCHIEDAM. In deze Stad zyn, gedurende het afgelopen jaer 1775 gestorven 236 persoonen, 81 mannen, 77 vrouwen, 24 zoons, 33 dogters, 18 ongedoopte kinderen en 3 Drenkelingen: zynde het getal der gestorvenen 42 meerder geweest dan in het jaer 1774, wanneer het beliep 194.

In de Nederduitsche Hervormde Gemeente zyn gedoopt 191 kinderen, 87 Zoons en 104 Dogters; waer onder geweest zyn driemael Tweelingen, zynde de eerste 2 Meisjes, de tweede één en één Jongen, en de derde geweest 2 Meisjes.

Ook zyn in de Walsche Kerk gedoopt 3 Zoons; by de Lutherschen 4 Zoons en 2 Dogters; gelyk nog in de beide Roomsch-Katholyke Kerken 32 Zoons en 40 Dogters.

Nog zyn 'er in dat zelve jaer in Kerk getrouwd 45, op het Stadhuis 15, en aen huis één paer, zynde 6 paeren minder dan in het voorleden jaer.

OOSTZAENDAM. In 't afgelopen jaer 1775 zyn hier gestorven 172 boven den ouderdom van 12 jaeren, en 84 beneden denzelven, te zamen 256 menschen: en geboren 85 Zoonen en 87 Dochteren, te zamen 172 kinderen: van welken in de Hervormde Kerk gedoopt zyn 114. De ondertrouw van 45 paeren is hier afgekondigd, van welke 41 hier getrouwd zyn, en 4 paeren met betoog naer elders.

WESTZAENDAM. Geboren 91 Zoonen en 90 Dogteren, te zamen 181 kinderen. Gestorven 145 boven en 141 beneden de 12 jaeren, te zamen 286 menschen. In de Hervormde Kerk gedoopt 118, en ten huwelyk afgekondigd 26 paeren, van welken 17 paeren alhier getrouwd zyn, de overigen met betoog naer elders.

KOOG AEN DE ZAEN. Geboren 31 Jongens, 25 Meisjes; gestorven 54, en getouwd 6 paeren.

MIDDELBURG. Geduerende het jaer 1775 zyn binnen deze Stad geboren 892 kinderen, namentlyk 476 Zoonen en 411 Dochters, en 5 kinderen van de Joodsche Natie; daerentegen zyn in hetzelve jaer alhier overleden 694 menschen; dus meerder geboren dan gestorven 198. Onder de gestorvenen (behalven in de Godshuizen, waer van den ouderdom onbekend is) zyn geweest: Beneden 1 jaer oud 220, van 1 tot 5 jaer 52, van 5 tot 10 jaer 11,

van

van 10 tot 15 jaer 8, van 15 tot 20 jaer 12, van 20 tot 25 jaer 22, van 25 tot 30 jaer 22, van 30 tot 35 jaer 19, van 35 tot 40 jaer 30, van 40 tot 45 jaer 28, van 45 tot 50 jaer 26, van 50 tot 55 jaer 33, van 55 tot 60 jaer 37, van 60 tot 65 jaer 39, van 65 tot 70 jaer 40, van 70 tot 75 jaer 41, van 75 tot 80 jaer 27, van 80 tot 85 jaer 6. Zynde onder dat getal uit de Burgery 513, uit het Armen Ziekenhuis 39, van den Armen 170; na buiten zyn begraven 14, uit het Gasthuis 11, uit het Spinhuis 5, en van de Joodsche Natie 5.

VLISSINGEN. Gestorven 164. Gedoopt in de Nederduitsche Kerk 59 Zoonen en 64 Dochteren, te zamen 123, waer onder tweemael tweelingen, eens Zoonen, en eens Dochters. In de Engelsche Kerk 8 Zoonen en 8 Dochteren, te zamen 16. In de Walsche Kerk 6 Zoonen en 4 Dochteren, te zamen 10: en over het geheel 149 kinderen. Getrouwd 63 paeren in de Nederduitsche Kerk, en 17 paeren in de Engelsche, te zamen 80 paeren.

LEEUWARDEN. In 't afgelopen jaer zyn alhier in de Gereformeerde Kerken gedoopt 174 Zoonen en 164 Dochters, te zamen 338 kinderen, en 6 bejaerde persoonen. Kerklyk ten huwelyk afgekondigd 190 paeren, van welken 152 paeren in de Stad en 34 paeren buiten de Stad, en op het Stadhuis 4 paeren Jooden getrouwd zyn.

DEVENTER. Geboren 309. Gestorven 217. Getrouwd 84 paeren.

GRONINGEN. Van den 31 van Wintermaend 1774 tot den 30 van Wintermaend 1775, zyn in deze Stad begraven 391 oude en 396 jonge Lyken, te zamen 787: dus 24 oude en 147 jonge, te zamen 171 meerder, dan in het jaer 1774. In de Nederduitsche Gereformeerde Kerken, zyn in het gemelde jaer 1775, twee honderd vyf en veertig paeren getrouwd, en 576 kinderen gedoopt.

'S HERTOGENBOSCH. Gedoopt 208 Zoonen, 209 Dochteren, te zamen 417 kinderen. Getrouwd in de Hervormde Kerken 83 en op 't Stadhuis 66, te zamen 149 paeren. Overleden 438 persoonen.

SURINAMEN. Te Parimaribo zyn in 't voorleden jaer 1775 vyf en dertig kinderen in de Gereformeerde Kerk gedoopt; ook 12 bejaerde persoonen, waer onder één Jood. In de Luthersche Kerk 16 kinderen, waer onder één paer tweelingen. By de Hoogduitsche Natie 12 kinderen. By de Portugeesche Jooden 33 kinderen, onder welken één paer tweelingen. Dus in 't geheel 96 kinderen, die niet gedoopt zyn. Overleden 121 Christenen, zynde de Plantagielieden nog niet opgegeven, en 32 Jooden. Getrouwd 26 paeren, zo Jooden als Christenen.

Wat de hooge ouderdom betreft, tot welke

zom-

zommige lieden zyn opgeklommen, het zal der moeite niet onwaerdig zyn, het een en ander hier omtrend aen te tekenen.

Op den 19 van Louwmaend van 't laetstverlopen jaer 1775. overleedt in de Stad Sneek eenen *Klaes Gosses*, oud 102 jaeren en eenige weeken. Geboren den 26 van Slachtmaend 1672. heeft hy maer eens gehuwd geweest met eene vrouw, met welke hy tot 4 jaeren voor zynen dood is vereenigd gebleven. Hy heeft 4 kinderen, en 28 zo kinds- als agterkindskinderen nagelaten.

Den 15 van Grasmaend 1775 overleedt te Haerlem in den ouderdom van 101 jaeren, 6 maenden en 18 dagen, *Josina Keuze*, weduwe van Jan Comes, in deze Stad in 't jaer 1673. den 28 van Herfstmaend geboren. Ook is tusschen den 19 en 20 van Wynmaend hier overleden *Willem Opperdoes*, oud 100 jaeren, 9 maenden en 19 dagen, geboren in deze Stad den 26 van Wintermand 1674.

Den 4 van Zomermaend van 't afgelopen jaer, overleedt in 't Hofje van Nieukoop in 's Gravenhage, *Anna Maria Baurin*, weduwe van Johannes Seyffers, in den ouderdom van 104 jaeren, zynde tot haer laetste ogenblik volkomen by haer verstand, gehoor, gezigt en spraek geweest.

Te Amsteldam heeft den 30 van Herfstmaend eenen *Hartog Salomons*, Hoogduitsche Jood, in den hoogen ouderdom van 105 jaeren, en 4 da-

dagen, dit ſtervelyk leven afgelegd. Hy heeft niet alleen kinderen en kindskinderen, maer ook nog eene vrouw nagelaten, met welken hy 62 jaeren is getrouwd geweeſt.

Ook is den 29 van Wynmaend 1775. in den ouderdom van 101 jaeren en 2 maenden, te Rotterdam overleden, eene *Sara Salomons*, weduwe van Aron Daniel.

Te Wyk by Duerſtede is, den 19 van Oegſtmaend, in 't Ewoud en Elizabeths Gaſthuis, als Aelmoesſenier, geſtorven zekeren *Cornelis Kerſſen van Vogelpoel*, in den hoogen ouderdom van ruim 110 jaeren. Weinige jaeren voor zynen dood betuigde hy nog, dat hem den uittogt der Franſchen uit deze Provincie, in 't jaer 1672, zeer wel geheugde. In in 't jaer 1681, en eenige volgende jaeren heeft hy dezen Staet als Ruiter gediend. Hy was Vader van 7, Grootvader van 26, en Overgrootvader van 16 kinderen.

Te Bunſchooten overleedt den 26 van Slachtmaend 1775. zekere *Angenita Eenbuizen*, in den ouderdom van 103 jaeren.

En den 20 van Wintermaend te Mudwolda in Ommelanden, zekere *Janna Jans*, 103 jaeren bereikt hebbende.

Als mede te Zuidvheen na by Steenwyk, op den 9 van gem. Wintermaend, zekere Vrouw, genaemd *Lutze Hanſes*, in den ouderdom van 102 jaeren.

GEL-

GELDERLAND.

ARNHEM.

Het is zo min in het zedelyke, als in 't werktuiglyke mogelyk, dat alle de deelen van een geheel, van 't zelfde belang, ſtand en werking kunnen zyn. De verſcheidenheid der deelen behoort tot de volmaektheid van het geheel, ook byzonderlyk in de maetſchappyen, alwaer de onderſcheidene rangen en ſtanden volſtrekt noodzakelyk zyn, zonder dat zy, die in mindere rang geplaetſt zyn, daerom eenige kleinagting verdienen, daer een *ieder oplettende* ras bezeft, dat gelyk de kleine ſpilletjes en raderen van een uerwerk niet minder dan de veer zelve nodig zyn, zo ook de Burgerſtaet zonder de geringere meenigte even weinig als zonder het opperhoofd en de aenzienlykſte Leden beſtaen kan. ARNHEM.

Zo wel hier te Lande als elders is van langen tyd de Adeldom in wezen, en groot aenzien en agting geweeſt, en met reden. Deszelfs oorſpronkelyke inſtelling is allenzints wys en zeer natuerlyk, zynde gegrond op de hoogagting, die groote daden noodzakelyk moeten inboezemen. Hy ſproot allereerſt uit perſoneele deugden, byzondere, groote, moeilyke, dappere daden, ten nutte van 't algemeen ondernomen en uitgevoerd: daer na ging deze byzondere hoogagting van perſoonen tot de geſlagten zelve over, en de Adeldom wierdt erfelyk, 't welk mogelyk zo ongegrond niet is, als men doorgaens wel gelooft. Is het wel onnatuerlyk, dat men eene dankbare hoogagting behoudt voor het nageſlagt van dien geen, welke zyn Vaderland de voortreffelykſte dienſten heeft bewezen,

ARNHEM.

zen, en goed en bloed voor deszelfs behoudenis ten beste gaf? Daer en boven, hoe zeer 'er geen regel zonder uitzondering is, hoe zeer wel eens groote mannen ondeugdzaem nakrooſt agter lieten, zo dat HORATIUS al zong: *Heroum filii noxæ*; zo is egter genoegzaem bekend, van welk een vermogen de voorbeelden, de indrukzelen van Ouders op Kinderen zyn, en hoe veel grond 'er dan is om te veronderſtellen, dat de kinderen van die geen, die ſteeds grootmoedig dagt en handelde, meer dan anderen zyn aengemoedigd en gelegenheid hebben gehad om die bekwaemheden te verkrygen; waerdoor men voor het algemeen nuttig en noodzakelyk wordt. Het aendenken zelfs aen hunne geboorte, aen hunne afſtamming van uitmuntende voorvaders, moet hen als 't ware uit den ſlaep opwekken, en tot het ſtaen naer gelyke grootheid aenſpooren. Zo lang de Volkeren oorlogzugtig waren, beſtonden de hoogſte verdienſten in kloeke dapperheid en ſtandvaſtige trouw aen zyn Opperhoofd. Dit was ook de aerd van de Leen-regeering: dog zo dra de wetenſchappen de aerd der volkeren beſchaefden, was het geene mindere deugd, wyze wetten voor te ſchryven, en 't volk tot zagtere zeden te brengen. Het is billyk, dat de rang van Adeldom aen zekere vereiſchtens bepaeld zy, op dat niet een ieder zig daer in zonder regt indringe, waer door deze ſtand en rang zelve zoude verlaegd worden: dog aen den anderen kant lydt nog regt nog billykheid, dat zy van den adeldom zouden geweerd worden, die aen de vereiſchtens, by de wet bepaeld, voldoen. Daer zyn hier omtrend twee vragen, die by zommige Rechtsgeleerden eenige bedenkingen hebben; namenlyk voor eerſt, wanneer iemand, van

een

ten adelyk geslagt zynde, het recht van Adeldom door misdaed verbeurt, hoe ver dit zyne kinderen benadeelt? en ten tweede, indien iemand in een ander Landschap over misdaed is verwezen, of dit hem en zyne nakomelingen in zyn Land, alwaer hy onder de Edelen is verschreven, van den Adeldom kan versteken? Deze Vraegstukken zyn van belang in de zaek van Jr. *Willem Carel van Dedem*, wiens Grootvader en Vader zig eens in een onaengenaem geval hebben bevonden, met opzigt tot een knegt, welke in een gevegt met Vader en Zoon geraekt en gewond zynde, kwam te overlyden, met dat gevolg, dat *prise de corps* op den Vader *Gysbert Willem van Dedem* verleend, maer door de vlugt vrugteloos gemaekt zynde, dezelve uit naeme van den Verwalter Landdrost van Zalland openlyk is ingedaegd geworden. Dog de Heer *van Dedem*, die zig met zynen Zoon eerst in de Keur-Paltsische Landen onthouden, en daerna onder het gebied van den Koning van Pruissen hadt begeven, liet verscheidene verklaringen tot zyne verontschulding inwinnen, en gaf dezelven, nevens een Vertoog ter zyner verdediging in 't ligt: waerop hy niet alleen brieven van Vrygeleide van zyne Koninglyke Majesteit verkreeg, en de vergunning van zig in deszelfs Landen te mogen nederzetten, en het Adelyk Huis Driesbergen in 't Cleefsche te mogen kopen, erlangde, maer ook zelfs tot Kamerheer van den Koning benoemd wierdt. Gelyk het een en ander naeuwkeurig verhaeld is in de Nederlandsche Jaerboeken van 't jaer 1752. bl. 989 en 1754. bl. 197-234. ARNHEM.

Wy weeten niet, dat hier op eenig nader gevolg is geweest, als, dat by het Drosten Gericht

van

ARNHEM. van Zalland in de Provincie van Overyssel, den 16 van Zomermaend 1755. een sententie *in contumaciam* gegaen is, waer by *Willem Jan van Dedem*, (den zoon van die geen, op welks rekening, zo als wy gezien hebben, de voorsz. manslag gesteld is, en welke *Willem Jan van Dedem*, egter nog ingedaegd is geweest, nog apprehensie op deszelfs persoon verleend) als medepligtig aen den manslag van voorn. Jan Cramer, uit de Provincie Overyssel gebannen is, met verdere doemnisse, van, zo hy daer ooit wederom in mogte komen, of anders in handen van 't Gerecht geraken, met den zwaerde gestraft te zullen worden, dat 'er de dood na volge. Deze Heer *Willem Jan van Dedem* vondt hierop te rade, zo dra de tegenwoordige Prins Erfstadhouder het roer der Regeringe aenvaerd hadt, zig by een Smeekschrift aen zyne Doorl. Hoogheid te vervoegen, zyn onschuld te bewyzen, en verders te verzoeken, dat de Vorst de goedheid geliefde te hebben om het daer heen te bestieren, dat de Procedure, welke *in contumaciam* tegen hem gevoerd was, aen zyne Hoogheid mogt worden overgezonden; het welk geschied zynde, deze Procedure nog ter Secretarye van zyne Hoogheid gezegd wordt te berusten.

Jr. *Willem Carel van Dedem*, Zoon van dezen *Willem Jan van Dedem*, tot zyne mannelyke Jaren zynde gekomen, en verlangende om in de Maetschappy tot zodanig eenen stand te komen, als tot welken zyn Geboorte hem roept, vervoegde zig in de Lente van dit lopende jaer naer gewoonte by de Heeren Amtsjonkeren des Amts Eede, in een Request, zynde van dezen inhoud:

HOOG

HOOG WELGEB. HEEREN!

ARN-HEM.

Jr. W. C. van Dedem verzoekt als Amtsjonker van Eede te worden toegelaten.

Geeft met verschuldigde eerbied te kennen Willem Carel van Dedem, dat denzelven geneegen zynde, om tot meede Ampts Jonker van het Ampt van Eede geadmitteert te worden, hy dierhalven zig verpligt vind, ter voldoening aan het Reglement op de admissie in de Ridderschap van Veluwe, den 9 Juny 1721 gearresteert, U Hoog Welgebore zeer eerbiedig voor te draegen,

Dat Suppliant is Lidmaat van de waare Christelyke Gereformeerde Religie ut sub A.

Dat denselven thans den Ouderdom van twintig Jaren heeft bereykt, gelyk blykt uit de Doops attestatie sub B., waar uyt ook teffens komt te manifesteren, dat hy is een Zoon van Willem Jan van Dedem en desselfs Ehevrouwe Asselina Dirks Mulder, 't geene infra ook nog nader zal consteren;

Dat Suppliant alhier in het Quartier van Veluwen syn domicilie houd, ut sub C.

Voorts dat hy, gelyk bekend is, niet in eed of dienst van eenige Uitheemsche Heeren, Princen of Staaten is, waar van ook ten allen overvloede komt te appareren sub d. C.

Dat Suppliant een Zoon is van gezeiden Willem Jan van Dedem en Vrouwe Asselina Dirks Mulder gelyk supra uit B. reets gebleeken is, en 't welke ook wyders evident word uit de Huwelyksche Voorwaarden van Suppliants Ouders sub D. en opgevolgde solemnisatie van 't Huwelyk sub E.

Dat Suppliants Voorouders, zoo als overvloedig bekend is, in 't Quartier van Veluwen zedert genoegsaam onherdenkelyke Jaaren in de Ridderschap geadmitteert zyn geweest, en dat meergem. Willem Jan van Dedem, Suppliants Vader, ook in de Ridderschap van 't voorsf. Quartier van Veluwen is verschreeven ut sub F.

Ten convincante blyke dus, dat den Suppliant in linea descendenti afstamt van een Familie van

ARNHEM. dezelve Naam en Wapen, die in dezen Quartiere van Veluwe Riddermatig is.

Waar meede dan de qualificatie in den bloede beweezen zynde, zoo gelieven U Hoog Welgebore omtrent des Suppliants qualificatie in den goede verder gedient te zyn.

Jr. W. C. van Dedem verzoekt als Amtsjonker van Ede te worden toegelaten.

Dat in dato den 15 July 1774 Suppliants Ouders voorn. by procuratie sub G. hare eigendommelyke toegehoord hebbende Goederen, als namentlyk 1°. het Erve en Goed Groot Heeft, 2°. het Erve en Goed Klein Heeft, 3°. het Erve en Goed de Sandschulpe, en 4°. het Erve en Goed de Leukeren genaamt, alle Lheenroerig aan den Graaffelyken Huyse Buuren, en kennelyk gelegen zynde op Veluwen in den Ampte van Eede, aan den Suppliant nae Lheenregten, hebben gecedeert op- ende overgedragen, en dat daar meede den Suppliant is verleyd en beleend, gelyk alles met meerderen appareert sub H.

Dat voorſ. Cessie of Transport ter goeder trouw, en zonder eenige ſimulatie of verdere reserve, dan daar by geëxprimeert ſtaat, is geschied; blykt, uyt den Eed, welke uyt kragt der volmagt sub I. door of naamens de Transportanten, Suppliants voorn. Ouders, solemneel is gepræſteert sub K. als meede uit den Eed, welke den Suppliant zelve heeft afgelegt sub L.

Dat de gelibelleerde goederen, door onpartydige Æſtimateurs, by den Heere Land-Droſt van Veluwen ten dien einde benoemd, ut sub M. in margine ten overſtaan van wylen den Hoog Welgeb. Heer G. A. Baron van Eck, Heer van Nergena, als Verwalter Land-Droſt, vermogens Acte van Authorisatie sub N., en Heeren Ampts Jonkeren geprifeert zynde, waardig bevonden zyn over de twaalf duysend Daalders ut sub O.

Voorts dat Suppliants meergem. goederen zyn onbeswaard ut sub P.

En waar meede, zoo den Suppliant vertrouwt, volleedig voldaan te zyn aan al de requisiten, by het aangetoge Reglement op de admissie in de Rid-

der-

derschap van Veluwen voorkomende, zo neemt den zelven de vryheid met voorige eerbied te versoeken, dat U Hoog Welgeboren hem Suppliant tot Ampts Jonker in den Ampte van Eede admissibel gelieven te verklaren. enz. ARNHEM.

Dog dit Requeſt hadt het ongelukkig gevolg, dat aen Jr. *W. C. van Dedem* deszelfs ſtukken en bewyzen wierden te rug gegeven, ter oorzake, dat een Lid van de vergadering der Amtsjonkeren, nopens de admissie van gem. Jr. *van Dedem*, zwarigheid maekte uit hoofde van de bovengem. ſententie, tegen deszelf Vader *in contumaciam* gegaen, welke van zodanige kragt zoude zyn, dat de Vader daer door van den Adeldom zynde vervallen, deszelfs Zoon, daer na eerſt gewonnen en geboren zynde, geen adeldom van zynen Vader zoude hebben kunnen overërven, en dus tot verſchryving in de Ridderſchap van Veluwe niet geregtigd zyn. Op deze bedenking waren sommige Leden van gevoelen het advis van twee onpartydige Rechtsgeleerden in te nemen: dog men vondt goed, alvorens hieromtrend het goedvinden van zyne Doorlugtige Hoogheid, den Heere Erfſtadhouder, als 't eerſte Lid van deze hooge en aenzienlyke vergadering by eenen Brief te verzoeken.

Hierop vondt welgem. Jr. *W. C. van Dedem* zig geraden, het gevoelen van vier onzydige, kundige en ervaren Rechtsgeleerden dezer Provincie in te nemen, welke alle eenparig ten zynen voordeelen geadviſeerd hebben. Als voor eerſt het advis van den Advocaet *F. H. van Berck*, gedagtekend den 6 van Zomermaend 1775. zynde woordelyk aldus ingerigt:

Arnhem.

Advis van den Adv. v. Berck *in de zaek van Jr.* van Dedem.

CASUS POSITIE.

Willem Carel van Dedem, door de Heeren Ampts Jonkeren van Eede eerst admissibel verklaart zynde, heeft zig vervolgens met de vereyschte stukken en bewyzen by de Ridderschap van Veluwen gemeld, en verzogt, om als een meede Ampts Jonker van Eede geadmitteerd te worden.

Maar toen hier over de opneeming der stemmen zoude geschieden, is, gelyk men heeft vernoomen, door een Lid der voorsz. Ridderschap en door eenige andere Heeren die hem volgden, in bedenkinge gegeeven, dat tegens desselfs Vader Willem Jan van Dedem by het Drosten Gericht van Zalland, den 16 Juny 1755 een sententie in contumaciam zoude ergaan zyn, waar by den zelve als een meede pligtige aan den manslag van eenen Jan Cramer zoude gebannen weezen uit de Provincie van Overyssel, met verdere condemnatie, zoo hy daar ooit wederom in mogte koomen of anders in handen der Justitie geraken, met den sweerde gestraft te zullen worden, dat 'er de dood op volge.

En vermits men daar door verders heeft uytgewerkt, dat over die verzogte admissie niet erkent nogte Conclusie geformeert is, dus dat poinct onafgedaan is gebleven;

Zoo word gevraagt, of voorgemelde contumacieele sententie, na rechten van zulk een effect kan weezen, dat wegens het delict daarby aan Willem Jan van Dedem te laste gelegt, desselfs Zoon Willem Carel van Dedem (welke na dato van die sententie geconcipieert en gebooren is) buiten de Ridderschap van Veluwen zoude mogen gehouden worden, wanneer den zelven in allen anderen opzigte aan het Reglement op de admissie in de voorsz. Ridderschap gearresteert, koome te voldoen?

By my Ondergeschreeve Rechtsgeleerde, en Advocaat, Practiserende voor het Hoff Provintiaal van Gelderland, in nauwkeurige overweeging genoomen zynde de bovenstaande Casus positie met de vraag daar uit voorgestelt, zoo is omtrent het zelve myn onzydig gevoelen en advys,

Dat

Dat de contumacieele ſententie, by de Caſus poſitie gemeld, aan Willem Carel van Dedem, nog volgens de regten der natuur en volkeren, nog volgens de gemeene beſchreeve wetten en gewoontens deezer Landen, kan of mag tegen geworpen worden, om hem daar door alleen buiten de Ridderſchap van Veluwen te houden.

ARNHEM.

Advis van den Adv. v. Berck *in de zaak van Jr. van Dedem.*

Tot adſtructie van welk gevoelen, myns oordeels kan dienen,

Dat het eene ontegenſpreekelyke waarheid is, dat niemand om eens anders misdaad, waar aan hy geen het minſte deel gehad heeft, wettig geſtraft kan worden.

Dit word uit het regt der natuur en der volkeren aangetoont door *Grotius de jure belli & pacis Lib.* 2. §. 12 en 13. alwaar hy het getuigenis van veele ſchryvers der oudſte tyden bybrengt, en onder anderen ziet men de klaarſte blyken van rechtvaerdigheid en menſchen liefde in het geene *Seneca* zegt, *Lib.* 2. *de ira Cap.* 34. *Nihil eſt iniquius, quam aliquem hæredem paterni odii fieri*; men ſpreeke dus ook binnen deeze Republiek, *daar is niets onrechtvaardiger, als dat iemand van den Vaderlyken haat erfgenaam worde.*

Zonder dat hier omtrent zoude mogen worden tegen geworpen, dat God evenswel in zyn wet, aan het Joodſche volk gegeeven, Exod. 20 vers 5. heeft gedreigd, de misdaad der Vaderen te zullen bezoeken aan de Kinderen.

Want Grotius heeft ter aangehaalde plaatze § 14. daar tegens reeds opgemerkt,

Eerſtelyk, dat God een allervolmaakſt recht van eigendom heeft over ons leven en over onze goeden.

En ten tweeden, dat God die ſwaare ſtrafoefſening niet gebruikt als omtrent misdaaden, die tegens hem tot zyne verſmaading begaan zyn, van welk recht God evenswel niet altyd bedient volgens Ezechiel cap. 18 vers 20.

Maar dat de menſchen het doen van het Opperweezen in deezen niet mogen navolgen, waar toe zy gene gelyke rede hadden.

ARNHEM. Advis van den Adv. v. Berck in de zaek van Jr. van Dedem.

Dewyl God omtrent het goed en leeven der menschen na zyn welbehaagen kan handelen, het welk aan den mensch ten aanzien van zyn meede mensch niet is geoorlooft, nademaal desselfs recht om te mogen straffen, berust op de misdaad, die 'er begaan word.

Dit stuk is ook niet anders begreepen by de gemeene beschreeve wetten, by welke men voor eenen algemeenen regel heeft aangenoomen het bekende *Noxa caput sequitur*, de schade ofte misdaad vervolgt den persoon die ze begaat. *L.* 43. *ff. de noxal: action*, *L.* 1. §. 2. *ff. de privat. delict.*

Weshalven de Keyzers Arcadius en Honorius zeer nadrukkelyk hebben bevoolen in L. 22. C. *de poenis Ibi esse poenam, ubi & noxa est, peccata igitur suos teneant auctores: nec ulterius progrediatur metus, quam reperiatur delictum.*

En de Rechtsgeleerde Callistratus zegt in *L.* 26. *ff. de poenis, Crimen vel poena Paterna nullam maculam filio infligere potest; namque unusquisque ex suo admisso sorti subjicitur, nec alieni criminis successor constituitur.*

By het welke gevoegt kan worden de L. 2. §. 7. *ff. de decurion: Nullum patris delictum filio poena est, ideoque nec ordine decurionum, aut cæteris honoribus, propter ejusmodi causam prohibetur.*

Wat nu verders onze Provinciale Gelderfche wetten aangaat, daar by vindt men niet het minste blyk, dat de wetgever van de voorschreeven gronden zoude afgegaan zyn, men mag in tegendeel vaststellen, dat die by het formeeren van onze Landrechten tot een rigtsnoer zyn genoomen, om daar by te statueeren „ Dat niemand te gelyk zyn „ lyf en goed kan verbeuren, als meede dat hy „ niet zyns Wyfs of Kinderen goed kan verbeu„ ren;" volgens het Landrecht der vier Boven-Ampten des Nymeegschen Quartiers *Tit.* 34. *Art.* 33 en 34. Landrecht der Graafschap Zutphen *Tit.* 11. *Art.* 17. en het Landrecht van Veluwe *Cap.* 2. *Art.* 4 en 5.

Dus blykt ten klaarsten, dat alle rechten hier-

in

in over een stemmen, dat de onschuld en straf- ARN-
baarheid geheel en al personeel is, en dat men HEM.
geen recht heeft om andere, als die het verdient
hebben, te straffen. *Advis*

Het welk ook op het tegenswoordige geval van *van den*
applicatie moet blyven, ongeagt men daar tegens *Adv.* v.
mogte willen inbrengen, dat 't evenswel zomtyds Berck *in*
gebeurt, dat onschuldige perzoonen nu en dan ly- *de zaek*
den, ter gelegentheid van eens anders misdaad, *van Jr.*
en dat als dan in aanmerkinge word genoomen, van De-

Eerstelyk, dat al het geen dat aan iemand eenig dem.
leet, eenige smart, of eenig verlies te wege brengt en veroorzaakt, niet altyd een eygentlyk gezegde straffe is.

By voorbeeld, wanneer de Onderdaanen eenige smartelyke dingen lyden, ter oorzaake van de misdaad van hunnen Vorst, zoo is zulks voor hen *geene straf*, maar *een ongeluk*.

Ten tweeden, dat dit soort van kwaaden, deeze van ter zyde inkomende straffen (als men ze zoo noemen wil) onafscheydelyk zyn van de gesteldheid der menschelyke zaaken, waar van zy een onvermydbaar en noodwendig gevolg zyn.

Indien dus de goederen van iemand verbeurd worden verklaart, zoo lyden 'er zyne Kinderen in waarheid door: maar dit is ten hunnen aanzien *geen straf*, maar enkel *een ramp* en *onheil*, nadien hen die goederen niet toe kunnen koomen, als op de onderstelling, dat hun Vader dezelve tot aan zyn dood behouden heeft, om ze hen te kunnen nalaten.

Waar by nog word gevoegd, dat 'er zulke swaare en schrikkelyke misdaaden zyn, welke de maatschappy zoo wezendlyk aandoen en benadeelen, dat het openbaare welzyn den Oppergebieder gezag geeft, om tegens dusdanige onderneemingen de aldersterkste voorzorg te draagen, en zelfs, indien zulks noodig is, tot zoo verre toe, dat hy eeniger wyze op perzoonen, welke den schuldigen allerdierbaarst zyn, een gedeelte der straffe van desselfs misdaad doe vallen.

ARNHEM.

Advis van den Adv. v. Berck *in de zaek van Jr.* van Dedem.

Dus mogen de Kinderen van eenen verrader, of eenes misdadigen van Staat, van Ampten en Waardigheden uitgeslooten worden, waar door de Vader ongetwyfeld gestraft word, nademaal hy zig zelf de oorzaak ziet te zyn, dat perzoonen, hem de alderwaardste en naaste, gebragt zyn geworden om in de duisternis van eenen onaanzienlyken staat te leeven:

Maar eigentlyk is dit *geene straf* met betrekking tot de Kinderen.

Want, dewyl de Souverein het recht heeft om de openbaare ampten en bedieningen te geven aan wien hy wil, zoo kan hy 'er, zoo dikwils als 't gemeene welzyn zulks vordert, zelfs luiden van uitsluyten, die niets gedaan hebben, dat hen die waerdigheden onwaardig maakt.

Op die wyze redeneeren *Grotius*, *Puffendorff*, en na die beyde *Burlamaqui in zyne beginzels van 't Burgerlyk regt 4de Hoofdstuk* § 41, 42 en 43.

Dog die redenen, hoe gegrond en aanneemelyk, kunnen echter in het tegenswoordige geval niet gevolgt, nog tegens Willem Carel van Dedem gebruikt worden.

Dewyl 't niet voor hem als een van ter zyden aankomend ongeluk zoude te houden zyn, wanneer hy uit de Ridderschap wierd gekeerd, ter oorzaake van de tegens desselfs Vader leggende Crimineele sententie.

Gelet dusdaane sententie, in wat voegen men die ook koomt te beschouwen, volgens de hier voorens gelegde gronden van rechten, niet kan werken tegens den Zoon, gevolglyk hem meede niet heeft kunnen onbevoegt maaken om de admissie in de welgemelde Ridderschap te vraagen.

Tot welkers nader betoog zyn opmerking verdient,

Eerstelyk, dat de gemelde sententie (gelyk ik ben geinformeert) is gevallen op de contumacie van den beklaagde.

Om dat by het Landrecht van Overyssel 2de deel tit. 22. Art. 9. is gestatueert „ dat wanneer eenig

„ per-

„ perzoon om gevecht of om eenig ander misdaat, „ die men hem opleyde, voorvluchtig werde, die „ voorvlucht hem schuldig maakt van der ticht, „ zulks dat men hem niet vorder met getuigen derf „ winnen.

Offschoon nu daar door een gecontumaceerde pro Confesso & Convicto mogte verklaart zyn, zoo is nogtans in rechten bekend, dat al zulke contumacieele gewysdens nooit in rem Judicatam ergaan, en dat een gecontumaceerde en gecondemneerde altyd zyne onschuld mag doen blyken, welke zoo ras die consteert ten gevolge heeft, dat het vonnis ten allen tyden moet vernietigd en zoo veel moogelyk buiten effect gesteld worden: gelyk, om geen menigte van schryvers aen te haalen, te zien is by *Voet in Comment. ad tit. ff. de requir. reis, & absent: damnand. num. 2.*

ARNHEM. *Advis van den Adv.* v. Berck *in de zaek van Jr.* van Dedem.

Alwaar den zelven onder anderen aantoont, dat het voornaamste effect van zulke Vonnissen is, het betaalen der kosten, en dat iemand absent en contumax wezende in Criminalibus, pro Confesso word gehouden alleenlyk ex præsumtione & fictione, zonder dat de waarheid van de te last gelegde misdaad, daar meede is uytgemaakt.

Zoo dat het Statuit iemand, die op de indaginge niet erschynt, wel kan schuldig præsumeren, maar aan het onderzoek of hy schuldig is, heeft geen Wetgeever ooit een perk gestelt, zelfs niet na de ergaane contumacieele sententie, nog op het moment van desselfs executie, nog na dat die volvoert is.

Men zal zulks voornamentlyk alhier mogen amplecteren, om dat, volgens de aan my gedaane informatie, Willem Jan van Dedem in het geheel met geen geweer voorzien is geweest, nog voor, nog onder of gedurende, nog na het geval, dat hem met Jan Cramer is overkomen.

Als meede, om dat den zelven altoos heeft staande gehouden en al nog op het allersterkste beweert, aan eenen begaanen manslag niet meede pligtig, nog aan eenig exces of delict door conspiratie en Coöperatie als anders, schuldig te zyn.

ARNHEM. Weshalven hy zyne Deductie van onschuld, aan de Heeren Staaten van Overyssel overgegeeven, door den druk gemeen gemaakt en daar by zig opentlyk beklaagt heeft, dat men hem zelfs geen copie van de sententie, schoon expres geëyscht, heeft willen geeven, en dat evenswel is goedgevonden, hem ontydig by decreet van de purge te versteeken, waar omme de gemelde Heer van Dedem daar van, by wyze van appel, redres heeft zoeken te verkrygen, en vrygeleyde heeft verzogt, om die proceduure of in perzoon, of by procuratie te kunnen voort zetten.

Advis van den Adv. v. Berck *in de zaek van* Jr. van Dedem.

Ik zal, om myn bovengemelde gevoelen staande te houden, in geen onderzoek behoeven te treeden of 'er genoegzaame redenen voorhanden zyn geweest, om welke de Heer van Dedem zyn voorf. oogmerk niet heeft kunnen bereyken: het een en ander kan gelaten worden, zoo als het is.

Zonder dat daar om desselfs gecontinueerde absentie hem schuldig zoude verklaaren, *zelfs buiten het territoir, alwaar de contumacieele sententie tegens hem ergaan is.*

Sæpe enim vitia *judicis*, potentia *inimicorum*, vel falsorum *testium*, metus *carceris*, *compedum*, aufugientem satis excusat, *Boëhmer ad constitution: Criminalem Carol: V. ad art.* 26. §. 8.

Op welke voorgemelde omstandigheden, myns oordeels zoo veel te meerder in deezen moet gereflecteert worden.

Eensdeels om dat buiten dien zeeker is, dat dusdaane sententie en de daar by gedicteerde straffe, eenigermaate *eene præsumtie* kan veroorzaaken, dat de misdaad, van welke de sententie meld, door den Gecondemneerde waarlyk is begaan, maar zulks is voor geen *onfeilbaar bewys* te houden en kan door contraire probatien geëlideert worden: *Boëhmer in Exercitation: ad Pandect: tom. VI. Exercit:* 101. *de poena sine Crimine cap.* 2. §. 7-15.

Zeggende vervolgens §. 23., quod igitur, cum exemplis, tum rationibus hactenus evictum, id ipsum ad eam nos deducit sententiam, ut statuamus *opinioni*

vul-

vulgi, qui causas veras ab apparentibus non facile discernit, omnes illos clamores attribuendos esse: numerari quemcunque punitum inter scelratissimos, famam ejus apud posteros infamiæ nota aspersam &c.

ARNHEM. *Advis van den Adv. v. Berck in de zaek van Jr. van Dedem.*

En anderdeels, om dat van alle tyden binnen dezen Furstendom en Graafschap is gerecipieert geweest, dat de Gerichten, zelfs in Civile verschillen, niet gewoon zyn op sententien elderwaarts gewezen executie te verleenen (zelfs dan niet als 'er door een ander Richter binnen deeze Provintie gesententieert is) maar een volkoome cognitie van zaaken op nieuws neemen, en vervolgens erkennen, wat rechtens word geoordeelt.

Dit zoo zynde *in het Civile*, hoe veel te minder behoort men, zonder zulk eene voorafgegaane cognitie, zoo veel te defereeren aan eene *uitheemsche* Crimineele *sententie*, dat de Gecondemneerde desselfs effecten alhier zoude ondervinden *in zyn perzoon* en *in zyn nageslagt.*

Veel eerder zoude men moeten agt geeven, niet op de bloote woorden der sententie, maar op de omstandigheden, op de bewyzen, en op het geene de Gecondemneerde ter zyner verontschuldiging heeft aan den dag gelegt, ten einde om zig daar door in staat te stellen van met meerdere zeekerheid te kunnen oordeelen of de Gecondemneerde het delict heeft begaan of niet.

Maar genoomen, daar bleek genoegzaam, dat de Gecondemneerde schuldig was, zulks zoude aan Willem Carel van Dedem evenswel niet kunnen obsteeren, nademaal als dan wyders in aanmerkinge zoude dienen genomen te worden.

Ten tweeden, dat by de beantwoording der quæstie, of een Vader door het begaan van een delict zynen Adeldom verliezende, dit meede aan desselfs Kinderen tot præjudicie zoude strekken? in het algemeen pleegt gedistingueert te worden, tusschen den Adeldom, die iemand door de geboorte van zyne *Voor-Ouders* heeft verkreegen, en tusschen die, aan hem zelve is gegeeven.

Dat

ARNHEM. *Advis van den Adv.* v. Berck *in de zaek van Jr.* van Dedem.

Dat de Adeldom, welke niet van de Vader, maar van de Voor-Ouders word gederiveert, aan de Kinderen, door des Vaders misdaad niet kan benoomen worden.

Dit getuigt *Joh. Mich. von Loen in zyn tractaat von den VIII. abbandlung* §. 21. alwaar hy zegt, „ Der geschlechts Adelhaftet auf dem geblut. Jura sanguinis vero nullo Civili modo dirimi possunt; nam quæ non a patre, sed a genere tribuuntur, ea manent posteris incolumia L. 3. ff. de interdict. & relegat.

„ Hier ist eine substitutio tacita wider welche „ kein zufall noch præscriptio temporis gültig ist, „ die nachkommen behalten ein ewigen jus quæ„ situm.

„ Wo aber im gegentheil der Adel vom Väter „ herruhret, und derselbe sich dessen durch seine „ verbrechten verlustig macht, da können sich „ dessen die Kinder auch nicht anmassen, den sie „ können dasjenige nicht erben, was er ihnen nicht „ hinter läst.

„ Da im gegentheil die Kinder den Adel und di „ güter ihrer Grofs-Väter erben, wenn gleich sol„ che an ihre Väter nicht gelangen.

„ Komt also der Adel nicht vom Väter, sondern „ vom Stamm, so kan man denselben denen nach„ kommen, *es mach auch der Väter noch noch so* „ *viel verbrochen haben, mit nichten streitig machen.*

Van dit zelfde gevoelen zyn ook *Strykius disputation. vol.* 6. *disputat.* 5. *de quæstione status cap.* 3. *n.* 117. *Knipschild de nobilitate lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 43. *Faber in Codice definition. forens. lib.* 9. *tit.* 28. *defin.* 1. en meer andere, door dezelve aangehaalt.

Welke alle te zaamen hier in overeen stemmen, dat het absurd zoude zyn, als een Zoon door zyn Vader zoude verliezen de rechten, die op hem zyn gekoomen, niet van de Vader, maar van desselfs *Voor-Ouders.*

Nam quæsita dignitas, liberis, propter crimen patris auferenda non est. *L.* 34. §. 3. *ff. de rit. nupt. L.* 9. *ff. de senator.*

Zulks

Zulks moet omtrent den Adeldom plaats vinden, dewyl voor Edelboortig gehouden worden, *die gekoomen zyn van een Vader, wiens geslacht van ouds voor Edel was bekend*, ofte *door de Lands Overheyd Edel was gemaakt*.

Want eenige geslachten, zegt *Grotius in zyne Inleyding tot de Hollandsche Rechtsgeleerdheid, 1ste boek, 14de deel*, hebben haaren Adel van alle oude tyden gehad, zoo bekend zynde, dat dezelve geen bewys behoeft.

Onder de zulke, mag men buiten alle tegenspraak, de Familie van Dedem rekenen, die van de oudste tyden in de Ridderschap is bekend geweest.

Dus kan zig Willem Carel van Dedem op die voorrechten van zyn geslacht meede beroepen, zonder dat hem na rechten zoude obsteren: dat hy *na dato der voors. contumacieele sententie geconcipieert en gebooren is*.

Want of wel in *L.* 11. *C. de quæstion.* Divi Marci rescripto constitutum fuit, ut eminentissimorum & in dignitate positorum nepotes & pronepotes ita demum habeant privilegium, ne plebeiorum poenis & quæstionibus subjiciantur, *si propioris gradus personas nulla violati pudoris macula asperserit*.

Zoo kan egter het zelve niet in consequentie worden getrokken. Id enim specialem habet rationem, cum propter expressa verba Divi Marci, qui privilegio, a se inducto, quam voluit, legem dare potuit, tum quoniam minore privilegio digna est nobilitas, cum de crimine tractatur, quandoquidem reatus ipse solus omnem honorem excludit: juxta ea, quæ tradit *Faber alleg*: *loc. def.* 14.

Gevolglyk kan door zulk eene singulier recht niet worden belet, dat de Adel des geslachts ofte der Voor-Ouderen, door den Zoon, al had hy zelve den Adeldom verlooren, op de Kinds-Kinderen en nakomelingen overgebragt worde.

Sola enim vitæ turpitudo & infamia magis est, ut privilegia nobilitatis, quibus infamis nullo modo gaudere potest *quam ipsum sanguinis Characterem amit-*

ARNHEM. *Advis van den Adv.* v. Berck *in de zaak van Jr.* van Dedem.

ARNHEM. *amittat*, quem id circo ad liberos decore viventes pergere statuendum est: secundum *U. Huber de jure civitat: lib. 2. sect. 2. cap. 4. de nobilitate num. 62.*

Advis van den Adv. v. Berck *in de zaek van Jr.* van Dedem. Daarenboven is op dit stuk ten eenemaal decisoir *de L. 7. §. 2. ff. de senatorib:* alwaar Ulpianus zegt, Si quis & patrem & avum senatorem habuerit: & quasi filius & quasi nepos senatoris intelligitur sed, *si pater amiserit dignitatem ante Conceptionem hujus*, quæri poterit, an quamvis quasi senatoris filius non intelligatur, quasi nepos tamen intelligi debeat? & magis est, ut debeat, *ut avi potius ei dignitas prosit, quam obsit casus patris.*

Welke wet, door Knipschild, Faber en andere Aucteuren, op een gelyk geval, als hier existeert, word applicabel gemaakt.

Het zelve mag geschieden, om dat de ordo senatorius by de Romeynen den eersten staat uitmaakte, als hedendaags den Adel.

Als meede, om dat tusschen die beide staaten in veelen opzigte eene gelykheid word gevonden, en ook een zelfde reede, eene zelfde billykheid, waarom een zelfde dispositie van rechten plaats heeft.

De similibus enim idem est judicium, & procedit argumentum a simili, quando est similitudo in eo, in quo fit comparatio, quod sufficit, licet in alio si dissimilitudo. *vide Everbardi Locos legales*, locus a simili.

Zulks vind men in het tegenswoordige geval, door wien Willem Carel van Dedem, even zo wel als de filii senatorii ordinis, niet alleen in den bloede bestaat aan zynen Vader, maar ook door de Vader aan zynen Groot-Vader, Over-Groot-Vader en Voor-Ouders, welke Leeden der Ridderschap van Veluwe geweest zyn.

Weshalven ingevolge de voorf. wet, de digniteit zyner Voor-Ouderen hem meerder recht geeft om de beschryving in de Veluwsche Ridderschap te eysschen, als zyns Vaders ongeval hem daar in kan obsteren.

Waar omtrent by my te minder bedenking valt, als ik by het reets gededuceerde nog considereer,

1°. Dat

AANHEM. *Advis van den Adv. v. Berck in de zaak van Jr. Dedem.*

1°: Dat volgens het vierde Artikel van het Reglement op de Ridderschap van Veluwe dato den 9 Juny 1721. die geene, welke prætendeeren en verzoeken verschreven te worden, met behoorlyk bewys moeten doen blyken af komstig te zyn *van zoodaane Familie van dezelve naam en wapen in adscendenti of Collaterari Linea*, die in de Ridderschap des gemelden Quartiers is verschreven geweest.

Waar door genoegzaam erkent en toegestaan word, dat de digniteit van verschryvinge in eene Familie eens geradiceert zynde, getransmitteert word alleen op de *descendenten*, maar zelfs wat meer is, op de *Collaterale vrienden*.

En dus dat iemand volstaan kan met te bewyzen, dat hy van die zelfde Familie is, zonder dat hy teffens behoeft aan te toonen, dat alle de perzoonen, door welke hy in den bloede bestaat aan die verschreven is geweest, admissie in de voors. Ridderschap zonder eenige interruptie en tot haar overlyden behouden hebben.

Waar uit teffens proflueert, dat de digniteit der Voor-Ouderen hem, die begeert verschreeven te worden, alhier kan en moet behulpzaam zyn tegens de ongevallen van desselfs Vader en Groot-Vader, als deze niet verschreeven ofte buiten de verschryvinge geraakt waren.

2°. Dat de Vader van Willem Carel van Dedem (zoo als ik ben geinformeert) zelfs in de Veluwsche Ridderschap geadmitteert en tot hier toe niet onwaerdig verklaart is daar van een Lid te zyn.

3°. Dat wel binnen de Nederlanden om het begaan eener misdaad van gekwetste Majesteit, niet alleen de daar aan pligtige, maar ook derzelver anders onschuldige nakomelingen en zyd-maagen altemets tot in het zevende Lid, ontadeld en vervolgd zyn, als uit het Verbond is op te maaken 't geene tusschen Jan Graaf van Holland, Jan Graaf van Henegouwen en verscheyde Steden zoo van Holland als Zeeland is aangegaan, tegens de Moordenaars van Graaf Florentz den vyfden, en derzelver Mannelyke nakomelingen: als te zien is by

van

ARN-HEM.

Advis van den Adv. v. Berck in de zaek van Jr. van Dedem.

van Loon in zyne aloude Regeringwys in Holland, 3de deel, pag. 708 & seqq.

Dog my is niet bekend, dat men hier te Lande in andere deliđen, aan de Kinderen van eenen misdaadigen Vader den Adeldom en het recht van verschryvinge haarer Voor-Ouderen, propter maculam patris, heeft betwist, en daar in van de gronden der bovengemelde beschreeve rechten zoude zyn afgegaan.

Mogelyk zoude dit met exempelen kunnen opgeheldert worden, wanneer de gebeurtenissen van vroegere tyden onderzogt wierden, het geene ik nalaate, ten deele, om geen vergeete gevallen door dit advys te doen herleeven ten deele, om dat men volgens de wetten, en niet volgens de voorbeelden moet oordeelen.

Aldus onder verbeetering geadviseert enz.

was geteekent

F. H. VAN BERCK.

Met dit voorenstaende Advis stemde de Nymeegsche Rechtsgeleerde, de Heer *J. Moorrees* volkomen overeen, zulk bekragtigende met de volgende ondertekening:

Den ondergeteekende Regtsgeleerden geëxamineert en overwogen hebbende de Casus Positie en de quæstie daar uit geformeert, zoo wel als 't advis, hier vooren ter needer gesteld en afgegeven, vermeent door den Heer Adviseur by voorstaande advis na gronden van rechte geadviseert te zyn, en vind mits dien geen swaarigheid zig daar meede salvo meliori te Conformeeren, zulks doende deezen.

Actum binnen Nymegen den 19 July 1775.

was geteekent

J. MOORREES.
J. U. D.

Niet

Niet minder gunstig was voor Jr. *van Dedem* het gevoelen van den Heer Momboir Mr. *B. H. Cremer*, gedagtekend den 24 van Zomermaend dezes jaers, waer in het recht van gem. Jonker tot de verschryvinge in de Ridderschap aldus bondig beweerd wordt. ARNHEM.

Gevraagd zynde, of aan Willem Carel van Dedem, zoekende geadmitteerd te worden, als Ampts Jonker van Eede, en aan de requisitie, by het Reglement op de Ridderschap van Veluwen, zoo ten aanzien van de qualificatie in den bloede, als in den goede, vastgesteld, anderzints volleedig konnende voldoen, na gronden van regt, reeden en billykheid, zoude konnen en mogen werden geobmoveert, en hy uit dien hoofde zoude konnen en mogen werden afgeweezen, dat tegens desselfs Vader Willem Jan van Dedem, by het Drosten Gerigt van Zalland, den 16 Juny 1755 een sententie in contumaciam zoude zyn ergaan, waar by den zelven Willem Jan van Dedem, als meedepligtig aan den manslag van eenen Jan Cramer, zoude gebannen weezen uit de Provintie van Overyssel, met verdere condemnatie, om, zoo hy ooit daar wederom in mogte komen, of anders in handen der Justitie geraaken, met den swaerde gestraft te zullen worden, dat 'er de dood na volgt? *Advis van Mr.* B. H. Cremer *in voors. zaek.*

Zoude ik ondergeschreeve Regtsgeleerde, na eene aandagtige en onparthydige overweeging dier voorgestelde vraege, en het geen ter dier materie dienende was, mitsgaders lectuur en examinatie van het geen daar omtrent op eene meerdere en geëxtendeerdere Casus Positie, by schriftelyke advise van den Heer en Mr. F. H. van Berck in dato den 6 deezer was gededuceert, van opinie weezen, dat voorf. Willem Carel van Dedem, pro cæteris aan de Requisiten van het Reglement op de Ridderschap van Veluwen konnende voldoen, het aangehaalde geval en senten-

ARN-HEM.

Advis van Mr. H. B. Cremer *in voorſ. zaak.*

tie, na de gronden van regt, reede en billykheid, aan hem niet zoude konnen werden geobmoveert, en hy uit dien hoofde niet, zonder de grootſte hardigheid, onreedelykheid en injuſtitie, zoude konnen worden afgeweezen, en uit de voorſ. Ridderſchap of als Ampts Jonker van Eede geweert.

Om dat, zonder nogtans de merites der zaake en Crimineele actie tegens zyn Vader Willem Jan van Dedem, in Overyſſel wegens de gelibelleerde manſlag aan de perzoon van Jan Cramer, geintenteert, en in zoo verre gepourſuiveert, dat daar in, wegens de abſentie van den beklaagden, tegens den zelven eene ſententie in contumaciam is ergaan, invoegen by het quæritur gemelt, by deezen in eenige discusſie te willen brengen;

Het, myns oordeels, ter beantwoording der voorgeſtelde vraag, zoo op zig zelfs, als ſpeciatim ter relatie van het gededuceerde by eevengemelte advis, genoeg zal zyn, dien aangaande kortelyk te remarqueren, dat, wat kragt, en præjudiciable effecten en gevolgen, men ook aan eene zoodane geintenteerde actie, en opgevolgde contumacieele ſententie, zoude willen hebben geattribueert, en daar uit gederiveert, al het zelve nogtans, cum poena ſuos teneat & tenere debeat auctores, nog op zig zelfs, nog by conſequentie, immers zonder eene duydelyke en poſitive wet van den Souverain, die tog, vermits de hardigheid, die daar in zoude reſideeren, nimmer kan gepræſumeert, maar clare & dilucide beweezen zoude moeten werden te exteren, op de perzoon van dezen verzoeker Willem Carel van Dedem, als die, nog met de zaak, of het geval in quæstie, nog met deswegens geinſtitueerde actie, nog de daar over ergaane ſententie, niets te doen heeft, die des tydes zelfs nog niet in de waereld of gebooren was, en ten wiens reguarde over zulks al het zelve voor het geheel is een res inter alios acta, quæ aliis nec obeſt nec prodeſt, niet ſchynt te konnen of te mogen toepaſſelyk te werden gemaakt.

Zoo-

Zoodanig zelfs, dat die omstandigheid, die anders aan hem Willem Carel van Dedem zoude schynen tegen geworpen te zullen kunnen worden, dat namentlyk de Vader Willem Jan van Dedem, door al het gepasseerde, en de daar over ergaane sententie, zyne perzoneele qualiteit van Riddermaatigheid, al verlooren en verwerkt hebbende, voor dat hy deezen zynen Zoon had ter waereld gebragt, by ook die perzoneele qualiteit, die hy tempore conceptionis niet meer had, aan en op deezen zynen Zoon, Willem Carel van Dedem, niet zoude hebben konnen transporteren en overbrengen. ARNHEM. *Advis van Mr. B. H. Cremer in voorsz. zaak.*

Uit die geallegeerde gronden, dat namentlyk die poenale privatie en verlos dier qualiteit, zoo men die al citra præjudicium eens zoude willen supponeeren, *ipso jure* daar te zyn, niet verder als tot de perzoon van de Vader, zullen konnen en mogen getrokken worden, ook even daarom in deezen, voor hem Willem Carel van Dedem zoude moeten militeren.

Maxime, zoo wanneer men, als by het gemelte advis, meâ opinione, te regt, met meerderen is aangetogen, alhier deeze notoire distinctie in 't oog moet houden, dat zig ten deezen niet een nieuwe en gemaakte Adelkom komt voor te doen, die in personâ patris alleen zyn origine heeft, en bestaan vind, maar die ex avis & proavis kan en moet worden gederiveert.

Dat daar op niet alleen 1°. toepasselyk is, het geen ten gemelten advise ex *L.* 7. §. 2. *D. de Senatoribus* is aangehaald, en gededuceert, en waar uit *Gothofredus in notis ad d. L. litt. r.* deeze consequentie, op het cas in quæstie toepasselyk, komt te trekken:

Nobilitatem. Gentem, Patriam, originem, jus togæ, civitatis & similia jura, nepotes per avos suos retinere, hinc possis colligere, licet patribus ignobilibus atque exteris factis, nati atque concepti.

Maar dat ook daaromtrent 2°. zeer notabel is, dat, zoo als al meede te regt by den insteller van 't gemelte advis is geremarqueert, by het Reglement

ARN-HEM. *Advis van Mr.* B. H. Cremer *in voorſ. zaek.*

ment op de admiſſie in de Ridderſchap van Veluwen de *qualificatie in den bloede* of van Riddermatigheid Art. 4. niet *ad perſonam patris* gereſtringeert, maar tot het *geſlagt* of de *Familie*, zoo in de transverſale als adſcendente linie, betrekkelyk word gemaakt.

Ten notoire gevolge, dat het geen aan den verzoeker Willem Carel van Dedem, intuitu perſonæ patris beſwaarlyk om geallegeerde bedenkingen zoude werden toegeſtaan, aan hem ter contemplatie van zyne origine ex avis & proavis myns oordeels niet zoude konnen of mogen werden geweygert, terwyl 3°. en hoe zeer 't ook op zig zelve eene waarheid is, quod non exemplis, ſed legibus ſit judicandum, zoodane voorbeelden nogtans, die ten deezen, in ſimili zouden konnen werden opgegeeven, tot corrobatie van het verſtand der wet, zouden konnen en moeten verſtrekken.

Dan welke den ondergeſchreeven meede, eeven gelyk den inſteller van het geallegeerde advis, zoude vermeenen, dat alhier, om daar by gemelte redenen, beeter, en zoo lang de nood zulk niet nader, en direčte quam te vorderen, geömitteert en verſweegen zouden werden, als om, door revelatie van dezelve, buiten noodzaake, iets dat op zig zelfs odieus, en voor de geintereſſeerdens of naebeſtaaden touchant, dan door de tyd in vergeetelheid geraakt is, weder leevendig en openbaar te maaken.

By al het welke dan nog 4°. en uit het verder ten voorzeide adviſe gedetailleerde, myns oordeels, zeer zyn refleċtie is meriteerende,

Dat de Vader Willem Jan van Dedem, uit hoofde van zyn *ſtam en geboorte*, in de perzoon, in de Ridderſchap van Veluwe geadmitteert geweeſt zynde, hy nogtans, of ſchoon deeze aċtie Crimineel over het gelibelleert geval tegens hem geinſtitueert, en daar in ſententie in contumaciam ergaan is;

Dien onvermindert, en ongeagt die tegens hem ergaane contumacieele ſententie, in die regiſters der Edelen, of Ampts Jonkers op Veluwen verblee-

bleeven, immers niet voor komt, ooit by eenige de minste, men geswyge behoorlyke, formeele, en competente erkentenis, daar in doorgeslagen, of als iemand, die deese syne qualiteit, facto Criminali, ipso jure, verwerkt en verlooren zoude hebben, daar in genoteert te weezen. B. H.

ARNHEM. *Advis van Mr.* B. H. Cremer *in voors. zaak.*

Dat dus wat ook andere Regtsgeleerden omtrent een geval en quæritur als het subjecte, op zig zelve anders mogten willen opinieren en adviseren, het nogtans, meo judicio, nae de gronden van onze Provinciaale wetten en gewoontens, niet alleen zeer bedenkelyk zoude moeten voorkomen, om alhier aan een *buytenlands of extra Provintiaal contumacieel gewys*, per se & ipso jure, zonder eenige nadere regtelyke erkentenisse, tegens een Geldersch Riddermatige, zoodanig effect binnen deeze Provincie, tot verlos- en privatie van zyne aangeboore qualiteit, en hooge regten van Riddermatigheid, te attribueren, maar ook te gelyk zeer hard, beswaarlyk en van de uiterste consequentie en præjudicie,

Een zoodanig effect, daar uit *aller eerst* tegens de Kinderen, en descendenten, die dog in alle gevalle, als den verzoeker Willem Carel van Dedem zelfs, insontes zyn, te willen hebben aangevoert, en die daar door, ipso jure, te willen houden gepriveert en verstooken van die regten, en præëminentien die aan dezelve, van haare geboorte af, *niet ex nova acquisitione patris*, maar uit *een oud Adelyk geslagt* competerende waren,

Aldus onder eerbiedige correctie en submissie van en aan een beeter gevoelen, geadviseert binnen Arnhem den 24 Juny 1775.

was geteekent

B. H. CREMER.

Nadrukkelyk was ook het Advis van den Rechtsgeleerden *A. O. F. Bomble Vatebender*, van den 12 van Oegstmaend, en aldus luidende:

ARNHEM.

Advis van Mr. Vatebender in dezelfde zaek.

By my ondergeschreven Regtsgeleerden, gezien de voorstaande vraag door Willem Carel van Dedem aan Mr. B. H. Cremer gedaan, met het daar op by den zelven den 24 Juny 1775 afgegeeven advis,

Voords meede geresumeerd het geadviseerde van Mr. F. H. van Berck, getekend den 6 Juny daar te vooren, tot welk laaste het eerste zig in passibus utilibus refereert;

Zo verklare ik geene reden ter wereld te vinden om niet het geadviseerde van den Heer Cremer zo als het ligt, voor het myne aan te neemen, en my daar aan volkoomen te conformeeren, en wel zo om de redenen en motiven, die daar by zyn aangevoerd, als om die geene, welke by nader staan gededuceerd te worden.

En heeft my hier van niet kunnen dehorteren, het geen by den ongenoemden Schryver van een werk, dat onder den titul van Jurisprudentia Heroica de Jure Belgarum circa Nobilitatem, te Brussel in 1668. gedrukt, pag. 225. §. 15. en in de *Byvoegzels tot den* 15. §. *agter het zelve werk* pag. 133 en 134. te vinden is.

Alzo ik meen overtuigd te moeten zyn, dat 1°. nog die schryver, nog 2°. d'Edicten, waar over hy commentarieert, nog ook 3°. dat zyn gecommentarieerde ten dezen eenige attentie verdienen kunnen.

Om dit ten aanzien dier poincten wat nader te developperen, zo merk ik aan, dat deze schryver zig by distinctie doet onderkennen voor een dier Aucteuren, die hunnen lagen geest misbruyken, om zelfs de slegste Vorsten te pryzen.

D'introductie van zyn werk moet dit voldingen,

Hy noemt daar Filips den tweeden „ Princeps „ omnium seculi sui Principum maximus, & qui „ conferri merito cum primis omnium retro seculorum Regibus possit & debeat.

Elk vry gebooren Geldersman, voelt op dit geschryf, dat een Aucteur, die dus, tegen beter weten, zwart wit noemt, binnen deze Provincie, gee-

geene attentie, dan die van veragting, meriteeren kan.

Want toen in 1668 dit werk het ligt zag, ftond geheel Europa reeds overtuigd, dat in gebrek aan ftaatkunde, en aan alle zedelyke en menfchelyke grondbeginzels, niemand der oude Dwingelanden aan den wreden Filips was gelyk geweeft.

ARNHEM. *Advis van Mr.* Vatebender *in dezelfde zaak.*

En dit mogt, dit kon, niemant ignoreren, die zig voor Aucteur opwerpen wilde.

Het boek is voords gefchreven in den fcholaftiquen trant der voorige Eeuw, dus overladen met citatien van Griekfche en Latynfche Aucteuren, die niets bewyzen, vermids elk weet, dat de regten van *Adeldom* en *Leenen* van Noordfchen oorfprong zyn, en dat Grieken nog Romeinen ooit het woord *Edelen* of *Adel*, in den zin, waar in het hedendaags bekend is, gebruikt hebben.

Die ook gedulds genoeg bezit, om dezen Auteur wat meer van na by te feuilletteren, zal bevinden moeten, dat zyne vernaame zo niet eenige merite befta, in de verzameling van een reeks patenten, waar by d'Adeldom van Brabandfche en Vlaamfche Families vernieuwd is, als mede van deze en geene gebruiken, die in de voorige Eeuwen, ten aanzien der Heraldie en 't Blazon gerecipieerd waren, en dat het werk alzo geenzins beandwoord aan den pompeufen en veel belovenden titel van *Jurisprudentia* Heroica.

D'Edicten, waar over deeze commentarius handelt, zyn van Albert en Ifabel van Ooftenryk, van 't Jaar 1616. en die van Filips den tweeden, van den 23 September 1595, van welken datum twee Patenten in dit werk pag. 338. & *feqq.* voorkomen, die den wispelturig wreden aart van Filips caracterifeeren, als die fteeds bezig was wetten te berokkenen omtrent voorwerpen, die te *hoog* en te *laag* voor den wereldlyken wetgever zyn.

Want terwyl hy door Alba den gewetens dwang poogde in te voeren, en daar door geheel Neerland in vlam en bloed ftelde, vondt hy tyds genoeg om by de gemelde Edicten, op eene minucieufe wys,

ARNHEM. tot den ftyl en opfchriften van de brieven zyner Onderdanen toe, aan zyne wilkeurige wetten te verbinden.

Advis van Mr. Vatebender *in dezelfde zaek.* Het Edict van Albert en Ifabel van 1616 is eene renovatie en ampliatie van die van Filips, en volgends deffelfs introductie gerigt:

„ Tegen die genen, die in 't dragen en voeren „ van Wapenen, Tymbren, Titelen en andere te- „ kenen van Edeldom zig vervoorderen om te ne- „ men en te ufurperen Eertitelen, die hen nog in „ qualiteit, nog door verdienften toekomen.

Dus ene van die wetten, die den *ftaat* en rang der Onderdanen aan den wil van een despotiquen Souverain hangen, die de aanzienlykften behagen, in *zoo verre* zy meenen, dat hunne prætenfien van rang, boven hunne mede-Onderdanen, hier door beftendigheid krygen, en *in zoo verre* zy niet begrypen, dat deeze wetten, door die nodeloze rangfchikkingen, reiken, om den minderen in afkomft en meerderen in rykdom, tot den aankoop van Patenten te lokken, waar door dan aan den Souverain, zelfs uit de vaniteit der Onderdaanen, meerdere inkomften, en aan d'Onderdanen, een gewis avilissement van allen rang en onderfcheid, verzekerd wordt.

Dog welke d'aart en het oogmerk dezer Patenten ook zyn mogen, uit de lecture alleen, confteert, dat geene van dezelve iet, hoe genaamd, vaftftelt, dat de minfte overeenkomft heeft, met het geval van Willem Carel van Dedem.

De zesde artikel van 't Edict van 1616, waar op zig d'anonyme fchryver de Commentarien permitteert, die ftraks meer van naby moeten ingezien worden, handelt eenvouwig van het geene onder de dominatie dier wetgevers plaats moeten vinden, in *val Ouders in een minderen ftaat geleefd, en metiers* geëxerceerd hebben, die naar de Spaanfche denkwys voor *Vils* gehouden worden, en dat niet te min de Zoons of defcendenten, den ouden luifter hunner geflagten, en daar aan verknogte Titelen en Ornamenten, hernemen willen.

Dog

Dog dit heeft niets gemeen met Willem Carel van Dedem, in 't voorhandend zynd geval, vragende, of een Crimineele sententie, in contumaciam tegen zyn Vader in Overyssel ergaan, hem van de voorrechten aan zyn geslagt in het Quartier der Veluwe eigen, uitsluite.

ARNHEM. *Advis van Mr.* Vatebender *in dezelfde zaak.*

Een twede redén waar om deze Edicten alhier gene attentie verdienen kunnen, evideert uit hunne Aucteurs en de datums, waar op zy gegeven zyn.

Filips was volgends 't *Groot Gelders Placaatboek, 1ste deel col.* 112. reeds in 1581 in Gelderland afgeswooren, toen hy in 1595 en dus veertien en Albert en Isabel in 1616 en alzo 35 Jaren daar na, deze Placaten deden uitgaan.

Die over zulks nooit kragt van wet in Gelderland hebben kunnen erlangen, en ook nooit aldaar gerecipieerd zyn, wier boven geanalyseerde aart *ook te strydig is met de constitutie van een vry volk*, en speciaal met die van Gelderland, waar de Vorsten nooit despoticq met de regten der Onderdanen hebben moeten omspringen, om daar ooit tacito usu te hebben kunnen geintroduceerd worden.

Het gecommentarieerde van den ongenoemden schryver dan betreffende merkt men aan, dat hy in locis supra citatis (want op beide de plaatzen schryft hy schier woordelyk hetzelfde) deze vraag behandelt, „ An Patris nobili prognati genere de„ rogatio, liberis ejus præjudicio sit, nobilitatem „ ex avo reliquisque majoribus, sibi vindicare Vo„ lentibus?

Zo men opmerkt, dat deze vraag onder den 6 art. van 't Edict van Albert en Isabel van 1616 geplaasd is, en dus zoude moeten aangezien worden als betrekkelyk tot den inhoud van dien artikel, en de aanleiding, die deze den Aucteur ter behandeling hebbe kunnen geven.

Dan zoude men moeten zeggen, dat vermids hy niet bepaald expliceert, wat hy door het woord *Derogatio* verstaan wil, 'er alleen quæstie was van eene derogatie *die door het leven in geringen staat*, en *'t tracteren van vile metiers*, te weeg gebragt wordt,

ARNHEM. *Advis van Mr. Vatebender in dezelfde zaek.*

en dan zoude zyn gansche Commentarius niet behooren ad subjectam materiam.

Dan vermids hy dit gecommentarieerde §. 15. zo emphatiq begint met te zeggen, *sed alia altiorisque indaginis superest quæstio*, zo schynt hy te willen aanduiden, dat hy onder het woord *patris Derogatio* ook bevatte de zulke, die een gevolg van misdaad of immers van sententie is.

Zyn antwoord is dan drieërley:

Eerst Negant id multi,

Ten tweeden distinguunt alii, inter liberos ante parentis maculam natos, & eos, qui, contracta jam labe, in lucem prodeunt, en dan

3tio. Rectius alii sentiunt: nempe si in patre semel hæc fuit interrupta series & succisa vena, indistincte ad beneficium Principis recurrendum, quæ sententia moribus confirmata est & plurium Tribunalium præjudiciis stabilita, ita in Gallia praxi receptum testatur Tiraquellus. hanc juri ac naturali rerum constitutioni conformem ait Cravetta, Paul: de Castro & alii.

Quod & in Belgio observatur, observarique mandat Interpretatio Regia 28 Julii 1649 ad instantiam Fecialis Joannis Le Roux lata:

Het eerste antwoord op de vraag, is, zo het my voorkomt, by de advisen van de Heeren Cremer en van Berck respective, volledig behandeld, en getoond, dat het sentiment der geenen, *qui negant* patris derogationem filio obesse, alleen het antwoord is, dat naar regten op de vraag passen konde.

Het twede is mede by die advisen voldongen en gedoceerd, dat deze by oude en vreemde Regtsgeleerden, tegen de klare en duydelyke *Lex 7. ff. de Senator:* uitgevonden distinctie, gene plaats vinden kan, wanneer gelyk in 't subjecte cas, geene quæstie is de nobilitate soli personæ concessâ, maar van *Adeldom*, die met alle deszelfs prærogativen en Privilegien by een gansch *Geslagt*, *Familie* of *Stam*, erflyk bezeten wordt.

Het derde antwoord, dat boven geheel uitgeschreven is, maakt dan alleen hier object van onderzoek.

Ik

Ik merk ten dien opzigte in de eerste plaats aan, dat zo de woorden *si in patre semel hæc fuit interrupta series & succisa vena indistincte* &c. op zig zelven genomen worden, zo als de Aucteur die voorstelt, dat ze dan een geheel ander geval, als waar over ten dezen quæstie is, inhouden. ARNHEM. *Advis van Mr.* Vatebender *in dezelfde zaek.*

Wyl ze dan opgeven het cas, dat men overtuigd, dat waarlyk en dadelyk in den Vader de *series* & *vena* afgebroken is, naar middelen om zie hoe die breuk te herstellen.

Maar Willem Carel van Dedem vraagt, of door de sententie tegen zyn Vader in Overyssel ergaan, die *series* en die *vena*, welke van den eersten van de Familie van Dedem, die in de Ridderschap der Veluwe geadmitteerd, en op hem rectâ Lineâ gedevolveerd is, gebroken of afgesneden zy geworden?

En het onderscheid tusschen deze twee vragen is te sensibel, om zo des schryvers intentie d'opgegevene mogt zyn, er zig dan langer by op te houden.

Maar in de twede plaats zo die aangehaalde woorden, *si in patre semel* &c. direct reflectief moeten gemaakt worden tot de vooraf gegaane vraag, an nimirum Patris derogatio præjudicio sit liberis &c. zo als het oogmerk schynt mede te brengen, dan contineren ze notoir ene petitio principii, alzo dan in dat antwoord, tot een bazis der decisie gelegt wordt, id de quo quæritur.

Want de schryver vraagt, patris derogatio an noceat libris, nobilitatem ex avo vindicantibus?

En hy antwoordt, si succisa est vena & interruptà series, tunc præjudicio est.

Maar dit is juist de vraag, of door de derogatio van den Vader, de vena afgesneden en de series geinterrumpeerd is?

Dus definieert de decisie van dezen schryver niets, en consteert uit zyn geschryf alleen dit, dat hy door de indistincte recursus ad principem vast te stellen, de Patenten van rehabilitatie en de willekeurige magt van zynen Vorst, met opzigt tot den staat en rang der Onderdanen, heeft ver-

meer-

ARNHEM.

Advis van Mr. Vatebender in dezelfde zaak.

meerderen willen, en zo door het favoriseren van 's Vorsten Thesaurie, als van geheime oogmerken, die daar onder schuilen kunnen, zyn hof te maken, waar toe Vorsten maar al te veel venale geesten vinden, ook onder zulke schryvers, die zig voor sacerdotes justitiæ willen debiteren.

Men wil ook wel eens vragen of die maxime van indistinct recours ad Principem met onze constitutie stroke?

'Er is één exempel, dat gecondemneerdens by 't Hoff voor inhabil verklaard, door de Landschap ex singulari gratia, en blyvende de sententie van 't Hoff in waarden, Zie *Groot Gelders Plakaatboek 3de deel col.* 4. gerehabiliteerd zyn, maar zyn soortgelykere habilitatien van Adeldom ooit by ons verzogt of geobtineerd?

Om niet te vragen, wie in 't subjecte geval, daar de sententie tegen den Vader van Willem Carel van Dedem in Overyssel ergaan is, en hy de admissie in de Ridderschap der Veluwe verzoekt, voor Princeps zal gehouden worden.

En welke onvermydelyke gevolgen 'er of ten aanzien der Ridderschap van de Veluwe, of ten opzigte der sententie van Overyssel uit resulteren zouden, zo men deze laaste quæstie al eens bepalen konde.

Dog om zig niet langer by dezen schryver op te houden, zo merkt men aan, dat door het woord *Belgium* en het *jus Belgarum* circa nobilitatem, waar van hy in een onbepaalden zin spreekt, niet anders kan verstaan worden, dan dat gedeelte van Nederland, dat eertyds het *Spaansche* en thans het *Oostenrykschе Nederland* genoemd wordt.

Dit is evident uit de boven aangevoerde woorden die pag. 226. §. 16 voorkomen, „ Quod & „ in Belgio observatur, observarique mandat in- „ terpretatio regia 28 Julii 1649. ad instantiam „ Fecialis Joannis Le Roux hunc in modum lata.

Waar op dan die interpretatie woordelyk volgt, en dus buiten bedenking stelt, dat die regia interpretatio, herkomt van Filips den 4den, die ze-

ker-

kerlyk in 't Jaar 1649 aan 't vrye Nederland, dat by het Jaar te voren onafhangelyk van zig verklaard had, en dus ook aan deze Provincie geen wetten of interpretatien meer geven konde. ARNHEM.

En hier door is dan mede uitgemaakt, dat de woorden van den schryver „ Quæ sententia, mo„ ribus confirmata & plurium tribunalium præju„ diciis stabilita, juri & naturali ac rerum con„ stitutioni conformis est" ook alleen, in dat Spaansche of nu Oostenrykscbe Nederland te huis horen. *Advis van Mr.* Vatebender *in dezelfde zaek.*

En dat alzo niets van al 't geen deze ongenoemde schryver voor brengt, eenige de minste auctoriteit in Gelderland kan hebben.

Zulks dat men niet behoeve aan te voeren, dat zo al door de aangehaalde interpætatie van 28 July 1649 zo onwrikbaar niet vast stont, wat door het *Belgium* en het jus Belgarum circa Nobilitatem te verstaan zy, het dan egter volgends alle begrippen van regten nog moest vast staan, dat de getuigenis van dezen schryver alleen van het Oostenryks Nederland, daar hy woonde en schreef, konde verstaan worden, en dus deze Provincie niet kan toucheren.

Aangezien by onze Tribunalia nergens, zo veel men weet, ooit eene sententie van dezen aart is ergaan.

En dat zo hier exempelen gelden moesten, dan uit de adviezen van de Heeren Cremer en van Berck genoeg af te nemen is, dat 'er de zodanige aangevoerd konden worden, die contrair aan de sustenue van den subjecten Aucteur, de zaek ten voordeele van Willem Carel van Dedem voldingen moesten, dog die zy uit eerbied voor de Famil-les, die ze aangaan, in den nagt der vergetelheid bedolven laten.

Dog zoude somtyds kunnen gevraagd worden, zo dan al de door den ongenoemden schryver opgegeven Edicten, gewoonten en præjudicaten zo van Vrankryk als Oostenryks Nederland, geen kragt van wet, in den letterlyken zin, binnen deze Provin-

ARN-
ARN-

Advis van Mr. Vatebender *in dezelfde zaek.*

Verbonden tusschen de Quartieren, de Overdragten van Banner-Heeren, Ridderschap en Steden, de Capitulatie van Carel van Egmond, en andere Origineele stukken in 't Groot Gelders Placaatboek te vinden, geëxamineerd heeft, kan aan deze constitutie niet twyfelen.

d'Accurate bepaling, hoe verre elks aandeel strekte, doet hier niet ter zaak.

Maar even zeker als het voorgemelde, is, dat elk dier Leden zyn aandeel erfelyk eigen bezat, en dat gelyk het regt van den Vorst, in zyn geslagt, dat der Banner-Heeren in hun Lid, dat der Steden in 't Lichaam der Steden, erflyk geradiceerd was, zo ook de Ridderschap desselfs aandeel aan de Regering, in zyn Lid inamovibel possideerde, en hier uit ontstont die wederkerige kragt, dat gelyk matig werkend evenwigt, dat elk der vier Leden binnen de bornes van zyne magt hieldt, en dus het sterkste bolwerk was, voor 's Lands vrye Constitutie.

En uit de gemelde Origineele stukken, met deze Constitutie vergeleken, is te zien, wat en met welk geavereerd regt, Banner-Heeren, Ridderschap en Steden, al hebben ondernomen, tot maintien zo van de regten van elk Lid, van die der drie Leden, als van 's Lands algemeene Constitutie, wanneer de Vorst of zyne Raads-Luiden daar aan atteinte zogten toe te brengen.

Hier uit vloeit dan ten opzigte der Ridderschap, daar het hier alleen op aan komt, by immediate consequentie voort,

Dat het *subjectum*, waar in het geregt aandeel van de Ridderschap aan de Regering residéerde, niet was de persoon der Ridders, maar 't gansche Corps der Ridderschap.

En dat gevolgelyk, gelyk het regt van de Ridderschap niet ondermynd konde worden, door de aanvallen der Voor-Vorsten op de persoonen van de Ridders, zo ook dat regt der Ridderschap door de personeele daden of ondaden der Ridders, die zy als private personen, zonder concurrentie van

't

't gansche Lid, committeerden, niet verminderd of benadeeld konden worden.

En in dit opzigt noemt *Sande d. l.* §. 18. naar myn oordeel, de Ridderschap met het hoogste regt, het *maximum Civitatis nostræ firmamentum.*

Te weten, om dat wat de Voor-Vorsten ook tegen dit of dat personeel Lid der Ridderschap ondernemen mogten; wat een Lid, 't zy om den Vorst te behagen, 't zy by misdaad proprio ausu committeren mogt, het aandeel van het Corps der Ridderschap aan de Regering, & jura, isti Corpori competentia, manebant inconcussa, & ita manere debeant.

ARNHEM. *Advis van Mr.* Vatebender *in dezelfde zaek.*

Het Corps der Ridderschap nu, bestondt uit diverse geslagten, die in de oudste tyden nog in meerdere en mindere rangen verdeeld waren, dog die thans reeds sints onheuchelyke tyden te samen pro indiviso & tanquam partes æquales dat Corps der Ridderschap uitmaakten: waar omtrent *Sande d. l.* §. 16. getuigt, *Paulatim vero ministerialium atque armigerorum tituli sua habuerant incrementa, & primum quidem ante Burgundos Principes, atque inprimis sub eorum regimine uno generali nomine ordinis Equestris comprebendi cæperunt.*

Maar nu is het eene Mathematische waarheid, dat het geen waar is van het geheel, ook, proportione servata, waar is van het gedeelte.

En dan meen ik hier uit te mogen trekken dit onwedersprekelyk gevolg, dat gelyk het aandeel van het gansche Corps der Ridderschap aan 's Lands Hooge Regering berust in 't gantsche Corps der Ridderschap, zo ook het aandeel aan de regten van de Ridderschap berust in de geslagten.

En dat over zulks, gelyk een Lid der Ridderschap door zyne personeele daden of ondaden, geen nadeel aan 't regt der Ridderschap, ten opzigte van desselfs aandeel aan de hoge Regering des Lands kan toebrengen, maar dat deze onbeschadigt moeten blyven, zo ook geen Lid van een geslagt, door zyne personeele daden of ondaden, eenig nadeel aan een geslagt, ten regarde van

ARN-HEM. desselfs aandeel aan de regten tot de Ridderschap, kan toebrengen, maar dat deze, gelyk die inconcussa manere debent.

Advis van Mr. Vatebender in dezelfde zaek. Als men nu by deze korte schets der Geldersche constitutie zig herinnert, dat Grotius en andere schryvers, die het Staats Regt gehandelt hebben, leeren, dat by de concessie van een erflyk Familie-regt aan de geheele Souverainiteit van een Land, of aan een integrerend gedeelte van het zelve, zo een gansch geslagt met alle de afstammelingen, die 'er ooit zullen geboren worden, aangemerkt wordt als een enkel moreel persoon, ten dien effecte, dat alle die afstammelingen, reeds by anticipatie deelgenoten gesteld worden van dat erflyk Famille-regt, hoe zeer zy eerst door de geboorte, de physique existentie, en dus de dadelyke vatbaarheid voor dat regt, erlangen kunnen.

Dan moet uit dit alles zeker zyn, dat de drie boven voorgesteld vragen, in eens op deze wyze moeten beantwoord worden, dat het regt tot de admissie in de Ridderschap binnen deze Provincie is, *een erflyk Famille-regt*, *dat by den Stam of het Geslagt wordt bezeten*, *en door de geboorte alleen over gaat*, op alle die genen, welken ooit uit dat geslagt wettig afkomstig zyn, ten dien effecte, dat hy, die prætendeert mede te jouisseren van de prærogativen, die door de erflyke concessie aan dit geslagt gegeven zyn, gene andere preuve nodig heeft, dan te tonen, dat hy waarlyk en dadelyk door de geboorte van dat geslagt herkomstig is.

Men zoude dit breder kunnen uithalen, maar men agt dit volstrekt onnodig; om dat de 4de artikel van het Reglement op de admissie in de Ridderschap der Veluwe volkomen op dezelfde gronden berust, en die voor wet aanneemt, in zo verre zelfs, dat van hem die in de Ridderschap prætendeert verschreven te worden, voor alle preuve, wegens zyne qualificatie in den bloede, alleen wordt gevorderd behoorlyk bewys, dat hy afkomstig is van een geslagt, dat te voren in de Ridderschap is verschreven geweest.

Waar

ARNHEM. *Advis van Mr.* Vatebender *in dezelfde zaak.*

Waar door dus notoir wordt gesupponeert, dat het regt tot de admissie als een erflyk Familllie-regt berust *in*, en bezeten wordt *by*, den Stam, en dat het zelve daar uit, *door de Geboorte* alleen, over ga op elk en een ieder, die van zo een Stam herkomstig is.

En wel zo veel te sterker, om dat het niet nodig is, dat iemand van zo een verschreven geslagt in descendenti Linea afstamme, maar dat hy voldoe, met zig in Collaterali Linea daar aan vast te maken.

En supponeert dit dus ook by noodzakelyke gevolg, dat de personeele daden of ondaden van één Lid van zo een Stam, geen atteinte aan 't regt van 't geslagt kan toebrengen, alzo, offschoon iemand nog zo misdadig wordt, hy daar door egter niet kan te weeg brengen dat het geslagt niet beschreven zy, en dat iemand ook notoir van een geslagt herkomstig blyft, al ware deze of die zyner Voorzaten, die als physique middelen tot zyne existentie door de geboorte gestrekt hebben, het snoodste aller schepselen.

Maar wanneer nu dit gededuceerde wordt geappliceerd op het subjecte geval, en de vraag van Willem Carel van Dedem; dan zal notoir moeten blyken, dat hier uit de beslissing ten zynen voordeele notoir proflueeren moet, en dat, hoe het ook omtrent de misdaad die zynen Vader aangetigd, en de contumacieele sententie, die tegen hem ergaan is (welke twee poincten als boven gezegd, men hier in gene discussie brengt) gelegen moge zyn, hy door een nog ander gepræjudicieert kunne worden, om te prætendeeren als een afstammeling van het oud Geldersch geslagt van Dedem, in de Ridderschap van Veluwen beschreven te worden.

Hoe zeer nu deze constitutioneele gronden, dit poinct naar myn inzien voldingen moeten:

Zoo meen ik egter als een evengelyk constitutioneele Maxime van Gelders-regt, waar uit naar myn oordeel de subjecte vraag, duidelyk bepaald kan worden, te mogen assumeren:

ARN-
ARN-

Alle erflyke Famille-regten binnen deze Provintie, zyn het personeel eigendommelyk goed van den genen, waar op die vererfd zyn.

Advis van Mr. Vatebender in dezelfde zaek.

Dat nu het regt tot de admissie zodanig een erflyk Famillie-regt is, volgt notoir uit het gededuceerde, en *Sande*, wien niemant als competent beoordelaar onzer Constitutie zal recuseren, getuigt dit boven dien uitdrukkelyk in *sæpe Laud. Tract. de Nobilit. Gelr.* §. 6.

Nobis ut & reliquis gentibus, quæ olim in armis quam in legibus & virtutibus togatis, plus præsidii posuere, nobilitatis titulus sub prioribus principibus militaris, feudalis hæreditarius ac patrimonialis fuit.

En dezelfde *Sande* beschryft de effecten en gevolgen daar van, zo voor als onder de Regeering der Burgundische Vorsten in den 9. en 16. §. dog 't geen hier niet verder uitgehaald behoeft te worden.

Niemant ook die maar even weet, dat men zulke erfelyk patrimoniele Famille-regten veel al, als ongereed goed, pro natura ac circumstantiis vindiceren en defenderen kan, zal hier van bewys vorderen. Zie denzelven *Sande de Effestuc: cap.* 1.

Ook is nooit gesustineerd, zo veel men weet, dat de erflyk patrimoniele Famille-regten der Geldersche Edelen, alio jure haberentur aut possiderentur dan die der overige *niet Edele* Onderdanen van den Gelderschen Souverain.

Als zynde notoir, dat alle de Geldersche Onderdanen conditione sunt pares, quamvis ex dignitatum titulis distinguantur *in nobiles* ac *non nobiles* zo als *Sande dict. loco* §. 1. reets aangemerkt heeft;

En leert hy *ibid.* §. 23. *In causis civilibus & criminalibus eodem tam in agris quam in civitatibus & oppidis, cum reliquis jure utuntur, sive agant sive conveniantur*; alle het welke ook door de dagelykse ondervinding bevestigd wordt.

Hier uit moet dan als een stalen wet vast staan, dat het patrimonieel erflyk regt tot de admissie in de Ridderschap op de Veluwe, dat in de gansche Famille van van Dedem geradiceerd is, en door de geboor-

boorte op Willem Carel van Dedem, ipso momento nativitatis vererfd is, is het personeel eigendommelyk regt van Willem Carel van Dedem. ARNHEM.

Maar nu mag ik, als een derde algemeene grondstelling van Gelders en Veluws regt aannemen, *Advis van Mr.* Vatebender *in dezelfde zaak.*

Dat alle straffe in Gelderland zyn personeel, en nooit exedeeren den persoon van den genen, die als misdadig beschuldigd of gecondemneert wordt.

En dat dus, gelyk de wet der natuur verbiedt, dat een onschuldige Zoon de misdaad zyns Vaders boete, zo ook de Geldersche wet zelfs verbiedt, dat een Zoon *in de gevolgen der misdaad* van zyn Vader gecompliqueerd worde.

Hier van daan die positive wet, *dat niemand goed en bloed te gelyk verbeuren kan*, waar van maar eenige zeer grove misdaden uitgezonderd worden. zie 't *Land-Recht der vier Boven Ampten tit.* 34. *art.* 33. *en Schraffert ad Jus Vel. cap.* 2. *art.* 4. N°. 2. en mede denzelven Schraffert d. l. *ad art.* 5.

Maar 'er heerscht zomtyds een vooroordeel, ook by Luiden van zulken rang, dien men hetzelve, wegens eene verlichter opvoeding, schier niet zoude mogen supponeren.

Men hoort dikwyls: het strydt tegen de decentie en agtbaarheid van een Collegie, daar in te vinden iemand, wiens Vader Crimineel gesententieerd is.

En men appuieert niet zelden dit vooroordeel op oude overbrengzels, dat de personeele misdaden aan 't regt des Adeldoms derogatoir waren.

Dat dit niets anders dan een vooroordeel zy, evideert genoeg daar uit, dat het op geen positive wet berust, en tegen de natuurlyke rede en billykheid strydt.

Trouwens wie, die zyne reden wil consulteren, rangeert niet zulke geimagineerde geboorte-vlekken onder de chimeres, die 't onverligt gemeen op zyn best passen.

Men kan dus veilig vertrouwen, dat zulke willekeurige assumtien, nooit ingang kunnen vinden in eene Vuurschaar, daar alleen naar wet en conscientie regt gedaan mag worden, hoedanige Vuurschaar

 in-

ARNHEM.

Advis van Mr. Vatebender in dezelfde zaak.

inzonderheid door de respective Ridderschappen gespannen wordt, wanneer ze de preuves ter admissie examineren, en daar over decideren.

En in welke Vuurschaar dus te stipter by wet en geweten verbleven moet worden, uit hoofde dat deze decisien niet gaan over eenig gedeelte van iemands dadelyke possesie, maar dat ze de quæstio status van een postulant voor object hebben, en dat dus deze decisie directen invloed heeft zo op het geluk van den genen, die zig præsenteert, als van die genen, die in volgende Eeuwen zelfs uit hem ontspruiten zullen, en dat men weet hoe difficile de beroepingen van arresten der Ridderschap doorgaands gevonden worden.

Maar boven dien, hy die zig op de oude overbrengzels van derogatie aan Adeldom door misdaad zoude willen apuieren, zoude niet ignoreren mogen, dat die derogatien alleen plaats hadden omtrent den personelen Adeldom van hem die misdadig wordt, nooit betrekkelyk tot den erflyken Famille Adel, inzonderheid binnen deze Provincie, zo als boven gebleken is.

En in de tweede plaats,

Dat ten aanzien van 't subjecte geval, de doodslag in de voorige barbaarsche tyden, waar uit de bovengemelde oude overbrengzels herkomen, nooit voor een capitaal crimen, maar alleen voor eene misdaad, die met geld te boeten was, is gehouden, zynde het gemakkelyk uit de oudste verzamelingen van gewoontens van Europa die in *de assises van Jerusalem*, de *Constitutie van St. Louis*, en *de gewoontens van Beauvaisis van den Baillif Beaumanoir* voorkomen, en de eenige bronnen zyn, waar uit de Statuten van alle die Landen van Europa, die tot het Ryk der Franken gehoord hebben, geexpliceerd kunnen worden, te tonen.

Dat van de 10de Eeuw tot de 14de, in geheel Europa, alleen deze en gene allergrofste misdaden met de dood gestraft zyn.

Ja uit den genoemden *Beaumanoir Liv.* 38. consteert zelve, dat de hoge Jurisdictie zig in zyn tyd

1287 borneerde aan die grove misdaden, latende alle de overige aan de lagere Vuurscharen over. ARNHEM.

De lyst nu dier grove delicten ten aanzien dezer Provincie, is in *Land-Recht der Graafschap Zutphen tit.* 11. *art.* 1. en in dat *der Veluwe cap.* 2. *art.* 7. te vinden.

Advis van Mr. Vatebender *in dezelfde zaek.*

Men weet ook, dat de straf op enkelen doodslag binnen deze Provincie dermaten verschillende was, dat Hertog Reinold in 1403 by den Landbrief der Neder-Betuwe *Groot Gelders Placaatboek 2de deel* 1. *app. col.* 44. vaststelde, dat zo iemand een Onderdaan des Stigts van Utregt doodgeslagen hadt, *die gestraft zoude worden met alle alsulcken rechten, ende om alsulcken broecken*, als sy de Geldersche Ondersaten doitslaen *moegen* in oeren Steden ende Lande.

Trouwens by het 3*de cap. van 't Veluwsche Land-Recht* is uit de woorden *soo wie nu voortaan*, die in den 1. art. voorkomen, genoeg te zien, dat zelfs de moedwillige en luipende doorslager eerst van dien tyd af aan 1604 als een Moordenaar gestraft is.

Zo dat die gene, welke de bovengemelde overbrengzels van de derogatie aan den Adeldom zoude willen assumeren, en op 't subjecte geval appliceren, dezelve in haar geheel zoude moeten assumeren en tonen, dat tyde dier prætense derogatien, in de vorige Eeuwen de subjecte misdaad capitaal gestrafd en voor infamerend gehouden wordt, 't geen, zo als uit het voorgemelde blykt, niemand met eenige mogelykheid zal kunnen tonen.

Maar ik meen, dat hier meer regts streeks ter zaak doet, *dat alle straffen in Gelderland ten dien effecte zyn personeel, dat niemand meer dan zyn eigen goed verbeuren kan.*

Alle de Provinciale Land-Regten stemmen hier in over een, en *dat der Veluwe* statueert met ronde woorden *cap.* 2. *art.* 5.

Oock en sal niemant meer verbreuken dan zyn zelfs goed, niet syn Wyfs of Kinder goed.

Hier uit volgt nu weder onwedersprekelyk, dat welke misdaad de Vader van Willem Carel van

ARNHEM. *Advis van Mr. Vatebender in dezelfde zaak.*

Dedem al of niet moge begaan hebben, en welke sententie ook tegen denzelven mogen wezen geveld, hy nooit het personeel eigendommelyk goed van zyn Zoon op de Veluwe, hebbe kunnen verbreuken.

En dat dient volgends deze, ten opzigt van zyn erflyk patrimonieel Famille-regt tot de admissie in de Ridderschap der Veluwe, zodanig is gebleven in zyn geheel, als ware 'er nooit sententie tegen zyn Vader ergaan.

By dit alles mag men nu nog als eene vierde maxime van constitutief Gelders regt voegen, die, welke door de Heeren Cremer en van Berck reeds te regt geurgeerd, en op 't subjecte geval geappliceerd is.

Namelyk. *Sententien, buiten deze Provincie gewezen, zyn op goederen binnen de Provincie gelegen, niet executabel.*

Goris, weet men, zegt van Litteræ imploratoriæ seu requisitoriales in *Comment. ad jus Velavicum pag.* 106 N°. 6. *nec solent ita frequentari imo ab usu passim in patria recessere.*

En hy schynt den oorsprong daar van, met opzigt tot *binnenlandsche* Sententien te deriveren daar uit, *quod divisæ quam maxime nobis sint jurisdictiones.*

Dog ten aanzien der *buitenlandsche*, koomt het my meer dan waarschynelyk voor, dat het niet executeren van dezelve geintroduceerd is, op fundament en tot maintien van 't bekend Gelders Privilegie *de non evocando*, dat door Keizer Hendrik in 1310 gegeven, en door Keizer Carel den 5den by 't Tractaat van Venlo in 1543 *art.* 4. expresse geconfirmeerd is, *Groot Gelders Placaatboek pr. col.* 30.

Dog hoe het omtrent den oorsprong daar van ook moge gelegen zyn, 't is zeker, dat deze maxime van over oude tyden binnen deze Provincie in viridi observantia is, zo als uit de *Landlyke Resolutien* van 1611 en 1708. *Groot Gelders Placaatboek* 2. *d. col.* 124. *en* 3. *d. col.* 131., voords mede uit den brief van 't Hof by *Schrassert in Cod. onder de stukken en bylagen sub Litt. Rr. pag.* 163. ervintelyk, evident is.

En

En hier uit moet dan wederom volgen, dat zelfs de subjecte Overysselsche sententie op de Veluwsche Riddermatige qualiteit van den Vader van Willem Carel van Dedem niet executabel geweest zy.

ARNHEM.

Advis van Mr. Vatebender *in dezelfde zaak.*

Gelyk ook in facto daar toe nooit requisitorialen door iemand zyn afgezonden, of by iemand ontfangen.

En zal deze erkende Geldersche maxime dan ook zekerlyk rede gestrekt hebben, waarom de dukgen. Vader van Willem Carel van Dedem, volgends bekomen berigt, nooit uit de Lyst der Edelen binnen het Quartier van Veluwen geroijeerd is.

Licet non desit exemplum sic satis recens, quod nobilis in una parte qualificationis, ut vocant, citra crimen, deficiens, re & veritate ex Corpore & albo Nobilium Velaviæ exauctoratus est:

Immers en in allen gevalle, hoe men de zaak ook nemen of opvatten wil, is het notoir en zeker, dat die Overysselsche sententie tegen den Vader van Willem Carel van Dedem ergaan, nooit atteinte hebbe kunnen toebrengen, aan het regt tot de admissie in de Veluwsche Ridderschap van Willem Carel van Dedem, dat als gededuceerd, desselfs eigendomlyk personeel erflyk goed is

Men mag ook vertrouwen, dat de minste reflexie datelyk zal doen apprehendeeren, de dangereuse gevolgen, waar aan elk eene der Riddermatige Geldersche geslagten geëxponeerd werd, zo ooit tegen de eerste grondbeginzelen van de Geldersche Constitutie geintroduceerd konde worden, dat eene sententie tegen een Geldersch Edelman buiten de Provincie gewezen, binnen deze Provincie ten dien effecte executabel was, dat desselfs onschuldige posteriteit verstooken zoude worden van die regten en prærogativen, die zy niet van hunnen Vader geërfd, maar van de Constitutie der Ridderschap, door Geboorte alleen, verkregen hebben.

Aldus salvo melius sententium judicio geadviseerd te Arnhem den 12 Aug. 1775.

was geteekent

A. O. F. BOMBLE VATEBENDER.

ARN-HEM.

Ook heeft de zeer kundige Rechtsgeleerden en Secretaris der Stad Zutphen, Mr. HERM. SCHOMAKER het recht en de bevoegdheid van Jr. *van Dedem*, tot verſchryvinge als Amts Jonker in deze Provincie, by het volgend Advis kragtig beweert:

Advis van Mr. H. Schomaker in voorn. zaek.

By my ondergetekenden Rechtsgeleerden gezien, gelezen, en met alle mogelyke attentie, en in alle onpartydigheid tevens, geëxamineert zynde zekeren Caſus poſitie, en de vraag, daar uit geformeert, mitsgaders de reſpective advyzen, zoo van den Heere Mr. *Fredrik Hendrik van Berck*, als van den Heere Mr. *Bernard Hendrik Cremer*, op den 6. en den 24. van Juny van dit lopend jaar dieswegen afgegeven, en aan my mede ter handen geſteld, roullerende over de bedenkingen, dewelke, by gelegenheid van de deliberatien der Heeren van de Ridderſchap des Kwartiers van Veluwe, op het ſubject der admiſſie van Jonkheer *Willem Karel van Dedem*, tot Amptsjonker van Eede, zoude wezen gemotiveert, hier in beſtaande „ of namenlyk aan Hem ten de„ zen zoude obſteren de contumaciele ſententie, „ die tegen Deszelfs Vader, *Wilhem Jan van De*„ *dem*, den 16. van Juny des jaar 1755. by het „ Droſtgericht van Zalland zoude wezen ergaan, „ en waar by de gemelde zyn Vader, als mede„ plichtig aan de manſlag van den perzoon van ee„ nen *Jan Cramer*, zoude zyn gebannen uit de Pro„ vincie van Overyſſel, met verdere condemnatie, „ om, zoo Hy daar in ooit weder komen, ofte an„ derzins in de handen van Juſtitie raken mochte, „ alsdan met het zwaard te zullen worden geſtraft, „ dat 'er de dood op volgd? dunkt my, in veronderſtellinge der waarheid van het gepoſeerde, door deze beide Heeren zeer wel geadvizeert te zyn, en zulks om wetten, en redenen, daar by in het brede, en op eene zoo ſolide, en overtuigende wyze, gededuceert, dat ik geene de minſte zwarigheid make, my met dat geadvizeerde in ſubſtantie allezints te conformeren.

Al-

ARNHEM.

Alleen, ter meerdere confirmatie, en ten allen overvloede, daar by nog voegende;

Advis van Mr. H. Schomaker in voorn. zaak.

Dat, al eens voor een moment gesupponeert wordende, dat de aangetogene sententie tegen den Vader van Jonkheer *Wilhem Carel van Dedem*, niet *in contumaciam*, maar, naa voorgaande *apprehensie*, en *comparitie* van denzelven, en dus, naa eene *formele procedure* van *inquisitie*, zoude zyn geveld geweest, en dat daar benevens hadden geconcurreert alle omstandigheden, waar door Hy van de, hem ten laste gelegde misdaad, naar rechten, ten vollen was geconvinceert geworden, het my nochtans toeschynd, en ik het derhalven daar in ook met de welgedachte Heeren Advizeuren, en met de daar toe door hunne Wel-Edele aangehaalde Doctoren, volkomenlyk eens ben, dat, ter dezer materie, niet zoo zeer de by zommigen geadopteerde, anterieure, ofte posterieure geboorte der kinderen kan in consideratie komen, maar dat in tegendeel hier omtrent voornamenlyk moet worden gedistingueert, of men zyne nobiliteit reeds van deszelfs Voorouderen deriveert, dan of die allereerst geacquireert is, ofte in *persona patris* alleenlyk haar wezen en bestaan vind?

Zoodanig, dat, wanneer men, even gelyk in dit cas, van een aloud adelyk geslacht is, en zyn adeldom *á genere*, en alzoo *jure suo* heeft, alsdan het vaderlyk delict geenzins kan prejudicieren de kinderen, en wel zonder onderscheid, of te vooren, dan daar na, geboren zyn. Zie *Math. Stephani de Nobilitate Civili Cap. VII. n.* 20.

Ten welken einde boven en behalven de by de voorsz. advyzen bereids geciteerde Auteuren, nog kunnen en verdienen daar over nagelezen te worden. *Christiaan Liebenthal in Collegio Politico Exc. X. Qu.* 13. en *Christoph. Besoldus in Operibus Politicis Libell. IV*, *ibique Diss.* 2 *de Jure*, *Ordinibusque Civium Cap. II. in fine pag. mihi* 114. welker redeneringen my zoo zeer aanmerkelyk en decisoir op dit chapiter voorgekomen zyn, dat ik het niet ongevoeglyk geoordeeld heb, van dezelve, hier naa volgende, woordelyk te laaten influeren.

Vo-

ARNHEM.

Advis van Mr. H. Schomaker in voorn. zaek.

Verum si quæstio non est (zegd *Liebenthal* daar ter plaatze) *de eo, qui primus sibi nobilitatem acquisivit, & rursum eandem postea vitæ turpitudine amisit, sed de illo, qui eandem á sanguine, gente, seu genere accepit, contrarium verius putamus, atque adeo, ut non tantum illi, qui ante, sed etiam & illi, qui, post infamiam, & vitæ turpitudinem nati, nobilibus sint annumerandi —— Nam tali casu liberi nobilitatem suam non tam á patre videntur consequi, quam á Principis liberalitate & provisione, qua tori posteritati provisum: Atque, ut pater in præjudicium filiorum non potest renunciare nobilitati, ita neque suá ignominiá potest illis præjudicare.*

En *Besoldus* vervolgens: *Nec tamen vita aut criminis foeditas avitam liberorum extinguit nobilitatem. —— Inde, si pater, vel sordidis artibus, vel quá alia ratione generis obscuravit nobilitatem, filii, qui nihil se ipsis commisere indignum, priorem retinent generis splendorem —— Etsi post amissam demum á patre nobilitatem concepti fuerint —— dummodo nobilitas, vel ex antiqua descenderit prosapia, vel Princeps eamdem ne dum patri, sed & liberis, indulserit.*

Jaa zelfs *Andr. Tiraquellus Oper. Tom. I. ibidemque Tr. de Nobilitate*, hoe zeer hy *Cap.* 24. *n.* 4. ten minsten met relatie tot de *naderhand geborene* kinderen, van een contrair gevoelen gelykt te wezen, verklaard zig echter by het 35. Kapittel, alwaar de questie, *an pater per exercitium artium sordidarum præjudicet nobilitati filiorum?* nader, en opzettelyk verhandeld word, en waar heenen hy *d. Cap.* 24. *& num.* 4. den Leezer in dit opzicht renvoyeert, gansch anders, besluit mitsdien eindelyk *n.* 4. daar uit insgelyks aldus:

Et ego certe, si quis primus sibi nobilitatem quæsiverit, & postea amiserit, crederem, & posteros quoque amittere. At, si non eam quæsivit, sed accepit á genere, non facile NB. irem in eam sententiam, ut liberis præjudicet, daar toe allegerende de bekende responsie van den Jurist, *Publius Alfenus Varus, in L.* 3. *ff. de Interdictis & Relegatis.*

My is niet onbewust, dat, en de Brabandsche Kanzel-

zellier, *Johan Baptista Christyn*, in zyn werk, het geen door hem *de jure Belgarum, circa nobilitatem & insignia*,, geschreven, en onder den tytel van *Jurisprudentia Heroica*, in het licht gegeven is, zoo *Tom. I. Art.* 6. §. 15. & §. 16. als *Tom. II. ibique in Auctar. d. Art.* 6. & §. 15., en de Schryver der *Observationes Eugenialogicæ & Heroicæ*, dewelke aan *Sebastiaan Christinæus*, den Zoon van *Paul Christinæus*, ofte *Christyn*, geattribueert worden, en achter de in den jaare 1743. over de decisien van Denzelven uitgekomene *Selectæ Observationes* van den Gottingschen Hoogleeraar. *Tobias Jakob Reinharth*, gedrukt zyn, en aldaar *Lib. III. Cap.* 13. dit stuk mede anderzins schynen te begrypen, immers het daar voor te houden, dat, *si in patre semel hæc fuit interrupta series, & succisa vena per actus quosdam, nobilitati contrarios*, zulks aan de kinderen altoos zoude præjudiciabel zyn, en ten gevolge van dien, zoo wel in de Nederlanden, als in Vrankryk, indistinctelyk zoude gerequireert worden, om zig alsdan, daar over, en om gerehabiliteert te worden, aan den Vorst van den Lande te moeten addresseren.

ARNHEM.

Advis van Mr. H. Schomaker *in voorn. zaek.*

Maar daar tegen diend, *eensdeels*, dat 'er verscheide Rechtsgeleerden en Publicisten zyn, gelyk, by voorbeeld, en onder anderen, *Antony Faber in Codice Definition. Forens. & Rerum, in Sabaudiæ senatu tractatarum Lib. IX. Tit.* 29. *Def.* 1. *n.* 7. junct. *Def.* 14. *n.* 6. *in Notis*, dewelke de vorstelyke restitutie, ten reguarde van de geenen, die hunnen adeldom *ab avis*, en *ab antiqua prosapia*, afleiden, ten eenemaal nodeloos achten, en dezelve alleen bepaalen tot de zoodanigen, *qui ex privilegio. & sola Principis concessione primi sibi, suisque,. nobilitatem, quaesivissent*, vergeleken met *Besoldus d. Diss. & Cap.* 11. *in fine*.

Behalven dat dit doorgaans meer uit *voorzorge* dan *ex necessitate* geschied, en daarom ook door *Tiraquellius all.* 35. *n.* 6. en anderen, meer voorzichtigheids- dan noodzakelykshalven, aangeraden word.

En *andersdeels*, dat het zelve iets singuliers in

Vrank-

ARN-HEM. Vrankryk en in Braband, ofte wel in de Oostenryksche Nederlanden is, en dienthalven in geene consequentie kan getrokken worden.

Advis van Mr. H.Schomaker in voorn. zaek. Om niet te gewagen, dat in allen gevalle, naar de verdere observatie van *Faber d. D f.* 8-10. de verplichtinge tot het verzoeken van eene alzulke adelyke herstellinge eigenlyk zoude incumberen de Ouders, ofte den geenen, die in perzoon zyn adeldom heeft verwerkt, dog niet deszelfs kinderen, waar van de *ratio diversitatis* door den evengez. *Faber* bygebracht word, latende daarop niet te min *n.* 11. aanstonds volgen; *sed tamen alio, ut dixi, jure utimur.*

Het gunt in het byzonder zyne utiliteit heeft met betrekkinge tot onzen Gelderschen adel, ofte die voor Riddermatige Edelen in deze Provincie bekend zyn, dewyl de nobiliteit, vermogens het geattesteerde van wylen den Raadsheer en Momber, *Fredrik van de Sande, in Comm. ad Gelriæ & Zutphaniæ Consuetudin. Feudal. Prælim. Cap: III. n. 6.* al in den tyd, en onder de regeringe der Gelderlandsche Voorvorsten, als *hereditair* is geconsidereert geweest, en waar aan, achtervolgens het verhaal van *Joh. Isacius Pontanus, in Hist. Gelr. Lib: I.* pag. 44. & *Lin.* 44. reeds overlang is nagegeven geworden, dat 'er in gansch Nederland geene Edellieden gevonden worden, *qui majorum imagines, ac decus antiquæ stirpis sibi tutandum pertinacius putant.*

By dit alles accedeert nog voor een *derde*, dat de bovenstaande *Jurisprudentia Heroica* is eene commentatie over de Ordonnantie, door den Aartshertogen Albert en Isabella Klara Eugenia den 14 van December des jaars 1616. gearresteert, en welke weder is eene renovatie en ampliatie eener anterieure diergelyke van Filips II. Koning van Spanjen, van den 23. Sept. 1595. gevolgelyk uitgekomen in, en gedurende den tyd van het twaalfjarig Bestand, het geen op den 9. April 1609. tusschen de hoogstgedachte Hertogen, zo in hunnen naam,

als

als in dien des Konings van Spanjen ter eenre, en de Heeren Staten der Vereenigde Nederlanden, in qualiteit, en als dezelve houdende voor *vrye* landen, provincien en staaten, op dewelke zyluiden niets pretendeerden, ter anderen zyde is gesloten, en wel, naadat de Heeren Staten van dit Furstendom en Graafschap alrede op den 26 Juny 1581., conform de insertie daar van in de *preliminaire puncten* van het *Groot Geldersch Placaatboek I. deel*, *col.* 113. en *col.* 114. van 's gelyken de regeringe des Konings van Spanjen afgezworen, en zig sedert de Oppermacht over deze Landen openlyk toegeëigend hadden.

ARNHEM.

Advis van Mr. H.Schomaker *in voorn. zaek.*

Daar en boven vind men niet, dat deze Ordonnantien ooit zyn gepubliceert, ofte aangenomen geworden in de geünieerde Provincien, immers in onze Provincie van Gelderland, alwaar, ten tyde van het emaneren der zelve Koning Filips, en dus ook de Aartshertogen, bereids geene heerschappye ofte jurisdictie meer hadden, en dit is, naar het getuigenis van *Hugo de Groot*, *in zyn Traktaat van de Oudheid der Bataviscbe Republique Cap. V. bl.* 28 *en* 29. *van den Haagscben druk van* 1610, mede een der voornaamste argumenten geweest, waarom niet alleen de Hollanders en anderen, maar ook uitwyzens de in het *Gelderscbe Placaatboek II. deel*, *col.* 28. gedrukt staande Landschaps Resolutie van den 18. Mey 1584., zelfs de Heeren Staten van deze onze Provincie, niet hebben willen respecteeren het *gulde privilegie*, ofte de zogenaamde *Brabandscbe goude bulle* van den Keizer Karel IV. van den jaare 1349, op fondament van dewelke de Brabanders sustineerden, dat tegen haar hier te Lande met arrest, volgens coustume locaal, niet zoude mogen geprocedeert worden. Zie wyders *Eduard van Zurck*, *in Cod. Batavo* voc. *Arrest* §. 44. & voc. *Privilegien* §. 2. en Mr. *Pieter Bort*, in het *Traktaat van Arresten IV. Deel*, *n.* 34.

Zoo dat (zonder voor tegenwoordig in een detail der particuliere redenen en inzichten van de in-

ARNHEM.

Advis van Mr. H. Schomaker in voorn. zaek.

invoeringe dier Aartshertoglyke Ordonnantie te treden) dezelve in het geheel, nog toen ter tyd, en nog minder naderhand sedert de Munstersche Vreede, en hedendaagsch, eenige verbindende kracht in deze Landen gehad, ofte alsnog heeft, men late staan, dat die (voorondersteld dat nog *in viridi observantia* zou wezen) directelyk ofte indirectelyk onze provinciale Edellieden zoude obligeren kunnen.

Schoon ook de Aartshertogen zig daar by als respective Hertogen, Graaven en Heeren van onze Vereenigde Gewesten, insgelyks tituleren, en de afkondiginge zo wel als de executie en naarkominge daar van, tevens aan der zelver Officieren en Onderdaanen, hebben geordonneert gehad, want het bloot gebruik van titulaturen geen recht van eigendom, ofte oppermacht altyd geeft, en een ieder, in *jure publico* maar eenigermaten bedreven, weet, dat het gansch niet nieuws, nog zeldzaams, zonderling in Koningen, Vorsten, en andere hooge perzoonaadjen, is, van te blyven behouden, en te gebruiken de tytels van die landen, waar van men reeds voorlang gedesisteert, ofte geen eigendom heeft, zonder dat daar door nochtans aan de Oppermogenheid, en de rechten van eigenlyken Heere ofte Bezitter in het minst kan gederogeert worden, zoo en als dit, *instar omnium*, door *Augustinus Leyserus in Meditationib. ad Pandectas Tom. VII. Sp.* 463. *Med.* 5. en nader, en *in terminis*, met het exempel zelfs van de Koning van Spanjen en van den voornoemden Aartshertog Albert, opzichtelyk tot deze Republyk betoogd word, door wylen den Groningschen Hoogleeraar *Gerhard Feltman, in Tr. de Titulis Honorum Lib. I. Cap.* 20. *per totum & in specie nu.* 3 & 4. junct. *Cap.* 21. *nn.* 16, 17 & 24.

Wyzende daar benevens, en in tegendeel den teneur en zamenhang der dikgemelde Ordonnantie, genoegzaam uit, dat die principalyk, en alleen voor de Brabanders, en de andere, onder de direkte gehoorzaamheid, en dependentie der Aartshertogen alsnog staande Nederlanders gedestineert geweest is. Althans de daar in aangevoerde dekreten, en de daar in en achter gerecenseerde Adelyke familien specteren meerendeels de Brabandsche en andere buitenlandsche Edelen, en *van Zurck d. Cod.* voc. *Edelen* §. 18. *n.* 1. mitsgaders *Pieter van der Schelling in zyne Aanmerkingen daar ter plaats Litt. b.* brengen deze Ordonnantie specialyk ook op Braband te huis.

ARNHEM. *Advis van Mr.* H.Schomaker *in voorm. zaek.*

Voor het overige meriteert het zekerlyk (gelyk de Heeren Advizeuren zeer wel aangemerkt hebben) mede eene peremtoire overweginge.

Voor *eerst* ,, dat de gelibelleerde sententie tegen den Vader van Jonkheer *Willem Carel van Dedem*, ergaan is *in contumaciam*,

En dan voor een *tweede* ,, dat dezelve gewezen is *in*, en het daar by gedecerneert bannissement bepaaldelyk, en alleen gerestringeert is *buiten de Provincie van Overyssel.*

Om dat, wat het *eerste* betreft, het den geenen, dewelke in zyne absentie gecondemneert is, naar de hedendaagsche rechten en gewoontens, waar van men, ten aanzien van onze Provincie, een eclatant bewys, zo in den Landrechten der vier Bovenampten des Nymeegschen Kwartiers *Tit. XXXIV Art.* 32. als in die van Thielre- en Bommelerwaar, den *Cap. XXXIX. Art.* 31. en in het Stadrecht van Zaltbommel *Cap. XXXVII. Art.* 37. ontmoet, vry staat ,, om, byaldien hy daar na mochte achterhaald, en in de gevangenis geleid worden, ofte zig ook naderhand kwam te recht te stellen, als nog zyne onschuld te mogen bewyzen, met dat gevolg zelfs, dat daar op zal mogen worden geabsolveert, tegens betalinge alleen der kosten van de procedure," waar aan om de by het advys van den Heere *van Berck* gededuceerde rede-

nen,

ARNHEM. nen, het geſtatueerde van het Landrecht van Overyſſel *II. Deel, Tit.* 22. *Art.* 9. nopens de daar by aan de voortvluchtigheid geattribueerde agnitie ofte preſumtie van ſchuld, myns bedunkens, geene veranderinge geven kan, in ſuppoſitie, dat het zelve al preciſelyk en volſtrektelyk op het aan den Vader van Jonkheer *Wilhem Karel van Dedem*, geimputeert geval quadreren zoude;

Advis van Mr. H. Schomaker *in voorn. zaek.*

En bovendien zodanige contumaciele proceduren en ſententien, zelfs omtrent het poinct, waar by iemands adeldom werkelyk betwiſt, en daar over vervolgens erkend geworden is, geen recht *inter alias ejusdem ſtirpis perſonas* kunnen maken, *quia tunc magis* (geven de Uitleggeren daar van voor eene rede) *ob contumaciam, quam ob cauſæ iniquitatem, latæ cenſeantur.* v. *Tiraquellus all. Tr. Cap.* 37. *n.* 17. en *Chriſtinæus in Obſervat. Eugenialog. & Heroic. d. Lib. III. Cap.* 15. *Lim.* 4.

Hoe veel te minder dan in dezen, daar by die contumacieele procedure in het geheel geene queſtie, zelfs niet *incidenter*, men gezwyge *ten principalen*, over de verwerkinge des adeldoms geweeſt, ofte gediſcutieert geworden is. Zie *Chriſtin. d. Cap.* 15. *Lim.* 3. en *Bertr. Argentræus dans l'Avis & Conſultation ſur les partages des Nobles Qu. XXIX. nu.* 8. *& ſeqq.*

Men doe hier nog by, dat zyn Vader en Grootvader zig by eene beredeneerde deductie deswegen in het openbaar hebben beklaagd, en daar by mede aangehaald gehad verſcheide nulliteiten, aan dewelke deze, tegen hunne Hoog-Welgeb. *in contumaciam* volvoerde procedure, naar haare gedachten, zoude laboreren, waar van de ſententie geannonceert, en de deductie zelve, met en nevens eene vorige van deszelfs Heere Grootvader, en de verdere tot hunne geſuſtineerde innocentie gelichte ſtukken geplaatſt is in de *Nederlandſche Jaarboeken VIII. Deel, bl.* 197-232. en X. *Deel, bl.* 171-180. tot welk een en ander, zonder my echter over deszelfs merites uittelaten, ik my overzulks hier mede in zoo verre referere.

Bui-

ARNHEM. *Advis van Mr. H. Schomaker in voorn. zaek.*

Buiten dat, meen ik, en daar toe inclineren ook hoofdzakelyk de meeste Wetgeleerden, dat, zal iemand van zyne nobiliteit worden verstoken, alsdan, en wel inzonderheid, wanneer men even als hier, verseert *in poenalibus & odiosis*, zulks uitdrukkelyk in de sententie moet worden geinsereert, ofte ten minsten daar omtrent een declaratoir, ofte condemnatoir vonnis precederen moet, naar het voorbeeld onder anderen der misdaad van gekwetste Majesteit, dewelke een ider immers zal moeten bekennen, dat een vry zwaarder delict is, als dat, waar mede de Vader van Jonkheer *Willem Karel van Dedem*, is geaccuseert geworden, en evenswel word, ten opzichte van deszelfs uitwerkzelen, als daar zyn die van confiscatie en meer anderen, eene præliminaire sententie, ofte declaratie vereischt, offchoon ook de delinquant daar van terstond *post commissum & probatum crimen* gezegd word te incideren in de daar op staande pœnaliteiten. Zie *Marcus Antonius Peregrinus Tr. de Jure & Privilegiis Fisci Lib. III. Tit.* 8. *nu.* 10 & 11.

Waar by komt, dat zelfs *in hoc crimen læsæ majestatis*, de by de Keizerlyke constitutie *in L.* 5. *C. ad L. Juliam Majestatis* mede, ten respecte der kinderen, geintroduceerde straffen tegenwoordiglyk genoegzaam overal buiten gebruik zyn, & *nihil igitur* (om met *Anth. Matth.* den Vader, *in Comm. de Crim. Lib. XLVIII. Tit.* 2. *Cap.* 3. *n.* 11. *in fine* te spreken) *superest, quod duritiem hanc excusemus, meritoque laudandi mores hodierni Christanarum gentium, qui ab rigore recesserunt*, vermogens de consonante traditie, zoo van *Peregrinus d. Lib. Tit.* 9. *n.* 10. als van *Ant. Matth.* den Zoon, *in Tr. de Nobilitate Lib. I. Cap.* 2 *in fine*, en van *Joh. Voet in Comm. ad Pandectas all. Tit. ad L. Juliam Majestatis* §. 9. *in fine*, welke laaste zig daar over in deze nadrukkelyke bewoordingen uitlaat.

Etiam moribus nostris mitiora placuerunt circa liberos perduellium: quippe, qui nunc parentis quidem perduellis hereditate carent, sed de cetero, neque infames habentur, neque ab honoribus, aut extraneorum hereditatibus exclusi sunt.

 Trou-

ARN-HEM. Trouwens dit heeft te minder speculatielyk ten Huydigen dage, daar men zig zoo zorgvuldiglyk niet meer bind aan de afzonderlyke subtiliteiten der Romeinen, en men ook tans in het algemeen, ten minsten naar onze Vaderlandsche rechten en usantien, zoo liberaal niet is, nopens de admissie van de effecten, welke de Doctoren uit dien hoofde gewoon zyn aan de clausule van *ipso jure*, ofte van *ipso facto* te attacheren, want de beginzelen der straffen in alle euveldaden, de atroce zelfs niets uitgesloten, nu ter tyd, niet *ex tempore delicti*, maar *ex sententia tempore*, afgeleid worden, en daar benevens alle legale pœnaliteiten, waar door iemand van het zyne dadelyk gepriveert word, ofte anderszins komt te vervallen, bereids voorlang *in desuetudinem* geraakt zyn. Zie *Samuel Stryckius in Differtat. Juridic. Francofurtensib. Vol. V. Disp. de Eo, quod fit ipso jure Membr. I. Sect.* 2. §. 12. junct. §. 9. en *Simon van Groenewegen van der Made in Tr. de Legib. Abrogat. & Inusitatis ad Tit. Inst. de Vi Bonorum Raptorum n.* 4.

Advis van Mr. H.Schómaker *in voorn. zaak.*

Al het welk des noods, uit de statutaire wetten en practyk, zoo van deze Provincie als van die van Overyssel, nog zelfs zoude kunnen geillustreert worden.

Zynde het in reguarde van het *tweede*, eene uitgemaakte zaak, en het gunt desgelyks by de Heeren Advizeuren met meerderen gereflecteert is, dat de questieuse sententie buiten de Provincie van Overyssel, en aldus in deze Provincie, en byzonderlyk in het Kwartier van Veluwe, naar rechten, niet kan opereren, en daarom ook de gewfochten van het daar by aan den Heere *Willem Jan van Dedem*, opgelegd bannissement buiten het Overysselsch territoir van zelven komt te cesseren, ten ware hier omtrent tusschen die en deze Provincie eenige concordaten ofte verbintenissen mochten voor handen wezen, dewelke ik echter niet weet, nog my herinneren kan, dat op dit sujet exteren. Zie *Paul Voet in Tract. de Statutis, eorumque Concursi Sect. IV. Cap.* 3. §. 19. en breedvoeriger den Presi-

dent

dent *Cornelis van Bynkershoek*, *in Quæstionib. Juris Publ. Lib. II. Cap.* 17.

Ter contrarie is het eene generale en geavereerde stellinge in rechten, dat eene balling, op het hoogst genomen, bloteling, en alleen de privilegien verliest van die plaatzen, waar uit hy specialyk gebannen is, en geenzins van de andere, welke daar onder niet gehoren, nog daar aan gesubordineert zyn; dermate, dat iemand uit de eene Provincie gebannen wordende, daar door niet verbeurd de voorrechten van de verdere Provincie. v. *Peregrinus all. Lib. Tit.* 7. *nu.* 25 & 27. junct. *nu.* 4. 5. 7. 9. & 18.

ARNHEM, *Advis van Mr. H. Schomaker in voorn. zaak.*

Nam qui (om de uitdrukkinge van *Samuel de Cocceji in Grotio Illustrato*, sive *in Comm. ad Hugonem Grotium de Jure Belli & Pacis Lib. III. Cap.* 20. §. 41. *n.* 1. *sub signo* *. de myne te maken) *in exsilium mittitur in pœnam, jure civitatis privatur, quo ipso non excluditur ab extraneis civitatibus, si illæ recipere eum velint.*

Hier tegen stryd niet het zeggen van *van Zurck all. Cod.* voc. *Majesteit* §. 6. „ van dat namenlyk de „ gebannene uit eene Provincie zouden blyven ge„ excludeert uit alle de landen en steden dezer „ Provincien.

Als, in conformiteit der aldaar gedane aanhalinge, berustende op het 63ste Artikel der Ordonnantie wegens het stuk van de Crimineele Justitie in de Nederlanden, den 5den van July des jaars 1570. door den Hertog van Alva, op den naam van Filips II. Koning van Spanjen uitgegeven, en mede in ons Landelyk *Placaatboek*, 1ste *deel col.* 461 en 501. ervintelyk, waaromtrent dan alsnu te noteren staat.

Eerstelyk, dat wel verre dat zulks by dat Artikel in het gemeen zoude wezen gepermitteert, in tegendeel by den aanvang van dien aan alle, het zy provinciale, ofte inferieure Rechters, het bannen van voortvluchtige, wederspannige ofte andere perzoonen, buiten de limieten van hunlieder land en jurisdictien *virtualiter*, zoo al niet regelrecht is verboden, en dit alleenlyk aan haar daar by word toege-

ARN-HEM. laten in het ſtuk van *ketterye*, en in *Crimine læſæ majeſtatis*, waar van de redenen van differentie niet verre te zoeken zyn.

Advis van Mr. H.Schomaker *in voorn. zaek.* En *ten anderen*, dat geſteld zynde dat het gediſponeerde dien aangaande by dat 63ſte Art. al eens van eene univerzele applicatie mochte wezen, en tot alle andere deličten, buiten deze twee ſpecialiteiten, met orde zoude kunnen geëxtendeert worden, daar aan evenswel als nu in het geheel niet zoude mogen worden gedefereert, na de verdeeldheid der Nederlanden, waar by ieder der zeven Provincien in den haaren ſouverein gebleven is, en ſedert dat de banniſſementen van elke Provincie in haren omring zyn bepaald geworden, als alleen in Holland, Zeeland en Weſtvriesland, en zo voorts meede in de Provincie van Utrecht, welke tegenwoordiglyk de gewoonte hebben van over en weder uit elkanderens rechtsgebieden te bannen, in gevolge van het geraiſonneerde, zoo van den gemelden *van Zurck*, daar ter plaats *in de Noten n. i.* als van *Simon van Leeuwen*, *in zyne Aantekeningen op het voorſz. Artikel* 63. *n.* 3.

Ten beſluite, dat dusdanige extraterritoriale ballingſchappen, als dewelke by het aangeroerd 63de Art. wegens de enormiteit en grouwlykheid dier misdaden, van den ordinairen regel zyn geëxcipieert geworden, niet zoo zeer *ex poteſtate Judicis*, dan wel *ex generali legis imperio*, geoordeeld worden te ſubſiſteren, en de zoo ſtraks genoemde Preſident *van Bynkershoek*, toond *in all. ſuis Quæſtion. Jur. Publ. d. Lib. II. & Cap.* 17. junčt. *Cap.* 25. §. 2. door gepaſte en bondige redenen, *more ſuo*, verder aan, dat ſoortgelyke extenſien van banniſſementen *extra territorium Judicis bannientis* in ons Land, het zy op eene voorafgaande autorizatie, het zy op eene ſpeciale conventie, het zy ook op eene ſtilzwygende, ofte gedeclareerde verwillekeurige, alle welke Wy nochtans gezien hebben dat ten dezen deficieren, gegrondveſt zyn, overeenkomſtig mede met de Leere van *Joh. Voet d. Comm. & Tit. ff. de Interdičtis & Relegatis* §. 3. waar van de woorden dezen zyn: *Eo-*

Eodemque modo nunc quisque tantum à suo, non item alieno, territorio relegationem facit, nisi à supremo plurium locorum, diversis magistratibus inferioribus parentium, Principe hoc constitutum sit, vel specialis conventio cum aliis territoriorum Principibus supremis, hanc ab aliena quoque regione relegandi facultatem dederit, &c. ARNHEM. Advis van Mr. H. Schomaker in voorn. zaek.

Aldus onder verbeteringe en submissie aan het beter gevoelen van anderen, geadvizeert te Zutphen den 1sten Augustus 1775.

was getekend

HERM. SCHOMAKER.

Het is zeer waerschynlyk, dat deze kragtige betoogschriften van zulke voornaeme Rechtsgeleerden, in eene eeuw, hoedanig wy thans beleeven, nog al iets zullen kunnen uitwerken. Althans Jonker *van Dedem* agtte het niet ongeraden dezelven aen zyne Doorl. Hoogheid overgegeven, nevens een Verzoekschrift, hier toe strekkende, dat zyne Hoogheid geliefde te verklaeren, dat aen den Suppliant naer regten en billykheid niet zoude hinderen de zogenaemde misdaed van zynen Vader, nog de sententie *in contumaciam* tegen denzelven ergaen, en dat overzulks de Suppliant deswegens niet buiten de Ridderschap van Veluwe kan en mag gehouden, nog als Amtsjonker des Amts Eede geweerd worden; maer dat hy daer toe geregtigd is, indien hy aen de daer toe gehoorende vereischtens komt te voldoen: en dat zyne Hoogheid ten dien einde aen den Suppliant hoogst deszelfs gunstige en veel vermogende brieven van voorschryving aen meergem. Ridderschap geliefde te verleenen. Het Verzoekschrift was woordelyk van dezen inhoud:

DOORLUCHTIGSTE HOOGGEB. VORST en GENAADIGSTE HEER!

Geeft in alle onderdanigheid en zeer ootmoedig te kennen Willem Carel van Dedem, dat hy

ARNHEM. *Jr.* W. C. van Dedem *versoekt, dat zyne Hoogb. hem admissibel verklaare.*

Suppliant zig, ingevolge 't Reglement op de Ridderschap van Veluwen van den 9 Juny 1721, geaddresseert heeft gehad met desselfs stukken en bewysen, by de Heeren Ampts Jonkeren des Ampts Eede, en versogt, om als meede Ampts Jonker van voorf. Ampt geadmitteert te worden.

Dat welgemelte Heeren Ampts Jonkeren, ook geen swaarigheid hebben gevonden, den Suppliant daar toe admissibel te verklaaren by appoinctement van den 26 April deeses Jaars 1775.

Dat daar op de Suppliant na teneur van 't aangetoge Reglement zig ten fine voorf. nader heeft geaddresseert aan de Ridderschap des Quartiers van Veluwen.

Dat, als daar by de opneeminge der stemmen zoude geschieden, door een Lid van dat Collegie, gelyk de Suppliant geinformeert is, in bedenking zoude zyn gegeven en als een poinct van beswaar tegens den Suppliant zoude zyn voorgesteld;

Als dat tegens Suppliants Vader Willem Jan van Dedem by het Drosten Gerigte van Zalland den 16 Juny 1755. een sententie in contumaciam zoude zyn ergaan, waar by den zelven, als een meede pligtige aan den manslag van eenen Jan Cramer, zoude gebannen weezen, uit de Provincie van Overyssel, met verdere condemnatie zoo hy daar ooit wederom in mogte komen, of anders in handen der Justitie geraaken, met den swaarde gestraft te zullen worden, dat 'er de dood op volge.

En dat voorf. prætense delict en opgevolgde contumaciele sententie van die kragt en uitwerkinge zouden zyn, dat den Suppliant na dato van dezelve geconcipieert en gebooren zynde, in de Ridderschap van Veluwen niet admissibel zoude weezen.

Dat zulks by eenige weinige andere Heeren van de Ridderschap van Veluwen van die Consideratie zoude zyn voorgekomen, om dien aangaande het advis van twee onpartydige Regtsgeleerden in te neemen.

Dat de overige Leeden van welgemelte Ridderschap zig daar meede wel niet zouden hebben geconformeert.

Zoo

Zoo dat daar omtrent ook geen formele Conclu- ARNHEM.
sie zoude zyn gevallen, maar geresolveert zoude
weezen, om, alvorens daar omtrent het goedvinden
van U Doorluchtigste Hoogheid by Missive te ver- *Jr.* W.
soeken, ten welken einde, zoo den Suppliant al C. van
meede geinformeert is, dan ook werkelyk een Mis- Dedem
sive naamens meergemelte Ridderschap aan U Door- *ver-*
luchtigste Hoogheid zoude zyn afgegaan. *zoekt,*

Dat hoe zeer het aan de eene kant den Suppliant, *dat zyne*
van wiens conduiten blykt sub A. (1) zielgrievend *Hoogh.*
valt, dat aan hem tegens geworpen word een præ- *hem ad-*
tens crimen van desselfs Vader, en de tegens den *missibel*
zelven extra Provintiam ergane contumaciele sen- *verklaa-*
tentie, om daar door geweert te worden uit de Rid- *re.*
derschap van Veluwen, waar toe hy uit hoofde van
zyne geboorte en wegens het regt, dat door zyne
Voor-

(1) *A.* Burgemeesteren, Schepenen en Raed der Stad Wageningen getuygen en verklaaren mits deezen, dat wy zeer wel kennen den perzoon van den Heer Willem Carel van Dedem,

Dat den zelven ruym drie Jaaren zyne inwooninge alhier gehad heeft, en nog is hebbende.

Dat zyn Hoog Welgebore geene andere gefelschappen, dan die van eerlyke en brave lieden, en meest al van de aansienelykste dezer Stad gefrequenteert heeft.

Dat wyders zyne goede hoedanigheden en zeeden, omgang en manieren, op alle wyze en aan een yder zyn kennelyk geworden, welke hem dan ook de agting zoo van ons, als van onze Inwoonderen in 't gemeen hebben doen verwerven en tot hier toe steeds behouden; zulks wy op zyn Hoog Welgebore verzoek aangaande 't een en ander onze getuigenisse niet hebben kunnen nog willen verwygeren, ten zulken einde als den zelven zal goedvinden daar van gebruyk te maaken.

In waarheids oirconde hebben wy deeze onder ons Stads secreet zeegel gegeeven, en door onzen Secretaris laaten beteekenen den 24 May 1775.

onder stond

Ter Ordonn. van Haar Wel Edele en Agtbare

was getekent

CONSTANTYN CRAS.

Voorouders op hem is getransmitteert, oordeelt een jus quæsitum te hebben.

Zoo verstrekt het aan den andere kant voor hem tot een sensibel genoegen en waare fatisfactie, dat by welgemelte Ridderschap geen formele Conclusie is genoomen om voorf. advis in te neemen, maar dat Haar Hoog Welgeboorens hebben geresolveert, om dien aangaande alvorens het goedvinden van U Doorl. Hoogheid te versoeken.

Arnhem.

Jr. W. C. van Dedem verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admissibel verklaere.

Waar door Suppliant in die hoope leeft, dat U Doorl. Hoogheid voorf. bedenkingen, of 't zoo gewilde poinct van beswaar zoodanig zal bevinden, dat U Doorl. Hoogheid, volgens hoogst desselfs æquitable en nooit volpresene menschlievende sentimenten, door desselfs rescriptie aan welgem. Ridderschap het verdere eclat en de zeer onaangename gevolgen voor den Suppliant en desselfs gehele Familie gunstig zal gelieven voor te koomen.

Voornamentlyk als U Doorl. Hoogheid omtrent voorf. bedenkinge, of zoo gewilde poinct van beswaar verders zal gelieven in aanmerkinge te neemen,

Dat de Suppliant in een zaak van zoo veel gewigt en consequentie, niet heeft vertrouwt op het geene hy en zyne raadslieden daar over quaamen te oordeelen, maar nodig en onvermydelyk heeft gevonden, daar over te vragen het gevoelen van neutrale, kundige en ervare Regtsgeleerden deezer Provincie, welke tot den Suppliant en desselfs Familie en ook tot de voornoemde Ridderschap van Veluwe geene betrekking hebben.

Welke onzydige, en ter dezer materie dienende advisen, de Suppliant de vryheid neemt, hier by aan U Doorlugtigste Hoogheid over te geven, sub B. C. D. en E.

Vertrouwende de Suppliant, dat U Doorl. Hoogheid daar by in een vol dagligt zal vinden gestelt, dat hy tot de Ridderschap van Veluwe admissibel is, en daar uit wegens de gemelde contumaciele sententie niet kan en mag geweert worden.

Zelfs dan niet, wanneer al waar en beweesen was,

Dat

Dat desselfs Vader aan voors. manslag meedepligtig zoude zyn, en daar door het regt van Adeldom verlooren hadde.

ARNHEM.

Tot welke regtelyke en onparthydige advisen de Suppliant, ne dicta dicantur, zig hier eerbiedig zal refereren.

Jr. W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogb. hem admissibel verklare.*

Alleen zal hy, met permissie van U Doorl. Hoogheid nog moeten aanmerken, dat aan deeze advisen niet obsteert het geene eenige weinige vreemde schryvers ex longinquo hebben aangevoert en geëlicieert ex lege 11. *Cod. de quæstion*, om daar door, waar het mogelyk geweest te verkragten en elusoir te maaken, de allesints klaare en decisoire wet, welke men vind *in lege* 7. §. 2. *ff. de Senatorib.*

Waar uit onder anderen by deze advisen, in specie sub B ten klaarsten is betoogt, dat Suppliant, zoo al waar en beweezen was, dat desselfs Vader aan den *prætensen* manslag meedepligtig was, als egter volstrekt neen, weegens desselfs Voorouders tot voors. Ridderschap evenswel geregtigt zoude zyn.

Welke vreemde schryvers, die het tegendeel zoeken staande te houden, vind men by de *Jurisprudentia Heroica pag.* 225. *ad* §. 15. en aldaar by den *auctarium ad primam partem pag.* 133. *en* 134. *ad dict.* §. 15. geciteert, en welkers verkeerde sustenue by den schryver van gezeide Jurisprudentia Heroica ook schynt opgevolgt te zyn.

't Welke niet te verwonderen is, alsoo voors. Jurisprudentia Heroica een Commentarius is over de verklaaringe en ampliatie der Ordonnantie van Philippus de tweede, Koning van Spagne, van den 15 September 1595 aangaande den Adeldom, gelyk met meerderen by de aangetogene Jurisprudentia Heroica in principio komt te appareren.

By welken Commentarius dus niet gevoeglyk heeft kunnen tegengesprooken worden de sustenue der Spanjaarden, en die haar waaren toegedaan, omtrent het verliezen en wederom bekoomen van den Adeldom, waar van men, gelyk het toeschynt, zig heeft tragten te bedienen tegens onze Patriotsche Edelen, die de Spaansche Regeering reets hadden

ARNHEM. *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogh. hem ad missibel verklaere.*

den afgesworen, om deeze Geunieerde Provincien onder de hoge en wyze bestiering van U Doorl. Hoogheids Voorouderen, glorieuser gedagtenisse, te brengen in dien staat van vryheid, welke wy thans mogen beleeven.

Zynde bekend, dat Koning Philippus de tweede onder anderen heeft gesustineert, en by desselfs Edicten te kennen gegeeven, dat die Patriotsche Edelen, welke desselfs Regeering hadden afgesworen voor haar en haare descendenten het regt, of de digniteit van Adeldom zoude hebben verwerkt en verlooren, en dat hy heeft getragt op dat prætext eenige Edelen, welke zig het sterkste tegens de Spaansche Regeeringe hadden verzet, waar 't mogelyk geweest, buyten alle bewind en bestieringe te houden, en om andere Edelen, welke hem ook waren afgevallen, uit te lokken en wederom hulde en trouw aan denzelven te beloven; zoo is buyten allen twyffel verzonnen, dat dezelven om gerehabiliteerd te worden, haar toevlugt zouden moeten neemen tot Koning Philippus de tweede.

Dat om aan die uitvindinge een schyn van regt by te zetten, het gevoelen van die vreemde schryvers, welke by de Jurisprudentia Heroica zyn aangehaald als Cravetta, Tiraquellus, Paul de Castra en den insteller van die Jurisprudentia Heroica zelfs, de Spaansche Regeeringe geneegen en toegedaan zynde, is gevolgt, om daar meede, waare het moogelyk te beweeren en goed te maaken, dat de Adeldom der Voorouders niet overgaat aan een Zoon, wiens Vader den Adeldom zoude verlooren hebben, en dat die per rehabilitationem wederom te verkrygen zoude zyn.

Dat van hoe weinig belang de autoriteit der Regtsgeleerden is, welke op derzelver begrippen, en niet op de wetten is berustende, in deezen te minder zal behoren gevolgt te worden, het gevoelen van die vreemde Spaansche en Spaanschgezinde schryvers, welke als 't waare de wapentuygen hebben helpen smeeden om de Voorouders en descendenten der Nederlandsche Ridderschap op voorsz. prætext

zent uit de Ridderorder te houden, om dezelve wederom over te haalen in de belangens van Koning Philippus de tweede, en om deffelfs fchatkifte te vermeerderen.

Dat ondertusfchen zeer aanmerkelyk is, dat hoe zeer den fchryver der Jurisprudentia Heroica geinclineert is voor de fuftenue der Spaanfchgezinde fchryvers, en die tragt na te volgen in haare verkeerde denkbeelden, zoo heeft hy egter niet kunnen ontkennen, maar moeten avoueren, dat het gevoelen van den Regtsgeleerden *Faber in Cod. tit.* 28. *defin.* 25. & *defin.* 14. *num.* 1. (by 't advis fub. B. geciteert, en waar meede aldaar de abufive fuftenues der vreemde fchryvers omtrent de hier voren aangetoogen *L.* 11. *Cod. de quaest.* zoodanig funditus is wederlegt, dat dezelve hier geen verder debat zal meriteeren;) juift en aannemelyk is *in verbis* p. 225. van meergemelte Jurisprudentia Heroica, *abfurdum enim foret, a folo patre auferri filio, quod non a folo patre filius habet, eleganter Faber in Cod. &c.*

Arnhem. Jr. W. C. van Dedem verzoekt, dat zyne Hoogheem adminiftration verklare.

Ja wat meer is, by den *Auctarium ad primam partem hujus Jurisprudentiae Heroicae* word pag. 133 en 134. zelfs toegeftaan en regtelyk geoordeelt, dat een Zoon, wiens Vader de nobiliteit verlooren heeft, dezelve van zyn Voorouders kan en mag afleiden in verbis aldaar, *patris derogationem Liberis, nobilitatem ex avo vindicantibus, non obesse* (NB.) *diximus ad art. VI. hujus edicti & haec videtur esse fententia Ulpiani L. emancipatum ff. de Senator. &c.*

't Geene aldaar ook nog verder gecorrobeert word met de leere van Warnefius en Fabius.

Wel is waar, by voorf. Auctarium dict. pag. 134. word gevoegd, dat andere Regtsgeleerden zouden diftingueren tusfchen Kinderen, welke voor en na het delict van den Vader geconcipieert en gebooren zyn.

Hoedaane diftinctie nogtans altoos als odieus, eigenwillig en ten eenemaale buitenfpoorig zal behooren voor te koomen.

Vermits het niet alleen generaliter regtens is, *Lege non diftinguente, non noftrum eft diftinguere*; maar in fpecie zoude voorf. diftinctie hier ganfch ongeoor-

ARNHEM. *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admissibel verklaare.*

oorlooft en wederregtelyk zyn, alzoo dezelve geheel en al direct word afgesneden en weggenomen, *dict. Lege* 7. §. 2. *de Senator.* in verbis *sed si pater amiserit dignitatem ante Conceptionem hujus.*

Daar by deeze wet nu uitdrukkelyk gesprooken word van een Zoon, welke *geconcipieert is, na dat de Vader desselfs digniteit verlooren zoude hebben.*

En daar by dezelve aan zulk een Zoon vergunt en gepermitteert word, om die door desselfs Vader verlooren digniteit, te mogen afleyden van de digniteit zyner Vooronders, in verbis aldaar, *& magis est, ut debeat : ut avi potius dignitas prosit, quam obsit casus patris.*

Zoo word het te ongerymder om tegens deeze emphaticque woorden van de wet een distinctie ex longinquo te willen opzoeken, in præjudicium liberorum, daar het regt en de natuurlyke reeden beide het tegendeel dicteren, *favorabilia sunt extendenda & odiosa coercenda arg. L.* 19. *de Liber. & Postum. & ibi Gotbof. in notis.*

Men heeft zig na dat de aangehaalde leere van Faber het dagligt hadde aanschouwt, by voorf. Auctarium Jurisprudentia Heroicæ ook wel deegelyk gewagt te onderzoeken en te decideren of de gelibelleerde distinctie, welke eenige vreemde schryvers omtrent het gedisponeerde *in dict. L.* 7. §. 2. hebben gemaakt, conform is aan het regt, dan niet.

Uit een pure verlegentheid is dit gewigtig stuk overgeslagen en voorby gegaan, gelyk aldaar evident word, in verbis, *quid quid sit de jure.*

En daar meede stapt men aldaar af van 't geene dat het regt betreft, en men zoekt zig alleen te behelpen met dit nude raisonnement.

Quidquid sit de jure tamen apud Belgas & Gallos observatur, ut si in patre semel hæc sit interrupta series & succisa vena per actus, nobilitati contrarios, indistincte ad principem recurrendum esse.

Dog dit definieert niets.

Want of schoon al waar, en by voorf. Auctarium beweezen mogt weezen, door die aldaar geciteerde vreemde schryvers Tiraquil, Cravetta en Paul de

Cast-

Castro, als egter volstrekt neen, dat in de Nederlanden en in Vrankryk geobserveert zoude worden en practicabel weezen, als dat een Zoon, wiens Vader den Adeldom verlooren heeft, zyn toevlugt zoude moeten neemen ad principem, dan zoude dat alleen nog maar kunnen verstrekken tot een prætens bewys van 't geene dat in Vrankryk *facti* zoude zyn, maar niet wat daar in hier *regtens* is.

Aanhem. *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admissibel verklaare.*

Op welk laatste het egter alleen en voornamentlyk aankomt, en waar van men niet behoort af te gaan.

Zulks doende, en Fransche en andere vreemde maximen, welke tegens onze gerecipieerde regten strydig zyn, navolgende, wederregtelyke gevolgen uitleveren.

Nooit worden meerder abuysen gepleegt als zaaken te decideren en uit te voeren na exempelen, alwaarom 't zelve in regten ook absolut verboden word, door het bekende heylzame axioma juris, *non exemplis sed legibus est judicandum.*

Ondertusschen is het ten eenemaale onbegrypelyk, hoe by voorf. Auctarium Jurisprudentiæ Heroicæ dict. p. 134. ad §. 15. heeft kunnen gezegd worden.

Quod apud *Belgas* & *Gallos* observatur, ut si in patre semel hæc sit interrupta series & succisa vena per actus, nobilitati contrarios, *indistincte ad principem recurrendum esse.*

Want zo men aldaar door het woord *Belgas* wil stellen, gelyk 't zelve denoteerd, al de Nederlanders, en dus ook deze onze Geunieerde Provintien, als dan doet zig hier een groote contradictie op, door dien van te voren pag. 225. by deeze Jurisprudentia Heroica ad §. 15. vlak het tegendeel is gesteld, in verbis aldaar, absurdum enim foret a solo patre auferri filio, quod non a patre solo filius habet *d. L. eum qui, eleganter Faber in Cod. tit.* 28. *defin.* 25. *&* *defin.* 1. §. 14. *ubi NB. ita observari in Hollandia asserit.*

Dat ook van geen beeter alloy maar even absurd is, het voorgeven, dicto loco, by meergem. Auctarium Jurisprudentiæ Heroicæ, ten opzigte van de practycq in Vrankryk en 't geene men dien aangaande aldaar infereert uit Tiraquellus.

F Ver-

ARNHEM. *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admissibel verklaere.*

Vermits 't contrair van dien evident word by de Repartitie du Sieur Amculd de Kerkheim contre le Chapitre de Liege pag. 71. verdienende ook quam maxime zyne reflectie het geene men aldaar in margine vind aangeteekend.

Alles ten notoiren en convincanten blyke, dat men geen fiducie ter weereld kan en mag ftellen op die vreemde buytenlandfche fchryvers, welke men geciteert vind by meergem. Jurisprudentia Heroica, die als men dezelve naukeurig nagaat en onderzoekt, dikwils ook vlak het tegendeel doceren, zo als ten opzigte van Tiraquellus evident word by 't advys fub E. (*)

Maar voor een moment, citra ullum præjudicium veritatis al eens gefteld wordende, dat dezelve geloof zouden kunnen meriteren, dan zegt men, bewyzen haare gezegdens nog niets meer dan 't geene in vreemde Landen facti zoude zyn, waar door geen verandering aan ons gerecipieerde regt in *L.* 7. §. 2. *ff. de Senator.* kan en mag toegebragt worden.

En terwyl daar by in fine ten klaarften komt té appareren, dat dezelve gegeeven is niet in favorem avi, maar in favorem filii, zoo zal daar door meede vervallen het particuliere gevoelen van die geene, welke fchynt te willen ftellen, dat deeze wet eo Cafu alleen van applicatie zoude zyn, wanneer de Groot-Vader nog in leeven zoude weezen.

Want niet alleen door *Groot-Vader* aldaar, conform het gevoelen van andere Regtsgeleerden, verftaan worden *Voor-Ouders*, gelyk door *Kinderen* alle verdere *Defcendenten.*

Maar ook om dat de wet zelve door het woord *habuerit* te kennen geeft, dat zulk een explicatie geen plaats kan vinden, waar by vooronderfteld word, dat de Groot-Vader nog in leeven zoude moeten zyn, wanneer de Klein-Zoon zig op desfelfs digniteit zoude mogen beroepen.

Met welk voorf. en de hier aan opgevolgde advyfen fub D. en E. zoo men vertrouwt, volkomen afgehandled en gedebatteert is, al 't gene dat de fchryver

(*) Dit is het Advys van den Heer *Schomaker*, te voren mede gedeeld.

ARNHEM. *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogb. hem admissibel verklaare.*

ver der Jurisprudentia Heroica heeft aangevoert tot explicatie der ampliatie van 't Edict van Philippus de tweede Koning van Spanjen.

Welk Edict en ampliatie hier in deze Geunieerde Provintien nooit gepubliceert zynde, men geswyge, dat aan dezelve de kragt van een wet zoude gegeeven zyn, zo zoude het meer dan ongerymd behooren voor te komen, als aan den Commentarius welke daar over gemaakt is, scilicet de Jurisprudentia Heroica, meerder fiducie zoude worden gegeeven, dan aan de bekende neutrale en zeer kundige Regtsgeleerden sub B. C. D. en E. (*) voorkomende, en meer andere, welke gecommentarieert hebben over het by ons gerecipieerde regt, het jus Romanorum, by de annexe advysen in specie sub E. in een zeer groot aantal geciteert.

Trouwens, waar toe zal men nodig hebben om U Doorl. Hoogheid hier langer op te houden met de subtiliteit der vreemde Regtsgeleerden, en om die te onderzoeken, terwyl, om hier geen andere meer op te haalen, *d. L.* 7. §. 2. met uitdrukkelyke woorden indistinct dicteert, dat een Zoon geconcipieert zynde, *na het delict van zyn Vader*, die digniteit, welke desselfs Vader verloren heeft, kan afleyden van zyn Voor-Ouders.

En dat dienvolgens en vermogens het aangetogene Reglement op de Ridderschap van Veluwen Artikel 4. de Suppliant wiens Over-Groot-Vader, ut sub F. (2) en desselfs Familie in linea Collaterali, zoo

(*) Deze Advysen zyn hier voren medegedeeld.

(2) F. Door de Extraordinaris en Ordinaris Heeren Gedeputeerden uit de Ridderschap, welke tot het verhoren van de Rekeningen van de Ontfangers Generaal in Dec. 1736 gevaceert hebben, overgebragt zynde, het Requeft en bewyzen van Willem Jan van Dedem tot Hoevelaken, ten fine van admissie in het Lid van de Ridderschap dezes Quartiers, verklaren Haar Hoog Welgeborens den Remonstrant in 't Lid dezes Quartiers admissibel.

in fidem Extracti
was geteekent
H. W. VAN RUYVEN, *Secretaris.*

ARNHEM. zoo als overvloedig bekend is, zedert onherdenkelyke Jaaren in de Ridderschap verschreeven zyn geweest, daar toe ook admissibel is.

Jr. W. C. van Dedem verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admissibel verklaere.

Offschoon het, zegt men, al waar en bewezen was, 1°. Dat desselfs Vader aan voorf. manslag al mede pligtig mogt zyn geweest,

En 2°. dat die tegens hem ergaane sententie by het Drosten Gerigte van Zalland, hier in deze Provintie effect konde gewinnen, als egter in beyden opzigte volstrekt neen.

Ten opzigte van het eerste zal den Suppliant alleen maar aanmerken, dat desselfs Vader, wanneer U Doorl. Hoogheid aan het hoofd der Regeringe was gekomen, zig by Requeste aan U Doorl. Hoogheid heeft geaddresseert, waar by hy niet alleen deszelfs notoire onschuld wegens voorf. manslag heeft gedemonstreert, maar ook tot meerdere overtuiginge van dien verzogt, dat U Doorl. Hoogheid de goedheid zoude hebben om het daar heen te dirigeren, dat de Procedure welke in Contumaciam tegens hem gevoert is, aan U Doorl. Hoogheid mogt overgezonden worden.

Dat, zoo als de Suppliant van ter zyden geinformeert is, U Doorl. Hoogheid aan dat verzoek groot gunstig zoude hebben gelieven te voldoen, door voorf. Procedure te laaten komen ter examinatie van U Doorl. Hoogheid, en dat dezelve ook alnog zoude berusten ter Secretarie van U Doorl. Hoogheid in 's Hage.

Zoo dat de Suppliant vermeent zig gerust te kunnen en mogen flatteren, dat U Doorl. Hoogheid by lecture en examinatie van voorf. Procedure, zoodanig geconvinceert en gepersuadeert zal zyn geworden, aangaande de onschuld van Suppliants Vader, immers dat tegens denzelven geen regtelyk bewys legt, wegens meergem. manslag, dat het onnodig zal wezen, om dien aangaande hier U Doorl. Hoogheid te incommoderen met een ample en verdere demonstratie, welke men op al zulk een overtuigende wyze ook niet wel, immers niet beeter kan doen, dan dezelve by voorf. Procedure komt t'appareren.

Want

Want vertrouwende Suppliants Vader, dat de sententie, welke tegen hem is ergaan by 't Drosten Gerigte van Zalland, niet berust op eenig bewys, dat tegens den zelven legt wegens voorf. manslag, gelyk die geene, welke den Suppliant en desselfs Familie verder zoeken te vervolgen, tegens de waarheid aan komen te divulgeeren, maar alleen hier op, dat hy niet is gecompareert;

ARNHEM. *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogb. hem admissibel verklaere.*

Welke non comparitie hier aan unice en alleen toe te schryven is, dat Suppliants Vader door allerhande dreigementen belet en wederhouden is, door desselfs Vader (welke geraaden was, dat hy zyn Zoon. Suppliants Vader, mede zoude laten vlugten, om dus onzekerer te maken, wie dat aan den manslag van gezeide Jan Cramer eigentlyk schuldig zoude zyn) om zig wederom te begeeven na de Provintie van Overyssel, en aldaar te verblyven om zig in oppositie te stellen.

Dat, herzegt men, heeft Suppliants Vader, uit vreeze voor zyn Vader moeten nalaten.

Waar van Suppliants Vader en desselfs Kinderen, helas! de droevigste en zielgrievenste gevolgen komen te ondervinden.

Vermits in de Provintie van Overyssel word gesustineert, dat wegens die tegens Suppliants Vader in contumaciam ergaan zynde sentensie, geen defensie voor hem meer plaats heeft, of schoon zulks aandruyst tegens de algemeene wetten, en al wat redelyk en billyk kan genoemt worden, gelyk ook aangemerkt is by de annexe advysen sub B. C D. en E.

Dat alle vertogen en demonstratien, welke Suppliants Vader gedaan heeft, om zig te mogen purgeren en defenderen, vrugteloos zyn afgelopen.

Dat het ondertusschen voor den Suppliant een sensibel genoegen is, dat U Doorl. Hoogheid, zoo men vertrouwt, door de gunstige examinatie van voorf. Procedure overtuigt zal zyn van de onschuld van Suppliants Vader, en dat over zulks voorf. bedenkinge of zoo gewilde poinct van beswaar, 't welke tegens de Suppliant is gemaakt, om den zelven buiten de Ridderschap te houden, te harder zal voorkomen, en dat hy daar omtrent te meerder gunst en pro-

ARNHEM.

Jr. W. C. van Dedem verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admissibel verklaere.

protectie by U Doorl. Hoogheid zal mogen vinden, terwyl U Doorl. Hoogheid in navolginge van hoogst desselfs Voor-Ouders, glor. gedagtenisse, niet kan toelaten, dat een gantsch ontschuldige en verdrukte, gelyk den Suppliant, verder gedrukt zoude worden.

En omtrent het tweede, moet den Suppliant, behalven 't geene men dien aangaande genoteert vind by de annexe advysen, nog remarqueren, dat binnen deze Provintie volgens een aldaar notoire coustume en gewoonte, nooit sententien, welke by een ander Gerigte gegeeven zyn, ter executie worden gelegt.

Dat die vigerende coustume en gewoonte, van alle oude tyden af zo punctueel en heilig is naargekomen, dat geen een voorbeeld dien contrair ooit is gevonden, immers zoo verre men bewust is.

Dat ongetwyffelt deze heylzaame gewoonte ontstaan en toe te schryven is, om niet blindelings in deze Provintie te laaten executeren zoodane sententien, welke veeltyds niet overeenkomstig zyn, met onze Provintiale wetten en coustumen, en om daar tegens niemand in executivis te beswaaren.

Hoedane notable beswaaren en incongruiteiten zig dagelyks ook zouden opdoen.

Die, om hier van geen andere zaaken te gewagen, buiten alle twyfel zouden ontstaan, als de contumaciele sententie, welke extra Provintiam is gevallen tegens Suppliants Vader, gerespecteert en effect hadde, zonder dat alvoorens tegens denzelven geprocedeert was geworden, na teneur van onze Provinciaale wetten.

Volgens welke, conform met het algemeene regt en de billykheid, aan iemand die in contumaciam ter dood gecondemneert is, na vergoedinge der kosten van de contumaciele Procedure, vergund word desselfs defensie, 't welke hemels breete verschilt van het geene in de Provintie van Overyssel gesustineert word, tegens Suppliants Vader, hier vooren met meerderen aangemerkt.

Zoo dat aan Suppliants Vader na de wetten en coustumen van deze Provintie, zoude vergunt en toegelaaten worden desselfs defensie, in valle tegens den zel-

zelven ordine Juris gesustineert wierde, dat hy als een medepligtige aan voorf. manslag den Adeldom zoude verlooren hebben, zoo als uit de hier aan opgevolgde advysen sub D. en E. (*) met meerderen is gededuceert.

ARNHEM. *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admissibel verklaere.*

Dat het dierhalven te ongerymder zoude worden, als men, zonder vooraf gegaane onderzoek, dat hier in de Provintie zoo noodzaakelyk gerequireerd word, door een onbeweezen zaak van Suppliants Vader, waar van aan denzelven alhier zyn regtelyke defensie, om desselfs onschult te kunnen aantoonen, nog open staat en vergunt word, den Suppliant zoude onthouden en frusteren van 't geene hem wettig uit kragt van zyn geboorte competeert.

Voor de eerstemaal Doorl. Vorst en Heere zoude dat gebeuren, immers virtualiter, als voorf. sustenue tegens den Suppliant quam door te gaan, uit kragt van deeze contumacieele sententie, waar aan dan meerder kragt, virtuten en fiducie zouden geattribueert worden, dan aan contumacieele sententien, welke binnen deze Provintie in Criminalibus gegeven zyn.

Terwyl die niet zonder voorgaande onderzoek en informatien ter executie worden gelegt tegens de Gecondemneerdens, men geswyge tegens derzelver Kinderen.

Ja wat meer is, dezelve kunnen volgens onze Provintiale wetten en coustumen geen effect ter weereld forteren, maar moeten in suspenso verblyven, door dien de Gecondemneerdens zig ten allen tyden kunnen purgeren wegens het fait, waar over dezelve zyn ergaan.

Ten besluyte hier van, en om het abusive van voorf. sustenue verder te doen doorstraalen, zoo staat eindelyk nog te noteren,

Dat een yder, welke deze gelibelleerde contumaciele sententie met een onpartydig oog beschouwt, ten vollen overtuigt zal worden, dat dezelve niet berust op het prætense delict, dat Suppliants Vader te laste word gelegt. Maar

(*) Deze zynde de Advysen van de Rechtsgeleerden *Vatebender* en *Schomaker*.

ARN-HEM.

Jr. W. C. van Ledem *verzoekt, dat zyne Hoogb. hem admissibel verklaere.*

Maar dat dezelve alleen, immers hoofdzakelyk tot een basis heeft voorf. *non Comparitie* van Suppliants Vader, of de Landregtelyke contumacie, welke tegens den zelven ergaan is.

Dat over zulks, wanneer men hier in deze Provintie contumaciele sententien, welke elderwaarts gegeven zyn, al effect konnen laaten sorteren en ter executie leggen, als egter volstrekt neen, dan uit voorf. contumacieele sententie met mogelykheid nog niet te elieren zoude zyn, dat Suppliants Vader den Adeldom zoude hebben verlooren, wegens voorf, prætense delict.

En dat dus by nader gevolg, wanneer men deze contumacieele sententie voor een regtelyk bewys zoude willen houden en doen passeeren, dat Suppliants Vader als eene medepligtige aan voorf. manslag den Adel verlooren en dus dezelve op den Suppliant niet zoude hebben getransfereert, zoo dat op dat fundament de Suppliant buiten de Ridderschap zoude gehouden worden, daar door als dan aan denzelven tort en hardigheid zoude gedaan worden, gelyk den Momboir dezer Landschap zeer cordaat komt te declareren by desselfs advis sub C. (*)

Dewyl dan hier mede, en door de nevensgaande regtelyke en gantsch onpartydige advysen in een volkomen dagligt (gelyk de Suppliant vertrouwt) is gesteld, dat de bedenkinge of het zoo gewilde poinct van beswaar, waar mede een Lid van de Ridderschap van Veluwen voor den dag is gekoomen, om waar het mogelyk daar door den Suppliant buyten voorf. Ridderschap te houden, gansch ongefundeert en abusief is;

Zoo neemt de Suppliant in dezen zyn toevlugt tot U Doorl. Hoogheid, op 't allerootmoedigste verzoekende, dat U Doorl. Hoogheid, tot voorkoominge van verder eclat en zeer onaangename gevolgen, zoo voor den Suppliant, als voor desselfs geheele Familie, by rescriptie, of op al zoodane wyze, als U Doorl. Hoogheid zal goed vinden, aan de Ridderschap van Veluwe om voorf. geallegeerde reedenen en motiven gelieven te declareren:

Dat

(*) Zie het Advys van den Momboir *Cremer* hier voren.

Dat aan den Suppliant na regten en billykheid niet obsteert voorſ. prætenſe delict van deſſelfs Vader, nog de contumacieele ſententie, welke tegens denzelven is ergaan, en dat over zulks de Suppliant deswegens niet buyten de Ridderſchap van Veluwen kan en mag gehouden, of als Ampts Jonker des Ampts Eede geweert worden; **ARNHEM.** *Jr.* W. C. van Dedem *verzoekt, dat zyne Hoogh. hem admiſſibel verklaere.*

Maar dat hy daar toe admiſſibel is, indien denzelven aan die daar toe gehorende requiſiten komt te voldoen, en dat U Doorl. Hoogheid ten dien einde aan den Suppliant hoogſt deſſelfs gunſtige en ſeer veel vermogende brieven van voorſchryving aan meergem. Ridderſchap gelieve te verleenen. (*)

't welk doende

was geteekent

WILLEM CAREL VAN DEDEM.

pro ſtylo.

H. SCHIVELBERG BEKKING.

De-

(*) Schoon het ons hoofdoogmerk in verſlag van dusdanige zaken is, alleen de ſtukken, die ter deliberatie van 's Lands Regeerders gebragt zyn, in onze Jaerboeken te plaetſen, kunnen wy egter niet af, van de Voorreden, die Jr. *van Dedem* voor de uitgave van zyne ſtukken heeft geſteld, voor zo verre die tot de verdediging van zyne zaek behoort, onze Lezeren mede te deelen. Hier zegt Hy onder anderen: „ En daar by zoude men het kunnen laten, zoo „ aan *W. C. van Dedem* niet was voorgekomen, dat de „ Regtsgeleerde *Simon van Leeuwen, in zyn Bat. Illuſt.* „ *1ſte deel 12 Hoofdſt. n. 68. pag.* 738 voorgeeft,

„ Als dat in de Provintie van Holland zoude verſtaan wor„ den, dat al die gene, dewelke door verloop ofte ander„ zints, haar regt van Adel kwyt gemaakt zyn, en verloren „ hebben, 't zelve niet wederom zouden kunnen verkrygen, „ als door herſtelling van den Prince, zonder onderſcheid, „ of zy den Adeldom uyt haar geſlagt en afkomſte, dan „ door gunſt van den Prins hadden verkregen.

„ Waar uit veel ligt ymand, by de blote gezegdens van dien „ Regtsgeleerde blyvende hangen, en geen onderſcheid ma„ kende tuſſchen het regt van den Adel van de Provintie van „ Gelderland en Holland, iets nadeligs zoude kunnen opvat„ ten tegens de zaak van hem *W. C van Dedem.*

„ Daar nogthans tegens 't zelve is aan te merken,

 „ 1mo

ARN-HEM. Dewyl zyne Hoogheid, de Heere Prinse Erf-stadhouder, aen welke de Amtsjonkeren de bedenkin-

„ 1mo. Dat voorf. Regtsgeleerde alleen spreekt van de „ *persoonen zelve*, welke 't regt van Adeldom verloren heb- „ ben, en dat de alzulke, die haar personeele digniteit ver- „ werkt hebben, niet anders herstelt zouden kunnen worden, „ dan alleen door den Prins.

„ Waar uit geenzints volgt, dat derzelver Zonen, die hare „ personeele aangeboren qualiteit en regt van Adel niet ver- „ werkt en verloren hebben, herstelt zouden moeten wor- „ den door den Prins.

„ 2do. Dat deze Regtsgeleerde geen een geval, of Pro- „ vintiale wet heeft bygebragt, uit welke blyken zoude, dat „ in de Provintie van Holland [welke by ongetwyffelt be- „ doelt, door de woorden, *dog word by ons*] deze herstelling „ door den Prince ooit is gedaan of geweygert, 't welk *hy* „ egter hadde behoren aan te tonen, als hy hadde gewilt, „ dat deze zyne stelling eenig geloof zoude verdienen.

„ En nog veel minder heeft hy met een enkelt voorbeeld „ kunnen aantonen, dat ooit een Zoon, offchoon na 't delict „ van desselfs Vader geboren zynde, des Vorsten herstelling „ omtrent het regt van Adeldom zoude nodig gehad hebben, „ waar op 't egter alleen zoude aankomen, indien men *ex* „ *paritate rationis* zoude willen en kunnen argumenteren „ van 't regt van den Hollandschen Adel, tot 't regt van den „ Gelderschen Adel, 't welk egter nog niet door zoude gaan, „ zo als aanstonds volgen zal.

„ 3tio. Dat 't regt van Adel, tot de beschryving in de Pro- „ vintie van Holland niet aankomt als een erf- en versterf-regt, „ dat in de Familie geradiceert is, uit kragte van welke ie- „ mand per se geregtigt is tot de Ridderschap [gelyk in de Pro- „ vintie van Gelderland, en in specie aldaar in 't Quartier van „ Veluwe] maar als een personeel regt, dat door gunst van „ den Prins, by wyze van electie verkregen word.

„ Van hoedane personeel regt van Adel en beschryving, „ dat in de Provintie van Holland, gelyk alhier wederom „ moet herhaalt worden, door 's Vorsten gunst geobtineert „ word, in 't subjecte cas geen de minste gevolgtrekking kan „ plaats hebben, tot 't regt van Adel en beschryving, dat in „ de Provintie van Gelderland als een erf- en versterf-regt „ aangeboren word; *nam a diversis ad diversa nulla valet* „ *consequentia*.

„ En

kingen en zwarigheden nopens de bevoegdheid van Jr. *W. C. van Dedem* tot verschryvinge in de Rid- ARNHEM.

„ En 4to. Als't getradeerde van dezen Hollandsche Regtsgeleerde aldus opgenomen mogt worden, dat iemand een delict begaan hebbende, en daar over gevonnist zynde, zyn regt van Adel zoude verliezen *ipso jure*, zonder dat by 't vonnis het regt van Adel voor verwerkt, en verbeurt verklaart is, en dat de alzulke, de lyfstraffen ontwykende, 't regt van Adeldom op desselfs Kinderen niet zoude konnen transfereren.

„ Dat dan 't getradeerde van dien Regtsgeleerden niet alleen aan 't Privilegie der Edelen van de Provintie van Holland van den jare 1593, maar ook aan de regtsdoctrine van elf andere Hollandsche juris periti contradictoir zoude zyn; zo als te zien is by de *Holl. Consult.* 4de deel *cons.* 272.

„ Alwaar 1mo. komt te blyken, dat in Holland de straffe van een Edelman volgens voorf. Privilegie, over alle *delicten* niet verder gaat dan tot desselfs *persoon*, en *een amende* van 80 guld., except wegens 't *crimen læsæ Majestatis*.

„ En 2do. Dat een Vrouw niet uit kragt van geboorte, maar slegts door 't Huwelyk, 't regt van Adel verkregen hebbende, en wegens een misdaad uit Holland gebannen zynde, kan en mag jouisseren volgens 't aangetogene Privilegie, van 't regt dat aan den Hollandschen Adel competeert.

„ Ten onwedersprekelyke bewyze dus, dat iemand zyn aangeboren regt van Adel, by eene sententie niet ontnomen zynde, 't zelve in Holland, gelyk ook elderwaarts, blyft behouden.

„ En dat dienvolgens, daar by de contumaciele sententie aan *W. J. van Dedem* den Adel niet ontnomen, maar by denzelven verbleven is, zo heeft hy het regt van Adel, in de Familie geradiceert zynde, op desselfs Zoon *W. C. van Dedem* wettig kunnen transfereren, gelyk by meergemelte advisen onder anderen, met meerderen is aangetoond, en dat uit het hier na volgende, ook verder te ontegensprekelyker zal worden.

„ Zo dat de blote stelling van dezen Regtsgeleerde, aan de sustenue van *W. C. van Dedem*, nog aan zyne hier by gevoegde advisen, en 't zeer groot aantal der *DD*, welke men daar by aangehaald vind, met een volledige adstructie van regten, geen de minste alteratie kan geven.

„ Zelfs dan niet, wanneer het na de hedendaagsche wet-

„ ten

ARNHEM. Ridderschap van Veluwe hadden bekend gemaekt, de beslissing dezer zaeke aen de Ridderschap van Ve-

„ ten in 't algemeen, en volgens onze Geldersche wetten, „ constitutien en Reglementen op de Regering in 't byzon- „ der, daar voor al gehouden konde worden.

„ 1mo Dat 't prætense delict van desselfs Vader al waar „ en bewezen was,

„ 2do. Dat de gelibelleerde contumaciele sententie in de „ Provintie van Overyssel ergaan, in de Provintie van Gel- „ derland virtualiter eenig effect tegens hem *W. C. van De-* „ *dem* zoude kunnen hebben.

„ En 3tio. Dat door die contumaciele sententie desselfs Va- „ der, de meergem. *W. J. van Dedem*, zyn aangeboren regt „ van Adel, en de beschryving in de Ridderschap van Velu- „ wen, zoude verloren hebben; als egter en in allen opzigte „ volstrekt neen.

„ Want dat als dan nog absolut zoude moeten doorgaan, en „ plaats hebben, dat volgens de algemeene wetten, en 't een- „ parig gevoelen van alle Regtsgeleerden, welke niet uit „ politicque inzigten, maar na gronden van regten, over de- „ ze voor handen zynde materie, en 't gene daar toe relatief „ is, hebben gecommentarieert, *W. C. van Dedem* admissi- „ bel zoude wezen tot Ampts Jonker 's Ampts Eede, wegens „ zyn regt van geboorte, dat hem niet slegts is aangekomen „ van desselfs Vader, maar van zyn Voor-Ouders, gelyk by „ de meergem. stukken van advisen ten klaarsten is aange- „ toond, en van welk aangeboren Familie regt ook komt te „ consteren pag. 68, alwaar blykt, dat de Over Grootvader „ van *W. C. van Dedem*, admissibel is verklaart tot voorf. „ Ridderschap van Veluwen.

„ Dat behalven het gene by de aangetogene advisen voor- „ komt, aangaande voorf. laatste poinct, namentlyk, dat *W.* „ *J. van Dedem*, Vader van *W. C. van Dedem*, zyn aange- „ boren regt van Adel, en tot de beschryving in de Ridder- „ schap van Veluwen, niet verloren heeft ook nog zeer aan- „ merkelyk en decisoir is, 't welk men vind by de *ordre* en 't „ *Reglem. van den jare* 1750, waar na de Regering des Fur- „ stendoms Gelre en Graafschaps Zutphen in 't toekomende „ zal worden beleyd, door wylen zyn Doorlugtigste Hoog- „ heid den Heere Prince van Orange en Nassau, Willem de „ Vierde, glorieuser gedagtenis, geformeert.

„ Waar by, in aanzien der Regenten van de Steden, passim

„ met

Veluwe hadde opgedragen, zo vondt zig Jr. *van* *Dedem* ook nog te rade, zyn voorgem. Verzoek schrift ARNHEM.

„ met emphaticque woorden is gestatueert, dat dezelve haren tyd zullen blyven uit dienen, ten ware iemand van dezelve om merkelyke reden by wege NB. van Justitie, uyt zyn voorſ. bediening zoude werden verlaten.

„ 't Is nu zulks, dat volgens de constitutie en ordre op de Regering van de Provintie van Gelderland, de Regenten van de Steden, welke hare qualiteit niet aangeboren is, maar door aanstellinge van den Heere Erfstadhouder hebben verkregen en bezitten, niet de facto uyt hare drie jarige Regering ontzet kunnen worden, dan alleen by *wege van Justitie*, dat is, door een *regtelyke sententie*.

„ Dan moeten immers te meer de Riddermatige Regenten, welke uit 't regt van hare geboorte *ad vitam* in de Regering plaats hebben, *de facto* daar uit niet gezet kunnen worden, maar paal vast staan, dat zulks, conform aan de ordre op de Regering, alleen zoude kunnen geschieden door een regtelyke sententie.

„ Welk gestatueerde by voorſ. ordre of Reglement ook steunt op de unanime leere der Regtsgeleerden, volgens welke ten huidigen dage niemant iets verliest of verbeurt *ipso Jure*, *ipso facto*, maar dat daar toe absolut vereischt word eene condemnatoir of declaratoir vonnis, gelyk blykt uit de hier agter gevoegde advisen, in specie by 't laaste van de Heer Mr. *H. Schomaker*, Secretaris der Stad Zutphen, en 't gene men nader en in 't brede gededuceert vind by wylen den Gelderschen Regtsgeleerde Mr. *Joost Schomaker* in zyne Aanmerkingen, over de Ordonn. des 50ste penn. des Graafschap Zutphen Art. 18. num 53-57. p. 599-601.

„ Dat 't nu zelfs niet alleen notoir, maar ook een beweze waarheid is, by 't Requeſt van *W. C van Dedem* hier sub A. door een Extract uit de Resolutie van voorſ. Ridderschap van Veluwe, daar by geappliceert sub lit. F. dat desselfs Vader *W. J. van Dedem* nooit by wege van Justitie, dat is door een regtelyke sententie, het regt van Adel is ontnomen, maar dat hy in tegendeel, altoos tot huyden ten dage toe, is gebleven in de Registers der Edele des Quartiers van Veluwen.

„ Dat men dierhalven ter beoordelinge van een ygelyk, onpartydig denkende, zal overlaten, hoe sensibel en grievende het aan *W. C. van Dedem* valt, dat aan hem desselfs

„ aan-

ARNHEM. schrift aen zyne Hoogheid, nevens de vier advysen der voornaemste Rechtsgeleerden dezer Provincie, ook aen welgem. Ridderschap den 21 van Wynmaend 1775. in te dienen, en wel met het navolgend Verzoekschrift.

HOOG WELGEB. HEEREN!

Request van Jr. van Dedem aen de Ridderschap van Veluwe.

Geeft met behoorlyk respect te kennen W. C. van Dedem, dat hy Suppliant genegen zynde om zig als een meede Ampts Jonker van het Ampt Eede te laten admitteeren, ten dien einde zig met desselfs stukken en bewyzen heeft geaddresseert gehad aan U Hoog Welgeborens op derselver laatst gehoudene ordinaire vergaderinge.

Dat Suppliant met leetweezen heeft moeten ondervinden, dat voorf. stukken en bewyzen aan hem zyn te rug gegeven, ter oorzaake, zo Suppliant geinformeert is, dat door een Lid van deze Vergadering in bedenking gegeven, en als een poinct van bezwaar tegens den Suppliant zoude zyn voorgestelt; als dat tegens Suppliants Vader W. J. van Dedem by het Drosten Gerichte van Zalland in de Provincie van Overyssel den 16 Juny 1755. een Sententie in contumaciam zoude zyn ergaan, waar by denzelven, als een medepligtige aan den manslag van eenen Jan Cramer, zoude gebannen zyn uit voorf. Provintie, met verdere condemnatie, zo hy daar ooit wederom in mogte komen of anders in handen der Justitie geraken, met den zwaarde gestraft te zullen worden, dat 'er de dood op volge.

En

„ aangeboren regt van Adel, en tot de beschryvinge in de
„ Ridderschap van Veluwen, dat hem niet slegts van zyn
„ Vader, maar van zyn Voor-Ouders, als een erf- en Familie-
„ regt, is aangekomen, geconteßteert en moeyelyk gemaakt
„ word, wegens een prætens delict van desselfs Vader, die
„ deswegens na regten niet gezegt en daar voor gehouden
„ kan worden, als dat aan denzelven ontnomen zoude zyn
„ desselfs gelibelleerde regt van Adel, dat in de Familie van
„ Dedem geradiceert is."

En dat voorf. pretenfe delict, en opgevolgde contumaciele Sententie. van die kragt en uitwerkinge zoude zyn, dat de Suppliant, na dato van dezelve geconcipieert en geboren zynde, in de Ridderfchap van Veluwen niet admiffibel zoude weezen.

Dat voorf. bedenking of zwarigheid by eenige Leden van U Hoog Welgeborens doenmalige Vergaderinge van die confideratie zoude zyn voorgekomen, om dien aangaande het advis van twee onpartydige Regtsgeleerden in te neemen.

Dat de overige Leden zig daar mede wel niet zouden hebben geconformeert, zoo dat daar omtrent ook geene formele conclufie zoude zyn gevallen, maar gerefolveert zoude wezen, om alvorens daar omtrent het goedvinden van zyn Doorl. Hoogheid, den Heere Prince Erfftadhouder, als 't Eerfte Lid van dit Hooge en Aanzienelyke Collegie by miffive te verfoeken.

Dat ten dien einde ook werkelyk een miffive namens U Hoog Welgeb. aan zyn Doorl. Hoogheid den Heere Erfftadhouder is afgegaan.

Dat Suppliant daar op te rade is geworden, in een zaak van zo veel gewigt en confequentie niet alleen te vertrouwen op het geene hy en zyne Raadslieden daar over kwamen te oordelen, maar nodig en onvermydelyk heeft gevonden, daar over te vragen het gevoelen van neutrale, kundige en ervare Regtsgeleerden dezer Provintie, welke tot hem en desfelfs Familie geen betrekking hebben,

Dat hy vervolgens uit die ingenomene Advifen heeft gezien, dat de door hem geconfulteerde Regtsgeleerden met elkanderen overeen ftemmen en van gevoelen zyn, dat Suppliant tot de Ridderfchap van Veluwe admiffibel is, en daar uit wegens voorf. manflag, aan zynen Vader ten lafte gelegt, en opgevolgde contumaciele fententie, na gronden van regten, niet kan of mag geweert worden.

Weshalven de Suppliant zig verpligt heeft gevonden de door hem ingewonne advife by requefte aan zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prince Erfftadhouder over te geven.

Dat,

ARNHEM. Requeft van Jr. Van Deden aan de Ridderfchap van Veluwe.

ARN-HEM. *Requeſt van Jr. van Dedem aen de Ridderſchap van Veluwe.*

Dat, gelyk Suppliant al mede geinformeert is, hoogſt gedagte zyne Doorl. Hoogheid, na lecture en examinatie van voorſ. regtelyke en onzydige adviſen, by reſcriptie aan U Hoog Welgeborens deze gelibelleerde zaak aan derzelver deciſie volkomen zoude hebben over gelaten.

Vermits nu de Suppliant in 't onzekere is, of het zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prince Erfſtadhouder teffens heeft behaagt aan U Hoog Welgeb. te laten toe komen of alnog zal doen geworden Suppliants gelibelleerde requeſte en annexe adviſen, welke hy de vryheid heeft genoomen aan zyne Doorl. Hoogheid te exhiberen.

Zo neemt Suppliant, welke al nu wyders geinformeert is, dat het zyne Doorl. Hoogheid grootgunſtig behaagt heeft om tot de afdoeninge van deze zaak by voorſ. reſcriptie teffens eene Vergaderinge van U Hoog Welgeb. te doen beleggen op den 2 Nov. dezes Jaars, de vryheid, meergem. requeſte en annexe adviſen hier by over te geeven, en te brengen ter tafele van U Hoog Welgeb. met ootmoedig verſoek dat U Hoog Welgeborens dezelve ter lecture en examinatie gelieven voor te neemen, eer en bevoorens over Suppliants voorſ. zaak, eenige omvraage of deciſie gedaan word.

Terwyl Suppliant al nog in dat vaſte denkbeeld leeft, dat U Hoog Welgeb. daar door ten vollen geconvinceert zullen worden, dat aan hem ten opzigte van deſſelfs gelibelleerde verzoek na gronden van regten, redelykheid en billykheid niet obſteert, of ſchoon al waar en bewezen was, dat deſſelfs Vader W. J. van Dedem voornoemt, medepligtig zoude zyn geweeſt aan die hier voorens gemelte manſlag, en dat die daar over extra Provintiam gevallen contumaciele ſententie, alhier in aanmerkinge zoude kunnen komen, als egter in beide opzigte volſtrekt neen.

Want by voorſ. adviſen ten klaarſten gedemonſtreert zynde, dat in valle Suppliants Vader daar door al gepriveert zoude kunnen worden voor zyn perſoon van 't regt tot de Ridderſchap van Veluwen,

dat

dat zulks dan nog geenzints zoude kunnen overgaan en toepasselyk gemaakt worden op den Suppliant, vermits desselfs regt tot de Ridderschap van Veluwen niet herkomstig is van Suppliants Vader, maar dat 't zelve in Suppliants Familie geradiceert is, en dat uit dien hoofde de Suppliant per se bevoegd en geregtigd is tot voorsz. Ridderschap, en dat hy dus ook zal behooren geadmitteert te worden, als Ampts Jonker van meergem. Ampt Eede.

ARNHEM. *Request van Jr. van Dedem aen de Ridderschap van Veluwe.*

Waar by Suppliant het zoude kunnen laten berusten, alzoo het notoir is, dat hy afstamt van al zulk eene Familie, waar in, zoo in linea adscendenti als Collaterali, voorschreven regt tot de Ridderschap van Veluwe geradiceert is.

Maar om dien aangaande alle bedenkingen en zwarigheden, welke daar over zouden kunnen ontstaan, weg te neemen, en om te meerten opzigte van zyn geslagte en afkomste te voldoen aan 't Reglement op de Ridderschap van Veluwe van den 9 Juny 1721.

Zoo neemt Suppliant wyders de vryheid hier by over te leggen, 1°. een Extract der Maagscheydinge welke tusschen Suppliants Groot-Vader Gysbert Willem van Dedem ter eenre en Jasper Hendrik van Lynden tot Ressen *qq.* ter andere zyde is opgerigt, over den Boedel en Nalatenschap *van Suppliants Over-Groot-Vader Willem Jan van Dedem* Q.

Waar uit evident word dat gezeiden Suppliants *Groot-Vader Gysbert Willem van Dedem* is geweest de wettige Zoon van *Willem Jan van Dedem.*

En 2°. Extract der Maagscheydinge welke tusschen Suppliants Vader *Willem Jan van Dedem*, desselfs Moeder, Broeder en Zwagers is opgerigt, over den Boedel en Nalatenschap van haren Vader *Gysbert Willem van Dedem* voorn., sub R. waar uit consteert, dat *Suppliants Vader* is een wettige Zoon van meergemelde *Gysbert Willem van Dedem*, en dat dus de Suppliant een Zoons Zoon van opgemelde *Willem Jan van Dedem is.*

Dat wyders consteert sub B. D. en E. by de hier nevens te rug gaande stukken geappliceert,

Dat hy Suppliant is een wettige Zoon van laastgemelde *Willem Jan van Dedem.*

Arnhem. *Requeſt van Jr.* van Dedem *aen de Ridderſchap van Veluwe.*

Zoo dat inconteſtabel word, dat eerſtgem. W. J. van Dedem, wiens Boedel verdeelt is, ſub Q. geweeſt is Suppliants Over-Grootvader, 't welk ook af te leiden is en nader gecorrobeert word door de originele Huwelykſe Voorwaarden van Suppliants Over-Grootvader voornoemden W. J. van Dedem en Suppliants Over-Grootmoeder ſub S.

En de originele Huwelykſe Voorwaarden van Suppliants Groot-Vader gezeiden Gysbert Willem van Dedem, en Suppliants Groot-Moeder ſub T.

Voorts door de Huwelykſche Voorwaarden van Suppliants Vader Willem Jan van Dedem, en Suppliants Moeder, en de ſolemniſatie van derzelver Huwelyk hier vooren gemelt, en by de hier nevens te rug gaande ſtukken geappliceert ſub D. en E.

Welken W. J. van Dedem Suppliants Overgrootvader mede beſchreven is geweeſt, in de Ridderſchap van Veluwe, uti ſub V.

Ten convincanten blyke over zulks; dat Suppliant is afſtammende van een Familie, waar in geradiceert is het regt tot de Ridderſchap van Veluwen, en dat hy by nader gevolg tot de Ridderſchap van Veluwen ingevolge het aangetogene Reglement Art. 4. geregtigt is, en een jus quæſitum heeft, gelyk met meerderen by dukgemelte adviſen ten klaarſten is gedemonſtreert, waar toe Suppliant, ne dicta dicantur, zig zeer eerbiedig refereert.

Wyders neemt Suppliant de vryheid hier by over te leggen een verklaringe van den Lheen-Griffier van 't Graafſchap Buuren ſub W.

Waar [illegible] nog komt te blyken, dat de goederen van den Suppliant by deſſelfs meergem. ſtukken en bewyzen, zyn vry en onbezwaard.

Dewyl dan de Suppliant vertrouwt aan alle de overige by het aangetogene Reglement voorkomende requiſiten voldaan te hebben, door deſſelfs dukgem. hier by te rug gaande ſtukken en bewyzen, waar toe hy ten dien opzigte zig zeer eerbiedig zal gedragen.

En terwyl Suppliant vermeent, dat men veilig zal kunnen opmaken en mogen beſluiten uit de gemelde reſcriptie van zyn Doorl. Hoogheid den Heere Prince Erfſtadhouder aan U Hoog Welgeborens, dat

dat hoogst gedagte zyne Hoogheid als het eerste Lid van deze Vergaderinge geen zwarigheid zal hebben omtrent de admissie van den Suppliant, door dien anderzins zyn Doorl. Hoogheid, deze zaak ongetwyfelt niet blootelyk en zonder de minste restrictie ter decisie aan U Hoog Welgeborens zal hebben overgelaten.

AANHEM. Request van Jr. van Dedem aen de Ridderschap van Veluwe.

Zoo kan den Suppliant niet anders verwagten, als dat U Hoog Welgeborens thans, na lecture en examinatie van dukgemelde advisen, voorts by nadere overweginge der alhier voorkomende omstandigheden, verder geen zwarigheid zullen kunnen en gelieven te maken, om hem Suppliant, gelyk hy met voorige eerbied, ook al nog verzoekt, tot Ampts Jonker in den Ampte van Eede admissibel te verklaren. enz.

Eindelyk meende nog gem. Jr. *van Dedem*, dat de Ridderschap van Veluwe, aen wien de Prins Erfstadhouder de beslissing van zyne zaek hadt overgelaten, by voorraed eenige besluiten hadt genomen, waer by hy zig gegriefd oordeelde, en waer over hy zig dan ook aen welgem. Ridderschap op den 3 van Slagtmaend 1775 vervoegde by het navolgend Verzoekschrift:

HOOG WELGEB. HEEREN!

Geeft met verschuldigde eerbied te kennen W. C. van Dedem, dat Suppliant van ter zyden is geinformeert, als dat U Hoog Welgebor. aangaande dessels zaak om als een meede Ampts Jonker van Eede geadmitteert te mogen worden, genoegzaam geresolveert zouden hebben;

1°. In te neemen een decisoir advis by alzodane Juridicque Faculteit als den Ordeldrager zoude verkiesen en goedvinden.

2°. Dat het gemelte advis zoude ingewonnen worden, op eene by U Hoog Welgeborens ontworpen casus positie, zonder dat daar by zouden worden ge-

ARNHEM. gevoegt de ſtukken, die de Suppliant aan U Hoog Welgeborens heeft doen overgeven.

Nader Requeſt van Jr. van Dedem aen de Ridderſchap van Veluwe.

En 3°. dat ten voorſ. einde als Ordeldrager zoude genomineerd zyn de Hoog Welgeboren Heer G. G. Bentinck.

Dat Suppliant aan den eenen kant wel niet anders kan verwagten, als dat U Hoog Welgeborens in dezen niets anders zullen willen bedoelen, als aan den Suppliant eene onpartydige Juſtitie te doen erlangen.

Edog aan den anderen kant zig verpligt vind, U Hoog Welgeborens met alle reverentie onder het oog te brengen,

1°. Dat hy vermeent by alle Collegien, overeenkomſtig met alle gronden van regten te zyn gerecipieert, dat, wanneer dezelve nodig vinden, elderwaarts advis in te halen over quæſtien, die ter harer deciſie zyn gebragt, dan teffens die geene, welke adviſeren zullen, in die zelfde ſtaat komen te ſtellen, om te kunnen erkennen, wat regtens word geoordeelt, en dat ten zulken einde, door den Ordeldrager moeten worden overgegeven dezelfde ſtukken, die geëxhibeert zyn aan het Collegie, 't welke goed vind op ingenome advis te decideren.

Dat dit ook buiten des Suppliants bezwaar, niet zoude kunnen en mogen nagelaten worden, terwyl den zelven erkenteniſſe heeft begeert en al nog begeert op die ſtukken, welke aan U Hoog Welgeborens door hem zyn geëxhibeert geworden, en geenzins op een caſus poſitie, die buiten zyne toeſtemming zoude geformeert zyn, en waar van hy zig het nadeelige of præjudiciabele, dat daar in zoude kunnen reſideren, niet kan weeten, veel minder reprocheren.

2°. Dat in dezen voor hem van geen minder bezwaar en prejudicie zoude zyn, wanneer tegens de regten en gewoontens dezer Landen, aan den Ordeldrager vryheid wierde gelaten om het gemelde advis of deciſie buiten deze Republicq in te winnen, en dus buiten 's Lands by zulke perzoonen, die de wetten, gewoontens en conſtitutien van deze Landen onbekend zyn, 't welk in alle gevallen

en

en ſpeciaal in het tegenswoordige cas, daar men als over eene quæſtio ſtatus na de grondwetten en waare Conſtitutie van de Regeringe dezer Provintie te decideren, handelt, niet te pas zoude komen.

ARNHEM.

Nader Requeſt van Jr. van Dedem aen de Ridderſchap van Veluwe.

En 3°. dat al wyders van geen minder bezwaar voor den Suppliant zoude zyn, als in dezen den Hoog Welgeb. Heer G. G. Bentinck de plaatze van Ordeldrager zoude bekleeden, door dien de Suppliant geinformeert is, dat zyn Hoog Welgeb. de ſubſiſterende quæſtie omtrent des Suppliants admiſſie het eerſte geoppert en geſouteneert heeft, en die gevolgelyk in dit geval niet als onzydig kan geconſidereert worden.

Weshalven den Suppliant verders zeer eerbiedig is verzoekende, dat U Hoog Welgeb. by het neemen of reſumeren van derzelver Reſolutie op de voorſ. redenen zullen gelieven te reguarderen, en dienvolgens 1°. den Ordeldrager te gelaſten, het advis te neemen by een Hoff van Juſtitie of Juridiſche Faculteit binnen deze Republicq.

2°. Om aan dezelve ter hand te ſtellen de ſtukken, die de Suppliant aan U Hoog Welgeb. heeft overgegeven.

En 3°. dat een onpartydige Ordeldrager nog tot het Collegie der Ridderſchap van Veluwen, nog tot den Suppliant betrekkinge hebbende, mag genomineert en aangeſtelt worden.

Vertrouwende de Suppliant, dat U Hoog Welgeb. op het regtmatige van het geene men hier voorens heeft gemelt, wel zullen gelieven te letten, en daar aan te defereren, dewyl in onverhoopten contrairen val, de Suppliant met alle reverentie op het nadrukkelykſte en kragtigſte moet proteſteren en zig reſerveren zodaane adreſſen en middelen van redres daar, en ter plaats hy zulks volgens de wetten van den Lande zal bevinden te behoren. enz.

Zo dra wy den uitſlag van de pogingen van den Jonker *W. C. van Dedem* zullen vernomen hebben, zullen wy niet verzuimen denzelven dadelyk aan onze Lezeren mede te deelen.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE. Hunne Hoog Mogende de Heere Staten Generael hebben het vieren van eenen Dank-, Vast en Bededag over de Vereenigde Gewesten en daer onder gehoorende Landschappen, Steden en Leden van dien, bepaeld tegen den 21 van Sprokkelmaend, waer van de uitschryving aldus luid:

EDELE MOG. HEEREN!

Uitschryving van eenen algemeenen Bededag. Indien een gezegend en gelukkig volk, in het midden van den overvloed, onder het genot van den Vrede en de Vryheit, en verlicht door den zuiveren Godsdienst, niet onwetend kan zyn, dat het eeniglyk is aan de bescherminge des Allerhoogsten, dat het zelve die dierbare Voorrechten verschuldigd is, en dat het daar van alleen de aanhoudenheit kan verwagten, en nochtans veeltyds zoodanig handeld als of het daar van onwetende was, zyn Wy genoodzaakt te erkennen dat Wy dat volk zyn. Een Jaar is wederom verloopen gedurende het welk de ongemeene zagtheit der Saizoenen, de vrugtbaarheit die dezelve heeft aangebragt, de beginzelen van overvloed daar door aan alle kanten geopend, de gevaren zelfs die Wy ontvloden zyn, alles in een woord, Ons getoond heeft, hoe het waakzaam Oog van de Voorzienigheit, onder Ons geopend, voor Ons geluk en behoudenis gezorgd heeft. De Aarde had aan de verwagtinge van den Landman beantwoord. Winden en Zeën hadden de verlangens van den Koopman begunstigd. Een haastig Onweêr, schriklyk door zyn geweld en langdurigheit, heeft zich verheven. De Wateren hebben de Landen die de arbeid en noestigheit der Inwoneren haar hadden aangetrokken, gedreigd op nieuw te bedekken. De Dyken, tot derzelver beteugeling geschikt,

fchikt, zyn daar door losgemaakt. Verfcheiden bloeijende Steden fchenen aan een naderend verderf te worden overgelaten. Maar God heeft nog eenmaal gezegd aan de Zee, *Tot hier toe en niet verder*. De Zee is ftil geworden. Het gevaar en de fchrik zyn verdwenen. Zoo Wy aan zoodanige trekken niet erkennen de Magtige en Wyze Hand, die wel eer deze Republyk heeft gegrondveft, die dezelven zoo menigmalen heeft behouden, en die noch aanhoud dezelve te bewaren, zouden Wy ongevoelig zyn. En zoo weldaden niet genoeg en kastydingen noodig zyn, om een volk, dat al te weinig gevoel heeft, te raken, zoude de rampen en fchadens door het laatfte Onweêr geleden, hoewel niet te vergelyken met de droevige gevolgen, die Wy gevreeft hebben, en de noch aanhoudende Sterfte onder het Rundvee Ons eindlyk behooren op te wekken, en daadlyk te leeren, dat de befchermende Hand, die Ons tot hier heeft onderfteund, zich maar een oogenblik behoeft te onttrekken om Onzen ondergang te weeg te brengen. En hebben Wy waarlyk gegronde reden om bedugt te zyn, dat dit laatfte aller ongelukken Ons zoude kunnen treffen, als Wy overwegen de menigvuldige zonden en ongerechtigheden van de Ingezetenen des Lands, de verderflyke weelde, welluft en overdaad, zoo wel als de losbandigheit in grondbeginzelen en in zeden, waar over federt zoo lange te vergeefs geklaagd is. Het was te wenfchen, dat eene heilzaame vrees aan alle de Inwoneren konde worden ingeboefemd, en dezelven daar door bewogen om zich tot den Heere te wenden, met gevoelens van erkenteniffe en verootmoediginge, overeenkomftig met de voordeelen, die zy ontfangen, en het zondig misbruik 't geen zy daar van gemaakt hebben.

'S GRAVENHAGE.

Uitfchryving van eenen algemeenen Bededag.

En het is tot dat einde, dat Wy goedgevonden hebben uit te fchryven een Algemeenen *Dank- Vaft-* en *Bededag* over alle de geünieerde Provincien, geaffocieerde Landfchappen, Steden en Leden van dien, tegen Woensdag, die wezen zal den 21 Fe-

 brua-

's GRAVENHAGE.

Uitschryving van eenen algemeenen Bededag.

bruary eerstkomende, om ten zelven dage in alle de Kerken dezer Landen God Almagtig aan te bidden en groot te maken, het gebied van Zyne Voorzienigheit te erkennen, en Ons en Ons Land aan Zyne Almagtige Beschherminge op te dragen, en met dankbaare herten te pryzen de wonderen van Zyne goedheit en bidden om de aanhoudendheit van dezelve; om te smeeken dat Hy Ons in genade wil aanzien, en van Ons afweren alle verdere onheilen en zwarigheden, die Ons door Stormwinden en Watervloeden, of op andere wyzen zouden kunnen overkomen, en eindlyk eens doen ophouden de ongelukkige Sterfte onder het Rundvee, waar door Onze Welvaart verminderd en uitteerd: en om voorts met een waar berouw en leedwezen, belydenis en afstand doende van Onze zonden en overtredingen derzelver vergeving af te bidden, te gelyk met den Godlyken bystand ter verbetering en bekeering van een zondig Land.

In het byzonder zyn Wy verpligt by deze gelegenheit den Godlyken Zegen af te smeeken voor de Personen en Regeringe van de Hooge Overheit des Lands; dat God alle hare ondernemingen en raadslagen wil voorspoedig maken tot handhaving van den Vrede, bevordering van den Koophandel, aanmoediging van Deugd, voortzetting van nuttige Konsten en Wetenschappen, en vermeerdering van het geluk en den welstand van het Volk.

Wy moeten ook bidden om de dierbaarste Zegeningen over den Persoon van onzen beminden en gewenschten Erf-Stadhouder, zyne Koninglyke Gemalin en de drie Vorstlyke Spruiten: dat God hen in zyne genadige beschherming wil nemen, dat hunne dagen lang, roemruchtig en gelukkig mogen wezen; dat Land en Kerk, onder de beschherminge van zyne Hoogheit, lange mogen bloeyen, en een luisterryke Nakomelingschap van zyne Hoogheit zyn onsterflyken naam moge overbrengen tot het laatste der tyden, en altoos uitleveren edelmoedige voorstanders en beschhermers van de Vryheit dezer Landen.

Eind-

Eindelyk behooren Wy Onze Gebeden ook uit te storten voor den welstand der Protestantsche Kerker in alle Plaatsen, inzonderheit die zich hier te Lande bevinden, ten einde die meer mogen bloeyen in Godvrugt, Liefde en Eendragt, Waarheit en Deugd, en dat den arbeid van derzelver Leeraren bekroond mogen worden met de wezendlyke en duurzaame vrugten: alles tot grootmaking van des Heeren Allerheiligsten Naam, voortplanting en aanwas van de ware Christelyke Gereformeerde Religie, Conservatie van Onze duurgekogte Vryheit, en Onzer allen Zielen Zaligheit.

'S GRAVENHAGE. *Uitschryving van eenen algemeenen Bededag.*

De Rechtsgeleerden verdeelen doorgaens de Wetten in volkomene, minder dan volkomene en onvolkomene. Van 't eerste zoort zyn die geenen, welke iets gebiedende of verbiedende de daed tegen de wet begaen, niet alleen nietig verklaeren, maer ook den overtreder eene straffe opleggen. Van het tweede zoort zyn die wetten, welke het geen tegens dezelve begaen is, niet vernietigen, maer de overtreders egter eene straffe doen ondergaen. Beide deze zoorten voldoen genoegzaem aen den aerd en oogmerken der wetten, en kunnen dus eigenlyk gezegde wetten genaemd worden. Maer het derde zoort is van zodanige voorschriften, by welke de Hooge Overheid iets gebiedt of verbiedt; maer nog de daed, tegen de wet ondernomen, vernietigt, nog eenige straffe bedreigt. Deze voorschriften dan de onderdanen op geene kragtige wyze verbindende nog noodzakende dezelven naer te komen, kunnen geen eigenlyk gezegde wetten genaemd worden, maer zouden veel eer als raedgevingen zyn aen te merken. Zal dan een voorschrift van de Overheid eene wet zyn, het zelve moet noodzakelyk eene zekere straffe aen den overtreder aen-

'S GRAVENHAGE.

doen; 't zy die, wanneer de natuer van de zaek dit medebrengt, alleen in eene vernietiging van de daed, die tegen de wil van den Wetgever begaen is, bestae, gelyk zo by voorbeeld alle uiterste willen zonder de vereischte plegtigheden gemaekt, nietig en van geene waerde zyn; het zy die straffe iets anders zy, buiten die vernietiging van de begaene daed.

Het eerste Artikel van de Ordonnantie op het Gemael, waer by wel verklaerd wierdt, dat de mout van Gerst, schoon aen geen impost onderworpen, egter moest aengegeven, en daer van een ongezegeld billet gehaeld worden, maer egter geene straffe tegens de nalatigen gesteld was; hadt derhalven zodanig een gebrek, die tegen de natuer van eene eigenlyk gezegde wet aenlopende, het oogmerk van den Wetgever te leur stelde. Waerom hunne Edele Groot Mog. de Heeren Staten van Holland en Westvriesland daeromtrend voorzien hebben by de volgende Publicatie, gedagtekend den 18 van deze Louwmaend 1776.

Boete tegen de overtreders van 't 1. Art. der Ordonn. op 't Gemael.

De Staaten van Holland en Westvriesland, allen den geenen die deezen zullen zien of hooren leezen, salut; Doen te weeten; Dat nadien by het eerste Articul van de Ordonnantie op het Gemaal de Mout van Gerst verklaard word, onder den Impost daar by vermeld niet te zyn begreepen, onder die mits nogtans, „ dat tot voorkoming van „ fraudes daar van aangeeving sal moeten worden „ gedaan, even als van andere Graanen die gemalen worden, gerequireert word, en daar van gehaalt een Billet dog sonder Zegel," en dat nogtans tegens die geenen, die daar aan nalatig souden mogen zyn, generhande pœnaliteit gestatueert gevonden word;

Soo

Soo is 't, dat Wy daar inne willende voorsien, goedgevonden en verstaan hebben te statueeren, gelyk Wy statueeren by deesen een boete van honderd guldens, te verbeuren by alle die geenen, die Mout van Gerst ter Molen sullen versenden, sonder daar van alvorens aan 's Lands Comptoir aan geving gedaan, en Billet (dog sonder Zegel), ge haalt te hebben. 's GRAVENHAGE. *Boete tegen de overtreders van 't 1. Art. der Ordonn. op 't Gemael.*

Lastende en beveelende de respective Officieren en Bailluwen, mitsgaders de Opsienders van en over 's Lands Zegels, als mede alle de respective Hoofd- en Onder-Gaarders van des gemeene Lands Collective Middelen en Regten, om op de præcise en rigtige executie van deese Onse Publicatie naauwkeurig agt te geeven, en tegens de Contraventeurs en Overtreeders van dien te procedeeren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie prætendeere, willen en begeeren Wy, dat deese Onse *Publicatie* alomme sal worden gepubliceert en geaffigeert, daar sulks te geschieden gebruikelyk is.

Gedaan in den Hage enz.

AMSTELDAM.

Tegen de ongelegenheden, die uit het afwerpen van sneeuw van de daken der huizen en pakhuizen op straet, ontstaen, is door de Heeren van den Geregte dezer Stad op den 11 dezer Maend aldus voorzien;

Myne Heeren van den Geregte der Stad Amsterdam, hebben goedgevonden, tot voorkominge van ongelukken, te ordonneeren en statueeren, gelyk haar Ed. Agtb. ordonneeren en statueeren by deezen:

Dat alle en een iegelyk die eenige Sneeuw van de Daken, uit vensters of deuren van Huizen, Pakhuizen of andere Gebouwen op de Straaten zal afwerpen, gehouden zal zyn iemant op straat te plaatsen, om de zo te voet, als met Rytuigen pas-

AM-STEL-DAM.

Voorziening tegen 't afwerpen van sneeuw.

passerende Menschen te waarschouwen.

En ten tweede dat de afgeworpen, of op eenige andere maniere uit de Huizen uitgedraagen Sneeuw, niet op de Straaten zal mogen blyven leggen; maar door die geene, die dezelve hebben afgeworpen, uit gedraagen, of doen afwerpen of uitdraagen, ten eersten zal worden gebragt in de Burgwallen dezer Stad.

Alles op een Boeten van Twaalf Guldens, te betaalen door de Bewoonders van de Huizen of Eigenaars van de Pakhuizen: de helft ten behoeve van het Aalmoessenierś Weeshuis, en de andere helft ten behoeve van den Bekeurder; wordende tot het doen der bekeuring geauthoriseert, niet alleen de Substituit-Schouten en 's Heeren Dienaars, maar ook de Provoosten van het Aalmoessseniers Weeshuis.

DELFSHAVEN.

Zyne Doorlugtige Hoogheid de Heere Prinse Erfstadhouder heeft, ten bewyze hoe aengenaem Hoogstdenzelven de pogingen zyn, die tot behoud van den Lande worden aengewend; uit overweginge van het groot gevaer, waer in deze Provincie by den hogen Watervloed van den 14 van Slachtmaend laetstleden, door het instorten van een gedeelte der Sluismueren alhier, geweest is, *Hendrik Hoos* en *Cornelis Koeberg*, gelyk ook den Sluiswagter *Ary van der Vorst*, ieder met een gouden Gedenkpenning, ter gelegenheid van het hooge huwelyk van zyne Hoogheid geslagen, doen beschenken, met betuiginge van 's Prinsen genoegen over hunne betoonden iever. Wy agten ons verpligt, zodanige voortreffelyke voorbeelden ter gedagtenisse en navolginge voor het Nakomelingschap te moeten aenteekenen.

VRIES-

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

De uitschryving van den gewoonen Lands-dag, gedagtekend den 3 dezer Maend, is bepaeld op den 5 van Sprokkelmaend dezes jaers, en is van den volgende inhoud:

LEEUWARDEN.

Het voorgevallene, en de gebeurteniſſen in het laast afgelopen jaar, zo in dit Weerelddeel als ook byzonder in deeze Republycq, leveren Ons allezins overvloedige stoffe op ter naſpeuringe en aandenken, aan de zonderlinge en zigtbare blyken van de Goedertierentheden en Weldaden des Allerhoogsten, en van zyne gunstryke Voorzienigheid, zo ontrent den Staat, als ook van deeze Onze Provincie.

Uitschryving van den gewoonen Landsdag.

Onze Rust, Vreede en Veiligheid dog is bestendig gebleven, de Vryheid beschermd, de Godsdienst bewaard, Onze Welvaart niet afgenomen, van Schaden, Rampen en Wederweerdigheden, die andere Onzer Landgenoten drukken en ondervinden, bevryd, onder een genot van groote en onschatbare Voorregten, welkers gemis niet anders dan een akelig vooruitzigt, en deerniswaardige gevolgen, na zig kan en moet sleepen.

Men stelle zig slegts voor oogen Landen en Koningryken, of waar in 't vuur des Oorlogs brandt, of waar in inlandsche Beroertens en Verdeeldheden gevonden worden, of waar in de Onderdrukking en Overheersching plaats heeft, of waar in de Godsdienst geketend is, en blyft aan banden van Tirannye en Slavernye.

De beschouwinge verders van de rampen en ongevallen, deezen Republycq, Onze Buuren en Bondgenoten overgekomen door den laatsten Storm, waar door zo veele Landen en Plaatzen door de inbreuk der Dycken, als zynde niet bestaanbaar tegens

LEEUWARDEN.

Uitschryving van den gewoonen Landsdag.

gens zo eene hooge Watervloed, als by menfchen geheugen gebeurd is, en tegens de woeden der Zeegolven, zyn geinundeert geworden.

En waar door veele der Ingezetenen niet alleen van goed, bloed, ja leeven zyn beroofd geworden, maar waar door den Handel en Zeevaart, die voorname Zenuw van den Staat, ook een zeer gevoelige fchok heeft gekregen.

Zo kan zulks niet anders dan indruk maaken op 't gemoed van ieder regtgeaard Nederlander, en doen deelen in 't ongeluk en de rampfpoeden van andere, en Ons voorregt boven dezelve aanmerken en erkennen.

En hier van is ook deze Onze Provincie bevryd gebleven, niet tegenftaande op veele Plaatzen zulks zeer hagchelyk en gevaarlyk heeft geftaan, en merkelyke en groote fchaaden aan Dycken, Palagie, Haven en Sluiswerken heeft veroorzaakt, waar toe om dezelve te repareeren, en wederom in een goeden ftaat te brengen, aanzienlyke fommen worden vereifcht, en geene geringe koften zullen moeten worden geimpendeert, zo in de Provinciale als ook in de Particuliere Contributien en Huishoudinge.

Niet tegenftaande deeze Onze Provincie door Gods goedheid in het bovengemelde boven hunne Naburen niet weinig is bevoorregt en bewaard, zo ondervind dezelve niet te min ook thans wederom op eene zonderlinge wyze Gods bezoekinge, in de ziekte en fterfte onder het Rundvee, die op zommige plaatzen zo fterk grafseert als dezelve in jaaren gedaan heeft, en waar door een veel grooter getal Beeften in 't algemeen worden weggerukt, dan wel in vorige jaaren deezer gedugte Plaage.

Dit zo kortelyk aangaande den toeftand van tyd en zaaken, waar in Wy verfeeren, hebbende aangemerkt, zo zouden Wy moeten overgaan ter befchouwinge van dat geene, het welk daar in ten algemeenen nutte en welzyn zo van den Republycq, als ook van deeze Provincie, onder Gods zeegen zoude kunnen verftrekken.

Vermits deeze is dienende, omme aan de Hooge

Re-

Regeering van dit Ons lieve Vaderland te herinneren, en te bepalen den tyd, dat zulks in ernstige overweginge worde gebragt, en op eene serieuse wyze hier over gedelibereerd, by 's Lands Wetten vastgesteld.

LEEUWARDEN.

Uitschryving van den gewoonen Landsdag.

Dog vermits zulks jaarlyks van Ons geëischt word, en Onze pligt uitmaakt, en Wy Ons meermalen by eene gelegentheid als deeze, daar over in 't breede hebben uitgelaten.

En de Middelen, welke kunnen dienen tot groey en bloey, aanwas, beveiliging en verdediging, bewaring en herstelling zo van den Staat in 't gemeen, als ook van ieder Provincie in 't byzonder als meerendeels dezelve zyn, en de applicatie daar van, na maate de tyds omstandigheden vereisschen, alleen af hangd, en Wy buiten staat zyn telkens nieuwe aan de hand te geeven, zo zullen Wy Ons thans vergenoegen met alleen te remarqueeren:

Dat de zorge en bekommernis van 's Lands Hooge Magten in dit gewrigte des tyds, zig voornamelyk zal moeten uitstrekken, om met communicatie en overleg van den Doorluchtigen Erf-stadhouder, die onder den zwaaren en moeylyken last der Regeeringe, egter geene gelegentheid laat voorby gaan, om op eene zigtbare wyze te toonen, hoe zeer Hoogst deszelfs attentie gevestigt is op dat geene, het welk tot den welvaart en behoudenis van Land en Kerk, en den welstand der respective Provincie kan dienen.

Als zeggen Wy, om dat geene aan te wenden en by der hand te neemen, het welk onder den Goddelyken zeegen nuttig en dienstig kan zyn tot conservatie der Vreede, en moreele veiligheid van den Staat, tot aanwas en bloey van dezelve, en ter vermeerdering van het publycq en particulier Credit, zo in de algemeene als domestycque Huishoudingen.

In de culture en onderhoudinge van een goede harmonie en vriendschap met andere Mogentheden en Geallieerden van den Staat, in het aanhouden en op de been brengen van een genoegzaam aantal van

Mi-

LEEU-WARDEN.

Uitschryving van den gewoonen Landsdag.

Militie, ter verdediging en beveiliging van den Republycq, in het uitrusten van een convenable Vloot of Equipagie ter Zee, ter dekking en conservatie der Navigatie en Commercie, in het bevorderen en favoriseeren van alle nuttige Konsten en Wetenschappen, in het betragten van een exacte en ongeintresseerde Mesnage in en op alles, in het aflossen en betalen van vooren opgelegde Schulden, in het contribueren van dat geene, het welk dienstig en nuttig kan zyn voor 't Financiële weezen, in de Lasten getrouwelyk en conform 's Lands wetten aan te geeven, betalen en invorderen, en wat dies meer is.

Alle zaaken zeer essentieel, en geschikt in een welgereguleerde Republycq en Burgerstaat, als ook in ieder Provincie in 't byzonder, dewelke Wy maar met de vinger hebben aangeroerd.

Zynde de Raad van Staate der Vereenigde Nederlanden jaarlyks ook gewoon, dat geene, het welk ter defensie en beveiliging van den Staat, als ook tot aanwas, luister, groey en bloey van dezelve kan strekken, in een helder dagligt te stellen, en volgens Hoogst derzelver bekende yver en oplettentheid voor 's Lands welzyn, aan te dringen in eene Generale Petitie der Consenten, ter geleide van de Ordinaris en Extraordinaris jaarlyksche Staaten van Oorlog, en het defectueuse hier inne na tyds gelegentheid; gelyk ook ontrent der furnissementen van de gedragene Consenten, aan ieder der Provincien nauwkeurig onder het oog te brengen; wordende deeze Petitie en Saaaten gesecondeert door eene ernstige en nadrukkelyke Missive van Hun Hoog Mog. de Heeren Staaten Generaal deezer Vereenigde Nederlanden.

Wy zullen derhalven deezen besluyten met aan last en pligt te voldoen, en den Ordinaris Landsdag voor deezen jaare 1776 wederom uitschryven en fixeeren op Maandag den vyfden February eerstkomende.

Verzoekende en ordonneerende UE. Amptshalven, hier af in tyds kennisse te laaten toekomen aan de respective Volmagten van Uwen Bedryve, ten einde

zig

zig alhier in de Stad op eene behoorlyke tyd, en ter Vergaderinge mogen sisteeren, om na aanhoringe der Propositie, op vorengemelde Petitie en Staaten van Oorlog, en andere voor te stellene zaaken, met en benevens de andere 's Lands Volmagten, dat geene te beramen en uit te voeren, 't welk ten meesten nutte en dienste van Land en Kerk, en conservatie der dierbare panden van Vrede, Vryheid en Godsdienst zal worden vereischt. enz. LEEUWARDEN.

Ook hebben de Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie tegen de besmettelyke ziekte onder het Rundvee, by eene Publicatie van den 4 dezer Louwmaend, aldus voorzien:

De Gedeputeerde Staaten van Vriesland, allen den geenen, die deezen zullen zien ofte hooren leezen, salut; Doen te weeten: Alzo de besmettelyke Ziekte onder het Rundvee in deeze Onze Provincie niet alleen nog dagelyks continueerd, maar ook zig meer en meer verspreid, en veele Beesten daar door worden weggerukt en sterven, en Wy geinformeerd zyn, dat 'er in zommige Districten zeer onordentelyk gehandelt word met het begraven en behandhavenen derzelver, en wel door het in 't water smyten van Krengen, Intasten of andere gedeeltens van zodanige Beesten, zeer strydig niet alleen tegens alle goede ordre in den Lande, maar het welk ook oorzake zoude kunnen geeven ter vermeerdering deezer Besmettinge; Zoo is 't, dat Wy hier in hebbende willen voorzien, en onder den Goddelyken zeegen voor zo veel mogelyk zulks zoekende voor te koomen, hebben goedgevonden te statueeren, gelyk Wy doen door deezen: *Voorziening tegen de besmetting onder 't Rundvee.*

Eerstelyk, dat alle de Ingezetenen en Veehouders in deeze Provincie verpligt zullen zyn, de verstorvene Beesten binnen den tyd van vier uuren na 't Versterf te begraven op hunne eigen Landen, of Landen by hun gebruikt, ten minsten ter diepte van twee voeten onder de Aarde.

LEEUWARDEN.

Voorziening tegen de besmetting onder 't Rundvee.

Ten tweede, dat van deeze verstorvene Beesten niets zullen mogen overhouden dan voor eigen Consumtie, van dezelve niet verkopen, of aan een ander overdoen, als alleen de Huiden en het Smeer, gelyk ook aan niemand, wie het ook zoude mogen zyn, van die Beesten iets geeven als alleenlyk aan arme Menschen, die wezendlyk behoeftig zyn, en daar voor worden gehouden.

Ten derden, word by deezen elk en een iegelyk gelast zig zorgvuldig te wagten, van eenige verstorven Beesten, ofte gedeeltens van dièn, gelyk ook de Intasten, in het water te smyten, in Aschbakken of op Mesthopen te brengen, veel min op de Landen, publycque Wegen en Straaten te laaten leggen, maar dezelve wel en ter deege te begraven, gelyk hier vooren is gestatueerd, en zulks in cas van nalatigheid zo wel in het eene als andere, by pœne van drie Caroli guldens van ieder Beest, zonder eenige conniventie door de respective Geregten van Grietenyen en Steden in te vorderen, de eene helfte ten profyte van den Offiçier der Plaatze, en de andere helfte ten profyte van den Aanbrenger.

Ten vierden, worden door deezen de Dorpregters, Executeurs en Adsistenten, gelyk ook andere Gerechts Dienaars ernstig gelast, en op het serieuste aan dezelve gerecommandeert, ontrent deeze Onze welmeening ten naukeurigsten agt te geeven, en te onderzoeken, of dezelve wel en na behoren geobserveerd word; zullende wanneer nalatig zyn in hun pligt, en niet de overtredinge van deeze Onze Ordres hebben aangebragt, zo en des behoord, en daar van kennisse draagen, vervallen in eene boete van gelyke drie Guldens, te converteeren als vooren.

Wordende eindelyk de respective Grietslieden en Magistraten op het serieuste gerecommandeert, zô veel mogelyk aan deezen de hand te houden, en op 't zorgvuldigste deeze Onze Ordres te executeeren, want wy zulks ten nutte en welzyn van den Lande, en van derzelver goede Ingezetenen alzo verstaan hebben te behoren.

En op dat niemand hier van eenige onkunde zoude

de hebben ofte kunnen voorwenden, zal deezen al omme ter gewoner plaatzen worden gepubliceerd en geaffigeerd. LEEUWARDEN.

Met het onlangs geëindigd jaer 1775. de eerste honderd jaren staende te verlopen, dat het NIEUWE STADS WEESHUIS, ter voedinge en opkweekinge van ouderlooze en arme Stads Weezen, uit de liefdegaven der Burgerye en Ingezetenen, buiten kosten van de Stad gestigt is, zo hebben hun Edele Achtbaerheden goedgevonden by resolutie van den 6. van Wynmand deszelven jaers, dat op Stads kosten van dit eerste Eeuwfeest, door Heeren Gecommitteerden uit de Magistraet en Vroedschap dezer Stede, beneffens de *Heeren* Voogden en Vrouwen Voogdessen van het *Huis*, plegtiglyk gedagtenisse zoude gevierd worden; waer toe den 24 van Louwmaend dezes jaers 1776 bestemd is, op welken het honderd jaren is geleden, dat het zelve Weeshuis voltooid is, en de eerste Kinderen, namenlyk 30 Jongens en 30 Meisjes, daer in zyn overgebragt, wanneer ook dit Godshuis door den Kerken Leeraer, den Heere *Lastdrager*, met een plegtig gebed is ingeweid geworden. Men oordeelde het dus niet onvoegzaem ook nu eenen der Predikanten van Stads wegen te verzoeken om als dan een gebed en dankzegginge, op die gelegenheid passende, te doen; voorts de Heeren Gecommitteerdens, beneffens de Heeren Voogden en Vrouwen Voogdessen met den Stads Predikant, welke het voorschreven gebed en dankzegginge zouden doen, wegens hun Edel Achtbaerheden in het Weeshuis op een treffelyke Maeltyd te onthaelen en daer by mede den Policie-Heer uit den Magistraet, en

LEEU-WAR-DEN. den Heer Voogd en Vrouwe Voogdesse, by het eindigen van het jaer 1775 uit het Weeshuis gegaen, te noodigen: verders ook de Weeskinderen op dien dag, 's middags op gebraden Vleesch en andere spyze en op wyn te vergasten. De bestelling hier van aen de Heeren Gecommitteerden uit den Magistraet en Vroedschap, met overleg van de Heeren Voogden en Vrouwen Voogdessen, overgelaeten zynde, is deze plegtigheid in dezer voegen uitgevoerd.

Op Woensdag den 29 van Louwmaend 1776, zynden den dag hier toe bestemd, vergaderden 's morgens voor tien ueren de Heeren Mr. *Matthys Arnold van Sloterdyck*, Burgemeester; *Louis Le Maire* en *Petrus Heringa*, Scheepenen, tegenwoordige Policie-Heeren van het Weeshuis en Gecommitteerden uit de Magistraet, benevens den Heere Scheepenen *Teunis Haakma*, als afgegane Policie-Heer; verders de Heeren *Petrus Wierdsma*, *Jentje van der Veen* en *Henricus Brouwer*, als Gecommitteerden wegens de Vroedschap op den Raedhuize, van waer zy door twee Heeren Weesvoogden, *Arnoldus Wassenberg Everw. zoon* en *Govert de Vries*, afgehaeld, en te zamen in rang, door twee Stads Boden met hunne gewone Mantels gevolgd, naer het Weeshuis begeleid zyn.

Aen den ingang van het Weeshuis stonden by de deur twee der Stads Adsistenten, om den al te groote toeloop van het gemeen te verhinderen. Hier wierden de Heeren Gecommitteerden door twee andere Heeren Weesvoogden, namelyk den Heer *Frans Hendrik Reen*, ook een medelid in de Vroedschap, en den Geneesheer *Frederik Kutsch* ontvangen, en in de Kamer van

de

de Vrouwen Voogdessen geleid, alwaer zig de Heer *Cornelius Blom*, op één na de oudste Predikant der Gemeente van deze Stad, reeds bevondt. Deze Leeraer was tot het doen van 't gebed en de dankzegging verzogt, terwyl zyn Collega Ds. *J. H. Schrader*, uit hoofde van zwakheid zig daer van verschoond hadt. Daer was ook tegenwoordig de Heer *Auke de Vries*, die op het einde van 't afgelopen jaer als Voogd was afgegaen, beneffens de regerende Vrouwen Voogdessen, de Juffrouwen *Johanna Elizabeth Coulon*, huisvrouw van den Bouwmeester Semle; *Catharina Theresia van Duisfel*, huisvrouw van den Scheepen Le Maire; *Binke Tuinhout*, wed. wylen Ds. Buma; *Margaretha Hiddema*, huisvrouw van den Pensionaris Wierdsma en *Petronella Swerms*, huisvrouw van den Medicinæ Doctor Acronius: zynde de afgegane Voogdesse Mevrouw *Alegunda Johanna Berckhuis*, huisvrouw van den Heer Edo Frieswyck, afwezig. LEEUWARDEN.

Ten elf ueren begaf zig dit gezelschap in rang uit de kamer der Vrouwen Voogdessen in het Reventer, alwaer door alle Weeskinderen, eene groote menigte Ingezetenen van meerder en minder aenzien, het 14 vers uit Psalm CIV gezongen wierdt. Voor den Heer Burgemeester *Sloterdyck* was aan het einde een Armstoel op een Voetbank, en daer voor een Lessenaer met een groen spreid omhangen, geschikt. Hier onder plaetsden zig de verdere Heeren Gecommitteerden uit den Magistraet en Vroedschap, beneffens de Heere Voogden en Vrouwen Voogdessen; de Predikant op eenen Stoel ter zyden van den Burge-

Leeuwarden. meester; de beide Stads Boden stonden ter zyden van de voren gemelde Lessenaer, en de Bedienaer der Armen voor de zitplaets van de Heeren Voogden en Vrouwen Voogdessen.

Na dat het Psalmgezang geëindigd was, stondt de Heer Burgemeester van zynen Stoel op, en deedt, na een voorafgaende Aenspraek aen de byzondere rangen der toehoorderen, eene zeer gepaste Redenvoeringe, in welke Hy op een korte en zakelyke wyze voorstelde, dat voor ruim eenen eeuw door den zo hachelyken en treffenden oorlog van den jare 1672. het getal der Weeskinderen zeer vermenigtvuldigd zynde, het zelve aenleidinge hadt gegeven tot opbouw van dit Huis.

Dat ook de mededeelzaemheid der Ingezetenen, in dien bekommerlyken tyd, egter nog zo groot was geweest, dat de Liefdegaven by vrywillige intekeninge verzameld, genoeg waren bevonden tot opbouw van het zelve.

Verhaelende hoe verders dit Huis in het vervolg door de aenhoudende liefdegaven der begoedigde Ingezetenen, als mede ryke Legaten en Erffenissen van tyd tot tyd aen het zelve besproken en gemaekt, onder de Vaderlyke voorzorge der Regeeringe en het loffelyk bestier der Regenten en Regentessen, tot op dezen dag in stand was gebleven, en 'er tegenwoordig by de twee honderd kinderen haer onderhoud en opvoeding nog werkelyk in vonden, en van alles wat tot hun tydelyk onderhoud niet alleen nodig was bezorgd, maer ook in het geene tot hun eeuwig welzyn konde dienen, onderwezen wierden. Besluitende eindelyk zyne Redenvoering

ring met eene Aenspraek aen de Weeskinderen, geschikt om hun onder het oog te brengen de groote voorrechten, welke zy genoten, en hen moesten aenspooren van zig waerdiglyk dezelven te gedragen. LEEUWARDEN.

Hier op plaets gemaekt hebbende voor den Predikant *Cornelius Blom*, is door denzelven een gebed en dankzegginge gedaen, voor den overvloedigen Zegen, zulk eene lengte van jaren aen dit Huis bewezen, en verders gebeden dat het den Almagtigen mogte behagen, deze Stad, de Regeeringe, alle Ingezetenen, en ook byzonder dit Weeshuis, met Zynen bestendigen Zegen rykelyk te begunstigen.

Deze plegtigheid dus geëindigd zynde, hebben de Heeren Gecommitteerden, met den Predikant, de Regenten en Regentessen, zig gezamenlyk weder uit het Reventer begeven in de Vrouwen-kamer, en is vervolgens dit gezelschap door de voorgemelde Gecommitteerden wegens hunne Achtbaerheden 's middags in der Voogden kamer, op eenen treffelyken Maeltyd onthaeld.

De Weeskinderen zyn 's middags en 's avonds vergast. Twee van hun, een Jongetje en een Meisje verscheenen 's middags in der Voogden kamer, agter de tafel der Gecommitteerden en 't verder gezelschap, betuigende uit aller naem plechtiglyk hunne dankbaerheid aen den Magistraet baerheden, de Heeren Voogden en Vrouwen Voogdessen, met toewenschingen van allerlye Zegen.

OVERYSSEL.

CAMPEN.

CAMPEN.

De Gedeputeerde Staten hebben den 10 van deze Louwmaend, de volgende Notificatie doen afkondigen.

Notificatie ter overzending van Extracten uit Registers en Protbocollen.

De Gedeputeerden van de Staaten van Overyssel, doen hier mede alle Schouten, Richteren en Secretarissen van de kleine Steden deezer Provincie Notificeren, dat zy de Extracten uit derzelver gehoudene Regifters en Prothocollen over de aangevinge van den 50ften Penning, uit hoofde van Alienatien en Collaterale Successien, welke vervallen zyn van den 1 Januarius tot den laatften December 1775. incluis, zullen inzenden aan Haar Ed. Mog. voor of op Maandag den zes en twintigften February deezes jaars 1776. binnen Zwolle, zorge dragende, dat al het geene in den voorleden jaare 1775. vervallen is, fchoon in den beginne des jaars 1776. eerft mogte zyn aangegeven, daar op worde gebragt, op dat het geene in het eene Jaar is vervallen, met het ander Jaar, waar in de aangave gedaan is, niet worde geconfundeert, by pœne van Vergoedinge der fchaade, welke de Provincie daar door zoude mogen komen te lyden. Dezelve Extracten formerende met de vereifchte exactitude, zodanig dat daar by komen te fpecificeren de dag van de gedaane aangevinge, ende de dag en tyd wanneer het Sterfval gevallen, of de Verkopingen en andere Alienatien gedaan zyn, met haaren eigenhandige onderteekeninge certificeerende, op den Eed by het aanvaarden van hunne Bedieninge gedaan, dat alles daar op gebragt is 't geene aan haar is aangegeven, en dat vorders niet en weten dat eenige Poften niet aangegeven, en verzwegen zyn,

daar by voegende een Memorie van zodanige Posten als tot haar kennis gekomen en niet aangegeven mogen zyn geweest, zonder daar van te blyven in gebreke: by eene boete van honderd goudguldens daar op by Notificatie van den 29 May 1731. gestatueerd. enz. CAMPEN.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

NYMEGEN. Den 2 dezer Louwmaend, zynde den gewonen Keurdag, zyn door zyne Doorl. Hoogheid tot regerende Burgemeesteren aengesteld de Heeren J. JOSSELET en H. PIECK.

THIEL. Door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, zyn voor den jaere 1776, tot Burgemeesteren alhier verkoren, de Heeren Mr. JACOB DIEDERIK VAN DEN STEEN en MAURITIUS CORNELIS PASQUES DE CHAVONNES, Heer tot Heumen; en tot Scheepenen, de Heeren Mr. *Hendrik Jan Bartens*, *Mattheus Lambertus Schull*, Mr. *Willem Albert van Lith de Jeude*, *Carel Lodewyk de Pagniet*, Heer van Yzendoorn en Kermesteyn, *Marcus Verkerk*, Mr. *Herman Dyckmeester* en Mr. *Cornelis Christiaen van Lith de Jeude.*

ZALTBOMMEL. Op den 27 van Wintermaend des afgelopen jaers 1775, zyn door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, aengesteld, voor den tyd van een jaer, tot Burgemeesteren dezer Stad, de Heeren Mr. ELIAS DUTRY, Heer van Haeften, en Mr. HENDRICUS CORNELIS MESTERCKER; en tot Scheepenen, Mr. *D. G van den Steen*, Mr. *Arnoldus Essenius*, Mr. *Gerhard Vermeulen*, *Hendrik de Ruuk*, Mr. *Adriaen de Roock*, Mr. *Dominicus*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

van Hoytema, *Nicolaes le Balleus* en *Willem* Baron *van Lynden*, Heer van Hemmen.

ELBURG. Den 14 dezer Maend, zynde den gewoonen Keurdag, heeft zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, voor den tyd van drie jaren aengesteld, tot Burgemeesteren de Heeren Mr. GYSBERT GERHARD SANDBERG en WILLEM ANNE Baron van SPAAN, Heer tot Hardestein; tot Scheepenen en Raden de Heeren Mr. *Johan Burchard Tulleken*, *Wynand Maximiliaen Jacob* Baron *van Renesse*, Heer tot den Brink, Mr. *Hendrik Anthony Julien*, Mr. *Jan Hendrik Rauwenhoff*, Mr. *Jan Rutger van Oldenbarneveld* en Mr. *Maurits Sels*.

HAERLEM. Door hun Ed. Gr. Achtb. de Heeren Burgemeesteren en Regeerders dezer Stad, is op den 1 dag van dit jaer 1776. de Heer Mr. *Antonis Slicher*, Raed en regerend Burgemeester dezer Stad, aengesteld tot Superintendent over de Zeedyken van de vier Noorder Koggen, in plaetse van wylen den Heer Mr. Remees Floris van Zanen.

Verders is op den 26 dezer Louwmaend door de Vroedschap dezer Stad tot Raed in dezelve verkoren, de Heer Mr. *Librecht Jacob Hooreman*, Heer van Rhynzaterwoude, in plaets van wylen den zelfde Heer Mr. Remees Floris van Zanen.

DELFT. Uit eene overgeleverde Naemlyst zyn door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, met den aenvang van dit jaer tot Burgemeesteren dezer Stad benoemd, de Heeren Mr. BRUNO RÖVER, Dr. NICOLAAS SCHUYL, Dr. WILLEM VAN BLOMMESTYN en Mr. JOAN CAREL VAN ALDEWERELT. Tot Scheepenen, de Heeren Mr. *Franc van der Burch*, Willemsz., Mr *Frans van Beeftingh*, Mr. *Gerardus Stephanus Dedel Cocq*, *Paulus van den Bogaert*, Mr. *Abraham van Schuylenburch*, Mr. *Willem van Staveren* en Mr. *Aert van der Goes*: en

en tot Schepenen-Commissarissen van des Gemeenelands-Middelen, de Heeren Mr. *F. van der Burch* W. z., Mr. *F. van Beeftingh* en *C. S. Dedel Cocq.*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

'S GRAVENHAGE. Den 8 dezer Louwmaend is alhier in den ouderdom van ruim 75 jaren overleden, de Heer Mr. *Joan van Nispen*, Raedsheer in den Hoogen Raede over Holland, Zeeland en Westvriesland, wegens Holland.

Verders is door hun Hoog Mog. de Heer *Reinier van Ouwenaller* aengesteld tot Bailliuw en Schout van het Hooge en Lage Sas van Gend en Philippine, in plaetse van wylen de Heer François de Rochefort.

AMSTELDAM. De Heer Mr. *Nicolaes Faes*, Oud-Schepen en Raed dezer Stad, is door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Bewindhebber der Oost Ind. Maetschappy ter Kamer alhier benoemd.

Ook is door Heeren Burgemeesteren, de Heer *Hendrik Pieter van Alphen*, tot Secretaris dezer Stad aengesteld, in plaets van wylen de Heer Mr. Cornelis Graefland, Cornelisz.

Daer en tegen is den 25 dezer Louwmaend, in den ouderdom van 75 jaren en 8 maenden, overleden de Heer *Jan van Marselis*, Oud-Schepen dezer Stad.

GOUDA. Den eersten dag van dit jaer is by de Heeren van de Vroedschap dezer Stad, tot Raed in dezelve verkoren de Heer Mr. *Jan van den Kerckhoven*, in plaetse van zynen Heer Vader, de Heer Mr. Cornelis Adriaen van den Kerckhoven, Raed en Oud Burgemeester dezer aen welken den 28 van Wintermaend des verloopen Jaers, op deszelfs verzoek, zyn ontslag vergund is.

Verders zyn op den 3 dezer Louwmaend, uit eene overgeleverde Naemlyst van de Vroedschap, door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder,

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

der, tot Burgemeesteren voor den jare 1776 verkooren de Heeren Mr WILLEM DEKKER, Heer van Urcem, voorzittend, Mr. AELBRECHT VAN DER BURCH, Mr. GUALTHERUS DE MOOR en Mr. VINCENT VAN EYK; en tot Schepenen, de Heeren Mr. *Daniel Willem Lestevenon*, Heer van Schonauwen, voorzittend, Mr. *Bonaventura de Lange*, Vryheer van Wyngaerden en Ruybroeck, Mr *Jan Noortberg*, *Dirk Daniel de Kedts Houtman*, Mr. *Adriaen Pieter Twent*, Mr. *Jan van den Kerckhoven* en Mr. *Jan Justus Clotterbooke*; tot Schepenen Commissarissen de Heeren *de Kedts*, *Kerckhoven* en *Clotterbooke*.

ROTTERDAM. Op den laetsten dag van 't afgelopen jaer is alhier, in den ouderdom van 62 jaren en 7 maenden, overleden de Heer Mr. *Thymon van Schoonhoven*, Oud-Schepen dezer Stad.

GORINCHEM. Tot voorzittend Burgemeester dezer Stad is, over de jaren 1776 en 1777, door zyne Doorluchtige Hoogheid verkoren, de Heer Mr. ADRIAEN MAERTEN DAEY, in plaets van den Heer Mr. *Nicolaes Ouwens*, zynde voorn. Heer beëedigd en in bezit van deszelfs Bediening gesteld.

ALKMAER. Den 9 dezer Louwmaend is hier, in den ouderdom van 66 jaren, aen een Borstziekte overleden de Heer *Jan Frederik de Mey*, Raed en Oud-Burgemeester dezer Stad enz.

ENKHUIZEN. Door de Heeren Keurvorsten dezer Stad zyn met het begin van dit jaer tot Burgemeesteren verkoren, de Heeren HILBRAND WILLEM VAN VOSSEN, Mr. CHRISTIAEN JOANNES VAILLAND en Mr. JACOB VAN DER RAMHORST, en tot hunnen voorzittend, op aenpryzing van zyn Doorl. Hoogheid den Prinse Erfstadhouder, Mr. HENDRIK VAN STRALEN. Tot Schepenen zyn ook door zyne Doorl. Hoogheid verkoren, de Heeren Mr. *Augus-*

ti-

tinus Hendrik Duyvensz, *Lucas Nelisdoe*, *Tidde Willem Blok*, *Cornelis Frank*, *Jan Carel de Bruyne*, Mr. *Maerten Mulroo* en *Claes van der Willigen*.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

MEDENBLIK. Op den 28 der voorleden Wintermaend, is op aenpryzinge van zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Lid in de Vroedschap verkoren, de Heer Mr. *Nicolaes Groot Jacobsz.*, in plaetse van wylen den Heer Burgemeester *Nicolaes Agricola*.

Verders heeft zyne Doorl. Hoogheid met den aenvang van dit jaer, uit eene overgeleverde Naemlyst tot Schepenen dezer Stad, voor den loopende jare 1776 verkoren, de Heeren *Cornelis Elias*, *Jan Masereeuw*, *Pieter Steenhuis*, *Jan Spaender*, Mr. *Jacobus Uylenberg*, *Pieter Moens* en *Pieter Masee*; en tot Schepenen-Commissarissen van des Gemeenelands-Middelen, de Heeren *Elias*, *Steenhuys* en *Spaender*.

PURMERENDE. Uit een overgeleverde Naemlyst van de Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen dezer Stad, is den 20 van deze Louwmaend door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Burgemeester verkooren, de Heer Mr. WILLEM VAN NECK, Oud-Burgemeester, in plaets van wylen den Heer Willem Blydenbergh.

Ook is op hooggunstige aenpryzinge van Hooggemelde zyne Doorluchtige Hoogheid, by de Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen dezer Stad, tot Raed in de Vroedschap aengesteld, de Heer *Hermanus Tamboer*, Oud Schepen, mede in plaets van voornoemden Heer Willem Blydenbergh.

ZIERIKZEE. Den 26 der afgelopene Maend zyn tot Burgemeesteren dezer Stad verkoren, de Heeren Mr. JOHAN BOEYE en Mr. ANDRIES HESHUYSEN, Heer van Dreischor, in plaets van de afgaen-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

gaende Heeren Mr. Jean van der Wolff en Dr. Daniel Anthony Massis.

Wyders is op den 18 van deze Louwmaend door hun Ed. Mog. de Heeren Staten dezer Provincie, tot Rentmeester-Generael der Graeflykheids Domeinen beoosten Schelde, aengesteld de Heer *Jan van Ysselstein*, in plaets van den Heer Mr. Andries Heshuysen, Heer van Dreischor, die daer van zyn ontslag heeft bekomen.

Ook is de zelfde Heer *Jan van Ysselstein* door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Raed dezer Stad benoemd, in plaets van den overleden Oud-Burgemeester, Mr. Cornelis Mulocq.

Eindelyk is nog by Burgemeesteren en Scheepenen dezer Stad tot Scheepen aengesteld, de Heer Mr. *Jan van Vrybergen*, Heer van Wester-Schouwen, in plaets van bovengem. Heer Jan van Ysselstein.

VEERE. Uit eene overgeleverde Naemlyst zyn den 12 van Louwmaend door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Burgemeesteren verkoren, de Heeren STEPHANUS VAN DER LOEF en JOH. DE VRIEND; en tot Schepenen, de Heeren Dr. *Jacob Johan Andriessen*, *Hendrik Millet*, *Cornelis Adr. Reynouts*, *Pieter Haek Steenhart*, *Carel Quirinus Pyl*, Mr. *Willem Convert*, Mr. *Cornelis Haringman*, Mr. *Daniel de Bruyn*, en Mr. *François Ermerins*.

AMERSFOORT. Uit een overgeleverde Naemlyst ter verandering van de Wet dezer Stad, voor den jare 17-6, door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder benoemd tot Burgemeesteren, de Heeren Mr. WILLEM METHORST en ANTHONY METHORST; en tot Schepenen, de Heeren *Gysbertus Harderwyk*, *Jacobus van Bemmel*, *Dirk Wyborg*, *Johannes Jonas*, *Willem Hendriksen*, *Ger-*

Gerrit Lentfrinck, *Wilhelmus Gualterus van Veerssen*, Dr. *Matthias Sas*, *Gysbert van Raalt*, Dr. *Johannes van Bennekom*, Dr. *Gerhardus Trouillart* en *Gysbert Jan Methorst*.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VRIESLAND. De Regeering der Steden van deze Provincie gewoonlyk met het begin van het jaer veranderd wordende, volgends de verkiezinge door den Prinse Erfstadhouder, gedaen uit Naemlysten, ten dien einde al vorens in iedere Stad gemaekt, zyn met den 1 van deze Louwmand tot de Regeering gekomen, te

LEEUWARDEN. Tot Burgermeester Mr. JOHANNES WESSELIUS; tot Schepenen *Tjeerd Nicolaes Suringar*, en tot Bouwmeester *Juco Gravius*.

BOLSWARD. Tot Burgermeester PIETER BOLTJES, en tot Raedsman *Reinier van der Meulen*.

FRANEKER. Tot Burgemeesteren Mr. WILLEM OUWENS en ADAM LENTZ.

SNEEK. Tot Burgemeester CLAES GOSLINGA, en tot Schepen *Syds Oldendorp*.

DOCKUM. Tot Burgemeesteren JAN MENNES BAKKER en DOEDE DE VRIES.

HARLINGEN. Tot Burgemeesteren JOHAN DANIEL TOUSSAINT en JANE VAN SLOOTEN; en tot Gemeensluiden *Lammert Haukema* en *Kleis Lanting*.

STAVEREN. Tot Burgemeester HANS HALTERBERG.

SLOOTEN. Tot Burgemeester OEDS HEPKES HOERNSTRA.

WORKUM. Tot Burgemeester Mr. HARMANUS VAN SLOTERDYK.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

YLST. Tot Burgem. MELLO JENTJES SCHAFFSMA.

HINDELOPEN. Tot Burgemeester Mr. ADRIANUS VAN LOON.

GRONINGEN. In den laetsten nagt van 't afgelopen jaer 1775. even voor 12 ueren, is alhier in den ouderdom van 71 jaren en 7 dagen, zeer onverwagt overleden, de Heer Mr. *H. Ter Borch*, Hoofdman der Hooge Justitie-Kamer van Stad en Lande.

DEVENTER. Den 16 dezer Louwmaend overleedt alhier, in den ouderdom van 53 jaren, de Heer Mr. *Georg Jordens*, Lid van de gezwooren Gemeente en Hoogleeraer in beiden de Regten in deze Stad.

NB. Vermits het besloten water in Louwmaend, kan geen Lyst van de pryzen der Producten gemeld worden.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

FEBRUARY. MDCCLXXVI.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE.

De Hoog Mogende Heeren, Algemeene Staten, hebben op den 31 van de afgelopene Louwmaend, tegen het vervoeren van ketels, helmen, slangen en andere Gereedschappen, tot Branderyen behoorende, buitens Lands, het volgend Placaet beraemd en verzonden:

De Stat. Gener. verbieden het vervoeren van Gereedschappen van brandderyen buiten 's Lands.

De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, allen den geenen die dezen zullen zien of hooren lezen, salut; doen te weten: alzoo aan Ons is voorgekomen, dat door Buitenlanders commissien of zoogenaamde ordres zyn gegeven, om hier te Lande te doen vervaardigen, en vervolgens naar buiten 's Lands te doen vervoeren, Ketels, Helmen, Slangen en andere Gereedschappen tot Branderyen behoorende, met oogmerk zekerlyk om met behulp van dezelve de Trafycq der Branderye, dewelke sedert veele Jaren in de Republyk is geëxerceert en gevestigd, naar elders over te brengen, en Wy bevonden hebben, dat het zelve zoude strekken tot merkelyk nadeel van de Trafycq dezer Landen, den Staat, en de goede Ingezetenen van dien.

Zoo is 't, dat Wy, met communicatie, en op

'S GRAVENHAGE. het hoogwys Advys van zyne Doorlugtige Hoogheit den Heer Prinse van Oranje en Nassau, Stadhouder, Kaptein Generaal en Admiraal der Vereenigde Nederlanden, daar in zoo veel mooglyk en met allen ernst en nadruk willende voorzien, goedgevonden hebben te interdiceren en te verbieden, gelyk Wy wel expresselyk interdiceren en verbieden by dezen, aan allen en een ygelyk, van wat staat of conditie hy zoude mogen wezen, buiten 's Lands te vervoeren of te doen vervoeren, eenige Ketels, Helmen, Slangen, Bakken, Kuipen, in de Branderyen gebruikt wordende, en al het geene verder tot het in gereedheit brengen van Branderyen zoude kunnen en mogen worden gerequireert, het zy bereids geheel gecomponeert, of gebragt in staat, om nader in een gevoegd te werden.

De Stat. Gener. verbieden het vervoeren van Gereedschappen van branderyen buiten 's Lands.

Dat ook geene Ingezetenen noch Vreemdelingen, haar binnen deze Landen onthoudende, zich tot inkoop van de voorsz. Materialen, om naar buiten 's Lands verzonden te worden, of voor rekening van Uitlanders, zullen mogen laten employeren, of eenige commissie daar toe executeren direct of indirect in eeniger manieren.

Dat ook niemand zich zelfs of door Bediendens of Gesubstitueerdens zal mogen laten gebruiken, om eenige Gereedschappen of Materialen van Branderyen buiten 's Lands, of ook alhier te Lande, te maken, of te doen maken, om dezelve buiten 's Lands te brengen of te doen brengen, of eenige personen hier te Lande te debaucheren, om zich in dienst voor buitenlandsche Branderyen te engageren, directelyk of indirectelyk, in eenige maniere, op pœne dat de Contraventeurs van dezen Onze Placate zullen verbeuren een boete van duizend Nederlandsche Gouden Dukaten, en incapabel zynde, om de voorsz. boete te betalen, met openbare Geesseling zullen worden gestraft.

En op dat deze Onze Placate des te strikter agtervolgt en onderhouden worde, hebben Wy verders

ders noch geïnterdiceerd en verboden, zoo als: Wy interdiceren en verbieden by deze, dat ook geene Ketels, Helmen, Slangen, Bakken, Kuipen, tot gebruik van Branderyen, zullen mogen worden vervoerd over of langs eenige wateren of wegen, langs dewelke het Transport van Goederen en Convoyen en Licenten subject, zonder binnenlands Paspoort na de ordres van den Lande niet gepermitteert is, zelfs niet met de ordinaris Markt- of Beurtschepen, nochte ook in eenig Schip of Schuit of eenig Ry- of Vaartuig geladen zullen mogen worden, anders dan na dat daar van ten Comptoire van de Convoyen en Licenten zal wezen gehaald een binnenlandsch Paspoort, op een boete van honderd Nederlandsche Gouden Dukaten; en dat het zelve binnenlandsch Paspoort niet zal worden verleend, dan op het schriftelyk Declaratoir van den Brander, binnen deze Landen, voor wiens Branderyen zodanige te vervoeren Materialen zullen dienen, dat dezelve waarlyk zyn gedestineert tot zyne Branderye binnen deze Landen, of een door hem binne deze Landen op te regten Branderye: en of het gebeurde, dat eenig Ingezetenen zig voor eenigen tyd buiten 's Lands mogte begeven tot het maken of doen maken van een Branderye of eenige Materialen daar toe behoorende, zal dezelve voor altoos moeten vervallen van alle Rechten, Privilegien en Voorrechten, de Ingezetenen dezer Landen competerende, zonder ooit weder als Ingezeten aangenomen of geadmitteert te kunnen worden enz.

's GRAVENHAGE.

De Stat. Gener. verbieden het vervoeren van Gereedschappen van branderyen naer buiten 's Lands.

Wyders hebben die van den Gerechte dezer Stede, tegen het steelen van lood van gebouwen, by de volgende Keure, gedagtekend den 13 en afgekondigd den 19 van deze Sprokkelmaend, aldus voorzien:

Schout, Burgemeesteren en Schepenen van 's Gravenhage ondervindende, dat alhier van tyd tot tyd veel lood, zo door geweld, met het zelve by

'S GRAVENHAGE.

't Gerecht van 's Hage maakt eene Keure tegen 't steelen van 't lood van de gebouwen.

nacht en ontyden van de hulsen af te snyden en afterukken, als op een bedriegelyke en behendige wyze by het beleggen, repareeren, of afbreeken der gebouwen, gestolen word, en het te duchten is, zo daar in by tyds niet krachtdadiglyk word voorzien, dat dit in zwang gaande kwaad, ten hoogste strafbaar, van tyd tot tyd meer veld winnende, als geen dieverye meer staat geacht te worden, en het de Magistraat mede voorgekomen zynde, dat eenige baat- en vuilgewin zoekende menschen zich ophouden en onderwinden, om, in plaats van op een eerlyke wyze hun kost te winnen, dat gestolen lood voor een zeer geringe prys op te koopen, en dus, in plaats van die dieveryen tegen te gaan, dezelve op een indirecte wyze begunstigen: Zo is 't, dat Schout, Burgemeesteren en Schepenen voornoemd, daar in willende voorzien, een iegelyk waarschouwen, op eenigerlye maniere zich van eenig lood, hier boven gemeld, meester te maaken, op pœne van, daar mede gevonden, of, by onderzoek, van het delict overtuigd wordende, gestraft te zullen worden, volgens de Placaaten tegens de dieveryen geëmaneert, en, om zo veel mogelyk het voorschreeven kwaad te stuiten, en was het doenelyk te ontdekken, Keuren, Statueeren en Ordonneeren by deze, dat niemand buiten de Loodgieters- en Pompmaakersbaasen, wie hy ook zy, eenig lood of soudeer alhier, te Scheveninge, of in Haagambacht, zal mogen opkoopen, op pœne van, zulks ter contrarie doende, voor de eerste reize te vervallen in een boete van vyftig guldens, en voor de tweede reize in een boete van honderd guldens, met verbeurte van zyn bediening of kostwinning, en roojeering uit het gilde, waar onder hy ressorteert: wordende inzonderheid zulks geinterdiceert aan de Oudyzerkraamers, op pœne van, voor de eerste reize zulks doende, te zullen verbeuren een honderd guldens, en dat hun winkel voor den tyd van zes weeken gesloten zal blyven, en, voor de tweede reis daar tegens komende te handelen, dat zy zullen moeten betaalen twee honderd gul-

guldens, met verbeurte van al het oud yzer, en interdictie van ooit die negotie alhier te mogen exerceeren. Gelyk zulks mede wel speciaalyk en op het ernstigste word verboden aan de zogenaamde Parlevinkers, op pœne van, voor de eerste reize daar op bevonden wordende, te zullen verbeuren een honderd guldens, en dat haar schuit voor den tyd van zes weeken aan de ketting zal worden gelegd, en, voor de tweedemaal tegens het heilzaam oogmerk van de Magistraat komende te pecceeren, dat zy zullen vervallen in een boete van twee honderd gulden, en daar en boven haar schuit zal worden verbeurd verklaard met alle de goederen, die daar in zullen worden gevonden, en verder met interdictie, om ooit als Parlevinker alhier te mogen komen; zullende alle de geene, die voor de derdemaal overtuigd kunnen worden, dat zy gestoolen lood hebben gekogt of verborgen, voor complicen van dieven gehouden, en tegens hun op het rigoureuste naar de Placaaten van den Lande geprocedeert worden. Voorts, dat de Loodgieters- en Pompmaakersbaasen, by wien alleen het lood te koop zal mogen worden aangepresenteert, niet zullen vermogen eenig lood over te neemen of te koopen, als van hunne calanten, of luiden by hun bekend, of door anderen aan hun bekend gemaakt, met melding van hun naam, bestaan en wooning, en, die niet kennende, het te koop aangepresenteerde lood zullen moeten aanhouden, en daar van ten eersten kennis geeven aan den Substitutschout, op pœne van, het contrarie doende, te zullen vervallen in een boete van een honderd zilveren ducatons voor de eerste, en voor de tweede reize in een boete van twee honderd zilvere ducatons, en, voor de derdemaal bevonden wordende in deze het goed oogmerk van de Magistraat te hebben overtreeden, dat zy mede als complicen van dieven gestraft, of als onwaardigen voor altoos uit het Gilde gerooijeert zullen worden, zonder daar in ooit wederom te mogen komen; gelyk ook dezelve voor hunne vrouwen, kinderen, of iemand van hun huisgezin, con-

's GRAVENHAGE. 't Gerecht van 's Hage maakt eene Keure tegen 't steelen van lood van de gebouwen.

's GRAVENHAGE.

't Gerecht van 't Hage maekt eene Keure tegen 't steelen van 't lood van de gebouwen.

trarie dezes komende te doen, zullen moeten verantwoorden en boeten: Dat wyders geen Markt-Veer- of particuliere Schippers met hunne schepen, schuiten, of andere vaartuigen, midsgaders geene Voerluiden met hunne rytuigen, hoe genaamd, eenig lood of soudeer uit den Haag naar elders zullen mogen vervoeren als alleen de Loodgieters- en Pompmaakersbaasen, en met een behoorlyk waagbiljet gemunieert, op pœne van, contrarie doende, te zullen verbeuren voor de eerste reize vyftig guldens, voor de tweede reize een honderd, en voor de derdemaal, dat zy insgelyks als complicen van dieven gehouden, gestraft, en voor altoos uit hunne respective gildens geschapt zullen worden, zonder daar in ooit weder te kunen worden geadmitteerd; en dat, zo het mocht komen te gebeuren, dat aan eenige van de voornoemde Schippers of Voerluiden door iemand, buiten de gemelde baasen, eenig lood of soudeer wierd toegezonden, het zy publyk of bedektelyk, om het zelve van hier te vervoeren, zy gehouden zullen zyn, op pœne als vooren, na de ontdekking het zelve aan te houden, en daar van ten eersten kennis te geeven aan den Substitutschout, dewelke zulks terstond zal moeten bekend maaken aan Burgemeesteren, Die dan, na onderzoek van zaaken, daar over zullen disponeeren, zo als zy zullen meenen te behooren; gelyk mede nader by Haar Edele Achtb. zal worden gedisponeert over het lood, het welk bevonden mocht worden, by andere Burgers en Ingezetenen als by Lootgieters- en Pompmaakersbaasen verkogt te zyn; zullende alle de voorschreven boetens geappliceert worden voor een derde ten behoeven van den Heer Bailliuw, een derde ten profyte van den aanbrenger, en een derde ten behoeven van de Gereformeerde armen alhier. En worden de gemelde Loodgieters- en Pompmaakersbaasen, beneffens den Substituitschout, en dienaars van de Justitie dezer Stad, wel speciaal gelast, naauw regard te neemen, dat deze Keure exactelyk worde achtervolgd, ten einde de contraventeurs ingevolge van dien worden gecorrigeert, enz.

L 2 1.

LEIDEN.

De Heeren van den Gerechte dezer Stad hebben goedgevonden eene nadere Ordonnantie, op het Gilde der Boekverkoopers, Boek- en Plaetdrukkers, Boekbinders, Papier-, Pennen-, Land- en Speelkaert-verkopers, te beramen, als mede een reglement wegens het houden der Auctien, en 't geen verders tot de Boekneeringe behoort. Deze nieuwe Ordonnantie van den 2 van Slachtmaend 1775. luidt in dezer voege. LEIDEN.

Art. I. Voortaen zal niemand alhier ter Stede de Neering van Boekverkoopen, Boek- en Plaetdrukken, mitsgaders Boekbinden, en wat verder tot de *Boekneeringe* betreklyk is, mogen by de hand neemen, nochte eenige Boeken, of 't geen verder tot de Boekneeringe behoort, verkoopen, of voor zyn huis uitstallen, nochte daermede op de Weeklyksche Markten staen; ten zy dezelve Burger of Poorter dezer Stad is, en beweezen zal hebben alhier by een en denzelfden Meester, vier jaeren te hebben gediend; en vervolgens nog twee jaeren by denzelfden of eenig ander Meester, opdat dezelve aldus genoegzamen tyd gehad hebbe, om behoorlyk kennisse te bekomen van het geene de Neering van Boekverkoopen, Drukken, of Binden, aengaet. Met dien verstande nochtans, dat de Meester, van zodanig een' Knecht of Leerling, komende te sterven, of uit zyne Neering te scheiden, de Leerling of Knecht zynen overigen tyd by eenen anderen Meester, mits mede alhier woonachtig, zal mogen uitdienen, alles op poene van telken reize te verbeuren een boete van zes Guldens. *Ordonn. voor 't Boekverkopers Gilde.*

II. Een Meester, het zy Boekverkooper, Drukker, of Binder, als mede een Plaetdrukker, eenigen Knecht of Leerling in zynen dienst aenneemende, zal gehouden zyn denzelven by de Opzieners van het Gilde aen te geeven, om in het Knechts of Leer-

LEIDEN. *Ordonn. voor 't Boekverkopers Gilde.*

lingsboek te worden ingeschreven, benevens den tyd voor welken dezelve aengenomen en verbonden is, voor welke Inschryving door den zelven Knecht of Leerling zal moeten betaeld worden 20 Stuivers, (van welke betaling echter alle Weeskinderen zyn uitgezonderd) op de boete van drie guldens, te verbeuren by den Meester, die een' Knecht of Leerling langer dan een maend op zyn winkel houdt, zonder gezorgd te hebben dat de voorz. inschryving is gedaen. Doch een Knecht of Leerling, met toestemming zyns Meesters van winkel zullende veranderen, zal, voor Overschryving aen het Gilde, maer betalen tien Stuivers. Maer zo het gebeurde, dat een Knecht of Leerling zynen Meester, in deszelfs weerwil, wilde verlaten, voor hy zynen aengenomen tyd voldaan had, zo zal geen ander Meester, hiervan kennis hebbende, zodanig een' Knecht of Leerling mogen aenneemen, op de verbeurte van zes Guldens, telken reize. Ook zullen geene Meesters eenige Knechts of Leerlingen van eenige anderen Meester, door belofte van geld of anderzints mogen aftrekken, op gelyke boete van zes Guldens. Eindelyk zullen geene Leerlingen mogen aengenomen, of als zodanig ingetekend worden, dan ten minsten twaelf jaren oud zynde; echter zal het yderen Meester vryftaen, buiten de voornoemde Knechts of Leerlingen, een of meer jongens, beneden de twaelf jaren oud zynde, tot zynen dienst te hebben en te gebruiken.

III. Geen Knecht, Leerling of Jongen zal uit zyns Meesters dienst mogen gaan, zonder denzelven 14 dagen te voren gewaarschuwd te hebben; en zal geen Meester eenigen Knecht, Leerling of Jongen, van eene andere Winkel in deze Stad komende, mogen aennemen of werk geven, ten zy hem by een Handschrift ('t welk hun niet zal mogen geweigerd worden) blyke, dat hy zyn' voorigen Meester gewaerschuwd hebbe; en in gevalle de Meester geen werk meer heeft, of hem die twee weeken, na dat de opzegging, door den Knecht, Leerling of Jongen, is gedaan, liet loopen, en niet geliefde in 't werk te houden, zo zal hy genoodzaekt zyn den zodanigen

aen-

aenstonds zyn briefje te geeven. Wyders, ingevalle een Meester zyn' Knecht, Leerling of Jongen wil laeten gaen, zal hy gehouden zyn dezelven ook 14 dagen te vooren te waerschuwen, en hem in die 14 dagen geen werk kunnende geeven, zal hy hem het loon voor die 14 dagen echter verpligt zyn te betalen, alles op de boete van 20 Guldens, te verbeuren by den Meester, die contrarie dezes een' Knecht, Leerling of Jongen aengenomen of gequiteerd heeft.

LEIDEN. Ordonn. voor 's Boekverkoopers Gilde.

IV. Ingevalle van verschil tusschen den Meester en zyn' Knecht, zullen zy beiden gehouden zyn hun verschil aen den Gildemeesteren bekend te maken, dewelke bevoegd zyn om, naer billykheid en bevind van zaeken, daerover decisie te doen; eer en alvorens zy Heeren Burgemeesteren daerover mogen moeilyk vallen.

V. Een Leerling zyne leerjaren behoorlyk uitgediend hebbende, en willende de Neeringe van Boekverkoopen, Boek- of Plaetdrukken, of Boekbinden, enz. by de hand neemen, zal zich met een behoorlyke Attestatie van zynen Meester, getuigende de voldoening zyner leerjaren, aengeven by de Opzieners van het Gilde, om door dezelve als Vry-Meester aengetekend te worden, voor welke aen- en inschryving ten behoeve van het Gilde, zal moeten worden betaeld de somme van vyftien Guldens. Ook zullen alle Vry-Meesters Boekverkoopers het Boekdrukken, gelyk ook de Boekdrukkers het Boekverkoopen by de hand mogen neemen, mits dezelve een dubbel recht aen het Gilde betalen, namelyk voor het Verkoopen en voor het Drukken, yder een gelyke somme van vyftien Guldens; gelyk dezelve ook den Oircondspenning jaerlyks dubbel moeten betaelen.

VI. Niemand zal vermogen, zyne leerjaren, volgens Art. I. niet ten volle voldaen hebbende, by Requeste of anderszins te verzoeken om, des niet tegenstaende by dispensatie van de Ordonnantie, als Vry-Meester Boekverkooper of Drukker, Plaetdrukker of Boekbinder te worden aengenomen; naer luid der Resolutie van die van den Gerechte, in dato 15 Febr. 1772. als volgt:

„ Die

LEIDEN. Ordonn. voor 't Boekverkopers Gilde.

„ Die van den Gerechte der Stad Leiden geremarqueerd hebbende, dat zedert eenigen tyd herwaert, verscheiden Persoonen, zo Inboorlingen als Vreemden, Requesten aen Haer Ed. Gr. Agtb. hebben ingeleverd, om by dispensatie van de Ordonnantie voor het Boekverkoopers- en Boekdrukkers-Gilde alhier gearresteerd, tot Exercitie derzelver Handeling, Neering ende Werk, binnen deze Stad geadmitteerd te worden; en te gelyk in achting hebbende genomen, dat het zeker is, dat door het faciliteeren der gemelde Admissien het voorz. Gilde in disordre zoude kunnen geraeken, 't gunt, uit hoofde van de aengelegenheid van hetzelve in alle opzichten dient te worden geprævenieerd.

„ Is goedgevonden en verstaen: Dat voortaen geen Requesten om Admissie, by Dispensatie van de voorz. Ordonnantie, aen die van den Gerechte dezer Stedé zullen mogen worden gepræsenteerd, ten zy Haer Ed. Gr. Achtb. zulks, om zeer gewigtige redenen, haer daertoe, na verhoor van Deken en Hoofdluiden van het voorz. Gilde moveerende, gepermitteerd hadden.

„ Wordende de Secretaris in der tyd gelast, den inhoud dezer aen Heeren Burgemeesteren te rememoreeren, en de Requesten, welke ter contrarie dezer mogten worden gepresenteerd, aen de Supplianten te rug te geeven.

„ Ende zal Extract dezer aen 't voorz. Gilde worden ter hand gesteld, omme te dienen tot deszelfs naricht, ende zich daerna in 't vervolg te reguleeren."

VII. Eenig Boekverkooper, Drukker, of Binder, eene Weduwe nalatende, zal het aen dezelve Weduwe vrystaen haere Neeringe of Handteeringe met een' Knecht te mogen aenhouden en voortzetten. Ook zal van yderen Boekverkooper, Drukker, of Binder, een Zoon, en niet meer, ten minsten achtien jaren oud zynde, de Neeringe by de hand mogen neemen, zonder den voornoemde bestemden tyd der leerjaren te voldoen; en zal daer en boven

vry

Lammer. Ordonn. voor 't Boekverkopers Gilde.

vry zyn van eenig geld of recht voor het inschryven te betalen; blyvende alle verdere Kinderen van Boekverkoopers, Drukkers en Binders, even gelyk andere particulieren, gehouden deze tegenwoordige Ordonnantie te voldoen.

VIII. De geenen die zich zullen willen ophouden met Papieren, Pennen, of Boekjes, die tot onderwys der eerste jeugd, in de Kinderschoolen gebruikt worden, ook Land- of Speelkaerten, alleen te verkoopen, zonder verder eenige Boeknegotie te dryven, zullen niet anders aengenomen worden dan als Contribuanten van het Gilde, uit hoofde dat de voorgem. Leerjaren, Art. I. bepaeld, niet zyn voldaen; mits echter betalende de voorgem. somme van 15 Guldens, tot ingang-geld, alsmede den jaerlykschen Oircondspenning van een Gulden. Doch de zulken, die alleen maer Speelkaerten willen verkoopen, zullen kunnen bestaen, en ook verpligt zyn, alzo dezelve aen de Boek- en Papiernegotie eigen zyn, tot ingang-geld te betalen de somme van drie Guldens, en tot een' jaerlykschen Oircondspenning tien Stuyvers, verschynende in de maend January; zullende de Contraventeurs hiervan, vervallen in eene boete van vyf-en-twintig Guldens.

IX. Geene Persoonen uit andere Steden, of van het platte Land, zullen alhier mogen inbrengen, het zy gebonden of ongebonden Boeken, Prenten, Kaerten, Papieren of Pennen, en het geen daer aen dependeert, om dezelve op eenige plaetsen, 't zy in Herbergen, Koffyhuizen, op Bruggens, Straeten, Weeklyksche Markten, of andere publycque Plaetsen te gaen veilen, of met dezelve langs de Straeten hier ter Stede om te loopen, te veilen of te verkoopen, tot merklyke schade en verkortinge van de Neeringe en winninge der Burgeren en Ingezetenen dezer Stad; op de verbeurte van de voornoemde ingebragte Goederen, en daerenboven een boete van vyf-en-twintig Guldens.

X. Geene der Leden van dit Gilde zal mogen oprichten eenige Lees-Bibliotheeken, van wat natuur, en onder welken naem, die ook zyn mogen; noch ge-

LEIDEN. gedrukte noch geschreven Catalogi daervan uitgeven en verspreiden, als zynde zulks by Resolutie van Hunne Ed. Groot-Achtb. in dato den 9 Nov. 1772. wel expresselyk verboden.

Ordonn. voor 't Boekverkopers Gilde.

XI. Alle Meesters, openbaere neering van Boekverkoopen, Drukken, of Binden, doende, zullen tot onderhouding van het Gilde, aen de voorn. Opzieners betalen een' jaerlykschen Oircondspenning van 20 Stuivers, doch die de Neeringen van het Verkoopen en Drukken te gelyk zyn doende, twee Guldens jaerlyks, waervan de eene helft zal moeten betaeld worden in de maend January, en de wederhelft in de maend July; zullende alle de voorzeide Leden van het Gilde gehouden zyn, den Oircondspenning op de eerste aenmaening aen het Gilde te voldoen, zonder daermede langer dan eene maend te mogen wachten; zullende zy anders dubbel moeten betalen, en by verder verzuim, van maend tot maend, telkens een Gulden meer.

XII. De Hoofdlieden of Opzienders van het Gilde zullen, telken eersten Maendag, in ydere maend, zitdag houden, op hunne Gildekamer; om alle zaken, het voorgem. Gilde betreffende, waer te neemen, en alle verschillen, tusschen de Leden van het Gilde ontstaan, te beslissen en by te leggen. Doch, iemand der Leden de Hoofdlieden verzoekende tot eene buitengewone Vergadering, zal dezelve gehouden zyn, om daervoor te betalen 24 stuivers, en zes stuivers daer en boven aen den Gildeknecht, voor zyne aenzegging.

Het Reglement op de publique Auctien en de Verkopinge van boeken enz. op de Gildekamer, was aldus ingerigt.

Art. I. Yder Vry-Meester Boekverkooper, binnen deze Stad woonende, zal eenmael 's jaers, zonder meer, by publycque Auctie, zyne eigen Boeken, zelve, of door anderen mogen verkoopen, het zy vermengd met Boeken, die aen particuliere persoonen toebehooren, of apart. Doch, wanneer twee

of

of meer Boekverkoopers genegen zyn hunne Boeken, onder anderen vermengd, publycq te verkoopen, zal dezelve Verkooping een' yder hunner voor eene beurt in dat jaer verstrekken, mits dat hunne naemen in de Requeste vermeld en bekend staen. Doch, particuliere Persoonen genegen zynde, alle, of ook wel maer een gedeelte hunner Boeken te verkoopen, zullen de vryheid hebben het uitdrukken hunner naemen te doen of te laeten, naer hun welgevallen. LEIDEN. Reglem. op de publique Auctien.

II De Boekverkoopers, welke eenige Boeken, het zy verstorvene of andere, voorneemens zyn by publycque Auctie te verkoopen, zullen, voor en aleer zy hunne Verkoopdagen laten aentekenen, aen de Opzieners der Auctien, vroegtydig, eene gedrukte Catalogus moeten ter hand stellen, om door dezelven geëxamineerd te worden, of 'er ook iets in mogte zyn, strydig tegen de Ordonnantie van Hunne Ed. Gr. Achtb., waerop de gemelde Opzieners zich zullen moeten verklaren, onder Requesten, welke voor alle publycque Auctien van Boeken enz., aen hun moeten overgegeven worden, om door hen behoorlyk te worden ondertekend, eer dezelve worden gepræsenteerd, ten einde het noodige Consent van die van den Gerechte te verkrygen; ook zullen zodanige Boekverkoopers gehouden zyn, voor en aleer zy beginnen te verkoopen, het voorz Request aen de Opzieners te vertoonen, opdat aen hun blyke dat het noodige Consent, door die van den Gerechte, daerop is verleend; en zullen alsdan moeten betalen voor yder Request een somme van 2 Guldens en 10 stuivers, of by nalating van dien, daer en boven, een boete van drie Guldens.

III. Wanneer bevonden wordt, dat een Boekverkooper, zyn eigen goed, of dat van een' ander' Boekverkooper, in zyn Request zal hebben aengegeven voor Boeken aen particulieren toebehoorende, zal de zodanige, voor de eerste reis verbeuren 25 Guldens; voor de tweede reis 50 Guldens, en ten derdemaele zulks doende, 50 Guldens, en zal daer en boven voor zes weeken zyn Winkel moeten sluiten.

IV.

LEIDEN.

Reglem. op de publique Auctien.

IV. De Boekverkoopers zullen voortaen gehouden zyn, in hun Requeft te melden het getal der Partyen, of Partytjes aen Particulieren toebehoorende, en van yder derzelve, ter Secretaryen dezer Stad, by het afhaelen van het Requeft, moeten betalen drie Guldens, ten behoeve van den Armen dezer Stad, behalven van de eerfte Party, waervoor het Requeft gepresenteerd wordt; en bevonden wordende daerin achtergehouden te hebben, een of meer Partyen, zullen zy verbeuren de boete, als in het voorgaende Articul is gemeld.

V. Wyders zyn alle Boekverkoopers alhier ter Stede, Auctien willende houden, verpligt in hunne Requeften op de vier navolgende poincten zich uitdruklyk te expliceeren, eer en alvorens de Opzieners der Auctien en Boekneeringe, in hunne qualiteit, gehouden zullen zyn Hunne Ed. Gr. Achtb. op dezelve Requeften te dienen met hun Præadvys.

1. Of in de Catalogus van de te verkoopen Party, ook goed, hun in eigendom toebehoorende, begreepen is.

2. Of in de Catalogus, als vooren, eenig goed aen Boekverkopers, binnen deze Stad woonachtig, in eigendom toekomende, gevonden wordt.

3. Of in de Catalogus, als vooren, ook goed aen Boekverkoopers, buiten deze Stad, woonachtig, in eigendom toebehoorende, is begreepen.

4. Of, en hoeveel Partyen aen particulieren in eigendom toebehoorende, in de Catalogus, als vooren, vervat zyn, 't zy dan van Boeken, Prenten, Rarityten, of andere dingen, welke door de Boekverkoopers alhier verkocht mogen worden.

Ook zullen de Boekverkoopers verpligt zyn, indien 'er Goud of Zilver op de Cataloge gemeld ftaet, aen den Opzieneren by een Handschrift van eenen Zilversmit, te doen blyken, dat het echt Goud of Zilver zy; ten einde de gemelde Opzieners deswegens melding kunnen maeken, in hun te geven Præadvys.

VI. De Boekverkoopers zullen gehouden zyn voor 16 Tytels van een Catalogus (welke zy zelve zullen mo-

mogen laten aenplakken) aen het Weeshuis binnen deze Stad, te betalen 6 stuivers, zonder verder, ofte iets meerder, mits dat dezelve Tytels alvoorens door den Binnenvader van het voorz. Weeshuis worden bestempeld. LEIDEN. *Reglem. op de publique Auctien.*

Verders zullen voortaen alle Biljetten, dewelke in Koffyhuizen, Herbergen, Vaentjes, Brandewyn- en andere diergelyke Neeringdoende Huizen binnen deze Stad, worden opgehangen, alvoorens moeten worden gebragt aen het Weeshuis alhier, om op dezelfde wyze als die Biljetten, die geaffigeerd worden, aldaer met het gewoon merk te worden voorzien, om vervolgens op de voorzeide plaetsen bezorgd te worden, en daervoor zo veel, ten behoeve van het voorn. Weeshuis, moeten worden betaeld, als by Resolutie van den 21 Juny 1731 is geordonneerd; alles op de boete van drie Guldens, telkens, ten behoeve van het voorz. Weeshuis.

VII. Het zal aen de Boekverkoopers, alhier auctioneerende vrystaen, mits alles exactelyk op hun Catalogus uitdrukkende, te verkoopen: alle Instrumenten behoorende tot de *Mathesis*, *Muzyk*, *Mechanie*, *Physica*, *Chymie*, *Astronomie* en *Anatomie*: alsmede de Kisten, Boekenkassen, Lessenaers en Kabinetten, tot de bewaring en overzending der Boeken en Instrumenten behoorende, en gediend hebbende; vervolgens *Pourtraitten* van geleerde en beroemde Mannen, *Tekeningen*, *Prenten* en *Kaerten*, *Antique-* en *Moderne Penningen*, die tot de Oude en Hedendaegsche Historie behooren, doch waervan het gewigt van het materiael op de Catalogus zal moeten worden opgegeven en uitgedrukt; en laetstlyk een Snaphaen, een paer Pistolen, Degen, Rotting en een Horlogie, in eigendom den Verkooper toebehoorende; zonder daer onder te begrypen meerder quantiteit of andere stukken.

VIII. Als het den Boekverkooperen voortaen behagen zal, hunne eigen ongebondene Boeken te verkopen op de Gildekamer, of publycq onder de Boekverkoopers, zo van binnen als buiten deze Stad, zullen zy daertoe moeten gebruiken den Gildeknecht

LEIDEN en den gewoonen Schryver, volgens de Ordonnantie (begreepen in de volgend XII. XIII. en XIV. *Reglem. op de publique Auctien.* Art.) en een yder Lid van het Gilde, zodanig een Verkooping aenleggende, zal voortaen voor elk, die Participant in de Verkooping is, betaelen twee Guldens en tien stuivers, eens in 't geheel, voor de Gildekamer; ook zal de Verkooper den Opzieners moeten kunnen verzekeren en doen blyken, dat in zyne Verkooping geen Boeken enz. van Buiten-Boekverkoopers gemengd zyn.

IX. Indien een Boekverkooper binnen deze Stad woonachtig is overleden, zullen zyne Erfgenamen deszelfs Fonds of Assortiment moogen verkoopen in het Sterf huis zelf of ter plaatsen daer zy zulks goedvinden, zonder eenig rantsoen aen het Gilde te betaelen; en zullen tot zodanig eene Verkooping alle binnen- en buitenlandsche Boekverkoopers worden geadmitteerd en toegelaten.

X. Niemand, 't zy Boekverkooper of Particulier, zal in eenige Herbergen, Koffyhuizen, Studentenkamers, of eenigerlei plaetsen, mogen aenleggen, weeklyksche, maendlyksche, of eenige andere byeenkomsten, om aldaer gebonden of ongebonden Boeken te vejlen of te verkoopen, by op- of afslag, onder welk voorgeven het zelve zoude mogen zyn, op de verbeurte van al het geveilde, of het provenue van dien, en nog 25 Guldens, daer te boven, te betalen door den Verkooper; en zes Guldens door yder Gildebroeder, die aldaer tegenwoordig zal zyn geweest. Ook zullen geene Boekverkoopers van elders alhier ter Stede eenige Boeken, 't zy gebonden of ongebonden, publycq of onder de Boekverkoopers, op eenige plaetsen, hier voor breeder vermeld, vermogen te verkoopen of te veilen, nog door eenig Boekverkooper alhier te doen verkoopen, of te doen veilen, op de verbeurte van alle de Boeken, of het provenue van dien, en honderd Guldens daar te boven, by den Verkooper te verbeuren.

XI. Een Gildebroeder binnen deze Stad woonende, zyn eigen Boeken willende verkoopen onder de Leden van het Gilde, zal voor rantsoen aen het Gilde moeten betalen, van yder Gulden een halve stuiver,

ver, van 't geene aldaer zal worden verkocht; ten **LEIDEN.**
ware de Verkoping boven de drie duizend Guldens bedroeg, als wanneer de Verkooper met vier penn. van yder Gulden zal kunnen voldoen; voor welk rantsoen de Opzieners aen den Verkooper eene behoorlyke plaets om te verkoopen, zullen moeten aenwyzen. *Reglem. op de publique Auctien.*

XII. Iemand genegen zynde een Verkooping op de Gildekamer aen te leggen en te doen, zal daervan aen de in dienst zynde Opzieners kennis moeten geven, uiterlyk drie dagen voor de Verkoopdag, op dat, tegen den behoorlyk tyd, daervan aen alle de Leden van het Gilde, door den Gildeknecht, de aenzegging kan worden gedaen; En zal de Verkooper aldaer geene Boeken mogen veilen noch verkoopen, die aen eenig ander Boekverkooper, buiten deze Stad toebehooren, volgens inhoud van het voorgaende Xde Articul.

XIII. De Verkoopers zullen gehouden zyn te betalen aen den Schryver, in alle Verkoopingen onder het Gilde, of op de Gildekamer, gehouden; voor zyn salaris en dienst, waertoe dezelve in dezen verpligt is:

Van 1 tot 50 gl. en daer beneden.	*f* : - 12 - :
Van 50 tot 100 gl. en daer beneden.	1 - 5 - :
Voor 100 tot 400 gl. van yder Gulden	*f* : - : - 4
Voorts boven de 400 gl. van yder 100 Gl.	1 - : - :

Zullende de Schryvers daervoor gehouden zyn, na de Verkooping, aen den Verkooper of Verkoopers, ter hand te stellen een Copy van 't geene verkocht is, benevens yders uitgetrokken rekening; behalven als 'er een Catalogus van de Verkooping gedrukt is, van dewelke hy geene rekeningen behoeft te schryven; wanneer dezelve niet meer zal genieten dan twee guldens en tien stuivers voor yderen dag, dien hy aldaer vaceeren zal.

XIV. De Verkooper, of de Verkoopers, zullen aen den Gildeknecht tot zyn salaris voor de aanzegging, veilling, het rondbrengen der Rekeningen, en invorderen der Penningen, betaelen als volgt:

LEIDEN.

Reglem. op de publique Auctien.

Van 50 Guldens of daer beneden	*f* 1	:	10
100 - - -	2	:	10
150 - - -	3	:	-
200 - - -	3	:	10
300 - - -	4	:	-
400 - - -	4	:	10
500 - - - -	5	:	-
600 - - - -	5	:	10
700 - - - -	6	:	-

En zo vervolgens van yder 100 gls. 10 ſtuivers meer; uitgezonderd als 'er een Catalogus van de Verkoopinge gedrukt is, waervan als dan geen omzegging geſchied, noch Geld inzameling door den Gildeknecht wordt gedaen; als wanneer hy voor zyn ſalaris en dienſt, wegens de gedaene veiling, zal genieten twee Guldens en tien ſtuivers 's daegs.

XV. De Koopers op de voorn. Verkoopingen zullen gehouden zyn by hun eerſte te doene koop, te ſtellen ſuffiſante Borgen, tot genoegen van der Verkooper, of by manquement van dien, het by hun gekochte aenſtonds te betaelen, en zullen de Borgen voor al het geene, dat geduurende die geheele Verkooping door zodanig een' perſoon, voor wien zy zich als Borgen hebben verbonden, wordt gekocht, moeten inſtaen en caveeren, ten ware zy, als de Kooper, huns bedunkens te veel kocht, de Borgtocht aenſtonds opzeiden.

XVI. En zullen alle de voorz. Boetens bekeerd worden, een derde ten behoeve van den Heer Hoofd-Officier dezer Stede, een derde ten behoeven van de publycque Armen alhier, en een derde ten behoeven van het Gilde; welke voorz. Boetens, by onwilligheid van betaling, door een van de Boodens met de roede dezer Stede, op requiſitie van Deken en Hoofdlieden van het Gilde, paratelyk zullen mogen worden geïnt; wordende niet te min aen die genen, die zouden mogen ſuſtineeren met de uitſpraek van Deken en Hoofdlieden voornoemd, te zyn bezwaerd, vrygelaten, om hunne klagten te brengen ter kenniſſe en deciſie van Heeren Burgemeeſteren en Regeerders dezer Stad. enz.

Hier

Hier was ook nog by gevoegd een berigt of In- formatie voor de Boekverkopers, rakende de ordonnantie op 't middel van den 40ste penning, gearresteerd by hunne Ed. Gr. Mog. de Heeren Staten van Holland en Westvriesland den 9 van Bloeimaend 1744. Dit berigt was van de volgende inhoud: LEIDEN.

Wyders zal ook van alle Boeken, midsgaders van alle Goederen, op de Catalogen der te houdene Auctien of Verkopingen geëxprimeert, by vrywillige publicque Auctien of Verkopingen verkogt wordende, den voorf. Impost van den 40sten Penning worden betaeld, en welken Impost by de Boekverkopers, Afslagers, of anderen die daer toe gequalificeerd zouden mogen zyn, aenstonds gereed, voor dat de voorz. Boeken of Goederen aen de Koopers geleeverd zullen mogen werden, zal worden ontfangen, en by haer binnes zes weeken, na dat de voorf. publicque Auctien, of Verkopingen zullen zyn afgeloopen, aen de Secretarissen, de Collecte van dit Middel hebbende, verantwoord, volgens eene Certificatie geattesteerd door een Controlleur of Klerk, welke, in zo verre reeds aengesteld zyn, daer op beeedigt, en anderzins als nog voor de Magistraeten aengesteld en beëdigt zullende worden, op pæne van daer voor paratelyk te worden geëxecuteerd, dog in Steden, alwaer over diergelyke Auctien ook staen de Vendumeesters, zullen dezelve deze Impost ontfangen, en even als die van verkogte Imboelen verantwoorden, het welk zyn aenvang zal neemen met de expiratie van den loopende termyn van Verpagting van den Impost op de gedrukte Papieren, en zulks met den 1 April 1745. des dat de zorteeringen van ongebonde Boeken, die alleen onder die van het Gilde werden gedaen, daer onder niet begreepen zullen zyn. *Informatie no pens de Ordonn. op den 40sten penning.*

Nader Informatie. Tot Waerschouwing dient als dat de betaling zal moeten geschieden ter Secretarye deeser Stede binnen de tyd van ses weeken, zo wel de 40ste Penning als het Armegeld.

LEIDEN. Den 15 dezer Sprokkelmaend hebben de Heeren Professoren van 's Lands Univerfiteit alhier, aen welken de bezorging van het Legaet des Heeren *Jan Stolp* is toevertrouwd, een nieuwe Vrage, genomen uit de *Zedekunde*, voorgesteld; namelyk: *Is 'er een algemeen grondbeginzel, uit het welk alle byzondere Pligten van den Mensch zoo konnen worden afgeleid, dat ze tegen elkander nooit stryden?* De geenen die lust hebben, om naer den Prys te dingen, bestaende in een gouden Eerpenning, ter waerde van 250 guldens, worden verzogt, om hunne Antwoorden in het Latyn of in het Nederduitsch, met een leesbare hand geschreven, naer de gewoone wetten, *voor* den eersten van Zomermaend des volgenden jaers 1777 vragtvry toe te zenden aen den Heer *J. J. Schultens*, Professor aen deze Universiteit, en thans Secretaris van het Legaet.

AMSTELDAM.

De Heeren van den Gerechte dezer Stad hebben, volgends jaerlyksche gewoonte, wederom den 25 van de afgelopene Louwmaend, verscheidene nieuwe Keuren gemaekt, en den 30 daer aen volgende doen afkondigen. En wel I. na voorgaend overleg met de Heeren Regeerders der Stad Utrecht nopens den Lyst van het Vragtloon der Schietschuiten, tusschen Amsteldam en Utrecht vaerende, voor zo veel betreft zommige afgehuerde Vragten: welke Keur hier na onder het artikel van Utrecht zal gemeld worden.

II Hebben myne Heeren van den Gerechte dezer Stad, „ reguard genomen hebbende op „ het

„ het te kennen geven en verzoek van diverse AM-
„ Kooplieden en Cassiers dezer Stad, goedge- STEL-
„ vonden te ordonneeren en statueeren, gelyk DAM.
„ haer Ed. Agtb. ordonneeren en statueeren by
„ dezen: 1. Dat iemand, die eene zogenaemde
„ Quitantie op deszelfs Cassier, of op een ander
„ heeft uitgegeven, uit dien hoofde by den
„ Ontfanger of Houder, in cas van gebrekende
„ betaling, niet zal kunnen worden aengesproo-
„ ken, wanneer de voldoening van dezelve Qui-
„ tantie niet voor het expireeren van den tien-
„ den dag, den dag van de onderteekening voor
„ den eersten dag gereekent, zal wezen gevraagt;
„ mits egter zodanig tekenaer zal moeten doen
„ blyken, dat hy het beloop van dezelve Qui-
„ tantie by den Cassier of ander Persoon, op
„ wien dezelve is afgegeven, voor zyne reke-
„ ning leggende, of te goede heeft gehad, op
„ dien tyd, wanneer de betaeling word gewey-
„ gerd, en des, dat dan ook de Houder van
„ zodanige Quitantie, het montant van dezelve
„ van den Cassier of ander Persoon, op wien die
„ is afgegeeven, ten zynen behoeven zal mogen
„ vorderen, of daer mede als Crediteur in des-
„ zelfs Boedel zal komen. 2. Dat iemand, die
„ in betalinge ontfangt zodanige Quitantien op
„ Cassiers, of op anderen, niet door den Uit-
„ geever zelfs, maer door een ander geteekent,
„ zo als ook Quitantien of aennemingen door
„ Cassiers of anderen geteekent, om op vertoo-
„ ning te voldoen, mede gehouden zal zyn de
„ betalinge daer van voor 't expireeren van den
„ derden dag na den Ontfangst of overneming,
„ de dag van den ontfangst of overneming voor
„ den eersten dag gereekend, en de Zondagen

AMSTELDAM.

„ en Feestdagen onder de drie dagen niet begreepen, te vorderen, en dat dezelve, by faute van dien, geen regres zal hebben, of eenige aenspraek zal kunnen maken, ten lasten van den geene, van wien hy zoodanige Quitantie of Aenneming door een ander geteekent, in betaling heeft gekregen, maer de voldoening alleen kunnen vorderen van die geene, welke zodanige Quitantien of Aenne„ mingen op vertooninge te voldoen, zullen hebben onderteekent."

III. Hunne Ed. Groot Achtbaren, op voordragt van verscheidene Kooplieden en Cassiers alhier, in overweging genomen hebbende, „ dat de verwisseling van Bank- en Kasgeld van dien aert is, dat hoe zeer de betaling en afschryving promptelyk op elkanderen behoorde te volgen, echter aen de eene of andere zyde eenig vertrouwen moet worden gegeeven, en willende voorzien dat daer van geen misbruyk werde gemaekt, wanneer de Kooper in gebreeken zoude blyven het aen hem afgeschreven Bankgeld te betalen, of de Verkooper, na alvorens het Casgeld te hebben ontvangen, nalatig mogte zyn, het daer voor verschuldigde Bankgeld af te schryven, en zodanige Kooper en Verkooper door langdurige Procedures zoude moeten worden geconstringeerd tot voldoening van het geene, waer toe zy gehouden zyn; hebben goedgevonden te ordonneeren en statueeren, zo als hun Ed. Achtb. ordonneeren en statueeren by dezen:

„ Dat van nu voortaen by Verkoop van Bankgeld, wanneer de Kooper in gebreeke blyft, het ten zynen behoeve afgeschreven Bankgeld,

„ na

„ na dat de affchryving zal hebben gevalideert, AM-
„ aen den Verkooper te betalen, dezelve Ver- STEL-
„ kooper, na behoorlyk consent ten dien einde DAM.
„ van de Ed. Achtb. Heeren Schepenen dezer
„ Stad verkregen te hebben, de voldoening van
„ het zelve Bankgeld zal kunnen vorderen, by
„ apprehensie op de Persoon, en arrest op de
„ Goederen van den Kooper; en dat insge-
„ lyks de geenen, die aen een Cassier of an-
„ der Persoon Casgeld zal hebben betaeld,
„ om daer voor Bankgeld aen hem afteschry-
„ ven, of te doen afschryven, de leevering
„ van het zelve aen hem verschuldigde Bank-
„ geld, na bekoome consent als voren, by ap-
„ prehensie op den Persoon en arrest op de Goe-
„ deren van den ontfanger van het Casgeld zal
„ mogen vorderen; alles ten ware het mogt bly-
„ ken, dat by den handel over den Koop en
„ Verkoop van het Bankgeld was geconditio-
„ neerd; dat de betaling van het Casgeld niet
„ directelyk na de afschryving, maer op zekere
„ termyn zoude moeten geschieden; ofte dat het
„ afteschryven Bankgeld voor gefourneerd Cas-
„ geld niet dan op zekere termyn zoude moeten
„ worden afgeschreven, in welke gevalle den
„ Verkooper en Kooper van zodanig Bankgeld
„ geen paraet Recht zal competeeren."

IV. „ In ervaringe gekomen zynde, door de
„ klagten van de Heeren Commissarissen der
„ Bank van Leening, dat verscheyde baetzug-
„ tige menschen dagelyks haer werk maken van
„ allerhande Panden van losse en roerende Goede-
„ ren, welke gewoon zyn in de Bank van Leening
„ te worden gebragt, tot een exorbitante Inte-
„ rest te beleenen en alzo gelyk een Lombard

AMSTELDAM.

„ in haere huizen te formeeren, tot groot na-
„ deel zoo van de publicque Bank van Leening
„ dezer Stad, als van de goede Gemeente en In-
„ gezeetenen van dien: Zoo is 't, dat myne
„ Heeren voornoemd goedgevonden hebben by
„ ampliatie en alteratie van het eerste en derde
„ Articul van de Keure van 24 December 1682.
„ en 27 January 1684 te ordonneeren en statuee-
„ ren, gelyk haer Ed. Achtb. ordonneeren en
„ statueeren by dezen.

„ Dat van nu voortaen geene Goederen hoe
„ genaemd, door iemand, wie hy zy, buiten
„ de Bank van Leening en de gequalificeerden
„ Inbrengers en Inbrengsters, die haer huizen
„ hebben, onder wat prætext het zoude mogen
„ zyn, tot Panden zullen mogen aengenoomen
„ worden ofte beleend onder de somma van
„ Vyftig Guldens, en ten opzigte van de belee-
„ ningen tot hogerer somma, van dezelve geen
„ meerdere of hoger Interest zal mogen genoo-
„ men worden dan een half per Cent 's maends;
„ en zulks alles op pœne dat de Contraventeurs
„ voor ieder Pand, het welke by hun, contra-
„ rie dezes, zal weezen aengenoomen ofte be-
„ leend, boven de restitutie van het zelve aen
„ den Eigenaer, zullen verbeuren een boete
„ van Vyftig Guldens, ofte wel arbitrairlyk wor-
„ den gestraft na exigentie van zaken. Blyven-
„ de vorders het by vorige Keuren gearresteer-
„ de in zyn geheel en ongepræjudiceerd by
„ dezen."

V. „ Alzo myne Heeren van den Gerechte
„ geinformeert zyn, dat in 't 1. 3. 10. en 12.
„ Articulen, van de Instructie en Reglement voor
„ de door Schepenen aengestelde Voogden, Cu-

„ ra-

„ rateuren en Sequesters op den 28 January 1773. AMSTELDAM.
„ gearresteert, by sommige eenige duisterheid
„ word gevonden, hebben haer Ed. Achtb. goed-
„ gevonden tot elucidatie te verklaren.

„ Dat de Inventaris, waer van in 't 1. en 3.
„ Art. van gemelde *Instructie* en Reglement word
„ mentie gemaekt, en ten Comptoire van haer
„ Ed. Achtb. moet worden geëxhibeert; moet
„ gegeeven worden onder præsentatie van Eede,
„ en ook den Eed dadelyk gepræsteert, inge-
„ valle gecommitteerde Schepenen zullen re-
„ quireeren.

„ Dat door 't gestatueerde by 't 10. en 12.
„ Art. omtrent 't geeven van de charge aen
„ Voogden, Curateuren en Sequesters alleen-
„ lyk beoogt is geworden, dat de Voogden,
„ Curateuren en Sequesters zullen voorzien wor-
„ den van een bewys, dat zy de rekening en
„ verantwoording, waer toe zy volgens gemel-
„ de instructie en reglement verplicht zyn, ten
„ Comptoire van haer Ed. Achtb. gedaen heb-
„ ben, dog dat zy daer door geenzints gelibe-
„ reert worden, van 't doen der rekening en ver-
„ antwoording, ten uiteinde van haere commis-
„ sie, aen die geene wiens goederen geadmini-
„ streert, ofte welke daer toe geregtigt zyn."

VI. „ Myne Heeren van den Gerechte am-
„ plieerende het 12de Articul van de Ordonnan-
„ tie voor de Havenmeester tusschen de Papen-
„ en Nieuwenbrug, ordonneeren en statueeren
„ by dezen: dat in gevalle de Havenmeester ee-
„ nige Ligters ofte andere Vaertuigen geraden
„ vind, uit den weg te doen schieten, tot los-
„ sing van Turf en Hout, of andere Schepen of
„ Schuiten, die op het Waeter, of in het Dam-
„ rak

AM-STEL-DAM.

„ rak moeten loſſen of laaden, dezelve gehouden zullen wezen zulks te doen, op verbeurte van Drie gulden."

VII. „ Ingezien hebbende het verzoek van Overlieden van 't St. Joſephs Gilde, ordonneeren en ſtatueeren by deze:

„ Eerſtelyk by Renovatie en Ampliatie, van de Keure van 17 January 1659.

„ Dat niemand eenige nieuwe Blokemakers Werk, het zy Blokken, Schyven, Nagels, Pompen, Marsſen, Ezelshoofden, Roopaerden en het geen verders tot het Blokemakers Ambacht behoord, hier ter Stede zal mogen maken ofte verkopen, dan die geene welke het Gilde gekogt en de Blokemakers Proef zal hebben gedaen, op een boeten van vyftig guldens, ten behoeven der Gilde Boſſe te verbeuren.

„ Ten andere by Ampliatie van het 1ſte Articul, van de Keure van 31 January 1764.

„ Dat alle Knegts of Leerlingen, welke voorgeeven in het Gilde ingeſchreeven te zyn, gehouden zullen zyn, om aan de Baezen waer zy komen te werken, te vertoonen hunne reſpective billietten van inſchryvinge, gelyk mede dat alle Baezen gehouden en verpligt zullen zyn, aen Overluiden zo dikwils zy zulks requireeren binnen den tyd van 14 dagen, na derzelver requiſitie ter hand te ſtellen, een exacte lyſt van alle Knegts en Leerlingen by hun werkende, met ſpecifique deſignatie, ten opzigte van die geene, welke aen hun voorgegeeven hebben ingeſchreeven geweeſt te zyn; van de naemen der Baezen, by of door welke die inſchryvinge zoude mogen

„ zyn

„ zyn geschied, alles op een boete van twaelf „ guldens te appliceeren als boven. AM-STEL-DAM.

„ Ten derden by Ampliatie van het tweede Ar- „ ticul, dat dezelve Keure van 31 January 1764.

„ Dat van nu voortaen een iegelyk die in den „ Bos van het gemelde Gild zal willen zyn, „ voor In-koop geld zal moeten betaelen vyf- „ tig guldens.

„ En laestelyk by Ampliatie van de Keure, „ van 28 January 1762.

„ Dat wanneer een Gildebroeder of deszelfs „ Huisvrouw komt te overlyden, en het Gild „ niet word aengesproken, de langstlevende, of „ daer geen langstlevende is, de Erfgenamen „ in het vervolg aen het voorschreve Gilde by „ wyze van boete zullen moeten betalen, de „ somma van vyftig guldens."

VIII. „ In overweeging genoomen hebbende „ de klagten van de Overlieden van het Tinne- „ gieters Gilde, nopens het verval van de Gilde „ Kas, aen hun Ed. Achtb. gedaen, hebben goed- „ gevonden te ordonneeren en te statueeren, ge- „ lyk haer Ed. Achtb. doen by dezen: dat alle „ die geene, welke van nu voortaen haer Proef „ zullen willen doen, om het Ambagt van Tin- „ negieter te beginnen, ten behoeven van dat „ Gild zullen betalen, in plaetze van *f* 31:- „ voor het inkomen, de somma van Sestig Gul- „ dens; gelyk mede dat yder Gildebroeder voor „ Jaerzangen, en alzoo Jaerlyks in plaetze van „ twee Guldens, zal betalen drie Guldens, en „ dat in beide gevallen zo lange tot dat de Gilde „ Kas zig in beter omstandigheid bevind, als „ wanneer daer omtrent weder by myne voor- „ schreve Heeren zal worden gedisponeerd."

IX.

AMSTELDAM.

IX. „ In aenschouw nemende, dat het heilzaem oogmerk van de gemaekte schikkingen tot redding der Drenkelingen, door de menigte van omstanders, en de verwarring die daer uit voortspruit, ten groote deele verydeld wordt, ordonneeren en statueeren by dezen:

„ 1. Eerstelyk dat zo ras een Drenkeling in een Tappers of eenig ander huis gebragt zal weezen, de Tapper of Bewoonder van het zelve huis verpligt zal zyn ten eersten daer van kennis te laeten geven aen een der Wykmeesteren van de Wyk, en geen der Wykmeesteren van die Wyk zig te huis bevindende, zulk aen een der Wykmeesteren van de nabuurige wyken zal moeten geschieden, zullende die geen, die des te doen in gebreeken blyft verstooken weezen van het regt, om een Rekening van gemaekte Onkosten by die gelegenheid te mogen inleveren.

„ De Persoon die de Wykmeester hier het eerst van onderrigt, en dezelve by de Drenkeling gebragt zal hebben, zal hier voor genieten een gulden.

„ 2. Vervolgens zo beveelen myne Heeren van den Geregte elk en een iegelyk die zig in zulk een Huis zou mogen bevinden, de Wykmeester (die gehouden zal zyn op de eerste Waerschouwing zig derwaerts te begeeven) te gehoorsaemen, en des verzogt wordende, zonder eenige tegenkanting zig van daer te begeeven, op verbeurte van *f* 50:- en in geval van resistentie arbitrairelyk na exigentie van zaken gestraft te worden.

„ De Bewoonder van het Huis of de Tapper

„ zul-

„ zullen tot de komſt van de Wykmeeſter met AM-
„ dezelve magt voorzien weezen, en zullen STEL-
„ in cas van reſiſtentie dezelve pœnaliteiten DAM.
„ plaets hebben."

X. By gelegenheid van de voorgem. Keure betreffende de Drenkelingen, is de Inſtructie van Wykmeeſteren van den 10 van Louwmaend 1682 met de volgende artikelen vermeerderd, als

Art. I. „ Een Wykmeeſter tyding ontfangen-
„ gende, dat een Drenkeling in eenig Tappers
„ of ander Huys gebragt is, zal zig terſtond
„ derwaerts begeven, om door zyn byzyn en
„ authoriteit te beletten, dat de menigte van
„ omſtanders, en de verwarring daer uyt voor-
„ ſpruytende, aen dit heilzaam oogmerk nadeel
„ toebrengen.

„ II. Men zal aen de deciſie van Wykmees-
„ teren laten, welke perſoon geregtigd zal zyn,
„ tot het genieten van de eene gulden, die by de
„ Keur aen de brenger der eerſte tyding word
„ toegeweezen.

„ III. De Wykmeeſter, die tegenswoordig zal
„ zyn, word by dezen gequalificeerd, tot het doen
„ der bekeuring, by voorſz. Keure geſtatueerd.

„ IV. De Wykmeeſter, die by zoo een geval
„ preſent is geweeſt, zal gehouden zyn, op de
„ eerſt volgende vergadering der Maetſchappy te
„ verſchynen, om van het gebeurde verſlag te
„ doen.

„ V. De Wykmeeſter, die by zoo een geval
„ eenige reſiſtentie mogt ontmoeten, zal zig kun-
„ nen addreſſeeren aen den Heer Hooft-Officier,
„ om de ſterke hand te erlangen."

XI. „ In ervaring zynde gekomen, dat door de
„ Kaerſſemakers, onder 't Klyn Kramers Gild be-
„ hoo-

AM-STEL-DAM.

„ hoorende, van tyd tot tyd klagten worden in-
„ gebragt, dat derzelver Knegts haren dienst ver-
„ laeten, zonder de bepaelde tyd uit te dienen, en
„ als dan by andere Kaerssemaekers zig in dienst
„ begeven, hebben goedgevonden te statueeren,
„ gelyk haer Ed. Achtb. statueeren by deze:

1. „ Dat geen Leerling of Knegt van een Kaers-
„ semaker zyn aengevangen dienst zal mogen ver-
„ laten, voor en al eer de tyd waer voor hy zig
„ verhuurd heeft, verstreeken is, buiten consent
„ van zyn Meester, of ten zeggen van de Over-
„ lieden van het Klyn Kramers Gilde.

2. „ Dat ieder Gildebroeder gehouden zal zyn,
„ zyn Leerling of Knegt, by het expireeren van
„ de bedongen Leertyd of bedonge Huurjaren, of
„ by het vrywillig ontslaen uit den dienst, met zo-
„ danig Billiet van ontslag of affscheid te voorzien,
„ als met het gedrag van dezelve overeenkomen-
„ de is.

3. „ Dat geen Gildebroeder eens anders Gilde-
„ broeders Leerling of Knegt in zyn dienst zal
„ mogen aennemen, ten zy alvoorens zodanig een
„ Billiet aen hem zal zyn vertoont, of dat het con-
„ sent van de Overlieden aen hem zal zyn geblee-
„ ken, in alle drie de voorenstaande gevallen op
„ verbeurte van *f* 25:- ten behoeven van het Klyn
„ Kramers Gilde, wordende de Overlieden tot de
„ invordering van deze boete gequalificeert.

Nog hebben Burgemeesteren en Regeerders zo dezer Stad Amsteldam als van Utrecht, de eersten op den 26, de laetsten op den 29 der afgeloopene Maend, goedgevonden, de ordonnantie voor de Beurtschippers vaerende van Amsteldam op Utrecht, en van Utrecht op Amsteldam, gedagte-
kend

kend den 23 van Wintermaend 1744., aldus te veranderen en te vermeerderen:

AMSTELDAM: *Vermeerdering der Ordonn. op't Veer tusschen Amst. en Utr. van den 23 Dec. 1744.*

Art. I.

De Passagiers zullen voortaan voor Vragt, Tol en Veergelt, betaalen als volgt.

Van Amsterdam op Utrecht:

	Vragt. st.	pen.	Tol. st.	Passage. st.	pen.	Geheel. st.	pen.
Tot Ouderkerk	2 -		- -	-	8	2 -	8
De Voetangel	3 -		1 -	-	12	4 -	12
Abkoude	4 -		1 -	1 -		6 -	
Baambrugge	5 -		1 -	1 -	4	7 -	4
Loendersloot	5 -	12	1 -	1 -	4	8 -	
Nieuwersluis	6 -	8	1 -	1 -	8	9 -	
Breukelen	7 -	4	1 -	1 -	12	10 -	
Maarssen	8 -	8	1 -	2 -		11 -	8
Zuilen	9 -	12	1 -	2 -	4	13 -	
Utrecht	11 -		1 -	2 -	8	14 -	8

Van Utrecht op Amsterdam:

	Vragt. st.	pen.	Tol. st.	Passage. st.	pen.	Geheel. st.	pen.
Tot Zuilen	1 -	4	- -	-	4	1 -	8
Maarssen	2 -	8	- -	-	8	3 -	
Breukelen	3 -	12	- -	-	12	4 -	8
Nieuwersluis	3 -	12	1 -	-	12	5 -	8
Loendersloot	4 -	12	1 -	1 -	4	7 -	
Baambrugge	5 -	12	1 -	1 -	4	8 -	
Abkoude	6 -	8	1 -	1 -	8	9 -	
Voetangel	7 -	4	1 -	1 -	12	10 -	
Ouderkerk	9 -		1 -	2 -		12 -	
Amsterdam	11 -		1 -	2 -	8	14 -	8

De Passagiers op de Buitenplaatsen zullen betalen naar de Dorpen daar die onder zyn leggende; – alle Kinderen, onder de vyf Jaaren oud zynde, zullen geen Vragt betaalen; maar vyf Jaaren en daar boven tot twaalf Jaaren, zullen betaalen zeven Stuivers; en twaalf Jaaren en daar boven zynde, de volle Vragt moeten betaalen.

II. Het Veer zal tot Amsterdam, gelyk voorheen, blyven binnen de Stad, op de Agtergraft; dog gedurende de Maanden May, Juny, July en Aug.

AM-STEL-DAM.

Vermeerdering der Ordonn. op't Veer tusschen Amst. en Utr. van den 23 Dec. 1744.

zal 'er altoos aan de Beerebyt, zo des morgens en middags, als des avonds een tweede Schuit gereed moeten leggen; dewelke terstond, zo dra 'er meer Persoonen mede willen varen, als by de Ordonnantie is bepaald, dat met eene Schuit getransporteert mogen worden, op ordre van den Commissaris, of die deszelfs plaats bekleed, zal moeten werden aangelegt, en de eerste Schuit onmiddelyk volgen; zullende daarenboven altoos op de gewoone uuren 2 Schuiten aan het binne-veer in gereedheid moeten zyn.

III. De Schippers zullen, zo met de ordinaire Ogtend, en Middag Schuiten, als met de afgehuurde Vragten, van de Beerebyt tot aan de Roode-brug, in 6 ¼ uuren moeten overvaren, en van de Roodebrug tot aan de Beerebyt in 6 ¼ uuren, op een boete van *f* 1-10. voor ieder Quartier, dat zy langer, als gem. tyd, onderwegen zullen blyven; uitgezondert in extraordinaire gevallen van Storm, of andere onvoorziene empechementen: welke boete verdeelt zal worden in twee Portien, de eene helft voor den Armen, en de wederhelft voor den Commissaris der Stad, daar de Schuit aankomt.

IV. De Schippers, hunne Knegts of Noodhulpen, zal het gepermitteert blyven, aan de Passagiers in de Schuiten een fooytje voor den Jager te vragen, dog niet om hem meer spoed te doen maken; dus wordt aan Hun en aan de Jagers by deeze wel expresselyk verboden, om Zesthalven of ander Geld te vragen, of aan te neemen, ten einde de Schuit Vroeger, dan op den gestelden tyd, te doen aankomen, op de boete van drie Gulden, te verbeuren by den Schipper, Knegt, Noodhulp of den Jager, die de transgressie begaan zal hebben, en te appliceeren een derde voor den Aanbrenger, een derde voor den Armen, en een derde voor den Commissaris, die de bekeuringe zal doen.

V. De Schippers zullen zig aan de Roodebrugge, en de Beerebyt niet langer mogen ophouden, dan nodig is, om de zig aldaar bevindende Passagiers in te neemen, en aan de Nieuwersluis, en Voetangel niet bo-

boven een quartier uurs; in welken tydt de Tollenaars hen ook zullen moeten voorthelpen.

VI. Twee Schuiten aan de Beerebyt gereed leggende, en maar een varende, zal de Schuit, welke als dan niet vaart, de eerste aan de beurt zyn, en die aan het Veer mede te vergeefs gereed geleegen heeft, de tweede.

VII. Maar eene Schuit varende, zal dezelve geen tweede Paard, om meer spoed, dan ordinair, te maken, mogen aanleggen:

En als 'er twee, of meer Schuiten varen, zal de eerste nimmer door een der volgende mogen voorby gejaagt worden; alles op de boete by Art. III. gestatueert.

Dog ingevalle 'er twee, of meer Schuiten varen, zal het de Passagiers, die meer spoed, dan ordinair willen maken, gepermitteert zyn, een tweede Paard ten hunnen kosten, aan te leggen; ten welken einde zy gehouden zullen zyn, zig aan den Commissaris te addresseeren, en zig in de eerste Schuit te plaatsen, alvorens het bepaalde getal Persoonen daar in is, op dat alle desordres voorgekomen, en de Passagiers, die op weg willen inkomen, of uitgaan niet gefrustreert werden, maar in de volgende Schuit, dewelke op den vastgestelden tyd moet overvaren, haare plaatsen kunnen neemen;

En zal voor een tweede Paart invoege voorsz. betaalt moeten werden, voor yder ridt eene Gulden.

VIII. De Schippers zullen voor de Passagiers, die onderweg inkomen, of uit willen gaan, op die plaatsen moeten aanleggen, daar deze het zullen ordonneeren; mits zulks gevoeglyk geschieden kan; op de boete van *f* 1 : 10. te appliceeren als by Art. II.

IX. Zoo wanneer eenige ledige Schuiten van Utrecht na Amsterdam, of vice versa, gezonden moeten werden, zullen dezelve wel mogen vertrekken op het zelve uur, als de ordinaire beurtschuit, doch geene Passagiers onder wege inneemen, voor en aleer de gem. beurtschuit of beurtschuiten vol, of met het bepaalde getal Perzoonen voorzien zyn, op gelyke boete, als by het voorg. Art. is bepaalt

AMSTELDAM. *Vermeerdering der Ordonn. op 't Veer tusschen Amst. en Utr. van den 23 Dec. 1744.*

AMSTELDAM.

Vermeerdering der Ordonn. op't Veer tusschen Amst. en Utr. van den 23 Dec. 1744.

X. De Bekeuring, Invordering, en Distributie van alle de voorsz. en by de Ordonnantie reeds bepaalde boetens, zal staan aan den Commissaris van die Stad, alwaar de Schuit zal aankomen, of die denzelven representeert, dewelke hier in zal procedeeren zonder eenige conniventie, en op de klagten en affirmatie van drie Passagiers, op pœne van arbitrale correctie, en des noods suspensie van zyne bediening.

XI. De Commissarissen, zo te Utrecht, als te Amsterdam, werden gelast zorge te dragen, dat van dit Reglement, als mede van de hier na volgende Articulen, uit de Ordonnantie van den Jaare 1744, altoos twee Exemplaaren, namentlyk een in de Roef, en een in het ruim der Schuiten zyn aangeplakt, of opgehangen, ten einde de Passagiers weeten mogen, waar naar zig te reguleeren.

By deze verandering en vermeerdering was gevoegd het volgend uittrekzel der voorgem. Ordonnantie van den 23 Dec. 1744. aldus luidende:

Art. IV.

Ook zullen de Knegts aan alle de Passagiers, die aan het Veer, of by der hand zyn, Kussens mogen verhuuren, en daar maar alleen voor vorderen 2 stuiv. voor yder Kussen, zonder eenige fooy, 't zy voor het leggen, of bewaaren van dien, meerder te mogen eyschen; op pœne van privatie, of suspensie van 't Veer, na bevinding van zaaken.

V. En om dat een iegelyk van zyne besprooken Plaats, ofte gehuurde Kussens zal verzekert zyn, mag niemand zodanig Kussen uit zyn plaats weg neemen, om daar op te gaan zitten, op een boete van *f* 3 : -

IX. Het zal ook alle Menschen vrye staan een Vragtschuit te mogen af huuren, tot het voeren van hare Goederen, waar voor dezelve voor Vragt, Veergelt, en het gebruik van de Roef zullen betaalen 15 Guld., en voor yder Persoon, die mede vaart, 1 stuiv. Tol.

XII. En zo des morgens, 's middags, of 's avonds, op de gestelde uuren, meer als dertig Persoonen by de hand zyn, die in de Schuit mede varen willen, het

het zy op Utrecht, ofte daar van daan op Amster-dam, zal de Vragt in die twee Schuiten werden ver-deelt, ten ware de Schipper twee a drie Persoonen boven het getal, en met haar believen in de Voor-schuit konde plaatsen: en om het genoemde getal in een behoorlyke order te schikken, zullen op yder Zybank 14 Persoonen moeten zitten, en een op de Middelbank tegens de Roef, en een voor tegens het Schot aan, dit alles buiten, en behalven de Roef van den Schipper.

AMSTELDAM. *Vermeerdering der Ordonn. op 't Veer tusschen Amst. en Utr. van den 23 Dec. 1744.*

XXI. Ook zal de Schipper, of die zyn plaats bekleed, goede zorge dragen, dat niemand door het varen zal werden benadeeld, en zo daar eenige fouten, 't zy van den Schipper, of Knegt, voorvielen, zal de schaade werden gerestitueert by het Gildt, waar inne zo een Schipper is behoorende; behoudende egter het Gildt haar regres tegens denzelven Schipper of Knegt, en zullen niettemin zodanig Schipper of Knegt, daar en boven werden gecorrigeert by de Heeren Regeerders van de respective Steden, naar exigentie van zaaken.

XXIV. Ook zullen de Schippers en Knegts, gehouden wezen, de reyzende Lieden met behoorlyk respect te bejegenen, en dezelve getrouwelyk te dienen, en hun wel wagten van eenige onbeleefde, of kyvelyke woorden, tegens haar, te gebruiken, op pœne als vooren.

XXXIV. En ten laatsten, op dat de Schippers, en de Knegts te beter in haar devoir, en de schuldige pligt gehouden werden, zullen dezelven staan ter correctie van de Heeren Magistraaten, ofte Geregten, zo wel van de eene, als de andere Stad, daar zy na haare begaane fouten eerst aangeklaagt zullen worden, dewelke daar inne *de plano* en zonder form van Proces zullen disponeeren en ordonneeren: 't zy by Cassatie, ofte anders, zo als dezelve naar exigentie van zaaken, zullen bevinden te behooren.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG. Burgemeesteren, Schepenen en Raeden dezer Stad hebben tot een nader rigtsnoer voor de vreemde Kooplieden, die met hunne goederen binnen deze Stad komen, mitsgaders tot vermeerdering der Ordonnantie op het Smeden- en Malieniers-Gilde, binnen deze Stad, op den 27 der afgeloopene maend, de volgende Publicatie beraemd en vastgesteld:

Publicatie voor vreemde Koopl. en vermeerdering der Ordonn. op 't Smeden- en Malieniers-Gilde. Burgemeesters, Schepenen en Raden der Stad Middelburg, allen den geenen, die deze zullen zien, of hooren lezen, *Saluyt!* Doen te weten; alzo wy in ervaring gekomen zyn, dat onze voormaals gestelde Orders en Reglementen op het stuk van vreemde Kooplieden, met hunne goederen ter verkoop binnen deze Stad komende, ook ten opzigte van het Smeden- en Malieniers-Gilde, niet na behooren worden geobserveerd, waar door de respective Leden van dien in hunne Neeringe worden benadeeld: gelyk mede, dat over eenige poincten, rakende de voors. Gilden, van tyd tot tyd, differenten en twyffelachtigheden waren ontstaan: Waar jegens, respectivelyk, willen voorzien: Zoo is 't, dat wy, zo tot maintien van dezelve Gilden, als tot voordeel en gerief onzer verdere goede Burgery en Ingezetenen, by Ampliatie onzer Publicatie, in dato 28 Mei 1774 geëmaneerd, tot eene regulative voor de vreemde Kooplieden, met hunne goederen binnen deze Stad komende, mitsgaders te gelyk by Ampliatie der Ordonnantie op het Smeden- en Malieniers-Gilde dezer Stad, hebben goedgevonden nader te ordonneren en te statueeren, ordonneeren en statueeren by dezen.

Art. I. Dat alle vreemde Kooplieden en Grossiers met eenige Koopmanschappen, het Smeden- en Malieniers- Gilde aangaande, komende binnen deze Stad, hunne voorzeide Koopmanschappen niet anders

ders zullen vermogen uit te venten, als aan de Vrye Winkeliers, door den Gilde-Knape van de Smeden daar toe aan hun Logys te ontbieden; zonder dat dezelve Kooplieden zullen vermogen hunne waaren om te dragen: en zullen de gem. Kooplieden hunne goederen niet anders mogen verkopen als in het Gros: of met zo groote quantiteit als omtrent dergelyke Koopmanschappen gebruikelyk is: Zullende dezelve ook verpligt zyn, *ilico* by hun arrivement binnen deze Stad, hun aan den Regeerende Deken van het Smeden-Gilde, conform het 46 Articul der Ordonnantie van het Smeden-Gilde van dato 19 Juny 1706 en Resolutie van 12 September 1705:

MIDDELBURG. *Publicatie voor vreemde Koopl. en vermeerdering der Ordonn. op't Smeden- en Malieniers-Gilde.*

Zoo als ook aan den Deken van het Malieniers-Gilde, ingevolge het 1 Art. van de Resolutie van 10 Sept. 1757, bekend te maaken, met schriftelyke opgave van hunne Naam, Woonplaats en Koopmanschappen, zonder daar van te mogen verkoopen, voor dat zy hunne Geregtigheid aan het Smeden-Gilde zullen hebben betaald.

Dan zullen zodanige vreemde Kooplieden maar driemaal des Jaars met hunne goederen vermogen over te komen; en, t'elken keere, niet langer als 14 dagen met hunne goederen binnen deze Stad vermogen te blyven: Zullende zy mede gehouden zyn telkens van hun vertrek aan de respective Dekens, als vooren, kennis te geven; al het welke hun by hunne aankomst door den Gilde-Knape voorf. zal moeten worden geadverteerd.

En, zo eenig vreemd Koopman tegen het een of ander, in dit Art. vermeld, mogte komen aan te gaan, zal dezelve verbeuren zyne medegebragte nog onverkogte goederen, ten behoeve van de voorf. Gildens, en bovendien een somma van een honderd guldens voor de eerste reize, de tweede reis gemulcteerd worden met gelyke verbeurte en dobbele boete, en de derde reis daar en boven arbitralyk worden gecorrigeerd; de gem. boete mede te appliceeren ten behoeve van het Smeden- en Malieniers-Gilde dezer Stad.

II. En op dat het voorenstaande Art. des te beter

MIDDELBURG, *Publicatie voor vreemde Koopl, en vermeerdering der Ordonn. op't Smeden- en Malieniers-Gilde.*

Effect forteere, werd gestatueerd: Dat alle Herbergiers, Logyshouders en particuliere Ingezetenen, die zodanige vreemde Kooplieden logeeren, of hunne goederen ten hunne Huizen of Pakhuizen ontfangen en opslaan, *iliço*, immers binnen twee uuren na dat zodanige vreemde Kooplieden, of wel derzelver goederen, in hunne Huizen zullen zyn aangekomen, en dus in beide die gevallen daar van zullen moeten kennis geven aan den Deken van de Smeden en van de Malieniers als hier vooren, met schriftelyke opgave van den Naam des Koopmans, de tyd van deszelfs arrivement, en zoo dezelve zyn goederen mogte vooraf zenden, ook de tyd van het arrivement van deszelfs goederen, mitsgaders de plaats waar dezelve Koopman logeert, of zyn goederen zyn opgeslagen, als mede, waar in dezelve goederen, huns wetens, zyn bestaande.

En zal zodanig Herbergier, Logyshouder, of particulier Ingezeten, moeten zorgen en daar voor instaan, dat de voorzeide goederen in 't geheel, of ten deele niet ontpakt worden, dan na dat aan hem, door den Koopman, een schriftelyke permissie van de Dekens van beide gemelde Gildens zal wezen vertoond; gelyk ook de voorn. Herbergiers, Logyshouders of particulier Ingezeten, daags voor het vertrek van de voorn. vreemde Kooplieden, of het afzenden hunner goederen, daar van aan de beide Dekens hier vooren gemeld, met een briefje, by hem ondertekend, zal moeten kennis geven, waar op zal moeten staan de naam van den Koopman en van den Schipper, met welke hy of zyne goederen zal vertrekken; mitsgaders de plaats, waar na toe; op poene, dat, ingevalle zodanig Herbergier, Logyshouder of particulier Ingezeten, van des te doen kwam te blyven in gebrek, dezelve deswegens zal verbeuren voor de eerste reis dertig Guldens, de tweede reis zestig Guldens, de derde reis honderd Guldens, en als dan daar en boven zal worden verboden zyne Neeringe, Ambacht of Kostwinning, voor den tyd van twaalf Maanden: de voorf. boetens te appliceeren als vooren.

En, zo het kwam te gebeuren, dat eenige goederen, door vreemde Kooplieden, by voorraad aan eenig Herbergier, Logyshouder, of particulier Ingezeten, wierden afgezonden of geaddresseerd, zonder dat zodanig Koopman in Persoon mede over kwam, gelyk mede, ingeval eenig vreemd Koopman, met agterlating van zyne goederen, het zy voor of na de expiratie van de gestipuleerde 14 dagen, van hier mogte komen te vertrekken, zal het in beide gevallen aan de Dekens respectivelyk vrystaan, om dezelve goederen, met consent van een der Heeren regeerende Burgemeesteren, dadelyk door een Stads-Bode, ten koste van zodanig een Koopman, te doen verzegelen; welke verzegeling zal worden opgeheven, zo dra de voornoemde Koopman, in deze Stad zynde gearriveerd, zyne geregtigheid aan het Smeden-Gilde zal hebben betaald; als wanneer dadelyk, door de Dekens, aan den voorn. Koopman, vryheid tot het ontpakken en verkopen zal werden gegeven: Zullende van dien tyd af aan, de respective 14 dagen, hier vooren bepaald, werden verstaan hunnen aanvang genomen te hebben: en zal het, na expiratie van de gem. 14 dagen, aan de voorn. Dekens vrystaan, om de gem. goederen dadelyk te doen inpakken en weder onder verzegeling te nemen, zonder dat, onder wat voorwendzel het ook zy, eenige goederen daar van zullen mogen werden uitgehouden, op verbeurte van dezelve goederen en een boete van een honderd Guldens, te appliceeren als vooren.

MIDDELBURG. *Publicatie voor vreemde Koopl. en vermeerdering der Ordonn. op't Smeden- en Malieniers-Gilde.*

Gelyk het al mede aan de Dekens, als boven, zal vrystaan, om, by het afzenden der goederen, dezelve te examineeren, of doen examineeren, of de zegels niet zyn verbroken, geschonden of geforceerd, en die gebroken, geschonden of geforceerd bevindende, zal het aan dezelve vrystaan de zodanige goederen dadelyk aan te houden, ten einde den Dader of Daders te ontdekken, op dat dezelve na exigentie van zaken mogen werden gestraft.

III. Dat niemand, wie hy ook zy, binnen deze Stad zal vermogen te leuren en te veilen, langs straaten of huizen, eenige soorten van Goederen of Koop-

MIDDELBURG.

Publicatie voor vreemde Koopl. en vermeerdering der Ordonn. op 't Smeden- en Malieniers-Gilde.

manschappen, tot het Smeden- en Malieniers-Gilde behoorende, op pœne van te zullen verbeuren dezelve goederen, en daar en boven de boete van een honderd guld. voor de eerste reis, de tweede reis dubbel, en de derde reis arbitralyk te zullen worden gecorrigeerd; de boetens te appliceeren als vooren.

IV. En dewyl zommige Lieden, zo als wy geinformeerd worden, zig in de voorschreve Gildens laaten vry maaken, zonder egter binnen deze Stad eene woonplaats te hebben, om aan de boete, tegen de Leurders gestatueerd, niet subject te zyn, zoo werd by dezen vast gesteld, dat niemand voor Gilde-Broeder of Zuster zal werden erkend, die niet ten minsten drie Maanden in het Jaar zyn *Domicilium*, en vast verblyf, binnen deze Stad zal komen te houden; zullende alle de vrygemaakte Persoonen, die aan deze bepaalinge niet voldoen, niet alleen de boeten en breuken onderhevig zyn, die tegens de Onvrye Persoonen en Leurders plaats hebben, maar ook boven dien verliezen hunne Gilde-vryheid; en by zo verre iemand der Ingezetenen, die een Lid van de voorsf. Gildens zoude mogen zyn, eenige goederen van vreemde Kooplieden of Leurders onder zig zoude mogen slaan en zynen naam zoude willen leenen, om dezelve goederen buiten den omleg te verkoopen, zo zal zodanig Ingezeten niet alleen verbeuren de boeten, tegens de Leurders gestatueerd, maar ook boven dien zynen Naam, als een onwaardig Lid, uit de Gildeboeken worden geroyeerd.

V. Dat niemand, wie hy ook zy, in de voorsz. Gildens vry zynde, zal vermogen aan te leggen Publicque Verkoping van Goederen, anders dan ingevalle hy de Neeringe kwam te quiteeren of te verlaten; zullende in zulkege vallen de voorn. Verkopinge niet mogen geschieden als in het Gros, met zodanige quantiteit als in dergelyke Koopmanschappen gebruikelyk is, op de verbeurte en boete als hier vooren Art. I. is gemeld; dan, goederen uit Sterf huizen of Gerepudieerde Boedels komende, zullen mogen werden verkogt in 't klein, ten meesten profyte van dezelve Sterf huizen of Boedels.

VI.

VI. Eenige Gilde-Broeders of Zusters, hebbende een party geinfecteerde en verlegene Goederen, zullen dezelve per Vendue mogen verkopen, dog niet dan op speciaal consent van Deken en Beleders van voorsf. Gildens, die, des begeerende, van de gem. goederen zullen nemen Visie, en bepaalen met welke quantiteit dezelve best behooren te werden verkogt, zo ten profyte van den Eigenaar, als tot maintiën van de Neeringe der Gilde-Leden, waar van zy als dan, door den Knape van 't Smeden-Gilde, aan den Vendue-Meester zullen moeten doen ter hand stellen een schriftelyk consent, op welken voet de gemelde goederen zullen mogen verkogt worden: en zo wie contrarie dezes zyne goederen kwam te Verkoopen, zal daar over verbeuren de waarde van dezelve Goederen, ten profyte van de voorsf. Gildens, en daar en boven eene boete van vyftig Guldens, ten profyte als vooren.

MIDDELBURG. *Publicatie voor vreemde Koopl. en vermeerdering der Ordonn. op 't Smeden- en Malieniers-Gilde.*

VII. Een iegelyk vreemd Koopman, komende met zyn Koopmanschappen binnen deze Stad, zal vermogen van zyne Goederen publicque Vendue aan te regten, mits dezelve verkopende in het Gros; met zodanige quantiteit als in dergelyke Koopmanschappen gebruikelyk is, zonder dat zodanige goederen by geringe quantiteit, ieder zyn gerief, zullen mogen werden verkogt, en, mits zig verder reguleerende na onze Resolutie van den 26 July 1765, concerneerende het Vendue-regt, welke stipt in agt zal moeten werden genomen; zullende zodanige Kooplieden van hun voornemen aan Dekens en Beleders voorn. moeten laaten kennis geven, en van dezelve een schriftelyk bewys verzoeken, om het zelve aan de Vendue-Meester te vertoonen, zonder welk Certificaat de Vendue-Meester zodanige of dergelyke Verkoopingen niet zal vermogen aan te nemen.

VIII. Niemand zal vermogen het Ambacht of Neering der Leden van het Smeden- en Malieniers-Gilde te exerceeren, en de goederen, daar toe behoorende, met het kleene te verkopen, ieder zyn gerief, ten zy hy in dezelve Gildens zal zyn geadmitteerd, en houden een opene Winkel aan de Straat, op

MIDDELBURG.

Publicatie voor vreemde Koopl. en vermeerdering der Ordonn. op't Smeden- en Malieniers-Gilde.

op de verbeurte en boete als Art. I. is gemeld.

IX. Eenig Lid van voorſ. Gildens, willende uit zyn Neeringe ſcheiden, zal vermogen voor zyn Winkel te hangen een Brief, waar op ſtaat *Deze Winkel Verkoopt men Uit*, en dat wel geduurende den tyd van een Jaar en zes Weeken. zonder inmiddels eenigen Nieuwen Inſlag van buiten, of by Overneeminge, of anderzints te mogen doen, op verbeurte en boete, als Art. I. gemeld; des zal zodanig Winkelier, na expiratie van het voorſ. Jaar en zes Weeken, de Tafel voor zyn Deur mogen zetten, om het reſtant te verkoopen; dog vervolgens, voor een Jaar en zes Weeken daar na, niet weder admiſſibel zyn in de Gildens tot het doen van de gem. Neeringe; en zal zodanig Perſoon, die voornemens is zyn Winkel uit te verkoopen, alvoorens zulk te mogen doen, aan den regeerenden Deken bovengem. moeten verzoeken een kennis Briefje, waar in dezelve Dekens zullen moeten aanteekenen des Aangevers Naam, Woonplaats en Voorneemen, mitsgaders den Dag van zyn Kennisgeving: voor welk Briefje aan den Knape van 't Smeden-Gilde zal moeten worden betaald een Schelling, zonder welk admisſie niemand de bovengezegde Bekendmaking zal vermogen te doen, op de verbeurte van een honderd Guldens voor elken Dag, dat dezelve zal hebben uitgehangen ten profyte als vooren.

En zal de Perſoon, die het gemelde Briefje ontfangen heeft, moeten zorgen, dat de voorſchreve Advertentie immediaat, ten minſten 24 uuren daar na, aan zyn Huis worde voorgehangen: zullende de bepaalde tyd van een Jaar en zes Weeken zyn aanvang nemen met den dag der Kennisgeving; en op dat geduurende dien tyd geen Nieuwe Inſlag geſchiede, zullen zodanige Perſoonen niet vermogen eenige Kooplieden te logeeren, of hunne Goederen in te neemen, nog zal iemand anders van het Huisgezin of Familie der Uitverkoopende Winkeliers, inmiddels, zig in de gem. Neeringe mogen vry maaken, om onder dien naam goederen te konnen inſlaan; en zo 'er eenige Pakken, Kiſten of ſoortgelyke

ke Bestel-goederen, van buiten deze Stad, aan de Uitverkoopende Winkeliers mogten worden geaddresseerd, daar præsumptie op kwame te vallen, zullen Deken en Beleders van de voorf. Gildens respectivelyk de vryheid hebben, om op de aanklagte, zelfs van de minste Gilde-Broeder of Zuster, met consent van een Heer regeerend Burgemeester, zodanige Goederen *de facto* door een Stads-Bode te laaten openen, dezelve mogen examineeren, en daar Nieuwe Ingeslagen Goederen onder bevindende, die alle ten profyte van de voorf. Gildens aan te slaan; zullende de dus gepecceerd hebbende Winkeliers, nog daar en boven verbeuren de boete van een honderd Guldens, ten profyte als vooren.

En op dat niemand hier van eenige Ignorantie pretendeere, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd, ter plaatze daar men gewoon is Publicatie en Affixie te doen. enz.

MIDDELBURG. *Publicatie voor vreemde Koopl. en verdeeling der Ordonn. op 't Smeeden- en Maliëniers-Gilde.*

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HAERLEM. Den 3 dezer Sprokkelmaend is in den ouderdom van ruim 81 jaren overleeden, de Heer *Salomon van Echten*, Raed in de Vroedschap en Oud-Burgemeester dezer Stad.

AMSTELDAM. Den 1 dezer Sprokkelmaend zyn alhier, door den Ed. Achtb. Oud-Raed, tot Burgemeesteren dezer Stad verkoren, de Heer Mr. GUALTERUS PETRUS BOUDAEN, Mr. WILLEM HUYGHENS, Heer van Honcoop enz. en M. PIETER CLIFFORD; dewelke uit de afgaende Heeren Burgemeesteren, tot voorzittend Burgemeester, benoemd hebben, de Heer Mr. GERRIT HOOFT, Gerritz. Ook zyn uit eene, door den Raed geformeerde, Naemlyst van Veertienen, door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Schepenen dezer Stad aengesteld, de Heeren Mr. *Maerten Weveringh* Anthsz., Mr. *Bauduin Jan Hulft*, *Joan Fredrik d'Orville*, Mr. *Leonard Kuysten van Hoesen*, Mr. *Abraham* *Muys-*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Muyssart, *Franc van der Goes* en *Cornelis Hartsinck*, Jansz. Zynde de zes laetstgemelde Heeren aengesteld tot Schepenen Commissarissen over de Gemeenelands-Middelen. De bovengem. Heeren Schepenen in die hoedanigheid zitting nemende, hebben tevens uit het afgaende Collegie, tot voorzittende Schepen, verkoren de Heer Mr. *Maerten Adriaen Beels*, en tot naestvoorzittende, de Heer *Joan Graefland* Pietersz.

Verders is alhier in den ouderdom van ruim 55 jaren overleden, de Heer Mr. *Jacob Hop* Hendriksz., Secretaris der Assurantie Kamer dezer Stad. In wiens plaetse wederom door de Heeren Burgemeesteren is aengesteld, de Heer *George Clifford*.

ALKMAER. Op het einde dezer maend is, uit eene overgeleverde Naemlyst, door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Raed in de Vroedschap dezer Stad benoemd de Heer Mr. *Jan Govert de Mey*, in plaetse van wylen deszelfs Heer Vader Jan Frederik de Mey.

WEESP, Den 2 dezer Sprokkelmaend, zynde de gewoone dag van de jaerlyksche Verandering der Regeering, zyn tot Burgemeesteren verkoren de Heeren CORNELIS VAN MARKEN Nicolaesz., voorzittende, en verders de Heeren DIRK VAN DER HOOFT en JOANNES JUSTUS WEYHER; en tot Schepenen, Dr. *Christiaen Swaving*, *Anthony van Marken*, *Willem de Nyssel*, *Gerrit Coossen*, *Willem Vastwyk*, *Jan Bellaer* en Mr. *Abraham d'Arrest*.

MUIDEN. Den 5 dezer maend zyn tot Burmeesteren verkoren, de Heeren HENDRIK VAN DEN BERGH en ABRAHAM VAN DER SPAR. Ook zyn uit een overgeleverde Naemlyst, door zyne Doorl. Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Schepenen benoemd de Heeren *Jan de Vries*, *Adriaen Felix Ten Dall*, *Willem Kock*, *Jan Visser* en *Willem van Wolthuysen*; mitsgaders tot Schepenen-Commissarissen van des Gemeenelands-Middelen, *Jan de Vries*, *Willem Kock* en *Jan Visser*.

ZIERIKZEE. Den 6 dezer maend is alhier, na een korte ziekte van 3 dagen, in den ouderdom van ruim

55

55 jaren overleeden de Heer Mr. *Andries Heshuysen*, Heer van Dreischor, Oud-Rentmeester-Generael van Zeeland, Beoosten-Schelde, regerend Burgemeester en Raed dezer Stad, aen welken wederom de Heer Dr. *P. A. de Jonge* als Burgemeester is opgevolgd. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

THOLEN. Den 14 dezer maend zyn, uit een overgeleverde Naemlyst, door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Burgemeester dezer Stad aengesteld, de Heer BRUYNVISCH, en tot aenblyvend Raed de Heer *Diederik Vleugels*, beide in plaetse van wylen den Heer Martinus van der Vliet.

Wyders is door hun Ed. Achtb. tot Thesaurier aengesteld de Heer *J. A. ten Hage*, Pensionaris Honorair dezer Stad, en zulks in plaetse en uit hoofde van den vrywilligen afstand van den Heer Adriaen van der Schoor.

LEEUWARDEN. De Stemming der Volmagten ten Landsdage van deze Provincie, voor het tegenwoordige jaer 1776, op den tyd, by de uitschryvinge der Heeren Gedeputeerden bepaeld, in de Dorpen en Grietenyen geschied, zyn als zodanige verkooren, uit het van

OOSTERGO, wegens

LEEUWARDERADEEL.

uit den Adel.	als Eigengeërfden.
Jr. *U. van Burmania.*	*E. van Haersma.*
	J. A. van Glinstra.

FERWERDERADEEL.

J. J. de Schepper.	Mr. *H. Muller.*
Jr. *F. L. van Burmania.*	Mr. *L. Pierson.*

WESTDONGERADEEL.

Jr. *S. D. van Aylva.*	Mr. *Z. Gerroltsma.*
E. de Wendt.	Mr. *F. H. Binkes.*

OOSTDONGERADEEL.

Jr. *J. P. Andre van Canter.*	*H. L. van Altena.*
	L. R. Wentholt.
Jr. *J. Baron van Geusau.*	

KOL-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

uit den Adel.	als Eigengeërfden.
KOLLUMERLAND.	
Jr. *H. L. van Hiemstra.*	*H. van Wyckel.*
M. van Scheltinga.	Mr. *P. Brandsma.*
ACHT-KARSPELEN.	
D. de Blocq van Haersma.	*H. H. van Haersma.*
Jr. *J. L. Doys van Burmania.*	
DANTUMADEEL.	
A. Canter Visser.	*P. A. Bergsma.*
Jr. *M. P. D. van Sytzama.*	*L. Coulon.*
TIETJERKSTERADEEL.	
H. Baard van Sminia.	*A. van Sminia.*
Jr. *A. T. R. van Sixma.*	
IDAARDERADEEL.	
Corn. van Scheltinga.	*P. E. Frieswyk.*
Jr. *B. Douma van Sixma.*	*P. van Scheltinga.*
RAUWERDERHEM.	
Jr. *F. J. E. J. Heringa van Eysinga.*	*J. van Doem.*
	F. Rinia van Nauta.

WESTERGO, wegens

MENALDUMADEEL.	
Jr. G. F. *Baron Thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg.*	*Valerius van Glinstra.*
Jr. *J. P. Grave d'Aumale.*	
FRANEKERADEEL.	
Jr. *C. G. Grave van Wassenaar Twickel.*	*Govert Deketh.*
	Mr. *S. Basseleur.*
Jr. *F. H. van Burmania.*	
BARRADEEL.	
Jr. *R. van Haersolte.*	*J. M. van Beyma Thoe Kingma.*
Jr. *J. Baron van Echten.*	Mr. *G. Schultz.*
BAARDERADEEL.	
Jr. *H. W. Baron van Aylva.*	*A. Wbarda.*
Jr. *L. Rengers.*	

HEN-

HENNAARDERADEEL

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

uit den Adel.	als Eigengeërfden.
Jr. *B. P. Æbinga van Humalda.*	*J. T. Sippens.*
Jr. *J. Æbinga van Humalda.*	

WONSERADEEL.

Jr. *W. Baron Thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg.*	Mr. *H. U. Huber.*

WYMBRITZERADEEL.

Jr. *S. G. J. van Burmania Rengers.*	*J. J. de Blocq van Kuffeler.*
Jr. *E. S. G. J. van Burmania Rengers.*	Mr. *W. Tuynbout.*

HEMELUMER OLDEPHAART.

E. W. van Wydenbrugh.	*J. E. Eckringa.*
Jr. *H. W. Rengers.*	*G. W. Jaarsma.*

'T BILDT.

Jr. *J. A. Baron du Tour van Warmenhuizen.*	*J. L. Huber.*

ZEVENWOUDE, wegens,

UTINGERADEEL.

uit den Adel.	als Eigengeërfden.
Jr. *H. W. Baron van Aylva tot Hernhuizen.*	*T. van Teyens.*
A. Lycklama à Nyeholt.	Mr. *A. R. van Wyckel.*

ÆNGWIRDEN.

Jr. *D. A. van Plettenberg.*	*H. L. van Haersma.*
E. Alma van Idema.	Dr. *R. Acronius.*

DONIAWERSTAL.

Jr. *F. J. J. van Eysinga.*	*J. M. de Beaufort.*

HASKERLAND.

Jr. *S. H. R. van Eysinga.*	Mr. *R. H. van Kuffeler.*
	Mr. *H. Buma.*

SCHOTERLAND.

M. Coehoorn v. Scheltinga.	Mr. *E. Idema.*
Jr. *P. G. van Sytzama.*	*M. van Scheltinga.*

M LEM-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

LEMSTERLAND.

uit den Adel.	als Eigengeërfden,
R. L. Andringa de Kempenaar.	*J. Wielinga.*
Jr. *S. D. van Loo.*	*T. J. Pekema.*

GAASTERLAND.

Jr. *U. Aylva Rengers.*	*E. van Heylkema.*
Jr. *L. A. Æ. Rengers.*	*D. P. H. van Kolde.*

OPSTERLAND.

D. Blocq Lycklama à Nyeholt.	Mr. *B. A. van Boelens.*
Jr. *F. A. Bigot.*	*T. B. van Teyens.*

STELLINGWERF - OOSTEINDE.

Vincentius van Glinstra.	*C. L. van Beyma.*
Jr. *W. A. van Grovestins.*	

STELLINGWERF - WESTEINDE.

Jr. *D. van Haren.*	*L. Radys.*
Jr. *W. A. van Haren.*	

De STEDEN, wegens

LEEUWARDEN.

uit de Magistraet.	uit de Vroedschap.
Mr. *N. Arnoldi.*	*B. Dorbout.*
	Mr. *J. Dotingh.*

BOLSWARD.

Jr. *S. van Hiemstra.*	*P. Fontein van Reitsma.*

FRANEKER.

Mr. *W. Ouwens*	*A. Eidsma.*

SNEEK.

Mr. *A. Bergsma.*	*T. Mellema.*

DOCKUM.

Mr. *J. van Vliet.*	Mr. *B. Nauta.*
	J. Verblans.

HARLINGEN.

Jr. *H. W. v. Plettenberg.*	*C. Lanting.*

STAVOREN.

H. Halterenberg.	Jr. *Charles Bigot.*

SLOOTEN.

Jr. *M. Baron van Coehoorn.*	*D. J. van der Wyck.*

WOR-

WORKUM.

uit de Magistraet.	uit de Vroedschap.
Mr. *H. van Sloterdyk.*	*C. van Dyck.*

YLST.

Jr. *W. H. Bar. v. Hambroik.*	*W. H. Welma.*

HINDELOPEN.

Mr. *A. van Loon.*	*Ocke Jans.*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

De Heeren Volmagten van het Quartier der Steden, by Missive van den 6 van Sprokkelmaend 1776. de begevinge der Ambulatoire Amten op dat Quartier vallende, aen zyn Doorl. Hoogheid hebbende opgedragen, heeft hoogstdezelve, by Missive van den 13 derzelfder maend, aengesteld: Tot Gecommitteerden in het MINDERGETAL, de Heer Mr. *Bavius Nauta*, Oud-Burgemeester der Stad Dockum, en *Hans Willem* Baron *van Plettenberg*, regeerend Burgemeester der Stad Harlingen, tot Sprokkelmaend 1777. En by nader Missive van den 17 derzelfder maend, in het Collegie der Heeren GEDEPUTEERDE STAETE, de Heer Mr. *Nicolaus Arnoldi*, regeerend Burgemeester der Stad Leeuwarden, van Bloeimaend 1776 tot Bloeimaend 1778. Tot Raed ter ADMIRALITEIT TE AMSTELDAM, Jr. *Schelto van Hiemstra*, regeerend Burgemeester der Stad Bolsward, van Bloeimaend 1776 tot Bloeimaend 1778. Tot MONSTER COMMISSARIS, de Heer Mr. *Willem Ouwens*, regeerend Burgemeester der Stad Franeker, van Bloeimaend 1776 tot Bloeimaend 1779. Tot Be-Bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie, de Heer Mr. *Adrianus Bergsma*, regeerend Burgemeester der Stad Sneek, van Bloeimaend 1776 tot Bloeimaend 1779. Tot Bewindhebber van de West-Indische Compagnie, de Heer Mr. *Adrianus van Loon*, regeerend Burgemeester der Stad Hindeloopen, van Bloeimaend 1776 tot Bloeimaend 1779.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

LEEUWARDEN. Den 20 van Louwmaend is alhier overleden, de Heer *Johannes Datz*, Raed in de Vroedschap en Oud-Burgemeester dezer Stad. In wiens plaetse, op den 19 van Sprokkelmaend, op aenpryzinge van zyne Doorluchtige Hoogheid wederom tot Raed in de Vroedschap is verkoren de Heer Mr. *Matthias Hermannus Winterswyk.*

Nog is op den 26 van dezelfde maend in den ouderdom van 64 jaren overleden, de Heer en Mr. *Jarig Tadema*, regerend Burgemeester en Raed in de Vroedschap dezer Stad; in wiens plaetse door zyn Doorl. Hoogheid wederom tot Burgemeester is verkoren, de Heer *Bernardus Dorhout*. En op aenpryzinge van Hoogstdenzelven is tot Raed in de Vroedschap aengesteld de Heer Mr. *Theodorus Tademа*, Zoon van den evengen. overledenen.

RHEENEN. Door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, zyn uit een overgeleverde Naemlyst op den 20 dezer Maend tot Burgemeesteren verkoren, de Heeren HUYBERT JAN VAN DEVENTER en DIRK WILLEM VAN BRIENEN. Tot Scheepenen, de Heeren Mr. *Scato Muntinghe*, *Hendrik Menzo*, *Adriaen Reghair*, *Alard de Vrind*, *Jacobus Sandbrink*, Mr. *Dirk Klerck* en Mr. *Jacob Hakſteen*.

GRONINGEN. De Generaliteits en Provinciaele Commissien van wegens deze Stad, voor den jare 1776, staen door de navolgende Heeren bekleed te worden: Als

STAETEN GENERAEL.

De Heer Burgemeester *P. Alſtorphius*; en de Raedsheeren *E. E. T. Sickinge* en *J. Gockinga.*

RAED VAN STAETE.

De Heer Burgemeester *H. van Syſen.*

GENERALITEITS REKENKAMER.

De Raedsheer *B. van Iddekinge.*

ADMIRALITEIT TE HARLINGEN.

De Raedsheer *W. H. Lohman.*

GEDEPUTEERDE STAETEN.

De Heeren Burgemeesteren *J. W. Folckers* en *A. J.*

J. ter Borgh; de Raedsheeren *H. Gockinga* en *A. Gerlacius*.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

PROVINCIALE REKENKAMER.

De Raedsheeren *R. Emmen*, *R. de Drews* en de Heer *J. H. Siccama*.

Den 26 is alhier in den ouderdom van 52 jaren en 8 maenden, overleden de Heer Mr. *Karel Konraed Emmery*, Lid van Taelmannen en Gezworen Gemeente dezer Stad.

Nog is op den 28 van deze maend, in plaets van wylen Jr. Mr. H. ter Borgh, door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Hoofdman der Justitie-Kamer van Stad en Lande, aengesteld de Heer Mr. *W. de Sitter*.

Berigt omtrend de zwaere koude van dezen Winter.

De natuer en aerd van onze Jaerboeken vereischt, dat wy al het merkwaerdige aentekenen, en aen de Nakomelingschap ter Geheugenisse nalaeten. Byzonder zyn het ook de strenge winters, die onze opmerking verdienen, te meer nadien zy dikwyls langdurige uitwerkzels agter laeten. Althands men vindt in de *Histoire de l'Academie Royale des Sciences* 1768 *à Paris*, dat de Heer *Du Hamel* de redenen onderzoekende, waerom het hout thands minder sterk is, dan wel voorheen, zo dat de sluissen en andere houtwerken, die eertyds 40 of 50 jaren duerden, tegenwoordig naeuwelyks 10 of 12 jaren in stand blyven, zulks aen den harden winter van 't jaer 1709 toeschryft.

Wat hier ook van zy, niet lang na den aenvang van dit jaer, heeft de winter zig op het strengste doen gevoelen, waer door de arme Lie-

den, van behoorlyk voedzel en dekzels ontbloot, zeer veel geleden hebben. Dit wekte de oplettendheid van de Regeerders op, om met behulp der weldadige Ingezetenen, den Noodlydenden edelmoediglyk te gemoed te komen. Dus geschiedde hier en daer publicatien, tot het doen van collecten of verzamelingen, die al vry wat hebben opgebragt. Zo is te Haerlem den 31 van Louwmaend dezes jaers 1776, de volgende Bekendmaking gedaen:

„ Burgemeesteren en Regeerders der Stad
„ Haerlem hebben, vermits de aenhoudende
„ strenge koude, goedgevonden en verstaen, die
„ van de Nederduitsche Gereformeerde Diaco-
„ nie-Armen dezer Stad te auctoriseeren en te
„ qualificeeren, om op Vrydag aenstaende, zul-
„ lende zyn den 2 February 1776, eene extraordi-
„ naire Collecte aen de Huizen der goede Inge-
„ zeetenen binnen deze Stad, en derzelver Juris-
„ dictie, te mogen doen: Wordende alle en een
„ iegelyk ernstig en vriendelyk verzogt, om door
„ mildadige Giften voorsz. Diaconie in staet te
„ stellen, in deze buitengewoone Koude, de
„ Noodlydende op eene extraordinaire wyze te
„ konnen bystaen enz."

In gevolgen hier van is op den 2 van deze Sprokkelmaend eene Collecte geschied, die de somme van 5840 gl. heeft opgebragt. Behalven dit, zyn nog veele geschenken aen de Diaconie, ten behoeve der armen, gedaen. Ook zyn aen het Aelmoessenier- en Werkhuis van onbekende persoonen veele liefdegaven ingekomen, te zamen beloopende 1600 gl.

Reeds te voren, en wel op den 22 van Louwmaend, hadt de Regeering der Stad Utrecht eene

ne diergelyke voorziening beraemd en op den 27 daer aen volgende, eene publicatie doen afkondigen:

„ Burgemeesteren en Vroedschap der Stad Utrecht, zeer gevoelig aengedaen over de deerniswaerdige omstandigheid, waer in de behoeftige gemeente, door de aenhoudende strenge Koude, en het daer uit proflueerend stilstaen van verscheide Kostwinningen, zich thans bevind; en considereerende, dat de ordinaire Onderstanden niet sufficient zyn, om aen derzelver dringenden nood te subvenieeren: Hebben, om daer aen echter alle mogelyke verligting toe te brengen, geresolveerd; dat op aenstaende Dingsdag den 30sten dezer, des voornoens, om tien uuren door de *Diaconie* en *Aelmoessenierskamer*, met behoorlyke adsistentie in deze *Stad* en de *Voorsteden* van dien eene extraordinaire Collecte zal gedaen worden: Derhalven worden allen, ende een iegegelyk, die door de goedheid Gods met tydelyke middelen gezegend zyn, vriendelyk verzogt, en op het ernstige vermaend, van zich over hunne ongelukkigen, en gebreklydende medemenschen te willen ontfermen, en dezelve met milde Lievdegaven te adsisteeren.

„ En op dat de gegoede en liefdadige Ingezeetenen, door de ignorantie van hunne Edele Groot Achtbare heilzame intentie, niet verstoken blyven van het genoegen, om in deze hunnen Christen pligt te kunnen betragten, door den armen en nooddruftigen naer vermogen by te staen, zal deze worden gepubliceerd, gedrukt, en alomme geaffigeerd."

De buitengewoone Collecte volgends deze

weldadige voorzieninge der Regeering, op den 30 van Louwmaend gedaen, heeft ook aen het oogmerk beantwoord, en de aenzienelyke somme van 7128 - 3 -: opgebragt. Men moet Utrechts Ingezetenen het regt doen van te erkennen, dat zy, wat liefdadigheid jegens armen betreft, boven alle anderen uitmunten.

Te Amsteldam heeft men ook geenzints de armen in deze nypende koude vergeeten. De liefdadige schikkingen, die daer plaets hebben, zyn merkenswaerdig. Byzonder was het gebrek onder de arme Jooden zeer groot, om welke te gemoed te komen, zo 's morgens als 's avonds, in hunne Kerken of Synagogen ook Collecten geschiedden. Men reedt 'er met zwaer beladen Rytuigen op den Amstel. Door de langdurige Vorst was het vers water in deze groote Stad schaers en duer.

Het dryfys was in Texel zo zwaer en dik, als het den oudsten Lieden niet geheugde gezien te hebben. Van Kykduin was in de Noordzee geen water te zien, maer alles met schotsen bedekt, en alle gemeenschap afgesneeden.

Van Enkhuizen schreef men, dat de Zuiderzee in 't begin van Sprokkelmaend zo digt lag als in de jaeren 1740 en 1763, en dat reeds verscheidene persoonen, zo van Overyssel als uit Vriesland, op schaetzen en te voet te Enkhuizen waren aengekomen, onder welke laetsten zig bevond een blind man, geleid zynde door een jongeling. Een vreemd Heer met zyn knecht, verzeld van twee Enkhuizer Noordeinder-Visschers, om tot Lootsen te dienen, was van Enkhuizen naer Staveren met paerd en sleede de Zuiderzee overgegaen; zynde, ten zelven dage, drie paerden en sleeden van daer te Enkhuizen gearriveerd,

veerd, welke 's morgens daeraen, schoon de Lucht dampig en nevelagtig was, weder na Staveren vertrokken. Ook waren op den volgenden dag, 5 paerden en sleeden van daer na Enkhuizen overgestooken, doch de drie achtersten, beducht voor mist en nevel, waren terug gekeerd, maer de 2 voorsten hadden hunne reis vervordert en waren te Enkhuizen aengekomen.

De Stad Medenblik heeft door den Ysgang groote schade geleden. De uitsteekende Wierhoofden van den Haven zyn niet alleen geheel weg geschooven, maer de Lantaern daer af midden in den Mond der Haven gezet, en de Dyk was in groot gevaer. De kosten ter herstelling zullen veele duizenden beloopen.

In Zeeland heeft zig de strenge koude ook zeer sterk doen gevoelen. De selste koude is geweest van den 27 van Louwmaend, tot den 1 van Sprokkelmaend. Het ys vertoonde zig, voor Vlissingen, als een Yszee, en dat zo verre het oog reikte. Het groote Hoofd lag geheel, ter hoogte van eenige voeten, met ys bedekt, en aen 't einde lag een vry hoge ysberg. Ook ging men daer buiten om, van 't eene Hoofd naer 't ander, over de Zee.

Te Vere ging men te voet over, op Noord-Beveland, en uit Zuid-Beveland, of het Land van ter Goes, over het Sloe, op het Nieuwland en Walcheren. Van de vaste kust van Vlaenderen, te Philippyne, ging men over op het Land van Axel, en na dat het reeds 8 dagen gedooit had, lag het ys nog ter hoogte van 20 voeten, tegen en op de Axelsche en Neuzensche Dyken. Een Phaëton, met 4 paerden, heeft, langs de Vesten van Middelburg, rontom die Stad gereden.

Ondertusschen is, door den zagten en doorgaenden dooy, het ys zeer gelukkig verdwenen, zonder merkelyke schade aen dyken, palen of kramwerken. Evenwel is hier en daer een ongeluk en ongelegenheid geweest. Eenige menschen hebben leden en leven verloren. Op den 7 van Sprokkelmaend is een Schipper met zyne twee knegts, tusschen Zierikzee en Colynsplate, verdronken; verscheiden schepen moesten te Vlissingen en Vere binnen lopen, die daer overwinterd hebben. Onder anderen liepen daer eenige Zierikzeesche Hoekers met kabeljaeuw binnen, die gedeeltelyk versch, dog styf bevrozen, gedeeltelyk gezouten, in Walcheren gesleten is. Te Zierikzee zyn ook de Oesters, in de putten, meest dood gevrozen; en kort daer aen heeft nog een Zierikzeesche Hoeker, met een lading van wel 20000 kreeften, het ongeluk gehad van by Vere te stranden, waer door die kreeften in Walcheren hebben moeten gesleten worden, ten minsten voor het grootste gedeelte, tot merkelyke schade. Dog de overvloedige vangst van Kabeljaeuw in dezen winter, heeft het veel verzoet, zo dat 'er verscheiden nieuwe Vischhoekers aengebouwd worden. Ook heeft het Koolzaed in deze Provincie alomme veel geleden, maer de overige Oegst is behouden en staet gewenscht.

Wy kunnen niet nalaeten van eenige natuerkundige waernemingen omtrend de koude van deze strenge winter mede te deelen. De Heer M. Houttuyn, Med. Doct. te Amsteldam en Lid van 't Zeeuwsch Genootschap te Vlissingen, heeft ons deze waernemingen doen toekomen, met de volgende Aenmerkingen daer nevens gaende.

Dee-

Deeze Waarneemingen zyn, in het Westelyk gedeelte der Stad, gedaan op twee zeer goede Thermometers, in Glazen Buizen, de eene ruim vyf Voeten, de andere ruim twaalf Voeten boven den Grond hangende, naby een Muur, die tegen 't Noordwesten ziet, aan een taamelyk ruime Plaats, zonder belemmering of aandoening van Haardstede- of Keuken-Vuur, Rook van Schoorsteenen of Zonneschyn, en tevens niet bloot gesteld voor den sterksten aanval van den Wind. De goedheid deezer Thermometeren blykt, om dat zy met elkander en met een Proef-Thermometer, in een egaale gesteldheid van de Lugt, akkoord zyn, en deeze trappen van Koude ook gelykelyk aangeweezen hebben, met geen meerder verschil, dan 't gene afhing van de hooger of laager Hangplaats. Zy zyn gemaakt door den Konstenaar P. WAST, wiens Weerglazen een algemeene goedkeuring verdienen, als naar Proef-Ondervindingen vervaardigd en tevens Proef houdende: kunnende dezelven nog in de zelfde situatie van de Natuurkundigen worden bezigtigd. Die van 's morgens zyn omtrent te 8 uuren, die van 's middags ten 2 uuren, en die van 's avonds tusschen 9 en 10 uuren, in 't werk gesteld.

Te Amsterdam in 't Jaar 1776.

January. 4 Donderd. 's morg. tekenden de Thermometers 24 graden.
5, 6 Vrydag en Saterdag. Dooy.
7 Zondag den geheelen Dag 20 gr. met zwaare Sneeuw-Jagt en een harden Oosten Wind.
's avonds te elf uuren 24 graden.

8 Maandag 's morg. 30 gr. 's avonds 22 } met een harden Oosten Wind.
's nagts te twaalf uuren 18 graaden.

9 Dingsdag 's morg. 15 gr. 's midd. 19 's avonds 20 } met een Oosten Wind en heldere Lugt.

10 Woensdag 's morg. 20 gr. 's midd. 28 's avonds 29 } dito.

11 Donderdag 's morg. 28 gr. 's midd. 32 's avonds 29 } De Wind Zuidelyk en zagt.

12 Vrydag 's morg. 27 gr. 's midd. 29 's avonds 28 } harde Ooste Wind met graauwe Lugt.

13 Sa-

January. 13 Saterdag	's morg. 25 gr.	's midd. 27	's avonds 26	hadt 's nagts gevr. $1\frac{1}{4}$ Duim. OosteWind en betrokk. Lugt.
14 Zondag	's morg. 24 gr.	's midd. 28	's avonds 24	——— ——— $1\frac{1}{2}$ Duim. Oofte Wind en Sneeuw.
15 Maandag	's morg. 24 gr.	's midd. 26	's avonds 25	——— ——— $\frac{7}{8}$ Duim. Zagte O. W. en betr. Lugt.
16 Dingsdag	's morg. 28 gr.	's midd. 30	's avonds 24	——— ——— $\frac{3}{4}$ Duim. Zagte Oofte Wind.
17. Woensdag	's morg. 26 gr.	's midd. 30	's avonds 31	——— ——— $\frac{1}{4}$ Duim. Zagte Oofte Wind.
18 Donderdag	's morg. 23 gr.	's midd. 24	's avonds 20	——— ——— $\frac{7}{8}$ Duim. Oofte Wind, heldere Lugt.
19 Vrydag	's morg. 16 gr.	's midd. 12	's avonds 10	——— ——— 2 Duim. Zagte O. W., heldere Lugt. 's avonds te elf uuren 9 graad.
20 Saturdag	's morg. 6 gr.	's midd. 12	's avonds 11	——— ——— $2\frac{1}{2}$ Duim. Zagte O. W., heldere Lugt. 't Ys in de Amftel 13. D. dik.
21 Zondag	's morg. 18 gr.	's midd. 30	's avonds 28	——— ——— $1\frac{7}{8}$ Duim. Zuidwefte Wind, Miftig.
22 Maandag	's morg. 27 gr.	's midd. 30	's avonds 29	——— ——— $\frac{3}{4}$ Duim. Zuidweftelyke Wind.
23 Dingsdag	's morg. 28 gr.	's midd. 30	's avonds 26	——— ——— $\frac{3}{4}$ Duim. Wind Zuidweft en N. Ooft.
24 Woensdag	's morg. 27 gr.	's midd. 34	's avonds 26	——— ——— $\frac{3}{4}$ Duim. ftil, veranderlyk Weer.

25 Don.

January. 25	Donderd.	's morg.	20 gr.	hadt 's nagts gevroor. $\frac{3}{4}$ Duim.
		's midd.	24	Oofte Wind, heldere Lugt.
		's avonds	20	
26	Vrydag	's morg.	13 gr.	——— ——— $1\frac{1}{2}$ Duim.
		's midd.	17	Wind en Lugt als vooren.
		's avonds	17	
27	Saterdag	's morg.	0-2 gr.	——— ——— $2\frac{1}{2}$ Duim.
		's midd.	2	Verbolgen O. Wind en held.
		's avonds	2	's nam. t. 3 uur. 't hoogft. 3gr.
28	Zondag	's morg.	0 gr.	——— ——— $3\frac{1}{2}$ Duim.
		's midd.	12	hard. O. Wind, heldere Lugt.
		's avonds	9	's midd. twaalf uuren 9 graad.
29	Maandag	's morg.	12 gr.	——— ——— $2\frac{1}{4}$ Duim.
		's midd.	19	Zagter Oofte Wind.
		's avonds	15	
30	Dingsdag	's morg.	20	——— ——— 2 Duim.
		's midd.	22	De Wind als vooren.
		's avonds	16	
31	Woensdag	's morg.	10 gr.	——— ——— $1\frac{3}{4}$ Duim.
		's midd.	19	Veranderlyke Wind.
		's avonds	14	
February. 1	Donderd.	's morg.	8 gr.	——— ——— 2 Duim.
		's midd.	19	Veranderlyke Wind.
		's avonds	23	
2	Vrydag	's morg.	32 gr.	——— ——— $1\frac{1}{8}$ Duim.
		's midd.	35	Dooy, ftil weer.
		's avonds	34	
3	Saturdag	's morg.	35 gr.	——— ——— $\frac{1}{4}$ Duim
		's midd.	40	fterke Dooy met Zuidwefte
		's avonds	38	Wind en Regen.

Voorts was het, de geheele Maand February, zagt Weer, ryzende de Thermometer, in 't laatfte, zomtyds tot 48 Graaden. Niettemin was in 't midden dier Maand, in deeze Stad, het Ys nog zo dik, dat men Menfchen zag ftaan en loopen op de Schotfen, die het vaaren in de Stad nog zeer belemmerden, fchoon de Vaart buiten, zelfs in de Binnenwateren onzes Lands, toen reeds geheel vry en open was.

De

De Waarneemingen, omtrent de dikte van het Ys, welke het 's nagts gevrooren heeft, hier boven staande, zyn, in 't midden der Stad, op het Burgwal-Water, t'elkens te negen Uuren 's morgens, ten naauwkeurigste geschied. Buiten zal het zekerlyk wel iets meer gevrooren hebben. Immers te Nieuwendam hadt het, tusschen den 19 en 20 January, gemaakt $3\frac{1}{2}$ Duim Ys. De algemeene dikte, op 't hoogste, in stille Wateren, heeft men op ruim anderhalf Voet gerekend.

Van Rotterdam hebben wy de volgende waernemingen bekomen, op eene zeer goede Thermometer, volgens de Schaelen van *Farenheit* en *Prins*, des morgens ten 7 en des avonds ten 11 ueren gedaen.

De Vorst begon den 3 van Louwmaend in den morgenstond, terwyl het des nagts nog geregend hadt, en dien morgen daelde de Thermometer op - - - - - 25 graden.

Des avonds - -	22	——
Den 4 January, des morgens -	25	——
- - - des avonds dooi weêr	36	——
Den 5 dito, des morgens -	38	——
- - - des avonds - -	40	——
Den 6, des morgens, met Mist	39	——
- - - des avonds, met straffen oosten Wind en Ysel, vroor het weder -	25	——
Den 7, des morgens - -	21	——
- - - des avonds - -	27	——
Den 8, des morgens - -	30	——
- - - des avonds -	20 en 1 h.	
Den 9, des morgens - -	14	——
- - - des avonds - -	18 en 1 h.	
Den 10, des morgens - -	22	——
- - - des avonds - -	26	——

Den

Den 11, des morgens	- -	26	graden.
- - - des avonds	- -	22	———
Den 12, des morgens	- -	20	———
- - - des avonds	- -	27	———
Den 13, des morgens	- -	24	———
- - - des avonds	- -	25	———
Den 14, des morgens	- -	21	———
- - - des avonds	- -	24	———
Den 15, des morgens	- -	21	———
- - - des avonds	- -	24	———
Den 16, des morgens	- -	21	———
- - - des avonds	- -	24	———
Den 17, des morgens	- -	24	———

Het is opmerklyk dat op Zondag den 14, Maendag den 15, en Dingsdag den 16, altoos Starresneeuw van zeer verschillende groote en figuren gevallen is, op welke doorgaens, volgens de Waernemingen van den Heer *Musschenbroek*, strenge Koude volgt.

Woensdag den 17 January, 's avonds, op		28	graden.
Den 18, des morgens ten 7 ueren,		23	———
maer even voor Zons opgang was de Thermometer reets gedaeld op	- - -	20 en 1 h.	-
- - - des avonds	-	14	———
Den 19, des morgens	- -	7	———
- - - des avonds	-	7	———
Den 20, des morgens	- -	3 en 1 h.	-
- - - des avonds	-	10	———
Den 21, des morgens	- -	21	———
- - - des avonds	- -	24	———

Deze dag viel 'er wederom Starresneeuw.

LYST

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 19 February.		
	by de Z. Zak.	
TARW Oude Witte	20 a 23	ß
—— Nieuwe dito best	18 a 21	ß
—— —— dito gem.	14 a 16	ß
—— Blauwe dito	13 a 17	ß
—— Zomer dito	14 a 16	ß
ROGGE Zeeuwsche	13 a 15½	ß
ERTEN Grauwe	14 a 16	ß
—— Blauwe	16 a 22	ß
—— Witte	15 a 16	ß
WITTEBOONEN	15 a 22	ß
	by 't Last.	
BOEKWEIT, op 154 ℔	20	£
Rotterdam den 19 February.		
	by 't Last.	
dito, zonder Wigt	18 a 19	£
GERST Winter	17¾ a 19	£
—— Zomer	16½ a 17	£
HAVER Zeeuws.	9 a 12	£
PAERDEBOONEN	17 a 18	£
	by den Steen.	
VLAS Allerbest	46 a 48	ft.
—— Best	38 a 40	ft.
—— Ordinair	34 a 35	ft.
—— Gemeen	30 a 31	ft.
—— Slegt	27 a 28	ft.

NIEUWE
NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN,

MAERT.

MDCCLXXVI.

HOLLAND.

AMSTELDAM.

Wy hebben in het voorgaende jaer gezien, welke schikkingen zyne Koninglyke Majesteit van Denemarken meende te moeten nemen, om by gelegenheid van het berugt faillissement, van 't Comptoir van *ter Borg en Zoonen*, voor de Planters in de Deensche Westindische Eilanden te voorzien, en hoe zyne Majestein ten dien einde in gemelde Colonien arrest en beslag hadt doen leggen op al wat de gezamenlyke schuldenaers van *Abraham ter Borch en Zoonen*, aen Capitael en Interessen te betaelen hadden enz (*). AMSTELDAM.

Hier tegens meenden *Gabriel Bourcourt* en *Zoon* en *Compagnie*, als Directeuren, en *Cornelis Jacob Gillis* en *Pieter van den Broek*, Commissarissen van de Negotiatie, in den jare 1768 en 1769. ten laste van diverse Planters op de Deensche Americaensche Eilanden, ten Comptoire en onder directie van *Abraham ter Borch en Zoonen* opgerigt, aen Hun Hoog Mogende de

(*) Zie NIEUWE NEDERL. JAERB. 1775. bl. 767. en volgg.

AM-STEL-DAM. de Algemeene Staten by een Verzoekſchrift te moeten vervoegen, waer in dezelven zig in het breede bezwaerden „ over gem. Placaet, door den „ Major Generael en Gouverneur Generael der „ gem. Deenſche Americaenſche Eilanden, Pe- „ ter Clauſen, in den naem van zyne Koningly- „ lyke Majeſteit van Denemarken en Noorwe- „ gen, en onder hoogſtdeszelfs Zegel op den 21 „ Mey 1774 gepubliceert, waer by den zelve „ op een alleſints erroneus voorgeven van het „ conſiderabel verlies van het geen hoogſtgemel- „ de zyne Majeſteits Onderdaanen, by Abraham „ Ter Borch en Zoonen, kwaamen te lyden, en „ van eene pretenſie, welke hoogſtgedagte zy- „ ne Majeſteit zelve ten laſten van het zelve Huis „ zoude zyn hebbende, hadden gedaen detinee- „ ren en arreſteeren alle de Middelen, Effec- „ ten, Actien en Crediten, den voorn. Abraham „ Ter Borch en Zoonen op dezelve Eilanden „ competeerende, en al het geen dezelve aldaer „ te vorderen zouden hebben wegens Capitalen „ en Intereſſen, met ordre in ſubſtantie aen alle „ en een iegelyk, om al het geen, dat iemand, „ wie het ook zyn mogte, verſchuldigt zoude mo- „ gen zyn aen dezelve Abraham Ter Borch en „ Zoonen, tegens reciven aen gemelde Gouver- „ neur of by hem geſtelde Commiſſariſſen te be- „ taelen en op te brengen, welke betaelinge hen „ in cas van eenige regtsvordering dieswegens, „ zoude ſtrekken tot volleedige ſecuriteit en de- „ charge, en dat met zoodanige ſtricte beveelen „ dien aengaende, en comminatie van die pœna- „ liteiten tegens de in gebreken blyvende, als „ het zelve Placaet was medebrengende, gelyk „ al verder daer by mede de reſpective Planters „ geor-

AMSTELDAM.

„ geordonneert en geinjungeert was eene precise „ Staet van hunne Plantagien, daer op gevestig- „ de Hypothequen en Notitie van het geen de- „ zelve daer op genooten hadden, binnen veer- „ tien dagen aen den voornoemde Gouverneur, „ of by den zelven daer toe gestelde Commissa- „ rissen over te geeven en ter hand te stellen, „ gelyk dan ook vervolgens uit nadere notifica- „ tien bleek, dat 'er effectivelyk zoodanig een „ Commissie op den Lieutenant Collonel en Vi- „ ce-Commandant Schimmelman, en op seekere „ Ludeman en Schumacher, zig op de voorsz. „ Eilanden bevindende, was gedecerneert, zoo „ als zulks konde blyken uit de Translaet-Ex- „ *tracten van de publique* Nieuwspapieren, ne- „ *vens de voorsz.* Requeste gevoegt: zynde de „ *Suppl'anten in vertrouwen*, dat niets onbilly- „ ker en minder met de regulen der billykheid, „ en die van het Regt der Volken over een ko- „ mende, konde gevonden worden, dan de voorsz. „ gestelde ordres, welke de Supplianten zig niet „ konden verbeelden met voorkennisse van zyne „ Koninglyke Majesteit te zyn geëmaneert, ten „ waere aen hoogstdenzelven door eene geheele „ verkeerde voordragt de waere omstandigheden „ en gesteldheid van zaeken gedeguiseert waren „ geworden.

„ En representeerende de Supplianten wyders „ de onbillykheid, hardigheid en incongruiteit „ van dezelve gedaene Publicatie, als ook de „ nadeelige consequentien, die het zelve op het „ interest der Planters in het Koningryk van De- „ nemarken, deszelfs Credit en Commercie zou- „ de moeten hebben; verzoekende, om rede- „ nen in de voorsz. Requeste geallegeert, haer

AM-STEL-DAM.

„ Hoog Mog. favorabele Brieven van voorschry-
„ vinge en serieuse recommandatie aen der zel-
„ ver Minister by den Hove van Denemarken,
„ ten einde niet alleen de Supplianten te appu-
„ yeeren, en op alle mogelyke wyze behulpzaem
„ te zyn, en zoodanige remonstrantien als de-
„ zelve tot intrekking en annullatie van de voor-
„ noemde Publicatie en tot reparatie en herstel
„ van het geen uit dien hoofde reeds mogte ge-
„ gedaen en ondernoomen zyn, mitsgaders ten
„ einde de reeds overgegeeven Producten direct
„ wederom ontslagen, en na Koppenhagen of
„ herwaerds verzonden worden, om te strekken
„ tot betaeling van de Capitalen en Interessen
„ aen de negotiatie verschuldigt, by zyne Ko-
„ ninglyke Majesteit van Denemarken voornee-
„ mens zyn te doen, maer ook ten dien einde
„ uit naeme van haer Hoog Mog. by dezelve
„ zyne Koninglyke Majesteit te doen zoodanige
„ representatien, en over te geven zoodanige
„ Memorien als tot adstructie van der Supplian-
„ ten verzoek en goed regt zoude mogen die-
„ nen, en haer Hoog Mog. in een zaek van dat
„ gewigt en gevolg zullen oordeelen te behooren"

De Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland, namen dit Request en Bylagen over, en wierdt dien onverminderd by hunne Hoog Mogende den 15 van Herfstmaend 1774 goedgevonden: „ dat Copie van de voorsz Re-
„ quest en Bylagen gezonden zouden worden aen
„ den Heere Bosch de la Calmette, haer Hoog
„ Mog extraordinaris Envoyé aen het Hof van
„ zyne Majesteit den Koning van Denemarken,
„ en den zelve daer nevens aengeschreven, zulks
„ en daer hy het van vrugt zal oordeelen, de
„ Sup-

„ Supplianten niet alleen te appuyeeren, en op
„ alle mogelyke wyze behulpzaem te zyn, in
„ zoodanige remonstrantien als dezelve tot in-
„ trekking en annullatie van voorf. Publicatie,
„ en tot reparatie en herstel van het geen uit
„ dien hoofde reeds mogte gedaen en ondernoo-
„ men zyn, mitsgaders ten einde de reeds over-
„ gegevene Producten direct wederom ontslagen,
„ en na Koppenhage of herwaerds verzonden
„ worden, om te strekken tot betaeling van
„ de Capitalen en Interessen aen de negocia-
„ tie verschuldigt, by zyne Koninglyke Maje-
„ steit van Denemarken voorneemens zyn te
„ doen, maer ook, om uit naem van haer Hoog
„ Moggende by hoogstgedagte zyne Koningly-
„ ke Majesteit te doen zoodanige representatien,
„ en over te geeven zoodanige Memorien als tot
„ adstructie van der Supplianten verzoek en goed
„ regt zullen kunnen dienen, en hy best oordee-
„ len zal te behooren."

AMSTELDAM.

Deze tusschenkomst en voorspraek van hunne Hoog Mogende hadt ten gevolge, dat zyne Koninglyke Majesteit van Denemarken goedvondt, dit arrest en beslag wederom op te heffen, om redenen, in de Koninglyke bevelbrief te vinden, die uit het Deensch vertaeld, aldus luidt:

Aan den Gouverneur Generaal en verdere ter Regeering aangestelde, over de Americaansche Eilanden.

CHRISTIANUS SEPTIMUS!

Onze byzondere toegeneegenheid!

Doordien Onze geliefde *Engebret Hesselberg*, Onzen Generaal Krygs-Commissaris, als Gevolmagtigde van verscheidene Inwoonders en Planters

AMSTELDAM.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aen Ter Borch *en* Zoonen *schuldig zyn, wordt opgegeven.*

op Onze Americaansche Eilanden, en *Friederich de Coninck*, Onzen Agent, als Gevolmagtigde van *Gabriel Bourcourd*, *Cornelis Jacob Gillis* en *Pieter van den Broek*, als Directeur en Commissarissen van de in de Jaaren 1768 en 1769 ten Comptoire van *Abraham ter. Borch* en *Zoonen* in Amsterdam, ten lasten van verscheiden Planters op gemelde Onze Americaansche Eilanden, opgerechte Geld-Negotiatien, de eerste groot Twee Millioenen en Een Honderd Achtien Guldens, Hollandsch Courant, en de laatste groot Vier Millioenen Drie-en-Twintig Duizend Twee Honderd Zes en Negentig Guldens, mede Hollandsch Courant, in welke qualiteit zylieden, volgens twee in Amsterdam onder dato den 22 Juny des voorleedenen Jaars gepasseerde Notariale Actens, waar van de Copyen hiernevens aan U werden toegezonden, hebben gevorderd alle onder gezegde Negotiatien behoorende, door de West-Indische Planters uitgegeevene en onder hun lieder en der Notarissen Zegels berustende, respective 17 en 48 Origineele Pand-Obligatien of Hypotheequen aan hun te werden overgeleverd, en zylieden in het bezit derzelver gesteld; en in welke qualiteit zylieden door *Hesselberg* zyn erkend, als tot gemelde Geld-Negotiatien eenige en rechtmatige Crediteuren, voor zo verre zyne Committenten daartoe Debiteuren zyn; als nu aan Ons alleronderdanigst hebben voorgedragen: Dat tusschen voornoemde Directeuren en Commissarissen ter eene zyde, en gemelde Generaal Krygs-Commissaris *Hesselberg*, voor zich zelven, en *Johan Friederich Heinrich*, *Cornelius Hendricksen Iz.*, *John Hendricksen Jansfoon's* Erven, *Isaac Markoe*, *Patrick Mac Donough*, *Cornelis Cortright*, *John Wilkenson Hanson*, *Thomas Wilson*, *George Biggs*, *Christian Friederich Laurberg*, *John Jordan*, *Daniel Fock*, *James Cuningham's* Erven, *Charles Pym Burt*, *Margarett Low* en *Jörgen Hansen Möller*, van hunnentwegen, zo mede voorgemelde *Hesselberg* en *James Meade*, voor hun zelven, en *Lucas von Beverboudt*, *Christopher Mc. Evoy*, en *Johannes Wood*, ter andere

zy-

zyde, onder 22 en 23 Mey des voorleedenen Jaars in Holland voor Notaris is gesloten een Contract en Conventie, van volgenden inhoud: AMSTELDAM.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aan Ter Borch en Zoonen schuldig zyn, wordt opgeheven.

1. Voor zo verre als de voornoemde en andere Planters en Inwoonders in het Deensch America, zullen hebben gegeeven Hypotheequen op hunlieder Effecten, Etablissementen of Plantagien in bovengenoemde Negotiatien van de Jaaren 1768 en 1769, zonder daar voor de waarde te hebben genoten, zo accordeeren en verbinden zich de bovengemelde Directeur en Commissarissen, als dan zodanige Hypotheequen aan hunlieden te rug te geven, als welke door hun zullen uitgegeven zyn, en dezelve te doen annulleeren en roijeeren in de publique Prothocollen of Registers, op gezegde Eilanden, zonder eenige uitgaven of onkosten voor of ten lasten van voornoemde Planters.

2. Voornoemde en alle andere Planters of Inwoonders in het Deensch America, welkers Effecten, Etablissementen of Plantagien in gemelde Negotiatie zyn verhypothequeerd, en welke het volle beloop van hun Hypotheecq niet hebben ontfangen, zullen niet werden gedebitteerd, als voor de somma, welke zylieden werkelyk hebben ontfangen en genoten; niet tegenstaande de in gezegde Hypotheequen vermelde somma grooter mogte zyn.

3. Aan bovengemelde en alle andere Planters of Inwoonders in het Deensch America, welke zyn verbonden in gezegde Negotiatien, en welke zich in de omstandigheid bevinden, dat zylieden hebben uitgegeven of geremitteerd twee of meerder Hypotheequen op hunlieder Effecten, Etablissementen of Plantagien, waar van de eerste of voorgaande is vervat in de laatste, verbinden zich voorgemelde Directeur en Commissarissen, de zodaanige voorafgaande Hypotheequen te rug te geven, en dezelven te doen annulleeren en royeeren in de opentlyke Prothocollen of Registers op de Eilanden, zonder eenige uitgaven of onkosten ten lasten van meergemelde Planters.

4. De bovengem. Planters en alle andere Deen-

AMSTELDAM. 't Arrest op 't geen de Deensche Planters aan Ter Borch en Zoonen schuldig zyn, wordt opgegeven.

sche Onderdaanen of Ingezeetenen op de *Americaansche Eilanden*, welke by gezegde Negotiatien zyn geëngageerd of verbonden, zullen in rekening werden gecreditteerd voor alle de Remises en betalingen welke gedaan zyn aan de Heeren *Abraham ter Borch* en *Zoonen*, zonder eenige de minste reserve; maar zullen van zodanige Remises eerst werden afgetrokken de Somma's, welke gezegde Planters verschuldigd zyn, buiten en behalven hunlieder Pand Obligatien; en zal het restant der Somma's vervolgens valideeren op de Hypotheequen.

5. Meergemelde en alle andere Planters of Ingezeetenen van het Deensch America, zullen door bovengen. Directeur werden gecreditteerd in de Boeken en Rekeningen dezer Negotiatien voor de Sommen, welke zylieden van zyne Deensche Majesteit's, onder den 28 September 1774 benoemde, Commissarissen hebben ontfangen; de Wissel-Cours bereekend zo als dezelve op dato van den ontfangst is geweest; doch op Conditie, dat gemelde Planters aan bovengen. Directeur zullen zenden de quitantien der Koninglyk Commissarissen, voor het geene aan hunlieden in diervoegen is betaald.

6. Werd uitdruklyk bedongen, dat bovengen. Planters, in welkers naam de laatste Comparant, de Heer *Hesselberg*, contracteerd, geenszins zullen verpligt zyn hunlieder Suikeren, of anderen Producten hunner Plantagien, naar Holland te zenden (onaangezien zulks is ééne der Conditien by de Hypotheequen vastgesteld, welke door de Comparanten by dezen werd gealtereerd) maar zullen zylieden dezelven kunnen zenden naar *Koppenhagen*, of andere Steden en Plaatzen toebehorende aan zyne Majesteit den Koning van *Deenemarken*; doch wel te verstaan, dat zo wanneer Hoogstgem. zyne Majesteit zal permitteeren dat gezegde Suikeren of andere Producten, geheel of ten deele naar Holland mogen werden gezonden, en de Planters uit krachte van zodanige permissie daar mede Remise willen doen, 't geene altoos in hunlieder vrye keuze en believen zal staan, zylieden alsdan dezelve aan niemand

mand anders zullen kunnen addresseeren, noch consigneeren hier te Lande, als aan den Directeur van deze Negotiatiën.

7. Is bepaald en vastgesteld, dat meergem. Planters niet zullen gehouden zyn te zenden hunlieder geheele Crop, maar zal voldoende zyn zo veel te zenden als benodigd zal zyn ter betaling der Interessen en ter afbetaling van de verschuldigde Capitalen; en zullen meergen. Planters volkomene vryheid hebben, om hunne Suikeren en Effecten welke door hunlieden naar *Denemarken* zullen worden afgeladen, te zenden of adresseeren aan zodanige Commissionairen als zylieden, gemelde Planters, zullen goedvinden; doch wel te verstaan, dat alsdan gemelde Planters zullen gehouden zyn aan den Directeur der gemelde Negotiatiën van zodanige Remises kennisse te geven.

AMSTELDAM. *'t Arrest op 't geen de Deensche Planters aan* Ter Burch *en* Zoonen *schuldig zyn, wordt opgeheven.*

8. *Bovengemelde Planters zullen niet gehouden* zyn hunne *Provisien* of benodigdheden voor hunlieder *Plantagien* uit Holland te ontbieden, maar zal hunlieden vrystaan dezelven te doen komen van waar zylieden goedvinden; maar zo wanneer zylieden zullen gelieven dezelven van hier te doen komen, zo zullen zy daar toe Commissie geven aan de Directeuren der Negotiatie, indien zy zulks begeeren, en het welke van hunlieden zelve zal dependeeren.

9. Bovengemelde Planters zullen niet betalen dubbele Commissie of Provisie voor den verkoop hunner Suikeren of andere Effecten in Europa, maar wat betreft de Provisie van gezegde verkoop, zo zal men zich dieswegens reguleeren volgens het geene men gewoon is geweest in de laatste Jaaren tusschen *Ter Borch* en gemelde Planters.

10. Betreffende de twee pro Cento, welke ingevolge de Hypotheequen op de Eilanden moeten werden betaald aan *Salaris* voor de Agendarissen, zo is als nu vastgesteld, dat deze twee pro Cento in 't vervolg niet meer van de Planters zullen kunnen werden gevorderd.

11. Offschoon de voornoemde Directeur en Commis-

AMSTELDAM.

'*t Arrest op 't geen de Deensche Planters aan Ter Borch en Zoonen schuldig zyn, wordt opgegeven.*

missarissen van gedachten zyn, dat de Commissien in gemelde Hypotheequen in alle opzichten zyn gereguleerd naar Costume in *Koppenhagen* en andere handeldryvende Steden, te weten twee pro Cento voor den verkoop der Suikeren en andere Producten van de Americaansche Eilanden, in Europa, twee pro Cento Commissie voor het expedieeren en afzenden der Provisien en andere benodigheden, welke werden geordonneerd, een half pro Cento, voor het betalen der Wisselbrieven, en een half pro Cento, voor het doen der Assurantie; zo is men echter overeengekomen, dat men in alle gevallen in Holland geen meer Commissie zal kunnen nemen als onder de Kooplieden in *Koppenhagen*, by het effectueeren van zodanige Commissien voor de Inwoonders op gezegde Eilanden, in Costume is.

12. Ten opzichte der Recambio voor Wissels en andere Traittes, welke zyn getrokken door bovengemelde Planters op de Heeren *Abraham ter Borch en Zoonen*, en met Protest geretourneerd, by faute van acceptatie of betaling, zo zullen aan de zodanige Planters werden vergoed, als welke het recht zullen hebben gehad, om dezelve te trekken; en, betreffende de manier van het creditteeren, zo zal men ten dien opzichte zich reguleeren naar het geene is bepaald by het voorgaande vierde Articul.

13. Doordien voorgemelde Planters pretendeeren recht te hebben, om meerder penningen van gezegde Negotiatien te vorderen (alhoewel na dat zylieden het volle beloop hunner Hypotheequen hebben genoten) in proportie van de verbeteringen, welke zy hebben gedaan, of voornemens zyn te doen op hunlieder Plantagien, en doordien gemelde vordering is ondoenlyk geworden, ter oorzake van het faillissement van het Huis van gezegde Heeren *Ter Borch*, zo verklaaren de Comparanten, zo ten dezen opzichte, als alle daar uit voortkomende disputen, dat zylieden zyn overeengekomen, zo als overeenkomen zyn by dezen: Dat de laatste Comparant (de Heer *Hesselberg*) zal, zo wel voor zich zelven, als van wegens de geenen welke hy re-

pre-

presenteerd, op de krachtigste wyze renuntieeren van zodanig recht als gemelde Planters pretendeeren te hebben tot grotere Geld beleening op de verbetering van hunlieder Plantagien; zodanig dat gem. Planters geen recht zullen hebben, om grooter fournissement uit de Negotiatien te vorderen, na dat zylieden de volkomene waarde hunner Hypotheequen hebben genoten; ten zy dan, dat de Directeuren vrywillig wilden consenteeren in het fourneeren van nieuwe fondsen, surpasseerende het beloop van voorgemelde Hypotheequen. En dat, ter andere zyde, de eerste Comparanten willen accordeeren, gelyk zylieden accordeeren by dezen, zo voor zich als hunne Successeuren en de Geinteresseerdens in gemelde Negotiatie, welke zylieden representeeren, dat bovengenoemde Planters, tot dat de geheele betaling geschieden zal van hunne verschuldigde Capitalen en Interessen, niet meerder zullen betalen als vyf en een half pro Cento Interest Jaarlyks, in plaats van ses pro Cento, welke by de Hypotheequen zyn bepaald, en dat van zodanige Sommen, welke zylieden, volgens de laatste Rekening-Courant, zullen bevinden schuldig te zyn; en, ten einde dat zodanig Rabat, of afkorting van Interest, geene verwarring zoude kunnen veroorzaken, zo is men overeengekomen, dat alle de Rekening-Courant der Planters zullen werden opgemaakt, zo die, welke zich bevinden in de Negotiatie van den Jaare 1768 tot primo July 1775, als mede die, welke zyn in de Negotiatie van 1769 tot primo January 1775; en dat zylieden van het Capitaal, het welke per saldo van rekening tot die Datums zullen schuldig bevonden werden, zullen betalen een Jaarlyksche Interest van vyf en een half pro Cento.

AMSTELDAM. *'t Arrest op 't geen de Deensche Planters aan Ter Borch en Zoonen schuldig zyn, wordt opgeheven.*

14. Wyders, vermits 'er Planters zyn, welke het beloop van hunlieder Hypotheequen niet hebben ontfangen, zo is men ten hunnen opzichte zodanig overeengekomen, dat de Planters welke zich in die omstandigheid bevinden, niet meer zullen betaalen, volgens de respective bovengem. Termy-

AMSTELDAM.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aan Ter Borch *en* Zoonen *schuldig zyn, wordt opgegeven.*

mynen van primo July 1775, of primo January 1775 als zynde zylieden begrepen in de Negotiatien van 1768 of 1769, als vyf pro Cento Jaarlyksche Interest, in plaats van zes pro Cento; en considereeren de Contractanten dit ontwerp als eene vergoeding voor de ongelegenheid, dat zylieden zich in die tyd niet hebben kunnen bedienen van de volle Somma in hunlieder Hypotheecq bepaald; welke korting zylieden zullen genieten tot zo lange de Directeuren hunlieden vryheid geven om op te nemen, of zylieden werkelyk zullen hebben opgenomen, het volle beloop van hunlieder Hypotheequen, het welke aan hunlieden zal werden betaald binnen den tyd van vyf Jaaren, te weten een vyfde gedeelte Jaarlyks, te rekenen van den dag af dat het Arrest, het welk den 21 Mey 1774 is gelegd geworden op de Effecten van bovengem. Plantagien, is ontslagen; gelyk ook teffens de Planters zullen vryheid hebben, om te betalen het door hunlieden aan de Negotiatie verschuldigde. Dat, na deze gestelde Termynen van vyf Jaaren, die geenen, welke het volle beloop van hunlieder Hypotheequen genoten hebben, zullen gehouden zyn te betalen vyf eneen half pro Cento 's Jaars, even als de andere Planters; maar, zo wanneer onder gemelde Planters eenige mogten gevonden worden, welke noch een vierde gedeelte, of ten minsten een vyfde gedeelte, van het beloop hunner Hypotheequen zullen te vorderen hebben, en renuntieeren wilden van hunne vordering op het resteerende beloop, zo zullen zylieden niet alleen continueeren de gezegde korting der Interest van een pro Cento, maar zullen de Directeur en Commissarissen daarenboven hunlieden noch accordeeren zodanige vergoeding als naar redelykheid en omstandigheid van zaken zal geoordeeld werden te behoren.

15. Doordien ter eene zyde is gereguleerd, dat de origineele Hypotheequen zullen verblyven by den Directeur en Commissarissen, het zy in hunlieder handen, of onder derzelver Zegels by een Notaris werden gedeposeerd, en de Planters ter andere zyde

de behoorlyk moeten werden gerust gesteld en verzekerd wegens de door hunlieden gedaan werdende betalingen, zo is gestipuleerd: Dat de door Directeuren dezer Negotiatie gefourneerde en door bovengemelde Planters geaprobeerde Rekeningen-Courant ten allen tyde en plaatze den Debiteur zullen dienen tot een wettig en volkomen bewys tegens een iegelyk, welke zoude kunnen eigendom of possessie bekomen van gemelde Hypotheequen; zo mede ook dat zy Debiteuren niet meer schuldig zyn als het beloop der Saldo's van dezelve Rekeningen-Courant.

AMSTELDAM. *'t Arrest op 't geen de Deensche Planters aen* Ter Borch *en Zoonen schuldig zyn, wordt opgeheven.*

En is men gezamentlyk overeengekomen, dat de bovengen. Planters moeten hebben eene volkomene zekerheid en vertrouwen tot al het geene Directeuren in hunlieder qualiteit zullen doen blyken en te kennen geven, zonder dat men tegens den inhoud van dien in 't vervolg iets zal hebben voortewenden. En zal wyders het geene door Directeuren, in voorgem. qualiteit, werd geschreeven, onderteekend, gedaan of verricht, aangezien moeten werden van gelyke kracht en waarde te zyn als of het zelve was geschreeven of verricht door alle de Geinteresseerdens.

16. Ten zelven einde, en om alle verwarring voortekomen, zo zullen Directeuren verpligt zyn Jaarlyks aan gemelde Planters te zenden derzelver Rekeningen-Courant; en zullen de Planters van hunne zyde gehouden zyn dezelven te aprobeeren of disaprobeeren binnen den tyd van drie Maanden na dat zylieden dezelve Rekeningen-Courant zullen hebben ontfangen; met expresse verklaring indien dezelven disaprobeeren, vermits, by faute van dien, dezelve Rekeningen-Courant zullen gehouden werden voor geaprobeerd, zo wel ter oorzake der silentie van de Planters, als door eene formeele en expresse approbatie.

17. Zo wanneer het mogte gebeuren dat meergenoemde Planters mogten verpligt zyn te betalen de tien pro Cento van hunlieder Capitalen, waar toe zylieden zich by hunne Hypotheequen hebben ver-

AMSTELDAM. verbonden, en dan zulks als noch voor hun inconvenabel mogte zyn, zo willen Directeuren en Commissarissen in zodanig geval hunlieden faciliteeren, zo veel hun zulks zal mogelyk zyn en de omstandigheden toelaten.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aan Ter Borch *en* Zoonen *schuldig zyn, wordt opgegeven.*

18. Eindelyk is bepaald en uitdrukkelyk vastgesteld, dat voorgem. Hypotheequen en Planters, voor zo verre derzelver inhoud met de voorstaande Conventie niet is veranderd of gelimiteerd, voor overige in derzelver geheele kracht en waarde zullen verblyven, zonder dat de by deze tegenswoordige onveranderde Posten zullen kunnen werden geconsidereerd als in 't minste veranderd op geprejudicieerd; zo als ook deze overeenkomst of schikking niet is gemaakt als in verwachting en hoope, dat het zyne Koninglyke Majesteit van *Denemarken* moge behagen, op het voordragen van de met de Planters gemaakte convenable overeenkomst, het Arrest te doen ontslaan, het welke den 21 Mey 1774 is gelegd geworden op de Effecten van de bovengenoemde Planters; voor zo verre het zelve arrest de bovengem. Negotiatien is concerneerende; en de gezegde Planters in vryheid te stellen, ten einde te betalen de verschuldigde Interessen en Capitalen, of het geene zylieden verder noch aan bovengem. Negotiatien zullen schuldig blyven.

Ter nakominge van voorstaande Conditien en Reglement verbinden zich de voornoemde Comparanten, zo ter eenre als ter andere zyde, in hunlieder respective qualiteiten, in conformiteit der wetten en rechten.

Ten welken opzichte, na dat dus alle de klagten en bezwaarnissen, waar toe de contracteerende Planters zich hebben gevoegd en gerechtigd geoordeeld, in diervoegen zyn uit den weg geruimd, dat *Hesselberg*, van wegens zyne Committenten, als nu heeft verklaard, dat wegens gezegde twee Negotiatien van 1768 en 1769 verder niets heeft te klagen; zo als ook de *Coninck*, van wegens zyne Committenden, de Hollandsche Crediteuren, heeft verklaard dat zylieden met dezelven hunnen Debiteuren

AMSTELDAM.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aen Ter Borch en Zoonen schuldig zyn, wordt opgegeven.

ren vergenoegd zyn; zo méde, dat beide déze Gevolmagtigdens, ingevalle eenige differenten by het opmaken der Rekeningen mogte komen te existeeren, zylieden van wegens hunne Committenten zyn overeengekomen, dat alle zodanige difficulteiten zullen werden afgedaan, het zy in der minne of door uitspraak van goede Mannen: zo hebben voorn. Generaal Krygs-Commissaris *Hesselberg* en Agent de *Coninck* beide onderdanigst verzocht:

1. Dat het Arrest, het welk ingevolge Onze Order door U, den Generaal Major *Clausen*, onder dato 21 Mey 1774, is gelegd geworden op het geene de Debiteuren van *ter Borch* in de West-Indien moeiten betalen, in afkorting van Capitaal en Interessen, voor zo veel het zelve Arrest betreffende is, den voorf. 21 Planters in de twee Geld-Negotiatien van 1768 en 1769, mogte werden opgeheven of ontslagen, en gezegde Planters in vryheid gesteld, om zelve te kunnen afdoen hunlieder Debet in gezegde Negotiatien, conform het geslotene Contract.

2. Dat dus de zaak van deze 21 Planters met voorgemelde twee Negotiatien, van de door Ons alhier aangestelde Commissie, mogte worden ontslagen.

3. Dat zedert de Directeur en Commissarissen van meergem. Negotiatien van 1768 en 1769, zodanig als by nevensgaande Copia van hunlieder schryvers onder 9 Juny 1775 aan *Hesselberg* blykende is, hebben toegestaan, onder eene zekere voorwaarde, de noncontracteerende Debiteuren van de Negotiatien van de 1768 en 1769 dezelve Condities als de voorgem. 21 Planters hebben bedongen, zo mede ook by gemelde Contract gespecificeerde vyf eerste Articulen, waar by zylieden, zo wel als de Contracteerende, werden bevryd van alle gevreesde nadeelen, en dus in zo verre met dezelven gelyk gesteld.

Dat derhalven het Arrest voor de noncontracteerende Debiteuren, van de Negotiatien dezer twee Jaaren, mogte worden ontslagen.

AM-STEL-DAM.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aen Ter Burch en Zoonen schuldig zyn, wordt opgeheven.

En eindelyk ten 4. Dat de zaak der laatstgemelde noncontracteerende Planters verder mogte verblyven onder de Commissie.

En, doordien aan de schikkingen, welke Wy voorheen hebben gemaakt, omtrent de door *Abraham ter Borch* en *Zoonen* gedaane beleening aan Onze Americaansche Onderdaanen, als nu gedeeltelyk is voldaan, daar in, dat de Crediteuren dezer twee Negotiatien en derzelver Commissarissen, by het aangaan hunner Conventie, hebben gerenuncieerd meerder te vorderen, volgens de uitgegevene Hypotheequen, als het geene waar van de Inwoonders werkelyk de waarde hebben ontfangen van *Abraham ter Borch*, en de Interessen zyn gemodereerd tot vyf en een half en vyf pro Cento respective, zo mede voorts alle de voor de Debiteuren onereuse Conditien ten opzichte van de afzending der Suikeren naar Holland, het verkopen derzelve, het bezorgen der Commissien en Salaris, als mede van den Inkoop der Provisien, tot welk alles zich de Debiteuren hadden verbonden, zyn uit den weg geruimd, en dus alle de gemelde Debiteuren van de in hunlieder uitgegevene Obligatien drukkende, of tegen Onze algemeene Ordres strydende, Articulen zyn ontheft, voornamentlyk van die, om de ter betaling geschikte Producten direct ten verkoop naar Holland aan *ter Borch* over te zenden; waar by komt, dat het geene wy noch hebben gehad te herinneren, ten einde te werden veranderd en gereguleert, in het 4de, 9de en 18de Articul van het voorgem. tusschen Directeur en Commissarissen van wegens de Hollandsche Crediteuren, en den Generaal Krygs-Commissaris *Hesselberg* en *James Meade*, van wegens de Planters en Debiteuren, getroffen vergelyk van 22 en 23 Mey Anna passato, ook mede is weggenomen en geredresseerd, doordien de Agent *de Coninck*, onder den 12 February dezes Jaars, uit krachte van de aan hem verleende ondepaalde Volmagt, schriftelyk heeft verklaard en van wegens zyne Principalen bevestigd:

1. Dat

1. Dat het 4de Articul in gezegde Conventie van den 22 en 23 Mey des voorledenen Jaars, zodanig zal werden veranderd, dat de aan *Abraham ter Borch* en *Zoonen*, voor hunlieder faillissement, door West-Indische Planters gedane Remises eerst zullen werden geëmploijeerd ter liquidatie der Interessen en afdoening der geleende Capitalen, achtervolgens den inhoud der Obligatien, waartoe dezelve waren geremitteerd; en welke tot dien tyd by de Negotiatien mogten zyn vervallen geweest, welkers restant vervolgens dienen zal ter afdoening voor *Abraham ter Borch* in privé.

AMSTELDAM. *'t Arrest op 't geen de Deensche Planters aan* Ter Borch *en Zoonen schuldig zyn, wordt opgeheven;*

2. Dat de in het 9de Articul der Conventie vermelve Provisie, volgens algemeen Koopmans gebruik, zal werden vastgesteld tot twee pro Cento.

En 3. Dat het de Planters zal vrystaan eene onbepaalde nieuwe beleening te doen, by een iegelyk, by wien zy met het meeste voordeel Crediet bekomen kunnen, doch buiten prœjuditie van de in hunlieder Eigendommen aan de Geldschieters, by hunne uitgegevene Obligatien, reeds gegevene prioriteit en zekerheid.

Zo geven Wy U by dezen te kennen: Dat wy, ingevolge voorgem. omstandigheden, uit hoofde van de voorn. tusschen de Crediteuren en Debiteuren van de Negotiatien der gemelde twee Jaaren door de Gevolmagtigdens aangegane Conventie, als mede de ter verandering in dezelve bestemde 4de, 9de en 18de Art., zo wel van den Agent *de Coninck* als den Generaal Krygs-Commissaris *Hesselberg*, hebben besloten en allergenadigst goedgevonden by dezen te ordonneeren: Dat het door U Generaal Major *Clausen*, op het door de hier voorgem., en als nu ter meerder duidelykheid op eene hier nevensgaande aparte designatie genoteerde, een en twintig Debiteuren verschuldigde, ingevolge uitgegevene vier en twintig à vyf en twintig Obligatien, benevens de Interessen van dien, onder 24 Mey 1774 gedaan Arrest en beslag, direct zal werden ontslagen, en gezegde Debiteuren ten dezen opzichten

AMSTELDAM.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aen Ter Borch *en* Zoonen *schuldig zyn, wordt opgegeben.*

vryheid werden gegeven, om zelve te kunnen afbetalen, het geene waar toe zylieden, volgens gezegde Obligatien en de aangegane Conventie, beneffens daarby gemaakte veranderingen, zich hebben verbonden; doch zal van zodanige Remises aan U moeten kennis gegeven worden, zo lange eenige van de Negotiatien van *Ter Borch* noch onder Arrest blyven; ten einde niet, onder pretext van het ontslagen Arrest, van deze Capitalen Remises werden gedaan voor andere Negotiatien welke noch onder Arrest zyn.

En doordien dus geene twist of disput meerder plaats heeft tusschen voorn. Debiteuren en Commissarissen, zo volgd van zelven; dat als niemand van hunlieden zich by de Commissie aanmelt, om decisie in hunlieder disput, zo blyft by de Commissie desaangaande niets meerder te verhandelen.

Wat betreft de overige Planters, welke noch niet, het zy zelve of by Volmagt, eenige dergelyke Conventie hebben aangegaan als de bovengem. 21 Persoonen, zo hebben Wy niets daar tegen, dat dezelve accedeeren en tot eene Conventie overgaan op dezelve Conditien en veranderingen als hier voren voor de 21 Debiteuren zyn gesloten en vastgesteld; doch zullen zylieden, zo haast een vergelyk zullen hebben aangegaan, direct daar van kennisse geven aan Onze Deensche Cancelary, en daar van produceeren eene Attestatie, het zy van den Directeuren en Commissarissen zelve, of van hunlieder Gevolmagtigde Agent *de Coninck*; ten einde het zelve nader kan werden onderzocht, of, en voor hoe veel, zylieden Debiteuren zyn van voorgem. twee Negotiatien van de Jaaren 1768 en 1769; het gene benodigd is, ten einde het ontslag van het Arrest kan werden uitgegeven.

Eindelyk, zo volgd van zelve, dat zylieden welke niet zyn overeengekomen met de Geldschieters, zo als mede de private Crediteuren van *Abraham ter Borch* en *Zoonen*, hunlieder zaak verder verblyven moet onder de aangestelde Commissie.

Waar na Gylieden U gehoorzaamst zult hebben

te

te gedragen, ten dezen de benodigde schikkingen in 't werk stellen, en Ons voor 't overige van den ontfangst dezer Order kennisse te geven; terwyl Wy Ulieden inmiddels Gode bevelen.

AMSTELDAM.

Geschreeven op ons Slot *Christiansburg*, in onze Koninglyke Residentie-Stad *Koppenhagen* den 14 Maart 1776.

't Arrest op 't geen de Deensche Planters aen Ter Borch *en* Zoonen *schuldig zyn, wordt opgeheven.*

CHRISTIAN R.

O. THOTT.

LUXDORPH. P. AAGAARD.

(*onder stond*)

Oprechte Copy van de Commissie, uitgeven by de Koninglyke Deensche Cancelary.

't welk getüigen

(*was geteekend*)

M. STABEL, ABR. SCHNEIDER.

(*was geteekend*)

F. C. SEVEL, BORNEMAN.

(*L. S.*)

Getrouwelyk vertaald uit het Deensch origineel.

JOHANNES MULDER.

Beëdigd Translateur.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG.

Wy hebben al meermalen gelegenheid gehad om te melden, dat het recht van *Aubaine*, volgends welk de goederen van vreemdelingen, die in Vrankryk sterven, aen den Koning vervallen, met verscheidene Nederlandsche Provincien is afgeschaft: Dit zelfde is nu laetstelyk ook nog tusschen den Koning van Vrankryk en deze Provincie vastgesteld, en door de Staten van Zeeland op het einde van Louwmaend by de volgende Publicatie bekend gemaekt.

't Recht van Aubaine wordt tusschen Vrankryk en Zeeland afgeschaft.

De Staten van Zeeland, allen den genen die deze zullen zien of hooren lezen, doen te weten: Alzoo tusschen den Heer Hertog d'Aiguillon, Minister en Secretaris van zyne Majesteit den Koning van Vrankryk, Gl. Ged. in name en van wegens Hoogstgedagte zyne Majesteit; en den Heer Lestevenon van Berkenrode, hunner Hoog Mog Ambassadeur aan het Hof van Frankryk, in hun Hoog Mogende naam en van Hoogstderzelver wegen, uit kragte van derzelver respective Volmagten, op den 23 July 1773 te Compiegne, is aangegaan, en vervolgens daar na, door beide Hooge Principalen, in behoorlyke forme, is geratificeerd geworden, de Conventie ter vernietiging van het wederzydsch Recht van Aubaine, waar van de Artykelen hier na volgen:

I. De onderdanen van de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, zullen in de Staten van zyne Allerchristlyke Majesteit niet meer aan het Recht van Aubaine onderworpen zyn; en teffens zullen de onderdanen van zyne Majt. in de Staten van hun Hoog Mog., van dit Recht, indien het plaats mogt hebben, of eenig ander dergelyk, onder welke benaming het ook zy, vry zyn.

II.

II. Het zal dienvolgens aan alle de onderdanen van gemelde Heeren Staten Generaal, zoo die geenen, welke hunne residentie hebben, of woonachtig zyn in eenige Provincien van Frankryk, of die 'er zich voor eenigen tyd hebben opgehouden en aldaar of in die Provincien kwamen te overlyden, vryſtaan, over hunne roerende en onroerende Goederen, van welke natuur ook, die zy in het Koningryk bezitten, te disponeren by Teſtament, Donatie of anderzints: verbindende zich hunne Hoog Mog. van hunne zyde, ingevolge het geen ten voordeele der bovengemelde onderdanen van hunne Hoog Mog. bepaald is, op de allerkragtigſte wyze, de onderdanen van zyne Allerchriſtlyke Majeſteit, dezelfde Rechten, Voorrechten en Vrydommen te laten genieten; zoo dat Franſche even als de onderdanen van de Republyk der Vereenigde Nederlanden, in alles, en overal, in de reſpective Staten van zyne *Allerchriſtlyke* Majeſteit en van hunne Hoog Mog. als de geboren onderdanen van die Mogenheit, in wier Land zy zich zullen bevinden, gehandeld zullen worden.

MIDDELBURG.

't Recht van Aubaine wordt tusſchen Vrankryk en Zeeland afgeſchaft.

III. Ter uitvoering dezer bovenſtaande Artikelen, zal het den Erfgenamen, zoo der Franſche als van de Onderdanen van Hooggemelde Heeren Staaten Generaal, die eenige Erffeniſſen in de reſpective Landen der beide Mogendheden te pretenderen hebben, vry ſtaan, dezelven zelfs ab Inteſtato, het zy in eigen Perſoon, het zy door volmagt hebbende, te acquireren, en die buiten de Staaten, alwaar dezelve gelegen zyn, te vervoeren, en zulks niet tegenſtaande alle Wetten en gebruiken hier tegen aanloopende, als welke Zyne Majeſteit by deze Conventie afſchaft: gelyk ook Hun Hoog Mog. alle Statuten, Ordonnantien, Plakaten en Coſtumen, welke zoo ook mogen zyn, in Hoogſtderzelver Staten ingevoerd, die tegen deze overeenkomſt mogten ſtryden, ten eenemaal afſchaffen.

Zoo is 't, dat Wy, in overweging genomen hebbende, dat verſcheide Ingezetenen Onzer Provincie, daar by een merklyk belang konnen hebben,

Middelburg.

en dat de Regter, in voorkomende omstandigheden, ten dezen betreklyk, behoord te weten waar na zig te konnen gedragen, hebben goedgevonden, de voorsf. Conventie, binnen Onze Provincie, alom daar zulks gewoon is te geschieden, te doen publiceren en affigeren, tot aller en een iegelyks informatie; met last aan alle Regters binnen dezelve, om zig *in Judicando* daar na te reguleren, &c.

UTRECHT.

UTRECHT.

Men ondervondt, dat in de Resolutie van de Staten van Utrecht van den 6 van Hooimaend 1768. eenige duisterheid was, welke twyffel baerde, of de uitdrukking aldaer: *dat ten platten Lande dezer Provincie geene Predikanten zullen mogen beroepen worden van de eene plaets na de andere*, alleen verstaen moet worden van Predikanten, die reeds in de Provincie van Utrecht staen, dan of het zig uitstrekt tot alle Predikanten, die ook van plaetsen buiten deze Provincie beroepen worden. Dit onzekere is by aenschryvinge van de Staten van den 6 van Sprokkelmaend aldus weggenomen:

Eerwaardige, Godvrugtige, Hoog Geleerde zeer Discrete.

Verklaring der Resol. van 6 July 1768.

Op het geene deezen aangaande ter Onzer Vergaderinge is voorgedragen, hebben Wy goedgevonden U Ed. by deezen aan te schryven, om die voorsieninge te doen, dat de Consulenten assisteerende by de Beroepingen van Predikanten ten platten Lande, zullen hebben zorge te dragen, dat daar by, tot de Dispectie van Predikanten eeniger Plaatzen, het zy binnen of buiten deze Provincie, niet werde getreden

ten

ten zy alvorens, conform de Resolutie van de Ed. Mog. Heeren Staten van 6 July 1768. Hoogstderzelver Dispensatie daar toe te hebben versogt en verkreegen. U-TRECHT.

Hier mede,

Eerwaardige, Godvrugtige, Hoog Geleerde, zeer Discreete, beveelen Wy Uw E. in de beschermingе van God Almagtig.

(*was geschreeven*)

J. GRAVE VAN NASSAU, vt.

Uwer E. goede Vrienden, de Gedeputeerden van de Staaten 's Lands van Utrecht.

Ter Ordonnantie van Dezelve.

C. A. Vos.

Ook hebben de Heeren Burgemeesteren en Vroedschap dezer Stad, het Vragtloon der Schietschuiten tusschen Amsteldam en Utrecht, den 10 der voorgaende maend, aldus nader bepaeld:

Op huyden is by de Ed. Gr. Agtb. Heeren Burgemeesteren en Vroedschap der Stad Utrecht, na voorgaand overleg, met de Wel Ed. Gr. Agtb. Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam, goedgevonden, de Lyst van het Vragtloon der Schietschuyten, vaarende tusschen Amsterdam en Utrecht, voor zo veel betreft zommige afgehuurde Vragten, te elucideeren, en te amplieëren, mitsgaders op het gemelde Veer te statueeren, de hier na volgende ordres. *Reglement ter bepalinge van 't Vragtloon der Schietschuiten.*

Art. I. Dat alle Goederen naar den tydt, dat aan het Veer gebragt zyn, ook gelaaden zullen moeten worden, zo dat indien voor eenigen der laast aangebragte, in het geheel, of ten deele in de Beurtschuit

O 5 van

UTRECHT. *Reglement ter bepalinge van 't Vragtloon der Schietschuiten.*

van dien dag geen plaats meer mogte zyn, dezelven als dan in de eerst volgende geladen zullen moeten worden, en des anderen daags verzonden, zonder die onder eenige pretexten langer te mogen ophouden:

Dat ook wanneer 'er zo veel meer Goederen aan het Veer gevonden worden, dat eene tweede Schuyt daar mede f26: - aan vragt kan bevaren, dezelve als dan nog dien zelven dag geëxpedieert zal moeten worden.

II. Dat voortaan aan alle Kooplieden vry zal staan, voor allerlei soort van Goederen eene geheele Schuyt af te huuren, en op zodanigen tyd en plaats als dezelve nodig hebben, mits betaalende f30 : voor zodanige Huur Vragten, als in de Vragtlyst van den Jaare 1745. niet gespecificeerd staan; dat ook in het vervolg alle de Huur Vragten, waar voor tot hier toe, in gevolge de gemelde Vragtlyst, minder is betaald, gelyk zullen worden gesteld met het Eykenhout; en dus mede op f22 - : des nogtans, dat de Vragten van allerleye Graanen altoos by het last gereekend, en volgens de voorschreeve Vragtlyst by continuatie betaald zullen worden.

En op dat de Schippers en het Veer door deze bepaaling niet mogten benadeeld worden, wordt hier mede aan alle Persoonen, dewelke eene Schietschuyt komen af te Huuren, wel expresselyk geinterdiceerd, in dezelve eenige andere Goederen te doen laden, dan die aan hem zelven, of wel aan zyn Correspondent alleen in eygendom toebehooren, op de verbeurte van f50 - : ten behoeve van de gezamentlyke Schietschuyt Schippers, dewelke nogtans gehouden zullen zyn, allerleye soort van Goederen, dewelke zodanig Persoon ter verzending in gereedheid heeft, met dezelve afgehuurde Schuyt te transporteeren

III. Dat voorts ingevalle iemand eene Schuyt heeft afgehuurd, gehouden zal zyn dezelve terstond te expedieeren, en ook na de aankomst tot Utrecht of Amsterdam, weder te doen lossen, of by faute van dien voor yder dag, dat dezelve komt op te houden, aan den Schipper te betaalen f2 : 10 - voor zyn legdag.

IV.

IV. Dat eyndelyk geen Schipper of Knegt, voortaan eenige Gelden of Goederen voor een ander in Commissie zal mogen mede neemen, ten zy dezelven mede op de Ceel gebragt werden, en onder betaling van de ordinaris Vragt, volgens de Ordonnantie; op de verbeurte van *f* 3 :- boven de voorsz. Vragt, ten behoeve van den Commissaris van die Stadt, alwaar zodanig Schipper zal aangekomen en bekeurd zyn.

En wordt de Commissaris van dit Veer, wel expresselyk gelast agt te geven, en zorge te dragen, dat de bovengemelde Art. exactelyk naargekomen, en geobserveerd worden, ook pœne van arbitraire correctie, enz.

UTRECHT, *Reglement ter bepaling van 't Vragtloon der Schuitschuiten.*

Nog hebben gemelde Heeren Burgemeesteren en Vroedschap voor de Tourwagen van Utrecht door *Cuylemburg* op *Thiel*, en te rug, op den zelfden 10 van *Sprokkelmaend*, het volgend Reglement vastgesteld en doen afkondigen:

Art. I.

Alle Maandagen en Donderdagen zal te Utrecht buiten de Tolsteeg-poort, van voor de Herberge den Engel, des morgens precies ten negen uuren een Postwagen op de Stad Thiel, door de Steden Cuylenborch en Bueren afryden, dewelke des Dingsdags en Vrydags van Thiel door Bueren en Cuylemborch naar Utrecht zal retourneeren: en zal dezelve van voor het huis van den Commissaris te Thiel vertrekken, zoo dra het Schip van Nymegen te Thiel zal gearriveerd zyn.

II. Insgelyks zal alle Maandagen en Donderdagen, zoo dra het Schip van Nymegen te Thiel zal gearriveerd zyn, aldaar van voor het Huis van den Commissaris een Wagen door Bueren en Cuylemborch op Utrecht afryden, en van daar invoege als by het voorige Articul gestatueerd is, des Dingsdags en Vrydags naar Thiel retourneeren.

III.

U-TRECHT. *Reglem. voor de Tour-wagten van Utrecht op Thiel, enz.*

III. Deze Tourwagens zullen op de voorgemelde dagen en tyd, het geheele Jaar door ryden, except in de maanden December, January en February.

IV. Voor de vragt van een Persoon van Utrecht op Thiel op de beste plaets, zal betaald worden . . . *f* 1-16-0

Voor de te rugplaatzen . .	1-10-0
Voor eene plaats voor in de Wagen	1- 6-0
Voor eene plaats naast den Voerman	1- 0-0

Van Utrecht op Cuylemborch.

Voor eene beste plaats . .	0-18-0
Voor eene te rugplaats . .	0-15-0
Voor eene plaats voor in de Wagen	0-13-0
Voor eene plaats naast den Voerman	0-10-0

Van Utrecht op Bueren.

Voor eene beste plaats . .	1- 8-0
Voor eene te rugplaats . .	1- 2-0
Voor eene plaats voor in de Wagen	0-18-0
Voor eene plaats naast den Voerman	0-14-0

Van Thiel naar Utrecht zal de vragt zyn als van Utrecht naar Thiel.

Van Thiel op Bueren zal betaald worden tot vragt voor eene beste plaats . 0- 8-0

Voor eene te rugplaats . .	0- 6-0
Voor eene plaats in den Wagen .	0- 5-0
Voor eene plaatst naast den Voerman	0- 4-0

Van Thiel op Cuylemborch.

Voor eene beste plaats . .	0-18-0
Voor eene te rugplaats . .	0-15-0
Voor eene plaats voor in de Wagen	0-13-0
Voor eene plaats naast den Voerman	0-10-0

Voor

UTRECHT.

Reglem. voor de Tour-wagen van Utrecht op Thiel enz.

Voor Kinderen eene geheele plaats bekledende, zal de volle vragt, voor op den schoot zittende, de halve vragt, en voor zuygende geene vragt betaald worden.

V. Wanneer zes Persoonen in den Wagen zynde, een zevende Persoon aankwam, zal die zig met de open zynde plaats moeten vergenoegen, dog zeven gulden willende betalen, zal een tweede Wagen moeten ryden en anders niet; de Voerman van die tweede Wagen zal verpligt zyn, onder weg mede op te laden, welke vragten in mindering zullen strekken der zoo evengenoemde zeven gulden voor den persoon, die den tweede Wagen heeft doen aanleggen, dog wanneer de vragt van den tweeden Wagen, door het mede onder weg opladen, meer dan zeven Gulden komt te belopen, zal dat meerder ten behoeve van den Voerman zyn, en ieder Persoon in dat geval de Vragt betalen, conform het voorige Articul.

VI. Voor Persoonen, dewelke tusschen wege uitmoeten, zal geen tweede Wagen behoeyen te ryden.

VII. De Vragten en Bestelgoederen met deze Wagens van Utrecht naar Thiel, vice versa verzonden wordende, zullen dezelven zyn als by de Ordonnantie van 24 December 1749, op het Voeren en Bestellen der Goederen, door den Bode Gevoerd en Besteld wordende, bepaald is, en zal van goederen onder weg opgenomen of afgegeven wordende, naar advenant betaald worden.

VIII. De Voerlieden van deze Wagens, zullen mogen te Houten hunnen Paarden Water geven, te Cuylemborch in den Toelast behoorlyk pleisteren, en te Bueren in de Herberg, alwaar de Prins uithangt, wederom hunne Paarden te laten drinken, zonder tusschen beide meer te mogen stilstaan, ook zullen zy verpligt zyn, op de hier voren vastgestelde dagen over Cuylemborch te ryden, en in de hier gemelde Herbergen te pleisteren, op de boete van drie gulden.

IX.

U-TRECHT. *Reglem. voor de Tour-wagen van Utrecht op Thiel enz.*

IX. Van deze Wagens en derzelver Bywagens, zal tot Veergeld aan het Veer te Cuylemborch, altoos, en ieder reize betaald worden, drie stuyvers, en noit meer; de Passagiers daar onder niet begrepen zynde.

X. De Voerlieden van deze Wagens zullen van Utrecht naar Thiel, en vice versa, buiten onverhoopte, en extraordinaire toevallen binnen den tyd van zes uuren moeten overryden, het pleisteren daar onder begrepen, en zal om alle captie te voorkomen, de Commissaris van dit Veer te Thiel gelast worden, om altoos aan den Voerman mede te geven een Billet waar op genoteerd moet staan het uur op het welk de Postwagen zal zyn afgereden, ook zal men te Cuylemborch behoorlyke zorge dragen, dat deze Wagens, en inzonderheid die van Thiel komen, zonder vertoeven worden overgezet.

XI. De Voerlieden van deze Wagens, zullen nimmer van de Wagens mogen gaan, zonder de Lysten aan een der Passagiers alvorens te hebben overgegeven. Ook zullen zy aan de Paarden geene Voederbakken mogen voorzetten, dan na dat dezelve alvorens behoorlyk zullen vastgemaakt hebben. Voorts zullen zy langs de Wagen gaande de Lysten der Paarden moeten vasthouden, en niet vermogen dezelven aan den Wagen te hangen op een Boete van drie gulden. En zullen nog Passagier nog Voerman op de Wagen mogen Tabak roken, wanneer een der Passagiers zulks mogte incommodeeren.

En wanneer een Voerman zig in den Drank te buyten gaat, of de Passagiers onheusch bejeegent, zal hy gelyke Boete van drie gulden betalen, en zal de Commissaris by het aankomen der Wagens present moeten zyn, en den Passagiers afvragen, of zy ook reden van klagten over den Voerman hebben, op dat dezelve in dat geval na behooren gecorrigeerd worde.

XII. Wanneer een Wagen buiten dit Veer, en

vast-

vastgestelde dagen, van Utrecht op Thiel, of van Thiel op Utrecht, eene Vragt mogt ryden, zal dezelve ledig te rug moeten keeren, of gehouden zyn van de Vragt, dewelke hy te Utrecht, te Thiel, of tusschen wegs mogt ontfangen, te betalen de helfte ten behoeve van den Voerman, welke of te Utrecht, of te Thiel aan de beurt legt, en in geval bevonden wordt dat zodanig Voerman eenige Vragt verzwegen of niet duidelyk opgegeven hadde, zal dezelve verbeuren zes gulden ten behoeve van den Voerman, die daar door benadeeld zal zyn. enz.

U-TRECHT. *Reglem. voor de Tour-vragten van Utrecht op Thiel enz.*

Ten laetsten hebben Heeren Burgemeesteren en die van den Gerechte dezer Stad, nopens de voorzieninge tegens dolle Honden, de volgende Publicatie, op den 16 van Louwmaend laetstleden, doen afkondigen.

Schout, Burgemeesteren en die van den Gerechte der Stad Utrecht, met blydschap vernomen hebbende, dat, door het gunstig bestel der Voorzienigheid, de dringende reden, om welke de Publicatie tegen het losloopen der Honden, in dato den 26 September 1775, provisioneel was geschied, geheel is komen op te houden, vermids er, zoo verre men bewust is, geene dolle of suspecte Honden binnen deze Stad of Vryheid meer gevonden worden, hebben, uit aanmerkinge daarvan, dienstig geoordeeld en goedgevonden de voorsz. Publicatie, ingevolge de speciale Authorisatie van de Ed. Groot Achtbare Heeren Burgemeesteren en Vroedschap dezer Stad, vervat by Resolutie van gisteren, in dezer voege te altereeren, en te statueeren als volgt:

Dat voortaan het losloopen van Honden by dag wederom zal zyn gepermitteerd, mids dezelve altyd met eenen Halsband, op welken de Naam van den Eigenaar met duidelyke Letteren

is

U-TRECHT.

Publicatie nopens de voorzieninge wegens dolle honden.

is gesteld, voorzien zyn, en nooit zonder hunnen meester, of iemand uit den huize, in welken zy behooren, langs de Wegen of Straten gevonden worden, midsgaders des avonds, ten langsten met het ophouden der Poortklok, weder worden opgesloten of vastgelegd.

Zullende de Eigenaars der zonder, als hier voren geordonneerd is, gemerkten Halsband, en zonder beheeringe, by dag loopende Honden, verbeuren eene boete van drie Guldens; midsgaders de Eigenaars van die Honden, welke wel zonder beheeringe, doch met eenen behoorlyken Halsband, als boven, voorzien zynde, by dag losloopen, incurreeren eene boete van dertig stuivers; zullende eindelyk de Eigenaars der Honden, welke by avond op 's Heeren publique en andere Wegen of Straaten gevonden worden, zonder dat dezelve Honden, aan eene lyn of lyst gebonden, vastgehouden worden, verbeuren eene boete van zes Guldens, alles ten behoeve van den bekeurder.

Blyvende niettemin onze vorige Ordonnantie van den 27 Augustus 1762 en en 8 September 1775, zoo omtrent het verbod van het houden der Honden by Armen, gealimenteerd of bedeeld wordende Persoonen, midsgaders onzen by vorige gegeven last aan de Poortiers en Opziechters der Middelen aan de Poorten, nopens het naauw toezicht, op de doorpasseerende Persoonen met Honden te neemen, als anders, in volle kracht en vigueur.

En op dat niemand hier van onkundig zy, zal deze worden gedrukt, gepublieeerd en geaffigeerd naar behoren.

Aldus gearresteerd by myne Heeren van den Gerechte voornoemd enz.

VRIES-

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

Tegen het verspreiden der besmettende ziekte onder het Rundvee, is door de Staten dezer Provincie, by Publicatie, aldus voorzien: LEEUWARDEN.

De Gedeputeerde Staten van Friesland, allen den geenen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut; doen te weten: Alzoo de besmettelyke Ziekte onder het Rundvee, in deze Provincie, niet alleen nog daaglyks continueerd, maar ook zich meer en meer verspreid, en veele Beesten daar door worden weggerukt en sterven, en Wy geinformeerd zyn, dat 'er in sommige Districten zeer onordentelyk gehandeld word met het begraaven en handhavenen derzelven, en wel door het in 't water smyten van Krengen, ingewanden of andere gedeeltens van zoodanige Beesten, zeer strydig niet alleen tegens alle goede ordre in den Lande, maar het welk ook oorzaak zoude kunnen geven ter vermeerdering dezer besmettinge. *Publicatie nopens 't behandelen van 't gestorven Rundvee.*

Zoo is 't, dat Wy hier in hebbende willen voorzien, en onder den Godlyken zegen, voor zoo veel mooglyk, zulks zoekende voor te komen, hebben goedgevonden te statueeren, gelyk Wy doen door dezen:

Eerstelyk, dat alle de Ingezetenen en Veehouders in deze Provincie verpligt zullen zyn, de verstorven Beesten binnen den tyd van vier uuren, na het Versterf, te begraven op hunne eigen Landen, of Landen by hun gebruikt, ten minsten ter diepte van twee voeten onder de Aarde.

LEEU-WARDEN.

Publicatie nopens 't behandelen van 't gestorven Rundvee.

Ten Tweeden, dat zy van deze verstorven Beesten niets zullen mogen overhouden dan voor eigen Consumtie, van dezelve niet verkoopen, of aan een ander overdoen, als alleen de Huiden en het Smeer, gelyk ook aan niemand, wie het ook zoude mogen zyn, van die Beesten iets geven, als alleenlyk aan arme Menschen, die wezendlyk behoeftig zyn, en daar voor worden gehouden.

Ten Derden, word by dezen elk en een ygelyk gelast zich zorgvuldig te wagten, van eenige verstorven Beesten, of gedeeltens van dien, gelyk ook de Intusten, in het water te smyten, in Aschbakken of op Mesthoopen te brengen, veel min op de Landen, publyke Wegen en Straten te laten leggen, maar dezelve wel en ter deege te begraven, gelyk hier voren is gestatueerd, en zulks in cas van nalatigheid, zoo wel in het eene als andere, by pœne van drie Caroli Guldens van yder Beest, zonder eenige Conniventie, door de respective Gerechten van Grietenyen en Steden in te vorderen, de eene helft ten profyte van den Officier der Plaatse, en de andere helft ten profyte van den Aanbrenger.

Ten Vierden, worden door dezen de Dorp-Rechters, Executeurs en Assistenten, gelyk ook andere Gerechts-Dienaars, ernstig gelast, en op het serieuste aan dezelve gerecommandeerd, omtrent deze Onze welmeening ten naauwkeurigsten acht te geven en te onderzoeken, of dezelve wel na behooren geobserveerd word; zullende wanneer zy nalatig zyn in hun plicht, en de overtredinge van deze Onze ordres niet hebben aangebragt, zoo en des behoord, en daar van kennisse dragen, vervallen in eene boete van gelyke drie Guldens, te converteren als voren.

Wordende eindelyk de respectieve Grietslieden en Magistraten op het serieuste gerecommandeert, zoo veel mooglyk aan dezen de hand te houden, en op het zorgvuldigste deze Onze ordres te execu-

cuteeren; want wy zulks ten nutte en welzyn van derzelver goede Ingezetenen alzoo verstaan hebben te behooren. enz. LEEUWARDEN.

Ook hebben de Staten van Vriesland, nog op den 16 dezer Lentemand, 't navolgend Placaet omtrend den uitvoer van Rundvee vastgesteld en doen afkondigen:

De Staaten van Vriesland, allen den geenen, die deezen zullen zien ofte hooren leezen, salut; Doen te weeten: Dat Wy, om aan de begeerte van veele Onzer Ingezetenen, die uit het aanqueken van Runderbeesten en de voortbrengzelen van dien, hun voornaamste bestaan trekken, te voldoen, hebben goedgevonden en verstaan, den Uitvoert van Rundvee open te stellen, onder de volgende voorwaarden en bepaalingen. *Den uitvoer van Rundvee wordt onder zekere bepalingen opengesteld.*

Art. I.

Dat de Ossen en Bullen, zonder onderscheid van jaaren, gelyk mede alle vette Kalveren, zullen mogen uitgevoert worden.

II.

Dat de uitvoert der Koeyen, boven de drie jaaren oud, mede zal plaats hebben.

III.

Dat de uitvoert zal mogen geschieden, uit en door alle Havenen en Plaatzen der Provincie, daar Collecteurs zyn, en dus zoo wel te Lande als te Water.

IV.

Dat van ieder Beest, by den uitvoert, zal worden betaalt, boven het Passagiegeld, een Caroli Gulden, en van een vet Kalf een Schelling, door den Collecteur van dit Middel in te vorderen.

V.

Dat deeze vryheid van uitvoert vergunt wordt, voor den tyd van een Jaar, het welk aanvang zal

LEEUWARDEN. neemen op den eersten April 1776, en eindigen den laasten Maart 1777, na welke tyd de Uitvoert wederom wordt verboden, by pœne in vorige Publicatie gesteld.

Den uitvoer van Rundvee wordt onder zekere bepalingen opengesteld.

VI.

Dat die geene, die onderneemt Koeyen, onder de drie jaaren oud, uit te voeren, of dit dadelyk in het werk steldt, zal gebreukt worden met eene boete van vyf en twintig Caroli Guldens, voor ieder Beest, en daar te boven verbeuren de Beesten, mitsgaders de Schepen, Wagens of andere Instrumenten, waar mede de uitvoert geschiedt, of wordt ondernomen, alles te converteren voor de eene helfte ten profyte van den Officier, die de Calange doet, en de wederhelfte ten voordeele van den Aanbrenger.

VII.

Die de belasting van een Gulden of Schelling, by den uitvoert, niet betaalt, zal vervallen in de boete van vyf en twintig Guldens, ten profyte als vooren.

VIII.

En worden alle Officieren, Commisen van 's Lands Middelen, Dorpregters en Opzigters op de Grenzen der Provincie, zoo aan de Zee als Landkant geplaatst, by dezen gelast, om zo veel in hun is, aan de Executie van dit Placaat de hand te houden, en tegens de overtreding van het zelve te waken.

En op dat niemant hier van onkundig blyve, zal deeze alomme worden gepubliceert en geaffigeert, daar men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Aldus geresolveert en gearresteert op 't Landschaps huis binnen Leeuwaarden enz.

Ter Ordonnantie van Hun Ed. Mog.

H. W. v. PLETTENBERG.

In

In de Trekvaert van Dockum naer Strobos, drie honderd Roeden ongeveer van Strobos, is door *Goitsen Jans* van *Gerkeskloster*, een Zee-Hond geschoten van ruim vyftig Pond zwaer, zynde circa drie uer van Zee, 't welk by menschen geheugen nooit gebeurd is. LEEUWARDEN.

GENERALITEITS LANDEN.

's HERTOGENBOSCH.

Den 4 dezer Lentemaend, des ogtens omtrent 3 ueren, ontstondt alhier een verschrikkelyke brand in het huis van een Paruikemaeker in de St. Joris-straet, waer door deze geheele Stad in het uiterste alarm geraekte. By dezen Paruikemaeker hadt de Heer *van Tuyll van Serooskerken*, Major in het Regiment Cavallery van den Lieutenant Generael van Eck, zyne inwoning, wiens knegt (na dat hy de Regiments Kist en een Lessenaer met Documenten in veiligheid hadt gebragt) zig weder in het brandend huis begeevende, om zynen Heer te redden, op een jammerlyke wyze omgekomen en genoemzaem door de vlam verteerd is; doch gemelde Major heeft zig zelf gered, terwyl hy uit het schuifraem, van de eerste Verdieping, op de straet sprong. By dit toeval heeft die Heer genoegzaem al het by hem zynde goed verlooren, zynde ook de Pauk en Standaerden van het voorn. Regiment door de vlam verteerd. De gem. Paruikemaeker en zyne Huisvrouw zyn mede, hoewel niet zonder veel gevaer,

'sHertogenbosch. vaet, gered; maer twee Zusters van zyne Huisvrouw, in één Bed liggende, zyn zo jammerlyk verband, dat haere beide Lyken met stukken van onder de Puinhoop zyn uitgehaeld. Voorts is, door Gods zegen, en de spoedige en getrouwe hulp, zo van het Krygsvolk, als de Burgers dezer Stad, de brand geblufcht en dit huis alleen door de vlam verteerd geworden.

Sluis in Vlanderen.

In het laetst van Herfstmaend 1775. is hier iets voorgevallen, dat veel gerugt heeft gemaekt. Een Bakker, zynde Burger alhier, eenig graen op Oostenrykschen bodem gekogt, en van daer hebbende doen overbrengen op Statenbodem, grondgebied van het Collegie van den Vrye, te Sluis, vermeenden eenige Oostenrykfche Commisen, dat hunne rechten daer in verkort, en zy bevoegt waren, die granen aen te halen, en feytelyk van Statenbodem te rugge te nemen, gelyk zy ook werkelyk deeden. De Sluisfche Burger, dit vernemende, gaf daer van ook terstond kennis aen 't gemelde Collegie van den Vrye, dat ogenbliklyk daerop vergaderde, en twee Heeren, uit het midden van hun, van een Commando van het garnizoen van Sluis verzeld, naer de plaets zondt, om die goederen te rug te vorderen, en deze schennis van hunne Jurisdictie te stuiten. Die Heeren, daer komende, vonden gemelde Commisen nog bezig met die granen weg te slepen, en verboden hen van hier mede voort te gaen. Dog zy weerstand biedende, deeden gemelde Heeren hen door de ster-

ſterke hand naer Sluis gevangelyk opbrengen. Na verſcheidene procedures, zyn zy daer publyk gegeeſſelt, en twee hunner teffens gebrandmerkt, en gebannen. Op hun beklag, heeft de Ooſtenrykſche Regeering van Bruſſel, die zaek zeer hoog opgenomen, en de Heer Baron *van Reiſchach*, in den Haeg, ſterke Memorien daer over aen hunne Hoog Mogende ingeleverd, met dat gevolg, dat hun Hoog Mogende, in het laetſt van de vorige maend, het ganſche Collegie van den Vrye, Bürgemeeſteren, Schepenen en Miniſters, in hun Ampt hebben geſuſpendeerd. En op dat het Regt zyn gang zou kunnen gaen, zyn twee Raedsheeren uit den Raed van Vlaenderen, reſiderende te Middelburg, door hun Hoog Mogende benoemd, om, benevens zeven Schepenen van de Stad, het Collegie van den Vrye te vervangen, en in deszelfs plaets regt te doen. Gelyk dan ook, in het begin van Wynmaend, de Raedsheeren *Meyners* en *van Zeebergh*, van Middelburg, naar Sluis zyn vertrokken, die daer met zeven Schepenen van de Stad Sluis, tot op datum dezes, de Vierſchaer ſpannen, en regt doen. Het is te wenſchen, dat het Hof van Bruſſel met deze voldoening moge genoegen neemen, de zaek daer mede uit de werreld zyn, en de geſuſpendeerde Leden eerlang weder in hunne ampten herſtelt worden.

SLUIS IN VLAENDEREN.

Berigt omtrend den Ysgang.

Nadat de Rivier de Maes, den 7 der afgeloopene Sprokkelmaend, sterk gekruid hadt, zettede zig het Ys vast tusschen het Dorp Smeermaes en 't Steedje Rechem, en het water rees tot zulk eene hoogte, als by menschen geheugen hier nooit was gezien; buiten de Lieve Vrouwe poort van de Stad Maastricht, na dat het Ys weer schot kreeg, wierden 17 boomen van de Wandelplaets weggerukt. Op de Kaey wierden verscheiden groote steenen door het Dryf-ys weggenomen, en onze Maesbrug, aen de 6de Boog, merkelyk beschadigt. Het grootste gedeelte der Battingen aen St. Antoni-Eiland zyn verdorven, en buiten de Bospoort is de schade zeer groot. Het water begon te wasschen, den 7 van gem. maend, 's namiddags ten 2 ueren, en 's avonds ten 7 ueren, was het in den tyd van 5 ueren 8 voeten hooger gereezen. Door den snelvlietende Stroom wierdt het Bosser-veld vol ys gespoeld, en onze Magistraet, op middelen bedagt zynde, om de noodlydende te hulp te komen, liet nog in den avond eene Aek op eene karre, buiten de Boschpoort, transporteeren, om menschen, beesten en goederen te redden; doch kort daerna is het water weer zeer schielyk, en in weinig ueren gevallen. Het ys legt in het Bosser-Veld heuvelshoogte, en de twee nieuwe huizen, digt by de Brikkebakkers Tuinen liggende, hebben veel geleeden.

Het water, 't welk te 's Hertogenbosch 19 duim

duim onder den Beer ſtondt, is zedert zeer ſterk gereezen, en ſtondt, den 13 van Sprokkelmaend, 30 duim 'er boven; die ſchielyke aenwas was veroorzaekt door een Ysdam, welke te Aelburg by Heusden, in de Maes, zat, alwaer het ys op de Dyk gekruid is. Doch ook deze ysdam is zeer gelukkig doorgebroken.

NEDERLANDSCHE COLONIEN.

SURINAMEN.

'T Is zeker, dat onze Colonien, die nog *de eenigſte ſteunen van onzen zo zeer vervallende Scheepvaert en Koophandel zyn*, zig thands in geen al te gunſtigen toeſtand bevinden. En evengelyk als in lichaemskwaelen de artſen niet zelden verſchillen, zo wordt ook het verval van onze Colonien aen verſchillende oorzaeken toegeſchreven. Inmiddels is het nuttig, dat al wie redenen van klagten meenen te hebben, de vryheid genieten, om dezelven aen die geenen voor te draegen, van welken men hulp en byſtand kan verwagten. Indien een Arts den kranken geduldig hoort, zo verneemt hy dikwyls het een of ander, 't geen he maenleiding geeft, om de oorzaeken van de kwael te ontdekken. Even zo is het nuttig, dat de Onderdaenen vryelyk hun hart voor den Souverain uitboezemen. De verkooren Raeden van Politie en Crimineele Juſtitie te Surinamen, hebben vermeend dit te mogen en te moeten doen, by de volgende Miſſive aen de Hoog Mo- SURINAMEN.

P 5 gen-

SURINAMEN. gende Heeren Algemeene Staten dezer Vereenigde Gewesten, gedagtekend uit Paramaribo, den 29 van Slagtmaend, van 't jaer 1774. Dit geschrift, van welken wy de gronden niet onderzoeken, draegt juist geen kenmerken van eene kundige pen, en is vry verward opgesteld: het zelve luidt woordelyk aldus:

HOOG MOG. HEEREN,

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Door een billyk vertrouwen, dat U Hoog Mogende wel eenig reguard sullen gelieven te slaan, op het geen de ondergeschreeven geëligeerde Raadèn van Politie en Crimineele Justitie der Colonie van Surinamen, aan U Hoog Mog. ter consideratie sullen komen voor te draagen, omme daar inne soodanige voorsieninge te doen, als U Hoog Mogende, na der selver hooge wysheid en equiteit, sullen vermeenen te behooren, vinden sig de ondergeschreeve aangespoort, ter kennisse van hoogst deselve te brengen.

Primo. Hoe de Coloniers tegens haare Privilegien met swaare en byna ondraagelyke lasten zyn, worden gedrukt; en

Secundo. De Heeren Gouverneurs sig hoe langs hoe meer, eene onbepaalde, en van den Raad gantsch onafhankelyke magt aanmatigen, en op allerley wyse de authoriteit en het gesag van den Raad tragten te verkleynen.

Omme dan tot het eerste en hoofdsaakelyke Poinct toe te treeden, soo gelieven U Hoog Mogende geinformeert te zyn: dat, hoe seer by den Octroye is bepaald en vastgesteld, dat de Landeryen gratis soude werden begeeven, hun Edele Groot Agtbaare, de Heeren Directeuren van de Societeit deeser Colonie, onse seer gerespecteerde Patroonen, of wel de Heeren Gouverneurs in der selver naame alhier, 't seedert eenen

nen geruimen tyd, tegens den teneur van het vierde Articul van den Octroye (soo sy Remonstranten vermeenen) hebben kunnen goedvinden seekere Landeryen te begeeven, leggende alhier in de Hoer-Helena Creecq, met een recognitie van vier stuivers Hollands per Akker, 's jaarlyks te betaalen voor elk Akker, dat iemand minder ofte boven de Hondert in gemeld Creecq hadde verkreegen, van die Landeryen, welke volgens Plan van den Gouverneur Mauritius, in den jaare 1747, waren geschikt tot het maaken van Kost-gronden, om Paramaribo van het selve te kunnen voorsien, als nader uit de Resolutie van haar Edele Groot Agtbaare desweegens, in dato 2 April 1755 genomen, kan blyken, met de verdere inhoud: dat een Planter, welke reeds vyf hondert Akkers Land was besittende, waar deselve Landeryen ook geleegen mogten zyn, het zy aan een Creecq of aan een Rivier, en meerder Landeryen souden willen opneemen, van elk soodanig Akker, 's jaarlyks soude moeten betaalen twee stuivers per ieder Akker, in handen van den Ontfanger van de Ed. Societeits, inkomende en uitgaande Regten.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.*

De ondergeschreeve vermeenen, dat haar Edele Groot Agtbaare, onse seer gevenereerde Patroonen, gantsch niet geregtigt zyn tot het opleggen van soodanige Kanon of Recognietiegelden, offschoon die Lieden, die sulke Landeryen alhier opneemen, daar meede scheinen genoegen te neemen, dewyl sulks een gedwongen Consent is: want een Planter, die Landeryen benoodigt heeft, liever nog tienmaal soo veel last soude accepteeren, als dat syn Plantagie, by gebrek van Landeryen, benodigt tot Kostgronden, of verdere uitbreidinge, soude verlooren gaan, immers merkelyk vermindert moeten werden, die als dus dan van twee quaden, seekerlyk het beste moeten kiesen.

Ook vertrouwen de ondergeteekende, dat haar Edele Groot Agtbaare, seer bevoordeelt worden, als

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

als men tot pousseeringe en vergrootinge van syn Plantagie, Landeryen opneemt, en hun Edele Groot Agtbaare alleen daarom van het gesegde Kanongeld behoorden af te sien, alsoo het seeker is, dat hoe grooter een Plantagie word uitgewerkt; hoe meerder Producten daar van komen, van welker waarde de twee en een half per Cento in den boesem van de Edele Societeit werd uitgestort, boven en behalven de Hoofdgelden, die ontegenspreekelyk van een groote Plantagie (daar meerder Slaaven noodig zyn als op een kleine) meerder moeten importeeren.

Haar Edele Groot Agtbaare selfs zyn niet ignorant, dat sy tot het maaken van soodanige Resolutie, tot hun eyge voordeel, niet geregtig zyn, sonder daar toe alvoorens te hebben geobtineert de toestemminge en de goedkeuringe van U Hoog Mog.

Om deselve reeden versogten haar Ed. Groot Agtbaare, Directeuren van de Edele Societeit, in hun Berigt op seeker Request, dato 1 November 1713 aan U Hoog Mogende, dat tot een Erfpagt op de Landeryen, alreeds uitgegeeven, of namaals alhier nog uit te geeven, voor ieder Akker Land, dat de Coloniers souden besitten, 's jaarlyks aan haar Edele Groot Agtbaare soude moeten worden betaald een pond Suyker, het welk egter by Resolutie van U Hoog Mogende dato 28 December 1713 niet is geaccordeerd. Toen ter tyd wierd een pond Suyker bereekend in waarde tegens een stuiver Hollands Geld, gelyk op deselve voet als van de Suykerplanters nog ten huidigen daage de Societeit Hoofdgelden bereekent worden, geevende voor elk Hoofd, het zy Vrye, of Slaaf, boven de twaalf jaaren oud, vyftig pond Suyker, en beneeden de twaalf jaaren tot drie jaaren, vyf en twintig pond Suyker, en een Koffyplanter, voor elk soodanig Hoofd, vyftig stuivers Hollands, en beneeden de twaalf

jaa-

Surinamen. Klugten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

jaaren vyf en twintig stuivers: nu doen haar Ed. Groot Agtbaare op eige authoriteit eene belasting, welke hun Edele Groot Agtbaare toen ter tyd niet is geconsenteerd de Coloniers te moogen opleggen, verdubbelen, by hunne Resolutie van anno 1755, ja selfs met deese pœnaliteit, dat een Planter in gebreeken blyvende, om het gemelde jaarlyksche Kanongeld te betaalen binnen seeker daar toe bepaalde tydstip, vervalt in een mulcte van verdubbeld Kanongeld, het geen rigoureuselyk gevorderd werd, en werd deese Resolutie stipte by de Heeren Gouverneurs geobserveert, ja meer als na de Letter, alsoo den tegenswoordige Heer Gouverneur, seekerlyk uit particuliere aanschryvinge van hun Edele Groot Agtbaare, by de aanvaardinge van de Regeeringe in anno 1769, het Interest van syn Heeren en Meesters behartigende, in plaats van twee stuivers per ieder Akker, boven de vyf honderd, aan een Planter verleend, volgens Resolutie van haar Edele Groot Agtbaare van 2 April 1755, komt af te vorderen vier stuivers Hollands per ieder Akker, gelyk ten evidentste blykt uit neevensgaande Quitantien van den Societeits Ontfanger sub Litteris A. 1. 2. 3. (1).

Het

(1) Litt. A. 1. Ontfangen van den Ed. Agtb. Heere Willem Bedloo, de somma van een honderd en vystig guldens Hollands Geld, te weeten

Voor Recognitie van 500 Akkers Land, voor den jaare 1765, in gevolge Resolutie, in dato den 2 April 1755, der Edele Societeit, Hollands ———	*f* 50 0 - 0
De boete of dubbelde Recognitie, om dat niet binnen de drie maanden, volgens Warand is betaald -	50 0 0
Voor Recognitie van vyf honderd Akkers Land als vooren, voor den jaare 1766. ———	- 50 - 0 - 0
Hollands	*f* 150 - 0 - 0

Paramaribo den 14 Juny Anno 1766.

Was geteekent,

Salomon Lynslager, Ontfanger.

Wy

SURINAMEN.

Het blykt de Ondergeschreeve nergens, dat aan haar Ed. Groot Agtbaare alhier een imperium is toe-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Wy Ondergeschreve geëligeerde Raaden van Policie, verklaaren deese te accordeeren met de origineele Quitantie, ons geëxhibeerd door den Heere W. Bedioo.

Paramaribo den 29 Nov. 1774.

Was geteekent,

P. Ferrand,
N Kennedy,
P. C. v. Stuyvesand.

Litt. A. 2. Ontfangen van Mev. de Wed. J.W. G. van Meel, een somma van 41 guld. 16 stuiv. Hollands, voor Recognitie voor 1773, in gevolge Warand in dato den 26 October 1770, zynde twee honderd negen drie tiende Akker.

Paramaribo den 12 Maart 1773.

Was geteekent,

P. Berkhoff, Ontf.

Wy Ondergeschreve geëligeerde Raaden enz. ons geëxhibeert door den Heer J. Coetsé.

Paramaribo den 29 Nov. 1774.

Was geteekent,

P. Ferrand,
N. Kennedy,
P. C. van Stuyvesand.

Litt. A. 3. Den Wel-Ed Agtb. Heer Pieter Ferrand, aan het Ed. Societeits Comptoir der inkoomende en uitgaande Regten, in gevolge Resolutie der Edele Societeit, in dato den 2 April 1755.

	Debet.
Voor Recognitie van 100 Akkers Land, voor den jaare 1767 ——— ———	f 10 0 0
Voor boete of dubbelde Recognitie ———	10-0 0
	f 20-0-0

Voor

toegekent, het geen de Heeren Gouverneurs in der tyd altoos hoog gesustineert hebben, gelyk de

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Voor idem voor den jaare 1768	10-0-0
Voor de boete	10-0-0
	f 20-0-0
Voor idem van den jaare 1769	10-0-0
	f 10-0-0
Voor Recognitie van 300 Akkers Land, voor den jaare 1767	60-0-0
Voor de boete of dubbelde Recognitie	60-0-0
	f 120-0-0
Voor idem voor den jaare 1768	60-0-0
Voor de boete	60-0-0
	f 120-0-0
Voor idem van den jaare 1769	60-0-0
	f 60-0-0
Voor Recognitie van 100 Akkers Land, voor den jaare 1767.	20-0-0
Voor de boete of dubbelde Recognitie	20-0-0
	f 40-0-0
Voor idem van den jaare 1768	20-0-0
Voor de boete of dubbelde Recognitie	20-0-0
	f 40-0-0
Voor idem Recognitie voor Anno 1769	20-0-0
	f 20-0-0
Voor Recognitie van 100 Akker Land, voor den jaare 1769	20-0-0
Hollands	*f* 470-0-0

Bo-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Suriname over 't bebeer der Colonie.

de tegenswoordige Heer Gouverneur dan ook heeft kunnen goedvinden, feeker Placaat, (in dato den 4 April 1770, binnen Amfterdam geteekent, en door hun Edele Groot Agtbaare na herwaards overgefonden) op de naam van hun Ed. Groot Agtbaare, alhier alomme te doen publiceeren en affigeeren.

Hoe feer de geëligeerde Raaden de goede meening en nuttigheid in het felve allefints laudeeren, foo vertrouwen fy egter, dat hun Ed Groot Agtbaare in deefe merkelyk hebben geëxcedeert, alfoo fy vermeenen, dat by den Octroye (door U Hoog Mogende als een fundamenteele Wet vaftgefteld) aan niemand anders dan aan Gouverneur en Raaden van Politie alhier, voor foo verre het de nood vereifcht, de Legiflative magt is toevertrouwt.

Wel is waar, is by Refolutie van U Hoog Mog. dato 8 Juny 1740. aan Gouverneur en Raaden gelaft, als 'er geen periculum in mora is, de approbatie te verfoeken by hun Edele Groot Agtbaare op alle Placaaten, welke fy fouden koomen te maaken, alvoorens defelve te doen emanee-

Bovenftaande Recognitien en boetens, ter fomme van vier honderd en feeventig guldens Hollands, by my ontfangen.

Paramar. den September 1769.

Was geteekent,

S. Lynflager.

Wy Ondergefchreve geëligeerde Raaden van Politie der Colonie van Suriname, verklaaren deefen te accordeeren met de origineele Quitantie, ons geëxhibeert door den Heere P. van Ferrand.

Paramaribo den 29 November 1774.

Was geteekent,

W. Bedloo,

P. C. van Stuyvefant.

neeren, dog kunnen sy geëligeerde Raaden daar uit niet opmaaken, dat hun Edele Groot Agtbaare immediate de Legislative magt, om Wetten te maaken, en alhier op hun naam te doen publiceeren, is toegekend.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Het welk ook van grooter en dangereuser consequentie soude kunnen zyn: waaromme sy geëligeerde Raaden sulks op het needrigst zyn overlaatende aan de interpretatie van U Hoog Mogende, desweegens sig nog eerbiedigst refereerende aan het geen zy in de maand October 1760, van hier de eere gehad hebben, aan U Hoog Mogende voor te dragen.

De betaalinge van gementioneerde Kanongelden, (welke 's jaarlyks aan haar Edele Groot Agtbaare een aansienelyke som importeert) komt voornamentlyk in deese droevige omstandigheid van tyden, *een merkelyk beswaar voor die Planters op te leeveren*, die met de andere In- en Opgezeetenen alhier, egter meede alle thans soo drukkende Lasten helpen draagen: welke in deese droevige epoque van tyd, voor soodanige Planters ondraagelyk zyn, dewyl deselve soo merkelyk zyn vermeerderd.

Wy seggen, wyl deselve soo merkelyk zyn vermeerderd, want U Hoog Mogende gelieven geinformeert te zyn, dat om de schaarsheid van rouleerende Penningen in den jaare 1763 alhier, door het Hof van Politie, is gemaakt voor drie honderd duysend guldens aan gestempelde Kaarten, gangbaar voor Geld, welke op Interesse, teegens agt per Cento, zyn uitgeset, en dus in wandeling gebragt, en welke Interessen 's jaarlyks met deselve Kaartegelden moesten werden betaald, om deselve te verbranden, waar door de capitale somme, of uitgesette Kaartegelden, binnen korten tyd souden werden geëxtingueert, en het Land buiten iemands schaade een weesendlyk voordeel genieten.

Dat vervolgens om de Lands Kassa te hulpe

SURI-NAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

te koomen, men in den jaare 1770 en 1772 nog voor drie honderd vyftig duisend guldens van 't gemelde Kaartegeld heeft gemaakt, welke alle op Interessen zyn uitgeset, en de Interessen in 's Lands Kassa gebragt, het welk gemelde Kassa merkelyk heeft gesoulageert, en sonder welke hulpe 'er reeds voor lange een nieuwe belasting of heffing soude hebben moeten geschieden.

Dat meede van tyd tot tyd van die Kaartegelden by ruilinge, voor Wissels in de Cassa teegens de Wegloopers overgebragt, aan haar Edele Groot Agtbaare in voldoening van der selver pretensien tot lasten van den Lande, betaalinge zyn gedaan.

Wanneer nu de Heer Gouverneur den 20 van de maand February 1771 weederom seer sterk insteerde in het Hof van Politie alhier, om remise aan hun Edele Groot Agtbaare te doen uit de Wegloopers Cassa, en vermindering van de verschotten, die hun Edele Groot Agtbaare gedaan hadden voor den Lande, en men bevond, dat het maaken van Cordons in booven Cottica en Perica, en het onderhoud van deselve, en de andere Posten, en de differente en de veelvuldige Commandeurs, soo swaare kosten hadden veroorsaakt, dat deselve uit de revenuen van de Wegloopers Cassa niet konden gevonden worden, en ook de gemelde Cassa reeds eene seer aansienelyke somma, van de Cassa der modicque lasten, en van het Kaartegeld, ter Leen had ontfangen, was 'er geen ander middel overig, dan om de Cassa teegens de Wegloopers door het doen van deese of geene heffing in staat te stellen, omme de kosten, die uit gemelde Cassa nog moeten betaald worden, te konnen vinden.

Waaromme dan toen het Hof van Politie in een naauwte gebragt zynde, heeft moeten resolveeren, dat alle Hypothecquen weegens uitgesette Kaartegelden, uit de modicque Lasten Cassa op hun verval-tyd moesten werden ingetrokken,

ken, en geene nieuwe uitſettingen van Penningen gedaan, maar die Gelderen, beneevens de Kaartgelderen, die alreeds in Caſſa waaren, aan het Comptoir der Caſſa tegens de Wegloopers ter leen verſtrekt ſoude werden, omme daar mee de de agterſtallen aan haar Ed. Groot Agtbaare te betaalen.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.*

En dat tot onderſteuning van gemelde Caſſa tegens de Wegloopers, een dubbeld Hoofdgeld ſoude moeten werden betaald, voor ieder Perſoon boven de twaalf jaaren oud, het zy Vry of Slaaf, en dus in plaats van een gulden, twee guldens Hoofdgeld 's jaarlyks te betaalen, en dat uit dat vermeerde Hoofdgeld 's jaarlyks *f* 50000-0 in mindering der ſchuld ſoude worden afgeloſt door de Wegloopers Caſſa aan de Caſſa der Modicque Laſten.

Dog dit verdubbeld Hoofdgeld, Hoog Mog. Heeren, kan thans ſoo ſchielyk niet ingetrokken werden, als men by de heffing van het ſelve ſig voorſtelde, alſoo onſe ſeer gevénereerde Heeren Patroonen, op verſoek van den Hove alhier; en, volgens ſeeker Plan daar toe vervaardigt, wel hebben gelieven meede te werken, en te maaken, dat de Colonie heeft konnen negotieeren een ſomma van *f* 700000-0-0 tegens twee en een half per Cent 's jaarlyks, voor welke Capitale ſomma van Penningen, onder andere meerder, ook ſpeciaal is verbonden de inkomſte der Caſſa tegens de Wegloopers, onder welke inkomſte ook is getelt het nu tot twee guldens verdubbeld Hoofdgeld, het welk in den voorleeden jaare heeft bedraagen eene ſomma van *f* 106599-16-0, het welk dus ſpeciaal verbonden zynde, niet weederom kan ontheft of vermindert worden, voor en aleer de Capitaale ſomma van *f* 700000-0-0, die onſe veel gereſpecteerde Patroonen meede hebben helpen negotieeren, ſullen zyn afgeloſt.

Waar by nog komt, dat door de invaſien van eeni-

SURI-NAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

eenige weggeloopene Slaaven, (welke sig seedert lange jaaren agter boven Cottica hebben opgehouden, en welke in den jaare 1772 genoegsaame Geweeren en eenig Kruit hebbende bekomen, stoutelyk de Plantages overrompelden, en Militaire Posten overmeesterden,) men heeft moeten overgaan tot eene augmentatie van nog drie honderd Man Soldaaten, waar in hun Ed. Groot Agtbaare gunstiglyk voor een vierde aandeel in de kosten hebben gelieven te participieeren, dog de overrompelingen en attacques op Plantagies vermeederende, en 'er geen hulpe voor handen zynde, om der Rebellen Slaaven moedwilligheid te stuiten, dewyl sy selfs de swaarste Militaire Commandos op eene onbegrypelyke wyze attacqueerden, met alle goed succes, wierd men bedugt, dat binnen korten tyd veele Slaaven, ja geheele Plantages in Booven Cottica Perica, en Commewyne, sig tot hun soude vervoegen, en dan het quaad onherstelbaar soude werden, en mogelyk de ruïne van de geheele Colonie na sig soude sleepen, waaromme men heeft moeten overgaan tot een extraordinair en onseeker middel (alsoo men toen niet dorst hoopen, dat U Hoog Mogende ons soo een spoedig secours soude toegesonden hebben, en de saak geen langer uitstel konde lyden) namentlyk tot het vrymaaken van eenige van de beste Slaaven, en wel ten getale van drie honderd sestien Koppen, welke alle voor reekening van den Landen zyn, werden gekogt en vrygemaakt, omme deselve te employeeren als Land-Militie in de Bosschen, tegens de gemelde weggeloope Rebelle Slaaven: welke vrygemaakte Neegers aan den Landen voor der selver vryheid koomen te kosten een aensienelyke somme van ƒ367780-0-0 Hollands, welke ook met een reedelyk gewenscht succes tegens gemelde weggeloopene Rebelle Slaven zyn gebruikt, hebbende hunne Verschansing of Dorp, alwaar sy sig seedert de maand February tot September 1772 te-

Surinamen.

tegens eene Militaire magt van honderd à honderd vyftig Soldaaten verdeedigden, overmeestert.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Hoe ſeer haar Edele Groot Agtbaare volgens alle billykheid wel behoorde te participeeren, voor der ſelver aandeel, en het geen gemelde Neegers aan den Lande komen te koſten (als zynde daar door voornamentlyk een groot gedeelte van haare Colonie in die Epocque van tyd ſtaande gebleeven, door dien meeſt alle Slaaven groote vreeſe hadden voor het gementioneerde Vry-Corps, en ſeedert de opregting van het ſelve ſoo veel particuliere deſertien niet zyn voorgevallen) zyn haar Edele Groot Agtbaare egter weigerig daar inne ietwes te participeeren, ofſchoon, gelyk geſegt is, de gemelde Neegers koomen te koſten ƒ367780-0-0, behalven de jaarlykſche onkoſten ter ſomma van ƒ60000-0-0 tot ƒ70000-0-0, door dien gemelde Neegers byna het geheele jaar op togten en poſten geemployeert moeſten worden, welke ſwaare koſten haar Edele Groot Agtbaare de Coloniers alleen op den hals willen laaten, volgende haar Edele Groot Agtbaare hunne reſpective Predeceſſeuren daar in op het voetſpoor na, die in den jaare 1713, toen de Franſchen, onder beleid van den Admiraal Caſard, deeſe Colonie hadde vermeeſtert, ook niets van de Brandſchatting hebben betaald, maar ſulks de Coloniers op den hals laaten blyven, geheel anders als de Colonie te Berbice, door den ſelven Admiraal verovert, en welke Colonie ter dier tyd in Eygendom als Patroonen of Ambagtsheeren, toebehoorde aan de Heeren van Peere.

W'ant de Raaden in de Berbice, tot voldoeninge van de reſteerende Brandſchattinge, trokken een Wiſſelbrief ter ſomma van ƒ181000-0-0, op de gemelde Heeren, welke, wanneer hun Edele deſelve niet betaalde, van hun Regt en proprieteit op die Colonie waren affiende, en deſel-

Surinamen. Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

ve aan de Fransche overlaatende, welke wederom in dato 2 October 1714. deselve hebben getransporteert, het geen door de eerste Lands Heeren, gemelde Heere van Peere, ook nader by acte van abandon is geapprobeert.

Men soude hier by kunnen voegen, dat haar Edele Groot Agtbaare, onse altoos seer geveneerde Heeren Patroonen, langen tyd hebben geprofiteert van het Transportgeld der Artilleristen, welke uit de hier koomende Soldaaten zyn, werden genoomen, en ook altoos sonder de minste directie aan de Coloniers in Reekening hebben gebragt, en doen betaalen de honderd vyf en seeventig Mannen van het eerste Battaillon, als waare het selve altoos voltallig geweest, en dus haar Edele Groot Agtbaare hebben geprofiteert van de Soldyen &c. der geene die van tyd tot tyd gestorven zyn, of gedeserteert, welke sy (als het Battaillon met die meede gereekent voltallig was, immers hadden moeten opgeeven, en de Coloniers die buiten dien nog het tweede Battaillon van ses honderd Man voor hun particuliere Reekening hadden, daar voor moeten crediteeren, en dus deselve in hunne swaare lasten eenigsints te hulpe te koomen, alsoo de Militaire Trouppen, behalven nog de drie vierde in de laatst geaugmenteerde drie honderd Mannen, de Coloniers van hun aandeel 's jaarlyks koomen te kosten aan soldy voor de honderd vyf en seeventig Man in het eerste Battaillon *f* 24000-0-0, en voor het tweede Battaillon *f* 120000-0-0, buiten en behalven de Reekening van onkosten en randsoenen van de Edele Societeit, die een seer aansienlyke somme bedraagt, hebbende in anno 1770 weegens de honderd vyf en seeventig Man Militie beloopen *f* 39048-7-0, en weegens het tweede Battaillon eene somma van *f* 132459-17-6, en in anno 1771 aan gemelde onkosten voor de honderd vyf en seeventig Man Militie *f* 65289-19-0, en voor het tweede Battaillon *f* 162186-17-4,

zyn-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Juſtitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

zynde de Reekeningen van 1772 en 1773 nog niet ingekoomen.

Of het niet genoeg was dat haar Edele Groot Agtbaare de Heeren Directeuren op de Landeryen, die ſy uitgeeven, ſoodanig Recognitie of Kanongeld van twee en vier ſtuivers per Akker, 's jaarlyks ſtelde, ſoo zyn de Opneemers van ſoodanige Landeryen, ook nog gehouden voor Warandgelden aan de Gouvernements Secretarye te betaalen het viervoudige, van het geen in vroeger jaaren voor een Warand betaald wierd, waar van geen Quitantie volgens uſance aldaar word afgegeeven: en komt in dit cas de Heer Gouverneur ook in ſyn departement de laſten te vermeerderen, ſonder dat daar tegens eenige oppoſitie ſoude kunnen helpen, alſoo in ſoortgelyke en veele andere gevallen gemelde Heeren Gouverneurs *dikwils* na welgevallen en pro lubitu *handelen*, waar van de Ondergeſchreeve ſig verplicht vinden, *eenige ſtaaltjes* aan te haalen, welke ſullen ſtrekken tot ſtaving van het tweede Poinct.

Offſchoon nimmer ſal kunnen werden aangetoont, dat door haar Hoog Mog. aan de Heeren Gouverneurs alhier, ſeparaat van den Raad, de faculteit is toegeſtaan, omme na hun goedvinden ſtraffe te doen oeffenen, ſoo heeft egter de Heer Gouverneur in de maand Mey 1766, een Matroos van een Hollandſch Schipper, genaamd Fruy, op eige authoriteit, en ſonder de minſte præallabele kenniſſe, of verhoor van deſelve, voor Commiſſariſſen van den Hove, ſyn competente Regter, doen ſtraffen voor de Hoofdwagt, met een ſoogenaamd Vierkant (zynde het ſelve eene ſtrafoeffening, waar by de pretenſe Delinquant geplaatſt word in het midden van vier Soldaaten, en dan appliceeren hem twee Onderofficiers ſoo veel Stokſlaagen, tot dat den deſpot, of die geene, welke hy daar toe qualificeert, verſaadigt is) en op remonſtrantie van de Raaden,

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.*

die syn Edele Gestrenge sulks voorhielden, als een gansch onbehoorlyke daad, wierd, tot verdediging van dat fait, door den Heer Gouverneur alleenlyk aan hun tot antwoord toegevoegd, het is nu al geschied, willen de Heeren klaagen, dat konnen zy doen, vide Litt. B. (2)

Op

(2) Litt. B. 1. Extract uit de Notulen van Resolutie, genomen by den Ed. Hove van Policie en crimineele Justitie deser Colonie Suriname, &c. &c.

Maandag den 12 Mey 1766.

Den Hove op heden weder vergaderd zynde, &c.

Ook hebben gem. Heeren Commissarissen van de Rolle den Hove gerapporteert, dat Capitein Fuy aan hun Ed had de te kennen gegeven, dat een Matroos van syn Schip met een Vierkant, over eenige dagen, was afgestraft geworden, sonder hy daar van iets hadde geweeten, en dewyl het ten eenemaal mede buiten voorweeten, of sonder Sententie van Heeren Commissarissen van de Rolle of den Hove geschied was, vonden haar Edele sig verpligt die klagten ter cognitie van den Hove te brengen.

Waar op syn Wel Ed Gestrenge gedeclareert heeft het selve te hebben laaten doen wegens een geval tusschen die Matroos en een Tambour gebeurt.

Dog waar op de Heeren Raaden gezegt hebben het selven niet van de competentie van syn Wel-Ed. Gestrenge was geweest, als een commune delict zynde, dat direct aan de judicature van den Raad is gedemandeert.

En heeft syn Wel-Ed. Gestr. gerepliceert te vermeenen het regt daar toe te hebben, en dat sulks daarom geschied is, terwyl de Matroos onder de Burgers niet kan worden gerekent, met byvoeging, *het is geschied, en de Heeren Raaden, indien sy sig deswegens beswaart vinden, kunnen de weg van klagten inslaan.*

Wy Ondergeschreven Raaden van Policie der Colonie van Suriname, verklaaren deese te accordeeren met de Copie authenticq, berustende by den Heere P. C. van Stuivesand.

Paramaribo den 30 Nov. 1774. enz.

Litt.

Op welk voetspoor dan ook de Militaire Officiers syn Edele Gestrengen rasselyk volgden, en

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Litt. B. 2. C. en D. Extract der Notulen enz.

Woensdag den 21 Mey 1766.

De Notulen van gisteren geresumeert zynde, &c.

Alsoo door den Heer B. Texier, pretenselyk als tweede Raad Fiscaal, desselfs Memorie aan den Hove is gepresenteert den 5 Mey, en door den Wel-Ed. Gestr. Heer Gouverneur ter deliberatie in den Hove zyn gebragt, by den Hove is geresolveert, om de deliberatie over deselve uit te stellen, tot dat by hooger hand soude weesen gedecideert over den rang en officie van den tweeden Raad Fiscaal.

Dus was syn Wel-Ed. Gestr. op syn eed, in gevolge den Octroy voorsz. verpligt sig aan gemelde Resolutie te conformeeren, de geëligeerde Raaden sommeeren dierhalven den Heer Gouverneur op syn eed daar toe.

Verders treedende tot wederlegging van het gedaan Notuleeren van syn Wel-Ed. Gestrende op den 12 Mey, moeten de geëligeerde Raaden mede betuigen, dat het hun ter uiterste smert en hart valt, by continuatie met syn Wel Edele Gestrenge tot een Pennestryd te moeten treeden; zynde sulks wel gemakkelyk voor syn Wel-Ed. Gestrenge, die syne Ministers tot syn adsistentie en dienste heeft, maar voor hun Raaden seer moeyelyk, die het selfs doen moeten, daar hun Ampt, hun buiten dat, seer lastig en schadelyk is, volgens eigen adveu van haar Ed. Groot Agtb., te vinden by het slot van der selver Berigt aan haar Hoog Mog., de dato 3 Maart 1713.

De Preface van het voorsz. Genotuleerde by syn Wel-Ed. Gestr. is alsoo onwaaragtig, als ten hoogsten injurieus voor hun Raaden, en sy durven met een goede conscientie den Heer Gouverneur sommeeren, om aan te toonen in welke saaken, omtrent welk poinct dat sy tegens hun eed en pligt tegens den Octroye of Poincten, van redres hebben aangegaan, daar hun gantsch gedrag en alle hunne klagten en grieven, by den Souverain overgebragt, geen ander oogmerk hebben als de maintien der Octroye, Poincten van redres en hunne prærogativen, die sy dagelyks moeten sien, tot hun leedweesen, dat by alle voorkomende occasie door syn Wel-Ed. Gestr., gelyk op heden by het Genotuleerde wegens de Burger-Offi-

SURINAMEN. en wel de Capitein van der Does, die de Hoofdwagt hebbende, sig niet ontsien heeft, in dato 13

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

eieren plaatsen consteert, den bodem werd ingeslaagen, het geen nogtans aan hun Raaden, in gevolge den Octroye Articul 16 gerecommandeert is daar tegen te waaken, met deese woorden, *den Gouverneür en politicque Raaden zyn gehouden* op haaren eed te besorgen dat geen infractien aan den Octroye werd gemaakt.

Zynde de Regeering der Colonie by het Octroy aan den Heer Gouverneur alleen niet toevertrouwt, maar speciaal aan den Gouverneur en een politicque Raad, gelyk haar Hoog Mog. by haar gerespecteerde Resolutie, in dato den 10 October 1684. sig gelieven uit te drukken.

Dus doen sy, conform hun eed, pligt en orders van haar HoogMog. dat sy sig tegens alle de dadelyke hun voorkomende infractien aan den Octroye, aan de Poincten van redres, verkorting van hun authoriteit, gesag en prærogative versetten met protesten en klagten aan hooger hand, waarlyk een foible ressource tot nu toe, als werdende by syn Wel-Ed. Gestrenge als voor niets gerekent en met mepris behandeld, continueerende ondertusschen op een dispoticque wyse te doen alles wat syn Wel Ed. Gestr. behaagt, daar van eenige gevallen kortelings gebeurt, weder den Hove klaar bewys uitlevert.

Als de dispoticque Acte door syn Wel-Ed. Gestr. op de begraffenisse van de Wed. de la Brune geëxerceert, om de directie over de schikking van een begraffenis sig te willen aanmatigen, en dus te ordonneeren over het œconomicq van een Ingezeetene, en dat wel met een verbod aan den Doodgraver of Aanspreeker, om dit of dat niet te doen, op pœne van cassatie van syn Ampt, sig dus weder in het laatste geval aanmatigende het regt van affetting, die hy Gouverneur seekerlyk niet heeft.

Hier omtrent gelieft syn Wel-Ed. Gestrenge te seggen, een Raad buiten syn Officie, als den Heer Schilling arbitrair, despoticq en veel erger gedaan heeft; voor eerst was den Heer Schelling daar niet als Raad, maar had als naastbestaande Vriend mede de directie van de begraffenis.

Ten tweede, soo heeft hy den Doodgraver en Aanspreeker niet van syn Officie afgeset, maar op syn refus, om de Ceel af te leesen, alsoo hem sulks door syn Wel-Ed. Gestr. was verbooden, aan syn Adsistent de Ceel overgeleevert om te leesen, die

13 October 1767, een Pakhuislegger van Capitein H. Pleen, met een Patrouille uit syn Capiteins

Sommnamen. Klagten van de Raaden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

die het selve heeft afgeleesen, en zyn voorts beide voor het Lyk na gebruik gegaan, en dus geofficieert.

Het verleenen van authorisatie aan het Officie-Fiscaal, om tegens de Negers van eenen Scherpenberg, een mede Ingezetene, te inquireeren, direct strydig tegens de Poincten van re dres, Articul 8.

Hoedanige authorisatien alleen door de Regeering gegeven moet worden, om dat sulks niet geschieden mag, dan na een grondig ondersoek der saak, want diergelyke authorisatie ten pericule van 's Lands Penningen aan syn Wel-Ed. Gestrenge, alleen niet zyn overgelaaten.

Nog het geen aan den Burger-Krygsraad is voorgekomen, en vervolgens aan deesen Hove, aan de eerste behaagt het syn Wel-Ed. Gestrenge een Lettre de Cachet tot stremming van de executie van een boete, proflueerende uit een Burger-Reglement by deesen Hove geformeert, en aan deselve tot een rigtsnoer gegeeven.

En aan den Hove behaagt het syn Wel Ed. Gestr. de Memorie van den Burger-Krygsraad, die door hunlieden Gecommitteerdens was worden overgelegt, in syn Sak te steeken, en maar deselve alleenig onder de Raaden ter visie te hebben laaten rouleeren, egter ter deliberatie van den Hove tot heden niet te brengen, mag dit met reden geen dispotisme geheeten worden?

Laatstelyk, kan 'er wel een erger Acte van dispotisme gepleegt worden, dan het geen syn Wel Ed. Gestr. om kortelings heeft laaten verrigten aan een Matroos van Capitein Fruy, die syn Wel-Ed. Gestr., *propria authoritate*, op enkele aanklagten dat gem. Matroos een klap hadde gegeven aan een Tambour, laat detineeren, en sonder prealable examen of verhoor van Commissarissen van het Hof, en buiten kennis van den Capitein, een Vierkant voor de Hoofdwagt laat geeven.

Is een ieder Burger onder soo een Regeering niet blood gesteld aan diergelyke en harde bejegeningen, daar by komt, en het meriteert zyn bysondere oplettendheid, dat de Gecommitteerde Raaden, vaceerende ter Rolle, daar van onderrigt zynde, en gemelde geval voorgedragen hebbende op den 12 deeser, syn Wel Ed. Gestr. onder andere deese arrogante uitdruk-

teins Pakhuis te ligten, en in Arrest te brengen, en des anderen daags 's morgens den 14 dito, den

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

drukkingen heeft gebruikt, *het is nu al geschied, willen de Heeren klaagen, dat kunnen se doen*, uit dit laatste geval blykt op wat een arbitraire en dispoticque wyse syn Wel Ed. Gestr. de magt, die syn Wel-Ed. Gestr. is toevertrouwt, misbruikt, daar nogtans aan den Heer Gouverneur by de Poincten van redres, Articul 3, door haar Hoog Mog. en wyle haare Koningl. Hoogh., hooglosselyke memorie, soo ernstig werd gerecommandeert den Octroye stiptelyk te observeeren, en sig van alle dispoticque behandelingen, soo tegens de Raaden als Ingezeetenen, te onthouden.

En de Remonstrantien die door den Raad daar tegens gedaan werd, word by syn Wel-Ed. Gestr. met een seer groote minagting beantwoord, gebruikende uitdrukkingen of bewoordingen, waar uit te elicieeren is, dat syn Wel-Ed. Gestrenge sig wil stellen boven alle Wetten, hebbende daar toe de magt in handen om het te kunnen doen, en sy Raaden niets anders voor haar hebben als hunne smeekingen en weeklagten by hooger hand.

Verders, wat nu betreft de sommatie van syn Wel-Ed. Gestrenge, om in conformité van het præscript van den Octroye, Art. 21, omtrent den rang van den eersten en tweede Raad-Fiscaal te obtemporeeren en doen nakomen de ordres van haar Ed. Gr. Agtb., de dato den 21 Febr. 1758. Hier omtrent remarqueeren sy geëligeerde Raaden voor af, dat het alhier de eerstemaal is dat syn Wel Ed. Gestr. deese specieuse benaaminge van eerste en tweede Fiscaal te saamen gebruikt, en deselve als inseparabel van elkanderen steld; soo dat een eerste en tweede Fiscaal soude moeten verschynen op begrafenissen, &c. zynde dit allengskens een weg gebaant om ook in het vervolg van tyd in het Hof een eerste en tweede, en mogelyk een derde en meerdere Fiscaalen te introduceeren, tot groot nadeel der Ingezeetenen.

Verders word door syn Wel-Ed. Gestr. seer ten onregte en qualyk alhier in dit geval van applicatie gemaakt het 21 Articul van den Octroye, alsoo ten deese niet werd geverseert in een geval dat by den Octroye niet soude zyn gelimiteert en bepaald, alsoo wel klaar en duidelyk is gedecideert, dat sy geëligeerde Raaden rang hebben inmediatelyk na den Gouver-

den selven door twee Sergeanten, voor de Hoofd-wagt, met een soogenaamd Vierkant, te laaten straffen, Litt. C. (3 zie bl. 250.)

SURINAMEN.

En *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

verneur. Art. 16, 17 en 18 van den Octroye, volgt direct op den Gouverneur den politicquen Raad.

By alle Resolutien van haar Hoog Mog. werd van geen andere Persoonen gewag gemaakt, dan van Gouverneur en den politicquen Raad, by Resolutie van den 10 Oct. 1686. werd by haar Hoog Mog. verklaart, dat de bestiering van de Colonie is toevertrouwt aan den Gouverneur en den politicquen Raad.

By die van den 28 July 1713 al weder gelasten de Ingezeeten, &c. sig te onderwerpen aan den Gouverneur en Raaden van Policie, zynde ook, in gevolge van het 18 Art. van den Octroye, den politicquen Raad bepaald op een getal van tien Persoonen, onder welkers getal, na den Octroye is, werden begreepen, den Commandeur als eerste Raad, en dat heeft zyn oorsprong daar van, dat den Commandeur Verboom (een Raadsplaats vacant zynde) door de Ingezetenen is werden genomineerd tot Raad van Policie, en ook vervolgens geëligeert, by afsterven van welke Commandeur haar Ed. Gr. Agtb. ten regten overwogen hebben, hoe favorabel sulks voor haar Ed. Gr. Agtb. soude zyn, altoos in het gevolg van tyd hunne Commandeurs in de Colonie ook sitting in den politicquen Raad mogte hebben, hebben haar Ed. Gr. Agtb. ten dien einde aan haar Hoog Mog. sig geaddresseert, en ook sulks geobtineert, gelyk haar Ed. Gr. Agtb. telkens by de aanstelling van een ander Commandeur gehouden zyn te doen, het geen aan hun geëligeerde Raaden is gebleeken uit de Resolutie van haar Hoog Mog. in dato den 2 Aug. 1735, dat by het afsterven van den Commandeur de Vries, met de aanstelling van desselfs Suceesseur, vande Schepper, alsoo is te werk gegaan; ja selfs blykt uit gem. Resolutie, dat haar Ed. Gr. Agtb. niet alleen hebben versogt, dat hun Commandeur soude mogen hebben sessie in den politicquen Raad, maar ook in den grooten Krygsraad, en werd daar by ook tessens gevraagd, en by haar Hoog Mog. gedecideert, dat desselfs rang en sitting in den Raad immediaat na die van den Gouverneur zyn soude, NB. voor de Raaden van Policie, dus volgen immediaat de Raaden van Policie na den Commandeur, en tessens blykt uit die selve Re-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

En schoon by het Officie Fiscaal aan den Heer Gouverneur is werden aangetoond: Dat de Cogni-

Resolutie, dat voor dien tyd haar Ed. Gr. Agtb. de magt selfs niet gehad hebben om over interims Gouvernement te disponeeren, vermits haar Ed. Gr. Agtb. daar toe van haar Hoog Mog. versoeken authorisatie;

Hier uit is dan te besluiten, en kan met geen goed fundament tegengesprooken werden, dat den rang van hun Raaden by den Octroye en Resolutie van haar Hoog Mog. wel degelyk is gestipuleert. en geensints verseert in de termen van het 21 Articul van den Octroye.

En dat ook in den politicquen Raad geen andere Persoonen moeten weesen, dan den Gouverneur en tien Raaden, kan uit den Octroye met goed fundament geconcludeert werden, vermits in deselve in het geheel van geen Fiscaal, veel min van 1ste en 2de Fiscaal, en nog minder van hun rang, gewag gemaakt word, maar alleen van een Gouverneur en tien Raaden.

Dan, vermits aan den Gouverneur en politicquen Raad, Art. 22 van den Octroye, was, werden toegevoegt de administratie over alle crimineele Justitie, soo was daar toe een Fiscaal nodig, edog die konde daarom geen sitting in den politicquen Raad pretendeeren, en den gem. Raad over de administratie van de crimineele Justitie vaceerende, dan was hy Fiscaal parthy, en konde dierhalven ook niet sitten; dit is wel eer door den Gouverneur Mauricius geinstitueert omtrent den Fiscaal van Werven.

Nogtans van den aanbeginne van de Colonie, heeft den Raad Fiscaal sitting in den Hove van Policie gehad, dus word sulks niet gecontesteert, maar den rang van den Fiscaal (wy spreeken niet van een tweede Raad-Fiscaal) is al seer lange gecontesteert, gelyk dat mede nog komt te blyken uit onse Hofnotulen, in dato den 13 April 1751.

En daar ook provisionelyk by haar Ed. Mog. Gecommitteerdens van syne Doorl. Hoogheid is gedeclareert, dat den rang aan den Raad Fiscaal provisioneel boven de Raaden behoorden gegeven te worden, om redenen aldaar aangehaald, *onvermindert het regt het geen de Raaden daar omtrent mogten competeeren*; dog dat hun Ed. Mog. daar van rapport soude doen aan syn Hoogheid, welke decisie sekerlyk door het afsterven van syne Doorl. Hoogheid niet is gevolgt, zynde

nitie van die misdaad by den Capitein van der Does begaan, aan den Hove van Politie en Cri-
mi-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

de dat geschil in die staat gebleven tot heden, en sy Raaden hebben sig stiptelyk inmiddels gedraagen aan de provisioneele schikking van hun Edele Mog.

Dog het is aanmerkelyk dat het haar Ed. Gr. Agtb. sig geen de minste mouvementen daar omtrent hebben gelieven te maaken, om de decisie over den rang van den Raad-Fiscaal van haar Hoog Mog. te verkrygen, gelyk haar Ed. Groot Agtb. evenswel hebben weeten werkstellig te maaken, omtrent den Commandeur, soo als hier vooren is gesegt.

Sekerlyk hebben haar Ed. Gr. Agtb. daar toe geen goed fundament gevonden, anders soude dit Poinct hun Ed. Groot Agtb. niet syn geëchappeert; van het Articul van den Raad Fiscaal afgedaan zynde, sullen de Raaden overgaan tot de rang van den tweeden Raad Fiscaal en verdere Beamptens, aan wien syn Wel-Ed. Gestr. behaagt te seggen, de Raaden by aanhoudendheid den rang onthouden.

Vooraf moeten sy Raaden remarqueeren, dat aan hun geensints bewust zyn, dat sy eenig different over den rang met andere Beamptens van haar Ed. Gr. Agtb. hebben, dus dit maar gratis door syn Wel-Ed. Gestr. daar by gevoegt is. Maar wat aangaat die van den tweede Raad Fiscaal, declareeren sy Raaden, dat sy, de Archiven nasiende, hadden bevonden, dat in vroeger tyd, voor dat dit Officie was gecreëert, den Raad het regt hadde, om in cas van siekte of andere reeden van den Raad-Fiscaal, aan een ander Persoon authorisatie te verleenen om het Officie inmiddels waar te neemen, daar van een exempel te vinden is in de Notulen van den 12 Febr. 1751, en het welk syn Wel-Ed. Gestr., vidé onse Hofnotulen van den 14 Mey 1760, aan den Raad heeft willen betwisten, oordeelende daar toe alleen bevoorregt te zyn, sonder dat syn Wel-Ed. Gestr. heeft gelieven te distingeeren het regt van provisioneele begeeving van dat Ampt in cas van versterf, of een provisioneele authorisatie by siekte, &c.

Dat voorts de eerste aanstelling tot een tweede Raad-Fiscaal is geweest op den 24 Juny 1754, op den Heer Jan Nepveu, dog dat sulks geschied zynde met deese expresse byvoeging, om by siekte of absentie van den Raad-Fiscaal G. Curtius (die een seer swaare accident hadde, waar door hy dikwils

SURINAMEN. mineele Justitie behoorde, heeft syn Edele Gestrenge egter tegens de uitdrukkelyke woorden van het vierde Art. van syn Instructie, die saak de Cog-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

wils was geincommodeert) duidelyk uit die byvoeging hebben meenen te verstaan, dat die aanstelling alleen om dit singuliet geval toepasselyk was, en geensints in consequentie soude getrokken worden, waarom sy Raaden sig het selve hebben laaten welgevallen, als voor soo verre het den Raad-Fiscaal Curtius betreft, dat ook den tweeden Raad Fiscaal Jan Nepveu in soodanig geval, en anders niet; in den Hove en daar buiten heeft gefundeert.

Dat vervolgens (om in den draad deeser saake te blyven) den Raad Fiscaal Curtius is komen te overlyden, syn Wel Ed. Gestr. sulks aan deesen Hove heeft gecommuniceert, vidé onse Hofnotulen van den 8 Dec. 1760, waar van sy Raaden hebben communicatie gegeven aan haar Ed. Gr. Agtb. by hun Missive onder dato 11 Dec. 1760, met een daar by gevoegt *ernstig* versoek, dat haar Ed. Gr. Agtb. soude gelieven dat de tweede Fiscalaat niet als een Ampt, dat in het vervolg konde existeeren, te considereeren, sustineerende de Raaden, gelyk sy nog doen, dat door soodanige dispositie onse Ingezeetenen in hunne Privilegien wierden verkort, om dat op die wyse de Bediendens van de Edele Societeit in den Raad seer soude vermenigvuldigen, dat daar door de Gemeente niets dan nadeel konde lyden by het vermeerderen van Fiscaalen, &c.

Dog in plaatse van op voorsz. ootmoedige demonstrantien van haar Ed. Gr. Agtb. antwoord te ontfangen, hebben de Raaden met surprise moeten ondervinden, dat hun Ed. Groot Agtb. *de facto* een tweede Fiscaal hebben aangesteld, namentlyk den Heer B. Texier; dat syn Wel Ed. Gestr. daar van den 7 Aug. 1764 aan den Raad communicatie gedaan hebbende, waar op de Raaden op den 28 Aug., sonder meerder, hebben geantwoord, dat schoon sy Raaden vermeenden bevoegt te zyn, om den Persoon van een tweede Raad Fiscaal, volstrekt sitting in den Raad te weigeren, hadden sy liefst verkoosen, om te doen sien hoe verre hun defference aan de beveelen van hun

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Cognitie van den Raad onttrokken, niettegens staande de fungeerende Fiscaal het selve aan den Raad

Ed. Gr. Agtbaare gaat; *en onder protest van daar door, die aanstelling niet te verstaan en voor wettig te zyn gehouden, den selven by absentie of siekte van den Raad-Fiscaal*, en nooit anders, te sullen laaten fungeeren, tot dat by haar Hoog Mog. anders sal weesen gedecideert; dat sy Raaden dien volde sig ook hebben geaddresseert aan haar Hoog Mog., en daar van met alle nedrigheid redres versogt.

Hier uit concludeeren dan de Raaden, dat by syn Wel-Ed. Gestr. van hun Raaden met geen mogelyke billykheid kan gevordert worden, dat sy den rang sullen geven en cedeeren aan een tweede Raad Fiscaal, tegens de wettigheid van welkers aanstelling sy hebben geprotesteert, en aan wien sy Raaden onder gemelde protest mogen hebben gepermitteert, om *by siekte of absentie van den Raad Fiscaal te mogen fungeeren*.

De sommatie van syn Wel-Ed. Gestr. behelst al verder, dat door het Hof soude moeten werden genomen een Resolutie om den Aanspreeker en Doodgraver te gelasten, dat hy gehouden sal zyn op alle begraffenissen, alwaar de Collegien en Amptenaaren, Collegialiter in hunne digniteiten en rang werden versogt, in het toekomende den eersten en tweede Raaden-Fiscaal te moeten afroepen voor de Raaden van Policie; daar toe oordeelen sy geëligeerde Raaden hun consent en approbatie niet te kunnen geeven, alsoo sulks seer soude maaken na een Acte van een Despotisme; hebbende een ieder Ingezetenen het regt in het bestier van syne huisselyke saaken, soodanig te handelen als hem goeddunkt, staande een iegelyk vry, die by het oproepen van een Ceel op een begraffenis, vermeent in zyn rang verkort te zyn, weg te gaan.

En omtrent den rang der Secretarissen, dat, in gevolge Resolutie van haar Ed. Gr. Agtb. in dato den 7 Febr. 1759, den eersten Secretaris of Secretaris van het Hof van Policie voor de Heeren Raaden van Civile Justitie den voorrang hebben, vermeenen sy Raaden mede niet bevoegt te zyn, om arbitrairlyk tot verkorting van den rang der Oud-Raaden van Politie, en van de soo fungeerende als Oud-Raaden van civile Justitie te jugeeren, welke Raaden van civile Justitie, in gevolge Octroye Articul 25, met den Raad van Policie egaal gesteld

 word,

SURINAMEN.

Raad voordroeg, als daar t'huis behoorende, sonder dat syn Edele Gestrenge daar over selfs het ge-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

word, alleen met deese uitsondering, dat den rang en respect aan den Raad van Policie competeert.

Waar mede sy dit zyn besluitende, in hoope en verwagting zyn Wel Ed. Gestr. gunstelyk sal gelieven te behaagen, soo in het een als andere de nadere ordres en goedvinden van hoogerhand af te wagten, alwaar sy Raaden ten deese, in gevolge prescriptie, hun weder sullen addresseeren daar en soo het behoort, ten fine hun tot rigtsnoer te kunnen verstrekken, &c.

(3 hier voor bl. 245) Litt. C. Extract der Notulen enz.

Maandag den 7 December 1767.

Den Hove op heden met hun ordinaire Sessie een aanvang genomen zynde, &c.

Vervolgens heeft den Heer, tweede Raad Fiscaal, B. Texier, aan den Hove gerapporteert, sig verpligt te vinden, te moeten kennisse geven, hoedanig door hem op seekere klagten door eene Schipper Hendrik Pleen, contra de Militaire Capitein F. C. van der Does is gehandelt, uitwysens desselfs Memorie aan syn Wel Ed. Gestr. gepresenteert, met de daar op gevolgde Dispositie in dato 29 Oct.; Item, Extract-Missivens van haar Ed. Gr. Agtb., de dato 18 Nov. 1756 en 3 Dec. 1722, en nadere Memorie en Dispositie de dato 3 Nov. deeses jaars.

Insertio Num. 2 A, B, C en D.

Memorie gedaan maaken, en overgegeven aan den Wel-Ed. Gestr. Heer W. Crommeling, Gouverneur Generaal over de Colonie van Surinamen, Rivieren en Districten van dien, mitsgaders Colonel over de gesaamentlyke Militie deeser Landen, &c. &c. &c.

By en van wegens Bernard Texier,
tweede Raad-Fiscaal.

Wel-Edele Gestrenge Heer.

Den Demonstrant heeft de eer onder het oog en ter conside-ratie

gevoelen van den Raad wilde hooren, declaree rende syn Edele Gestrenge dat het een Militair de-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beer der Colonie.

ratie van U Wel Ed. Gestrenge, met alle schuldige eerbied, te brengen. Dat uit de Informatien, welke den Demonstrant als Militair Fiscaal genomen heeft, op ordre van U Wel Ed. Gestrenge, en ingekomen klagten van den Schipper H Pleen, ter saake van het Gecommitteerde delict, door Flor. Car. van der Does, Capitein in dienst van hun Ed. Groot Agtb. Heeren Directeuren deeser Colonie, mitsgaders uit de daar nevens gehoorde Getuigen, aan hem Demonstrant is gebleken, dat het selve fait, sodanig atrose en gequalificeert is, dat hy Demonstrant, als Raad Fiscaal vermeent, dat sulks niet ter Judicatuure van den Krygsraad is gehoorende, maar dient gebragt te werden ter cognitie van den ordinaris Regter, zynde alhier den Ed. Agtbaare Hove van Politie en Crimineele Justitie.

Dewyle uit deselve Informatien evidentelyk consteert, dat het geperpetreerde dilict niet *Militair*, maar puur *Commina* is, alsoo gem. F. C. vander Does, op den 13 deeser des avonds circa negen uuren, ter selver tyd, als Capitein de Hoofdwagt hebbende, sig niet heeft ontsien, met een Militaire Patrouille, dien hy van de Hoofdwagt genomen hadde, den Persoon van Hendrik van Haeften, Pakhuisbewaarder van Schipper Hend. Pleen, onder voorwendsel, dat den Pakhuisbewaarder de Neger Jonge van hem F. C. vander Does op straat gemaltraiteert soude hebben, met geweld uit syn Pakhuis gehaald, en den selven eigener authoriteit in de Hoofdwagt gearresteert heeft.

Dat al vorder uit syn Informatie, mitsgaders de getuigenisse in die saak gehoord, ten volle blykt, dat hy, in vilipendie van het wettig gesag der Justitie, de daar aan volgende morgen, zynde den 14 deeser, den voorn. Persoon van Hendrik van Haeften, met een soo genaamt Vierkant, door twee Sergeanten van syn Wagt heeft doen afstraffen.

Dat het nu buiten eenige tegenspraak is, dat een diergelyk misdaad, na syn natuur, na de definitie der Regtsgeleerde, is eene gemeene misdaad, staande ter kennisse en cognitie van den ordinairen Regter, gelyk *in loco* den Edele Agtb. Hove van Politie en Crimineele Justitie is, sal den Demonstrant de eere hebben te bewysen.

Eerstelyk, de misdaaden der Krygslieden worden tweesints onderscheiden.

SURINAMEN. delict was, en den Raad daar over geen judicature toequam. vide Litt. D. (4 zie bl. 261).

Wy

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Die hun alleen eigen zyn, en dan *die sy met anderen gemeen hebben.*

Een eigen Krygs-Misdaad is, die iemand als een Militair begaat, waar uit volgt, dat voor eene gemeene misdaad gehouden word, die een Militair begaat, sonder eenige betrekking tot de Militie, waarom ook de vervolging, of eigen, of algemeen is, dat is, of tot den Krygsraad behoorende, indien het een Militaire misdaad is, of tot den ordinairen Politicquen Regter, indien het een gemeene misdaad is, onder welke eerste specie ressorteere *nalaatigheid en overtreedingen in Togten en Wagten, overgang aan den Vyand, desobedientie van Soldaten tegen hunne Officieren, ofte Excessen van de laatstgemelde onder of met malkanderen.*

De laatste specie ter contrarie ondersteld, *alle daden en Misdaden die een Militair committeert tegens een Persoon of Persoonen niet zynde in Militaire diensten;* weshalven het buiten alle twyffeling in contest is, dat het geval in questie onder de laatste specie ressorteert, alsoo by H. C. van der Does, aan den Persoon van een Burger, in syn Huis geweld heeft gepleegt, en dus niet door eene Krygsraad gejugeert kan worden, welk gevoelen niet alleen op de authoriteit der Regts Doctoren gegrond is, maar wel speciaal op het gesag der Wetten, gelyk ten evidentsten consteert, uit het . . . . . Articul van de Crimineele Ordonnantie, waar by gestatueert word; *dat den Krygsraad vonnist over de Militaire fauten der Krygslieden, die in het Veld begaan worden, of die twee Krygslieden met malkanderen te doen hebben, maar over gemeene misdaaden Vonnissen de ordinaire Regters;* welke instelling ook volkomen correspondeert met de allesints hooggeagte Resolutie van de Heeren Staaten Generaal de dato 24 Maart 1651, dicteerende, *dat die van den Krygsraad de Militaire Jurisdictie niet verder sullen mogen gebruiken of extendeeren, als over nalaatigheid en overtreeding in Togten en Wagten, het overgaan na den Vyand, Desertie van de Compagnie, of overloopen van een Compagnie tot den anderen, sonder Pasport, mitsgaders over de Excessen en Delicten die de Officieren en*

Sol-

Wy brengen met alle humiliteit deese arbitrai-re ongehoorde gevallen ter perponderatie van U Hoog

Soldaaten onderling of den een tegens den anderen sul-len koomen te begaan, en verders niet, en dat over al-le andere saaken, zy waaren Crimineel of Civil, de Militaire Persoonen apprehensibel zyn by den Civiel of Justitie en Politicquen Regter, dat ook conform deselve Resolutie by Placaat van haar Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, in dato 30 Sept. 1654, verstaan en verklaard hebben, dat *communia delicta*, en niet puur Militair zynde in haare natuure staaten, *ter ken-nisse van den ordinaire Regter*, al het welk als een per-manente Wet, in verscheiden Decisien altoos geobserveert is, waar by ten overvloede nog komt hun Edele Groot Agtbaare de Heeren Directeuren deeser Societeit ook heb-ben begeert, dat de gestipuleerde authoriteiten, in deese hunne Colonie ook alsoo geobserveert en gepracticeert soude worden, uitwysens der selver hoog gerespecteerde Missive ter Addresse van wylen den Wel-Edele Gestrenge Heer H. Temming, gedepecheert in dato 3 December 1722, en uit welkers hoofde den Fiscaal van Meel op den 14 May 1740, by den Hove sig heeft geëxcuseert, dat hy twee Militaire, op de Post Sommelsdyk leggende, en NB. aldaar Sodomitische Sonden hebbende gepleegt, voor den Krygsraad had getrokken, waar van den eene ook reeds de Doodstraffe had ondergaan, dog den anderen nog in Detentie was, declareerende dat sulks niet was ge-schied, omme daar meede den Hove in eenigen deele te benadeelen in haare Jurisdictie en Judicatuure, en mits-dien ook den tegenwoordigen, weegens deselve begaane Delicten en Sonden, nog in Detentie zynde, niet verder had verhoord, en den selven voor den Hove was bren-gende, &c. waar op ook by den Hove is geresolveert ge-melde Gevangene aan te neemen, en den Heere Fiscaal gelast den selven, ten overstaan van Raaden, te examinee-ren, &c.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Po-litie en Crimi-neele Ju-stitie te Surina-men over 't beheer der Co-lonie.*

Mits welke den Demonstrant ook, met alle verschuldig-de eerbied U Edele Gestrenge in consideratie geeft, of het welbehagen van U Wel-Edele Gestrengen niet zoude zyn, om de reeds genomen Informatien van den Krygsraad te re-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Hoog Mogende, niet twyffelende, of U Hoog Mogende sullen soodanige nodige voorsieninge doen, dat eene Onderdaan van den Staat, van hoe geringe conditie of laager staat hy ook zy, en hoe verre ook van de vleugels van U Hoog Mog. protectie verwyderd, kan verseekert zyn, dat hy in syn Persoon veylig is, immers niet gestraft kan worden, voor dat syn daagelyks competente Regter hem volgens de Wetten schuldig en strafbaar sal hebben verklaard: in welke hier boven aangehaalde en soortgelyke gevallen de Heeren Gouver-

removeeren, en C. F. van der Does te stellen in handen van hem Demonstrant, als tweede Raad Fiscaal der Colonie, ten einde den selve voor den ordinaire Competenten Regter te hooren, en tegens hem te procedeeren, als na Regten en Practycq gestatueert is.

Paramaribo den 28 October 1767.

Onder stond,

't Welk doende, &c.

Was geteekent,

B. Texier, Tweede Raad-Fiscaal.

In margine stond,

Renvoyeerende den Wel Edele Gestrenge Heer Raad-Fiscaal aan de Resolutie van haar Edele Groot Agtbaare, in dato 18 November 1756, waar van Extract aan syn Wel-Edele Gestrenge is gesuppediteert.

Actum Paramaribo den 29 October 1767.

Was geteekent,

W. Crommelin,

Onder stond,

Ter Ordonnantie van den Heer Gouverneur,

En geteekent,

F. Gomarus, Secretaris.

Litt. B.

verneurs altoos na hunne finnelykheid handelen, dan eens soodanige delinqueerende Militaire Persoo-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Litt. B. Extract uit de Missive van haar Edele Groot Agtbaare de Heeren Directeuren der Edele geoctroyeerde Societeit van Surinamen, gesonden aan syn Wel-Edele Gestrenge den Heere Wigbold Crommelin, Gouverneur Generaal over de Colonie van Surinamen, &c. &c. &c.

In dato 18 *November* 1756.

Nopens de Judicatuure over de saaken van Militaire Persoonen, die op Togten tegens de Wegloopers aldaar komen te peccéeren, kunnen wy niet sien wat verandering het kan maken, of een Militair Delict geperpetreerd word op een Togt, op de Wagt, in het Leger, of in het Guarnisoen, &c.

Wy verbeelden ons dierhalven te moeten persisteeren by onse Aanschryvinge aan den Gouverneur Temmink, in dato 3 December 1722, en dien volgende dat alle soodanige Militaire Delicten, het zy op Togten als elders gepleegt, by den Krygsraad alleen, en affonderlyk sullen moeten werden berigt.

Litt. C. Extract uit een Missive van de Edele Societeit van Suriname, geschreeven aan den Wel Edele Gestrenge Heer Hendrik Temmink,

In dato 3 *December* 1722.

Door absentie van verscheiden Leeden van onse Vergadering, &c.

Zoo hebben wy goedgevonden althans aan U Edele te rescribeeren, dat wy hebben ontfangen een Missive van den Raad-Fiscaal, in dato 23 Maart deeses jaars aan ons geschreeven, contineerende twee bysondere voorwerpen, en wel

SURI-NAMEN. foonen aan het Hof van Politie oversendende, en dan eens tegens de uitdrukkelyke Letter en Voorschrift

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Eerstelyk, het geval van den Lieutenant en Boekhouder van Stockert, het welk wy bevinden van die natuur te zyn, dat het selve hadde moeten worden geventileert voor het Hof van Politie, bestaande uit den Gouverneur en Politicquen Raad, voor welk Hof, als by de Octroy tot het administreeren van alle crimineele Justitie gequalificeert, misdien ook moeten werden gebragt alle actie ter saake van delicta communia of gemeene misdaaden, en dat aan den Krygsraad alleen competeert de cognitie en judicature van saake van Militaire, en Militaire Delicten of Mesuses of Militaire Contraventie, of, soo als op het einde van het vyfde Articul van de Instructie van de respective Heere Gouverneur sedert een geruimen tyd is gesteld, van saaken concerneerende de Militaire discipline Correctien en straffe van de Militaire contraventie en delicten volgens den Articul Brief van den Staat.

Dat, aanbelangende de Sententien ten opsigte van den Sergeant Laurens Brink, en Corporaal Gerrit Caspoel, en den Soldaat Gillis Gordings geweesen, en albereids ter Executie gelegt, thans geen verandering kan werden gemaakt, te min, om dat by deselve Gecondemneerdens de Krygsraad voor regt is erkend geweest; dat wy zyn absolut van gedagten, dat by aldien de Raad-Fiscaal vermeend eenige wel gefundeerde actie tot lasten van de boovengemelde van Stockert te hebben, hy deselve sal konnen institueeren voor den Raad van Politie hier booven gemeld, behoudens hem Stockert allesints daar jeegens syne defensien, dog niet voor den Hoogen Krygsraad, als welke, volgens het begin van het vyfde Articul van de Instructie van de respective Gouverneur, in cas van gedreigde of vyandlyke attacque van de Colonie, alleenlyk te passe komt, en geenzints mitsdien tot administreeren van crimineele Justitie.

U Edele sal van dit gedeelte van deese rescriptie kennisse geeven aan de Raaden van Politie, omme te strekken tot antwoord op der selve Missive op dat subject.

En dewyle op het tweede Point van de voorsz Missive van de Raad-Fiscaal, weegens het geval van Gerrit van Egte, albereids afgeloopen, en geen klagten zyn ingekoomen, sullen wy over de natuure van deselve, en het gepro-

schrift van hun Edele Groot Agtbaare, (die *alle communia delicta* voor 't Hof van Politie en crimineele proponeerde daar omtrent, onse gedagten voor alsnog in suspenso houden, sonder nogtans daar door de conduite van den Raad-Fiscaal in dat geval eenigsints te approbeeren of te disapprobeeren, sullende ter contrarie, by aldien by vervolg van tyd desweegens aan ons eenige klagten mogte voorkoomen, alsdan onse gedagten daar op nader verklaaren.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Litt. D. *Nadere Demonstratie aan syn Wel-Edele Heere Wigbold Crommelin, Gouverneur Generaal der Colonie Suriuamen, Rivieren, Fortressen en Districten van dien, mitsgaders Collonel der gesaamentlyke Militie deeser Landen, &c. &c. &c. by en van weegens Bernard Texier, tweede Raad-Fiscaal.*

Wel-Edele Gestrenge Heer,

By het gerespecteerde Appoinctement van U Wel Edele Gestrenge, op de Memorie van den Demonstrant, de dato 28 October 1767, heeft het U Wel-Edele Gestrenge behaagd, den Demonstrant te renvoyeeren aan de Resolutie van haar Edele Groot Agtbaare de Heeren Directeuren deeser Colonie, de dato 18 November 1756.

Den selven met veel attentie te hebben herleesen en overwoogen, kan den Demonstrant niet vinden (het zy met eerbiedige correctie gesegt) dat daar door het gesustineerde van den Demonstrant by syn voorschreeve Memorie soude werden geënerveert en te niet gemaakt, den Demonstrant vermeent het contrarie (salvo meliori) dat deselve ten synen voordeelen opereert) alsoo haar Ed. Groot Agtbaare expressèlyk declareeren; *dat alle soodanige Militaire Delicten, het zy op togten of elders gepleegt, by den Krygsraad alleen en afzonderlyk sullen moeten werden berigt.*

Dus

SURINAMEN.

neele Justitie hebben gelast te doen ventileeren, volgens Missive van hun Edele Groot Agtbaare dato

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Dus formeeren haar Edele Groot Agtbaare alhier deselve distinctie, die den Demonstrant by syn voorschreeve Memorie heeft gemaakt, *tusschen de Delicten die aan den Krygslieden alleen eigen zyn, en die dus Militaire Delicten, strikte genoomen, uitmaaken, en tusschen de Delicten, die zy met anderen gemeen hebben.*

Den Demonstrant vermeend by syne meergemelde Memorie ten duidelykste te hebben aangetoond, dat het gepperpetreerde feit door F. C. vander Does onder de tweede Classe behoord, en dus ook niet voor den Krygsraad vermag gebragt te werden, offchoon al soude kunnen werden gesustineert, dat den selve in het begaan van die misdaad, ook teffens de Militaire ordres overtreeden heeft, en dus ook teegens de Militaire discipline gepecçeert, alsoo het meerdere het mindere absorbeert, en het daar op aankomt, dat de principaale misdaad door de competenten Rechter gestraft werde, waar by de circumstantien altoos in aanmerking werden genoomen, en vermits den Demonstrant in syne qualiteit als tweede Raad Fiscaal het Regt en Jurisdictie der ordinaris hooge Overigheid deeser Colonie, zynde het Hof van Politie en crimineele Justitie, in gevolge syn eed en pligt, gehouden is te maintineeren; soo dat den Demonstrant deese saake, en het daar in voorgevallene, aan gemelde Hove heeft moeten berigten, om sig buiten alle verantwoordingen te stellen, verhoopende dat het U Wel-Edele Gestrenge sal gelieven te behaagen, de poursuite deeser saak te stateeren, tot de ordinaire sessie van den Hove van Politie en crimineele Justitie, als wanneer den Demonstrant sulks ter Tafel van meergemelde Hove sal brengen.

Paramaribo den 2 November 1767.

Onder stond,

't Welk doende, &c.

Was geteekent,

B. Texier, Tweede Raad-Fiscaal.

In

dato 13 December 1722, deselve voor den Militaire Krygsraad doen betrekken, als komt te bly-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

In margine stond,

Geconsidereert het anterieure Militaire Procedures teegens den selve geaccuseerde litespendent zyn, gelasten den Fiscaal Militair den selven ten eerste te vervolgen, met accumilatie van het geen uit deese saak komt te prosueeren, soo verre bevonden sal werden tot den Militairen Regter te competeeren, blyvende het verdere in zyn geheel.

Actum Paramaribo den 3 November 1767. enz.

Den 7 December 1767.

Na Lectuure van het welke syn Wel-Edele Gestrenge aan den Hove heeft gedeclareert, geensints van intentie te zyn deesen Hove in dessels prærogative eenigsints te verkorten, dog vermeent de rescriptie van haar Edele Groot Agtbaare in dato 18 November 1756, soo duidelyk spreekt, dat soude oordeelen te vilipendeeren de ordres van haar Edele Groot Agtbaare, indien de saak aan de judicatuure van deese Hove overgaf, en dierhalven best heeft geoordeeld, desweegens aan haar Edele Groot Agtbaare nadere ordres te vraagen, en in tusschen de saak, voor soo verre het volgens sustenue deeser Hove, der selver judicatuure soude kunnen concerneeren, in statu quo te laaten, en sal intusschen gemelde Capitein vander Does, in detentie blyven sitten, laatende de Heeren Raaden de vryheid sig desweegens meede te mogen addresseeren.

Waar op de Heeren Raaden hebben betuigd, dat zy ten uitterste verwondert zyn, syn Wel-Edele Gestrenge den Heere Gouverneur, blyft volharden in syne allesints ongefondeerde sustenue, dat namentlyk het geperpetreerde berugte fait van den Capitein vander Does, nog in twyffel te trekken, of het selve is gehoorende aan de cognitie en judicatuure van de Militaire Krygsraad, niettegenstaande den Heer Texier R O. aan den Heer Gouverneur heeft gedemonstreert, gelyk het ook ten eenemaale evident is, dat de gemelde saak is een communi delictum,

SURI-
NAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

blyken uit de booven aangehaalde, als onder veele andere uit de volgende gevallen; en wel in faake tum, of gemeene misdaad, die mitsdien hadde behooren gebragt te worden, ter Cognitie van deese Hove, als gehoorende onder deselve judicatuure, gelyk sulks is verstaan en gedecideert, en by haar Hoog Mogende, en by de Heeren van de Societeit, by hun Edele Groot Agtbaare Missive van den 3 December 1722, en Resolutie van 18 November 1756, by syn Wel-Edele Gestrenge selve geallegeert, dog waar uit syn Wel-Edele Gestrenge het contrair van dien, tegens de klaare letter van deselve, wil beweeren.

Dat zy Raaden daar uit moeten besluiten, dat syn Wel-Edele Gestrengens oogmerk is, om, sonder onderscheid, alle de Delicten door Militairen geperpetreert, de cognitie en judicatuure van deesen Hove te onttrekken, om dus alle Burgers, In en Opgezeetenen te exponeeren aan de violentie van de Militaire.

Dat zy Raaden hier omtrent ook niet ongemerkt kunnen voorby gaan, de verregaande Dispotisme van den Heer Gouverneur, omme de Recherche van eene misdaad aan den Fiscaal Militair te ordonneeren, en anderen met stilswygen buiten straffen te laaten, dus na willekeur te handelen, gelyk hier geschied, waar by den Fiscaal Militair werd gelast hem vander Does te actioneeren, over seekere fait op de post van Ramaal, byna over het jaar geperpetreert, daar syn Wel Edele Gestrenge met stilswygen passeert, een door denselve vander Does, nog voor dat geval bedreeven misdaad, al over het jaar ter cognitie van deesen Hove gebragt, en in welke den Heer Raad Fiscaal geauthoriseert is te inquireeren. Edoch tot heeden niet geschied.

Dat uit deese handelwyse van den Heere Gouverneur noodsaakelyk moet consequeeren de uitterste disordre in deese Colonie niet alleen, maar selve ook een opstand soude kunnen verwekken, bysonder onder de Zeevaarende Lieden, daar zyn Wel-Edele Gestrenge by dessels Instructie Articul 23 soo seer aanbevoolen word, een goede Discipline en ordre onder de Militairen te doen houden, waaromme zy Raaden sig verpligt vinden den Heer Gouver-

ke van ſeeker Ingezeeten alhier, genaamd Frouin, wiens Huisvrouw des nagts, tuſſchen den 19 en 20

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

verneur op ſyd eed te ſommeeren de Cognitie van voorſz. ſaak van vander Does deeſen Hove niet te onttrekken, maar integendeel den Heer Raad-Fiscaal te gelaſten deſelve te pourſuiveeren, en ter judicatuure van deſelve te brengen, op dat deeſe grove misdaad niet ongeſtraſt blyve, dog in cas van refus, laaten zy Raaden alle de gevolgen die daar uit ſoude kunnen voortvloeyen, alleen ter verantwoording van ſyn Wel-Edele Geſtr., kunnende zy Raaden dus niet anders doen dan ſig met de vereiſchte eerbied daar over te addreſſeeren daar zy te raaden werden ſullen, &c.

(4 hier voor bl. 252) Litt. D. Extract der Notulen enz.

Dingsdag den 15 December 1767.

Den Hove op heeden vergadert zynde, &c.

De Heeren Raaden geleeſen hebbende de Notulatie van den Heer Gouverneur van den 11 deeſer, hebben uit deſelve opgeſchikte en vercierde ſtyl moeten opmaaken, dat ſyn Wel Edele Geſtrenge daar meede als iets fraays heeft willen pronken, het welk ook met de lecture van dien, uit ſyn Wel-Edele Geſtrenge vergenoegt gelaat heeft gebleeken, en ook, om was het moogelyk, den Raad daar meede beſpottelyk voort te ſtellen; op dit ſubject herinneren ſig de Raaden de Fabel van den Exter, die ſig met geleende Paauw-Veederen vercierde, en daar meede pronkte.

Zyn Wel-Edele Geſtrengen reekent ſig geinjurieert te zyn, wanneer ſyn Wel-Edele Geſtrenge door de Raaden werd voorgehouden, by ſyn Wel Ed. Geſtrenge dispoticq geageert werd, ſoo dat de Raaden, volgens ſuſtenue van den Heer Gouverneur, als houte Beelden met hun ſtilſwygen moeten beaamen, en blindelings goedkeuren alles wat den Heer Gouverneur doed, ja ſelfs tot verkorting van hunne judicatuure en authoriteit, of wel het gevoelen van den Pausgeſinden wil laaten adopteeren, dewelke blin-

SURINAMEN. 20 Maart 1768, voor het doorbreeken van den daageraad, door een Militaire Patrouille was uit haar

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

blindelings gelooven moeten wat de Kerk, en die wat de Paus gelooft.

De sustenue van de infaillibiliteit aan de Raaden toegeschreeven, is, als met de hairen daar by getrokken, en kan alhier niet van applicatie gemaakt worden, de Raaden hebben gesustineert, en ignoreeren alsnog, dat het opschorten of stremming van de crimineele Justitie, en de willekeurige handelwyse van syn Wel-Edele Gestrenge in de saak van den Capitein vander Does, is een dispotisme, dat is maar een seeker daad of handelwyse zyn regte naam gegeeven, was is anders een dispoot, dan eene die na zyn eige wille, en niet na het Rigtsnoer van de Wet wil regeeren, een Oosters Vorst in het groot, en een Gouverneur van Surinamen in het klein, voor soo verre den selven van zyne aan hem toevertrouwde magt, een misbruik maaken kan, en wy hebben by ondervinding, dat die al seer verre geëxtendeerd werd, en dierhalve gaat het gevoelen van den Heer Gouverneur Mauricius niet door, dat een Surinaams Gouverneur is, *le plus miserable d'Epot de l'Univers.*

De Heeren Raaden vermeenen geen quaad te doen, de saak hunne regte bewoording te geeven, en schoon zy Raaden niet infaillibel sustineeren te zyn, vermeenen zy egter gelyk te hebben, soo lange hun het contrarie niet word beweesen, en opponeeren dus, dat het woord van dispotisme, in hunne Notulen ter needergesteld, op de saak toepasselyk is, alsoo syn Wel-Edele Gestrenge, na dat de saak van den Capitein vander Does was voorgedraagen door den Heer B. Texier, daadelyk declareerde *dat het een Militair Delict was*, en dat de Heeren daar over geen Judicatuure toequam, en dat syn Wel-Edele Gestrenge de saak soude in suspendo houden, tot dat by hun Edele Groot Agtbaare daar over soude zyn erkent, alles sonder dat syn Wel-Edele Gestrenge het selve den Raad eenigsints quam voor te draagen, daar zy Raaden egter vermeenen, dat elke Rechtbank over zyn eige Jurisdictie erkennen kan, en niemand anders daar toe bevoegd is.

Ook weeten de Raaden niet wat geschikter naam zy aan dier-

haar Bedde geligt, en uit haar Huis met geweld gesleurt, en voortgesleept, tot in de Hoofdwagt, en schoon seeker Ingezeeten, haar Nabuur, op het gerugt van de Slaaven van gemelde Vrouw (welke een naar gehuyl en gekerm maakten) ontwaakt wordende, en van deselve het voorgevallene verstaande, sig na de Hoofdwagt begaf, en alsoo hy gemelde Vrouw aldaar vond, leggende in een flaauwte, seer ernstelyk versogt, en daar op insteerde, om den Officier van de Wagt te moogen spreeken, wierd hem geantwoord: dat deselve nog sliep, en men hem niet dorst wakker te maaken.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

En wanneer de Man van gemelde Vrouw, die toen ter tyd van Paramaribo afweesig was, weeder keerde, en sig by Requeste addresseerende aan den Heere Gouverneur, werd het selve door syn Edele Gestrenge agtergehouden, en niet in den Raad

diergelyke van syn Wel-Edele Gestrenge anders soude kunnen geeven, daar syn Wel-Edele Gestrenge nog kortelings geleeden in een extraordinaire Vergadering de presente Leden voorstelde, een Resolutie, by de ordinaire en volle Vergadering genomen, buiten effect te stellen, waar op de presente Leeden demonstreerde, dat sy sig in een extraordinaire Vergadering niet konde inlaaten, om een Resolutie buiten effect te stellen, welke in een ordinaire en compleete Vergadering is genoomen, dog syn Wel Edele Gestrenge konde goedvinden, met een herheeven stem, als toen te declareeren, *dan sal ik het doen uit hoofde van de hoogste Magt*, &c.

Wy Ondergeschreevene geëligeerde Raaden van Politie en crimineele Justitie, verklaaren voorenstaande Notulen te zyn accoord met den Authentique Notulen, berustende onder den Heer Willem Bedloo.

Paramaribo den 28 November 1774.

Geteekent,

W. Bedloo.
P. C. van Stuyvesant.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Raad gebragt; waar op gemelde Man ſig nader by inſtantie aan den Hove van Politie en crimineele Juſtitie addreſſeerde, begeerde ſatisfactie over het mishandelen van ſyne Huisvrouw, en wanneer de Raaden vermeenden, dat op dat geval diende te werden onderſogt, niet kunnende begrypen, dat een Officier, wien de Wagt is aanbevoolen, om onheylen en geweld te weeren, ſulke orders aan zyn Onderofficieren ſoude geeven hebben, en in alle gevalle wel had moeten wakker gemaakt worden, om te hooren het geen men hem van weegens de Vrouwe ſoude voordraagen, behaagde het den Heer Gouverneur te ſeggen, dat ſyn Edele Geſtrenge, die ſaak niet in deliberatie konde brengen, en ſyn Edele Geſtrenge die ſaak al had afgedaan, voegende daar nog by, dat, die *ander recht wilde hebben, konde ſien dat hy het kreeg*, alſoo het geval veroorſaakt was door een onſinnig Menſch, die de Patrouille had koomen haalen, om eene Vrouwe te haalen, die hy ſeide, dat een Moord begaan hadde, dat daar op de Onderofficier van de Wagt uit zich zelfs met de Patrouille gegaan was, welke ook door ſyn Edele Geſtrenge desweegens was geſtraft.

Weederom in den jaare 1773, de dato 10de Maart, gaf den Heer Fiscaal den Hove te kennen, dat hy op authoriſatie van ſyn Edele Geſtrenge een Perſoon, zynde Adſiſtent van de Commis van Societeits Materialen, voor Commiſſariſſen van den Krygsraad hadden gehoord over Dieſſtal en valſche Handteekening, en dat ſyn Edele Geſtrenge vermeende, als zynde het ſelve een commune delict, niet voor den Krygsraad, maar ter Cognitie van den Hove te behooren, waar op de Delinquant de verdere Cognitie van den Krygsraad wierd onttrokken, en over deſſelfs misdaad by den Hove is verder erkent.

Uit welke, behalven veele andere gevallen, komt te blyken de willekeurige handelwyſe van de

de Heeren Gouverneurs, welke ook gedoogen, dat de Militaire Patrouilles, tot stuiting van geweld versogt, sig doen betaalen, Litt. E. (5).

SURINAMEN.

Ja selfs heeft het Hof in Anno 1772 (wanneer van alle kanten gemompeld wierd, dat de Soldaaten aan Paramaribo Ambagten deeden, terwyl de Burgers in het Bosch tegen de Negers op Commando gebruikt wierden, en de Heer Gouverneur voorsloeg, die Soldaaten, welke nog aan Paramaribo waaren, en welke geen andere of meerdere waaren dan de Ordonnantien voor de Of-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

(5) Litt. E. Extract uit de Notulen enz.

Donderdag 18 *December* 1766.

De Notulen van gisteren geresumeert zynde, &c.

En hebben Heeren Raaden hunne verwondering aan syn Wel-Edele Gestrenge betoond, dat hun Edele nu by dit geval ontwaar wierden, dat voor de Patrouilles, die door de Ingezeetenen gerequireert wierden, betaaling wierd gevraagd, het welk een indirecte belasting op de Coloniers, strydig aan het Octroy, was maakende, waar op syn Wel-Edele Gestrenge betuigd heeft, hem de origine daar niet van bekend was, als zynde reeds een usantie geweest voor desselfs komst voor seventien jaaren in deese Colonie, dog aangenoomen daar na te sullen inquireeren, en den Hove alsdan communicatie te doen.

Wy Ondergeschreeve Raaden van Politie der Colonie van Surinaame, verklaaren deese te accordeeren met de Copie authenticq, berustende by den Heere P. C. van Stuyvesant.

Paramaribo den 30 November 1774.

Geteekent,

N. Kennedy,
W. Bedloo,
P. C. van Stuyvesant.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Officieren, ook na Commando te sullen senden, mits dat de gemelde Officiers daar voor iets genooten) mocten overgaan om toe te staan, dat voor elke Ordonnantie aan soodanig Officier soude werden gegeeven *f* 6 - 0 - 0 's maands. sub Litt. F. (5). Soo als ook uit de verantwoord Reeke-

(6) Litt. F. Extract uit de Notulen enz.

Vrydag den 3 July 1772.

Den Heer Gouverneur, de Presente Heeren Raaden extraordinair vergaderd hebbende, heeft syn Wel-Edele Gestrenge, na het resumeeren der Notulen van den 30 Juny, ter lecture overgegeeven, Missive van den Burger Lieutenant G. W. Timme, gedateert van de Plantagie Bergen op Zoom in Commewine, den 1 July 1772, en Addres hebbende aan den Burger Capitein J. A. des Loges, inhoudende, dat vermits eene der voornaamste Neegers der selver Plantagie, genaamt Tam, synde een Creool, weg was geloopen, het te dugten stond, dat die desertie slegte gevolgen soude kunnen hebben, en dat de Neegers aldaar sulks selfs waaren vreesende., en het dus te wenschen was, dat een der Militaire Posten daar omtrent leggende, wat meerder na beneeden geplaatst wierde; het welk gehoord en daar over gedelibereert, is geoordeeld niet raadsaam te zyn weeder een Post te verplaatsen, vermits daar deselve sig bevonden meede seer noodig zyn, en het niet doenlyk of convenabel is, continueele veranderinge daar in te maaken.

Edog om niets te negligeeren en alles moogelyk aan te wenden tot dekking en secours van die Plaatsen, alwaar men de grootste gevaar vreest, heeft syn Wel-Edele Gestrenge voorgeslaagen, hoe seer geen Volk tot het houden van de Wagt, welke al in een Piquet is veranderd, aan Paramaribo zyn, waar toe nog Canonniers en Tambours worden geëmployeert, egter, gemerkt het groot gevaar der Plantagien, en dat thans nog een Oorlogschip ter Rheede is leggende, daar toe uit de overige Manschap, welke aan Paramaribo gesond sig bevinden, en bestaande in Ordonnantien voor de Hoofd-Officieren en Capiteins, ten

kening der Kassa, teegens de Wegloopers klaar blykt.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Even gelyk handelen de Heeren Gouverneurs dikwils na hun welgevallen met saaken, die in den Hove worden voorgedraagen, en is meer dan eens eene saak, welke aldaar reeds ter deliberatie was gebragt, door de Heeren Gouverneurs in der tyd aan de Cognitie of verdere voortgang van den Raad weeder onttrokken, of wel de verdere deliberatie na hun goedvingen getraineert en uitgestelt.

Als onder andere in den jaare 1767, wanneer de Burger Krygsraad van Paramaribo, vier Hoogduitsche Jooden, die op de Burger Monstering niet waaren gecompareert, in eene boete van *f* 10-0-0, in gevolge het Burger Reglement deswegens, hadde geslaagen, en op aanhoudende weygering van gemelde Jooden, om deselve te voldoen, hun desweegens by Executie wilde constringeeren, behaagde het den Heer Gouverneur hun te geeven Letteren de Cachet, behelsende in sub-

ten getaale van ses en dertig, deselve soude kunnen ingetrokken en gecommandeerd worden tot besetting van een nieuwe Militaire Post, het sy op de Plantagie Bergen op Zoom of daar omtrent, daar het conveenabelste geoordeeld sal worden, dat egter die Officieren, welke daar door haar Ordonnantien, die sy volgens ouds gebruik en usantien, in alle dienst hebben, voor een tyd sullen koomen te missen, het æquivalend wierd betaald van ses guldens 's maands voor ieder Man; het welk gehoord is en die propositie van syn Wel-Edele Gestrenge door de Heeren Raaden voor goedgevonden, en syn Wel-Ed. Gestrenge versogt het selve te willen doen effectueeren, sullende invoegen voorsz. het dedommagement worden voldaan uit de Kassa tegens de Wegloopers.

Wy Ondergeschreeve Raaden van Politie der Colonie van Surinaame, enz.

Paramaribo den 30 November 1774 enz.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

substantie, om met de Executie niet voort te gaan: waar over de Burger-Krygsraad sig by monde addresseerde aan het Hof, en door het selve, na hun gehoord te hebben, gelast zynde, het selve narrée by Memorie en schriftelyk in den Hove in te leeveren, hebben Gecommitteerdens van den Burger-Krygsraad een Memorie ingeleevert, dog welke Memorie, in plaatse dat deselve volgens versoek van de Raaden in het Hof soude zyn geleesen, door den Heer Gouverneur is na sig genoomen, en door den selven in syn Sak gestooken, en dus die saak aan de Cognitie van de Raaden onttrokken.

Men heeft wel eens een Heer Gouverneur, als Leeden van den Raad met syn Edele Gestrenge van een contrarie gevoelen waaren, hooren seggen, ik sal het dan doen, uit hoofde van myn hoogste magt, en de saak na syn goedvinden en welgevallen sien ter uitvoer brengen. Litt. D.

De Raaden door soo meenigvuldige preuves overtuigt, dat de Heeren Gouverneurs tog altoos na hun welgevallen de saaken dirigeeren, hebben sig niet meer tegens soortgelyke daaden willen versetten, maar in eene hoope en vertrouwen, dat daar inne ook eens sal werden voorsien, en een vasten voet beraamt sal werden, waar na sig de Heeren Gouverneurs in der tyd sullen moeten reguleeren, hebben sy geëligeerde Raaden met een diep stilswygen gepasseert de handelwyse van de thans regeerende Heer Gouverneur, welke in de maand February 1774, een Soldaat, (welke op diefstal was betrapt, aan Boord van een Schip begaan, dus een puur commune delict, volgens Octroye en Præscripten van hun Edele Groot Agtbaare selfs, nergens anders dan ter cognitie van den Hove behoorende) voor den Militairen Krygsraad heeft doen betrekken, en aldaar straffen.

Om bovengemelde reeden, en om geene verwyderinge te veroorsaaken, in deese omstandigheid van tyd seer nadeelig, hebben de geëligeerde Raaden

den in de maand Mey 1774, sig vergenoegt met in de Notulen te laaten aanteekenen, dat sy remarqueerde, dat de Heer Gouverneur quaalyk handelde, met niet te willen doen leesen, en dus de verdere deliberatie te onttrekken, seeker Rapport van twee Gecommitteerde Raaden uit den Hove, ter Tafel overgelegt, op seeker Request van Mr. J. B. van Vheelen, by voorige Vergadering in hunne handen gesteld, om sig daar op te informeeren, het welk de Heer Gouverneur na sig nam, en in syn Sak heeft gestooken, sustineerende een Gouverneur soodanig regt te hebben. Litt. G. (7).

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.*

En alsoo de Heeren Gouverneurs, volgens eene usan-

(7) Litt. G. Extract uit de Notulen enz.

Donderdag na de middag den 10 Maart 1774.

Den Hove op heeden vergadert zynde, &c.

Waar na, door Heeren Commissarissen van de Rolle, zynde geinsteert, dat hun schriftelyk Rapport op de Requeste van Mr. van Vheelen, heeden morgen tot nadere deliberatie uitgesteld, mogte worden geleesen, heeft syn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur het een en ander overgenoomen, om het selve alvoorens te examineeren.

Waar op de Heeren Raaden eenige remarques hebben gemaakt, en gesustineert, dat daadelyk daar over behoorden te worden gedelibereert,

Op het welke syn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur heeft gedeclareert, dat regt te hebben van alles dat ter Tafel word gebragt, door den Gouverneur kan worden overgenoomen, ter examinatie alvoorens daar over mag werden gedelibereert, en dus in deese saak alsoo mede te moeten plaats hebben.

Wy Ondergeschreeven Raaden van Politie der Colonie Surinaamen, enz.

Paramaribo den 30 November 1774. enz.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

usance alhier, in de possessie zyn, omme by nonsessie van den Hove; (het geen ook wel op tyde dat het Hof was sittende, is verder geoeffent) alleenlyk op eene Memorie van den Heer Fiscaal te verleenen personeele Comparatie, ja apprehensie, direct strydig tegens de manier van handelen, in den Vaderlande gebruikelyk, alwaar sonder præcedente informatie, en sonder Decreet van den Regter, geen apprehensie werd verleent, soo soude sulke magt door gemelde Heeren Gouverneurs merkelyk kunnen werden misbruikt, gelyk de geëligeerde Raaden vermeenen, dat in veele andere saaken dikwils door hun Edele Gestrenge is gedaan, als hier voor is aangetoont; en tot bewys van het welke nog soude kunnen strekken, dat de Heeren Gouverneurs de Raaden wel eens beletten hunne meeninge te doen Notuleeren, gelyk de Gouverneur in den jaare 1768, aan den Secretaris in den Hove belaste, seekere Notulatie van de Raaden overgegeeven, niet te Notuleeren. als blykt Litt. H. (8).

Dat

(8) Litt. H. Extract uit de Notulen enz.

Maandag den 8 Augusty 1768.

Den Hove op heeden weder vergadert zynde, &c.

Vervolgens hebben de Heeren geëligeerde Raaden syn Wel-Edele Gestrenge gevraagt na seekere Notulatie, door hun Edele op den 21 May jongstleeden overgegeeven, en door syn Wel-Edele Gestrenge overgenomen. Waar op syn Wel-Edele Gestrenge deselve aan de Heeren heeft gerestitueert, met byvoeging die Notulatie niet te kunnen of sullen in de Notulen admitteeren. Waar op de Heeren Raaden egter zyn blyven persisteeren, dat het selve in de Notulen behoorden. En heeft syn Wel-Edele Gestrenge gesegt wel te mogen lyden, dat aan Frouin Extract van syn Wel-Edele Gestrenge declaratie, in de Notulen van den 16 May omtrent die saak gevoegt, mag gegeeven wor-

Dat de Heeren Gouverneurs in annis 1763 en 1769 hebben uitgegeeven tot Erven, om Paramaribo te vergrooten, de Landsweyde ofte gemeene Weyde, welke de Ingezeetenen van onheuggelyke tyd af hadden beseeten, om hunne Beesten te weyden: En dat toen uit de Cassa van gemeene Weyde (welke merkelyk ten agteren is) een ander stuk Lands tot gemeene Weyde is moeten werden aangekogt.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.*

De geëligeerde Raaden vermeenen dat die gemeene Weyde (in plaatse dat deselve by Perceelen zyn verdeelt, en daar op Warranden verleent, waar van de voordeelen in des Heers Gouverneurs beurse is geconverteert) by Perceelen soude hebben kunnen werden verkogt, waar door gemelde Cassa van gemeene Weyde (die reeds merkelyk aan de Cassa der modicque Lasten voor leeninge verschuldigt is) had kunnen werden gesoulageert, immers soo veel daar uit geprofiteert, omme de Koopschat van het nieuwe aangekogte Land, tot gemeene Weyde geschikt, te kunnen voldoen.

Tot verkleining van de authoriteit en het gesag van den Raad, deed de Heer Gouverneur in den jaare 1764, den eerste Exploicteur van Rees (welke, als meede alle andere Lands comptable Bediendens, de geëligeerde Raaden vermeenen sig niet uit de Colonien te mogen absenteeren sonder ontslag en permissie van den Raad te versoeken) by Memorie aan syn Edele Gestrenge gepresenteert, staande de sessie van den Hove, versoeken ontslag van syn Exploicteurs Ampt en permis-

worden, om daar van soodanig gebruik te maaken, als hy te raaden sal vinden.

Wy Ondergeschreeve Raaden van Policie der Colonie Surinaamen, enz.

Paramaribo den 30 November 1774. enz.

SURI-NAMEN. Heer Gouverneur zyn werden getauxeert, wanneer sy in saaken van aangeleegentheid sig durven op-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

eenige syner Predecesseuren had geëxteert soodanige handelwyse en keuse van een contable Bediende, met deese kennisgeeving mogte werden gesupercedeert tot de aanstaande compleete Vergadering van den Hove, die beschreeven is tegens primo April aanstaande, egter niettegenstaande dit, heeft U Wel-Edele Gestrenge den Secretaris gelast de kennisgeeving te notuleeren, dat dan ook is geschied, gelyk ook het voorgestelde van de Raaden, waar op de Vergadering is gescheiden.

De Raaden verklaaren met Leedweesen te sien, dat uit het gepasseerde, den 14 December des voorleeden jaars, omtrent gemelde Exploicteur, en te vinden in de Notulen van die datum, dat het neemen van die demissie, anders niet bedoelt, als van den Raad geheel en al af te trekken alle dispositie over hun Supoosten, en despotiquelyk aan het Gouvernement te houden, want haar Ed. kunnen de demissie niet anders aanmerken, als een geëxcogiteert expedient om het gesustineerde doenmaals van de Raaden illusoir te maaken, sy Raaden moeten met smert betuigen, dat sy niet selden diergelyke ongevoegelykheden gewaar worden, die om niet altoos in geschil te zyn, wel eens ongemerkt voorby gegaan worden, gelyk wy onlangs nog de aanstelling van een Soldaat tot Kamerbewaarder, dat een Ampt is, dat seeker beeter aan gezeetene Burgers paste, als van een eerlyke en soete inkoomen zynde; ja het gaat soo verre, dat Ampten werden vergeeven, die geen Ampten zyn, als daar is het Clercqschap van de Weeskamer, dat alleen by een singulier geval is vergeeven, met goedvinden van den Hove, tyde den toenmaalige Secretaris van de Weeskamer James Aber Crombie, ten dienste van de Landen was afgesonden na de Boschneegers van Auke; de Raaden waaren genootsaakt sessie Mey 1764, de Memorie van den Boekhouder der Gemeene Weyde Wittehow te rug te geeven om te veranderen, als alleen geaddresseert aan den Heer Gouverneur, omtrent saaken, die aan den Hove ter deliberatie behoorden, alle saaken, die seer rieken na de dispotisme, die by pointen van redres soo sorgvuldig gerecommandeert is aan den Gou-

oppugneeren, tegens de sentimenten van hunnen Gouverneur, die het schynt met alle geweld de saa

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Gouverneur om te vermyden; de Raaden hebben sig nog veel meer te beklaagen, over de verregaande authoriteit, by den Heer Gouverneur, in de saaken waar over thans gedoleert werd, geoeffent, als meede over het declin, haar Edele toegebragt, terwyl alles (gelyk aangetoont is) besteld is, om den Raad syn ontsag te beneemen.

Dat te meer consteert door dien de aanstelling voor de eerste reise buiten communicatie van den Raad is geschied in den Persoon van T. W. van Rees, en nu voor de tweede reise in die van syn Soon; welke aanstelling singuliere omstande heeft, die de eerste niet heeft gehad, schoon den Raad des onaangesien niet heeft nagelaaten over dat eerste geval sig by Notulen van 9 April 1757 te beswaaren, en het geen ten eenemaale doet sien, dat men van trap tot trap alle cognitie dier saaken wil aftrekken van den Raad, is dat nu voor de eerste reis en buiten eenig exempel de demissie is gegeeven aan een Exploicteur die soo ver de publicque Kas, als verdere verrigtingen comptabel is aan het Hof, waarom de Raaden, met regt vermeenen alles ter verantwoording van U Wel-Edele Gestrenge te kunnen laaten.

De Raaden vinden sig voor het gemeene best genootsaakt, hunne reflectien te maaken op de aanstelling, door den Heer Gouverneur gedaan, van de Soon van den Heer van Rees, in plaatse van syn Vader, die nog seer jong is, en verre beneeden de mondige jaaren, en dat om soo een important Ampt waar te neemen, als het doen van Exploicten niet alleen is, maar ook het bewaaren van de Penningen van de Impetranten van de executie en 's Lands geregtigheeden, waar over geen som, hoe groot, kan bepaald worden, schoon de Borgtogt niet verder begroot is als op *f* 6000-0-0.

De minderjaarigheid is conform het regt een obstakel in alle Ampten van eenig belang, en maakt selfs, volgens de pointen van redres de aanstelling van Constantin van Rees onbestaanbaar, ten opsigten van Regteren is aldaar niet alleen daar omtrent gedoleert by de pointen van redres, maar ook ten opsigte van Practizyns, Weesmeesteren,

saaken maar daar heen wil dirigeeren, dat de Raaden maar by elkander geroepen werden, niet om te

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

ren, &c. waar door alle verdere Beamptens worden verstaan, vidé Articul 15 en 32 en 33. Idem van gemelde *versoek pointen*, de Uitspraake van die klagten is gelaaten *aan Gouverneur en Raaden*, en (dat reflexie meriteert) niet aan den Gouverneur affonderlyk, omtrent die saake dan nog niet by den Hove gedisponeert zynde, soo is het evident, dat syn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur regtens niet was bevoegt, een onmondige Exploicteur aan te stellen, te meer, dewyl uit het genotuleerde, ten opsigte de aanstelling van de Heer van Meel, als onderling komt te blyken, dat den Raad disapprobeert, dat sonder onderscheid tot alle Ampten werden geadmitteert minderjarige vidé Notulen van den 7 Augusty 1764, waar niet tegen kan doen, dat den Raad sedert de dispositie over de pointen van redres tot hun kennis is gekoomen, onmondige tot Ampten, gelyk de voornoemde van Meel, selfs tot Commissaris van kleine saaken is geëligeert, alsoo daar niet anders uit te besluiten, dan dat den Raad daar omtrent by voorkoomende geleegentheid handelt, na exigentie van saaken, soo lange geen vaste Wet daar over door haar Edele deswegen is gemaakt.

En het is seeker, dat ons het gewigt en het groot vertrouwen annex aan het Exploicteurs-Ampt, als die word gelooft, alleen sonder Getuigen op alle syn Exploicten en Relasen by alle Regteren, &c. soo een Ampt alleen te vertrouwen aan een Jongeling ten uiterste gevaarlyk is, en sou soo omtrent de Cas als anders zyn en blyven voor reekening van den Heer Gouverneur, die eigener authoriteit de aanstelling heeft gedaan, tegens dank van den Raad, daar, gelyk reeds is aangetoont, de sommen die den Exploicteur in bewaaring heeft, onbepaald en genoegsaam altoos seer hoog loopen, soodanig dat de Borgtogt geen tiende of twintigste gedeelte daar van secureert, men swyge nog hoe sorgelyk het is, dat de ordre en subordinatie op een Comptoir van die aangeleegentheid beswaarlyk sal kunnen worden bewaart, want het is te vreesen, de substituten om jonkheid van gemelde Constantin van Rees, het behoorlyke ontsag niet voor deselve sullen hebben de titul *de procuratoribus &*

te delibereeren als Meede-Regenten, wien U Hoog Mogende een deel in de Regeering hebben

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

& defensóribus, en *aldaar lex.* 51. *ff.*, leert, dat selfs tot het Ampt van Procureur, dat van minder vertrouwen is als het Exploicteurs-Ampt, de meerderjaarigheid word vereischt in substantie, in deese woorden, een defensor minder als vyf en twintig jaaren is niet bequaam om dat van syn doen relief valt, het is seekerlyk op fundament van die regtsgeleertheid, dat by dispositie op de versoek pointen Articul 33. aan den Hove word gerecommandeert *daar reflexie op te slaan*, het geen te meer moet procedeeren in dit geval, daar het Ampt van het uitterste gewigt en aangeleegentheid is.

Het is altoos vastgesteld by de Hove al sedert de splissing van dit Ampt en het Fiscalaat, dat men bedaarde Lieden van credit, en meest die middelen hadde heeft verkooren, het welke de drie eerste aanstellingen genoegsaam voor het een en andere doen sien, en de laatste, schoon het vertrouwen doen enkeld op de Persoon is gevestigt, soo was het eerste requisit ten vollen daar, namentlyk de bedaartheid en goed credit.

Het komt de Raaden derhalven nog des te vreemder voor, dat den Heer Gouverneur willekeurig handelt, en soo een importe aanstelling vlak tegen de dispositie op het derde point van de *versoek pointen*, daar by aan den Heere Gouverneur serieuselyk alle dispotisme geinterdiceert word, en het komt de Raaden voor, dat den Heer Gouverneur sig dieswegens te vergeefs op syn Instructie soude beroepen, want wat de gedrukte Instructie, in het groot Placaatboek betreft, deselve geeft de vergeeving *pro interim*, by afsterving van Beampten aan den Heer Gouverneur, en geensints by vertrek, mits daar toe employeerende *quod notandum*, *bequaame Persoonen.*

Omme alle dese redenen vermeenen de Raaden gefundeert te zyn in de volgende versoek alternativelyk.

Dat het verleende ontslag aan den eersten Exploicteur T. W. van Rees mag worden ingetrokken, ten minste tot tyd en wylen dat by hun Edele Groot Agtbaare of by den Souverain over de soliditeit van de Raaden hun voordraagen, sal zyn erkent, of anders dat U Wel-Edele Gestren-

SURINAMEN. ben toegestaan, maar om eene sanctie aan voorgenoome en gepræordineerde daaden van den Gouverneur te geeven.

Met

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

strenge gelieven over te gaan tot de verkiesing van een ander bekwaam Persoon, kundig, en vooral meerderjaarig.

Egter indien U Wel-Edele Gestrenge mogt persisteeren, soo als wy moeten besluiten, als wy voorgaande gevallen soortgelyken nagaan (hoewel onverhoopt) sal geschieden, dan versoeken de Raaden, dat de Borgen sal worden geordonneert, hun Borg te extendeeren, niet alleen voor de geheele Kas, maar ook voor alle de begaane omissien die in dat Ampt kunnen voorvallen.

Protesteerende de Raaden voor het overige by refus van syn Wel-Edele Gestrenge, sig in het een of het ander in te laaten, van alle schaade, de Ingezeetenen door de arbitraire behandeling van U Wel-Edele Gestrenge toegebragt, verklaarende daar aan geen deel te hebben, maar alles te laaten ter verantwoording van U Wel-Edele Gestrenge.

Dog waar op syn Wel-Edele Gestrenge gedeclareert heeft niet te kunnen begrypen, dat wanneer door den Gouverneur eenige kennisgeeving ten Hove geschied, sonder dat teffens eenige deliberatie gehouden word, dienaangaande tegen seggen of antwoord vallen kan, &c.

April 6. Anno 1765. *&c.*

Waar na syn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur aan de Heeren Raaden heeft te kennen gegeven, niet sonder verwondering te hebben ingesien den inhoud van haar Edele Agtbaare Remarques of Notulatie wegens de kennisgeeving van de provisioneele dispositie door syn Wel-Edele Gestrenge van het Exploicteurs-Ampt gedaan, en hoe seer deselve, als niet te passe koomende, aan de Heeren Raaden souden kunnen te rugge gegeeven worden, te meer wyl het voor een Gouveneur by continuatie niet te supporteeren valt, telkens met Geschriften, die in particuliere Vergaderingen van negen Heeren uitgebroeid worden, het zy om haar gesaamentlyke misnoegen wegens het

mis-

Met des te meerder nadruk, bidden wy U Hoog Mogende, op dit allesints essentieele poinct, re-

SURINAMEN. Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

het missen van de magt, hoogheden, en præëminentien, die sy gepretendeert hebben, en nog gelieven te preten deeren, of, om dat, dat den eene, en dan den andere, in het hoofd krygt, om den Gouverneur te contrecareeren, of om andere redenen en insigten meer protessen te fabri ceeren, schoon die, soo wel als het concerteeren van saaken in affonderlyke byeenkomsten, soo scherp verbooden zyn, soodanig, dat den Gouverneur verhoopt, dat daar tegens eens een efficacieus middel sal gevonden worden, en voor soo verre het ten deese in de Notulen werd geinsereert, ver klaart syn Wel-Edele Gestrenge, dat het sal zyn sonder consequentie voor het toekoomende.

Op al het welke syn Wel-Edele Gestrenge moet seggen, dat hy in deesen te meer gesurpreneert is, over die behandelingen van de Heeren, wyl hy niet anders heeft kunnen denken, dan dat de provisioneele aanstelling van de jonge van Rees, in plaats van syn Vader, niet alleen voor genereus soude aangesien zyn, maar ook aan alle Ingezeetenen, en wel bysonderlyk aan de meeste Heeren Raaden, sou aangeweest zyn, als sig voorheen, soo by de aanstelling van de Vader als by andere gevallen, voor het soo noodige bestaan van die Familie hebben geinteresseert, verklaarende syn Wel-Edele Gestrenge, dat hem leed is, dat hy soo wel animositeert, en adversiteiten moet ondervinden, over saaken die hy moet behandelen, soo als hy, doed gelyk de Heeren wel weeten, alsoo hy syn ordres, die door die van den Souverein zyn gecorrobeert, moet volgen, en de regten van syn Ampt, en nog minder van syn Heer en Meesters niet kan nog mag afstaan, vooral omtrent de begeevingen van de Ampten, waar van hy voor sig niet dan op alle wysen moeyelykheid, en dikwils ondank, sonder eenig het minste voordeel heeft.

Dat syn Wel-Edele Gestrenge voor het overige op de swaarigheden van de Heeren Raaden, ten opsigten van de minderjaarigheid, haar renvoyeert aan het vyftiende Articul van de Poincten van redres, alwaar den ouderdom van vyf en twintig jaaren voor Amptenaaren wierdt gevraagt, dat Articul gerenvoyeert is aan Gouverneur en Raa-

 den,

SURINAMEN. reflexie te slaan, door dien nu onlangs door U Hoog Mogende, als Revisions Regters is ontsegt de

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

den, en dat by Missive van de Edele Societeit van 5 September 1753 is gerescribeert, dat volgens haar Edele Groot Agtbaare advisen den ouderdom van twintig jaaren soude suffisant zyn, waar meede den Hove sig heeft geconfirmeert, wyl 'er geen nadere Resolutie daar omtrent te vinden is, B. C. D. van Rees is twintig jaaren gepasseert en byna een en twintig, en het is wonderbaarlyk dat die swaarigheid niet by de Heeren Raaden is geoppert, toen hy in de maand Juny 1764 tot Burger-Officier, NB. op intercessie der Heeren Raaden, is aangestelt, gelyk mede ook toen hy uit hoofde van de indispositie van syn Vader, als in den jaare 1762 tot Clercq op het Comptoir van den Eersten Exploiteur is aangestelt, en wel op den 4 October 1762 den eed ten overstaan van twee Heeren Raaden in die qualiteit heeft afgelegt.

Had hy in dien tyd het vertrouwen van den Raad, de vereischte ouderdom en capaciteit tot waarneeminge en adsistentie van het Exploiteurs-Ampt in alle plaatse van syn sieke Vader, en soude hy dat alles soo plotselling verlooren hebben, of soude liever alle die requisiten thans niet in hem gevonden worden, om dat deese aanstelling door den Gouverneur geschied, welke laatste apparenter is, wyl hy inmiddels in jaaren toegenomen heeft.

De Borgtogt is conform de bepaaling, die ter gelegendheid van den Heer J. W. van Rees zyn aanstelling is vastgesteld by Notulen van den 24 Maart 1757.

De yver en sorge der Heeren Raaden tot welzyn van de Penningen der Ingezeetenen, en tot het in hun pligt houden der Amptenaaren, is seer pryslelyk, en in dien door den Hove maar stiptelyk de hand word gehouden aan de salutaire Resolutien dien aangaande genoomen, en wel insonderheid om den eersten Exploicteur alle drie maanden te doen geeven rekenschap, en syn Kasse in die der modicque lasten overgebragt, dan sal de Borgtogt genoegsaam altoos meer zyn als hy in Kassa sal hebben, gereekent na rato van het geen dat Comptoir thans opbrengt.

En wat aangaat de Penningen van geëxcuteerde Goederen aangaande, zyn by den Hove civiel mede goede Resolu-

de præferentie, die den Hove van civile Justitie alhier, aan het Exploicteurs Comptoir had toege-

lutien genoomen, met alle drie maanden de Kassa te visiteeren, en de præferentien sonder eenig tydversuim te doen afloopen, en waar aan syn Wel-Edele Gestrenge betuigt alle maintien te sullen geeven.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Wat betreft de swaarigheid van geen ontsag onder de Substituten te kunnen houden, is hy bequaam geoordeelt om genoeg ontsag te kunnen inspireeren van een gantsche Compagnie Burgeren, over de welke hy als Officier is gestelt, dan sal 'er voor hem weinig moeite zyn om twee Substituten te kunnen in hun pligt houden, die meede onder eede staan.

De Heeren Raaden willen uit het regt demonstreeren, dat de minderjaarigheid een obstacul is in alle Ampten, daar toe alleguеerende *de L. 51. ff. de Proc. & diff.*, spreekende van Relief, waar over syn Wel-Edele Gestr. anderen sal laaten oordeelen, of ook *de L. 1. ff. de Postulando* hier niet beeter te passe komt, dicteerende, dat onder de redenen, die gesegt worden iemand te beletten om niet te kunnen Postuleeren of een andere saak defendeeren, de jonkheid gesteld word, en dat iemand daar toe den ouderdom van seventien jaaren moet bereikt hebben, en word die ouderdom na regten sufficient geoordeelt, om een anders saak te mogen defendeeren, dan kan men nog facielder deselve genoegsaam begrypen ter waarneeming van en Ampt, en dewyl volgens de Wetten, iemand dertien jaaren oud zynde, getuigenis der waarheid kan geeven, en men de Relaasen van den Exploicteur byna niet anders kan aanmerken, moet men genoegsaam seggen, dat soodanige Relaas van iemand dertien jaaren oud zynde afgegeeven wordende, geloof meriteert.

Dat zyn Wel-Edele Gestrenge, sonder sig in verdere discussie hier omtrent in te laaten, gelyk meede niet noodig agtende te repliceeren op het gesegde omtrent de Clercq van de Weeskaamer en het instellen van nieuwe Ampten, wyl soodanige Clercq niet is ten kosten van den Landen, maar alleen van den Secretaris der Weeskaamer, die een Clercq heeft versogt, en ook het selve in differente gevalle by den Hove is geschied, daar het ten kosten en sou-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

geweesen op de Goederen van de geaufugeerde B. C. D. van Rees, zynde door U Hoog Mogen-

soulaas van den geenen die het gevraagt hebben is toegestaan, zynde zyn Wel-Edele Gestrenge leed genoeg by alle voorkoomende gevallen te moeten merken, dat de Heeren nog in soutien der reeds zynde Ampten en Amptenaaren willen treeden, en nog veel min om de schoon noodige Ampten te helpen creëeren en reguleeren, en dat alleen (gelyk de Heeren sulks selfs niet verbergen) wyl sy dog de vergeeving niet hebben, weshalven men daar wel sorgvuldig tegen moet waaken.

Ook kan tegens de Memorie van den Boekhouder der gemeene Wyde, Wittehow, door de Heeren Raaden aangehaald, niets gesegt worden, wyl haar Edele Agtbaare niet onbekent is, dat omtrent alle saaken die door den Gouverneur ten Hove werden gebragt, moet gedelibereert worden, en het adres van het eene of andere Instrument daar toe niets doed, genoeg zynde het door den Gouverneur in deliberatie werd gebragt, het geen van meer effect is, als het addres, vidé Articul 5., van de Poincten van redres.

De vergelyking die de Heeren Raaden willen maaken tusschen de Ouderlingschap met de aanstelling van den Heer van Meel, daar toe aan te haalen, is in dit geval meede heel alleen, wyl het buiten contest is, dat het Ampt van Ouderling, als betekenende de oudste des Volks, altoos soo veel mogelyk moet gedeffereert worden aan bejaarde Lieden, om de Instructie en de natuur van die Bediening selfs. In de aanstelling van den selven Heer van Meel tot Commissaris van kleine saaken, gelyk soo verhaalen, is op de difficulteit van de jonkheid by den Hove niet gereflecteert, daar egter het Ampt van Regter veel delicater is als dat van Exploicteur, dog dat was de Heeren Raaden haar welgevallen, en dan kan het sekerlyk nog qualyk, nog despoticq weesen.

En omtrent de difficulteit die gemaakt word, wegens de verleende demissie aan den Heer T. W. van Rees, willen de Heeren Raaden mogelyk vergeeten hebben, dat den eersten Exploicteur Kaaks in de maand Maart 1757, op syn versoek, ook door den Gouverneur van syn Ampt ontslagen

gende de hypothecaire Crediteur L. Brandligt, boven het selve Comptoir preferent verklaart, soo

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

gen is, en daarenboven dat het van selfs spreekt, dat die de aanstelling heeft, ook de demissie kan verleenen.

Dus, dat syn Wel-Edele Gestrenge sig flatteert, dat al het aangehaalde by de Heeren Raaden in overweging genoomen wordende, deselve sig hier mede sullen vinden overreed, en anders wel mogende lyden, dat de Heeren Raaden hun beswaar brengen onder het oog van haar Edele Groot Agtbaare, dewyl syn Wel-Edele Gestrenge ondertusschen by syne verrigtingen moet blyven persisteeren, en, om een einde van saaken te maaken, versoekt, dat Heeren Commissarissen van de Rolle, heden namiddag, geadsisteert met den Secretaris, aan het Gouvernement sullen gelieven te vaceeren, ten einde den Eed ten hun Ed. Agtbaare overstaan, aan den nieuw aangestelden eerste Exploicteur B. C. D. van Rees af te neemen, en vervolgens twee Heere Leden te committeeren, omme tegens aanstaande Donderdag by het overneemen van het Comptoir te adsisteeren, ten 1sten welke einde aanstaande Dingsdag mede door syn Wel-Edele Gestr. twee Heeren Raaden aan den Hove Civiel sullen worden versogt, op deselve wyse als door den Heer F. W. van Rees, dat Comptoir van den afgaande Exploicteur Kaaks is overgenoomen.

Voor het overige moet zyn Wel-Edele Gestrenge betuigen, dat het voor hem en voor het respect van syn Caracter hoe langer hoe ondraagelyke valt, telkens op het goeddunken van ieder van de Heeren soo Magistratelyk getaxeert te worden van dispotique en onbehoorlyke behandelingen, en dat in saaken daar hy soo wel als de Heeren Raaden eeden pligtshalven aan gehouden is, en die reeds soo ampel zyn gecontraverteert, en by de Landsheeren niet alleen, maar ook by den Souverain, soo klaar zyn gedecideert en geëxpliceert, syn Wel-Edele Gestrenge sal derhalven deese besluiten, met te wenschen, dat dog eens by de Heeren Majoris toereikende middelen mogen gevonden worden, om de opiniatre continuatie van dergelyke perniçieuse handelwyse te stuyten.

Waar op de Heeren Raaden hebben aangenomen hun gedagten te laaten gaan, om by de volgende Vergadering zig

SURINAMEN. soo dat de Colonie door de arbitraire daad van den Gouverneur mogelyk verpligt sal worden, im-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

deswegens te sullen verklaaren, hebbende syn Wel-Edele Gestrenge vervolgens hun Ed. Agtbaare gesommeert, om te vaceeren by het afneemen van den eed en het overgeven van het Comptoir.

Dog waar omtrent de Heeren Raaden hebben gedeclareert sig niet te kunnen inlaaten, maar tegens aanstaande Vergadering sig te sullen verklaaren, ten welke einde syn Wel-Edele Gestrenge den Hove wederom tegen aanstaande Dingsdag sal doen vergaderen.

Dingsdag den 9 April 1765.

Den Hove heden wederom vergadert zynde, &c.

Vervolgens zyn de Notulen van den 6 deser geresumeert, en hebben de Raaden gehoord, en gesien hebbende het genotuleerde jegens hun voorgestelde en genotuleerde van den 4 deser, niet konnen beseffen, dat syn Wel-Edele Gestrenge euvel neemt, dat sy Raaden syn behandelingen, omtrent het geval in questie, ten uitterste dispoticq vinden, daar selfs hunne consorteeringe omme syn Wel-Ed. Gestr. behandelinge, die hun voorkomen tegens het Regt van den Raad te zyn, niet alleen voor *verboodene Protesten en Geschriften in particuliere Vergaderingen uitgebragt*, worden gesugeleert, maar ook daar syn Wel-Edele Gestrenge dryft, dat al het geen den Raad soude komen te seggen tegen syn behandelingen, te rug konde werden gegeeven, *dat het insupportabel is voor een Gouverneur sulks te lyden*, al het welk in het goed Nederduitsch soo veel uitleevert, dat soo dra men opposeert tegen den Gouverneur, men dan sig schuldig maakt aan particuliere Vergaderingen buiten de ordre van de Regeering, dat men dan de indignatie van de hooge Magten deser Landen diende te ondergaan, en vervolgens, om niet te sondigen, men den Heer Gouverneur moet laaten doen sonder tegenspreeken alles wat hem behaagt, en maar Raadsheer zyn als het hem goeddunkt, iets in propositie te brengem om sig te dekken, en dan voor al niet confereeren, of beraad neemen, of men de propositie sal in een Resolutie con-

immers provisioneel, uit 's Lands Cassa te fourneeren eene somma van f25000-0-0 Hollands, buiten de onkosten. SURINAMEN.

Doch *Klagten van de*

converteeren, of deselve limiteeren of des approbeeren, en vooral niet seggen, dat zulks na dispotisme riekt. *Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.*

De Raaden hebben reden, soo het hun voorkomt, op vry beeter gronden als syn Wel-Edele Gestrenge, te verhoopen, dat eens een efficaçieus middel zal gevonden worden, om die verregaande authoriteiten in behoorlyke palen te limiteeren, en dat hun Edele Groot Agtbaare of den wettigen Souverain sullen sorg draagen, dat soo nu als in *consequentie voor het toekoomende*, het den Raad vry zal staan hunne belangens te zeggen, soo omtrent het geen den Heer Gouverneur in propositie brengt, als waar van syn Wel-Ed. kennis geeft, voornamentlyk wanneer de zaaken als in cas subject; absolutelyk de œconomie van de Regeering betreffen, zonder dat het selve zal werden gedecrieert voor onbehoorlyke Protesten, of voor het houden van conventueele en affonderlyke Vergaderingen by des tien gelyk door den Souverain geprohibeert, het springt genoeg in het oog, dat hier gedoelt werd op Resolutien en Wetten in sig zelfs seer billyk, maar op het duisendste gedeelte niet toepasselyk op het cas subject.

De Raaden hebben regt, om te doleeren over *het missen van hun magt en præëminentie, die hun zyn afgenoomen, en nog daagelyks werden bekort en beknibbelt, soodanig dat het odieus werd het Ampt te bekleeden, dog om dat het den een of den andere in het hoofd heeft gekreegen den Gouverneur te contrecareeren*, hebben zy geensints hun expositien by Notulen gedaan, zy weeten niet dat een van hun de minste geneegendheid heeft, wanneer sy daar toe niet met geweld worden aangeset, in haatelyke geschillen te treeden, en verseekeren syn Wel-Edele Gestrenge, dat het verre daar van daan is, dat niet als de hoogste noodsaakelykheid hun kan dwingen iets te avanceeren, dat zyn Wel-Ed. Gestr. onaangenaam kan zyn.

Sy protesteeren in alles te ageeren voor het gemeene welzyn, en tot bevryding van hunne Conscientie, en soodanige Protesten zyn seekerlyk niet verbooden.

SURINAMEN.

Doch wy houden ons verseekert dat U Hoog Mogende, insiende de allesints regtvaardige grieven

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

De Raaden hebben altoos benevens zyn Wel Edele Gestrenge soeken te concurreeren, om dat in hun was te contribueeren tot het noodige bestaan, niet alleen van den Exploicteur van Rees, maar van alle goede Ingezetenen, en nooit gevergt, dat zyn Wel Edele Gestrenge van zyn regt soude afstaan, hoe seer dat de Ed. Societeit, doen de rust volkomen in dese Colonie was gerestitueert, de Raaden heeft doen hoopen de dispositie over Oecomicque Ampten weder te zullen afgeeven, ten dien einde daar van een Lyst hebben gevraagt, die hun Edele Groot Agtbaare ook is toegesonden, hebben de Raaden soo zeer niet geappuyeert op de propositie dat de vergeeving van het Exploicteurs-Ampt provisioneel hem niet soude competeeren, maar de Raaden (gelyk hunne Notulatie doet sien) appuyeeren het meest hier op, dat, in het geval in questie, een onmondige is aangesteld, en hebben met de duidelyke text van de Pointen van redres beweerd, *dat sulks niet is gelaaten aan de dispositie van den Gouverneur alleen, maar aan die van Gouverneur en Raaden*, en dan allegueeren de Raaden tot secundaria of tweede permotif, dat alleen den Gouverneur *by affsterven* is gemagtigt, volgens zyn Instructie, over de Ampten provisioneel te disponeeren, welk geval niet exteert, gelyk ook de vereische bequaamheid, welke de Instructie mede requireert.

Beide permotiven van het uitterste gewigt, en die de Raaden hadden verhoopt de attentie van den Heer Gouverneur waardig te zyn, om ten minsten reguard te neemen op het versoek by de Raaden gedaan.

Hier tegen heeft den Heer Gouverneur gelieven te rescontreeren, dat het advis van hun Edele Groot Agtbaare den ouderdom van twintig jaaren genoeg soude zyn, en reeds die ouderdom gepasseert is; dit is, soo als den Heer Gouverneur zelf gelieft te avanceeren, een advis, maar is verders ooit dieswegens by den Raad besiooten, dat zal nooit aangetoont worden, maar wel het tegendeel, namentlyk, dat dit point ongedecideert is gebleeven, ten dien einde gelieve syn Wel Edele Gestrenge met opmerking na te sien de Notulen van den 5 November 1753, waar by syn Wel-

ven van geëligeerde Raaden ten deesen expleni- tudine potestatis orders sullen stellen, dat deese saak

Suriname. Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Wel-Edele Gestrenge zal sien, dat aldaar de Resolutie van haar Hoog Mog. van den 20 July 1753, door den selven als ad interim Gouverneur in deliberitie is gebragt; except de Versoek-Pointen, die eerst 's anderendaags den 6 Nov. 1753 simpel ter lectuure door zyn Wel-Edele Gestrenge in den Hove zyn overgegeeven, zonder eenige deliberatie daar by te proponeeren, vervolgens is op den 5 February 1754, in gevolge Articul 36 van de Versoek-Pointen, eerst door zyn Wel-Ed. Gestrenge in deliberatie gebragt het maaken van een Nieuw-Reglement voor den Ontfanger der Ven duën, en den 7 dito de dispositie op het 46ste Articul ten reguarde van de Vette Wariers, en nooit al de Versoek-Pointen te gelyk, dat op dien voet is gecontinueert, door syn Wel Edele Gestrenge Successeur P. A. vander Meer, die het vyf en twintigste Articul, wegens de Leeges van Secretarissen den 3 September 1755 in deliberatie bragte, en dus blykt notoir dat het vyftiende Point nooit is in deliberatie gebragt.

Voort seggen de Raaden alle vereischte respect te hebben voor de hooggeachte Advisen van hun Ed. Groot Agtbaare, maar zyn verzekert dat hun Edele Groot Agtbaare selfs niet verstaan hebben, dat men zulks moest begrypen, omtrent *alle Minderjaarige*, en voornaamentlyk omtrent *alle Ampten*, en dus soo moet den Hove, na omstandigheid in sulke zaaken, een besluit neemen, volgens de Dispositie op het vyftiende Articul van de Versoek-Pointen (welke ook gegront is op de Resolutie van den 10 October 1684, hier beneden nader aangetoogen) ofte een finale Resolutie daar omtrent te neemen.

Het springt (wie maar het minste kennis heeft van saaken) in het gesigt, dat het een geheel ander saak is, een Jongman Burger Officier te maaken, of hem een Comptoir te betrouwen, *van de grootste opereusheid*, daar merkelyke somma gemanieert worden, waaromtrent niet is geobserveert de Dispositie op het 27ste, 28ste en 29ste Articulen van de Versoek-Pointen, en speciaal het 28ste, of die selve Jongman aan te stellen tot Subalterne Burger Officier, want in het laatste geval staat hy onder beveelen, en in het eer-

ste

SURINAMEN. faak behoorlyk voor U Hoog Mogende werde voorgesteld, en dat haar Edele Groot Agtbare, na ver-

Klagten van de Raaden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

fte heeft hy het bevel, in het laatfte word hem geen maniante van Rekeninge, nog directie vertrouwt, in het eerfte het een en ander; zynde de plaats van Burger Vaandrig, een digniteit daar men gemeenlyk Jongelingen van façoen mede docoreert.

Niet minder pasfiteit is te vinden in het aanftellen van gemelde van Rees, als Clercq van fyn Vader, en NB onder fyn opfigt en zonder de minfte maniantie van Penningen te hebben, zoo dat fonder iets ter waereld verlooren te hebben, en felfs al hadde de jonge van Rees meerder goede qualiteiten aangewonnen, zoo is het gantfch niet vreemd dat hy bequaam konde geweeft hebben om Clercq van fyn Vader geweeft te zyn, en evenwel gantfch niet met de voorfigtigheid over een te brengen fouden zyn, dat men hem een gemeene Lands Comptoir betrouwt, *vol intricate beefigheeden.*

Wyders is daar nog te meer uit te befluiten, *hoe onbillyk* het is, daar den Heer Gouverneur niet als met den Raad hem tot Clercq den 4 October *1762* heeft aangefteld, en nu over fig kan krygen, fonder en tegen het advis van de Raaden, hem in de volle beheering van het gantfche Exploicteurs Comptoir te ftellen.

Dat de Borgtogt conform ter bepaaling is, die ter gelegenheid van de aanftelling van T. W. van Rees is vaftgefteld, volgens de Notulen van 24 Maart 1757, is niet gecontradiceert, maar om de gevaarlyke omftandigheden, en verdere redenen, alleen toepasfelyk op de jonge van Rees, foo hebben de Raaden U Wel Ed. Geftrenge geproportioneert geëxtendeerde Borgtogt te vraagen, alles foo als reeds aangeroert is; en het geen den Heer Gouverneur verder avanceert, omtrent het fecureeren der Penningen, foo van den Landen, als van de Gemeente, is (onder eerbiedige correctie) gantfch niet toereikende, want offchoon nog foo feer by de beide Hoven word gevigileert, fal fulks nooit wegneemen, dat altoos feer veel Geld, foo van het een en het ander onder, den Exploicteur fal zyn, en de Juftitie is dikwils geen meester van Proceduren van præferentien, om die met de uiter-

verhoor en bevinding gelast sullen werden (in cas de Colonie het provisioneel moet uitkeeren) de-

SURINAMEN. Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

terste accelaratie te decideerende hangende die Proceduures, die incidentelyk jaaren kunnen trotteeren, is een blyk den Exploicteur de Penningen der Ingezetenen onder sig houden, en (wy repeteeren het) soodanige merkelyke sommen zyn aan geen Jongeling van die jaaren van Constantyn van Rees te betrouwen.

De Raaden sullen omtrent de Comparatie van het ontsag dat de jonge van Rees moet houden als Burger-Officier, en dat op syn Comptoir inhæreeren het reeds gesegde, en daar by voegen, dat hy in die qualiteit ordres heeft te ontfangen, die hem door *de Opper-Officieren* gegeeven worden, en tegens dat hy soo verre sal zyn, om hun ontsag in te prenten, sal hy zekerlyk eerst het Opper Commande hebben, het is verre gesogt dat te willen equipareeren met het groot vertrouwen aan het Exploicteurs-Ampt geannexeert.

De Raaden kunnen niet beter te pas allegueeren *de L.* 51. *ff. de Procuratoribus* en *Defensoribus*, als zy gedaan hebben, om dat het daar in oneigenwoorden staat, dat *een Procurator of Defensor onder vyf en twintig jaaren niet bequaam is, om dat van zyn doen relief valt*; soo dat men zyn handeling kan vernietigen, en dus is geen staat te maaken op soodanige Persoonen, het is wel waar, dat *de Lex* 1. *ff. de Postulando* spreekt van het beletsel, dat werd toegebragt aan een Verdeediger door de al te groote minderjaarigheid, onder de seventien jaaren, maar dit kan seer wel van de Advocaaten alleen verstaan worden, die van ouds waren goede Vrienden of Patroonen die sekere Persoonen of Familien onder hun bescherming naamen, en nu Persoonen die op hooge Schoolen sig bequaam hebben gemaakt, en door Professooren geëxamineert, met een Deploma, tot bewys van hun bequaamheid, gemunieert zyn, of anders, om deese twee Wetten te concilieeren, moet men deselve niet anders verstaan, als dat de laatste Wet segt, wanneer, ten uitterste genomen, een Voorspraak mag een anders saak defendeeren, en de eerstgem. wanneer van soo een defensie Relief soude kunnen vallen, dat dan even seer tot het oogmerk der Raaden diend.

Het

SURINAMEN.

deselve somma alsdan aan de Colonie te vergoeden, ofte soo U Hoog Mogende daar toe niet mog-

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Het is na regten genoeg bekent, dat onder de veertien jaaren niemands getuigenis in publicque Instrumenten geloof meriteert, en dat aan getuigenis van minderjaarige, voornamentlyk onder de twintig jaaren, niet volkoomen word gedefereert.

Maar dese questie soude ons te ver brengen, en is ook onnoodig alhier te discuteeren, wyl het immers heel wat anders is, de getuigenisse der waarheid te geeven, of alleen op syn relaasen of exploicten geloofτ te werden.

Omtrent het eerste wik en weegt den Regter, na omstandigheden, hoe verre de getuigenisse aanneemelyk of niet aannemelyk zyn, in het ander geval moet den Persoon die relateert sonder exceptie volkoomen geloof gegeeven werden.

De Raaden sien met satisfactie, dat by een wederlegging vervult met Advocaaten illatien, egter moet geavoueert werden, dat den Hove altoos by opkoomende occasien, *in differenten gevallen heeft Persoonen aangesteld*, *tot soutien van die geene die sulks ten baaren kosten requireerde*, die Raaden voegen daar by, dat de oude Weeskamer een Clercq had (dog deselve is nooit aan de nieuwe Kamer gegeeven) en die selfde Clercq van de oude Kamer heeft egter dog na dat de Versoek-Poincten, benevens der selver dispositie, reeds ter cognitie van het Hof zyn gebragt, den 6 Mey 1754. door den Hove zyn demissie op zyn versoek (*en quod Notandum*, na alvoorens door syn Wel-Edele Gestrenge dat versoek in deliberatie te zyn gebragt) verkreegen, waar door dan notoir is, dat soo den Heer Gouverneur de Clercature van de Weeskamer, onder de soodanige rekent, syn Wel Edele Gestrenge ten onregte sulks het Hof heeft onttrokken, behalven dat constant blyft, dat het aanstellen van een Clercq in de nieuwe Weeskamer nooit is geschied, als in een casus singularis, en dus niet voor een gemeen gebruik moet worden geconsidereert, en was syn Wel-Edele Gestrende volgens eigen adveu ook niet bevoegt daar over alleen te disponeeren, veel min, gelyk geschied is, den afgaande Clercq alleen te demitteeren, sullende de Raaden

mogte inclineeren, dan versoeken de geëligeerde Raaden op het ootmoedigst, dat sy door U Hoog Mo-

SUMMAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

den voor geadvoueert houden, het geen stilswygende omtrent de Kamerbewaarder, door syn Wel-Edele Gestrenge is gepasseert.

Voorts sal het aan den Heer Gouverneur te bewysen staan, dat de Raaden niet in het soutien van de Amptenaaren, die geëtablisseert zyn, *soo verre regt en billyk* is willen treeden, zy houden dese avance voor injurieus en abusivelyk gesteld, het is gebleeken hoe de Raaden het Officie-Fiscaal hebben gemaintineert in de saak van Jan Nepveu, tweede Raad-Fiscaal doenmaals, contra P. d'Angla de, en in andere saaken, soo is ook gratis geavanceert, dat de Raaden de noodige Ampten niet willen creëeren en reguleeren, alleen, gelyk men quasi voorgeeft, en de Heeren het niet verbergen, *wyl zy dog de vergeeving niet hebben, weshalven men daar wel sorgvuldig tegen moet waaken.*

Sy Raaden beklaagen sig ten regte over de hardigheid daar in resideerende, dat zy hunne eigen Beampten en Loontrekkers niet moogen aanstellen, en daar door ook weinig van deselve worden geagt, maar sullen nooit het belang van het Gemeenebest aan dat resentiment sacrifieeren.

De Raaden hebben het genotuleerden omtrent den Ouderling van Meel, om geen andere reeden aangehaald, als alleen om te toonen, dat den Raad niet indifferent approbeert dat *aan minderjaarige alle soorten van Ampten*, worden gegeeven, dat billyk ter deliberatie mitsdien aan den Raad had behooren gebragt te zyn, de aanstelling van B. C. D. van Rees tot eerste Exploicteur, en dus is dat niet geavanceert om een Comparitie te maaken, maar wel om aan te toonen, dat den Raad onderscheydelyk na de natuur der Ampten geapprobeert of gedisapprobeert heeft de aanstelling van minderjaarige, waarom den Raad wel heeft kunnen overgaan, om den selve van Meel te eligeeren tot Commissaris van kleine saaken, als zynde het selve Collegie, de *Pepinaire* of Queekschool waar onse Jeugd sig oeffent, om eens sig bequaam te maaken, om Raad en Regter van civile Justitie &c. te zyn.

Zyn

SURINAMEN.

Mogende gequalificeert mogen werden, omme haar Edele Groot Agtbaare myn Heeren van de Societeit

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Zyn Wel-Edele Gestrenge avanceert dat de Demissie door den eersten Exploicteur Kaaks op deselve wyse in de maand Maart 1757 soude zyn genomen, alsnu door T. W. van Rees, en dat de Raaden sulks moogelyk vergeeten hebben, waar op de Raaden seggen dat ter contrarie de Notulen van 24 Maart 1757 voormeld aan wysen, dat de Gouverneur te kennen heeft gegeeven, dat den eerste Exploicteur Kaaks (sekerlyk by non sessie) zyn ontslag had versogt aan hem Heer Gouverneur om syn indispositie, en verders doen is door syn Wel-Edele Gestrenge geproponeert, den eerste Exploicteur voortaan een Borgtogt souden geëgaliseert worden, met die van het Comptoir der Vendue op *f* 6000-0-, en voorts *niet door den Heer Gouverneur, maar door den Hove den versogte ontslag van den eerste Exploicteur Kaaks geaccordeert*, soo dat het ontslag van den eerste Exploicteur T. W. van Rees, het eerste en het eenigste is, dat door den Gouverneur alleen is verleend, het is geen gevolg dat die provisioneel door een Gouverneur voor Bediende van het Hof is aangesteld, van zyn functie, door den selve Heer Gouverneur alleen souden kunnen werden ontslaagen, het contrarie blykt, vermits daar omtrent onlangs een particuliere Resolutie is genomen in navolginge van die van de Societeit.

De Raaden, soo als syn Wel-Edele Gestrenge nu siet, vinden sig geensints overreed door de Probye Notulatie van syn Wel-Edele Gestrenge, die sy tot hun leedweesen ook niet korter hebben kunnen beantwoorden, en dewyl dan syn Wel Edele Gestrenge meent te moeten persisteeren by syn verrigting, soo verklaaren de Raaden van hun kant met leedweesen te moeten betuigen, dat sy niet alleen persisteeren by hun protest, maar ook declareeren, dat sy Raaden bevinden, dat syn Wel-Edele Gestrenge direct heeft gehandelt tegens de Declaratie van hun Hoog Mog. dato 10 October 1684, dat *by Octroye de Colonie, niet alleen is toevertrouwt aan Gouverneur, maar den Gouverneur en Politicque Raad*, welke Resolutie onder meerder hun Ed. Mog. de Staaten van Zeeland geconditioneert hebben, by de overgaave van de *Colonie aan de Ed. Societeit*, dat sou-

teit te dagvaarden voor den Hoogen Raad, ofte soodanige andere neutraale Regtbank, als U Hoog Mo-

SURINAMEN. Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

soude als een Grondwet effect sorteeren, sie Groot-Placaat-boek IV. Deel pag. 340, en tegens het gedisponeerde op het vyftiende Versoek-Point.

Soo U Wel-Edele Gestrenge de goedheid heeft gehad, of noch gelieft te hebben, om deese Resolutie met attentie na te leesen, sal U Wel-Edele Gestrenge verwerpen het begrip dat de Raaden alleen Marionetten zyn, *die maar in beweeging worden gebragt als het U Wel-Edele Gestrenge behaagt*, ook dat in specie deese saak, niet alleen van *eenig belang* zynde, maar van een *groot belang*, en niet in de termen van de Instructie vallende, maar in dat van het vyftiende Articul van de Dispositie op de Versoek-Pointen ten deese, derhalven, nog het seventiende Articul van deselve poincten te pas komt, nog het een en twintigste Articul van den Octroye, maar dat het gedecideert is, dese saak behoord tot de cognitie van den Raad, en derhalven de Pointen, als zynde een elucidatie op den Octroye en een ander fundamenteele schikking, moeten gehouden werden, als een bepaaling van het Octroy selfs, waarom de Raaden, onder correctie, vermeenen, geene ordres van de Ed. Societeit daar omtrent plaats te kunnen hebben, dog sullen de Ondergeschreeve, om niet getauxeert te werden, overtreeden te hebben, de Resolutie dato 23 Aug. 1738, hunne klagten eerst uitstorten in de schoot van Edele Groot Agtbaare, in hoop en verwagting dat sy sullen goed regt van deselve obtineeren.

Dog immiddels verklaaren de Raaden met geen mogelykheid te kunnen erkennen, de voorsz. aanstelling van syn Wel-Edele Gestrenge, en tot dit uitterste genoodsaakt te zyn, vermits het expedient door de Raaden voorgesteld, om de aanstelling uit respect voor syn Wel Edele Gestr. ditmaal, en sonder eenig consequentie te hebben, kunnen laaten passeeren, door syn Wel-Edele Gestrenge word van de hand geweesen, waarom het dan van selfs spreekt; *dat sy Raaden niet sullen vaceeren by het afneemen van den eed van de ten onregten provisioneele aangesteld B. C. D. van Rees, en nog veel minder, dat de Raaden kunnen verstaan, tot het decipieeren van Leeden, uit het midden*

SURINAMEN.

Mogende sullen gelieven te nomineeren, wanneer deese saak op een behoorlyke judicieele wyse kan afgehandelt worden.

Met

den van hun, om by T. W. van Rees zyn overgaaven van het Comptoir te adsisteeren.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Voor het overige vinden de Raaden smertelyk injurieus en onverdraagelyk voor hun Caracter telkens getaxeert te werden van Conventueelen te houden, van uit caprice, wanneer het hun in het Hoofd komt, den Gouverneur te contrecareeren, van te hooren dat zy Marionetten zyn, *die alleen door hem Gouverneur in beweegingen worden gebragt*, wanneer zy in het minste sig opposeeren, tegens de begeerte van den Heer Gouverneur, die zy Magistratelyk niet anders kunnen touxeeren, wanneer zy met die violentie alsnu geëxceert worden, als voor een ongehoorde Dispotisme.

De zugt van de Raaden is niet kleinder om by de Landsheeren niet alleen, maar ook by hun Hoog Mog. te sien maintineeren de Decisie van een Point, soo ampel gecontraverteert, en de novo soo klaar gedecideert by het vyftiende Articul van de Versoek-Pointen.

Nogmaal bidden de Raaden U Wel-Edele Gestrenge van de gevaarlyke aanstelling voor de Ingezetenen van B. C. D. van Rees te renuncieeren, of de Borgtogt te extendeeren laaten, sulks soo als by voorige Notulatie van hun Raaden is voorgestelt.

De Raaden besluiten, met van den Hemel af te smeeken, dat dog in den Vaderlanden, toereykende middelen moogen werden geëxcogiteert, om hun en hunne Ingezetenen gerust te stellen, tegens alle sulke en andere willekeurige behandelingen van een Gouverneur en maintien van het gedisponeerde op den derden Articul der Versoek-Poincten.

Ook om hun authoriteit en agting eenmaal te herstellen, op dat die niet telkens voor een merum nihil by den Gouverneur voor een ydele chimere word aangesien, vlak tegen de dispositie van het Octroy en voorsz. Resolutie van 10 October 1684.

Persisteerende de Raaden (soo den Heer Gouverneur niet gelieft af te sien, van onvoldoenende aanstelling) by soodaa-

Met des te meerder aandrang en vrymoedigheid bidden wy U Hoog Mogende hier op te mo-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

daanig Protest als in het Slot van hun Raaden voorige Notulatie te vinden is.

Waar op syn Wel-Edele Gestrenge heeft gedeclareert sig in geen verdere Pennestryd met de Heeren Raaden te sullen in laaten, deselve al nog sommeerende, op den eed by den aanvang van hunne Ampten gedaan, te vaceeren by het afneemen van den eed van den provisioneele, onder approbatie van haar Edele Groot Agtbaare, aangestelde eerste Exploicteur B. C. D. van Rees, en het overgeeven van het Comptoir; het welk door de Heeren Raaden in het generaal, en een ieder van deselve in het bysonder, na afvraging door syn Wel-Edele Gestrenge, is geweigert, sig refereeren aan het door hun Edele Agtbaare in de hier voorafgaande Notulatie reeds gesegt, &c.

Dingsdag den 7 Mey 1765.

Den Hove op gisteren met hun ordinaire Sessie aanvang genoomen hebbende, &c.

Ook heeft syn Wel-Edele Gestrenge ter Tafel overgelegt de Reekening van het Comptoir van den eerste Exploicteur voor de drie eerste maanden van dit jaar, beneffens de Quitantie van den Ontfanger der modicque Lasten, waar uit blykt dat de Saldo der Cassa ten Comptoire voorn. was overgebragt, welke Reekening ten fine van Examen gesteld is in handen van den Heer Mr. A. Nepveu.

Nog heeft syn Wel Edele Gestrenge ter Tafel overgebragt Verbaal, waar uit blykt, den Eed, door den nieuw aangestelde eerste Exploicteur B. C. D. van Rees, beneffens den Eed van suivering, behoorlyk is afgelegt.

Insertio No. 2.

Op huiden den 10 April 1765, hebben wy Wigbold Crommelin, Gouverneur Generaal deeser Colonie Surinaamen, Rivieren en Districten van dien, (vermits de aanhoudende weigering der Heeren geëligeerde Raaden van den Hove van Politie en crimineele Justitie deeser voorsz. Colonie, tot het adsisteeren by het afneemen van den eed aan den nieuw aan-

SURINAMEN. mogen insteeren, door dien wy reeds verre hooren mompelen, dat men uit Amsterdamsche Advisen soude hebben, dat de Lands Cassaas aanspraa-

Klagten van de Raeden van Politie en Criminele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

aangestelden eersten Exploicteur, breeder te vinden in de Nотulen van gemelde Hove de datis 6 en 9 deeser) ten overstaan in de presentie van den tweede Raad-Fiscaal, en de beide Secretarissen deeser Colonie, den eed van den onder approbatie van haar Ed. Groot Agtbaare nieuw aangestelde eerste Exploicteur B. C. D. van Rees, benessens den eed van suivering, in gevolge het prescrit by het vyftiende Articul van de Poincten van Redres vastgestelt, doen afleggen. En op dat hier van ten allen tyden soude kunnen blyken, soo hebben wy deese Eigenhandig geteekent, alhier aan Paramaribo, dat. ut supra.

Was geteekent,

W. Crommelin,

ter zyde stond, *Praesentibus*, en getekent, *B. Texier*, tweede Raad Fiscaal, *F.E. Becker*, *A.C. Valencyn*.

Laager stond,

Accordeert met syn Origineel.

En geteekent,

V. Warsing, Secretaris.

Den 7 May 1765.

Welke geleesen is het selve voor Notificatie aangenomen, blyven de Heeren geëligeerde Raaden persisteeren by hun genotuleerde, waar by blykt sy gemelde aanstelling en afgelegde eed niet als wettig erkennen, &c.

Maandag den 10 April 1769.

De presente Heeren Leeden vergadert zynde, heeft syn Wel Edele Gestrenge den Hove gecommuniceert Rapport te hebben gekreegen, dat den prov. eerste Exploicteur B. C. D. van Rees, sig hadde geabsenteert, en ook heeden morgen ontfangen een Missive door hem geschreeven, en aan syn Wel-Edele Gestrenge geaddresseert, luidende

Wel-

fpraakelyk zyn voor de Peculatien en Morfcheryen van de Ontfangers der Vendue, een Comptoir, SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Wel-Edele Geftrenge Heer,

Een vloed van wederwaardighedens, aangefet door de bittere haat en paffie van een drang van veele Vyanden, hebben reeds voor lang wanhopende denkbeelden in myn gevestigt.

Die denkbeelden zyn van tyd tot tyd aangequeekt, na maate ik die passie en driften fonder billyke oorfaak van tyd tot tyd hebben moeten fien aangroeyen.

Ik nog onfeeker, welke daar de gevolgen van mogte zyn, dog wyl ik my niet kan imagineeren, dat een ftroom van foo veel drift tegens my afgeleid, ligtelyk te ftoppen fonde zyn, heb ik raadfaam geoordeelt dat gevaar te ontvlugten, tot tyd en wylen ik reeden heb, de faaken in een gantfch andere gedaante te befchouwen.

Syade deeze myne Refolutie gebouwd, op twee regulen, in de wet der zeeden, dat het reukeloos is een dreigent gevaar af te wagten, daar het te ontkoomen is.

En in de tweede plaats, dat de ruft veiliger dan de eer is, foo als de nooit volpreefen kunde van den Heere Mauricius, eener U Wel-Edele Geftrenge loffelyker Predeceffeuren met gulde Letteren in fyn Digtlievende Uitfpanningen heeft aangeteekent.

Wat myn Ampt betreft, de ondervinding fal bewyfen, dat desweegens alles in order is, voor het verdere fullen, die het niet wel met my meenen, fig meede kunnen overtuigen, dat ik door onfchuld geperft, een foodanig pas heb moeten doen, als in myn vlugt te vinden is; ik heb de reeden, die daar toe aanleiding gegeeven hebben, hier voorens aangeroert, en fal die niet herhaalen, wyl fulks niet dan met de uitterfte aandoening gefchieden kan.

Ik blyve ondertusfchen aan U. Wel-Edele Geftrenge, de equitable handelwyfe een altoos dankbaare hert opofferende, wyl ik nooit wil of fal veranderen, met de verfchuldigde eerbied en hoogagting met welke ik de eere heb my te noemen

Wel Edele Geftrenge Heer,

Paramaribo den 7 April 1769.

On-

SURINAMEN. toir, dat by de memorabele Conventie van 6 Maart 1748 aan de Societeit is afgestaan, en waar van

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Onder stond,

U Wel-Edele Gestrenge ootmoedige en getrouwe Dienaar.

Was Geteekent,

B. C. D. van Rees.

P. S. Myn ontroerde gedagten hebben my doen omitteeren U Wel-Edele Gestrenge te doen versoeken, om myn ontslag als provisioneel eerste Exploicteur en Lieutenant der Burgerye; sulks smeek ik van U Wel-Edele Gestrenge goedheid op de honorabelste wyse, dewyle ik U Wel-Edele Gestrenge durve verseekeren, dat niettegenstaande de pas die ik doe, nadeelige denkbeelden van myn caracter geeft, dat 'er in alle myne handelingen geen quaade trouw, maar mogelyk wel onkunde myner eerste jeugt sal worden gevonden.

10 April 1769.

Was geteekent,

B. C. D. van Rees.

Welke geleesen zynde, heeft syn Wel-Edele Gestrenge geproponeert, dat een Commissie uit deesen Hove mogte werde gedecerneert, om de Cassa soo verre den Landen betreft te examineeren, wyl heeden middag insgelyks een Commissie uit den Hove civil de Cassa wegens de provenu van verkogte Effecten sal geëxamineert worden.

Waar over gedelibereert zynde, hebben de Heeren Raaden verklaart sig ter dier saaken niet te kunnen inlaaten; om reedenen breeder in de Notulen, waar by van desselfs aanstelling gemeld word, te sien, en dierhalven dat alles te laaten ter verantwoording van de geene die hem B C. D. van Rees heeft aangesteld, wordende egter Heeren Reekenmeesteren versogt en gecommitteert hoedanig het met de Cassa van den Landen in opgemelde Comptoir van den eersten Exploicteur geleegen is, het geen door hun Edele ook is aangenoomen.

En

van den Hove geen dispositie heeft, en nimmer eenige reekenschap bekoomen hebben, soo als na der

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

En wyders is by den Hove verklaart, door desselfs absentie syn Burger-Officiersplaats vacant te zyn, &c.

Dingsdag den 22 Juny 1769.

Den Hove heeden vergadert zynde, &c.

Vervolgens geleesen de Memorie van den Heer tweede Raad Fiscaal Texier, R. O. inhoudende versoek van authorisatie om den geaufugeerde en latiteerende provisioneele eerste Exploicteur B. C. D. van Rees, by openbaare Edicte en Gebooden te doen indaagen, en vervolgens tegens hem te ageeren, soo als bevonden sal worden te behooren.

Is, daar over gedelibereert zynde, en geëxamineert de Stukken daar by gevoegt, goedgevonden en geresolveert de versogte authorisatie te verleenen, en sal syn Edele hier van Extract gegeeven werden, &c.

Donderdag den 10 Augusty 1769.

Na dat op Maandag laatstleeden de ordinaire Burger-Exercitien waren verrigt, &c.

Waar na geleesen de Memorie van den provisioneele eerste Exploicteur P. Stolling.

Aan den Wel Edele-Gestrenge Heer Jan Nepveu, interims Gouverneur Generaal der Colonie Suriname, Rivieren en Districten van dien &c. &c. &c. en de Edele en Agtbaare Heeren Raade in den Edele Agtbaare Hove van Politie en Crimineele Justitie der voorsz. Colonie, &c. &c.

Den Ondergeteekenden demonstreert, met vereischte hoogagting.

Hoe dat hem is koomen te blyken, dat by den provisioneele eerste Exploicteur B. C. D. van Rees, soo uit de by hem deswegens afgegeevene Quitantien, als uit syn ver-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

der en klaarder sal aangetoont worden: zynde de Raaden egter altoos bereid geweest, omme, op voorantwoording gedaan aan deesen Hove, en ter Secretarye deeser Colonie berustende, diversche Gelderen in voldoening der vyf per cento van verkogte Goederen, zyn worden ontfangen, en welke door hem aan de Cassa der Modicque lasten niet zyn verantwoord, als onder anderen van de verkogte Slaaven van J. C. Melstad *f* 125 - 0 - 0, de Plantagie Bonaventura *f* 3275 - 0 - 0, de Plantagie Altona *f* 2815 - 0 - 0, en de Huisen van den Boedel J. Messias, *f* 533 - 15 - 0, uitmaakende dus gemelde somma eene somma van *f* 6732 - 0 - 0 Surinaams, dewelke de Cassier der Modicque lasten te kort soude koomen; en welke den Demonstrant amptshalven, niet kan voorby gaan aan deesen Edele Agtbaare Hove te kennen te geeven, versoekende, hoe sig weegens de verkogte Goederen van B. C. D. van Rees, omtrent het regt van præ- en concurrentie te gedraagen.

Paramaribo den 10 Aug. 1769.

't Welk doende,

Was geteekent,

P. Stonlting, provisioneele eerste Exploicteur.

Is, daar over gedelibereert zynde, goedgevonden en geresolveert, ongepræjudicieert de sustenue der Heeren Raaden, dat sy de aanstelling van B. C. D. van Rees, nooit hebben erkent, en dus sonder, door de volgende te geevene authorisatien dien aangaande, eenigsints te willen afgaan, en gereserveert de repetitie in tyd en wylen voor het te kort koomende, van de geene, die het selve veroorsaakt mogt hebben, den provisioneele eerste Exploicteur te authoriseeren, voor de te kort koomende *f* 6752 - 0 - 0 Surinaams, aan 's Lands Cassa, præferentie te doen sustineeren op de verkogte Goederen van B. C. D. van Rees. En sal hem hier van Extract gegeeven worden, gelyk mede Copie van deese Memorie ter requisitie van den Heer tweede Raads Fiscaal sal gegeeven worden, om te dienen, daar en soo het behoort &c.

Wy

voordragt van de Heeren Gouverneurs, de Instructie van de Ontfangers na tyds omstandigheid en geleegentheid te scherpen op approbatie van haar Edele Groot Agtbaare, en meest volgens der selver eigé Plan.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

De Ontfanger heeft regt van parate executie, kan twee Borgen vraagen, en binnen drie weeken tyd moet men betaalen.

Het Comptoir is altoos seedert de tyd van de overgaaf geweest, onder dispositie en bewind van den Gouverneur en Contrarolleur Generaal van de Edele Societeit, welke den overleeden Ontfanger Dandiran, na dat hy syne dimissie hier als Ontfanger hadde bekoomen, in regten heeft doen betrekken voor den Hove van civile Justitie alhier, met dat gelukkig gevolg voor haar Edele Groot Agtbaare, dat sy een triumphante Sententie op naam van J. Beud, als geauthoriseerde van het Vendue-Comptoir hebben bekoomen, doch waar in den geweesen Ontfanger niet heeft berust, maar het selve voor U Hoog Mogende, als Revisions-Regters, gebragt, met dat succes, dat de alhier geslaagen Sententien gecorrigeert en geheel buiten effect gesteld zyn, waar door aan den Boedel van den Overleedene Ontfanger Dandiran *f* 83000-0-0, buiten de onkosten en schaade sal moeten worden uitgekeert, het geen men nu op spatieuse Amsterdamsche Advisen sal tragten

Wy Ondergeschreevene Raaden van Politie en crimineele Justitie der Colonie van Surinamen, verklaaren deeze Notulen te zyn accoord met den Authentique Copy, berustende onder den Heer Willem Bedloo.)

Actum Paramaribo den 28 November 1774.

Geteekent,

W. Bedloo.

P. C. van Stuyvesant.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

ten te saadelen op de rugge der Colonisten, die waarlyk te beklaagelyker zyn, wanneer sy, buiten de enorme lasten die sy draagen moeten, en waar onder sy als neergeboogen leggen, soo tot goedmaaking van de Societeits lasten als 's Lands onkosten alhier, als voor de civile œconomie, onderhoud van duisend Militaire, drie honderd Vryneegers, circa veertig Militaire Buiten-Posten, en het voeren van een seer kostbaaren Oorlog tegens de rebelleerende Slaaven aan den kant van Boven-Cottica, buiten en behalven de jaarlyksche accumuleereede Presenten aan de Bosneegers van Auca en Saramaca, dog daarenboven aansprakelyk souden zyn voor de mesures, peculatien, morseryen van Ontfangers, publicque Ministers, en andere Persoonen, waar van de Rollens van Revisie soo in het crimineel als civiel genoegsaame bewysen uitleeveren.

In den jaare 1765 is de Heer Fiscaal Nepveu meede uit de Colonie vertrokken, sonder aan den Hove permissie te hebben versogt, om te mogen vertrekken, of syn Amptgeld te laaten tot voordeel van de Cassa der Modicque lasten, niettegenstaande by Resolutie van haar Edele Groot Agtbaare dato 4 July 1759, geen Amptenaar uit de Colonie mag vertrekken, dan geduurende syn absentie syn Amptgeld laatende tot voordeel van de Cassa der Modicque lasten.

Geen wonder is het dan ook, dat de Heeren Gouverneurs, den Fiscaal, welke, gelyk in boven aangehaalde gevallen exteert, als namentlyk in het geval van B. C. D. van Rees, syn Edele-Gestr. altoos soo merkelyk ten dienste staan, ook in allen opsigten voor de geëligeerde Raaden in rang wil voortrekken.

Waar inne dan ook de Heer Gouverneur in den jaare 1766 aan den Graefbidder van der Vorst hadde verbooden, op de Begraaffenissen de Lysten af te leesen, als den naam van den Fiscaal, na die van de Raaden van Politie op dusda-

danige Lysten geplaast stond: Gelyk dan ook op de Begraaffenisse van eene Weduwe la Brune de gemelde Doodgraver of Bidder weigerde de Begraaffenis-Lyste af te leesen, het welk niet naliet eenige confusie te veroorsaaken. Litt. K. (10). Hoe

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

(10) Litt. K. Extract uit de Notulen enz.

Maandag den 5 Mey 1766.

Den Hove op heeden met hun ordinaire sessie een aanvang genoomen hebbende, &c.

Memorie of Consideratie aan den Edele Agtbaaren Hove van Politie en Crimineele Justitie, overgegeeven by G. Sobelling.

De Ondergeschreeven heeft de eere aan U Wel Edele Gestrenge en Edele Agtbaare voor te draagen, dat eenige tyd geleeden, op het vriendelyk versoek van de Naastbestaande van de overleedene Weduwe la Brune, de Memoriant sig hebbende gechargeert met te besorgen het geene tot de Begraaffenis van desselfs Lyk noodig was, ook dan de Begraaffenis-Lysten hadden geformeert, op soodanige wyse als hy vermeende dat deselve, sonder lesie van iemands rang of caracter, behoorde gemaakt te zyn, dat de Memoriant dan den naam van den Heer B. Texier, fungeerende als tweede Raad-Fiscaal, uit dien hoofde ook niet hadde hunnen præponeeren voor die van de Leeden van deesen Hove, als niet voor die van het Hof van civile Justitie, om dat in het Octroy geen tweede Raad-Fiscaal bekent staat, en de Memoriant aldus ook niet wiste, en alsnog ignorant, dat syn Edele een preferente rang boven de Leeden van beide de Hovens soude competeeren, het gunt dan aan Heeren Secretarissen, die by absentie van den Raad-Fiscaal het Officie Fiscaal ook waarneemen, alsdan meede soude competeeren (de Memoriant betuigde, dat hy in syn particulier, soo aan den Heer Texier als andere fatsoenelyke Lieden, uit beleeftheid altoos in alles de plaats

SURINAMEN.

Hoe seer de geëligeerde Raaden in alle particuliere Plaatsen, soo wel aan de Heeren Fiscaals, als

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

van eer wil cedeeren) dog dat hy ten opsigte van het caracter van de Heeren Leeden van beide de Hovens niet hadde kunnen en vermogen deselfde beleefdheid te gebruiken) dat dan de gemaakte Lyst door den Aanspreeker aan den Heer Gouverneur ter visie zynde gegeeven, syn Wel-Edele Gestrenge (soo als den Aanspreeker segt) hem soude geantwoord hebben, *dat die Lyst moesten verandert werden, en dat hy Aanspreeker die Lyst des anderę daags des morgens ten ses uuren aan het Gouvernement moest vertoonen, en in gevalle deselve niet verandert was, dat hy Aanspreeker dan soude hebben te wagten van nog de naamen van hem Heer Gouverneur, Heer Commandeur, of Fiscaal, te noemen, op pane van syn Ampt te werden afgeset;* het gunt dan ook van dat gevolg is geweest, dat de Memoriant om voorengemelde redenen niet hebben kunnen inclineeren omme de door hem gefourneerde Lyst in dier voegen als deselve gemaakt was te veranderen, de Aanspreeker vander Vorst ook weigerig is geweest, deselve Lyst op te leesen, dog dat door dessels Compagnon, die sulke orders van syn Wel-Edele Gestrenge niet hadde ontfangen, als doen is verrigt, het geene by absentie van siekte als andersints, van bovengemelde syne Compagnon een groote confusie soude hebben kunnen veroorsaaken, en soude het Lyk, op dat despotique bevel van den Heer Gouverneur, van dessels Begraffenisse alsdan zyn gedestitueert geweest, daar het by alle gecivilizeerde gebruiken als eene wet is, dat men geen doode Lighaamen van hunne Begraffenisse mag onthouden, omme wat reden het ook zy.

De Memoriant betuigt dat hy, soo veel hem betreft, uit condescendence voor den Heer Gouverneur, die Lyst ook wel soude verandert hebben, dog hadde hy vermeent, als Meede-Lid van deesen Hoven, en dus als meede representeerende den gantschen Burgerstaat van deese Colonie, sulks niet vermoogen te doen, om dat het strydig was met de vryheid, die een ieder Inwoonder van ons Vaderland ten dien opsigte competeert, en die de Memoriant vermeent, dat aan ieder In- en Opgezeetenen in deese Colo-

als aan alle andere fatsoenlyke Lieden, gaarne de plaats van eere inruimen, soo bidden sy egter dat U Hoog Mogende ook deese soo lange questie sullen gelieven te termineeren en de rang van de Heeren Fiscaals bepaalen, alsoo sy geëligeerde Raaden sig niet kunnen inbeelden, dat de Fiscaal de plaatse, welke syn Edele Gestrenge boven de Raaden in het Hof bekleed, als volgens de directe op den Heer Commandeur (die daar in qualiteit als eerste Raad is sittende) na regten toekomt, om dat sy geëligeerde Raaden vermeenen dat het eene incongruiteit soude zyn, dat de Fiscaal de Leeden van den Raad van een soude scheiden, gelyk soude geschieden, als deselve immediaat op den Heer Commandeur, daar als eerste Raad verschynende, quam te volgen.

SURINAAMEN. *Klagten van de Raaden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Buiten en behalven, dat sy geëligeerde Raaden vermeenen, dat het niet oorbaar soude zyn, dat de

lonie in dit geval ook competeert, en dat dus daar van een ieder ook behoord te jouisseeren, alsoo de Coloniers van deese Colonie haar Hoog Mogende de Heeren Staaten Generaal als hunne Souveraine reekenen, en dus van die selve vryheden, waar van de Inwoonders van ons Vaderland het genot hebben, moogen profiteeren, alsoo deselve alhier, even soo wel als in het Vaderland, onder geen despoticq Monarchaal Gebied staan.

Al het welke de Memoriant de eere heeft deesen Edele Agtbaaren Hove ter consideratie voor te draagen.

Geteekent,

G. Schelling.

Wy Ondergeschreeve Raaden van Politie der Colonie van Surinaamen, enz.

Paramaribo den 30 November 1774.

Geteekent,

N. Kennedy,
W. Bedloo,
P. C. van Stuyvesant.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

de Fiscaal een gesag en de rang boven den Raad soude hebben, want het Officie-Fiscaal is reeds te gedugt, dan dat de kleine Borger, reeden van beswaar tegens het selve hebbende, durft te klaagen, en liever betaalen het geen hun naamens het selve word afgevordert, al is ook onregt, en strydig tegens de bepaalinge by den Hove gemaakt.

Waarom sy geëligeerde Raaden sig nogmaals eerbiedig refereeren aan het gunt sy de eere hadden by Missive van dato 25 February 1765 aan U Hoog Mogende nedrigst voor te draagen: Op dat dog de Raaden niet te veel respect mogte werden beweesen, heeft de Heer Gouverneur verbooden voor Commissarissen uit den Hove, vaceerende by de monsteringe, te salueeren, hoe seer de geëligeerde Raaden sig alle soortgelyke kleinigheden niet seer bekreunen, vermeenen sy egter, dat sulks geen plaats behoorde te hebben, alsoo geëligeerde Raaden geen de minste Wedde trekkende, dikwils in 's Lands dienst hun Boot en Slaaven employeeren, en ook nooit, wanneer sy op versoek van de Heer Gouverneur aan Societeits Slaaven op de nieuwe Fortereffen executie hebben gaan dirigeeren voor hun extra vacatie aan haar Edele Groot Agtbaare ietwes hebben in reekening gebragt (wordende den Raaden in soodanig geval *f* 20-0-0 Vacatiegeld toegelegt, als sy op versoek van iemand van Paramaribo moeten vertrekken) en ook in allen opsigt, daar het niet direct strydig is tegens de Privilegien der Ingezeetenen, aan hun Edele Groot Agtbaare alle genoegen tragten te geeven, alle der selver handelingen approbeeren, en hun Edele Groot Agtbaare na vermogen te hulpe koomen.

Gelyk dan ook de Raaden op voordragt van den Heer Gouverneur, welke kennis gaf, dat de Societeit dessels Guarnisoen-Boekhouder syn Tractament hadden vermeerdert, in gevalle de Raaden voor hun aandeel daar in consenteerde, sy geeli-

eligeerde Raaden hebben gekonsenteert, Litt. L. (11) Als ook in het Serviesgeld, het welk haar Edele Groot Agtbaare aan de Militaire wilde geeven. Litt. M. (12).

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Als

(11) Litt. L. Extract der Notulen enz.

Maandag den 17 Augusty 1772.

De Notule van, &c.

Syn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur aan den Hove te kennen gegeeven hebben, dat den Guarnisoens Boekhouder N. Rocher, by haar Edele Groot Agtbaare hadde gesolliciteert verhooging van Gagie, en dat wesgemelde haar Edele Groot Agtbaare, syn Edele Gestr. daar op hadde geschreeven te consenteeren in de versogte verhooging, soo dat de Gagie van dien Boekhouder op *f*2000-0-0 soude worden gebragt, mits den Hove voor het Land in die verhooging gelieve te participeeren.

Het welk door de Heeren Raaden zynde gehoord en in aanmerking genoomen, het verdere door syn Wel-Edele Gestrenge voorgedraagen, wegens de moeyelykheid van dat Ampt, is by den Hove geresolveert, daar in te consenteeren. En sal den Boekhouder van het Guarnisoen hier van Extract gegeeven worden.

Wy Ondergeschreeve Raaden van Policie der Colonie Surinaamen, enz.

Paramaribo 30 November 1774.

Geteekent,

N. Kennedy,
W. Bedloo,
P. C. van Stuyvesant.

(12) Litt. M. Extract uit de Notulen &c.

Maandag den 17 December 1770.

Na resumptie der Notulen van, &c.

Vervolgens getreeden zynde ter deliberatie over het gepro-

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Als meede dat wy uit puure fentimenten van humaniteit voor het arme bedroefde Militaire weesen proponeerde aan fyn Wel-Edele Geftrenge in dato den 25 September laatftleeden by de Notulen ten breede vermeld, weegens het overgelegde Project-Bereekening van Servisgeld voor de refpective Militaire Officieren alhier.

Is goedgevonden en geresolveert, in navolging van de goede intentie van haar Edele Groot Agtbaare, meede geprojecteerde Serviesgelde voor de Militaire Officieren, wegens het aantal dat ter betaaling van den Lande ftaat, volgens Project.

Project-Reekening van Servicsgeld voor de Militaire Officiers in Suriname.

Officiers by het eerfte Bataillon.	Hollands.
1. Comp. Gouverneur en Collonel	
1 Capit. Lieutenant	f150-0-0
1 Lieutenant	120-0-0
1 Sous-Lieutenant	100-0-0
2 Vaandrigs, ieder f75	150-0-0
	f520-0-0
2. Comp. 1 Lieutenant Collonel	220-0-0
1 Capit. Lieutenant	150-0-0
1 Lieutenant	120-0-0
1 Sous-Lieutenant	100-0-0
2 Vaandrigs, ieder f75	150-0-0
	f740-0-0
3. Comp. 1 Major	200-0-0
1 Capit. Lieutenant	150-0-0
1 Lieutenant	120-0-0
1 Sous-Lieutenant	100-0-0
2 Vaandrigs, ieder f75	150-0-0
	f720-0-0

4. Comp.

SURINAMEN.

sen aan hun op Buitenposten en Commandes zynde, hebben toegestaan Surinaamse Rum of Dram, het geen haar merkelyk in haar gesontheid behoud en soulageert, maar teffens de Colonie (als contribueerende hun Edele Groot Agtbaare hier niet toe) eene extraordinaire uitgift van *f* 15000-0-0 's jaars causeert.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Tot

4. Comp.	1 Capitein	180-0-0
	1 Lieutenant	120-0-0
	1 Sous-Lieutenant	100-0-0
	2 Vaandrigs, ieder *f* 75	150-0-0
		f 550-0-0
5. Comp. als de vierde		550-0-0
6. Comp. idem		550-0-0
	somma	*f* 3630-0-0

Tweede Battaillon, te reguleeren met den Ed. Agtbaare Hove van Policie NB. de Heer Commandeur, Collonel Commandant by het tweede Battaillon, door de Heeren Raaden aangesteld, op *f* 370-0-0.

Te approbeeren en toe te staan, met byvoeging, dat voor den Heer Commandeur als Collonel Commandant by het tweede Battaillon meede word gesteld het Serviesgeld op *f* 370-0-0 Hollands, en word zyn Wel-Edele Gestr. versogt de noodige ordres te willen stellen, dat het selve in te gaan met primo January aanstaande in train werde gebragt en bereekend, sullende meede den Ontfanger der Kasse teegens de Wegloopers hier van Extract gegeeven worden.

Wy Ondergeschreeve Raaden van Policie der Colonie Surinaame, enz.

Paramaribo den 30 November 1774.

Was geteekent,

N. Kennedy,
W. Bedloo,
P. C. van Stuyvesant.

SURI-
NAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Tot vermindering van het gesag van de Raaden is de Gouverneur in der tyd, en wel in den jaaren 1765 en 1766, lange tyd weigerig geweest meede Burger Officieren aan te stellen, sustineerende syn Edele Gestrenge het selve niet te kunnen geschieden, dan op approbatie van hun Edele-Groot Agtbaare, het welk geëligeerde Raaden niet hebben kunnen toestemmen als eene nieuwigheid, en zyn daar door lange tyd de Rivieren van Burger Officieren ontblood gebleeven.

Na goedvinden verleent de Heer Gouverneur in der tyd ontslag van de Amptenaaren, als de Raaden van civile Justitie, Burger Capiteins, &c., het welk de geëligeerde Raaden vermeenen niet aan syn Edele Gestrenge privativelyk, maar aan het volle Hof te behooren, om dat iemand soodanig Ampt willende nederleggen, voor een Raad van Politie moet worden betaald ƒ 5000 - 0 - 0; voor een Raad van civile Justitie ƒ 3000 - 0 - 0; voor een Burger Capitein ƒ 3000 - 0 - 0, &c. En dus by den Raad moet werden geoordeelt, of die Amptenaaren, welke hunne Ampten willen nederleggen, de daar toe gestelde boeten moeten voldoen, ja dan neen, maar sulks niet alleen aan het oordeel van den Heer Gouverneur moet staan, om daar inne na syn welgevallen te handelen, het welk ook eenigsints tot declin van geëligeerde Raaden is strekkende.

Gelyk de Heer Gouverneur nog onlangs in February 1774 heeft gedaan aan de Heer Berkhof, Raad van civile Justitie, welke Ontfanger van de Modicque lasten geworden zynde, desselfs ontslag van het selve Ampt van den Heer Gouverneur alleenlyk heeft gevraagt en geobtineert, en heeft daar van de Heer Gouverneur alleenlyk kennisse gegeeven aan de Raaden, welke om de reeds hier vooren aangehaalde reeden, sig daar tegens niet hebben verset, hoopende het op het een en ander sal werden voorsien.

Nimmer heeft men ook tot heeden toe aan de geëligeerde Raaden vergunt en toegestaan, omme, volgens Resolutie van U Hoog Mogende dato 16 January 1749, (welke op een Conventie tusschen haar Edele Groot Agtbaare en de Raaden gemaakt in dato 6 Maart 1748 was genoomen) en wel volgens het elfde Articul van gemelde Conventie, de Fortressen en Batteryen met den aankleeven van dien te doen examineeren by oculaire inspectie van een ofte meerder Leeden, daar toe te committeeren, om te weeten of alles in een behoorlyke staat is, ja dat nog meerder is, daar de Ingezetenen soo merkelyk voordeel aan de Edele Societeit hebben afgegeeven, als uit het Comptoir der Vendue moet proflueeren, is nog nooit tot heeden aan de Raaden aangetoont, dat het beloop of provenue aan gemelde Comptoir aan de onderhoudinge van de noodige Fortificatien met den aankleeven van dien is geëmployeert, het welk egter volgens het agtste Articul van U Hoog Mog. gemelde Resolutie jaarlyks moeste geschieden.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Alleenlyk heeft de Heer Gouverneur de sessie van Augusty deeses jaars, by geleegentheid, dat hy advis van de Raaden vroeg, wegens een Ontfanger der Vendue, wiens particuliere affaires niet al te voordeelig scheenen, en ook dat hun Edele Groot Agtbaare een ander Reglement by het Comptoir der Vendue wilden introduceeren, soo als blykt uit de Notulen hier nevens gevoegt, sub Litt. N. (13) na een stilstand van ruim ses en twin-

(13) Litt. N. 1. Extract uit de Notulen &c.

Vrydag den 12 Augusty 1774.

Na resumptie der Notulen van, &c.

Waar na door zyn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur aan den Hove is gesuppediteert een Notulatie, houdende consideratie weegens de door hun Edele Groot

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

twintig jaaren, namens hun Edele Groot Agtbaare geoffereert visie en inspectie der Boeken van het Vendue Comptoiren alhier, en door gemelde syn Wel-Edele Gestrenge ter Tafel van deesen Hove gebragt op den 25 Augusty 1772, waar over tot heeden de deliberatie is uitgesteld, luidende.

Agtbaare Heeren Directeuren der Edele Societeit deeser Colonie overgesondene Reglement-Instructie voor de Ven-

Syn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur heeft aan de Heeren Raaden gecommuniceert, dat door hem aan haar Edele Groot Agtbaare de Heeren Patroonen waaren overgeschreeven, een en andere swarigheeden, die by de Heeren Raaden waaren geöppert, om te koomen tot het delibereere tot de nadere Concept-Instructie omtrent de Vendu alhier, door welgemelde haar Edele Groot Agtbaare overgesonden en ter deliberatie van deesen Raad gebragt, dat hy desweegens rescriptie hebbende bekoomen, bleek dat hun onaangenaam was voorgekoomen, dat daar over niet behoorlyk was gedelibereert en geresolveert.

Dat, offschoon in gevolge de vyf en dertigste en ses en dertigste decisie op de Articulen van de Poincten van redres, welgemelde haar Edele Groot Agtbaare aangaat, en de dispositie competeert over den Vendue-Ontfanger, wegens het regt der Vendue, volgens de Conventie van den 6 Maart 1748, en dat het verdere in gebleeven onder directie van Gouverneur en Raaden alhier, haar Edele Groot Agtbaare egter ten gemeene welweesen hebben gemeend daar op in diervoegen reflexie te moeten slaan, ten fine daar inne eindelyk een soodanige Reglementen worden gemaakt, die strekken kunnen ter verbeeteringe van inconvenientie en voorkoomende schaaden, ten welken einde haar Edele Groot Agtbaare in nader overweeginge genoomen hebbende, het een en ander, raakende de opgemelde Instructie, in plaatse van het te vooren overgesondene thans een ander Concept hadden onderworpen, ten fine daar op mogt worden gedelibereert, met last het selve weeder in deliberatie van deesen Raad te brengen, mits welke syn gemelde Wel Edele Gestrenge de nadere Concept-Instructie was overleggende, versoekende dat daar over mag werden, gedelibereert, op

Vendue-Comptoir; doch het welk alleen geaccepteert is om te sien hoe gehandeld is met de vyf per Cento van de Vendue, en of dic besteed is con- SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

op dat van het resultat kennisse aan welgemelde haar Edele Groot Agtbaare kan worden gegeeven, en dat de Heeren verders gelieven over te gaan om nader de noodige maat regulen te beraamen omtrent de examen, toesigt en directie van de Vendu-Comptoiren, voor soo verre de verkoopinge en wat daar van dependeert aangaat, blyvende alleenlyk de dispositie weegens de provenue van het regt der Venduen, in gevolge voornoemde Conventie van haar Edele Groot Agtbaare, hebben de Heeren geëligeerde Raaden goedgevonden deselve ter examinatie over te nee men.

By welke geleegendheid syn Wel-Edele Gestrengen den Heer Gouverneur te kennen heeft gegeeven het declin der particuliere saaken van den Ontfanger Moergues, en dat alle de Borgers voor syn Ampt sig thans in geen beeter omstandigheeden bevinden, en dat hy heeft gedeclareert geen beeter Borge te kunnen vinden.

Dat wel waar was, in gevolge rapport van den Heer Boekhouder generaal, het Comptoir en Kassa by den Ontfanger onlangs zynde gevisiteert, in goeden staat was bevonden, versoekende syn Wel-Edele Gestrenge het advis van den Hove, wat daar inne best te doen tot alle securiteit.

En hebben de Heeren Raaden te kennen gegeeven, daar over haar gedagten te moeten laaten gaan en sig nader daar over te sullen explicereeren.

Wy Ondergeschreeve Raaden van Policie der Colonie van Surinaame, enz.

Paramaribo den 30 November 1774.

Was geteekent,

N. Kennedy,
W. Bedloo,
P. C. van Stuyvesant.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

conform het agtste Articul van de Conventie van 6 Maart 1748, laatende al het overige over aan de

Litt. N. 2. Extract uit de Notulen enz.

Dingsdag den 30 *Augusty* 1774.

Den Hove op heeden Vergadert zynde, &c.

Gerésumeert zynde de Notulen van gisteren in het clad, is door de Heeren geëligeerden Raaden te kennen gegeeven, dat hebbende gesien en geëxamineert de Propositie en Voorslag den 12 deeser genotuleert, van syn Wel Edele Gestrenge den Heer Gouverneur, omme te delibereeren over een nieuw Concept-Instructie omtrent de Vendu, door haar Edele Groot Agtbaare alhier gesonden, seggen voor of nimmer wygerig te zyn geweest om met de Heeren Gouverneurs toe te treeden tot het beraamen van soodaanige Reglementen als souden kunnen strekken tot de goede ordre in het selve Comptoir en welzyn van het selve, dan is daar inne altoos door gemelde Heeren alleen, en na eigen goeddunken gehandeld, en de inconvenienten buiten toedoen van Raaden veroorsaakt, waaromme sy Heeren Raaden dan alsnu verklaaren bereid te zyn omme met den Heere Gouverneur daadelyk te willen toetreeden tot het examineeren van de Poincten van gemelde nadere Instructie door hun Edele Groot Agtbaare overgesonden, als meede tot het beraamen van soodaanige maatregulen omtrent het examen, toesigt en directie van gemelde Comptoir als noodig sal geoordeeld worden.

En hebben de Heeren Raaden by deese geleegendheid uit de Retroacte gesien, dat in deesen Hove veelmaal geinsteert is op de aantooninge dat het beloop der Vendue besteed werd conform het agtste Articul van de Conventie van den 6 Maart 1748, het welk nimmer is geconsenteert, dan eenmaal op een wyse welke te veel derogeerde aan de digniteit van Gouverneur en Raaden, aan wien de gemelde aantooninge moet geschieden, dog hebben sy Heeren Raaden sulks met en beneffens het 11 Articul op zyn plaats laaten berusten, in die hoop en verwagtinge dat

de dispositie van hun Edele Groot Agtbaare, en ter verantwoording van het Gouvernement alhier.

SURINAMEN.

Al het welke klaare blyken uitleevert, dat men het gesag van de Raaden in allen opsigte tragt te verkleinen, en dat men aan syde van haar Edele Groot Agtbaare niet nakomt en voldoed aan de verpligtinge, waar toe men gehouden was, gelyk behalven in deese, ook in meerder gevallen heeft geëxiteert.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Als onder anderen in het aanvoeren van Slaaven na herwaards, welke 's jaarlyks op verre na niet volgens de verpligting, waar toe de Westindische Compagnie gehouden was, (zynde voor een derde altoos meede participant geweest in de Societeit) hier gebragt zyn geworden, en welke door het openen van den Slaavenhandel alhier voor een iegelyk, sig die verpligting sagtelyk van den hals hebben laaten glyden, waar door dan nu ook komt te gebeuren, dat men in geene Colonie de Slaaven duurder betaald dan in Surinaamen, daar seer waarschynelyk, wanneer een bepaald getal Slaaven hier moesten blyven en verkogt worden, deselve ook in prys soude koomen te daalen, en wy dan hier met de andere Colonien op een egaale voet Slaaven souden kunnen te koop krygen.

Wy

dat eens daar inne soo het behoord ondersogt sal worden, hoe Staats Resolutien geinterpreteert en nagekoomen werden.

Wy Ondergeschreeven Raaden van Policie der Colonie Surinaame, enz.

Paramaribo den 30 November 1774.

Was geteekent,

N. Kennedy,
W. Bedloo,
P. C. van Stuyvesant.

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Wy bidden op het allerhumbelfte verlof, om aan de voeten van U Hoog Mogende open te leggen de beklaaglyke toeftand waar in deefe dus groote aanfienelyke en toeneemende Colonie gebragt is, van welkers Cultivatie en Commercie de reëele voordeelen wyd en fyd in alle Oorden van de Republicq gevoeld en gefmaakt zyn, dog die thans nu door een aaneenfchakelinge van fataliteiten tot een uitterfte gebragt is buiten alle Credit of Geldmiddelen.

Wy kunnen niet ontkennen, dat veele, ja feer veele van deffelfs Inwoonders, oorfaak zyn van de calamiteiten, die ons ontroeren, dog aan de andere kant zyn veele Credit-Fonds-Comptoiren gantfch niet vry te fpreeken, dat fy een grove misbruik gemaakt hebben van het vertrouwen van haar Meede-Burgers en Vreemdelingen, die met een ongelooflyke creduliteit ingeteekent hebben, in de differente Surinaamfche Fondfen van Negogotiatie, ja felfs fommige die aan haar gegeeven ordres en engagementen niet hebben kunnen voldoen, waar door fy oorfaak geworden zyn, dat veele van de In- en Opgezeetenen uitgelokt door een ideale Credit-Offerte, als uit haar Spheere gerukt zyn, en van mediocre kleine Burgers geruïneerde miferabele Planters zyn geworden, daar by ook veele *Avanturies*, *Directeuren* en mindere Plantagie-Bedienden, die van de occafie geprofiteert hebben om fig voor een tyd in het bewind van een Plantagie te flingeren, ten koften van de Vaderlandfche Fondfen.

Dog alle deefe handelingen hebben de faaken tot die extremiteit gebragt, dat de Plantagien en andere Effecten, nu voor een vierde, ja een agtfte van de reëele waarden verkogt worden, het geen ruïnante gevolgen, foo voor de Participanten in den Crediet fondfen als voor de Colonie moeten zyn, door dien het klaarlyk te bezien is dat de Colonie in feer weinige jaaren de helfte (foo niet meerder) in fyne Revenuen fal verminderen, wy fwygen van

de

de gevaarlyke consequentien die hier uit soude kunnen resulteeren door de Plantagie-Negers, wanneer sy sien dat sy niet door aankoopen van Slaaven ondersteunt worden, of moogelyk van het noodige worden voorsien.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.*

Schoon 'er niet veele, egter soude sommige Planters en Ingezeetenen door een uitstel kunnen gepreserveert werden, doch de hoog gerespecteerde Resolutien van U Hoog Mogende tegens de surcheances zyn te peremptoir, om daar in iets te doen, dus in het kort geen andere middelen van redres, dan dat de Houders der Obligatien in de differente Fondsen gemodereert zyn, en dat sy eensgesint, cordatelyk de Resolutie neemen, om aan de Planters een remissie van de helft der Interessen voor eenige jaaren te geeven.

De Colonisten zyn in het generaal boven haar vermogen belast, soo dat met de laage prysen der Producten, sy niet in staat zyn haar Interessen goed te maaken, met de Plantagie onkosten en Societeits en 's Lands lasten hier by genoomen, soo dat wy ons durven vleyen, dat door de Lands-vaderlyke hulpe en interpositie van U Hoog Mogende, dat de lasten vermindert en draagsaam gemaakt worden, soo dat wy in een egaliteit gesteld worden met onse Nabuuren, en egaal goed koop onse Producten te Markt kunnen brengen met de Fransche, Deensche en Engelsche Planters, alsdan is 'er een middel van redres voor de Colonie open, die anders in korten in miserie vergaan moet, en van syn Inwoonderen ontblood worden, die reeds nu by alle occasien sig uit de Colonie retireeren.

Wy neemen de vryheid, hier by te voegen een detaille van het geen alhier door een Planter betaald werd, tot speculatie van U Hoog Mogende.

Twee en een half per Cento uitgaande regten aan de Societeit van de afgescheepte Coffy en Suyker,

SURINAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.

Twee en vier stuivers per Akker Kanongelderen voor de Agterlanderyen, en byna een ieder heeft Agterland opgenoomen.

Vyftig stuivers Societeits-Hoofdgelderen voor de Coffy-Plantagien, doch de Suyker-Planters hebben by Octroye het voorregt om vyftig pond Suyker te geeven, waar door sy dubbeld betaalen, moetende boven dien nog betaalen drie stuivers per elk Oxhoofd Suyker, dat op hun Plantagie gemaakt word, voor het keuren van die Suyker, door seekere daar toe aangestelde Keurmeesters, het welk een last is, die van geen nuttigheid aan hun Edele Groot Agtbaare is, als alleenlyk voor soo veel Suyker, welke hun Ed. Groot Agtbaare in betaaling van Hoofdgelderen werd gegeeven, en van geene de minste nuttigheid aan het Land zynde, het selve alleen een klein agrement voor de Gouverneur, om die Keurmeester-Ampten te begeeven, welk plaisier de gesaamentlyke Suykerplanter moeten betaalen, en werden die Keurmeesters ten hunnen kosten gevoed.

Vyf per Cento Recognitie van al het geen op Vendue gekogt word.

Aan de Wegloopers Comptoir.

Twee per Cento van de Suyker en Coffy.

f 2-0-0 Hoofdgeld voor ieder Vrye en Neger.

Vier en een half per Cento van de winste van de Commercianten, Winkelieren en andere Inkomsten.

Aan de Modicque Lasten.

Een stuiver per Fles Wyn.

f 3-0-0 Surinaams per Oxhoofd Bier.

f 2-0-0 per Kelder Genever en Brandewyn.

Aan de Gemeene Weyde.

Een per Cento van Huur der Huisen aan Parama-

maribo, buiten de Kerkgeregtigheeden en eenige andere kleine Ongelden, buiten en behalven dat de Planters de Commandos en Buitenposten van de noodige lastdraagende Neegers moeten voorsien.

SURINAME, Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

Eindelyk smeeken wy U Hoog Mogende, om niet te willen gelooven, wanneer men voorbedagtelyk in de publicque Geschriften, die ter visive en lectuure van U Hoog Mogende gebragt werden, de Seedens van de Colonie als afgrysfelyk tragt af te maalen, en de Colonisten in het generaal af te schilderen als wreed en onmenschelyk, ontblood van alle sentimenten van deugt, en sentimenten die de band van een geschikte civile Societeit formeeren, en dat aan de Colonisten alleen te imputeeren is, alle de inlandsche desasters die het selve seedert een reeks van jaaren gefoltert hebben: En dat de geëligeerde Raaden passicus en wreevelmoedig zyn, die grooter Heeren willen zyn, dan de natuur van hun Ampt meede brengt, en die sig altoos beesig houden, om, was het mogelyk, de prærogativen van de Directie en van het Landvoogt-Ampt te usurpeeren.

Wat het eerste betreft, kan het wel zyn, dat voorheen de Inwoonders deeser Colonie wat rude en cruël zyn geweest, dog dat jegenswoordig niemand met gegronde reedenen deselve in het generaal kan accuseeren: Daar by kunnen geëligeerde Raaden den Heer Gouverneur solemneel provoceeren: Of hy immer geëligeerde Raaden traag of negligent gevonden heeft in de Administratie van de crimineele Justitie, sy zyn altoos waaksaam en attent geweest om de ondeugt te temmen, en alle cruelliteiten te stuyten en te straffen, wanneer sulks tot haar cognitie gebragt werd, ook zyn sy nimmer nalaatig geweest om de pœnale Wetten te scherpen tegens Plantagie-Bedienden, van wien men de meeste vrees heeft van cruelle behandelingen, dog sy willen teffens advoneeren, dat sy sig dikwils in delicate omstandigheeden bevinden,

en

SURI-NAMEN.

Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't bebeer der Colonie.

en beschuldiginge van Slaaven tegens haar Meesters, door dien men in het oog moet houden een *medium*, en dat de authoriteit van de Meester niet te veel gekrenkt word, speciaal in een Land wiens cultivitatie alleen door Slaaven kan gedaan worden, dog wy durven U Hoog Mog. volleedig verseekeren, dat de Negerslaaven in de Colonie van Surinaamen doorgaans beeter gevoed worden, minder werk doen, en egaal, soo niet beeter gekleed werden, als die der Fransche, Deensche en Engelsche Colonien in de Westindiën.

Voor het overige betuigen geëligeerde Raaden, dat sy geen andere insigten hebben dan de welvaart en prosperiteit der Colonie, sy begeeren niets, dan dat de Regeering op dien voet gehouden werd, als U Hoog Mogende deselve hebben bepaald, sy reclameeren niets, dan dat de præscripten van het Octroy en nadere Staats-Resolutien heiliglyk onderhouden werden, en dus, dat geen lasten door de Directie, direct of indirect, buiten toestemming van U Hoog Mogende en verhoor der Colonisten, gelegt mogen werden, sy wenschen dat de Godsdienst geëert en gevenereert mag werden, dat de Leeraars en Verkondigers van het Euangelium, Mannen van goede en onbesprooken handel en wandel zyn, die een goed voorbeeld aan de Gemeente konnen geeven, dat de Justitie, soo crimineel als civil, op een behoorlyke wyse geadministreert werde, en dat een ieder in syn Persoon veilig is, tot dat door syn competenten Regter anders bevonden werd, en eindelyk dat de defensie der Colonie op een vaste en permanente Wet gebragt werd, soo dat de Colonisten veilig in haar Persoonen en Besittingen kunnen zyn, en dat de absente Geinteresseerdens volleedig in het besit van hun Wynstok en Vygeboom gesecureert werden.

Voor slot wenden de Ondergeteekende sig in alle needrigheid tot U Hoog Mogende, als hunne wettige Souverainen, met beede, dat, soo on-

onverhoopt U Hoog Mogende deese grieven niet voldoende mogten vinden omme daar op te disponeeren, en daar inne te voorsien, en goedvonden deselve te stellen in handen van hun Edele Groot Agtbaare onse gerespecteerde Patroonen, om te dienen van Berigt, dat U Hoog Mogende dan ook het ingekoomen Berigt van hun Edele Groot Agtbaare aan de Ondergeteekende mogte doen toekoomen, omme de swaarighee dens, welke sig mogten schynen op te doen, op te lossen.

In welke hoope en vertrouwe de Ondergeteekende geëligeerde Raaden van Politie en crimineele Justitie deeser Colonie de eer hebben sig met de diepste eerbied en ontsag te noemen

Hoog Mogende Heeren &c.

SURINAMEN. *Klagten van de Raeden van Politie en Crimineele Justitie te Surinamen over 't beheer der Colonie.*

Paramaribo den 29 November 1774.

Onder stond,

De geëligeerde Raaden van Politie en crimineele Justitie deeser Colonie.

Was geteekent,

G. Reyziger,	*G. Roux,*
W. Kennedy,	*W. Gatterman,*
P. C. van Stuyvesant,	*P. Ferrand,*
	W. Bedloo,
	Dirck vander Mey.

Hunne Hoog Mogende vonden goed deze Missive van klagten aen de Raeden van Politie en Crimineele Justitie aen de Directeuren van de Societeit van Surinamen toe te zenden, ten einde daerop aen hunne Hoog Mogen-

SURINAMEN. gende te berigten. Dit berigt, gedagtekend den 20 van Wintermaend 1775. was aldus ingerigt:

HOOG MOG. HEEREN!

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Wy hebben tér behoorlyke tyd ontfangen U Hoog Mogende hoogst gerespecteerde Missive, geschreeven den 1 September laatstleeden, strekkende ter geleide van een Missive van de geëligeerde Raaden van Politie en Crimineele Justitie der Colonie Surinaame, geschreeven te Paramaribo den 29 November 1774, houdende klagten over de lasten, met welken de Coloniers gedrukt worden, en de onbepaalde magt door den Gouverneur aangematigt, als ook van de Bylaagen van dien, en sulks ten einde wy ons Berigt en Consideratien daar op aan U Hoog Mogende soude doen toekoomen.

Wy hebben die Missive met een scrupuleuse aandagt geëxamineert en overwoogen, en de klagten, die daar in vervat zyn met alle naauwkeurigheid nagegaan.

Tot ons groot genoegen hebben wy in geen een der selver, hoe meenigvuldig deselve zyn, eenige weesentlykheid gevonden, en in tegendeel hebben deselve ons ten overvloeden overtuigt, dat 'er niets nadeeligs, ten minsten van aanbelang, tegens de tegenwoordige directie en administratie der Colonie is in te brengen.

Wy durven dit soo positief affirmeeren, om dat wy billyk verwagt hebben, dat indien 'er eenige grove abuisen plaats hadden, het zy in het generaale bewind der saaken, het zy in de behandeling van onse Ministers en Bediende, deselve met alle nadruk, iever, ja tomeloose iever, souden zyn voortgebragt.

Dit geeft ons een blymoedig vooruitsigt op de deliberatien van U Hoog Mogende over deese saa-

saaken, en een billyke hoop, dat U Hoog Mogende, aangedaan met indignatie over de geringheid der Articulen, waar meede men U Hoog Mogende heeft lastig gevallen, in ons sullen stellen dat vertrouwen, dat aan cordaate en niets versuimde Regenten soo aangenaam, soo verquikkent in hunne moeyelykheeden is, dat U Hoog Mogende onse Regten en Heerlykheeden sullen maintineeren en bevestigen, en sommige Leeden van de Regeering der Colonie herinneren die ondergeschiktheid, die onderwerping, die hun reeds soo dikwils en soo kragtig is aanbevoolen.

SURINAMEN. *De Diverecten van der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.*

Wy hebben soo een aangenaam vooruitsigt noodig gehad om het resultaat van ons examen by een te brengen, en het selve aan U Hoog Mog. voor te draagen, want wy zyn somtyds wrevelig en ongeduurig geworden, dat wy den kostelyken tyd hebben moeten verspillen met het ondersoeken van saaken van soo weinig, van geen aangeleegenheid.

Hier toe waaren wy evenwel verpligt, in gevolge de gerespecteerde beveelen van U. Hoog Mogende, en wy gaan ook daar toe alsnu over.

Het is ons niet moogelyk te volgen de order, of om beeter te seggen de desordre, waar in voornoemde Missive geschreeven is.

Vindende dat onder het eerste Hoofdpoint, *hoe namentlyk de Coloniers tegens haare Privilegien met swaare en byna ondraagelyke lasten zyn, worden gedrukt*. midden in het Art. van het Akkergeld, een digressie is over ons *imperium*, dat in dat Articul syn klagten over onse weigering in het dragen der onkosten tot de opregting van het Corps vrye Neegers gemaakt, over de bereekening van de honderd vyf en seventig Man, &c. &c. Dat onder het tweede Hoofdpoint. *Hoe de Heeren Gouverneurs sig hoe langs hoe meer eene onbepaalde en van den Raad gantsch onafhankelyke magt aanmatigen, en op allerley wyse de authoriteit en het gesag van den Raad tragten te verkleinen*, worden gevon-

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

vonden beswaaren, dat den Gouverneur ten nadeele van hunne Finantien gratis souden hebben uitgegeeven Erven om Paramaribo te vergrooten, dat hunne Finantien schaade soude lyden door de Processen van den geweesenen Exploicteur van Rees, en geweesenen Ontfanger Dandiran, dat wy niet souden voldoen aan onse verpligtinge, &c. &c. &c. soo zyn wy verpligt geweest die leiding te verlaaten, en U Hoog Mog. deliberatien te bepaalen op deese vier Pointen.

1. Op klagten die gedaan worden over infractien van het Octroy.
2. Op klagten die gedaan worden over onse voorregten en administratie.
3. Op klagten die gedaan worden over de voorregten en administratie van den Gouverneur Generaal van de Colonie.
4. Op versoeken die aan U Hoog Mogende afsonderlyk van deese drie Articulen gedaan worden.

Onder het eerste Point kunnen wy maar een, mogelyk twee Articulen brengen.

Het eene, waar op wy ons oog vestigen, zyn de informatien aan U Hoog Mog., dat,

Hoe seer by den Octroye is bepaald en vastgesteld, dat de Landeryen gratis souden worden gegeeven, wy, of wel de Gouverneurs in onsen naam, seedert een geruimen tyd tegens den teneur van het vierde Articul van het Octroy (soo sy Remonstranten vermeenen) hebben kunnen goedvinden seekere Landeryen te begeeven, met een recognietie van vier stuivers Hollandsch per Akker 's jaarlyks te betaalen voor elk Akker, dat iemand meerder of boven de honderd Akkers in seekere Creecq had gekreegen, en sulks in gevolge onse Resolutie in dato 2 April 1755, volgens welke ook een

Plan-

Planter, welke reeds vyf honderd Akkers Land was besittende, waar deselve Landeryen ook geleegen mogten zyn, en meerder Landeryen souden willen opneemen, van elk soodanig Akker 's jaarlyks souden moeten betaalen twee stuivers.

SURINAMEN, De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

De Schryvers dier Missive vermeenen verder,

Dat wy niet geregtigt souden zyn tot het opleggen van soodanige Kanon- of Recognitiegelden, offchoon (seggen sy) die Lieden die sulke Landeryen opneemen, daar meede schynen genoegen te neemen, dewyl sulks een gedwongen consent is.

Sy vertrouwen,

Dat wy seer bevoordeelt worden, als men tot poussееringe en vergrootinge van syne Plantagien, Landeryen opneemt;

Sy poseeren,

Dat wy niet zyn ignorant tot het maaken van soodanige Resolutie tot ons voordeel niet geregtigt te zyn, sonder daar toe alvoorens te hebben geobtineert de toestemming en goedkeuring van U Hoog Mogende, dat wy om die selfde reeden by onse Missive in dato 1 November 1713, aan U Hoog Mogende soude hebben versogt, dat tot een Erfpagt op de Landeryen, al reeds uit gegeeven of namaals nog uit te geeven, voor ieder Akker soude moeten worden betaald een pond Suyker; dat wy nu op ons eige authoriteit een belasting souden leggen, welke toen ter tyd niet is geconsenteert, en dat sels met pœnaliteit van verdubbeling, indien de betaaling niet op de bestemde tyd geschiede, dat de jegenswoordige Gouverneur in plaats van twee stuivers per ieder Akker, soude afvorderen vier stuivers; dat de betaaling van die Kanongelden (welke

SURI-
NAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

's jaarlyks een aanſienelyke ſom importeert) nu voornaamentlyk een merkelyk beſwaar opleevert voor de Planters die jegenswoordig alle thans ſoo drukkende laſten helpen draagen.

Dit Articul is het eenige, ten minſten het voornaame, dat dient tot ſtaving en adſtructie van het eerſte en groote Hoofdpoint, hoe de Coloniers teegens haare Privilegien met ſwaare en byna ondragelyke laſten ſyn, worden gedrukt, maar dit Art. heeft ſoo een geringe weeſentlykheid, dat wy eenigſints vermoeden of dit ook aangenoomen is om een glimp te geeven aan hunne klagten, en te ontgaan een diergelyke afwyſing als de Raaden van civile Juſtitie by U Hoog Mogende Reſolutie 23 Auguſty 1738 hebben ondergaan, by welken is goedgevonden en verſtaan,

Dat gemelde Raaden vermeenende door den Gouverneur, Commandeur of andere Officianten gegraveert te zyn, alvooren haar daar over aan U Hoog Mogende te addresſeeren, haare grieven moeten voordraagen aan Directeuren van de Societeit van Surinaame, en van deſelve redres verſoeken, om door gemelde Directeuren daar op na regt en billykheid, en volgens het Octroy, gedisponeert te worden.

Sy hebben vervolgens gemeent, hoewel ſeer ongelukkig, dat in den aanvang, ſpreekende van infractien tegens het Octroy, ſy veilig onder die beſchutting ook de allergrootſte kleinigheden, en kleinigheden, waar over ſy ſekerlyk U Hoog Mogende niet hadden behooren laſtig te vallen, koſten inmengen.

Maar nu zyn wy verpligt U Hoog Mog. te occupeeren met de voordragt der waare omſtandigheden over deeſe zoo ſwaar uitgedrukte beſchuldiging.

Wy erkennen, dat wy by onſe Reſolutie in dato 5 Maart 1755 hebben vaſtgeſteld,

Dat

Dat aan oude Planters, of die geene die bereids Plantagien besitten groot vyf honderd Akkers, en daarenboven, geen meer Land uitgegeeven sal worden als onder een jaarlykse Recognitie, het zy het selve Land bebouwd word of niet, van twee stuivers per Akker, te betaalen de eerste reise by het verleenen van de Warrand, en soo vervolgens jaarlyks, op pœne dat in gevalle deselve Recognitie of Kanon binnen drie maanden na de vervaldag niet betaald is, de Eigenaaren van dien sal moeten betaalen een dubbelde Recognitie of Kanon, en alsoo in plaatse van twee stuivers, vier stuivers; en waar voor hy paratelyk sal moeten en mogen worden geëxecuteert; dat wyders aan Nieuwkoomers, of de soodanige die tot nog toe geen Land besitten, gratis en sonder betaaling van soodanig Kanon Land sal worden uitgegeeven, dog niet excedeerende de quantiteit van vyf honderd Akkers, en sulks onder de gewoone conditien en restricten.

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raden van Politie en Crimineele Justitie.*

Wy erkennen ook, dat wy by onse Resolutie 19 January 1757 aan de Besitters der Landeryen, gelegen in de Orelyne Creecq, die door de sub- en opreptie by onsen Gouverneur, hadden geëludeert onse voorsienninge om die Landen alleen tot Kostgronden voor Paramaribo te houden, hebben vergunt de meerdere verkreegene Landen te behouden, indien sy bereid waren van die Akkers, die sy boven de origineele een honderd besaaten, vier stuivers per Akker te betaalen.

Wy erkennen nog dat wy by onse Resolutie in dato 20 February 1771 hebben goedgevonden, dat by de uitgifte van Houtgronden een Kanon van vier stuivers sal worden gelegt, maar wy begrypen teffens, dat die daad en van ons geensints tegens het Octroy en de Voorschriften daar by vervat, strydig zyn.

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Het is eerstelyk een onwaarheid, dat *by den Octroye soude zyn bepaald en vastgesteld, dat de Landeryen gratis souden worden begeeven*; wy zyn innig getroffen en aangedaan, dat de Schryvers van die Missive in den aanvang soo een sterke affirmatie hebben durven stellen, en deselve tot een grond leggen van hunne verdere redeneringen; wy hebben genoeg geleegenheid gehad, om het Octroy te leesen en te herleesen, maar nimmer hebben wy gevonden, dat ons is voorgeschreeven onse Landeryen gratis uit te geeven; en ook hebben wy die uitgifte van onse Landeryen sonder eenige bepaaling van prys of recognitie niet gedaan om daar aan te gehoorsaamen, maar veel meer om door alle mogelyke middelen door groote goedheid, die wy helaas! genoeg geleegenheid gehad souden hebben te beklaagen, Lieden aan te setten om sig in de Colonie neer te setten, en door iever, naarstigheid en oplettendheid hunne tydelyke middelen te verbeeteren.

Den tweede reeden waar om deese perçeptie van het soogenaamde Akkergeld soude stryden tegens het Octroy is, om dat deselve soude aanloopen tegens het vierde Articul van het selve, volgens welke geen andere lasten mogelyk worden opgesteld en geheft, als die geene dewelke in dat Articul specifiquelyk zyn ter needer gesteld.

Maar wy begrypen, Hoog Mogende Heeren, dat dit Kanon en Akkergeld soo als het selve, in gevolge onse voorsz Resolutie word gepercipieert, nimmer een last kan worden genoemt.

Het is niet, soo als wy by onse Missive in dato 1 November 1713 hadden geproponeert, als een Erfpagt gelegt op alle reeds uitgegeevene of nog uit te geevene Landen, maar het is een jaarlykse Recognitie in plaats van een verkoopprys; het is een Conditie, onder welke wy aan Besitters van Landeryen vergunnen deselve te vergrooten, waar toe wy seekerlyk zyn bevoegt, soo

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

feer om dat wy niet gehouden zyn onse Landen voor niet weg te geeven, als om dat de beschrevene Regten in materie van emphyteusis als anderfints daar toe aanleiding geeven: En, Hoog Mogende Heeren, wat is die waarde van twee of vier stuivers. per Akker gering, in vergelyking van de reëele waarde van die groote Perceelen, en mogelyk was het wenschlyk geweest, dat wy die geringe prys merkelyk verhoogt hadden, en het verkrygen van agter Landen daar door beswaarlyk gemaakt; want door deselve kan de waarde van de Grond der Plantagien in de respective prisatien verhoogt worden, gelyk te meer maalen geschied is, wordende allereerst in de prisatien gesteld de waarde van het bloote Land, gecalculeert na desselfs uitgestrektheid, welke verhooging in deesen opsigten wel eenigfints idiaal is, doch die evenwel kan strekken om op eenige schyn van billykheid meerder Geld van de Negotiatien hier te Lande te vorderen.

Daarenbooven soo zyn onse voornoemde Resolutien meerendeels genoomen, om te beteugelen de heblust van veele Planters, die maar vroegen het Land dat hun eenigsints convenieerde, sonder sig te bekreunen het selve onder culture te brengen, waar door sy anderen benaamen de geleegenheid, om Land te krygen: Uit die bovenmaatige vergunningen, welke met meerder facileit geschied zyn op een tyd, dat de Colonie minder volkryk en de Landeryen minder gewild waaren, zyn voorgekomen, die ontsaggelyke groote Plantagien, die twee duisend en meerder Akkers groot waaren; en het was noodig die abuisen soo veel mogelyk te weeren, ten minsten toen de Gronden schaars wierden, en soo schaars zyn geworden, dat heeden buiten eenige Agterlanden, geen honderd Akkers, soo men geen nieuwe doorsnydinge maakt, in de Colonie, ten minsten op bequaame plaatsen, te begeeven zyn.

In-

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raaden van Politie en Crimineele Justitie.

Indien dan nergens aan ons in het Octroy is voorgeschreeven of gelast onse Landeryen, die ons in vollen en vryen eigendom toebehooren, gratis uit te geeven, soo vermeenen wy met reeden, dat wy bevoegt zyn geweest deselve aan de Versoekers, het zy by verkoop, het zy onder een jaarlyksche Recognitie te cedeeren, en ook dat wy tot rigtige perçeptie soodanige præcautien of verswaaring hebben mogen fixeeren, als wy noodig geoordeelt hebben; præcautien, waarlyk die in onse Colonie maar al te noodig zyn, dewyl de Ingezeetenen op alle mogelyke wyse onze geregtigheeden soeken te verkorten, en zich nimmer een deugd gereekent hebben door oplettendheid meede te werken, ten einde de noodige kosten die wy tot onderhoud van de Colonie verpligt zyn te maaken, gemakkelyk konde worden gevonden.

Eindelyk, Hoog Mogende Heeren, kunnen wy Uwe Hoog Mogende overtuigen hoe het geschreeuw der Raaden in deesen ydel, en zonder kragt is, zy durven zeggen, dat de betaaling van die Kanongelden-'s jaarlyks een aansienelyke som soude importeeren, hoe seer wy kunne bewysen dat den ontfangst laatstelyk in het jaar 1774 maar heeft bedraagen de somma van *f* 3976 - 7 - 0.

Om U Hoog Mogende verder te overtuigen, dat deese Raaden maar hebben opgeraapt alles waar eenige schyn van beschuldiging aan heeft kunnen worden gegeeven, en dat sy weinig gefixeerde, deugdelyke, vastbepaalde en aan een geschaakelde denkbeelden hebben, kunnen wy ten deesen U Hoog Mogende leiden op een beschuldiging welke verder in die Missive word voortgebragt, waar by sy naamentlyk zig hooglyk beklaagen dat de Gouverneurs Anno 1763 en 1769, gratis Erven hebben uitgegeeven tot vergrooting van Paramaribo, en dat sy veel beeter souden hebben gedaan die Gronden by perceelen te verkoopen.

In

In het begin van hunne klagten verwyten sy met ophef dat een kleine en seer maatige Recognitie gelegt is by de uitgifte van Gronden, en nu dooleeren sy dat diergelyke Gronden van veel meer aangeleegendheid als Agterlanden van Plantagien niet zyn verkocht, en dit doen sy om dat sy sig hebben gevleid die Verkooppryssen in de Kassa, welkers administratie aan Gouverneur en Raaden is toebetrouwt, te kunnen brengen, niet-teegenstaande dat sy veel moeite souden hebben gehad den eigendom van die Gronden te bewysen, maar wel genoodsaakt zyn geweest deselve aan ons toe te kennen, en alleen aan onse goedheid toe te weiden, dat wy het gebruik daar van aan de Ingezeetenen hebben vergunt.

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.*

Wat souden die Raaden hebben gemort en gewoelt indien wy tot ondersteuning van onse Finantien, welke sulks niet minder als die van de plaatselyke Regeering der Colonie benoodigt hebben, op de uitgifte van die Erven eenige Recognitie hadden gelegt, en hoe onreedelyk durven sy nu klaagen, dat de Finantien van gemelde Regeering, die daar geen betrekking toe hebben, daar meede niet zyn bevoordeelt.

Tot dit eerste soort van klagten kunnen wy ook eenigsints brengen den ophef waar meede men aandringt, dat wy niet souden voldoen aan onse verpligtingen, onder anderen die in het aanvoeren van Slaven,

> Welke 's jaarlyks op verre na niet, volgens de verpligting waar toe de Westindische Compagnie gehouden was (zynde voor een derde altoos meede Participant geweest in de Societeit) in de Colonie gebragt zyn geworden, en welke door het openen van den Slavenhandel voor een iegelyk, sig die verpligting sagtelyk van den hals hebben laaten glyden, waar door dan soude gebeuren, dat de Slaaven in geen Colonie duurder souden worden betaalt als in Surinaame, daar

SURINAMEN.

waarschynelyk deselve in pryse soude daalen, wanneer een bepaald getal sou moeten blyven;

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Maar hoe ongegrond en onreedelyk deese klagten zyn, kunnen wy met een spreekent en treffend bewys aantoonen; want wanneer wy Uwe Hoog Mogende voorstellen, dat in den jaare 1774 twaalf Scheepen uit Africa in de Colonie met Slaaven aangekoomen, meede by gebrek van geleegentheid om deselve te verkoopen, zyn vertrokken, van daar twee duisend twee honderd een en vyftig Slaaven hebben meede gevoert en na andere Colonien getransporteert, kunnen U Hoog Mogende ligtelyk ontwaar worden, dat gebrek van Slaaven, nog de duure prys der selve, geen oorsprong heeft in de gebrekkelyke aanvoer, maar in de omstandigheeden der Ingezeetenen selve, welke wy niet sullen ophaalen, om niet met onnodige saaken deese Schriftuure op te vullen.

Evenwel wy kunnen ten deesen niet ongemerkt voorby laaten gaan, dat die Raaden, soo vernuftig en scherp siende, om infractie tegens het Octroy te soeken daar deselve niet te vinden zyn, geen swaarigheid hebben gemaakt zig te versetten tegens onse gedagten en goede meeningen, by welke wy in den jaare 1769 den Gouverneur hadden gelast te overweegen, om, in gevolge het seevende Articul van het Octroy, alle de Slaaven publicq te doen verkoopen en opveilen, een wyse voorsiening waarlyk, waar van de reeden soo klaar in het begin van dat Articul is uitgedrukt, en welk, indien deselve stiptelyk was nagekoomen, veel eer souden hebben belet die merkelyke en swaare verhooging in de prysen der Slaaven, welke door monopolien, opkoopingen en wat dies meer is, veroorsaakt word.

Deese zyn, Hoog Mogende Heeren, de eenige beswaaren, die wy in het vertoog der geëligeerde Raaden vinden, over overtreedingen en infractie tegens het Octroy, en wy souden nu die

ons Bericht kunnen besluiten, met de woorden, welke wy de eer hebben gehad den 28 July 1738 eerbiedig aan U Hoog Mog. voor te draagen, en te versoeken, dat het U Hoog Mogende mag behaagen by

SURINAMEN. De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Der selver formeele Resolutie te ordonneeren, en te beveelen aan die Klaagers, en aan alle anderen, die sulks aangaat, zich, volgens hun eed en pligt te gedraagen na het een en twintigste Articul van het Octroy, en vervolgens deese klagten als frivool en absolutelyk en onwedersspreekelyk, niet betrekkelyk nog specteerende tot het Octroy, te wysen van de hand.

Maar om te vermeiden, dat sodanig gedrag ons ten nadeele sou worden uitgeleid, en om dat wy alle reeden hebben van te denken, dat wy in staat zyn op alle de verdere Pointen U Hoog Mogende een voldoende ligt en klaarheid te geeven, soo sullen wy ons bestek volgen en nu overgaan,

Ten tweeden, tot de klagten, die gedaan worden over onse Voorregten en Administratie.

In de eerste plaats maaken sy reflectien over seeker Placaat in dato 4 April 1770 op onsen naam in de Colonie gepubliceert en geaffigeert, en sy vermeenen, dat soodanig imperium aan ons niet is toegekent, en dat sulks van grooter en dangereuser consequentie soude kunnen zyn.

Sy refereeren sig tot het geen sy by hunne Missive in de maand October 1760 aan U Hoog Mogende hebben voorgedraagen; en wy souden moogelyk kunnen volstaan, met ons eerbiedig te refereeren aan ons Bericht, den 6 Mey 1761 aan U Hoog Mogende toegesonden, en persisteeren by onse gedagten, dat dit point van de legislative Magt soo klaar en soo distinct by U Hoog Mogende Resolutie 8 Juny 1740 is gedecideert, dat wy daar by niets weeten te voegen, of daar om-

 trent

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

trent eenige nadere elucidatie van U Hoog Mog. te vraagen.

Maar wy begrypen, dat wy tot meerdere klaarheid nog deese drie saaken kunnen aanhaalen.

1. Dat by het een en twintigste Articul van het Octroy aan ons is toegekent de faculteit, om in alle saaken, welke niet specialyk in de fondamenteele Articulen zyn gelimiteert en bepaalt, soodaanige ordres en beveelen te geeven, als wy raadsaam souden oordeelen, en dat daar door selve aan ons is overgelaaten, om die op soodanige wyse, het zy by Publicatie, het zy by Notificatie, bekent te maaken, als wy raadsaam souden oordeelen.

2. Dat dewyl by voorsz. U Hoog Mogende Resolutie in dato den 8 Juny 1740 aan den Gouverneur affsonderlyk, mitsgaders aan Gouverneur en Raaden van beide de Hove, soo van Politie en Crimineele Justitie, gesaamentlyk, is geinterdiceert, geen Placaaten, waaromtrent geen periculum in mora is, te mogen maaken, sonder alvoorens het Concept van dien aan ons te hebben overgesonden, en daar op onse approbatie te hebben ontfangen, *eo ipso*, door die approbatoire kragt, soo wel als door het voorsz. een en twintigste Articul van het Octroy, aan ons is overgelaaten die wyse van beveelen te gebruyken, die wy souden verkiesen.

3. Dat deese Publicatie in questie niet anders is als een daadelyke approbatie van een schikking door het Hof van Civile Justitie aan ons voorgedraagen.

Het Hof van Civile Justitie had by Resolutie 5 May 1769 goedgevonden te bepaalen en vast te stellen, hoedanig voortaan in het vervolg Voogden en Administrateuren van Goederen in de Colonie geleegen, en aan Minderjaarige toebehoorende, sig in het bereekenen hunner provisie souden hebben te gedraagen; dog het Hof van Policie, schoon billykende, soo als sy nu nog doen, den

aart en de wysheid van deese Dispositie, versette- den sig daar tegen met veel meer iever, en bragten hunne beswaaren aan ons in, wy merkende dat beide de Hoven van een eenpaarig begrip waren omtrent *de goede meening* en *nuttigheid* van deese Resolutie, vonden raadsaam die verregaande dissentien tusschen de Hoven in eens te vernietigen, en de verdere gevolgen daar van te vermyden, met die goede dispositien op onsen naam te publiceeren;

Wy begreepen, dat op die wyse alle verdere oneenigheden, die mogelyk souden hebben veroorsaakt een verder uitstel van deese welgepaste be paaling, wierden geweert.

Een tweede beswaar vinden wy in de klagten over de keuring der Suykeren, waar voor van elk Oxhoofd drie stuyvers aan de Keurmeesters sou worden betaald, en het welk van geen de minste nuttigheid voor het Land, maar alleen een klein agrement voor de Gouverneurs soude zyn, om die Keurmeesters Ampten te begeeven.

Dog wy kunnen ons hier beroepen op het vierde Articul van het Octroy, volgens welk uitdrukkelyk is bepaald dat by ieder Waag gesteld sou worden een bequaam Keurmeester die de Suikeren sullen moeten Keuren, of die bequaam zyn om geleevert te kunnen worden, als meede op de Uitspraak van haare Koninglyke Hoogheid, Glorieusser Gedagtenis, op het seven en dertigste Articul van de Versoek-Poincten, door eenige Planters en Ingezeetenen overgegeeven, waar by het versoek van de afschaffing der Keurmeesters uitdrukkelyk is gerejicieert.

Ten derden, beklaagen zy sig dat den Fiscaal Nepveu in 1765 uit de Colonie soude zyn vertrokken, sonder aan het Hof permissie te hebben versogt om te moogen vertrekken, of syn Ampt te laaten tot voordeel van de Kassa der modicque Lasten, niettegenstaande by onse Resolutie in dato 4 July 1759, geen Amptenaar uit de Colonie mag vertrekken, dan

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.*

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

dan gedurende syne absentie syn Amptgeld laatende tot voordeel van de Cassa der modicque Lasten; dog, Hoog Mogende Heeren, soo is 1°. gemelde Fiscaal Nepveu uit de Colonie vertrokken op onse permissie, en na ons begrip kunnen de Raaden niet pretendeeren, dit ons gedrag te moeten approbeeren; 2°. soo dicteert onse Resolutie 4 July 1759 geensints dat de Emolumenten der Ampten van Bediendens, die met verlof uit de Colonie vertrekken, aan de Cassa der modicque Lasten sullen moeten worden gelaaten, maar in sommige gevallen ten behoeven van het Hospitaal. Ten 3°. jouisseerde voor dato van die Resolutie gemelde Fiscaal reeds van permissie om te vertrekken, welke permissie hem verleent is by onse Resolutie 2 Juny 1752. 4°. Hebben wy hem gepermitteert om, behoudens syn Ampt, en mits deselve door een trouw en bequaam Persoon voor syn Reekening doende bedienen, die reise herwaards te doen.

In de vierde plaats kunnen wy onder dit soort van beswaaren schikken dat Articul, waar by sy voorstellen, dat nimmer tot heeden toe aan hun is vergunt en toegestaan, om, volgens de Resolutie van haar Hoog Mog. 16 January 1749, welke op een Conventie tusschen ons en de Raaden gemaakt in dato 6 Maart 1748 was genoomen; en wel volgens het elfde Articul van gemelde Conventie, de Fortresse en Batteryen met den aankleeven van dien te doen examineeren by oculaire inspectie van een of meerder Leeden daar toe te committeeren.

Dog hier aan kunnen wy wederom een seer voldoende klaarheid by setten, door dien wy in staat zyn om U Hoog Mog. te berigten, dat reeds in vroegeren tyd door den jegenswoordige Gouverneur die inspectie is geoffereert, dog door de Raaden niet aangenoomen; dat nu laatstelyk sulks weder in de maand Augustus deeses jaars is geschied, waar op ook de inspectie van deese Fortresse bepaald is geworden op den 25 en 26 dier maand,

maand, dog dat maar drie Leeden zyn gecompareert, om met en beneffens den Gouverneur na de Fortresse nieuw Amsterdam te gaan; dat deselve daar twee dagen hebben vertoeft, om soo wel die Fortresse als de Redoute Purmereat en Leyden te besigtigen, en dat deese togt aan ons heeft gekost de somme van *f* 288 - 2 - 0, tot goedmaaking der kosten voor de Maaltyd en het verblyf der Raaden op de Fortres nieuw Amsterdam.

Summ. Namens. De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raaden van Politie en Crimineele Justitie.

Wy moeten ten deesen alleen reflecteeren de innerlyk geneigtheid en lust van veele dier Raaden, om in twist en oneenigheid voort te gaan, dewyl de voornaamste van de Klaagers in deesen sig alsnu niet hebben verwaardigt die oculaire inspectie te neemen, waar over zy in deese hunne Missive hunne bittere klagten aan U Hoog Mogende toedraagen, mogt dit hun versuim veroorsaakt zyn door een innig gevoel van schaamte of leedweesen, dat zy in dit gedeelte van hunne klagten soo groovelyk hadden gedwaald, wy souden alsdan wat goeds van deese gemoeds beweegingen hoopen, en durven denken dat zy eindelyk ontwaar worden, dat het nog by ons, nog by onse Bediendens hapert aan sorg voor het welweesen van de Colonie en gemeene saak, maar dat wy en zy, in alle onse overleggingen ons alleen daar op vestigen.

Soo betreuren zy ook ten 5. dat nog nooit aan de Raaden, in gevolge het agtste Articul van voornoemde Conventie, is aangetoond, dat het beloop of provenue van het Vendu Comptoir aan de onderhoudinge van de noodige Fortificatien, met den aankleeven van dien, is geëmployeert, maar zy zyn verpligt 'er by te voegen dat de jegenswoordige Gouverneur in Augustus 1774, visie en inspectie der Boeken van dat Comptoir heeft geoffereert, soo dat daar door van selfs dit hun beswaar komt te vervallen, het geen nog op een andere wyse blykbaar is, dewyl tot nog toe nimmer de Raaden een geschikt versoek ten dien einde aan ons

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

ons gedaan hebben, het welk evenwel noodig soude zyn om met duidelykheid te oordeelen over het gebruik dat van dat Geld gemaakt is, dewyl ook hier te Lande veele onkosten gemaakt en betaalingen gedaan zyn, welke alleen hebben gestrekt tot onderhoud dier Fortificatien, en wy kunnen U Hoog Mogende betuigen, dat wy ter vollen bereid zyn om daar van alle moogelyke opening en elucidatie te geeven, indien sy Raaden sig verwaardigen om met gepaste ordentelykheid ons sulks voor te stellen, en te versoeken.

Ten 6. beklaagen zy sig dat wy hebben geweigert te participeeren voor ons aandeel in het geen het Corps vrye Neegers *aan de Coloniers by de opregting beeft koomen te staan, en nog jaarlyks door der selver onderhoud komt te staan;*

Welke weigering door ons gedaan,

Niet op het voetspoor (soo sy sig uitdrukken) van onse Prædecesseuren, die in den jaare 1713, toen de Franschen, onder beleid van den Admiraal Casard, de Colonie hadden vermeestert, ook niets van de Brandschatting hebben betaald,

Maar op de solide duidelyke en wel uitgedrukte gronden, waar op U Hoog Mogende Resolutie 19 Maart 1762 is genoomen, en welke inhouden, dat niet alleen het seeven en twintigste Articul van het Octroy tot een geheel ander einde is ingerigt, maar bysonder ook dat U Hoog Mogende reeds by der selver Resolutie van den 20 December 1749, een apart Fonds tot beteugeling en destructie der weggeloopene Slaaven, buiten kosten van de Societeit, en alleen tot lasten van de Colonie geaffecteert hebben gehad, en dat wel op een versoek door Gouverneur en Raaden, selve in die tyd aan haar Hoog Mogende daar toe gedaan.

En, Hoog Mogende Heeren, tot deese weigering zyn wy verpligt geworden, door de bedroefde

staat

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raaden van Politie en Criminele Justitie.

staat van onse Finantien, die uitgeput en uitgemergeld zyn, soo door de desastres, waar door de Colonie nu seedert eenige jaaren is gedrukt, en welke importante kosten hebben veroorsaakt, als door de enorme en excessive verschotten die wy voor de Cassa tegens de Wegloopers hebben gedaan, en nog daagelyks doen, voor welkers restitutie de Raaden niet van den beginne af waaksaam zyn geweest, en waar toe zy met moeite zyn gebragt, en nu niet in staat zyn.

Ten 7. verneemen zy dat zy de gronden of het getal van hunne beswaaren souden kunner vermeerderen met 'er by te voegen,

> Dat wy langen tyd souden hebben geprofiteert van het Transportgeld der Artilleristen, welke uit de hier koomende Soldaaten zyn worden genoomen, en dat wy ook altoos sonder de minste detractie aan de Coloniers in Reekening hebben gebragt, en doen betaalen de honderd vyf en seeventig Man van het eerste Battaillon, als waare deselve altoos voltallig geweest.

De eerste deeser beswaaren erkennen wy dat eenige weesentlykheid heeft, wy erkennen dat by het in reekening brengen der gedaane afschryving aan de Houders der Transporten van aangeworvene Recruten, niet gelet is dat sommige van deselve in het Corps Artillerie waaren overgebragt, en dat dus de betaaling van der selver ingehoudene Gages niet had moeten worden gebragt in Reekening op de verschotten voor de Cassa tegens de Wegloopers gedaan. Dog Hoog Mogende Heeren, dit abuis is van een seer gering aanbelang, op de laatste betaalingsdag van 1 July deeses jaars, waaren 'er ses en vyftig guldens ingehouden.

Evenwel hebben wy goedgedagt de noodige permissie aan Gouverneur en Raaden te geeven, om na te gaan de Persoonen, welkers ingehoudene en naderhand betaalde Gages op die wyse in reekening zyn gebragt, schoon deselve ten volle en alleen uit

onse

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Criminele Justitie.*

onse Cassa hadden moeten worden getaald, en ons die posten distincte voor te draagen, wanneer wy deselve in liquidatie sullen brengen, en de schuld van de Cassa tegens de Wegloopers daar meede te verminderen; verder sullen wy de noodige ordre stellen dat in het vervolg dit klein erreur worde voorgekoomen.

Maar het tweede deeser beswaaren heeft weer soo veel te minder kragt en weesendlykheid, gelyk U Hoog Mog. uit de Bylaage deeser Litt. A. (1) kun-

(1) Litt. A. *Extract uit de Reekening courant over de een honderd vyf en seventig Mannen Militie, in dienst staande voor rekening der Colonie van Suriname.*

DEBET.	Holl. Geld
Den 31 Dec. 1753 aan vier honderd tagtig Man Militie wegens de ses Compagnien, voor soldy volgens de respective Monsterrollen tot Suriname betaald *f* 5601 - 10 - 0 Surinaams Geld, waar in, na rato van 600 Man, de 175 Man moet draagen, Surinaams *f* 1633 - 15 - 0 ——	*f* 1361 - 9 - 6
Aan vier honderd tagtig Man, te samen vyf honderd drie en twintig Randçoenen, à honderd guldens 's jaars ieder Rantçoen, is voor twee maanden *f* 8716 - 13 - 0, waar in, na rato van 600 Man, de 175 Man bedraagt —— ——	2542 - 7 - 0
Den 1 Maart 1754 aan vyf honderd agt en veertig Man weegens de ses Compagnien voor soldy volgens de Monsterrollen betaald *f* 8547 - 13 - 0 Surinaams Geld, waar in, na rato van 600 Man, de 175 Man bedraagt *f* 2495 - 0 - 0, in Surinaams Geld, ofte —— ——	2077 - 11 - 0
Aan vyf honderd agt en veertig Man, te samen vyf honderd negentig Rantçoenen, à honderd guldens 's jaars ieder Rantçoen, is voor twee maanden *f* 9833 - 6 - 0, waar in, na rato van 600 Man, de 175 Man bedraag —— ——	2868 - 1 - 0

CRE-

kunnen ontwaar worden, want uit die Repartitie-Reekening blykt, dat niet in Reekening zyn gebragt de Gages, Randçoenen, &c. van honderd vyf en seeventig Man, maar dat van gedaane betaalingen een juiste Proportie-Reekening is opgemaakt, en dat in deselve, welke gedaan waaren voor de in dienst zynde Manschappen, de Cassa tegens de Wegloopers na rato van ses honderd Man voor honderd vyf en seeventig Man is gedebiteert: in welke bereekening wy, voor soo veel ons bewust is, oordeelen, dat alle redelykheid en gepastheid is geobserveert; dus zyn wy verpligt dit beklag toe te schryven aan onkunde en onweetenheid.

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Nu sullen wy het derde soort der klagten overweegen, en nagaan in hoe verre gefundeert zyn de bezwaaren die gedaan worden over de voorregten en administratie van den Gouverneur Generaal van de Colonie.

In de eerste plaats schikken wy hier onder de reflexien of liever de aangehaalde gevallen, waar uit men de willekeurige handelwyse der Gouverneurs in het straffen van overtreedingen wil infereeren, welke meest alle rouleeren over de soo dif-

C R E D I T.

1754.

Door de respective Ontfangers der inkoomende en uitgaande Regten in Surinamen ontfangen, soo van den Boekhouder der Guarnisoenen, Johannes van Barneveld, als van den Ontfanger Pierre de Masures, junior, tot rembourssement van Penningen uit Societeits Cassa geteld aan honderd vyf en seventig Man Militie,

9 February	*f* 4000-0-0
14 Maart	4000-0-0
1 Mey	4000-0-0
3 Augusty	8000-0-0
6 November	4000-0-0

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

difficile questien in materie van jurisdictie, en wel bysonderlyk over de bepaaling der misdaaden, welke of tot den daagelyksen of tot den Militaire Rechter behooren: Sy moeten erkennen, dat wy by onse Missive in dato 13 December 1722 eenigsints hier voor hebben gesorgt, en wy vinden ons voor alsnog niet in staat eenige nadere bepalinge in die dificiele materie te geeven.

Maar daarenboven, Hoog Mogende Heeren, vinden wy deese klagten wederom ontbloot van kragt. Alle de gevallen die voorgedraagen worden, van een Matroos van een Hollands Schip, genaamt Fruy, van den Pakhuislegger van Schipper H. Pleen, van seeker Ingezeeten Frouin, &c. zyn geschied onder de Regeering van den Gouverneur Crommelin, en het is ons onmoogelyk alle de details daar van na te gaan, maar tot een sonderling genoegen kunnen wy seggen, dat die beswaaren over het onttrekken van een Misdaadige aan syn competenten Regter, eindigen met een geval onder de jegenwoordigen Gouverneur Generaal Nepveu, waar van sy selfs poseeren, *dat deselve vermeert heeft, dat de gepleegde misdaat, als zynde een commune delict, niet voor den Krygsraad, maar ter cognitie van den Hove behoorde, waar op ook die misdaad by den Hove is erkent.*

Seer ten onregten berispen sy eenigsints den jegenswoordigen Gouverneur, die in de maand February 1774 een Soldaat, welke op diefstal was betrapt, aan Boord van een Schip begaan, voor den Militairen Krygsraad heeft doen betrekken en daar straffen, want die misdaad is geschied aan Boord van een Hollansch Schip, alwaar die Soldaat als Sauvegarde was gesteld, en dus syn wy van begrip, dat wel degelyk die misdaad, begaan door een Wagthebbend Soldaat, onder de Militaire delicten moet worden geschikt.

En het heeft haare Koninglyke Hoogheid by hoogst

hoogst der selver Uitspraak op de pointen van redres, door eenige Ingezeetenen overgegeeven, en wel bysonderlyk op het agtste Articul, niet behaagt, dat soude worden afgegaan van het gebruik, dat in sommige gevallen, om weesentlyke reedenen plaats had, in het verleenen van authorisatie door den Gouverneur alleen, soo dat wy het onnoodig oordeelen nu dit point weeder op te haalen, maar wy kunnen veilig in die decisie, die met soo veel kennis van saaken genoomen is, berusten.

Van wat meer aanbelang soude schynen te zyn, dat de Gouverneurs meer dan eens een saak, welke reeds ter deliberatie van het Hof waaren gebragt, aan de cognitie of verderen voortgang hebben onttrokken, of wel de deliberatien na hun goedvinden getraineert en uitgesteld.

Het eerste geval het welk sy tot staving bybrengen, en in den jaare 1767 omtrent vier Hoogduitsche Jooden soude zyn geschied, sullen wy niet ophaalen, om dat sulks onder den Gouverneur Crommelin is gebeurt, en wy niet in staat zyn alle de incidenten daar van te ondersoeken.

Maar het komt ons voor, dat den jegenswoordigen Gouverneur met seer veel omsigtigheid in 1774, verlangt heeft het Rapport van twee Gecommitteerde Raaden, op seeker Request van Mr. J. B. van Vheelen, over te neemen, en nader te examineeren, want wanneer wy overweegen syn Declaratoir na gedaane examen, ter Vergaderinge gedaan den 7 April 1774, komt het ons voor, dat het voorsz. Rapport al te favorabel was ten faveure van den Suppliant en te nadeelig voor het weesentlyk intrest van het minderjaarig Kind, en niettegenstaande is het versoek tegens het voorsigtig gevoelen van den Gouverneur eenigzints geaccordeert op fundament van noodige aankoop van Slaaven, soo als uit de Bylaage

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

SURINAMEN.

ge B. (2) kan worden opgemaakt.

Edoch hoe seer het ons dan voorkomt, dat in dee-

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

(2) Litt. 2. Extract uit de Notulen van Gouverneur en Raaden van Policie en Crimineele Justitie in de Colonie van Suriname.

Donderdag den 7 April 1744.

Waar na syn Wel-Edele Gestrenge den Heer Gouverneur weder ter Tafel heeft gebragt de Requeste van Mr. B. van Vheelen, met het Rapport van Heeren Raaden tot de examen van dien gecommitteert, in dato den 10 Maart jongstleeden, ten welkén opsigte syn Wel-Edele Gestrenge nogmaals in overweeginge gaf, of het bestaanbaar kan geagt worden, dat wanneer dusdanige Requesten eens zyn afgeweesen, en dat by een ordinaire Vergadering deselve weeder mogen gepresenteert, en daar over andermaal selfs contradictoirlyk tegens de eerste Appoinctement soude konnen gedisponeert worden, selfs by een extraordinaire Vergadering; en wel te meer, nademaal deselve reedenen die by de eerste dispositie hebben geëxteert, soo weegens de exhorbitante van de prisatie en de notoriteit, dat soo nu voor de *derdemaal* soo extraordinaire augmentatie van de schuld voor reekening van de Pupil word geauthoriseert, daar het selve de voorige reise telkens op deselve gronden is gevraagt, namentlyk om die Effecten in behoorlyke staat te stellen, en selfs by de tweede reise geposeert is, dat toen reeds alles in behoorlyke staat was gebragt, waar toe soo exorbitante kosten waren geimpendeert, immers nu soo deese augmentatie al weder word geaccordeert, geen apparentie overblyft, dat daar van voor de Pupil ooit iets kan overschieten, buiten en behalven de bekende luxurieuse wyse van leeven alhier aan Paramaribo, die mogelyk meer als de voorgewende verliesen soodanige continueerende vermeerdering van schuld hebben veroorsaakt.

Dat syn Wel-Edele Gestrenge meende sulks in deese van de oppermomboirlyke magt niet meerder te vergen is, edog dat vermits volgens die prisatie nog een overschot sou-

deesen door den Gouverneur niet is gepecçeert, moeten wy nog een ogenblik op deese materie stil staan, en U Hoog Mogende voordraagen, dat dit begrip van de Raaden uitgedrukt in de Bylaage van hunne Missive G. als of immediaat in den Raad moest worden gedelibereert over Rapporten van Commissarissen, aan wien het examen van seekere saak was toevertrouwt, en dat selfs soodaanig Rapport door een Gouverneur niet mogt worden overgenoomen, om alvoorens te examinee-

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.*

soude blyven, het oirbaarder sou zyn, dat van dat over schot aan de Weeskamer behoorlyk bewys wierd gedaan, en het regt van de Pupil daar door wierd gereserveert.

Waar na, na voteeringe by den Hove goedgevonden is te appoincteeren; dat alvoorens te disponeeren, den Suppliant gelast word, den Hove te suppediteeren de laatste Reekening courant van de Heeren G. en T. van Marselis, en opgaave te doen van het verdere; voorts te kennen te geeven hoe veel Penningen soude noodig hebben tot voortsettinge van desselfs Plantagie Meulwyk, &c.

Donderdag den 5 Mey 1774.

Waar na geleesen ingekoomen instantie van Mr. J. B. van Vheelen, en daar by geanneerde Reekening courant, in gevolge Appoinctement in dato den 7 April jongstleeden, op des Instants Requeste.

En by den Hove in aanmerking gekoomen zynde, den Instant geen genoegsaame getal Slaaven is hebbende op desselfs Plantagie; soo is goedgevonden Mr. J. B. van Vheelen te authoriseeren desselfs schuld op deselve te vermeerderen met vyftien duisend guldens Hollands Geld, tot aankoop van Slaaven, met last aan den selfen, den koop gedaan hebbende, daar van aan den Hove te doceeren.

En sal Mr. van Vheelen hier van Extract gegeeven worden.

Onder stond,

Accordeert met voorsz. Notulen.

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

neeren, ons voorkomt ſtrydig te zyn met de ſin en meening van de Uitſpraak van haare Koninglyke Hoogheid op het vyfde en ſeventiende Articul van de pointe van redres, by welke zyn gerejecteert de verſoeken,

Dat alle Memorie-, Requeſten- en verdere Verſoekſchriften, ſoo Politicq, Crimineel als Civil, mogen ingeleevert worden in de reſpective Hoven en niet affſonderlyk aan den Heer Gouverneur, en dat het aan een Raad vry mag ſtaan het een of ander waardig in deliberatie te worden gebragt, den Hove te communiceeren, en in de Notulen te doen inſereeren, en dat den Heer Gouverneur gehouden mag weeſen deeſe ſaak alsdan, ſoo ras doenlyk, op het tapyt of in overweeging te brengen.

Haare Koninglyke Hoogheid heeft ſeekerlyk gegouteert de reflectie, die den Gouverneur Mauricius op die pointen heeft gemaakt, en door het afwyſen en declineeren van die verſoeken gedecideert, dat ſoodanige ordres ſtrydig waaren tegens het *uiterſte reſpect* dat de Raaden volgens hunnen eed aan den Gouverneur moeten bewyſen, tegens de order van beſchaafde Collegien, tegens de grondveſten der Colonie, volgens welke de Gouverneur alleen het regt heeft van voor te draagen, het geen hy oordeelt van aanbelang te zyn, en tegens het voorſchrift van het twintigſte Art. van het Octroy.

Wy ſouden derhalven oordeelen, dat het met deeſe prinçipes ſeer overeenkomſtig was, dat Commiſſariſſen uit den Raad, aan welke het examen van ſeekere ſaak of point was overgegeeven, alvoorens hun Rapport ter Vergadering te doen, daar van kenniſſe gaven aan den Gouverneur Generaal, den ſelven verſogt het ſelve te examineeren, en ſyn goedvinden daar op en ſyne bepaaling over de verdere deliberatien te willen meede deelen.

Dee-

SURINAMEN.

De Disfoude recteuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raden van Politie en Crimineele Justitie.

Deese voorsorg en verdere explicatie van de voorschreeve decisie van haare Koninglyke Hoogheid soude ons seer geschikt voorkoomen, dewyl de Raaden seekerlyk op veelerley wyse misbruik soude kunnen maaken van de faciliteit op hunne Rapporten op die wyse, en wanneer sy het goedvinden, in deliberatie te brengen, sy souden sig niet houden aan de eenige quæstie die hun ter examen was opgedraagen, maar sy souden by die geleegenheid veele propositien kunnen doen, welke geheel buiten hunne Commissie waaren. De gantsche saamenhang van deese Missive toont aan, dat sy op eene wonderlyke wyse omstandigheeden en saaken aan elkander weeten te verbinden, onder welke geen verband ter waereld is: Sy souden op die wyse, verder voorgaande, de differenten en geschillen vereeuwigen, daar alle geleegentheid moet worden gesogt om deselve in te teugelen en te weeren, waar toe seekerlyk kan contribueeren deese ondergeschiktheid en bewys van eerbied die Raaden Commissaren souden hebben om alvoorens ter Vergadering van hunne bevinding kennisse te geeven, deesen hunne gedagten aan den Gouverneur Generaal te communiceeren, syn approbatie te verwerven, en syne permissie te bekoomen om daar van finaal Rapport te doen.

Deese regelmatigheid kan in geenen deelen eenig nadeel doen, dewyl volgens de meergemelde Apostille van haare Koninglyke Hoogheid *word vastgesteld, dat den Gouverneur versogt zynde iets te proponeeren, en sulks niet doende het regt van klagten aan ons, en vervolgens van recours aan haar Hoog Mog. conform de Resolutie van den 23 Augusty 1738, sal vrystaan.*

Met weinig gratie word deese beschuldiging aangedrongen, als ofte meermaalen door de Gouverneurs veele saaken aan de cognitie of verdere voortgang van den Raad wierden onttrokken, of wel de verdere deliberatien na hun goedvinden

SURINAMEN. getraineert en uitgesteld. Met weinig gratie, seggen wy, geschied dit door de Raaden, want wy souden met veel meer reeden en kragt hun kunnen beschuldigen van nalaatigheid en agteloosheid in het examineeren van soodanige zaaken, waar op hunne gedagte gevraagt zyn.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raaden van Politie en Crimineele Justitie.

Indien wy de Notulen in hunne Vergadering gehouden nasloegen, wy souden daar van ontelbaare voorbeelden kunnen aanhaalen; wy sullen ons bepaalen om 'er maar twee van aan te stippen, om dat de jegenswoordige tydsomstandigheden der selver aangeleegenheid waardeeren.

Op den 31 Augusty 1762, heeft den Gouverneur Generaal Crommelin geproponeert om het Placaat of Reglement voor de blanke Bediendens der Plantagien met eenige Articulen te vermeerderen tot weering en voorkooming van de wreede behandelingen der Slaaven, dog de deliberatie wierd uitgesteld tot de volgende dag, seekerlyk met oogmerk om die te vermeiden, dewyl deselve na dato, soo veel ons bewust is, nimmer gehouden is.

Welke nalaatigheid merkelyk bevestigt de sorg, welke wy altyd hebben gehad, om de vermeerdering van Blanken op Plantagien te bewerken, ten einde die grove abuisen van wreedheid, soo veel mogelyk, te weeren.

Op den 12 January deeses jaars heeft den jegenwoordigen Gouverneur ter Vergadering overgegeeven een Project, om de Gages der Onderofficieren en Gemeenen in de Militie van de Colonie op een andere voet te brengen, waar door die Manschappen, vooral in de eerste jaaren, effective meer Geld souden genieten, en geduurende den tyd van hunne dienst minder aan de Colonie kosten, om aan ons daar op hunne consideratien en advis te doen toekomen, en tot nog toe hebben wy deselve niet ontfangen.

Men kan ook de Gouverneurs met reeden niet te lasten leggen, dat sy de Raaden wel eens be-

let

let hebben hunne meeningen te doen notuleeren, gelyk sy sulks aanhaalen uit de Bylaage H., om dat soodanige notulatien direct strydig zyn aan het meergemelde Apostil van haare Koninglyke Hoogheid op het seeventiende Articul van de Pointen van redres, en om dat waarlyk die notulatien niet anders uitleeveren als een saamenstel van verwarringen en moeyelykheeden.

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.*

Tot die soort van klagten behoord ten derden de beschuldiging jegens den jegenswoordigen Gouverneur, dat hy in February 1774, *alleen* aan den Raad van civile Justitie Berkhof, toen hy Ontfanger van de modicque Laste is geworden, syn Omslag als Raad heeft verleent, daar sulks aan het Hof soude behooren, om dat iemand syn Ampt als Raad van civile Justitie willende nederleggen, daar voor soude verbeuren drie duisend guldens, en dat dus by den Raad had moeten worden geoordeelt, of hy verpligt was de daar toe gestelde boete te voldoen.

Maar, Hoog Mogende Heeren, deese beschuldiging komt ons even ydel voor als de voorige, want het verleenen van het ontslag aan den Raad Berkhof is een gevolg van ons goedvinden en welbehaagen, dewyl wy hem hadde aangesteld tot Ontfanger der modicque Lasten, en reeds by voorige gevallen begreepen, dat een Amptenaar niet teffens kon zyn Raad in een der Hoven:

Nu kunnen wy niet bevroeden, dat wy souden zyn gebonden aan Resolutien by den Hove van Politie genoomen, buiten onse approbatie, maar wel, dat een Gouverneur verpligt is op onse ordre een ontslag te geeven, sonder dat de genoomene schikkingen by den Hove van Politie worden in agt genoomen, ten waare wy daar toe uitdrukkelyk last gaven; maar daarenboven is deese Pœnaliteit, by Resolutie 21 Maart 1749, gestatueert tegens het licentieus en onwettig vraagen van ontslag, en dus konde deselve in het geval in quæstie selfs niet in consideratie koomen.

SURINAMEN. De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Ten vierden, worden de Gouverneurs berispt, dat zy souden gedoogen dat de Militaire Patrouilles tot stuiting van geweld versogt, sig doen betaalen, uitwysens de Bylaag E.

Wy zyn verwondert, Hoog Mogende Heeren, hoe de Raaden U Hoog Mogende met soo veele kleinigheeden, en niets beduidende Articulen hebben durven lastig vallen, en nu zy soodaanig een Gifte durven omschryven, als een indirecte belasting op de Coloniers, strydig aan het Octroy.

Wy durven gerustelyk dit geval ter toetse geeven aan alle Particulieren en Ingezeetenen in onsen Landen, en in alle Landen van de Waereld, wy gelooven niet, dat 'er in onse Provincien een Stad, een Dorp gevonden word, daar niet of aan Patrouilles, of aan Dienaars van de Justitie een klein douceur sal worden gegeeven, indien zy op versoek zyn toegesprongen, om geweld af te keeren, of te stuiten, en sal een gesond mensch nimmer durven seggen, dat sulks een indirecte belasting is, die sonder kennis van den Souverain op Particuliere gelegt word.

Wy zyn moede, dat wy met zulke ydelheden U Hoog Mog. en onse attentie een oogenblik moeten ophouden, en evenwel kunnen wy se niet voorby, en wy syn verpligt.

Ten vyfden, aan te roeren nog een andere omstandigheid, waar uit zy ook de willekeurige handelwyse der Gouverneurs meenen te kunnen infereeren, van seeker profyt, namentlyk, dat de Capiteinen effectief van de Compagnie Infanterie, onder de naam van Ordonnantien genieten. Wy bekennen, Hoog Mogende Heeren, dit gebruik of dit voordeel voor de Officieren in desselfs oorspronk niet te kennen, en het was de eerste reis dat wy daar eenig gewag van vonden, toen wy de Notulen van den jaare 1772 hebben ontfangen, maar wy hebben begreepen, dat indien het selve een abuis van aangeleegendheid

was,

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

was, en nadeel, het zy aan den dienst of aan iets anders kon doen, de Raaden als cordaate Regenten, wanneer zy den 13 Maart 1773 hebben geresolveert dat de Ordonnantie aan de Officiers souden kunnen worden weeder gegeeven, niet alles weeder directe op den ouden voet souden hebben hersteld, maar veel eer overwoogen de geschikte middelen om dit ingesloopen abuis, indien het van dien aart was, tegen te gaan en in te strekken, buiten præjudicie der Officiers, die geen geleegenheid hadden gegeeven om het selve te etablisseeren.

Het sesde Articul van klagten, waar by zy voordraagen de swaare lasten, die de Opneemers van Landeryen souden draagen door de betaaling van Warandgelden aan de Gouvernements Secretarye, is soo kort en soo weinig bekragtigt, dat wy daar over geen reflectie kunnen maaken, maar ten dien opsigte moeten wy verwagten, dat indien 'er eenige gegronde reedenen waren, de respective Opneemers seedert lang de geleegentheid souden hebben gesogt sig aan ons te addresseeren, en te versoeken, dat de Leges van de Gouvernements Secretarye met naauwkeurigheid wierden geëxamineert, en op een reedelyke voet gebragt, dog tot nog toe is ons nimmer soodanig versoek gedaan.

Wy eindigen dit gedeelte van ons berigt met een innige vergenoeging en blydschap, om dat wy sorgvuldig te saamen hebben gevoegt alle de klagten en beswaaren die tegens de Gouverneurs der Colonie in de Missive der Raaden overal is verspreid, en deselve met veel naauwkeurigheid overwoogen, ons niet van aangeleegenheid tegens het beleid, administratie en bewind van den jegenswoordigen Gouverneur is voorgekoomen, daar seekerlyk de soodanige, indien 'er gevonden wierden, souden zyn opgehaald, en ook door Lieden, die sig doen voor koomen als cordaate en niet als het welzyn van de Colonie bedoe-

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

doelende Leeden soude moeten zyn voorgedraagen.

Het geen door een natuurlyk gevolg het vertrouwen dat wy in hem stelden, moet vermeerderen, en ons doed hoopen dat U Hoog Mogende insgelyks hoogst der selver approbatie op syn aanstelling met genoegen sullen herinneren.

Nu moeten wy nog een oogenblik de attentie van U Hoog Mog. vestigen.

Ten vierden, op de versoeken die aan U Hoog Mogende gedaan zyn, en wel 1. op de gevolgen van seekere Procedures die in Revisie voor U Hoog Mogende gedecideert zyn over het provenu der Effecten van den geaufugeerde eerste Exploicteur B. C. D. van Rees; wy sullen ons niet inlaaten in de merites van de quæstie over deese aanstelling door den geweesenen Gouverneur Crommelin gedaan, om dat deselve, soo het ons toeschynt, van geen kragt kunnen zyn in de beoordeeling van het versoek, dat zy ten deesen doen; wy sullen alleen remarqueeren, dat de Raaden met soo veel heevigheid en drift hunne beswaaren over deese aanstelling aan den Gouverneur hebben ingediend, en die geheele saak met soo veel animositeit behandeld, dat het ons niet moogelyk is geweest deselve te beslissen, sonder te kort te doen, aan het Caracter van een Gouverneur.

Indien zy met wat meerder detentie en sagtheid aan ons hadden voorgedraagen hunne swaarigheeden, en ons goedvinden met geschikte needrigheid versogt, souden wy moogelyk geleegentheid hebben gehad, om daar omtrent eenige voorsieninge te doen.

Nu zyn wy verpligt geweest stil te sitten, en hebben deese aanstelling nog geapprobeert nog gedesapprobeert.

Alleen op deese klagten over de provisioneele aanstelling van den Gouverneur, vertrouwen sy dat U Hoog Mogende explenitudine potestatis ordre

dres sullen stellen, dat deese saak behoorlyk voor U Hoog Mogende worde voorgesteld, en dat wy na verhoor en bevinding gelast sullen worden het Geld, dat voor de voorsz. Sententie in Revisie soude moeten worden uitgekeert, aan de Colonie te vergoeden, of indien U Hoog Mogende daar toe niet mogten inclineeren, dan versoeken zy, dat zy door U Hoog Mogende moogen worden gequalificeert om ons te dagvaarden voor den Hoogen Raad, of soodanig andere neutraale Regtbank als U Hoog Mogende sullen gelieven te nomineeren, wanneer deese saak op een behoorlyke wyse sou kunnen afgehandeld werden.

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.*

Wy kunnen niet begrypen, Hoog Mogende Heeren, dat deese daad van den Gouverneur Crommelin teegens het begrip en oppositien van de Raaden ons eenigsints kan verbinden, en soo deselve eenige kragt heeft op de herstelling der nadeelige gevolgen, die daar uit geresulteert zyn, soo souden deselve moeten redundeeren op dien Gouverneur selve, sonder dat wy, die deese daad nimmer hebben geapprobeert, daar voor eenigsints aansprakelyk kunnen zyn.

Maar mogelyk indien het verdere gedrag van de Raaden, na deese aanstelling van van Rees, naauwkeurig wierd ondersogt en nagegaan, soude deselve niet vry gesprooken kunnen worden van agteloosheid in het nagaan van, en van gebrek aan oplettenheid op de administratie van gemelde van Rees; sy hadden misschien deese geleedene schaadens door vernieuwing van naauwe toesigt en sorg kunnen prevenieeren, en waar toe hunne eige gedagten, en voor uitsigten op de in suffisançe van dien provisioneele Exploicteur hun hadden moeten leiden.

Wy moeten vervolgens betuigen deese grond niet kragtig genoeg te bevinden, om te denken dat U Hoog Mog. het eerste lid van dit versoek souden kunnen accordeeren, en ons opleggen om het

voor-

SURINAMEN. voornoemde Geld, dat uit hoofde van de Sententie in Revisie sou moeten worden gerestitueert, door ons te vergoeden.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Wy hebben ons bepaalt, om alleen te examineeren de reedenen, of eenige reeden, waar meede sy dit hun versoek bekleeden, en laaten vaaren een tweede reflectie die sy quasi tot meerder aandrang hebben gebruikt, en welke alleen gevestigt is op hooren mompelen, op gerugten, of terreurs paniques.

Wy hebben ons hier meede vergenoegt, om de attentie van U Hoog Mogende met geen nutteloose saaken lastig te vallen, schoon 'er nog menigvuldige reflectien jegens dit versoek souden kunnen worden voorgedraagen, maar wy vermeenen hier meede aan de intentie van U Hoog Mogende te hebben voldaan, en durven gerustelyk hoogst der selver welbehaagen daar omtrent afwagten.

Het tweede lid van dit versoek komt ons onnodig voor, want wy kunnen niet sien dat sy eenige authorisatie van U Hoog Mogende noodig hebben, om ons in Regten te betrekken, dan alleen om geleegentheid te hebben de kosten die sy daar toe souden besteeden, te assigneeren op de Cassa van de Colonie, dog daar toe kan hun na ons begrip geen permissie worden gegeeven, sonder overtuiging van de deugdelykheid van hunne sustenuen, welke deugdelykheid eerst in het Proces kan worden bepaalt, op deselfde wyse als het U Hoog Mogende by hoogst der selver Resolutie 19 Maart 1762 behaagt heeft te declareeren, dat in het versoek der Raaden, om de penningen tot de poursuite van de toen in geschil zynde saaken te mogen ligten uit de Cassa der Modicque Lasten, als strydig zynde aan het negen en twintigste Articul van het Octroy, niet kan worden getreeden: Voor het overige kunnen sy ons door soodanig versoek niet aftrekken van de Jurisdictie van onse dagelykschen en Competenten Reg-

Regten, van welk regt wy allen op onse Overgifte kunnen afwyken.

Dus vermeenen wy, dat U Hoog Mog. aan haar ten deesen sullen laaten onverlet, om soodanige sustenuen in foro competenti te voeren als sy raadsaam sullen oordeelen.

Het tweede versoek dat de Raaden aan U Hoog Mogende doen, is, dat U Hoog Mogende eindelyk souden gelieven te termineeren, de soo lang getraineert hebbende questie, en den rang van de Fiscaals te bepaalen: Dog wy neemen de vryheid U Hoog Mogende te informeeren, dat wy op den 2 July 1766. hebben goedgevonden en verstaan den Gouverneur aan te schryven,

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.*

> Dat hy in onse naam in den Raad sal declareeren, dat wy met ongenoegen hadden gesien de alteratien over den Rang van den Raad-Fiscaal, seedert eenigen tyd getrotteert hebbende, dat wy, om het verschil daar over eens vooral *radicatur* te coupeeren, aan Gouverneur en Raaden, als zynde dit verschil geen object in het Octroy, of in de fundamenteele Conditien specialyk gelimiteert en bepaalt uit kragte van het een en twintigste Articul van het Octroy, haar beveelen en ordonneeren van nu voortaan den Raad-Fiscaal te maintineeren, en te doen jouisseeren van die rang en preseançe waar van hy tot deesen tyd toe in possessie is geweest, en dien volgende, dat de Persoon van den Raad-Fiscaal, of syne plaatse representeerende, inmediaat sal hebben rang na Gouverneur en Commandeur, en dus alomme voor de Raaden van Politie en Crimineele Justitie, mitsgaders voor de Raaden van Civile Justitie.

Wy weeten niet, dat immer aan U Hoog Mogende decisie of bepaling op deese questie gevraagt is, ten minste de Missive van 25 February

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

ry 1765, waar toe sy sig refereeren, heeft alleen gerouleert over de aanstelling van een tweede Fiscaal, welke strydig souden zyn tegens het oud gebruik en Privilegien van den Raad, en waar door groote infractien aan het Octroy souden zyn toe gebragt, dog waar omtrent wy reeden hebben ons te vleyen, dat ons Berigt op die Missive op den 6 daar aan volgende aan U Hoog Mogende overgegeeven, voldoende sal zyn bevonden, en klaarlyk aangetoond, hoe ydel deese hunne klagten waaren.

Wy vinden niet, dat in deese Missive nieuwe en kragtige reedenen zyn, om van deese onse bepaaling in de Rang der Fiscaals af te gaan, want het van een scheyden van de Leeden van den Raad, is geen voldoende swaarigheid, dewyl de Raaden met den Gouverneur geen Persoon uitmaaken, als wanneer sy oordeelen of sitten over saaken hun by den Octroye toevertrouwt, of wanneer den Gouverneur volgens het twintigste Articul van het Octroy hun het leeven en de beweeweeging geeft.

Wanneer men hun derhalven consídereert, soo als sy effective zyn, als consiliarii van den Gouverneur, dog consiliarii die door de kragt van stemming eenige authoriteit hebben, kunnen sy seer wel in Ceremonien aparte en sonder den Gouverneur worden geconsidereert.

En het is niet seer ongebruykelyk, vreemd, en selfs ondienstig, dat een Fiscaal, die de Graaflykheid of den Souverain, uit wiens naam hy regt vordert, representeert, de Rang heeft boven de Rechtbank, die daar over oordeelt, sulks heeft plaats in alle onze Steeden en Dorpen, en wy vermeenen, dat sulks op dien zelfden grond ook in de Colonie Surinaame diend plaats te hebben.

Eindelyk, Hoog Mogende Heeren, bidden sy verlof, aan de voeten van U Hoog Mogende open te leggen de beklaaglyke toestand waar in de Co-

lo-

lonie gebragt is, ſy laaten daar op volgen eenige oorſaaken van deſaſtres en fataliteiten die de Colonie hebben gedrukt, en durven ſig vlyen, dat door de Lands-Vaderlyke hulp en interpoſitie van U Hoog Mogende, de laſten verminderd en draagſaam gemaakt ſullen worden, van welke ſy den opgaaf ter needer ſtellen, en eindelyk, na een woordelyk juſtificatie van hun gedrag en dat der Ingezeetenen, beſluiten ſy dit hun Adres met generaale wenſchen, die niet gefundeert zyn nog gehaald kunnen worden op en uit de middelen van de Miſſive ſelve, als by voorbeeld,

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raden van Politie en Crimineele Juſtitie.*

> Sy wenſchen dat den Godsdienſt geëert en gevenereert mag worden, dat de Leeraars en Verkondigers van het Evangelium, Mannen van goeden en onbeſprooken handel en wandel zyn, die een goed voorbeeld aan de Gemeente kunnen geeven, dat de Juſtitie, ſoo Crimineel als Civil, op een behoorlyke wyſe geadminiſtreert word, dat de defencie der Colonie op een vaſten en permanenten voet gebragt werd, ſoo dat de Coloniſten veilig in haar Perſoon en Beſittingen kunnen zyn, en dat de abſente Geintereſſeerdens volleedig in het beſit van Wynſtok en Vygeboom geſecureert worden.

Alle ſaaken waar van geen woord in dit volumnieuſe Addres gevonden word, waar van wy de ſin niet begrypen, nog waar over wy onſe gedagten aan U Hoog Mog. kunnen uiten, dewyl wy volkoomen ignorant zyn op welke wyſe onſe explicatie ſouden moeten worden ingerigt.

Voor het overige zyn ſeekerlyk de omſtandigheeden van de Colonie jeegenswoordig gantſch niet favorabel, en de Finantien ſoo der particuliere als van onſen, de Colonie uitgeput, en de Raaden vergiſſen ſig niet in veele van de oorſaaken, die tot die deſaſtres aanleiding hebben ge-

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

geeven, maar een oorsaak van de deplorable staat der Finantien in het generaal van de Colonie, hebben zy geomitteert, uit het oog verlooren, of daar nooit op gelet, om dat deselve uit hunne boesem, uit hunne agterloosheid moet werden gehaald.

Wanneer het tweede Battaillon in Surinaame is opgeregt, de kosten daar van zyn gecalculeert, en in gevolge seekere Conventie, by U Hoog Mogende Resolutie in dato 21 December 1759 geapprobeert, geadsigneert op de Cassa tegens de Wegloopers, is de grond van die calculatie volgens het dertiende Articul van die Conventie geweest den omslag of opbreng over den jaare 1757, welke volgens generaale Quotisatie heeft bedraagen en gerendeert ƒ 205974-18-0.

Hadden nu de Raaden ordere gesteld, dat die Quotisatien, voor al in tyden van weelde en uitspatting, altoos deselfde waaren gebleeven, hadden sy met allen iever aan ons aanstonds, en telkens op den ontfangst der Reekeningen, en niet, onder anderen, vyf jaaren na dato gerestitueert de importante verschotten, die door ons voor de honderd vyf en seeventig Man, en het tweede Battaillon gedaan waaren, hadden sy sorge gedraagen dat die Cassa nooit minder had opgebragt, al was al dat Geld niet benoodigt geweest, hadden de Raaden het residuum sorgvuldig opgelegd en bewaard tot tyden van angst en droefheid, dan souden sy veel eer kunnen roem draagen, *dat zy geen andere insigten hebben dan de welvaart en prosperiteit van de Colonie, dat zy niets begeeren, dan dat de Regeering op dien voet gehouden word, als U Hoog Mogende deselve hebben bepaald; dat zy tragten aan ons alle genoegen te geeven, dat zy alle onse handelingen approbeeren, dat zy ons na vermoogen te hulpe koomen; dat hun ten onregte ten laste gelegt word dat zy passieus en wreevelmoedig zyn, dat zy grooter Heeren willen zyn, dan de natuur van hun Ampt meede brengt,*

en

en die sig altoos besig houden, om, was het mogelyk de prærogativen van de directie en van het Landvoogt Ampt te usurpeeren.

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

Maar wat hebben die Raaden gedaan? zy hebben geduld dat in den jaare 1759, door de Ingezeetenen voor den jaare 1758 maar is opgegeeven

In den jaare 1759	Voor den jaare 1758	f 131369 - 12 - 0
In den jaare 1760	Voor den jaare 1759.	132848 - 13 - 0
——— 1761	Voor den jaare 1760.	128727 - 10 - 8
——— 1762	Voor den jaare 1761.	166003 - 13 - 8
——— 1763	Voor den jaare 1762. NB. na finaale Resol. van U Hoog Mog. 19 Maart 1762.	98999 - 17 - $1\frac{4}{7}$
——— 1765	Voor den jaare 1764.	142166 - 7 - 8
——— 1766	Voor den jaare 1765.	164164 - 17 - 0
——— 1767	Voor den jaare 1766.	194027 - 6 - $11\frac{3}{7}$
——— 1768	Voor den jaare 1767.	170368 - 16 - $3\frac{1}{7}$
——— 1769	Voor den jaare 1768.	173797 - 13 - $15\frac{5}{7}$
——— 1771	Voor den jaare 1770.	194141 - 19 - 0

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

en dat nog alles gereekent tegens Surinaamsche Cours, en dus twintig per Cent minder als het Hollandsche Geld.

Had nu die Cassa altoos opgebragt de voorschreeve gestelde basis, dan zou 'er in alle die jaaren, meest van voorspoed en goede prys der Producten, meerder zyn ontfangen omtrent *f* 351877 - 7 - 9½, en dan soude dat Geld hebben kunnen contribueeren, om ons onse verschotten te restitueeren, en daar door in staat te stellen aan de jeegenswoordige kosten te gemoet te koomen, en die Cassa te voorsien van dat Geld, dat nu soo hoog noodig, en soo moeyelyk te vinden is.

Ondertusschen is seekerlyk jegenswoordig den toestand der Colonie beklaaglyk, en meriteert seekerlyk een oog van commiseratie, want nu seedert veele jaaren smeult het Vuur van een binnenlandsche Oorlog, tot welke seer veele kosten gemaakt zyn, en nog gemaakt worden, en, helaas! tot nog toe met geen groot succes, soo dat 'er seekerlyk alle moogelyke middelen souden moeten worden aangewent, om de Finantien van de Colonie te ondersteunen, en deselve in staat te stellen, en te houden tot betaaling van al het geen tot de securiteit van de Colonie vereyscht word.

Maar wy vinden ons niet in staat, om aan U Hoog Mogende eenige middelen voor te slaan, welke wy souden durven verwagten dat by U Hoog Mogende souden worden aangenoomen, en welke dit gewenscht einde souden bereyken.

Vermits U Hoog Mogende de goedheid hebben gehad ook van ons te vorderen onse consideratien op de voorsz. Missive der Raaden, durven wy nu aan U Hoog Mogende voorstellen, om met eenige verontwaardiging sig uit te drukken over de futiliteit der klagten en beschuldigingen aan U Hoog Mogende voorgedraagen, en onse eer en reputatie, als meede die van onse

Gou-

Gouverneurs daar door de hoog noodige luister by te setten, en voorts te verklaaren dat op het eerste versoek tot reparatie der apparente schaaden, door de gevolgen van seekere Proce dures over het provenu der Effecten van den gesurfugeerden Exploicteur van Rees veroorsaakt, niet kan worden gelet, dewyl het aan een ie der vry staat, om in foro competenti soodanige sustenuen te voeren als hy raadsaam sal oordeelen.

SURINAMEN. *De Directeuren der Societeit van Surinamen bezigten op de klagten van Raaden van Politie en Crimineele Justitie.*

Dat op het tweede versoek, tendeerende om te hebben decisie over den Rang der Raad-Fiscaals, insgelyks geen agt kan worden gegeeven, dewyl aan onse gestelde ordres daar omtrent alle gehoorsaamheid moet worden gegeeven, en dat op het derde, om vermindering der Lasten en soutien in de Finantien van de Colonie, insgelyks voor alsnog geen deliberatien kunnen worden gehouden.

Wy durven nog verder aan U Hoog Mogende ootmoedig versoeken, dat het U Hoog Mogende mogten behaagen, ten einde Gouverneur en Raaden van de Colonie geduurig souden worden onderhouden, in die ondergeschiktheid en onderwerping, waar toe zy verpligt zyn, om alle Ordres en Wetten, welke U Hoog Mogende in tyd en wylen mogten goedvinden in de Colonie te stellen en te doen observeeren, aan ons af te senden, om deselve in de Colonie bekent en werkstellig te doen maaken, als meede om in voorvallende geleegentheeden ons te authoriseeren en te qualificeeren tot soodanige Rescriptien op de versoeken door de respective Regeeringen in Suriname aan U Hoog Mogende gedaan, als het hoogst der selver goede geliefte sal zyn.

Dat het wyders van het welbehaagen van U Hoog Mogende mogte zyn, Gouverneur en Raaden, soo van Politie en Crimineele Justitie, als van civile Justitie als nu aan te schryven en te be-

SURINAMEN.

De Directeuren der Societeit van Surinamen berigten op de klagten van Raeden van Politie en Crimineele Justitie.

beveelen de observantie van het 21 Articul van het Octroy, en om, in gevolge het selve, te obtemporeeren en op te volgen het bevel en de ordres dewelke door ons gegeeven en geprescribeert sullen worden, in alle saaken, in de Articulen van het Octroy niet specifiaal gelimiteert en bepaalt, voorts alle hunne handelinge en besluiten soo te regelen, dat der selver effective kragt niet als door onse approbatie kan worden bepaald, om voorts aan den Gouverneur Generaal alle eerbied te bewysen, en in het byfonder niet te raadpleegen als over speciaale Articulen, welke hun door gemelde Gouverneurs ter overweeging worde overgegeeven, en dat Gecommitteerde uit den Raad, aan welke een seeker Articul ter examen is overgegeeven, geen Rapport van hunne bevinding sullen doen, dan, na alvoorens het Concept daar van aan den Gouverneur te hebben overgegeeven, desselfs approbatie geobtineert, en zyn goedvinden verkreegen, om het selve ter Vergaderinge voor te draagen.

Eindelyk, Hoog Mogende Heeren, besluiten wy met de woorden van U Hoog Mogende Resolutie in dato 19 Maart 1762, waar by U Hoog Mogende hebben gedeclareert, dat het versoek om Copie van onse Berigten te hebben, buiten gewoon is, en dat derhalven daar in niet behoord te worden getreeden, en wy vleyen ons, dat ook ten deesen op diergelyk versoek van de Raaden, in het slot van hunne Missive gedaan, geen reflectie sal worden geslaagen, tot welke gedagten wy te meer reeden hebben, om dat U Hoog Mogende niet hebben begeert ons belang op die grieven te hooren, maar van ons gevordert ons Berigt en onse Consideratien.

Waar meede, Hoog Mogende Heeren, deese besluitende, sullen wy God Almagtig bidden, U Hoog Mogende Illustre Persoonen en loffelyke

Re-

Regeeringe meer en meer te willen zeegenen en voorspoedig maaken, blyvende met behoorlyk respect, SURINAMEN.

Hoog Mogende Heeren.

Onder stond,

U Hoog Mogende seer dienstwillige en onderdaanige Dienaaren,

Amsterdam den 20 Dec. 1775.

De Directeuren van de Societeit van Suriname.

Was geteekent,

W. Huyghens.
N. Geelvinck.

Alhier is ook aenschryving gekomen, om de nieuwe verbeterde Rym-Psalmen in de Kerken en openbare Schoolen der Colonie in te voeren.

Wyders is by eene Resolutie goedgevonden het getal der Priseurs of gezwoorene Schatmeesters tot op 24 te verminderen, en de overigen van deze post te ontslaen.

Nog was op hoog bevel van de Algemeene Staten, en uit last van de Heeren Bestierders der Societeit van Surinamen, het vervoeren van wapenen en oorlogsgereedschap naer Nieuw Engeland en Boston verbooden.

Eindelyk is nog den 2 van Oegstmaend, des voorleeden jaers, alhier, een Dank- Vast- en Bedendag gehouden: In de Uitschryving van de-

SURINAMEN. dezelve wordt onder anderen gezegd: „ Dat „ wy in deze in eene langdurigen en kostbaren Oorlog tegens een stroopende en al vernielende Binnenlandschen Vyand zyn ingewikkeld; een oorlog, die niet alleen 's Lands Financien uitput, maer den goeden Ingezetenen zwaerlyk is drukkende, zonder dat wy nog deszelfs einde kunnen voorzien. En als wy gade slaen de pryzen der Producten, en het discrediet in den Vaderlande, ten opzigte van deze Volkplantinge, waer door zelfs de allervoornaemste en gegoedste Ingezetenen voor en na met eene totale ondergang worden gedreigd en genoodzaekt zyn, hunne kostbare bezittingen in handen van Vreemden te zien overgaen" enz.

Aangaende de Krygsverrigtingen kan gemeld worden, dat de Bende Vry Negers achter het Pad van Wanica, in 't Bosch getrokken zynde, ter vervolging van eenige Wegloopers, die aldaer gezien waren, den 4 van Zomermaend 1775. 's namiddags was te rug gekeerd; dezelve hadden het nest van die Bende ontdekt, zynde een Dorp groot 33 huizen, en met genoegzame Kostgronden voorzien; doch dat gespuis ons volk in 't oog krygende, was nog in tyds gevlucht; zo dat de Vry Negers niet dan twee Negerinnen, die onlangs van een Buiten-Grond weggevoerd waren, in handen hebben gekregen, en ééne Negerin doodgeschooten, daer ze de hand van medegebragt hebben, als mede al het huisraed, gereedschap enz. van die Troep.

Ka-

Kapitein *Mayland*, 't bevel voerende over een gedeelte Societeits Troepen, sterk 100 man, hadt, tusschen de Creecquen Cormothibo en Cassepoere, een hoop Wegloopers tot tweemael toe aengetast en verstrooid, waerby één Sergeant, één Corporael, en zes Gemeenen waren gesneuveld; dog van de Negers was een veel grooter getal gebleven; zy hadden hunne dooden mede genomen, en de grond was overal met bloed gevlekt. SURINAMEN.

VERÀNDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HAERLEM. Den 3 dezer Lentemant is alhier in den ouderdom van 37 jaren, na een korte ziekte overleeden de Heer *Johan Fredrik Godfried* Baron *van Friesheim*, Raed in de Vroedschap en regeerend Schepen dezer Stad, mitsgaders Meesterknaap van de Houtvestery van Brederode. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Wyders is den 20 der zelfder maend door de Heeren van de Vroedschap dezer Stad tot Raed in dezelve verkooren, de Heer *Jean Gisberto Decker*, in plaets van wylen den Heer Salomon van Echten.

'S GRAVENHAHE. Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, heeft tot Meesterknaep der Houtvestery van Brederode, in plaetse van wylen den Heer Jan Fredrik Godfrid Baron van Freisheim, aengesteld den Heer Mr. *David ten Hove*, Raed in de Vroedschap der Stad Amsteldam.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

GOUDA. Den 5 dezer Lentemaend is alhier, na een langduerige verzwakking, in den ouderdom van 67 jaren en eenige maenden, overleden, de Heer Dr. *Willem van der Hoeven*, Raed en Oud-Burgemeester dezer Stad.

ROTTERDAM. Den 25 dezer Maend is door de Ed. Groot Agtb. Vroedschap tot Secretaris dezer Stad, in plaets van den Heer Mr. Abraham de Back, die daer van vrywilligen afstand heeft gedaen, aengesteld de Heer Mr. *Jacob van Zuilen van Nyevelt*.

MIDDELBURG. De Ed. Agtb. Heeren van de Wet dezer Stad hebben den 18 dezer, tot Raedsman, in plaets van wylen den Heer Jacob Landsheer, verkooren, den Heer Mr. *Joh. Adr. Wilhelmus*, Heer van Cleverskerke en Brakel.

ZIERIKZEE. De Heer Mr. *Jan van der Wolff*, Burgemeester dezer Stad, aengesteld zynde tot Ontvanger van de Convoyen en Licenten alhier, heeft in die hoedanigheid reeds den eed afgelegt.

UTRECHT. Jr. *Rynold Abraham* Baron *van Renesse*, Heer van Ter Aa, Ayestein en Zuileveld, beschreven in het Collegie der Edele en der Ridderschap der Provincie Utrecht, en in deze hoedanigheid in de Vergadering der Heeren Staeten van de voorn. Provincie Zitting hebbende, als mede derzelver Ordinaris Gedeputeerde enz. is den 12 dezer Maend in den ouderdom van omtrent 77 jaren alhier overleeden. In wiens plaetse zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder tot Raed van het Jacht-Gericht binnen den Lande van Utrecht heeft benoemd Jr. *Frederik Christiaen Reynhard* Baron *van Rheede en Agrim*, Graef van Athlohne, Vryheer van Amerongen.

LEEUWARDEN. Den 3 van Sprokkelmaend is alhier aen een uitteerende ziekte, in den ouderdom

van

van 52 jaren en vier maenden overleeden, de Heer *Tjitze van Toutenburg*, Commis ter Secretarie der Ed. Mog Heeren Staeten van Vriesland. Dit Amt door Hooggemelde Heeren Staeten by Missive van den 27 van Louwmaend aen zyn Doorl. Hoogh. ter begevinge opgedragen zynde, heeft Hoo ft-dezelve by Missive van den eersten van Lentemaend daer toe aengesteld, de Heer *Gysbertus Anthonius Nauta.* VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ook is den 29 van gem. Sprokkelmaend in den ouderdom van 56 jaren, overleeden, de Heer Mr. *Johannes Wesselius*, regeerend Burgemeester en Raed. in de Vroedschap dezer Stad, mitsgaders Secretaris van het Jacht Gerecht in Vriesland. Zyn Doorl. Hoogh. heeft by Missive van den 5 van Lentemaend, in deszelfs plaets tot Secretaris van het Jacht Gericht aengesteld, de Heer en Mr. *Lambartus Pierson*. En tot Burgemeester, de Heer JAN OTTO FABER.

Wyders is op aenpryzinge van Hoogstdezelve, tot Raed in de Vroedschap verkoren, de Burger Hopman, *Johannes Snoek*.

DEVENTER. Den 22 van Sprokkelmaend laetstleden, zynde St. Petri dag, heeft zyne Doorluchtige Hoogheid de gedane Keur van Schepenen en Raed bekragtigd, en is dus tot nieuwen Burgemeester aengesteld de Heer EVERHARD HERMAN PUTMAN, Contrarolleur der Convoyen en Licenten, en Lid der gezwoorene Gemeente alhier. Verders zyn tot nieuwe Leden in de gezwooren Gemeente verkooren Mr. *Gerard Cornelis Schouten van Cleef*; en *Jan van der Plas*, Boumeester.

BERGEN-OP-DEN ZOOM. Den 17 dezer, zynde de gewoone dag der verandering van de Magistraet dezer Stad, zyn door zyne Keurvorstlyke Doorlugtigheid van de Paltz, als Heer en Marquis dezer

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

zer Stad, tot Schepenen aengesteld, de Ed. Agtb. Heeren *François Coenraed Hornman*, *Alexander Pieter Faure*, *Gasparus Arnoldus Stoaters*, *Johan Gysbert Drabbe*, *Jacobus Adrianus Henricus Rupertus*, *Jacob Otto Le Jeune*, *Pieter de Geep*, *Cornelis Biesman* en *Dirk Spierejee*.

Wyders zyn door hun Ed. Agtb., op aenpryzinge van gemelde zyne Doorluchtigheid, verkoozen en aengesteld, tot Burgemeester buiten der Banke of van de Pólitie, WILLEM PLEVIER; en tot Burgemeester binnen der Banke of van de Justitie, FRANÇOIS COENRAED HORNMAN. Tot Rentmeesters, de Heeren *Johan Drabbe* en Mr. *Rochus Heron*; en tot Weesmeesters, de Heeren Mr. *Rudolph Hartman van Hoek*, *Adriaen Baks* en *Simon van Henneveld*.

ASSEN, *in 't Landschap Drenthe*. Den 20 van Sprokkelmaend overleedt op deszelfs Landgoed Laerwout, op het onverwagts, aen een toeval van beroerte, Jr. *Alexander Carel* Grave *van Heyden*, Landdrost dezer Landschap en Opperkamerheer zyner Doorluchtige Hoogheid den Prinse Erfstadhouder. Dezelve hadt zedert het jaer 1748 het aenzienlyk Hoofd dezer Landschaps Regeering geweest, en deszelfs Lyk is naer Ootmarsen in Overyssel, overgebragt, en in het adelyk Familiegraft bygezet.

Wyders is in het begin van den gewoonen Landdag ter dezer Plaets, begonnen op den 20 van dezen Lentemaend, tot Lid dezer Landschaps Ridderschap aengeschreven, Jr. *Sigismunt Pierre Alexander* Grave *van Heyden*, Heer van Entingen, Laarwout en Reyneusteyn, Kamerheer zyner Doorl. Hoogheid enz. welken zyn ontslag uit de Ridderschap van Utrecht, waer in Hoogstdezelve eenige jaren was beschreven geweest, alvorens by de Staten

ten

ten van die Provincie, verzogt en gekregen hadt. Hier op de Acte waer by zyne Doorluchtige Hoogheid den zelven in de plaets van wylen zynen Heer Vader, als Landdrost dezer Landschap heeft aengesteld, gelezen en den eed daerop afgelegd zynde, heeft welgem. Graef *van Heyden*, in die waerdigheid, ter Vergadering van Ridderschap en Eigen-Erfden Staten dezer Landschap, zitting genomen.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Tot Gedeputeerde Staten zyn voor twee Jaren aengesteld, uit de Ridderschap, Jr. *R.* Baron *van Echten*, Heer van Echten en Echtenshogeveen; en uit de Eigen-Erfdens, de Heer *W. Lunsingh*. De aenblyvende Leden zyn, uit de Ridderschap, Z. C. Baron *van Scwartz*, Heer van Anzen; en uit de Eigen-erfdens, de Heer *W. van der Felst*.

Ook is op aenpryzinge van zyne Hoogheid, tot 's Landschaps Agent in 's Hage en Commis ter Griffie van haer Hoog Mog. by de Staeten aengesteld, den Heer Advocaet . . . *Bymholt*.

LYST

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 25 Maert.	by de Z. Zak.		*Rotterdam den 25 Maert.*	by 't Last.	
TARW Oude Witte	21 a 24½	ß	dito, zonder Wigt	20 a 21	£
—— Nieuwe dito best.	[illegible]0 a 22	ß	GERST Winter	17 a 18	£
—— —— dito gem.	16 a 17	ß	—— Zomer	16 a 16½	£
—— Blauwe dito	15 a 17	ß	HAVER Zeeuwsch	8 a 12	£
—— Zomer dito	16 a 18	ß	PAERDEBOONEN	16 a 18	£
ROGGE Zeeuwsche	12 a 14½	ß		by den Steen.	
ERTEN Grauwe	14 a 15	ß			
—— Blauwe	15 a 20	ß	VLAS Allerbest	46 a 48 st.	
—— Witte	14 a 15	ß	—— Best	38 a 40 st.	
WITTEBOONEN	13 a 21	ß	—— Ordinair	34 a 35 st.	
	by 't Last.		—— Gemeen	30 a 31 st.	
			—— Slegt	27 a 28 st.	
BOEKWEIT, op 154 ℔	22	£			

NIEUWE
NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN,
APRIL.
MDCCLXXVI.

HOLLAND.

'sGRAVENHAGE.

Wy hebben ten zynen tyde verslag gedaen van de inenting der Kinderpokjes, welke de beroemde Leidsche Hoogleeraer en zeerkundige Arts, de Heer *van Doeveren* aen de twee oudste Vorstelyke Spruiten verrigt heeft. Nu ook heeft dezelfde Hoogleeraer aen den jongsten Prins WILLEM GEORGE FREDERIK, den 1 dezer Grasmaend de kinderpokjes ingeënt, welke onderneming wederom onder Gods zegen door het kundig beleid van dien Geneesheer, die ook byzonderlyk hier in altyd met zodanige zekerheid, welke in de menschelyke zaken, en wel van dit zoort, kan plaets hebben, slaegt, van allergewenschte gevolgen is geweest. Weshalven in de Kerken dezer Hofplaetse den 21 dezer Grasmaend, aen het Goedertieren Opperwezen, voor dezen gelukkige uitslag en de volkomene herstelling van den jongen Vorst, openlyke dankzeggingen gedaen zyn. 's GRAVENHAGE.

LEIDEN.

LEIDEN. De Schryver der Berichten en Prysvragen *over het ſtorten van Olie en Traen enz. in Zee* (*), eenen en anderen Brief, met een zinſpreuk ondertekend, ontvangen hebbende, waer in wordt te kennen gegeeven, de Antwoorden op de voorgeſtelde vragen over het ſtorten van Olie enz. niet te kunnen klaer krygen, op den eerſten van Bloeimaend 1776; en verzogt om eenig uitſtel ten algemeenen nutte, maekt by dezen aen allen, welke daer in eenig belang ſtellen, bekend, dat de tyd tot het inzenden der Antwoorden is verlengt, en wel tot zo lang als nader bepaeld zal worden in de *Byvoegſels op de Berichten der Prysvragen*, welke men, om dat zy (als behelzende eenige ondervindingen van Viſſchers en Zeeluiden met hunne namen aen den Schryver medegedeeld) eenig meerder licht verſpreiden, ten nutte van den Zeeman, en aenleiding tot verdere Proefnemingen geven, goedgevonden heeft, heden ter perſe te leggen en zo dra mogelyk onze Landgenooten mede te deelen.

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

Tegen de baldadigheden, die de jongens by de oeffeningen van 't krygsvolk tegen de Officieren, Onderofficieren of Soldaten plegen, is alhier op den 16 van deze Grasmaend by de volgende Publicatie aldus voorzien:

Bur-

(*) Zie NIEUWE NEDERL. JAERB. 1775. bl. 245 en volgg.

Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der Stadt Leeuwarden, doen te weeten: Alzo Wy in ervaringe zyn gekomen, dat zomtyds by de dagelykse Parade, als mede by het exerceeren van de Militie, ofte wanneer dezelve by andere gelegentheden in de Wapenen is, eenige baldadige persoonen, en wel meest Jongens, zig niet ontzien, de Officiers, Onder-Officiers, of Gemeenen, door onbetamelyke gesten, Injurieuse expressien, of kwade bejegeningen te insulteeren, of anderzins met woorden of werken te beledigen: Zo is het, dat Wy daar tegens willende voorzien, by dezen vernieuwen Onze vorige ordres, meermalen op dit stuk gepubliceerd, en vervolgens aan alle en een ieder Onzer Ingezetenen, zo Jong als Oud, Vrouws- ofte Manspersoonen, verbieden, om aan de Militie, by wat gelegentheid het zyn moge, eenige hinder, molest, of turbe toe te brengen, veel min, Officieren, Onder-Officieren, of Gemeenen, door onbetamelyke gesten, woorden, of werken eenigzins te beledigen, te insulteeren, of te injurieeren, by pœne, van door de Wagtmeester *de facto* geapprehendeerd, en op den Raadhuise in detentie gebragt te worden, om vervolgens na genomene informatien, en bevindinge van zaaken, met Geldboete, Hondegat, Tugthuis, of anderzins gestraft, of zelf aan den Hove Provintiaal overgezonden te worden; zullende de Ouders voor hunne Kinders aansprakelyk zyn.

LEEUWARDEN. *Publicatie tegens de baldadigheden der jongens by de oeffening van 't krygsvolk.*

En wordt de Wagtmeester tot dien einde geordonneert, hem met zyne Adsistenten zomtyds by en omtrent de Militie te laten vinden, en den inhoud dezes stiptelyk te executeeren.

Voorts op dat niemand hier van Ignorantie hebbe te prætendeeren, hebben Wy bevolen, dezen te doen Drukken, van den Raadhuise te Publiceeren, en op de gewoone plaatzen te Affigeeren. enz.

OVERYSSEL.

ZWOLLE.

ZWOLLE.

De Staten dezer Provincie hebben den uitvoer van mest, op den 4 van deze Grasmaend, by den volgende Publicatie verboden:

Verbod van uitvoer van mest.

Ridderschap en Steden de Staaten van Overyssel, doen te weeten: Alzo wy, om goede reedenen, ons daar toe beweegende, nodig en dienstig hebben geagt, tot voorkooming van alle inconvenienten, eenige veranderingen te maaken in het Placcaat op den 15 April 1663, tegen het uytvoeren van Mest buyten deeze Provintie, gearresteerd en de Ingezeetenen daar van by deeze onze Publicatie te verwittigen en tot de stricte observantie van dien ernstig te waarschouwen: Zoo is 't, dat wy goedgevonden hebben te verbieden en te interdiceeren, gelyk wy verbieden en interdiceeren by deezen, dat niemand, wie hy zoude mogen zyn, eenige soort van Mestinge, by deezen onzen Placcaate met name gespecificeert, als namentlyk eenige mest van paarden, runderen, schaapen en verkens, of ook straatendrek, de zuyvere assche daar onder niet begreepen, uyt of buyten het territoir dezer Provintie naar elders met wagens, karren, scheepen, praamen of schuyten, zal mogen vervoeren, transporteeren of verbrengen, of dezelve buyten deeze Provintie doen vervoeren, transporteeren of verbrengen, by verbeurte van de voorschr. mest of straatendrek en het geene, waar in die alzoo mogt worden verbragt en vervoerd, uytgezonderd dan nog de Mest, die in of aan de Stad van Campen word gemaakt en valt, dewelke vryelyk zal mogen worden uytgevoerd, mits dat dezelve mest zal moeten zyn voorzien met een Gerichtelyk certificaat, by de Magistraat derzelve Stad afgegeeven, dat dezelve mest van de Stad van Cam-

Campen wordende afgescheept of vervoert, aldaar is gemaakt en gevallen, en niet van buyten aangebragt, en dat de Ingezeetenen deezer Provintie, zig van de voorschreeven mest willende bedienen, dezelve aldaar zullen kunnen bekoomen, onder al zodaanige recognitie als by Resolutie van Ridderschap en Steden, (ingevolge de verklaaringe, namens de Heeren van de Magistraat dezelver Stad op huyden ter vergadering gedaan,) is vervat: als ook nog uytgezonderd de mest der Ingezetenen van deeze Provintie, die dezelve wel, ter bemesting naar hunne eygene Landeryen, doch buyten de Provintie en Confinien geleegen, zouden willen vervoeren, des dat zodaanige mest mede zal moeten zyn voorzien van een gerichtelyke verklaaring van den eygenaar der voorschreeven mest, dat dezelve, ten voorgemelden eynde word vervoert en getransporteert: En ten eynde niemand hier van eenige ignorantie kome te prætendeeren, zal deeze alom worden gepubliceert en geaffigeerd ter plaatzen, daar men gewoon is dusdaanige Publicatie en affixie te doen.

ZWOLLE.

Verbod van uitvoer van mest.

Ook is het afkoopen van Drosten-diensten by eene publicatie van den 5 dezer Maend aldus bepaeld:

De Gedeputeerde Staaten van Overyssel, doen te weeten: Dat Ridderschap en Steden de Staaten van dezelve Provincie, ten einde de Drosten diensten eens voor al op eenen vasten voet te brengen en aan de Ingezetenen daar toe gehouden, welke genegen zyn dezelve te redimeeren of af te koopen, op de gevoeglykste wyze genoegen te geven, by Derzelver Resolutie van den vierden deezer lopende maand April, hebben goedgevonden en verstaan, dat de Ingezetenen, dewelke tot het præsteren van Drosten diensten verpligt zyn, en verkiezen dezelve te redimeren en af te koopen, telkens en in een ieder Jaar de vryheid en faculteit gelaten word, om zulks te kunnen en te

ZWOLLE.

Public. wegens 't afkopen van Droſten dienſten.

mogen doen; mits betaalende aan den Heere Droſten van het Diſtrict voor een ieder wagendienſt eenen gulden, en voor een ieder hand-dienſt vyf ſtuivers; doch dat in die Diſtricten, alwaar dezelve reeds op eenen zekeren prys geſteld zyn, of daar over geconvenieert, daar by al noch word geperſiſteert. enz.

Het regt van de Jagt, hoedanig het zelve thans meeſt in gebruik is, is eene zaek van veel bedenking voor die niet enkel aen gewoontens en gebruiken blyven hangen, maer wat dieper inziende, die gewoontens en gebruiken aen de grondenbeginzels van recht en billykheid toetſen. Ook zoude omtrend de vorm van rechtspleging in zaken van de Jagt nog al iets te zeggen vallen. Dog het is onze taek niet om daer in te treeden. Wy zullen liever onze Lezeren eens een verſlag van zeker Rechtsgeding doen, waer uit een ieder oplettende het zyne kan trekken. Immers uit geringe voorvallen ſpruiten zomtyds zodanige Geſchillen, die van gewigt worden, wanneer ze gelegenheid geven tot het onderzoek van 't regt verſtand der Wetten, en gebruiken, en worden dus niet vrugteloos in de Jaerboeken ter gedagteniſſe opgetekend.

Wanneer de Heer Advocaat *Knoop* op den 31 van Hooimaend 1773 des avonds eene wandeling over de Olſter waerden deedt, ontmoette hy op den agterwaerd den Jonkheer *Sloet van Lindenborſt*, met zynen knegt, eenen hond, en elk een jagtgeweer by zig hebbende. Hy ſprak den Jonker aen, en zeide dat zy waerſchynlyk van voornemen waren om Endvogels te ſchieten. Het welk de Jonker met *ja* beantwoordende, de Heer Advocaet *Knoop* te kennen gaf, dat men het hem niet kwa-

lyk

lyk moeſt nemen, dat hy zulks aen den Verwalter Landdroſt van Zalland aengave: gelyk zulks dan ook geſchied is by eenen brief van gem. Advocaet *Knoop*, den 1 van Oegſtmaend 1773. aen Jr. *A. W.* Baron *de Pallandt*, Heer tot Zuithem geſchreven en aldus luidende: ZWOLLE.

HOOG WELGEB. GEST. HEER!

Neem de vryheid U Hoogwelg. Geſt. te informeeren, dat giſteren den 31 July, des avonds eene wandeling over de Olſter Waarden doende, aldaar op de Achterwaerd, de eer had te rencontreeren en te ſpreeken den jongen Heer Sloet van Lindenhorſt, by zich hebbende een knecht, elk een jagtgeweer, en éénen Jagthond. Ik zei, dat dacht, dat mogelyk de intentie van Zyn Hoogwelgeb. ware, om enden te ſchieten. Waarop van Zyn Hoogwelgeb., en van den knecht ten antwoorde bekwam, *van ja*. Toen repliceerde ik, Zyn Hoogwelgeb. geliefde het my niet kwalyk te neemen, ik zulks aan U Hoogwelgeb. Geſtr. zoude bekend maaken. Gelyk de eer heb dit te doen by deezen: vragende de boete voor myn deel, naar 's Lands wetten, ten profyte van den Armenſtaat alhier te Olſt. *Brief van den Advoc. Knoop aen den Landdroſt van Zalland.*

Ik zou met het aanbrengen van dergelyke zaaken my nooit hebben opgehouden, als my daartoe niet verplicht achtende. Maar toen in het voorleden zomerſaiſoen, by gerucht geinformeerd zynde, dat de Heeren van de Regeering door hunne Jageren Enden deeden ſchieten, en daaruit opmaakende, dat zulks, gelyk in vroegeren tyd, ſtilzwygende weêr als gepermitteerd gehouden wierde, ik ook dat voorbeeld volgen, en deeze exercitie, die van jongs aan by de avondwandelingen myn vermaak was, oeffenen wilde; werd ik wel draa gewaarſchouwd, dat hierop gepaſt zoude worden, en dat deeze Liefhebbery moeſt ſtaaken, wilde ik niet gekreegen zyn, en in de geſtatueerde boeten incurreeren. Nu ben ik van de Edele denkbeelden van U Hoogwelgeb. Geſtr. gepersuadeerd, dat U Hoogwelgeb. Geſtr. my van

ZWOL-LE. laagheid zoude aeconfeeren, indien ftilzwygende aanzag, dat anderen vryuit jouïsseerden van eene Liefhebbery, die my ontzeid wordt: niettegenftaande 's Lands Plakaaten aan beiden deeze exercitie *op egaale wyze of verbieden of toelaaten.*

Voorts geeft my dit gelegenheid myne Complimenten by Uw Hoogwelgeb., en Deszelfs hooggeëerde familie af te leggen: en te tekenen, dat met de uiterfte veneratie ben

Hoogwelgeb. Geftrengen Heer &c.

(*getekend*)

J. W. KNOOP.

Het fchynt, dat de Jonge Heer *Sloet van Lindenborft* hier over onderhouden zynde, of wel zyn knegt, den Adv. *Knoop* insgelyk heeft befchuldigt van inbreuk op het Jagtreglement. Althands het voorgem. aenbrengen aen den Droft van Zalland hadt ten gevolgen, dat de Advocaet Fifcael van Zalland *A. N. Fabius*, den navolgende brief, gedagtekend uit Zwolle den 5 van Herfftmaend van 't zelfde jaer 1773, aen den Advocaet *Knoop* toezondt:

WEL-ED. HEER en CONFR.

Brief van den Advoc. Fifcael van Zalland aen den Advoc. Knoop.

De Heer Landdroft van Zalland my hebbende overgegeeven zekere Aanklagt van U Wel-Ed. tegen den jongen Heer Sloet van Lindenhorft: en wederom eene Aanklagt van dien jongen Heer tegen U Wel-Ed. beiden over het fchieten of gaan met de Snaphaan op Endvogels, waarop U Wel-Ed. den Heer Sloet hadt bevonden, en waaromtrent de Heer Sloet zich beroept op U Wel-Ed. confeffie; zo verzoeke, dat U Wel-Ed. my gelieve te geeven den Artikel van 't Reglement, uit wiens hoofde ik in deezen zou kunnen ageeren, alzo ik onder 't wild, dat verbooden wordt te vangen of te fchieten, niets van Endvogels gemeld vinde: en 't gaan met de

Snap-

Snaphaan, als ook 't schieten aan geen berechtigden verbooden zie. Zwolle.

Weetende zich de Heer Drost of Verwalter ook niet te erinneren, dat iemand last gegeeven hebben, U Wel-Ed. over die exercitien aan te brengen. Zal derhalve U Wel-Ed. nadere informatie over 't een en ander inwachten, die met achting ben,

Wel-Edele Heer en Confr.

U Wel-Ed. d. v. Dienaar.

(*getekent*)

A. N. Fabius.

Dit aenschryven wierdt den volgende dag door den Advocaet *Knoop*, in dezer voege beantwoord:

WEL-EDELE HEER en CONFR.

Zie dat U Wel-Ed. in opinie zyt, dat het schieten van Endvogels volgens 't Reglement aan Berechtigden niet verbooden zou zyn: en dat U Wel-Ed. daar over myne nadere informatie vraagt. Maar permitteer my te zeggen, dat het in deezen niet myn post is, maar die van U Wel-Ed. in qualiteit, om te weeten, wanneer en welke actien uit dit Reglement geboren worden. *Antw. van den Advoc.* Knoop *aen den Adv. Fiscael.*

Ik heb de eer gehad het factum, zo als het ligt: „ dat op den 31 July deezes jaars *den Hoogwelgeb.* „ *Heer Sloet van Lindenborst*, *met een knecht*, *een* „ *hond*, *en ieder een Jagtgeweer*, op de Olster Ui- „ terwaarden gevonden heb om Endvogelen te „ schieten," aan den Heer Landdrost bekend te maaken: en de boete voor myn deel *naar 's Lands-wetten* te vraagen, ten voordeele van den Armen van Olst. Oordeelt Zyn Hoogwelgeb. Gestr., en U Wel-Edele, dat 's Landswetten hierop geene boete gestatueerd, en dat door dit factum den Reglemente niet gecontravenieerd zy, zal my personeel zulks aangenaamer zyn, dan het tegendeel. Zo als daarom ook by myne Missive aan den Heer Landdrost meldede, dat 's Lands Plakaaten deeze exercitie

den

ZWOLLE.

Antw. van den Advoc. Knoop aen den Adv. Fiscael.

den Berechtigden op eene egaale wyze of VERBOODEN *of* TOELIETEN. Zulks dat nog verzoek één van twee: of een declaratoir, dat deeze exercitie van Enden te schieten gepermitteerd gehouden wordt, om my in simili daarvan te konnen bedienen: of dat het gevraagde deel der boete, zo als naar het Reglement zal bevonden worden te behooren, voor de Olster Diakony worde uitgereikt.

Voorts iemand, eenige Actie van Contraventie tegen het Jagtplakaat op my hebbende, kan dezelve coram Competenti institueeren. En over het oppassen in den voorleden Jaare ten mynen aanzien, zal my hier niet elargeeren, schoon meen, zeer wel te weeten, wat 'er van is. Ten minsten, dit durf ik zeggen: dat by tyds door de goedheid van eenige Heeren, ja ook van anderen gewaarschouwd ben. Blyf met achting die was,

Wel-Edele Heer en Confr. &c. enz.

Hier op antwoordde wederom de Fiscael *Fabius* den 18 van gem. Herfstmaend, in dezer voege:

WEL-EDELE HEER en CONFR.

De pœnaliteit, waarin de Heer Reint Wolter Sloet over 't geval, waarover U Wel-Ed. zyn Hoogwelgeb. heeft gelieven aan te klaagen, vervallen is, heb ik niet anders kunnen vinden te bestaan, als in 't verlos van de gerechtigheid tot de Jagt voor dit loopende Jaar. Ik heb daarover dien Heer, als minderjaarig, onder adsistentie van deszelfs Vrouw Moeder aangesprooken, en daar op hebben hun Hoogwelgeb. zich der vrywillige condemnatie onderworpen.

Ik zal nu op de Aanklagte, tegen U Wel-Ed. over 't gaan in 't veld met een Jagthond, moeten procedeeren: terwyl U Wel-Ed. zich ten goeden Rechte, heeft gelieve te presenteeren.

Voorts ben met achting

Wel-Edele Heer en Confr. &c. enz.

De

De Advocaet Fiscael *Fabius* stelde de bedreiging in dezen brief gedaen, van den Adv. *Knoop* zelven te zullen aenspreken, als overtreder van het Jagtreglement, ook wel haest te werk: want op den 20 van gem. Herfstmaend deedt en verzogt reeds welgem. Fiscael voor het Gerecht des Schoutamts van Olst, zynde Verwalter Schout *Aert Brouwer*, en Keurnoten *Lambert Boskamp* en *Jan Brouwer*, *omni meliori modo* eens voor driemael arrest op de goederen van den Heere Mr. *J. W. Knoop*, onder welgem. Gerechte behoorende, om daer door zo veel noodig in den Drostamte van Zalland, Jurisdictie tegen denzelven te fundeeren, voor zodanige aenspraek, als opgem. Adv. Fiscael voor het Hoogadelyk Jagtgerecht van Zalland tegen gem. Adv. *Knoop* zoude doen; verzoekende daer van ten spoedigste extract tot narigt. Dit verzogte arrest en extract wierdt den Verzoeker, voor zo verre als naer Landrecht en Reglementen behoort, terstond toegestaen. Waer op hy zig aen den Landdrost van Zalland vervoegde by het volgend Klaegrequest. Zwolle.

Hoog Welgeboren Gestrenge Heer, Myn Heer A. W. B. D. Pallant, *Heer tot Zuithem, Verw. Landdrost van Zalland.*

De Ondergetekende Advokaat Fiscaal van Zalland, vindt zich verplicht, U Hoogwelgeb. Gestr. te remonstreeren. Dat Mr. J. W. Knoop heeft kunnen goedvinden, op den 31 July 1773. op de Olster Waarden in het veld te verschynen met een' Jagthond, en wel een' Patryshond (*). 't Welk by 't *Klaegrequest van den Adv. Fiscael tegen den Advoc. Knoop.*

(*) Ik Ondergeschreven attesteer voor de Waarheid. Dat op dien tyd, toen de Heer Reint Wolter Sloet op de Olster Waarden ging op Endvogels met een Geweer en Jagthond, wanneer de Heer Dr. Knoop zyn Hoogwelgeb. zeide te zul-

ZWOL-LD.

Klaeg-request van den Adv. Fiscael tegen den Advoc. Knoop.

't *Reglement op de Jagt*, gerenoveert den 11 April 1748, Art. 8. wel stoutelyk is verbooden, onder pœnaliteit: dat de Onberechtigden daardoor zullen vervallen zyn in de boete van 50 Dalers, die naderhand is verdubbeld. En de Berechtigden zullen verliezen hunne Gerechtigheid tot de Jagt voor dat loopende Jaar.

Dat Dr. Knoop, die zich als een Gerechtigde tot de Jagt gedraagt en daarvoor ook voor als nog wordt gehouden, dus alzhans in de laatstgemelde pœne is vervallen.

Al waarom de Remonst. ratione Officii (na alvorens tot voorkooming van alle bedenkelykheid door Arrest voor 't Edele Schouten Gerecht van Olst Jurisdictie tegen den Beklaagden te hebben gefundeerd) heeft moeten verzoeken, en omni meliori modo concludeeren,

Dat U Hoogwelg. Gestr. den Beklaagden, Dr. Knoop, zal gelieven te condemneeren in de pœne van verlies der Gerechtigheid tot de Jagt voor dit loopende Jaar: als mede in cas van oppositie in de kosten. Ofte &c.

't Welk doende

(*was getekend*)

A. N. FABIUS.

Het Appoinctement op dit Request was, „dat het zelve zoude gesteld worden in handen „van den beklaegden, om deszelfs belangens „hierop in te brengen in het Hoogadelyk Jagt-„gerecht van Zalland op heden over 14 dagen, „zullende zyn den 4 October 1773. ten huizen „van

zullen aanbrengen, zynde naar myn onthoud geweest den 31 July 1773., de Heer Dr. Knoop aldaar op 't veld ging, by zich hebbende een' Jagthond, en wel een' zogenoemden Patryshond. 't Welk ik ten allen tyden bereid ben met Eede te bevestigen. Scherpenzeel den 19 Sept. 1773.

(*was getekent*)

JAN HOLTERMAN.

„ van den Landdroft binnen Zwolle." Dog de Adv. *Knoop* vervoegde zig by Requeft aen den Landdroft, verzoekende: „ ongeprejudicieert zy- „ ne weeren en defenfien den voorgem. termyn „ nog den tyd van 4 weeken gunftiglyk te pro- „ rogeeren." Dit verzoek wierdt den 28 van meergen. Herfftmaend toegeftaen, mids aen partye daer van tydig kennis wierde gegeven. Zwoll. LE.

Deze vergunde termyn dan op den 1 van Slachtmaend 1773 ingevallen zynde, wierden de Rechtshandelingen, voor den Verwalter Landdroft van Zalland G. *J.* Baron *de Palland toe Glintbuis*, en de *Affeffores R. Veen* en *Georg Royer*, Meesters in beide de rechten, wederzyds gedicteerd. 't Reces van den Advocaet Fifcael was aldus ingericht:

Eerfcheenen in het Hoogadelyk Jagtgerecht van Zalland Dr. A. N. Fabius, als Advokaat Fifcaal van Zalland, by zich hebbende Proc. T. Tobias, dien Hy tot Medebedienden in deezen adfumeert, exhibeerende in termino, wel eerft by Apointement gefteld op den 4 Octob. 1773. dog nu, by prolongatie volgens Apoinctement op de Requefte van Dr. Knoop, verleend den 28 Sept. 1773. vallende op heden, Requeft met twee Documenten: ftaande te wachten en waaren op het Bericht van den Beklaagden, en by foute van dien gedingende tot Contumacie. *Reces van den Adv. Fiscael* Fabius.

Het Reces van den beklaegden luidde in dezer voege:

Compareert in deezen Hoogadelyke Gerechte Procureur S. D. Smook, als gequalificeerde van den Advokaat J. W. Knoop, luid volmacht, welke alhier exhibeeren: met verzoek om het exhibitum te tekenen, en dien na te rugge te mogen neemen. Zeggende: ons hier over den rechten of wederrechtelyken aanvang deezer Proceduure, nog over het

fo-

ZWOLLE.

Reces van den Advocaet Knoop.

forum competens of incompetens in deezen, slechts niet te zullen uitlaaten, schoon 'er wel een blaadje te vullen zy. Vermids toch voorneemens zyn, ons aan de judicatuur deezer Hoogadelyke Vierschaare ter deezer Instantie, *in dit geval*, te submitteeren, en zo veel mogelyk alle onnodige Exceptien te prevenieeren: onder dierbaar protest nogthans, van ons hierdoor nimmer in de Rechten en Voorrechten, den Heere Beklaagden, als Burger der Stad Deventer competeerende, in het minst te willen hebben geprejudicieerd. En dit dan ééns voor al gezeid houdende, vindt zich de Beklaagde voorts, tot vermyding van alle misverstand, en om niet in de lucht te schermen by zyn antwoord ten Principaale, genoodzaakt bevoorens, eer ter zaake konnen overgaan, van den Heer Advokaat Fiscaal, als klaager, te verzoeken: Zyn Wel-Edele gelieve te zyn onbezwaerd, om vooraf te declareeren. „ Hoe „ hy den geever der attestatie ten Requeste annex, „ zogenoemden Jan Holterman, ten tyde, toen „ het factum, by attest vermeld, zoude zyn voor- „ gevallen, dat is op den 31 July deezes jaars 1773. „ gelieve te hebben aangemerkt, of in qualiteit als „ *een privaat persoon*, of in qualiteit *als een Jaager.*" Na welk declaratoir ontvangen te hebben, de Beklaagde niet zal aarzelen, verder ten principaale te handelen, zo ras de omstandigheden van zaaken zulks ter bekoominge van goed Recht zullen gehengen.

Alles onder dierbaar protest tegen alle prejudicie, kosten en schaden.

'tReces van antwoord van den Advocaet Fiscael was woordelyk van dezen inhoud:

Ex adverso erschecnen Dr. A. N. Fabius in zyne bekende qualiteit: zeggende. Dat men hier verseert in eene Jagtzaak, die, volgends de Resolutien van Ridderschap en Steden van den 20 April 1686. en 20 Maart 1751., de plano zonder eenige vorm van Proces, moet worden afgedaan. Dat Hy zich der-

derhalven met den Beklaagden in geene ordinaire Procedure zal inlaaten. Het welk ook ftryden zoude met de manier van procedeeren voor dit Hoogadelyke Jagtgerecht altoos gehouden.

Dat Hy Comparant daarom zich over het moratoir verzoek van den Beklaagden niet zal elargeeren. Neen: maar verwachten. Dat de Beklaagden op heden over de klagt zal berichten: waartoe hy meer dan overvloedig tyd gehad heeft, zynde 'er ruim vyf weeken na de Infinuatie verloopen. By fout van dien gedingende tot Contumacie, en dat eene tweede peremtoire Citatie moge worden geaccordeerd, tegen een' korten fortabelen Termyn, door het Hoogadelyk Gerecht te prefigeeren, cum Expenfis.

Hier op antwoordde wederom de beklaegde op deze wyze:

Waarop nader erfcheenen Proc. Smook *qqa.* verzoekende, falvis fingulis atque omnibus: dat Hem ten minfte van dit Hoogadelyk Gerecht moge vergund worden een termyn van agt dagen, nevens Copy van het gerecesfeerde, ten einde om aan zyn' principaal daarvan kennis te kunnen geeven.

De Advocaet Fifcael bragt hier tegen het volgende in:

Ex adverfo wederom verfcheenen Dr. A. N. Fabius en Proc. Tobias, zeggende: dat de Beklaagde tyd in overvloed gehad heeft, om zyne weeren en defenfien tegen heden in orde te brengen: en dat zyn verzuim daaromtrent te minder is te excufeeren, wyl Hy is een Praktizeerend Advokaat en Liefhebber van de Jagt, die de Reglementen en manier van procedeeren zeer wel behoorde te kennen: en derhalven het verzochte uitftel te moeten contefteeren, perfifteerende by het verzoek van Contumacie, en verzoekende daarover decreet.

Op dit Reces duplicael antwoordde wederom de Adv. *Knoop* in dezer voege:

ZWOLLE.

Reces van antwoord van den Adv. Fifcael.

ZWOLLE.

Reces triplicael voor den Advoc. Knoop.

Nog nader erscheenen Procur. Smook inhereerende zyn voorgaand verzoek: allegeerende ter nadere reden van bewys, dat dergelyke zaaken meer geschieden: gelyk den Heere Assessor Veen zelven bekend is in het geval, met den Heer Jan Engelenberg van Zwol, en den Fiscaal des Hoogschouts van Hasselt voor het H. A. Verwalter Hoogschout en Gerecht van Hasselt voorgevallen, over deeze zelfde materie van de Jagt.

Eindelyk dicteerde de Advocaet Fiscael dit volgend Quadruplicael Reces:

Doctor Fabius en Mr. Tobias, zeggen hierop kortelyk. Dat Hun de Proceduur omtrent den Heer Engelenberg niet en raakt; dat men hier procedeert de plano: dat zulks nooit alhier anders geschied is: en dat zulks is conform de Resolutie van Ridderschap en Steden: en derhalve te persisteeren als vooren, met verzoek van decreet.

Het hier op volgend Decreet was, „ Het Hoogadelyk Jachtgerecht accordeert om redenen „ aen den Beklaegden termyn tot aen staende Vrydag over veertien dagen, zullende zyn den 19 „ dezer, om als dan de zaek de plano ingevolge „ het Jagt-Regelement en verdere Resolutien, „ van Ridderschap en Steden omtrent de Jagt „ genomen, te moeten afhandelen: de kosten „ tot uitdragt van zaeken reserveerende, kunnende partyen naer goedvinden Copy ligten „ van het gehandelde."

De Procureur *Smook* copy van dit decreet verzogt hebbende, zyn volgends het gem. decreet de Rechtshandelingen wederom den 19 van gem. Slachtmaend 1773. voor den Verwalter Landdrost van Zalland *A. W.* Baron *van Pallandt*, Heer van Zuithem, en de bovengen. Assessores begonnen, wanneer de Advocaet *J. W. Knoop* met zynen Procureur *S. D. Smook* verscheenen

zyn-

zynde *in termino* van zyne Belangens met de bygehoorende ſtukken, ten principale diende, en verders wagtte op de comparitie en tegenhandeling van partye met eiſch van koſten. Deze Belangens van den Advocaet *J. W. Knoop* op en tegen het Klaegrequeſt van den Advocaet Fiſcael *A. N. Fabius* klaeger, luidden woordelyk aldus: **Zwolle.**

Hoog Welgeboren Geſtrenge Heer, Verwalter Landdroſt van Zalland.

Belangens voor den Advoc. Knoop tegen den Adv. Fiſcael Fabius.

Art. I. *Nemo innocens ſi adcuſaſſe ſufficiat.* Dit blykt hier bewaarheid. Dog de Equiteit en Juſtice onzer Hooge Wetgeeveren hebben nooit zulken effect eener bloote beſchuldinge willen of kunnen gedoogen. En dit geeft den Ondergetekenden gelegenheid tot verdediger zyner zaake. Waartoe Hy noodig heeft, twee ſtukken een weinig nader, doch met alle kortheid, te behandelen. Als *vooraf* met een woord op het tot hiertoe voorgevallene zullende aantekenen:

II. *Eerſt* nopens de wys van procedeeren de plano. Waaromtrent de Heer Advokaat Fiſcaal, in plaats van op 's Beklaagden wettig preliminair verzoek te antwoorden, goedvindt zich by Reces van den 1 Nov. laatſtleden te expliceeren. „Dat Hy zich „ met den Beklaagden in geene ordinaire Proceduur „ zal inlaaten, om dat zulks by Reſolutien van Ridderſchap en Steden anders zoude gebooden zyn. „ En dat het verzuim, door den Beklaagden, in het „ niet vervaardigen van zyne weeren en defenſien „ gepleegd, dies te minder excuſabel zoude zyn, „ om dat de Beklaagde is *een praktizeerend Advokaat, en Liefbebber van de Jagt*, die de Reglementen en manier van Procedeeren zeer wel behoort te kennen."

III. Dan de Heer Fiſcaal ſchynt zich hier een weinig te overhaaſten. Want anders zoude zyn Wel Ed. zich zeer ligt erinnerd hebben. Dat beide qualiteiten, en van praktizeerend Advokaat, en van

ZWOLLE.

Belangens voor den Advoc. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

Liefhebber van de Jagt, den Berichtgever geenen toegang tot examinatie van het *Register der Resolutien van Ridderschap en Steden* verschaffen: waarin de gementioneerde Resolutien alleen te vinden zyn, als welken nooit zyn gepubliceerd, en derhalve veilig van den Ondergetekenden kunnen worden geignoreerd, zonder dat Hy dezelven behoorde te kennen.

IV. Ja de qualiteit van Rechts gepromoveerde hadt den Heer Advokaat Fiscaal in tegendeel behooren te hebben geleerd. Dat deeze Resolutie hier annex sub A. (*) (welken, gelyk ook de volgende stukken,

(*) *Extract uit het Register der Resolutien van Ridderschap en Steden de Staaten van Overyssel.*

Zwolle den 20 *April*, 1686.

Ridderschap en Steden koomende te vooren: dat verscheiden Ingezetenen van de kleine Steden haar onderstaan ten platten Lande te jaagen, en daarover volgens de Plakaaten door de Heeren Drosten wegens de Hoogheid van de Provincie wordende geactioneerd, haar koomende te stellen in oppositie op presuppoost van daarvan te zyn in possessie; zo ist, om alzulke desordres zoo in het jaagen, als in het voeren van kostryke en noodelooze Proceduuren voortekoomen, Haar Ed. Mog. hebben goedgevonden te verklaaren. Dat, zo wel in gevolge van de teneur van de Plakaaten en Reglementen, in 't stuk van de Jagt geëmaneerd, waarby wel expresselyk is gestatueerd: *dat de kleine Steden en haare burgeren zich des weide werks als ook des Visschens met Zegen en Tochtnetten ganschelyk zullen onthouden, ten ware dan, dat zy voor Ridderschap en Steden genoegzaam bewyzen en bybrengen kunnen, dat van ouds mede daartoe gepriviligeerd en berechtigd zyn*; als mede particuliere daarover gevallene decreeten: gelyk nog in den jaare 1684. tusschen den Heere Droste van Twenthe en die van Enschede; alle de kleine Steden in geene rustige possessie van te jaagen zyn geweest: en vervolgens zich van de Jagt te zullen moeten onthouden, tot dat zy haar recht tot de Jagt naar inhoud van de succesfive Plakaaten, nader zullen hebben beweezen en dat daarover by Ridderschap en Steden zal zyn geoordeeld. Wordende vervolgens verstaan, zo lang zulks niet is voorgegaan; dat indien iemand van de voorschr.

ken, als wier echtheid der Partye in confesso is, slechts ongeauthentizeerd overgeeven, onder beding van te mogen verificeeren in cas van onvermoedelyke ontkentenis) als nooit gepromulgeerd, geene Verbindende Wet uitmaakten, en dat dus de beklaagde, al hadde hy ze honderdmaalen geweeten, daar aan niet verbonden was.

ZWOLLE. *Belangens voor den Advoc.* Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

V. Men leeze maar den Heer *Th. Boey in zyn Woordentolk v. Publicatie.* En daarom vereischt de Onver gelykelyke *Grotius*, *Inl. tot de Holl. Rechtsg.* 1 *B.* 2. *d.* §. 1., tot het wezen eener Wet, (conform 't geen breeder te zien by *P. Merula Synops. L.* 1. *T.* 4. *Cap.* 1. *n.* 22.) dat zy moet zyn *ingesteld en gekondigd.* Op welke plaatze dit omstandig betoogt de Heer President *W. Schorer*, en 'er onder anderen byvoegt: *Immo promulgatio adeo est necessaria, ut transgressor minime puniri possit, licet legis factæ, sed nondum promulgatæ probe fuerit gnarus*, bewyzende dit uit *Voet* en eene reeks der voornaamste Rechtsgeleerden: waarby men ligt nog veele anderen kon voegen: dan, ne quid nimis in re nota, alleen nog wordt dit evident beweezen door de woorden der Heeren Staaten zelven, in het *proœmium van 't Landrecht in dato den* 12 Maart 1630, luidende: *Het welk by Plakaat* ALOM ZAL WORDEN GENOTIFICEERD, NB. TEN EINDE *alle Drosten enz. Hen daarna zullen hebben te reguleeren.*

VI. Maar boven dit alles, gemelde Resolutien (al waren zy van verbindende kragt voor de Ingezetenen deezer Landschaps) gebieden niet eens 't gene men

voorsch. kleine Steden ofte haare Burgeren haar mogten onderstaan het jaagen te onderneemen: dat diezelve door de respective Heeren Drosten de plano naar de Plakaaten zullen worden gebreukt. zonder dat die Heeren zullen gehouden zyn met de Contraventeurs daarover Proces te voeren.

(*onder stond*)

Accordeert met voorsch. Regifter.

(*getekend*)

JOAN ROUSE.

ZWOLLE. Belangens voor den Advoc. Khoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

men 'er uit zoekt te trekken. Dit is klaar als men gelieve te considereeren.

VII. 1mo Dat het uit den Inhoud deezer Resolutien ten duidelykften is uitgemaakt, dat voor dien tyd, 'er eigenlyk geene queftie viel: of in Jagtzaaken moeft de ordinaire manier van procedeeren gevolgd worden, zo als de oude welhergebragte Costumen, en eene billyke Eunomia vorderden.

VIII. 2do Dat de Resolutie van 1686, *om de plano te breuken*, op het particulier *geval van Jageren uit de kleine Steden alleen* geslagen is; en wel, gelyk de teneur dier Resolutie leert, in val *het factum van jaagen in confesso ware*, daar deeze Jaagers zich beriepen op hun Recht van te mogen jaagen; en dus eo ipso provisioneel als *Contraventeurs* gehouden wierden.

IX. 3tio *en eindelyk.* Dat by Resolutie van 1751. de voorgaande geëxtendeerd is tot alle *Contraventeurs*: dat is, dat alle CONTRAVENTEURS *de plano zouden* NB. GEBREUKT *worden.* Maar dit veronderftelt, dat het eerft moet beweezen zyn, dat een beklaagde revera een *Contraventeur* zy. Dan, als Hy zo een Contraventeur te zyn geconvinceerd is, dan kan en moet hy de plano gebreukt worden; zonder over die breuke gehouden zyn proces te voeren, en hierom zegt deeze Resolutie niet: Dat tegen *de Beklaagde van Contraventie*, maar tegen *alle Contraventeurs* naar de Resolutie van 1686 zal geprocedeerd worden.

X. Ten duidelyken vertooge, dat 'er in 't geheel by die beide Resolutien niets te vinden zy, waaruit met mogelykheid kan getoond worden, dat de Hooge Regeering van den Lande ooit eenen Beklaagden zouden hebben willen beletten, zyne onschuld *van geene Contraventeur te zyn*, op eene wettige ordinaire wys van procedeeren, daar te doen; niets minder dan dat.

XI. Niets meer obfteert de pretense Gewoonte; Want voor eerft, deeze is niet beweezen. Maar daarenboven; ordinair valt voor dit Hoogadelyk Gerecht, daar Jagtzaaken geventileerd worden, te

doen

doen met Stroopers en bekende Contraventeurs, die zich en hunne zaaken aan een Rechtelyk onderzoek niet konnen of durven toevertrouwen, en dus geene volledige oppofitie onderneemen. Dan zulks kan nimmer prejudiceeren den geenen, die zich van alle Contraventie, hoe genoemd, vry weeten, en derhalve de ftrengheid van Vierfchaar en Wetten onverfchrokken te gemoete treeden.

ZWOLLE. *Belangens voor den Advoc.* Knoop *tegen den Adv. Fifcael* Fabius.

XII.*a* Dit oordeelde de Beklaagde te moeten by brengen, om te toonen. Hoe hy, naar eene gezonde Rechtsleer, en een onpartydig verftand der Wetten, niets anders kon verwachten, dan dat Hem de Vierfchaar op de by Landswetten voorgefchrevene gewone maniere van Procedeeren, zoude hebben open geftaan: en dat Hy dus niets met reden kan gezeid worden verzuimd, of den wille des Wetgeevers, die, door eene bedaarde betrachting der Ordonnantien, zeer dikwyls, in foortgelyke gevallen, van eene anderszins fchynende hardigheid, volkoomen kan gejuftificeerd worden, tegen gedaan te hebben.

XII.*b* Maar ook *ten tweeden.* Het verzochte Declaratoir, op laatftleden termyn den 1 Nov., is van zulken aart, dat het zelve niet anders, dan voor een gedeelte, of liever, voor eene effentieele eigenfchap van de pretenfe Atteftatie van Jan Holterman kunnen geconfidereerd worden, van welke de valeur dier geheele Atteftatie af hangt: en, zonder welke te weeten, een Beklaagde, in de meefte gevallen, onzeker en buiten ftaat konde zyn te difcerneeren, an cedere an contendere vellet.

XIII. Neem eens. Iemand wierde beklaagd, zich buiten het Jagtfaifoen fchuldig aan eenige Contraventie tegen het Jagtplakaat gemaakt te hebben. De aanklaager is zulk een, die by 't voorig Jaar een geadmitteerd en gezworen Jaager geweeft is. Zo deeze na den Jagttyd nog onder de geenen behoore, die, uit hoofde van hun voorigen Eed, als geauctorifeerde vol geloof zouden verdienen, (hoever dit met Rechten beftaanbaar zy, zullen we paffeeren) dan moet de Beklaagde, fchuldig of onfchuldig, cedeeren. Maar zo Hy als een privaat perfoon

ZWOLLE.

Belangens voor den Advoc. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

moete geconfidereerd worden, kan de Beklaagde zig veilig opponeeren.

XIV. Nu willen nogthans alle Rechten, dat een Aanlegger of Klaager, by zyn Libel den Gedaagden duidelyk zynen eifch *met deszelfs verificatien* voordraage. *Landr. I.* 10, 4. *Gail Obferv. Practic. I. Obf.* 62. *n.* 1 & 2. *Voet ad D. t. de Edend. n.* 1 & 3. en zo veele andere *D. D. alleg.* Waarom ook de Aanlegger gehouden is, alle Inftrumenten den Gedaagden te exhibeeren, die hy tot waarmaaking van zyne klagt gedenkt aantewenden: *ut ita reus* (gelyk dezelfde *Voet* zegt *l. l. n.* 16) *infpectis illis fecurius deliberet, an cedendum an contendendum fit.*

XV. Hoe veel te meer dan was en is de Advokaat Fifcaal in deezen naar alle Rechten verplicht, als klaager het verzochte Declaratoir over zyn pretens bewys te geeven, eer de Beklaagde ter zaake antwoordde: offchoon al dien na, als toch neen, de zaak verder de plano moefte voldongen worden.

XVI. En hierover zoude de Beklaagde ook geenszins fchroomen nader te dingtaalen, en vonnis te verwachten: gelyk dit ook door het voorgaande decreet in geenerlei wyze is afgefneeden. Maar het is deezen Hoogadelyken Gerechte by ons eerfte Reces reeds gebleeken, dat dit verzoek tot voorkooming van onnoodige adftructien, en niet tot verlenging der Proceduure, (zo wy vertrouwden ten befte wederzydfch) gedaan hebben. Der partye nu deezen kortften weg mishaagende, zullen we eenen anderen inflaan: en alternative toonen, dat, hoe ook de Heer Fifcaal het gelieve te neemen, beide wegen op dit punt uitloopen, 't welk ten genoegen Rechtens uitwyft: dat zyne klagt tegen den Ondergetekende is *ongefundeerd*, *frivool*, *temerair*, *vexatoir*. 't Welk dan het *tweede deel* deezer Handelinge zal uitmaaken. En hiertoe gelieven dan de Heeren Affefforen of Referenten gade te flaan.

XVII. Dat de Geever der bewufte Atteftatie, ten Klaagrequefte annex, *Jan Holterman*, bekendlyk is de knecht van Mevrouw Douariére Sloet toe Lindenhorft, of van den Hoogwelgeb. Geftr. Heer Sloet

ZWOLLE. *Belangens voor den Advoc.* Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

Sloet toe Merxveld, die in het Jagtsaisoen van 1772. als Jaager van den Heer of van Mevrouw Sloet gemeld gequalificeerd geweest is, en thans (zo niet beter weeten) wederom in die zelfde qualiteit jaagt.

XVIII. Nu is het factum, waarvan gem. Attestatie gewaagt, voorgevallen den 31 July 1773, en dus tusschen beide Jagttyden in: gevolglyk kon men niet zonder alle redenen twyffelen, hoe deeze Attestant moest aangemerkt worden. Of als *Jaager*, en, uit dien hoofde, *Geauctorizeerde tot maintien van de Jagt*; of als een *privaat persoon*, die van den Jagteed ontslagen, geene betrekking meer op het Jagtwezen had. Over de redenen van twyffelen zullen ons hier niet uitlaaten. Dan dit is ontegenzeggelyk: *by Attestant moet in ééne van beide qualiteiten inkoomen.* En de keus van den Heer Advokaat Fiscaal tot nog toe niet hebbende mogen weeten, stellen wy het nog ter zyne electie. Hy kieze *de qualiteit van Jaager en Geauctorizeerden*, zo het Hem gelieve: zo anders, Hy neeme den Attestant aan voor *een' privaat persoon*.

XIX. Valt zyn Wel-Edelens keus voor het laatste: te weeten, dat Hy den Attestant houde voor *een' privaat persoon*, dan rust zyne klagt op eene Attestatie van *een' enkel' getuige*, hoedanig getuigenis is nul, nietig, en van geene waarde.

XX. 1mo Bekend is de *L.* 9. *C. de Testib.* §. 1. Alwaar de Keizer Constantinus, zyne voorige faciliteit nog corrigeerende, zegt: *Et nunc manifeste sancimus, ut unius omnino testis responsio non audiatur, etiamsi præclaræ curiæ honore præfulgeat.* Conf. *Brunnem. ad h. l. n.* 7. *seqq.* die ook daar aantekent: *Et hæc dicisio in quacunque caussa locum habet, & nititur auctoritate juris divini.* Men kon eene wolk van getuigen aanvoeren, ware het niet een jus apertum.

XXI. 2do Daarenboven. Deeze Attestant was door den Beklaagden reeds in 't begin van Augusti aangegeeven als een Contraventeur tegen het Jagtplakaat, toen hy eerst den 20 Semptemb. de Attestatie heeft afgegeeven: en dat wel van een factum, dat op

Zwolle. Belangens voor den Advoc. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

dat zelfde oogenblik, wanneer hy in zyne Contraventie betrapt werdt, zoude zyn voorgevallen. Gevolglyk zal niemand den Atteſtant vrypleiten van die Suſpicie, dat Hy den Berichtgeever een partydig hart toedraagt, en denzelven, ware het mogelyk, graag iets weder op het lyf zoude werpen, 't welk Hem onaangenaam zy. Atqui vero: *teſtes ii non admittendi, qui gratiæ vel inimicitiæ ſuſpicione laborant.* naar de leer van gezeiden *Brunneman l.l. ad l. 5. n. 1.* en *Sichard. ad Eund. T. Cod. L. 4. n. 1.* daar hy zegt: *teſtes debent vacare odio, timore, gratia.* Alles breeder by andere Rechtsauctcuren beweezen.

XXII. Welk laatſt het defect van bewys (ſchoon dat van één eenig Getuigen volſtrekt voldoende zy) nog oneindig vergroot. En dus is ten genoegen Rechtens geadſtrueerd: dat gemelde Atteſtatie met allen *niets* bewyſt. Daar de Berichtgeever ten krachtigſte ontkent, dat hy *tegen het geſtatueerde Art. 8.* van het Jagtplakaat, den 11 April 1748. gerenoveerd, opgemelden 31 July 1773. *met een Jagthond op het veld gegaan heeft.*

XXIII. Maar wil de Heer Advocaat Fiſcaal zynen Atteſtant liever voor *eenen Jaager en Geauctorizeerden tot maintien van de Jagt houden*; de Atteſtatie zal hier door niets meer van deugd en waarde zyn.

XXIV. Ja dan wordt de zaak voor den Atteſtant wat ſerieus Vermids het deezen Hoogadelyken Gerechte bekend, ja den Heeren Officieren ernſtig gerecommandeerd zy, volgends bygaande Reſolutie van den 20 Maart 1751. dat een Jaager, by zyne admiſſie tot de Jagt, en het ontvangen van 't bekende Certificaat, met ſollemneelen Eed moet belooven: 1mo *dat het Jagtreglement niet zullen overtreeden maar exactelyk nakoomen.* 2do. *dat getrouwlyk zullen aanbrengen die genen, die bevinden zullen, zich aan overtredingen van 't Jagtreglement ſchuldig te maaken.*

XXV. Zo men nu maar eens nagaa, hoe onze Atteſtant met het houden van deezen Eed leeft; zal

zal het den Heeren Referenten evident zyn, dat hy dien plechtigen Eed alleszins geschonden en overtreeden heeft, niet alleen door nalaatigheid, maar zelfs door daadlykheid.

XXVI. Want, blykens de Atteſtatie zelve, is hy tegenwoordig en volkoomen bewuſt geweeſt, *Dat de Hoogwelgeb. Heer Reint Wolter Sloet op den Olſter-Waarden, om Endvogels te ſchieten, ging met een geweer en Jagtbond.* Des evenswel niettegenſtaande heeft Hy dien Heer niet aangebragt, zo als Hy *onder eede verplicht was.* Want *het in 't veld brengen van een Jagtbond* (om ons van de woorden van het Klaagrequeſt te bedienen) *is by het Jagtreglement* WEL STOUTELYK *verbooden:* om voor als nog van het gaan met een Roer in 't veld te zwygen. Gevolglyk heeft de Atteſtant zynen Eed gebroken door *nalaatigheid.*

Zwolle. Belangens voor den Advoc. Knoop tegen den Advo. Fiſcael Fabius.

XXVII. Maar daar en boven. Onze Atteſtant hadt te dier zelfde tyd *zelf een Jagtgeweer in handen,* 't welk Hy vergeeten heeft te atteſteeren, doch by dit Hoogad. Gerecht bekent is: teſtibus de bygaande Miſſive *ſub B. C. D. en E.*) en *bediende zich van de Jagt van den Hond zo wel als zyn byweezend Heer.* Gelyk hy Atteſtant dit Zomer en het voorige bewyslyk meermaalen gedaan heeft. Eene ontegenzeggelyke verlochening van den heiligen eed *door daadelykheid.*

XXVIII. Wat nu dergelyke Contraventien van een Jaager, die onder aflegging van den dierbaaren Eed tot het exact naaleeven van het Jagtreglement, en tot *het aanbrengen van al wat hiertegen ondernomen wordt*, wel zeer ſtrikt verplicht is, meriteeriteeren, laatenwe den onderzoeke dezer Hoogadelyke Vierſchaar over,

XXIX. Het is ons genoeg, ontegenſpreekelyk hieruit te konnen deduceeren, dat de bewuſte Atteſtatie ook in dit geval geen geloof altoos verdient, en dat de Atteſtant tot het preſteeren van den eed niet kan toegelaaten worden. Want, om dit kort Geſchrift met geene overtollige allegatien optevullen, zullenwe ons hier alleen bedienen van den al-

be-

ZWOLLE. *Belangens voor den Advoc.* Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

bekenden en in dit ſtuk volledigen *J. Mascardus in opere abſolutiſſimo de Probationibus*, Welke *Concluſ.* 1362. *n.* 37. zegt: *Teſtis periurus, qui ex ſuo periurio ipſo jure infamis efficitur, a teſtimonio repellendus eſt, licet non ſit condemnatus, quia ipſo facto pœnam periurii incurrit.* en dit met eene ſtupende reeks van bewyzen ſtaaft *Concluſ.* 1173. *n.* 1. daar hy 'er bydoet: *periurus in una cauſſa preſumitur periurus in qualibet alia, & idcirco a teſtimonio repellitur.* &, *hanc eſſe communem omnium DD opinionem, quæ contradictionem non habet: immo adeo veram, ut teſtis periurus nec etiam faciat indicium. n.* 4.

XXX. Al het welk nog veel grooter nadruk ontvangt: zo, om dat we boven reeds zagen, dat de Atteſtant inimicitiæ ſuſpicione laborat: als, omdat hy zynen eed eodem momento met de daad te buiten ging in dit zelfde en nog wel in veel ſterker punt, waarover hy tegen den Beklaagden wel zouden willen betuigen: als gaande (we herhaalen het nog) *op dien zelfden avond actueel met* NB. *een ſnaphaan en hond* ('t zy dan den hond van hem zelven, het zy dien van zyn' Heer) *haut à la main op de Endvogelenjagt, en zig van den dienſt van den hond zo wel bediende als de Heer*. gelyk by herhaaling aangaven in onze Miſſive *ſub C.* En onder welke Actie van Contraventie de Atteſtant nog werkelyk ligt. Want zo veel wy weeten, is dezelve hierover nog niet gebreukt.

XXXI. Alwaarom, men neeme den pretenſen Atteſtant in welke qualiteit men wil, het ten genoegen Rechtens gedemonſtreerd houden, dat de klagten van den Heer Advocaat Fiſcaal is ten eenenmaale *ongefundeerd*, en volſtrekt onbeweezen. Atqui *actore non probante, qui conventitur, etſi nihil ipſe præſtat, obtinebit.* &, *qui accuſare volunt probationes habere debent. L.* 4. *C. de Edend.* 't welk veel meer alle klagten van Contraventien ten krachtigſten vorderen: *ea enim recte & manifeſte probari debent, ita ut de eis conſtet. d. Maſcard. Concl.* 497. *n.* 1.

XXXII. Gevolglyk is 't onmogelyk anders met de handhaavinge van Recht en Gerechtigheid te kun-

kunnen bestaan: dan dat de Beklaagde kost en schadeloos worde geabsolveerd. ZWOLLE.

XXXIII. En hierby zouden het kunnen laaten. Dan alleen de bovenaangehaalde periode van 't Request: „, dat het Jagtreglement het verschynen in „ het veld met een Jagthond NB. wel stoutelyk „ verbiedt," verdient een korte aanmerking. *Belangens voor den Advoc.* Knoop *tegen den Adv.* *Fiscael* Fabius.

XXXIV. Dat het vreemd is, hoe de Heer Fiscaal nu met eene ongewoone vaardigheid deeze klagt, als van eene *stoutelyk verboodene* Contraventie institueert, daar zyn Wel-Ed. weinig tyd voor het presenteeren van 't Klaagrequest, naamlyk den 5 Sept. 1773. *den Artikel van het Reglement, uit wiens hoofde zyn Wel Ed.* NB. IN DEEZEN *zoude konnen ageeren*, nog niet schynt geweeten te hebben, niettegenstaande de Beklaagde reeds zes weeken te vooren het factum van den Hoogwelgeb. Heer Sloet *met den byzighebbenden knecht onzen Attestant* hadde bekend gemaakt. Als te zien uit de Copy van den Brief hier annex *sub. B.*, waarby men om redenen het Antwoord van den Berichtgeever voegt *sub C.* (*) En uit deeze eerste kan tevens blyken. Dat de Advokaat Fiscaal toen nog met eene andere Actie tegen den Gedaagden wilden te voorschyn koomen. Dog die zo weinig als de onderhavige dugtig zynde, is der tegenwoordige den voorrang gegeeven. Want de Berichtgeever, hoe onschuldig, kon niet ongemoeit doorpasseeren: 't welk het *frivoole* deezer opgezochte klagte daardoet.

XXXV. Even klaar daagt het *temeraire* deezer Actie op, als men considereere, hoe de Heer Fiscaal van den beginnen aan, ja reeds lang voor het entameeren derzelve, de *inhabiliteit van zynen Attestant*, door geen geloof te konnen meriteeren, geweeten heeft *quod ad factum*, en heeft moeten weeten *quod ad jus*.

XXXVI. Waar uit het *vexatoire* dan van zelfs volgt. Vermids het buiten tegenspraak eene enkele vexatie zy: Iemand met eene Actie, ja wel met eene Actie van Contraventie tegen 's Lands wetten, te bespringen, die men a priori klaar weet naar geene

(*) Zie boven bl. 378 en 379.

ZWOLLE. Belangens voor den Advoc. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

ne Rechten te kunnen bewyzen. En dat nog daarenboven, met den Beklaagden door een Arrest op de goederen aan zynen Competenten Rechter te onttrekken, en tot eene vreemde Vierschaar te evoceeren: daartoe Hy in alle geval geene relatie ter wereld, ook in deezen niet heeft. Want wilde men handelen conform der Analogie van Rechten in Arrestproceduuren; dan hadt deeze Actie behooren te worden geinstitueerd *voor dien Rechter, die het Arrest uit kracht zyner Jurisdictie op de goederen gelegd heeft, en daar dus eigenlyk alleen Jurisdictie gefundeerd wordt.* Sed hæc hactenus.

XXXVII. Daar het dan nu den Heeren Referenten zeker zy, dat zulke temeraire Klaagers in alle kosten en schaden notoir moeten gedoemd worden zonder tegenzeggen: waarvan de qualiteit van Fiscaal niet meer dan die van particulieren ergens of ergens geleerd word, geëximeerd te zyn. Ja, welken de Hooge Staaten van den Lande meer dan eens getoond hebben, naar Hunne der billykheid evenredige intentie, niet te willen, dat van deeze generaale straf der ligtvaardige pleiteren zou bevryd zyn; zal het dictamen van Recht en Wetten, en de Equiteit der Heeren Referenten nimmer konnen gedoogen: of de Heer Advokaat Fiscaal zal moeten worden gecondemneert in alle kosten deezer ligtvaardige aangevangene proceduure. Welk punt op het ernstigste hebbende aanbevolen, zal de Beklaagde gediend houden van zyne Belangens.

XXXVIII. En implorato nobilissimo Judicis officio contraconcludeeren,

Dat de Beklaagde by definitive Sententie van den ongefundeerden eisch en nietige klagt van den Advokaat Fiscaal zal behooren te worden vrygesproken, met Condemnatie van den Klaager in alle kosten deezer proceduure.

(*getekend*)
J. W. KNOOP, Dr.

De

De Advocaet Fiscael *Fabius* en Procureur *Tobias* verzogten hierop, dewyl 'er door de partyen eene ampele gearticuleerde schriftuer wierdt overgegeven, welke hen onmogelyk was aenstonds na behooren te bejegenen; dat hun daer toe een kort termyn mogte vergund worden, al was het maer van agt dagen. Dit by partyen gevonden zynde, onder dien mits, dat na ingediende tegenhandeling den Beklaegden ook wederom een gevoeglyk termyn wierde toegestaen; volgde hierop dit Decreet: „Wyl parthyen het wederzydsch over „ den verzochten termyn eens zyn, en dit verzoek niet geconteſteerd wordt; zo verstaet dit „ Hoogadelyke Jagtgerichte, dat aen den Aenlr. „ de verzogte termyn zal geaccordeerd worden „ tot heden en agt dagen. Wanneer de Gedaegde, des goedvindende, wederom een gelyken „ termyn van agt dagen zal mogen colligeeren. „ Op welken termyn deeze zaek alsdan finael zal „ moeten worden afgehandeld, zonder dat uit „ deeze geaccordeerde uitstellen, als alleen verleend, om dat partyen hierin wederzydsch hebben bewilligd, eenige prejudicie zal kunnen „ getrokken worden tegen het Decreet van den „ 1. deezer." ZWOLLE.

Op den bepaelden termyn dan, verscheen de Advocaet Fiscael voor het meergem. Hoogadelyke Jagtgerecht, en diende den 26 van Slachtmaend 1773. tegens de Belangens van den Beklaegden, hier voren vermeld, van Reces Replicael ten principale by de volgende schrifture.

Erscheenen in deezen Hoogadel. Jagtgerechte Dr. A. N. Fabius in zyne bekende qualiteit: zeggende op de ingediende Schrifture van Dr. Knoop, dat zy wel zouden kunnen concludeeren tot remotie

ZWOLLE.

Reces replicael van den Advoc. Fiscael Fabius *tegen den Adv.* Knoop.

tie van dat wydloopig samenstel: te meer daar 't zelfs 't bepaalde Bladgetal in een formeel schriftelyk Proces excedeert, en men in deezen niet by extense gearticuleere Schrifturen, maar summierlyk behoore te procedeeren. Dan dat zy dit voor deeze reis, zonder prejudicie in 't vervolg, zullen passeeren.

Merkende op de Ingredienten dier Schriftuure maar aan. Dat Comparant zich niet behoeve te amuseren met het gene daar by gantsch verkeerdelyk over de methodus procedendi, de wettigheid van 't forum, en de fundatie van Jurisdictie gebeuzeld wordt. Wyl hier ten principaalen gelitiscontesteerd zynde, geene dilatoire of declinatoire remedien meer in consideratie koomen. Dat dan gezien wordende op de merites der defensie ten principaale, men zich ten hoogste heeft moeten verwonderen. Dat de Heer Beklaagde geene cordaatheid genoeg heeft, om 't factum te bekennen of te ontkennen. 't Welk een ieder al aanstonds moet doen besluiten: dat zyn Edele wel schuldig is, dan zich alleen met Chicanes van Rechten zoekt vry te dingen.

Dat zo 'er al op 't bewys iets te zeggen viele, de Beklaagde den purgatoiren Eed hadt moeten aanbieden, die in Jagtzaaken zonderling van Applicatie is. Gelyk de Praktyk en verscheidene Artikelen der Reglementen bevestigen.

Dat echter 't bewys alhier geproduceerd voldoende is: zynde van een gequalificeerd en beëedigd Schutter, die in deezen volkomen geloof verdienen. Gelyk by Sententie den 25 Nov. 1771. tegen Jan Timmerman en Henrik Ulenkamp gepronuncieerd en gedecideerd is. Byzonder nu dezelve zyne Attestatie, die men in deezen reproduceert *sub* N°. 1, (*) met eede heeft gecorroboreerd.

(*) Vraagstukken, waarop ter instantie van Dr. A. N. Fabius, als Advokaat Fiscaal van Zalland, na voorgaand Arrest en Citatie onder Eede gehoord zal worden.

Jan

reerd. Doende hier niets tegen de bygebragte reproche van meineed. Vermids dit een point is, dat klaar

ZWOLLE.

Reces replicael van den Advoc. Fiscael Fabius *tegen den Adv.* Knoop.

JAN HOLTERMAN.

1.

Ouderdom en Verwandschap te vraagen.

Getuige. Jan Holterman zegt in zyn 40ste Jaar oud, en niet verwand te zyn.

2.

Is Getuige niet Jaager van den Heer Sloet toe Merxvelt?

Getuige zegt. Ja.

3.

Getuigen te vertoonen en voorteleezen bygevoegde Attestatie, die men verzoekt, dat met 't Exhibitum getekend moge worden: en te vraagen, of dezelve door Hem getekend, en de inhoud van dien de waarheid is?

Na dat aan Getuige bygaande Attestatie, met het exhibitum hujus betekend, distinctelyk ware voorgeleezen, verklaart Getuige: dat dezelve door Hem eigenhandig is getekend, en dat de inhoud daarvan de zuivere waarheid is.

3.

Kent Getuigen den Hond, die volgends voorgemelde Attestatie by den Heer Knoop was voor den Jangthond van Heer Knoop, en is 't dus niet waar, dat deeze Hond Dr. Knoops Jagthond was?

Getuige zegt den Hond, waarover in deezen gevraagd wordt, zeer wel te kennen, en dat deeze Jagthond Dr. Knoop toekoomt.

Aldus na voorgaand Arrest en wettige Citatie, volgens 't formulier der Roomsgezinden, onder Eede gedeponeerd Coram Rechter E. Scriverius en Keurnooten Jan van Ommen en Jan Rensman. Actum Zwolle den 24 Nov. 1773.

(*onder stondt*)

Me præsente

(*getekend*)

FREDRIK RAM, Gsvt.

ZWOLLE.

Reces replicael van den Advoc. Fiscael Fabius *tegen den Adv.* Knoop.

klaar moest beweezen zyn. En 't vooreerst onwaar is, dat deeze Schutte zou gemancqueerd hebben de Contraventien aan te brengen: en, ten anderen, ook niets tot zyn laste ligt of beweezen is, om hem voor een overtreeder van de Jagtreglementen te houden. Want het schieten van Endvogels staat nergens in de Reglementen verbooden: en 't gaan met een Roer is by de 16 Artikel van 't Jagtreglement, in 1748. herdrukt, gepermitteerd aan Gerechtigden tot de Jagt en haare Schutten: spreekende van zelven dat deeze Artikel ziet op de beslooten tyd. Wyl anders deeze Wet superflu en belachlyk zyn zou. Geblykende uit de brieven, die de Beklaagde voor zich produceerd, en derhalve tegen zich niet wraaken kan. Dat, aan 't medeneemen of by zig hebben van den hond, zich schuldig erkent Jonker Sloet: zynder 'er maar één hond geweest. Wordende wel expres ontkend, dat de knecht dien in 't veld gebragt heeft, en mogende zulks, voor al als daardoor Meineed zou begaan zyn, uit geene presumtien opgemaakt worden.

Dat Comp^m daarenboven tot meerdere Convictie van den Beklaagden produceeren *sub* N°. 2 (*) eene ee-

(*) Wy Jan Lodewyk Willem Lindenborg en Jan Vles, presideerende Burgermeesteren in den tyd der Stad Doesborgh, doen kond en certificeeren mids deezen. Dat aan ons zyn overgegeeven navolgende Vraagartikelen: om daarop, ter instantie van Mr. A. N. Fabius, Advokaat Fiscaal van Zalland, na voorgaand Arrest en Citatie onder Eede te verhooren.

JONKHEER REIND WOLTER SLOET.

En dat wy daarop, prævio Arresto & Citatione, de verhooring hebben gedaan, en door den Heer getuigen daarop is gedeponeerd als beneden by ieder Artikel is te vernemen.

I.

Des Heer Getuigens ouderdom te vraagen, en of niet om kondschap der waarheid te geeven is gearresteerd en geciteerd?

Jonker R. W. Sloet zegt agtien jaaren oud, en, om kondschap

delyke Verklaaring van den Heer Reind Wolter Sloet die den ouderdom van 18 Jaaren bereikt heeft, en naar de Jagtreglement als een Riddermaatige zo wel voor gequalificeerd, en geloofbaar persoon moet gehouden worden als de Schutte: zie 't opgem. *Reglement van* 1748. *Art. ult.* Zonder dat eenige Consideratie verdient, dat zyn Hoogwelgeb. erkent gepecceerd te hebben. Wyl die Heer daardoor niet infaam of inhabiel om te getuigen is geworden: ge lyk anders in zwaare infaameerende delicten wel plaats heeft. Vid. *Schomaker Gelderfch. Confult.* 1. *D. Conf.* 59. *num.* 58.

Zwoll. LB. *Reces res plicael van de Advoc. Fiscael* Fabius *tegen den Adv.* Knoop.

Dat 'er dus de facto geen bedenken kunnende vallen de jure geene speculatie overblyft, wyl de Wet alle

schap der waarheid te geeven, gearresteerd en geciteerd te zyn.

2.

Of Heer Getuige, wanneer, deeze Zomer in het laatst van July op de Olster Waarden op Endvogels ging, niet is aangesproken door Doctor Knoop?

Getuige zegt: dat het gevraagde by deezen Artikel geбeurd is. En dat Doctor Knoop nog tegens Heer Getuige zeide: dat is verdoemd sterk, dat gy hier op Endvogels gaat, want het is my voorleden Jaar verbooden.

3.

Of Doctor Knoop toen niet by zich hadt een hond, en wel een Jagt- of Patryshond?

Getuige zegt, Ja, dat Doctor Knoop een witte Jagthond, zo hy meent met bruine vlakken, by zich hadt. Ende dat de Heer Getuige hiermede zyne afgegeevene depositien geëindigd, na repetitie daarby gepersisteerd, voorts na voorleezing, en erinnering van de straffe des meineeds, dezelve met solemneelen Eede bekrachtigd heeft.

Dies ten oorkonde hebben Wy onzer Stads zegel hier onder gedrukt, en deeze door den Secretaris laaten tekenen. Actum Doesborgh den 25 Novemb. 1773.

(*onder stondt*)

Ter Ordonnantie van dezelve.

(*getekend*)

W. A. Becquer, Secret.

ZWOL-LE. alle pretexten uitsluit: straffende in 't generaal alle die geenen, welken Jagthonden in de verbooden tyd in 't veld brengen. 't Welk dan geschiedt, wanneer de Hond den Heer volgt, waarop een ieder moet passen, draagende zorg, dat de Jagthonden zodanig bewaard worden, dat zulks niet konnen doen.

Waarmede de Comparanten, expres protesteerende, dat zy niets tacendo vel prætereundo gestendigen, persisteeren by de Conclusie ten Klaagrequeste genomen. Ofte &c.

De Procureur *S. D. Smook*, als bekende gequalificeerde van den Beklaegden, den Advocaet *Knoop*, verzogt copie van het ingediende met de daer toe behoorende stukken, en een termyn van agt dagen. Dit by het Hoogadelyk Jagtgerecht toegestaen, en deze zaek alzo tot den 6 van Wintermaend verschoven zynde, diende de Beklaegden op den bestemden tyd voor het meergem. Jagtgerechte van het navolgend Reces.

Reces van den Advoc. Knoop. Compareert Dr. J. W. Knoop, en dient in termino *van Duplex.* Verder voordraagende: dat Zaterdag avond zekere incompleete kondschap ontvangen heeft, ter deeze materie dienende. Doch dat deeze niet volledig zynde, dezelve niet kan geappliceerd worden. Waarom verzoekt, dit Hoogadel. Gerecht gelieve den Comparant te permitteeren, deeze voor het eind deezer weeke te mogen inzenden: alzo de kortheid des tyds zulks, voor als nog, *volstrekt niet* toeliet; mogende lyden, dat, indien voor Zondag aanstaande niet zy ingekoomen, dan de Duplikaale Schriftuur, voor compleet moogen gehouden worden, om op dezelve Decisie te verwachten.

Het Contrareces van den Adv. Fiscael luidde als volgt:

Ex adverso erscheenen Dr. A. N. Fabius en Proc. Tobias in hun bekende qualiteit, zeggende: met het

het overgegeeven Duplyk deeze zaak te houden voor voldongen. Zonder dat nog uit die Schriftuute iets tacendo vel prætereundo te willen gestendigen. En te protesteeren tegen eenige verdere overgaaf van stukken conform het Decreet van dit Hoogad. Gerecht, dewyl de Heer Knoop overvloedig tyd gehad heeft, om zyne defensie in te brengen: en submitteeren Comparanten zich derhalve ter Decisie.

ZWOLLE.

Contra-reces van den Adv. Fiscael.

Hier tegens antwoordde de Advocaet *Knoop* woordelyk aldus:

Compareert ex adverso Dr. Knoop, zeggende. Dat hy zich ingevolge laatstgegeeven Decreet, den tyd zo veel mogelyk ook aanstonds heeft ten nutte gemaakt. Dog dat, door toeval, eene onvolledige kondschap, als gezeid, *Zaterdag avond eerst* heeft te rug ontvangen: en dat het deezen Hoogadel. Gerechte bekend is, dat, tusschen dien tyd en heden, geen mogelykheid geweest is, om nieuwe Citatie, en nadere Verklaaring van den Getuige te kunnen hebben. Daar het van 's gelyken, evenswel bekend is: dat niemand, veel min een Gedaagde, in zyne weeren en defensien naar rechten mag verkort worden. Persisteerende dienvolgends de Comparant by zyn gedaan verzoek, stellende het zelve ten Decreet van dit Hoogadel. Gerecht.

Reces replicael van den Advoc. Knoop.

Dog de Advocaet Fiscael kon van zig niet verkrygen om in het verzoek van partye in te stemmen, gelyk zulks blykt uit het volgend Reces duplicael.

Dr. A. N. Fabius en Pr. Tobias *qqa.* persisteeren by hun voorig gerecesseerde, met verzoek van Decreet. Zeggende alleen maar: dat hier periculum in mora is, dewyl het Jagtsaisoen verloopt, en de Heer Knoop geen de minste reden van doleance heeft, daar hem na de eerste gestelde fortabele Termyn, door zyn Hoogwelg. Gestr., de Heer Verwr. Landdrost, nog een ruim uitstel van vier weeken gegeeven is: en hy nu weder drie dagen langer tyd genooten heeft als de Comparanten.

Reces duplicael van den Adv. Fiscael.

Dit tusschenkomend geschil over het voorsz. verzoek van den Beklaegden, wierdt ten nadeele van dezen by het volgend Decreet aldus beslist: „ Het Hoogadelyk Jagtgerecht van Zalland „ by decreet van den 19 November reeds verstaan hebbende: dat de zaek op den termyn van „ heden finael zoude worden afgehandeld, en „ de Beklaegde thans de minste schyn of blyk „ bygebragt hebbende, waerom de gelibelleerde „ kondschap, buiten zyn schuld, in geen compleete staet te kunnen overgeeven; verstaet „ en decreteert, de zaek met het ingediende Duplyk voor voldongen te houden, wordende „ de dag van pronunciatie van Sententie in deezen geprefigeerd op morgen en agt dagen, „ zynde den 14 dezer. Wanneer partyen zonder nadere Citatie voor deeze Hoogad. Vierschaer zullen moeten erschynen, om, na erlegging van Advys- en Sportelpenningen, de „ pronunciatie van Sententie te aenhooren."

Zwol. 14.

Z

1

De zaek dan hier mede voor voldongen gehouden werdende, was de Beklaegden genoodzaekt ten principale voort te gaen, en diende diensvolgens het navolgend Duplicq in:

Hoog Welgeb. Gestr. Heer A. W. van Pallandt, *Verwalter Landdrost van Zalland.*

Art. I. Het zoude den Ondergetekenden veel eer geweest zyn, voor dit Hoogadelyk Gerecht een weinig breeder, moderaat, te hebben mogen controverteeren met den Heer Advokaat Fiscaal, over de *methodus procedendi in Jagtzaaken.*

II. *Deels*; om daar uit te mogen leeren, welke extraordinaire Wetten en Costumen, die toch nergens

gens ter wereld anders zyn te ontdekken, omtrent deezen te obſerveeren zouden zyn. ZWOLLE.

III. *Deels:* of men, dus doende, had kunnen geraaken tot eenen vaſten voet, en tot vaſte regelen in zulke Gedingen. Want, zo veel tot nog toe geavanceerd zyn, kan de Beklaagde niet merken, dat 'er iets zekers hieromtrent ſtand houde. *Duplicq van den Advoc.* Knoop

III. *Dan* moet men, volgens het geſuſtineerde van den Heer Klaager by Reces van den 1 Nov. deezes Jaars, *de zaak de plano afdoen zonder eenige vorm van Proces.* *tegen den Adv. Fiſcael* Fabius.

V. *Dan weder*, volgends 't gereceſſeerden op den 19. *Ejusdem*, moet men evenswel begrypen: *Dat dat dit de plano afdoen geene korte termynen uitſluite, maar permitteeren op termynen ſummierlyk te handelen.*

VI. *Dan weder*, volgends 't laatſt ingediende op den 20 dito, zoude men kunnen *concludeeren tot remotie eener Schriftuure, die niets meer dan de Belangens van den Gedaagden, en dat nog wel zeer ſummierlyk en beknopt, inboudt.*

VII. Ja welke Schriftuur ſtrekken moeſt om in éénmaal al te zeggen, wat den Beklaagden konde dienen. Vermids Hy niet konde vermoeden, dat de Heer Klaager van zyn eerſte Sèntentie, en van het gevallen Decreet deezes Hoogadel. Gerechts zoude hebben kunnen goedvinden aftegaan. Wanneer dan zeker den Beklaagden de pas ware afgeſneden geweeſt, om verder iets zaaklyks of te betoogen of te bewyzen.

VIII. Derhalven kon Hy niet anders voorzien, of moeſt, naar inhoud van 't gegeeven Apoinctement, dat alles te gelyk in 't werk ſtellen, 't welk *zyne belangens* ſcheenen te vorderen.

IX. Deeze opgemelde ſuſtenuës nu houden waarlyk niet veel zekers in. En indien men op dergelyken trant in deezen kan procedeeren, hangt de geheele vorm van Rechtspleegen hier alleen van willekeurige Sentimenten en imaginaire Coſtumen af, die aan den toetſteen eener welgereguleerde Wetgeevinge (hoedanige de Hoogloffelyke beſtieringe van 's Lands Overheid in alle zaaken toont te willen en

ZWOLLE. te gebieden) gestreeken wordende, men zeker van een gantsch slecht allooi zou bevinden.

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

X. 't Welk ook der bekende kundigheid van den Heer Advokaat Fiscaal geenszins schynt te ontduiken. Vermids wel zegt: *te kunnen concludeeren tot remotie*, maar concludeert nogthans daartoe niet; wel zegt; *verkeerdlyk by ons te zyn gebeuzeld over de wys van procedeeren*, maar beuzelt zelf veel meer, naardien nog reden nog bewys van zyn beuzelen geeft: maar slechts alles afsnydt, met 'er toe te voegen: *dat geene declinatoire of dilatoire remedien meer in Consideratie koomen*. Dan dit is nodum secare non solvere.

XI. Waarom ten deezen aanzien alleen willen hebben geremarqueerd. *Eerst*: dat de Ondergetekende uit het Reglement van 1719. Art. 13. geleerd heeft, dat eene Schriftuur *van Antwoord ten principaale mag worden geëxtendeerd tot* 15 BLADEN. Dat dienvolgends de Advokaat Fiscaal zich zeer abuseert in zyn zeggen. „ Dat ons Geschrift „ *het bepaalde bladgetal in een formeel schriftelyk pro-* „ *ces excedeert*." Daar, zo de Ondergetekende zich niet grootelyks bedriegt, zyne ingediende *Belangens*, of *Bericht*, of *Antwoord*, hoe men het gelieve te intituleeren, alleen vervat zyn op 11 BLADEN, geschreeven more solito, met het vereischte Regel getal: schoon mogelyk op de éne zyd één meer op de andere min, door haastmaaken van wege de kortheid des Termyns.

XII. *Dan ten anderen*. Dat het uit de eerste periode van 't laatstingediende Geschrift van party, *ab initio ad usque versic. Dat dan gezien wordende &c*, genoegzaam is af te neemen. Dat de Heer Fiscaal in geen detail hierover heeft durven uitkoomen: maar dit alles met een enkel woord slechts *zeggen*. Waarom by ons Antwoord genoeg betoogd houden voor den kundigen, om te zien, wat eene welgeregelde vorm van procedeeren hier eigenlyk naar 's Lands Costumen zoude eischen, en, dat de beklaagde, zo nu als te vooren, niets tegen 's Lands Ordonnancien in deezen onderneemt, of onderno-

men

men heeft. Waarmede overgaan tot *de merites der defensie ten principaele*, zo als de Heer Fiscaal zich uit.

ZWOLLE.

XIII. En hier vindenwe by Tegendeels Geschrift, *versiç. Dat dan gezien wordende &c.* tot aan *dat echter 't bewys enz.* eerst een *tweede abuis* van den Heer Fiscaal, wanneer Hy zegt: „ dat de Beklaagde geene Cordaatheid genoeg heeft, om 't factum te „ bekennen of te ontkennen."

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

XIV. Want als zyn Wel-Edele met een geringe aandacht ons Bericht geleezen hadde, zoude hy Art. 22. met duidelyke woorden hebben kunnen geschreeven vinden. „ Dat de Berichtgeever ten „ krachtigstent ontkent. *Dat Hy op gemelden* 31 *July* 1773. MET EEN' JAGTHOND OP HET VELD GEGAAN HEEFT TEGEN HET GESTATUEERDE ART. „ 8. VAN HET JAGTPLAKAAT, den 11 April 1748. „ gerenoveerd."

XV. De Heeren Referenten of Adsessoren gelieven dien 22sten Art. van Bericht in te zien, en zullen ten allerduidelykften totidem verbis ons zeggen bewaarheid vinden.

XVI. We weeten, dwaalen is menschelyk: doch eene dwaaling te dwaalen, waar uit men de schuldigheid van iemand, waarvoor anders geen bewys is, met opzet zoekt afteleiden, is iets meer dan dwaalen. En de Ondergetekende protesteert derhalven ten kragtigsten tegen alle zulke illatien, als uit deeze oogenschynlyke erroneuse adsertien getrokken zyn: en over de Cordaatheid van den Beklaagden, omtrent het bekennen of ontkennen van 't gene waar of valsch is, straks nader.

XVII. Vervolgends durvenwe zeggen, dat de Heer Advokaat Fiscaal te veel ervarenheid in Rechten bezit, om in waarheid zelf te gelooven het gene zegt, „ dat de Beklaagde den purgatoiren eed had *moeten aanbieden.*" Vermids zyn Wel-Ed. zeker overlang by den Geleerden *Voet ad ff. t. de Jurejur. sive voluntario &c. n.* 29. zal geleezen hebben. Dat de Rechter dan eerst het *jusjurandum necessarium* (zo als zyn Hooggel. noemt) kunnen opleggen,

ZWOLLE. gen, *si caussa sit dubia*: maar geenszins als van den Actor niets beweeze is: *quo in casu* (zegt Hy) *cessare bujus jurisjurandi delationem*, & *absolutionem sequi oportere certum est. Conf. Fab. in Cod. L. IV. t. I. defin.* 44. *Berlich. part. I. Conclus.* 54.

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

XVIII. Deeze delatie van Eed nu van den Rechter zelven niet kunnende geschieden, in een geval als het onze: daar de Klaager niets beweezen heeft; (als zynde by Bericht getoond, en beneden nog nader geadstrueerd, dat zyn Getuige volmaakt is een *testis inhabilis*) hoe veel te weiniger is de Gedaagde verplicht den purgatoiren eed aan te bieden.

XIX. 't Welk in tegendeel zeer ligtvaardig zyn zoude: daar Hy veilig berusten kan, en zyne ontegenzeggelyke vryspraak afwachten uit de alom vigeerende aangehaalde *L.* 4. *C. de Edend.* Op welke *Perezius* daarom aantekent *n.* 11. *Quo fit, ut, Actore non probante, etsi nihil ipse præstet, idest, etsi nullas suæ defensionis probationes exhibeat, absolvatur. Aequitas enim bujus juris manifesta est: cum nihil sit æquius, quam neminem condemnari, nisi convictum, & , qui convictus non est, absolvi.* Vergelyk *Bericht, Art.* 31.

XX. En de Heer Klaager zal zelf niet kunnen avoueeren: dat het onderhavige geval eenige betrekking hebbe op die, waarin de purgatoire eed plaats heeft volgends *Reglement Art.* 18. 23. 24. Derhalven is het klaar, dat zyn Wel Ed. wel iets tot voortzetting zyner begonnene Proceduure heeft *moeten* zeggen, maar waarlyk ook hier niets wezenlyk tot adstructie zyner klagte heeft durven inbrengen.

XXI. Even weinig kan het volgende, versic. *Dat echter 't bewys &c. opgemaakt worden*, eene Rechtelyke onpartydige toets doorstaan. Gelyk met een woord nog, boven het reeds gezeide ten Berichte, per partes zullen aandringen.

XXII. Want, wat, *voor eerst*, het *volkoomen geloof verdienen van een' gequalificeerde en beëedigde Schutte betreft.* De Ondergetekende heeft gemelde decisie van den 25 Nov. 1771. nooit gezien en kan 'er dus niet over oordeelen. Hebben de Heeren Deci-

eiseurs daar ten genoegen Rechtens naar Wetten, Statuten en Plakaaten kunnen demonstreeren: *dat één enkel persoon, uit kracht van eenen voorgedaanen eed, volkoomen geloof kan maaken*; het zy zo: wy verseeren hier niet in 't geval om daarover te redentwisten; anders is het zeggen bekend; Legibus non exemplis judicandum est.

ZWOLLE. *Duplicq van den Advoc.* Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

XXIII. Maar zeker en vast wordt dan ten minsten in zulk eene decisie verondersteld: dat zo een *gequalificeerd Schutte* zy een *onbesproken persoon, waarop geenerhande reproche vallen*, van welken onze Schutte en Atteſtant gantsch niet vry is. Neen: maar in tegendeel by *Bericht Art.* 24-27. beweezen, dat Hy een directe Contraventeur is in die zelfde zaak, waarin hy zoude willen atteſteeren: en wel, een *Contraventeur* TEGEN ZYNEN GEDAANEN EED, WAAROP AL ZYN GELOOF RUST.

XXIV. Van welke beweezen reproche, en daaruit afgeleide Reprobatie, de Heer Klaager zynen Atteſtant ook geenszins kan vrypleiten. Want al het bygebragte is zeer mager, en nuda dicta zonder redenen of bewys.

XXV. Vermids, hoe stout de Klaager ook moge zeggen, *zulks onwaar te zyn*, het evident beweezen zy: dat *deeze Schutte gemanqueerd heeft de Contraventien aan te brengen*.

XXVI. Ei lieve! Uit zyne eigene Atteſtatie, thans met nieuwen eede bevestigd, (welke, schoon geen geloof maakt tegen een ander, nogthans moet gehouden worden te kunnen dienen tegen hem Atteſtant zelven) blykt, dat hy tegenwoordig geweest is, en als een ooggetuige wist, dat de Hoogwelgeb. Heer Sloet met een Jagthond in het Jagtveld ging: uit den brief van den Heer Klaager, ten Berichte annex sub B. blykt, dat de Aanklagt deezer Contraventie door den Beklaagden in deezen geschied is, Gevolglyk niet door den Jaager. Kan 'er nu wel een duidelyker blyk zyn van zyn Stilzwygen, en van zyn mancqueeren in de Contraventien aan te geeven?

XXVII. Ja we zeiden by *Bericht Art.* 27., en her-

ZWOLLE. *Duplicq van den Advoc.* Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

herzeggen het nog, dat hy dit Zomer en het voorige meermaalen, 't zy alleen, 't zy met een Heer by zich, met roer en hond *bewyslyk* heeft gaan Endvogelen schieten. Nu vraagenwe den Heer Fiscaal, of in gemoeden zou durven zeggen, dat hy Schutte zyn Wel Ed. ooit deeze Contraventie heeft bekend gemaakt? Zeker neen. Want dan zou de Attestant zichzelven hebben moeten aanbrengen.

XXVIII. Is dit dan ook manqueeren aan zynen eed, waarmede Hy zich verbonden heeft: *getrouwlyk te zullen aanbrengen, die bevinden zou zich aan overtreedingen van 't Jagtreglement schuldig te maaken. Conf. Bericht Art.* 24? Een Onpartydig Rechter oordeele naar bevinding van waarheid.

XXIX. Niet anders is het gelegen met het tweede stuk, daar de Klaager zegt: *dat Hem Jaager niets ten laste ligt, of beweezen is, om Hem voor een Overtreeder der Jagtreglementen te houden.*

XXX. Want, om ons over de explicatie van den 16 *Art. van 't Jagtreglement* hier niet uittelaaten: maar die te spaaren, en te vraagen voor de Tafel der genen, aan welken de interpretatie hunner Wetten toekoomt, het is eene ongelukkige echapade, waaryan men zich bedient, om den Jaager van Contraventie vry te pleiten. Welk een raisonnement is het toch?

XXXI. Jonkheer Sloet heeft zich schuldig erkend aan in 't veld brengen van een' Jagthond: ergo heeft de Jaager, die met een Roer mede ging en sig van dien Hond die voor hem zo wel joeg als voor den Heer, bediende op gelyke wys met den Heer, niet gecontravenieerd.

XXXII. Dus doende is iemand altoos in staat de wet elusoir te maaken. Dan kan een Liefhebber deezer exercitie altoos veilig met een' hond op de Endvogelenjagt gaan. Hy neeme slechts een' anderen Berechtigden tot de Jagt, maar die zelf niet jaagt, mede met een' hond. Deezen worden aangebragt: die de hond medegenomen heeft verliest de jagt voor 't loopende jaar: doch zulks scheelt hem niets, als geen Jaager zynde: de ander gaat vry zynen gang. Verliest dan de Wet niet al haare kracht

en

en effect, zo ras de gestatueerde boete voor den Overtreeder geene pœnaliteit is? Vereischt dan niet eene gezonde redeneering en verklaaring deezer wet, dat beiden, die gelykerhand een actueel genot hebben van dat gene, 't welk verbooden is, ook gelykerhand voor Overtreeder der Wet gehouden worden?

ZWOLLE.
Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

XXXIII. Maar behalve dat. Het gezeide boven Art. 25. neemt alle tegenzegging weg. En, is hy een Man, by wien ontzag voor den heiligen eed geldt, zal hy nimmer in gemoede kunnen ontkennen, misschien deeze Zomer en de voorledene, meer dan vyfentwintig maalen, ook alleen, Enden geschooten te hebben met eenen hond by zich. Ook heeft de Advokaat Fiscaal ons gezeide by *Bericht Art.* 27. met geen enkel woord tegengesproken: zulks dit voor in judicio geconfesseerd aanneemen.

XXXIV. We laaten het wederom eener Rechtvaardige Vierschaare over te beslissen: of dit presumtien, dan of het beweezene facta zyn.

XXXV. En: quid multa? Non opus est verbis, ubi rerum adsunt testimonia. Dat de Heer Klaager zelf zynen Atteslant heeft wrak geschouwd, en, door het gezeide ten Berichte, van de inhabiliteit van deezen Getuige is overtuigd geworden, doen zyn Edele handelingen, die heeft in 't werk gesteld, zo evident zien, dat zy geen twyffelen overlaaten.

XXXVI. Is de Getuige irreprochabel, verdient hy volkoomen geloof; waartoe dan naderhand zo veel moeite, zo veel omslag, zo veel eeden? Waartoe NEGEN Getuigen hier te Olst opgezocht, op hoope, of zy iets gezien hadden, dat ten laste van den Ondergetekende mogt zyn? Dan deezen moesten en wilden der waarheid genoeg doen, en den Beklaagden, zo veel wisten, vrykennen. 't Welk wederom beweezen wordt eo ipso: doordien men geene van alle die kondschappen heeft durven voor den dag brengen. En dat ze evenwel geligt zyn, en de Heer Schout Dwars, die anders tot dergelyke Akten zelden overkoomt, in persoon daartoe is te

Olst

ZWOLLE.

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

Olst geweest, zal de Heer Advokaat Fiscaal niet willen ontveinzen.

XXXVII. Ja, 't gene 's Klaagers bewustheid, nopens het reprochabele van zynen Attestant, middagklaar ten toone spreidt, waartoe, toen op den 24 deezer maand November, de gezochte kondschappen te Olst mislukten, waartoe nog in aller yl te Doesburg de eedelyke verklaaring van den Heer R. W. Sloet gerequireerd: die, teste subscriptione, eerst 's daags daaraan den 25 is afgegeeven, en dus metter haast naar Zwol moest overgebragt zyn, daar het Gerecht gehouden werdt den 26 's voormiddaags: dog deeze reize laater dan ordinair?

XXXVIII. Waartoe, herzeggenwe, deeze kosten en moeite? Zekerlyk, om dat de Heer Klaager altewel bevroeden kon, dat zyne klagt ten eenenmaale was onbeweezen, dus frivool, temerair, vexatoir; waarop naar alle onzydige Rechten eene schadelooze absolutie stond te volgen. Hoedanige de Heer Fiscaal ook nog met recht niet zal kunnen ontgaan; niettegenstaande de bygelegde verklaaring van den Jonkheer R. W. Sloet. Over welke dan nu nog een woord.

XXXIX. Merkende hieromtrent aan: dat de Ondergetekende niets, nog van wege der Jaaren, nog van wege der Contraventie op den Heere Getuige wil hebben ingebragt, waardoor Hy zyn Hoogwelgeb. Getuigenis zoude zoeken te reprobeeren. Niets kan hy hier met recht, niets wil hy hier, alschoon 'er iets mogte te capteeren vallen, te berde brengen: Maar dat de Heer Fiscaal de Riddermaatigen, en onder deezen den Heer Sloet, zet op de Lyst van *beëedigde en van Landswege geauctorizeerde Schutten*, die vol geloof zouden verdienen, laatenwe ter verantwoordinge van den Aucteur. Wy voor ons zouden de Riddermaatige Edelen nooit onder die Klasse hebben durven opnoemen.

XL. En schoon de Klaager wel aanhaale *Art. ult. van 't Jagtreglement*, zo vindenwe echter by naleezing daarin niets, dat deeze absurde sustenuë zoude favorizeeren. Zy Edelen worden daar wel geaue-

auctorizeerd, en Hun veroorloofd alle Contraventeuren met daadelykheid te mogen vervolgen ter wegneeminge van de verboodene Instrumenten, waarvan zulke Stroopers zig bedienen: mids die daaderen den Opzieneren van de Jagt aanbrengende. Maar geen woord kan de Ondergetekende aldaar leezen: dat zy Heeren Edelen, in den rang van Geauctorizeerden, daarom meer geloof zouden verdienen dan anderen.

ZWOLLE.

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

XLI. Dit kan ook niet zyn, ten minste naar recht kan het niet zyn. Om dat al het geloof, dat het Getuigenis van *éénen* Geauctorizeerden meer dan dat van anderen zou hebben, alleen rusten kan daarin: dat de wettige Overheid van den Lande zulke lieden particulier heeft uitgekoozen, om op zaaken van Contraventie te passen: dezelven daartoe prævie heeft doen in eed neemen: en dien na ex plenitudine potestatis geauctorizeerd, tot weering van Contraventien, dezelven aan te brengen, en tegen de *op de daad betrapte Overtreederen* te kunnen waarzeggen. Dan dit quadreert niets met al op de perfoonen of het Karakter van Riddermaatigen.

XLII. Waarom der declaratie van den Heer Getuige, quamvis summæ curiæ honore præfulgeat, om met den Keizer te spreeken, altoos naar rechten zoude obsteeren de *éénheid* van den declarant: en dat dus op deeze niet zoude mogen gereguardeerd worden. Voornaamlyk, daar, volgends *Art.* 21 *van Bericht*, altoos eenige suspicie tegen dien Heer moet militeeren. Waarby nog koomt, dat een Aanbrenger geen Getuigen kan wezen tegen den genen dien Hy aangebragt heeft. Zie dit beweezen by *B. van Zutfen tit. Getuige n.* 9.

XLIII. Maar de Beklaagde zal zich ook hiervan niet bedienen. En, schoon de Klaager Hem van het tegendeel wel zoeke te insimuleeren, heeft Hy echter de cordaatheid genoeg, om te zeggen, wat de waarheid der zaake zy: zo ras Hy den tyd daartoe geboren oordeele. Doch zo lang de geinstitueerde klagt op het *onwaar Getuigenis van eenen eenigen alleszins inhabilen Attestant* rustede, was Hy niet

ZWOLLE.

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv.* Fabius.

niet verplicht over de zaak zich uittelaaten. En 't was genoeg het futile, frivoole, en temeraire der gezochte Actie aan den dag te leggen, en zulks met rechten en wetten te demonstreeren: 't geene den Heer Klaager zeer te onrechte *Chicanes van Rechten* gelieft te noemen. Zyn deezen Chicanes, dan vreezenwe: dat 'er by de beste Rechtsgeleerden weinig anders dan Chicanes te vinden zy. Maar daarenboven: deeze gepretendeerde Chicanes zyn voor den Gedaagden geenszins het *eigenlyk fundament* zyner oppositie van den beginnen aan. Niets minder dan dat; gelyk nader zal blyken.

XLIV. We zeggen dan. *De verklaaring van den Heer Sloet is volkoomen waar. De Attestatie van den Schutte, zo als ze geappliceerd ligt, 'is volkoomen valsch.* Het verklaarde by de eerste hebbenwe, en zullenwe nooit ontkennen. Het Getuigde by de laatste hebbenwe aanstonds (*Bericht Art.* 22.) en zullen het altoos tegenspreeken.

LXV. En in het onderscheid tusschen beide deeze Getuigenissen ligt de grond, waarop de Ondergetekende zeker is, dat Hy niets tegen het Jagtreglement gecontravenieerd, en dus veilig eene wettige oppositie ondernomen heeft, hebbende zich altoos ter goede trouwe verzekerd gehouden, en houdende zich nog ten vollen overtuigd, dat die wet nooit verbooden heeft, 't geen Hy dien avond, en meermaalen, altoos zonder eenig nadenken, als ten vollen geoorloofd gepraktizeerd heeft. Durvende de Ondergetekende zeggen: dat, zo iemand in de Provincie, die een Liefhebber van de Jagt is, het Jagtplakaat heilig heeft nageleefd, Hy zig in den striktsten zin met den zelven vrymoedig kan en mag egalizeeren, in alles wat Hy weet het Jagtwezen nadeelig te zyn: zo ten aanzien van zig zelven, als van zyn' Knecht of Jaager.

XLVI. Dit onderscheid dan, om voorttegaan, ligt hierin. De Heer Sloet getuigt. „ Dat Doctor „ Knoop dien avond, toen zyn Hoogwelgeb. op „ de Olster Waarden op Endvogels ging, *een witte Jagthond*, zo hy meent met bruine vlakken,

„ NB.

„ NB. BY ZICH HAD." Dit is waar: en we erkennen de attentie van dien Heer in de juiste deciferatie van den hond.

Zwolle.

XLVII. Maar de Attestant zegt. „ Dat Doctor „ Knoop *aldaar* NB. OP 'T VELD GING, *hy zig heb-* „ *bende een' Jagthond.*" Dit is onwaar. Doctor Knoop ging aldaar niet OP 'T VELD, in den zin van *Art.* 8. *van het Jagtplakaat.*

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegen den Advo. Fiscael* Fabius.

XLVIII. De waarheid van de zaak is eenvoudig deeze. *Dat de Ondergetekende dien avond*, zonder eenige speciaale intentie, (gelyk meermaalen, als Hoofdmeester over de Olster Waarden, hier een wandeling doet, om eens rond te zien hoe het 'er toegaa) *van zyn Huis naar de Houtwaard aan den Yssel gegaan is: dat hy voorts het gemeene Veessener voetpad is langs gewandeld, tot daar Hy de eer had den Heer R. W. Sloet te rencontreeren, alwaar hy eenige schreeden van den weg moest afgaan, om dien Heer te spreeken.* Zynde ('t gene niet wil ontveinzen) een weinig aangedaan, dat Hy dien Heer met den Jaager, daar beiden, met hond en geweeren, vond, om haut à la main te jaagen op Endvogelen. Ware het de Heer alleen geweest, de Liefhebbery deezer exercitie zoude een' Heer van die jongere jaaren ligt hebben doen passeeren en, gelyk de Brief *sub E.* meldt, ook in dit geval zoude zich de Ondergetekende des niet bekreund hebben, ware Hy niet *in simili* doen oppassen: doch door de goedheid van eenige Heeren en anderen nog tydig gewaarschouwd geworden. Toen Hy daarom dit geval zag, en dus klaar voor zyn oogen zag, dat Hy particulier moest laaten, 't gene anderen openlyk deeden, niettegenstaande 's Lands Wetten hierin geen onderscheid ter wereld maaken: maar dit aan alle berechtigden tot de Jagt æquali jure of toestonden of verbooden; werdt Hy gepicqueerd, en heeft getracht een einde hier van te hebben. Dat is: te mogen weeten, *of doen, of laaten, maar gelyk en band.* 't Welk zyn eenig oogmerk in deezen was, en is: zonder eenige persoonaliteit, zo als Hy niet schroomt hier openlyk te declareeren:

ZWOL-LE.

Duplicq van den Advoc. Knoop tegens den Adv. Fiscael Fabius.

XLIX. *Vervolgends, na deeze rencontre, is de Beklaagde weêrom gekeerd, en naar den dyk te rug gegaan.*

L. Zie daar de juiste en waaragtige waarheid van geval. 't Welk zo als hier boven verhaald, en gesubvirguleerd is, de Ondergetekende met eede kon staaven.

En dus is het factum. DE BEKLAAGDE HEEFT GEWANDELD OVER OF LANGS HET GEMEENE PAD MET EEN JAGTHOND BY ZICH.

LI. Het Getuigenis van den Heer Sloet zegt niets anders. In tegendeel is het zelve in deezen *voor* ons. Vermids de Heer Getuige niets meldt van het *in 't veld gaan* van den Beklaagden: ja de Heer Klager dit stuk zynen Getuige niet eens heeft durven vraagen, niettegenstaande 't geheele punt van bezwaar alleen daarin bestond. By notoire Consequentie gestendigt deeze declaratie het even gezeide.

LII. Nu is alleen de vraag. *Met wat recht of onrecht een berechtigde tot de Jagt langs wegen of paden gaat, by zich hebbende eenen Jagthond?* Wy zeggen: *met alle recht volgends het Jagtreglement: met een recht, dat door de constante gewoonte in de geheele Provincie geconfirmeerd is.* En dit konnenwe bewyzen.

LIII. 1mo Uit het bekende brocardicum, *Lege permittente quod fit, recte fieri dicitur.* Men leeze, en herleeze het Reglement en de Ampliatie van dien, en nergens zal men dit verbooden vinden. Want de aangehaalde 8ste Art. heeft hiertoe geene relatie: maar in tegendeel bevestigt dezelve

LIV. 2de Het recht om met Jagthonden in de beslooten tyd *langs paden en wegen* te gaan ten klaarsten. Vermids de geheele Jagtwet nergens het losloopen van Jagthonden verbiedt, dan alleen in dit geval van *Jagthonden in* NB. HET VELD TE BRENGEN: dat is in het *Jagtveld.* Gevolglyk mogen dezelven elders langs wegen en paden ongemoeid medenomen worden. Exceptio enim firmat regulam in casibus non exceptis.

LV. Dat nu door het VELD *d. Art.* 8. het *Jagtveld* verstaan wordt, is zonneklaar.

LVI. *A.* Uit den zamenhang van deezen *Artikel,*

wel-

Welke leert, dat hier zulke daadelykheden verboo- den worden, waar door het wild vernield kan worden: met honden, netten, roers, zak en schild enz. Deeze instrumenten zyn verbeurd, *zo iemand daar-mede* IN 'T VELD *bevonden worden.* Geenszins wanneer iemand met die Instrumenten *over weg* gaat. Dit was eene duidelyke absurditeit; dan kon geen dergelyk instrument door de geheele Provincie vervoerd worden, quod absurdissimum. Absurdus vero intellectus ab omni dispositione est reiiciendus: per notoria, zie *Barbos. Princip. L. A. th.* 5. Gevolglyk bewyst de Zamenhang evident, dat hier door *in 't veld brengen* geenszins verstaan wordt het medeneemen of by zich hebben dier Instrumenten en honden *op paden en wegen:* maar alleen het hebben dier dingen *in het Jagtveld.*

ZWOLLE.

Dupliek van den Advoc. Knoop tegens den Advocaat Fiscael Fabius.

LVI. *B.* Even bekend is het Axioma: *cessante Legis ratione cessat ejus dispositio.* De reden van de verbiedende Wet *Art.* 8. is: *op dat daardoor mege voorzien worden, dat de Wildbaan in de Provincie van Overyssel niet verdorven worde*, naar luid der woorden van het Proœmium der Wet. Maar door Jagthonden en Instrumenten langs wegen en paden by zich te hebben, wordt, en kan de Wildbaan niet verdorven worden. Derhalven kan men hier alleen *het Jagtveld* verstaan, waarin de reden der Wet stand hebbe. Buiten dit Jagtveld cesseert de Reden, dus ook de Wet.

LVII. *C.* Ook onderscheidt de Wet zelve ten klaarsten dit *Veld* en *Jagtveld* van *gemeene paden en wegen*, en wel als opposita. Zo wordt *Art.* 15. gestatueerd. „ Dat geene *ongerechtigde* persoonen zul-
„ len mogen gaan met Roers enz. uitgezonderd o-
„ ver weg reizende, welken dan gehouden zyn te
„ blyven NB *op gemeene paden en wegen.*" Waartegen over in de volgende 16 *Art.* gesteld wordt.
„ Dat de *gerechtigde* persoon met Roers NB. *in 't*
„ *veld zullen mogen koomen.*" Kunnen 'er nu wel duidelyker bewyzen van oppositie tusschen *paden en wegen* en tusschen *het veld* gevonden worden: en dat de Wetgeever door *het veld* alleen verstaa *het*

ZWOLLE. *Duplicq van den Advoc. Knoop tegens den Adv. Fabius.*

Jagtveld, daar men het wild pleege optezoeken?

LVIII. *D.* Nog meer ten betooge, dat by het Jagtreglement overal door de bewoording van HET VELD, het *Jagtveld* bepaaldelyk verstaan wordt, *Art.* 25. is gestatueerd. „ Dat de Schepens gee„ nerhande honden met Hun NB. *in 't veld* zullen „ mogen voeren." Indisputabel zyn dit Heiden, Weiden, Kampen, Velden: met één woord het ordinaire *Jagtveld*, daar de Schaapharders gewoon zyn hunne kudden te hoeden.

LIX. *E.* Zo is *in het veld verschynen* 't zelfden met *gaan jaagen Art.* 2. *van de Ampliatie van 't Reglem.*, van den Jaare 1767. alwaar *het in 't veld verschynen*, en met zich neemen van meer dan twee Strikken windhonden verbooden wordt, 't gene ontegenzeggelyk ziet op het verschynen met Windhonden *in het Jagtveld* om 'er mede te jaagen. Want het was wederom eene evidente absurditeit te verbieden het met zich neemen van meerder strikken Windhonden langs gemeene paden en wegen. 'Er konden meer dan tien Strikken te gelyk van de eene plaatze naar de andere moeten vervoerd worden.

LX. *F.* En om deeze redenen is het, dat de Wetgeever by alle deeze Artikelen zich juist van deeze Spreekwyze bedient, om zynen bepaalden wil te verstaan te geeven. Anders was het genoeg, ja veel duidelyker, te zeggen. *Niemand zal eenige Jagthonden mogen met zich voeren. Geene Schepers zullen honden mogen met zich voeren. Niemand zal meer dan twee Strikken Winden mogen by zich hebben.* Welk bewys, uit de woorden van den Wetgeever afgeleid, zeer nadrukkelyk is, en deszelfs eigenlyk welbehaagen apodictice aantoont.

LXI. Al het welk ten duidelyke vertooge strekt, dat men in de Jagtrechten in 't gemeen, en bepaaldlyk ook *d. Art.* 8. door de woorden *in 't veld brengen*, niet anders kan verstaan, dan met honden, netten, enz. *in 't Jagtveld trekken*, dat is: daar ter plaatze, waar men gewoon is het wild op te zoeken, te jaagen, te schieten enz.

LXII. *G.* Dit wordt ook nog bevestigd door de

woor-

woorden van dien zelfden 8sten Art. „ het zy onder „ wat pretext het ook zoude mogen wezen," welken aanduiden: dat, offchoon iemand wilde voorgeeven, ik gaa wel in het Jagtveld met een' hond, doch niet om het wild te vangen of te vernielen: ('t welk eigenlyk, als boven getoond, de eenige ratio Legis is) maar alleen om, by voorbeeld te recognofceeren, den hond aan te brengen, denzelven te dreffeeren: of welke andere voorwendzelen by de Jagtliefhebberen bekend zyn; (want het pretext, by den Klaager t'eindens zyn Replikaal Gefchrift opgegeeven, is extra fcopum) dat, zeggenwe, alle deeze pretexten niet kunnen verhinderen, dat daarom de daader minder in de by *deezen Artikel* geftatueerde boete zoude incurreeren Dan dit alles quadreert niets op het geen over gemeene paden en wegen.

ZWOLLE. *Duplicq van den Advoc.* Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

LXIII. 3tio Nu volgt uit dit betoog van tegenoverftelling van *het veld* tegen *paden en wegen* ook nog van zelf, dat men langs paden en wegen met een' jagthond met alle recht mag gaan, en dit volkoomen geoorloofd is. Oppofitum enim idem operatur in oppofito, quod propofitum in propofito. Dat, geappliceerd op ons geval, te kennen geeft. ' In het Jagtveld is het niet geoorloofd met een ' Jagthond te gaan, gevolglyk is het, uit kracht ' van tegenftelling, al geoorloofd op de tegenover- ' geftelde gemeene paden en wegen met een' hond ' te wandelen.' Quale argumentum ab oppofitis validum effe probat *d. Barbof. L. A. tb.* 193.

LXIV. 4to Een vierde bewys voor het gepermitteerde in deezen, ligt daarin. Dat de eerfte Hooge Infteller van dit Reglement, met het onderfcheid maaken *tusschen honden, die tot de Jagt geleerd of bekwaam zyn*, en tuffchen *Huishonden* (zie *Art.* 8 *en* 10) expres fchynt gewild te hebben. Dat de Jagthonden zouden vry en vrank mogen gaan, zonder door het bungelen befchadigd of bedorven te worden, mids zy alleen gehouden wierden buiten het Jagtveld, daar aan de Wildbaan konden hinderlyk zyn. Maar dat in tegendeel de Huishonden

ZWOL-LE. wel overal konden loopen, als der wildbaane onschadelyk: (welk voornaam doelwit van dit Plakaat men altoos moet voor oogen houden in deszelfs interpretatie) maar, dat zy achter met een' bungel moesten belemmerd worden, om het koren, gras enz. in de Zomertyd met hun geduurig loopen niet te verderven.

Duplicq van den Advoc. Knoop *tegens den Adv. Fiscael* Fabius.

LXV. 5to Hier koomt nog by, dat, als gezeid, dit Plakaat dient ter conservatie van het Wild, en gevolglyk tot nut en genoegen der wezenlyk berechtigden tot de Jagt. Welk oogmerk geheel zou gemist worden, indien men de woorden *in het veld brengen* extendeere tot het losloopen der Jagthonden op alle plaatzen, paden en wegen. Want dan was dit in effect het zelfde, als of 't Reglement geboode, *dat de Jagthonden dien geheelen tyd moesten vast liggen*: waar door alle Jagthonden notoir onbruikbaar zouden worden. Ontegenzeggelyk direct het oppositum aan de intentie van het geheele Reglement. Ook hadt de Wetgeever dan veel korter en minder captieus kunnen statueeren, met één woord: *dat alle tot de Jagt bekwaame honden dien gefixeerden tyd moesten vast gehouden worden*, zo als reeds boven hebben aangemerkt. Doch de Hooge Insteller van deeze Jagtwet was een veels te groot Kenner en Liefhebber van het Jagtwezen, dan dat zulk een nadeelig gebod voor de Berechtigden zoude hebben gewild.

LXVI. 6to Eindelyk, om niet meer by te haalen: deze onze uitlegging, van *op gemeene paden en wegen* met een' Jagthond vry en onbreukbaar te mogen gaan, is door de algemeen aangenomene gewoonte van alle tyden, staande dit Plakaat, van alle Ingezetene Berechtigden van hoogeren en minderen rang, van Renten van Privaaten, van de Liefhebberen zelven en van hunne Schutten, zo univerzeel bekrachtigd, dat 'er misschien geenen gevonden worden, die hier aan twyffelen. Waarom ook de Ondergetekende dit, ter goede trouwe, altoos gepraktizeerd heeft, conform allen anderen: zelfs niet vermoedende, dat hier aan eenige twyffel overschoo-

ſchoote. Ja de Ondergetekende heeft mogelyk vyf-entwintig maalen Heeren van de Regeering, Anderen, Jaageren, Oppaſſeren enz. ontmoet, over weg gaande wandelen met eenen hond by zich, zonder dat Hem dieswege ooit iemand gewaargeſchouwd, veel min gemoeid hebbe. En, indien de Heer Advokaat Fiskaal alle zulke Berechtigden of Schutten, die met een' Jagthond langs paden en wegen wandelen, goedvinde te actioneeren; zal de Ondergetekende, na 't einde van de Jagt, zyn Wel-Ed. nog wel eenig amuſement met dergelyke gevallen bezorgen.

ZWOLLE. *Duplicq van den Advoc.* Knoop *tegens den Adv. Fiſcael* Fabius.

LXVII. Met alle welke redenen, hier boven betoogd, de beklaagde meent, ten genoegen Jagrechtens deezer Provincie, beweezen te hebben *aan de eene zyd*, dat Hy Ondergetekende in deezen niets te veele gedaan, maar alleszins voldoende redenen gehad hebbe tot oppoſitie, en *aan de andere zyd*, dat de Heer Advokaat Fiskaal Hem gemoeid hebbe, en nog moeje met eene futile, frivoole, temeraire, vexatoire Actie.

LXVIII Als hebbende zyn Wel Ed. *de jure moeten weeten*, wanneer Hem eene dugtige Actie geſchapen zy, en dat Hy geene ondugtige behoore te entameeren: en *de facto moeten examineeren* præciſe en adcuraat, wat 'er gebeurd zy, eer en alvoorens iemand met dergelyke nietige Vexatien begon te importuneeren.

LXIX. Waarom, by iteratie, ten allerkrachtigſten, den Heeren Adſeſſoren of Referenten ter conſcientieuſe betrachtinge overgeeven het punt van koſten, kunnende geene equitabele en onpartydige Rechtsleer immer iets anders dicteeren, dan dat een gantſch onſchuldig Beklaagde van zulke enkele moeite veroorzaakende Aanſpraaken en Betichtingen koſt en ſchadeloos geabſolveerd worde.

LXX. Waarom hier by ditmaal beruſtende van Duplyk gediend houden.

En by de eenmaal ter Schriftuure van Antwoord genomene Concluſie perſiſteeren. Ofte enz.

(*getekend*) J. W. KNOOP.

ZWOLLE, Het gevolg was, dat deze rechtszaek op den 14 van Wintermaend 1773. by vonnisse van het meergem. Hoogadelyk Jagtgerecht, aldus is beslist geworden.

In zake voor dezen Hoogadelyken Jagt en Landdrosten Gerichten van Zalland al nog strydig en onbeslist hangende tusschen Mr. A. N. Fabius *als Adv. Fiscael R. O. Klaeger ter eenere, en Mr.* J. W. Knoop *Beklaegde ter andere zyde, alwaer de Klaeger by Request van den 23 Sept. dezes jaers deede voordraegen, dat de beklaegde zoude enz.*

Vonnis van 't Jagtgerecht tusschen den Adv. Fiscael Fabius *en den Advoc.* Knoop.

Hier over gezien, en met vereischte aandagt onderzogt wederzyds op de respective termynen ingediende schrifturen, en ten Prothocolle gereceseerde dingtaalen, met de daar by overgelegte schynen en bescheiden: en voorts gelettet waar op in dezen ter stuur van onzydig Recht eenigsints te letten stonde; zo hebben wy het aanstonds ten eenenmaal onnodig geagt, in een wydloopig detail te treeden over het geen de Beklaagde ten opsigte van de manier van procedeeren, de plano in Jagtzaken, so wel by desselfs Belangens, als naderhand by Duplycq, so ampel heeft geraisonneerd. Wyl dog by Decreet van deezen Hoogadelyken Geregte van den 1 Nov. conform de Resolutien van Ridderschap en Steden, en de constante voor deze Hoogadelyke Vierschaar vigeerende practicq, verstaan zynde, dat deeze saak de plano zoude worden afgehandeld, den Beklaagde hierin ook heeft berust: en datelyk op den daar aan volgenden by prolongatie aangestemden termyn van den 19 Nov., ten principale geantwoord en gelitisconteſteerd, waar uit van selfs voortvloeid, dat al het geen de Beklaagde, wegens de manier van procedeeren, in dezen heeft te blade gebragt, ten eenemaal hors du saison is. Wyl dog, wanneer een Beklaagde, zig ten principaale inlaat, en met de Aanlegger litisconteſteerd, geen Exceptive of Dilatoire middelen meer in Consideratie komen, of in judicando eenige reflexie meriteeteeren

ZWOLLE. *Vonnis van 't Jagtgerecht tusschen den Adv. Fiscael Fabius en den Advoc. Knoop.*

teeren, vide Landr. part. 1. Tit. 10. Art. 8. Ook hebben wy vermeind, dat het gansch onnodig zoude zyn, een naukeurig onderzoek te doen, nopens de gegrondheid of ongegrondheid van het aan zyde van de Beklaagde op den 1 Nov. van den Klaager gevoorderde Declaratoir, *of hy namentlyk zynen Attestant Jan Holterman als Jager, of als particulier wilde hebben aangemerkt.*

Om dat de Beklaagde, die zelfs Art. 16 van zyne Belangens zoekt te beweeren, dat hem het eischen van zodanig Declaratoir, by het op gezegden 1 Nov. ergane Decreet, niet is afgesneden, het zelve (zo hy zulks nodig had geoordeeld) op den termyn hadden moeten reitereeren, daar hy nu, door die als toen gedane Litis Contestatie, ten Principaale geagt moet worden, daar aan gerenuncieerd te hebben; met een gevolg, dat een ampele discussie van dit poinct, thans mede niet te passe komt.

Eindelyk: zo heeft ook al weder, om die zelve redenen by ons geen de minste attentie kunnen meriteeren, de klagten, welke de Beklaagde t'eindens van desselfs ingediende Belangens komt te doen, als zoude hy in deezen, tegens de analogie van Regten in Arrest procedures, door een arrest op de goederen aan zynen competenten Rechter onttrokken, en tot een vreemde Vierschaar geëvoceert zyn; daar dog de Beklaagde, by zyn gerecesseerde van den 1 Nov., reeds hadde gedeclareerd, *voornemens te zyn, zig aan de Judicature deezer Hoog Adelyke Vierschaar ter dezer instantie in dit geval te submitteeren.* En de Beklaagde ook boven dien, zo hy zig hier in beswaart hadde gevonden, de Exceptio fori incompetentis, zoude hebben moeten tegenwerpen, in stede van ten principaale te antwoorden, en te litis contesteeren.

Het welk ons dan van zelven opleid tot een nadere beschouwinge van de zaak ten principaale: en een aandagtiger betragting van de middelen van defensie, welke de Beklaagde tegens den Eisch van den Klaager heeft aangevoerd en te berde gebragt. Ten welken opzigte het ons in den eersten opslag

ZWOLLE. Vonnis van 't Jagtgerecht tusschen den Adv. Fiscael Fabius en den Advoc. Knoop.

den van den weg moest afgaan, om dien Heer te spreeken &c. en dat hy Beklaagde vervolgens na deeze rencontre weerom gekeert, en na den Dyk is te rug gegaan.

Gemerkt: door dit alles het factum van het wandelen met een hond over Olsterwaarden, door de Beklaagde zelfs geconfesseerd wordende, wy het zelve ook daarom, al is het bewys van den Klaager niet volkomen, na regte egter voor bewesen moeten houden, vermits de eigen Confessie van een Beklaagde het sterkst bewys is, dat een Regter immer kan vorderen, bysonder zo dezelve judicieel is als alhier. *Est enim confessio judicialis declaratio facti coram judice Competente, voce aut literis facta, cujus vi Confessus habetur pro judicato, neque alia probatione opus est: L. un. Cod. de Confess. Tot. Tit. ff. Eod. vid. Gail. observat. Lib. 2. observ. 89. n. 6. Meyer Colleg. Arg. Lib. 42. Tit. 2. n. 9. S. van Leeuwen Cens. For. part. 2. Lib. 1. Cap. 29. n. 24.* en een menigte aldaar aangehaalde Wetten en Aucteuren.

En, of wel een Judicieele Confessie van een Beklaagde doorgaans van die kragt is, dat daar op Condemnatie valt: daar dog, volgens het gemeen gevoelen van genoegzaam alle Regtsuitleggeren, in *Confitentem nullæ judicis sint partes, nisi ut condemnet. per not:*; So is egter dat axioma van Regten ons in deesen niet genoegsaam applicatif op het onderhavige geval, of, ter dadelyke verwysing van de Beklaagde, sufficient voorgekomen. Wyl dit Brocardicum juris, noodwendig veronderstellende, dat het geconfesseerde contineerd een factum, dat Condemnabel en strafbaar is, de Beklaagde in deezen zyne Confessie (waar uit wy denzelven thans alleen beoordeelen, en welke wy gevolglyk niet mogen splitsen, of schiften, maar voor het geheel moeten aannemen, so als die legt: volgens het betere gevoelen der meeste Regtsgeleerden, men zie *Hartin: Pistor: Lib. 4. quest 16. n. 1. glos. Bart. & D. Dres in L. si quid. cod. de Except. & in L. aurelius § idem. quæst ff. de Lib. legat Sim. van Leeuwen Cens. For. part. 1. Lib. 4. Cap. 36 n. 25 Voet ad tit. ff. de Confes. N. 5. Scharff. Obs. 385.* en *D. Drs. ibid.*) wel uitdrukkelyk bepaald by *Duplicq* Art 50. tot *het wandelen over of langs het gemeene pad met een Jagthond by zig.*

Het

Het welk de Beklaagde uitdrukkelyk beweerd, dat by den 8 Art. van het Jagtreglement, waar uit de Klager alhier tegens hem ageert, niet verboden zoude zyn: en daarom by den 22. Art. van zyne *Belangens*, en ook na des, iterative reisen by *Duplicq* ten kragtigsten ontkend, *dat hy op gemelde* 31 *July* 1773 *met een Jagthond* OP HET VELD GEGAAN HEEFT TEGEN HET GESTATUEERDE ART. 8. VAN HET JAGTPLACCAAT DEN 11 APRIL 1748. GERENOVEERT.

ZWOLLE.

Vonnis van 't Jagtgerecht tusschen den Adv. Fiscael Fabius *en den Advoc.* Knoop.

Waar door wy ons dan ook eindelyk verpligt geoordeeld hebben, om kortelyk te moeten komen tot een nader onderzoek van den gem. 8. Art., en het daar by gedane verbod, *van geen honden tot de Jagt geleerd of bekwaam, van den* 1 *Martii tot den* 1 *Sept.*, *het zy onder wat pretext het ook zoude mogen wezen, in het veld te mogen brengen.*

Waar omtrent de generaale bewoordiging van dien Articul, in den eersten opslag, wel schynt te innueeren, dat zy de explicatie, die de Beklaagde daar aan komt te geven, niet kan dulden.

Dan, wyl het zeker is, dat een Rigter, om het verstand van een Wet, en de wille van een Wetgever te beoordeelen, nimmer aan de blote schorse der woorden moet blyven hangen, *cum scire leges non sit verba earum tenere, sed vim ac potestatem. L.* 17. *ff. de LL. arg. L.* 69. *ff. de Legat.* 3. *L.* 6. §. 1. *ff. d. V. S. L.* 13. *L.* 29 *ff. de Legg.*

En ook de eerste Regulen der Uitlegkunde dicteeren, *Quod legis mens magis sit attendenda, quam ejus verba*, en dat men daar over niet kan vonnissen, *nisi tota lege inspecta: cum ex antecedentibus frequenter evidens evadat legis sententia L.* 24. *ff de Leg. vid. Voet ad tit. ff. de Legibus*, die aldaar *n.* 20 handelende over de uitlegginge der wetten, waar toe den Regtsgeleerden en Regteren bevoegd zyn, onder anderen zegd: *quod generaliora Legum effata restringant ad illos casus, in quibus solis manifesta & adæquata legis ratio locum habet*; soo hebben wy, deeze algemeene gerecipieerde principes van Regten in het oog houdende, gemeint, dat het straks gemelde *verbod*, *van in het veld brengen van honden*, moet beschouwd en genomen worden in zyn verband, met het in dien

zel-

Zwolle.

Vonnis van 't Jagtgerecht tusschen den Adv. Fiscael Fabius *en den Advoc.* Knoop.

Alles ten betoge, dat uit dit gededuceerde deeze Conclusie volgen moet: namentlyk. Dat wanneer de Beklaagde, by zyne op den 31 July 1773. op de Olsterwaarden met een hond by zig gedaane wandelinge, niet is geweest van de gemeene weg of pad, deselve als dan het 8ste Art. van het Jagtreglement niet heeft gecontravenieert.

En, by tegenoverstelling, dat, zo wanneer hy by die wandeling niet altoos op de gemeene weg of pad is gebleven, en dus met zyn hond, onder prætext van deeze wandeling, in het Jagtveld is verschenen, hy als dan, als een overtreeder van dien Articul, in de daar by gestatueerde pœne moet worden gecondemneerd, sonder dat egter uit de weinige schreeden, welke de Beklaagde avoueerd, van de weg te zyn afgegaan, om de Heer W. R. Sloet te spreeken, iets ten zynen laste kan worden geinfereerd.

Dan wyl wy de situatie van de gelibelleerde plaatsen niet accuraat genoeg kennen, om te kunnen bepaalen; of de door den Beklaagde geconfesseerde wandeling met zyn hond by zig, heeft kunnen geschieden, zonder van de gemeene weg of pad af te wyken, en ons zulks derhalven twyffelagtig was; zo hebben wy geoordeeld, dit te moeten laten aan den Eed van de Beklaagde, welke hy by Duplicq gezegd heeft wel te kunnen doen.

Om welke dan, en andere Regten en redenen meer, het Hoog Adelyke Jagt- en Landdrosten-Gerigte voornoemd, met ingenomen advys van onpartydige Regtsgepromoveerde Adsesforen, tusschen Parthyen Regt doende, verstaat en decreteerd:

Dat, zo wanneer de Beklaagde onder Eede zal hebben verklaard: *Dat hy des avonds op den 31 July 1773. van zyn Huys na den Houtwaard aan den Yssel gegaan is, dat hy vervolgens het Veesener voetpad is langs gewandeld tot dat hy de Heer R. W. Sloet, rencontreerde en sprak, en dat hy vervolgens na die rencontre weerom gekeerd, en naar den Dyk te rug gegaan is, en dus gewandeld heeft over of langs het gemeene pad, met een Jagthond by zig, zonder in de geheele gelibelleerde wandelinge van de gemeene weg of pad te zyn afgeweeken, als alleen eenige schreeden, om den Heere R.W. Sloet te spreeken;*

Den Klaager alsdan in zyn genomen eisch en conclusie behoorde te worden verklaard niet te zyn ontvangelyk: denzelven, in dien val daar in niet ontvangelyk verklarende mits deezen: de Beklaagde dan ook in dien val daar van absolveerende: de kosten dan nog om redenen Compenseerende.

Aldus gepronuncieerd ter præsentie van den Advocaat Fiscaal A. N. Fabius en Pr. T. Tobias, als mede van Pr. S. D. Smook, als bediende van den Beklaagde. Beide Partyen versoeken Copie van het dictum van het Decreet.

Versoekende Pr. S. D. Smook, dat een Termyn tot het doen van den aan den Beklaagde opgelegde Eed moge worden geprefigeerd.

ZWOLLE. *Vonnis van 't Jagtgerecht tusschen den Adv. Fiscael* Fabius *en den Advoc.* Knoop.

Decreet.

De gemelde termyn word gesteld op aanstaande Maandag den 20 dezer, zynde zulks met Consent van partyen & renunciatis feriis.

Pro vera Copia

GEORG ROYER.

Wanneer dan de termyn, met toestemming van partyen op den 20 van Wintermaend 1773 bepaeld, verscheen, is wanneer voor den Jr. *A. W.* Baron *van Pallandt*, Heer van Zuithem, Verwalter Landdrost van Zalland, en de Assessores *R. Sandberg*, in de plaets van *R. Veen*, en *Georg Royer*, beiden Rechtsgeleerden, van wegen den Advocaet *Knoop* het volgend Reces ingediend:

Compareert in dit Hoogadelyk Gerecht Proc. S. D. Smook, in zyne bekende qualiteit van Ge-

 vol-

ZWOLLE. volmachtigden van den Advocaat J. W. Knoop: naamens denzelven dit onderstaande in Judicio overgevende.

Reces van den Advoc. Knoop *wegens den opgelegden eed.*

„ De Ondergetekende uit het dictum van Sententie, gepronuncieerd den 14 Dec. 1773, hebbende „ moeten zien, dat Hem een Eed is opgelegd, om „ te verklaaren *ten naasten by* het gene Hy by *Art.* „ 48 en 49 *van zyn Duplyk* gesteld had alzo te zyn „ gebeurd: en waarvan Hy *Art.* 50 zeide, zulks *met* „ *eede* NB. TE KONNEN *staaven.* Zonder dat Hy dit „ voor eene presentatie van Eed wilde gehouden „ hebben, als oordeelende om by Duplyk voorgedraagene redenen, dat eene Eeds presentatie geheel niet te pas koome in cas subject. Schoon het „ gezeide zulk eene zaaklyke waarheid inhielde, „ waarop den Eed KONDE doen.

„ Maar by dit dictum van Sententie is *boven dien* „ bygevoegd, te zullen moeten verklaaren: „ dat „ Hy Onderget. over of langs het gemeene pad met „ een' Jagthond by zich gewandeld heeft, NB. *zonder in die geheele gelibelleerde wandeling van den* „ *gemeenen weg of pad te zyn afgeweeken, als alleen* „ *eenige schreeden, om den Heer R. W. Sloet te spreeken* ", Op welke de bygedaane woorden de Onderget. den Eed letterlyk niet kan afleggen, om „ dat Hy met geen waaragtige zekerheid thans meer „ weet, of misschen niet by Schepen, by Hout, by „ een Krib, op de Weide, of dergelyken, daar de „ attentie op mogt gevallen zyn, is blyven staan, of „ eenige schreeden van het eigenlyke voetpad min „ of meer is afgeweeken: het kan zyn van Ja, het „ kan zyn van Neen. Niets zekers is Hem daarvan „ thans meer bewust: en kan dus, en wil dus, als een „ eerlyk man, offschoon de geheele zaak tienmaal „ moeste verliezen, hiervan niets als eene zekerheid beëedigen.

„ Anderszins, behoudens deze uitzonderingen, wat „ de zaak, daar het hier op aankoomt, aangaat, is de „ Onderget. in staat, by eede te erhouden, *dat dien* „ *avond van Huis naar de Houwaard aan den Yssel gegaan is, dat Hy voorts het voetpad langs heeft gewandeld,*

ZWOLLE.

, *deld, tot daar Hy den Heer Sloet heeft gerencontreerd,*
, *alwaar Hy eenige schreeden van den weg moest af-*
, *gaan, om dien Heer te spreeken: en dat de Onderget.*
, *na deeze rencontre weerom gekeerd, en naar den Dyk Reces*
, *gegaan is, zonder dat Hy van den weg is afgeweeken, van de*
, OM DEN HOND IN 't VELD TE BRENGEN. 't Welk
, toch alleen het hoofdpunt is, dat de Ondergete-
, kende weet waar te zyn, en op 't welk ter goede
, trouwe is voortgevaaren. Waarmede willen wy
, wachten, dat deeze Hoogadelyke Vierschaar zal
, genoegen neemen. Schoon ook, om niets te veel
, te doen, en om met de daad te toonen, dat het
, niet geschiedt om den tyd te rekken, de Onderget.
, zo lang niet zeker is van het kunnen presteeren
, van den opgelegden Eed, reeds van den 14 dezer
, zich van de Jagt onthouden hebbe, en ook zal
, stilstaan tot het erhouden decreet in deezen.'

Advoc. Knoop wegens den opgelegden eed.

(*getekend*)

J. W. KNOOP.

Hier tegen is van wegens den Advocaet Fiscael *Fabius* het volgende ingediend:

Hierop erschenen Dr. A. N. Fabius en Proc. Tobias, zeggende: nu de Sententie zo gevallen is, als die daar legt, de beklaagde verplicht is, den eed conform het dictum af te leggen, en dat daaromtrent geen verandering of andere draay van woorden te pas komt: dat het ook een ieder suspect moet voorkoomen, waarom de Heer Knoop, ingevalle Hy den eed konde doen, ingevolge zyn tegenwoordig Declaratoir, niet zelve in dit Hoogad. Gerichte is gecompareerd, om zich tot de præstatie van dien vaardig te verklaaren. En dat Comparanten derhalve het ingediende moeten houden voor eene verweigerde Eedes præstatie: inhæreerende vervolgens de Conclusie ten principaale genomen, met verzoek van nadere decisie, onder serieuse recommandatie van het poinct van kosten.

Het Jagtgeregt vondt hier op goed deze zaek in advis te houden tot op den 27 van gem. Winter-

 maend

ZWOLLE. maend 1773. welke tyd verscheenen zynde dit ingevallen geschil over den inhoud van den opgelegden eed by een volgende vonnis aldus is beslist geworden:

Zwolle den 27 December 1773.

Vonnis van 't Jagtgeregt nopens den opgem. eed.

Coram de Hoog Welgeb. Gestr. Heer A. W. Baron van Pallandt, Heer van Zuithem, Verwalter Landdrost van Zalland, Assessores R. Sandberg *loco* R. Veen en Georg Royer. In zaaken van den Adv. Fiscael A. N. Fabius R. O. Klaager ter eenre, en Dr. J. W. Knoop Beklaagde ter andere zyde, het Hoog-Adelyke Jagt en Landdrosten Gerigte van Salland, gesien, gelesen, en met vereischte aandagt geëxamineert hebbende het heden agt dagen, namens de Beklaagde, gereceffeerde, houdende in substantie:
„ Dat de Beklaagde den Eed, soo als hem by sen-
„ tentie van den 14 deser was opgelegd, niet let-
„ terlyk konde afleggen: edog dat hy, behoudens
„ eenige uytsondering, in staat was met Ede te er-
„ houden, het geen vervolgens by dat Reces komt
„ op te geeven, quo fit relatio. waar meede wilde
„ verwagten, dat dese Hoog Adelyke Vierschaar
„ genoegen soude nemen &c."
Waar tegens den Klaager ten selven dage hoofdsakelyk ten Prothocolle dicteerde; „ Dat, de Sen-
„ tentie daar zynde, de Beklaagde den Eed conform
„ het dictum soude moeten afleggen, sonder eeni-
„ ge veranderinge; inhærerende wegens dese ver-
„ weigerde Eedes præstatie, de Conclusie ten prin-
„ cipale genomen, met versoek van nadere decisie,
„ en serieuse recommandatie van het poinct van
„ posten." Voorts gelettet, waar op in desen te letten stonde, en wel insonderheid: Dat het in Regten ten eenemaal notoir en inconteftabel is, dat het ampt en officie van een Rigter na het vellen der sententie geheel en al ophoud, en hy derhalven het vonnis tusschen twistende Parthyen eens hebbende uytgesproken, na des niet by magte is, het selve eenigermaten, onder wat voorwendsel sulks ook geschiede, te veranderen, soo als dit totidem verbis

uyt-

ZWOLLE.

uytdrukkelyk word geleert *in L.* 55. *L.* 14. *L.*62. *ff. de Re Jud. L.* 1. *Cod. Sent. Resc. non posse.* add. *Leyser Medit. ad ff. Tom. V. Spec.* 470. *in Pr. Huber Hedend. Regtsgel. Cap.* 37. §. 2. & *Voet ad tit. ff. de Re Jud. n.* 27.

Vonnis van 't Jagtgerecht nopens den opgen. eed.

Dat het ook in Regten even seker gaat, dat een Beklaagde, geabsolveert zynde, *soo wanneer by eenen hem by vonnis opgelegden Eed sal hebben gepresteerd* (over de valeur en constante practicq van welke vonnissen gesien kan worden *Matth. de Jud. Disp.* 11 *n.* 50. *Carpz. J. For. p.* 1. *Const.* 26. *Def.* 9. en *Voet d. L. n.* 19.) deselve als dan verpligt is, dien Eed stiptelyk te præsteren, soo als deselve is voorgeschreeven. *Illud enim expeditum est: tunc, cum a Judice defertur litigantium alteri Jusjurandum, id ea esse præstandum forma, qua Judex detulit. Voet ad tit. ff. de Jurej. n.* 30. en de aldaar aangehaalde *Holl. Consult.* 3. *Deel, Cons.* 177. alwaar uytdrukkelyk wordt gedecideert, dat sodanen Eed moet worden gedaan, *soo als die gesteld is.* Van al het welk dan ook, een noodwendig, en natuurlyk daar uit vloeijend gevolg moet zyn, dat een Beklaagde zodanen hem opgelegden Eed, onder wiens præstatie hy geabsolveert was, niet kunnende of willende afleggen, zo als hem die was voorgeschreeven, van het effect dier Sententie re ipsa moet verstooken zyn. *Voet d. L.*

Zynde ook daarenboven by alle kundige Regtsuytleggeren buyten kyf, dat soortgelyke onder præstatie van sekeren Eed absolutoire sententien, by notoire tegenoverstelling van selven in sig sluyten een stilswygende alternatoire Condemnatie, soo de Beklaagde de hem opgelegde Eed niet præsteert, en dus aan die Conditie manqueerd. vid. *Leyser in Medit. ad ff. Tom. V. Spec.* 317. *Med.* 10. *Hartm. Pistor. Obs.* 119. *n. Ult.* & omnino *Carpz. in Prov. Jur. Tit.* 12. *Art.* 3. *n.* 46 *seqq.* Welke gemeine Regtsgronden op het onderhavig geval toegepast synde, sal reeds, van selfs volgen, dat de Beklaagde, verweigerende den hem by Sententie opgelegden Eed, soo als die was voorgeschreven, af te leggen, de Klaager notoir, in dien val, een verkregen regt heeft tot de

ZWOLLE. Vonnis van 't Jagtge recht noopens den opgem. eed.

de by gemelde Sententie vervatte stilswygende Condemnatie van den Beklaagde, sonder dat het ons vrystaat in de voorgeschreven Eed eenige verandering te mogen maaken, of hier door aan een der Partyen Jus quæsitum te benemen. *Res judicata* (enim) *plenissimum jus tribuit, quod nec princeps ex potestate plenaria immutare vel auferre alicui potest. Carpz. Jur. For. part.* 1. *Const.* 26. *Def.* 14. *n.* 2 *seqq. Zoesius ad ff. Tit. de Re jud. n.* 104. En wyders, wyl ons uit alle de omstandigheden van het onderhavig geval, gepaart met de opgevolgde eigen confessie van de Beklaagde, genoegsaam gebleek, dat deselve, op de ten Requeste gelibelleerde tyd, met een Jagthond by sig, over de Olsterwaarden hadde gewandelt. Het welk sekerlyk een vry waarschynlyk vermoeden deed ontstaan, dat hy destydes, met die hond, in het Jagtveld was geweest: en daarenboven de generale woorden van de Wet, de explicatie, welke de Beklaagde daar aan gaf, in den eersten opslag nauwlyks schenen te dulden; zo vermeinden wy om deese en andere redenen, dat wy de Beklaagde, onder præstatie van den purgatoiren Eed, absolverende, egter de Costen moesten compenseren, wyl dog dit poinct, volgens het gevoelen van de hedendaasch beroemste Regtsuitleggeren, meest al aan het oordeel van den Rigter word overgelaten, omme daar inne na omstandigheden van saken en gevallen te disponeeren. *In expensarum enim condemnatione, aut compensatione, moribus nostris multum valet Judicis arbitrarium. Groenew. de LL. AA. ad L.* 13. § 6. *Cod. de Jud. Schraffert ad Ref. Velav. ad ord. Appell. Art.* 10. *n.* 3 & *Art.* 22. *in Obs. Pract. Obs.* 43. *Huber Hed. Regtsgel. V. B.* 36. *Cap.* 17. *n. Sim. v. Leeuwen Cens. For. part.* 2. *Lib.* 1. *Cap.* 31. *n.* 14. Want offschoon wel sommige gevonden worden, die beweeren, dat een Beklaagde, die onder præstatie van den purgatoiren Eed geabsolveert word, mede van alle kosten moet bevryd worden; soo kan sulks egter niet altoos steek houden. *Nec enim ferendi* sunt, *qui nunquam expensas compensandas volunt in illa specie, ubi ad juramentum alterutrius ex partibus fertur sententia; cum plures sint* ca-

casus, in quibus vincenti per juramentum sufficiat victoria causæ sine expensis. Schrassert ad Ref. Velav. Cap. 18. *Art.* 6. *n.* 8. Daar selfs sommige niet min kundige Regtsgeleerden van gevoelen zyn, dat het opleggen van den suppletoiren Eed alleen genoegsame reden is tot compensatie van kosten; *Voet ad tit. ff. de Re Jud. n.* 22. *Huber ad tit. Justit. de poen. temere litigantium* ibique in notis. *Struvius in Syntagm. Juris Exercit.* 17. *Thes.* 46. Welke bovengedagte redenen van compensatie in de alternative condemnatie niet voorhanden synde: *Cum & in Jure jurando purgatorio locum habeat, ut reus juvare detrectans pro confesso habeatur Carpz. J. For. part.* 1. *Constit.* 22. *Defin.* 17. Soo volgt hier uit van selfs, dat de Beklaagde den Eed, zoo al die was voorgeschreven, hebbende verweigert af te leggen, en gevolglyk de alternative, by die Sententie van selven ingeslotene, condemnatie sullende moeten plaats vinden, hy gevolgelyk mede de kosten der procedure sal moeten dragen.

ZWOLLE.

Vonnis van 't Jagtgerecht nopens den opgem. eed.

Om alle welke Redenen en Rechten meer, het Hoogadelyk Jagt- en Landdrosten Gerichte voorn. verstaat en decreteert: Dat in de Sententie, op den 14 deeser tusschen Parthyen gepronuncieert, geen verandering kan worden gemaakt, en dat dien ten gevolge de Beklaagde, wegens het verweigeren van den Eed, soo als die by het Dictum van gedagte Sententie was voorgeschreven, en hem opgelegd, vervallen is in de pœne van verlies van syn Geregtigheid tot de Jagt voor dit lopende Jaar; mitsgaders in de kosten van den Processe, met ook wydere condemnatie van denselven in de verdere door desselfs Edes verweygering veroorsaakte kosten, als mede die van dit Decreet, ter taxatie van deezen Hoogadelyke Gerigte,

Aldus gepronuntieert ter præsentie van den Adv. Fiscaal A. N. Fabius en Proc. Tobias, als mede van Proc. S. D. Smook, als Bediende van de Beklaagde.

Versoekende Proc. Smook Copie van 't Dictum.

In fidem

(*was get.*) GEORG ROYER.

ZWOLLE. Dog de Adv. *Knoop*, Beklaegde, meende in dit vonnis geenzints te kunnen beruſten, maer daer van zig te mogen en te moeten beroepen, gelyk hy zulks ook dadelyk heeft uitgevoerd op den 5 van Louwmaend 1774. op de volgende wyze:

De Adv. Knoop, *beklaegde dient eene acte van appel in.* Compareert ten elf uuren in deezen Hoogad. Landdroſten Gerechte van Zalland Proc. S. D. Smook, bekende Volmagthebber van den Adv. J. W. Knoop, origineelen Gedaagden en Appellant alhier, zeggende: Salvo nobiliſſimi hujus Judicii honore, in de beſtendige vorm van Rechten te appelleeren van al zodanig nul en wederrechtelyk Vonnis van den 14 Dec. des verloopene jaars 1773, als op den 27 Dec. daaraanvolgende alhier by nader Decreet is geconfirmeerd en zyn beſlag erlangd heeft in zaaken van den Gedaagden tegen den Advocaat Fiſcaal van Zalland A. N. Fabius klaager, in cas van gepretendeerde Contraventie tegen het *Jagtplak.*, gerenoveerd den 11 Nov. 1748, *Art.* 8. Erleggende tot dat eind (om hierover geene captien te hebben, ſchoon anders volgends *Landr.* 1. *D. t.* 19. *Art.* 4. *in Heeren breuken*, waar onder dit geval zoude mogen getrokken worden, geene erlegging van Sportelen plaats hebbe) de dertig guld. voor Sportelen caſu quo, en een' ouden Schild voor de boete; met aanneeminge, de verdere penningen te zullen fourneeren, ingevolge het Landrecht en nadere Reglementen. Met verzoek, dat hiervan ten ſpoedigſten aan den Geappelleerden per Extract zal worden kennis gegeeven, idque ſalvis ſingulis atque omnibus cum expenſis.

Het Jagtgeregt vondt goed, dat de bovenſtaende penningen door den bedienden Proc. *Smook* erlegd zynde, extract hier van aen den geappelleerde zoude worden afgezonden; waer op de Adv. Fiſcael *Fabius*, de zogenaemde appellabiliteit, of het vermogen van in deze zaek zig op hooger Rech-

Rechter te kunnen beroepen, willende betwisten, by Request van den 7 van gen. Louwmaend den Verwalter Landdrost verzogt, dat Partyen een termyn mogte worden bepaeld, om in gevolge Landrecht, te gelyk te dienen van *intendit*. Deze verzogte termyn daer op by Decreet vastgesteld zynden op den 10 van gem. Louwmaend 1774. diende de Fiscael *Fabius* voor den meergem. Verwalter Landdrost en de Assessores *de Lille* en *Klopman*, Rechtsgeleerden, van het volgende Reces: ZWOLLE.

Erscheenen Proc. T. Tobias, bekende bediende Proc. van den Adv. Fiscaal Fabius, exhibeerende de Request, waarby termyn om te dienen van Intendit gesteld is op heden, het welk debite is geinsinueerd: en geeft vervolgens over Intendit. *Reces voor den Advoc. Fiscael.*

Verzoekende van de Schriftuur, die Dr. Knoop hier tegen zal koomen in te dienen, visie, zo noodig Copie, en by ontstentenis van dien, na voorgaande aaneisching gedingende tot contumacie. Voorts, het zy 'er tegendeels van Intendit gediend worde of niet, de termyn, om te dienen van straffe, mogen worden geprefigeerd op heden en 14 dagen. Cum expensis.

De Procureur *Smook* copy van de ingediende stukken verzogt hebbende, wierdt zulks by decreet van het Gerecht toegestaen, en de termyn om te dienen van straffe op den 24 van dezelfde Louwmaend vastgesteld.

Het *Intendit* voor den Advocaet Fiscael *Fabius* geappelleerde, tegen den Adv. *Knoop* appellant, was van dezen inhoud:

Hoog Welgeboren Gestrenge Heer, Verwalter Landdrost van Zalland.

Art. I. Terwyl Dr. Knoop heeft kunnen goedvinden, op den 5 January 1774. een nietig appel te interponeeren.

II.

ZWOL-LE.

Intendit voor den Advoc. Fiscbael Fabius.

II. Van een Sententie, den 14 Dec. 1773. door het Hoogad. Jagtgerigte van Zalland gepronuncieert,

III. Zonder 'er by te voegen aan welk Hooger Rigter het Appel geadresseerd wordt:

IV. Op een frivool pretext, als of dit Gewysde by het nader Decreet van den 27 December eerst zyn bestlig hadt ontvangen;

V. Schoon men hier verseert in een jagtzaake waarin de plano zonder eenige form van Proces geprocedeerd en gesententieert wordt;

VI. Schoon dat Gewysde gegrond wordt op een eigen aangeboden Eed van den Appellant;

VII. Schoon de Condemnatie, die de pretente Appellant daar by heeft ondergaan, is van zeer geringe Importantie;

VIII. En schoon de Appellant door zyn eigen gedrag en handelinge reeds dat Gewysde hadt bekragtigd;

IX. Zo heeft Hy geappelleerde dit alles overweegende,

X. Uit consideratie, dat opgemelde Vonnis van den 14 Dec. 1773. zo min als het nadere Decreet van den 27 daaraan volgende, zynde dit laatste slegts een sequele en exsecutie van het origineele Vonnis, notoir is inappellabel:

XI. En dat het Regt en tyd van Appel door den Appellant daarenboven is verwerkt en verzuimd,

XII. Zig verpligt gevonden tegen dit *nietig Appel* te koomen in oppositie.

XIII. Ex dictis, dicendis, nobiliterque officio Judicis supplendis, omni meliori modo contraconcludeerende:

Dat het gewysde, waartegen de Appellant op den 5 Jan. 1774. appel heeft geinterponeerd, by Sententie van dit Hoogadelyke Gerichte sal worden verklaart te zyn inappellabel: immers dat daarvan op voorschr, tyd, zo als het Appel daar legt, niet heeft mogen worden geappelleerd, met Condemnatie van den Appellant in de kosten.

Het Reçes protocollair in de plaets van het *intendit* van wegen den Adv. *Knoop*, was dus ingerigt.

Com-

Compareert in dit Hoogadelyk Landdrosten Gerecht van Zalland Proc. S. D. Smook, bekende Gevolmachtigde in deezen, zeggende: ZWOLLE.

Zich zeer te verwonderen over het voorneemen van den Adv. Fiscaal van Zalland, *om de appellabiliteit van de Sententie*, waarover de Comparant *qqa.* op den 5 deezer maand, binnen den geprefigeerden termyn ten *Landrechte I*, 19, 14. Akte van Appel *debite* heeft geinterponeerd, en welke by deezen Hoogad. Gerechte is aangenomen, *te willen betwisten*: zo als uit het ontvangene Requeft met apoinctement van den 7 January 1774. gezien hebben. *Intendit voor den Advoc.* Knoop.

Daar het eene bekende zaak zy, dat dit stuk van *Appellabiliteit in Jagtzaaken* thans nog actueel een punt van deliberatie by hun Ed. Mog. myne Heeren de Staten deezer Provincie is: naar blyk van bygaand Extract uit het Regifter hunner Ed. Mog. Resolutien per copiam (*), in cas van onvermoedelyke ontkenning te doen authentizeeren.

Zulks,

(*) *Campen den* 11 *April* 1772.

De Heeren Tengnagel tot Luttenberg, en andere hun Ed. Mog. Gecommitteerden, in gevolge en ter voldoeninge van derzelver Resolutie Commissoriaal van den 12 Maart deezes Jaars hebbende geëxamineerd de Requeste van S. D. Smook, in qualiteit als Fiscaal van den Heer Hoogschout van Hasselt, op voorgsch. dag aan Ridderschap en Steden gepresenteerd, houdende: dat Hy voor eenigen tyd eenen Jan Engelenberg en deszelfs Zoon over de Contraventie van de Jagt geactioneerd hebbende, met dat gevolg, dat de Beklaagde was gecondemneerd in de boete daartoe staande, en kosten daarover gevallen, dezelve had kunnen goedvinden daarvan te appelleeren, vermids het Plakaat, dieswege geëmaneerd, zo op eene korte decisie, als de plano zelfs zonder forma van proces te moeten worden afgedaan, aandrong, verzoekende te mogen weeten of deeze zaak voor appellabel kan en moet op- en aangenomen worden of niet; hebben ter Vergaderinge gerapporteerd, van Advyse te zyn, dat Ridderschap de Steden deeze zaak, of wel, de daarover gevallene Sententie voor appellabel zouden behooren te verklaaren.

Waarop zynde gedelibereerd, is het zelve door de Heeren van de Ridderschap overgenomen, en hebben de Heeren

ZWOL-LE. *Intendit voor den Advoc.* Knoop.

Zulks, dat de Heer Adv. Fiscaal den Heeren Wetgeeveren zelven niet weinig schyne te willen voorbyloopen, en hun Ed. Mog. een richtsnoer hunner hooge deliberatien in handen geeven. Tot welke stoutheid de Compt. *qqa.* zich niet vermetel genoeg houdt: hebbende daarom opzettelyk verkoozen, alleen van kort protocollair Reces te dienen in plaatze van een beredeneerd Intendit. By 't welk Hy de redenen, die Hem voorkomen, conform 't Rapport van de Heeren hunner Ed. Mog. Gecommitteerden, de Jagtzaaken voor Appellabel te moeten doen erkennen, zoude hebben kunnen deduceeren: laatende liever alle deeze redenen, 't zy voor, 't zy 'er tegen mogten zyn, over aan de wyzere Examinatien hunner Ed. Mog., en dit stuk voor als nog in suspense houdende. Gelyk vermeint, om geallegeerde redenen, dat geen Gerecht thans bevoegd is, hierover finaal vonnis te vellen, en geen geappelleerde, om hierover twist te moveeren: maar een Gerecht alleen om de Grieven provisioneel, casu quo, aan te neemen, (gelyk dit by 't Hoogad. Gerecht ipso actu wordt goedgekeurd) en een geappelleerde om van straffe te dienen, ten einde deezen van uitwerking mogten zyn, zo als hun Ed. Mog. zullen goedvinden overeenkomstig hunner hooge Voorzieninge te behooren.

Vermids al wat verder over de Appellabiliteit in deezen getwist worde, enkele inepte *procedures* zyn, hoedanigen de geappelleerde niet bevoegd *is* te entameeren, nog de Appellant gehouden te ondergaan. Frustra enim expectatur alicuius rei eventus, cujus effectus nihil operatur: per notoria, zo als hier blykbaar het geval zich toedraagt. Neem eens, een Appellant voerde hierover Proces: triomfeerde: doch Ridderschap en Steden verstonden, dat deeze zaaken niet Appellabel waren. Wat effect hadde dan dit geheele Proces? Volstrekt niets.

Dies

ren Gedeputeerden der drie Steden zich met het voorsch. Rapport geconformeerd.

(*onder stondt*)

Accordeert met het voorschr. Register.

Dies het eene groote absurditeit zy, hierover te willen contest maaken: onnutte kosten en moeite verspillen, en de Procedures, tegen 't welzyn van 't Gemeen en van Byzonderen, gantsch ydel te vermeerderen.

ZWOLLE: *Intendit voor den Advoc.* Knoop.

Alwaarom de Appellant, post imploratum nobilissimi Judicii officium, salvis omnibus ac singulis contendendo concludeert.

Dat by Sententie moge werden verstaan, dat de Heer Adv. Fiscaal in deeze omstandigheden niet bevoegd is, de Appellabiliteit deezer Jagtzaake te betwisten. Maar dat de Appellant naar inhoud van *Art.* 87 van het *Reglement* van 1719. op zyn tyd van Grieven zal mogen dienen, om casu quo te zullen kunnen strekken als by hun Ed. Mog. zal verstaan worden te behooren, met expressen eisch van alle kosten deezes onnutten Incidents. Ofte zo als omni meliori modo zoude hebben moeten geconcludeerd worden, en het tegendeels Intendit zal komen te vereischen.

De bestemde tyd om van straffe te dienen met den 24 van Louwmaend 1774 verschynende, hebben voor den meergem. Verwalter Landdrost, zo de Advocaet Fiscael *Fabius*, als de Adv. *Knoop* zig vertoond. De eerstgemelde met zynen Procureur *Tobias qq.* dienende van straffe op en tegens den Adv. *Knoop* verzogt, dat 'er termyn van sluiten mogte gesteld worden. De Appellant diende insgelyks van straffe tegen het *intendit* van den Adv. Fiscael en stondt verder te wagten op de tegenhandeling van Party met beding van contumacie, als naer rechten in val van non-comparitie of non-handeling, en dat des niet tegenstaende in dat cas termyn tot sluiten mogte worden gesteld, maer in val van handelen verzogt visie van het ingediende, met een termyn van 14 dagen, om na erlangde examinatie verder tot sluiten te mogen gedingen, *cum expensis.*

Waer

ZWOL-LE. Waer op het Hoogadelyk Gerecht by decreet den termyn van fluiten tot na agt dagen bepaeld hebbende, heeft de Advocaet Fiscael *Fabius* geappelleerde, tegen Dr. *Knoop* appellant, gediend van de volgende ftraffe:

Hoog Welgeboren Geftrenge Heer, Verwalter Landdroft van Zalland.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

Art. I. Om zich een juift denkbeeld van de ftatus quæftionis te formeeren, kan 'er niets noodzaaklyker zyn, als dat men in de eerfte plaatze zyn oog veftige op de Akte van Appel, zo als die door den Appellant is ten Protocolle gebragt.

II. Daaruit tog kan en moet men ontdekken tegen welk Gewysde 't Appel of Beroep op een hooger Rechter gefchied is.

III. En dan valt vervolgens de vraag: of de decifie, waar tegen de appellatie gerigt is, appellabel zy of niet?

IV. 't Is tog zeker, dat 'er geen recht van appel in confideratie kan komen, als omtrent zulk een gewysde, waartegen het appel geïnterponeerd is. Zelfs zodanig: dat wanneer een Vonnis meerder capita behelft, en tegen één derzelven 't appel is ingerigt, de overigen voor geapprobeerd worden gehouden. *Voet ad tit. de Appell. n.* 5.

V. De woorden nu, die de Appellant by *de Interpofitie* van 't appel gebruikt, zyn deezen.

VI. Dat Hy appelleert „ van al zodanig nul en „ wederregtelyk Vonnis van den 14 Dec. des ver„ loopenen jaars 1773. als op den 27 daaraanvol„ gende, alhier by nader Decreet is geconfirmeerd, „ en zyn volle beflag erlangd heeft in zaaken &c."

VII. Nu weet men, en 't is uit de Acta proceffus evident: dat 'er, behalve de pendente lite gevallene interlocutien, twee Decreeten door dit Hoogad. Geregt zyn afgegeeven: 't éénе, zynde de principaale decifie, op den 14 December, en 't ander op den 27 December 1773.

VIII. Staanwe dan by de woorden van 't Appel een weinig ftil, zo ontdekt zich ras.

IX.

IX. Dat de Appellant zyne Provocatie niet inrigt tegen het gedecreteerde van den 27 Dec. 1773. ZWOLLE.

X. Neen: maar tegen 't Vonnis van den 14 Dec. 1773. op een nietig en waarlyk belachlyk pretext: dat dit gewysde eerst den 27 Dec. zyn beslag bekoomen had. *Straffe voor den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde.*

XI. 't Raakt ons eigenlyk niet: waarom de Appellant zyn Appel niet liever tegen 't Decreet van den 27 December, waarvan de fatalia op den 5 January, den dag der Interpositie van Appel, nog niet verlopen waren, gedirigeerd heeft.

XII. Dog niets verbiedt ons de Gedachten, die daarvan hebben, alhier te blade te brengen, welke daarop uitkoomen.

XIII. De pretense Appellant kon ligt bemerken, dat het appelleeren van 't Decreet van den 27 December weinig ingressie zou vinden, wanneer 't gewysde van den 14 te vooren als begroeid en in rem Judicatam ergaan, (gelyk het waarlyk was) wierdt aangemerkt.

XIV. *Eensdeels:* om dat, Hem de Eed purgatoir by 't eerste Gewysde zynde opgelegd, nu Hy declareerde dien Eed niet te kunnen of willen presteeren, naar regten pro confesso moest gehouden worden.

XV. *Reus jusjurandum purgatorium detrectans pro confesso babetur*, zyn de eigene woorden van *Leiser. in Medit. ad ff. vol. III. Specim.* 142. *in Coroll. ad fin. n.* 2. die we even eens en in genoegzaam dezelve termen vinden by *Carpzov. in Proc. Jur. t. XII. ad Art.* 3. *n.* 48.

XVI. Is tog zo een, die den purgatoiren Eed weigert te presteeren, te houden voor een Confessus, dan moet het gedecreteerde over die verweigering zyn een Gewysde over de Confessie van partyen.

XVII. Hoedanig Gewysde naar ons *Landrecht I*, 19, 6. niet is appellabel.

XVIII. Leezende men *Art.* 5. „ Insgelyks wordt „ niet geappelleerd van Sententien uitgesproken in „ zaaken van possessie."

XIX. En *Art.* 6. „ Item van Sententien of oor-

ZWOL-LE. „ deelen, gegeeven *over de eigen Confessie van partyen.*"

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

XX. *En andersdeels.* Om dat het decreet van den 27. Dec. slegts is een exsecutyf, eene sequele, en noodzaaklyk effect van 't vonnis van den 14 te vooren.

XXI. Zo dra tog 't eerste Gewysde in rem judicatam ergaan was, kon 'er, by verweigering van den eed, niet anders volgen, dan de Condemnatie, als iets, dat in 't eerste vonnis van zelve lag opgesloten.

XXII. Zynde dit by de redenen van 't Gewysde van dit Decreet de jure genoeg geprobeerd.

XXII. Waarom men 't adres en instantie tot het afgeeven van dit nader Decreet niet anders kan considereeren, als een verzoek van exsecutie, en 't Decreet, als een Exsecutyf gewysde van 't eerste begroeide Vonnis.

XXIV. 't Welk al weder naar *Landr. d. t. Art.* 12. dit decreet inappellabel maakt.

XXV. 't Is wel waar, dat van exsecutie appel gepermitteerd wordt, als de maat daarin wordt te buiten gegaan: dog dit kan hier geen applicatie vinden, daar dit nader Decreet is conform aan 't recht. Zelfs zo, dat 't als een notoiriteit, die in rechten geen dubieteit ter wereld heeft, kan en moet aangemerkt worden.

XXVI. Zynde het boven dien met de gezonde reden strydig, van zodanig decreet, als *is dat van* den 27 December, appel te willen admitteeren, zo dat men niet eens na een expresse Wet zou behoeven om te zien. Nam legem quærere, ubi adest ratio naturalis, est infirmitas intellectus.

XXVII. Zal tog een Appel van eenige consideratie zyn; dan moet de Appellations-Regter de zaak kunnen en mogen beoordeelen, of 'er wel of kwalyk geweezen is.

XXVIII. Dat nu is in deeze situatie van zaaken, en, verondersteld zynde, dat het eerste Decreet begroeid is, onmogelyk.

XXIX. Door dat eerste Decreet is de Regter zodanig de handen gebonden, dat hy geene alteratie kan

of

ZWOLLE.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

of vermag te maaken, en niets anders doen kan, als te vraagen, an juratum fit, en, by defect van dien, te condemneeren.

XXX. Even eens als in alle andere Exfecutie en Gewysden geen verder onderzoek te paffe komt, als, an judicatum fit: zonder dat 'er iets aan doet bene aut male.

XXXI. Uit welke gronden ook zeker proflueert, a confirmatoria non appellatur.

XXVII. Waarover de berugte *Herm. Conring. Obf. Dicafter. Ooftfrif. Obferv.* 13. zich dus uitlaat.

XXXIII. *A confirmatoria primæ inftantie non appellatur. L.* 1. *ubi DD. Bart. & Bald. ib. n.* 4. *C. quando provoc. non eft neceff.*

XXXIV. *Maxime, quando narratur, a prima fententia appellatum non effe, cum per illam femel parti jus fit quæfitum. Aut præjud. Camer. verb. Appell. null. §. A. Confirmatoria* 1.

XXXV. *Ubi præjudicia ex hoc fundamento denegatorum proceffuum allegat. In dicafterio fimiliter fæpiffime hæc ratione proceffus denegati. Prout etiam den* 4 *Juny* 1662. *In Sachen Albert von Lingen contra Sitfe Ubben erven Johan Jurgens, en Conf. Appellanten, proceffus appellatorii a Sententia, den* 10 *May* 1662. *pronunciata denegati, eo, quod hæc fententia erat confirmatoria, Anno* 1662 *den* 17 *Aprilis lata, a qua appellatum non erat.*

XXXVI. Aan welke leer van *Conringius* de groote *Schraffert* zyn zegel hangt *ad Reform. Velav. Cap.* 23 *ad Art.* 8. *n.* 1.

XXXVII. Hebbende wy ook, op fundament, dat het Decreet, waarvan geappelleerd wierd, flegts was een Confirmatoir van een vorig, alzo gedecideerd gevonden by 't Scholten Gerigt van Raalte den 24 Maart 1716. Ref. S. Tichler.

XXXVIII. Dan, we hebben hier boven gezegd, dat 'er in deezen, geappelleerd is, van 't vonnis van den 14 Dec. 1773. en dus is 't eenige quæritur alhier: of dat Gewysde appellabel was, ten tyde van 't geinterponeerde appel.

XXXIX. Vooraf moeten we hier reguardeeren, dat

ZWOL-LE.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

dat onze Landswetten de appellen geenszins gunstig zyn: zo dat alhier, behalve de generaale regel, dat de appellen worden uitgeslooten daar 't gemeene Recht dezelven verbieden, nog verscheiden andere Proceduuren en omstandigheden worden opgeteld, waarin dezelve geen plaats hebben.

XL. Waaronder de zodanigen zyn, die 't Appel veel meer bepaalen, als andere Statuten.

XLI. By voorbeeld *Art.* 5. worden in 't generaal sententien, uitgesproken in zaken van possessie, in appellabel verklaard: schoon 't anders juris communis is, dat alleen de vonnissen in possessorio summarissimo 't Appel geëximeerd zyn. *Carpzov. in Procesf. Jur. t.* 17. *Art.* 4. *n.* 16.

XLII. *Art.* 10 en 11. *d. t. Landr.* worden in 't generaal aan 't Appel geëximeerd oordeelen in zaken van Magenaas, en kledingen en verdiend loon.

XLIII. Waar vindt men dit zo generaal gestatueerd? Schoon 'er wetten zyn die zulke zaken provisioneel pendente appellatione exsecutabel stellen. *Sande Decis. fris. L.* 1. *t.* 13. *def.* 4.

XLIV. *Art.* 13. wordt de Appellatie verbooden in Crimineele zaken, medebrengende corporeele of capitaale Straffen, schoon jure Romano in criminalibus, weinige gevallen uitgezonderd, een zeer ampele licentie van appel gegeeven wierd.

LXV. Als te zien in *L.* 6. *D. de Appellat.* daar we leezen: *non tantum ei, qui ad Supplicium ducitur, provocare permittitur, verum alii quoque nomine ejus non tantum, si ille mandaverit, verum quisquis alius provocare voluerit &c.*

XLVI. Waaruit we dit gevolg afleiden, en als een rigtsnoeg, die in 't behandelen deezer en soortgelyke procedures wel in agt genomen moet worden, hebben voor te stellen. Dat men niet faciel moet zyn in 't admitteeren van Appellen: nogte het oog vestigen op zulke vreemde Wetten en Gewoonte, die de licentia appellandi meer de ruimte geeven, maar veel meer op de Analogie van ons statutair recht, en zulke Costumen, die de macht van Appelleeren meer bepaalen, behoort gezien te worden.

XLVII.

XLVII. Op welke gronden toetreedende, om de inappellabiliteit in deezen te demonstreeren. ZWOLLE.

XLVIII. 1. Zo dient in de eerste plaats, dat wy hier verseeren in een Jagtzaak, die by extraordinair Proces behandeld, en behandeld heeft moeten worden. *Straffe voor den Advoc. Fiscael de Fabius, geappelleerde.*

XLIX. 't Is tog bekend, dat op den 20 April 1686. by haar Ed. Mog. Ridderschap en Steden Staaten deezer Provincie, verstaan is: dat by aldien iemand van de kleine Steden, haar burgeren haar mogten onderstaan, het jaagen te ondernee-men, dat dezelve door de respective Heeren Dros-ten, „ de plano naar de Plakaaten zullen mogen „ worden gebreukt, zonder dat die Heeren zullen „ gehouden zyn, met de Contraventeurs daarover „ proces te voeren.

L. En dat dit geresolveerde, het geen eigenlyk alleen bepaald was tot de Burgers der kleine Steden, zo de jagt kwamen te exerceeren, een merkelyke extensie heeft bekomen by de Resolutie van den 20 Maart 1751.

LI. Waarby verstaan is de Officieren van Ridderschap en Steden ernstig te recommandeeren, om aan de exsecutie van 't Reglement op de Jagt exactelyk de hand te houden, en NB. tegen alle Contraventeurs na de Resolutie van den 20 April 1686. en na den inhoud van het Plakaat en Reglement op de Jagt te procedeeren.

LII. Terwyl door 't procedeeren na de Resolutie van 1686. niet anders kan verstaan worden, als 't breuken de plano, sonder figure van proces: om dat dit is de eenige Procedeerens vorm, waarvan die Resolutie gewaagt.

LIII. Zynde deeze Proceduur ook dien conform geventileerd en behandeld geworden.

LIV. Als dog op den eerstgestelden termyn van berigt, gevallen den 1 Nov. 1773. de Appellant deze zaak in 't wydloopige zogt te brengen, heeft de Geappelleerde zig daatelyk op de voornoemde Resolutien beroepen, en geëischt, dat 'er de plano

ZWOL- LE. conform de intentie van haar Ed. Mog. gedecideerd zou worden.

LV. Wanneer dit Decreet gevalle is.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

LVI. „ Het Hoogadelyk Jagtgerecht accordeert „ om redenen aan den Beklaagden termyn tot aan„ staande Vrydag over 14 dagen, zullende zyn den „ 19 dezer, om alsdan *de zaak de plano* ingevolge „ het Jagtreglement en verdere Resolutien van Rid„ derschap en Steden, omtrent de Jagt genomen, „ te moeten afhandelen: de kosten tot uitdragt van „ zaaken reserveerende.

LVII. Wien conform dan ook deeze zaak vervolgens is geventileerd, zynde nog wel een termyn of twee daarin gevallen: dog alles extraordinair, levato velo, zonder te observeeren de ordinaire trein in 't wydloopig behandelen van processen, met recessen en incidenteele gedingen, voorts met het sluiten, verzenden, en wederinkoomen van een Procedure, practicabel.

LVIII. Gelyk men 't breuken de plano, zonder figure van Proces, ook zo niet moet opvatten, als of een Beklaagde niet gehoord moest worden.

LIX. 't Gene tegen alle recht en reden zou aanloopen: omdat de defensie niemand, in wat geval 't ook zy, mag benomen worden:

LX. Maar cum mica salis. Zo dat de Drosten zonder ordinaire trein van procedeeren de Contraventeurs breuken na sommier verhoor.

LXI. Behoorende men nu deeze korte, extraordinaire en summiere manier van procedeeren meer in reguard te neemen, om te besluiten, dat deeze zaak is inappellabel.

LXII. Die 't gezonde vernuft raadpleegt, zal daatelyk in eene idée vallen. Dat, wanneer de Drosten niet gehouden zyn met de Contraventeurs proces te voeren, gelyk dit de eigene woorden der Resolutie van 1686. uitwyzen, als dan geen appel te passe kan koomen.

LXIII Hoe kan men dog iemand in appel ontvangen zonder met hem proces te voeren. Dat zou een absolute Contradictie zyn.

LXIV. En raadpleegt men 't recht, zo worden we geleerd: dat in extraordinaire procedures 't middel van appel geen plaats heeft.

ZWOLLE.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde.

LXV. Men kan 't uitvoerig vinden by *P. Bort*, *Tractaat van Crimineele zaaken t.* 11. *1ste Deel*, al waar *n.* 21. geleerd wordt: dat dezelve regel in Criminalibus als in Civilibus ftand grypt.

LXVI. En *n.* 22 en 23. dat 't appel in extraordinaire procedures cesseert. add. *n.* 39 en 40 *ibid.*

LXVII. Vindende men hiervan de redenen by *Schraff. ad Ref. Velav. t.* 23. *Art.* 3. *Quia appellatio est pars judicii ordinarii, quæ processui extraordinario non convenit.*

LXVIII. Stellende die zelve Auctеur vervolgens ten deezen opzigte de Civile en Crimineele procedures parallel.

LXIX. Als hy zig dus expliceert: *adde, quod, cum appellatio sit ordinarium juris remedium, non possit ulla ratione in processu ordinario sine lege probibente denegari, si non in causa civili multo minus in criminali.*

LXX. Mag men dog 't Appel in ordinaire Crimineele procedures nog minder afflaan, als in civile: en wordt in criminalibus even wel, by extraordinair proces, door denzelven Auctеur 't appel ontzegd, dan moet 't in extraordinaire Civile procedures ook van geene applicatie zyn.

LXXI. Want is 'er eene major ratio tot het admitteeren van 't appel in Criminalibus, als in civile zaaken; dan kan men uit de rejectie van 't appel in Crimineele veilig tot het verwerpen van dit middel in dezelve foort van Civile procedures argumenteeren.

LXXII. 2. De tweede reden voor de Inappellabiliteit was: dat het vonnis van den 14 December gegrond is, op den eigen aangebooden eed van den Appellant.

LXXXIII. Welke aanbieding van Eed gevonden wordt by *Dupl'yk Art.* 50.

LXXIV. We erkennen gaarn, dat in ordinaire appellabele procedures ook provocatie fubject zyn

ZWOLLE. alzulke vonnissen, waarby de Eed suppletoir of purgatoir in weêrwil van den Appellant is opgelegd.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

LXXV. Maar 'er wordt eene merkelyke diversa ratio gevonden, als 't geval is zo als wy hier aantreffen: dat iemand appelleeren wil, die den eed zelve heeft geoffereerd, en op dien eed de triumphe wordt gegeeven.

LXXVI. Hoe kan dog zo iemand immer allegeeren by eene sententie bezwaard te zyn?

LXXVII. Pleitende tegen dusdanen Appellant dezelfde reden, die 't appel verbiedt, als 't vonnis geweezen is op delatie en relatie van Eede: naamlyk, dat het vonnis geslagen is op zyn eigen verwillekeuringe.

LXXVIII. Terwyl 't recht ons leert, dat niemand zig Appellant mag stellen, die volgens zyn gerechtelyke presentatie is gecondemneerd. *Wassen, Prakt. Jud. Cap.* 24. *n.* 16. *Faber in Cod. Sab. L.* 3. *t.* 1. *defin.* 14. *n.* 2.

LXXIX. Zonder dat in deezen eenig obstakel maakt: dat 'er by 't aanbod van eede, in 't gewysde iets is bygevoegd.

LXXX. Wyl dit byvoegzel in het geconfesseerde van den Appellant reeds van zelve lag opgesloten.

LXXXI. De Appellant dog defendeerde zig hiermede: „ dat Hy van zyn huis langs 't Veessener „ voetpad over de Olster Waarden met de *hond* „ gegaan was,

LXXXII. „ En dat Hy van dit voetpad maar eeni„ ge schreeden was afgegaan om den Heer Sloet „ wegens overtreeding van 't Jagtreglement aan te „ spreeken.'

LXXXIII. Bouwende zyne defensie de jure daarop: dat men, langs de wegen of paden, met jagthonden zou gaan mogen, waartoe Hy eenige argumenten bybrengt.

LXXXIV. 't Welk 't Hoogad. Jagtgerecht ook zo begreepen heeft, schoon de Onderget. 't met 't Jagtreglement niet kan overeenbrengen. Hebbende daarin alleen berust, om dat Hy de zaak inap-

pel-

pellabel houdt: en de regel van Rechten wil. Res judicata habetur pro veritate, facit ex non ente ens, & ex albo nigrum. ZWOLLE.

LXXXV. Nu is 'er in den eed, by sententie opgelegd, niets bygevoegd: als, dat de Appellant ,, zig alleen op de gemeene weg of voetpad gehouden heeft in 't heên- en weêromgaan, zonder daar ,, af te wyken, als om den Heer Sloet te spreeken.' *Straffe voor den Advoc. Fiscael* - Fabius, *geappelleerde.*

LXXXVI. Dit was immers niets byzonders, nog devieert van 't geene de Appellant selve tot een grond van zyne defensie stelde: zynde hoofdzaaklyk het gebruiken van een gemeenen weg of pad.

LXXXVII. Ziet *d. Art.* 50. *van Duplyk*, daar hy 't zelve zo exprimeert in deeze woorden. *De Beklaagde heeft gewandeld over of langs 't gemeene pad met een' Jagthond by zich.*

LXXXVIII. Schoon 't nu van agteren schynt als of hier by de eeds-oblatie eene reservatio mentalis, die wel by de Schryvers der Schoole der nu vernietigde Orde der Jesuiten toegedaan, gepermitteerd wierdt: maar by geene cordaate Regtsoeffenaars in aanmerking koomt, zou hebben kunnen plaats vinden.

LXXXIX. 3. De derde reden, die we ten betooge der inappellabiliteit hebben willen avanceeren, was: dat de zaak, waarover in deezen 't gewysde gaat, is van zeer geringe importantie.

XC. Te weeten: 't gemis van 't recht van de Jagt over 't loopende Jaar in 't laatst van December, toen 't loopend Jagtsaisoen omtrent ten einde was.

XCI. Wy weeten wel, dat het vermaak van te jaagen by Liefhebbers zeer hoog geschat wordt:

XCII. Maar ei lieve! wat is dog 't bezwaar, dat onzen Heer Appellant is opgelegd.

XCIII. Zyn Wel-Ed. hadt, van den 17 September tot den 14 December, deeze exercitie onbespierd waargenomen. Schoon Hy, als men 't wat nauwer onderzocht, zyn recht tot de Jagt, nu Hy in Deventer niet meer woonagtig is, kwalyk zou kunnen goedmaaken.

XCIV. Na 't gerecesseerde van den 20 December

ZWOLLE.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

ber 1773. heeft zig de Appellant van zelve tot het nader decreet, dat den 27 December gevallen is, van de Jagt onthouden, en kan dus nopens dien tyd, van geen exces of bezwaar klaagen, quia volenti non fit injuria.

XCV. Zo dat alles, waarin de Heer Knoop is verweezen, en waarby hy kon sustineeren gegraveerd te zyn, bestaat in 't gemis van de Jagt van den 27 December tot den 31 van die maand: wanneer de Jagt voor elk en een iegelyk gesllooten is. Dus een gemis van de exercitie der Jagt voor een dag of vier, in 't laatst van 't Saisoen, wanneer 't weer dikwyls van zelfs de Liefhebbers te rugge houdt, en wanneer 't wild byna weg is.

XCVI. 't Welk niet heen of omtrent kan ophaalen tegen eene summa van 200 goudguld. in geld, of waardy. Waaronder 't Appel by *Plakaat, van den* 30 *Sept.* 1646. *achter 't Landr. No.* 12., verbooden is.

XCVII. Terwyl niemand, al was Hy de grootste Nimrod, die 'er bekend is, op dit gemis eene serieuse taxatie zal kunnen maaken, die na die summa gelykt.

XCVIII. Immers we zouden niet weeten, wat een importante somme dan de exercitie van de Jagt, gedurende het geheele Saisoen, en in 't beste van den tyd, wel zou waardig zyn.

XCIX. Ja op welken immensen schat zou dan 't Regt van Jagt, door alle Jagtsaisoenen van *iemands* leeftyd, niet te waardeeren zyn?

C. Doende hier niets tegen, 't gene het Statut 'er byvoegt: *uitgezonderd Heeren breuken.*

CI. Want een Heeren-breuk is een geldboet, die hier niet is opgelegd: en dus is deeze Exceptie alhier inapplicabel. Exceptio enim ubi non reperitur posita, a regula non est recedendum.

CII. En koomende het poinct van kosten hier in geen consideratie. *Schrass. ad Ref. Velav. Cap.* 23. *Art.* 10. *n.* 3.

CIII. Hoewel de kosten, al wierden ze de taxatie over deze Condemnatie bygevoegd, nog nimmer zulken somme kunnen beloopen. CIV.

CIV. 4. De vierde reden was, dat de Appellant door zyn eigen daaden in de Sententie hadt geacquiefceerd, en dezelve rebus & factis geapprobeerd.

ZWOLLE.

CV. De facto geblykt uit het genoteerde by de pronuntiatie op den 14 December, wanneer de bediende Procurator van den Appellant, daatelyk termyn verzocht tot preftatie van den eed, by Sententie opgelegd, die doen ook is geprefigeerd geworden.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

CVI. En uit 't Reces van den 20 Dec. waarby de Appellant in deezen, eenige verandering omtrent de eedspreftatie verzoekt.

CVII. Zynde na recht wel eenige fpeculatie onderworpen: of iemand, die na de Sententie flegts voor de judex a quo compareert en handeldt, 't recht van Appel verwerkt heeft, waarover uitvoerig kan nagezien worden *Ant. Gabriel in Concluf. l.* 2. *t. de Appell. concl.* 2.;

CVIII. Dog dit is alleszins zeker,

CIX. Dat zo ras iemand na 't gepronuncieerde vonnis iets voor dien Rechter, die de Sententie ter eerfter inftantie heeft uitgefproken, verrigt, dat de exfecutie en naleeving van 't gewysde fpecteert, daar door 't Recht van Appel verloren gaat.

CX. Als te zien is by denzelven *Gabriel l. c.* daar ze leezen *n.* 7.

CXI. *Si rediens ad judicem aliquid facit in exfecutione gravaminis jam illati, tum non poteft amplius appellare.*

CXII. Add. *Sigism. Scaccias in tract. de Appellat. quaeft.* 17. *lin.* 2. *n.* 28. in verbis.

CXIII. *Quando actus, quem facit appellans, concernit ipfam fententiam, & tendit ad exfecutionem ejus, tunc certius videtur, renunciari juri appellandi.*

CXIV. In fpecie. Dat zo iemand, die een termyn verzogt heeft tot preftatie van 't gene by fententie is opgelegd, naderhand geen appel mag interponeeren.

CXV. Dit leert dezelve *Scaccias l. all. eod. n.* 28. in deeze woorden:

CXVI. *Si condemnatus petit tempus ad folvendum*

id,

Zwolle. Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde.

id, in quo condemnatus est, videtur acquievisse sententiæ, nec potest appellare.

CXVII. Als mede *Gabriel all. l. concl.* 3. *n.* 1. alwaar hy zegt: *qui est condemnatus a judice, si petit terminum ad solvendum illud de quo in sententia est condemnatus, censetur sententiæ acquievisse & appellationi renunciasse.*

CXVIII. Ja niets kan ten deezen opzigte krachtiger zyn, als de expresse Wet *in l.* 5. *C. de re judic.* alwaar de Keizers Diocletianus en Maximianus deze energicque taal voeren.

CXIX. *Ad solutionem dilationem petentem acquievisse sententiæ* NB. MANIFESTE PROBATUR, *sicuti eum, qui quolibet modo sententiæ acquieverit. Nec enim instaurari finita rerum judicatarum patitur auctoritas.*

CXX. Hebbende men daarby alleen dit aantemerken, dat het woord solvere in rechte gehouden wordt voor een generaal woord, bedoelende allerhande prestatien, die iemand zyn opgelegd. Per express. *in L.* 176. *de V. Sign.*

CXXI. Terwyl we nog met een woord moeten remarcqueeren, dat het geene verandering geeft, of die termyn door den principaal zelven of zyn Procurator verzogt is.

CXXII. Men zie wederom *Scaccias l. cit. n.* 19. in verbis:

CXXIII. *Sicut principalis, id est, condemnatus, petendo terminum ad solvendum, censetur acquievisse sententiæ, & renunciasse appellationi, ita etiam dicimus, si procurator terminum petierit ad solvendum, quia censebitur renunciasse appellationi in præjudicium domini.*

CXXIV. *Quia hæc est tacita renunciatio & procurator potest tacite renunciare.*

CXXV. Add. *Gabr. all. Conclus.* 3. *n.* 2.

CXXVI. 't Welk in deezen geen bedenken kan hebben, daar 't eigenhandig reces van den Appellant van den 20 December 1773 uitwyst, dat Hy dit verzoek van termyn, door zyn Procurator geschied, niet retracteert, maar zig daarna gedraagt,

en

en dus ipso facto 't doen van den Procurator approbeert. **ZWOLLE.**

CXXVII. 5. De vyfde en laatste reden tegen de appellabiliteit was, dat de tyd van Appel, ten tyde van de Interpositie reeds lang verloopen was. *Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde.*

CXXVIII. Dit is zo klaar, dat het onbegrypelyk is: hoe iemand met gezond vernuft van den Alwyzen Schepper begaafd, zig daartegen in oppositie kan stellen.

CXXIX. De sententie is gepronuncieerd den 14 December 1773. gelyk de Appellant by de Interpositie van 't Appel zelve agnosceert.

CXXX. 't Gemeene Recht en ons ook eigen welgereguleerd *Landr. l.* 19, 14. willen: „ dat de „ gene, die zig vermeent by eene sententie be„ zwaard te zyn, ZAL zulks doen *binnen tien dagen* „ na dato van de pronunciatie."

CXXXI. Behoevende men niet eens te avanceeren, dat het woord ZAL, in Statuten voorkoomende, een absolute necessiteit importeert: prescribeerende een order en tyd met dien effecte: *Quod, qui hoc non observat, non observat formam, quæ adeo est substantialis & de essentia actus, ut contra eam nec judex nec pars disponere possint. Quia jus publicum videtur corcernere, & ex ejus defectu totus actus est ipso jure nullus. Schrass. Reform. Vel. Cap.* 8. *Art.* 4. *n.* 3.

CXXXII. Daar de Wet zelve, als of deeze energicque expressie nog niet genoeg was, 'er by doet Art. 17. *En zullen alle voorschreeven pointen* (waaronder dus 't gestatueerde *Art.* 14, boven aangehaald, wel degelyk begreepen is) *wel en te rechte voldoen en achtervolgd worden.*

CXXXII. *Op Poene, daar anders geschiedde, 't appel zal wezen desert, en als of 't zelve niet was geinterponeerd.*

CXXXIII. En desniettegenstaande appelleert onze Tegenparty op den 5 January, niet minder als 22 dagen na de pronunciatie.

CXXXIV. Zynde het voorwendzel by de Interpositie van 't Appel, als of dit Gewysde van den 14 Dec.

ZWOLLE. Dec. eerst den 27 Dec. zyn beslag bekomen hadt, te jejuin en belagchelyk, dan dat 't by een oordeelkundig Regter eenige reflexie zou kunnen verdienen.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

CXXXV. 't Gedecreteerde van den 27. is geen beslag, maar een exsecutiv en corroboratoir decreet van 't voorige.

CXXXVI. En wat beslag heeft eene sententie van nooden om de loop der fatalia appellationis te doen beginnen, als de pronunciatie?

CXXXVII. Ons eigen Landrecht, waar na alle Rechters en Referenten by eede geobligeerd zyn, zig te gedraagen, leert ons dit ten duidelykften, als *ex all. tit. van Apellen Art.* 14. staat, *binnen tien dagen na de pronunciatie.*

CXXXVIII. En die zyne oogen gelieft te gelooven, en aan judicieele Akten de kracht van probatie niet wil onttrekken, kan uit het genoteerde onder 't decreet zien, dat de pronunciatie geschied is den 14 December 1773.

CXXXIX. Men stelle eens: 't was een conditioneel of onzeker Vonnis, gelyk 't ten reguarde van den Ondergetekenden Geappelleerden, en niet met relatie tot den Appellant zou kunnen genoemd worden: alzo de Geappelleerde niet zeker kon weeten of zyn party den eed zou presteeren: schoon daartoe alle apparentie was, hoewel men nu 't contrair ondervindt. Dan (*) de *Geappelleerde* konde en moeste aanstonds, immers binnen tien dagen resolveeren, of Hy den eed zou doen of niet.

CXL. Maar wat dan nog? Zou iemand, in die onzekerheid zynde, de fatalia wel mogen laaten verloopen, en wagten met de interpositie van 't Appel tot de prestatie des eeds, of dat 'er gedeclareerd wierdt, of die zou worden afgelegd?

CXLI. We zeggen met zeer veel firmiteit van *Neen:* om dat het Landrecht met de duidelykste woorden de tyd van Appel bepaalt tot tien dagen na de pronunciatie.

CXLII.

(*) Zo staat in 't origineel, maar lees *Appellant.*

CXLII. Zonder aan eenige exceptien van beslag of dergelyke sottises voet te geeven. ZWOL-LE.

CXLIII. *Atqui ultra statutum sapere non debemus, nisi censores potius quam Interpretes juris municipalis esse velimus.* gelyk *Anton. Matth.* zig uitdrukt, *parœm.* 9. *n* 2.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

CXLIV. En zo iemand lust heeft deeze onze Negative, behalve ons gededuceerde ex jure Statutario, met de eene of andere Rechtspassage geadstrueerd te zien, wy verwyzen hem, in de eerste plaats,

CXLV. Tot *Wassenaar Prakt. Judic. Cap.* 34. §. 17. daarwe leezen:

CXLVI. „ Als by sententie iemand is gegeeven „ electie, ofte iets geadjudiceerd, mids doende „ den eed van de deugdelykheid van zyn schuld, „ moet geappelleerd worden binnen 10 dagen, na „ de pronunciatie, en niet na de electie, of den „ eed gedaan is, of andere dergelyke conditie ge„ presteerd zal zyn, te rekenen."

CXLVII. Add. *Damboud. in Prax. Civil. cap.* 237. §. 4. in verbis.

CLXVIII. *A sententiis conditionaliter latis statim appellandum est: nec expectandus tunc erit dies conditionis Statutæ. Quia, quamvis tales conditionales sententiæ non sint effectualiter res judicatæ, nec in rem judicatam transierint, priusquam ea conditio completa fuerit, tamen ob id, quod judex pronunciat eam, gravantem me, sententiam, statim ab ea appellare debeo a die ejusdem sententiæ latæ.*

CXLIX. Conferatur porro *Faber in Cod. L.* 7. *t.* 27. *def.* 6.

CL. Hebbende de Appellant in deezen te minder reden, om zig van 't appelleeren binnen tien dagen na de pronunciatie te excuseeren, wyl 't bezwaar, zo hy mogt kunnen sustineeren, moet resideeren in 't opleggen van den Eed by de Sententie van den 14 December.

CLI. Terwyl Hy den Eed niet kunnende doen, waaromtrent hy zig zelve de beste en eenigste bewustheid kon hebben, moest weeten: dat de tyd

van

ZWOLLE.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde.*

van appel hem nu geschapen was, zo de zaak anders appellabel ware.

CLII. Zo dat Hy zig zelve en niemand anders heeft te imputeeren, dat de fatalia appellationis heeft laaten fluctueeren.

CLIII. Waartegens in onze Provincie geen relief gegeeven wordt.

CLIV. Wy meenen dan, met alle deeze geopperde redenen en motiven, onze Sustenuë genoeg geadstrueerd te hebben; en zullen nu nog, zo kort doenlyk, zoeken opteloffen twee argumenten, die we tegens ons hier vooren gededuceerde, byzonder de eerste reden van inappellabiliteit, hebben zien opwerpen.

CLV. Zynde ons omtrent het overige niets onderlings voorgekoomen, 't gene speciaal debath meeriteerde. Waarom de vordere argumenten, die by tegendeels Schriftuur mogten gevonden worden, aan den Heer of Heeren aankomstige Referenten, ter toetze aan de genuine gronden van Rechten en gezonden reden, moeten recommandeeren.

CLVI. Ons verzekerd houdende, dat wat partye ook moge te blade brengen, 't zelve, in de weegschaal van 't Recht gewoogen wordende, te ligt zal bevonden worden.

CLVII. Eene objectie dan, die we beoogden, was deeze: dat de extraordinaire en summiere manier van procedeeren in Jagtzaaken, waarop wy ons in 't eerst beriepen, niet genoeg zou *gefundeerd* zyn met de beide Resolutien van Ridderschap en Steden van 1686 en 1761.

CLVIII. Deels, om dat de inhoud van dezelve zulks niet genoeg bekragtigde: en deels, om dat 'er promulgatie aan zou ontbreeken.

CLIX. Gelyk dit hoofdzaaklyk gesustineerd wordt by de zogenoemde Belangens, door den Appellant in prima instantia geëxhibeerd.

CLX. Dan, wat het eerste, de Contenue naamlyk betreft, Hebbenwe ons maar te refereeren tot die Resolutien zelve, en 't gene we daaruit hierboven hebben aangevoerd.

CLXI.

CLXI. Ons volkoomen verzekerd houdende, dat by attente lectuur daar by zal gevonden worden, 't gene wy 'er van gezeid hebben, en ter corroboratie onzer intentie dient. Zwolle.

CLXII. Gelyk 't Hoogadelyk Gerecht het ook zo en niet anders begreepen heeft, als by Decreet van den 1 November 1773. partyen in deezen hebben geinjungeerd de procedure de plano uit kragt deezer Resolutien. *Straffe voor den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde.*

CLXIII. En betreffende de promulgatie, zo zyn we met den Appellant volmaakt eens, dat men Hem en ook niemand in eene boete of pœnaliteit zou kunnen of behooren te verwyzen uit hoofde eener Wet, die niet in debita forma en volgens de ordinaire styl was gepromulgeerd geworden.

CLXIV. Maar dat daarom geene polityke Resolutien der Souveraine Staaten, over wat materien 't ook zyn moge, speciaal mede over de procedeerens-vorm, zouden effect sorteeren, als die niet by Plakaaten alomme gepubliceerd en geaffigeerd waren, zou wat al te sterk geraisonneerd zyn.

CLXV. Men beroept zig dagelyks op Resolutien van den Souverain, 't welk ook door de Rechtsgeleerden van andere Provincien geschiedt. Ziet onder anderen *Bort* van Crimineele Zaaken, in het boven geciteerde deel, handelende van appellen.

CLXVI. Alwaar verscheidene Resolutien der Heeren Staaten van Holland aan den Hove, en anderen gezonden, geciteerd en tot een grondslag van 't een en ander betoogde gesteld worden.

CLXVII. Jure Romano hadden de Responsa Prudentum kragt van wet, schoon dezelve niet als ordinaire wetten gepubliceerd wierden.

CLXVIII. En 't is in deezen promulgatie genoeg, dat de Heeren Droften en die geenen, welken 't opzigt der Jagt is aanbevoolen, daarvan Resolutie ontvangen hebben, en gerequireert zyn zig daar na te gedraagen.

CLXIX. Zynde 'er ook geen reden, waarom dit minder door partyen zou moeten opgevolgd worden, als de Stylus Curiæ; waar na men, zonder

ZWOLLE. dat 'er promulgatie geschiedt, moet inquireeren.

Straffe voor den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde. CLXX. Zelfs zodanig, dat die hierin manqueert en tegen de styl pecceert, met de exceptie van nulliteit wordt afgeweezen.

CLXXI. *Stylus enim in loco, ubi viget, jus facit: & præcise atque punctualiter observandus est, cum sit individuus, ejusque defectus in minimo totum actum vitiet: adeo ut nec judex, nec partes eum pro parte acceptare, pro parte respuere possint: sed nullus sit processus, nulla sententia, nullus denique omnis actus, in quo non servatus est stylus. Schrassert ad Reform. Velav. Cap. 7. n. 1.*

CLXXII. Daar hier nog bovendien de Resolutien van Ridderschap en Steden en de Stylus Curiæ te zamen komen; blykende de styl uit het Jagtprotokol van den Hoogad. Gerechte, waarop we ons reeds in den beginne beroepen hebben, en 't gene in judicio geproduceerd is.

CLXXIII. De andere objectie, die we nog met een woord moeten aanroeren, is 't schamper verwyt, dat ons de Heer Appellant toevoegt by 't *Reces loco Intendit*, als of we niet bevoegd waren, de appellabiliteit te betwisten, om de Resolutie van Ridderschap en Steden van den 11 April 1772. over eene Jagtproceduur van de Fiscaal van 't Hoogschoutambt van Hasselt tegen den Heer Engelenberg.

CLXXIV. Zoekende ons te accuseeren, als of de Deliberatien van hun Ed. Mog. te kort deeden, als we ons tegen 't nietig appel, dat in deezen geinterponeerd is, tot party stelden.

CLXXV. Als 't argument doorging, zou 't een kostelyke zaak zyn voor alle Stroopers en Contraventeurs van de Jagt.

CLXXVI. De Leden van Staat zyn 't niet éëns over een geval met den Heer Engelenberg, en zullen 't mogelyk zo haast niet éëns zyn, om dat de Steden in dat cas zyn voor de Appellabiliteit, en de Ridderschap voor de Inappellabiliteit; ergo moeten alle Jagtzaaken, als een Gecondemneerde maar goedvindt te appelleeren, in pendenti blyven.

CLXXVII.

CLXXVII. Maar we mogen met regt vraagen, wat raakt ons hier de gantsche Resolutie? *Zwolle.*

CLXXVIII. 't Quæritur, daar gemoveerd, is niet generaal, of alle Jagtzaaken appellabel zyn; maar of de sententie tegen Engelenberg appellabel is? *Straffe voor den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde.*

CLXXIX. Men kan 't met ronde woorden in het Extract, dat party geappliceerd heeft, leezen.

CLXXX. Is dat dan niet eene res inter alios acta, quæ aliis neque nocet, neque prodest?

CLXXXI. Kunnende en zullende in dat geval wel byzondere redenen geweest zyn, die voor de appellabiliteit pleiteden, schoon 't ons niet raakt, of die regtelyke toets kunnen doorstaan.

CLXXXII. By voorbeeld: dat 'er niet extraordinair en de plano geprocedeerd was geworden, gelyk men uit het gerecesseerde door Proc. Smook, den 1 Nov. 1773. zou kunnen besluiten.

CLXXXIII. Of dat die Proceduur geoordeeld is van meerder consequentie, als ordinaire Jagtzaaken, om dat 'er tot een fundament van decisie gesteld is, gelyk wy in 't zekere meenen berigt te zyn, dat niet de Klein-, maar alleen de Grootburgers van Zwol de Jagt zouden mogen exerceeren.

CLXXXIV. Of dat 'er ook andere motiven in dat speciaal geval mogten geweest zyn, waar mede wy, als gezegd, niets te doen hebben.

CLXXXV. Hebbende wy alleen hier tot slot by te voegen, dat in allen gevalle de inappellabiliteit in deezen, uit verscheidene sources gederiveerd zyn, die met de Proceduur tegen den Heer Engelenberg geen gemeenschap hebben.

CLXXXVI. Zullende de geappelleerde hier mede, onder protest van niets nadeeligs tacendo vel prætereundo te gestendigen, gediend houden van straffe.

Persisteerende by de Conclusie by 't overgegeven Intendit genomen: ofte zo en als omni meliori modo hadt behooren genomen te worden.

Salvis &c. (*was getekend*)

A. N. Fabius.

ZWOL-LE. Hier tegen is van wegens den Appellant, Mr. *J. W. Knoop*, op en tegen het *intendit* van Mr. *A. N. Fabius*, als Advocaet Fiſcael van Zalland, geappelleerde, gediend van de volgende ſtraffe:

Hoog Welgeboren Geſtrenge Heer, Verwalter Landdroſt van Zalland.

Straffe voor den Advoc. Knoop, *appellant.*

Art. I. De menigvuldige varieerende poſitien van den Advokaat Fiſcaal als Geappelleerden, om dat zich van de nietigheid der ontvangene Sententie bewuſt is, uitgedacht: ten einde, ware het mogelyk, het wel en wettig geinterponeerd Appel van den Appellant te ontduiken; noodzaaken den Ondergetekenden, by deeze Straf een weinig wydloopiger te ſchryven, dan Hy zich had voorgeſteld, dat de klaarheid der zaake vorderde.

II. Vermids de Appellant niet voorby kan, de te berde gebragte differente Poſitien allen met een woord te bejegenen, om den Heere Rechter en Heeren Referenten het nietige daarvan onder het oog te brengen. Schoon de veelheid der houdevaſten, waarhenen de Geappelleerde zyne handen, als 't ware, ter zyne hulpe uitſtrekt, niet onduidelyk te kennen geeve; hoe zyn Ed., zich op geene derzelver durft verlaaten, maar alom in 't ronde taſt, of mogelyk aan de eene of andere zyn ſteunſel vinden kunne.

III. En ſchoon by ons heden 14 dagen ingediend *Protokolair Reces* loco *Intendit*, al het zaaklyke voor ons welgegrond ſentiment: „ dat in deeze omſtan-„ digheden, over de appellabiliteit van Jagtzaaken „ niet behoore, of met effect kunne gecontro-„ verteerd worden;" als met een woord zy aangeſtipt.

IV. Waarom ons ook ter wederlegginge der Tegendingers erroneuſe poſitien, niet, dan onder proteſt, „ van hierdoor niets te beoogen, 't welk ee-„ ne verwaande vooruitlooping aan den Hoogen „ Wil des Souverains en Wetgeevers in deezen „ zoude kunnen ſchynen in te ſluiten: maar alleen

„ ee-

„ eene wederlegging van 's Geappelleerdens abu- ZWOL-
„ five ftellingen te bedoelen;" tot een breeder be- LE.
toog hiervan inlaaten.

V. En, om zulks met eenige orde te doen, ge- *Straffe*
lieven de Heeren Referenten gade te flaan. *voor den*

VI. Dat de Geappelleerde zyne Conclufie van *Advoc.*
Intendit tweeledig heeft gelieven te neemen. Knoop,

Eerft „ dat *het Gewysde in 't generaal* moge wor- *appel-*
„ den verklaard inappellabel." *lant.*

Ten tweeden „ dat althans van dat Gewysde niet „ heeft mogen worden geappelleerd *op dien tyd zo* „ *als het Appel daar ligt.*"

VII. Deeze twee leden tracht Hy uit verfchillende pofitien in præmiffis af te leiden. Tot *het eerfte* behooren, zo veel wy zien, *Art.* 5, 6, 7 *en* 10. tot *het tweede Art.* 3, 4, 8 *en* 11. van Intendit.

VIII. We zullen nu ieder een weinig byzonderer nafpeuren. Alwaar we dan

1. Ter adftructie van het *eerfte Lid*, als 't ware, prefentelyk vinden geinduceerd.

IX. Uit *Art.* 5. *coll. Art.* 10. van Intendit, „ als „ of in eene Jagtzaak, alwaar de plano geproce- „ deerd, en gefententieerd wordt, niet kunne ge- „ appelleerd worden." Maar: behalven dat deeze manier van procedeeren, in een geval als 't onderhavige, nergens door eenige wet van den Souverain, tegen alle andere welgereegelde geftatueerde Rechten is gebooden, (gelyk hier van elders breeder); zo volgt even daarom, omdat het eene Jagtzaak is, juift het tegendeel van 't gene de Geappelleerde hieruit fchynt te willen infereeren.

X. Dit hier de novo breed te betoogen, zoude opgewarmde koft opdiffchen. Naardien by ons *ingediend Reces* beweezen is, uit de Notelen hunner Edele Mogenden zelven, dat zy Heeren Staaten dit punt alnog in deliberatie hebben, zonder daarover nog eenige decifie te hebben gegeeven. Gevolglyk is het zeer prematuur, doch tevens geheel inept, eenige confequentie hier te willen afleiden, direct tegen den wil en 't welbehaagen des Wetgeevers aan.

ZWOLLE.

Straffe voor den Advoc. Knoop, *appellant.*

XI. En, wilde men hier al eens voorbaarig gissen: dan doet het gehandelde by de Heeren Staaten meer *tot* de appellabiliteit overhellen, dan *tegen* dezelve: als men considereere, dat het Rapport der Heeren hunner Ed. Mog. Gecommitteerden *voor* de appellabiliteit decideert, *waar mede* de Heeren uit de' Steden zich *geconformeerd* hebben; en waar tegen de Heeren van de Ridderschap *niets* hebben goedgevonden, tot nog toe *in te brengen*, maar alleen *neemen* hun Ed. Mog. de zaak tot nadere deliberatie *over*. Zulks het nog geheel onzeker zy, of niet insgelyks het Rapport mogten aggreëeren, en dus de wettige Overheid wel rechtstreeks 's geappelleerden vooruitloopend Preadvys kunnen tegenstemmen.

XII. Genoeg ten betooge, dat, uit hoofde, dat de onderhavige zaak eene Jagtzaak is, niets, ten ware tegen den Geappelleerden, ten besluiten zy.

XIII. Een ander bewys, voor de Inappellabiliteit, zoude de Geappelleerde Art. 6. wel willen haalen daaruit. „Dat het Gewysde gegrond zoude „ zyn op een' aangebooden Eed van den Appellant."

XIV. Maar 't was wenschelyk, ja meer, 't was plichtelyk, 't was den rechten Karakter van een' braaf Advokaat overeenkomstig: dat de Geappelde by zyne positien waarheid sprake, en zynen Rechter met geene abusive stellingen zocht van het spoor der Gerechtigheid af te leiden of in twyffel te brengen.

XV. De Appellant zegt hierom rondborstig, dat het, om niets harders te bezigen, *volle onwaarheid* is: dat Hy ten Processe ergens of ergens een aanbod van Eed gedaan hebbe, hoe genoemd, VEEL MIN van zulken moreel onmogelyken en ingewikkelden eed, als de Heeren Adviseurs hebben goedgevonden, Hem, by hunne Sententie a qua, wederregtlyk opteleggen. Van hoedanige door den Rechter gedefereerde Eeden niets belet te appelleeren. Zie *Voet ad t. de Jurejur. n.* 16. & *n.* 3. *in med.* item *ad tit. de Appell. n.* 6. *in fine.*

XVI. En nopens het aanbod des Eeds zyn de

ZWOLLE.

ftukken der eerfte Proceduure, by deezen Gerechte bekend en te vinden, onze Getuigen. Al, wat de Appellant daar van den eed gemeld heeft, is, dat Hy *Art.* 50 *van Duplyk* zeide. „ Dat Hy het „ daarboven verhaalde met eede zoude *kunnen* „ ftaaven."

Straffe voor den Advoc.

XVI. Zeker in zaaken van een' eed behoore men naauwer op de woorden en derzelver beduidingen acht te flaan. En dat dit 's Appellants intentie geenszins was, deedt het by dat zelfde *Duplyk Art.* 17, 18 & 19. beredeneerde ten overvloede zien. Daar de Appellant uit rechten betoogde tegen de uitlokking van den geappelleerden tot het prefenteeren van een' Eed; „ dat zelfs de Rechter tot de delatie in ons geval niet bevoegt was, en dat gevolglyk van den Appellant, niet dan veels te ligtvaardig, een eed zoude geprefenteerd worden." Zo dat de zamenhang van zelfs leerde, dat de Appellant, offchoon hy zeide, zyn verhaal zo waar te zyn, dat ook met eede het zelve KON ftaaven, nogtans zich tot het aanbieden van den eed geheel ongehouden hielde.

Knoop, appellant.

XVII. Waarom deeze onwaare infimulante taal van *Art.* 6, als of de Appellant eenen eed zoude hebben geprefenteerd, dien Hy, nu het op de zaak aankwam, niet doen konde, hier wel niets tot de inappellabiliteit kan uitwerken: maar nogthans, daar dezelve ginds en weêr, tot goedmaaking van eene kwaade zaak, gefpargeerd wordt, op den Appelland van dat effect is: dat Hy zich daardoor fenfibel getoucheerd houdt, en dat dus, al ware het om dit ftuk alleen, de Condemnatie by Hem van *geen geringe importantie is*, gelyk de Geappelleerde wil *Art.* 7. en daaruit

XVIII. Een argument voor zyn perverfe fuftenue zoekt. Het kan wezen, dat iemand zo grootmoedig zy, dat hy dergelyke reproches bono animo kan en wil opvatten. Maar de Appellant is van gedachten, dat hem deeze reden alleen kan juftificeeren in het voorneemen, om zyne zaak tot het laatfte toe te pourfuiveeren, en derzelver recht-

ZWOLLE. maatigheid op alle doenbaare wyzen ten toone te spreiden. Verzekerd, dat waarheid, gerechtigheid, en billykheid niet altoos kunnen onderliggen: maar eindelyk bona caussa triumphat.

Straffe voor den Advoc. Knoop, appellant.

XIX. Dus is tot hiertoe getoond, hoe alle de opgezochte voorwendzels van den Geappelleerden niets toebrengen, om eenigen schyn van rechtelyk betoog te geeven: waaruit het *eerste Lid* der genomene Conclusie met eenige reden zoude kunnen afgeleid worden. Dat naamlyk: *het Gewysde in 't generaal zoude inappellabel zyn.* Neen: het tegendeel is gebleeken, dat alle de bygebragte positien zyn, deel, inept en prematuur, deels, onwaar. En dat, gevolglyk, *de Geappelleerde onbevoegd is, de inappellabiliteit deezer Jagtzaake in 't algemeen, op zulke verkeerde gronden, te betwisten.*

XX. Zullende de Appellant nu verder overgaan ter ontleedinge van het *Tweede Lid* der Conclusie advers.

2. *Dat althans van het Gewysde niet heeft mogen worden geappelleerd op dien tyd, zo als het appel daar ligt.*

XXI. En we behoeven hier maar weêr de Premissen nategaan, waaruit de Geappelleerde dit Lid schynt te willen goedmaaken: wanneer, zo wel als te vooren, van deszelfs wederrechtelykheid wel dra zal koomen te consteeren. Hier doet zich ons dan op,

XXII. *Art.* 3. *van Intendit.* Waarby de Geappelleerde als een bezwaar tegen het geinterponeerde Appel, *zo als het ligt*, zoekt intebrengen: *dat in de actie van Appel de Rechter ad quem niet zoude zyn gedesigneerd.*

XXIII. Maar wat volgt daaruit? Waar is gestatueerd, dat, by Interpositie van 't appel, die Rechter moet worden genoemd? Ja, we twyffelen niet, of de Advokaat Fiscaal zal in zyne praktyk meermaalen gezien hebben, dat de Acten van Appel niet altoos den hooger Rechter noemen. We mogen ons ten minsten hierin op de ervarenheid der aankomstige Heeren Referenten wel beroepen. En

het

het verstaat zich de jure van zelfs, dat eene Appellatie geschiedt van den laager Rechter tot de naastvolgende hoogere Vierschaar. Ja daarenboven het moet den Geappellerden genoeg zyn, by grieven te zien, aan welken Rechter deeze geaddresseerd zyn. Dit doet niets tot de Appellabiliteit of Inappellabiliteit der zaake: heeft of meent de Geappelleerde redenen te hebben tegen het gedaane Adres, Hy kan excipieeren, si velit.

ZWOLLE. *Straffe voor den Advoc.* Knoop, *appellant.*

XXIV. Maar een weinig nader tot ons geval. De Appellant kon hier den Appellations-Rechter niet bepaalen: als zynde zo verwaand en voorbaarig niet in een' regel te stellen aan de deliberatien van den Hoogen Souverain, gelyk wel de Geappelleerde, naar het reeds betoogde by Reces.

XXV. Is de Geappelleerde hier weêr zo zeker, aan wien 's Lands Staaten, casu quo, dit Appel *over Jagtzaaken* zullen opdraagen?

Misschien aan *Stadhouder*, *Ridderschap* en *Steden:* gelyk deezen, als Hooge Appellantsheeren te zamen genoemd worden ten *Landrechte* I, 20. *en* I, 10.

Maar ook misschien aan zyne Doorluchtigste Hoogheid den Heer Erfstadhouder alleen, als die die in het procemium van 't Jagtreglement, op expres goedvinden van Ridderschap en Steden, inkoomt, als *Hooge Wetgeever en Statuent*, die by zynen Hoogvorstelyken *Plakaate aldaar voorziet en statueert, in voegen &c.*

XXVI. We vraagen: is de Geappelleerde reeds zo zeker, aan wien dus dit Appel zal vallen? Wy voor ons althans durven onze Gedachten over het exerceeren deezer hooge preëminentien niet bepaalen. Veel min: dat by eene formeele Acte van Appel, naar ons goeddunken, slechts een Appellationsrechter zouden verkoozen hebben. En het is den Appellant genoeg, zich te beroepen op die Hoogere Vierschaar, aan welke de Souverain dit regaal zal toekennen.

Overzulks, dat dit eerste pretext ne flocci quidem faciendum sit.

XXVII. Het tweede argument, waaruit de

ZWOLLE. Straffe voor den Advoc. Knoop, appellant.

Geappelleerde schynt te willen induceeren. *Dat van het Gewysde niet heeft mogen worden geappelleerd, op dien tyd, zo als het Appel 'er ligt*, vindenwe wat *perplexe* opgeslooten in *Art.* 4. *coll.* 1 & 2. & 11 *Art.* 10. *infin.* Waaruit de Geappelleerde, schoon duister, (trouwens dit was dienstigst) een argument schynt te willen hebben opgemaakt.

XXVIII. „ Van ons *Gewysde* heeft op den 5 January 1774. niet meer kunnen geappelleerd worden, om dat het Recht en de tyd van Appel door den Appellant toen reeds was verwerkt en verzuimd. Vermids de Sententie, reeds den 14 December 1773, gepronuncieerd zy; en het maar een frivool pretext zy, dat het *Gewysde* by het nader Decreet van den 27 Dec. daaraan eerst zyn beslag zouden hebben ontvangen; daar dit laatste slegts eene *sequele en exsecutie* van het origineele Vonnis zoude zyn."

XXIX. Zo veel de Appellant den nexus van het raisonnement van den Geappelleerden kan bevatten, moet dit gezeide de inhoud zyn van zyne verstrooide positien, waaruit hy wel zoude willen argumenteeren.

XXX. Dan we zullen den zamenhang van het voorgevallene hier met een woord nederstellen, op dat dies te beter over dit Raisonnement moge kunnen gejugeerd worden. Uit de Acta anteriora is dan te zien,

XXXI. Dat het eerst origineel Gewysde gepronuncieerd is op *Dingsdag den* 14 *Dec.* 1773, dat daarby den Appellant een eed wordt opgelegd, tot wiens prestatie by nader Decreet van den Hoogadel. Gerechte geprefigeerd is *Maandag den* 20 *Dec.* daaraanvolgende: dus nog *vier dagen* binnen den tyd van 't Appel te mogen interponeeren: zynde het decendium eerst verloopen *Vrydag morgen den* 24*sten dito op dat uur*, wanneer, tien dagen te vooren, de Sententie gepronuncieerd was.

XXXII. Dat voorts de Heeren Adviseurs, op het ingediende Reces van den Appellant hun Decreet hebben in advys gehouden tot *Maandag den*

27

27 *December*, gevolglyk, dit termyn hebben uitgerekt drie dagen verder, dan de termyn van Appel van het eerste Gewysde liep. En dat hun Wel-Edelen, toen eerst, by dat decreet van den 27., den Appellant *in den vollen eisch van den Klaager, samt alle kosten, in gevolge de alternative by de eerste sententie ingeslootene Condemnatie*, doemen. *welke Gewysdens* dan de Appellant, den 5 January 1774, binnen het verloopen decendium, van den dag, waarop *dat Gewysde*, 't welk uit kracht van 't eerste Gewysde, volgens de Leer der Heeren Adviseuren, geweezen is, te tellen, geappelleerd heeft. ZWOLLE. *Straffe voor den Advoc.* Van Knoop, *appel-lant.*

XXXIII. Zie daar een verslag van 't gene, omtrent het eerste en tweede Gewysde, gehandeld is. Verder gelieven de Heeren aankomstige Referenten, dien aangaande, nu nader te considereeren.

XXXIV. 1. Dat de eerste Sententie is geweest een Gewysde onder voorwaarde: *dat zo wanneer de Beklaagde onder eede zal hebben verklaard*, naar luid van het dictum.

XXXV. 2. Dat het dus in de keur van den Appellant stondt, om aan die voorwaarde te voldoen: zich te submitteeren aan het tegengestelde by ontstentenisse van de Conditie: of ook van dat Gewysde te appelleeren. Deeze drie wegen inteslaan, was in de magt van den Appellant.

XXXVI. 3. Gevolglyk stondt het den Appellant, verkiezende provisioneel, *zo mogelyk*, aan de voorwaarde te gehoorzaamen, vry, by den zelfden Rechter, die het vonnis, met die Conditie, geslagen had, voor verloop van het tempus deliberandi, te onderstaan, of Hy Rechter de Conditie in eenen mogelyken zin opvatten zou, zo als ze by den Beklaagden naar aart der zaake konde, en, naar 's Vraagers gedachten, behoorde te geschieden, of niet; ten einde de Gesententieerde, uit de erhoudene explicatie, interpretatie, of declaratoir, mogte weeten: of in zyn voorneemen, van der Sententie, zo mogelyk, genoeg te doen, kon voortgaan, dan of Hy eenen van beide andere wegen

zou-

ZWOLLE. zoude moeten de zynen maaken. Benemende deeze vraag den gesententieerde geenszins de magt van appelleeren.

Straffe voor den Advoc. Knoop, *appellant.*

XXXVII. Vermids het per rerum naturam onmogelyk zy, voor dit te ontvangen nader Decreet, zich te bepaalen over iets, dat in de Sententie wel ligt opgeslooten, maar 't welk Hy niet zeker kan weeten, hoe het de Rechter begrype, vooral in cas subject, daar de vraag viel over het verstand van eenen bygedaanen captieusen zin (zo als by Grieven zal blyken) van een' Eed, waarin toch met alle omzigtigheid behoore geprocedeerd te worden. Zie hiertoe ons Reces van den 20 Dec.

XXXVIII. Ja dat nog veel meer bewyst, daar, in ons geval, eene declaratie van den Rechter, nopens het redelyk verstand van den Eed, in cas de Appellant, zonder dit declaratoir te vraagen, simpliciter geappelleerd hadde, den Appellant nadeelig zoude hebben kunnen zyn. Overmids toch, schoon hier de Eeds delatie geheel te onpasse zy, in alle geval, het opleggen van eenen ingewikkelden, en moreel ondoenlyken, ongerymder zy, dan het opleggen van een' redelyken en duidelyken Eed. Zulks dat, om, casu quo, met meer gerustheid te kunnen appelleeren, de Appellant, nopens het verstand van den gedefereerden eed, vooraf den Rechter *noodzaaklyk* moeste onderhouden.

XXXIX. 4. Dat het bekenden Rechtens is: *dat* een Rechter zulke Interpretatien en Declaratien geeven mag. Men zie maar, om ons niet in re nota optehouden, *Gail Observ. Pract. L.* 1. *Obs.* 116. *n.* 5. *en L.* 2. *Obs.* 1. *n.* 6. *Voet. ad ff. de Re Judic. n.* 27. *Perez. ad C. de Sentent. & Interl n.* 32.

XL. 5. Wyder, dat, zo de Heeren Adviseurs de zaak, die de Appellant by Reces, over dit verstand van den eed, op den 20 December voordroeg, geener overweeginge waardig, maar als van zelfs by de Sententie afgedaan hielden; dan had deeze Hoogadel. Vierschaar sedente Judicio (salva venia) behooren te decreteeren. „ Dat zich

„ stipt

„ ftipt aan de Sententie vermeinden te gedragen." Wanneer den Gefententieerden, nu weetende, van wat verftand de geadjecteerde Conditie by den Rechter gehouden werdt, nog tyds genoeg overig had, om te appelleeren binnen het bepaalde decendium.

ZWOLLE. *Straffe voor den Advoc. Knoop, appellant.*

XLI. 6. Maar ('t welk vooral behoorde in 't oog gehouden te worden) dat deeze Hoogadel. Rechtbank in tegendeel, blykens haare handelwys, dit ftuk in nadere overweeging heeft willen neemen: en ten dien einde het zelve tot den 27 December, (een termyn, 't welk reeds den termyn van Appel zelfs, zie *Art.* 32, te buiten fprong) in advys gehouden. En even daardoor den Beklaagden de facto in onmogelykheid gefteld, om, binnen den bepaalden tyd, van deeze eerfte Sententie te mogen en kunnen appelleeren.

XLII. Overzulks geenszins de Appellant de tyd van Appel verzuimd en verwerkt hebbe, gelyk de Geappelleerde te onrechte wil *Art.* 11 *van Intendit*. In geenen deele: maar, ter contrarie, deze Hoogadel. Rechtbank, op advys der Heeren Affeffo- ren, heeft, door *haar toedoen*, den Gefententieerden buiten ftaat gefteld, om van zyn recht binnen den geprefigeerden tyd te kunnen gebruik maaken: indien men wilde veronderftellen, dat dezelve zonde begreepen hebben, dat, niettegenftaande haar in advys houden, en voorneemen van een nader Decreet te geeven, evenswel den Appellant, binnen de tien dagen, van het eerfte Gewysde gerekend, zoude moeten appelleeren.

LXIII. Dit gevoelen, of deeze veronderftelling floot eene allenthalvige abfurditeit, ter verkortinge van 's gefententieerdens by wetten verkreegen recht, in, en kan of mag dus nooit veronderfteld worden. Abfurdus enim intellectus ab omni difpofitione reiiciendus.

XLIV. Maar in tegendeel dicteert de ratio æquitatis, maxime in Judice fupponenda. Dat deeze Hoogadel. Vierfchaar, met haar op nieuws beredeneerd ampel decreet, waarby, uit gevolgtrekkinge

ZWOLLE. *Straffe voor den Advoc.* Knoop, *appellant.*

ge van het gevonnisde te vooren, den Appellant nu, naar haare gedachten, confirmatoir in alles condemneerden, geenszins het Appel den Gesententieerden hebben willen affnyden. Maar dat Hy, het eerste Appel, door haar toedoen, verlooren hebbende; zoude gehouden moeten worden, door dit tweede Gewysde, in zyn recht van Appel, intra decendium van dit laatstgepronuncieerde hersteld te zyn.

XLV. De andere veronderstelling zoude deeze Vierschaar (sit venia verbo) ook van eene duidelyke injustice accuseeren. — Door het tyd houden tot opmaaking van een tweede confirmatoir Decreet van 't eerste Gewysde, in een stuk, waar de Gesententieerde recht en reden had, *ja moest*, 's Rechters nadere meening onderstaan, zoude de Rechter den Appellant de facto den tyd wegneemen, *om te* KUNNEN *appelleeren:* en van dit laatste Decreet zou de toen gecondemneerde *niet* MOGEN *appelleeren.* Kan 'er iets meer onredelyk en tegen rechten worden begreepen?

XLVI. 7. Nog al verder. Ook (met eerbied gezeid) hiertoe was de Rechter niet bevoegd. De Rechter kan vonnissen, kan den tyd van vonnissen, en van interpretatien van 't vonnis ten voorgeschrevenen en redelyken tyde verlangen: maar Hy kan den Gecondemneerden zyn recht tot Appel niet beneemen, 't welk hem de wet geeft. Het *laatste* Decreet is eene, uit tegenstellinge van de te vooren conditioneele absolutie afgeleide Sententie, die het eerste Gewysde zyn beslag deedt hebben, en tot eene definitive en zekere Sententie maakte. Want zo lang de Appellant dit laatste Decreet niet had, was Hy van 's Rechters zekere intentie niet verstendigd, en kon Hy onmogelyk weeten, of zoude appelleeren of niet. Nu loopt gewislyk de tyd van Appel eerst van dat uur, wanneer het vonnis in zyn volle beslag en zekerheid daar zy.

XLVII. Waarom de Appellant by Acte van Appel ook zo duidelyk zeide, *te appelleeren van akzodanig nul en wederrechtelyk vonnis van den 14 Dec.*

des

des verloopenen Jaars 1773, NB. ALS OP DEN 27 DECEMBER DAARAANVOLGENDE ALHIER BY NADER DECREET IS GECONFIRMEERD, EN ZYN NADER BESLAG ERLANGD HEEFT. Zwolle. *Straffe*

XLVIII. En dat het eerste Gewysde eerst by het *voor den* Decreet van den 27 December zyn *beslag*, *zekerheid* *Advoc.* en *zuiverheid* erlangd hebbe, is ontegenspreekelyk Knoop, Gemerkt: *appel-*

XLIX. *a.* Dat eene Sententie geene Sententis is, *lant.* *nisi finem liti imponat & controversiam dirimat*: *Vinn. ad Inst. tit. de Action. ad* §. 32. *in init.*, over welke de Rechter niet wederom van nieuws behoeft kennis te neemen: en by welke zulke zaaken, door toedoen van den Rechter niet zyn ingemengd, die een nieuw onderzoek verdienen. Waarom eene Sententie, eerze volledig kan gehouden worden, bekenden rechtens, moet zyn *pura & certa. Voet ad tit. de Re Judic. n.* 19, 20. *Et sententia non videtur dicta nisi a tota lite discedatur. Brunnem. ad ff. t de Recept. qui arbitr. &c.*

L. Van waar het ook is, dat geene Sententie bestaa *sub conditione Voet d. n.* 19. *Necesse est ut feratur sententia pura, non sub conditione: nisi conditio talis sit, quæ* NB. *sine nova Judicis cognitione terminari potest.* en *Perez. ad C. de Sentent. & Interloc. n.* 26. *Quæ sine nova Judicis cognitione potest evenire aut purificari.*

LI. Nu leeren de aangehaald Rechtsgel. wel, dat van zulke conditionéele Sententien, die zonder verder rechtelyk onderzoek kunnen afgedaan en ten einde gebragt worden; waaronder zelfs de conditie si juraveris (verondersteld de eed, zonder ingewikkeld te zyn, eene klaare, duidelyke en geene captieuse verklaaring, over welke 's Rechters nadere kennisneeming kan en moet gevonden worden, bevatte) behoort; de appellationis tempora loopen a pronunciatione sententiæ: maar geenszins van conditioneele Sententien, die nog een verdere Cognitie vorderen. Deezen zyn geene vollige Vonnissen, zo lang geen nader rechtelyk Gewysde dat stuk, waarover nog gecontraverteerd kan worden, heeft getermineerd, en, om met *Perezius* te spreeken *gepurificeerd*. Dan immers eerst wordt het vonnis een zeker en zui-

ZWOLLE. zuiver vonnis, van 't welk men kan en mag appelleeren.

Straffe voor den Advoc. Knoop, *appellant.*

LII. En dat ongetwyffeld de Conditie van ons onderhavig vonnis van den 14 Dec., nadere kennisneeming van den Rechter vorderde, is evident, vermids de Rechter, op het voordraagen van de ongerymdheid en onmogelykheid van den opgelegden eed, by Reces van 20 daaraan volgende door den Appellant, der lesse van *Sichard. ad C. t. de Reb. ad L.* 12. §. *His de præsent. n.* 6. *Sint ergo cauti Advocati, ut verba sententiæ, quæ sunt strictissimi juris, diligenter perpendant*, indagtig, geschied, en de contestatie, daar tegen door den Geappelleerden ingebragt; de Rechter (zeggenwe) zelfs een termyn genomen hebbe ter nadere overweeginge: een op nieuws beredeneerd advys opgemaakt: en by confirmatoir ampel decreet den zin zyns eersten Gewysdes verklaard hebbe

LIII. Kan 'er iets meer gevorderd worden ten betooge: dat het eerste Gewysde niet dan door het tweede Gewysde zyn beslag gekreegen heeft, en eene eigenlyke gezeide volledige Sententie geworden is? Voor dit tweede Gewysde was het voluit onzeker, hoe de Rechter de woorden van den opgelegden eed wilden verstaan hebben, of *letterlyk*, 't gene men, van wege de dan inliggende ongerymdheid en onmogelykheid, niet kon presumeeren: of *in een redelyk verstand*, en teffens aan 't oogwit der zaake voldoende; gelyk by meergemelde Reces zaaklyk te zien is, dog by Grieven nader zal getoond worden, en eigenlyk ter Judicatuure van den Hoogen Appellations-Rechter behoort. — Dit dubieuse werdt eerst afgedaan by 't laatste decreet. Dit decreet maakte 's Rechters meening den Appellant openbaar. Dit bepaalde des eersten Gewysdes intentie. Dit bragt het zelve tot eene vereischte zekerheid, zonder verdere kennisneeming te behoeven. Dit deedt eerst 's Rechters officie ophouden. Met één woord: dit voltooide de Sententie, en stelde den Gesententieerden in staat van te kunnen appelleeren.

LIV. Al verder. De Jurisdictie van den Rechter

Zwolle. Straffe voor den Advoc. Knoop, appellant.

ter in ons geval hield niet op, maar duurde voort op den termyn ter prestatie des eeds voorgesteld. Zie *Sichard. ad Cod. L. IV. t. 1. L. 12. § generaliter n 7.* Op dien termyn ontstond tusschen beide present zyn de Partyen Litiganten contest over het *verstand en het doen van den gedefereerden eed.* De Rechter en Ad sessores spannen de bank. 'Er wordt gelitisconte steerd, (gelyk teste Protocollo de Geappelleerde duidelyk contra conclusie genomen heeft, conf. beneden *Art* 57.) Deeze dingtaalen worden ten naderen onderzoeke in advys genomen van den Rechter. 'Er wordt een nader termyn tot pronunciatie aangesteld. 'Er wordt, *ingevolge het verzoek* NB. *van den Geappelleerden zelven d. Art.* 57. *nadere dictie* op dien termyn, *uit kracht, ter bevestiginge, ten verstande*, en *ter wegneeminge van het dubieuse* der eerste Sententie gepronunceerd. — Is 'er nog meer noodig om te demonstreeren, dat het eerste Gewysde niet dan door het laatste decreet voor eene volledige Sententie kan gehouden worden?

LV. *e.* Daarenboven. Het procëmium van dit laatste Decreet leert, dat de Heeren Rechters, met *vereischte aandacht*, beiderzydsche voordraagen, over het presteeren van den eed geëxamineerd, en gelet hebben, waarop in dit controverse punt te letten zy: dat zy dus vonnisten over een stuk, dat by het eerste Decreet als dubieus, en nog niet ad liquidum deductum inkwam. Dan by het dictum blykt: dat de Rechter, door te declareeren, „ dat in het eer„ ste Gewysde geene verandering kan maaken." de intentie van dit zyn eerste decreet nader verklaart te zyn: „ dat het *letterlyk verstand* van den Eed, zo „ als hy is voorgeschreeven, moet gevolgd worden." Waardoor Hy die Sententie, in dat stuk, waarin ze tot hiertoe niet zeker was; ja DOOR DE HEEREN RECHTEREN, quod probe notandum, ZELVEN NIET ALS ZEKER GEHOUDEN WERDT. (Vermids toch anders hierover geen contest hadden moeten dulden, veelmin termyn van advys neemen); toen eerst tot zekerheid bragt.

ZWOLLE.

Straffe voor den Advoc. Knoop, *appellant.*

LVI. Gelyk ook het geheel, en van premissen, en van dictum des tweeden vonnis, ten overvloede leert, dat zyn ingericht, om het eerste zyn beslag te doen hebben. Een nieuw bewys dat het eerste Gewysde thans door het tweede Gewysde, na genomene nieuwe Cognitie, eerst zyn volle bestaan gekreegen heeft: en dus toen eerst met zekerheid heeft kunnen en moeten geappelleerd worden.

LVII. Nog meer. Zie hier een argument ex ore adversarii zelven. Hoe kan de Klaager by zyn *Intendit* zeggen. „ Dat het een *frivool pretext zy*, „ dat de eerste Sententie van het tweede Decreet „ zyn beslag erlangd hebbe :" daar Hy by zyn protokollair dictamen tegen ons Reces, op den 20 December, concludeerde, „ dat Hy *zyne Conclusie ten* „ *principaale genomen inbereerde*, *en* NB. NB. NADERE DECISIE verzocht ?" Begeerde zyn Wel-Ed. *nadere* decisie op *zyne genomene Conclusie ten principaale*, dan erkende Hy immers ontegenzeggelyk: dat de eerste decisie hierover thans niet volledig ware, maar dat dezelve door die *nadere decisie* eerst een volledig beslag moeste bekoomen. An quid ulterius? Hoe kan de Geappelleerde zo, tegen zyne eigene woorden aan, thans het tegendeel souteneeren van 't gene, waartoe Hy toen zelf concludeerde?

Uit alle welke bewyzen dan nu evident houden daar gedaan, dat de Geappelleerde *Art*. 4. *van Intendit* zeer erroneuslyk van een *frivool pretext* gewaage.

LVIII. λ. Dat voorts zyn onbepaalde zeggen *ibid. Art*. 10. „ Als of het laatste Decreet slechts „ *eene sequeel en exsecutie van het origineele Vonnis* „ *zoude zyn*" een slecht verzonnen uitvlugt is, zal met een weinig meer distinctie te adhibeeren, wel ligt opdaagen. Naamlyk:

LIX. *Het afneemen van den eed*, indien geschied ware, was en eene sequeel en ook eene exsecutie van het origineele Vonnis: dit willenwe met den Geappelleerden toestemmen. Ten dien opzichte hadt zich de Sententie per modum causæ het afnee-

neemen van den Eed per modum effectus: gelyk *Voet* elders spreekt *ad tit. de Re Judicata.*

ZWOLLE.

LX. Maar de tweede Rechtshandeling, kennisneeming, en vonnisvelling was alleen *eene sequeel*, *een gevolg* van het eerste Gewysde maar geenszins de *exsecutie.* Deeze handelingen kwamen niet voort per modum effectus proprie dicti. Het eerste Gewysde had door het opleggen van dien ingewikkelden eed wel *ten gevolge*: dat de Heeren Rechter en Adviseurs nader op dit punt moesten dag en onderzoek neemen, en het stuk nader decideeren, waardoor het eerste Gewysde ad liquidum moest gebragt worden; doch dit eerste Gewysde *vorderde* op zich zelf deeze handeling niet: het zelve *gebood* ze niet: *het wilde niet*, dat 'er, *ter uitvoeringe* van zyn decreet, zulke zaaken moesten tusschenkoomen. En zeker eene Sententie is geen Sententie, wanneer, tot haare exsecutie, nieuwe Gedingen koomt te vorderen: dit zoude contradictoir zyn. Quia semper Judex ita pronunciare debet, ut sententia sua finem liti imponat, & controversiam dirimat. naar het zeggen van *Vinnius l. l.*

Straffe voor den Advoc. Knoop, appellant.

LXI. Daarenboven, begreepen de Heeren Adsessores, dat op het ingediende Reces van den Appellant niets te betrachten ware, dan de exsecutie van de eerste Sententie; waarom, mogen we vraagen, namen hun Wel-Edelen dan een' geruimen termyn, om een geheel ampel nader decreet op te maaken? Een' termyn, dat buiten de fatalia appellationis tempora liep? Een' termyn dus, dat zo hun Wel-Edelen het met des Geappelleerden opinie waren ééns geweest, den Appellant van zyn recht, om na ontvangen declaratoir te kunnen tot hooger Vierschaar beroepen, zo de facto verstoken zou hebben? Daar immers hun Wel-Edelen over de exsecutie van hun eigen gegeeven vonnis zeker geen verdere deliberatien noodig hadden, en moesten hebben: maar daatelyk in termino deeze konden decerneeren, en, zo niet wilden, dat van hun volgend Decreet de tyd van Ap-

ZWOL-LE. Straffe voor den Advoc. Knoop, appellant.

pel zou loopen, hadden *behooren te decerneeren*, *ne agant contra jus reo ex lege* quæſitum: over welk recht, *actori* tantum *ex ſententia* quæſitum, hun Wel-Edelen' anders by het tweede Gewysde zo ſcrupuleus zyn.

LXI. Ten klaaren bewyze, dat de Geappelleerde hier wel in 't algemeen wat weg ſchermt, maar 't welk, met vereiſchte aandacht waargenomen wordende, den Appellant niet treffen kan.

LXII. Waarmede dan, van *Art.* 27. *tot biertoe*, overvloedig getoond houden, hoe 's Geappelleerden pretenſe argumentatie, boven *Art.* 28. opgegeeven, een enkel ſamenweefzel zy van differente nietige, ongefundeerde, en verwarde poſitien, die tegen den waaren aart der zaaken by een onpartydig rechter niets uitoeffenen; en verzoeken daarom der Heeren aankomſtige Referenten ernſtige aandacht op dit betoog!

LXIII. Nu ſchiet 'er nog over de laatſte, dog magere, objectie van den Geappelleerden *Art.* 8. *van Intendit:* waarby zyn Wel-Edele zegt. „ Dat „ de Appellant door zyn eigen gedrag en han- „ deling het Gewysde bekrachtigd had." Maar nuda verba! geen enkel woord is 'er te vinden, waardoor dit zoude geſchied zyn; gelyk 't ook niet geſchied is. 't Welk kan blyken, indien men nagaa, hoe de Appellant in deeze zaak zich gedraagen heeft *in judicio*, & *extra judicium*.

LXIV. *In judicio*, heeft Hy, in termino van 't preſteeren van den Eed, van Reces gediend, om 's Rechters intentie over de laatſte woorden van den eed, die, *letterlyk verſtaan wordende*, eenen onmogelyken eed involveerden, te verneemen, 't welk de voorzichtigheid van een' eerlyk' man, by het preſteeren van den eed, vorderde, gelyk we boven gezien hebben, dat ons de les van *Sichardus* al dicteerde.

LXV. Hierdoor bekrachtigde de Appellant geenszins het Gewysde. In tegendeel, Hy toonde terſtond op 't eerſte Gerechtsuur, nog lang binnen het

het decendium: dat Hy zwaarigheid maakte tegen ZWOL-
het geflagen vonnis, welke Hy, *zo mogelyk*, om LE.
maar een eind van zaaken te hebben, wel tragtte
weg te neemen, indien de Rechter goedvond een' *Straffe*
redelyken mogelyken zin aan den eed te geeven. *voor den*
Maar declareerde tevens met uitgedrukte woor- *Advoc.*
den. „ Dat Hy aan dat vonnis, zo als 't letterlyk Knoop,
„ ligt, NB. *niet kon*, *maar ook niet wilde*, voldoen, *appel-*
„ al ware 'er tienmaal zo veel aan geleegen, als *lant.*
„ het geheele Proces waard is."

LXVI. Deeze verklaring is zeker gantsch ver af van *het Gewysde te willen bekrachtigen*. Ja gaf in tegendeel niet duister te kennen, des Compa-rants principaals voorneemen, zo als ook de tour-nuur van het geheele Reces deed zien, dat de Ondergetekende *niet smeekte* om dusdanige Inter-pretatie, maar dezelve, (die Hy ter assopiatie van dit Spel nog had uitgedacht), als een aller rede-lykst verstand van den eed in cas subject, van dee-ze Hoogadelyke Vierschaar VERWACTEDE. Willen-de stilzwygende zeggen: zo dit niet kan, de weg van Appel is open. Dus niets *in judicio*, dat het Gewysde zoude hebben geavoueerd.

LXVII. Maar ook niets is 'er dergelyks ge-daan *Extra judicium*. De Appellant heeft zich van den dag van Sententie, den 14 December, ont-houden van de Jagt, niet om dat Hy de Senten-tie agnosceerde: niets minder dan dat, maar om over het *provisioneele nakoomen*, in cas van Appel, geene captien te hebben. Schoon niet onbewust der woorden in het Slot van *Art.* 1. *t.* 19. *pag.* 1. *van ons Landrecht*. Oordeelende de Jagt van dien tyd niet zo veel waardig, om daarover eenig di-spuit te ondergaan: en overzeker, dat Hy in dee-zen allen niet al te cautuleus kunne handelen. Bo-ven en behalve, dat het deezer Vierschaare (met reverentie gezeid) niets aangaat, om welke rede-nen de Appellant goedvond niet te jaagen, als zyn-de een actus meræ facultatis.

LXVIII. Dus ook de derde Schynreden van den Geappelleerden gerefuteerd hebbende, meenen we

ZWOLLE.

Straffe voor den Advoc. Knoop, *appellant.*

het geheele *Intendit* met zyne tweeledige conclusie, van positie tot positie, beantwoord te hebben: en allerkrachtdaadigst beweezen, hoe de Geappelleerde de appellabiliteit deezer zaake, op eene nietige en futile wyze, tracht te betwisten.

LXIX. Een doorslaand bewys van het wantrouwen van zyn Wel-Ed. op de deugd der zaake, en op de rechtheid van het gevallen vonnis: om, ware het mogelyk, den Appellant te keeren, in het zelve onder de oogen van eenen hoogeren Appellationsrechter bloot te leggen, en in tegendeel Hem zynen oppositie moede te maaken.

LXX. Dan we vertrouwen, dat recht en gerechtigheid den aankomstigen Heeren Referenten zullen dòen zien, op welk eene wederrechtelyke wyze den Appellant dit frivoole Incident wederom gemovcerd worde: en hoe onbevoegd de geappelleerde zy, om over de Appellabiliteit deezer zaake Contest te maaken, ook zelf uit dien hoofde, waarin Hy schynt zyn voornaamste heul te stellen.

LXXI. Waar we nog mogen byvoegen, dat al waren de redenen van inappellabiliteit (als toch neen) aanwezig, de Geappelleerde dan nog een inept en eventueel nietig Proces entameerde, waartoe Hy provisioneel niet bevoegd of gerechtigd is, zo als by *Reces loco Intendit* breeder gedemonstreerd is.

LXXII. Alles ten klaaren vertooge, dat, *nog in* den aart der zaake in 't algemeen, nog in de omstandigheden, nog in den tyd, wanneer, of modus, quo; iets te vinden zy, 't welk der appellabiliteit zoude tegen zyn, ten ware de Hooge Souverain, om, ons onbekende redenen, het Appel van alle Jagtzaaken goedvonde afteekeuren, 't welk te vooren beweezen is, alnog een punt hunner Ed. Mog. hooge deliberatien te zyn: en dus boven ons bestek, om daarover iets meer te zeggen, dan alleen: dat deeze nog onbesliste deliberatien de onwettigheid en onredelykheid deezer Proceduure van den Geappelleerden voldingen.

LXXIII. Dat gevolglyk provisioneel, zo lang dit stuk

ſtuk by hunne Edele Mogende, de Heeren Staaten zelven, niet zy afgedaan, in alle geval, het wel en wettig Appel behoore aangenomen, en de zaak voor appellabel gehouden en verſtaan te worden, conform onzer Concluſie ten Receſſe, quo pertinet regula: *quod ſemper judex in dubio illam partem eligere debet, quæ eſt minus oneroſa utrique parti, & per quam utrique parti conſulitur. Hinc eſt, quod in dubio judicandum ſit, appellationem non eſſe deſertam: quia utrique conſulitur*, ET JUS ALICUJUS NON LÆDITUR, naar de krachtige leer van *Gail Obſerv. l.* 81, 9, 10 & 11.

ZWOLLE. *Straffe voor den Advoc.* Knoop, *appellant.*

LXXIV. En dat, eindlyk, het geene bedenking overlaat, of de Geappelleerde, op zulk eene nietige, premature, vermetele wyze, zich verzettende tegen eene zaak, die den Wetgeever zelven nog bezig houdt, op eene wyze, die alleen ten hoogſten kan dienen, om Recht en Gerechtigheid hunnen vryen loop te ſtremmen, en het *ſaluberrimum appellationis remedium, & ſpeciem defenſionis, quæ nemini denegari debet*, volgends den even aangehaalden *Germaniæ Papinianum Lib. Obſ. pract. laudato, Obſ.* 128, *n.* 1., desniettegenſtaande te ontwyken, uit vreeze voor het hoogere vonnis. Want is de zaak goed, waarom een onpartydig hoogſte Rechter geſchroomd?

LXXV. We zeggen, dat het geene bedenking overlaat, of de temeraire Oppoſant in deezen zal de gewoone ſtraf zyner ligtvaardige en ongegronde proceduure naar alle rechten moeten ondergaan: eene Condemnatie in alle deeze onnoodige, den Appellant dubbel vexeerende koſten eens inepten Incidents.

LXXVI. Waarmede van Straffe gediend houdende, onder denegatie van alle tegendeels poſitien, zo by *Intendit* reeds aangebragt, als mogelyk by *zyne Straf* gantſch erroneus en irrelevant ter nedergeſteld, poſt imploratum Judicis officium nobiliſſimum, perſiſteeren, By onze ten Receſſe loco Intendit genomene Concluſie, en bedingen: Cum expenſis. Ofte &c. (*getekend*)

J. W. KNOOP.

NEDERLANDSCHE COLONIEN.

SURINAMEN.

SURINAMEN. Wy hebben te vooren reeds van den toestand dezer Colonie gesproken, en het een en ander over de oorzaken van derzelver verval als met eenen vinger aengeroerd. De onlangs bekomene berigten wegens dezelven, luiden aldus:

„ De naare omstandigheeden deezer Colonie „ neemen dagelyks toe. De ambagten staan stil; „ het gemeene arbeidsvolk vergaat van kommer „ en gebrek; en de armhuizen liggen opgepropt. „ Die iets overgewonnen hebben, gaan het land „ uit, waar door ons vermogen een geweldigen „ krak krygt; en, zo de Heer *Forgeaud* met de „ troepen vertrekt, gelyk zyn Ed. zegt positive „ ordres daar toe ontfangen te hebben, is het te „ vreezen, dat onze Colonie eerlang zal te gron„ de gaan, en een prooy worden voor de Weg„ loopers en onze eigen Slaaven, die dagelyks „ in stoutheid toeneemen.

„ Voorleeden September hadden dezelven reeds „ een aanslag gewaagd, in *Picica*, op de Planta„ gien *Schoon Dievniev*, *Altena* en *Poelwyk*, als „ ook in *Cottica*. op den nieuwen grond van „ Mevrouw *Worsing*; maar zyn toen nog geluk„ kig afgeslaagen. Doch den 6 December is 't „ hen beter gelukt op de Plantagie *Kielenstein* „ *Nova*, alwaar de Directeur, beneffens eenige „ Slaaven vermoord, meest alle de gebouwen af„ gebrand, en 28 stuks, zo Wyven als Kinderen,

„ zyn

„ zyn medegenoomen. Zedert is men allerwee- gen op zyn hoede. SURINAMEN.

„ De Raaden van Civile Justitie zyn verleegen „ met het dirigeeren der Executien. De tafel „ ligt vol met requesten, waaraan geen einde is. „ De gewoone toevoer uit *Noord-Amerika* is „ gestremd door de onlusten, welken daer plaats „ hebben; op de Plantagien, die reeds twee jaa- „ ren onder executie geleegen hebben, wordt „ door de Heeren Correspondenten niets gezon- „ den; de Slaaven krygen niet, 't geen zy gewoon „ zyn, en murmureeren; zo dat men voor een „ oploop bedugt is. Het Hof van Policie heeft, „ wel een Placaat gemaakt, dat alle Eigenaars, „ Administrateuren, of Sequesters behoorlyke „ uitdeeling aan de Slaaven geeven, en zo het „ niet gezonden wordt, zig by Requeste aan 't „ Hof van Civile Justitie vervoegen moeten, „ om de producten hier te verkoopen: doch hoe „ zulks gaan zal, moet de tyd leeren. Intusschen „ verneemt men, dat de beide Hoven, over 14 „ dagen, gecombineerd met elkander zitten zul- „ len, om te overleggen, wat in deeze hachely- „ ke omstandigheden best te beraamen."

Hoe het ook met dit berigt zyn moge, 't zy dat het zelve, gelyk het schynt, wat vergroot is of niet; de redenen van klagten schynen niet geheel en al ongegrond te zyn, zo als onder anderen uit het navolgend Verzoekschrift, schoon geen kenmerken van een kundig opsteller dragende, kan worden opgemaekt.

SURINAMEN.

Aan de Wel-Edele Gestrenge Heer, den Heer Jan Nepveu, *Gouverneur Generaal over de Colonie van Surinamen, Rivieren en Districten van dien &c. &c. &c. ende de Edele Achtbaare Heeren Raaden van Politie en Crimineele Justitie &c. &c.*

Request van eenige Planters aen Gouverneur en Raeden.

Geeven Reverentelyk te kennen, de Ondergeschreevene Planters en Ingezetenen deezer Colonie;

Dat de Supplianten met de diepste indrukselen eener opregte blydschap hebben vernomen, bevvonden de de Edele Achtbaare Hoven, zo van Politie en Crimineele, als van Civile Justitie te samen, en met den anderen zyn vergadert, ten eynde by welgem. dezelve te werden overwoogen en vastgesteld, die middelen welke in den hooge nood, waar onder deeze zoo aansienlyke als gewigtige Volkplantingen al seedert een geruyme tyd, dog thans meer en meer bitterlyk zugt, zullen worden bevonden de beste, en heylsaamste te syn.

Dat de Supplianten omme so veel moogelyk de hoogwigtige occupatien van deezen Edelen Achtbaare Raaden niet te vermeenigvuldigen, al hier niet zullen treeden in een breedvoerige Expose van de generaale voorsz. droevige gesteldheid van zaaken, als tot hun leedweezen ten vollen verseekert zynde, dezelve openbaar en by een yder bekent te zyn; dan dat zy egter hebben gemeent zig niet te kunnen nog mogen dispenseeren, maar met een Eerbiedig vertrouwen in den schoot dezer Illustre Vergadering neederig te moogen openleggen, die Pointen en omstandigheden welke insonderheid alle en een yder van wat staat of conditie hy zy, en in die betrekking tot deeze Colonie heeft, ten allernaausten zyn raakende, en stoffe tot bekommeringen, en vreese uytleeveren, namentlyk den staat van bescherming, waar inne deeze Colonie tegenwoordig principalyk met op-

sig-

figte tot een gevaarlyke Binnenlands vyand, die, waar hy komt, droevige gedenktekenen van nood, en vernieling opregt en agterlaat, en waar door al reeds eenige goede Planters geruineerd, en veele andere, zo ook de in den Vaderlande tot opbouw en welvaart deezer Colonie, opgeregte Fondsen en Geldleeninge groote schaade zyn toegebragt geworden, zulks met alle reeden te vreesen is, ingevalle die woedende hoop niet promptelyk belet en door efficatieuse middelen beteugeld werden, de besittinge der Colonie, de voorsz. opgeschootene gelden, mitsgaders de seekerheid en 't leeven der Planters en Ingeseetene, aan de grootste gevaaren werden geëxponeert en blootgestelt, te meer en voornamentlyk na dat de Hooge ordres zoo de Suppl. geinformeert worden, alhier zyn ingekoome, dat het secours Troupes onder een soo geëxperimenteerde, als dapper Opperhoofd door den Souverein tot beveiliging en bewaaringe deezer Colonie gracieuselyk gesonden, wederom staan te repatrieeren, en dus in een Epoque dat deselve zo zeer dan ooyt alhier benodigt zyn, en dus zig verpligt agten, aan U Wel-Edele Gestrenge en Ed. Achtb. voor te draagen, met de alleruyterste submissie of het niet ten uitersten noodsakelyk was, zig aan hun Hoog Mog. te adresseeren, met dankbetuyging van haar zo gratieuselyk als Vaderlyke bescherming, en teffens omme van deselve te solliciteeren en smeeken zodanige Renfort van Troupes, als hoogst dezelve volgens derselver vooruytziende voorsorg zullen nodig oordeelen, tot soutien en maintien deezer Colonie dienstig te zyn. Terwyl zy Ondergeteekende ook voor de verdere Ingeseetenen zig verpligt vinden dit aan Uwe Edele Gestr. en Ed. Achtb. onder 't oog te brengen.

SURINAMEN, *Requeft van eenige Planters aen Gouverneur en Raeden.*

Dat hier by is koomende, de Supplianten tot hunne smertelyke leedweesen moeten betuygen, thans geheel en al buyten staat te zyn, omme de swaare Lasten, welke in deeze Colonie tot het vin-

SURINAMEN.

Request van eenige Planters aen Gouverneur en Raeden.

vinden van middelen ter restitutie en afweeringe van den voorn. Binnenlandsche vyand benoodigt, en seedert dien zoo veele Jaaren geheeven geworden, gevoegd by de verdere, die de Planters en Coloniers moeten dragen, langer te kunnen opbrengen, of uit de revenuen hunner effecten en goederen, meerder weeten goed te maaken: weshalven de Supplianten de vryheid hebben genomen, zig te adresseeren aan deeze Illustere Vergadering, ootmoedig smeekende, dat 't voorsz. door de Supplianten kortelyks te neder gestelt, mogen werden genomen in gunstige deliberatie, en daar over, als mede het verdere in deeze noodsaakelyke by U Wel-Edele Gestr. en Edele Achtb. Heeren zoodanige voorsieninge gedaan, arrangementen gemaakt, mitsgaders gedisponeert mogen worden, als welgem. dezelve na hunne hooge Wysheid en Landsvaderlyke sorge, ten besten deezer dierbaare Colonie en Ingeseetenen van dien, zullen bevinden noodig te zyn en oordeelen te behooren.

't Welk doende &c.

Carl. Gustaf Dahlberg, Jean Fontane, J. Caucanas, Claus Reider, P. Bennelle, C. F. Bilborg, W. O. Pelichet, Elisabeth Danforth, Wed. C. Godefroy, Abraham Lammers, A. Reynsdorp, J. Peneux, F. Holkert, Christoffel Beudeker, N. van Hout, E. La Coudre, J. C. F. de Ruhl von Lilienstern Kleynhaus.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DORDRECHT. Tot Burgemeesteren dezer Stad zyn, voor den tyd van twee jaren, uit eene overgeleverde Naemlyst door zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, verkooren, de Hee-

Heeren Mr. JOAN GEVAERTS, en Dr. HENDERIK VAN CONVENT, welke in die waerdigheid den 3 dezer Grasmaend zyn ingehuldigd.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HAERLEM. Den 18 dezer Maend is door de Heeren van de Vroedschap dezer Stad, tot Raed in dezelve verkoren, de Heer Mr. *Jakob Akerſloot* Junior, in plaets van wylen den Heer Johan Fredrik Godfried Baron van Freisheim.

'sGRAVENHAGE. Hunne Ed. Groot Mog. hebben in 't begin dezer Grasmaend, op verkiezinge van zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfſtadder, aengeſteld tot Raed in den Hooge Raede, in plaetſe van wylen den Heer Mr. Johan van Nispen, den Heer Mr. *Cornelis van der Hoop*; en tot Schout der Stad Purmerende, mitsgaders Bailliuw van de Beemſter en Bode van 't zelve Bailliuwſchap, als mede Bailliuw van de Wyde Wormer, in plaetſe van den overleden Heer Willem van Blydenbergh, den Heer *Philippus Reinier Boon*.

AMSTELDAM. De Heer Mr. *Daniel Abraham Meerman van der Goes*, aengeſteld zynde tot Advocaet van de Generaele Ooſtindiſche Maetſchappy dezer Landen, heeft den 25 dezer maend dien poſt aenvaerd, en ter Vergadering van de Heeren Bewindhebberen ter Kamer alhier, zitting genomen.

ROTTERDAM. Den 29 dezer Maend, zynde de gewoone dag tot de verandering van de Regeering dezer Stad, zyn uit de Ed. Groot Agtb. Vroedſchap Boonheeren geworden, de Heeren Mr. *Paulus Boogaert*, Heer van Alblaſſerdam, Mr. *Jacob van der Heim*, Mr. *Johan Hendrik van der Does*, Mr. *Pieter Cornelis de Groot* en Mr. *Cornelis Groeninx van Zoelen*, Heer van Ridderkerk: Vervolgens heeft zyne Doorl. Hoogheid den Prins Erfſtadhouder, uit de door gem. Heeren gemaekte Naemlyſt, verkoren tot Burgemeeſteren, de Heeren Mr. GE-

RARD

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

RARD DANIEL DENICK, Mr. ADRIAEN REEPMAKER, Heer van Strevelshoek, Noord-Waddinxveen en Sleewyk, ISAEC VAN ALPHEN en HENDRIK VAN BEEFTING; tot Scheepenen de Heeren *Johannes Hoog*, Mr. *Dirk Lodewyk van Cattenburch*, *Abraham Baertmans*, Mr. *Jan Daniel de Locbes*, *Jan Jakob Elsevier*, *Aert Johan Verstolck*, Heer van Zoelen en *Pieter van Tzendoorn*; en tot Schepenen-Commissarissen de Heeren *Cattenburg*, *Elsevier* en *Tzendoorn*.

SCHOONHOVEN. Den 24 dezer is in den ouderdom van omtrend 78 jaren alhier overleden, de Heer *Bartholomeus de Bruyn*, Kiezer, Raed in de Vroedschap, en Oud-Burgemeester dezer Stad, mitsgaders Commis van 's Lands Magazyn der Stede Nieuwpoort.

HOORN. Den 5 dezer Grasmaend, zynde Goede Vrydag, den gewoonen tyd der verandering van deze Stads Regeering, wierden door negen Keurmannen verkoren tot Burgemeesteren, de Heeren Mr. JAN CHRISTIAN VAN DE BLOCQUERY, FLORIS ABBEKERK TROMP, Mr. PIETER SCHAGEN en NANNING VAN FOREEST.

Verders zyn door zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heer Prins Erfstadhouder, uit eene aen Hoogstdezelve overgeleverde Naemlyst tot Scheepenen dezer Stad verkoren, de Heeren *Jacob Groot Matthysz*, Mr. *Reep Verloren*, Mr. *Dirk Gallis*, Mr. *Jan Hendrik van Stralen*, *Jacob Vogel*, *Matthæus over 't Water Verboom* en *Dirk van Akerlaken*; en tot Scheepenen-Commissarissen van des Gemeenelands-Middelen, de Heeren *Groot*, *Verloren* en *van Stralen*.

PURMERENDE. Zyne Doorluchtige Hoogheid de

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENEARS, ENZ.

de Heer Prins Erfstadhouder, heeft uit een overgeleverde Naemlyst tot Burgemeesteren benoemd, de Heeren WILLEM VAN NECK, JACOBUS VAN DER VOOREN Junior, Mr. LAURENS PEEREBOOM en PIETER WYNHOUT; en tot Scheepenen de Heeren *Gerardus Nienbuys*, Dr. *Anthony Jan Menger*, *Hermanus Tamboer*, *Pieter Jordaen*, *Pieter van Gent*, Mr. *Cornelis van Neck* en Mr. *Martin Copius Peereboom*; als mede tot Scheepenen-Commissarissen, de Heeren *Gerardus Nienbuys*, Dr. *Anthony Jan Menger* en Mr. *Cornelis van Neck*.

UTRECHT. Den 9 dezer maend des avonds is de Heer Mr. *Steven Jacob van Muyden*, Raed dezer Stad en één der Gedeputeerden der Bestieringe van de Finantie-Kamer, in den ouderdom van 53 jaren alhier overleden.

In wiens plaetse zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder wederom den 15 daer aen volgende benoemd heeft Jr. *Jan Carel Godin tot Drakensteyn*, tot Raed in de Vroedschap dezer Stad.

RHEENEN. Door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, is alhier tot Raed in de Vroedschap verkoren den Heer *Roelof van Noort*, en zulks in plaetse van wylen den Heer Jan Adriaen van Deventer, in leven Raed en Oud-Burgemeester dezer Stad.

LYST

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 22 April.

	by de Z. Zak.
TARW Oude Witte	22 a 25 ß
—— Nieuwe dito best 20 a $22\frac{1}{2}$ ß	
—— —— dito gem.	15 a 16 ß
—— Blauwe dito	15 a $17\frac{1}{2}$ ß
—— Zomer dito	15 a 18 ß
ROGGE Zeeuwsche	12 a 14 ß
	by 't Last.
BOEKWEIT, op 154 ℔	21 £
dito, zonder Wigt	19 a 20 £
GERST Winter	17 a 18 £

Rotterdam den 22 April.

	by 't Last.
—— Zomer	16 a 17 £
HAVER Zeeuwſ.	8 a 12 £
PAERDEBOONEN	16 a $17\frac{1}{2}$ £
	by den Steen.
VLAS Allerbest	48 a 50 fl.
—— Best	38 a 40 fl.
—— Ordinair	34 a 35 fl.
—— Gemeen	30 a 31 fl.
—— Slegt	26 a 27 fl.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

MAY. MDCCLXXVI.

HOLLAND.

HAERLEM.

De Hollandsche Maetschappy der Weetenschappen, opgericht binnen deze Stad, heeft in haere Vergaderinge, gehouden den 21 van Bloeimaend van dit jaer 1776. beoordeeld de Antwoorden, ingekomen op haere Vragen. HAERLEM.

De eerste van die Vragen, in het jaer 1771. voor de eerste, en, om dat zy voor het jaer 1773. niet voldoende beantwoord was, toen voor de tweede reize opgegeven, om te beantwoorden voor het begin van dit jaer 1776. was: *Daer het door de ondervinding bekend is, dat 'er uit de Natuerlyke Gesteldheid, en andere omstandigheden der Rivieren van ons Vaderland, voornaemlyk van den Neder-Rhyn of Lek, zekere gebreken noodzaeklyk voortvloejen, waer door aen den eenen kant derzelver Kanaelen, tusschen dezelfde of soortgelyke Dyken beslooten, te eeniger tyd onbekwaem zouden kunnen worden, om, behoudens de veiligheid der aenpalende Landen, dezelfde hoeveelheid Waters aftebrengen; en aen den anderen kant de Dyken, in buitengewoone geval-*

 len,

HAER-LEM. *len*, *zo, van Ysdammen*, *als anderzints*, *in gevaer gebragt worden van te bezwyken*; zo wordt gevraegd: *Kunnen die gebreken zelven*, *of ook derzelver gevolgen*, *door andere middelen*, *dan door Afleidingen*, *voorgekomen worden? zo ja*, *welken zyn dan die middelen? Maer*, *indien één of meer Afleidingen de eenigste middelen zyn mogten*, *waer door zodanig oogmerk op eene duerzame wyze bereikt kan worden*, *zyn dezelven*, *naer de gelegenheid der Landen*, *mogelyk? zo ja*, *waer*, *en op welke wyze moeten zy dan gemaekt worden*, *en kunnen zy veilig ondernomen worden*, *zonder de vaerbaerheid der Rivieren te benadeelen?* Men onderstelt by deze Vrage het sluiten der Bywegen langs den Boven-Rhyn, als het eerste en natuerlykste middel, om niet alleen de Vaerbaerheid der Rivieren, bovenwaerts, te behouden; maer ook tevens eene geregelde verdeeling tusschen de Takken te wege te brengen; des men by het beantwoorden niet nodig hebbe in aenmerking te neemen die buitengewoone hoeveelheid van Water, dewelke men, sedert eenige jaren, door het openliggen der Bywegen, op den Neder-Rhyn en Ysfel, ondervonden heeft.

De Maetschappy heeft geoordeel, dat onder de ingekomene Antwoorden voornaemelyk twee haere aenmerking verdienden, waer van nogtans het ééne, zynde geschreven onder de zinspreuk: *Zyt wys en voorzichtig*, *enz.* zig te lang ophield met het geen de Maetschappy gewild hadt, dat men slechts onderstellen zou, en zig te veel van de sluitinge der Bywegen belooft; verder gaende, dan 'er zelfs met het maeken van dezelve bedoeld kan zyn enz. Dat de ander, die tot zinspreuk

ſpreuk gebruikt heeft: *Uit liefde voor het Vaderland*, in zyn Antwoord, 't geen voor het overige zeer veele goede zaeken behelſt, even zo min als de eerſte, uitvoerig genoeg voorſtelt, het middel, door hem in de plaetſe der Afleidingen aengepreezen, met betrekking tot de daedlyke Executie en gevolgen voor de Landen, die aen de Rivieren palen. Voorts dat de Schryver dit of eenig ander middel niet zo algemeen maekt, dat daer door de van hem bedoelde gebreken onzer Rivieren, niet ſlechts in het een of ander Riviervak, maer doorgaens weggenomen, of ten minſten derzelver voortgang verminderd wierden. En ten laetſten, dat de Schryver niet naer aenleiding der Vrage een middel aen de hand geeft, waer door de gevolgen der buitengewoone gebreken of Ysdammen zouden voorgekomen kunnen worden. HAERLEM.

Gemerkt nu evenwel zeer te wenſchen was, dat deze gewichtige gebreken, in het beantwoorden van deze Vrage, vergoed wierden, en de Maetſchappy zig vleit, dat de Schryvers van deze Antwoorden bekwaemheid en genegenheid zullen hebben, om aen deze oogmerken te voldoen, heeft zy beſlooten, denzelven op de gewoone voorwaerden vryheid daertoe te geven, onder verder beding, dat de *Supplementen*, die de bovengenoemde gebreken vergoeden zouden, zullen moeten gezonden worden voor den eerſten van Louwmaend 1777. aen den Secretaris dezer Maetſchappye, onder dezelve zinſpreuk, en met een even zo verzegeld Billet, als by hun Antwoord zelve gebruikt is; en zal de Maetſchappy dan op haere groote

HAERLEM. Vergaderinge van Bloeimaend 1777. haer oordeel over gemelde Stukken, met opzicht tot den Eereprys, bekend maeken.

De tweede Vraeg, in het jaer 1773 opgegeeven, om te beantwoorden voor den eersten van Louwmaend 1776. was: *Welken zyn de beste middelen, om voor de Dyken, aen de Zuiderzee geleegen, op de minst kostbaere wyze* Voorland *aentewinnen, of, daer reeds Voorland is, het zelve te bewaren?*

Hierop zyn insgelyks verscheiden Antwoorden aen de Maetschappye gezonden. Onder dezen munt voornaemlyk uit eene Verhandeling, welker Schryver haere Vraeg zeer wel begreepen heeft, en in veele opzichten aen derzelver oogmerk beantwoord: maer zy kan zyne voorgeslagene middelen, tot aenwinninge van *Voorland*, geenzints als de minst kostbaren beschouwen. Zy steldt derhalven de evengemelde Vraeg nogmaels voor, om te beantwoorden voor den eersten van Louwmaend 1778. ten einde niet alleen dezen Schryver, maer ook anderen als nog gelegenheid te geven, om hunne gedagten der Maetschappye mede te deelen, welken de minst *kostbare* middelen zyn, om Voorlanden *langs de* Zuiderzee-Dyken aentewinnen, al ware het, dat de uitwerking daer van niet zo spoedig genooten kon worden.

De derde Vraeg, in het jaer 1774. opgegeeven, mede om te beantwoorden voor 1776. was: *Kan men, behalven de Koffy, Suiker, Cacao en Katoen, in de Westindische Volkplantingen van den Staet, ook eenige andere Planten, Boomen ofte Gewassen, met voordeel aen-*

leg-

leggen, welke geschikt zyn tot Levensmiddelen, ofte van gebruik kunnen wezen in Manufactuuren en Fabriquen van dit Land? De Proeven, eenige jaren geleeden met den Indigo, *hebben in zo verre niet beantwoord, terwyl men deszelfs Culture ondervonden heeft, voor de gezondheid der Negers nadeelig te zyn; maer zyn 'er dan niet wel anderen? zo ja: welken?* HAERLEM.

Hier op zyn geene Antwoorden ingekomen, veelligt wel, om dat, wegens den afstand dier Landen van onze Gewesten, de veroorloofde tyd te kort geweest is; en wordt dezelve hierom nogmaels voorgesteld ter beantwoordinge voor het begin van het jaer 1784. op de gewoone voorwaerden.

De Maetschappy heeft vervolgens besloten, ter beantwoording voor het begin van 1779. voor te stellen, de Vraeg: *De ongelykheden der Trawanten van Jupiter te verklaren uit hunne wederzydsche aentrekkingen; — de Massen of Grootheden van deze Trawanten te bepalen uit hunne waergenomene onregelmatigheden; — hoe dikmaels en binnen welke tyden de ongelykheden, daer uit ontstaende, voorvallen?*.

En uit het byzonder Fonds, (volgens bekendmaking in het *Programma* van 1773.), door éénen der Heeren Directeuren gevestigd, steldt zy mede voor, om voor den aenvang van het jaer 1778 te beantwoorden, de Vraeg: *Kan men den juisten tyd en geboorte der Texelsche Zeegaten, uit egte Historische bewyze, bepalen? Welken zyn de voornaemste Veranderingen, die dezelven ondergaen hebben? En van welken invloed is dit een en ander op de Zuiderzee en het Ye, mitsgaders op de Kusten en Zee-weeringen*

HAERLEM. *der Provincien, welken aen deze Wateren paelen?*

De Vragen, welken de Maetschappy by voorgaende *Programma* heeft, bekend gemaekt, en tot welker beantwoordinge zy verder uitnodigt, zyn: *Welke Boomen en Planten, door ondervinding onfeilbaer bevonden ter geneezinge van Ziekten, heeft de goede Voorzienigheid aen onze Zeven Vereenigde Gewesten en Geassocieerde Landschappen geschonken?* voorgesteld in het jaer 1774. om te beantwoorden voor het begin van 1777.

Welke Boomen, Granen, Wortels, Peulvruchten of Planten, ons nog by aenkweking onbekend, zou men met vrucht in ons Land kunnen invoeren? En welken van dezelven en van de geenen, die wy bezitten, kunnen naer de gesteldheid der Lucht en Gronden met het meeste voordeel, tot voedsel van Menschen en Dieren, in onze Gewesten geteeld worden?

Deze Vraeg is in het vorige jaer 1775. voor de tweedemael opgegeeven, om te beantwoorden voor het jaer 1777, met verzoek, om in agt te nemen, dat de Maetschappy bedoelt Gewasschen, die tot voedsel van menschen en dieren kunnen verstrekken.

Welke Boomen, Heesters en Planten zyn 'er, behalven den Helm (Arundo arenaria), *en den Sleedoorn* (Prunus Silvestris), *dewelken op de Zandduinen, ter weeringe der Zandverstuivingen, kunnen geplant worden? Kan men ook eenige andere Planten aen onze Zeestranden met voordeel gebruiken? Zyn daer mede hier te Lande al eenige Proeven gedaen? En welke is de uitkomst daer van geweest?*

De-

Deze Vraeg insgelyks in het vorige jaer 1775. geoordeeld zynde, dat zy niet volledig beantwoord was, is dezelve toen mede wederom voorgesteld, om te beantwoorden voor den eersten van Louwmaend 1777. HAERLEM.

Welke is de waere reden van het verminderen onzer Zee-visscheryen kort voor onze Wal? En van waer komt het, dat de Visch van tyd tot tyd hoe langer hoe verder in Zee loopt?

Welke Vraeg in het jaer 1775. is opgegeeven om te beantwoorden voor 1777.

De Vraeg: *Welke is de nuttigheid der Zielkunde* (Psychologie) *in de opvoeding en bestiering van den mensch, en met opzicht tot het geluk der Maetschappye? Welke zou de beste manier zyn, om die schoone Weetenschap te volmaken, en haren voortgang te bevorderen?* Is in het voorgaende jaer 1775. opgegeeven, om te beantwoorden voor het begin van 1778.

Het zal der Maetschappye aengenaem zyn, wanneer de Schryvers hunne Antwoorden, zo veel mogelyk is, bekorten, door alles daar van af te laten, 't geen niet volstrekt tot de hoofdzaeke, die zy vraegt, behoort.

Alle de Antwoorden op de Vragen moeten niet met den eigenen naem der Schryveren, nogte met meldinge van hunne Woonplaetse, maer met eene zinspreuke, getekend, en met een verzegeld Billet, het welke dezelfde zinspreuk tot opschrift heeft, waer in des Schryvers naem en adres gemeld zyn, aen *C. C. H. van der Aa*, Secretaris dezer Maetschappye, zeer leesbaer geschreven, in het Nederduitsch, Fransch of Latyn, vragtvry gezonden worden.

De Prys, gesteld op ieder van de bovenge-

HAER-LEM. noemde Vragen, voor den geenen, die haers oordeels dezelve best beantwoord, is eene goude Gedenkpenning, op den gewoonen Stempel der Maetschappye geslagen, met den naem van den Schryver, en het jaertal op den rand.

Dog zal het den geenen, dewelke den Prys behalen zal, of een *Accessit* zal bekomen, niet vry staen, zyne Verhandeling, dewelke zodanig bekroond is, het zy in het geheel of ten deele; het zy apart, of by eenig ander Werk, te doen drukken, zonder de toestemming van deze Maetschappye daer toe verkreegen te hebben.

'sGRAVENHAGE.

Het is onbetwistbaer, dat de goede trouw en deugdzaemheid van de gewerkte stoffen byzonderlyk tot den bloey en het in stand houden der handwerken toebrengen. Daer dan het bedrog van baetzugtigen in alles de overhand krygt, is het van het uiterste belang, dat de Souverain een waekzaem oog houde, en de listige uitvindingen van bedriegers beteugele. Tot dit einde strekt een Placaet by de Algemeene Staten op den 17 van deze Bloeim*aend* vastgesteld, waerby het spinnen van valsche Goud- en Zilverdraed op zyde, mitsgaders het werken van valsche Galonnen of Passementen op zydescheering aldus wordt verboden.

De Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, allen den geenen die deezen sullen sien of hooren leezen, salut: doen te weeten. Alsoo tot Onze kennisse gekoomen is, dat, hoe seer het fyn Goud- en Silverdraad hier te Lande altoos is gesponnen geworden op Syde, mitsgaders de fyne goude- en silvere Galonnen of Passementen, welke

hier

hier te Lande zyn gemaakt geworden, altoos zyn gefabriceert op een Sydescheering; als meede dat het valsche Draad hier te Lande nimmer heeft mogen worden gesponnen dan op Gaaren, en dito Galonnen of Passementen gefabriceert dan op een Gaarescheering, waar door het fyne van het valsche altoos is te onderscheyden, men sedert eenige tyd hier te Lande heeft begonnen valsch Goud- en Silverdraad niet op Gaaren, maar op Syde te laaten spinnen; mitsgaders dito Galonnen of Passementen niet op een Gaaren, maar op een Sydescheering te doen fabriceeren, en daar door een Fabricq van valsch Goud- en Silverdraad, mitsgaders van dito Galonnen of Passementen hier te Lande op te rigten, soo weinig van het fyne Draad en Galon of Passementen onderscheiden, dat niet alleen minkundige daar door kunnen worden bedroogen, maar selfs de Fabriqueurs het in voegen bovengemeld gemaakte valsch Draad en Galon van het fyne weinig weeten te onderscheiden, en waar door dus de deure word opengeset dat 's Lands Ingezeetenen zeer notabel souden kunnen worden bedroogen, de Fabricq van fyn Goud- en Silverdraad, mitsgaders van dito Galonnen of Passementen hier te Lande met der tyd totaal geruïneert, en eindelyk het vertrouwen der Buitenlanders op de deugdsaamheid der bovengemelde Hollandsche Fabricquen, uit welkers hoofde verscheide considerable versendingen van Goud- en Silverdraad van hier na de Oost en West zyn en werden gedaan, geheel weggenoomen.

Soo is 't, dat Wy, om daar tegen te voorsien, hebben goedgevonden te statueeren, soo als Wy statueeren by deesen, dat voortaan, gelyk het fyn Goud- en Silverdraad hier te Lande gewerkt wordende, niet anders dan op Syde word gesponnen, mitsgaders de dito Galonnen of Passementen altoos op een Sydescheering zyn gemaakt, het valsche Goud- en Silverdraad op Gaaren gesponnen, mitsgaders de dito Galonnen of Passementen op eene Gaaren, ten minsten op een florette Gaarenscheering moet worden gefabriceert, met dien verstande nogtans,

's GRAVENHAGE.

Placaet tegen het werken van valsch goud- en zilver-draed op zyde, en van valsche galonnen op zyde-scheering.

's GRAVENHAGE.

Placaet tegen het werken van valsch goud- en zilverdraed op zyde, en van valsche galonnen op zydescheering.

tans, dat wanneer men valsch Draad op een florette Gaarescheering bewerkt, alsdan in de Biesen van het Galon een Kenteeken van een draad rood Gaaren door de geheele lengte van het Galon moet loopen, op pœne dat alle en een iegelyk die na de Publicatie deeses soude moogen werden bevonden eenig valsch Goud- of Silverdraad op Syde gesponnen te hebben, laaten of doen maaken, mitsgaders eenige dito Galonnen of Passementen op eene Sydescheering te hebben doen fabriceeren, en eindelyk het valsche met het fyne in eenig werk, hoe genaamt, te hebben vermengd, of ook het bovengemelde Draad, Galon of Passement, 't zy hier te Lande of elders gemaakt, te hebben gedebiteert of verkogt, en daar van kan worden overtuigt, vervallen sal weesen in een boete van duisend guldens de eerstemaal, en daar na van drie duisend guldens, te appliceeren een derde voor den Aanbrenger, een derde voor den Officier die de calange sal doen, en het overige derde voor den Armen ter Plaatse daar de calange geschieden sal.

Interdiceerende wyders alle Passementwerkers, Spinders en Spinsters om het bovengemelde valsche op Syde te spinnen, of op een Sydescheering te bewerken, onder wat pretext het ook soude mogen weesen, op pœne van drie honderd guldens voor de eerstemaal, en daar na van duisend guldens, te verdeelen als vooren is gesegd, en in gevalle van onvermoogen tot het betaalen van de voosz. boete, op pœne van arbitraire correctie, na exigentie van saaken.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie soude moogen pretendeeren, ontbieden en versoeken Wy de Heeren Staaten, Erfstadhouder, Gecommitteerde Raaden en Gedeputeerde Staaten van de respective Provincien, en alle andere Justicieren en Officieren van deselve Landen, dat sy dit Placaate van stonden aan alomme doen verkondigen, uitroepen, publiceeren en affigeeren ter Plaatse daar men gewoon is soodanige publicatie en affixie te doen; lasten en ordonneeren voorts alle andere Officieren, Regteren en Justicieren deeser

Ver-

Vereenigde Nederlanden, deesen Onsen Placaate te agtervolgen, en doen agtervolgen, procedeerende en doende procedeeren tegens de Overtreeders van dien, sonder eenige gratie, faveur, dissimulatie of verdrag, want Wy het selve ten beste van de goede Ingezeetenen bevonden hebben alsoo te behooren. ENZ. 's GRAVENHAGE.

HUIG DE GROOT leert in zyne *Inleid. tot de Holl. Rechtsgel.* I. *B.* 4. *D.* §. 2. dat tusschen de onmondigen plag te zyn onderscheid van eigenen en oneigenen, ofte vryen en onvryen; en dat dit onderscheid in deze Landen nog binnen de drie honderd jaren, van den leeftyd van de Groot af te reekenen, is bekend geweest; Maer buiten eenige zonderlinge gerechtigheden *werden nu*, zegt hy, *alle menschen in* DEZE *landen gehouden als vryen*. Het is dan by ons een regel van regten, dat alwie in deze Vereenigde Gewesten zig bevindt, voor een Vrye persoon moet gehouden worden. Dog hoe zeer deze regel zo met de menschelykheid als met de aerd van onze regeeringsvorm overeen komt, zo kon 'er egter zomtyds eenige ongelegenheid met opzigt tot de slaven in onze Volkplantingen, alwaer de slavernye nog gevestigd is, uitspruiten, vooral na dat de Scheepvaert en Koophandel op de Colonien zo zeer is toegenomen. Het zou, by voorbeeld, van geene hardigheid zyn vry te pleiten, dat een slaef zynen meester, welke hem volgends het gebruik en de wetten in onze Volkplantingen voor goed geld gekogt hadt, ontvlugtende, of ook in deze Landen verzellende, om dat hy slegts voet op het vaste Land van dit Gemeenebest zoude gezet hebben, even daerom zig vry zoude rekenen en aen de magt van zynen meester onttrekken. Het is hierom, dat de Algemeene Staten

'S GRAVENHAGE. ten hebben goedgevonden tot wegneminge van alle twyffeling, die hier over niet zelden ontstaen is, op den 23 van deze Bloeimaend, het volgend Placaet vast te stellen en te doen afkondigen:

Placaet aengaende de Slaven, die uit de Colonien hier te Lande komen.

De Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, allen den geenen die deesen sullen sien of hooren leesen, salut; doen te weeten: Dat hoe seer het volgens de zeedelyke gesteldheid deeser Landen, eene ontwyffelbaare waarheid is, dat in deselve Landen het onderscheid tusschen Vrye en Onvrye Persoonen al sedert verscheide Eeuwen heeft opgehouden, en de Slavernye gecesseert is, soodanig, dat alle menschen hier te Lande voor Vrye Luiden erkent en gehouden worden, de voorsz. waarheid egter niet in allen opsigten toepasselyk gemaakt kan worden op de Neeger- en andere Slaaven, welke uit de Colonien van den Staat na deese Landen overgebragt of overgesonden worden, met dat effect, dat deselve, alleen door hunne gepermitteerde overkomste hier te Lande, hunne vryheid daadelyk souden hebben verkreegen, en dus nooit tegens hun wil wederom na de gemelde Colonien te rug gesonden souden moogen worden, of dat, wanneer sy in de gemelde Colonien wederom te rug gekoomen waren, de regten, die hunne Eigenaars op deselve gehad hebben, nooit *souden* kunnen revivisceeren, dewyl de Eigenaars van *soodanige* Slaaven dan veeltyds tegens hun wil en dank ontset souden worden van hunne Goederen, die hun wettiglyk toebehoorden, het geen veel sterker tegens de aangeboore en dadelyke vryheid van de Ingezeetenen deeser Republicq soude aanloopen, dan dat de regte denkbeelden der Vaderlandsche vryheid, door de applicatie van het hier voorgemelde principe op de voorsz. Slaaven nader bevestigt souden worden, en nademaal de denkbeelden van den staat en omstandigheden der voorsz. Slaaven van tyd tot tyd gevacilleert hebben, en dat daar omtrent tot nu toe geen vaste bepaling is gemaakt.

Soo is 't, dat Wy, tot wegneeming van alle dubie-

bieteiten, die daar omtrent soude kunnen ontstaan, goedgevonden hebben te statueeren, gelyk Wy statueeren by deesen.

's GRAVENHAGE. *Placaet aengaende de Slaven, die uit de Colonien hier te Lande komen.*

Eerstelyk, dat alle Slaaven, welke met hunne Meesters uit de Colonien van den Staat herwaards overgebragt, of op der selver order herwaards gekoomen zyn, en hunne vryheid op eene wettige wyse van deselve verkreegen hebben, soo lang sy hier te Lande blyven, als Vrye Luiden sullen worden aangemerkt, en wel met soodanig effect, dat hunne Meesters alle de regten, die sy op de gemelde Slaaven gehad hebben, koomen te verliesen, en geen de minste betrekking op deselve blyven behouden.

Ten tweede, dat daarentegen alle Slaaven, welke buiten weeten en toestemming van hunne Meesters uit een der gemelde Colonien ontvlugt, en dus op eene clandestine wyse herwaards overgekomen mogten zyn, als Slaaven sullen blyven aangemerkt, en ten allen tyden door hunne Eigenaars gereclameert, en na de gemelde Colonien te rug gesonden mogen worden, en dat voor soo verre deselve daar toe onwillig souden mogen zyn, de Eigenaars van soodanige ontvlugte Slaaven of der selver Gecommitteerden de sterke hand van den Regter van de Plaats, daar deselve sig mogten ophouden, daar toe sullen mogen versoeken, die aan hun, mits betaalende de onkosten daar toe aangewend, niet geweigert sal mogen worden.

Ten derden, dat wanneer de Slaaven, by het eerste Articul vermeld, wederom met hunne vrye wil na de gemelde Colonien soude willen retourneeren, sulks aan hun sal weesen geoorlooft, dog dat sy, aldaar komende, niet anders dan als Vrygelaatene Persoonen aangemerkt sullen worden, en dus onderworpen zyn aan alle soodanige Ordres en Reglementen, welke door de Regeeringen aldaar ten opsigte van de Gemanumitteerden zyn gearresteert; en dat voor soo verre de Eigenaars van gemelde Slaaven, by der selver vrylaating in de Colonien, versuimt mogten hebben aan de ordres, by de voorsz.

's GRAVENHAGE.

Placaet aengaende de Slaven, die uit de Colonien hier te Lande komen.

voorsz. Reglementen ten hunnen opsigte gerequireert, te voldoen, of wel niet eerder als hier te Lande te raade mogten zyn geworden, aan soodanige Slaaven hunne vryheid te schenken, de gemelde Eigenaars alsnog gehouden sullen zyn, de voorsz. ordres te observeeren, op pœne van te sullen zyn versteeken van de avantages, welke uit de vrylaating der Slaaven, in gevolge de Reglementen dien aangaande geëmaneert, ten behoeve van hunne geweese Meesters proflueeren.

Ten vierde, dat de Slaaven, welke door hunne Meesters hier te Lande alleen overgebragt of overgesonden worden tot verrigting van deese of geene saaken, sonder aan deselve hunne vryheid geschonken te hebben, met intentie om gemelde Slaaven wederom ten eersten, na hunne gedaane verrigting hier te Lande, na de gemelde Colonien te rug te senden, geconsidereert sullen worden tot soo verre en ten dien effecte in den eigendom van hunne Meesters gebleeven te zyn, dat deselve onwillig zynde de reise derwaards wederom aan te neemen, daar toe, op het versoek en ten kosten van hunne Meesters of der selver Gecommitteerden, door den Regter van de Plaats, daar sy sig souden moogen bevinden, geconstringeert sullen worden.

Ten vyfden, dat de voorsz. te rug sending der gemelden overgekoomen, dog niet vrygelaaten Slaaven, soo spoedig doenlyk, en uiterlyk binnen den tyd van ses maanden, te reekenen van den dag dat sy in de Republicq voet aan Land geset sullen hebben, werkstellig gemaakt sal moeten worden, ten waare de dienst van de Eigenaars een langer verblyf van gemelde Slaaven hier te Lande noodsaaklyk requireerde, dog dat de gemelde Eigenaars of der selver Gecommitteerden in dat geval verpligt sullen zyn, om aan den Regter van de Plaats van hun verblyf of wooning permissie te versoeken, om de voorsz. Slaaven nog soo veel langer hier te Lande te mogen laaten blyven, als door den Regter, na behoorlyk ondersoek van saaken, noodsaake-

kelyk sal worden bevonden; dog dat in alle gevalle het selve verblyf niet verder sal mogen worden gecontinueert, als uiterlyk in volstrekte noodsaakelykheid, tot nog andere ses maanden; sullende de gemelde Slaaven, welke binnen den voorsz. tyd van ses maanden, of van verder geobtineerde prolongatie, respectivelyk niet te rug gesonden, of ten minsten aan Boord van de Scheepenen, waar mede sy na de Colonien vervoert moeten worden, gebragt, maar hier te Lande gebleeven sullen zyn, voor Vrye Luiden gehouden, en alsdan niet wederom tegen hun wil na de gemelde Colonien gesonden moeten worden.

'S GRAVENHAGE. *Placaet aengaende de Slaven die uit de Colonien hier te Lande komen.*

Ten sesden, dat by aldien de voorsz. overgekomen, dog niet vrygelaaten Slaaven, dewelke binnen den tyd, op het slot van het vyfde Articul gemeld, niet na de Colonien gesonden zyn, naderhand uit hunne vrye wil derwaards souden willen retourneeren, sy alsdan in gemelde Colonien niet anders dan als Vrygelaaten Persoonen sullen worden geconsidereert, dog niet ten aansien van hunne voorige Eigenaars, maar ten aansien van soodanig een Cassa als de Regeering der Colonie, waar in sy sig bevinden, daar toe het convenabelste sal oordeelen, tot welkers profyt vervolgens alleen sullen komen de avantages, die uit de vrylaating van Slaaven, in gevolge de Reglementen dien aangaande geëmaneert, ten behoeve van hunne geweesene Meesters souden kunnen profluëeren, voor soo verre die daar op van applicatie zyn.

En dat het selve meede sal plaats hebben ten aansien van soodanige vrygelaaten Slaaven (by het derde Articul vermeld) welkers Eigenaars geweigert sullen hebben te voldoen aan de ordres, by de voorsz. Reglementen ten hunnen opsigten gerequireert.

Ten sevende, dat niemand eenige Slaaven, welke aan gehypothequeerde Plantagien of Huisen geadfecteert, en daar door mede tot securiteit der Crediteuren verbonden zyn, uit de Colonien van den Staat sal mogen voeren, of doen voeren, dan

'sGRAVENHAGE.

Placaet aengaende de Slaven die uit de Colonien hier te Lande komen.

na alvoorens by de Regeering aldaar suffisante cautie te hebben gesteld, dat door den uitvoer van soodanige Slaaven geen præjuditie aan de gehypothequeerde Geldopschieters sal worden toegebragt, en daar van een schriftelyk Declaratoir van de gemelde Regeering verkreegen te hebben, alles op verbeurte niet alleen van duisend Caroli guldens, soo ten lasten van den Eigenaar als van den Schipper, voor ieder van soodanige Slaaven, die sonder voorsz. gestelde cautie en verkreegen Declaratoir uitgevoert sal zyn, maar ook op pœne, dat soodanige Slaaven hier te Lande gekoomen zynde, het zy der selver Eigenaars hun hunne vryheid geschonken mogten hebben, dan niet, op het versoek der Crediteuren wederom terstond na de Colonie, daar sy in voegen voorsz. uitgevoert zyn, te rug gesonden sullen worden, en aan de gehypothequeerde Plantagies of Huisen geadfecteert blyven, tot soo lange der selver Eigenaars aan de ordres op het manumitteeren van soodanige Slaaven gearresteert, voldaan sullen hebben.

En laatstelyk, ten agtsten, dat niet te min de Sententien of andere Dispositien, welke voor het publiceeren van dit Placaat, ten aansien van den staat der Slaaven, contrarie aan den inhoud van het selve mogten zyn geweesen, of genoomen, sullen zyn en blyven in haar volle kragt en waarde, sonder door dit Placaat vernietigt of eenigsints gederogeert te worden. En dat wyders de Eigenaars der Slaaven den eigendom der selve sullen blyven behouden, en de Slaaven daarentegen van hunne vryheid blyven jouisseeren, indien de eene en de andere daar van respectivelyk in de Colonien van den Staat, voor het publiceeren van dit Placaat, in een geruste possessie zyn geweest, mits egter gesubjecteert blyvende aan de Reglementen op de manumissen aldaar gearresteert.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie soude mogen pretendeeren, ontbieden en versoeken Wy de Heeren Staaten, Erfstadhouder, Gecommitteerde Raaden en Gedeputeerde Staaten van de re-

respective Provincien, en alle andere Justicieren en Officieren van deselve Onse Landen, dat sy dit Placaat van stonden aan alomme doen verkondigen, uitroepen, publiceeren en affigeeren ter plaatsen daar men gewoon is soodanige publicatie en affixie te doen. En gelasten voorts den Represeniant van syne Doorlugtige Hoogheid, en de Bewindhebbers van de geoctroyeerde Westindische Compagnie, de Directeuren van de Societeit van Surinamen; mitsgaders de Directeuren van de Berbice, om insgelyks dit Ons Placaat in de Districten onder hun Octroy geleegen en in gemelde Colonien respective te doen verkondigen, uitroepen, publiceeren en affigeeren ter plaatsen daar men gewoon is soodanige publicatien en affixien te doen. enz.

's GRAVENHAGE. *Placaet aengaende de Slaven die uit de Colonien bier te Lande komen.*

De Staten van Holland en Westvriesland hebben by een Publicatie van den 17 dezer Maend, de bedenklykheden in het middel van Koffy en Thee weggenomen, en eene gelyke heffing aldus nader bepaeld:

De Staaten van Holland en Westvriesland; allen den geenen die deesen sullen sien of hooren leesen, salut: Doen te weeten, nadien Ons onder het oog zyn gebragt de bedenkelykheden in het Middel van de Koffy en Thee subsisteerende, ten einde de egaliteit in de heffing te beeter soude kunnen werden bevordert.

Zoo is 't, dat Wy hebben goedgevonden, met relatie tot de twee differente en tegens elkander inloopende practycquen, ontstaan uit de extensie van het sesde Articul der voorsz. Ordonnantie, nopens het woordje *voorschreeve* daar in voorkoomende, te verklaaren en te statueeren, soo als Wy verklaaren en statueeren mits deesen:

Eerstelyk, dat het sesde Articul van de Ordonnantie op de Koffy en Thee niet alleen zyn relatie heeft tot de taxable Persoonen, in de voorige Articulen vermeld, maar ook tot soodanige, waar van in

'S GRAVENHAGE. in de volgende, en speciaal in het sevende Articul, gesprooken word.

Publicatie wegens de heffing van het middel van Koffy en Thee.

Ten tweede, dat het vyftiende Articul van deselve Ordonnantie, medebrengende „ dat die geene, die Koffy en Thee, of een van beide ter consumtie verkoopen, uitgesondert die geene, die sig in de hoogste Classe hebben aangegeven, van alle de Koffy en Thee, die sy boven de dertig ponden Koffy en vyftien ponden Thee te gelyk inslaan, gehouden zyn van den Gaarder haarer Woonplaats te haalen een Billiet van inslag, inhoudende de juiste quantiteit van Koffy en Thee, of een van beiden, die sy daar op willen inslaan, mitsgaders haar naam en Woonplaats, op een boete van 200 guld. &c." voortaan in het geheel geen plaatse meer sal hebben.

Ten derden, dat by alteratie van het geen in het tiende tot het dertiende Articul der voorsz. Ordonnantie voorkoomt, de taxatie der Winkeliers voortaan op de volgende wyse sal geschieden.

Taxatie na aanleiding van het vertier der Winkeliers.

Die twee duisend pond Thee en daar booven jaarlyks verkoopen . .	25:0:0
Die twaalf honderd pond en daar booven tot beneeden de twee duisend pond verkoopen	15:0:0
Die vier honderd en tagtig pond en daar booven tot beneeden de twaalf honderd pond verkoopen . . .	6:0:0
Die twee honderd pond en daar booven tot beneeden de vier honderd en tagtig pond verkoopen . . .	4:0:0
Die minder dan twee honderd pond verkoopen	2:0:0

Moetende de Chocolade als de Thee worden gereekent, en twee pond Koffy gelyk gesteld worden met een pond Thee; dat, tot voorkooming dat geen

In-

Ingezeetenen fig door een abufive opgaave aan de voorfz. belafting onttrekken; de Gaarder, indien hy fufpicie heeft, dat eenige Winkeliers een quaade of verkeerde opgaave gedaan mogte hebben, defelve fal doen dagvaarden voor Schepenen Commiffariffen, om de deugdelykheid hunner opgaave met eede te fterken: dat wyders foodanige, die deefe verklaaring weigeren, foo wel als die op deefe dagvaarding niet compareeren, foodaniger wyfe fullen befchreeven worden, als Schepenen Commiffariffen, na den Gaarder gehoord te hebben, fullen oordeelen te behooren.

'S GRAVENHAGE. *Publicatie wegens de beffing van het middel van Koffy en Thee.*

Dat daarentegen foodanige Winkeliers, welke ten einde van het jaar bevinden, dat fy een minder debiet hebben gehad, dan fy overeenkomftig met de Claffe van taxatie, waar in fy fig vrywillig hebben opgegeeven, hadden moeten hebben, tot de doleantie fullen worden geadmitteert, en affchryving worden gegeeven tot alfulke Claffe als waar onder fy behooren.

Ten vierden, dat de taxatie in het Middel van de Koffy en Thee ten aanfien van de Huislieden, voortaan fal worden gemodereert en gefteld op den volgenden voet,

De Huislieden die veertig Koeyen en daar booven houden, fullen getaxeert worden op	6:0:0
Die dertig Koeyen en daar boven houden op	4:0:0
Die vyf en twintig Koeyen en daar boven houden op	3:0:0
Die twintig Koeyen en daar boven houden op	2:0:0
Die vyftien Koeyen en daar boven houden op	1:10:0

En foo de Huisluiden eenig Bezaay hebben, fal een mergen Soomer- en Winter Bezaay te faamen getrokken, gereekent worden als een Koey.

En dat foodanige, die (offchoon minder dan vyftien Koeyen houden) egter uit hoofde van hunne gegoedheid of ander beftaan een inkoomen van drie honderd guldens of daar boven hebben, fig in

'S GRAVENHAGE.

dit Middel na het sevende Articul der Ordonnantie sullen moeten opgeeven, en dienvolgende getaxeert worden.

Publicatie wegens de heffing van het middel van Koffy en Thee.

En eindelyk, dat omtrent de af- en aanschryving voortaan de navolgende voorsiening plaatse zal hebben.

Dat alle taxabele Ingezeetenen, die binnen de eerste ses maanden van het jaar hunne Huishouding of de Neering van Koffy en Thee beginnen, verpligt sullen zyn om daar van by de beschryving, of, soo deselve reeds geschied is, aan het Comptoir van den Gaarder opgave te doen, en de quote van een geheel jaar te betaalen, op de boete by het agtste Articul van de Ordonnantie gestatueert.

Dat daarentegen soodanige Ingezeetenen, die binnen de eerste ses maanden, en oversulks voor den 1 July, hunne Huishoudens opbreeken, of met de Neering uitscheiden, ten sulken effecte, dat sy onder geene Classe van taxatie meer komen te vallen, alleen maar het halve jaar hunner quote sullen betaalen.

Dat wyders soodanige taxabele Persoonen, die geduurende de maanden July, Augusty, September en October hunne Huishoudens of de Neering in Koffy en Thee beginnen, insgelyks daar van kennis moeten geeven aan den Gaarder, op de boete hier vooren gemeld, dog dat deselve alleen maar voor een half jaar sullen worden gequotiseert.

Dat eindelyk soodanige taxabele Ingezeetenen, die geduurende de maanden November en December hunne Huishouding of Neering in Koffy en Thee beginnen, voor dat loopende jaar in het Middel van de Koffy en Thee niet sullen worden beschreeven, maar dat deselve in het naastvolgende jaar zullen moeten worden gequotiseert.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendeere, soo ordonneeren Wy, dat deese sal worden gepubliceert en geaffigeerd alomme daar het behoord, en te geschieden gebruikelyk is. enz.

Ook

Ook hebben nog hooggemelde Heeren Staten 's GRA-
dezer Provincie nopens het rytuigengeld op gem. VENHA-
17 dezer Bloeimaend, de volgende Publicatie GE.
doen afkondigen.

De Staaten van Holland en Westvriesland, allen *Publicatie nopens het rytuigengeld.* den geenen die deesen sullen sien of hooren leesen, salut: Doen te weeten; Nadien tot Onse kennisse is gekoomen, dat verscheide gegoede Ingezeetenen, die Rytuigen gebruiken, in de gewoonte koomen, dat sy deese Rytuigen niet op hun eigen naam, maar op die van een Stalhouder of Verhuurder van Rytuigen aanleggen, van wien sy deselve dan gesegd worden in huure te houden, het geen tot zyn gevolg heeft, dat sy wegens deselve in het Rytuigengeld niet worden beschreeven; dat, nadien de Verhuurders van Rytuigen niet hooger beschreeven worden dan tot seven Paarden, en dat sy van alle de overige, waar mede de voornoemde Lieden voor hunne Rytuigen geryst worden, niets in den Impost der Rytuigen betaalen, daar uit volgt, dat alle deese soort van Rytuigen buiten het Quohier der beschryving blyven.

Soo is 't, dat Wy, om in de voorsz. nadeelige practycq te voorsien, goedgevonden hebben te statueeren, soo als Wy statueeren by deesen;

Dat de geene, welke Rytuigen of Paarden houden, en deselve op den naam van een Stalhouder of Verhuurder van Rytuigen of Paarden koomen aan te leggen, gelyk ook die geene, welke Rytuigen of Paarden van een Stalhouder of Verhuurder van Rytuigen of van Paarden gestaadig in huure of tot hun gebruik alleen hebben, het zy sulks geschied by den selven, of wel by onderscheidene Stalhouders, verpligt sullen zyn, deselve Rytuigen of Paarden als eigen op te geeven, en daar voor 's Lands Recht volgens de Ordonnantie op het Karossengeld te betaalen; met dien verstande nogtans, dat die geene, welke eenig Rytuig of Paarden langer als drie, dog nog geen ses maanden, in manie-

'S GRAVENHAGE.

Publicatie nopens het rytuigengeld.

re als vooren, komt te huuren, of tot syn gebruik alleen te houden, volstaan sal kunnen met den Impost van een half jaar te betaalen; dog dat die geene, welke eenig Rytuig of Paarden ses maanden of langer in voegen voorsz. komt te huuren, of tot syn gebruik alleen te houden, verpligt sal zyn daar van den vollen Impost te betaalen: en dat, tot ontdekking van fraudes, de Stalhouders en Verhuurders van Rytuigen of van Paarden verpligt sullen zyn, aan den Gaarder van het Karossengeld kennis te geeven, aan wien sy hunne Rytuigen of Paarden in maniere als vooren verhuurt, of de huuren daar van gecontinueert hebben, binnen de agt daagen na het aangaan van het accoord, op de boete van vyf honderd guldens, telkens te verbeuren, wanneer sy eenige Rytuigen of Paarden in voegen voorsz. verhuurt en niet aangegeven hebben.

Alles onvermindert het gestatueerde by Onse Publicatie van den 20 February 1751, ten aansien van soodanigen, die eige Rytuigen hebben, welke sy met geleende Paarden bespannen, of wel die eige Paarden hebben, welke sy met gehuurde Rytuigen gebruiken.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendeere, soo ordonneeren Wy, dat deese sal worden gepubliceert en geaffigeert alomme daar het behoord en te geschieden gebruikelyk is. enz.

Het zal onzen Lezeren nog wel geheugen, dat wy in onze Jaerboeken voor Slagtmaend 1774. bl. 1051 en volgg. een verslag hebben gegeven eener aenhalinge van eenen Bakker te Amsteldam, die voor Schepenen Commissarissen dier Stad wel is vrygesprooken, maer in beroep voor Gecommitteerde Raden is verwezen geworden in de boeten, als hebbende meerder graen, dan de juiste maet, in zyne zakken gedaen. Onderwyl liepen 'er verscheidene omstandigheden te zamen, die den Bakker scheenen vry te pleiten.

Hy

Hy hadt eenen beëedigde Koornmeeter doen hae- len; dezelven was hem by het lot toegewezen; die hadt met den Zetter en den Zakophouder het koorn van den Bakker in de zakken gemeeten, en zulks in tegenwoordigheid van den Bakkers knegt en den Molenaers knegt; de laetstgemelde neemt in tegenwoordigheid van alle die gemelde persoonen 36 zakken aldus gemeten naer de molen: en egter vindt men in die zakken, ses dagen daer na hermeten wordende, eene overmaet van 72 koppen. Aen den anderen kant was het ook waer, dat de Heer Hoofdofficier, volgends de woorden van de wet, niets anders tot regtvaerdiging van zynen eisch tegen den Bakker behoefde te bewyzen, dan dat eenig meerder graen, dan de juiste maet, in de zakken by de hermeting was gevonden: zonder dat de wet vordert, dat de Officier, die uit de aenhaling eisch doet, zoude moeten aentoonen de wyze, op welke die overmaet plaets hebbe, en nog veel minder dat hy bewyze, dat de bekeurde zelve of zyn bediende die overmaet in de zakken zoude gedaen hebben, 't welk ook de bekeuring genoegzaem onmogelyk zoude maken. Geenzints bepaelde ook de wet den tyd, binnen welken de hermeting zoude moeten geschieden, nog schreef eenige andere regels voor, die tot voorkominge van dwalingen kunnen dienstig zyn. Onderwyl heeft de schrandere Rechtsgeleerde *van Hamel*, in de verdeediging van den Bakker duidelyk aengetoond, dat 'er veele oorzaeken van eenen overmaet, buiten schuld van den Bakker zelven, kunnen plaets hebben, byzonderlyk als de peiling eenen geruimen tyd, na dat het koorn ter mole gezonden is, verrigt wordt. Het is niet wel mo-

'S GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE.

gelyk, dat een Wetgever by het opstellen van eenen wet, alle gevallen, die kunnen voorkomen, voorzie, en die dus allen byzonderlyk in de wet vervatte. Hier is dan voor al de ondervinding de beste Leermeesteresse, en een wyze wetgever is oplettende op de voorkomende gevallen, om daer na voorzigtiglyk de wetten te veranderen en te verbeteren. Het zoude ons dan ook niet vreemd dunken, zo het gemeld geval hadde gelegenheid gegeven, dat de Staten dezer Provincie hadden goedgevonden nopens de peiling op de Koornmolens en het aenhalen der Bakkers, eene nieuwe Publicatie vast te stellen, die gedagtekend den 18 van Bloeimaend aldus luidt:

Publicatie nopens de peiling op de Koornmolens en aenhaling der bakkers.

De Staaten van Holland en Westvriesland, allen den geenen die deesen sullen sien of hooren leesen, salut; doen te weeten: Dat Wy om goede reedenen op nieuws, en by abrogatie van Onse voorige Placaaten en Ordonnantien op dit stuk geëmaneert, hebben vastgesteld en gearresteert, zoo als Wy vaststellen en arresteeren by deesen:

Eerstelyk, dat de Gaarders van 's Lands Regt op het Gemaal, mitsgaders der selver Geauthoriseerden, of wel soodanige andere beëedigde Persoonen, als daar toe by Onse Gecommitteerde Raaden *speciaal* sullen zyn gelast, ten allen tyden, en soo dikwils sy het sullen goedvinden, volgens Onse jongst gearresteerde Ordonnantie op het Gemaal sullen mogen doen ondersoek op alle Koornmolens, en oversulks aldaar by middelen van visitatie, peiling en meeting naspooren of deselve Onse Ordonnantie behoorlyk word geobserveert.

Dat de voorsz Gaarders en gequalificeerde Persoonen, by het doen van visitatie en peilingen sullen moeten zyn geadsisteert conform aan Onse generaale Ordonnantie, dog dat, in gevalle sy by het doen van deese visitatie en peiling suspicie souden moo-

moogen hebben; dat 'er in eenige Sak of Sakken 's meer Graan, dan de gebruikelyke maat, soude werden gevonden, sy deselve Sak of Sakken door een beëedigt Meeter, ten overstaan van de Moolenaar, of syn beëedigde Knegt, die de aanwysing moeten doen, mitsgaders met adsistentie van een Notaris en Getuygen, of wel van een Deurwaarder met een Bode, sullen doen hermeeten.

GRAVENHAGE. *Publicatie nopens de peiling op de Koornmolens en aenhaling der bakkers.*

Ten tweeden, dat deese hermeeting sal moeten geschieden op de Bovengrond, of Solder van de Molen, werwaards dan ook de Sakken, door de Molenaar of syn Knegt, sullen moeten werden gebragt.

Dat, na dat het Scheepel op een uitgespreid Linnen Kleed sal zyn needergezet, in het selve soo veel Graan met een Schop sal moeten werden geschept, dat het selve gevult is, soodaniger wyse, dat in de eerste Scheepels, die 'er van ieder Sak worden gevult, het Graan rondsom de randen van het Scheepel sal moeten overloopen, en vervolgens met een regte geykte Stok of Stryk worden afgestreeken; en dat in het laatste Scheepel van ieder Sak, de overschietende Graanen van het Linnen Kleed op de Schop versamelt zynde, sullen worden nedergestort, waar na het selve meede sal worden afgestreeken, sonder dat, in dit geval, eenige Graanen sullen behoeven te leggen boven de rand van het Scheepel, die 'er voor, of, by het afstryken, bezyden souden moeten nederstorten.

Dat het by het inscheppen der Graanen niet sal zyn gepermitteert, de Schop in de hoogte op te ligten, om de Graanen daar uit met kragt in het Scheepel te doen nedervallen, maar dat de Graanen met de Schop van het Linnen Kleed opgenoomen, of daar op verzameld zynde, tot even boven de Boord van het Scheepel, daar in sullen moeten worden needergestort, gelyk het meede niet sal zyn gepermitteert, het Scheepel, terwyl het op deese wyse gevult word, te verplaatsen, of door stooten of schudden, of op eenige andere wyse te beweegen.

Ten

's GRAVENHAGE.

Publicatie nopens de peiling op de Koornmolens en aenhaling der bakkers.

Ten derden, dat, wanneer deese hermeeting soude moogen zyn geschied, na dat het Graan drie volle dagen ter Molen sal hebben gestaan, uit deselve geen consequentie tot eenige verbeurte of boete, ten laste van den Eigenaar van het Graan, of die het selve ter Moolen gesonden heeft, sal mogen werden getrokken.

Dat, wanneer het Graan binnen den tyd van drie dagen, dat het selve ter Moolen sal hebben gestaan, op de hier voor verhaalde wyse, sal zyn gemeeten, en dat by die meeting gevonden word, dat de overmaat op een Haagsche Sak niet meer bedraagt dan een Haagsche Kop, of wel een ses en negentigste deel van ieder gebruikelyke Sak, sonder onderscheid van de verscheidene benaaming der Sakken, geen boete of verbeurte plaats sal hebben, maar dat het daar voor sal worden gehouden, dat soodanig een Sak, ten tyde dat deselve ter Moolen is gesonden, niet heeft geëxcedeert de juiste of gebruikelyke Maat.

Dan dat, in gevalle 'er meer dan een ses en negentigste deel, egter geen agt en veertigste deel overmaat op een Sak Baktarwe of Bakrogge sal zyn gevonden, het daar voor gehouden sal worden, dat deese Sak de juiste of gebruikelyke Maat heeft geexcedeert gehad, en dat in dien gevalle de Sak met Bakrogge of Baktarwe, ten behoeve van den Armen van de Plaats daar de Eigenaar, of die geen, die het Graan ter Moolen gesonden heeft, woonagtig is, of geregtelyk onder t'huis hoord, verbeurt sal zyn, beneffens den reeds betaalden Impost ten behoeve van het Land, sonder verdere boete.

Dat, wanneer 'er by deese hermeeting twee Kop Haagsch en daar boven, op een Haagsche Sak Baktarwe, of Bakrogge, overmaat sal werden gevonden, of wel een agt en veertigste deel, van welke gebruikelyke Sak het ook zy, die Sak met Baktarwe of Bakrogge, met de reeds betaalden Impost, niet alleen sal zyn verbeurt, maar dat ook de Ei-

ge-

genaar, of die het Graan ter Moolen gesonden heeft, daarenboven sal verbeuren een boete, niet van honderd guldens volgens het seventiende Articul van de Ordonnantie op het Gemaal, maar van vyftig guldens op ieder Sak, onverminderd de poenen en boeten, by Onse generaale Ordonnantie gestatueert, indien de Eigenaar of Zender van het Graan soude werden overtuigt, dat hy willens en weetens, en met een beraaden opset, de voorseide overmaat in de Sak of Sakken had gedaan.

'S GRAVENHAGE.
Publicatie nopens de peiling op de Koornmolens en aenbaling der bakkers.

En sal de Gaarder, of Gequalificeerde, de Sak of Sakken, waar in de ongepermitteerde overmaat gevonden word, immediaat na de meeting doen weegen, het gewigt daar van specificq doen aanteekenen, en vervolgens deselve door de Notaris, of Boode en Deurwaarder behoorlyk doen verzeegelen, en op een bekwaame en drooge plaats van de Moolen doen nederzetten, aldaar arresteeren, en wyders ten eersten, of uiterlyk binnen den tyd van vier en twintig uuren, door een schriftelyke Acte van bekeuring daar van aan den Eigenaar van het Graan, of die het selve ter Moolen gesonden heeft, door een Boode of Deurwaarder doen kennis geeven.

Ten vierde, dat, in gevalle de Bekeurde soude meenen, dat by de voorenstaande hermeeting eenig erreur soude zyn gecommitteert, het hem vry sal staan, om een tweede of nader hermeeting by Schepenen Commissarissen te versoeken, mits hy dit versoek doe binnen den tyd van vier dagen, na dat de bekeuring ten synen huise is gedaan, wanneer hy woond binnen deselve Stad of haar Jurisdictie, alwaar de Schepenen Commissarissen resideeren; en binnen den tyd van ses dagen, wanneer hy woond op een andere Plaats of Dorp van het Ressort, waar over Schepenen Commissarissen cognosceeren.

Dat deese tweede hermeeting, by goedvinden van den Regter, soo spoedig sal geschieden, als moogelyk is, en wel ten overstaan van den Regter, of

's GRAVENHAGE.

Pblicatie nopens de peiling op de Koornmolens en aenbaling der bakkers.

of andere Persoonen, door den selven daar toe te committeeren, op deselve plaats, en op deselve legale wyse, als de eerste hermeeting heeft moeten geschieden, behoudens nogtans, dat het aan den Bekeurde sal vrystaan, om tot deese meeting te employeeren het selve Scheepel, waar meede de eerste hermeeting is geschied, of een ander geykt Scheepel, of eindelyk het selve Scheepel, waar meede het Graan by het eerste opsakken en ter Moolen senden, gemeeten soude zyn geweest, mits daar van aan den Regter, of desselfs Gecommitteerden, sal consteeren, dat het selve behoorlyk geykt is, gelyk het meede aan de verkiesing van den Bekeurde sal staan, om deese nadere hermeeting te laaten doen door den selven Meeter, die by de eerste hermeeting heeft geadsisteert, of door een ander beëedigt en geadmitteert Meeter van deselve Stad, of uit het selve Ressort, die hem door het lot of door den Regter sal worden toegevoegt.

Dat de Notaris, of de Boode en Deurwaarder, die by de eerste hermeeting geadsisteert hebben, voor het aanvangen van deese nader hermeeting nauwkeurig kennisse sullen moeten neemen, of de verzegelde Sakken in den selven staat zyn, waar in sy deselve by de verzegeling en het arrest hebben gelaaten; en om daar van met soo veel meer grond te kunnen oordeelen, soo sullen de Sakken bevoorens deselve te ontzegelen, ten overstaan van deselve Getuigen, moeten worden herwoogen.

Ten vyfde, dat, indien by de eerste hermeeting een ongepermitteerde overmaat op eenige Sak of Sakken soude zyn gevonden, namentlyk van een ses en negentigste deel en daar boven, dan egter van geen agt en veertigste deel, of van een agt en veertigste deel en daar boven, en dat die ongepermitteerde overmaat ook by deese nadere hermeeting in deselve Sak of Sakken werd gevonden, de eerste hermeeting sal gehouden worden voor legaal en

deug-

deugdelyk; en dat de bekeuring dieswegens gedaan, zyn volkomen effect zal moeten hebben. 'sGRAVENHAGE.

Dat, indien by de eerste hermeeting in eenige Sak of Sakken de overmaat van meer dan een ses en negentigste deel van de gebruikelyke Sak soude zyn gevonden, en dat by deese nadere hermeeting geen overmaat, dan alleen van een ses en negentigste deel, of daar beneden gevonden werd; de eerste hermeeting sal gehouden worden voor erroneus, en dat oversulks de bekeuring tot verbeurte van de Sak of Sakken, mitsgaders tot de boete, indien daar over bekeuring was gedaan, sal zyn vervallen, en dat deselve Sak of Sakken de facto aan den Eigenaar sullen worden toegeweesen.

Publicatie wopens de peiling op de Koornmolens en aenbaling der bakkers.

Dat, indien 'er by de eerste hermeeting meer dan een ses en negentigste deel, egter geen agt en veertigste deel van de gebruikelyke Sak, in de Sak of Sakken soude zyn gevonden geweest, en dat oversulks de bekeuring gedaan, was tot simpele verbeurte van de Sak met Graan, en dat 'er by deese tweede hermeeting een overmaat gevonden wierd van een agt en veertigste deel, of daar boven, uit deese meerdere overmaat geen consequentie tegens de Bekeurde tot betaaling van de boete sal mogen werden getrokken, maar dat alleen de Sak, conform de gedaane bekeuring, sal verbeurt zyn en blyven.

Dat, indien by de eerste hermeeting de quantiteit van een agt en veertigste deel en daar boven op de gebruikelyke Sak was te veel gevonden, en daar uit geconcludeert was tot verbeurte van de Sak met Graan, en de boete daarenboven; en dat 'er nogtans by deese nadere hermeeting wel de overmaat van meer dan een ses en negentigste deel, maar niet die van een agt en veertigste deel word gevonden, de bekeuring tot verbeurte van de Sak met Graan, wel plaats sal hebben, maar dat de Bekeurde van de boete sal worden geabsolveert.

Ten sesden, dat, indien, 't zy by de eerste, 't zy by de tweede hermeeting, meer dan een ses en ne-

'S GRAVENHAGE.

Publicatie nopens de peiling op de Koornmolens en aenhaling der bakkers.

negentigste deel van de gebruikelyke Sak in de Sak of Sakken mogt zyn bevonden, de Molenaar, in wiens Moolen, Huis of Schuur, de voorsz. Sak of Sakken sullen zyn gevonden, en alle die van syn Huisgesin zyn, sullen gehouden en verpligt weesen om, ter requisitie van den Bakker, in wiens Sak of Sakken de vermeende overmaat sal zyn bevonden, hun onder solemneele eeden voor Schepenen Commissarissen te expurgeeren, en te declareeren, dat sy, nog niemand anders, met hun weeten, geene verandering nog vermeerdering van Graan aan de voorsz. Sak of Sakken, soo als deselve van of uit het Huis van den Bakker zyn afgehaalt, hebben toegebragt, directelyk of indirectelyk.

Eindelyk hebben Wy goedgevonden, tot voorkooming van disputen, die 'er over de onkosten souden kunnen vallen, te verklaaren, dat, indien 'er by deese nadere en tweede hermeeting in een of meer Sakken eenige ongepermitteerde overmaat gevonden word, conform aan de eerste hermeeting, de onkosten van deese tweede hermeeting, met alle de gevolgen en aankleeven van dien, sullen moeten worden betaald en gedraagen by den Bekeurde.

Dog dat, indien by deese tweede hermeeting geene ongepermitteerde overmaat, op een eenige Sak gevonden wierd, en dat de Bekeurde *syn koste* en schaade daar door geleeden, op den *Gaarder*, of den Gequalificeerden, soude willen verhaalen, de Bekeurde syne Declaratie binnen den tyd van een maand, sal moeten stellen in handen van Scheepenen Commissarissen, die deselve, na verhoor van den Gaarder, buiten forme van proces sullen examineeren, modereeren en taxeeren, soo als deselve in goede gemoede sullen oordeelen en verstaan te behooren.

En word hier meede ook in het bysonder Onse jongste Ordonnantie op het Gemaal, mitsgaders de Publicatie van den 10 April 1754, voor soo ver-

verre deselve aan deese mogten contrarieeren, ge-altereert, en gehouden voor geabrogeert. 's GRAVENHAGE.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie soude konnen pretendeeren, soo begeeren Wy, dat deese alomme gepubliceert en geaffigeert sal werden daar het behoord, en te geschieden gebruikelyk is. enz.

ROTTERDAM.

De Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit op de Maes, hebben by Publicatie van den 27 van Grasmaend laetstleden, bekend gemaekt: „ Dat de Heeren Staeten Generael den 25 van gemelde maend, hebben „ goedgevonden (by continuatie van de Concessie, die laetstelyk by Resolutie van Haer „ Hoog Mogende in dato 10 Mey 1774 verleend, en den 23 dezer Maend geëxpireerd „ is) provisioneel, hangende hoogstderzelver „ Deliberatien, alle soorten van Wol (de Katoene uitgesloten) vry te stellen van de „ Præmie, of het verhoogde Veilgeld, en van „ het Convoy en Licent, in zoo verre, dat „ van de Wolle geduurende dien tyd, alleen „ zal moeten worden betaeld vyftien Stuivers „ per Bael inkomende, en een Gulden uitgaende, zonder onderscheid van Wigt of „ Waerde, behoudens de keuze van den Aengeever, om in geval hy zulks alzoo geraeder of voordeeliger zoude mogen oordeelen, „ zyn Wolle met opgaeve van de Wigt te „ waerdeeren, en daer van te betaelen drie vierde per Cent, of vyftien Stuivers van de „ Waerde van honderd Guldens inkomende, „ en een en een half per Cent of dertig Stuivers van de Waerde van honderd Guldens

ROT-TER-DAM. „ uitgaende, alles op de voet van, en conform aen de ordres van het Land, en zulks onder de poenaliteiten by het generael Placcaet van den 31 July 1725, tegens het fraudeeren in wigt en waerde gestatueerd."

UTRECHT.

URECHT.

De Edele Mogende Heeren Staten van den Lande van Utrecht, hebben goedgevonden eenige nieuwe schikkingen omtrend de Schoolen te beramen, en de zelven by de volgende publicatie van den 13 van Lentemaend 1776. aldus te bekragtigen:

Publicatie nopens eene nieuwe orde voor de Schoolmeesters. De Staten van den Lande van Utrecht, doen te weeten: Alzo, ter bevorderinge van de goede orde op het onderwys en Schoolgaan der kinderen, de Deputaten der Synodus van deze Provincie met de Heeren Onze Gecommitteerden tot de Synode daar over geraadpleegd en bevonden hebben, dat tot het een en ander dienstig zoude zyn; dat de Schoolorde voor alle Schoolmeesters en Kosters, ten platte Lande in den Gestichte van *Utrecht*, by Onzen appointementen van den 24 Maart 1676. geapprobeerd, in eenige weinige zaken werde veranderd en verbeterd; en Ons zodanige gedresseerde Schoolordening gepresenteerd en vervolgens verzogt hebben, ter bereiking van dat heilzaam oogmerk, deze veranderingen en verbeteringen te willen approberen, en dezelve Schoolorde, invoege voorsz. gedresseerd, met Onze approbatie te laten herdrukken, en daar 't behoort, toe te zenden.

Zo is 't, dat Wy, na hier op te hebben ingenomen de Consideratien van de Heeren Onze ordinaris Gedeputeerden, goedgevonden hebben de voorsz. Schoolorde, invoege voorsz. veranderd en ver-

vorbeterd, te approberen en te arresteren, gelyk deselve geapprobeerd en gearresteerd wordt mits dezen, als hier na volgt. UTRECHT.

Van de qualificatie des Schoolmeesters en Kosters.

Art. I.

Niemand zal tot Schoolmeester ofte Koster aangenomen worden, 't en zy hy de vereischte bekwaamheden in 't schryven, cyferen en zingen hebbe, en voor dat hy goede attestatie van leer en leven zal hebben vertoond, en geëxamineerd zal zyn door den Predikant en Consulenten van de plaats, omtrent zyne kennis in de Christelyke Religie, en daar van eene goede attestatie zal hebben overgegeven aan den genen, die het recht van aanstelling heeft. en, in allen gevallen, ook aan den Kerkeraed. *Nieuwe orde voor Schoolmeesters en Kosters.*

II. Zullen die den Meester aannemen, en zyne aanneminge approberen, zich hebben te reguleren naar d'ordre over de Schoolen en Schoolmeesters, in *Synodo Nationali*, Anno 1619. gesteld en gemaakt, en hem de gestelde Formulieren doen ondertekenen.

III. De Schoolmeester zal geen Kaarten of Monsters mogen uithangen, dan met zyn eigen hand geschreven, en van dingen, die hem toegelaten zyn te leeren, en daar toe hy bekwaam gevonden is, en dat om niemand te bedriegen.

IV. De Schoolmeesters en Schoolvrouwen zullen gehouden wezen zich Christelyk, vreedzaam, Godvruchtiglyk, eerlyk, en onopsprekelyk te dragen, niet alleen in de Schoole en omtrent de Kinderen, maar ook buiten de Schoole en in der kinderen afwezen, op dat zy niet alleen met leeringe en onderwyzinge, maar ook met goede exempelen stichten mogen: En zullen alle Schoolmeesters, Kosters, en hunne Vrouwen Ledematen zyn, en ook hunne geheele Familie, zo 't doenlyk is.

V. Zal ook de Schoolmeester geen oeffeninge of hanteringe mogen doen, die den School Ampte onteer-

U-TRECHT. *Nieuwe orde voor Schoolmeesters en Kosters.*

eerlyk en eenigzins hinderlyk mogte zyn, maar de Schole waarnemen: Zal ook niet mogen een geheele Lesse van 't School afwezen, noch ten halven daar uit gaan om eenige affaire te verrichten zonder te bezorgen, dat de Schole naar behoren werde gehouden, en zich ook niet verder absenteren zonder weeten van de Opzienders der Schole.

Van het Onderwyzen, Zitten, Boeken en den Tyd.

VI. Zal ook de Schoolmeester zyne Scholieren des morgens, als zy in de Schole komen, by beurten doen spreken het morgengebed, tegen den middag uitgaande het Gebed voor den eten, na den middag wederom komende, het Gebed na den eten, ende wederom uitgaande het avondgebed; Die deze gebeden kennen, zal hy, behalven het Gebed onzes Heeren Jesus Christus, ook laten leeren de twaalf Articulen des Christelyken Geloofs, de tien Geboden, en daar na de Belydenisse der zonden, zynde het Gebed voor de Predikatie in de week; Als mede de Vragen met de Antwoorden des Christelyke Katechismus, welke Vragen en Antwoorden hy den Kinderen alle weeken zal afhooren, zo veel doenlyk is, en dat op zulken dag, als by de Opzienders der Schole, en den Meester zelve zal worden goedgevonden.

VII. Zullen op eenen zekeren dag de Discipelen malkanderen oproepen, om de zwaarste woorden te spellen.

VIII. In 't onderwyzen zullen de Schoolmeesters voornamelyk letten, dat de Fondamenten van het spellen wel gelegd worden, eer de kinderen tot het lezen komen, dat ze ook gewennen distinct te lezen, en zo wel de syllaben als de woorden leeren onderscheiden, en zullen de kinderen ook niet ligt van het eene Boek naar het andere laten overgaan, zullen de Jeugd ook leeren verstaan het Cyffergetal van de Kapittelen der H. Schrifture en Psalmen.

IX. Ende op dat de Scholieren te beter werden gea-

geanimeerd tot betrachtinge van hunne pligt, zo zullenze alle weeken een Prys schryven, welke in de Schole zal worden opgehangen, en die de beste Prysen hebben, zullen de geheele week in die orde boven aan zitten.

UTRECHT.

Nieuwe orde voor Schoolmeesters en Kosters.

X. Het School zal in deelen verdeeld worden, een ieder partye zal eenerhande Boeken leeren, die 't zelve Boek te zamen leeren, zullende teffens opgeroepen worden, en dezelve lessen opzeggen, d'andere daar bystaande en in hun Boek naziende, deze alle gehoord zynde, zullen te zamen zediglyk op hunne plaatse keeren, en weder een ander partye opgeroepen worden.

XI. De Jongens zullen, zo veel doenlyk, van de Meiskens afgezonderd zitten, en de oudste by den Schoolmeester geplaatst worden.

XII. De geene, die schryven leeren, zullen naar hunne gelegenheid bekwame Gedigten voorgeschreven worden, en een ieder zyn faute getoond zynde, zullen door de discipelen verbeterd worden, eer zy uit de Schole gaan.

XIII. Zal voornamelyk daar op worden gelet, dat geen Boeken worden geleerd, strydende tegens de Gereformeerde Christelyke Religie, of die den Kinderen in gelove of leven schadelyk of ergerlyk zouden mogen wezen.

XIV. Zullen voornamelyk leeren d'eerste Fundamenten der Christelyke Religie; de kleine en grote Katechismus, de Euangelien, de Zendbrieven, de Historien van David, de Trap der Jeugd, het kort bebrip der Vaderlandsche Historien, een Letterkonst, en voorts geschreven stichtelyke Brieven: Mits dat eenige der zelve eerst worden gecorrigeert in zodanige plaatsen, die naar het Pausdom smaken, of anderzints onstichtelyk zyn, en by d'eerste beginzelen by gedruk en den kinderen geleerd worden het Formulier van de Belydenisse der zonden, die gedaan wordt voor de Predikatie in de week.

XV. De Schoolmeester zal zes dagen in de weeke School houden, en by de Kinderen zig laten vinden, des Zomers van acht tot over elf uren voordenmid-

U-TRECHT.

Nieuwe Orde voor School-meesters en Kosters.

dag, nadenmiddag van eenen tot vier uren, en des Winters naar gelegenheid van tyd en plaatze, en ieder Scholier zal hy alle voormiddag tweemaal afhooren, ende eens Schrift laten toonen, zo ook des nadenmiddags.

XVI. De kinderen zullen twee halve speeldagen hebben, en dat des Woensdags en Saturdags nadenmiddag, en men zal den kinderen verbieden zulke spelen, die met misbruik van het lot, met perykel van hun zelven, en van andere Luiden, hunne glazen, huizen, mitsgaders geldkwistingen zyn vermengd, noch te gaan zemmen op periculeuse plaatsen, en tot dien einde Notatores stellen, die op hunne Medediscipelen letten, optekenen, en den Schoolmeester aandienen.

XVII. De Schoolmeesters zullen geene andere Vacantien of speeldagen mogen geven, dan twee dagen, boven de publieke Kerkdagen, in die Weeken, waar op Paaschen, Pinxteren en Kersmisse invalt; en ten tyde van de Kermisse, des Dindsdags en Woensdags.

XVIII. Zal ook naarstig agt geven op de afwezende kinderen, en toezien dat de kinderen niet laat over den tyd ter schole komen: ook niet gedogen veel min aanleiding geven, dat de kinderen, gedurende den Schooltyd uitgaande, langer dan noodzakelyk is, uitblyven; mitsgaders de Ouders bescheidenlyk vermanen, dat zy hunne Kinderen niet van de Schole afhouden, zonder merkelyke reden.

Van de aanleidinge tot Deugd en Godsdienst.

XIX. De Meester zal verzorgen, dat alle Zondagen eenigen, ten minsten twee van zyne Scholieren, des Christelyke Katechismus Vragen en Antwoorden in de Kerke voor den Predikstoel opzeggen, en op dat zy zulks naar behoren zouden mogen doen, zal de Meester hun de gegevene Vragen &c. nu en dan in de Scholen afhoren, en hy zal zyne Discipelen tot de particuliere Katechisatien, die door den Predikant geschieden, aanmanen, en zo veel hun doenlyk is, prepareren.

XX.

XX. Hy zal ook gehouden zyn, de Kinderen of Scholieren naar hunne capaciteit te oeffenen in dagelyks een of meer Kapittels in den Bybel te lezen, en by het begin of het eindigen van de Schole in 't zingen van de Psalmen, voornamelyk die hun tot stichtinge en troost dienen konnen, als 6. 23. 25. 51. 103. 119. het vyfde deel, en diergelyke.

U-TRECHT. Nieuwe orde voor School-meesters en Kosters.

XXI. Zal ook daar wel letten, dat de kinderen in en buiten de Schole het vloeken en zweren afwennen, datze naar huis gaande, goede manieren houden, datze in zulke orde, als zy in de Schole zitten, uit de School gaan, datze buiten de Schole niet lopen, spelen, roepen en vechten.

XXII. De Schoolmeester zal zyne Scholieren met alle naarstigheid vermanen tot onderdanigheid, en eerbiedinge die zy hunne Overheid, Predikanten, Leeraars en Meesters, Ouders, Mombers en andere eerlyke Luiden schuldig zyn, en datze eerlyke Luiden te gemoet komende, behoorlyke eerbiedigheid bewyzen.

XXIII. Zal ook zyne Scholieren des Saturdags ernstelyk vermanen, dat zy den dag des Heeren heiligen en gene Predikatien verzuimen, mitsgaders tydiglyk, in goede orde, ter Kerke komen, om Gods Woord te horen, en zich zediglyk aldaar gedragen. De genen, die niet ter Kerke geweest zyn, zal hy des Maandags rekenschap van hunne absentie afvorderen: En de genen, die ter Kerke zyn geweest, afvragen, welke Text in de Predikatie verhandeld is, en wat zy daar uit onthouden hebben, op dat zo beter leeren toeluisteren en tot kennis der waarheid geraken. En zal hy met de zynen, in het waarnemen van den Godsdienst, aan anderen een goed voorbeeld moeten geven.

Van het Regeren en Straffen.

XXIV. De Schoolmeester zal in 't regeren en straffen zich dragen vaderlyk en matiglyk, hy zal ook Godslasteringe en zware misdaden niet ongestraft laten, en by aldien over de straffen tusschen hem en de Ouders eenig geschil mogte vallen, zal het zel-

UTRECHT. ve door den Kerkeraad of Scholarchen, en zo het nodig is, met advys der Heeren Magistraten worden afgedaan.

Nieuwe orde voor School-meesters en Kosters. Zo eenige swaare zaken in den Schooldienst voorkomen, dan zal de Schoolmeester zich voegen naar de uitspraak van de Scholarchen of Opzienders der Scholen, of des Kerkeraads.

Van het Schoolgeld.

XXV. De Schoolmeester zal vergenoegd zyn met het ordinaris Tractement en gezette Schoolgeld, zo als zulks by de Scholarchen of Opzienders over de Scholen, met goedvinden van den Magistraat of het Gerecht gesteld is, en boven dien niet mogen vragen: En ten einde aan het heilzaam oogmerk in dezen des te beter voldaan werde, zullen de Ouders door vriendelyke aanmaningen van den Predikant van het Kerkdorp daar toe gebragt en gehouden worden, dat zy hunne Kinderen, zo veel immers hun beroep toelaat, zenden ten gestelden Schole van het Dorp, ten ware hunne Kinderen reeds school gingen of zouden gaan, by andere geadmitteerde Gereformeerde Schoolmeesters binnen of buiten het Kerspel wonende; en ter aanmoediging van de Kinderen zelven, zullen zodanigen daar van, als zich het best zullen hebben bevlytigd, met een Prys beschonken worden, het zy van een Bybeltje of Testamentje, Psalm of Katechiseer-boekje, *naar dat* het vermogen van het Dorp toelaat. Dienvolgende zyn de Ouders gehouden het Schoolgeld te betalen naer mate van den tyd, dat de Kinders school gaan, Week of Maand voor Week of Maand gerekend, en indien alsdan de Ouders zulks weigeren te doen, zal de Schoolmeester in zyn recht voor den Kerkeraad of Gerechte respective, door de Scholarchen of Opzienders over de Scholen, die hy daar toe te verzoeken heeft, voorgestaan en bevorderd worden.

XXVI. De arme Kinderen, die zulks begeeren, zal hy om niet leeren, zonder iemand zulks te weigeren, doch indien het getal der arme Kinderen te veel werde, zal aan den Kerkeraad of die van den Ge-

Gerechte respectivelyk, van welken dezelve worden bedeeld, verzoeken, dat hem daar voor iets werde toegelegd: ook zal de Kerkeraad de Armen en Onvermogende tot het behoorlyk schoolzenden van hunne Kinderen, door meerdere of mindere bedeeling aan hen te geven, verpligten.

U-TRECHT. *Nieuwe orde voor Schoolmeesters en Kosters.*

Dienst in de Kerke.

XXVII. De Schoolmeester zal van den Predikant den Psalm komen vragen, en die ter gewoonlyker plaatze aantekenen, en dezelve opheffen en voorzingen, zullen ook tusschen het tweede en derde gelui, daar 't kan gepractiseerd worden, eer de Predikatie begint, een Capittel uit de Kanonyken boeken des Ouden en Nieuwen Testaments, en de Hoofdstukken der Religie voorlezen, en den Bybel aan den Predikant (daar het nodig is) behandigen, als mede de Cedulkens aangaande het Doopen der Kinderen, en van de Gebeden voor de Kranken.

Van de Byscholen.

XXVIII. Zal niemand, wie hy zy, Man of Vrouw, zich vervorderen School te houden, om de kinderen te leeren lezen, schryven, cyfferen en rekenen, in duitsche of andere spraken, of tot dien einde eenig teken of Monsterkaart uit te steken, ten zy hy eerst en alvorens daar toe hebbe Acte van toelatinge en consent verkregen, van de genen, die daar te zeggen hebben, en dat ten Platten Lande met Approbatie van de Classe, waar onder de plaetze is resorterende.

Van de Scholarchen.

XXIX. Op dat dit alles behoorlyk onderhouden werde, zullen de Scholarchen waar de zulken zyn, of Opzienders van de Scholen, ten getale van 4, twee uit het Gerecht, door den Ambachtsheer te kiezen, en de Predikant nevens een Oudeling, door den Kenkeraad te verkiezen, dikwyls de Scholen bezoeken, en naarstiglyk acht nemen, of de Schoolmeesters devoir doen in het agtervolgen van de voorzei-

U-TRECHT. *Nieuwe orde voor Schoolmeesters en Kosters.*

de orde, en als zy traag en nalatig worden bevonden, tot betragtinge van hun Ampt vermanen of anders daar in voorzien naar behoren; En alle half Jaren bywonen het Examen en onderzoek der Jeugd in de Scholen, om te zien wie best gevorderd heeft, en dien met een *Præmium* vereeren.

XXX. Ook zullen, op dat dit alles naar behoren werde achtervolgd en nagekomen, Deputati Classis in de Visitatie der Kerken op de gelegenheid der Scholen en den dienst der Schoolmeesteren zich genoegzaam informeren moeten, en, des begerende, zelven de Scholen visiteren konnen.

XXXI. Op dat niemand der Schoolmeesteren ignorantie van deze Schoolorde zoude konnen pretenderen, zal aan een iegelyk Schoolmeester, by het aanvaarden van zynen dienst, deze Schoolorde voorgelezen en hem een Exemplaar gegeven worden, dat, by het doen van het Examen, altyd by de hand wezen moet: En zal hy by monde, handtasting en ondertekening moeten beloven zich daar naar te gedragen.

Ordre voor den Koster in 't byzonder.

I. De Koster zal de Kerke ter behoorlyker tyd op en toe doen, en toezien dat tusschen tyden geen ongereldheid, 't zy aan de klokke te trekken of iets anders, gepleegt werde.

II. Hy zal ook de Kerk, byzonderlyk de Predikstoel en banken zuiver houden, en Duiven en ander gevogelte uit de Kerke houden, en de doodsbeenderen en stenen van 't Kerkhof nemen, en ter verordende plaatze wegleggen, en het Kerkhof in geschiktheid houden, en zal op 't Kerkhof geen Kalveren, of eenige andere grote Beesten mogen houden, waar door de Kerkhoven, en wat daar aan dependeert, zouden mogen beschadigt worden, zal ook naar vermogen voorkomen, dat het Dak of de Glazen met werpen van stenen of anderzins niet beschadigt werden.

III. Zal het Uurwerk zelfs waarnemen, op dat het

het van anderen niet bedorven werde, en de Klokke ter behoorlyke tyd laten slaan. U-TRECHT.

IV. Zal de Klok tot de Predikatie ter behoorlyker tyd luiden, en daar maar een Klok is, op 't einde van het derde gelui, ettelyke malen, kleppen; En als men luidt over de Doden, dat men niet tot drie pozen, maar een maal agter malkanderen luide. *Nieuwe orde voor Schoolmeesters en Kosters.*

V. Het gene tot bedieninge der H. Sacramenten, des Doops en Nachtmaals van noden is, zullenze by tyds zorgvuldiglyk bestellen, en den Bybel, Trouwboek &c. na gedane Predikatie, in de gewoonlyke plaatze brengen.

VI. Het gereedschap der Kerken, als Stoelen, Banken, Tafelen, zullen zy aan niemand uitlenen, of eenigzins vervreemden, of toelaten datze tot een ieders gebruik geëmployeerd werden.

VII. Wanneer de Kerkelyke Byeenkomsten, het zy van Kerkeraad ter plaatze, of van Classe, of Gedeputeerden der Classis in de visitatien zullen gehouden worden, zullen zy de Vergaderinge te zamen roepen, en gedurende de Vergaderinge belast worden hun Ampt dien aangaande getrouwlyk, zonder weigeringe te verrigten.

En Ordonneeren en gelasten Wy aan alle Schoolmeesters en Kosters, zich naar dit Reglement en Schoolorde exactelyk te gedragen: Zullende ten dien einde deze gerenoveerde Schoolorde gedrukt, en de Exemplaren daar van toegezonden worden daar het behoort. enz.

De Heeren Burgemeesteren en Vroedschap dezer Stad, hebben het Reglement op de publieke verkopingen van roerende en onroerende goederen, mitsgaders het schatten van roerende goederen, aldus op den 9 van de afgelopene Grasmaend vermeerderd en uitgelegd.

Art. I.

Dat voortaan de æstimatie van Meubilaire Goederen binnen deze Stad en de Vryheid ten over-

U-TRECHT. *Ampliatie van 't reglem. op publieke verkopingen.*

overſtaan en ter preſentie van een der Heeren Commiſſariſſen tot de Publieke Verkoopingen, daer toe verzocht en by haar Edele noodzakelyk geoordeeld wordende, by den Erfhuismeeſter zullen worden waargenomen; en dat dienvolgens niemand behalven de Erfhuismeeſter zodanige æſtimatien zal mogen doen, op pœne van één honderd gulden te verbeuren zo by de geene, welke dusdanige æſtimatie zal hebben gedaan, als by die geene, welke dezelve heeft laten doen; ten behoeve van den Erfhuismeeſter.

II. Dat de Erfhuismeeſter geene Verkopingen ten Comptoire van Heeren Commiſſariſſen zal aanleggen, of eenige æſtimatie doen, buiten kenniſſe en laſt der Heeren Commiſſariſſen; welke ook de memorie der gedaane æſtimatie zullen onderteikenen; zonder welke onderteikeninge geene æſtimatie valide zal gereekent worden. Dan zal voor de vacatiën der Heeren Commiſſariſſen, ingeval dezelve preſent mogten geweeſt zyn, geen leges boven die aan het Comptoir voor de æſtimatie verſchuldigt, betaald worden; gelyk ook de Erfhuismeeſter geen byzonder ſalaris voor zig, onder welk voorwendzel, of benaaminge zulks mochte weezen, zal vorderen of genieten, op pœne van eene vier dubbele reſtitutie van het geen genooten mochte hebben, ten behoeve van de Aalmoeſſeniers-Kamer.

III. Dat ingevolge de intentie van het 25ſte *Articul* van het Reglement, concerneerende de Publieke Verkopingen van roerende en onroerende Goederen, in dato den 23 December 1768; van de Goederen, welke op de Weekelykſche Vrydags Erfhuiſen verkocht worden, de Kooppenningen datelyk by den ſlag, immers in de naaſt volgende Week zullen moeten betaald worden; zoo wel by de particuliere Borgeren en Ingezeetenen, als by de Uitdraagers, oude Kleederkoopers en anderen.

IV. Dat de Erfhuismeeſter van Goederen, welke op de Vrydags-Erfhuizen verkocht worden, geene

ne Copye zal vermogen uit te leeveren, op een boete van zes gulden, voor ieder Copye ten behoeve van de Aalmoessenniers-Kamer: ten waare de Verkopers dezelve expresselyk verzochten en begeerden, wanneer hy dezelve promptelyk zal vervaardigen, en aan een der Heeren Commissarissen overhandigen, om by dezelve geëxamineert, geapprobeert, en geteekent te worden.

U-TRECHT. *Ampliatie van 't reglem. op publieke verkopingen.*

V. Dat voortaan wegens extra onkosten in het 3este Articul van bovengemelde Reglement geëxpresseert zal gereekent worden van grove Meubilen, midsgaders van Spiegels, Lusters, Porcelain, en Schilderyen, twee gulden van de honderd; van Gout, Zilver, en dergelyken, een half per cent; van Juweelen en Paarlen, een vierde per cent.

VI. Dat van de Verkopingen in de Bank van Leening zal betaald worden, zo als van ouds gebruiklyk is geweest, eene stuiver en drie duiten van de Gulden; zonder onderscheid van welke natuur of alloy de Panden, welke verkocht worden, mochten zyn.

VII. Dat van alle Reytuigen, welke aan het Comptoir der Heeren Commissarissen verkocht worden, betaald zal worden eene stuiver twaalf penningen per gulden, zonder meer.

VIII. Dat van Reytuigen, welken ten Comptoire voorschreeven geveilt, en voor den slag opgehouden worden, zal betaald worden.

Van 25 gulden en daar onder,	*f* 1	-	:	- :
Boven de 25 tot 50 gulden	= 1	-	10	- :
Boven de 50 tot 100 gulden	= 2	-	:	- :
Boven de 100 tot 150 gulden	= 3	-	:	- :
Boven de 150 tot 200 gulden	= 4	-	:	- :
Boven de 200 tot 300 gulden	= 5	-	:	- :
Boven de 300 gulden	= 6	-	:	- :

IX. Dat de Erfhuismeester, Schryver, Omroeper, Knechts, Bewaarders, of Bewaarsters van de Erfhuisen, noch voor zich zelve, noch voor an-

U-TRECHT. *Ampliatie van 't reglem. op publieke verkopingen.*

andere, geene Goederen in de Erfhuisen zullen mogen mynen of kopen, doet mynen of doen kopen, directelyk of indirectelyk; op pœne van f 25 - : - op ieder koop; veel min eenig part of deel hebben aan eenig gemeynd of gekocht goed; om door zulke koopingen hun profyt te maaken, en dezelve namaals wederom op andere Erfhuisen te Verkopen; op pœne van f 300 - : -; te appliceeren deze beide boeten, de eene helft ten behoeve van den aanbrenger, en de andere helft, voor de Aalmoessseniers-Kamer. enz.

Ook heeft de Vroedschap, een lyst bepaeld, waerna het weggeld van het zandpad langs den krommen Rhyn, tusschen Utrecht en Wyck zal worden betaeld aen die geenen, die door Burgemeesteren en Vroedschap daer toe zal worden aengesteld. Deze Lyst op den 22 van Grasmaend vastgesteld en op den 4 van Bloeimaend afgekondigt, luidt woordelyk aldus:

Van ieder Veerschuyt op de twee Steeden Utrecht en Wyk, Dorpschuyt, of die met Fruyt of andere Waren geladen, varen van Utrecht tot, of voorby de Odykze brugge, of van daar herwaards, zal betaald worden gints en weeder op ieder Schuyt, al waare het, dat twee of meer Schuyten aan elkander vast waren, Twee Stuyvers.

Van een Tentjagtje, of eenig ander Vaartuig zonder onderscheid van benaming, varende als voren, Twee Stuivers.

Van alle Schuiten, Praamen met Steenaarde of andere materien gelaaden, Tentjagte en zoortgelyke, die op de Dorpen, of plaatzen tusschen Utrecht en de voorschreeve Odykze brugge leggende, varen, of van daar herwaarts komen, het zy dezelve met het Lyf getrokken, of met een Boom gewoogen worden, of de Rievier op- en afvaren, zal betaald worden van ieder Schuit of

of Praam Een Stuiver voor heen en weeder; van een Schouw met Turf of andere specie gelaaden, Een Stuiver; voor heen en weeder.

U-TRECHT. Lyst wegens 't weggeld van het Zandpad langs de kromme Rhyn.

Van alle Schuytgens, particuliere Huysluyden toebehorende, en met haar eigen Zuyvel, Fruyt &c. ter Markt koomende, van wat plaatzen die koomen zullen, met haar lyf getrokken, of met een boom gewoogen wordende, of de Rievier op- en afvarende, zal betaald worden voor gints en weeder Een Stuiver.

Niemand zal deze Tol directelyk of indirectelyk mogen defraudeeren, op poene van Drie Gulden ten behoeve van den Collecteur van dezen Tol. En zullen de Heeren Regeerders der Stad Utrecht haar autoriteit interponeeren, als het nood zy, tot handhoudinge van voorschreeve Weggeld.

Dan zal de Collecteur hem in het Collecteeren van voorschreeve Weggeld praecise reguleeren na de bovenstaande Lyste, zonder meer te mogen vorderen, op poene van voor ieder stuiver, die hy onderstaan zoude meerder te neemen, te verbeuren Zes Gulden en van meer of minder na advenant, ten behoeve van dezer Stads Aalmoesseniers-Kamer.

De Opgezetenen van Abstede, en van deeze Stad en Vryheid, zullen van deeze Tol exemt zyn, ingevalle zy in de Vryheid der Stad Utrecht blyven, maar voorschreeve Zandpad verder gebruikende, of de Rivier hooger opvaarende, verpligt zyn te betaalen als voorschreeven is. enz.

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

De Staten dezer Provincie, hebben op den 16 van Louwmaend dezes jaers de middelen van contributie en consumtie voor het volgend jaer aldus vastgesteld:

De

LEEU-WAR-DEN.

Placaet tot vaststelling der middelen.

De Staaten van Vriesland, allen den geenen, die deezen zullen zien ofte hooren leezen, Salut: Het was in den gepasseerden jaare, dat Wy in Onze Publicatie de dato 6 Maart 1775 te kennen gaven, dat Ons hoofd oogmerk in het verbeeteren der Middelen, en vaststellen van Poincten van Menage geweest was, te beproeven, of door die pooginge zoude kunnen te weege gebragt worden, eenige vermindering der zwaare en drukkende Schulden, waar mede deeze Onze Provincie belast is; en vermits Ons uit het onderzoek, het welke Wy hebben laaten doen op den toestand van 's Lands Comptoiren, gebleeken is, dat zig eenige hoope opdoet, om boven de gewoone jaarlyksche Aflossinge, eene meerdere of mindere voortgang te maaken in dit zoo gewenschte werk, dog teffens buiten eenigen twyffel de opbreng derzelfde Lasten daar toe noodig is, terwyl de Uitgaaven vereischt ter betaalinge der Renten, ter onderhoudinge der Militie op den Staat van Oorlog gerepartieert, tot stuur van de Binnenlandsche Huishouding, en ter beveiliginge van de Colonien en Zeevaart van den Staat, dit boven alle tegenspraak stellen;

Zoo is 't, dat Wy na rype overweeging van dit alles, hebben goedgevonden en geresolveert, gelyk Wy doen by deezen, dat alle *Middelen* van Contributie en Consumptie, die geduurende het jaar, het welk op May aanstaande zal eindigen, zyn gevordert, op denzelfden voet zullen geheeven worden, van den eersten May 1776 tot denzelfden datum van het aanstaande jaar 1777, dat de betaaling zal geschieden aan dezelfde Lands Comptoiren, waar op de Middelen thans zyn geassigneert;

En nadien het Personeel en Reëel hier onder meede is begreepen, wordt volgens voorig gebruik toegelaaten, in de Personeele Goedschattinge te korten het geen kan worden aangetoont, aan het Reëel betaalt te zyn;

Ook

Ook wordt wederom aan die geene, die over den Aanslag, waar mede zy op de Personeele Cohieren staan, zig bezwaart vinden, de vryheid gelaaten, om zig onder Eede voor de Heeren Onze Gecommitteerden in het Mindergetal te verminderen, indien op vier duizend Guldens en daar boven zyn aangeteekent, en wel op den 28 en 29 Augusty aanstaande, terwyl die geene, die laager ten Cohiere bekend staan, zig zullen moeten ten einde voorsz. vervoegen by het Gerechte der Grietenye of Stad, op welkers Cohier zy staan aangeschreven, op den tyd die daar toe door het zelve zal worden vastgestelt.

LEEUWARDEN.
Placaet tot vaststelling der middelen.

Wy vinden ook wederom goed, dat de Ingezeetenen die hunne Runderbeesten aan de thans nog woedende Veepest hebben verlooren, het verschuldigde Hoorngeld voor ieder Beest, het welk van den eersten November 1775 tot den laatsten October van dit jaar 1776 zal zyn gestorven, zullen mogen korten, des dat de Runderen die zy thans reeds, zeedert den eersten November des gepasseerden jaars hebben verlooren, zullen moeten afgeschreeven worden binnen drie weeken na de Publicatie deezes, en die nog mogten verliezen, binnen gelyken tyd na het versterf.

En zal de inhoud deezes, door de gewoone publicatie en affixie tot een ieders kennis gebragt worden. enz.

Ook hebben nog Hooggemelde Heeren Staten, nopens de toelating of weering der Roomsche Priesters en Capellanen in deze Provincie, mitsgaders eenige andere zaken tot die gezinte betrekking hebbende, op gemelde 16 van Lentemaend dezes jaers, het navolgende besluit genomen:

Ontvangen een Missive van zyne Doorluchtigste Hoogheid den Heere Prince Erf-Stad-

LEEUWARDEN.

Resolutie der Staten van Vriesl. nopens de toelating van Roomsche Priesters.

houder, de dato den 12 dezer, en behelzende Hoogstdeszelfs Consideratien, op het Rapport door Hun Edele Mogende Gecommitteerden in het Mindergetal uitgebragt, nopens de toelating of weering der Roomsche Priesters en Capellanen in deze Provincie; mitsgaders eenige andere zaken, tot die Gezinte betrekking hebbende, en in den gepasseerden Jaare aan zyne Hoogheid toegezonden; met welk Rapport Hoogstdezelve zig wel heeft gelieven te confirmeeren; Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan, overeenkomstig dit gerapporteerde, door zyn Hoogheid goedgekeurd en aangepresen, de volgende Poincten vast te stellen en te arresteeren:

Art. I.

Dat in het toekoomende geen Priester of Capellaan in deeze Provincie, den dienst by eene Roomsche Gemeente zal mogen aanvaarden en waarneemen, als na alvorens daar toe verzogt en bekomen te hebben de Approbatie van het Gerechte of Magistraat der Plaatse.

II.

Dat voorsz. Gerechte of Magistraat den Priester, die zig aanbiedt, om gegronde redenen zullen mogen afwyzen, voorbehoudens den afgewezene het recht van beklag binnen *zes weken* aan het Collegie der Heeren Gedeputeerde Staaten, het welke na summair onderzoek, deeze zaak de plano zal afdoen.

III.

Dat alle die geene, die tot den Priesterlyken Dienst in het vervolg werden toegelaten, zullen moeten zyn gebooren in de zeven Vereenigde Nederlanden, het Landschap Drenth of de Landen van de Generaliteit, waar van zy, zulks gevordert wordende, behoorlyk bewys zullen moeten bybrengen.

IV.

Dat in het vervolg geene geordende Geestelyke, veel min Exjesuiten, maar alleen Wareldlyke Priesters zullen worden toegelaten.

V.

V.

Dat alle de Priesters en Capellanen, by hunne admissie, aan het Gerechte of de Magistraat hunner Residentie plegtig zullen moeten beloven, dat zy geene Stellingen aan de Leeden hunner Gemeente zullen inboezemen of leeren, die strekken om het Recht van Oppermagt der Hooge Overigheid te verminderen of te krenken, maar veel meer de verschuldigde gehoorzaamheid aan dezelve zullen aanraden, en de rust en vreede binnen 's Lands na vermogen tragten te bevorderen.

LEEUWARDEN. *Resolutie der Staten van Vriesl. nopens de toelating van Roomsche Priesters.*

VI.

Dat Hun Edele Mogende, om alle mogelyke toegeventheid te betoonen voor de geordende Geestelyken, die reeds in deeze Provincie woonen, en Dienst doen, wel willen gedoogen en voor goed aanzien, dat dezulke, of schoon zelfs buiten het Gebied van de Republicq der Vereenigde Nederlanden geboren zyn, in den Dienst continueeren en die blyven waarneemen, des dat deeze en alle andere Priesters de Verklaring, boven gemeld, in handen der respective Gerechten en Magistraten op requisitie afleggen.

VII.

Dat van deeze gunstige permissie van Hun Edele Mogende uitgezondert worden alle Exjesuiten, het zy Priesters of Capellanen, die, op aanzegginge van de Gerechten, binnen zes weken a dato deezes, de Provincie zullen moeten ruimen, en werdt de Gerechten en Magistraten aanbevolen, deeze Orders zonder oogluiking ter Executie te doen leggen.

VIII.

Dat aangezien Hun Edele Mogende, by Placaat van den 28 November 1755, in den Jaare 1757 nader bevestigt, ieder Gezinte met het onderhoud hunner Armen belast hebben, de regtmaatigheid vordert, dat aan zulke Gemeenschappen het bezit van Goederen, tot dat einde geschikt, niet werde betwist, en wordt daarom thans goedgevonden, dat de Vaste Goederen aan

LEEUWARDEN.

Resolutie der Staten van Vriesl. nopens de toelating van Roomsche Priesters.

Roomsche Gemeentens toebehoorende, niet op vreemde Naamen, maar op die der Kerken, in de Floreen Regifters en Reëele Cohieren werden aangeteekend, en zullen ook de Gerechten ook hier voor, zoo veel in hun is, zorge dragen, en de Priesters of Roomsche Mannen in hunnen bedryven van deeze welmeeninge van Hun Edele Mogende kennis geven; doch zullen de Roomsche Kerken en Corpora verpligt zyn, om van de hun toehehoorende Vastigheden en Effecten, alle dertig Jaaren aan den Lande het Collateraal of Veertigste Penning in Gelde of in Lands Obligatien, na maate van de grootheid der Capitaalen, binnen den betaalden tyd te betaalen.

IX.

Dat, om zoo veel mogelyk te verhinderen het verduisteren en vervreemden der Goederen, aan Roomsche Kerken toebehoorende, alle Gerechten by deezen worden geauthorizeert, om de Armbezorgers dier Gemeentens te gelasten, om daar op naauwkeurig onderzoek te doen, die Goederen in een Boek aan te teekenen, en van hunne bevindinge aan het Gerechte hunner Residentie kennis te geeven, die hun hier in zullen behulpzaam zyn, en zal de aangeving dier Goederen moeten geschieden binnen twee maanden, na dat de Gerechten aan hun van den inhoud deezes zullen kennis gegeven hebben, terwyl de verswyging of te laage aangeving deezer Effecten, zal worden gestraft met confiscatie derzelve, ten profyte van den Lande.

X.

Dat eindelyk Hun Edele Mogende, in aanmerking neemende, dat het beswaarlyk van hardigheid is vry te spreeken, Gemeenschappen, die tot het onderhoud hunner Armen verpligt worden, nogtans het genot der Erffenissen of Legaaten, die hun ten dien einde worden gemaakt, te ontzeggen, by deezen goedvinden, dat in het toekomende alle bespreken aan Roomsche Kerken en Arme Staaten, onder den naam

van

van Erffenis, Legaat, Donatio *mortis causa*, of *inter vivos* gedaan, zullen zyn van waarde, en door dezelve genoten mogen worden, des dat die Goederen daadelyk ten dienste dier Kerken of Arme Staaten gebruikt, en in het boven vermelde Boek werden aangeteekend; En werd de Status, die by Resolutie van den 10 Mey 1775 is verleent in de Proceduiren, die over het gebruik van een Roomsche Kerk te Leeuwarden waren aangevangen, by deezen afgedaan en opgeheeven. LEEUWARDEN. *Resolutie der Stat. van Vriesl. nopens de toelating van Roomsche Priesters.*

En zal Extract deezes aan het Hoff Provinciaal door 's Lands Secretaris worden ter hand gesteld; en verders gelyke Extracten worden toegezonden aan den Procureur-Generaal deezer Landschappe, en alle Gerechten en Magistraten tot hun narigt. En zal van den inhoud deezer Articulen, voor zoo verre tot de Lands Ordonnantie eenige relatie hebben, by Publicatie aan een yder kennis worden gegeven. enz.

Ook is nog wegens de besprekken, aen Roomsche Gemeentens gemaekt, den 11 van Bloeimaend het navolgend Placaet vastgesteld:

De Staaten van Vriesland, allen den geenen, die deezen zullen zien, of hooren leezen, Salut; doen te weeten: Dat Wy in overweginge genomen hebben, de noodzakelykheid, waar in de Roomschgezinde Ingezetenen van deeze Provincie gebragt zyn, om eenige middelen by de hand te vatten, ten einde in de behoeftens van hunne Armen te voorzien, na dat Wy by onze Publicatie van den 28 November 1755, door die van 15 Maart 1757 bevestigt, hebben vastgesteld en geordonneert: „ Dat op het voorbeeld van „ de bezorging der Arme Ledemaaten der Ge„ reformeerde Kerk, alle andere gepermitteerde „ en getolereerde Gezindheden in deeze Onze „ Provincie, gehouden en verpligt zyn, tot het „ onderhoud hunner Arme Ledematen."

LEEUWARDEN.

Placaet rakende de besprekken aen Roomsche Gemeentens.

En vermits het nu bezwaarlyk met de billykheid is over een te brengen, dat aan Gemeenschappen, die tot het onderhoud hunner Armen verpligt worden, ontzegt werde het genot der Erveniſſen en Legaten die aan hun ten dien einde gemaakt zyn, en egter over de wettigheid derzelve, gegronde twyfelingen kunnen ontſtaan, als die ten voordeele van Roomſche Gemeentens zyn geſchiedt.

Zoo is 't, dat Wy hebben goedgevonden te ſtatueeren by deezen; dat in het toekomende alle beſprekken aan Roomſche Kerken, Arme Staaten, Geſtigten en Godshuizen in deeze Provincie, onder den naam van Ervenis, Legaat, Schenking onder de Levende, ter zaake des Doods, of op eenige andere wyze gedaan of gemaakt, zullen zyn van waarde, en door dezelve genooten mogen worden, des dat die Goederen dadelyk ten voorſchreeven einde gebruikt, en in een Boek daar toe onder het opzicht der Gerechten aan te leggen, opgeſchreeven werden.

En ſtellen Wy de inhoud van 's Lands Ordonnantie eerſte Boek Tit. XVI., voor zoo verre daar in van zulke beſprekken melding wordt gemaakt, by deezen buiten kragt; Voorts willen Wy, dat de Erveniſſen, Legaten en andere handelingen in dit Placaat vermeld, die zedert den 16 Maart 1776 zyn vervallen of geſchiedt, insgelyks zullen zyn van waarde, vermits ten dien tyde deeze Onze Ordonnantie is vaſtgeſteld.

Dat ook de vaſte Goederen die aan Roomſche Kerken, Arme Staaten, Geſtigten en Godshuizen toebehooren, op derzelver Naam op de Floreen Regiſters, en in de Cohieren van het Reëel en de Vyf Specien zullen moeten aangeteekend worden.

En op dat niemand hier van onkundig blyve, zal deeze alomme worden gepubliceert en geaffigeert, daar men gewoon is publicatie en affixie te doen. enz.

Ein-

Eindelyk is nog ter zelfder tyd de Lyst der Impositien aldus veranderd: LEEUWARDEN.

De Staaten van Vriesland, allen den geenen, die deezen zullen zien of hooren leezen, Salut; doen te weeten: Dat Wy, na gehoord te hebben het Rapport door de Heeren Onze Gecommitteerden in het Mindergetal gedaan, van de besoignes met Heeren Commissarissen van het Collegie gehouden over de Revisie van de Lyst der Impositien, en na verzocht en daar op ontvangen te hebben de hoogwyze Consideratien van zyne Doorlugtigste Hoogheid en Heere Prince Erf-Stadhouder, hebben goedgevonden, de volgende Veranderingen in gemelde Lyst te maken. *Placaet ter veranderinge van de Lyst der Impositien.*

Dat agter het 29ste Articul van de Generaale Ordonnantie (in de Lyste, herdrukt in den Jaare 1775, voorkomende) het volgende Articul zal worden geplaatst:

„ De Doorvoert van alle Goederen en Waaren
„ Impost subject, door deeze Provincie na Over-
„ yssel, Stad en Lande, en Drenth, wordt te
„ Lande verboden, en zal het zelfden ten opzig-
„ te van den Uitvoert plaats grypen."

In het 46ste Articul, in plaatze van: dog niet de Leerloyers: „ En de Leerloyers."

In het 60ste Articul, zal agter het woord: vierendeel jaars: worden ingevoegt: „ Dog ten op-
„ zigte van de Goederen, tot het Middel der La-
„ kenen behoorende, alleen weegens twee der-
„ de der waarde, voor welke die Goederen zyn
„ verkogt."

Het 85ste Articul dier Ordonnantie wordt met deze Periode vermeerdert:

„ Dog zullen de Generaale en Particuliere Ha-
„ ven Collecteurs te Leeuwarden, den tyd van vier
„ maanden hebben, om de invordering der Pen-
„ ningen te doen, en dezelve aan den Generaalen
„ Ontvanger over te brengen."

Het 93ste Articul van gemelde Ordonnantie wordt dus gesteld:

„ De Particuliere Collecteurs der Binnenlandse

 „ Mid-

LEEU-WAR-DEN.

Placaet ter veranderinge van de Lyst der Impositien.

„ Middelen zullen, binnen vier weeken, en de „ Particuliere Collecteuren der Haven Middelen, „ binnen twee maanden na het einde van ieder „ Jaar, hunne Collecte boeken aftekenen met den „ Generaalen Collecteur, en aan hem hunne Boe- „ ken overgeven, by pœne van vyftien Guldens, „ alwaaromme &c."

Dat agter het 131ste Articul der Generaale Ordonnantie op de Impositien, zal worden geplaatst de volgende Periode:

„ En zullen de Schepen, over welkers Confiscatie Proces valt, hangende het zelve, ten „ profyte van de meest Gerechtigde verkogt wor- „ den."

Dat in het 15de Articul der Ordonnantie op de Haven Specien, agter het woord: Raderen, zal gevoegt worden „ Koperdraad."

Dewyl onder voorwendzel van Thee en Coffy wederom uit te voeren, vermoedelyk geen geringe Sluikeryen worden gepleegt, wordt het 10de Articul van de Ordonnantie op die Waaren gerojeert, en in deszelfs plaatze het volgende gesteld:

„ De Uitvoert van Thee en Coffy wordt onder „ de twee uitzonderingen hier na gemeld, geheel „ verboden; zullende dezelve alleen geoorloofd „ zyn met Schepen, die na buiten Duins *zyn gedestineert*, en na de nabuurige Eilanden van „ het Vlie, Amelandt, Ter Schelling, Schiermonnikoog en Schokland; des dat in het laatste ge- „ val de Uitvoert geschiede in geene mindere „ quantiteit als van vyf en twintig, en in geene „ grootere als van vyftig Ponden."

In het 65ste Articul van de Ordonnantie op het Gemaal, wordt op de derde regel van onderen af te rekenen, in steede van de woorden: yder loopen Garst: gesteld: „ Yder loopen gepelde Garst of „ Gort."

Goedgevonden hebbende, om de Impost op de Uitlandsche Brandewyn en Gedisteleerde Wateren te verminderen, van een Gulden op twaalf Stuivers de Kan, wordt in het einde van het 1ste Arti-

ticul der Ordonnantie op die Dranken geëmaneert, in plaatze vande Woorden: na proportie van een Gulden de Kan, gesteld: „Na proportie van twaalf „Stuivers de Kan."

LEEUWARDEN.

Placaet ter veranderinge van de Lyst der Impositien.

En in het 7de Articul, agter het woord gekort, in plaatze van zestien Stuivers, negen Stuivers; „Dat deeze vermindering van Impost zal ingaan „met den eersten September 1776; En wordt „een ieder by deezen gewaarschouwt, dat om„trent de sterkte der Ingevoert wordende Bran„dewyn, naauwkeurige visitatie zal worden ge„daan."

Verders wordt het begin van dat Articul in deezer voegen verandert:

„De Liqueurs en fynste Distellatien zullen mo„gen ingebragt worden in kleine quantiteiten voor „Particulieren, namentlyk, niet meer als zes ge„wone Vlessen vol in eene party, dog voor Koop„lieden &c."

Dat in het 9de Articul van de Lyst, handelende van Inlandsche Brandewynen en Distellatie, agter de woorden dubbelde maand, zal worden gesteld: „Het zelve moeten overgeven aan den „Deurwaarder, by pœne &c. En worden de „woorden, den Commis van het Districkt daar„van moeten kennis geeven, gehouden voor ge„rojeert."

En nadien eenige bedenking geoppert is, over de betalinge van het Hoofdgeld van Persoonen die by de week, halve week, of drie of vier maanden des Winters in een anders Dienst zyn, hebben Wy goedgevonden het eerste Articul van de Ordonnantie op de Hoofdgelden dus te Amplieeren:

„En zal een ieder, die een ander zedert de „maand van May van het loopende Jaar, of „langer, by de week, of halve week zal in „Dienst gehad hebben, zonder merkelyke inter„ruptie, (waar over de respective Gerechten „en Magistraaten zullen oordeelen) verpligt zyn, „voor denzelven Hoofdgeld te betaalen, en zal „daarom dit Hoofd ten tyde van de opschry„vinge der Specien, ten zynen lasten worden

 „aen-

LEEUWARDEN.

Placaet ter veranderinge van de Lyst der Impositien.

„ aangeteekend, offchoon de dienstbare Persoon „ in zyne eigene wooninge slaapt; En zal voor „ die geene, die iemand alleen geduurende drie „ of vier maanden in het Jaar dient, door den „ Broodheer moeten worden voldaan de helft van „ het volle Hoofdgeld, terwyl de wederhelft tot „ zynen laste blyft, na maate dat hy voor een „ geheel of half Hoofd ten Cohiere staat aange„ schreven."

In het eerste Articul der Lyst, betreffende de Hoorngelden, wordt agter het woord: Wymbritzeradeel, geplaatst: „ En onder Sneek."

Het derde Articul van de Ordonnantie op het Waagrecht, zal op de volgende wyze geampliceert worden: „ En wordt aan JOHANNES „ MECIMA en Compagnie vergund, om ge„ duurende den tyd van tien Jaaren, maar een „ Stuyver voor de honderd Ponden te betaalen „ van de Swavel en Salpeter Aarde, welke de „ Suppliantem in de Provincie invoeren om te ra„ fineeren."

En eindelyk zal in het tweede Articul der Ordonnantie op de Zoete Waaren, tusschen Wiedasch en Potasch gevoegt worden: „ Gemaalen „ Loodwit zeeven Stuyvers, Krytwit een Stuy„ ver."

En zal deeze, tot een ieders narigt op de gewoone wyze worden gepubliceert en geaffigeert. enz.

GENERALITEITS LANDEN.

AXEL.

Men hadt, voor eenige jaren, hier ter Stede, reeds het voornemen van in de Gereformeerde Kerk, gelyk op veele andere Plaetsen, een Orgel te stichten. Dog de hooge kosten, tot zodanig werk benoodigd, hadden dit voorneemen, langen tyd, sleepende gehouden, tot dat eindelyk, door de komst der

der Franschen in dit Eiland en deze Stad, dit oogmerk ten eenemael verydeld wierdt. Sedert bleef dit Plan geheel steeken, zonder dat 'er hoop scheen, dat 'er ooit wederom aen zoude gedagt zyn geworden. AXEL.

Doch, in 't voorleeden jaer, vertoonde de Heer Burgemeester PAULUS, in hoedanigheid van eerste Kerkmeester en Ontvanger der Kerkelyke goederen alhier, aen den Magistraet dezer Stad, dat hy meende, dat 'er thans een genoegzaem Fonds uit de Kerkelyke goederen zoude te vinden zyn tot het stichten van een Orgel in de Kerk, in gevalle hun Edele Agtbaren daer toe verstaen wilden, en dat 't geene daer aen, misschien, nog zou te kort komen, waerschynlyk gaern zou worden opgebragt door de In- en Opgezetenen, by wyze van een vrye en milde gift; vooral, daer veelen al zo lang naer 't bezitten van een Orgel, verlangd hadden.

Men besloot dan, overeenkomstig 't voorstel van den Heer Burgemeester, tot het stichten van een Orgel in de Gereformeerde Kerk, welks bestek evenredig zoude zyn naer 't Fonds, dat men tot 't zelve hadt.

Hierop wierdt dit werk, weinig tyds daer na, voor eenen kleinen prys besteed aen de Broederen *de Ryckere*, te Kortryk. Ook deeden de In- en Opgezetenen, op 't loflyk en edelmoedig voorbeeld der Overheid, een vrye en milde gift tot het werk, welke de verwagting verre overtrof, en waer door alles, eenigzints wydluftiger, konde worden ingerigt. De Heeren *Josias Paulus* en *Jan de Jonge*, in hoedanigheid van Kerkmeesters, hebben dit Plan zo yverig voorgezet en zo sterk aenge-

bon-

Axel. bonden, dat 't Orgel, in 't begin van Sprokkelmaend, geheel en al, vervaerdigd was, zynde de kas rondsom 't zelve gemaekt door den kundigen Timmerman, *Henrik Beaufort*, en 't Schilderwerk gedaen, door *Jacobus Plateeuw*, beide Inwooners dezer Stad.

Vervolgends is het, op den 26 derzelfde maend, opgenomen door den Goesschen Organist *Heinrichs*, en niet alleen goedgekeurd, maer zelfs verklaerd, in malschheid en zwaerte van geluid, verscheiden' Orgels in voorname Steden, welken oneindig meer gekost hadden, verre te overtreffen.

Het is dan ook den volgenden dag, zynde den 27sten, door den oudsten Predikant dezer Stad, den Eerwaerdigen Heer *Abraham Ruysch*, daer toe door de Edele Agtbare Magistraet verzogt, onder eenen byna ongeloofflyken toevloed van menschen, plechtig ingeweid, doende zyn Eerw. by die gelegenheid eene Redevoering over *Esra* VII. vs. 27.

De Magistraet was 's morgens ten tien ueren, op 't Stadhuis vergaderd, en van daer, na 't ophouden van 't klokluijen, in volle vergadering, naer de Kerk gegaen.

Zo dra hun Edele Agtbaren in de Kerk traden begon 't Orgel te speelen, en toen zy op hunne gestoelten gezeten waren, wierdt gemelde Predikant door den Koster uit de Konsistorie gehaeld, en naer den Predikstoel begeleid.

Na 't eindigen van den Godsdienst, wierdt 'er door elf onderscheidene speeltuigen benevens een alleraengenaemst Concert gespeeld, welk omtrent een half uer duerde.

Eindelyk ging de Magistraet wederom in volle vergadering naer 't Stadhuis, alwaer dien dag

Axel.

dág een vrolyke maeltyd wierdt gegeven, waer toe alle de Officieren, tot 't Garnizoen behoorende, als mede de Predikanten, en anderen, genoodigd waren, en welk in 't geheel omtrent uit vyftig perſoonen beſtond.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Verandering onder de hooge en lage Amtenaers, enz.

DELFT. Den 24 van de afgelopene Grasmaend overleedt in den ouderdom van 68 jaren, de Heer Dr. *Nicolaes Schuyl*, Raed in de Vroedſchap, en regeerend Burgemeeſter dezer Stad.

In wiens plaetſe door zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins Erfſtadhouder, uit een overgeleverde Naemlyſt wederom tot Burgemeeſter is verkoren, de Heer Mr. ADRIAEN VAN DER GOES, Corn. zoon.

'S GRAVENHAGE. De Heer Mr. *J. A. van Heemskerk*, door de Heeren Gecommitteerde Raden tot Bailluw en Schout van Abts-Recht aengeſteld, heeft in die hoedanigheid voor hunne Edele Mogende den eed afgelegd, in plaetſe van den Heer *D. van Heemskerk*, die daer van vrywillig afſtand heeft gedaen.

Verders heeft zyne Doorluchtige Hoogheid de Prins Erfſtadhouder, de waerdigheid en rang van Medecin Conſultant van hoogſtdeszelfs Hoogvorſtelyke Familie opgedragen aen den Heer *Gualterus van Doeveren*, Hoogleeraer in de Medicynen aen de Univerſiteit te Leiden.

SCHIEDAM. Uit eene overgeleverde Naemlyſt, is door zyne Doorluchtige Hoogheid den Prinſe Erfſtadhouder, tot Burgemeeſteren dezer Stad benoemd, de Heeren Mr. HENDRIK VAN BULDEREN, JACOB MORGAN en PIETER SCHOUHAMER: Tot Schepenen, de Heeren Mr. *Eduard Jacob Penning*, Mr. *Thomas Joannes Pigeaud*,

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

geaud, Mr. *Philippus Theodorus van Cloon*, Mr. *Hendrik van der Heim*, Heere van Baerland, Bakendorp en Oudelande, Mr. *Gerardus van den Berg*, *Joannes Hogerwaert* en *Willem de Monte*; en tot Schepenen-Commissarissen ter Judicature van des Gemeenelands-Middelen, de Heeren Mr. *Thomas Joannes Pigeaud*, Mr. *Philippus Theodorus van Cloon* en Mr. *Hendrik van der Heim*.

SCHOONHOVEN. Door het overlyden van den Heer Bartholomeus de Bruin, Raed in de Vroedschap, en Oud-Burgemeester dezer Stad, mitsgaders Commis van 's Lands Magazyn der Stede Nieuwpoort, is in deszelfs plaetse wederom door de Heeren Gecommitteerde Raeden tot Commis aengesteld de Heer *Cornelis van den Bosch*, Raed in de Vroedschap en regeerend Schepen dezer Stad.

Verders is op den 18 van deze Bloeimaend op Hooggunstige aenpryzinge van zyne Doorluchtige Hoogheid, door de Heeren van de Vroedschap, tot Vroedschappen aengesteld, de Heeren *Diderik van Horbag*, en Mr. *Jan Julius Schmitmann*, in plaets van de Heere Anthony Boon, die zyn ontslag verzogt en bekomen heeft, en wylen Bartholomeus de Bruyn. In welker plaetsen ook door de Heeren Kiezeren, mede op Hooggunstige aenpryzinge van Hooggemelde zyne Doorluchtige Hoogheid tot Kiezeren zyn aengesteld, de Heeren Mr. *Stephanus Jacobus Scheltus* en *Jan van Bosveldt*.

GORINCHEM. Den 25 van dezelfde Maend, is by de Heeren van de Vroedschap dezer Stad tot tweede Pensionaris aengesteld, de Heer Mr. *Cornelis de Gyselaer*.

MIDDELBURG. Zyne Doorluchtige Hoogheid, heeft uit eene overgeleverde Naemlyst tot Bailluw van deze Stad verkoren den Heer *Francois Pieter van Goethem*, Oud-Schepen en Raed der Stad Vlissinge, in plaets van den Heere Mr. *Dirk Macaré*, Heer van Serooskerke.

VLISSINGEN. Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heer

Heer Prins Erfstadhouder, als Heer van deze Stad, heeft met den aenvang dezer Bloeimaend, volgends jaerlyksche gewoonte, uit eene overgeleverde Naemlyst, voor één Jaer verkoren, tot Burgemeesteren, de Heeren Mr. ANTHONY PIETER LAMBRECHTSEN VAN RITHEM en Mr. JOHANNES MAURITS; en tot Scheepenen, de Heeren Mr. *Jan Cornelis van Hoorn*, *Adriaen Kroef*, Dr. *Jan Baert*, Mr. *Robert Hendrik du Pon*, *Hendrik Booms*, Mr. *Cornelis Christiaen Berling*, Mr. *Hendrik Verwout Noiret*, Dr. *Arend Rochussen Jongerheld* en *Benjamin Catteau*. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Verders de Heer Nikolaes Lambrechtsen zyn ontslag, als Raed in de Vroedschap dezer Stad, verzogt hebbende, is, in het laetst van deze Bloeimaend, door zyne Doorluchtige Hoogheid, uit eene overgeleverde Naemlyst, in deszelfs plaetse tot Raed verkoren zyn Zoon, de Heer Mr. *Nikolaes Cornelis Lambrechtsen*, tweede Pensionair ordinair dezer Stad.

UTRECHT. Door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, zyn in het begin dezer Bloeimaend tot Scheepenen dezer Stad aengesteld, de Heer Mr. *Hendrik van Asch van Wyck*, Raed en Oud-Burgemeester, mitsgaders Gecommitteerde ter Directie van de Finantie-Kamer dezer Stad, in plaets van den Heer Jan Frederik van Beeck, Heer van Dykveld, thans Ontvanger van den Twintigste en Veertigste Penning; de Heer *Jacob van Dam*, Heer van Isselt, Raed, in plaets van den Heer Thomas Adriaen de Joncheere, thans Ontvanger der Lyf-Renten; eindelyk de Heer Mr. *Cornelis van Ewyck*, Raed, in plaets van den Heer Mr. Willem Nicolaes Pesters, thans Gecommitteerde in de Generaliteits Rekenkamer, welke drie Heeren gisteren in die hoedanigheid zitting hebben genomen.

De Heer *Ryklof Michaël van Goens*, Professor in de Geschied, Oudheidkunde, Welspreekenheid en Grieksche Tael, aen deze Academie, den

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

den 6 dezer, zyn ontslag van dien post, verzogt hebbende, heeft de Edele Agtb. Magistraet hem zulks den zelfden dag ingewilligd, en bedankt voor zynen yver en vlyt, die hy in het waerneemen van zynen Post, tien Jaren door hem bekleed, heeft doen blyken. Vervolgens is gemelde Heer van Goens, door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Raed in de Vroedschap dezer Stad, in plaets van wylen den Heer Mr. Adriaen Cornelis de Back, benoemd, en heeft heden in deze zyne nieuwe hoedanigheid den eed afgelegd en zitting genomen; hebbende zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heer Mr. *Sybrand Adriaen Abbema*, tot regeerend Schepen, in plaats van wylen voornoemde Heer de Back, aengesteld.

'S HERTOGENBOSCH. Den 6 van deze Bloeimaend is alhier, in den ouderdom van byna 83 jaren, overleden, de Heer Mr. *Hendrik Bernard Martini*, Oud-Voorzittend en Oudste Raad, Collonel der vier Schutteryen dezer Stad, en Deken der Kapittels van St. Pieter te Boxtel; zynde sedert den jare 1718, en dus ruim 57 jaren Lid van de Regeering dezer Hoofdstad, en ook meer dan 52 jaeren gehuwd geweest.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 20 May.

	by de Z. Zak.	
TARW Oude Witte	23 a 25	ß
—— Nieuwe dito best	20 a 21½	ß
—— —— dito gem.	15 a 17	ß
—— Blauwe dito	16 à 17	ß
—— Zomer dito	15 a 17½	ß
ROGGE Zeeuwsche	12 a 14	ß
	by 't Last.	
BOEKWEIT, op 154 ℔	20	£
dito, zonder Wigt	18 a 19	£
GERST Winter	16¾ a 17½	£

Rotterdam den 20 May.

	by 't Last.	
—— Zomer	14½ a 15¾	£
HAVER Zeeuws.	8 a 12	£
PAERDEBOONEN	15 a 17	£
	by den Steen.	
VLAS Allerbest	48 a 50	st.
—— Best	40 a 42	st.
—— Ordinair	35 a 36	st.
—— Gemeen	31 a 32	st.
—— Slegt	28 a 29	st.

NIEUWE
NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN,

JUNY. MDCCLXXVI.

GELDERLAND.

ARNHEM.

Reeds voor lange jaren, hebben verscheidene geschillen tusschen den Hofheer, in den Amte en Heerlykheid van Bredevoort, ter eenre, en de Hofluiden aldaer, ter andere zyde plaets gehad; welken eindelyk by een minnelyk verdrag voor Heeren Commissarissen uit den Hove van Justitie alhier, op den 16 van Wintermaend 1775, met goedkeuring der Staten, zyn bygelegd en in dezer voege geëindigd: ARNHEM.

Quæstien en disputen gereesen zynde en van lange Jaeren gesubsisteert hebbende tusschen *Jan Berent Roelvinck* modo alnu *Harmen Otto Roelvinck* in qualiteit als Rentmeester der Domeinen der Heerlykheid *Bredevoort*, waar mede zig zyn voegende de *Raden* en *Reekenmeesters* der Domeinen van *Syn Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau* Impt: en Gevoegdens ter eenre; En *Jan* en *Toebe Schuurink* modo *Elisabeth Wansink* Hoff-besitterschen van den *Hoff* te *Geesink*, waar mede sig syn voegende *Jan Roerdink*, *Jan te Mierdink en Lintum*, *Wander Hyink*, *Jan te Bevelt*, *Harmen* *Accoord tusschen den Hofheer en Hofluiden van Bredevoort.*

 Jan

ARNHEM.

Accoord tusschen den Hofheer en Hofluiden van Bredevoort.

Jan Tenkink, Jan Onnink, Toebe Dnnnewyk, Hendrik Willink, Aalbert Balink, Jan Willem Bennink. Wander Smeek, Salomon Arntzen Scholte toe Borninkhoff, Lubbertus Hesselink Scholte toe Lieters, Berent te Gussinklo en Wolterink, Angenis Heunink en *Gerrie Jan Luiten* Ged: en Gevoegdens ter andere syde; Is, nae dat parthyen ingevolge 't Reces van den 10 Aug. 1747. onderling een langen tyd hadden gehandelt om een vast Reglement tusschen den Hoff-Heer en Hoff-Luiden te formeeren, en daar in soo verre waeren geavanceert, dat nog maar weinige poincten onvereffent waeren gebleven, en dat daar over op nieuw voor Heeren Commissarien Willem Engelen en Willem Reynier Brantsen der beide Regten Doctoren mede Raden waren erschenen, ten deele door mediatie van die Heeren, en ten deele door arbitrage van haerl. op versoek van beide parthyen gedaan, 't navolgende Reglement gearresteert, ten einde om 't selve voortaan, wanneer het door de Heeren Staaten deeses Furstendoms en Graafschaps ingevolge den 37. Art. van dien, sal zyn geapprobeert, effect te doen sorteeren.

Dit accoord is niet alleen door de Heeren Staten, by een besluit van den 22 van Grasmaend laetstleden goedgekeurd, maer ook het Hof van Justitie alhier gemagtigd om het zelve *in name* van hun Ed. Mog. te bevestigen, en te bekragtigen, gelyk dan ook het Hof Provinciael gemeld accoord by besluit van den eersten van Bloeimaend dezes jaers heeft bekragtigd „ om „ effect te winnen naer behooren, lastende en „ beveelende overzulks de voors. respective par„ thyen, en die het verder mogt aengaen, zig „ naer voornoemd accoord en conventie naeuw„ keurig te gedragen, en dezelven in allen op„ zigten stiptelyk na te komen."

Het

Het Reglement by voorgem. verdrag vastgesteld en beraemd, en by de Staten en het Hof Provinciael, zo als gezegd is, bekragtigd, was van dezen inhoud: ARNHEM.

Art. I.

Het Hof-Gerigte zal als van ouds geconstitueert worden door den Hof-Rigter, den Rentmeester van den Heere, Hof-Tegeders, en Schryver of Prothocolhouder, mits dat den Rentmeester geen stem zal hebben, maar in cas van voteeren sig voor die tyd absenteeren. *Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Miste en Abave.*

II. En welk Hof-Gerigte Jaerlyks en alle Jaeren, nae ouder gewoonte, op divisionis Apostolorum dag, zynde den 15 July in de Buurschap Miste onder den Rosenboom zal moeten vergaderen, soo nogtans, dat het aan den Heer of den Hof-Rigter vry sal staan om weegens erheffelyke reedenen deesen Hof-dag eenige daegen vroeger of later te kunnen en moogen laten beleggen, dog zal de publicatie daer van ten minsten veertien dagen van te vooren te Breedevoort, Wenterswyk en Aalten geschieden moeten.

III. Dat op dien Hof-dag alle Hof hoorige luiden onder deese Hoven gehoorende, Mannen en Vrouwen, gehouden zullen zyn Jaerlyks en alle Jaeren te erschynen, en haere Naemen, als ook die van haere Kinderen eens vooral te laten aanteekenen (waar voor sy aan den Schryver of Prothocolhouder moeten betaelen een plakke, de plakke gereekent op een duit) zullende die geene, welke daer in naelatig blyven, sonder eenige regtelyke noodsinninge te kunnen aantoonen, verbeuren een schepel garste ofte de waarde van dien.

IV. En by aldien iemand in voorf. pligt den tyd van drie agter een volgende Jaeren onwillig of nalatig mogte blyven, sonder sig regtelyk te kun-

ARNHEM. nen vernoodsinningen, die zal belmundig zyn en daar voor de facto gehouden worden.

Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Misse en Above.

V. Dog zal sig van die belmundigheid binnen een Jaar en ses weeken, na verloop van de Art. 4. gestelde drie agter een volgende Jaeren met vernieuwing der belofte van præstatie syner schuldige gehoorsaamheid, en betalinge van twintig Gulden voor een recognitie aan den Hof-Heer kunnen of moogen purgeeren en ontdoen, mits daar en booven nog voldoende voor de kosten van contumacie als anders de halfscheid der hier onder Art. 13. gespecificeerde Amptsgelden.

VI. Dat, om geen onseekerheid over te laten, waar in de pœne en effect van belmundigheid ten opsigte van deese goedcren moet bestaan, wanneer die belmundigheid nae verloop van by voorsz. Art. 4. & 5. bepaalde termynen op zyn tydt zal plaats hebben, sulks zal begreepen worden in dervoegen, dat den Hof-Heer dan zal genieten de halfscheid van al 't gereede, soo wel als van alle viervoetige Beestialen of Vee, soodanig egter, dat den successeur 't in zyn keur zal hebben om de halfscheid van 't gereede, als dan te moogen afkoopen met een vaste somma van 30 Gulden waar meede den Hof-Heer sig eenvoudig sal moeten vergenoegen, of den Hof-Heer tot de dadelyke deilinge van het gereede naa voorgaande gegeevene Inventaris van dien toe te laten, *terwyl* ondertusschen altyd het genot voor den *Hof-Heer* van de halfscheid van alle viervoetige Bestialen of Vee in beide die gevallen blyft vast staan.

En zal zulks, en 't geen in de voorige 5de Art. omtrent de redemtie van de belmundigheid gestatueert is, in alle gevallen waar in belmundigheid nae Hof-regten plaats heeft, meede voor een rigtsnoer dienen en van applicatie zyn.

VII. Een Zoon of Dogter van deeze Hofluiden zig van het Hofgoed willende begeeven en op een vrye plaats of ander goed onder deezen Hove niet gehoorende, gaande woonen, het zy binnen of

bui-

buiten deeze Provintie, en op wat prætext zulks ook zoude moogen zyn, zal schuldig en gehouden weezen zig alvoorens vry te koopen, en voor die vrydom aan den Heer ter arbitrage van den selven moeten betalen een recognitie, dewelke egter niet zal moogen excedeeren de somma van agtien Daalders ad 30 St. het stuk.

ARNHEM. *Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Miste en Abave.*

VIII. En teegens welke betalinge voor voorsz. recognitie, den Hof-Heer naa ouder gewoonte aan een ieder, zig in het voors. geval bevindende, op desselfs begeerte een Vrybrief zal verleenen.

XI. Ende zoo het mogte gebeuren, dat en Zoon of Dogter zig van den Hof kwam te begeeven, zonder den Vrydom alvorens te hebben verzogt en verkregen, dan zal het den Hof-Heer ten allen tyden vrystaan ter plaatse zyner of haerer wooninge, het halve viervoetige Vee, dat daar door aan den Heere vervallen zal zyn, naa zig te neemen.

X. Een Hofhorige Hofbesitter of Hofbesitterse aan een Vry Persoon koomende te trouwen, zal zyn aangehuwde, het zy Man of Vrouw, binnen den tyd van drie Jaer Hofhoorig moeten ergeeven, en voor dat mishuwelyken aan den Heer betaalen twintig Guldens, buiten en behalven de gewoonlyk Amptsgelderen (hier na Art. 13. gespecificeert) by pœne van belmundigheid, doch zal den Vrydom van een Kind naa der tyd van hem gebooren, moogen uitbedingen en te eeniger tyd benoèmen.

En als een Vrouwe twee Kinderen heeft op eener dragt, zoo zal het jongste daar van Vry zyn, zonder eenige Hofhoorigheid.

XI. Onder welke gelibelleerde Hofhoorige ergeevinge Art. *præcedenti*, niet zullen gecomprehendeert worden Kind of Kinderen die van te vooren gebooren zyn.

XII. Dat die geene, welke by successie collateræl ab intestato of uit kragt van Huwelykse Voorwaarden, Magescheidinge, Testamentaire dispositie ofte uit eenige anderen hoofde komt te succe-

ARNHEM. deeren in Hofgoederen, geen Hoorige Persoon zynde (het zy vry gebooren, of dat hy invoegen Art. *præcedentibus* 7, en 8. vermeld Vry gemaakt is) schuldig en gehouden zal zyn, om op den eerstkoomende Ordinairen Hof-dag, die nae verloop van een Jaar en zes Weeken, naa dat de Goederen gedevolveert zyn, staat gehouden te worden, zig Hof hoorig te ergeeven, en die Hofgoederen voor of by het Hof-Gerigte met consent van den Hof-Heer te aanvaarden.

Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Miste en Abave.

XIII. En zal als dan alzulken successeur voor hem en zyn Vrouw, tot een recognitie aan den Hof-Heer voor de qualificatie en admissie van ieder Hofgoed dat aanveerd, moeten betalen vyf en seeventig Gulden, buiten en behalven de gewoone Amptsgelderen ad vyf en een halve Ryksdaalder om te verdeelen, als van ouds.

XIV. Dog zoo Hofgoederen uit hoofde Art. 12. gementioneert, koomen te devolveeren op een Hofman of onder deeze Hoven gehorende en daar aan Hofhoorig zynde, dan zal voorsz. recognitie maar betaalt worden met vyf en twintig Guldens, neffens de gelibelleerde Amptsgelderen.

XV. Een Hofman of Hofvrouwe of beide te gelyk, haar Hofgoed by leevendigen lyve in de afgaande linie willende transporteeren, zullen voor het consent daar toe aan den Hof-Heer moeten betalen dertig Gulden, zonder dat als dan den Hof-Heer eenig regt op die getransporteerde *Bestialen* van den afgaande Hof besitter of Hof besitteren zal moogen voorbehouden of hebben.

XVI. En zal in dien gevalle als ook in cas van successie ab intestato, den nieuwen aankoomende Hofman daar en booven voor zyne qualificatie en admissie tot den Hofgoede en die van zyn Vrouw, aan den Hof-Heer hebben te betaalen vyf en twintig Gulden, buiten en booven de Amptsgelderen Art. 13. vermeld.

XVII. Dog de cessie verzogt wordende te doen in de sydlinie ofte aan een vreemde, zal aan den Hof-

ARNHEM.

Reglem. voor den Hof-Heeren en Hofluiden van den Hove te Miste en Avave.

Hof-Heer voor het consent daar toe, vyftig Gulden moeten betaalt worden, zonder dat als dan ook den Hof-Heer eenig regt op die getransporteerde Bestialen van de afgaande Hofbesitteren zal moogen voorbehouden of hebben.

XVIII. En zal in dien cas den nieuwen aankoomenden Hofman niet Hofhoorig zynde, daar en booven voor zyn qualificatie en admissie tot den goede en die van zyn Vrouw, aan den Hof-Heer vyf en seeventig Gulden, en Hofhoorig zynde, vyf en twintig Gulden hebben te betaalen, boven de Amptsgelderen.

XIX. Een Hofman of Vrouw (zonder onderscheid of zy de goederen zelve bewoonen, dan door een ander laaten bewoonen) koomende te overlyden, zal de halfscheid van alle viervoetige Bestialen of levendige Have of Vee die op de Zahlwheere voor handen zyn aan den Hof-Heer vervallen, en ten einde alle præjudicie, welke door de verminderinge der Zahlwheeren reeds gepleegt mogte zyn, te redresseeren, zoo zullen die goederen en Landeryen, welke daar van aan een ander in pagt of gebruik mogten zyn gegeeven, nae expiratie van de pagt en 't mest- of bouwregt, dadelyk wederom onder de Zahlwheere moeten gebragt worden, en vervolgens daar by en onder altoos verblyven.

XX. En word aan de keuse en goedvinden van den Hof-Heer overgelaaten, om die halfscheid na zig te neemen, dan om dezelve na voorgaande æstimatie, als van ouds gebruykelyk, te doen en laten redimeeren.

XXI. Dog een Hofvrouwe stervende, nalaetende een onberadene, dat is een nog ongehouwelykte Dogter, zal den Hof-Heer daar van het voorzeide Versterfregt niet genieten.

XXII. En om zoo veel mogelyk te præveniëren dat den Hof-Heer omtrent dit regt van Versterf niet gepræjudicieert en benaadeelt mag worden, zoo zullen by overlyden van een Hofman of

ARNHEM. Vrouw, de overblyvende Hof-Hofluiden en derzelver dienstbooden als ook de Pagters van Hofgoederen gehouden zyn, om op de eerste requisitie van den Hof-Heer of desselfs Rentmeester, met solemneele Eede te verklaaren, dat nae het overlyden van den Hofman of Vrouw geen Have of Vee direct of indirect van de goederen vervoert en verbragt zyn geworden, om daar door den Hof-Heer in zyn regt en geregtigheeden te benadeelen.

Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Miste en Abave.

XXIII. Van welke verschulde recognitie, regten en geregtigheden, zoo als dezelve by voorenstaande Articulen benoemt en vastgestelt zyn geworden, niemand onder deeze Hoven te *Miste* en *Abave* gehoorende, geëximeert of gelibereert zal weezén.

XXIV. Als alleen de Erf-Hof-Tegeders (waar van hier onder separate Articulen zyn geformeert) mitsgaders Balink, Benninck, Onnink, Dunnewyk en Smeenk, die wegens de geringheid haarer Hofgoederen en groote uytgangen van dien, met de halfscheid van de by voorige Art. vastgestelde recognitien, regten en geregtigheden zullen kunnen volstaan, daar onder egter niet begreepen het Art. 19. vermelde Versterfregt en Amptsgelden.

XXV. Wyders zullen de Hofluiden verpligt wezen haare Hoven nae behooren te bewoonen, daar van niets te verdonkeren of te laten verwoesten nog versplitsen of daar van iets te separeeren, ook zullen dezelve het getimmer van de Plaatse niet moogen afbreeken, maar het zelve in allen opzigten ordentelyk moeten onderhouden of in het geheel vernieuwen of een ander Huis op 't zelve goed in desselfs plaatze zetten.

XXVI. Dat om alle disputen over het houwen van hard opgaand hout of 't bepaald emploi van dien te vermyden, voortaan de Hofluiden daar toe volkoomen vryheid zullen hebben en genieten, zonder daar in eenige belemmering van den Hof-Heer te kunnen ontfangen, mits

dat

dat Jaarlyks en alle Jaar op Martini op den 11 November, waar van het eerste Jaar zal vervallen weezen Martini of den 11 November 17C ses en seventig, een ieder der Hofluiden aan den Hof-Heer zal betalen de Somma als hier nae volgt;

ARNHEM. *Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Miste en Abaw.*

Roerdink	5	0	0
Hyink	4	10	0
Willink	3	0	0
Geesink	3	0	0
Mierdink	2	10	0
Bovelt	1	16	0
Lintum	1	10	0
Tenkink	1	5	0
Onnink	0	5	0
Dunnewyk	0	3	0
Bennink	0	3	0
Balink	0	3	0
Smeenk	0	3	0
Berninkhof	4	10	0
Liefers	1	0	0
Gussinklo	0	18	0
Wolterink	0	3	0
Luiten	0	3	0
Hunink	0	3	0
te zamen uitmakende een Jaarlykse Somme van	30	3	0

XXVII. Dat geen Hofman of Vrouw haar Hofgoed zal moogen veralieneeren, verhypothequeeren of op eenigerley wyze beswaaren, nog ook daar over by uiterste wille of by donatie inter vivos moogen disponeeren, dan nae verkreegen consent of approbatie van den Hof-Heer, en tegens voldoeninge der regten en geregtigheeden daar toe staande.

XXVIII. De successeuren van de Scholten Roerdink, Mierding en Borninkhof als geen Versterfregt betalende, zullen voor hare qualificatie en ad-

ARNHEM. Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Miste en Abave.

admissie tot haare respective goederen Roerdink, Mierdink en Borninkhof en het daar aan verknogte Erf-Tegederschap aan den Hof-Heer veertig Gulden moeten betalen, buiten de Amptsgelderen Art. 13. gespecificeert.

XXIX. Voorts zullen niet schuldig en gehouden weesen haar Kinderen vry te koopen, als geen Versterfregt betalende.

XXX. Dog in cas van mishuwelyken aan een vrye Vrouwe, zullen alleen maar voor een recognitie aan den Hof Heer betaalen de Somma van twintig Gulden, beneffens de Amptsgelderen Art. 13. vermelt.

XXXI. En in gevalle van of tegens een dier Erf-Hof-Tegeders ietwes voor het Hofgerigte word ondernoomen, zoo zal ter dier saeke en voor die tyd in derzelver plaatze geassumeerd worden een der Hofluiden van de Hoven Onnink en Willink, het zelve zal ook by absentie of andere regtelyke reedenen en motiven van een of meer der Erf-Hof-Tegeders meede plaats hebben.

XXXII. Voor het noodig consent om op een Hofgoed te mogen procedeeren of om het zelve goed te mogen beswaaren, ofte om daar van by Testament als anders te mogen disponeeren, zal aan den Hof-Heer in alles negen Guldens moeten worden betaalt.

XXXIII. Een Tegeder, Hofman of iemand anders verzoekende tot een Hofgoed gequalificeert te worden tegens betalinge van de voorenstaande recognitie als anders, onder de *clausule salve jure Domini & tertii* by den Hof-Heer zal worden geadmitteert, dog in alle andere gevallen blyft dezen Articul buiten applicatie.

XXXIV. En dewyl den Hof-Heer en desselfs Heeren Raden en Rekenmeesters in s'Hage resideeren, is op verzoek van de Hofluiden aangenomen, dat een authorisatie op den tydelyken Rentmeester der Heerlykheid Bredevoort zal worden verleent, om sodanige Concessien, Admissien en Consenten

als

als ten gevolge van het vooren geconvenieerde te eeniger tyd mogte worden verzogt, by provisie aan zoo een als diligent te kunnen accordeeren, tegens betaling van 't geene daar voor hier voorens respective is uytgedrukt.

ARNHEM. *Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Miste en Abave.*

XXXV. Zullende den tydelyken Rentmeester voor het bezorgen en uitbrengen der ratificatie en approbatie van de Concessien, Admissien en Consenten voorsf. in alles hebben ses Gulden.

XXXVI. En ten einde den Hof Heer te minder in zyne regten en geregtigheden moge worden benadeeld, ende tusschen de successeuren van opgemelde Tegeders en Hofluiden alle eventueele disputen en proceduures over de afgoedinge van de respective Hoven voorschreeven, door de Oudste Soon of Dogter by aantred des Hofgoedes aan de Jongste of Jongsten te doen, te prævenieeren en voor te koomen, zoo is by deezen meede vastgesteldt,

Dat een Hofvolger by aantred van den Hof, aan een of meer zyner afgaande Broeders en Susters weegens het Hofgoed met dat daar onder behoord niet meer zal behoeven uit te keeren als van olds her aan de afgaande dieswegens, en wel by de laaste voorgaande Houwelyksche Voorwaarden ofte Magescheid harer Ouderen, is toegelegt en daar van genooten hebben.

Zullende met dat oogmerk, meede tot een ieders narigt, die Huwlyks Voorwaarden ofte Magescheiden door de respective Hof-Tegeders en Hofluiden voorsf. ten naasten Hofdage ten Hof-Prothocolle werden overgegeeven, om aldaar geprotocolleert en geregistreert te werden, immers *per Clausulas concernentes*, om zulks voorgegaan en gedaan zynde, het origineele weder nae zig te neemen.

XXXVII. Dat die in voorige Articulen vastgestelde poincten voor het toekoomende tot een rigtsnoer en Wet zoo voor den Hof-Heer als Erf- Hof-Tegeders en Hofluiden onder de Ho-

ven

ARNHEM. Reglem. voor den Hof-Heer en Hofluiden van den Hove te Meste en Above.

ven *Miste* en *Above* gehoorende, zullen verstrekken, en dat dien ten gevolge, de tegenwoordige Hof-Tegeders en andere Hofluiden en derzelver Vrouwen en Kinderen, als nae Hofregten wettig respective tot het Tegeders ampt en de Hofgoederen gequalificeert, geadmitteert en gebooren zullen worden geconsidereert; Voorts dat de Kinderen die reets van de Hofgoederen op andere goederen buiten den Hof zyn getrouwt en woonen, als vry gebooren en vry gekogte zullen aangemerkt worden, zonder dat den een of den anderen van alle dezelve ergens toe zal zyn verpligt en gehouden, als meede dat alle openstaande differenten en disputen, mitsgaders die daar over geventileerde proceduures met den aankleeven van dien, zonder eenige reserven voor opgeheeven zullen werden gehouden, ende de kosten daar en hier over gevallen, gecompenseert.

Alles nogtans ingevolge 't reces van den 10 Augustus 1747. onder approbatie van de Edele Mogende Heeren Staaten deezes Furstendoms en Graafschaps, als aan wien de Oppervoogdye over alle servile goederen is competerende, wordende ten dien einde de Heeren Commissarien uit den Hove verzogt, om van dit geconvenieerde een favorabel rapport aan den Hove te doen, en 't Hof te verzoeken om het *zelve aan* de Landschap insgelyks als zodanig te willen voorstellen, en Haar Edele Mogende approbatie uitwerken, en als dan het zelve aan deeze parthyen te communiceeren, om volkoomen effect nae desselfs inhoud te sorteeren.

XXXVIII. Zullende voor het overige alle voorkomende saaken, quæstien en dispuiten hier by niet vermeld en getermineert zynde, gereguleert worden nae de regten en usantien in deeze Hoven van ouds gevigeert hebbende.

Aldus gedaan en getransigeert enz.

HOL-

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

Wy hebben te voren onzen Lezeren verslag gedaen van de voorzieninge der Algemeene Staten tegen de invallen der Boschnegers in de Colonie Surinamen, en het zenden van krygsvolk onder het bevel van den Collonel *Fourgeoud* naer gem. Colonie. Wy zullen nu verders, het geen nopens dit onderwerp ons is voorgekomen, mede deelen. 's GRAVENHAGE.

Op den 15 van Herfstmaend 1774 gaf zyne Doorlugtige Hoogheid de Heer Prins Erfstadhouder aen de Algemeene Staten by Missive te kennen: „ dat de Collonel *Fourgeoud*, com„ mandeerende de troupes van den Staat, die op „ versoek van de Directeuren van de Societeit „ van Surinaame, en van de Gecommitteerden „ van verscheiden der voornaamste Ingezeetenen „ en Geinteresseerden in de gemelde Colonie, „ in gevolge haar Hoog Mog. Resolutie van den „ 6 November 1772, tot secours tegens de in„ vasien der Boschneegers derwaards waaren ge„ sonden, aan hoogstgemelde syne Hoogheid „ by desselfs rapporten successivelyk had berigt, „ dat het hem voorquam, dat 'er geen ander „ middel ware om de Colonie van Surinaame te„ gens de invasien te dekken en te bevryden, „ dan om door continueele en langduurige tog„ ten in de Bosschen die Wegloopers te harce„ leeren, der selver Dorpen en Kostgronden te „ ruïneeren, hun te verstrooyen, en dus moge„ lyk met den tyd geheel uit te roeyen.

„ Dat

'S GRAVENHAGE.

„ Dat die Neegers in differenten parthyen verdeeld zynde, soo gevaarlyk niet souden weesen, en minder in staat souden zyn om groote onderneemingen te kunnen doen, die anderſints, wanneer ſy ſouden aangroeyen en formidabeler worden, vroeg of laat de ruïne van de geheele Colonie ſouden kunnen veroorſaaken, dat ſy van tyd tot tyd ontruſt wordende, en geene vaſte établiſſementen kunnende maaken, de Slaaven der Plantagien, die in vervolg ſouden willen deſerteeren, niet gemakkelyk eenige ſchuylplaatſen ſouden kunnen vinden, het geen ſeekerlyk de deſertie ſoude moeten doen verminderen.

„ Dat hy Collonel op die wyſe reeds verſcheiden Koſtgronden had gevonden en geruïneert, welke op ſyne aannadering waaren verlaaten, dog dat de Trouppes op die togten, die agt maanden lang geduurt hadden, aan oneindige fatigues waaren geëxponeert geweeſt, als hebbende daagelyks door diepe Swampen en Moeraſſen, in donkere Boſſchen, langs ongebaande Weegen, over Stronken en Doornen moeten marcheeren, ſonder ooit onder *Dak of* Tenten te kunnen koomen, hebbende *genoegſaam* altyd met natte Kleederen in natte Hangmatten moeten ſlaapen, ſonder andere Spys en Drank dan die ſy hadden moeten meededraagen.

„ Hebbende hy Collonel teffens aan ſyne Hoogheid kenniſſe gegeeven, dat door die penible marchen en ongemakken in een ſoo heet Climaat ſyne Trouppes ſoodanig waaren afgemat en vermindert, dat hy ſonder een goed

„ Ren-

„ Renfort sig buiten staat soude bevinden die's manier van Oorlogen te kunnen continueeren: Uit welk Relaas men ligtelyk konde opmaaken, dat hy met syn nog overige Manschap, die meest alle door siekte en quaalen veel souffreerden, de Colonie van weinig dienst soude kunnen zyn, indien deselve niet wierden gerenforceert: Geevende hoogstgedagte syne Hoogheid derhalven in bedenken, of niet de reeden en billykheid quaamen te eysschen, dat men die Trouppes, die reeds soo veel hadden geleeden, soo men deselve niet geheel wilde sacrifieeren, te rug roepe, gaarne wenschende sulks met alle gerustheid tot menagement van Volk en van kosten te kunnen doen, dog apprehendeerende dat de Boschneegers door het vertrek der Trouppes van den Staat stouter souden kunnen worden, en mogelyk nieuwe onderneemingen kunnen doen, en dat dus het rappel der Trouppes voor de Colonie van nadeelige gevolgen soude kunnen zyn, indien deselve niet door andere wierden geremplaceert, of dat de Trouppes van de Societeit daar tegens niet sufficient mogten worden bevonden, syne Hoogheid noodig geoordeeld hadde sulks onder het oog van haar Hoog Mog. te moeten brengen, met ernstig versoek, dat haar Hoog Mog. hier omtrent soodanige heilsaame Resolutie gelieven te neemen, als deselve tot welweesen van den Staat, van die van de Colonie en van soo meenige Ingezeetenen en Geinteresseerden, in den welvaart der selve sullen oordeelen te behooren."

'S GRAVENHAGE.

Deze brief van den Vorst door de Provincie

Pp van

's GRAVENHAGE. van Holland en Zeeland zynde overgenomen, is daer op by de Staten van dit Gewest den 29 van dezelfde Herfstmaend 1774. met meerderheid van stemmen, genomen de navolgende Resolutie:

Resolutie van Holl. op de Missive van zyne Hoogh. nopens 't renforceeren der troupes in Surinamen.

De Raadpensionaris heeft ter Vergadering gerapporteert de consideratien en het advis van de Heeren van de Ridderschap en verdere haar Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende, in gevolge en ter voldoening van haar Ed. Groot Mog. Resolutie commissoriaal van den 16 deeser maand, geëxamineert een Missive van Zyne Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau, ten selven daage ter Generaliteit ingekoomen, waar by Zyne Hoogheid ter kennisse van haar Hoog Mog. heeft gebragt het successivelyk berigte van de Colonel Fourgeoud, commandeerende de Troupes van den Staat, tot secours tegen de invasien der Bosch-Neegers, omtrent den toestand der selve Troupes, en waar by Zyne Hoogheid vervolgens in bedenken heeft gegeeven, of niet de reeden en billykheid eischten, dat deese Trouppes, die reeds zoo veel hadden geleeden, zoo men se niet geheel wilde sacrificeeren, wierden te rug geroepen; het geen Zyne Hoogheid gaerne wenschte met alle gerustheid tot menagement van Volk en van kosten te kunnen doen, dog dat apprehendeerde, *dat de* Bosch-Neegers door het vertrek der Troupes van den Staat stouter konden werden, en moogelyk nieuwe onderneemingen doen, waar door dit rappel der Troupes voor de Colonie van nadeelige gevolgen konde zyn, indien deselve niet door andere wierden geremplaceert, of dat de Troupes der Societeit daar tegens niet sufficient mogten worden bevonden; versoekende Zyne Hoogheid vervolgens ernstig, dat haar Hoog Mog. hier omtrent zodaanige heilsaame Resolutie zouden gelieven te neemen, als deselve tot welweesen van den Staat, van die der Colonie, en van zoo meenige Ingezeetenen en Geinteresseerden in den welvaart der selve, zullen oordeelen te behooren.

Waar

Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan, dat de saake ter Generaliteit daar heenen sal werden gedirigeert, dat Zyn Hoogheid voor hoogstdesselfs steeds aanhoudende iever en attentie voor het Welzyn van den Staat in het generaal, en van de voorsz. zo importante Colonie in het byzonder, zal werden bedankt; en dat voorts Gouverneur en Raaden van Policie en crimineele Justitie in de Colonie moge werden aangeschreeven en gelast, om, *de Concert met den Officier de Troupes van den Staat commandeerende*, aan hun Hoog Mog. ten spoedigste over te zenden een gedetailleert raport nopens den staat, waar in de Colonie zig althans ten aanzien van de excursien en invasien der Bosch-Neegers bevind, en daar by speciaal te berigten, of de omstandigheden zouden kunnen permitteeren, dat de Troupes van den Staat de Colonie kwamen te verlaaten, en of Gouverneur en Raaden voorn. zouden oordeelen, dat de Troupes van de Societeit alleen, en sonder ander secours, sufficient en in staat zyn, om de Colonie tegens verdere excursien en invasien der Neegers te beveiligen, ten einde het zelve berigt ingekoomen, en daar op vernoomen zynde de hoogwyse consideratien en het advis van Zyne Hoogheid, op het al of niet rappelleeren der voorsf. Troupes, nader te werden geresolveert, zo als bevonden zal worden te behooren.

'S GRAVENHAGE. *Resolutie van Holl. op de Missive van zyne Hoogh. nopens 't renforceeren der troupes in Surinamen.*

En dat wyders, in aanmerking van het interval van tyd, het welk noodwendig zal moeten verloopen, alvoorens het zelve berigt zal zyn ingekoomen, en dat inmiddels de Troupes van den Staat in de Colonie niet zonder behoorlyk renfort kunnen werden gelaaten, Zyne Hoogheid mooge werden verzogt de voorsiening te doen, dat het voorsz. Corps door een nieuw Transport tot suppletie van de afgestorvene en tot aflossing der door de ondergaane fatigues verswakte Manschap, moge worden gerenforceert; En dat, vermits de kosten van dit Transport uit het beloop der reeds gedaane Petitie niet zullen kunnen vervallen, de Raad van Staate werde verzogt eene suppletoire Petitie ten dien einde te formeeren, en aan haar Hoog Mog. te doen toekomen.

'S GRAVENHAGE.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben gedeclareert, met de bovenstaande Resolutie, op het subject van het zenden van een renfort van Troupes naar de Colonie van Suriname, en van de Petitie ten dien einde te doen, beide in gemelde Resolutie breeder vermelt, niet alleenlyk sig niet te conformeeren; maar, in tegendeel het raport daar toe, met de meerderheid, uitgebragt te hebben gedeclineert: En mitsdien, jegens deselve Resolutie, als tegen de gronden van de Regeering deeser Landen met meerderheid van stemmen genoomen, te protesteeren van notoire nulliteit; en derhalven aan meergem. Resolutie niet gehouden te zyn; reserveerende zodanige nadere Aanteekening, als in tyd en wylen zal geoordeelt worden te behooren.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen, als meede de Heeren Gedeputeerden der Steden Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden, Gouda en alle de volgende Leden, hebben tegen de voorsz. Aanteekening zodanige Contra-Aanteekening gereserveert als te raade zullen worden.

De voorgem. Missive van den Stadhouder was ook by besluit van de Algemeene Staten den 16 van Herfstmaend 1774. commissoriael gemaekt: waerop dan het raport zynde ingekomen, *hunne* Hoog Mogende den 5 van Wynmaend *hebben* beslooten, „ dat, in agting genomen zyn-
„ de, dat de informatien nopens de gesteldheid
„ der saaken in de voorsz. Colonie tot hier toe
„ ingekoomen, geensints van dien aard zyn dat
„ daar op met volkoomen gerustheid tot het rap-
„ pelleeren der Trouppes van den Staat soude
„ konnen werden geresolveert, en dat een ge-
„ ruimen tyd sal moeten verloopen, alvoorens
„ soodanige berigten sullen weesen ingenoomen
„ en ontfangen, waar op met volleedige ken-
„ nisse van saaken, over de meerdere of minde-

„ re

„ re noodsaakelykheid tot het langer verblyf 's GRAVENHAGE.
„ van deselve Trouppes zal konnen worden ge-
„ oordeeld, terwyl inmiddels en in de onseeker-
„ heid hoedanig die berigten sullen uitvallen, het
„ gemelde Corps aldaar niet langer sonder een
„ convenabel renfort behoord te worden gelaa-
„ ten; is goedgevonden en verstaan, dat syn
„ Hoogheid voor hoogstdesselfs steeds aanhou-
„ dende yver en attentie omtrent het welzyn
„ van den Staat in het generaal, en van deese
„ soo importante Colonie in het bysonder sal
„ worden bedankt; en dat Gouverneur en Raa-
„ den van Policie en crimineele Justitie in de
„ Colonie sullen werden aangeschreeven en ge-
„ last, om indien sy de concert met de Collo-
„ lonel Fourgeoud de Trouppes van den Staat
„ commandeerende, van begrip souden mogen
„ zyn, dat het langer verblyf der voornoemde
„ Trouppes voor de veiligheid van de Colonie,
„ en tot dekking van deselve tegens de onder-
„ neemingen der Bosch-Neegers volstrekt noo-
„ dig is, daar van alsdan ten spoedigsten aan
„ haar Hoog Mog. kennisse te geeven, daar by
„ teffens oversendende een gedetailleerde rap-
„ port noopens de staat waar in de Colonie sig
„ ten aansien der excursien en depredatien van
„ de Negers althans bevind, ten einde alsdan op
„ de verdere continuatie van het secours te wer-
„ den geresolveert, soo als na ingenoomen con-
„ sideratien en hoogwys advis van syn Hoogheid
„ bevonden sal worden te behooren, met verde-
„ re last en authorisatie op Gouverneur en Raa-
„ den voornoemt, om in het contrarie geval en
„ by aldien sy mogten verneemen dat de rust ge-
„ noegsaam is hersteld, en dat de Trouppes van
„ de Societeit alleen en sonder ander secours

 „ suf-

's GRAVENHAGE.

„ sufficient en in staat zyn om de Colonie te-
„ gens alle verdere ondernemingen der Neegers
„ te beveiligen, daar van alsdan een schriftelyk
„ Declaratoir aan de voornoemde commandee-
„ rende Officier af te geeven, en deselve daar
„ door in staat te stellen, om in gevolge syne
„ Instructie en de nadere Ordres door syne Hoog-
„ heid bereids aan hem toegesonden, het retour
„ na het Vaderland met syn onderhebbende
„ Corps hoe eerder hoe beeter aan te neemen.

„ En is voorts goedgevonden en verstaan, sy-
„ ne Hoogheid te versoeken de noodige voorsie-
„ ninge te doen, ten einde het gemelde Corps
„ door een modicq transport van nieuwe Man-
„ schap werde gerenforceert, werdende de Raad
„ van Staate versogt tot het vinden der kosten
„ van dat transport, voor soo verre die uit de
„ onlangs gedaane Petitie niet sullen kunnen
„ vervallen, een suppletoire Petitie te formeeren
„ en aan haar Hoog Mog. te doen toekoomen.

„ De aanweesende Heer Gedeputeerde van de
„ Provincie van Zeeland heeft verklaard wel te
„ mogen lyden, dat, in gevolge het rapport, de
„ daar by vermelde aanschryving na de Colonie
„ van Suriname worde gedaan, dat ook het noo-
„ dig geoordeeld Renfort derwaards ten spoe-
„ digste werde gesonden, en de Raad van Staa-
„ te versogt werd de reeds gemaakte Petitie voor
„ de expeditie en onderhoud van dat Corps te
„ vermeerderen, met het geene dit laatste Ren-
„ fort sal koomen te kosten, dog alles onder re-
„ serve der vrye deliberatien van de Heeren Staa-
„ ten syne Principaalen, over het al of niet four-
„ neeren van hunne quote in de reeds gefor-
„ meerde Petitie, en daar nu by te voegen ver-
„ meerdering.

De

„ De Heeren Gedeputeerden van de Provin- 's GRA-
„ cie van Utrecht, Overyssel en Stad en Lan- VENHA-
„ de, hebben hier op gereserveert de vrye deli- GE.
„ beratien van de Heeren Staaten hunne Princi-
„ paalen."

De suppletoire Petitie van den Raed van Staete, welk in voorgem. Resolutie gevorderd was, beloopende de somme van 100000 guld. wierdt den 13 van Wynmaend ter Vergaderinge der Algemeene Staten ingediend, die daerop goedvonden, dat Copie van die Petitie zoude gezonden worden aen de Heeren Staten van de byzondere Provincien, met verzoek van daer in te bewilligen, en derzelver toestemming met dadelyke furnissementen ten spoedigste te bekragtigen. Dog de aenweezende Heer Gedeputeerde van de Provincie *Zeeland* verklaerde wederom als vooren, wel te mogen lyden, dat de voorsz. Petitie gezonden wierde aen de Heeren Staten zyne Principalen, dog onder reserve van Hoogstderzelver vrye deliberatie over het al of niet consenteeren, en het al of niet fourneeren van hunne quote in dezelve. Verders voorbehielden ook de Heeren Gedeputeerden van de Provincien, van Utrecht, Overyssel, en Stad en Lande, de vrye deliberatien van de Heeren Staten hunne Principalen.

Onderwyl meenden de Regeerders der Stad Amsteldam, dat de redenen tot het versterken der troupes in Surinamen zo dringende niet waren, om daer toe te besluiten, en dat ook tot het zelve, al was het noodzakelyk, niet dan met eenparigheid van stemmen der gezamenlyke Leden konde besloten worden. Weshalven welgem. Regeerders geraden oordeelden den volgenden brief, gedagtekend den 11 van Wynmaend 1774. aen hunne Hoog Mogende toe te zenden.

's GRAVENHAGE.

Missive der Stad Amstel-dam aen de Algemeene Staten over gemeld renfort.

HOOG MOG. HEEREN!

Wanneer ter Vergadering van de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland gedelibereert is geworden over de Missive van syn Hoogheid op het subject van het *al* of *niet* rappelleeren van de Trouppes van den Staat, jegenswoordig in de Colonie van Surinaame zynde, welke Missive op den 16 September laatstleeden in U Hoog Mog. Vergadering commissoriaal is gemaakt, en door Heeren Gedeputeerden van Holland en Zeeland aangenoomen sig nader op deselve te verklaaren, is op den 29 September daar aan, in gemelde haar Edele Groot Mogende Vergadering by die geleegentheid geproponeert, of de saak ter Generaliteit onder anderen daar heen niet behoorde te worden gedirigeert, dat, in afwagting van het Berigt, het welk van Gouverneur en Raaden van gemelde Colonie, de concert met den commandeerenden Officier van de voorf. Trouppes van den Staat aldaar, soude werden gerequireert aangaande den staat van saaken in deselve Colonie, inmiddels een renfort van Trouppes derwaards mogt worden gesonden, en een nieuwe Petitie gedaan, voor soo verre de kosten van dat renfort uit de voorige Petitie, niet souden kunnen worden gevonden.

Deese propositie, Hoog Mog. Heeren! *is door* de Heeren onse Gedeputeerden ter Dagvaart, *ten* selve dage, gedeclineert, en geweesen van de hand: om dat wy, welker Stad voor de helft Eigenaar van gemelde Colonie is, en dus het allermeest in de conservatie van deselve Colonie geinteresseert, mitsgaders in alle middelen, welke tot haare beveiliging te werk kunnen worden gesteld, vooral wanneer sulks buiten ons beswaar en ten kosten van den Lande soude geschieden; des onaangesien in gemoede waaren overtuigt, dat'er geene bekende reeden waaren voor het senden van het voorsz. renfort, en voor het daar uit resulteerende beswaar van 's Lands Finantie met de kosten van dien; mitsgaders dat het meer als waarschyn-

lyk

lyk was, dat, by aldien, buiten het weeten van onse Societeit (aan dewelke de voorsiening ter beveiliging van meergemelde Colonie nogtans competeert) en dus tegen alle gedagten aan, eens ondersteld wierd, dat om reedenen hier te Lande aan onse Societeit onbekent, de voorsz. Trouppes in deselve Colonie nog langer souden werden vereischt, en selfs souden behooren te worden gerenforceert; in dien gevalle, vooral in aanmerking van de meenigvuldige en facile correspondentie tusschen de gemelde Colonie en deese Landen, ten dien einde immers eenig Adres, het zy door eenige Planters of andere Geinteresseerdens in de conservatie van deselve Colonie, aan U Hoog Mog. soude zyn gedaan; sonder welke Adressen, volgens de Notulen van U Hoog Mog. van den 11 October 1773, het een uitgemaakte saak is en blyft, dat al voor het arrivement van gemelde Trouppes van den Staat in de Colonie, aldaar door Gouverneur en Raaden, met, en benevens onse Societeit, soodanige efficacieuse arrangementen reeds waaren gemaakt, dat daar door alleen de rust volkoomen is hersteld, en genoeg Trouppes aldaar gevonden worden, om daar meede althans voor het tegenwoordige, deselve Colonie jegens de Wegloopers te beveiligen; zynde het laatstelyk dan ook een bekende saak, dat door de gemelde Trouppes van den Staat, geduurende al den tyd van hun verblyf aldaar, niets van eenig belang is verrigt, en mitsdien geen reeden is om anders te denken, als dat, gelyk de saaken door de voornoemde geaugmenteerde Trouppes van de Colonie *alleen* in orde zyn gebragt, door deselve *alleen* dan ook in ordre sullen kunnen werden gehouden.

'S GRAVENHAGE.

Missive der Stad Amsteldam aen de Algemeene Staten over gemeld renfort.

Nogtans sullen U Hoog Mog., en de geheele Waereld sig ten uitersten moeten verwonderen, dat, daar het voorsz. geadviseerde van onse Gedeputeerdens ter Dagvaard, soo evidentelyk buiten alle oogmerken van eigen belang was gesteld, mitsgaders tot menage van 's Lands Penningen, en tot het prævenieeren van nieuwe Petitiën, ten laste van de Bondgenooten, verstrekte; niet te min ee-

'S GRAVENHAGE. *Missive der Stad Amsteldam aen de Algemeene Staten over gemeld renfort.*

ne seer groote meerderheid aan onse Societeit het voorsz. renfort Trouppes heeft getragt te obtrudeeren, en dat wel in een Colonie, die aan deselve Societeit in vollen en vryen eigendom toebehoord; met eene onbepaalde directie van alle saaken, deselve Colonie specteerende (buiten het geen by U Hoog Mog. Octroy van den jaare 1682 by forme van Privilegie, in faveur van de Colonisten is gereguleert; dan waar over ten deesen geen quæstie is) sonder dat immer eenige Provincie, of Lid van deselve, aan onse Societeit deese directie heeft gecontesteert, veel min sig aangematigt.

De saak is egter in welgemelde haar Ed. Groot Mog. Vergadering soo verre gegaan, dat de voorsz. meerderheid in dit Point tegen het Advis van onse Gedeputeerden, op den 29 September voornoemt, præsentelyk heeft geconcludeert; waar jegens deselve onse Gedeputeerdens, in consideratie, dat Conclusien van de meerderheid in de materie voor handen, tegen de Grondwetten van de Regeering van den Lande, en byfonder ook van onse Provincie, mitsgaders tegen de vryheid van de Besittingen van de Ingezeetenen deeser Landen in het generaal, directelyk strydig zyn; sig genoodsaakt hebben gevonden, by provisioneele Aanteekening, daar jegens ten selve daage te protesteeren van notoire nulliteit, en gedeclareert mitsdien aan deselve prætense Resolutie niet gehouden te *zyn*, *met* reserve van soodanige nadere Aanteekening, als wy souden oordeelen te behooren.

Nu werden wy geinformeert, Hoog Mog. Heeren! dat Gedeputeerden van onse Provincie ter Generaliteit wel niet geraaden hebben geoordeeld, de voornoemde nulle Resolutie ter Vergadering van U Hoog Mog. uit te brengen; maar de saak daar heen schynen te hebben helpen dirigeeren, dat een Rapport van het voornoemde Besogne, door U Hoog Mog. op den 16 September laatstleeden gedecerneert, op den 5 October daar aan ter Vergadering van U Hoog Mog. is uitgebragt: het welk, voor soo veel betreft het senden van het voorsz. renfort, mitsgaders het doen van een Petitie tot

ver-

verval van de kosten van het selve ten laste van de's Bondgenooten, hoofdsaakelyk van de voorsz. prætensse Hollandse Resolutie niet verschild. GRAVENHAGE.

By aldien wy nu van den staat der deliberatien van U Hoog Mog. over het soo evengemelde uitgebragte Rapport wel zyn geinformeert: zyn 'er vier Provincien, welkers Gedeputeerden allen de vrye deliberatien van de Heeren Staaten van deseze Provincien, ten minsten op het subject der voorsz. Petitie, en het furneeren van hunne quotes in deselve, hebben gereserveert, terwyl de Hollandsche Gedeputeerdens sig met het selve Rapport schynen te hebben geconformeert, dog, soo als U Hoog Mog. nu verneemen, daar toe niet wettelyk gequalificeert zynde geweest; soo als deselve ook schynen begreepen te hebben met het niet uitbrengen der meergemelde Hollandsche Resolutie ter Vergadering van U Hoog Mog. Soo dat 'er dan, op zyn best genoomen, geene andere Gedeputeerdens, als alleenlyk van twee Provincien ter Generaliteit kunnen zyn geweest, die eenige voldoende last souden kunnen hebben gehad, om sig met het voorsz. Rapport gaaf te mogen conformeeren.

Missive der Stad Amstelldam aen de Algemeene Staten over gemeld renfort.

Ondertusschen, Hoog Mog. Heeren! zyn wy door Directeuren van onse gemelde Societeit geinformeert, dat het voorsz. Rapport alreeds in de gedaante van een formeele Resolutie van U Hoog Mog., met betrekking tot alle de Pointen daar in vervat, en als sonder resumtie prætenselyk geconcludeert, met præcipitance, ter versending naar Surinaame, herwaards is overgesonden: schoon wy niet kunnen begrypen, hoe sulks, in den staat van de voorsz. deliberatien, en onaangesien de voorsz. gereserveerde vrye deliberatien, heeft mogen geschieden. Soo dat wy in deese soogenaamde Resolutie geen minder informaliteit, als in de voornoemde Conclusie met de meerderheid in haar Ed. Groot Mog. Vergadering genoomen, meenen te ontdekken.

Wy hebben ons derhalven verpligt gevonden den geheelen toedragt deeser saake te communiceeren aan

'S GRAVENHAGE.

Missive der Stad Amsteldam aen de Algemeene Staten over gemeld renfort.

aan de Bondgenooten, en met de vereischte accurateſſe hoogſtdeſelve onder het oog te brengen, ten einde aldus omſtandig geinformeert zynde van de waare geſteltheid der ſaake, en van de nulliteit van gemelde Hollandſche Reſolutie, hoogſtdeſelve teffens mogen begrypen, dat onſe Hollandſche Gedeputeerdens geen bevoegtheid hebben gehad, om het voorſ. Rapport ter Generaliteit te helpen brengen tot Concluſie; en vinden ons dan ook genoodſaakt deeſe hunne verrigting opentlyk by deeſen te desavoueeren, gelyk wy by continuatie voorneemens zyn te doen daar, en ſoo dikwerf ſulks ſal worden vereiſcht, en wel met relatie tot alles, wat uit kragte van het voorſz. Rapport (op gemelde wyſe in de gedaante van een Reſolutie van U Hoog Mog. prætenſelyk geconverteert) met opſigt tot het ſenden van het voornoemde renfort, met den aankleeve van dien, ſal werden gedaan, en ondernoomen; proteſteerendende tegen alle het ſelve van nulliteit en ongehoudentheid, ons daar na te reguleeren, mitsgaders geen part of deel te ſullen neemen in de koſten, dewelke, in gevolge van dien, ſullen werden geimpendeert, terwyl wy U Hoog Mog. reſpectueuſelyk in ſerieuſe overweeging geeven, hoedanige gevolgen uit diergelyke wyſe van delibereeren, concludeeren en depecheeren, voor het lieve Vaderland, en de Regeering van deeſen vryen Staat, te wagten zyn.

Wy hebben Copie van deeſe onſe Miſſive aan de Heeren Staaten der reſpective Provincien toegeſonden, ten einde geleegentheid te verſchaffen, om over een ſoo gewigtig object in den haaren rypelyk te kunnen delibereeren; en vervolgens aan de Heeren hunne Gedeputeerdens ter Generaliteit, ſoodanige Inſtructien te kunnen doen geworden, als hoogſtdeſelve ſullen oordeelen te behooren, tot conſervatie van hunne vrye deliberatien en van de gronden van de Regeering deeſer Landen.

Waar meede enz.

Inmiddels gaf de Provincie Overyssel op den 's GRAVENHAGE. 1 van Slachtmaend 1774. derzelver toestemming zo in de gevorderde somme van 500000 gl. tot het goedmaken der kosten tot de verzending van het Krygsvolk naer Surinamen, als in de somme van 100000 gl. tot de meergem. versterking van die troupes noodig.

Ook bewilligde de Provincie Gelderland (*) in de-

(*) Jr. *R. J. van de Capelle tot den Marsch* heeft zyn advis en protest ter vergaderinge van de Edele Mogende Heeren Staten des Graefschaps Zutphen, op den gewoonen Quartierdag binnen Zutphen den 25 van Wynmaend 1774. gehouden, afzonderlyk ingeleverd, zynde van dezen inhoud:

„*Edele Mog. Heeren!*

„ Ik wil niet ontveinsen dat de wyze waar op ter vergadering van Haar Hoog Mog. van den 5den deezer maand Octob. 1774. is goedgevonden en verstaan dat een modicq Transport van nieuwe manschap na Suriname soude worden gezonden, om het aldaar zynde Corps van den Collonel Fourgoud te versterken, my zeer heeft gesurpreneerd, en wel voornamentlyk met betrekking tot dat geene 't welk onze gecommitteerdens ter generaliteit in deesen hebben verricht. U Ed. Moogende is overvloedig bekend hoe die zaak zig ter taafel van Haar Hoog Mogende met de gevolgen van dien heeft toegedragen, het is derhalven onnodig zulks hier te herhaalen, dog het zy my vergundt te remarqueeren, dat in dezen met te veel præcipitançe is geprocedeert, daar het immers uyt Authenticque ingekomene berichten consteerd dat 'er zoo groot een periculum in mora niet was, om die zaak tegens den gewoonen styl en grondwetten te behandelen.

„ Ik weet wel dat onze gecommitteerdens ter Generaliteit by het sevende Articul van de op den 23 April 1750 gearresteerde instructien is geinjungeerd om by voorvallende zaaken, die geen uytstel kunnen leyden, op de Instantien van den Heer Erfstadhouder te moogen consenteeren zonder als dan gehouden te zyn de „ be-

'S GRAVENHAGE. de suppletoire Petitie van 100000 gl. den 10 van Slachtmaand 1774. te gelyk verklaerende: „ dat „ ver-

„ bewilliging der Staaten hunne principaale te moeten afwagten; Edog dit schynt hier het geval niet geweest „ te zyn, wyl ingevolge geloofwaardige berichten uyt die „ Colonie is af te neemen; dat 's Lands Militie aldaar al„ leen wel in staat scheen te zyn, Onze bezittingen tegens „ de Invasien der Bosch Négers te kunnen beveiligen. Voor „ het overige denk ik niet, Edel Mog. Heeren, dat dit „ Renfort zoude kunnen worden verstaan te behooren on„ der het uytgebragte Consent om het gem. Corps van Fourgoud op de voet van een Regiment van 2 Battaillons te „ brengen, als dan was 't onnodig daar over te delibe„ reeren, blykende ook uyt de genomene Resolutie, dat „ dit in dier voegen niet is begreepen geweest; waarom het „ des te meer is te verwonderen, dat men zig in allen op„ zigte niet aan de gewoone Ordres en Constitutie van de „ Regeering heeft gehouden, waar van men (het zy my „ geoorlooft zulks te avanceeren) in dit geval ten eene„ maal is afgeweeken.

„ Ik zal my ondertusschen op dit subject niet verder uyt„ breyden, wyl die saak reeds zoo ver (schoon buyten Or„ dre) is gebragt, dat het genoemde Renfort derwaards staat „ gezonden te worden en de daar toe vereyschte kosten apa„ rentelyk by de Bondgenoten zullen gedraagen worden; „ waarom ik dan in de daar toe benodigde Petitie *in dit sin*„ *gulaire geval* niet onwillig ben te consenteeren, *gelyk de*„ *clareere* by deeze: in dat vertrouwen echter, en onder „ die speciale Conditie, dat U Ed. Mog. onze gecommit„ teerde ter Generaliteit op het serieuste doen gevoelen, „ hoe zeer U Edele Mog. alle behandelingen afkeuren, „ die de waare grondwetten van Regeering zyn contra„ rieerende, en vervolgens dezelve op het ernstigste ge„ lieve aantemaanen om voortaan met meer accuratesse en „ oplettenheid de geformeerde Instructien te agtervolgen; „ ten eynde dus doende te mogen werden gepreveniëerd „ de menigvuldige klagten, iteratif door léden van het „ Bondgenoodschap aan U Ed. Mog. deswegens geadres„ seerd, waar by dezelve betoonen hunne bekommering „ over de dagelyks toeneemende Auctoriteit van de ver„ gadering van haare Hoog Mog.; Eene bekommering en

„ vree-

„ vermids aen haer van ter zyde was voorgekoo- 's GRA-
„ men, als of over den inhoud van de voorsz. VENHA-
„ Resolutie eenig bedenken souden kunnen wor- GE.
„ den gemaakt wegens het gepasseerde op den 5
„ der voorleeden maand, sy Heeren Gedepu-
„ teerden schoon ongehouden, op expresse last
„ van de Heeren Staaten hunne Principaalen
„ moesten declareeren, dat hoe seer het door
„ haar ingebragte consent in de voorsz. Petitie
„ impliceerde een approbatie van haar conduite,
„ hooggemelde Heeren Staaten haar volkomen
„ had-

„ vreese, Ed. Mog. Heeren, die men meer als eens heeft
„ te kennen gegeeven, zoo als U Ed. Mog. zig wel zullen
„ willen herinneren, uyt de menigvuldige gevallen; die 's
„ Lands geschiedenis aan de hand geeven, waar uyt niet
„ onduydelyk is af te neemen, hoe dikwerf de gem. ver-
„ gadering door de respective Provincien is gesuspecteerd
„ geworden de paalen van haar gedemandeerd gezag te
„ buyten te zyn gegaan, en waar by men evenwel te gelyk
„ met de grootste satisfactie zal kunnen opmaaken hoe zeer
„ de voorstanders der vryheid altoos hebben ter harten ge-
„ nome de Souverainiteit en onafhankelykheid der by-
„ zondere Gewesten te bewaaren: om welke redenen ik dan
„ blyve persisteeren, dat by de opening, die wegens dit
„ Quartier ter Landschaps Tafel staat uytgebragt te worden,
„ om te consenteeren in de begeerde Petitie van *f* 100000
„ vereyscht wordende tot versterking van het dukgen. Corps
„ van Fourgoud met een modicq transport van 200 man,
„ U Ed. Mog. gelieven te annexeeren, dat de gecommitteer-
„ dens dezer Provincie ter vergadering van haar Hoog Mog.
„ in de convenabelste termen behoorden te werden geadhor-
„ teerd om in het toekoomende in alle opzigte de vastgestel-
„ de Instructien met meer exactitude te agtervolgen. *Prote-*
„ *steerende ik anderfints om der gevolgen wille in optima*
„ *forma in de quote, die dit quartier in de thans be-*
„ *geerde petitie zoude moeten fourneeren.*

„ Versoekende dat ingeval het Consent van deese Graaf-
„ schap daar heenen niet is tendeerende, dan dit myn
„ Advis en Protest mooge worden aangetekent."

's GRAVENHAGE.

„ hadden laaten welgevallen en geapprobeert al „ het geen door haar Heeren Gedeputeerden was „ gedaan en verrigt in het helpen neemen van „ de Resolutie tot het senden van een Renfort „ na Suriname."

't Was op den 15 van gem. Slachtmaend, dat de Provincie Vriesland insgelyks zo in de somme van 500,000 gl. als in die van 100,000 gl. toestemde; en te gelyk nopens de bovengem. Missive der Stad Amsteldam verklaerde, „ dat de „ zaek in geschil aen de Heeren Staten van „ Vriesland was voorgekomen van dien aerd te „ zyn, dat daeromtrend overstemming konde „ plaets hebben, als zynde alleen eene schikking „ die ter meerdere beveiliging van eene Colonie „ van den Staet noodig geoordeeld wordt, en „ zal dienen ter dempinge van binnenlandsche „ troubles, zo dezelve ten tyde van den aenkomst „ van dat Renfort te Suriname nog niet ten ee- „ nenmale gestild zyn; en dat hunne Ed. Mog. „ dierhalven het gedrag van hunne Gecommit- „ teerden ter Generaliteit by de deliberatien over „ dit point gehouden, approbeerden."

Verders bewilligden ook ten zelfden tyde de Staten van Stad Groningen en Ommelanden in beide de sommen, zo van 500,000 gl., als van 100,000 gl.

Dog de Leden van de Vergadering der Staten van Holland konden allen niet zo geredelyk besluiten om in het afzenden van een renfort naer Surinamen toe te stemmen: althands wy hebben gezien, hoe de Stad Amsteldam zig hier tegen verzettede, en den 29 van Herfstmaend haere aentekening deedt; waer tegen op den 16 van Slachtmaend de Ridderschap en seventien overige Steden, aldus antwoordden:

De

De Heeren van de Ridderschap en Edelen hebben, in gevolge van haare gemaakte reserve, om tegens de Aanteekening door de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam den 29 September laatstleeden gedaan tegens haar Edele Groot Mog. Resolutie van den selven datum over het zenden van een modicq renfort tot versterking van het Corps Troupes in de Colonie van Suriname militeerende, te doen zodanige Contra-Aanteekening als te raade zouden worden, overgegeeven de Contra Aanteekening hier na volgende geinsereert: 's GRAVENHAGE. *Contra-Aentek. van Ridders. en* 17 *Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfort.*

De Heeren van de Ridderschap en Edelen, gebruik maakende van de gereserveerde faculteit, met betrekking tot de Aanteekening van de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam, tegens de Resolutie van den 29 September deezes jaars, concerneerende het zenden van een modicq Renfort tot versterking van het Corps Troupes in de Colonie van Suriname militeerende, hebben, by forme van Contra-Aanteekening, in de Registers doen insereeren.

Dat gelyk het voorname onderwerp der deliberatien in het groot Besogne op den voorsz. 29 September laatstleeden, en ten zelven dage ter Staats-Vergadering gehouden en gevallen, eeniglyk, heeft bestaan in de Vraag, of het Corps Troupes van den Staat in den jaare 1772. tot dekking en beveiling van de voornoemde Colonie tegens de invasien en deprædatien der Boschneegers, ter requisitie, en op de herhaalde instantien van de Regeering der Stad Amsterdam derwaards afgezonden, als nu van daar gerappelleert, dan wel by provisie aldaar gelaaten, en door een modicq renfort tot het langer verblyf ten dienste van de Colonie in staat gesteld behoorde te worden, het zo ook van zelfs spreekt, dat by de discussie van deeze Vraag geene andere reedenen of motiven in aanmerking hebben moeten komen, dan de zodaanige, welke tot de waare gesteltheid der Zaaken in de Colonie betrekkelyk zynde, genoegzaame gronden konden opleeveren, om over het belang van deeze, voor de Navigee-

'S GRAVENHAGE. *Contra Aentek. van Ridders. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfort.*

rende en Commercieerende Ingezeetenen van den Staat zoo importante besitting, in de verdere continuatie van het bevoorens reeds verleende Secours, na behooren, te oordeelen, en des aangaande een welberaade en met de regels van prudentie overeenkomstig besluit te neemen.

Dat zyn Hoogheid met die waakfaamheid en yver, waar mede Hoogstdezelve voor het algemeen welzyn in het generaal, en voor alle de takken der publicque welvaart in het byzonder, is aangedaan, by zyne Missive aan Hun Hoog Mog., welke tot de voorsz. deliberatien aanleiding heeft gegeeven, ten klaarsten getoond heeft, niet buiten regtmatige apprehensie te zyn omtrent de nadeelige gevolgen, welke uit het rappelleeren der Troupes te dugten waren; en dat ook de laatste Rapporten van den Commandeerenden Officier, die by zyne Hoogheid van tyd tot tyd op het noodig renfort van desselfs onderhebbende Manschap had geinsteerd, geenzins van dien aart bevonden wierden, dat daar op met eenige gerustheid tot dit Rappel geresolveerd konde worden.

Dat, om vervolgens die gerustheid te konnen erlangen, geen ander nog beeter middel voor handen was, als dat Gouverneur en Raaden van Politie en Crimineele Justitie in de voorseide Colonie wierden aangeschreeven, en gelast, om de concert met den Officier, de Troupes van den *Staat* commandeerende, ten spoedigsten te dienen van een gedetailleerd Rapport noopens den staat, waar in de Colonie zig althans ten aanzien van de excursien en deprædatien der Boschneegers was bevindende, daar by speciaal berigtende, of de omstandigheeden zouden kunnen permitteeren, dat de voorn. Troupes de Colonie kwamen te verlaaten, en of Gouverneur en Raaden voornoemt zouden oordeelen, dat de Troupes van de Societeit alleen, en zonder ander secours, sufficient en in staat zouden zyn, om de Colonie tegens verdere excursien en invasien der Neegers te beveiligen.

Dan dat deeze Aanschryving, hoe nuttig en nood-

noodzakelyk, egter, alleen, en op zig zelfs aan 's Gravenhage.
het oogmerk eener gepaste voorzorge van den Souverain tot securiteit van deeze zo voordeelige bezitting in een verafgeleegen Geweft weinig konde beantwoorden; indien daar by teffens niet wierden geadhibeerd de middelen welke ftrekken moeften tot voorkoming, dat, intusfchen en geduurende het aanmerkelyk interval van tyd, het welk noodwendig moeft verloopen, alvoorens het voorfz. Berigt met moogelykheid verwagt konde worden, de zaaken in de Colonie niet *buiten haar geheel* mogten geraaken, waar toe dan ten hoogften noodig was, dat het meergemelde Corps door een convenabel Renfort, tot remplacement der afgeftorve en door ondergaane fatigues verzwakte Manfchap, ten prompften wierden gerenforceerd en verfterkt; dewyl anderszins, en by agterlaatinge van zoodanige voorziening, een totaale extinctie van dit gantfche Corps het onvermydelyk en noodlottig gevolg der *negative* determinatie op dit refpect zyn moeft.

Contra-Aentek. van Ridderf. en 17 Steden tegen de aentek. van Amfteldam over gemeld renfort.

Dat de Heeren van de Ridderfchap, om deeze, en geen andere reedenen of motiven, van gedagten zyn geweeft, dat zyn Hoogheid behoorde te worden verfogt, tot confervatie en ftandhouding van het voorz. Corps, door het afzenden van een modicq renfort, de noodige voorzieninge te doen; en dat, vermits de koften, daar toe vereifcht wordende, uit de reeds gedaane, en by deeze Provincie geconfenteerde Petitie, niet zouden kunnen vervallen, de Raad van Staate zoude kunnen worden verzogt, eene fuppletoire Petitie ten voorfz. einde te formeeren.

Dat de Heeren van de Ridderfchap wel hebben gehad het genoegen, dat dit hun gevoelen by Zeventien Leeden is geamplecteerd en gevolgt, dog dat te gelyk met leedweezen hebben moeten ondervinden, dat de Heeren Gedeputeerden der Stad Amfterdam, in een geoppofeert begrip ftaande, de gedaane voorflag, tot het afzenden van een convenabel Renfort, volftrekt hebben gedeclineerd en afgeweezen, terwyl het aan welgemelde Heeren ver-

'S GRAVENHAGE.

Contra-Aenteek. van Ridderf. en 17 Steden tegen de aenteek. van Amfteldam over gemeld renfort.

der behaagd heeft, by hun declinatoir Advis te persifteeren, niet tegenftaande, voor het formeeren der Conclufie, waar toe op eene wyze geprocedeerd is, welke van geene precipitance geinculpeerd kan worden, inftantelyk verzogt zyn geworden, van zig nader, en met uitftel van eenige dagen, te willen beraaden.

Dat de Heeren van de Ridderfchap zig nimmer zouden hebben kunnen præfigureeren, dat haar voorfz. geadvizeerde, zo zeer gefchikt na de belangens, en ter bezorging der meefte veiligheid van eene Colonie, waar in de Stad Amfterdam zo notabel is geintereffeerd, door die Stad bejegend zoude zyn geworden met eene *afwyzing*, geenzints fteunende op eenige nieuwlyks ingekomene Informatien, welke de aangenaame en gewenfchte tyding der herftelde ruft in de Colonie zoude aanbrengen, en nog minder gegrond op de moreele zeekerheid, dat Gouverneur en Raaden by hun Berigt zig tegens het langer verblyf der Troupes, als geheel inutiel en onnoodig, zouden verklaaren: neen maar, dat het zo ver van daar is, dat welgemelde Heeren Gedeputeerden een zoo gunftig denkbeeld noopens de fituatie der zaaken in de Colonie gevoed, of voor hunne Meede-Leeden by de gehoudene deliberatien geopenbaard zouden hebben, in hoedanig geval, de Heeren van de Ridderfchap terftond gereed en volveerdig zouden zyn geweeft, om met die Heeren tot het rappel te concurreeren, dat defelve, daar en tegen hun Advis tot het t'huis roepen der Troupes in dier voegen goedgevonden hebben te claufuleeren, te modificeeren, en te limiteeren, dat aan Gouverneur en Raaden by de te doene Aanfchryving zoude werden gegeeven de faculteit, om, by aldien zy mogten begrypen, dat het langer verblyf der Troupes volftrekt noodig, en hun vertrek aan een reëel gevaar voor de Colonie onderheevig zyn zoude, de reedenen daar toe dienende by hun Berigt op te geeven, en de Troupes aldaar provifioneelyk te doen verblyven.

Dat

Dat hier uit ten vollen evident is, dat welgemelde Heeren Gedeputeerde by dit hun *geclausuleerd* Advis niet slegts hebben geadmitteerd en erkend de *onzeekerheid*, die 'er was, hoedanig het berigt van Gouverneur en Raaden, omtrent het *al of niet* continueeren van het secours, zoude uitvallen, maar dat daar by zelfs is geadvoueerd de *moogelykheid*, dat zy zig voor de *affirmative* kwamen te verklaaren:

's GRAVENHAGE. *Contra-Aentek. van Riddersf. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfort.*

Dat het boven dien eene byzondere reflectie meriteert, dat, wanneer de sentimenten van de Heeren Directeuren der Societeit over het rappel of verblyf der Troupes in de maand July van dit jaar, door of van wegens zyne Hoogheid *onder de band* zyn gesondeerd geworden, het Antwoord daar op, in substantie, is uitgekoomen, *dat uit de berigten, zo omtrent de vrugtelooze poogingen van den commandeerenden Officier, als omtrent de noodige Efforts teegens een binnenlandschen Vyand, het wel zoude schynen, dat het grootste nut niet kan worden getrokken van in Europa gedisciplineerde Troupes, maar alleen van continueele barseleeringen, om dezelve door de tyd zodaanig af te matten, en ze voor al buiten kostgronden te houden, dat ze eindelyk als van zelfs vergaan, en dat de magt der Colonie daar toe sufficient zoude zyn geweest, dog dat zy directeuren niet durfden bepaalen, in hoe verre of deeze berigten konnen of moeten aangenoomen worden, ook daarom, om dat niet konde worden nagegaan, welke Evenementen sedert de voorsz. berigten mogten zyn voorgevallen, en het verblyf der Troupes noodzaaklyk zouden maaken.*

Dat de Heeren van de Ridderschap zig niet kunnen dispenseeren, hier by te voegen, dat het ook in der daad zodaanig met de zaak geleegen is, dat men niet weinig misleid zoude worden, en van de waarheid te ver zoude afwyken, als men de Missive van Gouverneur en Raaden, onder de Notulen van haar Hoog Mog. van den 11 October 1773 geinsereert, zig zoude laaten obtrudeeren, als een legaal en wettig bewys, dat door de gemaakte arran-

'S GRAVENHAGE.

Contra Aentek. van Ridders. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfort.

gementen, voor het arrivement van de gem. Troupes van de Staat in de Colonie, de rust aldaar volkoomen zouden zyn hersteld, dat de Troupes van de Societeit sufficient zyn zouden, om dezelve Colonie jegens de Wegloopers te beveiligen, en dat 'er geen reeden zoude zyn om anders te denken, als dat, gelyk de zaaken door de Troupes van de Societeit alleen in orde zyn gebragt, door dezelve alleen dan ook in ordre zullen kunnen worden gehouden; want, dat uit zeekere twee Resolutiën, by den Hove van Policie en crimineele Justitie op den 15 en 16 Juny 1773 genoomen, en dus *posterieur* aan de bovengem. Missive gedateert op den 8 der zelve maand, beide aan den commandeerenden Officier der Troupes van den Staat van wegens Gouverneur en Raaden ter hand gesteld, en door den zelven aan zyne Hoogheid overgezonden, ten klaarste zal kunnen consteeren, dat op het ingekomen Rapport van een Attaçque door een aanzienlyk getal Boschneegers op een Detachement van de Troupes van de Societeit, bestaande uit een Officier, een Sergeant en dertig Man, den 10 daar bevoorens, boven Patamaca voorgevallen, en waar by den Officier, dat Detachement commandeerende, benevens drie Soldaaten gesneuvelt, en tien a twaalf Man geblesseert waren geworden, by den voornoemde Hove goedgevonden is, den Collonel Fourgeoud, de Troupes van den Staat aldaar commandeerende, te verzoeken, *het vertrek der Troupes by provisie tot het toen aanstaande jaar te willen uitstellen, en te willen concurreeren tot het neemen van zodaanige maatregulen, die in deeze geoordeeld zouden worden, ten besten van de Colonie en van de Ingezeetenen in het werk gesteld te moeten worden*: dat de voorn. Collonel hier op by rescriptie aan den Hove, in substantie, heeft gepræsenteert, dat, de arrangementen tot het vertrek der Troupes reeds gemaakt zynde, niet convenabel zoude schynen, het zelve uit hoofde van eene consternatie over het gepasseerde, waar van de berigten als nog confus waren, te staaken, en dat hy derhalven

zig

zig genoodzaakt vond, alvoorens te verzoeken, dat Gouverneur en Raaden in positive termen zouden gelieven te declareeren, of de Troupes van den Staat tot zekerheid van de Colonie tegen de weggeloope Neegers noodig hadden of niet, op dat hy gevolglyk de noodige mesures tot deeze zekerheid, volgens zyne Instructie, zoude kunnen neemen; en dat op dit Antwoord, by den Hove genoomen is een Resolutie, waar van het dispositif woordelyk inhoud, *dat geoordeeld is de zaaken thans door gemelde geval zodaanig gesteld te zyn, dat de Troupes van den Staat noodig geagt worden tegens de Wegloopers.*

'S GRAVENHAGE. *Contra-Aentek. van Ridders. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam op gemeld renfort.*

Dat de Heeren van de Ridderschap na deze expositie van omstandigheden, en gebeurtenissen, waar uit op het duidelykst werd geëvinceert, zo al niet een hooge graad van waarschynelykheid, ten minsten de allenthalve moogelykheid, van dat de Regeering van de Colonie, by een Berigt ter requisitie van den Souverain, zig op het langer verblyf of rappel der Troupes moetende verklaaren, van hun, invoegen voorsz. laatst gedeclareert begrip niet merkelyk zullen devieeren, als nu wederkeerende ter beschouwing van den staat der deliberatien, waar uit de thans door de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam zo heevig geoppugneerde Resolutie van haar Edele Groot Mog. is geprofluëert, weinig woorden zullen behoeven te gebruiken tot betoog van de regtmaatigheid, billykheid en prudentie, welke de motiven, en teffens de vaste grondslagen van dat besluit zyn geweest.

Dat immers de Ridderschap en de Leeden, die dezelve zyn gevolgd, nergens eenig fundament ontmoetende, om sig tot het finaal rappel der Troupes, na gemoede, te kunnen determineeren, en in het advis van het dissentieerent Lid zelve een directe erkentenis vindende aangaande de moogelykheid dat der zelver langer verblyf by de Regeering noodzaaklyk zoude worden geoordeeld, het mitsdien een uitgemaakte zaak zyn moest, dat

'S GRAVENHAGE.

Contra-Aentek. van Ridderf. en 17 Steden tegen de aentek. van Amfteldam over gemeld renfort.

door het niet afzenden van een modicq renfort tot verfterking van een Corps, met eenparige bewilliging der Leeden van de Hooge Regeering, tot fecuriteit van deeze Colonie derwaards geëxpedieert, geheel uit het oog zoude zyn verlooren dat geen, het welke by het in te koomen berigt van Gouverneur en Raaden, en overzulks na verloop van ten minften zes a zeven maanden, als dan wel ligt te laat, bevonden zouden kunnen worden voor het welzyn en de veiligheid dezer Colonie niet onverfchillig geweeft te zyn, terwyl, inmiddels, alles zonder eenige provifioneele voorziening aan het wiffelvallige van een onzeekeren uitflag overgelaaten, dit Corps Troupes aan hunne fatale deftinatie opgeoffert, de Militie van den Staat voor altoos van diergelyke expeditien afgefchrikt, en een tyd, welke onder het Climaat van Suriname tot de operatien tegens de Wegloopers het voordeeligft is, nutteloos verfpild zoude zyn geworden, men zwyge van de meerdere koften, waar aan men geëxponeert zoude zyn, wanneer Gouverneur en Raaden by hun Berigt op de provifioneele continuatie van het fecours infteerende, een geheel nieuw Corps derwaards zoude moeten worden gezonden, en welke meerdere koften, als nu, door een tydig Renfort geprævenieert konden worden.

Dat de Heeren van de Ridderfchap *dan ook* gaerne aan het oordeel van elk onpartydige, en van de geheele Waereld willen onderwerpen de beflisfing van de vraag, welk van de twee tegens elkander overftaande gevoelens volgens den aard en eigenfchappen van een wel gereegeld Staatsbefluit heeft moeten prævaleeren, en of het gevoelen van de grootfte meerderheid, dewelke in de afdoening van 's Lands faaken ooit plaats kan hebben, daar toe tendeerende, om door middel van eene provifioneele voorfiening, hangende de principaale en finaale deliberatie, welke op het inkomen van een gerequireert berigt als nog ftaat te worden aangelegt, het onderwerp van die finaale de-

deliberatie onvervankelyk en in zyn geheel te houden, zoude hebben moeten wyken voor een sentiment, waar door dat zelfde onderwerp vervangen, en buiten zyn geheel gesteld zoude zyn geworden.

'S GRAVENHAGE.

Contra-Aentek. van Riderf. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfert.

Dat men niet kan vermoeden, dat by de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam, met ernst zoude worden gesoveert het denkbeeld, als of aan het inconteſtabel regt van die Stad, in qualiteit als voor de helft in den vollen en vryen Eigendom deezer Colonie participeerende, die præponderante, en de activiteit der vrye advisen van alle de verdere Staatsleeden stremmende invloeden zouden moeten worden toegekent, dat, zonder hun speciaal consent, in geen zaaken deze Colonie concerneerende iets wettiglyk gedaan of geresolveert zoude kunnen worden, en de contradictie van die Stad alleen genoeg zyn zoude, om alle zodaanige Resolutie in de termen van informaliteit en notoire nulliteit te doen vallen, want, dat zodaanig denkbeeld, byzonder in deeze materie, als verseerende omtrent een extraordinair en buitengewoon secours, door, en ten laste van den Staat verleend, voorwaar, weinig zoude strooken met de constitutie van een Colonie aan de Oppermagt van de Republicq, zo min by het Octroy van 1682 als by eenige andere abdicative Concessie ontrokken, maar, even gelyk alle de verdere Conquesten binnen de Limiten van het Octroy der generaale Westindische Compagnie, onder het souverain Gebied van den Staat ressorteerende, en in welke Colonie de Ingezeetenen van het Vaderland, uitwyzens de hier boven geciteerde Missive van Gouverneur en Raaden, voor niet minder als vyftig millioen guldens, alleen uit hoofde der gehypothequeerde Plantagien zyn hærideerende, zynde het boven dien, sedert de Resolutie van haar Hoog Mog. van den 22 Juny deezes jaars, een afgedaane zaak geworden, dat de kosten van dit Secours geheel buiten eenig nieuw bezwaar of be-

's GRAVENHAGE.

lasting van de Societeit, of van de Coloniers en Planters gevonden zullen moeten worden.

Contra-Aentek. van Ridders. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemelde renfort.

Dat de Heeren van de Ridderschap te zeer eerbiedigen de wysheid der Voorvaderen, by de instelling der Reglementen, op het beleid van de Staatsvergadering geëmaneert, dan dat zy aan dezelve zoude kunnen toeschryven het oogmerk om zaaken van natuur als deeze te doen comprehendeeren onder het Classis van die Pointen, waar op niet als met eenparige bewilliging van alle de Leeden kan worden geconcludeert.

Dat by het Reglement van den jaare 1585, het welk nog heeden de eenige rigtsnoer op het beleid der Vergadering van haar Ed. Gr. Mog. gebleeven is, vooraf, als een generaale en fundamenteele regul word gestatueert, *dat op alle zaaken besluit zal worden genoomen na de meeste Stemmen, zulks dat overstemminge plaats zal hebben op alle voorvallende zaaken, aangaande de beleidinge van des gemeene Lands affaires, als na ouder herkomen*, en dat van deeze generaale en fundamenteele regel by die zelfde Grondwet geene andere uitzonderingen zyn toegelaaten, als de zodaanigen, welke daar by in duidelyke bewoordingen verklaard zyn, te bestaan in de navolgende, namentlyk, *in materie van consent te draagen tot Beede of Subventien, of van eenige partyen of gedeelten van Contributien onder malkander te maaken, of op het vinden van het middel van dien: Item in belastingen van Steden, Persoonen of Goederen, op Tractaaten van Vreede, Oorlog of verandering van Regeering, of andere* DIERGELYKE ZWAARWIGTIGE ZAAKEN, *den staat van den Lande concerneerende.*

Dat de speciale enumeratie van die uitzonderingen en der zelve connexie en zamenvoeging door de generale omschryving in de finale Periode ten duidelykften aanwyzen, dat by de eerste uitzondering bedoeld worden zaaken, welke voor het Financieweezen, een aanmerkelyk bezwaar, en voor 's Lands Ingezeetenen eenige Belasting impor-

porteerende, uit dien hoofde gezegt kunnen worden den ſtaat van den Lande te concerneeren.

'S GRAVENHAGE. *Contra-Aentek. van Ridderſ. en 17 Steden tegen de aentek. van Amſteldam over gemeld renfort.*

Dat de Heeren van de Ridderſchap thans, zo zeer als ooit, alleen en gantſch afkeerig zyn, van aan de concluſien by overſtemming plaats te geeven in zaaken, die van een bezwaarende uitwerking voor 's Lands Financien, en van dien aart zynde, dat de Penningen daar toe benoodigd nog uit de gewoone ordinaire, nog uit de gewoone extraordinaire Laſten gevonden kunnen worden, overzulks, *een gevolg van merkelyk nadeel of belaſting van de Gemeente zouden moeten hebben.*

Dog dat, gelyk het geen bewys noodig heeft, dat onder dusdanige zaaken geenszints kan worden geſteld het zenden van een modicq Transport van de noodige Manſchap tot renfort of recruteering van een Regiment van den Staat in eene der Colonien militeerende, en waar van de koſten voor deeze Provincie niet hooger zullen beloopen, als het Montant der Provinciale quote in een ſom van honderd duizend Guldens, eens.

De Heeren van de Ridderſchap zoo ook gewoon zyn, het concurrent en onafhankelyk gezag van de gezaamentlyke Staats Leeden op veel te hoogen prys te ſtellen, dan dat zy zouden konnen admitteeren een ſuſtenue daar heen gaande, om de generaale en gemeene regul van Overſtemming by de bovengemelde Grondwet ten kragtigſten geſtaaft, te ſubverteeren, of immers binnen de allerengſte bornes te bepaalen, met daar van uit te zonderen alle zaaken waar toe eenig debourſement van Penningen uit 's Lands Cas vereiſcht word, en om langs dien weg de heilzaamſte maatregulen en nuttigſte voorſlagen, wanneer daar mede ſlegts eene Petitie naar de form der Regeering verzeld gaat, of daar van het gevolg zyn moet, van hoe gering import ook die Petitie zyn mag, door de negative Stem van een Lid te doen verwerpen.

Dat de Heeren van de Ridderſchap het daar by zouden laaten, dan dat niet konnen afzyn te herin-

'S GRAVENHAGE.

Contra-Aentek. van Ridderſ. en 17 Steden tegen de aentek. van Amſteldam over gemeld renfort.

inneren, hoe in den jaare 1743, ter gelegentheid van een ſeer importante en zwaarwigtige zaak, waar omtrent de Ridderſchap het zig tot een byzonder genoegen mogte reekenen, van met de Stad van Amſterdam en vyftien andere Steden in het zelfde begrip te ſtaan, een gewigtig beſluit by overſtemming is voortgebragt; en hoe de Ridderſchap by eene Contra-Aanteekening, bekent onder de ſecreete Notulen van den 24 April van het ſelve jaar, by de Heeren Gedeputeerden der Stad Amſterdam ſpeciaal geadopteerd, en op expreſſe laſt van de Heeren haare Principaalen voor de hunne aangenoomen, tegens de minderheid, aan het Hoofd van welke de Eerſt en Oudſte Stad zig bevond, de wettigheid van de by overſtemming geformeerde Concluſie, met kragt van reedenen, heeft geadſtrueerd, zig in het byzonder daar op beroepende, dat die zaak voorkwam, als een gevolg, en dienen moeſt ter executie van een anterieur beſluit, met eenpaarige concurrentie van alle de Leeden bevoorens genomen, dat het niet ſtond in het vermoogen van een of meer diſſentieerende Leeden, om, het geen eenmaal met volkomen unanimiteit was beraamd, en vaſtgeſteld, door hun disconſent in de daadelyke præſtatie van het zelve tegen te gaan en infructueus te maaken, en dat het Articul in de Ordonnantie op de Vergadering, by de minderheid gereclameerd, geenſints applicabel konde worden gemaakt *op de executie van reeds gedraage Conſenten, of op Conſenten, die reeds in de voorige Conſenten opgeſlooten lagen, gelyk de Text zelfs was uitwyzende.*

Dat voor zo veel het geoorloofd zy die zaak, welke van dat gewigt was, dat daar in niet minder als de weezentlykſte belangens van de Republicq, een onercuſe laſt voor de Financie, en een aanmerkelyk bezwaar voor 's Lands Ingezeetenen geconcerneerd waren, te moogen vergelyken met het integenſtelling allergeringſt object, waar over de tegenwoordige deliberatien gerouleert hebben, het in dit geval indiſputabel zeeker is, dat het zenden

den van een Corps Troupes tot securiteit en beveiliging van de Colonie van Suriname in het jaer van 1772. met volle eenparigheid is geresolveerd, dat met gelyke eenparigheid, nu onlangs, tot verval der Kosten van dit secours in eene daar toe gedaane Petitie ter montant van vyfmaal honderd duizend guldens van wegens deeze Provincie Consent is gedraagen, en dat in deeze geheele deliberatie geen questie geweest is, nogte, voor als nog, heeft konnen zyn, of door het aanhouden van een Corps Troupes ten lasten van den Staat in de Colonie, eenig reëel en permanent bezwaar voor 's Lands Financien geintroduceerd zoude worden; maar dat het Poinct van verschil zig eenig- lyk en alleen heeft geconcentreert in de Vraag of niet by provisie, en ter tyd toe, dat, na ingekoomen Berigt van Gouverneur en Raaden op het Rappel der Troupes met behoorlyke kennis van zaaken finaal zoude weezen gedisponeert, een Regiment, met eenparige bewilliging derwaards gezonden, door aanschaffing van de nodige Manschap gerecruteert en versterkt behoorde te worden, tot welke Recruteering, overmits de kosten van het Transport over Zee, eene nadere accessoire en suppletoire Petite volgens de ordres van den Lande vereischt word; terwyl de Heeren van de Ridderschap van dit geval tot andere gewigtiger objecten opklimmende, mede gaarna aan de overweeging van een bedaård oordeel willen overlaaten, wat het zeggen zoude, en van welke schroomelyke gevolgen het zyn zoude, wanneer aan een Lid konde worden geattribueert de faculteit om de mesures en voorzieningen, eenmaal met gemeen overleg en consent van alle de Leeden beraamd en geconstateert, door zyne Contradictie of non Consent, in het geen tot provisioneele standhouding en verdere uitvoering van dezelven noodig is, geheel te renverseeren, en alles des aangaande in de waagschaal te stellen.

's GRAVENHAGE.

Contra-Aentek. van Ridders. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfort.

Dat de Heeren van de Ridderschap hier mede de gefundeertheid der reedenen en motiven, waar op

'S GRAVENHAGE.

Contra-Aentek. van Ridders. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfort.

op deeze zaak by de bovengemelde haar Ed. Gr. Mog. Resolutie van den 29 Sept. laatstleeden is getermineert geworden, in een helder dagligt gesteld, en de wettigheid der by meerderheid genoome Conclusie ten klaarsten betoogt, mitsgaders tegens het ingebragt Protest van prætense nulliteit gevindiceert hebbende, niets zoo zeer wenschten, dan deeze Contra-Aanteekening te kunnen besluiten: Dog dat het geen hier op sedert gevolgd is, en de wyze, op welke het aan Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam behaagd heeft hun ongenoegen over dit alleszins wettig besluit te doen doorstraalen, eene gebeurtenis opleevert, waar van in de Registers van vroegere en laatere tyden te vergeefs een æquivalent voorbeeld zoude worden gezogt, en waar over de Heeren van de Ridderschap hunne gevoelige aandoening niet kunnen verbergen.

Dat het addres, door die Heeren aan de Vergadering van Haar Hoog Mog. en by circulaire Missives aan de gezamentlyke Bondgenooten gedaan, in geen ander ligt kan worden beschouwd, dan als eene demarche daar toe tendeerende om zig tegens het gedeclareert begrip van alle hunne Meede-Staats Leeden, op het heevigst aan te kanten, om de conduite van die Leeden, by het neemen van een alleszins wettige Resolutie, als informeel en strydig tegens de Grondwetten van den Lande, mitsgaders tegens de vryheid der Besittingen van 's Lands Ingezeetenen, openlyk voor het oog van het gantsche Bondgenootschap ten toon te stellen, en om (men præfereert de zagtste uitdrukking) het oordeel van de Bondgenooten in te roepen over het geen binnen de Muuren van het Provincaal Staatsgebouw wel of qualyk, zoude moogen zyn gedaan en verrigt.

Dat de Heeren van de Ridderschap gaerne erkennen, niet te kunnen beseffen, hoe dusdanige eene demarche in het minste te compasseeren en over een te brengen zy met de gronden, waar op het onwrikbaar systema der Provinciaale Souve-

rai-

vrainiteit tot hier toe veilig heeft gerust, en met die maximen, welke door de Regeering van de gemelde Stad by meer dan eene geleegentheid voorheen zo loffelyk gehandhaaft, nooit gevoeliger aanstoot hebben geleeden, als ten tyde, wanneer de Bondgenooten in de jaren 1639 en 1650 ondernoomen, en getragt hebben, om door Circulaire Brieven of Bezendingen aan de byzondere Steden dezer Provincie zig in de Provinciale deliberatien te immisceeren, en waar over de Leeden van haar Ed. Gr. Mog. Vergadering hun ongenoegen onder de Notulen van den 2 July van het laatstgemelde jaar niet duister hebben gemanifesteert.

'S GRAVENHAGE.

Contra-aentek. van Ridders. en 17 Steden tegen de aentek. van Amsteldam over gemeld renfort.

Dat de Heeren van de Ridderschap dit Point niet verder zullen aanroeren, en liever hun oog zullen afwenden van die voorwerpen, welke in deze demarche ten sterksten geraakt zyn, en waar van de gevoelige impressien met leevendiger trekken afgemaald zouden moeten worden; maar dat de Heeren van de Ridderschap zig ten deezen zullen vergenoegen met de hartgrondige wensch, met welke zy deeze Contra-Aanteekening zullen besluiten, dat nimmer herbooren moogen worden die tyden, waar in de Bondgenooten op nieuws, tot soortgelyke onderneemingen overslaande, zig daar toe door het eige voorbeeld van de Magtigste Stad in Holland bevoegd en gewettigt zouden oordeelen.

De Heeren Gedeputeerden der Steeden Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden, Gouda, en alle de volgende Leeden, hebben uit kragt der gereserveerde faculteit om Contra-Aanteekening te doen, zig by de voorenstaande Contra-Aanteekening van de Heeren van de Ridderschap en Edelen gevoegt, en die meede voor de haare gehouden.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben tegen de voorschreeve Contra-Aanteekening zodaanige nadere Aanteekening gereserveert als te raaden zullen worden.

De

'S GRAVENHAGE. De Nadere aentekening van meergem. Stad op de Resolutie van den 29 van Herfstmaend 1774. over het versterken van 's Lands Krygsmagt te Surinamen, was aldus ingerigt.

Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam, by hunne Aanteekening op den Resolutie van den 29 Sept. laatstleeden, op het subject van het zenden van een renfort Troupes naar de Colonie van Suriname, en van de Petitie ten dien einde te doen, gereserveert hebbende tegens de voorsz. Resolutien te doen soodanige nadere aanteekening, als in tyd en wylen soude geoordeelt worden te behooren, hebben overgegeeven de nadere Aanteekening, vervat in de Vroedsschaps-Resolutie, hier na volgende geinsereert.

Den 15 November 1774.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben, ingevolge hunne Reserve van den 29 September laatstleeden, uit naam en op speciale last van de Heeren hunne Principaalen, ter Vergadering van haar Ed. Groot Mog. nader gedeclareert en laaten aanteekenen.

Dat dezelve Heeren hunne Committenten niet alleen ten vollen approbeeren het verrigte, en in het byzonder het Protest, door hun Gedeputeerden op den 29 September gedaan, tegen de conclusie van de meerderheid van de Leeden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering, ten zelven dage, prætenselyk, genoomen; ten einde de zaake ter Generaliteit, onder anderen, daar heen zoude werden gedirigeert, dat een renfort van Troupes naar de Colonie van Suriname mogte werden gezonden; en tot verval van de kosten van dien de Raad van Staate verzogt een suppletoire Petitie te formeeren, en aan haar Hoog Mog toe te zenden: — maar dat welgemelde Heeren hunne Committenten, daar en boven, tot justificatie van het voorsz. Pro-

Protest, nodig hebben gevonden nader te doen representeeren.

'S GRAVENHAGE. *Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.*

Dat de gemelde Colonie van Suriname, buiten alle contestatie, is gesteld in vollen en vryen eigendom van de Societeit; te vooren gecomposeert zynde geweest door drie Leden; maar jegenwoordig alleenlyk bestaande in de Stad Amsterdam en de West-Indische Compagnie deezer Landen: — mitsgaders dat aangaande de directie van de zaaken, dezelve Colonie specteerende, de gemelde Societeit by geen Wet of Conventie ooit bepaald is geworden; uitgezondert alleenlyk het Octroy van haar Hoog Mog. van den jaare 1682. met relatie tot zekere Privilegien, aan de Colonisten daar by gegeeven, dan waar over ten deezen geen quæstie is: hebbende voor het overige, Directeuren van gemelde Societeit, met de Planters in de voorn. Colonie, *by vrywillige overeenkomst* zodaanige arrangementen *tot betere defensie van dezelve*, van tyd tot tyd, gemaakt, als by de respective Acten, daar van gepasseert, breeder vermeld en genoeg bekent is.

Dat, daar nu, zelfs door geen Colonist, Planter of ander Geintereſſeerde in de conservatie van de meergemelde Colonie, eenige klagten, hoe ook genaamd, het zy over de voorsz. directie, het zy over de rigtige præstatie der zo evengem. engagementen, gemoveert werd; neenmaar in tegendeel het een geadvoueerde zaak is, en blyken kan uit de Notulen van haar Hoog Mog. van den 11 October 1773., dat namelyk de Troupes van dezelve Colonie, die te vooren, volgens gemelde engagementen, maar twaalf honderd Man sterk waren, nu met drie honderd Koppen door de gem. Societeit waren vermeerdert; en boven dien nog een Corps van drie honderd vrye Negers, door Gouverneur en Raaden in gemelde Colonie, was opgeregt (hebbende dus met den anderen gemaakt de helft meerder Troupes, als 'er te vooren waaren.) — met dat gewenschte succes, dat door middel van deeze arrangementen, al voor het ari-

'S GRAVENHAGE.

Nadere aantek. van Amsteldam nopens voorsz. zaak.

riveeren van de Troupes van den Staat, de onlusten in de Colonie genoegzaam waren gestilt, en de zaaken in redelyke goede order gebragt; mitsgaders dat, daar na, de commandeerende Officier van de Troupes van den Staat, volgens berigten uit de gemelde Colonie ingekomen, onder anderen op den 16 Juny 1773, wel is verzogt, zyne te rug reize naar het Vaderland, waar toe hy zig, om gemelde reden reeds præpareerde, tot het volgende jaar, namelyk van 1774. te willen uitstellen; (en dat wel om tydingen dewelke Gouverneur en Raaden voorn. toen ter tyd hadden gekregen, dog welke zedert, voor een groot gedeelte, met betrekking tot het getal en de verrigtingen der Wegloopers, zyn vervallen: gebleeken zynde met volkomen zekerheid, dat het voorsz. getal van Wegloopers, in dien tyd, op twee a drie honderd begroot, althans jegenwoordig, kwalyk honderd Koppen kan haalen) — maar dat de voorsz. commandeerende Officier aan het gemelde verzoek wel heeft gedefereert; dog, geduurende al dien tyd van zyn verblyf aldaar, om redenen straks te melden (dan welke in geenen deele ten zynen lasten kunnen worden gebragt) niets van eenig belang tegens meergemelde Wegloopers, heeft kunnen verrigten; — Dat, zegt men, het in aanmerking van dit een en ander onbegrypelyk moet voorkomen, *dat de Leden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering hebben* kunnen goedvinden, om, tegen het advis van Gedeputeerden der Stad Amsterdam aan, jegenswoordig voor nog langer verblyf der gemelde Troupes in de meergedagte Colonie, en nog boven *dien*, voor een renfort van dezelve, te adviseeren: mitsgaders zulks door gemelde Gedeputeerden van de hand geweezen zynde; het voorsz. renfort aan dezelve op te dringen, en met meerderheid daar toe prætenselyk te resolveeren.

Dat immers, by aldien gemelde meerderheid tegen het geadviseerde van Gedeputeerden der Stad Amsterdam aan, meende te moeten sustineeren, dat, om redenen aan gemelde Societeit onbekend, een

een langer verblyf en renfort van gemelde Troupes in de voorsz. Colonie zoude werden vereischt; — in dien gevallen dezelve meerderheid opening van zodanige *byzondere reden* had behooren te geeven: — Te meer, om dat, gelyk toen reeds is geremarqueert, een bloote onderstelling van dezelve notoirlyk moest vervallen, om dat Gouverneur en Raaden, of wel eenige andere Geinteresseerden in dezelve Colonie, dan wel gebruik zouden hebben gemaakt, van de meenigvuldige gelegenheid tot correspondentie met deeze Landen; om, het zy aan gemelde Societeit, het zy aan haar Hoog Mog., deeze byzondere redenen, en vooral die geene, waarom het voorsz. renfort zoude werden vereischt, onder het oog te brengen: — Zo dat, daar deeze Adressen zo aan haar Hoog Mog., als aan gemelde Societeit, althans in het geheel niet zyn voorgekomen; het al op zig zelve zeer verre gezogt moet schynen, dat schoon geen een Lid van gemelde meerderheid een zo particuliere relatie tot, en belang in de conservatie van de Colonie van Suriname heeft, als de Stad Amsterdam; des onaangezien, onder voorgeeven van de belangen van de respective Geinteresseerden in deezen, beter dan zy zelve, te behartigen; de voornoemde meerderheid heeft kunnen goedvinden het voorsz. renfort daar aan te obtrudeeren. — Het welk dies te meerder zal frappeeren, wanneer in aanmerking word genomen, dat de Leden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering, de voorsz. meerderheid hebbende gecomposeert, maar zo weinig tyd te vooren, van geheel andere gedagten zyn geweest; zo als blykt uit de Notulen van haar Ed. Groot Mog. van den 21 September deezes jaars, en wel byzonder uit de aldaar geinsereerde Petitie van den Raad van Staate van den 8 Augusty laatstleeden; mitsgader uit *de Memorie van Onkosten*, aan dezelve Petitie geannexeert: — Want daar uit consteert dat welgem. Leden van haar Edele Groot Mog. Vergadering, in de voorsz. Petitie hebbende geconsenteert, niet alleen geconsenteert hebben in een voo-

's GRAVENHAGE.

Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

'S GRAVENHAGE. *Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaak.*

rige calculatie van onkosten voor meergedagte expeditie naar Suriname, ter montant van ƒ257000:0:0, dewelke was opgemaakt in de onderstelling dat gemelde Troupes van den Staat, zo lange in de Colonie niet zouden blyven; maar, daarenboven, ook hebben geconsenteert, het welk ten deezen byzondere attentie vereischt, *in het Supplement*, te samen loopende ter montant van ƒ50000:0:0. welk *Supplement* gepetitioneert wierd, om geen andere reden, als om dat (gelyk *in de gemelde Memorie van Onkosten* woordelyk staat uitgedrukt) ter zaake van nieuwe onlusten, na het arrivement der voorsz. Troupes, in de Colonie ontstaan, dezelve aldaar tot *het aanstaande voorjaar van* 1775. zouden verblyven. — Zo dat het gemelde Supplem. reeds contineert al wat gerequireert wierd tot de voorsz. expeditie, van den beginne af aan, tot aan deszelfs *retour hier te Lande in het aanstaande jaar* 1775 toe, met alle ap- en dependentien van dien, zelfs de Transporten van gemelde Troupes daar onder begreepen. Weshalven, zo wel de Raad van Staaten, als haar Edele Groot Mog. op den voorsz. 8 Augusty en 21 September hebben begreepen, dat al bleef het voornoemde Corps Troupes in meergem. Colonie nog tot het jaar 1775, nogtans geen renfort voor het zelve wierd vereischt; veel min eenige meerdere Penningen tot *Supplement* van voorige *calculatie* zouden behooren te werden gepetitioneert. — Waar mede de deliberatien van haar Ed. Groot Mog. *over deeze geheele expeditie* een einde genomen hebbende; spreekt het van zelfs, dat zo weinig dagen daar na, namelyk op den 29 September daar aan volgende, niet gevoeglyk voor eene *gantsch nieuwe Expeditie en Petitie* konde werden geadviseert, zonder zich in de noodzaakelykheid te bevinden, om te detailleeren de byzondere redenen en veranderingen, dewelke in de Colonie zouden zyn voorgevallen, en het voorsz. renfort en nieuwe Petitie onvermydelyk zouden maaken: Beiden het welk door den Raad van Staaten, zo korten tyd te vooren, niet noodig was geoordeelt.

Dat,

'S GRAVENHAGE.

Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

Dat, om nogtans, hoe zeer ten overvloede, alle mogelyke twyffeling af te snyden, of de belangen van meergedagte Colonie (het zy dan zo verre gezogt als men wil) in der daad zouden kunnen vorderen, het zenden van een *renfort Europeaanen* derwaards; men alleenlyk met den anderen heeft te confronteeren den inhoud van de Missives van den commandeerenden Officier Fourgeoud, uit de voornoemde Colonie geschreeven; voor zo verre dezelve zyn gecommuniceert, aan de eene; met de Missives van meergemelde Gouverneur en Raaden, geschreeven uit dezelve Colonie, en gementioneert onder de Notulen van haar Hoog Mog. van den 11 Nov. voornoemt, aan de andere zyde: — Zullende, daar uit, evidentelyk blyken, dat zelfs *in de onderstelling*, dat, by het vertrek van de voorsz. Troupes van den Staat uit meergedagte Colonie, de Wegloopers op nieuws beweegingen zouden kunnen maaken; waar jegens de Troupes van de Colonie, nu minder als te vooren, sterk genoeg zouden zyn; ('t welk om bovengem. redenen gantsch niet apparent is, en boven dien welgem. Colonel Fourgeoud op zyn best als een gebeurlyke zaak, en zonder allegatie van redenen, by zyne gemelde Missives schynt op te geven) — dan nog, *om zelfs in deeze suppositie* voor de Colonie de meeste gerustheid te bekomen, geen renfort van Europeaanen derwaards zoude moeten worden gezonden: Want dat de ondervinding, zo in deeze, als in de nabuurige Colonien van andere Mogendheden (gelyk uit de voorsz. Notulen blykt) geleert heeft, dat de gemelde Wegloopers, met geen bestendig succes door *Europeaanen* kunnen werden beoorloogt of geharceleert, (welke wyze om hen te beoorloogen de voorn. Collonel Fourgeoud zelve zegt de beste te zyn) maar dat daar toe *vrye gemaakte Negers* alleen, op eene efficacieuse wyze geëmployeert kunnen worden; mitsgaders dat tot dien einde, dan ook op het voorbeeld van gemelde nabuurige Colonien een Corp van 300 vrye gemaakte Negers, door Gouverneur en Raaden voorn.

'S GRAVENHAGE.

Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

is opgeregt; en, volgens eene Verklaaring, op den 2 July 1774. voor den Hove van Policie en Crimineele Justitie van meergemelde Colonie gepasseert en beëedigt, door den Gouverneur aan Directeuren der bovengem. Societeit, met de jongste Brieven overgezonden, tegen de voorsz. Wegloopers by continuatie met effect word gebruikt: — Derhalve, by aldien de Heeren Committenten met welgem Collonel Fourgeoud, dan ook al eens in twyffel zouden kunnen trekken, of de Troupes van meergedagte Colonie, in voege voorsz. geaugmenteert, desonaangezien nog wel sterk genoeg zouden zyn, om dezelve Colonie, by continuatie, tegen de voorn. Wegloopers te beveiligen; alsdan deeze hunne twyffeling nog zouden moeten bepaalen tot *het voorsz. Corps vrye gemaakte Negers* alleen; want, dat nog de Heeren Committenten, nog welgedagte Collonel Fourgeoud, tegen de ondervinding, zo van onze eigene, als van vreemde Colonien aan, met reden meer in twyffel kunnen trekken, of, tot gemelde harceleeringen der Wegloopers, een *renfort van Europeaanen* van wezentlyk nut of bestendig succes zoude kunnen zyn: — Zo dat *in allen gevalle*, by aldien men mogt begrypen, dat, zonder eenige byzondere redenen te kunnen bybrengen, nogtans om *de meeste gerustheid* te bekoomen, dat de voorsz. Colonie in een volkomene staat van defensie tegen gem. Wegloopers, by continuatie zoude zyn en blyven gestelt; dan vooral niet zoude behooren te werden geadviseert voor een *renfort van Europeaanen*, maar, met *veel meer effect*, en met *veel minder bezwaar voor 's Lands Financie*; aan meergem. Gouverneur en Raaden eenige Penningen zonden kunnen werden geaccordeert, om Slaaven vrye te koopen, en daar mede het gemelde Corps vrye gemaakte Negers te versterken; — Waar door de kostbaare Transporten van Troupes uit deeze Landen, waar voor by de voorsz. Petitie van den Raad van Staate van den 8 Augusty laatstleeden, alleen, en behalven de Ligtervragten en andere onkosten, dewelke nog

no-

notable fommen importeeren, is uitgetrokken een's GRA-
fomma van *vyf en zeventig duizend guldens*; niet VENHA-
alleen zouden werden afgefneeden; maar ook voor- GE.
gekomen het wegfmelten van dezelve Troupes, *Nadere*
door de ongemakken zo van de reis als van het *aentek.*
climaat, waar door zy alreeds, op zig zelfs, bui- *van Am-*
ten ftaat werden gefteld, om tegen de voorfz. *fteldam*
Wegloopers, efficacieufelyk, te kunnen werden *nopens*
geëmployeert. *voorfz.*
Dat, derhalven, by aldien deeze confideratien *zaek.*
als nog de Leden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering niet kunnen overtuigen van de volftrekte nutteloosheid (in allen gevalle) van het zenden van *een renfort van Europeaanen*, naar meergem. Colonie van Suriname: — De Heeren Committenten dan, onder reverentie, meenen wel vaft te mogen ftellen, dat het in deezen niet ontbreekt aan kragt en klaarheid van redenen, van hunne zyde, tot dien einde bygebragt: — mitsgaders dat niet wel zal kunnen werden gefuftineert, dat men tot *de overftemming* in dezen zoude zyn genecefliteert geweeft door *eenige pratenfe noodzaakelykheid*, of *door eenig beredeneert gevaar voor den Lande*; tot weering van welk, de Leden zig zouden kunnen genoodzaakt vinden, op eene zo finguliere, en met 's Lands Grondwetten ftrydende wyze, te werk te gaan: — Zullende, daar en tegen, zig niemant kunnen verwonderen, dat de Heeren Committenten zig genoodzaakt vinden, op het nadrukkelykft te protefteeren, tegen het bezwaaren van 's Lands Finance met de kosten van zodanig *noodeloos renfort*.

Dat de Heeren Committenten, daar mede overgaande tot het gepafleerde ter Generaliteit in deze zaake, na dat daar inne de gemelde Conclufie, met de meerderheid, ter Vergadering van haar Ed. Groot Mog. in voegen voorfz. was genomen: — moeten declareeren ten uitterften verwonderd geweeft te zyn, dat daar Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit zelve fchynen overtuigt te wezen van de informaliteit der meergem. Hollandfche Reso-

'S GRAVENHAGE.

Nadere aantek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

lutie; (want dat zy, anderszins, geen zwarigheid zouden hebben gemaakt, dezelve, na gewoonte, ter Vergadering van haar Hoog Mog. uit te brengen) nogtans welgemelde Heeren Gedeputeerden hebben kunnen goedvinden een vry fingulieren weg, in deezen, in te slaan; en de voorsz. Hollandsche Resolutie nu ter zyde stellende, zig ter Generaliteit in te laaten in eene geheel nieuwe deliberatie, namelyk over een Rapport, ingevolge haar Hoog Mog. Resolutie commissoriaal van den 16 September laatstleeden, op den 5 Octob. daar aan, ter Vergadering van Hoogstdezelve uitgebragt: — hebbende al wyders kunnen goedvinden, om, hoe zeer dit Rapport al mede tendeerde tot het afzenden van het voorsz. renfort, en het doen van een suppletoire Petitie ten laste van de Bondgenooten; waar jegens door de Gedeputeerden der Stad Amsterdam, in voege voorsz. ter Vergadering van haar Edele Groot Mog. was geprotesteert; en hoe zeer het voorschreeve Rapport daar en boven tendeerde tot een rappel van gemelde Troupes, *casu quo*, waar toe gem. Heeren Gedeputeerden van deeze Provincie, by de voorsz. Hollandsche Resolutie, niet waren gequalificeert; onaangezien dit een en ander, *het voorsz. Rapport niet over te neemen*; maar in tegendeel hebbende goedgevonden *eigener authoriteit zich daar meede te confermeeren*: — waar op dan ook, ten zelven dage, onaangezien de vrye deliberatien door verscheide Provincien daar op gereserveert, *het voorsz. Rapport in de gedaante van een formeele Resolutie van haar Hoog Mog., en dat wel met relatie tot alle de poincten daar in vervat, prætenselyk is geconverteert; en quasi als zonder resumtie geconcludeert, onmiddelyk is gedepecheert geworden.*

Dat de Heeren Committenten zodanige vreemde en onbegrypelyke handelwyze vernoomen hebbende, hebben geoordeeld al het zelve, met stilzwygen niet te kunnen of mogen aanzien; maar verpligt te zyn, zig daar tegen opentlyk te verzet-

zetten; gelyk zy dan ook hebben gedaan by derzelver Missive, op den 11 October deezes jaars, op het voorsz. subject aan de Bondgenooten geschreeven: — niet gelyk (by aldien de Heeren Committenten wel zyn geinformeert) de inhoud hunner voornoemde Missive by zommigen schynt te werden opgevat; namelyk om aan de Bondgenooten eenige representatien te doen over het gunt in haar Ed. Groot Mog. Vergadering was voorgevallen; of dien aangaande redres, prætenselyk, te verzoeken: — veel min om eenige Resolutie, dewelke agtervolgens de bekende gronden van de Regeering deezer Landen, op eene formeele wyze, zonder eenige wettige tegenspraak of oppositie, reeds zoude genomen zyn geweest; wederom buiten effect te doen stellen; — mitsgaders ten dien einde, met de Bondgenooten, ieder afzonderlyk, in particuliere onderhandeling te treeden, en van de andere Bondgenooten te detourneeren: Neen maar in tegendeel, om door middel van de voorsz. Missive, aan Hoogstdezelve te communiceeren en representeeren *eene informaliteit*, geenszints resideerende in de verrigtingen der Bondgenooten, en zelfs niet van Hoogstderzelver Gedeputeerden ter Generaliteit in het generaal; maar, ter contrarie, alleenlyk resideerende in *een Generaliteits Depêches van een Rapport onder de gedaante van eene formeele Resolutie van meergemelde Bondgenooten afgezonden*; en dat wel, hangende de vrye deliberatien over het voorsz. Rapport gereserveert door Gedeputeerden van verscheide Provincien, en dus buiten kennis en consent van Hoogst. dezelve *gedaan*: consteerende uit gemelde Missive evidentelyk, dat *de repræsentatie en het protest daar by gedaan*, volstrekt *geen ander object* heeft, als alleenlyk de *zo evengemelde informeele Depêche*, met de gevolgen en aankleeven van dien; mitsgaders dat het, om de eenvoudigheid der zaake, daar by voorgestelt, onmogelyk is, daar aan eenige andere gedaante te geeven: — gelyk het dan ook, laatstelyk, van zelfs spreekt, dat de Heeren Committenten, in het geval van zodanige *Depêche*, maar een

'S GRAVENHAGE.

Nadere aantek. van Amsteldam nopens voorsz. zaak.

'S GRAVENHAGE.

Nadere aentek, van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

van beide deeze Parthyen hebben kunnen kiezen, namelyk, of daar inne te berusten, en dezelve Depêche zonder eenige oppositie, voor wel en wettig te laaten doorgaan; of anders, zulks van zig niet kunnende verkrygen, daar jegens representatien te doen en te protesteeren; — dan welk een en ander, aan niemand anders als aan haar Hoog Mog. alleen, wier Resolutie het voorsz. gedepecheerde Rapport scheen te zyn, konde worden geaddresseert; — zonder dat ook door iemand anders, dien aangaande, eenige voorzieninge konde worden gedaan: terwyl het Protest, in gemelde Missive, tegen dezelve *Generaliteits Depêche*, vervat, zoude hebben kunnen schynen een contradictoir gedrag van de Heeren Committenten te zyn; by aldien de Heeren Gedeputeerden deezer Provincie ter Generaliteit, by dezelve Missive, om de redenen daar in vermeld, op goede gronden, niet hadden kunnen worden gedesavoueert, en aangetoont, dat dezelve geen wettige last ter Generaliteit hebben kunnen uitbrengen, ingevolge van welke haar Ed. Mog. de expeditie van het voorsz. renfort aldaar zouden hebben mogen bevorderen: — Waar mede vervolgens geheel en al moeten vervallen alle verkeerde opvattingen, als of de Heeren Committenten, met de voorsz. Missive, by de Bondgenooten zouden hebben willen klaagen en redres erlangen, of Hoogstdezelve zouden hebben willen inhaalen *in een zaak*, dewelke *zuiver Provinciaal en domesticq* zoude zyn: — en waar uit in tegendeel blykt, dat al wat by gemelde Missive aan de Bondgenooten is gecommuniceert, met relatie tot het gepasseerde in haar Ed. Groot Mog. Vergadering, in deeze zaake, niet heeft verstrekt tot justificatie van het Protest in haar Ed. Groot Mog. Vergadering door Gedeputeerden der Stad Amsterdam gedaan: — maar tot elucidatie van *het voorsz. desaveu en protest tegen de gemelde Generaliteits Depêche*, door de Heeren Committenten zelve, directelyk aan de Bondgenooten geaddresseert; en zulks om niet te schynen te acquiesceeren in het gunt, uit kragte van eene zo

in-

Informeele, niet *Hollandsche*, maar *Generaliteits zogenaamde Resolutie*, nu verder zoude mogen werden gedaan en ondernoomen.

's GRAVENHAGE.

Dat deeze conduite van de Heeren Committenten, zelfs daar mede, werd gejustificeert, dat, ten zelven dage, op welke de gemelde Missive van de Heeren Committenten ter Vergadering van haar Hoog Mog. is geleezen, te gelyk met dezelve aldaar is ingekomen en geleezen een Missive van den Raad van Staaten, met de Petitie, in het voorsz. Generaliteits Rapport gementioneert: — even als of het formeeren van dezelve Petitie reeds *by eene formeele Resolutie der Bondgenooten*, van welgem. Raad van Staate effectivelyk was verzogt, en als of het zenden van het meergem. renfort, door alle de Bondgenooten reeds gearresteert, en dus *op een wettige wyze* tot conclusie, toen ter tyd, zoude zyn gebragt geweest.

Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

Dat de Heeren Committenten dus al het gepasseerde, in deze zaake, zo in de Vergadering van haar Ed. Groot Mog., als ter Generaliteit, in zyn zamenhang beschouwende; moeten betuigen aangedaan te zyn over eene zamenloop van zo veele irregulariteiten; en zig genoodzaakt vinden te declareeren, dat alle het zelve niet kan werden gecompasseert met de bekende gronden van de Regeering van deeze Landen in het generaal; nog met de constitutie van de Regeering binnen deeze Provincie, in het particulier; maar, in tegendeel, directelyk strydig is jegens de vryheid der deliberatien, aan de Bondgenooten, als mede de Leden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering, en de Heeren Committenten in het particulier, buiten alle contestatie in deezen competeerende; zo als in een ander geval, by gelyke Aantekening, breedvoeriger is gededuceert; en daar toe, mitsdien, by provisie kan werden gerefereert: met byvoeginge alleenlyk, in het geval voor handen, dat de gemelde conduites van Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit in deezen zaake gehouden, niet wel over een te brengen zyn, met derzelver instructie van den 23 July 1669, en het over-

zulks

'S GRAVENHAGE.

Nadere aentek. van Amsteldam nopens voorsz. zaek.

zulks wel schynen zoude, als of haar Ed. Mog. zig zouden willen aanmatigen de authoriteit, om de zaaken ter Vergadering van haar Hoog Mog., na hun goeddunken, te behandelen: — dat zy Heeren Committenten mitsdien zig genoodzaakt vinden om niet alleen het protest door hunne Gedeputeerden op den 29 September voornoemt, tegen de bewuste conclusie met de meerderheid, gedaan, by deezen te inhæreeren; maar ook het verrigte door Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit, in deeze zaake, te desavoueeren; mitsgaders te protesteeren tegen de bovengemelde Dépêche van het voorsz. Generaliteits Rapport van den 5 October laatstleeden, onder de gedaante van eene Resolutie van de Bondgenooten gedaan; als mede tegen alles wat, ingevolge van dien reeds gedaan zoude mogen zyn; of in het gevolg nog gedaan en ondernoomen zoude mogen worden: — met speciale last op hunne Gedeputeerden ter Dagvaard, om de voorsz. Petitie, als een gevolg van de gemelde informeele Generaliteits Resolutie, wanneer dezelve in haar Ed. Groot Mog. Vergadering in deliberatie zoude mogen werden gebragt, tendeerende tot het vinden van de kosten, voor het zenden van het voorn. *renfort van Europeaanen* naar meergemelde Colonie; onmiddelyk te declineeren en te wyzen van de hand: — mitsgaders jegens alle verdere overstemminge, dewelke dien aangaande, onverhooptelyk, *nog zoude* mogen vallen, nader te protesteeren van *nulliteit*, en ongehoudenheid zig daar na te reguleeren: — met reserve van zodanige andere middelen, als gemelde Heeren Committenten, in tyde en wyle, tot conservatie van derzelver vrye deliberatien, zouden mogen oordeelen, in deezen van applicatie te kunnen zyn. enz.

Inmiddels, na dat de Heeren van de Ridderschap en Edelen, als mede de Gedeputeerden der overige Steden voor zig hunne nadere Contra-aentekening hadden gereserveerd, wierdt by de Staten van Holland den 17 van Slagtmaend 1774. by meerderheid van

van stemmen, en wel met bewilliging van gem. Ridderschap en overige Steden, uitgezonderd de Stad Amsteldam, de volgende Resolutie genomen: s GRAVENHAGE.

Gedelibereert zynde op de Missive van de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, dienende tot geleide van de daar by gevoegde Petitie suppletoir, door den Raad van Staate, in gevolge haar Hoog Mog. Resolutie van den 5 October laatstleeden geformeert voor het renfort Troupes naar de Colonie van Suriname, ter somme van één honderd duisend guldens, als meede op een Missivè en Bylaag aan de Heeren Gecommitteerde Raaden door Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam geadresseert, zynde deselve Bylaag Copie eener Missive door gemelde Stad aan de Heeren Staaten Generaal, en aan de Heeren Staaten der respective Provincien over het voorsz. subject geschreeven; alles by de Missive der jegenwoordige beschryving van haar Ed. Groot Mog. Vergadering aan de Leeden toegesonden. *De Stat. v. Holl. stemmen by meerderheid in het renfort.*

Is goedgevonden en verstaan, in de voorsz. Petitie suppletoir van weegens haar Ed. Groot Mog. te consenteeren, en dat daar van ter Generaliteit opening zal worden gedaan; met authorisatie op de Heeren Gecommitteerde Raaden, om de Penningen ter concurrentie van de quote van haar Edele Groot Mog. in de voorsz. Petitie, op zyn tyd ten Comptoire Generaal van dé Unie te doen furneeren; en verder met volkoomen approbatie van al het geen door de Heeren haar Edele Groot Mog. Gedeputeerden ter Generaliteit ter saake voorsz. is gedaan en verrigt: en voorts in agting genomen zynde, dat door de reets ingekoome approbatoire Resolutien en Consenten van de meeste Provincien in de voorsz. suppletoire Petitie, genoegsaam is geobvieert en voldaan aan de gegronde bedenkingen nopens de nadeelige gevolgen en verkeerde impressien, welke met betrekking tot de Provinciale Souverainiteit door de bovengemelde demarche van de Stad Amsterdam by de Bondgenooten zouden hebben kunnen werden geoccasioneert en verwekt; is goed-

'S GRAVENHAGE.

goedgevonden en verstaan, dat alle verdere deliberatien over de Missive van Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam voorn. zullen werden geseponeert, en deese zaak hier meede gehouden voor afgedaan.

De Stat. v. Holl. stemmen by meerderheid tot het renfort.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben gedeclareert, in de Resolutie heeden by de meerderheid genoomen, op de Poincten in de bovenstaande Resolutie vervat, niet te hebben geconsenteert; maar integendeel, ten aanzien van alle de zelve, te inhæreeren hunne Aanteekening, desaveu en Protest, op gisteren in de Notulen van haar Ed. Groot Mog. Vergadering geinsereert: met nader Protest tegen de Authorisatie op Heeren Gecommitteerde Raaden heeden gedecerneert, tot het furneeren van de Quote van deeze Provincie in de Petitie, by de bovenstaande Resolutie vermeld. Met reserve van de middelen, tot conservatie van de vrye deliberatien van de Heeren Principaalen, in de bovengemelde hunne Aanteekening breeder gementioneert.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen, als meede de Heeren Gedeputeerden der Steden Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden, Gouda en alle de volgende Leeden, inhæreerende hunne Contra-Aanteekening op gisteren in de Notulen van haar Edele Groot Mog. geinsereert, hebben tegen de voorsz. Aanteekening zodaanige Contra-Aanteekening gereserveert als te raaden zullen worden.

Accordeert met de voorsz. Resolutien.

Tegen deze Resolutie der Staten van Holland, by meerderheid genomen, als mede tegen de Contra-aentekening van de Ridderschap en 17 andere Leden, boven gem., heeft de Stad Amsteldam vervolgends op den 14 van Wintermaend 1774. nog eene nadere aentekening gedaen, welke uit de volgende Resolutie der Stad op den 15 van gem. maend is af te nemen.

De

De Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam hebben, ingevolge hunne voorsz. Reserves, met betrekking tot de gem. Contra-Aanteekening van de Heeren van de Ridderschap en 17 andere voornoemde Leeden, in haar Ed. Gr. Mog. Regifter by forme van nog nadere Aanteekening, laaten insereeren: — 's GRAVENHAGE. *Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.*

Dat de inhoud van de zo evengem. Contra-Aanteekening, voor het grootste gedeelte, reeds is gerescontreert, en vervalt door het gunt ten zelven dage, door Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam geavanceert, en in gemelde Registers geinsereert is geworden: — want dat daar by, op eene overtuigende wyze, en onder anderen, met het eigen begrip van den Raad van Staaten, *volgens voorige Petitie van den 8 Augustus laatstleeden*; is beweezen de volstrekte nutteloosheid van het zenden van een renfort Troupes naar de Colonie van Suriname: — zonder dat, by de voorsz. Contra-Aanteekening, of voor of na dato van dezelve, by de deliberatien van haar Ed. Groot Mog. over dit Point, eenige Missive van den Commandeerende Officier van de Troupes van den Staat in de gem. Colonie, of wel van wien zulks ook anders zoude mogen zyn, heeft kunnen werden werden bygebragt, waar by stelliger wyze, *het een of ander* met relatie, het zy dan tot *het getal en de vertigtingen der Bosch-Negers*, aan de eene; het zy met betrekking tot *de gesteldheid en het getal der Troupes van de Societeit*, aan de andere zyde, zoude zyn ter nedergestelt; waar uit by wettige argumentatie zouden kunnen werden besloote, dat de laatstgemelde Troupes effectivelyk niet in staat zouden zyn, om by het vertrek van de Troupes van den Staat, de Colonie tegen de voorn. Bosch-Negers te beveiligen: — of waar uit zoude kunnen werden opgemaakt, dat *tot subsistentie van de Troupes van den Staat in gedagte Colonie, tot het aanstaande jaar*, 1775, eenig Renfort, of ietwes meerder of anders zoude werden vereischt, als by de voorsz. Petitie van den Raad van Staate van den 8 Augustus deezes

jaars,

'S GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

Jaars, daar toe reeds is gepetitioneert en geconsenteert: — zo dat daar mede dan afgehandeld zynde het eigentlyk object van deliberatie, namelyk, de reden voor of tegen het zenden van het gemelde Renfort, te gelyk dan ook daar meede ten overvloede nog nader gejustificeert is, de difficulteit by de Regeering der Stad Amsterdam gemaakt, om 's Lands Financie, zonder eenig bewys van de nuttigheid deezer zaake, met eene *Petitie* en *Contributie* van de kosten van dien te bezwaaren.

Dat men vervolgens van de gemelde Contra-Aanteekening geheel zouden kunnen afstappen, waare het niet, in de eerste plaats, dat, om de overstemming in het cas subject, en in alle andere gevallen, waar inne gelyke prætexten niet zouden ontbreeken, eenigzints te justificeeren; men had kunnen goedvinden, by meergem. Contra-Aanteekening, aan het Reglement op de deliberatien van haar Ed. Groot Mog. van den jaare 1585 (het welk *alle overstemming, in het geval waar inne men altbans verseert*, met uitgedrukte woorden uitsluit) eene explicatie te geeven, waar door *de Vryheid van Consenten* (dewelke de eenige grondslag is; en al voor dato van het formeeren van deeze Republicq, het voornaame fundament is geweest, waar op de Vryheid van 's Lands Ingezeetenen heeft vastgestaan) wel haast geheel en al den bodem zoude werden ingeslaagen: — zo dat Burgemeesteren en Regeerders voornoemt, zig niet genoeg kunnen verwonderen, dat de Gedeputeerden van de zeventien voornoemde Leeden, zig by de gemelde Contra-Aanteekening van de Heeren van de Ridderschap, ten aanzien van *zodaanige explicatie*, hebben kunnen voegen; en dezelve uitdrukkelyk voor de hunne hebben gehouden: — Daar zy Burgemeesteren en Regeerders, in tegendeel zig op het allersterkst verpligt en zelfs genoodzaakt vinden, om tegen *de gemelde explicatie*, als zynde van *de uiterste consequentie*, zig op het nadrukkelykst te verzetten, en dienaangaande te representeeren: —

'S GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

Dat gelyk het aan de eene zyde wel eene waarheid is, dat volgens *het* 13 *Art.* van het voorsz. Reglement, *overstemming plaats heeft, in alle voorvallende zaaken aangaande de beleydinge van den gemeene Lands affaires*; (zonder welke overstemming; zeekerlyk de goede order in den Lande niet zoude kunnen werden gehandhaaft; of eenige afdoeninge van zaaken kunnen vallen: zo dra 'er maar eenige discrepance onder de Leeden ontstond) — het niet minder aan de andere zyde zeker is, dat by *het volgende* 14 *Art.* van het voorsz. Reglement, in alle andere zaaken, die geen *Poincten van ordre zyn*; maar den Staat van den Lande (dat is de Vryheid en Regeeringsvorm) concerneeren; niet alleen geene *overstemming* plaats heeft; maar boven dien, de Resolutien, daar inne met overstemminge genoomen, zodanig *nietig* zyn, dat men aan dezelve *volstrekt niet is gebouden, en de executie van dien kan tegengaan*: — de woorden van het voorsz. Articul zyn deeze:

„ Welke Resolutie (namelyk op *Poincten van or*„ *der* genoomen) *plaatse bouden*, en NB. *agtervolgt* „ *zal worden* in *alles*; uitgezeit dat het *eene Lidmaat* „ of *het ander* van de Staaten, niet en zal werden „ tegens zyn wil of advis *overstemt*, of met de „ meeste Stemmen *overwonnen*, in materie van „ *Consent te dragen* tot *Beden*, subventien, ofte „ van eenige Parthye of gedeelte van *Contributien* „ onder malkanderen te maaken; of *op het vinden* „ *van het middel van dien.* — Item in *belastingen* „ van Steden, Persoonen of Goederen; op Trac„ taaten van Peys, Oorlog of verandering van Re„ geering, of *andere diergelyke zwaarwigtige zaa*„ *ken, concerneerende den Staat van den Lande.*"

Dat hier uit evident is, dat de Resolutien in alle *deeze uitgezonderde gevallen*, by overstemminge genoomen, *geen plaatse bouden of agtervolgt*; nog ook het overstemde Lid met de meeste stemmen *overwonnen mag worden*; en, mitsdien, dezelve Resolutien niet behoeven te werden gerespecteert; maar voor *nul en van geener waarde werden gebouden*:

'S GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

den: — Dat met gelyke klaarheid blykt, dat, in het voorsz. Art. verscheidene Poincten *uitdrukkelyk*, van de overstemminge werden geëxcipieert; en dat, daar en tegen, andere *niet by naame* werden genoemt of geparticulariseert; maar onder de generaale uitdrukkinge, van alle *andere diergelyke swaarwigtige saaken, concerneerende den staat van den Lande*, werden begreepen: — en dat daar uit dan als van zelfs, op eene inconteſtabele wyze, profluëert, dat 'er wel *termini habiles* kunnen zyn, om te twyffelen, of het een of ander geval, niet *uitdrukkelyk* by het voorn. 14 Art. gespecificeert, al of niet hoort tot *die swaarwigtige aldaar niet gespecificeerde andere saaken, den staat van den Lande concerneerende*, waar van, onder deeze generaale benaaming, in dat zelve Art. werd gesprooken: — dog dat, met geen moogelykheid, in twyffel kan getrokken worden, of die Poincten, dewelke by dat zelve 14 Art. staan *uitgedrukt* en *gespecificeert*; aan overstemminge al of niet onderhevig zouden zyn; — midsgaders, dat het al meede niet twyffelagtig is, dat aldaar, zonder eenige bepaalinge, van *Beden* of *Petitien*, in het generaal werd gesprooken; en dat, derhalve, niemand bevoegd is of kan zyn, deeze *generaale dispositie*, in præjudicie van eenig Lid, te converteeren *in eene particuliere*; of, dezelve na goedvinden te bepaalen tot byzondere gevallen; en onderscheid te maaken, of de voorsz. Beden of Petitien tot contributie van *groote sommen* tendeeren, dan wel tot *kleine* of *mediocre*; als meede, of dezelve gedaan worden voor nieuwe onderneemingen, dan wel voor continuatien van zaaken, waar inne te vooren maar voor een zekeren tyd, en voor een bepaalde som, was geconsenteert; — zonder ook eenig onderscheid te maaken of de zodanige Petitien tendeeren tot het formeeren van een geheel nieuw Corps, dan wel tot het renforceeren en zelfs tot recruteeren van het zelve (hoewel men geen exempel weet, nog zig het geval kan verbeelden, waar inne afzonderlyke Petitien voor *recruteering* zouden zyn gedaan,

of

of zouden kunnen gedaan worden: — nadien de Penningen voor dezelve, mitsgaders andere Ap- en Dependentien van dien, reeds, het zy *in de Staaten van Oorlog*, het zy *in de extraordinaris Petitien, voor bysondere expeditien*, zyn gecomprehendeert:) — Zo dat de Wet geen het minste onderscheid maakt, nog tusschen de grootheid of kleinheid der gepetitioneerde Contributie; nog tusschen het een of ander einde, waar toe dezelve werden gedaan; — maar indistinctelyk, *Vryheid van Consensenten statueert, in alle Beden en Contributien*; — Ja zelfs, *in eenige partyen of gedeelte van dien; onder malkanderen te maaken*: — Zynde het, laatstelyk, al meede niet twyffelagtig, maar uit de woorden van het meergedagte 14 Art. evident, dat ook geen overstemming plaats heeft in het beraamen van *het Middel*, om de gepitioneerde *Contributie* te vinden: — zonder onderscheid, of dit Middel zoude moeten bestaan, in het onmiddelyk introduceeren van eenige *nieuwe belasting van de Ingezeetenen*; dan wel of het zelve, zonder voor als nog tot eenige nieuwe heffing van Lasten genoodzaakt te zyn, bestaan zoude kunnen in een employ van Penningen, wel reeds in 's Lands Kasse zynde, maar tot geheele andere eindens geconsenteert en opgebragt; dewelke derhalve tot dezelve eindens geaffecteert, dan ook, tot een geheel ander gebruik, *zonder consent*, niet mogen worden gediverteert: — Zo dat men niet kan admitteeren *de willekeurige stelling*, by gem. Contra-Aanteekening gemaakt; namelyk, dat, wanneer de Petitien voor 's Lands Financieweesen geen *aanmerkelyk bezwaar*, nog voor 's Lands Ingezeetenen, voor als nog, een *zigtbaare en nieuwe belasting* zouden importeeren, alsdan dien aangaande overstemming plaats zoude hebben. Welke stelling niet alleen, volgens het reeds gezegde, tegen de gemelde generaale contrarie dispositie van het voorsz. 14 Art. strydig is; maar uit de woorden van dat zelve Art. daarenboven demonstrativelyk blykt, dat *de Beden en Contributien*, daar by, wel uitdrukkelyk van *de belastingen der Inge-*

's GRAVENHAGE.
Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

's GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie.

zeetenen werden gefepareert; en *vrye Confenten* in deze Beden en Contributien, op zig zelven, en buiten opzigt tot *belaftingen van de Ingezeetenen*, in het generaal en zonder eenige uitzondering, werden gerequireert: — volgende eerst daar na een nieuwe periode, waar inne van gemelde belaftingen ook afzonderlyk op zig zelven aldus werd gefprooken: — „ Item in Belaftingen van Steeden, Perfoonen of Goederen." — Dat zonder te treeden in een onderzoek van *d'arbitraire explicatien*, dewelke by de voorfz. Contra-Aanteekening aan de gem. zo klaare en duidelyke difpofitie van het meerged. 14 Art. al verder werden gegeeven, en vergeleeken zynde met het Articul zelve, als volftrekt *willekeurig*, moeten vervallen; Burgemeefteren en Regeerder voorn. meenen te kunnen volftaan, met de *onbepaalde vryhid van Confenten*, hen volgens hunne *aloude Rechten en Privilegien* competeerende, en *by folemneele Acten*, en onder anderen ook by het voorfch. Reglement op eene zo duidelyke wyze, en zonder eenige reftrictie nader geconfirmeert, *te reclameeren*; en niet van meeninge zyn zig door hunne agttien Mede-Leden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering, buiten *de poffeffie van deze hunne Vryheid van Confenten* te laaten ftellen:

Dat dezelve hunne Mede-Leden, dien aangaande, geene *nieuwe Wetten* kunnen maaken, maar zig in tegendeel gelieven te herinneren, dat de Regeering der Stad Amfterdam de Spaanfche zyde verlaaten, en die der Staaten gekoozen heeft, onder folemneele ftipulatien van de confervatie van alle zodanige Regten en Vryheden, als breeder is gedetailleert in het Verdrag, dien aangaande geflooten: Zo dat, in aanmerking van dien, gemelde Regeering, ten aanzien van haare agtien Mede-Leden, geconfidereert moeten worden als een *Partye Contractant*; en mitsdien geen *nieuwe Wetten* van de andere zyde hoeft te ontfangen, maar de claufulen van het voorfz. *fundamenteel Verdrag*, door de Mede-Leden verbrooken werkende, zig in de onaangenaame noodzaakelykheid zouden bevinden van

haa-

's GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

haare voorsz. *Regten en Vryheden*, op allerlye wyze, te moeten beschermen; — En dat, om eene preuve te geeven van den ernst van dit gezegde, Burgemeesteren en Regeerders voornoemd, moeten denuncieeren, dat de Resolutie, op den 17 Nov. laatstleeden genoomen by de meerderheid, innehoudende authorisatie op Gecommitteerde Raaden, om te fourneeren de Provinciale Quote in de Petitie voor het bovengem. Renfort naar Suriname, aan Hen niet anders kan voorkomen, dan als *Nul en van geener waarde te zyn*; om dat aldus *het middel tot het vinden van de Contributie in deeze Provinciale Quote*, tegen het protest van Gedeputeerden der Stad Amsterdam, en dus *zonder Consent* van dezelve, by gemelde Resolutie en Authorisatie, is vastgestelt; — dat, vervolgens, deeze Quote zoude voldaan worden uit Penningen van den Lande, tot geheel andere einden geconsenteert en opgebragt; — en dat zy Burgemeesteren en Regeerders dan ook, om bovengemelde redenen, aan zodanige Resolutie niet gehouden zynde, het nadeelig effect van dezelve, voor zo veel hen aangaat, by provisie, zullen corrigeeren, door middel van het inhouden van een gedeelte der Penningen binnen de Stad Amsterdam van de Ingezeeten voor en ten behoeve van 's Lands gemeene Cassa, geheeven werdende, ter concurrentie van de somme, dewelke deze Stad wegens de Provincie van Holland zoude hebben moeten betaalen, by aldien in de voorsz. Petitie had geconsenteert: — en zulks ter tyd en wyle de Leden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering de vereischte gerustheid zullen hebben gegeeven tegens de nadeelige consequentien uit de bovengem. explicatien van het voorsz. 14 Articul te wagten zynde, en tegen alle verdere onderneemingen, dewelke daar op zouden kunnen werden gefundeert.

Dat men met geen soliditeit altoos, Burgemeesteren en Regeerders voornoemd kan objicieeren, dat dezelve, in voorige tyden, van *de dispositie van het voorsz. Reglement*, in cas van overstemming zou-

'S GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

den zyn afgegaan: —— want, dat het contrarie van dien blykt uit hunne Aanteekening van den 31 January 1684. alwaar het selve systema, dat door de Regeering jegenswoordig werd vast gehouden, met nadruk is gedefendeert; en dat voor zo verre men heeft goedgevonden by gemelde Contra-Aanteekening, ook mentie te maaken van den jaare 1743, daar op, in het breede zoude kunnen werden geremarqueert, dat het geval van dien tyd in alle deszelfs omstandigheden geheel en al onderscheiden was van het tegenwoordige, mitsgaders van het geval van den jaare 1684; — en van dien byzonderen aard is geweest, dat het zelve geconsidereert werdende te bestaan, in *eene vordering van eene executie of daadelyke præstatie van een anterieur besluit*; niet wierd gevonden gespecificeert in het gem. 14 Art. van het voorsz. Reglement, en daarom konde getwyffelt worden, of dat geval wel moest geconsidereert worden, als hoorende, met relatie tot de *Vryheid van Consenten*, onder de voorsz. generaale clausulen van diergelyke *zwaarwigtige zaaken den Staat der Lande concerneerende*: —— Niet, om dat het geval, op zig zelve, niet allerzwaarwigtigst zoude zyn geweest; maar, om dat gesustineert wierd, dat in deze zwaarwigtige zaak reeds by voorig besluit vrywillig in effecte was geconsenteert; en, by gevolge nu het op de præstatie van engagementen, die gesustineert wierden daadelyk te subsisteeren, aankwam; dezelve door contrarie advisen niet buiten effect behoorden gesteld te worden: —— daar in tegendeel het, volgens het reeds gezegde, buiten twyffel is, dat een Petitie en Contributie, het zy tot het zenden van een Renfort naar Suriname, het zy tot andere einden, onder die gevallen behoord, dewelke met zo veele woorden en onder generaale uitdrukkingen, dewelde de allerminste restrictie niet admitteeren, in de Wet staan gespecificeert: — Zo dat 'er geen quæstie vallen kan of zodanige aldaar gespecificeerde Petitie en Contributie, onder *die zwaarwigtige zaaken* gerengeert moet worden, waar op het Reglement,

ment, met opsigte tot de daar by gerequireerde *vrye Consenten*, het oog heeft: — terwyl men geheel en al van den weg afdwaalt, wanneer men voorwend dat het zenden van dit Renfort reeds in een *voorig besluit* zoude zyn gecomprehendeert, en alleenlyk, gelyk in den jaare 1743, een executie van het zelve zoude zyn; — alzo geen Resolutie of Besluit kan werden geproduceert, waar by eenig engagement tot *het onbepaaldelyk secoureeren van de Colonie van Suriname met Troupes van den Staat ten koste van de Lande* zoude zyn aangegaan; of zelfs een langer verblyf van dezelve Staaten Troupes in de Colonie, als uitterlyk tot het voorjaar van 1775, zoude zyn vastgestelt; of waar by, tot de subsistentie van dat Corps aldaar, tot dien tyd toe, met alle Ap- en Dependentien, de Transporten zelve daar onder begreepen, meerder als de importante somme van 500000-0- geconsenteert zoude zyn: — Zo dat, men onderstelle wat men wil, namelyk, dat het voorsz. Corps, met de eerste occasie de beste, voor het gemelde voorjaar reeds herwaard retourneere; of, wel in tegendeel, tot in het zelve voorjaar in de Colonie blyve; altoos, en in alle gevalle zeeker blyft, dat 'er in beide die onderstellingen, geen Consent is gedraagen voor meer als *f*500000-0-0, en dat mitsdien het Consent van een zesde Tonne Gouds, daar inne niet begreepen kan zyn: — terwyl nogtans het zelve voorig Consent reeds in zig begrypt, alles wat tot het in staat houden van het voorsz. Corps, tot op deszelfs retour hier te Lande, werd vereischt; met suppletie van het gunt, door een langer verblyf, als waar op eerst gecalculeert was, tot deszelfs subsistentie, geduurende dien meerderen tyd, zouden werden gerequireert: — gelyk demonstrativelyk blykt uit deze Periode van de Missive van den Raad van Staaten van den 8 Aug. laatstleeden, aldus luidende:

'sGRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

„ In Consideratie van NB. *het langer uitblyven* „ *van gemelde Corps*, al eer in deeze Landen zal „ kunnen retourneeren; en ter zaake van *al het* „ *gunt*, zo tot *subsistentie* van het zelve, als van *al*

„ *het*

'S GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

„ *het verdere* dat daar toe in conformité van de „ Memorie van onkosten (aldaar geannexeert) *benoodigt zal zyn*, kunnen wy *de somme* die tot *al het zelve* benoodigt zal weezen, niet minder be„ paalen dan op *f* 500000-0-0.

Het zoude voor het overige eene ongehoorde en onbestaanbaare sustenue zyn, dat wanneer men eens in de kosten van eene Expeditie, voor een bepaalden tyd, en tot eene bepaalde somme consent heeft gedraagen; men daarom verstaan zoude moeten werden reeds geconsenteert te hebben in alle voorslagen van continuatie van dien; en in alle nieuwe Petitien, dewelke, onder wat voorwendsel het dan ook mogte zyn, naderhand daar toe zouden kunnen werden gedaan.

Aanbelangende wyders, in de tweede plaats, de beschuldiging jegens de Regeering der Stad Amsterdam, by het slot van de voornoemde Contra-Aanteekening gemoveert, met betrekking tot de Missive, door gem. Regeering, op den 11 Oct. laatst'eeden, aan de Bondgenooten geschreeven; als of daar by *hoogstdezelver oordeel zoude zyn ingeroepen over het geen binnen de Muuren van het Provinciaal Staatsgebouw, wel of kwaalyk, zoude mogen zyn gedaan en verrigt*; mitsgaders, als of met de voorsz. Missive zoude zyn gedaan *een demarche, die in het minste niet te compasseeren zoude zyn met de gronden, waar op het onwrikbaar Systema der Provinciale Souverainiteit tot hier toe veilig heeft gerust, nog met die maximen* NB. *welke door de Regeering van gemelde Stad, by meer dan eene gelegenheid, voorheen, zo loffelyk zyn gehandhaaft*: — wordende (als of deze uitdrukkingen nog niet sterk genoeg waren) daar by gevoegt *dat de Heeren van de Ridderschap dat Point niet verder zullen aanroeren, en liever hun oog zullen afwenden van die voorwerpen, dewelke in deeze demarche ten sterksten geraakt zouden zyn, en waar van de gevoeligste impressien met leevendige trekken afgemaalt zouden moeten werden*: besluitende dit alles, met een *hartgrondige wensch, dat nimmer herbooren moogen werden die tyden, waar in de Bondgenooten* (men

had

had behooren te zeggen *Gedeputeerden van eenige van dezelve ter Generaliteit*; zig willende aantrekken de authoriteit, in præjuditie van hunne Committenten) *op nieuws tot soortgelyke onderneemingen, als in den jaare 1639 en 1650 overslaande, zig daar toe door het eigen voorbeeld van de magtigste Stad in Holland, bevestigt en gewettigt zouden oordeelen*: — betuigen Burgemeesteren en Regeerders voorn., dezen aangaande, dat zy zig niet genoeg kunnen verwonderen, dat de Heeren van de Ridderschap zo ver hebben kunnen gaan, van eene hoonende beschuldiging ten laste van de Regeering der Stad Amsterdam, onder eene grooten opschik van woorden, te moveeren; zonder, ten bewyze van dien, eenige de minste passage, uit de voorsz. Missive by te brengen; mitsgaders, dat haar Wel-Edelh. daags daar aan, zynde geweest den 17 November deezes Jaars, hebben geadviseert, en met moerderheid van stemmen een Conclusie geobtineert, tot *het seponeeren van alle verdere deliberatien over de voorsz. Missive van de Regeering der Stad Amsterdam*; — en dat wel op dezen læsiven grond, zo als in de Resolutie van dien zelven datum staat uitgedrukt, dat namelyk *door de ingekomen approbatoire Resolutien en Consenten van de meeste Provincien, zoude zyn geabvieert en voldaan aan de gegronde bedenkingen, nopens de nadeelige gevolge en verkeerde impressien, welke met betrekking tot de Provinciale Souverainiteit, door de bovengem. demarche van de Stad Amsterdam, by de Bondgenooten zouden hebben kunnen werden geoccasioneert en verwekt.* — Jegens welke singuliere Resolutie, by de meerderheid wederom met præcipitance genoomen; (zodanig dat daar van geen voorbeeld in de Registers van Staat zal worden gevonden; ja zelfs, dat wanneer men daar inne, aan deeze zyde had willen berusten, door deze Resolutie aan de Regeering der Stad Amsterdam zelfs de tyd en het middel om zig van de voorsz. verregaande beschuldiging te kunnen zuiveren, benoomen zoude zyn geweest,) dezelve Gedeputeerdens dan ook genoodzaakt geweest zyn wederom hunne Aantee-

'S GRAVENHAGE. *Nadere Aantek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.*

's GRAVENHAGE.

Nadere Aantek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie, enz.

teekening met de noodige Reserves te laaten doen.

Dat om, derhalve, als nu zig deezen aangaande te zuiveren, Burgemeesteren en Regeerders voornoemt, behalve het geen in hunne Aanteekening onder de Notulen van den 16 Nov. laatstleeden geinsereert, reeds is gesegt, met relatie tot het bon en waare oogmerk der meergem. hunne Missive; — Jegenswoordig, tegen de beschulding, namelyk van aanleiding tot verkeerde impressie, met betrekking tot de Provinciale Souverainiteit, aan de Bondgenooten praecieselyk te hebben gegeeven; nader en in het byzonder nog zullen remarqueeren, dat het 'er zo ver van daan is, dat meergem. Missive van de Regeering der Stad Amsterdam aanleiding tot zodanige verkeerde impressien zoude hebben kunnen geeven, veel min aan de Bondgenooten een exempel zoude verschaffen, om soortgelyke onderneemingen te doen, als in den jaare 1650 en 1651 (welke gevallen met deezen geheel niet paralel, nog van de minste applicatie op de Missive in quaestie zyn) — dat, in tegendeel, dezelve Missive tegen zodaanige onderneemingen praecifelyk is ingerigt, en wel specialyk *tot maintien van de Souverainiteit van de Staaten der respective Provincien, tegen de onderneemingen van hunne Gedeputeerden ter Generaliteit, in praejuditie van hoogst derzelver deliberatien, onmiddelyk verstrekt*: — werdende, by gem. Missive, uitdrukkelyk tegengesprooken, *het depecheeren van ter Generaliteit uitgebragte Raporten, onder de gedaante van formeele Resolutien; terwyl de Bondgenooten zig op zodanige Raporten nog niet hebben geexpliceert, maar of allen, of eenige van hoogst dezelve hunne vrye deliberatien daar op hebben gereserveert.* — Dog om, ten deezen opzigte, te doen het gunt men van de Heeren van de Ridderschap niet reden heeft gevordert, namelyk *zyn gezegde te bewyzen*; staat te letten dat men in de voorsz. Missive zeer klaar en duidelyk zal kunnen zien, dat het daar by gecommuniceerde aan de Bondgenooten, niet (zo als word voorgegeeven) is geschied *ten einde hoogstderzelver oordeel in te neemen over het geen binnen de muuren van*

het

het Provinciaal Staatsgebouw wel of kwalyk zoude mogen zyn gedaan en verrigt (het welk in het voorsz. jaar 1650 eenige Gedeputeerden ter Generaliteit zig wilden aanmaatigen,) neen, maar in tegendeel, zoo als 'er woordelyk staat geschreeven, om namelyk de Bondgenooten zelve, en niet maar alleen hunne Gedeputeerden ter Generaliteit te doen begrypen, „ dat de Hollandsche Gedeputeerden geen „ bevoegdheid hadden om het Raport aldaar ge„ meld, te helpen brengen tot conclusie; en dat „ gemelde Regeering zig daarom genoodzaakt vond „ de verrigtingen van de voorsz. Gedeputeerden „ openlyk te desavoueeren," (welk desaveu niet ongepast kan zyn aan een integreerend Lid van de Souverainiteit van deeze Provincie; voor al wanneer het zelve, tegen de Wet, is overstemt) — hebbende dezelve Regeering by de voorsz. hunne Missive, na het zoo evengemelde desaveu, al wyders geprotesteert (niet tegen haar Ed. Gr. Mog. of tegen „ derzelver Resolutie van den 29 Sept. „ daar te vooren met meerderheid genoomen,) „ maar, bepaaldelyk en alleen, tegen al wat uit „ kragte van *het voorsz. Generaliteits Raport*, *op* „ *de aldaar gemelde informeele wyze*, *in de ge*„ *daante van eene Resolutie van de Bondgenooten* „ *geconverteert*, ten opzigten van de Poincten daar „ by meede gementioneert, zoude worden gedaan „ en ondernoomen." — Terwyl aan *de overweging* van de Bondgenooten, wyders, werd overgelaaten, (niet wat ten aanzien van *de Hollandsche voorsz. Resolutien* zouden behooren te worden gedaan, tot conservatie van *de vrye deliberatien* van de Regeering der Stad Amsterdam *in materie van Consenten*,) maar ter contrarie, bepaaldelyk en alleen, „ wat gevolgen NB. uit het *delibereeren over*, *mits*„ *gaders concludeeren en depecheeren van Generaliteits* „ *Raporten*, zo als in het geval voorhanden, *ter* „ *Generaliteit*, en *niet in Holland* was gepractiseert, „ voor het lieve Vaderland, en de Regeering van „ deezen vryen Staat te wagten zouden zyn:" — Ja, om wel te kennen te geeven dat men by gem.

Mis-

'S GRAVENHAGE.

Nadere Aantek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

's GRAVENHAGE.

Nadere Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

Misfive alleenlyk zorgde voor de *conservatie van de Souverainiteit zo van deeze als van de andere Provincien, tegen de onderneemingen van derzelver Gedeputeerden ter Generaliteit*; word in het Slot van gem. Misfive gezegt, dat het oogmerk van het zenden van een Copie van dien aan alle de Bondgenooten geen ander is, „ als ten einde gelegenheid te verschaffen, om over een zo gewigtig object in den „ haaren rypelyk te kunnen delibereeren, en vervolgens aan de Heeren hunne Gedeputeerden ter Generaliteit zodaanige Instructien te doen geworden, als hoogstdezelve zullen oordeelen te „ behooren," — *waar toe?* — zoude het zyn om de Stad van Amsterdam by de vryheid van haar Consenten, tegen de overstemming van haare Mee-de-Leeden in Holland, te maintineeren? — geenzints; maar in tegendeel, zoo als 'er woordelyk staat uitgedrukt, „ tot conservatie van *hunne* (dat „ is der Bondgenooten eigene) *vrye deliberatien*, „ en van de gronden van de Regeering dezer Lan„ den" — waar jegens diametraal strydig was het depêcheeren van *het meergedelde Raport*, *onder de gedaante van een Resolutie van de Bondgenooten*; hangende de *onbepaaldelyk* gereserveerde vrye deliberatien van drie Provincien, over het zelve Raport.

Burgemeesteren en Regeerders voorn. *oordeelen* hier meede te kunnen volstaan tot *justificatie* van hun gedrag; en vervolgens te mogen verwagten, dat een bedaard oordeel van de posteriteit, zo wel in dit, als in de voorige voorvallen, de Regeering van Amsterdam dank zal weeten, dat, immers voor zoo veel in haar vermoogen is geweest, *alle onderneemingen van Gedeputeerden ter Generaliteit, in præjudicie van de Gronden van 's Lands Regeeringe, zyn tegengegaan*: — zullende, daar mede, dan van zelfs vervallen de ongegronde beschuldiging (men præfereert de zagtste uitdrukking) door de Heeren van de Ridderschap jegens gemelde Regeering, invoegen voorsz. onbedagtelyk gemoveert, en door de Gedeputeerden van de zeventien andere Leden

den, zonder eenig onderzoek, mitsgaders met de-felve facliteit geappuieert; als waar mede, door hen, de gemelde willekeurige explicatien van het voorsz. Reglement op de deliberatien van haar Ed. Groot Mog., voor de hunne, zoo als boven is gezegt, zyn aangenoomen.

'S GRAVENHAGE.

Naders Aentek. van Amsteldam tegen voorgem. Resolutie enz.

Besluitende deze hunne Aanteekening vervolgens, met inhæsie van hunne voorige gedaane protesten tegen alles, wat in præjudicie van 's Lands fundamenteele Wetten in het generaal, en van de Regten en Privilegien der Stad Amsterdam in het particulier, by gemelde Contra-Aanteekening geavanceert, en voorts in deezen reeds is gedaan, en nog zoude mogen geschieden: reserveerende wyders aan zig alle zoodanige verdere middelen, als tot conservatie van laatstgemelde van applicatie zullen kunnen zyn. enz.

Tegen dit besluit en aentekening der Stad Amsteldam voorbehielden zig de Heeren van de Ridderschap en Edelen, als mede de Heeren Gedeputeerden der andere Steden, zodanige Contra-aentekening, als te raden zouden worden.

Even gelyk Gelderland, Vriesland en Stad Groningen en Ommelanden en Overysfel; zo hebben ook de Staten 's Lands van Utrecht, op den 21 van Slachtmaend 1774. in de suppletoire Petitie van 100,000 guld. tot goedmakinge der kosten van het renfort Troupes naer de Colonie van Suriname toegestemd, en wyders goedgekeurd al het geen by de Heeren Gecommitteerde van de Provincie ter Vergaderinge van hunne Hoog Mogende ter voorsz zake was verrigt.

Verders heeft de Stad Amsteldam in de extraordinaire middelen by hunne Ed. Gr. Mog. voor dit jaer vastgesteld, toestemmende, gemeend daerby verklaring te moeten voegen, zo als blykt uit de Notulen van de Vergadering van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland van

Dings-

's GRAVENHAGE.

Dingsdag den 24 January 1775.

Declaratoir van Amsteldam gevoegd by het consent in de extraord. middelen.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben, op specialen last van de Heeren hunne Principaalen, gedeclareert, met hun voorsz. Consent, in geenen deele af te gaan van de Aanteekening en denunciatie, op den 14 Dec. van het gepasseerde jaar, met relatie tot het inhouden den Penningen, aldaar breeder vermeld, in de Notulen van haar Ed. Groot Mog. Vergadering geinsereert; - Maar in tegendeel, daar by, mitsgaders by de reserves daar nevens gevoegt, volkomen te persisteeren; en, dienvolgende, alsnog geen Consent te draagen, dat de Provinciale Quote in de Petitie voor het Renfort Troupes, by gemelde Aanteekening meede breeder gementioneert, uit de gemelde extraordinaris Middelen (gelyk, by de opening van den staat der Finantien, in het Besoigne over de voorsz. Middelen, op den 22 Dec. laatstleeden gehouden, door Heeren Gecommitteerde Raaden was geprojecteert) in eenigerlei manieren werde betaald.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen hebben ter Vergadering voorgedraagen, dat, gelet hebbende op het Declaratoir, door de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam, op speciale last van de Heeren hunne Principaalen, gevoegt by der selver Consent in de extraordinaris Middelen, *op heeden* gearresteert, waar by goedgevonden *hebben op* nieuws te inhæreeren de denunciatie by de Aanteekening, op den 14 Dec. des voorleeden jaars, met opsigt tot het inhouden der Penningen aldaar breeder vermeld, in de Notulen van haar Ed. Gr. Mog. gedaan insereeren, hadden geconsidereert, dat, hoe seer de gedaane denunciatie, onverhoopt en tegens alle billyke verwagting gerealiseert en tot effect gebragt wordende, dan nog, in aanmerking van de geringheid der som:, niet van dien invloed ten nadeele van 's Lands Financien soude kunnen zyn, dat daar tegens eene bysondere voorsiening gerequireert soude worden, de gedreigde onderneeming nogtans, op sig selfs beschouwt, was een saak van veruitsigt,

en

en van dien aard, dat deselve voor de belangens der hooge en indivise Souverainiteit van haar Ed. Gr. Mog. niet onverschillig zyn konde, en dienvolgende sig verpligt hadden gevonden aan haar Ed. Gr. Mog. in bedenking te geeven, of niet het voorsz. gedenuncieerde, met het geen daar toe relatif in de opgem. Aanteekening is ter nedergesteld, soude behooren te worden gemaakt Commissoriaal aan het groot Besoigne, om dien aangaande nader te worden geresolveert, soo als bevonden sal worden te behooren.

's GRAVENHAGE. *Declaratoir van Amsteldam gevoegd by het consent in de extraord. middelen.*

Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan, dat de voorsz. denunciatie, en het geen verder daar toe relatif in de bovengem. Aanteekening van de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam word gevonden, sal worden geëxamineert door de Heeren van de Ridderschap en verdere haar Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het groot Besoigne, en de Vergadering daar op gedient van der selver consideratien en advis.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben verklaart de voorschreeve Resolutie Commissoriaal te sullen aansien. enz.

Eindelyk bragt ook de Heer Gedeputeerde van de Provincie van Zeeland, op den 6 van Sprokkelmaend 1775. de Resolutie van deze Provincie ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., waer by de Staten van Zeeland het gedrag van hunne Gedeputeerde by het nemen van hun Hoog Mog. Resolutie van den 5 van Wynmaend 1774. rakende het meergem. renfort, goedkeuren.

Hunne Hoog Mogende hadden reeds den 28 van Grasmaend 1775. eenen brief van Gouverneur en Raeden van Policie en Crimineele Justitie der Colonie Surinamen ontvangen, gedagtekend uit Paramaribo den 20 van Sprokkelmaend 1775. medebrengen: „ dat zy Gouverneur en „ Raden de beveelen van hunne Hoog Mog. ver„ vat in de Resolutie van den 5 October 1774.

Tt „ da-

'S GRAVENHAGE. „ dadelyk in hunne vergadering in overweging „ hadden genomen, en met unanime stemmen „ begreepen, dat voor de veiligheid van de Co„ lonie en tot dekking van dezelve tegens de on„ dernemingen der Boschnegers, het langer ver„ blyf der Troupen van den Staet volstrekt no„ dig was." Nevens de voorsz. Missive was nog gevoegd een uittrekzel uit de Hofnotulen van de 4 van Louwmaend 1775. als mede een breedvoerig verslag van den staet der Colonie, ten aenzien der invallen en strooperye der Negers. Eindelyk gaven gem. Gouverneur en Raden den ongunstigen staet der Financiën van gem. Colonie te kennen, en droegen voor, dat het Land geen meerdere lasten konde draegen, dit een en ander overlatende aen de wyze voorzieninge der Algemeene Staten, in welkers bescherming zy de Colonie aenbeveelden.

Inmiddels de Stad Amsteldam de penningen in Hollands quote in 't renfort van Suriname, voor haer aendeel, hebbende ingehouden, is hier van door den Raedpensionaris op den 12 van Hooimaend 1775. ter Vergaderinge rapport, en vervolgends van wegen de Ridderschap en Edelen een voorstel gedaen, welke beide wel door de Stad Amsteldam overgenomen, maer dien onverminderd door de verdere leden der Vergadering commissoriael zyn gemaekt, gelyk blyken kan uit het volgend

Extract uit de Resolutien van de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, genomen in haar Ed. Gr. Mog. Vergadering op Woensdag den 12 July 1775.

De Raadpensionaris heeft ter Vergadering gerapporteert, dat de Heeren Gecommitteerde Raden,

den, eenige dagen na het scheiden van het voorig Reçes van haar Ed. Gr. Mog. Vergadering, door den Ontfanger Generaal dezer Provincie waren geinformeert geworden, dat de Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam ten zynen Comptoire hebbende doen overbrengen het montant der extraordinaris Verponding op de Huisen over dezelve Stad, by haar Ed. Groot Mog. geconsenteert den 24 January dezes jaars 1775, daar van hadden goedgevonden te korten en af te houden de somma van *negentien duizend vyf honderd guldens*, *zynde* (zo als gezegt word by zekere Acte van authorisatie door welgem. Heeren Burgemeesteren en Regeerders op den Overbrenger dezer Gelden verleend) *het beloop van de voorsz. Stads quote in het Renfort van Suriname, groot voor deze Provincie f 58309 - 7 - 6, en waar in de gem. Stad ter Vergadering van Holland niet heeft geconsenteert, blykens haar denunciatie aldaar gedaan den* 14 *Dec.* 1774, *en herhaald den* 24 *Jan.* 1775. 's GRAVENHAGE. *Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amstelдam en voorstel der Ridderschap.*

En heeft de Raadpensionaris wyders uit de naam en van wegens de Heeren van de Ridderschap en Edelen voorgedragen, dat met de gevoeligste aandoening getroffen over eene gebeurtenis, dewelke voor de Hoogheid dezer souveraine Vergadering van veruitziende gevolgen, en voor de wesentlykste belangens van de gezamentlyke Leeden der ondeelbaare souverainiteit, van de nadeeligste invloeden zoude kunnen zyn, zig verpligt hadden gevonden hunne gevoelens des aangaanden niet te verbergen, maar dezelve in den schoot van hun Ed. Groot Mog. te moeten uitboezemen.

Dat de Heeren van de Ridderschap met de vereischte aandagt overwoogen hebben de gewigtige en tedere voorwerpen, welke door deze gebeurtenis zigbaar voor oogen worden gestelt, niet konden ontveinsen, dat deze bevoorens gedreigde, en nu ter uitvoer gebragte ONDERNEEMING, van wat zyde die ook beschouwd werd, 't zy men agt geeft op de *eindens en oogmerken*, waar toe dezelve was ingerigt; 't zy men het middel op zig zelve en in het afgetrokkene inziet, alsints moest voorkomen van dien

'sGRAVENHAGE.

aart, dat dezelve als ten eenemaal *illegaal* en *onwettig* aan geen ander oorsaak, dan eene overheerschende drift tot feitelyke voorsetting van het eenmaal opgeworpen en geliefkoost *systema* geattribueert en toegeschreeven konde werden.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat de *eindens en oogmerken*, waar toe deze inhouding van 's Lands Penningen was ingerigt, klaar en onbewimpelt by de *denunciatie*, vervat in de *nog nadere Aanteekening* aan de zyde van de gem. Stad in dato den 14 Dec. 1774. waren bekend gemaakt, dewyl daar by wierd gezegt, dat zulks zoude geschieden om (quasi) het *nadeelig effect* van de Resolutie van den 17 Nov., daar bevoorens, waar van de nulliteit op pretens fundament van het 14 Art. van het Reglement op de Staats-Vergadering beweert werd, als by overstemming tegen het Protest der Heeren Gedeputeerden van welgem. Stad genoomen, en inhoudende authorisatie op de Gecommitteerde Raaden tot fournissement der Provinciaale quote in de Petitie voor het afgezondene renfort naar Suriname; *voor zo veel hen aangaat, by provisie, te corrigeeren, en zulks ter tyd en wyle de Leeden van haar Ed. Groot Mog. Vergadering de vereischte gerustheid zullen hebben gegeeven tegens de nadeelige consequentien, welke uit de Explicatien van het voorsz.* 14 *Art.* by de Contra-Aanteekening van de Ridderschap vermeld) *te dugten zouden zyn, en tegen alle verdere onderneemingen, dewelke daar op zouden konnen werden gefondeert.*

Dat, om vervolgens die *eindens en oogmerken* op hunnen regten prys en waarde te stellen, niet anders nodig was, dan dat het begrip der gem. Regeering nopens het verstand en de applicatie van het voorseide Reglement, en de daar van afwykende gevoelens van de Heeren van de Ridderschap, aan het onzydig en bedaart oordeel getoest en beproefd wierden.

Dat welgem. Regeering by de *nog nadere Aanteekening* zeer duidelyk te kennen had gegeven haar begrip nopens het verstand der meerged. WET, hier in geleegen te zyn, „ dat daar by in het generaal en „ indistinctelyk eene onbepaalde *vryheid van Consen-*

„ *ſenten* werd geſtatueert in alle BEDEN en CONTRI-
„ BUTIEN, zonder het minſte onderſcheid tuſſchen
„ de grootheid of kleinheid der gepitioneerde Con-
„ tributien, nog tuſſchen het een of ander einde,
„ waar toe dezelve werden gedaan, ja zelfs in eeni-
„ ge partyen of gedeeltens van dien onder malkan-
„ deren te maaken, als mede in het beraamen van
„ het middel om die gepetitioneerde Contributie te
„ vinden, zonder onderſcheid of dit middel zoude
„ moeten beſtaan in het onmiddelyk introduceeren
„ van *eenige nieuwe belaſting van de Ingezeetenen*, dan
„ wel, of het zelve zonder VOOR ALS NOG tot eeni-
„ ge *nieuwe* heffing van Laſten genoodzaakt te zyn,
„ beſtaan zoude konnen in het employ van Pennin-
„ gen wel reeds in 's Lands Kaſſe zynde, maar tot
„ geheel andere eindens geconſenteert en opge-
„ bragt; dewelke derhalve tot een geheel ander ge-
„ bruik *zonder Conſent* niet mogen werden gediver-
„ teert."

's GRAVENHAGE.
Raport over het inbouden van penningen door de Stad Amſt. en voorſtel der Ridderſchap.

Dat hier uit al aanſtonds evident was, dat de diſpoſitie van deze *Wet* in die allerwyduitgeſtrekte zin verſtaan werdende, alsdan met geen mogelykheid eenige ſchynbaare, veel min voldoende reeden konde werden uitgedagt, waarom de Wetgeever alhier bepaaldelyk gebruikt heeft de woorden van BEDEN, SUBVENTIEN en CONTRIBUTIEN, waar van de natuurlyke en primitive beteekenis het denkbeeld van BEZWAAR en van BELASTING terſtond medebrengt, en waarom hy alle *overſtemming* in het generaal en indiſtinctelyk willende verbieden omtrent zaaken, eenig employ van 's Lands Penningen concerneerende, deze zyn wil en begeerte niet *explicité* en opzettelyk zoude hebben verklaart en uitgedrukt: daar immers niets zo zeker en ontegenzeggelyk is, dan dat het verſchil in de uitterlyke forme en gedaantens, waar onder de deliberatien over de een of ander zaak voorkomen, geene de minſte verandering aan het weezen dier zaaken zelve konnen toebrengen, en dat het voor het intreſt van 's Lands Financien, voor de Regten en Vryheden der Ingezetenen, en voor de onderlinge belangens der Staatsleeden

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inbouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

gansch onverschillig zyn moet, of men verseert in de termen van deliberatien, die by forme van *Petitien* aangelegt, en door een *consent* of *disconsent* in die *Petitien* afgedaan moeten werden, zo als in zaaken van de Unie gebruikelyk is; dan wel in de zodanigen, dewelke tot de Provinciale Huishouding alleen specteerende, by wegen van *Propositien*, *Adressen*, *Voorslagen* en *Advisen*, aanvang neemen en door confirmatoire of declinatoire *Resolutien*, *Authorisatien* en *Dispositie*, getermineert werden, nadien het in de realiteit der zaaken volstrekt op een en het zelve uitkoomt, of de Penningen van het Land tot præstatie van een gedragen consent in eene Petitie, dan wel ter voldoening aan eenig ander Staatsbesluit verstrekt en uitgegeeven werden.

Dat de Heeren van de Ridderschap gaarne erkenden, dat hunne gevoelens over het regte verstand, de waare zin en meening van deze WET, daar inne van het begrip der Regeering van de Stad Amsterdam afwyken, dat de Ridderschap wel aan de eene zyde, met geen minder ernst en cordaatheid, als eenig ander Lid, gezind is, de *vryheid van Consenten* in materie van BELASTINGEN, steeds, ten allen tyden en by alle gelegentheden, ten kragtigste te handhaven en onveranderlyk stand te doen houden, met vermeidinge van alles, waar door aan deze vryheid eenige atteinte zoude werden gegeeven, dan dat de Ridderschap, tevens, aan de andere zyde, nimmer van zig zal verkrygen, het oor te leenen aan zodanige *willekeurige* uitbreidingen dezer WET, waar uit het een of ander Lid zig de Faculteit zoude konnen aanmatigen om alle deliberatien, zonder onderscheid, welke slegts eenig *employ* of *uitgave* van Penningen uit 's Lands Kasse, hoe modicq en gering ook, tot onderwerp hebben, door zyne contradictie te stremmen; en alle voorslagen, hoe nuttig en noodsakelyk door alle de overige Staatsleeden geoordeelt, wanneer daar toe slegts eenig gebruik van 's Lands Penningen, schoon in de minst aanmerkelyke *boeveelheid*, werd vereischt, door zyn *non consent* of *declinatoir Advis* tegen te gaan en te verydelen.

Dat deze gevoelens van de Heeren van de Ridder-

derschap in de duidelykste bewoordingen by hunne Contra-Aanteekening waren opengelegt, en dat het niet anders was, als door middel van eene *interpolatie*, of inlassing van woorden daar ter Plaatse, nimmer by de Heeren van de Ridderschap gebeesigt, (dan waar toe men zig by de *nog nadere Aanteekening* heeft geëmancipeert) dat men in het geposeerde by de *Contra-Aanteekening* eenige schynbaare grond had weeten te vinden, om de Ridderschap een gevoelen aan te wryven, het welk met de *vryheid van Consenten* in materie van BELASTINGEN niet in allen deelen zoude strooken, wanneer men, namentlyk, aanhaalende zekere Periode in de Contra-Aanteekening, daar gezegt word, „ dat by de eerste uitzonderinge (in het meerged. 14 Art.) bedoelt „ werden zaaken, welke voor de Financien een *aanmerkelyk bezwaar*, en voor 's Lands Ingezeetenen „ *eene belasting* importeeren," deselve in diervoegen heeft konnen goedvinden te transcribeeren, even als of te dier plaatse geleezen wierd, „ dat, wanneer de „ Petitien voor 's Lands Financien geen aanmerkelyk „ bezwaar, nog voor 's Lands Ingezetenen, *voor als-* „ *nog*, eene *zigtbare* en *nieuwe* belasting importeeren, „ alsdan dien aangaande *overstemming* plaats zoude „ hebben:" Daar, nogtans, de uitdrukking *voor alsnog*, en de byvoeging van *zigtbaare en nieuwe* in de Contra Aantekening niet gevonden werden, en daar, integendeel, de generale en onbepaalde uitdrukking van NB. EENIGE *belasting* in die zelve Periode, en de woorden van NB. EEN GEVOLG van belasting in de immediaat subsequeerende Periode gebruikt, middagklaar aanduiden, dat by de Heeren van de Ridderschap geen de minste intentie gereſideert heeft, om aan *overstemming* plaats te geeven in zaaken, welke van dien aart zyn, dat *wel* niet, *dadelyk*, voor het *tegenwoordige* en *onmiddelyk*, eene *belasting* voor de Ingezetenen konnen aanbrengen, dan egter, door hunne *bezwaarende* invloed op 's Lands Financien, by vervolg van tyd de heffinge van eenige *nieuwe*, of de verhooging van eenige gewoone en reeds subsisteerende *belastingen*, na zig zouden moeten sleepen.

'S GRAVENHAGE.

Rapport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

's Gravenhage.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat men zig voorts niet zoude ophouden met het geen by de *nog nadere Aanteekening* is gezegt met relatie tot de eenpaarigheid der Consenten, vereischt werdende tot het beraamen en vaststellen van het *middel* om eene gepetitioneerde *Contributie* te vinden: vermits het geavanceerde dien aangaande, voor zo verre het zelve ten deze van eenige applicatie konde zyn, alleen op de blote adsumtie van deze twee *gebazardeerde* stellingen berust, als, namentlyk, *voor Eerst*, dat het Financieweezen van de Provincie uit geen andere Takken zoude zyn samengesteld, dan uit het beloop van *geconsenteerde*, en, *alzo*, by de Ingezetenen gecontribueert en opgebragt werdende Penningen; en ten *Tweede*, dat alle die Penningen tot zekere *byzondere* en *onderscheidentlyk* bepaalde eindens zouden zyn geaffecteert en geschikt: de *Eerste* van welke stellingen weinig bestaanbaar is met de gesteltheid van een souveraine Provincie, die, gelyk alle andere souveraine Staaten, Dominiaale Inkomsten en Regalien bezit, waar van het import, schoon gering en modicq, egter een integreerend gedeelte van 's Lands Middelen en Inkomsten helpt uitmaaken; zynde tot rescontre van de *Tweede* stelling alleen genoeg, dat nergens eenig schyn of schaduw van dusdanige onderscheidene affectatien van 's Lands Middelen en Inkomsten gevonden werd, waar door eene uitgave van Penningen tot conservatie en beveiliging van eene der voornaamste bezittingen van de Republicq, de naam zoude moeten wegdraagen van eene DIVERTEERINGE van 's Lands Penningen tot geheel andere gebruiken, als waar toe dezelve zyn geconsenteert en opgebragt.

Dat de Heeren van de Ridderschap wyders zig niet genoeg konden verwonderen over het gebruik by de *nog nadere Aanteekening* gemaakt van de Periode in het meerged. 14 Art. voorkomende onder de bewoordingen. „ Item in belastingen van Steden, „ Persoonen of Goederen." Want, dat de Text van dit Art. vergeleeken werdende met het *anterieur* Reglement van den 17 Maart 1581, daar uit ten

ovet-

overvloede confteert, dat door deze woorden gezien word op BYSONDERE *belastingen*, *eenige* Steden, Perfoonen of Goederen IN HET PARTICULIER betreffende, in eene *onderscheidene* zin van *generale en algemeene* belaftingen, welke tot ftuur van de gemeene zaak, ter voldoeninge aan ingewilligde *Beeden* en *Subventien* geheeven wierden: nademaal in *beide* Reglementen het *eerste* Claffis van zaaken, waar in de overftemming uitgefloten werd, door *even die zelfde*, reeds voor de erectie van de Republicq, en onder de Graaflyke Regeering gebruikelyke benoeming van *Beeden* en *Subventien*, werd uitgedrukt, en de gemelde Periode in deze *jongst* gearrefteerde WET eene *Ampliatie* behelft, welke in het voorig Reglement niet te vinden is, ten duidelykfte bewyze, dat door deze *nieuwe* byvoeging beoogt werden alle *particuliere* belaftingen, welke onder de eerftgemelde denominatie niet direct waren begreepen, zulks dan by deze twee Reglementen, de aloude vryheid van Confenten in het ftuk zo van *algemeene* als *byzondere* BELASTINGEN ten kragtigfte werd geftaaft en beveftigt.

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat het ook was *deze* vryheid van Confenten in materie van BELASTINGEN, waar van met regt gezegt konde worden, „ dat dezelve de grondflag „ is, en al voor dato van het formeeren van deze „ Republicq het voorname fundament geweeft is, „ waar op de vryheid van 's Lands Ingezeetenen „ heeft vaftgeftaan."

Dat het *deze* vryheid was, dewelke door de Vroedfchap der Stad Haarlem by zekere uitvoerige *Aanteekening* onder de Notulen van den 2 en 3 Octob. 1671, op het nadrukkelykfte was ingeroepen, met aanwyzinge van een principaale grond en reeden, waar op deze vryheid verftaan moeft worden te beruften, hier in beftaande, „ dat van *zodanige* Con„ fenten dependeerden, de neering en het welvaa„ ren van de Ingezeetenen der refpective Steden, „ en dat, vermits niemand daar van beeter oordee„ len of gevoelen konde, dan zy, aan wien in ieder „ van dezelve Steden was aanbevoolen fpecialyk

'S GRAVENHAGE.

„ zorge te draagen voor de Ingezeetenen van haar „ Stad, en op haar subsistentie en welvaaren te letten, zy dan ook omtrent zodanige Consenten „ niemand anders dan hun eige oordeel en goedvinden konden admitteeren."

Raport over het inhouden van penningen door de Stad. Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat het al mede was de volkomen liberteit van Consenten *in materie* van BELASTINGEN, waar omtrent de Regeering van Amsterdam by de bekende Aant. van 31 Jan. 1684, zig aldus had doen hooren:

Dat nademaal van zodanige Consenten dependeerde het welvaaren en subsistentie van de Ingezeetenen van haar Stad, niemand daar van beeter konde oordeelen, als zy zelve, en dat de Regenten van de andere Steden, of min bekwaam, of min gevoelig zynde aangaande de Interessen der voorn. Ingezetenen, dezelve zeer geincommodeert, ja geruineert zouden kunnen worden, indien aan de meerderheid van de Leden wierd gelaten de faculteit, om haar, ongeagt de oppositie van haar eige Regenten, te mogen belasten, gelyk ook haar Ed. onbewust waren, dat in materie van notable Belasting van de Gemeente over het aanneemen en onderhouden van een aansienlyk getal Krygsvolk, van het aanvaarden van een Oorlog, en generalyk van eenige andere zaaken, die een vervolg van merkelyk nadeel of belasting van de Gemeente zouden konnen hebben, zelfs, alschoon de nood en bescherming van het Land zulks mogte hebben gerequireerd, eenige Conclusie by overstemming van de voorn. Stad is genoomen.

En dat het laatstelyk in deze zelfde *vryheid* van Consenten in materie van BELASTINGEN was, waar aan de Heeren van de Ridderschap by de *Contra-Aanteekening* hunne religieuse aankleeving, op het ernstigste, hebben verklaart en te kennen gegeven, zo als zy, herhaalende de substantieele inhoud van hunne daar by reeds gedaane betuiging, alsnog, verklaaren gantsch aliëen en afkeerig te zyn van plaats te willen geeven aan Conclusien by overstemming in zaaken, welke, van een *bezwarende uitwerking* voor 's Lands Financien zynde, even daar door *een gevolg van* BELASTING voor de Ingezeetenen zoude konnen na zig trekken.

Dat

Dat gelyk de Resolutie van haar Ed. Gr. Mog. tot het zenden van een Renfort Troupes naar de Colonie van Suriname, en het daar op gevolgt besluit, houdende *Consent* in eene Petitie voor de daar toe benodigde kosten, beide door de Regeering der Stad Amsterdam zo hevig aangetast en geoppugneert, geen ander *Financieel*, en tot de meerged. WET, eenigsints, betrekkelyk onderwerp had gehad, dan een voor de Financie zeer gering en modicq debourseme nt van ruim *agt en vyftig duizend guldens*, uit de Provinciaale Kasse, het zo ook aan een ieder niet minder vreemd als onbegrypelyk moest voorkomen, hoe men van de zyde dier Regeering, in een geval van dien aard, had konnen goedvinden, eene beschuldiging van nulliteit en onbestaanbaarheid tegens die Resolutie op te werpen, en *tot het uitterste toe* te vervolgen, door de verkeerde inroeping van een WET, waar in het gebruik der bewoordingen van BEEDEN, SUBVENTIEN en CONTRIBUTIEN, overgenoomen van het geen onder de Regeering der Graven, omtrent het *eisschen*, *inwilligen* en *heffen* van Middelen en Lasten, tot stuur van de gemeene zaak, plaats was hebbende, zonneklaar aanwyst, dat het daar by gestatueerde op zaaken van de natuur als deze niet toepasselyk kan werden gemaakt, zonder te gelyk de validiteit en het bestaan van alle Resolutien en Dispositien van Staat, waar in eenige *nieuwe*, schoon allergeringste, uitgaven van Penningen uit 's Lands Kasse geraakt zyn, aan de eenpaarige bewilliging van alle de Leden te onderwerpen en onderhevig te doen zyn, en dus de kragt en werking van de *eerste* by deze *Wet* vastgestelde uitzondering, die gelyk alle andere Exceptien, *de generaale regel*, admitteerende eene afdoening by *meerderheid*, in alle niet duidelyk *geëxcipieerde* gevallen, confirmeert; zo verre uitte breiden, dat daar onder alle *Financieele* objecten tot de minste toe begreepen zouden zyn.

's GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat het verre van daar was, dat een diergelyk begrip over de wyduitgestrektheid der meergem. eerste uitzondering by de Regeering van Amsterdam VOOR HEEN zoude hebben gehuisvest; want dat onder de gevallen, in 's Lands Registers voor handen,

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

van Conclusien by pluraliteit genoomen in zaaken, waar omtrent de meerged. WET aan de zyde der *minderheid* wierd gereclameert, het niet ontbrak aan de zodanige, waar in die Regeering had geconcurreert, en medegewerkt, om het besluit, schoon voor de Financie, uit hoofde van het aansienlyk montant der te doene uitgave, gansch niet onverschillig, egter in weerwil van eene contradictie op even die zelfde WET gegrond, voort te setten en stand te doen houden.

Dat daar van een merkwaardig Exempel voorkwam in haar Ed. Gr. Mog. Notulen van den 7 Aug. 1 Oct. en 10 Dec. 1664, als waar uit te zien is, hoe dat eene voorsiening tot conservatie van Dyken omtrent de Helder en Huisduinen, waar van de kosten op niet minder als *tweemaal honderd en negen en veertig duizend guldens* waren begroot, niet tegenstaande het NON CONSENT en de *Contradictie* der Heeren Gedeputeerdens van de Stad Leyden gearresteert en by meerderheid tot Conclusie gebragt zynde geworden, welgem. Heeren volgens speciaale Last van de Heeren hunne Principaalen daar tegens hebben gedaan Aanteekenen, *dat zy de Conclusie niet konden aanzien nog gedoogen, alzo de zaak, als impliceerende*, gelyk by die Aanteekening werd gezegt, *notoire belasting van de Financie, van zodanige natuur was, dat daar in volgens de gronden en fundamenten van de Regeering geen overstemming vallen, nog anders, als by eenpaarigheid van de Leden geconcludeert konde worden*; dat welgem. Stad de zaak by die Aanteekening niet laatende, zo verre, *dog ook niet verder*, is gekomen, dat zig ook eenige weeken daar na by expresse propositie aan hun Ed. Gr. Mog. heeft geaddresseert, en inhæreerende de middelen van de voorgaande Aanteekening en protestatie, geinsteert, *dat de voorsz. pretenselyk genomen Resolutie mogte werden gehouden voor ongeconcludeert, en alles in sodanige termen van deliberatie herstelt, dat daar op by alle de Leden, en zulks mede van wegens haar Stad, als nog vryelyk zoude mogen werden geadviseert*, met dit verder aanmerkelyk *secundair* bygevoegt verzoek, dat by ontstentenisse en weigering van het eerstgem., hun Ed. Gr. Mog. *by* ex-

explicatie of declaratoir zouden gelieven te verklaaren, of wanneer in het toekomende in omvrage mogte werden gebragt zaaken van gelyke natuur, te weeten, de zodanige, waar toe eenige notable subsidie of geldmiddelen, tot bezwaar van des gemeene Lands Financie, zouden werden gerequireert, en eenige Leden, of, wel alleen een Lid, het zelve kwam tegen te spreeken, zodanig Lid of Leden zouden konnen werden overstemt; werdende dit verzoek, *om explicatie of declaratoir* met deze reden aangedrongen. „Dat door eene Conclusie by *meerderheid* in de voorsz. zaak aanleiding was gegeven „ om te denken, *dat haar Ed. Gr. Mog. luxeerende* „ van de gereclameerde Reglementen in het stuk „ van overstemming, en van de grondslagen der ge- „ meene Regeering, wel van verstand zouden mogen „ zyn omme *indifferenter* in alle zaaken, zelfs ook „ in die geenen, die, *of uitdrukkelyk, of implicité, en* „ *bygevolg, met haar zouden sleepen een algemeene be-* „ *zwaarnisse en verminderinge van 's Lands Middelen* „ *en Financie*, met de pluraliteit der Leden, en by „ overstemminge te concludeeren, omtrent welke „ maxime niet gaarne in de onzekerheid zouden bly- „ ven fluctueeren, en wes aangaande zy zig bevoegd „ oordeelden, om door middel van het voorsz. de- „ claratoir de nodige *gerustheid* te vragen:" dat deze instantien weinig tyd daar na wederom herhaalt, egter van geen ander gevolg zyn geweest, dan dat de verdere Leden, even zo weinig redenen vinden, om aan het *eerste* en *principaale* verzoek tot intrekking der genoome Resolutie, als aan het *tweede* en *secundaire* ter bekoming van de verlangde *gerustheid*, te defereeren, de Heeren Burgemeesteren en Regeerders der gem. Stad door hun Ed. Gr. Mog. serieuselyk zyn verzogt geworden, HAAR IN DEZEN NIET TE WILLEN FORMALIZEEREN, *maar zig met de andere Leden dienthalven te voegen.*

's GRAVENHAGE.

Rapport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat het ook verre van daar was, dat de Registers van laatere tyden eenig voorbeeld zouden opleveren tot staaving van zodanige stellingen, welke daar heen gaan, om alle *overstemming* uittesluiten in zaaken, waar toe slegts eene modicque en geringe uitgave van Penningen uit 's Lands Casse vereischt word, dat men

daar

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

daar en tegen een *recent* geval ontmoet, waar in het tegengestelde van dien, door het gedeclareert begrip van hun Ed. Gr. Mog., ten vollen gewettigt is geworden; dat men daar mede in het oog heeft de Resolutie van den 30 July 1762, houdende authorisatie op de Gecommitteerde Raaden, om op het Territoir van een nabuurige Provincie zodanige werken te doen aanleggen, welke by de *meerderheid* der Leden, tot afwending van het gevaar van Inundatie voor een gedeelte dezer Provincie, dienstig wierden geoordeelt en waar van de kosten een importante som van *vier maal honderd en vier en tagtig duizend guldens* kwamen te beloopen; zynde die Resolutie by pluraliteit van stemmen, met contradictie en protest van de Steden *Dordrecht*, *Gorinchem*, *Schoonhoven* en *Purmerende*, alsoo gearresteert, na dat deze *vier* dissentieerende Steden alvorens by de Ridderschap en de overige Leden hier al mede eenstemmig met de Stad Amsterdam wel versogt waren, de Heeren hunne Principaalen, tot eene toereikende Last te permoveeren, dan welk verzoek, uitwyzens haar Ed. Gr. Mog. Resolutie van den 23 Juny daar bevorens, verselt en gepaart was met deze *denunciatie*, „ dat haar Ed. Gr. Mog.,
„ omme zig aan de gevolgen, welke door het langer
„ ophouden van die zaak zigtbaar te dugten waren,
„ niet verders verantwoordelyk te stellen, *niet lan-*
„ *ger zouden kunnen afzyn daar van, op alle wyze in*
„ *billykheid en* NB. VOLGENS DE ORDRE DER VER-
„ GADERING, *een afkomst te maaken.*

Dat men hier mede overgaande tot een ander Poinct, waar omtrent het tegenwoordig sentiment van de Regeering der Stad Amsterdam met regt gezegt konde worden van het constant en onveranderlyk begrip der Heeren van de Ridderschap te verschillen; het zelve bevonden wierd hier in te bestaan, dat, daar de Ridderschap in den jaare 1743, ter gelegenheid, dat zekere niet alleen *zwaarwigtige* zaak, maar in 't byzonder zulk een zaak; de welke een notabel bezwaar voor de Financie, en by vervolg eene Belasting voor de Ingezetenen kwam te importeeren, by meerderheid van stemmen tegen de Aanteekening en het Protest van *twee* Leden was gearresteert, met

dit

uit gevolg, dat zedert ook in die zaak met *die zelfde meerderheid* een *Consent* in een Petitie tot een zeer aanzienlyke somme van Penningen gebragt is tot conclusie, de Ridderschap by eene Contra-Aanteekening in die zaak had geavanceert, dat de dispositie van het meergen. Reglement, 't welk door de dissentieerende Leden was ingeroepen, alleen betrekkelyk gemaakt konde werden „ op *nieuwe* Consenten of „ Consenten, die *rauwlyx* gedragen wierden, en „ geensints op de *executie* van reeds gedragen Con„ senten, of op Consenten die reeds in de vorige ge„ drage Consenten opgeslooten waren:" Deze Contra-Aanteekening door de Regeering van welgem. Stad voor de hunne was geadopteert en aangenomen geworden, die zelfde Stad, *thans*, van dit gegrond en regtmatig begrip zo ver is afgeweeken, van by de *nog nadere Aanteekening* een sustenue te voeren, daar heenen strekkende, om alle overstemming in materie van Petitie generalyk, indistinctelyk, en zonder eenig onderscheid van de *Eindens*, waar toe dezelve gedaan werden, geheel uitte sluiten, en het effect van zodanige Petitien, van de Contradictie van een eenig Lid, afhankelyk te maaken; eene stelling, welke niet anders dan van de schroomelykste gevolgen voor de veiligheid van den Staat, voor deszelfs Regten, Vryheden en Bezittingen zyn kan, als waar door een deur werd geopend om de nuttigste besluiten, ter bevordering van de heilzaamste Eindens genoomen, van hunne kragt en werking te berooven, en geheel vrugteloos te maaken.

'S GRAVENHAGE. *Rapport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.*

Dat de Ridderschap daar en tegen altoos begreepen heeft, en nog begrypt, dat alle maatregelen en voorzieningen, welke ter bevordering van 's Lands belangen, tot beveiliging van de Republicq in 't generaal, of van de een of andere van haare Bezittingen in 't byzonder, eenmaal, met eenpaarige bewilliging van alle de Leden zyn vastgestelt, immers, en in allen gevallen *zo lang* standhouden en volkoome effort forteeren moeten, als men by gebrek van genoegzaame Informatien en berigten in de *onzekerheid* verseert, of de redenen en oorzaaken, welke de nuttigheid van die maatreegelen en voorzieningen bevorens aangeraa-

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

raaden, en derzelver noodzaakelykheid daar gesteld hebben, niet, als nog, in de volste kragt en nadruk zyn subsisteerende.

Dat gelyk die generale regel op de fondamenteele en onwankelbare gronden van alle welgestelde Regeerings constitutien dermaten geradiceert en gevestigt was, dat daar van nimmer, in eenig geval, om eenigerley reden of prætext, hoe ook genaamt, geluxeert en afgegaan konde werden, die zelfde regel in het tegenwoordig geval van een volkome applicatie was geweest, en daarom ook voor de Ridderschap, en de 17 Leden die dezelve zyn gevolgt, tot een vaste rigtsnoer had verstrekt: want dat het onwederspreekelyk was, dat by haar Ed. Gr. Mog. Resolutie van den 2 Nov. 1772, confirmatoir aan het Generaliteits Raport van den 26 Oct. daar bevorens, met eenparige bewilliging, is geresolveert, een toereikend Corps Troupes naar de Colonie van Suriname, tot afweering van het aldaar dreigend onheil, te zenden; dat by die Resolutie geen de minste bepaaling omtrent de tyd van het verblyf dier Hulptroupes in de Colonie gemaakt is, nogte gemaakt heeft konnen werden, dewyl diergelyke Expeditien nooit eenige andere *tydbepaaling* konnen toelaten, als het altoos *onzekere* Termyn, dat verloopen kan, eer de onlusten gedempt zyn, en de gestoorde *rust hersteld* is; dat by die Resolutie mede goedgevonden *zynde*, dat by provisie, tot het vinden van *de meestnoodzakelyke* en eerstbenoodigde Penningen voor deze Expeditie een som van *vyftig duizend guldens by Leening*, uit het verhoogde Last- en Veilgeld zoude werden geligt, de bepaaling van het fonds tot verval der kosten van al't geen ter dier zake vereischt zoude werden, aan een nader onderzoek is gerenvojeert.

Dat, inmiddels, nog meerdere Penningen uit het voorsz. Last- en Veilgeld ten zelve einde, by Leening, zyn gebruikt, tot dat eindelyk in de maand July van het gepasseerde Jaar, by de hand zynde genoomen de deliberatien over het vinden van een fonds tot verval der kosten van deze Expeditie, het zy dan, door de invoering van eene extraordinaire belasting op de Coloniers en Planters, 't zy door middel

del van eene Petitie, *ten lasten van den Lande*, dit's laatste middel, wederom, met *gelyke eenparigheid*, is geamplecteert, zo als dan ook by Resolutie van haar Hoog Mog. van den 22 July 1774, geconfirmeert door die van haar Ed. Gr. Mog. van den 30 daar aan volgende, de Raad van Staaten is versogt ten voorsz. einde een Petitie te formeeren, volgens zekere Memorie by die Resolutie gevoegt; dat het een waarheid is, dat by de bovengem. Resolutie en Petitie het Montant der kosten van de *geheele* Expeditie is begroot op een som van 500000 guldens, zynde het beloop waar op die kosten by de voorn. Memorie waren bepaald na de calculatie, *dat*, of zo als daar word gezegt, GEREEKENT *dat de Troupes niet zullen repatrieeren dan in het Voorjaar* 1775; dog dat het is ten uitersten geaffecteert en ongepast, dat men by de *nog nadere Aanteekening* aan deze Resolutie en Petitie die gedaante heeft getragt te geven, even als of daar by eene volstrekte bepaaling en een *positive* determinatie aangaande het verblyf der Troupes in de Colonie gemaakt en vastgesteld zoude zyn: dat men, immers, zonder de waarheid manifest geweld aan te doen, niet kan ontkennen, dat, by het neemen dezer Resolutie en doen formeeren van die Petitie, het eenig onderwerp van deliberatie zig alleen bepaalde tot de vaststelling van het fonds, waar uit de kosten der Expeditie gevonden zouden werden, zonder dat *te dier tyd* nog ietswes was voorgekomen, waar door tot eene directe bepaaling, omtrent het korter of langer verblyf der Troupes, of nopens het *al* dan *niet* continueeren van het verleende secours, de minste aanleiding was gegeven: en daar niets bekender is, dan dat by het opmaaken der cieringen, of begrootingen van kosten, welke tot een *Basis* van diergelyke Petitien moeten dienen, het *begin* der Expeditie als een vaste TERMINUS *a quo*, dan het *uiteinde* niet anders dan by *calculatie*, en *suppositie* voor een TERMINUS *ad quem* gefixeert en bepaald kan worden.

GRAVENHAGE. *Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amstelдam en voorstel der Ridderschap.*

Dat het al verder buiten alle tegenspraak was, dat in de deliberatien, welke over de Missive van Zyn Hoogheid, raakende het *al* of *niet* rappelleeren of

'sGRAVENHAGE.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

renforceeren der gem. Troupes op den 16 Sept. des gepasseerden jaars zyn gehouden, de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam zig geenzints zoo finaal en uitdrukkelyk voor het Rappel van dit Corps en voor de discontinuatie van het verleende secours hebben verklaart, dat zig aangekant zouden hebben tegens het sentiment van de Ridderschap en van de verdere Leden, omtrent de noodzakelykheid om door eene voorafgaande requisitie aan Gouverneur en Raaden van de Colonie om *berigt*, de nodige informatie nopens de staat der zaaken aldaar te bekomen, maar dat die Heeren geweigert hebben te bewilligen in een voorslag, met geen ander oogmerk, en tot geen ander einde ingerigt, als om dit Auxiliair Corps door een modicq Renfort op de been te houden, de verdere vermindering en de totale wegsmelting van het zelve te voorkomen, en eene gepaste en nodige sorge te draagen, dat, het geen eenmaal met eenparige toestemming van alle de Leden was gearresteert, geresolveert en geconsenteert, het verleenen, namentlyk, van een toereikend secours aan deze noodlydende Colonie, niet, hangende de finale deliberatie, en in eene by de gem. Stad zelve erkende *onzekerheid* in wat termen het berigt van Gouverneur en Raaden zoude konnen uitvallen, buiten zyn geheel mogte geraaken, maar zo lang in stand zouden blyven, tot dat met volleedige kennis van zaaken over *het al of niet* continueeren van het verleende *secours, finaal* gedelibereerd en geresolveerd zoude zyn.

Dat de Heeren van de Ridderschap alhier een ruim veld zouden vinden om uit te weiden, omtrent de waarheid van het geen door de Ridderschap, weleer, by zekere door de Regeering van de gem Stad geadopteerde *Contra-Aanteekening* was gezegt, en in dit geval zo sterk als ooit bevestigt is geworden, *dat het oordeel van de Meerderheid doorgaans voor zig heeft de præsumtie van het* BESTE *te weesen;*

Een oordeel van de meerderheid in dit geval, *eerst*, door de eenparige Resolutien van alle de overige Bondgenooten gesterkt, en *als nu* by de uitkomst der zaaken, en door het ingekomen Berigt van Gouverneur en Raaden niet dan te veel gewettigt: maar dat

de

de Heeren van de Ridderschap præfereerende zig al- leen bezig te houden, met het direct onderwerp van dit hun Vertoog, alsnu wat nader tot de byeentrek king en vergelyking van de wederzydsche gevoelens over het verstand en de applicatie van het meerge dagte Reglement zullen toetreeden,

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat aan de zyde van de Ridderschap in de delibe ratien over deze gantsche zaak, en by hunne *Contra-Aanteekening*, geen andere gevoelens nopens het ver- stand van dit Reglement zyn voorgebragt of gevoed, en ook geen andere *explicatie* aan deze *Wet* gegeven zyn, dan die zig concentreeren en zaamenloopen in deze stellingen, dat deze Wet zeer verkeerdelyk en ten onregt werd toegepast op Voorslagen of *Petitien*, welke, slegts een modicque en geringe uitgave van 's Lands Penningen requireerende, van geen bezwa- rende uitwerking voor 's Lands Financie, nog van ee- nig gevolg van belasting voor de Ingezetenen konnen zyn; en bysonder ook op Voorslagen of Petitien, niet anders behelsende, dan eene voorziening, waar door het geen eenmaal, *met eenparigheid*, tot nuttige ein- dens en oogmerken is vastgesteld, provisioneellyk, hangende de nadere deliberatien ten principale, en in afwagting van het nodige tot een finaal besluit, in zyn geheel gehouden, en in zyn primitive stand be- waart werd.

Dat men aan de zyde der Regeering van meergem. Stad, daar en tegen, door het inroepen van deze *Wet, in dit geval*, en door de stellinge by de *nog nadere Aanteekening* nopens de generaale applicatie van dezelve in materie van Petitien, hoe ook genaamt, zonder on- derscheid van de *grootheid of kleinheid* van de gepeti- tioneerde som, en zonder distinctie tot welke *einden* dezelve gedaan werden, veel te duidelyk doet zien; hoe de gem. Regeering op die zelfde gronden voort- gaande, by voorkomende gelegenheden zig bevoegt zoude konnen oordeelen, om door de preponderance van haar *negative* stem, de geheele kragt en werking van alle besluiten, ter bevordering van 's Lands be- langens, schoon met gemeen overleg en eenpaarige bewilliging eens genomen en gearresteert, terstond te doen verdwynen, *zo ras* eenige meerdere kosten ge-

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

vordert, en eenige nieuwe of Suppletoire Petitien gedaan werden, om zodanige nadere voorzieningen werkstellig te maaken, welke tot geen andere einden zyn dienende, als om het eenmaal met volle eenpa- righeid vastgestelde, hangende de onzekere uitslag van de nodige Informatien en Berigten nopens een meerdere of mindere noodsakelykheid, tot verdere executie en voortzetting van het zelve, niet buiten zyn geheel te brengen.

Dat de Heeren van de Ridderschap met geen andere gevoelens bezielt, en door geen andere dryfveeren bewogen, dan die voortkomen en hun oorsprong hebben uit de innige overtuiging, van in de loop van deze deliberatien, en by het doen opmaaken der Conclusie by de meerderheid, zig alsints te hebben gedragen overeenkomstig de pligten, welke de gezamentlyke Leden, zo onderling, als aan den Staat verbinden; ook niet schroomen, het oordeel van elk Onpartydige in te roepen *om te* bepaalen wat 'er zy van eene Beschuldiging by de *nog nadere Aanteekening*, zo ongegrond als onbedagtzaam gemoveert, als of by de *Contra-Aanteekening* zodanige explicatie aan het Reglement op de Staatsvergadering zoude zyn gegeven, waar door de eenige grondslag der vryheid van 'sLands Ingezetenen wel haast geheel en al den Bodem zoude zyn ingeslagen; *om* te beproeven wat men denken moet van eene accusatie, met even zo *weinig grond*, en geen mindere onbedagtzaamheid tegens *de Heeren* van de Ridderschap, en tegens de met hun instemmende 17 Leden ingebragt, als of by dezelven een toeleg zoude hebben geresideert, om in het stuk van overstemming *nieuwe Wetten* te maaken, met verbreking van het *fundamenteele Verdrag*, „ waar by de „ Regeering der Stad Amsterdam de *Spaansche* zyde „ verlaaten, en die der Staten gekozen heeft, en in „ aanmerking van welk Verdrag, gem. Regeering, „ ten aanzien van haar 18 Mede-Leden, geconsideteert moet werden als een *Partye-Contractant*, en „ mitsdien geen *nieuwe Wetten* van de andere zyde be- „ hoeft te ontfangen;" en eindelyk *om* te beslissen, waar voor men houden moet het zo zeer gevanteert *nadeelig effect*, het welk uit eene conclusie *by meerderheid,*

heid, in het voorhanden geweest zynde geval, te dugten zoude zyn. en tot het *corrigeeren* van welk prætens nadeelig effect, voor zo veel hen aanging, misgaders te bekoming van de *vereischte gerustheid* tegens de meergem. explicatien, en tegen alle verdere *onderneemingen* daar op gefundeert konnende werden, men thans ziet gebeuren, dat door Heeren Burgemeesteren en Regeerders van gem. Stad het middel van eene inhouding van 's Lands Penningen daadelyk in het werk is gestelt.

'S GRAVENHAGE.

Rapport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat de Heeren van de Ridderschap voorts ook met die zelfde gevoelens, en met dat zelfde vertrouwen aan een bedaard, onbenevelt, en onzydig oordeel willen onderwerpen de beslissing van de Vraag, aan wat zyde de bevoegtheid tot het afvorderen van eene vereischte *gerustſtelling* behoord te werden toegekent? en of het niet veel eer zyn de Heeren van de Ridderschap en de 17 Leden, met wien zy het genoegen hebben in dezelfde gevoelens ten deze te staan, die met oneindig meerder regt van de welgem. Regeering de nodige *gerustheid* zouden kunnen vorderen, tegen de gevaarlyke, en voor 's Lands belangens allernadeeligste gevolgen, welke te dugten zyn, wanneer de meergen. *Wet* by voorkomende gevallen altoos indistinctelyk gereclameert en toegepast zoude werden, op zodanigen Petitien die niet rauwlyks voorkomen, nog op zig zelve bestaan, maar met een anterieur eenpaarig besluit eene directe relatie, en het naauwe verband, zyn hebbende, en tegens alle onderneemingen, welke op die verkeerde applicatie gefondeert zouden kunnen werden?

Eene *bevoegtheid*, waar toe zig voor de Ridderschap en de 17 Steden nog te meerder grond zoude opdoen, uit aanmerking, dat het aan welgem. Regeering thans behaagt haar Mede-Leden te *herinneren* een *fundamenteel Verdrag*, waar van den inhoud, voor zo verre het grootste gedeelte, zyn betrekking heeft tot zaaken, die reeds voor lang hun volkome accomplissement hebben verkregen, en waar by wel gevoegt is een solemneele stipulatie tot *conservatie van de Privilegien, Handvesten, Costumen, Keuren, Regten en Usantien dier Stad*, waar van de verbindende kragt

 door

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inbouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

door de Heeren van de Ridderschap gaarne erkent werd, en waar aan steeds genegen zyn op alle wyze gestand te doen: dan welke verbintenis, als gegrond op de generale pligten en betrekkingen de gezamentlyke Staats-Leden onderling vereenigende, niets anders behelst, dan het geen, waar toe elk Lid tegens over zyn Mede-Lid, en de Leden gezamentlyk, zelfs buiten eenig speciaal Verdrag, ten duurften zyn verpligt en verbonden, ten waare men aan de zyde van gem. Regeering uit de ingeroepe qualiteit van *Partye-Contractant* ietwes zoude willen afmeeten, byzonder in het stuk van overstemming, het welk tegens de waare en aloude constitutie van de Souverainiteit in den boezem van 19 Leden gemeenschappelyk *pro indiviso* berustende, voorwaar, niet weinig zoude aanloopen.

Dat de Heeren van de Ridderschap hier mede zullende naderen ter beschouwing van het *Middel*, waar van de meergen. Stad zig heeft bediend ter bereiking van zodanige *eindens en oogmerken*, wier illegaliteit en onwettigheid by het voorgededuceerden op de evidentste wyze is betoogt, zig niet lang bezig zouden houden met een vertoog van de hooggaande informaliteit en onbestaanbaarheid van een *Middel*, het welk by de *denunciatie* vervat by de *nog nadere Anteekening*, beschreven werd te bestaan „ in het inbouden van een *gedeelte* der Penningen binnen dezelve „ Stad voor en ten behoeven van 's Lands gemeene „ Kasse geheeven werdende, *ter concurrentie van de* „ *somme, dewelke die Stad wegens de Provincie van Hol-* „ *land zoude hebben moeten betaalen, by aldien de voorsz.* „ *Petitie had geconsenteert.*" Zynde de alsnu ingehoudene som, by de *nadere Acte*, waar door de gedaane *denunciatie* gerealiseert en daadelyk uitgevoert is geworden, *nominatim* en *specificquelyk* begroot op *f* 19500-0-, als uitmakende het zogenaamde beloop van eene geprætendeerde *Stads quote* in het Provinciaal aandeel, het welk door deze Provincie in de gemelde Petitie werd gedraagen.

Dat het bloot voorstel van dit *Middel*, al terstond, de notoire informaliteit en onwettigheid van het zelve doet doorstraalen, want dat men, te regt mag vragen,

gen, hoe of ooit in eene gezonde zin gezegt kan wer- den, dat de Stad Amsterdam, by aldien dezelve in de voorsz. Petitie had geconsenteert, een *zeker bepaald aandeel*, daar in van wegens deze Provincie zoude hebben moeten betaalen? En van waar by Burge- meesteren en Regeerders dier Stad heeft kunnen op- komen de verbeelding van eene *Stads quote*, even als of de Provinciaale quote van Holland in de uitgaven en lasten van de Unie over de respective Steden van dezelve Provincie wederom *quotesgewyze* verdeelt, en elke Stad, met een bepaald *quantum* in die uitgaven en lasten aangeslaagen zouden zyn?

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat in 's Lands Registers van vroeger tyden wel eenige voetstappen van *oude* repartitien te vinden zyn, welke, van tyd tot tyd, by het dragen van extraor- dinaris Consenten, ten behoeve van de gemeene zaak, en in tyde van nood, tot bevordering van prompte Furnissementen, wierden geformeert, dan dat in het maaken van die *repartitien* nooit een *vaste voet* is gehou- den, werdende dezelve telkens by het dragen van zoda- nige Consenten, met gemeen overleg van de gezament- lyke Leden, op nieuws gearresteert: terwyl het zo verre van daar is, dat ooit een generaale voet van re- partitie, of een vaste cynozure, des aangaande, gein- troduceert zoude zyn, dat wanneer ten dien einde in den jaare 1628, een voorslag by een speciaal Poinct van Beschryving in deliberatie gelegt was, tendee- rende *om te vinden een vaste voet van repartitie over de Steden, op dat de Heeren Gecommitteerde Raaden eens zeeker zouden mogen weezen, als eenige Consenten tot re- partitie werden gedragen, wat staat daar op te maaken, of wat in de nood van het Land daar van te wagten is*, dit Poinct, *vermits de Leden in groote dispariteit van ad- vyse kwamen te vallen*, niet heeft konnen gebragt wer- den tot conclusie, zynde de Gecommitteerde Raaden wel versogt geworden daar op Advis te formeeren, en *in het zelve te letten op de regtmatigheid van de ge- legenheid van de Leden*, dog met geen ander succes, dan dat daar in by continuatie is gedifficulteert gewor- den, blykens de Notulen van 21 Nov., 20 Dec. 1628, 8 Maart, 2 Aug. 1629; zoals dan ook in den jaare 1652 zeker Furnissement van Penninge tot prompte vol-

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden van penningen door de Stad. Amst. en voorstel der Ridderschap.

doening der Provinciale quote in eene Petitie tot beveiliging van de Zee, door de respective Steden, by wegen van Leening opgebragt zullende worden, en daar toe eene *repartitie* over dezelve Steden geconsenteert zynde, die repartitie op den 6 July van het voorsz. jaar niet anders is gearresteert, als op dien voet, en onder deze uitdrukkelyk bepaling, dat zulks geschiede, *voor deze reize, en zonder voor het toekomende in consequentie getrokken te werden.*

Dat gelyk het beramen en vaststellen van zodanige Stedelyke *repartitie* een werk was, waar toe nooit anders dan met volkome eenpaarigheid van alle de geinteresseerde Leden geprocedeert is, nogte geprocedeert heeft konnen werden, zo ook geen denkbeeld konde werden gevormt van iets, tegens het Reglement op de Staatsvergadering, verbiedende „alle „ overstemming in het geval van eenige *partyen of* „ *gedeelten* van *Contributien* onder malkanderen te „ maaken," in een ander opzigt door de Regeering van meergen. Stad gereclameert, sterker inloopende, en tegens de Ordre der Regeering met meer geweld aandruisschende, dan dat een Stad onderneemt, sig, *eigener authoriteit*, een zeker aandeel in eene Provinciale uitgave aan te maatigen, en uit hoofde van haar *non consent* in die uitgave, waar toe geen speciale Contributie van haar Ingezetenen gevorderd of geaffecteert is, verder goed vind ter concurrentie van dat *pretens* aandeel, in te houden, en aan het *Land te ont*trekken een gedeelte van die Penningen. *welke door* haare Ingezetenen op dezelfde wyze, als door alle de andere Eigenaars van Huisen binnen deze Provincie, niet by Taxatien of Omslagen door de Magistraaten geformeert, maar volgens de respective Quohiers, Staatsgewyze gearresteerd, worden geheeven, waar over aan Burgemeesteren in de Steden geene dispositie competeert, maar die in 's Lands Kas binnen de vastgestelde tyden overgebragt moeten worden, en daar buiten, nergens, *wettiglyk* konnen verblyven.

Dat alle inhoudingen van 's Lands Penningen door de een of andere Stad, om wat redenen en oorzaaken ook, voormaals ondernomen, hoe billyk en gegrond de bezwaaren van die Steden en de pretensien van haa-

haare Ingezetenen mogten geweest zyn, egter, altoos onder het Classis van zodanige feitelykheden waren gestelt, welke de hoogste afkeuring van de Souverain, hadden verdient: dan dat de gedaane inhouding in dit geval waaromtrent de belangens der Ingezetenen van de gem. Stad op geenerley wyze geraakt zyn, vooral, in geen minder graad van volstrekte nulliteit en onbestaanbaarheid geplaatst moet werden, als het geen in het midden der vorige Eeuw gebeurd is, wanneer de Regeering van een aanzienlyke Stad, te ver gedreeven door eene op zig zelfs pryswaardigen yver voor de belangens van haar Ingezetenen, die door de manifeste ontrouw van zekere *fugitive* Ontfanger van 's Lands gemeene Middelen, een importante schaden hadden geleden, hun Consent in de Verpagting van eenige van 's Lands Middelen binnen haar Stad hadde geclausuleert, door eene aantekening en denunciatie van de geleden schade of een gedeelte van dien aan het Provenu van dezelve Middelen te zullen verhaalen, deze uitstap by hun Ed. Gr. Mog. die regtmatige gevoelens heeft verwekt, waar door Hoogst. dezelve verklaart hebben de voorsz. aantekening en denunciatie *te stryden tegen de ordre en forme van de Regeeringe, en te strekken tot totale subversie van den Staat; en derhalve dezelven te houden voor nul, kragteloos en van onwaarden, en geenzints te konnen of te zullen gedoogen, dat daar op de Effecten komen te volgen*: met verdere zo ernstige als gepaste verklaaring, *dat*, ingevalle de gedreigde onderneeming, buiten verwagting, dadelyk ter uitvoer mogt werden gebragt, *daar jegens zoude werden voorzien door zodanige wegen en middelen, als tot maintien van de Hoogheid en Geregtigheid van het Land zullen zyn gerequireert*; zo als dit te vinden is in de Notulen van den 20 July 1657.

'S GRAVENHAGE.

Raport over het inhouden der penningen door de Stad Amst. en voorstel der Ridderschap.

Dat de Heeren van de Ridderschap niets verder hier by zouden voegen, als zig verzekert houdende, dat hun Ed. Gr. Mog., deze gebeurtenis in deszelfs aard en omstandigheden, naar het gewigt en ver uitsigt der zaak pondereerende, niet zullen agter laten, van hoe eer zo beter die voorsieninge te doen, waar door de Hoogheid van het Land geconserveert, en de schade, door deze inhouding van 's Lands Penningen aan de Finan-

'*s* GRAVENHAGE.

cie toegebragt, op een convenabele wyze gerepareert mooge werden.

Waar op gedelibereert, en Copie van het voorsch. geproponeerde versogt zynde door de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam, om daar op te verstaan de intentie van de Heeren hunne Principaalen, is, dien onvermindert, goedgevonden en verstaan, dat door de Heeren van de Ridderschap en verdere hun Ed. Gr. Mog. Gecommitteerdens tot het groot Besogne sal worden geëxamineert en overwoogen, door hoedanige meest bekwaame en efficacieuse Middelen het nadeelig effect van de voorsz. voor het gesag en de belangens van den Staat zo gevaarlyke en ver uitsiende *onderneeming* geprævenieert zal kunnen werden, en de Vergadering daar op, ten spoedigste, gedient van der zelver consideratien en advis.

Waar tegen wederom van wegen de Stad Amsteldam is gedaan de volgende aentekening.

Donderdag den 13 *July* 1775.

Aentek. van Amsteld. tegen de Resolutie commissor. van den 12 July. 1775.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben geprotesteert tegen de extensie van de bovenstaande Resolutie commissoriaal, op gisteren, by de meerderheid genoomen, voor *zo verre by* gem. Resolutie commissoriaal reeds *voorloopig, en* zonder eenige voorgaande deliberatie, en examen van zaken, tegen de overneeming van welgem. Heeren Gedeputeerden van de bovenstaande geheele Propositie van de Heeren van de Ridderschap, prætenselyk is gedecideert, dat de inhouding van Penningen, in gem. Propositie vermeld, zoude weezen illegaal. Protesteerende dus tegen de weigering, om dit laatstgem. point insgelyks commissoriaal te maken, en de consideratie van welgem. Heeren Gedeputeerden daar op te hooren. Reserveerende wyders aan de Heeren hunne Principaalen zodanige nadere Aanteekening en Protest, tegen zo informeele Resolutien als te rade zullen werden.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen, als mede

de de Heeren Gedeputeerden der Steden Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden, Gouda en alle de volgengende Leden, hebben tegen de voorsz. Aanteekening zodanige Contra-Aanteekening gereserveert als oordeelen zullen te behooren. enz. 'S GRAVENHAGE.

Ingevolge van de voorgem. Commissoriale Resolutie bragt de Raedpensionaris den 15 van gem. Hooimaend 1775. een raport uit van de consideratien en het advis der Heeren van de Ridderschap en verdere gecommitteerdens tot het groot besoigne, welkers inhoud blykt uit het navolgend

Extract uit de Resolutien van de Heeren Staten van Holland en West-Vriesland, genoomen in Haar Ed. Groot Mog. Vergadering, op

Saturdag den 15 *July* 1775.

De Raadpensionaris heeft ter Vergadering geraporteert de consideratien en het advis van de Heeren van de Ridderschap en verdere haar Ed. Gr. Mog. Gecommitteerden tot het groot Besogne, hebbende, in gevolge en ter voldoening van haar Ed. Gr. Mog. Resolutie commissoriaal van den 12 dezer Maand, geëxamineert en overwogen door hoedanige meest bequaame en efficacieuse middelen het nadeelig effect van de voor het gezag en de belangens van den Staat zo gevaarlyke en vooruitziende *onderneeming* van de Stad Amsterdam, door de inhouding van een gedeelte van 's Lands Penningen, geprevenieert zal kunnen worden, breeder in het Vertoog van de Heeren van de Ridderschap en Edelen, onder de Notulen van den voorsz. 12 July vermelt. *Raport van 't groot besoigne en brief der Staten aen de Stad Amst. tot goeddoeninge der gedane inhouding van 's Lands penningen.*

Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan, dat aan Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam by Missive van wegens hun Ed. Gr. Mog. de notoire illegaliteit en onwettigheid van het geen by hun ter zaake voorsz. is gedaan en ondernomen, in de kragtigste termen, en op fundament

'S GRAVENHAGE.

Raport van 't groot besogne en brief der Staten aen de Stad Amst. tot goeddoeninge der gedane inhouding van 's Lands penningen.

ment der redenen en gronden in het bovengemelde Vertoog van de Heeren van de Ridderschap vervat, zal worden voorgehouden, en dat dezelve daar benevens op het serieuste zullen worden aangemaant en geëxhorteert, om de gedaane afkorting van 's Lands Penningen ten spoedigste te repareeren, en door een prompt furnissement der ingehoudene Gelden het nadeelig effect van eene tegens de hoogheid en regten van hunner Ed. Gr. Mog. indivise souverainiteit zo strydige onderneeming, hoe eer zo beeter, te doen verdwynen; en dat ten dien einde aan Burgemeesteren en Regeerders voorn. zal worden geaddresseert de Missive hier na volgende geïnsereert.

Erntfeste, Wyze, Voorsienige, Discrete, Lieve, Getrouwe.

Het is met veel verwondering, en geen minder ongenoegen, dat Wy by de byeenkomst van Onze ordinaris Vergadering hebben vernomen, dat UE. van zig hebben konnen verkrygen, om de *denunciatie*, gedaan by derzelver nog nadere Aanteekening, onder Onze Notulen van den 14 Dec. des voorledenen jaars, betrekkelyk tot Onze Resolutie van den 29 Sept. en 17 Nov. daar bevorens, concerneerende het zenden van een modicq renfort Troupes naar de Colonie van Suriname, daadelyk, te realizeeren *en ter* uitvoer te brengen, door de feitelyke *inhouding* van een gedeelte van die Penningen, welke ten behoeve van 's Lands Kasse in UE. Stad geheeven werden, en zulks ter concurrentie van derzelver zogenaamde Stads quote in de Petitie voor de kosten van het voorsz. Renfort.

Wy konnen niet verbergen, dat een onderneming van dien aard zodanige gevoelens by Ons heeft verwekt, dewelke niet toelaaten, dat Wy met een onverschillig oog zouden aanzien, dat eenig Lid van Onze indivise Souverainiteit zig tegens een besluit van Onze souveraine Vergadering, door den weg van feitelykheden, zoude komen te verzetten, en tot redres van eenig voorgewend bezwaar, daar in ge-

gelegen, zig aanmaatigen, van aan het gemeene Land Gelden te onttrekken, welke tot Onze Provinciaale Inkomsten en Middelen zyn gehoorende, en waar over aan niemand van de Leden eenige privative dispositie competeert.

Wy oordeelen het onnodig Ons bezig te houden met een uitvoerig betoog aangaande de allenthalve nulliteit en doorslaande onwettigheid van het geen door UE. ten deze is ondernoomen, terwyl Wy Ons refereerende tot het ampel Vertoog door de Heeren van de Ridderschap en Edelen, deswegens, in Onze Vergadering ingelevert, ten vollen verzekert zyn, dat UE., plaats gevende aan een bedaarde overweging van de waare toedragt dezer geheele zaak, overtuigt zullen moeten werden, dat aan het Reglement op het beleid van onze Vergadering in het stuk der overstemming, door het formeeren van eene Conclusie by de pluraliteit in de gemelde zaak, en door het geen, tot overbodige justificatie van dezelve, by de Contra-Aanteekening van de Ridderschap en 17 Steden is geavanceert, geene de minste atteinte is toegebragt; nadien het voorf. Reglement, nooit, met minder regt gereclameert konde werden, dan in de termen van eene deliberatie over geen ander, of gewigtiger onderwerp verseerende, als eene modicque uitgaave van Penningen, eeniglyk geschikt om de maatregelen tot bescherming van de gem. Colonie, op de gedaane instantien van wegens UE. Stad, en met eenparige concurrentie van alle de Leden beraamt en genomen, by provisie, en zo lang stand te doen houden, tot dat de finale deliberatie over de continuatie of discontinuatie van die zelfde maatregelen, door de nadere berigten, nopens den actueelen staat der zaaken, aldaar, tot de noodige maturiteit gebragt zoude zyn.

Billyk hadden wy dan ook verwagt, dat de geringheid van het object, waar toe zig het verschil omtrent het *al*, of *niet* afzenden van het voorsz. Renfort heeft bepaald, een genoegzaam motif op zig zelfs, en buiten alle andere considératien, voor UE. zoude hebben uitgelevert, om zig te weerhouden

tot

's GRAVENHAGE.

Raport van 't groot besoigne en brief der Staten aan de Stad Amst. tot goedkeuringe der gedane inbouding van 's Lands penningen.

'S GRAVENHAGE.

Rapport van 't groot besogne en brief der Staaten aen de Stad Amst. tot goeddoeninge der gedane inhouding van 's Lands penningen.

tot zodanige *uitterstens* te komen, waar van het gebruik, nimmer, in eenigerley geval, kan werden gewettigt, en waar van de pernicieuse en verderfelyke gevolgen, niet anders, als tot subversie van de ordre der Regeering, en tot ruïne van den Staat, konnen uitloopen; Ja, billyk hadden Wy verwagt, dat het gepasseerde met opsigt tot een gantsch *andere* en *gewigtige* zaak, waar omtrent het gevoelen van UE. Stad met dat van alle de verdere Leden, tot dus verre, is discrepeerende geweest, en de wyze, op welke, de deliberatien over die zaak zyn beleid geworden, UE. ten overvloede geconvinceert, en tot volkome *gerustheid* voor UE. verstrekt zoude hebben, dat Wy het maintien en de ongekreukte handhaving der fundamenteele Wetten van den Lande te zeer ter harten neemen, om, immer of ooit, de hand te leenen tot eenige *Overstemming* in zaaken, welke volgens de ware zin, zo wel als na de Letter van het gemelde Reglement, niet, als met eenparige bewilliging afgedaan konnen werden.

Dan, in deze regtmatige verwagting ons gefrustreert vindende, hebben Wy egter, alvorens te treden tot het beraamen en vaststellen der middelen, welke tot conservatie van Lands Hoogheid en Geregtigheid, ten deze, gerequireert zouden werden, niet willen afzyn, UE. by deze, op het ernstigste, te exhorteeren, om, door een prompt furnissement van 's Lands ingehoudene Penningen, het *nadeelig effect van* eene, met het gezag, en de belangens *van den Staat* zo strydige onderneeming, ten spoedigste, te doen verdwynen, en Ons het genoegen niet te willen onthouden, van UE. tot zodanige gevoelens wedergekeert te zien, waar door de zo nodige harmonie, en het onderling vertrouwen in Onze Staats vergadering bewaart, en versterkt moge werden: Wy verwagten zulks van UE. bescheidenheid, en van UE. volstandige yver tot welzyn van Ons gemeenebest, waar in UE. Stad een zo aanzienlyke plaats is bekleedende.

Waar op Ons verlaatende, beveelen Wy UL. de bescherminge Gods, enz.

En

En is voorts goedgevonden en verstaan, dat, by's GRAVENHAGE. aldien onverhoopt en tegen alle billyke verwagting, by de voornoemde Heeren Burgemeesteren en Regeerders aan de voorsz. exhortante aanmaaning niet gedefereert mogte worden, de Heeren van de Ridderschap, en verdere haar Edele Groot Mog. Gecommitteerde, tot het groote Besogne met Heeren Gecommitteerde Raade in de beide Quartieren sullen worden versogt, soo als nu voor alsdan, versogt worden by deesen, om te examineeren en te overleggen, hoedanige meest convenable en gepaste middelen tot maintien en conservatie van de hoogheid en geregtigheid van den Lande geadhibeert, en in het werk gesteld sullen behooren te worden, en de Vergadering daar op te dienen van der selver consideratien en advis.

Het antwoord van Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsteldam op voorsz. aenschryving der Staten, is af te nemen uit het volgend

Extract uit de Resolutien van de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, genomen in haar Ed. Gr. Mog. Vergadering op

Vrydag den 11 *Augusty* 1775.

Ontfangen een Missive van Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam, geschreven aldaar den 24 Julii, in Antwoord op haar Ed. Gr. Mog. Missive van den 15 der voorleede maand tot reparatie der gedaane afkorting van 's Lands Penningen; welk Antwoord hier na volgt geinsereert. *Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.*

EDELE GROOT MOG. HEEREN,

Wy hebben wel ontfangen U Ed. Gr. Mog. Missive van den 15 July laatstleden, waar uit soo wel als uit de Propositie van de Ridderschap, op den 12. daar te voren, door onse Gedeputeerden overgenomen, door ons met de uitterste aandoenig is ver-

'S GRAVENHAGE.

Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.

vernomen, dat welgem. Ridderschap en Gedeputeerden der seventien Steden, wel verre van eenige de minste intentie te hebben, om ons de gerustheid te geven, door ons by *de nog nadere Aanteekening op den 14 Dec. van het voorleeden Jaar in de Notulen van U Ed. Gr. Mog. geinsereert*: zynde gerequireert geworden; namelyk tegen de nadeelige gevolgen, die met reden te dugten zyn van *de arbitrairè explicatien*, door welgem. Ridderschap, by derselver *Contra Aanteekening van den 16 Nov. voor het selve Jaar, aan het 14 Art. van het Reglement op de Besognes van haar Ed. Gr. Mog. van den jaare* 1585 *gegeeven*: mitsgaders gerustheid tegen *alle verdere ondernee mingen*, die op deselve *explicatien* souden kunnen werden gefundeert, in præjudicie van *de vryheid van Consenten*, ons van alle oude tyden, al voor de erectie van de Republicq hebbende gecompeteert; en by het *soo evengem. 14 Art. van dese notable Grondwet van de Regeering deser Provincie*, in de allerklaarste termes, sonder de allerminste bepaling, geconfirmeert: — Dat, seggen wy, in plaats van dit een en ander, in tegendeel, de voorsz. Ridderschap en Gedeputeerden, soo by de gemelde Propositie als Missive, hun nader voorneemen, onbewimpelt, te kennen geven, namelyk, om by continuatie ons de voorsz. *onbepaalde vryheid van Consenten*, volstrekt te blyven contesteeren; en sig aan te maatigen de beoordeeling en decisie, tot hoe verre *dese vryheid*, na der selver *gedagten*, sig alleenlyk soude behooren uit te strekken; met dese applicatie op het geval voorhanden, namelyk, dat volgens de begrippen van welgem. Ridderschap en Gedeputeerden, de Petitie voor het gesondene Renfort naar Suriname van dien aart soude zyn, dat deselve, onaangesien de generaale contrarie dispositie van het *voorsz.* 14 *Art.* daar jegens, nogtans met *overstemming* soude hebben kunnen werden gearresteert, en van *de vryheid van Consenten* soude zyn geëximeert: — Dat mitsdien *de inhoudinge van Penningen* uit kragte van ons *non consent* in de gem. Petitie en *Protest* daar jegens gedaan, nogtans om die reden, eene onwettige en voor de Lande gevaarlyke onderneeminge soude zyn.

Wy

Wy hebben, al wyders, vernoomen, Ed. Gr. Mog. Heeren, dat de zaake by de voorsz. gezegdens niet is gebleeven; maar dat, door de meergem. Ridderschap en Gedeputeerden, daadelyk hand aan het werk is gelegt; en op de aller informeelste wyze, in de deliberatien over de gem. Propositie, jegens ons is te werk gegaan: zo dat onze Gedeputeerdens genoodzaakt zyn geweest te doen declareeren, van zig in zodanige illegaale deliberatien niet verder te kunnen inlaaten; maar daar jegens, op het allerkragtigste, te moeten protesteeren van nulliteit. — Zynde de zaake zoo verre gepousseert, dat, niettegenstaande de voorsz. Propositie van de Ridderschap door onze Gedeputeerden was overgenomen, om ter onzer deliberatie te brengen, zo wel de daar in voorkomende beschuldiging van prætense onwettigheid van de inhouding der Penningen, door ons in dezen gedaan; als de middelen, dewelke, in gevalle van deze onwettigheid quame te blyken, daar jegens zouden behooren in het werk te werden gesteld: — des onaangezien tegen deze overneeming aan, des anderendaags een extensie is gelezen, waar bymet affnyding van alle verdere deliberatien over de merites van gem. inhouding van Penningen, alleenlyk commissoriaal is gemaakt, hoedanige middelen daar jegens (als of de onwettigheid van dien alreeds, op een legaale wyze, geconstateert ware) in het werk zouden behooren te worden gesteld; met volstrekte weigering, om het eerstgem. point, mede commissoriaal te maaken: — Gelyk dit alles blyken kan uit de Aanteekening en Protest, door onze Gedeputeerden daar jegens, ten zelven dage gedaan:

's GRAVENHAGE. Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.

Dit gedrag van welgem. Ridderschap en Gedeputeerden zal, Ed. Gr. Mog. Heeren, dies te meerder frappeeren, wanneer men, dezen aangaande, remarqueert, dat zodanig gedrag strydig is tegen derzelver eigen begrip, niet lang geleden, op dit respect, in de Notulen van U Ed. Gr. Mog. gedeclareert: — want door onze Gedeputeerden op den 24 January laatstleeden, ter Vergadering van U Ed. Gr. Mog., ingebragt zynde, ons *geclausuleert Consent in den op-*

'S GRAVENHAGE.

Antw. van de Stad Amſt. op den brief der Staten.

hef van de extraordinaire Middelen voor het loopende jaar; en daar nevens geinhæreert onze denunciatie aangaande *de in te houdene Penningen*, betrekkelyk tot de door ons gedeclineerde Petitie voor een renfort Troupes naar Suriname, welke denunciatie, by onze *bovengem. nog nadere Aanteekening van den* 14 *December van het gepaſſeerde jaar was* gedaan: — hebben welgem. Ridderſchap en Gedeputeerden, zig by die gelegenheid, op *den zelve* 24 *January* woordelyk aldus geëxpliceert: „ Dat de voorſz. gedaane denunciatie gerealiſeert en tot effect gebragt wordende, „ dan nog in aanmerking *NB. van de geringheid der* „ *ſom*, niet van dien invloed ten nadeele *van 's Lands* „ *Financie* zoude kunnen zyn, dat daar tegen *NB.* „ *eene byzondere voorzieninge gerequireert* zoude wor- „ *den*.

„ Dat egter de gedreigde onderneeming, na de „ dagten van de Ridderſchap, op zig zelfs be- „ ſchouwd zoude zyn een zaak van ver uitzigt, en „ van dien aard, dat dezelve voor de belangen van „ *de hooge en indiviſe Souverainiteit van haar Ed.* „ *Groot Mog. niet onverſchillig zyn konde*.

„ En NB. dienvolgende zig verpligt meenden te „ vinden *in bedenking te geven*, of niet het voorſz. ge- „ denuntieerde, met het geene daar toe relatif in op- „ gem. Aanteekening is ter neder geſteld, *zoude be-* „ *hooren te worden gemaakt commiſſoriaal aan het groot* „ *Beſogne*, om dien aangaande *nader te worden ge-* „ *reſolveert*, zo als bevonden zoude werden te be- „ horen.

Wy meenen, Ed. Gr. Mog. Heeren, dat hier mede twee zaaken buiten alle conteſtatie werden geſteld; voor eerſt, dat welgem. Ridderſchap de inhouding van Penningen, in quæſtie, dewelke door haar Wel-Edelens by *de bovengem. Propoſitie* jegenswoordig word voorgeſteld als een ONDERNEEMING *van het gevaarlykſte ſoort* en *ſchadelyk voor 's Lands Finantie*; in tegendeel op den voorſz. 24 *Jan.*, voor *genoegſaam onverſchillig* voor gem. Finantie heeft gehouden; en zelfs geconſidereert *geen byzondere voorzieninge te vereiſſchen*: — En in de tweede plaats, daar het wel voor-

voornaamelyk ten dezen op aankomt; dat de Ridderschap, ter zelver tyd overtuigt is geweest, dat, voor zo verre de voorsz. inhouding van Penningen, *bedenkelyk*, ten aanzien van de *Souverainiteit van haar Ed. Gr. Mog.* zoude kunnen vookomen; zodanige *bedenkelykheid* niet zoude kunnen staan *ter examen en decisie van de Ridderschap en Gedeputeerden van 17 Steden*, maar in tegendeel in een groot Besogne, aan de Grondwetten van 's Lands Regeering, op de ordinaire wyze, behoorde te worden getoetst; en na behoorlyk examen van zaaken, het welk nu ten aanzien van dit zelve poinct volstrekt is geweigerd, daar van een Raport aan haar Ed. Gr. Mog. Vergaderinge behoorde te werden uitgebragt, om door Gedeputeerden van de Steden overgenomen te kunnen worden, en daar op te kunnen verstaan het goedvinden van de Heeren hunne Principaalen; ten einde, alsdan eerst, nader en finalyk te werden geresolveert, als conform de gronden van de Regeering geoordeeld zoude worden te behooren: — Dit Besogne vervolgens gedecerneert zynde, en door onze Gedeputeerden verklaart, deze Resolutie commissoriaal te zullen aanzien, willen wy, op onze beurt, ook wel overlaten aan het oordeel van Onpartydigen, of de daar op nu gevolgde conduites van gem. Ridderschap en Gedeputeerden, en het buiten effect stellen van de zo even gem. Resolutie commissoriaal, met dit hun voorsz. eigen begrip, en met de ordre van 's Lands Regeering, kan worden gecompasseert: — En wel byzonder, of wy, een mede integreerent Lid van de Souverainiteit zynde, op de bovengemelde wyze, hebben kunnen werden gesteld buiten alle deliberatie over *een poinct*, het welk de Ridderschap zelve begrypt de Souverainiteit dezer Provincie, en dus den Staat van den Lande, te concerneeren?

's GRAVENHAGE.

Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.

Wy hebben, Ed. Gr. Mog. Heeren, met voordagt ons, in de bovenstaande præmissen, wat breeder willen extendeeren, om dat dezelve (waar van de waarheid uit de Notulen van U Ed. Gr. Mog. met relatie tot de aangehaalde particulariteiten, volleedig en buiten alle tegenspraak kan consteeren) een aller-

'S GRAVENHAGE.

Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.

klaarste grond voor onze navolgende succincte Rescriptie op U Ed. Gr. Mog. bovengem. Missive van den 15 July laatstleeden, zullen fourneeren.

Wy moeten dan, in de eerste plaats, remarqueren, dat ons, volgens het reeds gezegde, door de Ridderschap en meergem. Gedeputeerden werd geconteſteert *de onbepaalde vryheid van Consenten*; en dat deze conteſtatie de eenige grondslag is, waarop, aan de eene zyde, de prætense wettigheid van overstemming in dezen gevallen; en, aan de andere zyde, de gepretendeerde onwettigheid van de inhouding van Penningen in quæstie, zoude moeten zyn gefundeert; en derhalve, beide deze sustenuen met dezen grondslag ook zullen moeten staan of vallen.

Had nu de Ridderschap, in plaats van de zo zeer geëxtendeerde en ver gezogte redeneeringen (dewelke nogtans, na onze gedagten, de allerminste duisterheid aan het bovengem. 14 Art. van het bewuste Reglement niet kunnen byzetten) by haare voorsz. Propositie kunnen goedvinden kortelyk te allegeeren *eenige Wet of Resolutie*, *Staatsgewyze* (dat is, na voorgaande beschryving en deliberatie in de Vroedschappen binnen de Steden, vervolgens met unaniteit van alle de stemmende Leden van deze Provincie) gearresteert; waar by *onze vryheid van Consenten*, in het geval voor handen, bepaalt zoude zyn geworden: wy zouden, in dat geval, eeniger maate *kunnen* begrypen eene conduite, waar voor wy *tegenwoordig* stil staan: — Maar nu moeten wy rondborstig declareeren, dat zo lange *de voorsz. besluiten Staatsgewyze genoomen* volstrekt ontbreeken; wy, door de Ridderschap en Gedeputeerden van de Steden, niet kunnen of mogen laaten circumscribeeren *eene vryheid*, ons van alle oude tyden hebbende gecompeteert; en nog by het voorsz. Reglement, nog by eenige andere Wet of Resolutie, *Staatswyze* gearresteert, in eenigerlei maniere bepaale zynde geworden: — Tegen *alle andere bepalinge van de generaale Dispositie, in het voorsz. 14 Art., onder de allerklaarste en eenvoudigste uitdrukkingen voorkomende*, is, by de *wyze Voorvaderen*, in dat zelve Reglement reeds gezorgt,

en

's GRAVENHAGE. *Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.*

en geſtatneert, dat daar inne geen veranderingen, anders als *Staatsgewyze*, zullen mogen werden gemaakt: zo als uit het ſlot van het zelve Reglement klaar blykt, in deze woorden: „ En dit alles by pro„ viſie, ende tot anders *Staatsgewyze* zal weezen „ gereſolveert. —

Nu bekend de Ridderſchap zelve, dat het voorſz. Reglement, nog tot heden, de eenige rigtſnoer op het beleid der Vergadering van haar Ed. Gr. Mog. is gebleeven; gelyk te zien is by haare *bovengem. gedrukte Contra-Aanteekening*: en derhalven. in het voorſz. Reglement, op het ſubject in quæſtie, niet anders gelezen wordende als deze woorden, „ Dat „ het eene Lidmaat of het andere van de Staaten *niet* „ *en zal werden overſtemt* tegens zynen wille of ad„ vis; of met de meeſte ſtemmen overwonnen, in „ materie van *Conſent te dragen* tot Beden, Subven„ tien ofte van eenige partye of gedeelte van *Con*„ *tributien*, onder malkanderen te maaken, of op „ het *vinden van een middel van dien*. —

Moet men vervolgens vragen, in welke van deze bewoordingen, eenige uitzondering van *Beden* of *Petitien* werd gemaakt; ten aanzien van het welke, *het eene Lidmaat van de Staaten zoude mogen worden overſtemt, of met de meeſte ſtemmen overwonnen*: —

Wy voor ons, Ed. Gr. Mog. Heeren, kunnen deze uitzonderingen daar inne niet leezen: En zullen ons mitsdien by *onze onbepaalde vryheid van Conſenten* houden, tot dat dezelve by eenige nadere Wet of Reſolutie, *Staatswyze* gearreſteert, gecircumſcribeert zal zyn: — Dan waar van ons, tot nog toe, niets, het zy by meergem. Propoſitie van de Ridderſchap, het zy by de gem. U Ed. Gr. Mog. Miſſive is voorgekomen.

Wyders moeten wy, in de tweede en laatſte plaats, by wyze van natuurlyk gevolg, uit het reeds gezegde nog aanmerken, dat het gedrag van de Heeren Gedeputeerden der andere Steden, in alle de deliberatien over het verſtand van de zo even aangehaalde woorden van het meergem. 14 Art., gehouden, ons onbegrypelyk voorkomt: en wel byzonder, dat

'S GRAVENHAGE.

Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.

dezelve Heeren Gedeputeerde zig met de bovengem. Contra-Aanteekening van de Heeren van de Ridderschap van den 16 Nov. van het voorleeden jaar, zo wel als met de zo evengem. Propositie van dezelve Ridderschap van den 12 laatstleeden, immediatelyk, en zonder dezelve ter kennisse van de Heeren hunne Principaalen te brengen, hebben kunnen conformeeren. —

Beiden deze Stukken concerneerden immers de souverainiteit van deze Provincie, en dus den Staat van den Lande, met betrekking tot desselfs vryheid en Regeeringsform: — waar uit dan even klaarblykelyk is, dat Burgemeesteren en Vroedschappen der andere Steden, niet minder als wy, in de conservatie van dezen staat van den Lande, met betrekking tot de voorsz. tedere voorwerpen, waren geinteresseert; en privativelyk bevoegt, over objecten van dien aart Staatsgewyze te delibereeren, en te helpen resolveeren; — om alle welke redenen, het volstrekt onmogelyk zal zyn, eenige voldoende reden te geven, waarom welgem. Heeren Gedeputeerden, op het hooren van een enkele prælecture van beide de voorsz. Stukken, die vry volumineus zyn, en zo notoirlyk objecten waren van de deliberatien in de Vroedschappen van de stemmende Steden, des onaangezien, buiten kennis van de Heeren hunne Principaalen, hebben kunnen oordeelen bevoegt te zyn, zig daar mede, op staande voet, te conformeeren. —

Immers sal het niet gemakkelyk vallen, dit gedrag te compasseeren met het geen de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland hebben gedeclareert, by hoogstderselver „ korte vertooninge van het Regt „ by den Ridderschap, Edelen en Steden van Holland, van alle oude tyden in de voorsz. Landen gebruikt, tot behoudenis van de Vryheden, Geregtigheden, Privilegien en loffelyke gebruiken van den selve Lande; gedaan den 16 Oct. 1587" — waar by hoogstdeselve wel uitdrukkelyk hebben verklaard, dat de Gedeputeerden der voorsz. Steden, ter Vergadering van haar Ed. Gr. Mog., geen vermogen hebben om eigener authoriteit, in de saaken

de

de voorsz. Vryheden en in het generaal den staat van den Lande concerneerende, verandering te maaken, of de Heeren hunne Principaalen, buiten hun weeten, te verbinden: — in dese notable woorden declareerende, „ Dat de voorn. Gecommitteerden „ bysonder gelast zyn, de Regten, Vryheden en Privilegien van den Lande te maintineeren, en *alle* „ *inbreuken te weeren ende wederstaan*: en dat deese „ Gecommitteerden, alsulks by den anderen vergaderende, *representeeren de Staaten van den selven* „ *Lande*; NB. niet dat syluiden *in haar Persoonen*, „ ofte *uit haare authoriteit* de Staaten zyn; maar al„ leen, *uit kragte van de Commissie van haare Prin*„ *cipaalen*. —

's GRAVENHAGE.

Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten.

Wy wenschen derhalven, dat Burgemeesteren en Vroedschappen der stemmende Steden, die de waare integreerende Mede-Leden van de souverainiteit deser Provincie zyn, den inhoud deser Missive met de vereischte attentie sullen gelieven te overweegen; en daar na hunne Gedeputeerden ter Vergadering van haar Ed. Gr. Mog. soodanig te gelasten, als sullen oordeelen, het gewigt der saake, en de conservatie van de Gronden van 's Lands Regeeringe te vereisschen.

In allen gevalle, Ed. Gr. Mog. Heeren, vinden wy ons verpligt, de bovengem. Grondwetten, met relatie tot onse Stad, met alle onse vermogens vast te houden; — en dewyl U Ed. Gr. Mog. voorsz. Missive dan tendeert, om ons te permoveeren tot het affenden van Penningen, tot voldoeninge van welke, *uit het fonds van de extraordinaris Middelen van desen loopende jaare*, wy nimmer hebben geconsenteert; maar in tegendeel daar jegens wel expressselyk hebben geprotesteert; kunnen wy U Ed. Gr. Mog. daar op niet wel anders rescribeeren, als dat wy aan dese requisitie niet wel kunnen defereeren, ten ware U Ed. Gr. Mog. ons gelieven te geven de gerustheid, door ons, *tot conservatie van onse vryheid van Consenten*, in voege hier boven breeder vermeld, gerequireert zynde geworden; of andersints aan ons te communiceeren, gelyk reets is gesegt, de Wet of Resolutie, *Staatsgewyse* gearresteert, waar by soude zyn vastgesteld,

's GRAVENHAGE.

Antw. van de Stad Amst. op den brief der Staten,

„ Dat, om *consenten te draagen in Beeden* van dien „ aart, soo als in cas subject eene is gedaan; het „ eene Lidmaat of het andere van de Staaten *tegens* „ *zyn wille of advis* zal mogen werden *overstemt*, of „ *met de meeste stemmen overwonnen.* ——

By gebrek van sodanige *Wet of Resolutie*, soude het, onder reverentie, involveeren eene notoire tegenstrydigheid van begrippen; dat men, namelyk, aan de eene zyde, *vryheid van Consenten* soude stellen; sodanig, dat men *met de meeste stemmen niet mag overwonnen werden*; en daar en tegen, aan de andere zyde, dat de Stad Amsterdam, schoon zynde een *Lidmaat van de Staat*, des onaangesien, door *de meeste stemmen* soude kunnen werden geconstringeert of overwonnen, ingehoudene Penningen te laaten volgen, voor gedeeltelyk verval van *extraordinaris kosten*, tot het impendeeren van welke sy nimmer heeft geconsenteert: — gelyk mede niet, dat deselve ten lasten van de *extraordinaire Middelen* souden werden gebragt; maar ter contrarie, daar tegen, op den 24 Jan. laatstleeden, wel expresselyk heeft geprotesteert.

Hier mede, *Edele Groot Mog. Heeren*, God Almagtig biddende U Ed. Groot Mog. te willen zegenen met voorspoedige Regeeringe, blyven wy, enz.

Waar op gedelibereert, en in agting genoomen zynde, dat Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam aan haar Ed. Groot Mog. exhortatoire Missive van den 15 der voorleede maand, by hunne Rescriptie van den 7 deeser, op heeden ingekoomen, niet hebben gedefereert:

Is goedgevonden en verstaan, dat alsnu ten spoedigste sal worden voortgeset het Besogne, by haar Edele Groot Mog. voorsz. Resolutie van den 15 July gedecerneert; en vervolgens geëxamineert en overlegt, hoedanige meest convenable en gepaste middelen tot maintien en conservatie van de hoogheid en geregtigheid van den Lande geadhibeert en in het werk gesteld sullen behooren te worden, ten einde, op het daar van uit te brengen Raport, hoe eerder soo beeter te worden gere-

resolveert, soo als bevonden sal worden te behooren. 's GRAVENHAGE.

Dit antwoord der Stad Amsteldam is wel onbeantwoord en buiten onderzoek gebleven; maer egter kreeg de zaek eene gansch andere gedaente.

Daegs na het inkomen van evengem. antwoord van Burgemeesteren en Regeerders der Stad Amsteldam, en dus op den 12 van Oegstmaend 1775. wierdt aen de Heeren Gedeputeerden van gem. Stad onder de hand een Concept rapport medegedeeld, welke ook ter Vergaderinge van hunne Ed. Gr. Mog. den 16 van Oegstmaend zynde ingebragt, gelegenheid heeft gegeven tot de navolgende Resolutie en Declaratoir, en aentekening der Stad Amsteldam.

Woensdag den 16 Augustus 1775.

Concept-raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

De Raadpensionaris heeft ter Vergadering gecommuniceert een Concept-Raport van de Besognes ter Generaliteit gehouden met Gecommitteerden van de Directeuren der Societeit van Suriname op het laatst ingekome berigt van Gouverneur en Raaden der selver Colonie; welk Rapport hier na volgt geinsereert.

De Heeren Brantsen en andere haar Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaaken van de Westindische Compagnie, hebben ter Vergadering geraporteert, dat zy, in gevolge en tot voldoeninge van haar Hoog Mog. Resolutie commissoriaal van den 18 July laatstleeden, in conferentie waren geweest met eenige Heeren Gecommitteerdens van de Directeuren van de Colonie van Suriname, tot dat einde expresselyk herwaards beschreven, en van dezelve gevraagd hadden haare consideratien en advis op de Missive van Gouverneur en Raaden van Policie en crimineele Justitie van de voorsch. Colonie, in dato 20 Feb. dezes jaars, houdende der zelver advis over het langer verblyf van de Troupes van den Staat aldaar.

'S GRAVENHAGE.

Concept-raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

Dat gemelde Gecommitteerdens daar op in substantie hadden voorgedragen, dat zy ter obedientie aan de beveelen van haar Hoog Mog. zo gereed als genegen waren om eene volkoome opening te geeven van al het geen hun van den toestand der Colonie bekent was, en daar by ook te voegen haare particuliere consideratien, gelyk zy dan ook een gedetailleerd verslag daar van hadden gedaan.

Maar dat het gebrek van eene volleedige kennis van alle omstandigheden, het zo sterk geadviseerde van Gouverneur en Raaden voor de noodsaakelykheid van het verblyf der Troupes van den Staat in de Colonie, en in het bysonder de onkunde, die zy hadden van de ontdekkingen, en de vooruitsigten van den Collonel Fourgeoud haar deed schroomen om bepaaldelyk voor of tegens het rappel der gemelde Troupes te adviseeren.

Dat zy Heeren Gedeputeerden om deze beschroomtheid, so veel hun mogelyk was, weg te neemen, en te suppleeren het voorname gebrek van de gerequireerde informatien, aan welgem. Gecommitteerden hadden gecommuniceert, dat Zyne Hoogheid tot faciliteering van de deliberatien op het voorn. subject, de goedheid hadde gehad, aan het Besogne te suppediteeren verscheide Copien van Brieven van den Collonel Fourgeoud, behelsende een detail van desselfs expeditien en gedane ontdekkingen, met toelaatinge, om daar van het noodig gebruik te maaken, en dat zy vervolgens geen zwaarigheid zouden maaken, die aan haar Gecommitteerden ter hand te stellen, gelyk dan ook in een volgende Conferentie geschied was, met versoek, dat zy die wilden examineeren, en in Geschrifte vervatten niet alleen het geen in een Besogne van daags te voren by monde door haar was voorgedragen, maar ook de nadere consideratien welke uit de lecture van deze Stukken mogten prosfueeren, met byvoeging van een finaal Advis voor of tegens het rappel der Troupes uit de Colonie.

Dat meergem. Gecommitteerdens op zyn tyd daar aan voldaan hebbende, zy Heeren Gedeputeerden by examinatie van die Memorie aan de eene zyde

wel

wel met leedweezen hadden bevonden, dat zy Ge-'s GRAVENHAGE.
committeerdens uit gem. Missives en daar by gevoegde Stukken geen meerdere ligt hadden ontfangen, nog omtrent den staat der Weglopers en hunne sterkte, nog omtrent de geformeerde Plans en voordeelige vooruitzigten van hem Heer Collonel, en dat mitsdien alsnog buiten staat bleven, van hare gedagten op het voornaame point te fixeeren, en vervolgens ook scrupuleus waren een bepaald Advis uit te brengen.

Concept-raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

Maar dat egter aan de andere kant met genoegen hadden gezien, dat daar by gevoegd waren de Consideratien, welke aan haar Gecommitteerdens waren voorgekomen *voor* en *tegens* het rappel der Troupes te militeeren, dat die geene, welke het verblyf der Troupes van den Staat scheenen aan te raaden, waren de grootere magt, die daar door in de Colonie was, de sterkere Detachementen, die gebruikt konden worden, de onvermoeide yver van den Collonel Fourgeoud, de opinie van het Publicq, en de impressie, die het vertrek van voorn. Troupes zouden konnen doen op de Wegloopers en de bevreedigde Bosch-Negers.

Dat daarentegens *voor* het rappel militeerden de zwaare kosten, die de Colonie moest dragen, zo door de betaaling van de groote quantiteit Lastdraagers, als anderfints; *de tweejaarige vrugtelooze Expeditien*; de oneenigheid die 'er was tusschen den Collonel en de Regeering, welke zy met leedweezen moesten zeggen, dat van beiden zyden even zo sterk gesoveerd wierden; de omverwerping van een *Unité de Systéme*, welke in alle Regeeringen zo hoog nodig was; *de vermindering van het getal der Wegloopers; de mogelykheid om hun verder te barceleeren en te ruïneeren door de magt van de Colonie en Corps vrye Negers*; de hoop, dat de Vrede met de Bosch-Negers niet zoude worden gebrooken, en dat de Collonel Fourgeoud door zyn pouvoir, dat hy op dat Volk had gekreegen, hen tot hun pligt en vereischte eerbied voor de Regeering, welke zy thans scheenen verlooren te hebben, zoude wederbrengen.

Dat by dit alles zy Gecommitteerdens verder hadden

'S GRAVENHAGE.

Concept raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

den verklaard (met gereïtereerde herhaaling nogtans van zig bezwaard te vinden om haar op deze redenen finaal te determineeren, en het voor een bepaald Advis te doen doorgaan) haar te vlyen, dat 'er mogelykheid was, om dit alles te concilieeren en de nodige securiteit aan de Colonie te verforgen, door de executie van den Voorslag, welke zy in de eerste Conferentie hadden gedaan, om te doen formeeren een zeker Cordon van defensie, het welk bezet met de Troupes van de Colonie, de Plantagien in de regentyd zoude dekken tegens de invasien der Wegloopers en Bosch-Negers, en uit het welk, gedurende den droogen tyd, de nodige harceleeringen en excursien tegens het overschot der Wegloopers zouden konnen worden gedaan, om hun geen rust te laaten, dezelve te ruïneeren, en door de vernieling van hunne Kostgronden van miserie te doen omkomen.

En dat dit geformeerd zynde, waar toe zy nogtans, vermits het volstrekt onvermogen van de Casse zo wel van Directeuren, als van de Regeering van de Colonie, den bystand van haar Hoog Mog. zouden moeten versoeken; en voorts de dispositie van de Bosch-Negers van Auca weder in ordre hersteld wezende, de Troupes van den Staat zouden konnen worden gerappelleert.

Dat zy Heeren Gedeputeerdens met eene scrupuleuse attentie alle de voorschreeve consideratien overwogen hebbende, wel niet hadden konnen vinden, dat de redenen *tegens* het rappel *bygebragt*, ten eenemaal van fundament ontbloot waren, immers, dat de omstandigheden, waar in de Colonie zig, thans scheen te bevinden, zig zo gunstig lieten aanzien, dat zy daar op haar Hoog Mog. zouden durven aanraden, om de Troupes van den Staat daadelyk te doen terug komen, *zonder eene meer dan gewoone voorsorg te gebruiken.*

Maar dat, egter, de Considératien, welke men voor de onnoodsaakelykheid om de Troupes langer te doen verblyven, hadde geallegueerd, hoe zeer men ook anderfints moest loueeren, de yverige pogingen van den Collonel Fourgeoud, *en alle reden*

had

bad tot overtuiging, dat zyne welberaamde schikkingen en de onvermoeyde togten van de Troupes van den Staat van een wezentlyk nut waren geweest, van geen minder gewigt aan haar waren voorgekomen, ja zelf eene meerdere reflectie scheenen te meriteeren, wanneer men het oog vestigde op deze zes voornaame pointen.

'S GRAVENHAGE. *Concept raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.*

Voor eerst, dat het getal der Wegloopers, het welk by de Gecommitteerdens van de Directeuren op ruim 80 a 90 weerbaare Mannen, dog misschien, niet zonder grond, wel hooger gecalculeerd konde worden, zeer was verminderd.

Ten tweede, dat de raporten van de Regeering en van den Collonel Fourgeoud, daar in over een kwamen, dat een goed gedeelte van haare Dorpen en Kostgronden geruïneerd is, en zy in de Bosschen errant en vagabondeerende waren.

Ten derde, dat volgens het laatste raport van gem. Collonel by zyne Missive van den 12 Mey laatstleeden aan Zyne Hoogheid gedaan, genoegsaam geene traces van de Wegloopers door de onderscheidene Detachementen, welke zo met de Troupes van den Staat, als met die der Societeit gedaan waren, meer gevonden wierden, en 'er zelfs volgens particuliere informatien, die offschoon niet geheel aanneemelyk, egter ook niet ten eenemaal te verwerpen waren; zig eene apparentie opdeed, dat een groot gedeelte van de Wegloopers zig na de kant van Cayenne geretireert, en aldaar by de Creecq Couron een Etablissement hadden tragten te formeeren.

Ten vierde, dat 'er geene apparente mogelykheid is om dat Gespuis tot extinctie toe te ruïneeren, en vervolgens de noodzaakelykheid of onnoodzaakelykheid van het verblyf der Troupes daar na nooit bepaalt schynt te kunnen worden.

Ten vyfde, dat de hoop om de vrede met de Bosch-Negers zo wel van Auca, als van Saramaca te zullen behouden, gegrond was op het eigo belang dat dezelve daar by hadden.

En laatstelyk, dat het gebrek van eensgezindheid en een gemeenschappelyk overleg tusschen de Regee-

'S GRAVENHAGE.

Concept-rapport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

geering en den Collonel Fourgeoud (het welk een ieder ligtelyk zoude voelen, dat altyd moeyelyk zal weezen na behooren te herstellen, en zelfs nieuwlings, wanneer 'er onder een byzonder Chef Troupes gezonden worden, bezwaarlyk zoude zyn te etablisseeren en te doen stand houden) zeer verminderde het voordeel het geen men andersints van de Expeditien van gemelde Troupes te wagten zoude hebben.

Dat, ten minsten, die redenen by haar Heeren Gedeputeerden van die uitwerking waren geweest, dat zy eerder zouden inclineeren voor het rapel der Troupes van den Staat, *mits dat een convenabel equivalent gesubstitueerd wierd aan de grootere magt, die door dit rappel aan de Colonie zoude worden onttrokken*; En dat zy mitsdien adopteerende den voorslag door de Gecommitteerden van de Societeit aan haar gedaan, van advise zouden zyn:

Dat 'er een behoorlyk Cordon van defensie, ten spoedigsten, zouden behooren te worden geformeert, en de Directeuren van de Societeit van Surinamen behoorde te worden aangeschreeven, hoe eerder zo beeter, daar van een Ontwerp met een begrooting der kosten, waar op dit werk zoude komen te beloopen, aan haar Hoog Mog. te laaten toekomen.

Dat voorts Zyn Hoogheid zoude behooren te worden verzogt aan den Collonel Fourgeoud te recommandeeren, om te profiteeren van het vertrouwen, het welk de bevreedigde Bosch-Negers in hem stellen, en van nu af aan op de bekwaamste wyze niet alleen te helpen bewerken, dat eene gepaste intelligentie tusschen haar en de Regeering hersteld wierde, maar ook op het nadrukkelykste aan dezelve te insinueeren, of te doen insinueeren dat zy nooit uit het oog moesten verliezen het respect en de eerbied, welke zy aan Gouverneur en Raaden verschuldigt waren.

Gelyk mede op het ernstigste aan gemelde Gouverneur en Raaden zoude behooren te worden aanbevoolen, om stiptelyk na te komen de Vreede Ar-

Articulen, welke tusschen haar en de Bosch-Ne-'s Gra-
gers van Auca en Saramacca waren beraamd, en venha-
dezelve met alle omzigtigheid en door heusche be- ge.
handelingen tot haar pligt, en te gelyk in eene vreed-
zaame dispositie te houden.

Dat eindelyk tegen het Voorjaar, wanneer het voorgemelde Cordon tot volkomenheid en in de staat van defensie zal moeten zyn gebragt, de Troupes van den Staat gerappelleerd, en Zyne Hoogheid van nu af aan zoude konnen worden verzogt daar toe de nodige voorzieninge te doen.

Concept-raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan; de Heeren haar Edele Groot Mog. Gedeputeerden ter Generaliteit by deeze te authoriseeren om haar met het voorsz. Raport ter Vergadering van haar Hoog Mog. te mogen conformeeren.

Declaratoir en Aanteekening der Stad Amsterdam.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam hebben, op speciaale last van de Heeren hunne Principaalen, gedeclareert:

Dat het bovenstaande Concept-Rapport aan dezelve hunne Heeren Committenten onder de hand gecommuniceert zynde geworden; zylieden zich onbezwaard hadden gevonden, daar mede, onder beneficie van het navolgende Declaratoir en Aanteekening, zig te conformeeren.

Dat, namelyk, met betrekking tot het rapel van de Troupes van deezen Staat uit de Colonie van Suriname by het voorsz. Concept-Raport voorgeslagen; het welgem. Heeren Principaalen byzonder aangenaam is, daar uit te hebben gezien, dat het tusschen Heeren Gedeputeerde van haar Hoog Mog. aan de eene, en Gecommitteerden van de Societeit van Suriname aan de andere zyde, in de conferentien by het zelve Concept-Raport vermeld, eene erkende waarheid geweest is, *dat voor het gemelde*

'S GRAVENHAGE.

Concept-rapport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

der apel, onder anderen, militeerden de tweejaarige vrugtelooze expeditieh van de voorschreeve Troupes van den Staat: Wyders, *de vermindering van het getal der Wegloopers;* en laatstelyk, *de moogelykheid, die nu geadvoueert word, om hen verder te harcelleeren en te kunnen ruineeren, alleen door de magt van de Colonie en het Corps vrye Negers:* Ja, dat meer is, *dat 'er geen apparente moogelykheid is, om dat Gespuis,* (dat zyn de *Wegloopers*, waar jegens de Expeditie van gemelde Troupes dan eigentlyk was gedestineert) *tot extinctie toe, te ruineeren; en dat vervolgens de noodzaakelykheid of onnoodzaakelykheid van het verblyf der Troupes, daar na, nooit bepaalt schynt te kunnen werden.*

Dat gemelde Heeren Principaalen het genoegen hebben daar mede gejustificeert te zien alle de positiven, dewelke by hunne Aanteekeningen op den 16 Nov. en 14 Dec. van het gepasseerde jaar, in de Notulen van deze Vergadering geinsereert, met betrekking tot de omstandigheden van zaaken in de gedagte Colonie geavanceert zyn geworden, en waar op hun *non-consent* in het zenden van een renfort Troupes derwaards; mitsgaders in de Petitie daar toe gedaan, nu zo evidentelyk, *voor zo veel de beveiliging der meergem. Colonie tegen de voorsz. Wegloopers betreft;* by het voorsz. Concept-Rapport blykt gefundeert te zyn.

Dat gemelde Heeren hunne Committenten dan ook op dezelve gronden, *by het eenvoudige rapel van meergedagte Troupes,* zouden kunnen blyven persisteeren, waar het niet dat uit het voorsz. Concept-Rapport, *de twee navolgende byzonderheden* aan hen waren voorgekomen: namelyk, *voor eerst,* dat tusschen de Regeering van de Colonie, en tusschen den commandeerenden Officier van de Troupes van den Staat *oneenigheden* subsisteeren, waar van de nadeelige influentien op de bevredigde Bosch-Negers van *Auca* en *Saramaca*, en byzonder het meerder vertrouwen het welk deze zogenaamde Bondgenooten in gemelde commandeerenden Officier, boven de Regeering van de Colonie, schynen te stellen,

len, de attentie van welgem. Heeren Gedeputeerden van haar Hoog Mog. zodanig heeft opgewekt, dat haar Edele Mog. hebben geoordeelt, dat 'er een byzondere voorzieninge wierd vereischt *om deze Lieden wederom te brengen tot hunnen pligt en tot den vereischten eerbied voor de gemelde Regeering, welken zy thans scheenen verlooren te hebben:* — En in de tweede plaats, dat de belangens van de Colonie laatstgemelde Heeren Gedeputeerden zo zeer ter harte gaan, dat haar Edele Mog. de cordaatheid hebben, om het *eenigste middel* dat 'er nog overig is, om de Colonie tegen binnenlandsche Vyanden in nog *meerder veiligheid* te stellen, als door Troupes van de Colonie *alleen* kan worden in het werk gesteld, by het voorsz. Concept-Rapport voor te slaan: namelyk, *het formeeren van een Cordon van defensie, het welk bezet met de Troupes van de Colonie, de Plantagien, in den Regentyd, zoude dekken tegen de invasien der Wegloopers, en Bosch-Negers; en uit het welk, geduurende den droogen tyd, de noodige harceleeringen, en excursien tegen het overschot der Wegloopers zouden kunnen werden gedaan, om de zelven verder te kunnen ruineeren en uit te roeyen.*

's GRAVENHAGE.

Concept-raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

Dat de Heeren Principaalen, met relatie tot *het eerste:* considereerende, dat de voorsz. oneenigheden tusschen gemelde Regeeringe en commandeerenden Officier, *een gantsch nieuw object van deliberatie* opleeveren: soodanig, dat men, in de vorige deliberatien in het geheel niet heeft geweeten, dat van die zyde, de Colonie eenig gevaar boven het hooft hing: want dat haar Hoog Mog. andersints niet souden hebben kunnen nalaaten, ten spoedigste, tot wegneeming van de voorsz. differenten, en tot voorkominge van de nadeelige gevolgen, daar uit te voorzien, zodanige voorzieninge te doen, als by het voorsz. Concept-Rapport, *nu eerst*, word voorgeslaagen; en zonder welke voorzieninge het verblyf van de Troupes in gemelde Colonie, veel eer tot styving van de nalaatigheid der voorschreeve bevredigde Bosch Negers, in het presteeren van de conditien van het Vredeverdrag, met hen aan-

'sGRAVENHAGE.

Concept-raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

gegaan; en dus eerder tot nadeel, als tot voordeel van de gemelde Colonie, zoude verstrekken. — Dat de Heeren Committenten mitsdien voor hunne rekening niet zouden durven nemen de gevolgen, dewelke zouden kunnen profluëeren uit een verhaast rapel van de gemelde Troupes, in den staat waar in de zaaken jegenswoordig, door gemelde dissensien, vervallen kunnen wezen; en vervolgens volstrekt mede van gedagten zyn, dat voor het vertrek van meerged. Troupes uit de Colonie, geredresseert behoord te worden het nadeelig effect, dat uit de voorsz. differenten gesprooten, en nog niet geheel weggenoomen zoude mogen zyn. —

Dat aangaande *het tweede*: namelyk de Propositie tot het formeeren van het voorsz. Cordon; seekerlyk geen beeter voorslag voor de weesentlykste belangens van de Colonie, na de gedagten van de Heeren Committenten gedaan kan worden: en dat aldus *den staat der deliberatien over het al, of niet repelleeren van de Troupes van den Staat uit de meergemelde Colonie, soo gantsch en al van gedaante veranderd zynde*; de Heeren Principaalen mitsdien, genegen zyn, om tot het bereiken van deese soo salutaire oogmerken, met de Leden te concurreeren; en, daartoe, vermits den slegten staat van de Cassen, soo van de Societeit van Suriname, als van de Colonie, mede te contribueeren de Penningen, die gerequireert sullen worden, soo tot het formeeren van het voorsz. Cordon, als tot het verblyf der Troupes in de Colonie, langer als tot het voorjaar van 1775; om redenen, die sig in voege reeds gemeld, als nu eerst hebben geopenbaart; en in den actueelen staat van saaken, ten minste eene mogelykheid te kennen geeven, waarom eenig langer verblyf van voorsz. Troupes aldaar, jegenswoordig van nuttigheid soude kunnen zyn.

Dat dan ook het natuurlyk gevolg van dit alles wel soude weesen, dat de inhouding van Penningen, in gevolge de Denunciatie van de Heeren Committenten op den 14 December 1774 in de Notulen van deese Vergadering by Aanteekening gedaan,

daan, en op den 24 January daar aan volgende geinhæreert, tegenwoordig ook wierde gesteld buiten effect; als in de tegenwoordige bekende omstandigheden van saaken geen reede meer hebbende, om, op den soo evengemelde voet, in het voorsz. verblyf der Troupes in de gedagte Colonie langer als eerst bepaald was, niet te consenteeren, mitsgaders daar toe de noodige Penningen meede niet te contribueeren: Dan dat de Heeren Committenten, die voor het overige persisteeren by hun anterieur gedrag in de voorige deliberatien, aangaande de toenmaalige constitutie van saaken op dit subject gehouden, sig niet kunnen exponeeren aan schynbaare tegenstrydigheid, of ten minsten aan dubbelsinnigheid in hunne gehoudene conduite; ook niet kunnen hazardeeren, om sig aldus in hunne regten en vryheden in het allerminste te prejudicieeren; en oversulks teegenwoordig niet verder kunnen gaan, als sig met het voorsz. Concept-Raport wel te conformeeren, en te mogen lyden, dat Gedeputeerde van deese Provincie ter Generaliteit, sonder eenige limitatie, worden gequalificeert, het selve Concept-Rapott te helpen brengen tot conclusie; maar niet te sullen kunnen toegeeven, dat *de voorsz. inhouding van Penningen*, gedaan in een geheel andere onderstellinge en bewustheid van saaken, buiten effect worde gesteld, ten zy de Leeden alvoorens sullen hebben gedeclareert, *genoegen te neemen, dat de contributie der voorsz. ingehoudene Penningen gedaan worde op den bovengemelde voet*; en, *in consideratie van de voorsz. notabele verandering in den staat der deliberatien, over dit Poinct*; en mitsdien *af te sien van alle verdere deliberatien*, dewelken nog souden kunnen worden belegd, of *uit kragte van de Resolutie commissoriaal van den 12 July laatstleeden* op de Propositie van de Heeren van de Ridderschap, aangaande de voorsz. inhouding van Penningen, genoomen, *reeds aangelegd zyn*; dan waar jegens door gemelde Gedeputeerden der Stad Amsterdam op het nadruklykst is geprotesteert.

's GRAVENHAGE. *Concept-raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.*

 De

'sGRAVENHAGE. Concept raport, Resolutie en Declaratoir van Amsteldam.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen, mitsgaders de Heeren Gedeputeerden der Steden Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden, Gouda en alle de volgende Leeden, hebben gedeclareert, *sonder te advoueeren of eenigsints te wettigen de raisonnementen en illatien by het voorenstaande Declaratoir van de Heeren Gedeputeerden der Stad Amsterdam gemaakt en geavanceert*, allesints geneegen en bereid te zyn, om genoegen te neemen daar mede, dat de Contributie van de ingehoudene Penningen door Heeren Burgemeesteren en Regeerders der voorn. Stad, *op den voet* by het voorsz. Declaratoir breeder gemeld, werde gedaan; declareerende *dienvolgende* wel te mogen lyden, dat het Raport van het *groot Besogne* met Heeren Gecommitteerde Raaden in de beide Quartieren ter Vergadedering van hun Edele Groot Mog. op heeden over het subject der voorsz. gedaane inhouding uitgebragt, en tendeerende om by provisie eene *Contra-Inbouding* te doen op de jaarlyksche Renten en Interessen aan de gemelde Stad ter somme van *f* 101733 · 9 · 0 ten lasten van den Lande competeerende, buiten de Notulen werde gelaaten, en dese geheele saak hier mede en door een prompt furnissement der ingehoudene Penningen worde gehouden voor getermineert en afgedaan.

Hierop schreeven nog de Heeren *Regeerders* der Stad Amsteldam eenen brief aan *de Staten* dezer Provincie, gedagtekend den 26 van Herfstmaend 1775. en aldus ingerigt.

EDELE GROOT MOG. HEEREN!

Uit de respective Declaratoiren, zoo van onze Gedeputeerden, daar toe door ons gequalificeert, aan de eene; als van wegen de Ridderschap en Gedeputeerden van zeventien Steeden, aan de andere zyde, beide op den 16 Augustus deezs jaars, in de Notulen van U Edele Groot Mogende Vergadering geinsereert; — hebben wy

wy met genoegen vernoomen, dat welgemelde Ridderschap en Gedeputeerden *met zoo veele woorden* hebben gedeclareert „ allesints geneegen en „ bereid te zyn, om genoegen te neemen daar „ meede „ dat de contributie der ingehoudene „ Penninge werde gedaan, *op den voet* breeder „ in ons voorsz. Stads Declaratoir gedetailleert:" mitsgaders dat welgemelde Leeden al wyders declareeren „ *dienvolgende* wel te moogen lyden dat „ het Raport van het groot Besogne, aldaar vermeld; gehouden werde buiten de voornoemde „ Notulen," — met welk *een en ander*, dan ook, aan het gerequireerde by ons voorsz. Declaratoir in effecte is voldaan, en mitsdien *in der daad* afzien van alle deliberatien, dewelke zouden kunnen profluceeren, of alreets geprofluceert mogten zyn, uit de Resolutie commissoriaal van den 12 July laatstleeden: — jegens welke Resolutie commissoriaal en deliberatien uit hoofde van dezelve aangelegt, door onze Gedeputeerden, zo nadrukkelyk is geprotesteert.

's GRAVENHAGE. *Missive van Amsteldam aen de Staten nopens den voet der betalinge van de ingehoudene penningen.*

Wy hebben wyders, met geen minder genoegen, uit de Notulen van den 16 Augustus deezes jaars vernoomen, dat (op den 12 daar te vooren, aan onze Gedeputeerden *onder de band* gecommuniceert zynde een Concept-Rapport, met oogmerk om de zaak ter Generaliteit daar heen te dirigeeren, *dat het rapel der Troupes uit de Colonie van Suriname en alle verdere arrangementen van zaaken in dezelve Colonie, volkoomen na ons genoegen, conform het zelve Concept zoude worden ingerigt*) vervolgens dit Rapport op den meergemelden 16 Augustus, *onder beneficie van ons voornoemde Stads Declaratoir*, met volkoomen unaniteit, in de Vergadering van U Edele Groot Mogende, en op den 18 daar aan, ook ter Vergadering van haar Hoog Mogende, gearresteert en tot conclusie is gebragt.

Wy meenen, derhalve, Edele Groot Mogende Heeren, dat *dit een en ander* ons *voldoende gerustheid* geeft, tegen alle *nadeelige gevolgen van de Resolutie op den 29 September 1774 by overstem-*

 ming

'S GRAVENHAGE.

Missive van Amsteldam aen de Staten nopens den voet der betalinge van de ingebouden penningen.

ming tegen ons Protest genoomen; mitsgaders van alle daar op gevolgde deliberatien, waar jeegens door ons insgelyks op het ernstigste is geprotesteert; *om welke nadeelige gevolgen voor te komen*, de bewuste inhouding van Penningen door ons dan ook alleenlyk in het werk was gesteld: — en wy vertrouwen dus ons te mogen flatteeren, dat wy ons *nimmer* in de noodzaakelykheid meer zullen zien gesteld, *om onze Rechten en Vryheden door zoodaanige middelen te moeten handhaven.*

Wy hebben wel geremarqueert; Edele Groot Mogende Heeren, dat in het voorsz. contra Declaratoir van welgemelde Ridderschap en Gedeputeerden is bygevoegt eene clausul, beginnende *zonder te advoueeren* &c.; welke meergemelde Leeden met al zoo veel gratie zouden hebben kunnen agterlaaten, gelyk ook, van melding te maaken van *den inhoud* van het Raport, het welk nogtans, ter zelver tyd, verklaaren wel te moogen lyden *dat uit gemelde Notulen werden gelaaten*: —— maar wy hebben gemeent deeze byvoegingen in het voornoemde contra Declaratoir, zonder eenige præjudicie, te kunnen passeeren; eensdeels, om dat dezelve, na onze gedagten, niets beneemen aan de kragt van het gunt, in voegen reeds gemeld, by het zelve contra Declaratoir, door welgemelde Ridderschap en Gedeputeerden, *conform het gerequireerde by ons voorsz. Stads Declaratoir*, in zoo duidelyke termes, tot onze geruststelling is gedeclareert geworden: —— en anderdeels om dat het, in allen gevalle, aan gemelde Leeden niet onbewust kan zyn, *dat wy de middelen overvloedig in handen zouden hebben*, om ons van een diergelyke *contra inhouding* te *dedomageeren*:

En het is derhalven, Edele Groot Mogende Heeren, alleen op deeze gronden, en *zonder in het allerminste af te gaan van den inhoud onzer vorige Aanteekening, en Missive van den 24 July deezes Jaars, op den 11 Augustus daar aan, ter Vergadering van U Edele Groot Mogende ingekoomen*, dat wy als nu geen zwaarigheid maaken zullen

de

de noodige ordres te ftellen, dat de voornoem- 's GRAVENHAGE.
de ingehoudene Penningen, *op den gemelden voet*,
mitsgaders om de reedenen en *tot de einden*, by
ons voorfz. Stads Declaratoir breeder gedetailleert, ten Comptoire Generaal gefurneert werden: — en zullen dan ook *in deezer voege* de zaake *daar meede* van onze zyde, houden voor getermineert en afgedaan. —

Hier meede, *Edele Groot Mogende Heeren*, God Almagtig biddende U Edele Groot Mogende te willen zeegenen met voorfpoedige Regeeringe, blyven wy, enz.

Op deze Misfive wierdt het navolgend befluit by de Staten genomen: „ dat hier op ge„ delibereert, en gelet zynde op den ftaat, „ waar in de deliberatien over het voorfz. fub„ ject, zoo uit kragte van het Declaratoir van „ de Heeren Gedeputeerden der Stad Amfter„ dam, als van het daar op gedaane Contra„ Declaratoir aan de zyde van de Heeren van „ de Ridderfchap en de Heeren Gedeputeerden „ der zeventien Steeden, beide onder de No„ tulen van den 16 Augufty deezes Jaars gein„ fereert, zig thans bevinden; Is, *zonder te* „ *treeden in eene gepafte refcontre van eenige* „ *pofitiven by de opgemelde Misfive ter nederge*„ *fteld*, goedgevonden en verftaan, deeze ge„ heele zaak op den voet van opgemelde Decla„ ratoir en Contra-Declaratoir, alsnu nader, „ te houden voor finaal getermineert en afge„ daan."

Teffens verklaerden nog de Heeren Gedeputeerden der Stad Amfteldam „ zig volkoomen „ te conformeeren *daar meede*, dat de zaake, „ in de bovenftaande Refolutie vermeld, *als* „ *nu*, werde gehouden voor afgedaan en geter„ mineert: met deeze *gepafte* byvoeging alleen;

'sGRAVENHAGE. „ van, *in allen deele*, te persisteeren by den „ inhoud der Missive, in dezelve Resolutie gementioneert: en dat, mitsdien, de Heeren „ hunne Committenten *niet willen verstaan worden*, de bewuste contributie van Penningen „ *anders* te doen, als bepaaldelyk *op den voet* „ *en tot de einden* daar by voorgesteld.

AMSTELDAM.

Het Geneeskundig Genootschap, onder de zinspreuk *Servandis Civibus*, de menigvuldige papieren ter beantwoording van de Vraeg: *Welke middelen zyn, in kwaedaertige te zamenvloeiende pokjes de bekwaemste en veiligste, om de kwyling zo te regelen, dat zy niet te hevig woede, noch te traeg in haeren voortgang zy; om dezelve, wanneer zy omtrent den zelfden dag eensklaps ophoudt, op nieuws te verwekken; of, indien zulks onmooglyk bevonden wordt, om de gevaren, die uit zulk een toeval ontstaen, af te wenden?* verleeden jaer opgegeeven, hebbende geleezen, heeft den gouden Gedenkpenning toegewezen aen de verhandeling, welke tot devies voerde: *Est quâdam prodire tenus, si non datur ultra*; waervan by de opening van het briefje is bevonden Schryver te zyn de zeer geleerde Heer *Herman Bezoet*, Medicinæ Doctor, Lid van de Keizerlyke Akademie der Natuer-Onderzoekers, en van het Bataefsch Genootschap der Proefondervindelyke Wysbegeerte te Rotterdam; — En den zilveren Gedenkpenning aen de verhandeling, die tot zinspreuk hadt: *Simplicissima medendi methodus plerumque omnium efficacissima deprehenditur*; waer

waer van by de opening van het biljet is bevonden Opsteller te zyn de zeer geleerde Heer *A. Ypey*, A. L. M., Phil. & Medic. Doct., Lector Botanices & Medicinæ Legalis op Frieslands hooge School te Franequer. — Wyders heeft bovengemelde Genootschap met ongemeen genoegen geleezen de Verhandeling, onder de zinspreuk: *Sublata causa tollitur effectus*, en goedgevonden dezelve, ten nutte van onze Landslieden, te doen drukken: verzoekende nu den Schryver zynen naem, indien hy zulks goedvindt, te openbaren, op dat die by de uitgave mag genoemd worden. AMSTELDAM.

Tegen Bloeimaend van 1777. wordt de volgende Vraeg ter beantwoording voorgesteld: *Kan de begting der bloedvaten, na het afzetten van een voornaam deel, ooit veilig worden nagelaten? Welke voordeelen zouden aen zulk eene behandeling verknogt zyn? Onder welke bepalingen verdient zy onze goedkeuring; en met hoe veel regt kunnen de beroemdste middelen eigenlyk als bloedstelpende aengemerkt worden, zo in deze gevallen, als in alle overige bloedstortingen, welke door eene uitwendige oorzaek zyn te wege gebragt?* Met verzoek van de antwoorden, (enkel getekend met een devies, doch met naem en adres in een gezegeld briefje, getekend met het zelfde devies daer boven op,) vragtvry te zenden; af te geeven by den Boekverkooper *Petrus Conradi*, te Amsterdam. — By wien ook thans het *Eerste Deel* der Handelingen van gemelde Genootschap *Servandis Civibus* wordt uitgegeven,

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ARNHEM. De Heer Mr. *H. S. Bekking* is door hunne Hoog Mogende aengesteld tot Contrarolleur der Convojen en Licenten alhier, in plaetse van wylen den Heer J. van Ruyven.

LEYDEN. Den 13 dezer Zomermaend is door de Edele Groot Agtb. Heeren, die van den Gerechte dezer Stad, aen den Heer Mr. *Gysbert Huysen*, als Secretaris van de Weeskamer, wegens deszelfs hoogen ouderdom en zwakheid toegevoegd de Heer Mr. *Willem Jan van der Goes*. Dog eerstgemelde Heer heeft van deze hulp geen lang genot gehad, zynde den 17 daer aen volgende, na een verval van kragten en een bedlegering van tien dagen, in den ouderdom van 83 jaren, 10 maenden en 10 dagen overleden.

AMSTELDAM. De Hoog Edele Heer *Petrus Albertus van der Parra*, Gouverneur Generael van Nederlands Indien, is den 27 van *Wintermaend* 1775. te Batavia overleden. En is by voorraed in deszelfs plaets als Gouverneur-Generael van Indien opgevolgd de Heer *Riemsdyk*; in wiens plaetse de Heer *de Klerk* tot Directeur Generael is opgevolgd.

ROTTERDAM. Den 11 dezer Maend overleed alhier de Heer *Adriaen Verstolk*, Voorzittend Schepen, en Bestierder van de Maetschappy van Assurantie, in den ouderdom van 65 jaren.

ENKHUIZEN. Den 20 der afgelope Bloeimaend des ochtens, is alhier in den ouderdom van bym 64

64 jaren, aen eene Borstziekte overleden, de Heer *Roelof Blok*, Raed in de Vroedschap en Oud-Burgemeester dezer Stad.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

Ook is aen eene beroerte en bedlegering van vier dagen, in den ouderdom van byna 80 jaren overleden, de Heer Mr. *Frederik Verbruggen*, Raed en Oud-Voorzittend Burgemeester dezer Stad, Gecommitteerde Raed van de Staten van Holland en Westvriesland in Westvriesland en het Noorderkwartier, en Bewindhebber van de Oost-Indische Maetschappye ter Kamer alhier. enz.

Nog is in dezelfde Zomermaend alhier in den ouderdom van 27 jaren overleden, de Heer *Gerrit van Romond*, Raed en Oud-voorzittend Burgemeester dezer Stad, mitsgaders Superintendant van de vier Noorder-Coggen.

Verders zyn op aenpryzinge van zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins Erfstadhouder tot Raeden in de Vroedschap dezer Stad verkooren, de Heeren Mr. *Anthony Blok*, Oud-Scheepen, en Mr. *Augustinus Hendrik Duyvensz.* Voorzittend Scheepen, in plaets van de overledene Heeren *Verbrugge* en *Blok*.

MIDDELBURG. Door den Magistraet dezer Stad is tot Hoogleeraer in de Heilige Godgeleerdheid aan 't Illustre School alhier, op den 10 dezer Maend aengesteld de Wel-Eerw. Heer *Andreas Andriessen*, veel geliefd Leeraer in de Nederduitsche Gereformeerde Gemeente dezer Stad.

GOES. De Heer *Johannes Balduinus Perneus* is op verkiezinge van zyne Doorluchtige Hoogheid den Prinse Erfstadhouder tot Raed benoemd, in plaetse van wylen den Heere Burgemeester *Lopse*.

UTRECHT. Den 7 dezer Maend is alhier in den ouderdom van 32 jaren en 8 Maenden, na een uitteerende ziekte, overleden de Heer *George*

VERANDERING ONDER DE HOOGE AMPTENAARS, ENZ. — ge *Clifford* Henrysz., Oud-Scheepen der Amsteldam.

GRONINGEN. Den 19 dezer Maend des nachts om één uer is alhier in den ouderdom van omtrent 62 jaren overleden, de Hooggeleerde Heer *Franciscus Ludovicus Cremer*, S. S. Theol. Doctor & Professor, mitsgaders Academie-Prediker aen deze Universiteit.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 24 Juny.		*Rotterdam den 24 Juny.*	
	by de Z. Zak.		by 't Last.
TARW Oude Z. Witte	22 a 24 ß	HAVER Zeeuwsc.	8 a 12 £
—— Nieuwe dito best	18 a 21 ß	PAERDEBOONEN	17 a 18 £
—— —— dito gem.	14 a 16 ß		by den Steen.
—— Blauwe dito	14 a 16 ß		
—— Zomer dito	14 a 17 ß		
ROGGE Zeeuwsche	11 a 13 ß	VLAS Allerbest	48 a 50 fl.
		—— Best	40 a 42 fl.
	by 't Last.	—— Ordinair	35 a 36 fl.
BOEKWEIT, op 154 ℔	19 £	—— Gemeen	32 a 33 fl.
dito, zonder Wigt	17 a 18 £	—— Slegt	29 a 30 fl.

Te Amsteldam is den 28 Juny, in Publique veyling verkogt ruim 90 Last Caapse Tarw, wegende op de kleine Schaal van 136 tot 140 ℔, en zulks voor den prys van 133 tot 157 ggl. 't Last.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN,

JULY. MDCCLXXVI.

HOLLAND.

LEIDEN.

Den 15 dezer Hooimaend, even na tien uren, wierdt door het geluid van het geschut by de Hoogewoerds poort onzer Stad, en terstond daerop door het lossen van 't kanon by de Haegsche of Wittepoort, de komst aengekondigd van den Prinse Erfstadhouder, die den 14 's avonds laet van het Loo was vertrokken, om in 's Lands Universiteit alhier, by de Redevoering die in Latynsche Digtmaet door den Hoogleeraer *Adrianus van Royen*, zoude geschieden, tegenwoordig te zyn. LEIDEN.

Zyne Doorluchtige Hoogheid, zittende in een open rytuig met zes paerden bespannen, reedt regtregt naer de Academie, alwaer hoogstdezelve, eerst, op de plaets by de groote deur, door den jongsten Heer Curator, één der Heeren Burgemeesteren, den oudsten Heer van de Philosophische Faculteit, en den Heer Secretaris van den Academischen Senaet wierdt ontvangen; ver-

LEIDEN. volgens, by den ingang naer de trap, door den tweeden Heer Curator; één der Heeren Burgemeesteren, den oudsten Heer van de Medicynsche Faculteit en den Heer Secretaris van Heeren Curateuren en Burgemeesteren; en verders, voorafgegaen door de beide Pedellen, ieder met den Academie-Staf, de trap op naer de Senaet-Kamer geleid, en aldaer door den Heer *Rector Magnificus* en den eersten Heer Curator, zo als ook door de andere Heeren van de Regeering en Leden van den Academischen Senaet verwelkomt en op een ontbyt onthaeld.

Ten elf ueren kwam zyne Doorl. Hoogheid met den Rector Magnificus *Nicolaes Hoogvliet*, de Heeren Curateuren en Burgemeesteren, nevens de Heeren van de Regeering, en vervolgens de Heeren Professoren, alle in orde en trein, als naer gewoonte, in de groote Gehoorzael, alwaer geduerende dien tyd een fraei Musicael Concert gespeeld wierdt, tot dat de Hoogleeraer *van Royen* aenvong zyn Dichtstuk op te zeggen, waer in hy byzonderlyk de vermaeklykheden van het Buiten-leeven afschetste, en wel met zo veel kragt van Tael en Welspreekendheid, dat de stille aendagt der Toehoorderen, welker toevloed buitengemeen groot was, een overtuigend bewys was van het groot Vermaek en Genoegen, 't geen de digtkundige Redenaer, onaengezien zyne hooge Jaren, met nadruk in ieders gemoed wist te verwekken.

Na het eindigen der redevoering hoorde men wederom een aengenaem Musiek, en zyne Hoogheid zig nog een korte poos op de Senaet-Kamer opgehouden hebbende, ging Hoogstde-

dezelve, verzeld door den bovengem. Heer *Rector Magnificus*, de Heeren Curateuren en Burgemeesteren, nevens de Heeren Professoren, de Academie-Tuin bezigtigen, zo als ook naderhand het voortreffelyk Museum Anatomicum, of Verzameling der Ontleedkundige bereidzelen van wylen den beroemden Heer Professor *Bernard Sigfried Albinus*, welke zedert den 18 van Wynmaend 1771. by manier van aenkoop aen de Universiteit gekomen, en in een byzonderlyk daer toe geschikt Vertrek naest de Ontleed-Kamer onder het Academisch Boekvertrek geplaetst is. LEIDEN.

Vervolgens heeft de Prins eenigen tyd in het Huis van den Heer Professor Medicinæ *Hier, Dav. Gaubius* doorgebragt, en zig vervolgends ten half 3 naer het Gemeenlandshuis begeven, alwaer zyne Hoogheid het middagmael nam, en tot 6 ueren vertoefde, toen dezelve zyne reis na den Haeg vervolgde. Men hoorde wederom van de Witte Poort, het geschut losbranden, 't geen door het Kanon by de Hoogewoerds Poort onmiddelyk wierdt beantwoord.

Voor het overige waren tot het houden van goede orde en om den aendrang van den grooten toevloed van 't volk te beletten, overal, daer het nodig scheen eenige van de Gardes Dragonders geplaetst. Ook was ten dien einde de geheele Compagnie Leidsche Binne wagt met vliegend Vaendel en slaende Trom des ogtends tegen 8 ueren naer de Academie getrokken, daer dezelve in orde geschaerd zynde, de toegangen bezet hieldt.

LEIDEN. De Maetschappy der Nederlandsche Letterkunde alhier, maekt bekend, dat op haere Jaerlyksche Vergadering, gehouden den 9 van deze loopende maend, uit de stembriefjes der Gecommitteerden gebleken is, op dat de Vraeg, in 't jaer 1774 opgegeven: „ In hoe verre kan men „ uit de overblyfsels van het Mosogottisch en „ Angelsaxisch, tot opheldering der oudheid van „ het Nederduitsch, aentoonen, dat de grond „ onzer Tale in de bovengem. te vinden is?" geen voldoende antwoorden waren ingekomen; waerom zy besloten heeft andermael dezelfde Vraeg voor te dragen, met aenbieding van een gouden Penning, ter waerde van honderd en vyftig guldens aen den Schryver, wiens Verhandeling de beste, en aen het oogmerk der Maetschappy voldoende zal gekeurd worden.

De Maetschappy bedoelt met het voorstellen dezer Vrage, het algemeen gevoelen te onderzoeken „ dat de Nederduitsche Tael haren oorsprong grootendeels verschuldigd is aen de Mosogottische en Angelsaxische Taelen." *Zy* verlangt derhalven, dat de Schryvers in hunne antwoorden beproeven, in hoe verre men, *zo uit* de Historien, als uit de vergelyking dier beide Taelen met de Nederduitsche, de waerheid van dit gevoelen bevestigen kan. En worden de geenen, die lust hebben deze Vraeg te beantwoorden, verzogt, hunne antwoorden, in de Nederduitsche of Latynsche Tale duidelyk geschreven, met een zinspreuk getekend, en in een verzegelden omslag, voor den eersten van Slagtmaend des jaers 1779, te zenden aen den tegenwoordigen Secretaris der Maetschappye, *Adrianus van Assendelft*; of aen den Briefschryver, *Pieter Vreede* Junior, bei-

beide woonende te Leiden, met een bygevoegd gezegeld Briefje, in 't welk de naem, waerdigheid en woonplaets des Schryvers is uitgedrukt, en op 't welk de zinspreuk, met welke de Verhandeling getekend is, geschreven staet. LEIDEN.

Voorts geeft de Maetschappy, met aenbieding van een gouden Penning van gelyke waerde, ter beantwoording voor den eersten van Slachtmaend 1777 de volgende Vraeg op: „Hoe en door wie „ is de Rechtspleging in het burgerlyke, lyf- „ straffelyke en leenroerige, van de oudste tyden „ af, tot aen de veertiende Eeuw in Holland en „ Westvriesland geoeffend? en welke is de oor- „ sprong van onze Rechtbanken, zo van Wel- „ geboren als van Schepenen, en Leenmannen?" De antwoorden op deze Vraeg zullen op bovengemelde wyze moeten gezonden worden aen gemelden Secretaris of Briefschryver van de Maetschappy, die de antwoorden op de Vraeg des voorgaenden jaers: „ Welke zyn de algemeene ooggmerken, die een Dichter moet bedoelen? wel- „ ke zyn derhalven de eigenaertige onderwer- „ pen voor de dichtkunst? en welke zyn derzel- „ ver algemeene regelen?" voor den eersten van Slachtmaend dezes jaers 1776 verwagt.

AMSTELDAM.

Daer zyn naeuwelyks gebeurtenissen van meer belang voor het menschdom, dan de oprigtingen van geleerde Maetschappyen. Het zyn deze, die de arbeid en werkzaemheid aenspooren, den naijver opwekken, voedzel aen het vernuft verschaffen, den geest van opmerking en waerneming bevorderen, en een nieuw leven aen kunsten en wetenschappen geven, zo dat eene

 me-

AMSTELDAM. menigte van nieuwe waerheden door de gedurige aenmoedigingen ontdekt zynde, en wel van die waerheden, welken onmiddelyk het welzyn van het Menschdom betreffen, onze eeuw in veele opzigte zodanige voortgangen heeft gemaekt, die eerder te wenschen dan wel te hoopen waren. En al wilde men ons dit betwisten, al wilde men beweeren, dat de vrugten van die Genootschappen niet zo groot waren, als men wel tragt voor te geven; dit is egter meer dan waerschynelyk, dat 'er geen eeuw geweest is, waer in meer yver en drift is bespeurd, om allerlye nuttige kunsten en wetenschappen tot eenen hoogen trap van volkomenheid te doen opklimmen, waer van de menigvuldige Genootschappen en Maetschappyen, zo elders, als ook in ons Vaderland opgerigt, doorslaende bewyzen zyn. Het is dan ook met een byzonder genoegen, dat wy in onze Jaerboeken den aenvang aentekenen, van een Genootschap, in deze Stad nieuwelings opgerigt, welks oogmerk deszelfs Stichters niet weinig eer aendoet, en uit het navolgend Programma of Bekendmaking kan worden afgenomen:

„ De algemeene nuttigheid van den *Landbouw* „ heeft aanleiding gegeven tot het oprichten, „ binnen deze Stad, van eene Maatschappy, onder den naam van *Maatschappy tot Bevordering van den Landbouw*. De oprichters vleien „ zich de goedkeuring van hunne Landgenooten „ te zullen wegdraagen, en niets zal hun aangenaamer zyn, dan te zien, dat kundige en het „ algemeen welzyn behartigende Lieden, aan deze Maatschappy, in dit allezins heilzaam oogmerk, de behulpzaame hand bieden, door het „ mededeelen van hunne waarneemingen.

„ De

AMSTELDAM.

„ De Maetschappy is voornemens, Jaarlyks, „ éénе of meer Vragen ter beantwoording op te „ geven, welke de bevordering en bloei van den „ Landbouw, in onze Gewesten, ten onderwerp „ zullen hebben. Ten dien einde stelt zy aan „ het algemeen voor, om te beantwoorden voor „ den eersten van Hooimaand 1777, de volgen„ de Vraag: *Zoude men zich, tot verbetering „ der Bouw- en Weilanden in onze Provinciën, „ van de Hout- en Turfassche, met voordeel, „ kunnen bedienen? voor welk soort van gron„ den, en op welk eene wyze, zoude men dezel„ ve, tot het meeste nut kunnen gebruiken?*

„ En, om voor den eersten van Hooimaand „ 1778, te beantwoorden deze Vraag: *Welke „ zyn de eigenschappen van de verschillende soort „ van het* Equisetum, *by ons bekend onder den „ naam van* Heermoes, Unjer, Paardestaart *of* „ Roobol? *Waar in bestaat de aart en hoeda„ nigheid van deszelfs Vruchtdeelen en voort„ plantingen? Welk nadeel wordt door het zel„ ve aan het Wei- en Bouwland toegebragt; en „ welk is het door de ondervinding beproefde „ beste middel, om het zelve, op de minst kost„ baare wyze, uit te roeien?*

„ De Prys, welke aan den Schryver van het „ beste, op eene dezer Vragen ingekomen, ant„ woord wordt toegelegt, zal bestaan in eene „ gouden Eerpenning ter waarde van vyftig Du„ caten, op den Stempel der Maatschappy gesla„ gen, en met des Schryvers naam voorzien, of „ wel dezelve som in geld, benevens eene zil„ veren Eerpenning ter keuze van den Schryver.

„ Indien geen der ingekomene antwoorden, „ op een door de Maatschappy opgegevene Vraag,

AM-STEL-DAM.

„ haars oordeels, de Prys verdiend heeft, be„ houdt zy aan haar het recht, deze Vraag noch „ eens, of niet, weder op te geven. Daarenbo„ gen, wanneer 'er meer dan één antwoord haar „ voorkomt eenige aanmerking te verdienen, zal „ zy een Acceffit, in eene zilvere Eerpenning „ beftaande, aan den Schryver van het naast aan „ het befte komende antwoord, aanbieden, en „ hem dit befluit, voor dat het verzegeld Bil„ jet, by zyne verhandeling behoorende, geo„ pend wordt, door de openbaare Nieuwspapie„ ren bekend maken.

„ De Maatfchappy zal ook een zilvere Eer„ penning fchenken aan die geenen, welke haar „ eenige nuttige ontdekkingen, omtrent den „ Landbouw, zullen mededeelen, en de bevor„ dering derzelve na bevinding onderfteunen.

„ De Schryvers, die naar den Prys dingen, „ zullen, by hunne antwoorden, een verzegeld „ Biljet moeten zenden, inhoudende hunne naam „ en woonplaats, en van buiten getekend met „ dezelfde zinfpreuk, welke aan het einde hun„ ner Verhandelingen zal gevonden worden.

„ De Antwoorden zullen in het Nederduitfch, „ Latyn, Franfch, Engelfch of Hoogduitfch „ opgefteld, met een leesbaare hand gefchreven, „ en gelyk alle andere aan de Maatfchappyen toe „ te zendene Stukken of Berichten, vragtvry „ toegezonden worden aan den Heer *Jeronimo* „ *de Bofch*, Jeronimósz., *Secretaris* van voorn. „ Maatfchappy, op de Keizersgragt by de Rhee„ ftraat alhier.

ALKMAER.

Reeds eenige jaren geleden hebben Burgemeesteren en Vroedschappen deze Stad, tot aenkweeking van nuttige kunsten en wetenschappen, twee openbare Leeraers of *Lectores* aengesteld, namenlyk den Heer J. VAN VASEN, Meester der beide Rechten, en Bestierder van het Latynsche School alhier, tot het onderwys in de Rechtsgeleerdheid, de Geschiedkunde en fraeije Wetenschappen; en den Heer CORNELIUS HOORMAN Jz. *Medicinæ* Doctor, tot het onderwys in de Ontleed- Heel- en Vroedkunde. Welke beide Heeren toen ter tyd hunne posten met plegtige redenvoeringen aenvaerd hebben. ALKMAER.

Tot onderwys en ontleedinge van lyken was door de Regeering wel een gebouw toegestaen, dog gelyk het doorgaens gaet met nieuwigheden, de plaetsing der toehoorders, de bepalingen van tyden en andere schikkingen waren nog onvolkomen, tot dat hieromtrend voorzien is geworden door eene Ordonnantie, van den 12 van Wintermaend 1772. en van dezen inhoud:

Art. I. De *Lector Anatomiæ Chirurgiæ & Artis Obstetriciæ*, zal Jaarlyks van den 1ste April tot den 1ste November alle eerste en tweede Donderdagen van ieder Maand, des namiddags van 4 tot 5 uuren publique Lessen houden over *Anatomische* of *Chirurgische* onderwerpen, by welke alle *Chirurgyns*, derzelver *Knegts* en *Leerjongeren* kunnen present zyn: Dog zullen de *Knegts* en *Leerjongeren* alle voor 't Klokslag van 4 uuren moeten tegenwoordig zyn, op de boete van eene stuyver voor elke Les, ten profyte van de Gilde-Knegt van 't *Chirurgyns Gilde*; van welke boete niets dan ziekte zal excuseeren, en zal gemelde ziekte moeten bly- *Reglem. rakende het theatrum Anatomicum.*

ALK-MAER. Reglem. rakende het theatrum Anatomicum.

blyken by een Briefje van deszelfs Meester, door de Jongeling by de volgende Les aan de Gilde-Knegt over te leeveren, die 't zelve aan de *Lector* zal overhandigen.

II. De Lyken van zodanige Perzoonen, die geduurende de maanden November, December, January en February in de beide Gasthuisen en Pesthuys deezer Stad overleeden, geene Inboorlingen van Alkmaar, of waar van zig des bewyzende geene Naa-bloedverwanten met 'er woon in de Stad bevinden, zullen ten dienste der *Anatomische Lessen* op 't *Theatrum Anatomicum* werden gesuppediteert: Welverstaande dat zulk niet sal mogen geschieden dan met voorkennisse en Approbatie van de Heeren Burgemeesteren. En zullen dezelve Lichaamen na de daarover afgeloopene Lessen eerlyk ter aarde worden bestelt; welke begraafnis-kosten (de kist uitgezondert, die door de Gasthuisen en Pesthuys respective zal worden geleverd) door den Lector zulle worden gedraagen: En zullen zig op de begraafnis de *Lector*, *Chirurgyns*, derzelver *Knegts* en *Leerjongeren* moeten bevinden, de *Lector* en *Chirurgyns* op de boete van 6 St: de *Knegts* en *Leerjongeren* op de boete van 3 St: ten profyte van 't *Chirurgyns Gilde*.

III. De Bediendens der beide Gasthuisen en het Pesthuys zullen gehouden zyn van alle de aldaar voorvallende Sterfgevallen, staande de maanden November, December, January en February direct den *Lector* kennisse te geven op een boete van 12 Guld:, die dan verpligt zal zyn, daar van kennisse te geven, en van de Heeren Burgemeesteren permissie versoeken om het *Cadaver* na het *Theatrum Anatomicum* te mogen transporteeren.

De opkomende en zig des bewyzende Naa-bloetverwanten 't Lichaam de *Anatomische Tafel* weigerende, zullen gehouden zyn aan de Gasthuisen respective en Pesthuys te betaalen de Somma van 12 Guld: ter uitvoering en voldoening der begraafnis kosten.

IV. De *Lector* zal alle mogelyke vlyt aanwenden om by manquement van hier te bekoomene *Cadavers*,

vers, zig geduurende 't Wintersaisoen, ten minsten een *Cadaver* des Jaars van elders te suppediteeren, tot welke daar toe aan te wendene kosten door yder *Chirurgyn* en *Gildebroeder* van elk *Cadaver* zal betaalt werden 12 St. en door elke *Knegt* of *Leerjonger* 6 St. welke betaaling zal moeten geschieden by 't eindige der laaste Lesse over elke *Cadaver* respective in handen van de Gilde-Knegt, die 't zelve aan den *Lector* zal overhandigen. Op gelyke wyse zal voor elk dood Lichaam uit de respective Gasthuisen en Pesthuys deezer Stad aan 't *Theatrum Anatomicum* gesuppediteert, door yder *Chirurgyn* betaalt werden 6 St. en door elke *Knegt* of *Leerjonger* 3 St. in maniere als vooren tot remboursement der begraafnis-kosten in Art. 2 gemelt: Dog zullen de *Chirurgyns*, derzelver *Knegt* en *Leerjongeren* bevryd zyn eenige kosten te betaalen voor *Cadavers* door de Ed. Agtb. Justitie geëxecuteert, en zal van het 3de en 4de Art. extract gegeven werden aan de respective Gasthuisen en het Pesthuys om zig daar na te reguleeren.

ALKMAER. *Reglem. rakende het* theatrum Anatomicum.

V. Zoo ras zig een *Cadaver* op 't *Theatrum Anatomicum* zal bevinden, zal de Gilde-Knegt de Billetten van Notificatie hem door den *Lector* ter handt gestelt, rond brengen aan de Huysen der *Heeren Leeden van de Regeering deezer Stadt*, de *Doct. Medicinæ* en *Mrs. Chirurgyns*, voor welke Notificatie, van yder teffens die by den aanvang der Zomerlessen in April is te doen, dezelve zal genieten by elke Notificatie van yder *Chirurgyn* 2 Stuyv. en van yder *Knegt* of *Leerjonger* 1 Stuyv. En zal gemelde *Gilde-Knegt* by de Zomerlessen een quart uur, en by de Lessen over een *Cadaver* een half uur voor de klok van 4 uuren 't *Theatrum Anatomicum* openen, en aldaar blyven, agtneemende, dat geene Kinderen inkoomen; of na 't Vertrek des *Auditores*, 't zelve sluyten, de Sleutel den *Lector* ter hand stellende.

VI. Een *Cadaver* op 't *Theatrum Anatomicum* gesuppediteert zynde, zal de *Lector* des Maandags, Dingsdags, Donderdags en Vrydags namiddags van

ALKMAAR.

Reglem. rakende het theatrum Anatomicum.

4 tot 5 uuren Lessen over 't zelve houden, zo lang de *Cadaver* daar toe in staat sal zyn, waar by al de *Chirurgyns*, derzelver *Knegts* en *Leerjongeren* zullen tegenwoordig zyn: Zullende alleenlyk de Mrs. *Chirurgyns*, die 20 Jaaren in 't Gilde zyn geweest, mogen werden geexcuseert: Dog de overige voor de klok van 4 uuren moeten present zyn: de *Chirurgyns* op de boete van 4 stuyv: en de *Knegts* en *Leerjongeren* op de boete van 2 stuyv: voor elke Lesse, ten profyte van de *Gilde-Knegt*, en voorts als in Art. 1 is gezegt.

VII. De *Gilde-Knegt* zal by den aanvang van elke Les, 't zy Zomer of Cadaverlessen, voor 't Klokslag van 4 uuren, by de inkomst van elke *Knegt* of *Leerling*, deselve zyn naam in een daar toe geschikt Boekje doen tekenen, ten bewyze, dat deselve present zyn geweest: en van de absentes zoo *Chirurgyns* als derzelver *Knegts* en *Leerjongeren*, de boeten promptelyk invorderen binnen 14 dagen na de Verbeurte. En zullen de Mrs. *Chirurgyns*, by aldien hunne *Knegts* en *Leerjongeren* in gebreeke blyven gemelde boetens en quote aan de geexpediteerde *Cadavers* te voldoen, als dan gehouden zyn voor gemelde *Knegts* en *Leerlingen* te respondeeren en te betalen.

VIII. Alle de Mrs. *Chirurgyns*, die *Knegts* of *Leerlingen* in hunne dienst hebben, zullen aan deselve de behoorlyke tydt tot bywoonen der Zomer en Cadaverlesse vergunnen: en wanneer de *Knegts* of *Leerjongeren* hier in nalatig of inobedient zyn, zullen dezelve te eeniger tyd tot geen Proef-Examen gequalificeert of toegelaten worden.

IX. De Intekenaars zullen verpligt zyn na 't afloopen van 't *Cadaver* iets na hunne Genereusiteit te geeven, en 't word de overige Toeschouders, die nu en dan aldaar verschynen, aan hunne wilkeur overgelaten in het Bos te geeven na haar goedvinden.

X. De twee binnenste Banken op 't *Theatrum Anatomicum*, zullen voor de *Heeren Leeden der Regeering*, de *Doctores Medicinæ*, Mr. *Chirurgyns* en

Intekenaars gelaten worden: Dog niet te min zullen de *Heeren van de Regeering* en *Medicinæ Doctores*, altoos en voor alle Mrs. *Chirurgyns* en *Intekenaars* de plaatsen moeten werden gecedeert: dog zullen de *Chirurgyns Knegts* en *Leerjongeren*, zoo ook de Toezienders in de twee bovenste Banken plaatse neemen, naar mate zy inkoomen, ten waare de tweede Bank zig ledig bevond, wanneer de *Chirurgyns Knegts* en *Leerjongeren* zig daar in zullen mogen plaatsen: zal meede een iegelyk in zyn ingenoome plaatse moeten blyven zitten, zonder op te mogen staan of eenigzinds de anderen te beletten: ook zal niemand onder de Lessen, met loopen, spreeken, lachen of anderszints luyde te zyn, de Toehoorderen of den Lector eenigzints stooren of verletten. Boven al zal niemand iets van 't Lighaam, of 't geen zig op de *Anatomische Tafel* zal bevinden, mogen weg dragen op de boete van 6 Guldens ten profyte van de Gilde-Knegt.

ALKMAAR. Reglem. rakende het theatrum Anatomicum.

XI. En houden de *Heeren Burgemeesteren* en *Vroedschappen* aan hun om deeze *Ordonnantie* en *Reglement* ten allen tyden na de omstandigheden van zaaken, te doen *Altereeren* en *Amplieëren*, zoo als bevonden zal werden te behooren, enz.

Door dit Reglement de zaek eene nieuwe gedaente hebbende gekregen, wierdt de goede orde geboren, het getal van Heelmeesters en Leerlingen, die de Lessen bywoonden, en ook van liefhebbers, die genegen waren, de wonderlyke zamenstelling van 's menschen lichaem te leeren kennen, nam dagelyks toe; zo dat de Regeering hier door genoopt wierdt, eene byzondere plaets tot het ontleden, een of *Theatrum Anatomicum* te doen bouwen; welke zo is ingerigt, dat ze door een deur gemeenschap heeft met het *Collegium Medico-pharmaceuticum*, en ook op verzoek van den *Lector* met verscheidene kassen voorzien

is,

ALKMAER. is, tot bewaeringe der ontleedkundige toebereidzelen of præparata, die reeds eene aenzienlyke verzameling uitmaken, de beschouwing van kenners wel waerdig, voornamenlyk wat die stukken, welke de verscheidene beenziektens aenduiden, aengaet. Onderwyl hadt zig het openbaer onderwys alleen tot de Ontleed- en Heelkunst bepaeld, en de Vroedkunde, die allergewigtigste tak, was nog verzuimd gebleven: weshalven de Regeering, het belang dezer zaeke bezeffende, daer in voorzien heeft; en een Collegie van de Vroedkunde ingesteld, waer van de inrigting uit het volgend Reglement, van den 16 van deze Hooimaend kan worden afgenomen.

Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde. De Heeren Schout, Burgemeesteren en Scheepenen der Stad Alkmaar, in achting genomen hebbende, dat menigvuldige misslagen en onordentelykheden in de beoeffening der Vroedkunde, omtrent de hulp en bezorging van zwangere, baarende en verloste Vrouwen, en voornamelyk van die, welke door Vroedvrouwen op Stads kosten worden bediend, dikwerf worden begaan, en daar tegen, en teffens ter voortzetting van deze zo nuttige konst, zo veel mogelyk, ten beste van het Algemeen willende voorzien, hebben na deliberatie, en na alvoorens hierop te hebben verstaan de consideratien van den Lector in de Ontleed- Heel- en Vroedkunde alhier, en ook na ingenomen advis van de Heeren Vroedschappen dezer Stad, goedgevonden in te stellen een Collegie van de Vroedkunde alhier, en teffens daar toe te formeeren eene instructie voor den Stads-Lector in de Vroedkunde, als ook eene voor de Vroedvrouwen, en eindelyk eene voor de Stads Vroedvrouwen: alles op den voet, als hierna omtrent het een en ander afzonderlyk uitgedrukt is.

In-

Instelling van het Collegie der Vroedkunde.

ALKMAER. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

I. Het Collegie zal bestaan uit de twee Stads-Doctoren en den Stads-Lector in de Vroedkunde.

II. Hetzelve Collegie zal in de kamer van 't Collegium Medico Pharmaceuticum drie maal in 't Jaar namiddags ten vier uuren vergaderen; te weeten op den eerste Donderdagen in de maanden April, Augustus en November: doch, wanneer 'er buitengewoone gevallen, die Collegie raakende, mogten gebeuren, zal het zelve ook, buiten de gemelde drie Donderdagen, byeenkomen.

III. Op de voorn: tyden zal het Collegie aanhooren het geen de Stads- en andere Doctoren, als ook de Lector in de Vroedkunde, of ook de Stads-Vroedmeester (indien 'er een buiten den Lector is) als aanmerkelyk, ten nutte en verbetering van de beoeffening der Vroedkunde, mogten hebben bevonden: waartoe alle dezelve worden vermaand alles, zoo veel mogelyk, in hunne practyk en studie op te merken, en aan dit Collegie voor te dragen.

IV. By voorstelling en omvraag van ieders gedachten zal het besluit, omtrent het voorgevallene en aangebragte, volgens de meerderheid van stemmen der Leden van dit Collegie, ter weering van misslagen en tot verbeetering dezer konst, genomen worden.

V. Alle de geenen, die binnen deze Stad en derzelver Jurisdictie de Vroedkunde oeffenen, zullen verplicht zyn voor dit Collegie, wanneer zy uit naam van hetzelve door behoorlyke aanzegging zyn ontboden, op den bepaalden tyd te verschynen, en van de zaaken, waar over zy zullen worden gevraagd, een juist en met de waarheid overeenkomend verhaal te geeven.

VI. Indien aan het Collegie iets mogt voorkomen, waar in het zwarigheid maakte om op eigen gezag eenige verandering, die het echter noodig zoude oordeelen, te maaken, zal het zelve daar van, met byvoeging van hunne consideratien en advis, kennis geeven aan de Heeren Burgemees-

ALKMAER.

Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.

teren dezer Stad, en daarop het besluit van de evengemelde Heeren afwachten; doch in zaaken van minder belang zullen de geenen, die de Vroedkunde oeffenen, de ordres, die aan hun uit naam van dit Collegie zullen bekend zyn gemaakt, moeten opvolgen.

VII. De boetens, die uit kracht der hier na volgende Instructien mogten opkomen, en over welke niet specialyk is gedisponeerd, zullen geappliceert worden, een derde voor 't Aalmoesseniers-huis en de twee overige derdens voor dit Collegie.

Instructie voor den Stads-Lector in de Vroedkunde.

I. De Stads-Lector in de Vroedkunde zal gehouden zyn om, op den derden Donderdag in iedere maand 's namiddags ten drie uuren, in het Theatrum Anatomicum dezer Stad, voor de Vroedvrouwen en haare Leerlingen in de Hollandsche taal lessen te houden, waarin hy, volgens het beste ontwerp en orde, die hy zal kunnen maken, aanwyzing zal doen van all' het geen tot de Vroedkunde behoord, zoo met betrekking tot de Ontleedkundige onderwyzing omtrent de natuurlyke gesteldheid der deelen, die tot de voortteeling en baaring dienen, als ten aanzien van de natuurlyke en tegennatuurlyke baaringen, die hy op eene daartoe samengestelde konst-machine zal aantoonen: by welke Lessen niemand, buiten de reeds gem. Persoonen, als ook Leden van de Regeering dezer Stad, Doctoren in de Medicynen, Vroedmeesters, en die geenen, die de Lector wil toelaaten, zal mogen tegenwoordig zyn: zullende de hier toe gestelde tyd, by wettige verhindering, door den Lector wel mogen worden verschikt: maar, in dat geval, tydig door hem aan de Vroedvrouwen en haare Leerlingen daar van kennis moeten worden gegeeven; en zulks nog met die bepaaling, dat deze Lessen altoos eens in ieder Maand (wettige verhindering uitgezonderd) zullen moeten worden gehouden; op eene boete van drie guldens, door

der

den Lector voor ieder verzuim te verbeuren. ALK-
II. Alle de Vroedvrouwen en haare Leerlingen MAER.
binnen deze Stad en Jurisdictie zullen verplicht zyn
om by de voornoemde Lessen ten bepaalden tyde *Reglem.*
te komen, en dezelve ten einde toe by te woonen; *wegens*
zullende de geenen, die op 't klok-geslag van 't *'t onder-*
gestelde uur daar niet is; of voor het einde van de *wys in*
Les heenen gaat, vervallen zyn in een boete van *de Vroed-*
zes, en, die in 't geheel weg blyft, van twaalf *kunde.*
stuivers; welke boetens (die op ieder Les door den Lector, zonder eenige oogluiking, zullen worden aangeteekend, en voor de volgende Les ontvangen) voor de eene helft zullen gaan aan 't Collegie van de Vroedkunde, en voor de wederhelft ten behoeve van 't Aalmoesseniers-huis, en waarvan niemand zal vry zyn, dan die op een wettige wyze aan den Lector zal aantoonen, door ziekte of door de bediening van haar ampt te zyn verhinderd geworden.

III. De Lector zal ook eens of meermalen in 't Jaar, wanneer hier toe objecten zyn, (die hem door de Heeren Burgemeesteren, op zyn verzoek, zullen worden toegestaan,) aan de Vroedvrouwen en haare Leerlingen, in Vrouwen Lighaamen de noodige demonstratien doen van de deelen, welker kennis in de konst der Vroedvrouwen het meest noodig is: waarby alle de Vroedvrouwen en haare Leerlingen, op de aangezegde dag en uur, zullen moeten verschynen, in maniere en op dezelfde boetens, als in 't voorgaande Artikel gezegd is.

IV. Alle Leerlingen, by eenige Vroedvrouwen alhier de konst leerende, zullen de Lessen en demonstratien van den Lector, geduurende den tyd dat dezelve hier in deze konst worden onderweezen, moeten bywoonen; waarom alle Vroedvrouwen binnen deze Stad en Jurisdictie verplicht zullen zyn om, wanneer zy eenige Leerlingen aanneemen, daarmede voor 't Collegie van de Vroedkunde, om dezelve als Leerlingen te laaten aanteekenen, te verschynen, waar voor aan het gemelde Collegie door ieder Leerling zal worden betaald een somme

ALK-MAER.

Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.

van twee guldens; waarna die Leerlingen de boven genoemde Lessen en demonstratien van de Lector gedurig zullen mogen en ook moeten bywoonen, en daar voor Jaarlyks aan den Lector betaalen twee guldens: Doch zodanige Leerlingen die reeds voor het arresteeren van dit Reglement by een der Vroedvrouwen alhier zyn aangenomen, zullen, met de betaaling van één gulden voor inteeken-geld aan het Collegie der Vroedkunde volstaan kunnen.

V. De Lector zal ook de Vrouwen, die als Leerlingen zyn ingeteekend, voornamelyk die, welke Leer-Jaaren ten einde loopen, indien zy zulks begeeren, alvoorens dezelve door het Collegie der Vroedkunde worden geëxamineerd, in het byzonder onderwyzen, en teffens over het Ampt der Vroedvrouwen ondervraagen, specialyk over de deelen der Vrouwen tot de bezwangering en baaring behoorende, over de teekenen van bezwangering, over den geheelen loop van het zwanger gaan en deszelfs voornaamste toevallen, over de teekenen eener aanstaande baaring, over de natuurlyke en ook over de meest voorkomende moeyelyke en onnatuurlyke baaringen, en hoe zich hieromtrent te gedragen, over de bezorging van de Moeder en het Kind na de verlosfing; en het geen hy verders het meest dienstig zal oordeelen; op dat de Leerlingen niet, dan in all' het boven opgenoemde wel onderrecht, voor het gemelde Collegie ter examinatie komen: voor welk byzonder onderwys de Lector van ieder Leerling een recognitie, de somme van vyftien guldens niet te boven gaande, zal mogen ontvangen.

VI. De Vroedvrouwen en Leerlingen, in het Collegie der Vroedkunde, of in de Lessen en demonstratien van den Lector komende, zullen, noch door woorden noch door daaden, den Lector of iemand anders hinderlyk mogen zyn, of ook iemand met woorden of daaden injurieeren of beleedigen, en niet, dan gevraagd zynde, spreeken of antwoorden; doch op voorgestelde vraagen zul-

len zy met behoorlyke bescheidenheid moeten antwoorden: alles op een boete van drie guldens, te appliceeren op dezelfde wyze, als by 't einde van het tweede Artikel dezer Instructie uitgedrukt is.

ALKMAER. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

Instructie voor de Vroedvrouwen.

I. Geen Vrouw zal de konst der Vroedvrouwen binnen deze Stad en Jurisdictie anders, dan na bekomen Admissie van de Heeren Burgemeesteren, en Poorteresse gebooren of geworden zynde, mogen exerceeren; op verbeurte van 25 guldens, zo dikwyls zy van zoodanige exercitie, zonder Admissie en Poorterschap, overtuigd word.

II. Zoodanige Admissie zal aan geen Vroedvrouw worden verleend, dan na dat dezelve alvoorens door het Collegie der Vroedkunde alhier zal zyn geëxamineerd, en, volgens schriftelyk getuigenis van hetzelve Collegie, bekwaam bevonden: Voor welk examen en getuigenis zy aan het gem. Collegie zal betaalen eens twaalf guldens, en daar en boven ieder Jaar aan den Lector twee guldens voor het bywoonen van deszelfs Lessen en demonstratien; doch, ingevalle zoodanige Vrouw by het examen onbekwaam word bevonden, zal dezelve betaalen zes guldens: wordende hier mede geabrogeerd, het geen in het 36ste Art. der Keuren nopens de Doctoren, Apothekers enz. van den 16den April 1768 ten dezen opzichte gestatueerd is.

III. Geen Vrouw zal tot het examen worden toegelaaten, dan die bekend staat als van goede naam en faam, wettig getrouwd, of weduwe uit een wettig huwelyk, die ook bekwaam kan leezen en schryven, en gezond en sterk is van lighaam, wier handen niet te groot noch de vingers te kort zyn, die de konst, ten minsten gedurende den tyd van twee Jaaren, geleerd heeft by eene 't zy hier of elders wettig geadmitteerde Vroedvrouw, haare konst reeds zes volle Jaaren, voor het onderwys van deze haare Leerling, wettig hebbende geoeffend; onder het opzicht en in 't byzyn van welke Leer-

ALK-MAER.

Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.

meesteres zoodanige Vrouw, voor het examen, zi moeten hebben gehaald tien kinderen, en daarb alles in behoorlyke orde verricht: zullende voor dezelve Vrouw het byzonder onderwys van de Lector, in het 5de Art. zyner Instructie gemeld moeten genoten hebben.

IV. Alle zoodanige Vrouwen, als ook die hiern in het 8ste Art. worden gemeld, en geene ander zullen door den Stads Lector in de Vroedkunde aa zyn huis in 't byzonder, by wyze van tentamen worden ondervraagd, en door hem bekwaam be vonden, en als zoodanig voor het Collegie der Vroedkunde verklaard zynde, verders door het evengen. Collegie mogen worden geëxamineerd: voor welk tentamen door ieder Vrouw aan den Lector een Daalder zal betaald worden.

V. Het examen zal vervolgens by 't volle Collegie der Vroedkunde, geduurende den tyd van twee geheele uuren, geschieden; wanneer zoodanige Vrouw, door ieder der Doctoren een *half*, en door den Lector in de Vroedkunde een geheel uur, zal worden ondervraagd over alles wat tot de konst der Vroedvrouwen behoord; waarna het Collegie over hare bekwaamheid of onbekwaamheid, by meerderheid van stemmen, zal besluiten, en, ingevalle dezelve Vrouw bekwaam is bevonden, daarvan een schriftelyk getuigenis, door een der Leeden uit den naam van het Collegie der Vroedkunde onderteekend, in gereedheid gebragt worden.

VI. Een Vroedvrouw, de konst op eene andere plaats hebbende geoeffend, en zich ten zelfden einde hier metter woon willende nederzetten, zal ook zulks niet mogen doen, dan na bekomene Admissie van de Heeren Burgemeesteren dezer Stad, en verkreegen Poorterschap, als ook schriftelyk getuigenis van bekwaamheid, aan haar door het Collegie der Vroedkunde alhier, na voorgaande tentamen van den Lector en examinatie door het evengen. Collegie, verleend; doch echter zoo, dat zodanige Vrouw, in plaats van het bewys nopens het lee

leeren van haar konst by eene andere Vroedvrouw, en ook in plaats van het alvoorens bywoonen der Lessen en demonstratien, als ook het byzonder onderwys van den Lector zal kunnen volstaan met aan te toonen, dat zy op een voorgaande plaats deze konst, met geluk en zonder opspraak vier Jaaren achter elkanderen, geëxerceerd heeft.

ALKMAAR. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

VII. Indien eenig Man geneegen mogt zyn om deze konst, alhier woonende, te oeffenen, zal hy daartoe zyn Poorter recht en Acte van Admissie van de Heeren Burgemeesteren moeten hebben verkreegen, en, om deze Admissie te kunnen bekomen, alvoorens aan het Collegie der Vroedkunde, door echte schriftelyke getuigenissen, moeten aantoonen, dat hy deze konst onder een of meer Professoren of Lectoren in de Vroedkunde heeft geleerd, en, onder het opzicht van dezelve Leermeesters, twintig Verlossingen behoorlyk verricht; na het vertoonen van welke getuigschriften zoodanig persoon, alvoorens te kunnen worden geadmitteerd, door het volle Collegie der Vroedkunde op twee byzondere dagen, ieder geduurende den tyd van twee uuren, zal worden geëxamineerd, en bekwaam bevonden zynde een schriftelyke verklaring van het Collegie ontvangen; voor welk examen en verklaring, of acte van bekwaambevinding, hy zal betaalen 20 guldens; doch, ingevalle zoodanig iemand onbekwaam mogt worden geoordeeld, zal voor het examen alleen betaald worden een somme van tien guldens: alles op verbeurte van 25 guldens, zoo dikwyls aangetoond zal worden, dat iemand hier tegen zal hebben aangegaan: welke sommen van 20 of 10 guldens; gelyk ook de 12 en 6 guldens, in het 2de Art. dezer Instructie, en de gelden in het naastvolgende 8ste Art. gemeld, onder de Leden van het Collegie gelykelyk zullen verdeeld worden.

VIII. Een Vrouw, welke by het Collegie der Vroedkunde alhier, zich, met oogmerk om deze konst elders te oeffenen, wil laaten examineeren, zal, om tot dit examen (dat ook twee uuren lang

AEKMAER.

Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.

door het volle Collegie, even als in het 5de Art. dezer Instructie uitgedrukt is, zal moeten geschieden) te kunnen worden toegelaaten; byaldien door de Regeering van de Plaats, daar zy zich wil nederzetten, niets meer word vereischt, alleen noodig hebben om alvoorens door den Stads Lector, ingevolge het 4de Art. dezer Instructie, te worden getenteerd; voor welk tentamen zy aan den Lector een Daalder, en aan 't Collegie voor het examen, zoo zy bekwaam word bevonden, met het schriftelyk getuigenis, twaalf guldens, en, zoo zy niet bekwaam word geoordeeld, zes guldens zal betaalen: Zullende een Man, die, ook ter beoeffening dezer konst elders, by het gemelde Collegie wil geëxamineerd worden, kunnen volstaan met by het volle Collegie op twee byzondere dagen, ieder twee uuren lang, te worden onderzocht, en dezelfde onkosten moeten voldoen, als in het 7de Art. dezer Instrnctie gemeld zyn.

IX. Een Vroedvrouw binnen deze Stad en Jurisdictie, eenig Leerling ter onderwys in deze konst aanneemende, zal voor een twee-Jaarig onderwys en haar assistentie of opsicht by het haalen van tien kinderen door dezelve Leerling, in alles niet meer daarvan mogen reekenen dan dertig guldens; en voor ieder boven de gemelde tien kinderen, die zy raadzaam mogt oordeelen hare Leerling te doen haalen, tot het getal van nog zes toe, niet meer dan één gulden; zullende de Leerling verplicht zyn, alle die kindere op aanmaaning harer Leermeestere s te haalen, of anders tot het examen niet konnen worden toegelaaten.

X. Geen Vroedvrouw zal haar Leerling, hoe zeer ook anders van hare bekwaamheid overtuigd, mogen uitzenden om baarende Vrouwen te verlossen; maar altoos haar daarin moeten bystaan, of, indien zulks al niet noodig mogt zyn, ten minsten tot het einde van de verlossing en bezorging der kraamvrouw en van het kind toe, daar by tegenwoordig zyn; gelyk ook geen Vroedvrouw in eenig geval ooit een Vrouw, die hier niet is geadmit-

mitteerd, in haar plaats zal mogen laaten fungeeren: op een boete van 25 guldens, zoo dikwyls een van beide deze ordres verzuimd worden. ALKMAER.

XI. Alle Vroedvrouwen zullen zich in staat moeten stellen en van het gereedschap moeten voorzien zyn, om, daar het noodig mogt zyn, een klisteer te zetten; gelyk zy ook verplicht zullen zyn altoos nauwkeurig zorg te dragen, dat haar nagels, voor dat zy zich by een zwangere of baarende Vrouw begeeven, tot voorkoming van eenige kwetzing, kort by de vingers zyn afgesneeden: op een boete van drie guldens, zoo dikwyls de eene of andere zaak, in dit Art. vervat, overtreeden word. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

XII. Ieder Vroedvrouw, by een zwangere of baarende Vrouw geroepen, zal zich bekwaam en nuchteren moeten gedragen, en, ter verkryging van meerder loon, de Vrouwen door woorden of gebaarden niet mogen bevreesd of kleinmoedig maaken; noch ook zich in schyn gedragen, als of ze naar eenige andere plaats, daarze geroepen was, wilde heenen gaan; veel minder zal zy zich ooit, om eenige oorzaak, onderwinden om den arbeid of de verlossing, door eenige inwendige of ook door uitterlyke middelen, waardoor de Moeder of het Kind, of ook beide, in eenig gevaar zouden kunnen worden gebragt, te verhaasten: op straffe, voor de eerste reis geduurende den tyd van zes weeken, haar bord te moeten inhaalen, en geen dienst te mogen doen, voor de tweede reis voor zes maanden, en voor de derde reis voor altoos.

XIII. Een Vroedvrouw, by eenige Vrouw, die in barensnood is, geroepen en tegenwoordig zynde, zal van daar onder geen voorwendzel, hoe ook genaamd, mogen gaan, voor en aleer het noodige ter verlossing en bezorging van de Moeder en het Kind behoorlyk zal zyn verricht; ten ware zy vooraf tydig had gewaarschuwd, by eene andere Vrouw bevoorens te zyn aangenomen, en zy

ALKMAER. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

nu door die Vrouw, ook in barensnood zynde, geëischt wierd, in welk geval zy eene andere hier ook geadmitteerde Vroedvrouw, ter keuze van de baarende Vrouw of derzelver Vrienden, in haar plaats zal mogen stellen; maar echter van daar nog niet vertrekken, voor en aleer die in haar plaats gestelde Vroedvrouw door haar van den toestand van zaaken, voor zoo verre die aan haar bekend is, volkomen zal onderrecht zyn: op verbeurte van twintig guldens voor ieder reis, dat in het een of ander van deze gevallen misdaan word.

XIV. Geen Vroedvrouw zal eenig geld of belooning, vereering of recognitie, onder wat naam of prætext het ook zoude mogen zyn, van eenig Operateur of Vroedmeester mogen genieten; maar indien een Vroedvrouw de Vrouw in barensnood in zoodanige staat bevind, dat zy meend, dezelve door haar hulp niet gelukkig te kunnen verlossen, zal zy verplicht zyn, daarvan, en van de noodzaakelykheid van den bystand van een Vroedmeester, aan de Vrienden of byzynde Vrouwen, op de voorzichtigste wyze en zonder de Vrouw, die in nood is, eenigsints te ontstellen, tydig kennis te geeven; op dat, indien het word goedgevonden en de tyd het toelaat, een Vroedmeester of een tweede Vroedvrouw, of ook wel een *Medicinæ Doctor* daarby geroepen worden: op een *boete van* 25 guldens, by de Vroedvrouw, die *dit zal hebben* verzuimd, of van een Vroedmeester of *Operateur*, als boven, eenig geld getrokken; in welk geval ook eene evengelyke boete door zoodanigen Vroedmeester of Operateur zal verbeurd worden.

XV. Een Vroedvrouw, by eene in barensnood zynde Vrouw geroepen, eene verkeerde ligging van het Kind ondervindende, zal, indien zy de Vrouw niet kan verlossen, niet langer dan 10 of 12 uuren na 't breeken der vliezen mogen wachten om den raad of hulp van een Medicinæ Doctor of Vroedmeester in te neemen; waar toe zy ook terstond zal verpligt zyn, zoo ras zy bemerkt, dat het hoofd van de Vrucht beklemd geraakt en de vlie-

vlaagen verminderen: op een boete van tien guldens, by de Vroedvrouw, die het of ander hiervan verzuimd heeft, te verbeuren. ALKMAER.

XVI. Geene Vroedvrouw zal de Nageboorte, voor en aleer dezelve aan de byzynde Vrouwen is vertoond en gaaf bevonden, mogen wegdoen; en, wanneer die Vrouwen meenen, dat aan dezelve iets ontbreekt, zal die alvoorens door een Medicinæ Doctor of Vroedmeester, ten ware de Vrouw of Vrienden ze uitdrukkelyk begeerden terstond weggedaan te hebben, moeten worden nagezien: op een boete van 20 guldens, by de Vroedvrouw, die in de spoedige wegmaaking hiervan al te voorbaarig is geweest, te verbeuren. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

XVII. Een Vroedvrouw zal het gebooren Kind niet mogen opbaakeren en te rust leggen, voor dat zy aan de byzynde Vrouwen of Vrienden heeft getoond, dat hetzelve over het gansche lighaam gaaf, ongekwetst en geheel is; of, indien het eenig letzel mogt hebben, zal zy hetzelve, ten einde hiervoor de noodige zorg worde gedragen, moeten aanwyzen, en ook in 't byzonder aantoonen, dat de Navel-streng wel en naar de konst is gebonden en bezorgd, tot welk laatste zy altoos het noodige zal moeten by zich dragen: alles op een gelyke boete, als in het 16 Art. gemeld is.

XVIII. In tegen-natuurlyke baaringen, waarin eenige zwaare operatie te doen is, 't zy de Vrucht dood is of niet; zal geen Vroedvrouw de Lighaamen der in arbeid zynde Vrouwen of ook de Vrucht mogen forceeren of eenig instrument gebruiken, op een boete van 50 guldens, en daar en boven van haar Vroedvrouws ampt ontzet te worden.

XIX. De Vroedmeesters en Vroedvrouwen, die hier thans zyn, zullen, op aanzegging van de Heeren Burgemeesteren, en die by vervolg hier zullen worden geadmitteerd, voor dat zy in de waarneeming hunner bediening treeden, den eed volgens het eerste hier achter gevoegd formulier in handen van de Heeren Burgemeesteren deezer Stad moeten afleggen.

In-

ALK-MAER.

Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.

Instructie voor de Stads-Vroedvrouwen.

I. De Stads-Vroedvrouwen zullen alle arme en onvermogende zwangere Vrouwen moeten helpen en verlossen met alle die præcautien en onder dezelfde wetten, als hier voor in de Instructie der Vroedvrouwen gemeld zyn.

II. Dezelve zullen ook een bord met haar naam en het woord *Stads Vroedvrouw* aan haar huis moeten uitsteeken, en, tot onderhoud van het getal der Vroedvrouwen, zoo veel mogelyk, haar werk maaken om van tyd tot tyd, op het vermaan van het Collegie der Vroedkunde, Leerlingen aan te brengen.

III. Met opzicht tot den dienst der twee Stads-Vroedvrouwen zal de Stad verdeeld worden in twee Wyken, in ieder van welke alle de onvermogende zwangere en baarende Vrouwen door eene van de twee Stads-Vroedvrouwen, tot de waarneeming van die Wyk door de Heeren Burgemeesteren aangesteld, zullen moeten bediend worden.

De Oostelykste van deze twee Wyken zal zich uitstrekken van de Bokken-Sluis tot aan de Vest achter de Luthersche Kerk, en van daar tot aan den Omval in de Schermeer; en dus in zich bevatten de oost-zyde van den Voor-dam, *als ook* van de Mient, de Huig-Brouwers-*steeg*, *de* Hofstraat, en van de Luthersche Kerk*gracht tot* aan de Vest, en voorts alle de Straaten, Steegen en Grachten, ten oosten van de zoo even uitgedrukte geleegen.

De Westelykste dezer twee Wyken zal ook beginnen aan de Bokken-Sluis, van daar zich strekken tot aan de Vest achter de Roomsche Kerk in de Binnen-Baanen, en ten westen aan het einde van de Wognummer-Buurt eindigen; dus zal deze Wyk in zich bevatten de westzyde van de Bokken-Sluis, de Pieters-straat, de westzyde van de Mient, als ook de Huig Brouwers steeg, van de Hofstraat en van de Gracht naast de evengemelde Roomsche Kerk tot aan de Vest, en verders alle de Grachten,

Straa-

Straaten en Steegen, ten westen van de zoo even opgenoemde liggende, de Wognummer-Buurt daar onder begreepen. **ALKMAER.**

De arme Vrouwen, op de Singels of verders onder de Stads Jurisdictie woonachtig, zullen van die Vroedvrouw, welke de Wyk bediend, waar aan de woonplaatzen van die Vrouwen het naast geleegen zyn, geholpen worden. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

IV. Indien een Stads-Vroedvrouw, by eene arme Vrouw gehaald wordende, zich reeds by eene andere in barensnood zynde Vrouw bevind, of anders wettig belet is, zal de Stads-Vroedvrouw, die de andere Wyk bediend, moeten worden gehaald; en indien deze ook reeds ter hulpe is uitgegaan of andere wettige verhindering heeft, zal de derde of supernumeraire Stads-Vroedvrouw by zoodanige arme Vrouw ter verlossing moeten assisteeren: voor welke dienst de Vroedvrouw van de Wyk, daar het geval gebeurd, aan de supernumeraire, indien deze de baarende Vrouw helpt, zal betaalen vier en twintig stuivers: alles op een boete van drie guldens, by die Stads-Vroedvrouw, die ter hulp of betaaling weigerig is, te verbeuren.

V. Geene Stads-Vroedvrouw zal buiten de Stads Jurisdictie mogen gaan, zonder alvoorens de Stads-Vroedvrouw van de andere Wyk hiervan te verwittigen, ten einde haar plaats gedurende hare afweezigheid te vervullen: op verbeurte van één gulden: zullende dan ook de Vroedvrouw van de andere Wyk, behoorlyk gewaarschuwd zynde, zich buiten wettige verhindering, hier aan niet mogen onttrekken: op een boete van drie guldens, voor ieder geval, waarby haar hulp intusschen verzocht word, te verbeuren.

VI. Indien een Stads-Vroedvrouw de Vrouw, die zy helpt, in zoodanigen staat bevind, dat zy vreesd, haar zonder hulp of raad van anderen niet gelukkig te zullen verlossen, zal zy op eene voorzichtige wyze, en zonder de Vrouw eenigsints te ontstellen of neerslagtig te maken, eene of beide de andere Stad-Vroedvrouwen, of ook, indien het de

ALKMAER. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

de omstandigheid schynd te vereischen, den Stads-Vroedmeester, by haar ontbieden, die, buiten wettig belet, zich terstont derwaarts zullen begeeven: op een boete van zes guldens, by den Stads-Vroedmeester of de Stads-Vroedvrouw te verbeuren, die zich omtrent dit een of ander nalaatig zal gedragen hebben.

VII. De Stads-Vroedmeester en Stads-Vroedvrouwen, die hier thans zyn, zullen, op aanzegging van de Heeren Burgemeesteren, en die by vervolg hier zullen worden aangesteld, voor dat zy in de waarneeming hunner bediening treeden, den eed, volgens het tweede hier achtergevoegd formulier, in handen van de Heeren Burgemeesteren moeten afleggen.

Eed van een Vroedmeester en Vroedvrouw.

Ik belove en zweere, dat ik, in de waarneeming van myne bediening als Vroedmeester (Vroedvrouw,) my eerbaar en eerlyk zal gedragen.

Dat, indien my, in het helpen van eenige Vrouwen, iets ter kennisse mogt komen, 't welk niet oorbaar zoude zyn dat bekend wierd, ik hetzelve zorgvuldig en getrouw zal verzwygen, en alleen daar het te pas komt openbaaren.

Dat ik geene bevruchte gehuwde of *ongehuwde* persoonen eenige middelen tot afdry*ving van een* onvoldragen leevendige Vrucht zal voorschryven, gereed maken, ingeeven of aanraaden; noch ook iets aanraaden of doen, dat ik vooraf wist, dat voor de Moeder of Vrucht schadelyk zoude zyn kunnen.

Dat ik in omstandigheeden, waarin ik zwaarigheid maake, of daar, volgens myne meening, gevaar zoude kunnen komen, daarvan spoedig en voorzichtig aan de byzynde Vrouwen en Vrienden kennis zal geeven.

En dat ik voorts, zonder achterhouding of verzuim van het geen ik oordeele, dat ten nutte van de zwangere of baarende Vrouwen, daar ik by geroe-

roepen ben, of van de Vrucht, zoude kunnen strekken, my, in de waarneeming van myn bediening, zoodanig naar myn beste weetenschap ter goede trouw zal dragen, dat ik altoos in staat ben om my voor de Alweetende God te verantwoorden.

ALKMAER. *Reglem. wegens 't onderwys in de Vroedkunde.*

Zoo waarlyk helpe my God Almagtig!

Eed van den Stads-Vroedmeester en van de Stads-Vroedvrouwen.

Ik belove en zweere, dat ik deze Stad Alkmaar als Vroedmeester (Vroedvrouw) zal dienen; en zulks geene zwangere of bevruchten of ook andere arme Vrouwen, binnen deze Stad of Jurisdictie woonachtig, en myne hulp als Vroedmeester (Vroedvrouw) noodig hebbende, wanneer ik behoorlyk ben gewaarschuwd, in verleegenheid zal laaten; maar dat ik dezelve gereedelyk en getrouw zal bystaan.

Dat ik van zoodanige arme Vrouwen, of hare Mans of Bloedverwanten niet alleen geene belooningen zal eisschen; maar ook, wanneerze my door hun van zelfs mogten aangeboden, dezelve zal van de hand wyzen.

Dat, indien my, in het helpen van eenige Vrouwen, iets ter kennisse mogt komen, 't welk niet oorbaar zoude zyn dat bekend wierd, ik hetzelve zorgvuldig en getrouw zal verzwygen, en alleen daar het te pas komt, openbaaren.

Dat ik geene bevruchte gehuwde of ongehuwde persoonen eenige middelen tot afdryving van een onvoldragen leevendige Vrucht zal voorschryven, gereed maken, ingeeven of aanraaden; noch ook iets aanraaden of doen, dat ik vooraf wist, dat voor de Moeder of Vrucht schadelyk zoude kunnen zyn.

Dat ik in omstandigheeden, waarin ik zwarigheid maake, of daar, volgens myn meening, gevaar zoude kunnen komen, daarvan spoedig en voor-

ALK-MAER. voorzichtig aan de byzynde Vrouwen en Vrienden kennis zal geeven.

Reglem. wegens 't onderwys in deVroedkunde. En dat ik voorts, zonder achterhouding of verzuim van het geen ik oordeele, dat ten nutte van de zwangere of baarende Vrouwen, daar ik by geroepen ben, of van de Vrucht, zoude kunnen ſtrekken, my, in de waarneeming van myn ampt, zoodanig naar myn beſte weetenſchap ter goede trouw en in eerbaarheid en eerlyk zal gedragen, dat ik altoos in ſtaat ben om my voor den Alweetende God te verantwoorden.

Zoo waarlyk helpe my God Almagtig!

Voorts hebben de Heeren, in het Hoofd *dezes* gemeld, goedgevonden, dat van dit Reglement, na dat het zal gedrukt zyn, een Exemplaar aan ieder van de Stads- en andere Vroedvrouwen, als ook aan den Stads- en anderen Vroedmeeſters, benevens ieder der Stads- en andere Doctoren alhier, en verders die geenen, welke hetzelve Reglement amptshalven aangaat, zal worden ter hand geſteld om te ſtrekken tot derzelver naricht, en om zich, ieder ten zynen opziehte, naar den inhoud daarvan te reguleeren; en dat by vervolg aan ieder der Perſoonen, in een van de zoo evengemelde qualiteit *alhier* aangeſteld zynde, een evengelyk Exem*plaar ten* zelfden einde, by derzelver Admiſſie *of Aanſtelling*, ter hand zal geſteld worden.

Eindelyk, indien eenige twyffeling over het een of ander Artikel, in dit Reglement vervat, mogt opkomen, word de interpretatie en uitlegging daarvan aan de Heeren Burgemeeſteren dezer Stad overgelaaten.

Aldus gearreſteert enz.

MAIS-

MAESLANDS-SLUIS.

Daer is byna geene zaek, welke meer kragt op de gemoederen der menſchen heeft, dan de oude gewoonte; en zulks wordt zo in het natuerlyke en zedelyke als in het ſtaetkundige dagelyks beſpeurt. En wat voor eerſt het natuerkundige (*phyſique*) betreft; welk eene moeite heeft het niet ingehad om het gebruik van de heilzaemſte middelen, by voorbeeld de *Quina* in te voeren, terwyl verre de meeſten het even als het ſchadelykſt vergift beſchouwden? wat moeite koſt het ook thands niet, om de inenting der kinderziekte algemeen te doen worden, hoe zeer de bereekeningen van beide zyde zo gunſtig voor de inentinge zyn, dat wy in duizende zaken van het dagelykſche leven die zekerheid niet hebben, die de inenting toebrengt. In het zedelyke is het even zo geſteld; het is by veelen genoeg, dat iets van langen tyd af in gewoonte is geweeſt, of door veelen gepleegd wordt, om te gelooven dat het niet ongeoorloofd is; en integendeel, daer men niet aengewend is, dat houdt men ras voor ongeoorloofd. Ten bewyze ſtrekke wederom de zwaerigheid van die geenen, die de inenting der Kinderziekte van de zedelyke zyde beſchouwen: Hoe veelen hebben die niet als ongeoorloofd, ja als tegen den Chriſtelyken Godsdienſt ſtrydig aengezien? Maer in het ſtaetkundige is dit allerzigtbaerſt; hier is men zo aen zyne gewoontens en oude gebruiken verkleeft, dat, zo dra iets daeromtrend hoe onverſchillig ookanders, veranderd wordt, men wel dra ſchreeuwt, dat het met de vryheid gedaen is. De Muſcoviten meenden dat het met hunne Vry-

MAES-LANDS-SLUIS.

MAES-LANDS-SLUIS. heid (zo veel 'er vryheid in Mufcovie kan plaets vinden) gedaen was, wanneer Czaer Peter daer het gebruik invoerde om den baerd te fcheeren. En men zegge niet, dat zulks alleen by zodanige domme en onbefchaefde volkeren plaets vinde, als de Mofcoviten zyn. Het tegendeel is zeker: wy zien de Engelfchen nog heden hunne vryheid voor een groot gedeelte afmeeten uit het vermogen om ftraffeloos op ftaetsminifters in openbare gefchriften te fchimpen en hen heftiglyk door te haelen. En eene gebeurtenis nog onlangs hier te Lande voorgevallen, levert een verfch bewys van ons gezegde op. Wy hebben namenlyk reeds verfcheidene malen gefproken, van de invoering van eene nieuwe beryming der Pfalmen, die op laft van de Staten gefchied is. By deze gelegenheid is op de meefte plaetfen goedgevonden, de gewoone wyze van het zingen der Pfalmen in de Kerken eenigzints te veranderen. Dit was niet ganfch onnodig; want fchoon ons Kerkmufiek op zig zelve goed en deftig is, en met de ftatigheid van den Godsdienftoeffening, waervan zy een gedeelte uitmaekt, overeenkomftig; egter maekte men niet alleen geen onderfcheid tuffchen lange of korte noten, zo als de mufiek zelve medebrengt; maer men rekte ook iedere noot zo lang uit, dat het verband verlooren, en van het geheel niets meer gevoeld konde worden, ja het dralende en verveelende niet weinig van de ftigting benam. Dit gebrek was overal ingedrongen, dog voornamenlyk ten platten Lande, en in 't byzonder zyn de Zeelieden in de Zeedorpen bekend voor groote liefhebbers van de Pfalmen met uitgerekte noten te zingen, of liever uit te bulken. De her-

vor-

vorming dan der zangwyze, bestaende voornamenlyk in wat schielyker te zingen en eene wagting na iedere regel in agt te nemen, eerst in de Steden ingevoerd, daerna ook in de Dorpen veldwinnende, zou ook hier te Maeslands-sluis worden ingevoerd. Dog de meeste der Ingezetenen waren zodanig aen hunne oude zangwyze gehegt, dat zy niet besluiten konden, die te verlaten; ja dezelve als een der wezenlykste regten, die hen toekwamen, beschouwende, nam men voor die met handen en tanden vast te houden; het welk dan ook van gevolg was, dat veelen zig niet ontzagen by den openbaren Godsdienst in de Kerk zig daer tegen te verzetten, en tegen die geenen, die op dit stuk anders dagten, ten uiterste verbitterd, tot feitelykheden over te slaen, die wel ras eenen dadelyken opstand deeden geboren worden, zo dat de Bailluw van Delfland amtshalven genoodzaekt was zig de zaek aen te trekken, den schuldigen naer te vorschen, te doen vatten, en tegen dezelven aenklagt in regten te doen. Daer waren reeds vyf gevat, en een sesde hadt de vlugt genomen, wanneer *Anna Arnoldina van Boetzelaer*, *Weduwe van Pieter van Wassenaer*, Vrouwe dezer Heerlykheid, voorziende dat veelen aen dezen opstand schuldig zynde, en de Regter buiten deze zaek niet kunnende blyven, een groot aental der ingezetenen met vrouwen en kinderen ongelukkig zoude worden, zig by een Smeekschrift aen de Staten van Holland en Westvriesland vervoegde, met verzoek om te mogen hebben brieven van amnestie of vergeevinge en vergeetinge voor de schuldige ingezetenen, welk verzoek dan ook door de Souverain is toegestaen, gelyk blykt uit de volgende Publicatie, gedagtekend den 26 dezer Hooimaend 1776.

MAESLANDS-SLUIS.

MAES-LANDS-SLUIS.

Publicatie van amnestie voor de schuldigen aen den opstand te Maeslands-sluis.

De Staaten van Holland en Westvriesland; Allen den geenen die deesen sullen sien of hooren leesen, salut: Alsoo Ons te kennen is gegeeven by Anna Arnoldina van Boetzelaer, Douariere van Pieter van Wassenaer, in desselfs Leven Heere van Starrenburg, Vrouwe van Maasland en Maaslandsluys, dat tusschen de Ingezeetenen van de Ambagtsheerlykheid van Maaslandsluys seedert een geruimen tyd verregaande oneenigheden zynde ontstaan over de wyse of maat van het Psalmgezang in de Gereformeerde Kerken der gemelde Heerlykheid, pretendeerende sommige der selve dat met de gemelde Zang op de oude wyse soude moeten worden voortgevaaren, en daar teegen weeder anderen, dat een nieuwe Zangwyse soude behooren te worden in train gebragt, de Suppliante de gemelde oneenigheeden tusschen haare Ingezeetenen wel had tragten te doen ophouden, dog dat sy daar in alleen niet hadden kunnen reussеeren, maar tot haar leedweesen had moeten ondervinden, dat de Gemoederen van haare Ingezeetenen, ter saake voormeld, meer en meer teegen den anderen waren verbittert, soodanig, dat deselve tot feytelykheden waren uitgebarsten, met dat gevolg, dat voor den Bailliuw van Delfland crimineelyk desweegens wierd geprocedeert, bereids vyf Persoonen waren geapprehendeert, en een sesde op het *point staande* van meede geapprehendeert te worden, sig met de vlugt had gesalveert.

Dat een seer groot aantal van der Suppliante Ingezeetenen sig aan gemelde feytelykheeden als anderfints hebbende schuldig gemaakt, de Suppliante voorsag, dat de Justitie ter dier saake niet soude kunnen blyven buiten nog meerder activiteit, en dat deselve teffens had geconsidereert, dat, indien daar meede na rigueur wierd voortgegaan, daar uit noodwendig soude proflueeren, dat een groot aantal van Ingezeetenen der gemelde Heerlykheid ongelukkig gemaakt, veele Vrouwen en Kinderen in de uitterste armoede gedompelt, en de gemelde Heerlykheid van veele haarer Ingezee-

te-

nen beroofd en te gronde gebragt soude worden; MAES-
Weshalven de Suppliante ootmoediglyk ver- LANDS-
sogt, dat Wy uit Onse Souveraine Magt en Au- SLUIS.
thoriteit, vermits 'er *periculum in mora* was, ten
prompsten geliefden te depecheeren Onse Acte *Publica-*
van amnestie en dienvolgende te ordonneeren, dat *tie van*
al het gunt ter saake voormeld, soo met faiten, *amnestie*
woorden, als in Geschrifte eenigsints soude moo- *voor de*
gen weesen misdaan, by wien het ook begaan *schuldi-*
soude moogen weesen, sal zyn en blyven vergee- *gen aen*
ven en vergeeven, met interdictie aan alle Justi- *den op-*
cieren en Officieren, daar op nu of namaals tee *stand te*
gens iemand eenig ondersoek, calange of vervolg *Maes-*
te doen, en met ordonnantie, dat niemand, van *lands-*
wat staat of conditie hy soude moogen zyn, sig *sluis.*
voortaan vervorderen sal sig aan soortgelyke saaken
schuldig te maaken, op pœne, als na exigentie
van saaken bevonden soude worden te behooren.

Soo is't, dat Wy de saake voorsz. overgemerkt hebbende, en, na ingenoome consideratie en Advis van den Præsident en Raaden van Onsen Hove, conform het hoog wys Advis van syn Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau, geneegen weesende ter beede van de Suppliante, willende in deese præfereeren gratie, voor rigueur van Justitie, uit Onse Souveraine Magt en Authoriteit, in dit geval; hebben goedgevonden en verstaan, te ordonneeren, soo als Wy ordonneeren by deese, dat al het gunt ter saake hier vooren gemeld, soo met faiten, woorden als in Geschrifte eenigsints is misdaan, sal zyn en blyven vergeeten en vergeeven, met interdictie aan alle Officieren en Justicieren, daar op nu, of namaals eenig ondersoek, calange of vervolg te doen; met last aan allen en een iegelyk, van wat staat of conditie hy soude moogen zyn, sig van alle soortgelyke saaken, en wat daar na sweemt, te onthouden, en bysonder van al het geen soude kunnen strekken om de mede-Ingezeetenen over de wyse van het zingen der Psalmen in hunne Huysen of elders eenige moeyelykheid te veroorsaaken, op pœne, dat die sig in het vervolg

MAES-LANDS-SLUIS.

Publicatie van amnestie voor de schuldigen aen den opstand te Maeslandsfluis.

op eenigerhande wyse daar aan sullen schuldig maaken, als perturbateurs van de gemeene rust, op het rigoureuste na exigentie van saaken sullen worden gestraft: des dat in deese gratie of amnestie niet sullen zyn begreepen de Persoonen van Kaat Persoons, anders genaamt Kaat Frans, Jan van der Thuyn, Gideon van der Krane en Ary Woutersse, welke volgens het Advis van den Hove in de informatien ter deeser saake ingewonnen, voorkoomen als Aanvoerders van, of voornaame Medepligtigen aan de oproerige beweegingen, welke te Maassluys hebben plaats gehad.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendere, begeeren Wy, dat deese te Maaslandsluys *sal* worden gepubliceert en geaffigeert ter plaatse alwaar sulks te geschieden gebruikelyk is. enz.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

Indien het waer is, gelyk het niet kan wedersproken worden, dat onder de verscheidene oorzaken, door welken de Koophandel *zig hier* te Lande gevestigd heeft, geene van *de minste* is de eerlykheid, welke aen onze *Landzaten zo* eigen was, dat de Hollandsche trouw en *Zeeuwsche* rondborstigheid tot spreekwoorden zyn geworden, en alom aen beide deze Natien een groot vertrouwen hebben verworven; wat zal 'er van den bloei onzer Koophandel thans te wagten zyn, daer de bankbreuken, ja de trouwloosste bankbreuken zo menigvuldig worden, dat niettegenstaende de voorhanden zynde wetten, men zig genoodzaekt vindt op nieuws daer tegen voorzieninge te doen; en elders de zwarigheden van die natuer zo menigvuldig zyn, dat zy reeds

ze-

zedert geruimen tyd de raedplegingen van den Souverain tot zig trekken en bezig houden. De Koophandel is van die natuer, dat zy aen veele wisselvalligheden en gevaren is blood gesteld. Een eerlyk Koopman kan door het bankbreeken van zynen debiteur en door menigvuldige andere toevalligheden zelve buiten staet geraken van te betaelen. Hy verdient dus als een eerlyk, dog ongelukkig, man de bescherming van den Souverain; daer ontbreken, ook zelfs van oudstyds, geene wetten, die eenen eerlyken bankbreukigen van eenen schelmagtigen bankroutier onderscheidende, den eersten bevoorregten en te gemoed komen, en den laetsten straffen. Maer wat gebeurt 'er? Het ontbreekt den bedriegers aen geen list, om zig met het kleed van onnozelheid te dekken, en zo aenspraek te doen op de voorregten, alleen aen eerlyke ongelukkigen vergund. Wat raed om zodanige kenmerken vast te stellen, dat men in alle gevallen de oneerlyken van de eerlyken kan schiften? welke middelen kan men uitdenken om de bedriegeryen, die de dagelyksche ondervinding maer al te veel leert, dat hier in zo menigvuldig plaets hebben, voor te komen? Hoe zal men de straffen bepalen, om uit te werken, dat derzelver strengheid wel de trouwloozen beteugele, maer geenzints de ongelukkigen drukke? Immers het was eene harde wet, waer door eertyds eene bankbreukige, zonder onderscheid, hebbende zelfs afstand van zynen boedel gedaen, eenige dagen agter een telkens een uer lang, in zyn onderkleed voor het Stadhuis moest ten toon staen, gelyks zulks te Leiden en te Rotterdam wel eer plaets hadt. Het is eindelyk ook geene geringe zwarigheid,

MIDDELBURG.

MID-DEL-BURG.

zodanige maetregelen te ſtellen, ter beheeringe der boedels van bankbreukigen, dat aen de eene zyde het ontydig ontnemen van de beſtiering aen den bankbreukigen den loop der zaken niet ſtuite ten nadeele van den boedel zelve, èn aen de andere zyde, hem geene gelegenheid worde gegeven om door bedrog zyne ſchuldeiſſchers te verkorten; als mede dat de regterlyke bewaering en beheering der boedels zy ingerigt om op de zekerſte wyze tegen alle bedriegeryen te voorzien, en tegelyk op de minſt koſtbare wyze de ſchuldeiſſchers hun agter wezen, zo veel mogelyk is, te doen geworden. En indien al zodanige heilzame wetten zyn uitgevonden, dan nog zyn dezelve ganſch vrugteloos, indien de uitvoering derzelver door aenzien van perſoonen of andere redenen verſlapt. Deze aenmerkingen zyn ons ingevallen, terwyl wy voor ons hebben een nieuw Placaet der Staten van Zeeland, tegen de bedriegelyke bankbreuken, mitsgaders over het aengaen van dadingen of accoorden door ongelukkige bankbreukigen; en wyders tot voorkominge van alle ſlinkſche handelwyzen van ſchuldenaers omtrend hunne ſchuldeiſſchers. *Voorheen* was hier tegen reeds by Placaet van *Keizer* Karel van 't jaer 1540 voorzien, als mede by een Placaet van de Staten van Zeeland van den 11 van Wintermaend 1649. Het nieuwlings gemaekt Placaet van den 27 der afgelopene Zomermaend, voorziet met nadruk tegen zodanige trouwloze bankbrekers, die hunne bedriegeryen en ſchelmſtukken of zelfs, of wel met byſtand van hunne begunſtigers en helpers, door middel van onderhandſche overeenkomſten en heimelyke overdragten pleegen, en ook door het aen-

gaen

gen van zodanige afmakingen en accoorden hunne bedriegeryen voor het oog van de Regters verbergen. Het Placaet ftelt de ftraffe van eerloosheid, ja ook des noods lyfftraffe tegen de overtreders, ook dan zelfs, wanneer de fchuldeisfchers uit de verdonkerde maer opgehaelde goederen volkomen voldaen zouden zyn. En eindelyk, dat alle die aen zodanige Bankbrekers, zo tot het verbergen van hunne goederen, als tot het pleegen van andere bedriegeryen behulpzaem zyn, zo wel als de Bankbreukigen zelf, zullen mogen worden vervolgd, en by onvermogen, dezelfde ftraffen zullen ondergaen. Het Placaet zelve luidt woordelyk aldus: MIDDEL-BURG.

De Staaten van Zeeland, Allen den geenen die dezen zullen zien of hooren lezen, *Salut!* *Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.*

Alzoo Wy, van tyd tot tyd, ondervinden, dat, niettegenftaande de Placaten tegens de frauduleufe Banqueroutiers geëmaneerd, veele en verfcheide Perfoonen, van allerhande Conditien, zig niet ontzien frauduleufe Banqueroutenten maken, alles tot merkelyke fchade van de goede Ingezetenen, en nadeel van den Lande.

Dat wyders de meefte bedriegeryen, fraudes en fchelmftukken by zoodanige frauduleufe Banqueroutiers; mitsgaders by derzelver Fauteurs, Helpers en Adfiftenten gepleegd door onderhandfche Accorden en Conventien, door dezelve Faillanten met de Crediteuren aangegaan, bedekt, en voor het oog van de Juftitie of de geene die het Regt van de Hooge Overigheid verpligt zyn waar te nemen, verborgen werden gehouden.

Zoo is 't, dat Wy, om daar inne des te beter te voorzien, hebben geftatueerd en geordonneerd, ftatueeren en ordonneeren mits deezen:

MID-
DEL-
BURG.

Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedrieglyke bankbreuken.

Rakende de frauduleuse Banquerouten.

I. Dat van nu voortaan voor Banqueroutiers zullen werden gehouden alle Persoonen, van wat conditie of qualiteit zy ook zyn, die zig, om hunne Crediteuren te ontwyken, absenteeren zullen van de Plaatse van hunne residentie of latiteeren, zonder op te komen of ordre op hunne zaken te stellen, ten ware dezelve den Regten genoeg konden aantoonen, niet door gesimuleerde, maar door wezendlyke ongelukken in die omstandigheden geraakt te zyn.

II. Item, alle de genen die hunne Goederen heimelyk transporteeren, versteeken of verspreiden zullen, en dus hunne Crediteuren daar van *frustreeren*, of daar omtrent bedriegen.

III. Item, alle de gene die hunne Papieren of Boeken van hunne handelingen, negotiatie, ontfang en uitgave, versteeken, verduisteren, agterhouden, vervalschen of corrumpeeren zullen, en dus hunne Crediteurs onttrekken de kennis der gelegentheid van hunne staat en zaken, alle welke mede geagt en gehouden zullen worden voor Banqueroetiers, al ware het schoon dat dezelve niet waren geretireerd of hunne Persoonen verborgen hielden.

IV. Item, alle die na het opnemen van *Penningen*, of het koopen van Goederen op *credit*, *failleerende*, en daar door buiten staat *geraekende*, om die opgenomene Penningen, of de prys der op credit gekogte Goederen te betalen, of de Goederen zelve te restitueeren, niet zullen kunnen doceeren van de schade of disfortuin, sedert het opnemen van dezelve Penningen en inkoopen van de voorsz. Goederen, hun overgekomen, waar door het voorsz. faillissement veroorzaakt is.

V. Dat alle de voorsz. Banqueroutiers, ten minsten met infamie, of daar en boven, na exigentie van zaaken, nog met bannissement, confinement of ook aan den Lyve zullen worden gestraft.

VI.

MIDDELBURG. *Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.*

VI. Alle welke pœnen en ſtraffen mede plaats zullen hebben, al ware het ſchoon dat zoodanige geaufugeerde of latiteerende Banqueroutier en hunne verdonkerde Goederen daar na agterhaald wordende, hunne Crediteuren daar uit compleete voldoeninge van derzelver agterwezen mogten bekomen.

VII. Dat wyders alle de gene, die voorbedagtelyk zoodanige Banqueroutiers eenig faveur, hulp of adſiſtentie in het verbergen of vervoeren van hunne Goederen en Koopmanſchappen mogten gedaan hebben; item, de gene, die met zoodanige Banqueroutiers zullen maken of van dezelve ontfangen Contracten, Tranſporten of Ceſſien, wezende geſimuleerd, of om meerdere ſomma dan haar regte ſchuld bedraagd, zullen gehouden en verbonden zyn, alle de ſchulden van zoodanige Banqueroutiers te voldoen, en daar voor zoo wel als de Banqueroutiers zelve, mogen vervolgd en aangeſproken worden.

VIII. En indien zoodanige Fauters, Helpers en Adſiſtenten onvermogend mogten wezen, om alle de voorſz. ſchulden te konnen betalen, zullen dezelve als Banqueroutiers, invoegen als boven, geſtraft werden.

IX. En op dat de dieveryen, bedriegeryen, falſiteiten en ſchelmſtukken, welke van tyd tot tyd bevonden werden door zoodanige frauduleuſe Banqueroutiers gepleegd te zyn, mitsgaders zoodanige ongeoorloofde faveur, hulp of adſiſtentie, aan de Banqueroutiers tegens dit Ons Placaat verleend en gedaan, te beter mogt ontdekt en ter kenniſſe van de Officieren en Regters werden gebragt, worden de Officieren mits dezen geauctoriſeerd en gelaſt, omme, op den Eed in den aanvang hunner Bediening gedaan, en zonder aanzien van Perſoonen, de inſolventie daar zynde, by die gene, welke wegens de gezamentlyke Crediteuren of by den Gerechte of van wegens de Deſolate Boedelkamer van de Plaatſe daar het Banquerout is komen te vallen, als Curateurs of Adminiſtrateurs van zoodanige Boedel zullen zyn gecommitteerd en aangeſteld, nauwkeurig onderzoek te doen, of aan dezelve in den onder hun

be-

MID-DEL-BURG. bewind gestelden Boedel eenige zaken, smakende na dieveryen, bedriegeryen, falsiteiten of schelmstukken, of ook eenige blyken van hulp of adsistentie aan voornoemde Banqueroutiers, invoegen hier boven gemeld, verleend of gedaan, mogten zyn voorgekomen.

Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.

Omtrent het aangaan van Accorden door ongelukkige Faillanten.

X. Dan alzoo eenige Onzer Ingezetenen, die, haren handel in opregtigheid ende ter goeder trouwe dryvende, door ongeluk ter Zee of anderzints in zoodanigen soberen staat komen te geraken, dat zy tot haar groote droefheid en leedwezen, gedrongen zyn te moeten breeken, by welke occasie dikwils geschied, dat alle de Goederen, die zy nog overig hebben, en daar mede zy hare Crediteuren ten deele zoude konnen voldoen, geconsumeerd en tot niet gebrag worden, by gebreke van dezelve Goederen te konnen beneficeeren, mits dat sommige en dikwils die minst geinteresseerd zyn, zoo styfzinnig op haar uitterste regt staan, dat zy in 't minste tot geen afslag of eenig middelmatig verdrag en willen verstaan, daar het meeste deel der Crediteuren, en die somtyds meest daar door te verliezen hebben, genegen zyn om tot een redelyk accord te komen, en alzoo nog een goed gedeelte te salveeren, in plaats van alles te verliezen: hebben Wy, om daar in ten meesten dienste van Onze goede Inwoonders te voorzien, by vernieuwing van Ons Placaat van den 11 December 1649 wederom geordonneerd en gestatueerd, ordonneeren en statueeren mits dezen, de Poincten en Articulen hier naarvolgende: willende dat dezelve geobserveerd en onverbrekelyk nagekomen werden; dog met dien verstande, dat Wy hier mede in geenen deele willen favoriseeren de malitieuse en bedriegelyke Banqueroutiers hier voren vermeld, die niet alleenlyk een anders Middelen roekeloos avontuuren, geene of weinige van haar zelven dikwils hebbende, maar ook in de kostelyke

dragt

ragt en huishouden dezelve consumeeren en opten, dewelke Wy van de navolgende beneficien eheelyk uitsluiten.

XI. Ten dien einde verklaren Wy, dat een gebroken Schuldenaar, 't zy dat zyn faillissement openaar is, ofte niet, mag met zyne Crediteuren accordeeren ende overeenkomen, aangaande de betalinge, die hy hun zal hebben te doen, 't zy in 't geheel of ten deele, mitsgaders op de termynen ende verzekerheid ofte niet verzekerheid van dien; mits stellende sufficante cautie, zoo wanneer het accord op termynen zal gemaakt worden, en dat zulks geschiede ten overstaan van eene ofte meer Weth-houders, of wel daar zulks costumier is; van Commissarissen van Desolate Boedels (voor welke den Insolvent zal moeten doen blyken zyn onnozelheid en ongeluk hem overgekomen) en dat alle Crediteuren te voren wettelyk daar toe gedagvaard zyn.

MIDDELBURG. *Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.*

XII. Ende of alle de Crediteuren des niet eens en konden werden, zoo mag al zulken accord geschieden by consente van de drie vierendeelen derzelver, behoudelyk dat hunne t'agterheid kome tot twee derde deelen van alle de schulden; ofte wel by consente van de twee derde deelen van de Crediteuren, zoo wanneer hunne t'agterheid uitmaakt de drie vierendeelen van de schulden: met dien verstande, dat onder zoodanige Crediteuren geen stem zullen hebben de zulke, die, ten aanzien hunner prætensien, door Hypothecatien, Borgtogten, Pand der minne of andersints *volledig* zyn geadsecureerd.

XIII. Item, zullen by zoodanig accord door het meestendeel van de Crediteuren als voren aangegaan, de andere Crediteuren werden vervangen, ende gehouden zyn 't zelve te agtervolgen, ten ware dat zy pand ofte verzekeringe hadden, ofte dat zy andersints in hun t'agterheid waren geprivilegeerd, in welken gevallen zy zullen mogen blyven op hunne geregtigheid.

XIV. Ende of naar den accorde bevonden wierde, dat den gebroken Schuldenaar eenig bedrog hadde gedaan, in zyn Boeken, ofte in zyne Goede-

MIDDELBURG.

Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.

deren te verbergen, ofte anderfints tot agterdeel van zyne Crediteuren, zoo zal zoodanigen Schuldenaar niet alleen vervallen van de gratie en quytscheldinge hem gedaan by denzelven accorde, maar zal ook gecorrigeerd en gestraft werden op denzelven voet, als hier voren Art. 5. omtrent de Banqueroutiers is gestatueerd, naar de Keizerlyke Regten, of anderfints naar exigentie ofte bevind van zaken.

XV. Item, of iemand ter kwader trouwe hem in zulken accord hadde gedragen als Crediteur ende dat hy 't niet en ware, ofte dat hy hem van meerdere somme Crediteur hadde verklaart, dan hy in der waarheid was, dezelve zal (zoo als hier voren Art. 7. omtrent de Fauteurs, Helpers en Assistenten van de Banqueroutiers gestatueerd is) ook gehouden wezen, het te kort van alle de schulden, by den Faillent door het accord geprofiteerd, te suppleeren, en tot den laatsten penning te voldoen, en verders nog gecorrigeerd te worden, naar gelegenheid van zaken, blyvende in cas van onderlinge collusie, de Faillant subject de straffe in 't voorgaande Articul gesteld.

XVI. Insgelyks of iemand Crediteur zynde, zonder wete van de andere zyne Mede-Crediteurs, eenige byzondere conditie of voordeel hadde bespro-ken, 't waare aangaande de somme, tyd, ofte verzekerheid van zyne betalinge, ende hem nogthans geveinsde, als of hy met de andere Crediteuren, in een en het zelve accord en conditie kwame, die zal vervallen van zyn schuld, ende boven dien gehouden zyn, 't viervout van dien te betalen, tot verbeteringe ofte voldoeninge van de andere Crediteuren.

XVII. Item na dat een gebroken Schuldenaar met zyne Crediteurs is geaccordeerd, zoo vermag hy wederomme zyne Goederen te vertieren of verhandelen, betalinge te doen en ontfangen, niet min, of meer, dan of hy niet gebroken ware geweest; behoudelyk dat hy, ter zake en op de voldoening van 't accord, den eenen van zyne voorgaande Cre-

liteuren niet meer voordeel, by betalinge of anderſints mag doen, dan den anderen; ende of hy het zelve gedaan hadde, zal zulks niet alleen zyn nul ende van onwaarde, maar zoodanigen Debiteur vervallen in dezelve pœnen als voren Art. 15. op de colluſien geſteld.

MIDDELBURG.

Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.

Tegens alle ſiniſtre handelwyze in het maken van Tranſporten van roerende Goederen.

XVIII. En alzoo Wy geinformeerd zyn, dat veele Perſoonen die komen te failleeren, van tyd tot tyd voor hun failliſſement, voor *diverſche* Notariſſen, ten behoeve van *differente* hunner Crediteuren, 't zy tot ſecuriteit van reeds opgeſchote of nog op te ſchieten Penningen, 't zy tot betalinge van vorige ſchulden, paſſeeren zekere Acten, inhoudende ſpeciaal verband, of ook ceſſie en ſpeciaal Tranſport van hunne roerende Goederen, onder welke benaminge die ook kunnen voorkomen, en welke getranſporteerde Goederen onder de Tranſportanten blyven beruſten, zonder dat aan eenig ander Crediteur, als ten wiens behoeve dezelve Acte word verleden, kennelyk is, of eenigſints blyken kan, of de voorſz. roerende Goederen reeds te voren aan andere hunner Mede-Crediteuren zyn verpand of gecedeerd geworden, waar door zoodanige Mede-Crediteuren veeltyds ſchadelyk verkort en benadeeld worden; als mede dat zoodanige Perſoonen *re vera* inſolvent zynde, dog wier inſolventie nog niet in het openbaar gekomen is, korten tyd te voren, door middel van ſoortgelyke ſpeciale Verbanden en Tranſporten, deze of gene hunner Crediteuren na welgevallen gratificeeren, alles tot merkelyke præjudicie van hunne gemeene Crediteuren; gelyk ook dat zoodanige Perſoonen, aan den een of den anderen hunner Crediteuren ter hand ſtellen, zoo veele roerende Goederen, Koopmanſchappen, Huiscieraden of andere, als ſufficient geoordeeld worden, ter betaling van hunne ſchuld. ja zelfs van zoodanige overdragten, by wyze van koop en verkoop, paſſeeren al-

MIDDELBURG.

Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.

lesints frauduleuse Contracten of Quitantien, te einde, de insolventie daar zynde, zig daar mede t kunnen behelpen; hebben Wy tegens het geen voorschreve is, als zynde van eene ten uitterste nadeelige consequentie voor de Maatschappy, eff cacieuslyk en zoo veel mogelyk willende voorzien nog goedgevonden en verstaan, te statueeren, gely Wy doen by dezen: dat geene obligatoire Acten inhoudende speciale Verbanden, Cessien, Transpo ten of Verpandingen van eenige roerende Goederen als Huiscieraad, Koopmanschappen, Obligatien Actien, Crediten, Schepen, Portien Scheeps, Ga gien, Maand- Recognitie- Præmie- en andere Gel den, reeds verdiend of nog te verdienen, præsent en toekomende, of andere roerende Goederen, hoe ook genaamd, en by eenige Ingezetenen dezer Provincie, 't zy voor Schepenen of Notarissen verleden worden, ten behoeve hunner Crediteuren, 't zy tot securiteit van opgeschote en geleende of by vervolg van tyd op te schieten of te verstrekken Gelden, of tot voldoening of verrekeninge van vorige schulden, gedane of nog te doene betalingen, gestelde of nog te stellene Borgtogten, of wat dies meer is op geenerhande wyze zullen zyn gepræfereerd, en zy dezelve Verbanden, Cessien, Transporten of Verpandingen, binnen den tyd van *acht* dagen, na het passeeren derzelve, zullen wezen *geregistreerd*, ten Comptoiren van Registrature of *ter Secretarien* der respective Steden en Gerechten dezer *Provincie*, in een Register daar toe speciaal gedestineerd, en zulks ter plaatse daar zodanigen Debiteur zyn domicilium heeft; met dien verstande nogthans, dat zoodanige registratie niet noodig zal zyn, wanneer de getransporteerde of de verpande Goederen, voor den *agtsten* dag na het passeeren van het Instrument zullen zyn overgebragt, gesteld en gebleven in de possessie van den Crediteur, ten wiens behoeve dezelve getransporteerd of verpand zyn, of zyne Gemagtigden; zonder dat die Goederen, onder prætext van eenige precaire Concessie, Huur, of Leening, wederom direct of indirect in handen va

van den Transportant of Verpander zullen mogen komen.

XIX. Item dat Schepenen of Notarissen, voor welke zoodanige Acten werden gepasseerd, in dezelve Acten zullen moeten expresseeren een Clausule van vermaninge, dat dezelve, binnen den tyd als voren, ten Comptoiren van Registrature of Secretaryen moeten werden geregistreerd, op de boete van twee Ponden Vlaams, te verbeuren by den Secretaris, Notaris ofte andere Schryvers, de voorsz. Clausule omitteerende.

XX. Dat ook een ieder, voor de acceptatie van zoodanig Transport of Verband, de vryheid zal hebben om ten Comptoire van Registrature of ter Secretary te laten opslaan de Registratie van alle zulke Acten, ten behoeve van andere gepasseerd, als waar by hy zoude mogen geinteresseerd zyn; als mede om te zien, of buiten het te verlyden Transport, bereids soortgelyken ten behoeve van andere Crediteuren mogten wezen gepasseert; mits alleenlyk exhibeerende het schriftelyk Consent van zynen Debiteur of Transportant, door denzelven eigenhandig onderteikend; zonder welk schriftelyk Consent aan niemand eenige visie of communicatie van de voorsz. Registratie zal mogen werden gegeven: zullende voor het opslaan dier Registratien ten Compt. van Registrature, of ter Secretarien der respective Steden en Gerechten dezer Provincie moeten betaald worden, telken reize, wel minder maar niet meerder als *zes stuyvers*.

XXI. Als mede, dat zoo veel aangaat de Transporten of andere gelyke Acten voor dezen gepasseerd by Persoonen die als nog niet zyn gefailleert, dezelve mede in het voorschreve Register zullen moeten worden geregistreerd, binnen den tyd van *een Jaar en zes weken* na de Publicatie dezes, of dat anders dezelve op geenerhande wyze zullen wezen gepræfereerd; ten waare dat de getransporteerde Meuble Goederen binnen *vier weken* na de Publicatie van dezen, in manieren als voren worden overgebragt en gesteld of voor

MIDDELBURG.

Placaet der Staten van Zeeland tegens de bedrieg-gelyke bankbreuken.

MID-DEL-BURG.

Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.

dezen mogten zyn overgebragt of verplaatst ende gesteld in handen van den geenen, tot wiens behoeve zoodanige Transporten of diergelyke Acten zyn luidende, of van haar Luidens Gemagtigden; zonder dat de voornoemde Meuble getransporteerde Goederen, of onder prætext van eenige precaire Concessie wederom in handen tot gebruik of dienst van den Transportant, directelyk of indirectelyk zullen mogen komen.

XXII. Mitsgaders dat tot verdere voorkominge van frauduleuse en sinistre practyken, alle Cessien, Transporten, Verpandingen en andere soortgelyke Acten, als hier voren Art. 18. staan vermeld, mitsgaders ook hypothecatien van onroerende Goederen, respectivelyk gepasseerd tot securiteit van *voorige* schulden, niet zullen valideeren of op dezelve regt mogen gedaan worden, ten zy alle dezelve ten minsten *vier weken* te voren zullen wezen gepasseerd, eer dat de Transportant of Verlyder is bedegen insolvent, of ter zake van zyne schulden zig absenteerd of latiteerd, of andersints insolvent komt te sterven, niet tegenstaande dezelve Acten behoorlyk waren geregistreerd; ten ware nogthans dat de Crediteur reeds *vier weken* voor de insolvatie van zynen Debiteur en Transportant in de *possesie* van dezelve Goederen ware geweest, zonder dat de voornoemde Goederen by *eenigerhande* Concessie in handen van den Trans*portant, direct* of indirect, zyn te rug gekomen.

XXIII. 't Welk egter geen plaats zal hebben omtrent zoodanige Crediteuren, die onder Eede konnen verklaren, hunne Gelden binnen de voorsz. *vier weken* ter goeder trouwe aan den Transportant wezendlyk te hebben uitgeschoten, zonder dat zoodanige bovengemelde Verbanden, Cessien, Transporten, Verpandingen of andere Acten, mitsgaders hypothecatien van onroerende Goederen, tot securiteit van *anterieure* of *te voren* gemaakte schulden, zyn gepasseert.

XXIV. Item, dat ook geen Crediteur, koopende eenige Goederen van zynen Debiteur, ter zake van

zy-

zyne verschuldigde Kooppenningen, zal mogen compenseeren, tegens het geene de Verkooper hem te voren schuldig was, ten zy de Crediteur konde bewyzen, of, by manquement van dien, des noods, onder Eede, konde verklaren, dat van het aanstaande Faillissement van zyn Debiteur niets geweten heeft; zonder dat nogthans door al het zelve eenige verdere compensatie word toegestaan, als volgens de beschreve Regten gepermitteert is.

MIDDELBURG.

Placaat der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.

XXV. Zullen buiten het vorengemelde onverminderd en in vigeur blyven al 't geen zonder onderscheid van tyd en in 't generaal tegen de Transporten, Cessien en Pandschappen of ander *ex causa lucratica* gepasseerd, mitsgaders tegen participatien van fraude, hoewel *ex titulo oneroso*, gratificatien en andersints by de beschrevene Regten gestatueert is.

Omtrent de Inventarissen der Goederen, door de Vrouwen of Weduwen van failleerende of insolvente Debiteurs ten Huwelyk aangebragt of naderhand verkregen.

XXVI. Terwyl ook, om alle verkeerde practyken, tot nadeel van de Crediteuren, te meermalen plaats hebbende, omtrent de Goederen door de Huisvrouwen of Weduwen ten Huwelyk aangebragt, ofte haar gegeven ofte op haar gesuccedeerd, waar van de Inventarissen dikwerf kort voor den tyd van het faillissement, en dus niet buiten suspicie van een frauduleuse handelwys, worden opgemaakt, te prævenieeren; Wy mits dezen nog ordonneeren en statueeren, dat van nu voortaan, alle zoodanige Inventarissen van de door de Vrouwen ten Huwelyk aangebragte Goederen, binnen *een Jaar en zes weken* na den Trouwdag zullen moeten werden opgemaakt, geteikend en voor Schepenen of Notaris en Getuigen gepasseerd; dan wel verzegeld en gesuperscribeerd, op den zelven voet, als met een besloten Testament word gehandeld; mitsgaders geampliëerd worden met die Goederen

MID-DEL-BURG. welke aan de Vrouw, staande Huwelyk van elders zullen aankomen of aanbesterven, binnen gelyke tyd, na dat zulks is voorgevallen, op poene da anderfints, in cas van insolventie, op zoodanig Inventarissen geen regt zal worden gedaan: ten wa re, ten aanzien van de voornoemde aangekomen of aanbestorvene Goederen, op een andere wyze den Regten voldoende konde werden gedoceerd: zullende dien onverminderd de deugdelykheid van den voornoemden Inventaris door Man en Vrouw beide, of den eersten geaufugeerd, latiteerende of insolvent overleden zynde, door de Vrouw alleen moeten worden beëedigd.

Placaet der Stat. van Zeeland tegens de bedriegelyke bankbreuken.

XXVII. Welke beëediging voortaan ook plaats zal moeten hebben omtrent de Inventarissen der Goederen, voor dato dezes, door de Vrouw ten Huwelyk aangebragt, of naderhand aangekomen.

De stipte observantie van dit Placaat gerecommandeerd.

XXVIII. En alzoo Onze serieuse intentie is, dat ter voorkominge van alle de bovengemelde kwade practycquen, dit Ons Placaat ten rigoureusten worde geëxecuteerd; ordonneeren en bevelen Wy mits dezen alle Onze Officieren, Justicieren en Gerechten, welke die mogen wezen, op het ernstigste, tegens een ieder van wat staat of qualiteit hy wezen mag, en dus zonder eenig aanzien van Persoonen, naar den inhoude dezes te procedeeren en regt te doen, zonder daar van om eenige redenen, hoe genaamd, te blyven in gebreke; want Wy zulks ten algemeenen nutte Onzer goede Ingezetenen alzoo bevonden hebben te behooren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen prætendeeren, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daar zulks gewoon is te geschieden: mitsgaders alle Onze Officieren en Gerechten: als mede aan Onze beide Hoven van Justitie, om zig zoo in de Procedures, als in Judicaudo daar na te reguleeren, worden toegezonden en

U T R E C H T.

U T R E C H T.

De Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen dezer Stad, hebben den 28 van de afgelopene Bloeimaend goedgevonden te hernieuwen, te doen herdrukken en alom afkondigen en aenplakken eene Publicatie, wel eer op den 18 van Herfstmaend 1752. tegen het van buiten inbrengen en verkopen van vreemd Schoenmakers werk gedaen, aldus luidende: *U-TRECHT.*

Gehoord 't advis van de Heeren Gecommitteerdens tot het Schoenmakers Gilt, op de Requeste van den 24 Augusty jongstleden door Dekens en Overluyden van het Corduaniers of Schoenmakers Gild aan hun Ed: Achtb. gepresenteert, versoekende dat U Ed: Achtb. by 't 13de en 14de Articulen van der Suppliancten Gilde Ordonnantie en Ampliatien van dien, van den 30 January 1688 en 15 Mey 1693 hebben gelieven te verstaan, alsse by 13. Articul; datsoo ymand der Gilde roerde sonder den Gilde gewonnen te hebben, zal hy, by de Dekens bekeurt zynde, telkens verbeuren 10 gulden, t'employeeren een derde deel ten behoeve van den Officier, een derde deel ten behoeve van het Gild, en de rest voor den Armen; *Publicatie tegen 't inbrengen van vreemd Schoenmakers werk.*

Mitsgaders by 't 14 Articul, dat niemant een Gilde-Broeder zynde, eenige gemaakte of gesnedene Leersen, Schoenen ofte diergelyken Werk tot den Voet behorende, van buyten in komende, zal vermogen te veylen of verkopen, binnen dese Stad, of de Vryheyd van dien, dan alleenlyk op Vrye Jaarmerkt van Maria Magdalena, op de verbeurte van al het ingebragte Werk, werdende benevens de Dekens, de verdere Gilde-Broeders, Boode van den Gilde, Stads Boodens en Dienaars, mitsgaders de Opsigters aan de Poorten geauthori-

 seert

U-TRECHT.

Publicatie tegen 't inbrengen van vreemd Schoenmakers werk.

feert omme de Contraventeurs aan te halen, tot koften en pericule van defen Gilde, dat egter des niet tegenftaande de Supplianten dagelyks gewaar worden, dat van de Bilt en andere plaatfen, Leerfen, Schoenen, en diergelyken Werk binnen defe Stad als ter fluyk word ingebragt, geveyld en verkogt tot groot nadeel van defen Gilde, al fchoon de Supplianten foo veel in haar is daar op vigileren. Waarom de Supplianten verfogten dat een derde van de boete by het 13 Articul in plaatfe van aan den Armen mogt worden gefteld, ten behoeve van den Aanbrenger, mitsgaders omtrent het 14 Articul defe Ampliatie, dat een gelyke boete van thien Gulden boven en behalven al het ingebragte Werk mogt werden verbeurt, te appliceeren mede de voorfchreve boete, een derde ten behoeve van den Heere Hooft-Officier, een derde ten behoeve van den Gilde, en een derde ten behoeve van den Aanbrenger, mitsgaders dat het felve ten koften van den Gilde mag werden gedrukt, gepubliceert en geaffigeert.

Welk verfoek aan de Supplianten by provifie is geaccordeert. enz.

OVERYSSEL.

DEVENTER.

Het is trooftelyk voor de behoeftigen en aengenaem voor al, dien het algemeen welzyn ter harte gaet, de Burgervaders bedagt te zien op middelen, om de Gemeente door eerlyke handwerken en bezigheden te doen beftaen; neeringen en hanteeringe te doen bloeijen. Byzonderlyk geven Burgemeefteren, Schepenen en Raeden dezer Stad een loffelyk bewys van zo eene edele zucht in het uitfchryven van eene prysvraeg, en het belooven van „ eene pre-

„ mie

„ mie van 250 gl. aen die geene, welke voor DEVEN-
„ den eersten van Oegstmaend dezes jaers 1776. TER.
„ ter Secretarye der Stad het beste plan van een
„ Fabriek van wolle stoffe of andere aert, over-
„ levere, waer door arme Luiden en Kinderen
„ aen den arbeid kunnen geholpen worden, mits
„ het zelve met gegronde hope van goed succes
„ kan werkstellig gemaekt worden; zullende
„ Scheepenen en Raed een bekwaeme werk-
„ plaets aenwyzen, en alles wat tot voortzetting
„ van dezelven strekken kan, zoeken toe te bren-
„ gen. De Schryvers worden verzogt hunne na-
„ men en woonplaetsen in een verzegeld briefje
„ te melden, tot opschrift hebbende de zin-
„ spreuk, waer mede hun Plan ondertekend is:
„ zullende dezelve allen, uitgenomen het geen
„ de prys behaeld, ongeopend verbrand wor-
„ den." Het komt ons voor, dat hier een nieuwe weg is ingeslagen om de nuttigste zaken voor het algemeen te ontdekken, en vervolgends werkstellig te kunnen maken. Hoe veele zaken zyn 'er niet, van het allergrootst belang, welker onderzoek aen zodanige publieke persoonen is opgedragen, die door de menigvuldigheid der bezigheden niet zelden belet worden van aen dezelven te denken, men laet staen zodanig onderzoeke te aenvaerden, te volbrengen, en daer van aen den Souverain een behoorlyk verslag te doen. En zo blyven veele gewigtigste zaken buiten onderzoek, althans buiten verbetering, en dus in den ouden staet. Hoe gemakkelyk ware het niet, de vermogens van allerkundigste lieden, die dikwyls hier of daer vergeten in een hoek schuilen, die tyd en gelegenheid hebben door eene kleine belooning, vooral door de eer, die daer aen ver-

DEVENTER. knogt is, op te wekken, en hen als om stry hunne kragten te doen inspannen, tot naspo ring, doorgronding, uitvinding en berigt v zodanige onderwerpen, die van den uitersten i vloed op het algemeen welzyn zyn, en door ve anderingen van tyden en zaken de gewigtigste o derwerpen van de raedplegingen van den Souv rain moeten zyn. Althans wy kunnen de wyz voorzieninge en loffelyke zucht van de Rege ringe van Deventer in deze niet genoeg me waerde verheffen. Alleenlyk schynt het ons to dat de kortheid van den bepaelden tyd mogelyk bekwaeme Lieden kan weerhouden, om tot het oogmerk van de Magistraet aen het werk te ty den, zulken namenlyk, die schoon de bekwaem heid hebbende, niet in de gelegenheid zyn, o met agterlating van alle hunne andere bezighe den, als op één stel en sprong zig alleen tot he overdenken en ontwerpen van het opgegeve plan te begeven. Het ware dus mogelyk te wen schen, dat die geenen, welken lust en vermo gens hebben om aen het opgegeven plan te wer ken, eenen langer tyd vergund was.

ZWOLLE.

Wy hebben in onze voorgaende Stukjes van Grasmaend en Bloeimaend een verslag ge daen van een Rechtsgeschil in eene Jagtzaek, wel ke, schoon uit een klein beginzel gesprooten, nog al van belang is geworden, byzonderlyk wat de vorm van rechtvorderingen aengaet. Wy zagen dat de beslissing op een oplegging van eed van zui vering t'huis kwam; doch waer tegen de beklaag de, de Advocaet *Knoop* zig verzettede, op grond

dat hier geene eedsoplegging te pas kwam, maer in tegendeel volgends de bekende Regel in regten, den aenlegger niet bewyzende, de beklaegde diendt ontslaegen te worden. Dog welk verzet hem ontzegt zynde, beriep zig de Heer Advocaet *Knoop* wel van dit vonnis, dog dit recht van beroep hem door den aenklager, den Fiscael *Fabius* wederspro-ken zynde, is het geschil hier over op den 26 van Lentemaend 1774. door het volgend Vonnis aldus ten nadeele van den Heer *Knoop* beslist.

Zwolle.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

In saaken van en over de appellabiliteit en inappellabiliteit, voor deesen hoog Adelyken Jagt- en Landdrosten Gerichte van Salland, alnog strydig en ongedecideert hangende tusschen A. N. Fabius, in qualiteit als Advocaat Fiscaal van Salland, originelen Klager, geappelleerde en requirant van inappellabiliteit; en den Advocaat J. W. Knoop, origineelen Beklaagden, appellant en gerequireerde in cas van appellabiliteit en inappellabiliteit.

Hier over gesien en met vereysche oplettentheid geleesen de acta Prothocollaria, beginnende den 1 November 1773. en eindigende den 24 January 1774. sub N. 1. Claag-Requeſt voor den Fiscaal met een Document en Appoinctement van den 20 Sept. 1773. geëxhibeert den 1 Nov. 1773. sub n. 2. Belangens voor Dr. Knoop, geëxhibeert den 19. Nov. 1773. cum Documentis sub A. B. C. D. en E. sub n. 3. Twee Condschappen van den Fiscaal n. 1 & 2. geëxhibeert den 26 Nov. 1773. sub n. 4. Duplycq voor Dr. Knoop, geëxhibeert den 6 Dec. 1773. sub. N. 5. Decreet van den 14 Dec. 1773. met het Decreet daar onder, op versoek van Beklaagde tot het afleggen van opgelegden Eedt, sub N. 6. nader Decreet van den 27 Dec. 1773. sub n. 7. Reces prothocollair loco Intendit met een Document van Dr. Knoop, geëxhibeert den 10 Jan. 1774. sub n. 8. Requeſt met Appoinctement van den 7 Jan. 1774. voor den Fiscaal, om simultanee te dienen van Intendit, geëxhibeert den 10

ZWOLLE. Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

Jan. 1774., sub n. 9. Intendit voor den Fiscaal sub n. 10. Straffe voor den Advocaat Fiscaal, geëxhibeert den 24 Jan. 1774. sub n. 11. Straffe voor Dr. Knoop, geëxhibeert den 24 Jan. 1774. sub n. 12. Rekeninge van den Fiscaal sub n. 13. Die van Proc. Tobias sub n. 14. De ingesonde Rekeningen van den Advocaat Knoop en Proc. Smook, sub n. 15. Alles overeenkomstig den Gerigtelyken door de Bedienden *hinc inde*, neffens den Heer Interins Landschryver R. Sandberg, geteekenden Inventaris in dato den 31 Jan. 1774, en op alles met veel omsigtigheid gelet zynde, waar op in deese omstandigheeden des gevals, tot administratie van eenen onpartydige administratie van Justitie, behoorde te worden gereguardeert.

Insonderheid, dat, vermits de origineele Klager, geappelleerde en in deesen Requirant van *Inappellabiliteit*, boven en behalven verscheydene andre gronden, welke haar uytzigt in het bysonder hebben tot het *vonnis* selven, en de zaake daar by behandelt, zoo by Intendit, als by Straffe desselfs *sustenue* van *Inappellabiliteit* daar op heeft gebouwt, 1°. Dat van het Vonnis of Decreet van den 14 December 1773. op den 5 Jan. 1774. niet en kondt worden geappelleert, dewyl de tyd *van tien dagen* daar toe als een *fatalis terminus*, by Landr. *p.* I. *tit.* 19. *art.* 14. gesteld, reeds meer dan *twee maalen* was vervlooten, en 2do, dat hy *Appellant en* Gerequireerde, door syne daden en handelingen, het appel of recht van dien souden hebben verwerkt, derhalven de plicht, die ons aan de Wetten aan den Lande op het allernaauwste verbind, van ons vordert, dat Wy, bevoorens ons verder eenigermaaten te wikkelen in een ondersoek, of het *vonnis zelven*, zoo uit hoofde van desselfs *onderwerp* en daar aan verknogte bysondere eygenschappen, als uit betrekking van den daar by *voorgeschreeven Eed*, welke men vermeent door den Appellant en Gerequireerde ten processe *prioris instantiæ* te zyn aangeboden, het middel van appel toelaat, dan wel respueert, voor al onse decisoire

ge-

gedagten aanvankelyk over die twee voormelde gronden sullen leyden moeten, nu het zich van selven betoogt, dat wanneer of *beyde* die gronden of *een* van dien de proef van Rechten kan doorstaan, als dan alle wyder ondersoek ten eenemaal overtollig is; dewyl als dan zoo wel de expresse Wet Landrechtens, aan welkers *observantie* Wy met Eede zyn verbonden, als de eygenwillige daaden van den Appellant, verbieden *het Appel* te ad mitteeren, schoon het al eens anders waar zyn mogte, (het geen wy onbeoordeelt aan zyne plaatse laaten) dat in eene zaak van aart en natuur, als deese, schoon summarie behandelt, en beslist op een voorgeschreven Eed, welke de Heere Adviseuren zeggen ten processe te zyn aangebooden, naar onse Landrechten Styl en Costumes konde worden geappelleert. Even gelyk het van de andere syde aanligt, dat wy seer verkeerdelyk souden handelen, wanneer wy met agterlating van die twee hier voorens gestelde motiven, ons wilden bekommeren met een præallable decisie van die *motiven*, welke, als getoont, tot het vonnis en saake selven behooren, en oversulx vooronderstellen, dat Appellant nog *per tacitam renunciationem ex lapsu termini deductam*, nog *per renuntiationem ex facto* het Recht van Appel heeft verwerkt;

ZWOLLE.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

Want op gelyke voet, als het enkel bewys, dat de *tien dagen*, welke daar toe by Landregte *p. 1. tot 19. Art. 14.* volgens de geintroduceerde Costume van den Jaare 1561, rustende op het *Jus Romanum novum* in *Novella 23. Cap. 1.* gepræfigeert worden, voor de interpositie van het appel zyn verloopen, den appellant, die van de uytgesprookene Sententie, gelyk alhier in confesso, kennis gedragen heeft, buyten alle zwymel ten eenemaal beroofť van het recht om te moogen appelleeren; *appellatio enim omnis inquit Schrassert ad Ref. Velav. Cap. 23. Art. 26. n. 7. sive ab interlocutoria sive definitiva, vel ejus vim habente, interponenda est intra decem dies. Gail. 1. Obs. 139. n. 2. alias victus, per terminum præscriptum acquiescens sententiæ, eam ratam habere; appellationique renuntiare censetur, lapsus enim*

Zwolle.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

enim temporis inducet renuntiationem, adeo ut fatalia sint rapsu diei aut renuntiatione excludi: dewyl de woorden SAL DAT DOEN binnen den tyd van TIEN DAGEN in vergelyking met het geen wy Art. 17. ibidem gestatueert vinden, *dat alle voorsz. poincten wel en te regt voldaan en agtervolgt sullen worden, op poene dat andersints het appel sal weesen deserert als of het selve niet was geinterponeert*, welke tot de geheele order van het appel, in de vorige Articulen vermelt, haar uytzicht hebben, sulk eene nieuwe bestipte verpligting insluiten, *ne aliter quam, uti præscriptum est, fiat. Goris ad Cons. Vel Cap. 23. Art. 12. Glossa 2. n. 3.* In soo verre selven, dat wanneer aan ons als Richteren kwam te geblyken, dat het appel door verloop der tien dagen was gedesereert, wy pligtshalven ook sonder oppositie het appel souden moeten als onaannemelyk van de hand wysen. Gail 1. *Obs.* 140. *n.* 2. Carpz. Decis. Illustr. *Decis* 150. *n.* 3. *quia illud*, quod ad certum tempus est permissum, postea cessatur prohibitum. *Carpz. Proc. Jur. tit.* 9. *Art.* 1. *n.* 27 *&* 28 & Sententia *non potest retractari*. *Conf. Antonellus de tempore legali Lib.* 4. *Cap.* 23. *Marantha in speculo suo. p.* 6. *tit. de appellat. n.* 292. *& seqq. Carpzov. Praxis Crimin. p.* 3. *quæst.* 139. *n.* 10 *Gallaratus de renuntiat. Lib.* 5. *Cap.* 16. *n.* 11.

Op gelyken voet kan iemand door daaden, welke eene stilswygende approbatie van het *Vonnis* involveeren, syn voorrecht van Appel, tanquam *per tacitam renuntiationem*, verwerken, en dien na onmogelyk wederkeeren in præjudicie van een Derde tot een Recht, het geen hy eens door eygen willekeur heeft verwekt, vide *Schaec. de appell. quæst.* 17. *Limit.* 2. *n.* 12 *& seqq.* ibique multo numero Citatos Auctores, nam renuntianti non datur regressus ad jus renuntiatum. *Galleratus de renuntiat Lib.* 2. *Cap.* 5. *n.* 3. *Arg. L.* 13. *in fine Cod. de non num. pecun.*

Aangesien 'er niets gemeener in Rechten is, dan dat in iemands *wil en mening*, zoo wel als iemands *bewilliging*, even soo seer uyt daaden, waar in een en ander by vatbare redeneering legt opgesloten,

als

als uit woorden kunnen worden afgeleyt en opgemaakt, voor al wanneer de daaden van dien aart zyn, dat geene andere uytlegging evenrediger wyse dulden.

Zwolle.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

Waar uit sigtbaar voortvloeit, dat men sonder *absurditeit*, en *tegenstrydigheid* te begaan, in geen andere discussie, voor de behandeling der voorensgestelde poincten, treeden kan.

Op welke grondstellinge vervolgens nader ter onderzoek treedende, van die twee motiven: en wel aanvankelyk, nopens de eerste; hebben wy *de facto* in het oog houden, en tot eene zuyl onser beslissing stellen moeten.

Dat uit de Acte van Appel, waar uit ons, daar hier twee affonderlyke Decreeten, een van den 14 en een van den 25 Dec. 1773. zyn ergaan, eenig en alleen staat te beoordeelen, van welk van beyden, de Appellant heeft willen appelleeren, geblykende, gelyk trouwens ten processe ook nergens anders word gesouteneert, dat Appellant op den 5 Jan. 1774. salvo nobilissimi Judicii honore heeft willen appelleeren van het Vonnis, of Decreet zoo op den 14 Dec. 1773. in deesen Hoog Adelyken Gerigte is uitgesprooken, en het welke, volgens Appellants sustenue, op den 27 Dec. eerst syn beslag souden bekoomen hebben, derhalven in het afgetrokkene, geene bedenkinge altoos hebben kan, dat de tyd van appel of de *fatalia appellationis*, volgens het voorn. aangetogen Landrecht beperkt, binnen den tyd van tien dagen, reeds lange zyn verloopen; dan het zal in het saamgetrokkene daar maar alleen op aankomen, of het nadere Decreet, het welk op den 23 Dec. 1773. is ergaan, hier aan veranderinge maken kan, of, om klaarder te spreeken, of men deese tyd van tien dagen moet reekenen van den 27 December 1773. dan wel van den 14 December 1773.

Waaromtrent wy na rype overweeging van al het geen over deese stoffe *hinc inde* ten processe is aangeroert, het met den Geappelleerden daar voor hebben moeten houden, dat *de fatalia appellationis* van den 14 December 1773. moeten worden ge-

ZWOLLE.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

rekent, met dien gevolge, dat deselve dus op den 5 Jan. 1774. reeds lange zyn geëlabeert,

Om dat hy Appellant, die ten tyde des interpositie van het appel, met sig selven willekeurig beraaden konde, van welk van beide Decreeten, het sy van dat van den 14 Dec. 1773. of van den 27 Dec. 1773. hem oirbaar was te appelleeren, hebbende goedgevonden te bepaalen, dat hy sig Appellant stelde van het Decreet niet van den 27 Decemb., als synde een Confirmatoir en sequele van dat van den 14 Dec., maar bepaaldelyk van het Decreet zoo gantsch nul en wederregtelyk op den 14 Dec. 1773. voor deesen Hoog Adelyken Gerichte soude zyn uytgesprooken, ons, die, volgens den klaren text Landregtens p. 1. *tit.* 19. *Art.* 14. verpligt en gehouden zyn die fatalia interponendæ appellationis te rekenen van den dag, ja van het uur der pronuntiatie van het *Decreet*, quia hoc decendium currit de momento in momentum. *Gail* 1 *Obs.* 139. *n.* 5. in die noodsakelykheid gebragt heeft, om te moeten judiceeren, dat de tyd van appel in deesen reeds lange was vervlooten.

In zoo verre selven, dat, al moeste men alhier in die gedagten vallen, dat het *Tweede Decreet* van den 27 Decemb. volstrekt noodsakelyk was, *om de* condemnatie van hem Appellant tot stand *te brengen*, men dan nog die selve gedagte *zoude dienen* te adhæreeren.

Gemerkt dat de Regel *quod non valenti agere non currit præscriptio*, zoo men die uit hoofde van eene gesustineerde noodsakelykheid van het twede Decreet, alhier wilde appliceeren, dan nog niet verder soude opereeren, dan dat de *seven dagen* welke tusschen den 20 Dec. 1773. en 27. syn vervlooten, niet onder den fatalen tyd van tien dagen konden worden gerekent, en dus dat hy Appellant, die van den 14 *Dec. tot den* 20 *December* reeds zes dagen *van dien fatalen tyd* van Deliberatie genooten hadden, of hy den Eed doen wilde of doen konde, dan wel appelleren, of sig ter condemnatie submitteren, na den 27 *Dec.* nog vier dagen, en dus tot den 31 *Dec.* op deselve uure overhield om te delibereren,

ren, en wanneer sulx met syn belang ende rechten overeenkomstig oordeelde (in welk ondersoek wy ons in geenen deele engageren) appel te interponeeren.

Zwolle.

Vonnis over de beroep in deze Jagtzake.

Daar, zoo wanneer hy Appellant vermeent hadde, dat de *causa appellationis* resideerde in het tweede Decreet, en niet in het eerste, en dus, dat hy daar door eerst gelegentheid bequam om te appelleren, zyn Wel-Ed. sig niet van het Decreet van den 14 December, maar van dat van den 27 Dec. hadden moeten appellant stellen;

Dan dat al wyders het Decreet van den 14 Dec. 1773. met relatie tot dit geinterponeerde appel van den Appellant, geensints op den 27 Dec. 1773 *eerst* tot bestand of beslag is gekoomen, maar bereeds van den aanbeginne *dit selve beswaar*, zoo daar in door den Appellant gesegt word, heeft ingehouden, en dus dat hy Appellant in geenen deele benodigt gehad heeft, om op *den* 20 *Dec.* by en door syn Wel-Ed. geteekent geschrift, een *Declaratoir* over den Eed, daar by aangebooden, te vraegen, doet sich al aanstonds aan een onsydig beoordeelaar te vooren;

Als men sig de *facto* te binnen brengt, dat de appellant syn vermeende beswaar komt te stellen in den *voorgeschreeven Eed*, of het *letterlyk* voorschrift van dien, en hier by benadenkt, dat dit letterlyke voorschrift van dien Eed in het Dictum van den 14 Dec. 1773. bereeds bevonden wierde, waar in en waar over by het volgende Decreet van den 27 Dec. 1773. geene de allerminste veranderinge gemaakt is geworden, of eenige *interpretatie* gedaan; die boven dien, niet te pas kwamen, nu de woorden, duydelyk, klaar en vatbaar inhielden *wat*, en *hoe* of in *qua-formula* den Eed moeste gepræsteert worden.

Want, stelt hy Appellant passim by straffe van appellabiliteit en elders, ja selven by Reces van den 20 *Dec.* 1773. syn gesustineerde beswaar daar in, *dat aan hem, naar syne idees, diergelyken Eed in sulke woorden, naar de omstandigheeden des gevals, niet konde geimponeert worden*, soo oordeelen Wy,

daar

Zwolle. Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

daar uit van selven te volgen, dat, al waar het schoon, dat de *alternativa tacita* in het vonnis van den 14 Dec. 1773. niet genoeg was, om hem by verweygering van dien Eed buyten nader Decreet, volgens den eysch des Klaagers, te punieeren, dan nog sulx geen verandering in den loop der fatalia interponendæ appellationis maeken konden, nu by Heer Appellant buyten zulk *een Decreet* de grond van syn vermeende beswaar reeds in het Decreet van den 14 Dec. sag opgeslooten, en wel weeten konde en moesten, dat zoo min een voorgeschreeven Eed konde worden verandert, als het seeker was, dat die letterlyk naar het formulier by het Dictum der Sententie voorgeschreeven, moeste worden afgelegt, en dat die geene, welke sig by een opgelegden Eed beswaart vind, appelleeren moet. Voet *ad tit. ff. de Jure Jurand.* 230 *versicul. interim a Sententia &c. n.* 16. *in principio.*

Daar dog niets gemeener in regten is, dat dat een Sententie niet kan worden verandert, *quia parti per illam jus quæsitum sit*, & *officium judicis cessat*, en niets bekender, dan dat een Eed moet worden gepræsteert, na dat *bestipte* en *letterlyke* voorschrift, dat daar van by het Vonnis is te vinden, sonder een enkeld woord daar by of af te doen.

Gelyk van het eerste onder anderen *Arg. L.* 1. *Cod. Sent resc. non poss. L.* 14. *L.* 55. *L.* 62. *ff. de re judic.* by *Voet ad tit. ff. de re judic. n.* 27. & com. *D. D. ad illum tit. Gail* 1 *Obs.* 116. *n.* 2. *Surdus Decis.* 170. *n.* 15. *Carpz. process. Jur. tit.* 6. *Art.* 4. *n.* 9. en van het laatste boven de Wetten in *L.* 3. §. *ult. L.* 4. *L.* 5. *L.* 34. *pen. ff. de Jure Jurand* & *Voet ad tit. ff. de Jur jur. n.* 30. ibiq. *Laud.* geleerd word by *Gothofred. ad L.* 53. *cod Litt. D.* alwaar hy segt, forma delati juramenti adeo præcise servanda est, ut non sufficiat jurare per æquipollens: imo tali casu de novo jurandum, en by *Carpzov. in proc. juris tit.* 11. *art.* 3. §. 13. *n.* 110. *Hering. de fidejussor. Cap.* 10. *n.* 151. ibiq. alleg.

Al het geen by onderscheydene vonnissen binnen deese Provincie, onder anderen, by Sententie voor *Borchart Willem Condewyn, Scholtus van de Cuinre en Blankenham, in saken van de Erfgenaamen Bene Roelofs, origineele aanleggeren, protestanten, Cs. Hendrik Blons, verweerderen en geprotesteerde*, welke by de præstatie van den Eed, hen by vonnis van den 13 May 1681 opgelegt; voegen mede de woorden *Jyner weetens*, met condemnatie van hem Hendrik Blons mede in alle de Costen van het incident op advys van wylen den Griffier Wolter ten Brink, in 1682 is gedecideert.

Zwolle. Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

Niet dat wy willen ontveynsen, dat 'er wel veele gevallen zyn kunnen, waar in een Richter de *duysterheid* in syn vonnis voorkomende, volgens de leere van *Voet ad tit. de Re judicata n.* 27. en de gesonde *analogie* van regten, ten versoeke van beyde, of een van partyen, expliceeren mag, dog wy oordeelen te gelyk in dit geval, daar de Appellant by syne getekende Prothocollaire handelinge van den 20 Dec. 1773. geensints een interpretatie van den Eed versogt heeft, welke interpratatie boven dien niet te pas quam, daar het formulier der te doene Eed by 't Decreet van den 14 Dec. 1773. met ronde Neerduytsche of Hollandsche woorden was omschreeven, maar alleen eenige veranderinge in het præscript van dien Eed begeerde, om dat syn Wel Ed. geliefde te declareeren, tot de Letterlyke præstatie daar van te zyn ongehouden; voor sulk een *interpretatie*, die na eene veranderinge in het vonnis smaken soude, zoo als de Heeren Assessoren dit de recht by Decreet van den 27 Dec. de jure begrepen, en gededuceert hebben, geene termini habiles voorhanden te zyn; dan in tegendeel hebben wy het al mede hier om daar voor moeten houden, dat de Appellant, aan wien men voorseker geene *ignorantia juris*, sonder dessels kundigheid, by de geleerde Wereld al te bekend, te kort te doen, imputeeren mag, wetende dat in *den Letterlyken* zoo min als *substantielen* inhoud van het vonnis geen de allerminste verandering geschieden

ZWOLLE.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

konde, dewyl het een soo wel als het andere, eene ongeoorloofde veranderinge en een verkortinge van het recht den Klaager daar uyt gebooren, involveerde, cum præcise & Cathagorice sit jurandum secundum formulam præscriptam, nec addenda clausula, quæ facit rem dubiam, unde pure delatum pure est præstandum, nec addendum, quantum credo, vel quantum memoria fert *Zoesius ad tit. ff. de jure Jurand.* §. 56. en uit de rechten genoeg wetenschap draegende, dat het ondersoek, waarom de Richter liefst sulke, dan wel andere woorden, by het *dictum* der Sententie en het formulier van den Eed gebesigt heeft, nu van agteren *post latam* en *pronuntiatam sententiam*, wanneer het Officium Judicis cesseerde, niet meer konde werken, onmogelyk van opmerkinge syn konden en egter goedvindende onder sulken Declaratoir nader Decreet over het formulier der Eed en syne veranderende aanbieding te vraegen, sig selven heeft te wyten, dat hy, die reeds naar desselfs begrippen by het opleggen van deese Eed beswaart was, niet eerder van het appel heeft gebruyk gemaakt, zo wanneer die gedagten foveerde, dat in deese omstandigheden en in eene saake van aart en natuur als deese, vermogte geappelleert te worden;

Daar het vermeende *gravamen* het beswaar in het voorschrift van den Eed reeds toen voorhanden was.

En dat hier om zich niet beswaren kan, zoomin als het Gerichte inputeeren, dat het appel door syne *frustratoire* handelwyse heeft verwerkt, cum is, qui jus jurandum non rite delatum putat, appellare debeat, Voet *ad ff. de Jure Jurand n.* 16. *in fin.*

Waar door dan niet alleen vervallen alle de Objectien over de *interpretatie* van Sententie, by straffe aangeroert, maar meede, die haare oplossinge bekomt, welke by straffe Art. 48, 49 en 50, ten opsichte van *conditioneele Sententien* en derselver nietigheid in het breede is aangeroert.

Want het sy men ook met de *Glossatores ad L.* II. *Cod. de Sent. & Interlocut omnium Judicum* en bysonder met *Accursius* ibidem begrype, dat die Wet

door

ZWOLLE.

door *L.* 12. *Cod. de reb. cred.* of met *Tuldenus ad h. t. Cod.* §. 3. *per L.* 1. §. 5. *ff. quand. appell.* zy verandert,

over het beroep in deze Jagtzake.

Zoo dat ten huydigen daage alle *conditien*, die *Vonnis* niet onseeker zyn *an evenire possent*, by het vonnis kunnen worden gepræscribeert, of met *Voet ad tit. ff. de Re judic.* §. 19. het dus opvat, dat alle die *conditien*, welke *sine nova causæ cognitione* kunnen worden gepurificeert, een Sententie doen subsisteren, of eyndelyk in dat begrip staat, dat daar omtrent al nog secundum jus Romanum in *leg.* 11 *Cod. de Sent.* & *Inter loc. Omn. Jud.* tegens het geen daarover by *Corpzov. in Jurispr. p.* 1. *Conf.* 26. *defin.* 9. word aangetekent, decisie vallen moet; dit blyft altoos seeker, dat het voorname fundament van alle die swarigheeden is geleegen in *l.* 11. *Cod. de Sent. & Interloc. Omn. Judicum.* Alwaar de Keiseren *Diocletianus* & *Maximianus* aan Lucianus rescribeeren, *cum Judex in definitiva sententia Jus jurandum solummodo præstare præcipiat, non tamen addat, quid ex recusatione, vel præstatione sacramenti fieri oportet, bujusmodi sententiam nullam vim obtinere, palam est.*

Welke wordende overgenoomen op het subjecte Decreet van den 14 Dec. 1773. waar by is verstaan, dat, soo wanneer hy Beklaagde dien opgelegden Eed kwam te præsteeren, *als dan de Claeger in syn genoomen Eysch, en Conclusie niet ontfankelyk Verklaart wierde, den Beklaagde daar van dan, in dien gevalle, absolverende*; wel verre van dit Vonnis van eenige *nulliteit* te accuseeren, aan elk onbevooroordeelde doet zien, dat wy in geenen deele in de Casus legis verseeren, wanneer *niet in 't Vonnis* is uytgedrukt, *hoe het gaan sal*, wanneer de Gedaagde dien Eed niet en *præsteerde*, maar by tegen overstelling, dat in dit Vonnis of Decreet, met ronde woorden synde uytgedrukt, *dat hy Gedaagde alleen dan en in soo een Val*, wanneer dien voorgeschreeven Eedt, quam af te leggen, van des Clagers Eysch en Clagte wierde vrygesprooken (gelyk de woorden inhouden) oversulks, by

ZWOLLE.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

tegen overstelling, in cas van *non præstatie* van dien Eed, de *Condemnatie* als van selven in het decreet meede was gedecideert; sonder dat hier toe een nieuwe *causæ cognitio*, dog alleen in geval van geseyde non præstatie en verweygering van voldoening der Eysch *eene Declaratio Judicis sine ulla causæ cognitione* vereyscht wierde. *Arg. l.* 56. *ff. de re Judic. Leyser L. L.*

Want wierde hy Beklaagde en appellant alleen onder dat *mits*, dat dien voorgeschreven Eed in deese Hoog adelyke Vierschaar quam af te leggen, van de klagte vrygekeurt; dan leerde de redenering *a contrario & ex opposito*, die wy zoo wel hier als op andere gevallen mogen toepassen, wiskonstig, dat in soo een geval, dat die Eed niet konde nog willekeurig mogte gepræsteert worden, als dan de Beklaagde in des Clagers Eysch, over welke geene andere speculatie, dan ten opsigte der Probatie gevallen was, met doeming *in de kosten* als een natuurlyk gevolg der *verweygerde Eedesleggingen* verweesen wierde, en dus was soo een Regterlyk Declaratoir deeser Vierschaar, geene eigentlyk *interprætatoir* Decreet, nodig, om den twyfelagtigen zin van dit Vonnis op te helderen, maar om by weege van *Declaratoir* hem appellant, die *alternative*, welke stilswygende in het Vonnis lag opgeslooten, en die de Heer Leyser *ad ff. Vol.* 5. *Specim.* 317. *Medit. pag.* 357. als overtolig in soortgelyke gevallen keurt, nader onder het oog te stellen; soo als hier van daan den Heer *Sigismundus Scaccias in Tract. de Sentent. & Re judicat. gloss.* 14. *quæst.* 17. *n.* 30. stelt, dusdane *Declaratie*, sonder de allerminste bedenking, te mogen geschieden, quia Sententiæ non addat nec minuat, ideoque illam non mutet in effectu aut Sententia, quia Judex non potest Sententiam sic declarare, zoo als waarlyk diergelyk *declaratio Judicis* by *Voet ad tit. ff. de Jure Jurand n.* 30. schoon hy die wel een *Sententia* noemt, meer beschouwt word als een effect van den verweygerden Eed, dan wel als een *Sententia caussa cognita lata.*

Wy

Wy hebben hier tegens wel gade geslaagen het ZWOL-
geen by straffe des appellants *art.* 57. zoo uytvoe- LE.
rig nopens de eygenmondige belydenis van Geap-
pelleerde, over de noodsakelykheid van een nader *Vonnis*
interprætatoir Decreet, is te blade gebragt, dog *over het*
het komt ons te vooren, dat de geheele saake be- *beroep in*
reeds, met het argument, dat de appellant van het *deze*
eerste en niet van het tweede Decreet geappelleert *Jagtza-*
heeft, genoeg is afgedaan, en dat alles daar mede *ke.*
is uytgemaakt, dat de Heer Advocaat Fiscaal, niet uyt eygen beweging op dit nadre Decreet, heeft geinsteert, maar, even als by wege van Litis contestatie tegens het gedane versoek, noopens de versogte veranderingen in het formulier van dien, waar over hy Appellant te vooren Decreet versogt hadde, heeft geurgeert, dat dit *Declaratoir, van den Eed niet te kunnen doen, Secundum formam præscriptam*, soude worden geaccepteert, de aangebooden Eed verworpen, en dien ten gevolge hy Appellant in de stilswygende alternative, zoo in het Vonnis lag opgesloten, vellig verklaart; en dat hy Heer Appellant en Gerequireerde een *Declaratoir doende*, dat hy *den Eed niet* volgens het Præscript doen konde, daar door het nadere *Condemnatoire Declaratoir*, waar door het appel selven, binnen den tyd van tien dagen wierde verwerkt, op sig gehaalt heeft; dat hy alles sulks hadde kunnen præverteeren, wanneer volgens de Leere van *Voet ad tit. ff. de Jure Jurand. n.* 30. *in fine* eenvoudig van het Vonnis geappelleert hadde, wanneer als dan de quæstien over de *Appellabiliteit ratione causa & processus* in consideratie soude hebben komen moeten.

Maar om nog al eens weeder te keeren tot de inweysing *Art.* 48, 49, 50. *van Straffe*, het waare al eens zoo, buyten præjuditie der waarheid; dat dit Decreet van den 14 Dec. 1773. volgens de *L.* 11. *Cod. de Sentent. & Interlocut. Omn. Jud.* aan een nulliteit laboreerde, dan was het de post en pligt van den Appellant geweest, om sonder daar over eenig *Declaratoir* te vraagen, dit syn

ZWOLLE. vermeende tot een grond van syn Appel te neemen, en daar van even, als van alle *nulliteiten* binnen tien dagen te appelleren; dewyl alle andere middelen, om *nulliteiten* geredresseert te krygen, voor soo verre die niet onder de bekende uytsondering met relatie tot een *Judicium plane incompetens* vel *sine Jurisdictione* behooren, en andere naar ons *Landregt p.* 1. *tit.* 19. *art.* 17. ophouden. En dit leert ten opsigte van alternative Sententien, quæ totam alternativam in se habent, in het bysonder mede *Berger. disput.* 39. *de Sententia tacite alternativa.* §. 16. als hy segt: extra dubium est reo, si se Sententia alternativa gravatum putat, intra decendium appellationis remedium impetresse.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

Zelven, wanneer men het eens zoo wilde neemen, dat deese handelinge van den Appellant eenigermaaten konde steek houden, en tot elucidatie van het Vonnis nodig was, hadde syn Wel Ed. *de Redenen van sulx* moeten brengen by de Heeren Gedeputeerde Staaten, en daar van versoeken, dat dit *decendium*, of de fatale *tyd van Appel*, hangende de *decisie* van dit poinct, aan hem mogte worden geprorogeert, gelyk daar van meer dan een voorbeeld in deese Provintie is te vinden, welke dan uyt hoofde der Souveraine magt by hoogst deselve in absentie van Ridd. en Steden gerepresenteert, daar van *al* of *niet* dispensatie en prorogatie hadden mogen verleenen, dewyl alle andere Hooge of Laage Richteren, daar omtrent, de handen door de Souveraine Heeren Wetgeeveren, die bekendelyk alleen het Recht van dispensatie hebben, syn gebonden. *Carpz. Proc. Jur. tit.* 18. *art.* 3. *n.* 35. *Gail* 1. *Obs.* 139. *n.* 6.

Welk een en ander ons voor Oogen stelt, hoe seeker het doorgaat, dat dit Decreet van den 14 Decemb. 1773. eene bestendige *Conditionele* Sententie uytlevert, van welke hy, die even als Appellant sig by de geimponeerde Conditie beswaart vint, *binnen tien dagen* naar dato der *pronuntiatie*, en niet na de pronuntiatie van een twede Decreet,

ten

ten fine van verandering in de voorgeschr. *Conditie* verfogt, verpligt was te appelleeren, het geen trouwens boven den uytdrukkelyken text *in L.* 1. §. 5. *ff. quando appelland.* by *Wassenaar pract. Judic. cap.* 34. §. 17. genoegsaam in de Termen van ons *geval, en by Dambouder in praxi Civili. Cap.* 23. §. 4. *Faber in Cod. Sabaud. lib.* 7. *tit.* 27. *definit.* 6. (alle seer oordeelkundig by den *Advocaat Fiscaal* ter deeser Stoffe by *Straffe art.* 146. *& seqq.* aangehaalt) en daar en boven by Gail *de pace publica Lib.* 2. *Cap.* 4. *n.* 14. *Scaccias de Sent. & Re judicat. gl.* 14. *qu.* 14. *n.* 1. 2. 5. *Minsing. Cent.* 5. *Obs.* 95. *Carolus de Mean in oper. Posthumis defin.* 105. *Muller ad Struvium tit. ff. quando appell. thes.* 19. *litt.* 5. en meer andere overtollig alhier aan te haalen, word geleert.

ZWOLLE.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

Welk gevolg een twede niet min seker besluyt oplevert, dat hy Appellant op den 5 Jan. 1774. appel interponeerde van dit Conditioneele Decreet op den 14 Dec. 1773. ergaan, ipso Jure naar het Landregt *p.* 1. *tit.* 19. *art.* 14. daar van bereeds was verstooken.

Waar door ons *dan de moeite* kragtig wordt benoomen, om over den tweeden grond van *inappellabiliteit*, op eene stilswygende renuntiatie door daaden neerkoomende, breedvoerig uyt te weyden.

Het sal dus genoegsaam zyn, dat wy, die het met den Advocaat Fiscaal, ongeagtet de objectien by appellants *Straffe art.* 64. *seqq.* al meede daar over eens syn moeten, dat hy Beklaagde en Gerequireerde het Regt van appel door syne daden, als door zoo veele stilswygende Renuntiatien verwerkt heeft, zoo het al anders waar was, dat sulx in den onheevigen gevalle van eenige applicatie zyn konde, maar schetswysig de Redenen van deese onse sustenue geen breed betoog vorderende, aanvoeren.

Waar toe insonderheid moet dienen, dat de Proc. van den Ged., op den dag van de pronuntiatie van het Decreet van den 14 Decemb. vol-

ZWOLLE. *Vonnis over het beroep in deze Zagtzake.*

gens het daar onder met den hand van den Jong-sten Heer adsessor aangetekende *dictamen* van dien eygen datum, termyn versogt heeft, om den Eed te præsteeren, welke vervolgens by Decreet op den 20 December is gepræfigeert, en door den Gecondemneerde Appellant is waargenomen, en met eene gealtereerde *eedes oblatie*, met eenige omsetting van woorden, is geconfirmeert geworden.

Daar immers naar het juyste begrip van Ons Land Regt *p.* 1. *tit.* 2. *art.* 8. een Procureur syner Principale saaken versuimende, of, dat op een uytloopt, door syne daden den Principaal nadeel toebrengende, zyne Meester ten opsigte van den meededinger volkomen præjudiceert, dog sig selven responsabel stelt, *Manlius de Procur. lib.* 3. *pag.* 315. *Voet ad tit. ff. de Procur. n.* 17. Zoo als dit *Jure Romano Arg. l.* 10. *Cod. de Procur.* meede plaats hadde, kan altoos die *quæstie*, of een Procureur door syne daden het Appel expresse vel tacite verwerken kan, welke tusschen de Regtsgeleerden by *Petrus Galleratus de renuntiat. Lib.* 3. *cap.* 5. in groot getal voor en tegens aangehaalt, en welke by hem *quoad renuntiationem expressam sive* speciali mandato negative, dog *quoad renuntiationem tacitam. n.* 10. *versu similiter*, affirmative beslist word, en waar van *Gabriel Lib.* 2. *tit. de appell. Conclus.* 3. *n.* 2. *Scaccias de appell. quæst.* 17. *lim.* 2. *n.* 19. by den geappelleerden seer wel aangehaalt, meede *affirmative* spreeken, hier in geene bedenking koomen, maar sullen wy het in tegendeel met Gail. *Obs. lib.* 1. *Obs.* 146. *n.* 6. daar voor moeten houden, quod si appellans vel facto tertii vel negligentia Procuratoris sit impeditus, non habet restitutionem, sed sibi imputare debet, quod negligentem elegerit Procuratorem.

Ja al moeste dit al meede met eenige modificatie, in een ander geval beslist worden, dan soude nog de opgevolgde *Ratificatie* van hem Appellant, die op dien Termyn van den 20 Decemb. by een getekent Geschrift, het colligeeren van dien ge-

tha-

ihabeert, en daar door fynen Procureur voor al-
e actie gedekt en dat verder gaat, aangebooden
heeft *om met eenige veranderinge* den Eed te doen,
de deur voor alle tegenbedenking grendelen, cum
ratificatio æquiparatur mandato & *retrotrabatur ad*
initium negotii. Ziet in de termen van dit ons ge-
val, *Heroltz de ratificat. Cap. de Sentent. Rejudic.*
pag. 467. *n.* 8.

ZWOLLE.

Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.

Dus heeft dit verfoek des Procureurs om een Termyn te hebben tot præftatie van den opgelegden Eed, defelve kragt, als of de Heer Appellant dit felfs aldus geobtineert hadde.

Waar uyt als een verknogt gevolg. *Arg. L.* 5. *Cod. de Re judic.* opwelt, dat vermits dit verfoek van *termyn tot præftatie* van den opgelegden Eed, om alhier niet te toucheeren, het geene de Heer Geappelleerde, by ftraffe over de ruymere betekenis van het woord *Solvere ex L.* 176. *ff. de verb. Sign.* niet te onregt heeft aangemerkt, en waar over de beflisfende text *in L.* 4 §. 7. *ff. de Rejudicat.* gevonden word, feeker een handelinge nopens de executie van het Decreet includeert, door hoedanige daad de Heer *Scaccias de appellat. quæft.* 17. *Limit.* 2. *n.* 28. en andre, by hem in meenigte aangehaalt, in het byfonder leeren, dat het Appel *tacite* word verwerkt, als hy zegt, amplia, ut maxime procedat, quando actus, quem facit appellans, concernit ipfam Sententiam & tendit ad executionem iftius: quia tunc certius videtur renuntiare juri appellationis, diensvolgens dit alleen genoeg foude geweeft zyn, om de appellabiliteyt te verwerken.

Te meer daar men deefe *Collectie* van een Termyn tot præftatie van dien opgelegden Eed by den Appellant felven geratihabeert, en door een aanbod, dat hy *meent voldoende* te zyn geconfirmeert, met reeden vergelyken mag, met die geenen van welke *Voet ad tit. ff. de jure jur. n.* 16, in een ander geval fpreekt: welke *fyn recht* van *delatie* en *relatie*, hier het recht van appel, verwerkt hebbende, naderhand daartoe niet mag wederkeeren.

Het

ZWOLLE. *Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.*

Het welk nog zoo veel te vatbaarder en ongetwyfelder daar door wordt, dat hy Appellant by syne handelinge van den 20 Decemb. sonder eenige de minste reservatie van *appel*, welke syn Wel-Ed. boven dien niets soude hebben kunnen te baate koomen, een *Eed heeft aangeboden welk hy meende met het Hoofdpunt voldoende te zyn, en tot genoegen van desen Hoog Adelyke Vierschaar te sullen verstrekken*, en *waar* over hy Decreet verwagte.

Door welke *actus* de saake dermaaten uyt syn geheel geraakte, dat naderhand *ex post*, geene deure voor het appel konde open blyven.

Dese handelinge behelsde immers eene *extra* Judiciele confessie, dat hy Heer Appellant tot den Eed, hem by Sententie voorgeschreeven, gehouden was, en dus eene *ratificatie* van het Vonnis, waar door het Appel Arg. *L.* 5. *Cod. de Rejudic.* onherstelbaar verlooren gaat, qui enim Sententiæ acquievit, vel actum facit juri suo contrarium, eidem renuntiare videtur, gelyk door *Brunneman ad d. l.* 5. *Cod. n.* 3 & 4. uyt de woorden dier wet en het daarop rustende gesegde van *Robertus Marantha* word aangeweesen; add. *Heroltz de ratificat. ll. p.* 468. *n.* 9.

Deese handeling bevattede te gelyk eene verklaaring, dat hy Appellant volgens zyne *rondborstige* confessie den Eed niet doen *konde, en* gaf daar door aan den Clager en *Geappelleerde* Recht, om op een nader Declaratoir Decreet te insteeren, waar door de geheele *caussa gravaminis*, die te weeten daar in bestont, of *sulk een Eed aan hem* Appellant konde geimponeert worden, wierde gealtereert, en kragte van welke hy Appellant sich submitteerde aan de decisie van deesen Hoog Adelyken Land Drosten Gerichte, het geen op gelyken voet een *accommodatum consensum Arg. L.* 3. *in fine Cod. quo modo quando judex Sent.* oplevert, de hoedanige niet appelleeren kan.

Ja het is met de analogie van Rechten, met de

le aart en eygenschap van een appel tegens eenen by Sententie opgelegden Eed, en met de gesonde reeden dermaaten strydig, eerst te socken met eenen *aangebooden Eed*, naar sinlykheyd ten opsig-te van het *Letterlyk* formulier verandert, sig vry te dingen van de *alternative Condemnatie*, welke by verweygering in het Vonnis selven lag opgesloo-ten, en dien na, by ontstentenis van acceptatie, wederom te willen te rug treeden tot het middel van Appel, het geen, *re adhuc integra*, gecompe-teert hadde, dat wy het overtollig agten, de we-derregtelykheid van dit begrip verder te deducee-ren, *cum non bene conveniunt nec in una sede mo-rantur Libertas & Submissæ preces. Adde Scacciam de appellat. quæst.* 17. *lin.* 2. *n.* 22 & 27. ZWOLLE. *Vonnis over het beroep in deze Jagtzake.*

Waarom het al meede niets ten voordeele van den Appellant kan uytmaken, dat volgens *art.* 66. *van Straffe* dit Reces een stilswygende *reservatie* van het Appel soude bevatten.

Dewyl deese *reservatie* als actui contraria, zoo al in dit Reces lag opgeslooten, waar voor wy geen een plausibel vermoeden, by herleesinge dier han-delinge, ontdekt hebben, om voor aangetoogene Redenen geensints iets vermogte uyt te werken, maar in tegendeel altoos soude gelden moeten die Regel, *quod fatalia appellationis* niet eens met bewilliging van beyde Parthyen, men geswyge door de reservatie van eene derselve konnen wor-den geprorogeert. *Gail.* 1. *Obs.* 139. *n.* 6. *Goris ad Consuet. vel. cap.* 23. *art.* 12. *Glossa* 2. *n.* 2. *Leu-venman van proceder. art.* 21. *n.* 1 & 2.

Dienend alles sulks ten slot betoge, dat al mede hier door het Appel is verwerkt, en dat sig hier geene de minste Redenen voor doen, waarom Wy de Costen van dit *Incidenteele geding*, tegens de analogie der Wet van 1692. *art.* 10. souden ver-mogen te compenseeren.

Om welke dan en andere Redenen en Rechten meer het Hoog Adelyke Jagt en Land Drosten Ge-richte van Salland met toegetrokken Advys der onder-

ZWOLLE. guldens voor sportelen, en een' oude schild voor boete, met aanneeminge, de verdere penningen te zullen fourneeren ingevolge het Landrecht en nadere Reglementen: met verfoek dat hiervan ten spoedigsten aan den Geappelleerden per Extract zal worden kennis gegeeven, idque salvis singulis atque omnibus. Cum expensis.

Het Decreet was, dat de voorenstaende penningen erlegd zynde ten spoedigste by extract hier van kennis zoude worden gegeven aen den Advocaet Fiscael Fabius. Dezelfde Advocaet *Knoop* liet nog op den 15 van gem. Grasmaend 1774. dit volgende voordraegen.

Grieven van appel van den Adv. Knoop. Compareert in deezen Hoogad. Landdrosten Gerechte op deezen 15. April des morgens ten *half negen uuren* Proc. S. D. Snook, bekende Gevolmachtigde van den Advocaat J. W. Knoop Appellant alhier in deezen. En dient kragtens geinterponcerde Akte van Appel van den 5 April laatstleden, des morgens *ten half elf uuren* teste protocollo, van *Grieven van Appel*, met het dobbeld van dien, salvis erroribus, door de ingevallene Ziekte des Kopyists onder het werk, als zynde zo eerst gedaan geworden, en kunnende wegens het geprefigeerde uur niet worden nagezien: om, ingevolge Landrecht te mogen worden gesteld in handen van den Geappelleerden, met Insinuatie en Aanlegginge, om daarop binnen den tyd van een Maand daarna peremtoirlyk te dienen van *Straffe* of *Contraberichte*. Alles zo en als naar Landrecht zal worden vereischt, met eisch van kosten.

Hierop besloot het Landdrost gerecht, „ dat „ dubbeld der Grieven zoude gesteld worden in „ handen van den Geappelleerden om daar te-

„ gen

„ gen te dienen van straffe als meer Land-Zwerts-
„ recht.

Onderwyl zyn deze grieven, hangende het appel, van den Appellant door eenige gedrukte exemplare gemeen gemaekt met het volgend voorberigt:

Voorbe-rigt voor de Grieven van appel van den Adv. Knoop.

Sints de Ondergetekende in zyne Schooljeugd het zeggen van den Venuzynischen Lierdigter,

Beatus ille, qui procul negotiis
(Ut prisca gens mortalium)
Paterna rura bobus exercet suis,

hoorde uitleggen; maakte deeze Spreuk altoos veel indruk op denzelven: oordeelende te konnen voldaan zyn, zo Hy in 't zyne te vrede een stil en gerust leeven leiden mogte, ongevind aan iemand, Groot of Klein, zo veel op eene draagzaame wys zoude mogelyk zyn te vermyden, eenig ongenoegen te geeven. Dit is Hem ook tot aan deeze zaak toe gelukt: vry van alle byzondere, Staats-, Kerk, of Letter twist.

Dan in de Zomer van het Jaar 1772 gaven, in zig zelven beschouwd, geringe beginselen oorzaak tot verandering van tonneel.

Nahmlyk de Ondergetekende, verwittigd, dat reeds het voorige Jaar, en wederom in dat zelfde Zomer, verscheidene Heeren, ook van de Regeering, of Zelven, of door Hunne knegten, Eendvogelen deeden schieten in de beslooten tyd, was in die veronderstelling, dat de hooge Overheid deeze, in haar eigen aart, onschuldige Oeffening, gelyk eenige Jaaren te vooren, wilde laaten doorgaan, en stilzwygende vergunnen: en wilde dienvolgends aan dit zelfde vermaak, waarin van jongs af by de Zomeravond wandelingen veel genoegen schepte, deel neemen: in vertrouwen van, om gemelde redenen, niets het hooge doelwit der Regeeringe hierdoor tegen te doen. Te minder, omdat (gelyk de Advokaat Fiskaal by Handeling van den 26. Novem-ber *zegt, en naar ons onthoud, by* Straf van Grieven *herhaalt*) *het* schieten van Endvogels nergens

Zwolle. *Voorberigt voor de Grieven van appel van den Adv.* Knoop.

in de Jagtbeveelen eigenlyk verboden is. *Wat voor 't overige durft de Ondergenoemde herzeggen, 't gene Hy* art. 45. van zyn Duplyk *reeds ge... heeft, ,, zig vrymoedig met den naauwgezetsten Lief- ,, hebber van de Jagt te konnen en te mogen gelykstel- ,, len in het punt van de Jagtwetten heilig na te le- ,, ven, en in het agterlaaten van al, wat Hy ... ,, den Jagtwezen nadeelig te zyn, zo voor zig zelve ,, als voor zyn knegt": het daarvoor houdende, dat ... Jagt onder die Bezigheden behoort, waarvan al het ... genaartige en edelmoedige weg is, zo ras men 'er zig ter sluike en ten ontyde stroopende van bedienen wil.*

Maar niet lang bleef de Ondergetekende in deeze zyne verbeelding gerust en onbesproken. Want zo ras de Vergadering der Staaten deezes Landschaps op 's Lands Klaaring in het Nazomer 1772. *geëindigd was, ... Hy door de goede genegenheid van Nabuuren gewaar- schouwd, deeze Oeffening te moeten ter zyde stellen, zo Hy niet wilde worden aangebragt: naardien op zyn doen in deezen naauwkeurig wierde gadegeslagen en ... gepast, schoon tot nog toe niet weet, van waar de ... veelen tot oppassen op zyn persoon in 't byzonder ... men zyn. Maar dat deeze waarschouwing Hem ter ... de trouwe uit goede redenen gedaan is, heeft de Onder- getekende vrymoedigheid, om met waarheid te mogen zeggen, en daarvoor dank te betuigen. Zo als Hy zig deeze goedheid ook terstond ten nutte gemaakt, en van die Uitspanning toen met de daad, van dat ogenblik af, afgezien heeft, zig hieruit weder ...heid ver- mende, als of 's Lands Staaten deeze Liefhebbery ver- booden hielden, en niets daaromtrent voorhebbende te doen, dat den Wille der Wetgeevende Magt tegen zy. Egter zo: dat Hy met goede oogen niet konde aanzien, Dat aan Hem alleen een voorregt of regt, zonder ... ge gegeevene redenen zoude benomen zyn, 't welk Zyne medeberegtigde Ingezetenen zouden oeffenen vryuit, met onbedwongen hand. Moeten alle Beregtigden ... Jagt deeze Oeffening staaken, van harte wil ... Hy rusten, zo strikt als Iemand: maar te moeten laa- ten, 't geene zyn Medeberegtigden doen, en ... doen zouden, in soortgelyke Regten, scheen Hem hart...*

ondraagbaar, en met 's Lands oude en laatere Wetten onovereenkomstig te zyn. Waarom Hy ook aanstonds by zig voornam, den eersten, zonder onderscheid van persoonen, die Hem of zyn Knegt op de Endenjagt mogt ontmoeten, den Heeren Gewettigde Opzieneren van de Jagt aan te geeven, of te doen aangeeven. Zie daar de zuivere Oorsprong deezer geheele Proceduure. *Even parva Scintilla magnum sic saepe nascitur incendium.*

ZWOLLE. Voorberigt voor de Grieven van appel van Knoop.

Want toen het in de volgende Zomer, den 31 July 1773.

(Illa dies nigra est, nostris delenda Kalendis:

of ten minsten,

Illa dies rubra est, nostris Sacrata Kalendis:)

gebeurde, dat de Ondergetekende den Hoogwelgeb. Heer R. W. Sloet, *met Jaager, twee geweeren, en een jagthond in 't Veld zag, om Enden te schieten, werdt Hy geraakt, moetende voor zyn oogen aanschouwen. Dat die Heer niet alleen voor Zig (waarover misschien om redenen nog niets zoude geworden zyn, verg.* art. 48. van ons Duplyk) *maar met Zyn Hoogwelgeboorens Jaager, (die het ook meermaalen* alleen *gedaan heeft) eene Jagtoeffening openlyk ter hande hadt, over welke de Ondergenoemde in 't zeker was, dat Hy den voorledenen Jaare zoude zyn gemoeid geworden.*

Zulks Hy dien Heer aansprak, en aan Zyn Hoogwelgeb. Zyn voorneemen, van deezen handel aan den Heer Landdrost van Zalland te zullen overschryven, terstond te kennen gaf, met byvoeging van de reden: omdat in het voorig Jaar het voorverhaalde geval gehad hadt. *Want anderszins zoude het eene ongehoorde nydigheid, en redenlooze vuilaartigheid geweest zyn, dien Jongen Heer deeze, in zig, den Jagtwezen onnadeelige Uitspanning te misgunnen. Niets minder dan dat. Dog het gebeurde voorgegaan zynde, volharde de Ondergetekende by zyn voorneemen, op dat Hy dus doende eens mogt zien, wat in dit geval geboden, wat verbooden gehouden moest worden. 't Welk ook in zo ver gevolgd is, dat Hy, zo wel uit de ronde verklaaringen van den Heer Advokaat Fiskaal van Zalland, by* zyne Handelingen *en by* Straf van Grieven, *als*

ZWOLLE.

Voorbetigt voor de Grieven van appel van den Adv. Knoop.

uit het Vrystellen van den aangegeeven Jaager J. Holterman (want tog uit de Stukken van 't Ged. blykt: dat de Hr. Fiskaal denzelven van alle Overtreding vry kent: zie Zyn Ed. Handeling van den 2 Novbr. 1773.) *verstaan hebbe.* Dat het gaan m een Roer, en het schieten van Endvogelen, in b slooten tyd, zonder Hond, voor veroorloofd g houden wordt: *en dat Hy dus zeker zy, daar ver niet te zullen aangetygd, of in Regten vervolg worden.*

Dog hiermede hadt de zaak haar einde niet. Na d gedaane aangzaf aan Zyn Hoogwelgeb. Gestr. den Heer Landdrost, moest 'er wederkeerig eene klagt tegen de Ondergetek. gezogt worden. Maar deeze te vinden, hoc opus, hic labor. *Want uit den Brief van den Heer Fiskaal van den 5. Septemb.* 1773. *by de Stukken* Sub. B. *blykt. Dat de voorgewende Aanklagt van den Heer Sloet tegen den Beklaagden alleen ging,* over het Schieten of gaan met de Snaphaan op Endvogels, *zonder eenige melding van* het gaan met een Hond in 't Jagtveld. *Dit is van laatere geboorte, en by Klaagrequest heeft Jacob Esau's regt verkregen: zonder dat daar, of ergens, een woord te vinden is, dat iemand ter wereld den Ondergetekenden over het in 't* veld brengen van een Jagthond, *heeft aangeklaagd: alleen vondt de Advokaat Fiskaal den* daadelyk van wege Overtreeding aangebragten, en onder beziging liggenden Jaager, *tot zynen Getuige van gelei-ren aan, den* 19. *September daarop volgende. Ten duidelyken vertooge, dat de Advokaat Fiskaal van gevoegeld heeft, in het zoeken eener Aantaale:* en dat, zo *wel de Heer Baron Sloet zelf, als zyn Jaager, beiden daarin, dat de Beklaagde* te dier tyd en plaatse, daar en toen Hy dien Heer aansprak, een jagthond *by zig hadt, uit en van zig zelven geene Breukwaardigheid vonden. Gelyk ook daarom zeker de Heer Sloet, uit overtuiging der waarheid, van 't begin tot het einde toe, 't welk wel zeer opmerkelyk is, nergens geklaagd of getuigd heeft dat Doctor Knoop,* Zyn hond in 't Jagtveld gebragt heeft. *vergel.* Duplyk art. 46. & 51. *Dan, dit niet tegenstaande, de Hr. Fiskaal vond goed,*

goed, den Ondergenoemden te beklaagen, over een voor- ZWOL-
gewend gaan met den Hond in het Jagtveld. LE.

Uit dit Geding kan de Ondergetekende niet ontvein-
zen, veele zonderlykheden in de wys van Pleitvoeren *Voorbe-*
geleerd te hebben By voorbeeld. Het Begin met Be- *rigt voor*
zaate op alle *'s Beklaagden Goederen*, onder het Ge *de Grie-*
egt van Olst *gelegen: eveneens of de verbeurtverklaa-* *ven van*
ing van al zyn bezit, met deeze klagt gemoeid ware: *appel van*
aar de eisch zelve alleen was, en op 't hoogstmogelyke *den Adv.*
yn kon, het stilstaan van de Jagt voor het loopend Knoop.
aar, *met de kosten, in val van. Voor welken dan de*
Heer Fiskaal de ruimte nam, maar tevens in voorval-
en van Koop, Bezwaaren enz, den Beklaagden zeer
oude hebben konnen belemmeren, en op eene onbillyke
wys hinder doen. Gelyk dit Bezetten in het eerst by
den Onkundigen al vry veel praats veroorzaakte.

Daarop Daglegging, en Betrekking voor het Hoog-
delyk Landdrosten Geregt. *Op den eersten* termyn
eischt de Hr. Klaager, om zittenden Gerigte *te moe-*
en voldingen: een redelyk ja genoegzaam noodzaaklyk
voorafgaand verzoek van den Gedaagden wordt afgesla-
en: en met veel moeite *verkreeg de Gemagtigde van*
den Ondergetden termyn, en wel by geval tot den 19.
Novemb. om alsdan de Zaak zonder uitstel te moeten
afhandelen. *Uitwyzens de* Geregtsaantekeningen van
den 1. Novemb. 1773.

Op den 19den daaraanvolgende diende de Beklaagde
er Hoofdzaake van Belangens: *in verwagting, dat de*
Zaak dien dag Zittender Vierschaare moest afgehan-
deld worden. *Maar de Hr. Klaager gaf toen weder*
een' anderen keer aan dit zonder uitstel afhandelen,
en vrieg, om niet Zittenden Geregte *te voldingen,*
maar om dag te hebben. Dit gaf de Beklaagde toe,
schoon ongehouden: mogende lyden, dat de Klaager de
zaak best mogelyk bekleedde, terwyl hy zeker meende te
zyn, dat Regt moest Regt blyven, hoe men het ook keer-
de of wendde. Wederom blykens de Geregtsaanteke-
ningen van den 19 November 1773.

Hierop dienden de Klaager en Beklaagde ten gestel-
den dage van Replyk *en* Duplyk. *Dog, dit Pleitge-*
schil dus schriftelyk voldongen zynde, werdt niet ge-

ZWOLLE. *flooten, niet verzonden: maar door de Heeren Regts* *geleerde Keurnooten daarin geweezen.*

Voorbetigt voor de Grieven van appel van den Adv. Knoop.

Deeze Heeren verstaan: Dat de Beklaagde behoor te worden vrygesproken van den eisch des Fiskaals: mid doende dien wederregtelyk opgelegden, twyffelagtigen, *en* vervanglyken Eed. *Waarby de Beklde zal de verklaaren,* „ in die GEHEELE gesibelleerde wa„ deling van den gemeenen weg of pad niet „ zyn afgeweeken". *naar luid der woorden van 't Gewysde. En* Dan, *zo hy al deeze Verklaaring deede,* Dan *was het nog maar eene Vryspraak* met toekenning van kosten aan beide zyden. *Zonder dat, of by Vonnis, of by het Hoogadel. Geregt, een dag tot het doen van dien eed voorgeschreeven werdt. Welk verzuim, door den Prokureur Smook uit Voorzigtigheid geïnteerd zynde, by de Heeren Opstelleren des laatsten Vonnis, over de Beroepelykheid, naderhand tot eene Hoofdreden Hunner Weledn. Beslissinge moet dienen, si Dis placet vergel.* Deeze Grieven *omstandig* art. 115 142

By dit eerste Gewysde was de eed in 't algemeen wederregtelyk opgelegd, *gelyk by* Grieven ter Hoofdzake *baarblykelyk zal getoond worden: maar ook* Twyffelagtig *en* Vergangiyk. *Omdat dezelve naar 's Regters begrip en redelyker, en ook onredelyker wyze, kan de verstaan worden.* Redelyker wyze: *wanneer de Regter verstonde, dat de Beklaagde van den weg niet zoude zyn afgeweeken* met voorneemen *om Zynen* Jagthond in 't Jagtveld te brengen. *Maar onredelyker* wyze; *zo 's Regters meening ware, dat de Beklaagde* naar den strikten letter gantschelyk niet van den weg *zoude zyn afgetreeden. Om nu het Beduelde der Hoogad. Vierschaare, onder die bewoordingen begreepen, te weeten, en niet te zweeren zonder te weeten wat Hy zwoer, vrieg de Beklaagde Onderrigt van het verstand der woorden, en verklaarde tevens Zyn Voorneemen by* Handeling van den 20 Decemb. 177

Dog de Hoogad. Regtbank, niettegenstaande zelfde Heer Regter, dezelfde Heeren Keurnooten zein, die de Uitspraak gegeeven hadden, vondt niet goed haare meening terstond open te leggen, maar hield 't in agt dagen *en overweeging. 't Welk aanmerkelyk is: he*

ZWOLLE.

Voorberigt voor de Grieven van den Adv. Knoop.

zy Heeren over het Oogmerk huns eigen Eedsontwerp, agt dagen te vooren den Beklaagden opgelegd, hebben konnen goedvinden op nieuw zig te beraaden. Men gelieve hier voor al te vergelyken de Grieven zelven art. 95. versic. Anderszins zeker enz. En dit agt dagen in Beraad houden, zoude nu, als 't ware, nog wel mede ten nadeele van den Appellant uitgelegd worden.

Na verloop deezer Weeke, werdt 'er een geheel nieuw breed beredeneerd Gewysde uitgesproken. Waarby de zin van de woorden des Eeds volstrekt Ondoenlyk werdt. Want deeze Uitspraak verklaarde, en bestendigde het Eerste in dier voege: Dat de Beklaagde den eed moest doen, zo als de woorden lagen, au pied de la lettre. Dit was Ondoenlyk. Vermids de Beklaagden niet zonder Gemoeds-bezwaar kon verklaaren, of Hy in die geheele Wandeling (eene Wandeling van een uur of langer) niet misschien by 't een of ander, aangenaam of onaangenaam, Voorwerp, of om noodzaaklykheden, wel een tred of wat ter zyde van den weg geweeken zy: hoedanige Verklaaring zeker niemand Uwer Edele Mogenden, na verloop van een half jaar daarna, gaarn doen zoude.

Dan, omdat de Beklaagde by zyn gemelde Handeling ook terstond gezeid hadt, zulk eene Verklaaring niet te konnen doen, daarom veroordeelt het tweede Gewysde den Ondergetden in den vollen eisch des Fiskaals samt alle kosten. Dit alles is uit de Stukken des Pleitgedings en deeze Grieven klaar, en zal by volgende Grieven ter Zaake, in val van, nog omstandig aangeduid worden.

Nadat dus de Appellant, ook met opzigneeming van den eed, (waartoe in 't onderhoorig geval in het geheel onverpligt was, gelyk weder by Grieven ter Zaake uit Regten staat betoogd te worden) zo maar deeze, in eenen redelyken en doenlyken zin verstaan wordende, geen bezwaar inhieldt; een eind van het Spel hadt tragten te maaken, indien mogelyk: dog deeze poogingen ten zynen nadeele opgevat, en zyne belangens steeds meer bezwaard werden; kon Hy hierin niet langer berusten: maar werdt te raade, de Waarheid zyner deugdige zaake ten einde toe, zo veel in zyn vermogen zoude zyn,

 voor

ZWOLLE.

Voorbevigt de Grieven van appel van den Adv. Knoop.

voor te staan. Dies beroept Hy zig op Hooger Regt over BEIDE DEEZE GEWYSDEN TE ZAMEN. verge. Griev. 18 28. Dog het Beroep wordt op beuzelagtige voorwendzelen, uit schroom voor de Zaak, l- twist: het wordt op nietige en verkeerde Veronderstellingen by Vonnis afgesneeden. Zo als dit het Onderwerp is, dat de Appellant by gemelde deeze tegenwoordige Grieven breedspraakig betoogd en beweezen houdt. Welken Hy derhalven, zig op nieuw bovenmaate bezwaard agtende, en daarom op nieuw het twee-de Beroep daar gedaan hebbende, op den Dag ten Hoogel. Geregte heeft ingediend. Dog ook by 't slot ontmoetes Hem hier wederregtelykheden. Hy dient den 15 April 1774. des Morgens om negen uuren van Grieven, maar niet tegenstaande de Onwederroepelyke Lengs-dagen kennelyk loopen van oogenblik tot oogenblik, evenswel is op den maandelyken dag daarna, den 13 May, des Morgens om negen uur, geen Geregt, genen Tegendinger te vinden. De Appellant deedt door zynen Gemagtigden, ten Huize van den Hoogwelgeb. Gestrn. Heer Verwr. Landdrost, Heer toe Zuithem, daar het Geregt te vooren gehouden was, op gezette uur verneemen: maar niemand was 'er, die ergens van wist, zynde Zyn Hoogwelgeb. Gestr. toen niet in de Stad, en hebbende in Zyne plaats een' ander Heer, ten dage dienende, tot het houden van 't Geregt verzogt. De Prokureur gaf Zyn Reces over aan eene Huisbediende, om ten allen tyde te kunnen doen blyken van Zyne Eerschyning ter regte ure en gewoone plaatze. Maar dit nam niet weg, dat de Appellant, door het niet daar zyn van het Geregt op tyd en plaats, wederom is verhinderd geworden, om Beklag van uitblyven, en Verstek van dienen van Straf naar Landregt voor de Regtbank te konnen bedingen, als mede om in 't Geregt Kopy van Straf te verzoeken: welke beide dingen blyken by het Reces, 't welk aan den Heere Verwr. Landdroste is ter hande gekomen, erhouden te zyn. (*) Het eerste zoude den Appellant,

(*) Dit Reces luidde dus: *Compareert in dit &c.* te vinden p. 326. *sub A.* Zie hier voor onder bladz. 433.

was 'er op zyn tyd *Geregt geweest*, *juist zyn te stade gekoomen. Want de* Geappelleerde *heeft*, *volgens eigene Bekentenis in het Geregt ten dage van sluiten*, niet gediend *van Straf voor* elf uuren. *Dus hadt Zyn Weledele*, wel wat vry wisser en uitgemaakt, *zynen tyd van dienen van Straf*, *voluit tegen het Landregt*, *verwerkt*, *dan die zelfde Heer Tegendinger*, *door alle verregaande Haar Kloveryën*, *voorgeeft*, *dat de* Appellant *Zyn Regt zoude verzuimd hebben. Door welke opvatting Zyn Weled. alleen de Oorzaak is van al deezen Omslag des tweeden* Appels, *en waarom het Zyn Weled. weinig voegt*, *om nog te spreeken van liever iets afte laaten van het Regt*, *dan 's Lands Klaaring te beroepen. En de* Appellant *hadt met Regt*, *by het volgend termyn van Sluiten*, *tegen deeze Wederregtelykheid konnen handelen*; *dog vondt* de Straf, *by het naleezen in het Hoogad. Geregt*, *niet van dat Aanbelang*, *om tot wegdoening van de zelve te dingen.*

ZWOLLE.

Voorberigt voor de Grieven *van appel van den Adv.* KNOOP.

We zeggen, by het naleezen in het Geregt. *Vermids het tweede*, *by gemelde* Reces *verzogte*, *Stuk*, de Kopy van de Straf, *niet hebben mogen erlangen. Dit* Geschrift, *als even zagen*, *is wel in handen van den Heer Verwalter Drost gekoomen*: *daarenboven heeft Prokureur Smook by een briefje aan den Prokureur Fiskaal T. Tobias*, *nog andermaal Kopy gevraagd*: *maar het schriftelyk antwoord van Prok. Tobias was woordelyk*,
„ Amice, op UWE. Briefje en verzoek kan ik
„ niet antwoorden". *Dit was het alles*, *hier kon de* Appellant *mede heên gaan*: *gelyk Hy ook ten uiteinde toe geen Kopy ontvangen heeft*, *schoon de* Appellant *niet weet*, *met wat regt hem dezelve onthouden is*, *en Hy ook met geene* Redenen van verweigering *heeft mogen verwaardigd worden.*

Daar nu evenswel de Appellant *het van Zyn belangen rekende*, *ja daar het alle reden en Voorzigtigheid vorderen*, *geen Regtsgeding te sluiten*, *zonder alle stukken gezien en geleezen te hebben. Vermids men somtyds door eene laatste Schriftuur zoude konnen overreed worden van eene misvatting tegen Regten*, *die te vooren niet overtuigend was daargedaan*, *en het dan nog tyd was om te wyken*: *beter dan*, na dat de Stukken

 geslooten

ZWOLLE. Voorbe-rigt voor de Grie-ven van Appelvan den Adv. Knoop.

geslooten en ter Griffye ingezonden zyn, de Zaak met de Kosten aanneemen; vervoegde Zig de Appellant, 's Morgens voor het termyn van Sluiten, by den Heer Verwr. Landdrost ten Zynen Huize, en badt de eerst Zyn Hoogwelgeb. Gestr. te verzoeken, „ of de inge„ diende Straf, waarvan geene Kopy hadt konnen „ bekoomen, vooraf mogt leezen, om het zittend Ge„ regt niet zo lang te zullen moeten ophouden". Dog Zyn Hoogwelgeb. Gestrenge maakte daarin bezwaar, en bestemde den Appellant om elf uuren, wanneer het Geregt zoude gehouden worden. Toen de Appellant verschynende, badt de Heer Verwr. Drost de goedheid, het verzoek, om de Straf te leezen, zittenden Geregte voorte stellen, en de Advokaat Fiskaal geliefde het toe te laaten. Dan de Ondergetekende is niet verpligt, Zyn Weledn. voor deeze Goedwilligheid te bedanken. Want vermeent op Zyn regt, deeze Naleezing en het Afschrift gevraagd te hebben, en op zyn regt, over de bepaalde vergunnig van het één, en geheele onthouding van het ander, te klaagen. Zo dat blykt, dat de Appellant niet dan ter loops de Schriftuur van Straf heeft konnen zien. Dog, zo veel zyn geheugen uit de vlugge overleezing onder het Zitten des Geregts mededraagt, zoude het der moeite niet waardig zyn geweest, een Kopy van dezelve te hebben. Neen. In tegendeel is Hy uit het doorblaaden dier Schriftuure nog kragtiger in de Denkbeelden van op Regt, op Gronden van Billykheid, ja van Natuurlyke verpligting tot den Voorstand eener wettige Zaake, en op Onwederlegbaare redenen, dit Appel in de Armen eener onaangeraakte Geregtigheid over te geeven, ten volkoomenste bevestigd geworden.

Dus hier de Omstandigheden van het Geval, die de Appellant volgends art. 4. oordeelde, in deeze Grieven eigenlyk geene plaats te vinden, wat ruimer by dit Voorberigt ontvouwd: deels ten einde de geheele Samenloop van zaaken als met één Oogs-opslag mogt gezien worden, deels om geen vermoeden te geeven, als of die met Opzet verzweegen ware. En, de tegenwoordige Gewoonte in het doen drukken der Grieven (waarvan Hy, zo ras deezen ter Drukperse opgaf den 25. July laatstleden, den Heer Fiskaal van Zalland

by

hy een' Brief verwittigd heeft, om niet te schynen; Zynen Tegendinger ergens in te willen versnellen) volgende, heeft de Ondergetekende de eer deeze Afdrukzelen den Heere Hooge Leden ter Lands-klaaringe nederig aan te bieden. ZWOLLE.

J. W. Knoop. R. G.

De Grieven van appel zelven, waren dus ingerigt:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Myne Heeren, Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel.

Art. I.

Verhief eens *Huig de Groot in de Opdragt* van zyn Werk *over 't Regt van Oorlog en Vrede* aan Koning Lodewyk de XIII. boven alle eertitelen, welken de Oude Helden zig van overwonnen Volken en Landen toeëigenden, den toenaam van *Regtvaardigen:* op welken doelende Hy zegt, *At quanto Tuum illustrius, quo significaris nullius populi, nullius hominis, sed eius, quod iniustum est, & hostis ubique, & victor semper*; gelukkig is het ook, in dit Landschap eene hooge Staats-vergadering te mogen hebben, die zig overal betoont te zyn eene Viandin, en altoos eene Verwinnaares van al wat onregt is. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

II. En uit overtuiging hiervan neemt de Ondergetekende de eer en vryheid, deeze zyne Grieven van Appel, op het eerbiedigst, in den Schoot van Uwer Edele Mogende albekende Geregtigheid neder te werpen: Derzelver aandagt onderdanig imploreerende.

III. Ter welker betere leidinge Wy ons in dit Geschrift tot *Drie voornaame Stukken* zullen bepaalen,

1. Met eerst eene korte Narratio facti, zo ver hier noodig, te laaten vooraf gaan.

2. Dan het betoog van de Wederregtelykheid des gevelden Vonnis zelf.

3. En

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

3. En eindelyk eene particuliere Aanmerking ter illucidatie van deeze en gene positien.

IV. 1. Aangaande het eerste. De Appellant heeft het ontvangen eerste Gewysde voor de Hoogad: Landdrosten Vierschaar op den 14 Decemb. 1773 (want het gene daaraan is voorafgegaan, als tot de zaak ten Principaale behoorende, zullen we sparen, tot wanneer de eer mogen hebben de bezwaren tegen de eigenlyke Sententie zelve voor den Hoogen Appellations Regter open te leggen;) (*) de Appellant, zeggen we, na het ontvangen des eersten Gewysde, zig door het opgelegde presteeren van eenen eed, *eenen Captieusen, en, letterlyk verstaan wordende ondoendelyke eed*, (gelyk al mede tot voren gemelden tyd moeten reserveeren en betoogen) ten uitersten bezwaard vindende; werdt te raade, om, ware het mogelyk behoudens het karakter van een eerlyk Man, een eind van deeze zaak te hebben, by Reces op den 20 December daaraan, te onderstaan.

V. „ Of de Regter en Adsessores hunne geëischte Eedprestatie zo geliefde te verstaan, als een „ redelyk verstand van Zaaken, en tot het oogmerk „ meer dan voldoende, kwam te vereischen, de- „ clareerende de Appellant daarby, dat Hy *in staat* „ *was dan* dien eed te doen: maar dat, de opge- „ legde Eed, in letterlyke verstanden gevorderd „ wordende, Hy dien niet konde en ook niet wilde „ afleggen." Breeder te zien by gem. Reces van den 20 December 1773.

VI. Hierop was de Appellant in zekere verwagting, dat de Hoogad: Vierschaar met dien eed (dien Hy zeide te konnen doen, *alleen tot vermyding van verdere moeilykheden:* want tog ook anders waren de Hrn. Adviseurs des eersten Gewysde geheel en al onbevoegd tot het opleggen van eenen purgatoiren Eed in ons geval, hoe genoemd. Gelyk wederom te demonstreeren by ge-

(*) Intusschen kan het Voorberigt dienen ter Schets van 't voorgevallene in deezen.

ven ten Principaale) (*) zouden genoegen nee-
men.

VII. Of anderszins althans *wis en zeker zittenden Geregte zulks aanstonds* afslaan, en declareeren, by den letter te verblyven. In welk geval de Appellant dan van de *tien dagen*, welke de Hooge Souverain by zyne wet gewild heeft, dat alle de genen, die zig vermeenen by eene Sententie bezwaard te zyn, hebben zullen, nog *vier dagen tyds* over gehad hadt, om te konnen en mogen Appelleeren; zo al het Decendium in dit geval a die Pronunciatae Sententiae geloopen hadde.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

VIII. Maar neen. Het Hoogad: Landdrosten Gegt vindt goed, de *geadmitteerde Dingtaalen van beide zyden over dit punt*, in advys te houden den tyd van *agt dagen*, tot den 27 December, brengende dus *door eigen Willekeur de zaak ver buiten den termyn van Appel van het eerste Gewysde.*

IX. Op dien aangestemden 27*sten* pronunceert deezen Vierschaar een geheel nieuw ampel beredeneerd Decreet, waarby de gedaane vraag tot een redelyk berip der woorden afgeslaagen, de voorige Sententie bestendigd, en, uit kragt van tegenoverstelling, den Onderget. in den Eisch van den Advokaat Fiskaal gecondemneerd word met alle kosten.

X. Dit tweede Decreet, het welk 't twyffelagtige, dat in het eerste Gewysde lag, wegnam, en dus het eerste toen zyn vol beslag van een formeel Vonnis deedt hebben, by den Appellant ontvangen zynde, zag Hy, dat tot maintien van zyn goed

(*) Dus te noteeren. Hoe ook de Appellant wel iets heeft willen toegeeven van zyn regt, schoon ongehouden. 't Welk by gemelde Grieven breeder zal te zien zyn. Men gelieve ondertusschen vooral te vergelyken beneden *Art.* 45. 55. inzonderheid 71. 96. *Straf van Intendit* 65. 66. Maar daarenboven eene Sententie behoorde zo geslaagen te zyn, dat 'er het *toegeeven van eenig ongelyk* geene plaats vondt: ook klaaren U Ed. Mog. niet, wat een Appellant zoude hebben konnen toegeeven, maar wat in zyn Appel regt is.

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

goed regt nu niets overschoot, dan zig met Appel tot de Regtvaardigheid deezer Hoogste Vierschaare te wenden: en diende daarom, op den 5 Jan. 1774. van Akte van Appel; dus op den 9den dag na Pronunciatie des laatsten Decreets: waardoor, als gezeid, toen *eerst een finaal Vonnis*, *dat de zaak afdeedt*, *te zamen met het eerste Gewysde*; *uitgebragt werdt*. Men zie hier toe ook *Art.* 30. 31. *en* 32. *van onze Straf.* alwaar dit loopen der Termynen naauwkeurig behandeld is.

XI. Dit Appel werdt ook by de Hoogad: Vierschaar *aangenomen met de erlegde Sportel- en Boetepenningen* naar eisch *Art. penult. van het Regl. van* 1719. Dog de Heer Advokaat Fiskaal, schroomende zyne zaak en verkreegen Vonnis onder het onpartydig oog eener hoogere Vierschaare te laten koomen, vondt raadzaam de Appellabiliteit der zaake, onder verscheidene futile pretexten (als by ons tweede deel zullen demonstreeren) te betwisten; en noodzaakte dus den Onderget. een nieuwe proceduur te voeren, zo als hy om wettige redenen vertrouwde, en nog vertrouwt, op goede gronden te konnen doen. Maar ziet: de Appellant, onder een ongelukkige gestarnte in deezen geboren, ontvangt wederom eene Condemnatoire Sententie, gepronuncieerd den 26 Maart 1774.

XII. Eene Sententie, waarby de *Appellabiliteit* wordt gerejecteerd, en dezelve den *Appellant ontzeid*: met condemnatie in alle, ja *meer dan mogelyke* kosten.

Eene Sententie, schoon maar gaat over een punt, waar in het hoogste bladtal naar voorschrift van gemelde Plakaat van 1719 *Art.* 13. aan ieder zyd niet meer kan bedraagen dan *dertig*, dat is te zamen in het geheel maar *zestig* bladen: en tot welk getal in eas subject de Schriftuuren nog niet zyn uitgedyd, als bestaande van deeze zyd *Intendit* en *Straf* alleen 24 bladen; Eene Sententie, zeggen we, die, niettegenstaande de kleinheid der Proceduure van *alle 60 bladen ten hoogsten*, evenswel kan gelden 28 *zilvere Dukatons* Advys-penningen.

Eene

Eene Sententie, die, *naar onze ontfangene Kopy*, op vyf bladen na zo groot is, als *alle Schriftuuren der Proceduure te zamen* met mogelykheid zyn konnen, bestaande niet min dan 55 bladen. 't Welk niet voorby konnen U Ed. Mog. onder het oog te brengen, ten einde U Ed. Mog. mogen zien, hoe zeer Uwer Ed. Mog. heilzaame Wetten gevilipendeerd en vertreeden worden: dicteerende dezen by *'t Regl. van* 1692. *Art.* 29. „ Alle Consulenten zullen zig hebben te „ wagten van exorbitante Advyspenningen, buiten „ redelyke discretie, te vorderen: *zullen anders- „ zins daarover by Ridderschap en Steden naar behoo- „ ren worden gecorrigeerd.*" ZWOLKE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

XIII. Eene Sententie verzonden aan, en gegeven van de Heeren DD. *Everbard Herman Putman*, en *Arnold van Suchtelen* A.I.Z. Over welke keus van verzenden, ten aanzien van den eersten Heer, den Onderget. de hoogste reden heeft van zig te beklaagen. Zynde die Heer juist *de eenigste Advokaat in de geheele Provincie van Overyssel*, dien de Onderget. met regt zoude konnen suspecteeren en wraaken. Als wiens partydigheid tegen den Appellant, en den Hoogad. Geregte, en den Heeren Ordinaire Gedeputeerden, en U Ed. Mog. allen, uit deszelfs vexatoire nog zo onlangs geëntameerde Actien tegen den Ondergeschreevenen, meer dan overvloedig bekend is. Wien de tweede Heer Adviseur, en nog in praxi jong Advokaat (*), is bygevoegd.

XIV.

(*) De by alle regtgeaarte Regtsgeleerden van oudsher zo zeer geagte Modestie, van welke wy dien laatstgenoemden Heer niet ontbloot houden, zal deze uitdrukking ligt ten goede neemen. Zullende zyn Wel Ed. zeker zig zelven nog niet begeeren te tellen onder die oude Praktizynen, welker bedreevenheid in het beslissen van alle praktikaale Chicanes is volsleepen geworden: en wier werk het eigenlyk zoude geweest zyn, dit met alle Subtiliteiten Regtens door Party gekoloreerde stuk te decideeren. Schoon Wy ons anders niet aanmaatigen over Zyn Wel Ed. kundigheden te oordeelen, weetende dat ons Discernement in dezen een onbevoegd en ook een onbekwaam Regter zoude zyn. Dan de onpartydigheid van den eerstgemelden Heer, door zyne Principaalen

steeds

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

XIV. Van eene zulke Sententie dan, die den Appellant tegen regten bezwaart, en hem de Defensie zyner principaale zaake ten eene maale beneemt, is Hy genoodzaakt, ja verpligt, tot voorstand van zyn goedhebbend Regt, zig op dit onpartydig hoogste Geregt te beroepen, en de wederregtelykheid der geslagene Sententie eerbiedig U Ed. Mog te toonen. Het welk dan het 2. *Deel* dezer Grieven zal uitmaken.

XV. 2. We erkennen, dat dit Advys eene zulke wolk van Regtsgeleerdheid met zig voert, dat men naauwlyks de naakte waarheid door dezelve onderscheiden kan. Dog om dit bekleedzel op te ligten, en het eigen beeld der zaake voor den dag te haalen, zullenwe, *Eerst*, *het verkeerde eengier Veronderstellingen*, waarop de Heeren Adviseurs hunne geleerdheid appliceeren, tragten aan te toonen, wanneer welras Bartolus en Baldus met Accursius buiten applicatie zullen geraaken. En, *Dienna*, de Raissonnementen, op die Onderstellingen gehouden, een weinig nader beschouwen.

XVI. Dog vooraf gelieven U Ed. Mog. in aanmerking te neemen. Dat de Heeren Adviseurs *alleen* hebben goedgevonden, hunne Sententie te slaan uit hoofde van *twee Motiven*, welken de Requirant van Inappellabiliteit of geappelleerde pretendeerde, zyn sustenue van Inappellabiliteit te wettigen. Gelyk hun Wel Ed. daarom zeggen: „ Zigtbaar voortevloeien, „ dat zonder absurditeit in *geene andere Discusie voor* „ de verhandeling dezer voorgestelde poincten konnen treeden." En zo als de vordere Sententie per totam leert: dat Hunne Condemnatie *enkel en alleen* op deeze Motiven rust.

XVII. Dat daarom, zo ras zal gebleken zyn, dat deze Motiven op verkeerde Suppositien steunen, dan ook terstond de wederregtelykheid des gevelden Vonnis daargedaan is: en Wy ons hier zo weinig met de overigepretexten van denGeappelleerden hebben op te houden, als de Heeren Adviseurs zelven. Vermids, de *Zuilen Hunner beslissinge* (gelyk hun Wel Ed.

steeds gevoed, is allen bekend: ten ware hier ginds een Vreemdeling in Jeruzalem zy.

Edelen zig gelieven te uitten) omgeworpen zynde, ZWOL-
het gebouw zelfs ter neder storten moet. LE.

A. XVIII. Wat nu het eerste Stuk betreft. Dee-
ze verkeerde Suppositien en Veronderstellingen *Grieven*
van de Heeren Restn. zyn dan: *van ap-*

1°. *Wel de grootste* en *aanmerkelykste*, waarin het *pel voor*
wonder is hoe die Heeren dezelve hebben konnen *den Adv.*
aanneemen tegen de woorden en van de Akte van Ap- J. W.
pel, en van 't geene by Straf over de Appellabiliteit Knoop
zo uitgedrukt gezeid hebben. Naamlyk zy Heeren *tegen*
stellen buiten bedenking. (Zie *Sent. n.* 107 *seqq.*) *den Adv.*
„ Dat de Appellant ALLEEN *heeft willen Appelleeren Fiscael*
„ *van het Vonnis op den* 14 *Decemb.* 1773. gepronun- Fabius.
„ cieerd." Zeggende zelfs: „ *dat ten Processe ook*
„ *nergens anders wordt gesouteneerd*; en dat het ge-
„ volglyk zeker zy, *dat op den* 4 *Jan.* 1774. *de tyd*
„ *van Appel of de Fatalia Appellationis reeds lang ver-*
„ *loopen zyn.*"

XIX. Maar U Ed. Mog. gelieven de Akte van Ap-
pel van gezeide 4 Jan. intezien, en het zal ras bly-
ken, dat de Appellant daar terstond appelleerde
van *het Vonnis van den* 14 *Dec.* 1773. NB. ZO ALS
OP DEN 27 DAARAANVOLGENDE BY NADER DECREET
GECONFIRMEERT IS, EN ZYN BESLAG ERLANGD HEEFT.
Dus uitdrukkelyk appelleerde, van het *eene Decreet
gepaard by het ander.*

XX. Dit moest de Appellant conjunctive doen,
(*We imploreeren hier op 't nederigst der Hooge Regteren
Attentie*) omdat beide Decreeten derwyze aan mal-
kanderen verknogt waren, en te zamen als één Von-
nis uitmaakten, ten opzigte van het punt, waarover
hier de vraag valt, dat Hy, ten deezen aanzien, nog
uit kragt van het eerste alleen, nog uit kragt van het
laatste alleen, maar, ten volkomenste, uit de Sa-
menvoeging van beiden, indisputabele redenen hadt
van bezwaar.

XXI. Dit bevroeden U Ed. Mog. ligt, schoon de
Hrn. Adviseurs het niet hebben goedgevonden te
considereeren: wanneer met eenige reflexie gelie-
ven te observeeren:

XXII. Dat in het eerste Decreet de Caussa Ap-

ZWOLLE. Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

pellationis, in en voor zig wel lag opgesloten, dat die reden van bezwaar den Appellant twyffeltig was, zo lang het tweede Decreet dezelve niet clareerde. Want by het eerste was wel den eed in staanbaare woorden voorgeschreeven, maar de woorden konden in eenen *draaglyken*, en doenlyk en ook in eenen *ondraaglyken* en *ondoenlyken* zin genomen worden.

XXIII. Luidende deeze woorden, zo veel hier aanmerking koomen: „ Dat de Appellant met „ zou verklaaren, aldus gewandeld te hebben „ *Zonder in die geheele gelibelleerde wandeling van* „ *gemeenen weg of pad te zyn afgeweeken*". Zo Regter daardoor verstonde pro ratione subst... teriæ; „ Dat de Appellant niet van het pad „ zoude zyn afgeweeken *om den Hond in 't veld* „ *brengen*", waarop het hier eigenlyk aankwam, hadden de woorden eenen draaglyken en doenlyk zin, en dan zoude de Appellant hebben voldaan een eind van 't spel te zien, laatende het onwettig leggen van den eed in 't algemeen voor rekening Adviseuren, gelyk het Reces van den 20 Decemb. doet zien: maar begreep de Vierschaar deeze woorden in hun letterlyk verstand, dat de Appellant *in allen opzigte geen voet van 't pad gezet zoude hebben*, was de zin ondraaglyk en ondoenlyk, waarop de Appellant by dat zelfde Reces terstond declareerde, *dat Hy zulks niet konde en ook niet wilde beëdigen.*

XXIV. Welken zin nu de Regter eischte, moest den Appellant openbaar zyn, voor en aleer Hy kon delibereeren, of appelleeren wilde of niet. Gelyk daarom reeds by Reces van den 20 Decemb. terstond toen al zeide, 't welk hier vooral mede verdient geconsidereerd te worden: „ Dat Hy zig, om in alles „ niet te veel te doen, van de Jagt zoude onthouden, „ NB. *Zo lang* NIET ZEKER WAS *van het konnen pr...* „ *ren van den* OPGELEGDEN *eed.*" Deeze zekerheid werdt by het tweede Decreet eerst bekend; gevolgelyk moest de Appellant deeze beide Gewysden samen paaren, uit derzelver beider conjunctie zyne redenen van bezwaar afleiden, en delibereeren, wat hem

hem naar Regten te doen stonde, en dien na van beiden, als het eene zonder 't ander onvolledig zynde, tevens appelleeren. Gelyk hy daarom ook by *Straf voor de Appellabiliteit art.* 32. zeide, *van welke Gewysdens* in 't meervoud (*) *de Appellant op den 5. January geappelleerd heeft.*

ZWOLLE. Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

XXV. Overzulks het een tastelyk abuis is, dat de Adviseurs zeggen: *dat nergens anders ten Processe gesouteneerd wordt*, dan dat van het ééne Decreet van den 14. December *alleen* zou geappelleerd zyn.

XXVI. Ja het is onbegrypelyk: hoe de Heeren Reftn. deeze abusive suppositie, *dat van het eerste Gewysde alleen* zouden hebben geappelleerd, hebben konnen de Hunne maaken, daar by *Straf van art.* 33. *tot* 62. ingeslooten, breedspraakig betoogd hebben: „ Dat het eene Gewysde zonder het ander ten
„ deezen opzigte onvolledig was, en dat de Appel-
„ lant, uit samenvoeging van beide Decreeten, te-
„ gen de bezwaaren hem opgelegd appelleerde ".

XXVII. Verzoekende demoedig U Ed. Mog. gelieven de Argumenten en Bewysgronden van *art.* 33. 62. hier voor geinhereerd te houden, en het zelve te herzien. Vermids de kortheid des tyds verbiedt alles te herhaalen.

XXVIII. Het moet dus den onpartydigen Regter gebleeken zyn: dat de Adviseurs gantsch te onregt die Hypothese hebben aangenomen: Dat *enkel alleen van het eerste Decreet zoude geappelleerd*, en dat dus de fatalia Appellationis tempora zouden verloopen zyn. Daar de Appellant wel degelyk van beide te zamen gepaarde Gewysdens met de daad geappelleerd heeft, ja niet anders heeft *konnen* appelleeren: en daar dus, op den 9*den* dag na het laatste Decreet evident het bepaalde Decendium nog niet verloopen ware. Protesteerende de Ondergtde ten kragtigsten tegen deeze Onderstelling: en smeekende eerbiedig, U Ed. Mog. gelieven dit tegengestelde waare betoog ge-

(*) Dit *meervoud* is vooral te noteeren, omdat zulks zo regtstreeks de verkeerde positien, zo van Party als van Adviseuren, omwerpt.

Fff 2

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

geduurig, in het beoordeelen deezer zaake, op het oog te houden, waardoor der aangevoerde Regtsleere (schoon in thesi misschien ten deele admissibel, want alles na te slaan vereischte een omslag van tyd) de zuil onttrokken zynde, haare Applicatie in Cas subject ten eenen maale door het geheele Advys vervalt.

XXIX. 2do. De Tweede abusive Hypothese is Dat de Hrn. Referenten als eene Zekerheid stellen: *Sentent. n.* 125. dat de Appellant, ook *voor het tweede Decreet, een tyd van Zes dagen genooten hadde*, om te *konnen delibereeren*, of Hy den eed wilde doen, of appelleeren, of zig der Condemnatie submitteeren: daar juist het tegendeel zeker en onbetwistbaar is.

XXX. De Appellant zal deeze illustre Vierschaar met eene reeks van Aućteurs te citeeren niet ophouden, weetende dat het bewys uit één of twee by allen geaccrediteerde Regtsgeleerden, in hunnen vollen zin en samenhang aangehaald, meer moet gelden, dan eene menigte van Schryveren, die zeer dikwyls, zonder inzien, buiten verband bygebragt, of, van anderen reeds gebezigd, uitgeschreeven worden.

XXXI. Waarom dan hier alleen onze Sustenuë, op gronden van regt te steunen, bewyzen met de woorden van den berugten *Voet ad ff. t. Quand. Appell. sit. n. 2. in med.* daar Hy zegt: *sed & secundo, dies hi decem in eo utiles dici possunt, quod ignoranti non currant, sed tantum scienti.* Waarom ook by het *Stadr. van Deventer 2. D. t.* 18. *art.* 1. na de woorden, *binnen 10 dagen na pronunciatie*, als ter verklaaring van deeze woorden wordt bygevoegd: *welke* 10 *dagen* haaren loop *neemen van den tyd als de Appellant van de Sententie kennis gekreegen heeft.* Welke leer reeds te vooren door den Geleerden Keulschen Advokaat *A. Gail* nog een weinig naauwkeuriger was opgegeeven, en ook daarom van den Heer voet al aangetoogen: zeggende *Gail Obs. l.* 1. *Observ.* 139. *n.* 7. *ad hoc tamen ut decendii tempus currat, duo sunt necessaria. Primo quod victus sciat sententiam prolatam: secundo* ('t welk reflexie meriteert) *uit sciat contra se*, NB. VEL AD SUUM PRÆJUDICIUM PROLATAM.

XXXII. Eene leer, die op de moeder aller billyke wet-

wetten, naamlyk *de gezonde reden*, rust. Want deeze tyd van tien dagen is een vergunde tyd, om *te konnen delibereeren*, of men wil appelleeren of in de Sententie berusten. Nu dicteert het *gezonde vernuft*, dat men niet kan delibereeren over iets dat men niet en weet. Dus eene leer zonder tegenzeggen.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv.* 't *Fiscael* Fabius.

XXXIII. Voorts is het uit het gezeide boven *art.* 23. die hier meriteert herzien te worden, middagklaar: „ dat de Appellant, voor het ontvangen twee-„ de Decreet, niet kon weeten, of het eerste Gewys-„ de, ten opzigte van het verstand van dien eed, ten „ zynen prejudice opteneemen ware of anders". 't Welk ten notoiren gevolge heeft, *dat de tyd van de tien fataale dagen voor den Appellant niet liepen, dan van de pronunciatie des tweeden Gewysde*. Alzo te voren één van de twee noodwendige Requisiten tot het beginnen van dit tydsverloop ontbrak.

XXXIV. Dit is wel zulk eene Apodictische juridicque Demonstratie, zo we vertrouwen, dat derzelver klaarheid zoude te kort geschieden, hierover iets meer te zeggen. En dat men naauwlyks de tegengestelde abusive Hypothese van der Adviseuren kundigheid zoude hebben durven vermoeden.

XXXV. 3tio. Eene derde valsche veronderstelling vindt men vervolgens by Sententie, daar de Hrn. Reftn. willen. „ Dat *bereeds van den beginne aan* het „ Decreet van den 14 December 1773. *Dit zelfde be-„ zwaar* zoude hebben ingehouden, 't welk van den „ Appellant daar in zoude gezogt zyn, ook zonder „ het opgevolgde Decreet van den 27 December „ naastvolgende ".

XXXVI. Want straks *art.* 23. is beweezen. Dat de woorden van den Eed by het Decreet van den 14 Decemb. in eenen redelyken, en ook in eenen onredelyken zin konden verstaan worden. Wierdenze verstaan in eenen redelyken zin, dan lag zeker *dat zelfde bezwaar* niet in dezelven, 't welk 'er in lag als ze opgenomen wierden in eenen onredelyken zin. Dit verstand der woorden hing van de Intentie van den Regter af. Zo lang dees zyne Intentie niet verklaard hadde, was het boven menschelyk, en dus boven 's

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

Appellants bereik deeze Intentie te weeten; en bleef het hem twyffelagtig, of in die woorden het bezwaar, dat Hy 'er in vondt *te konnen* resideeren, (gelyk de uitkomst maar al te wel geleerd heeft, dat zyne schroomagtigheid in het doen van dien eed niet zy te vergeefsch geweest) zoude liggen of niet. Dit twyffelagtige werdt door het tweede Decreet weggenomen: declareerende de Regter by het zelve zyn begrip over het verstand des eeds, en dat zyne Intentie was, denzelven in eenen onredelyken en ondoenlyken zin (als by Grieven ten Principaale te betoogen) optevatten. Zulks dat toen, *ja toen, by dat tweede Decreet, eerst*, de te voren *alleen mogelyke* Zwaarigheid, *en bekend en zeker en daadelyk bezwaar* wierde. *Zo bezwaar*, dat men zelfs voor dit tweede Decreet naauwlyks dorst supponeeren, omdat alle absurd verstand eener Sententie niet kan gepresumeerd worden.

XXXVII. Ten duidelyken betooge, dat het eerste Decreet *dit zelfde bezwaar niet heeft ingebouden*, 't welk by het tweede Decreet lag. Ja dat in het eerste Decreet (ten deezen opzigte, want over het opleggen van den eed in 't algemeen, zal op een andere plaats gehandeld worden, en valt hier de spraak niet) geen *zeker* bezwaar lag, zo 't zelve niet door een tweede declaratoir *tot stand of beslag gebragt wierde.* Zulks dat dan ook hier de Hrn. Restn. iets aanneemen, wiens contrarium verum. Hunne pretense redenen zullen by het volgende Onderdeel op haaren tyd ontmoeten. *art.* 61 *seqq.*

XXXVIII. 4to. Eene Vierde verkeerde hypothese hebben de Hrn. Adviseurs zig gemaakt, als Hun Weledn. zo als eene uitgemaakte zekerheid, ter neder stellen *n.* 152. „ dat de Appellant geene Interpretatie van den eed verzogt hebbe, *maar alleen*
„ *begeerde* EENIGE VERANDERING IN HET PRESCRIPT
„ *van dien eed*".

XXXIX. Maar we mogen vraagen, Waar hebben Hun Weledelen geleezen, dat de Appellant eenerdanige *verandering in de woorden van den eed* vrieg? Zekerlyk niet by het Reces van den 20 December. Want ei lieve! Myne Heeren Adviseurs en Contre-

(ten-

ers, laat ons, gelyk de pligt van Regtgeaarte Beschermers van 't gene Regt en billykheid vordert, wil, & uti inter bonos bene agier oportet, niet met spitsvindige Captien van woorden ons tragten te behelpen, maar op den regten zin en meening van den Auteur gade slaan, zo al eenige twyffel in den uiterlyken klank der woorden mogt plaats hebben. Verba enim sunt intelligenda, non secundum quod sonant, sed *secundum mentem & intentionem proferentis*: nam Verbis subtiliter non est dialecticandum, quoniam subtilitas reprobatur. Per notoria axiomata.

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

XL. Maar ook daarenboven: de woorden van het gezeide Reces, hebben hieromtrent zelfs geen twyffelagtigen zin, in hunnen Samenhang beschoud wordende. Naamlyk: de Appellant droeg der Hoogad. Vierschaare by dat geschrift voor. „ Dat Hy op de „ *bygedaane woorden* den eed NB. LETTERLYK niet „ kon afleggen, om aldaar te vindene redenen, maar „ dat hy ANDERSZINS" (dat is, in eenen anderen *Zin*, *niet letterlyk* de woorden wordende opgevat, maar de gezeide *uitzonderingen* onder de woorden verstaan blyvende) „ in staat was, met eede te ver„ klaaren, het gene Hy vervolgens opgaf Zyne mee„ ning te zyn, en dat Hy verwagtede ten genoegen „ van den Regter te zullen zyn, als ter zaake vol„ doende ". Zonder dat de herleezing van dat Reces het minste woord zal konnen opleveren, 't welk vordert te veronderstellen, dat de Appellant begeerde, dat die woorden, welken Hy daar opgaf en ondermerkte, als zyne meening bevattende, de *woorden van het Prescript* van den eed zouden gemaakt worden. Niets minder dan dat. Spreekende het van zelfs uit de bewoording van LETTERLYK *zo niet te konnen Zweeren*, dat Hy veronderstelde, dat de woorden van den eed, zo als ze lagen, ook in eenen verstandelyken zin konden genomen worden, naar welken de eed te doen was.

XLI. Dit bevestigen ten overtuigendsten de volgende woorden dier zelfde Akte, *Zo lang niet zeker is van het konnen presteeren NB. van den* OPGELEGDEN *eed.* Welke zeker geene andere beduidenis konnen

ZWOL- LE. opleveren: dan, dat de Appellant begreep, in staa te zyn, den eed zo *als ze opgelegd was*, dat is naar he *Prescript van het Vonnis* te konnen afleggen, mids H uit de *Interpretatie* en *Declaratie* van den Regter zeke zy, dat de voorgeschrevene woorden eenen behoo relyken zin inhielden, en niet *au pied de la lettre* wier den opgenomen.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

XLII. Welke wettige, noodzaaklyke, gepermit teerde, redelyke, en voldoende Interpretatie van den Regter de Appellant wel zeker verwagtede, ja mogelyk van zommigen zoude zyn gesupponeerd, omdat het tegendeel ook tegen de natuurlyke reden aanliep, en het Gewysde nul maakte (als by andere Grieven zal gedemonstreerd worden); maar wilde egter, zonder hiervan zeker te zyn, in cas van eed met een geruste Conscentie daarop zo ligt niet voort vaaren: als hebbende altoos (ut seria agamus serio) een schrik voor alle mentaale reservatien, daar te doen is met de Heilige Opperste Alweetendheid: wa ook de Advokaat Fiskaal, weetende dat de Appellant geen herzeggen hadt, hieromtrent op een regt Jesui tischen trant by zyne (*) *Straf art.* 88. mogte agter na blaffen.

XLIII. Dan weder op den weg: alwaar uit den zi en woorden van het Reces van den 20*sten* meerge meld gebleeken is, dat by het zelve niets gevonden wordt het welk in het minste aanduidt of *begunstigt* die verkeerde opvatting der Hrn: Adviseuren, *als of* de Appellant *eene Verandering in het Prescript van den eed* zoude gewild hebben, en geene Interpretatie. Wy hervraagen, waar hebben Hun Weledn. dit in onze stukken geleezen? Zeker met geene mogelyk heid ergens. En dus hebben Hun Weledn. zig hier weder eene idee van een zaak gevormd, die niet in rerum natura is.

XLIV. 5°. Verder. Het is eene zeer abusive on derstelling van de Heeren Adviseurs, tegen het ge heele beloop, ja ook tegen de duidelyke en nog vry sterke bewoordingen, van het vaakgenoemde

(*) Te weeten: *Straf van Intendit.*

Reces van den 20 Decemb. 1773. direct strydende: wanneer Hun Weledn. willen *n.* 241. *seq.* „ Dat de „ Appellant by dat Reces met een *naar zinlykheid* „ *aangeboden eed zig hadt zoeken vry te dingen* van de „ alternative Condemnatie, en dien na wederom „ zou hebben willen te rug treeden tot het middel „ van Appel ". En dan daarop appliceeren het zeer e onpas hierop toegepaste zeggen.

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

„ Non bene conveniunt, nec in una sede morantur „ Libertas & submissæ preces ".

XLV. Want we vraagen nog eens. Van waar haaen de Adviseurs deeze hunne veronderstelling? waar blykt het aanbod *van eenen naar zinlykheid veranderlen eed?* de Appellant zeide, den eed naar *letterlyken klank* niet te konnen doen, maar dat in staat was den *Opgelegden eed* te leisten, indien de Regter genoegen konde neemen in de woorden zo te verstaan, als een redelyke zin vorderde, en aan het oogwit voldeede. Naamlyk: dat onder de woorden, *zonder van den weg te zyn afgeweeken*, niet begreepen werden eenige afwykingen, die Hy *misschien* by 't een of ander voorwerp mogt gedaan hebben: maar wel degelyk *met insluiting* van dat stuk, daar het hier op aankwam. Te weeten, de *intentie om den Hond in 't veld te brengen.* Dit was zeker ver van den eed veranderd te willen hebben naar zinlykheid. Beide begrippen lagen in de woorden van den eed opgeslooten: nu tragtte de Appellant alleen te weeten, welke de intentie der Hoogd. Vierschaare ware, te gelyk declareerende „ dat „ hy 't laatste verstand al, en het eerste niet konde „ beëedigen, maar ook *niet wilde beëedigen*: *in ver*„ *wagting*, deeze Vierschaar zou met dien laatsten „ zin genoegen neemen ". Bewoordingen, die zeker weinig naar *nederige smeekingen smaaken.* (Gelyk daarom by *Straf van Intendit art.* 66. reeds zeiden, dat niet SMEEKTEN *om dusdanige Interpretatie*, *maar die als allerredelykst* VERWAGT *hadden.*)

Neen: maar die in tegendeel zelfs kragtig toonen, dat de Appellant als op zyn regt sprak. Dat Hy *verwagtede*, dien redelyken zin zoude behooren geimpleteerd te worden, willende Hy DAN, *om een*

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

eind te hebben, van zyn regt, om, en tegen het opleggen van een eed in 't generaal, en tegen de Compensatie van kosten, te appelleeren, afzien. Nog [illegible] zo de Regter de woorden in den strikten [illegible] de opneemen, Hy dan dien eed niet [illegible] *niet wilde* presteeren, maar argumento [illegible] dan van zyn regt tot Appel ook tegen al het [illegible] regtelyke van de geheele Sententie zoude [illegible] maaken. Zo als Hy deeze zyne meening [illegible] bewaarheid heeft, eer 'er ooit eenig [illegible] Appellabiliteit in de Wereld was. Zeker een [illegible] sterkst bewys, dat dit de ware zin van die [illegible] den beginne geweest zy.

XLVI. 6to. Ten laatsten koomt deeze [illegible] aangenomene Hypothese nog in aanmerking. [illegible] Hrn: Referenten *bl.* 34. *onzer Kopye n.* 82. wel [illegible] zeer te onregt als eene ongetwyffelde [illegible] *len zin* ter nederstellen. „ Dat het in confesso zoude „ zyn, dat de Appellant van de uitgesprokene Sen„ tentie terstond by pronunciatie zoude hebben ken„ nis gedraagen". Hier hadden Hun Weled. [illegible] bepaalder behooren te distingueeren en spreken, wanneer hunne *inzigzelve* steekhoudende Regtsleer niet zo *mal à propos* zouden hebben aangevoerd.

XLVII. Want: het is wel zo, De Appellant had kennis van de gepronuncieerde sententie in 't gemeen; maar terstond by de Pronunciatie niet aan de *intentie van den Regter over het verstand* [illegible] *van de Sententie*, of die begreepen [illegible] zin, die voor of tegen den Appellant [illegible] Hiervan hadt de Appellant *voor het* [illegible] *geene kennis*. gelyk dit boven *art*. 22, 23, 24. Coll. 33 *en* 36. (om zo veel mogelyk redites te vermyden) gedemonstreerd is. Zo dat zy Heeren hier eene generaale onderstelling poseeren, die der waarheid [illegible] de gaat; ontkennende daar om de Appellant [illegible] tigsten de algemeenheid derzelve.

Ziet hier wederom, Edele Mogende Heeren, en evident staal van der Hrn. misvatting in Hunne [illegible] onderstellingen.

XLVIII. En het is op deeze en andere [illegible]

angenomene positien, dat Hun Weledn. voort rede- Zwolle.
neeren, en eenen train van Regtsgeleerdheid aan-
voeren, door een aantal van ook Voornaame Interpre-
tes gestaafd, wier leer, graag bekennen, veel al met *Grieven*
zo eene kundigheid bekleed te zyn, dat de Ondergtde *van ap-*
niet voor zig veel diensftiger zoude oordeelen, aan *pel voor*
Hunne voeten derzelver lessen te mogen ontvangen, *den Adv.*
dan Hunne geleerde schriften met stompe tanden te J. W.
willen beknabbelen. Knoop

XLIX. Maar Myne Heeren, zagen deeze Geagte *tegen*
Mannen hunne woorden op het onderhavig geval, in *den Adv.*
veelen opzigte zo verkeerd, te huisgebragt, het zou- *Fiscael*
de Hunne afgestorvene Schimmen doen bleeker wor- Fabius.
den, dat zy moesten ondervinden, dat van Hunne
wiste, billyke, kundige regelen op zulke erroneuse
veronderstellingen eenige Applicatie immer gemaakt
wierde. En om zulks een weinig nader te betoogen,
zal het *tweede lid* van dit Deel onzer Grieven dienen.
Daar ons egter meenen in zommige punten een wei-
nig te konnen bekorten, zo wy het steeds voor oogen
houden van de boven gedemonstreerde misvattingen
der Hrn. Refetn. in Hunne Hypothesen aan deezer
Eminente Vierschaare 's Hooge aandagt durven aan-
beveelen: zullende voeglykst den draad der Senten-
tie zelve hierin konnen volgen.

L. B. Na dan eene vry ampele Extensie van de
Acta huius & anterioris Processus tot 14 *bladen van on-*
ze Kopy, gepasseerd te zyn, ontmoetenwe de rede-
nen, waarom de Hrn. Adviseurs zig *alleen bepaalen*
tot de examinatie van de twee Motiven aldaar opgege-
ven, als tot het verklaaren van Inappellabiliteit suf-
ficient, en dan de *examinatie der twee Motiven zelve*,
waarop, gelyk boven *art.* 16 noteerden, het geheele
Advys rust. By welke punten dus op eenige Raison-
nementen zo kort mogelyk zullen moeten stilstaan,
om derzelver misstreeken aantewyzen. En hier ont-
moetenwe,

LI. 1. Vooraf eene albekende Regtsleer, „ Dat
„ het verloop van *tien dagen* iemand van het Regt
„ van Appelleeren beroove", En „ dat iemand door
„ daaden, welke eene stilzwygende approbatie van

„ het

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiſcael* Fabius.

„ het Vonnis involveeren, zyn voorregt van Appel,
„ tanquam per tacitam renunciationem verwerken,
„ en Dienna onmogelyk *in prejudice van een derden*
„ *wederkeeren* kan tot een regt, het gene eens door
„ eigen willekeur heeft verwerkt". By ons bl. 34-40.
verſic. 86. *Want op gelyke &c.*

LII. Dit ſtaaven de Hrn. Adviſeurs met een reeks van Regtsgeleerden: dog onnoodig. Want het zou de dwaasheid zyn, deeze gezonde Regtsdoctrine, op zig zelven beſchouwd, te willen tegenſpreeken. Dog daar het hierop aankoomt is, dat deels by het demonſtreeren der verkeerde aangenomene veronderſtellingen reeds hier voor, deels nog in het vervolg ter vereiſchte plaatzen bewezen is en zal worden. Dat *in ons geval nog de tien dagen verloopen*, nog het Appel *door willekeurige daaden verwerkt is.* Dus het bewys dier Heeren buiten cas. Atqui fruſtra probatur, quod probatum non relevat.

LIII. 2. Dan gaan Hun Weledn. over tot het opgeeven Hunner ſtellinge. „ Dat de Appellant alleen
„ van het eerſte Decreet van den 14 Decemb. 1773
„ heeft geappelleerd: dat dien ten gevolge het De-
„ cendium fatale van dien dag begon te loopen: en
„ dat daarom de tyd van Appel, op den 5. January
„ 1774. reeds lange zoude zyn geëlabeerd". *bl.* 40.
verſic. 104. *Op welke Grondſtelling &c. tot p.* 46.

LIV. Ware de eerſte ſtelling, dat alleen van het Decreet van den 14. Decemb. geappelleerd zy, beweezen, de Conſequentien zouden ſchyn hebben. Dan boven *Art.* 18-28. is het verkeerde deezer aangenomene poſitie zo evident daar gedaan, dat 'er hier niets hebben by te voegen. Alleen noteerende: dat de Hrn. *pag.* 44. *Verſ.* 116. zeggen. „ Dat de Appel-
„ lant zig *Willekeurig hadt konnen beraaden*, van welk
„ van beide Decreeten hem oorbaar was te appel-
„ leeren".

LV. Daar integendeel de Appellant volſtrekt geen keur hier over hadde. Vermids boven al mede beweezen is. Dat Hy abſolut het eene Decreet by het andere moeſt paaren, omdat het bezwaar van het eerſte Decreet den Appellant twyffelagtig was, zo lang het tweede

weede Decreet 's Regters Intentie niet gedeclareerd ıadde. Zulks dat het tweede Decreet niet slegts *Con-rmatoir en eene Sequele* zy, maar wel degelyk ten dee-en aanzien een *Declaratoir*, hoe de Regter de woor-len des eersten Decreets, die een dubbeld verstand hielden, begeerde verstaan te hebben. En uit kragt an dit Declaratoir ontstondt in deeze betrekking want we herzeggen nog, ware dit gemoeds bezwaar reggenomen geworden, de rest zoude de Appellant, m een eind te hebben, zyn voorbygegaan: dog ook lit geweigerd vindende, was hy zeker, van zyn goed egt ten einde toe gebruik te maaken.)

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

LVI. Uit kragt van dit Declaratoir, ontstondt in leeze betrekking het bezwaar: zo lang Hy dit be-:waar niet zeker wist, kon en behoefde hy niet te ap-pelleeren, *per antecedentia*. Gevolglyk kon Hy niet ıppelleeren, dan van het eene Decreet gepaard by ıet ander: en dus was het geenszins in zyne keur, ran wie van *beiden by wilde* appelleeren. Waarom de Adviseurs weder iets adsereeren, dat oogenschyne-yk, uit eene misvatting is te blade gebragt.

LVII. 3. Wyders adsereeren Hun Weledn. *bl.* 46-48. *Vers.* 122. *seqq.* „ Dat alschoon men het tweede „ Decreet noodzaaklyk stelle, dan nog ten hoogsten „ tot den 31*sten* Decemb. de tyd van Appel zoude „ konnen gerekt worden. En dat wel, om dat *voor* „ *den 20sten December reeds zes dagen van deliberatie* „ *zouden verloopen zyn*".

LVIII Maar uit Hunne eigene regel, *non valenti agere non currit Præscriptio*, worden Hun Weledn. hier weêrlegt. Boven *Art.* 29-34. is wederom, by het Debath der 2*de* valsch aangenomene Hypothese Apodictisch beweezen. Dat hy voor het Decreet van den 27. Decemb. *niets konde delibereeren*, als onkundig van 't geene eerst op dien dag openbaar werdt. Gevolglyk was hy in eene onmogelykheid van iets te konnen bepaalen, veel meer van iets te handelen, en dus *verliep*, volgens deezen eigen regel, Hem *zo lang*, dat is *voor den 27. Decemb.*, *de tyd niet*.

LIX. 4. Dat al verder de Sentie *p.* 48. 49. *Versic.* 127. *Daar zo &c.* wil, dat de Ondergetekende zig van het

Zwolle. *Grieven van appel voor den Ado.* J. W. Knoop *tegen den Ado. Fiscael* Fabius.

het tweede Decreet hadt konnen Appellant stellen om dezelfde redenen ongerymd. Vermids, eigen gesproken, in het eerste Decreet, de reden van zwaar en dus van Appel resideerde, maar deeze red werdt niet dan by het 2de Decreet openbaar, zul dat de Appellant kon delibereeren. Tot deeze de beratien vergunnen des Souverains wetten aan B zwaarden *tien volle dagen*. Van deze tien dagen he de Bezwaarde, de Appellant alhier, alleen nega gen de Zynen gemaakt: hebbende op den negend dag, na dat in staat was te konnen delibereeren, Appel wettig geinterponeerd: dus althans binnen vergunden tyd van den Hoogen Wetgeever zelve

LX. 5. Vervolgens. We zagen boven *Art.* 37. in de Demonstratie van de *derde abusive Hypothese* Hrn. Adviseurs, dat Hun Weledn. zig verzonnen wanneer stelden *dat het eerste* Decreet *het* ZELFDE ZWAAR *inhieldt*, dat by het tweede aanwezig werd en zeiden daar *Art.* 37. *in fine*, dat ter zyne plaats Hunne redenen zouden ontmoet worden. Den plaats koomt hier voor, alwaar Hun Weledn. zig de pretense redenen bezig houden *bl.* 49. *versic.* 15 *Dan dat al wyder &c. tot* 54.

LXI. „ Vermids" (volgens Hun Weledr raisonnement) „ dan de Appellant zyn bezwaar zou stellen „ *in den voorgeschr. eed* of het *letterlyk verstand* van „ dien, en dit voorschrift reeds by Decreet van den „ 14 Decemb. te vinden zy, waarin by het volgen- „ de Decreet van den 27. dito. geene verandering „ gemaakt is, of eenige Interpretatie zoude geschied „ zyn; zo oordeelen de Adviseurs, dat reeds het „ eerste Decreet het *zelfde bezwaar* inhiekt, ook bui- „ ten het tweede Decreet: en dat de Appellant ge- „ volglyk van het eerste Decreet moest appellee- „ ren".

LXII. Dog een abusief raisonnement, op abusive gronden wederom gebouwd. Gelyk men ook wede meerendeels uit het voorgaande kan opmaaken.

a. Dat ten DEZEN AANZIEN (onder reservatie maals van het gene zeiden *Art.* 55. *in fin. Col. Ar.* 45) het bezwaar lag, *niet* in den voorgesch. eed h

iet gemeen, nog ook niet *in het letterlyk verstand.* Maar daarin, *of de Regter wilde*, dat het LETTERLYK VERSTAND *zoude beëedigd worden*, dan of Hy onder *dien letterlyken klank* eenen redelyken en doenlyken, a voldoenden zin begeerde te verstaan.

Zwolle.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

b. Dat *weldegelyk* de Hoogad. Vierschaar by haar tweede Decreet van den 27 Dec. in dat toen nog twyffelagtig bezwaar *verandering gemaakt*, en by haare nadere decisie *haaren zin geïnterpreteerd en gedeclareerd heeft.* Als willende, en declareerende: dat de eed geschieden zoude, naar verstand der woorden *au pied de la lettre.*

c. En dat dus daaruit, het te vooren dubieuse bezwaar evident werdt, 't gene by het eerste Decreet geenszins *het zelfde* was. Dat toen de Appellant van den wil der Sententie *eerst* zeker werdt, en dus toen eerst kon delibereeren over een bezwaar, dat niet dan door het tweede Decreet gemanifesteerd ware.

LXIII. Dan is het even eens gelegen met het zeggen: dat 'er gene Interpretatie zoude zyn te pas gekomen, om dat de *woorden van den voorsch. eed klaar en verstaanbaar zouden zyn.* Het is zo, de klank der woorden was *klaar.* Maar het begrip van de Schryveren was zeer *onklaar.* *Aan de eene zyd* moest de Appellant redelyker wyze denken, dat de Intentie van die woorden zo moest begreepen worden, als een ter materie dienend en voldoend verstand derzelver medebragt; dat was: dat de Regter onder de bygedaane woorden, *zonder van het pad in die gebeele wandeling geweeken te zyn*, zoude verstaan, *om den Hond in 't veld te brengen.*

LXIV. Maar *aan de andere* zyd, konden de woorden ook op *den strikten letterklank* opgevat worden, „ dat de Appellant, om redenen hoe genaamd, wil„ lekeurige of noodzaakelyke, geen voet van 't pad „ zoude hebben afgezet." Gelyk de uitkomst geleerd heeft, dat de Hrn. Adviseurs dien zin meenden: en dus den Appellant enorm tegen alle redelyke mogelykheid bezwaarden. Ten overvloedigen vertooge, dat het met alle regt, ja met de denkbeelden van billykheid, met de denkbeelden eener ongeplooide Con„ scien-

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

ſcientie overeenkomſtig ware, in dit dubieuſe ve ſtand der woorden, en dat wel in cas van den o ſchendbaare Eed, nadere Interpretatie en nader D claratoir te vragen: en dat, zo ooit elders, hier d zen te pas kwamen. Wat ook de Hrn. Adviſeurs hie van 't tegendeel zeggen, maar ook *zeggen* alleen, zon der eenige beredeneerde bewyzen voor dit zegge te hebben.

LXV. Eindelyk konnen niet voorby, op deze peri de nog aan te merken. Dat het zeer vreemd is, ho de Hrn. Adviſeurs zo ver buiten hunnen pligt zi voorby treeden, (het zy ten dienſte eener regtvaa dige zaake absque animo lædendi gezeid) dat Zy, pag 52 *van onze Kopy, verſo* 134. 135. konnen zeggen, „ zelve by Reces van den 20 Dec. 1773. des Appel „ lants bezwaar daarin te zyn geſteld" (NB. dit zy Hunner Wel Ed. eigene geſubvirguleerde woorden „ *dat aan Hem, naar zyne Idees, diergelyke Eed i* „ *zulke woorden, naar de omſtandigheden des geval* „ *niet konde geimponeerd worden.*"

LXVI. Deeze Hoogaanzienlyke Vierſchaar geliew het gemelde Reces te zien: en we zyn zeker, dat 'e geene van deeze woorden te vinden zyn.

Daar zeide de Appellant wel: *dat geene* NB. PRE SENTATIE VAN EED *in Cas van ſubject te pas kwam, en dat de geimponeerde eed in een letterlyk verſtand niet konde of wilde doen*. maar zogt, *daar ter plaatze,* eigenlyk geen bezwaar in 't imponeeren van den eed in 't generaal. Hy wilde daar geen Declaratoir over *het* IMPONEEREN VAN DEN EED, maar over het begrip *en verſtand van den* REEDS GEIMPONEERDEN EED. Zulks Zy Heeren hier wat al te zeer hunne opinie dienen, door aan den Appellant woorden op te dringen, die Hy niet geſchreeven heeft.

LXVII. 6. Dan gaan de Hrn. Adviſeurs met Wet ten, met Regtsdoctores, met een Vonnis bewyzen *pag.* 54 *verſic.* 141. *Daar dog niets &c. tot p.* 57. dat *eene Sententie niet kan veranderd worden*, en dat een eed *moet worden gepreſteerd naar zyn beſtipt en letter lyk voorſchrift*. Maar tegen wien zyn alle deze hel werken ingerigt? Niet tegen den Appellant: by alle

zy

zyne Schriftuure, in deeze geheele zaak, heeft hy nooit deeze welgevestigde leer zoeken te ondermynen, dus slaan Hun Wel Ed. in dit opzigt alarm, daar geen Vyand is.

LXVIII. 7. Evenswel konnen deze Heeren alle Interpretatien niet afkennen: dit was door den Appellant beweezen by Straf Art. 39. Schoon hun Wel Ed., gelyk ook elders by dit Advys, niet gewoon zyn, des Appellants bewyzen aan te haalen, maar in tegendeel die van den Geappelleerden, zo ras ook den minsten schyn hebben, als Maanen onder de mindere Starren weeten te doen voorkoomen.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

LXIX. Daarom houden de Hrn. Reftn. *p.* 157. *ver. &c.* 157. *Niet dat wy &c.* tot 64. zig niet onledig met te willen betoogen „ dat hier geene Interpretatie „ gevraagd is, dat geen Interpretatie te pas zoude „ zyn gekomen: dat de Appellant eene ongeoor„ loofde verandering in het prescript des eeds zou„ de gevergd hebben, en wat dies meeris: alwaarom „ Hy zig zelven zouden hebben te wyten, dat het „ Appel zou verwerkt hebben."

LXX. Dog zullen op deze een weinig perplexe redeneering aanmerken.

a. Dat de Hrn. Adviseurs dus toestemmen. „ Dat, „ in val 'er eenige duisterheid in een Vonnis voor„ koomt, de Regter deze duisterheid en twyffel met „ zyne Interpretatie mag wegneemen."

b. Dan daar by voegen, dat reeds by *Straf Art.* 36-39. beweezen, en hierboven *Art.* 21-24. nog nader geadstrueerd hebben. Dat 'er, ja eene wezenlyke duisterheid en twyffel in het verstand der woorden lag opgeslooten, zie ook voor al even boven *Art.* 53 *en* 64.

LXXI. c. En dat gevolgelyk ook hier eene Interpretatie mogt gevraagd en ook gegeven worden volgens der Heeren eigen leering. Dat al verder de pretense Objectien hier zyn gezogt, niet aanwezig, veronderstelt, onbewezen. Welke Objectien de Hrn. Reftn. vinden te zyn.

a. „ Dat by het Reces van den 20 Dec. geene In„ terpretatie zoude verzogt zyn." Dog, offschoon de bewoordingen van *verzoeken* daar niet voorkoomen,

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

men, (oordeelende de Appellant, dat die in Cas su ject, gelyk elders gezeid hebben, niet te passe w ren, maar dat Hy deze Interpretatie, als op grond van billykheid rustende, mogt *verwagten*, en zo he dit onvermoedelyk ontstonde, dan zig van zyn re van Appel kon bedienen, ja behoorde te bediene nadat alles en meer gedaan hadt, dan waartoe hy ve pligt ware, om den Regter van de onaangenaamh den van een Appel, over een wederregtelyk Vo nis te ontheffen.

LXXII. Offchoon, zeggenwe, de Woorden *verzoek* by dat Reces niet voorkomen. Welke is anders de Teneur daar van, dan *dat de Ondergt. daar den Regter aanwas, om te weeten. Hoe Hy zyn opgelegden eed verstonde*? Hy Onderget. gaf alzo te kennen. „ Dat Hy den eed, *naar den letterlyk* „ *woordenklank strikt begreepen*. niet konde doe „ maar dat Hy dien eed wel in staat was te presteeren, zo de Hoogad. Vierschaar *eenen redelyken* „ *aan de woorden des eeds geliefde toe te kennen*. Da „ Hy over dit verstand van de woorden des eeds „ Regters Decreet verlangde te erhouden." Is d geen wezenlyke vraag, om Interpretatie over de liggende duisterheid in het Vonnis? Is het wel mo gelyk dit anders op te vatten.

LXXIII. Eene andere Objectie zoude zyn, „ Da „ 'er geene Interpretatie te pas kwam, om dat de eed „ in goed rond Nederduitsch omschreven was." Dog dit is straks weerlegd. *Art.* 63 *en* 64. En wat werkt het goed rond Nederduitsch uit, daar het niet op het verstand der woorden eigenlyk aankwame, maar op de *Intentie van den Schryver* dier in en voor zig zelven verstaanbaare woorden? We zullen hier van wege het klaar gededuceerde *dd. Art.* 63 *en* 64. niets meer byvoegen.

LXXIV. Eene derde is de verkeerde veronder „ stelling: „ dat de *Appellant eenige verandering* „ *het Prescript* des eeds zoude begeerd hebben." Dit konnenwe hier weer met remissie tot onze Demonstratie over de *Vierde abusive Hypothese*, boven *Art.* 38 43. voorbygaan, aldaar immers is het onmogelyke dezer Suppositie zo we meenen ad oculum betoogd.

LXXV.

LXXV. En de reden die Hun Wel Ed. voor het pretenſe begeren van verandering in het Voorſchrift geven, verdient weinig reguard. Want wat verband ligt 'er in zulk een raiſonnement? (eens veronderſteld de Appellant hadde gedeclareerd tot zulk eene preſtatie ongehouden te zyn, waarvan *Art. ſeq.*) Hoe ſluit dit? De Appellant declareert zig ongehouden tot den eed, ergo kan hy over dien gene Interpretatie verzoeken? Kon het in tegendeel niet zeer wel ſamen gaan: dat Hy gezeid hadde, zig wel ontverpligt te vinden tot de eedsleisting, maar evenswel verzogt Interpretatie der dubieuſe woorden van den eed, om die weetende nader te delibereeren? Welke omgerymdheid tog zoude daar in liggen?

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiſcael* Fabius.

LXXVI. Maar boven dat. De Heeren leezen hier weer iets, dat by Reces van den 20 niet geſchreeven ſtaat. Van dit *ongehouden* is by dat Reces niets te vinden. Schoon in eenen anderen zin de Appellant met regt ſuſtineert, ja wezenlyk met het opleggen des eeds bezwaard te zyn. Dan dit kwam by dat Reces niet te pas: omdat Hy daar zeide, den eed te konnen doen, zo redelyk verſtaan wierde. Indien dit redelyk verſtand wierde afgeſlagen, dan was het tyd zig te bezwaaren.

LXXVII. Maar iets meer. Hier *verſ.* 153 is het duidelyk „dat de Appellant zoude declareeren tot „de preſtatie des eeds ONGEHOUDEN te zyn." Maar wat laager *pag.* 95 *verſ.* 234. zeggen de Hrn. met hunne woorden „Deze handeling" (t. w. van dien zelfden 20 Dec. 1773) „behelsde immers *eene notoire* „*judicieele confeſſie, dat Hy Heer Appellant tot den* „*eed, hem by Sententie voorgeſch.*, *NB. NB.* GEHOUDEN *was*."

LXXVIII. We geven de beoordeeling van zulke vlak-ſtrydige raiſonnementen *in één en het zelfde Advys, op één en het zelfde ſtuk*, dan *ja* dan *neen*, naar dat het beſt dient, aan Uwer Ed. Mog. hoogere kundigheid eerbiedig over.

LXXIX, *A*. Uit de Solutie nopens de Verandering in den eed vloeit ook van zelven die van de volgende Objectie. „Dat de Appellant wel wiſt, dat 'er „geene verandering geſchieden kon." Het Ironic-

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

que hier voorkoomende verdient in deze Hoogste Vierschaar geene aanmerking. Voorts wist de Appellant wel, dat geene Verandering in eene Sententie kon plaats hebben. Maar ook daarom (wat de Hrn. Refte. al gelieven te veronderstellen) verzogt hy die niet. Maar alleen verwagtede Hy een Declaratoir over den zin der woorden. Dit verkortte niemand in zyn Regt. Want, quod probe notandum, zo lang de Regter zyne Intentie niet hadde gedeclareerd, was het regt, dat de Klaager kon adquireeren niet aanwezig, gevolglyk konde Hy Klaager daarin niet verkort worden, quum non entium nulla sint accidentia.

LXXX. En om dat Præcise & Categorice sine clausula, quæ rem facit dubiam, (welke hier wel zeer bedenkelyk was bygedaan) behoorde gezwooren te worden, (wederom volgens der Hrn. eigene stelling alhier); even daarom vrieg de Appellant Declaratoir over die twyffelagtige bygevoegde Periode in 't slot van 's eeds voorschrift, zonder dat Hy begeerde te *onderzoeken*, waarom de Regter zulke en geene andere woorden gebezigd hadt. Want van waar de Adviseurs *dit weer* inlasschen is den Onderget. onbekend.

LXXXI. Uit al dit beredeneerde *Art.* 68. *tot hier* toe, blykt dan, dat de Premissen, waarop de Hrn. Adviseurs hier voortdraaven, wezenlyk ondeugrige Premissen zyn: waaruit de afgeleide Consequentien nopens het verwerken des appels notoir ook verkeerd, abusif, en wederregtelyk zyn getrokken, quum ex falsis præmissis falsa sequatur Consequentia

LXXXII. Even eens als de generaale rejectie onzer Argumenten *by Straf* (*) ten dezen aanzien aangevoerd. Welken de Hrn. Reftn. wel niet hebben gelieven te wederleggen, maar slegts onder algemeene bewoordingen afwyzen. Daar wy nogtans vertrouwen, dat een onpartydig oog, dit betoog aldaar *Art.* 28 62. examineerende, geen nadere demonstratie zal vergen, waarom ook eene attente betragting van het zelve zeer onderdanig nogmaals imploreeren.

LXXXIII. 8. In plaats van deze beantwoording onzer argumenten, en oplossing derzelven, laaten de Hrn.

(*) To weeten: *Onze Straf op het Intendit van Party.*

Hrn. Adviseurs zig uit in eene breedspraakige discussie over de *L.* 11. *C. de Sent. & Interloc. Omn. Judicum*, met het geene Glossatores en Interpretes daarover gecommentarieerd hebben. En dan over het verstand van Conditioneele alternative Sententien: zynde dit het onderwerp van *pag.* 64. *versic.* 169. *Want het zy &c. tot p.* 73. ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.*

LXXXIV. Indien de Onderget. eens weer op nieuw voor den Leidschen Senaat een Specimem Juridicum moest ter examinatie presenteeren, was hier geene ongelegene stof voor eene dergelyke Dissertatie: maar we moeten schroomen deze Hoogste Vierschaar met zulke Speculative Regtsquestien te verveelen. Ook laat de tydsengte niet toe dit alles naar eisch uittepluizen: wanneer anders verscheidene aanmerkingen hierop vallen zouden. Waarom deeze, deels theoretische, deels praktikaale redeneeringen l. l. aan haare plaats zullen laaten, liever dan met eene half bestudeerde pen eenige ostentatie maaken. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

LXXXV. En alleen aanmerken, het geen tot ons geval betrekking heeft. Naamlyk: het eerste lid dezer redeneeringe van de Hrn. Referenten over het veranderen der aangehaalde Wet 11. *C. d. t.* is eene juridicque questie, die hier niets raakt. En omtrent het andere, het verstand der Conditioneele Sententien, mogen we zeggen, dat hun Wel Ed. hier tegen hunne schaduw, sit venia dicto, in de lugt schermen.

LXXXVI. Uit eene examinatie dezer zyds Schrifturen kan gebleeken zyn, dat de Appellant *nergens*, (Hy zegt het voluit naar waarheid) dat Hy *nergens* geposeerd heeft. „Dat het eerste Decreet zoude nul
„ zyn, om dat het eene nieuwe caussæ cognitionem
„ zoude vorderen uit hoofde *L.* 11. *C. d. t.* quod so-
„ lummodo jusjurandum præstare præcipiat, non ta-
„ men addat, quid ex recusatione vel præstatione Sa-
„ cramenti fieri oportet." Nergens hier van een woord. Ja Hy kan verzekeren, deze gedagten nooit geëxamineerd te hebben in dit geval.

LXXXVII. Maar Hy stelde by *Straf*, in essentie.
„ Dat eene Sententie geene volledige sententie zy,
„ en haar volle beslag niet hebbe, zo lang Zy de zaak

 „ niet

ZWOL-LE. „ niet finaal afdoe, zulks dat 'er iets by zy over„ bleeven, waaromtrent men nadere kennisneem„ van den Regter vorderen kan." Dit hebben we

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

de Regtsgel. *Voet*, *Brunneman*, *Perezius*, en *Vinn* beweezen, waarby anderen zouden konnen uitg schreven worden: dog spaaren tyd en plaats, en *Art.* 48-57. *van Straf.* En dat ons eerste Decreet zulk eene twyffelagtigheid inhieldt, waarover Appellant nadere kennisneeming en Declaratie den Regter vorderen kon, ja, wilde Hy zonder denken Zyn gemoed behartigen, *te vorderen verp was*, zal, om te vooren bereeds betoogde reden denkenwe Niemand dezer Hoogste Regteren vree zyn. Zo veel te meer: om dat de Hooge Vierschi eene zulke kennisneeming actueel de Haare gen heeft. Men zie het beweezen *l. l. Art.* 52-57.

LXXXVIII. We herzeggen, dat, by Straf, eerste Sententie nergens wilden *voor nul* doen p seeren *uit gemelden hoofde*, maar dat dezelve, aanzien van het verstand der woorden des eeds, *volledig*, *onzeker*, *onzuiver* was, 't welk eerst do het tweede Decreet gebeterd is geworden.

LXXXIX. Nu flooven onze Heeren zig hier plaatze af, in een betoog over de Nulliteit van Sententien *uit hoofde eener alternative Conditie*, maar de batteeren geenszins onze bewyzen, dat de onderhavige eerste Sententie eene duisterheid inhieldt, waarover de Regter Interpretatie en Declaratie kon en mogt gevraagd worden, en waarover Hy, na eene nadere Overweeging, ook *nadere Decis* (zo als de Party letterlyk zelve vrieg, zie *Straf* (*) *Art.* 5 kon en mogt geven. Zulks dat Hun Wel Ed. zeer Abusive inmengen. *Dat 'er geen eigenlyk Interpretatoir Decreet der Hoogad. Vierschaare* zoude noodig geweest. Dog, als gezeid, Hun Wel Ed. anderen hier de Status quæstionis, en houden zig met iets te willen adstrueeren, waarover geen verschil is, of, doen vergeefsche moeite.

XC. 9. De Hrn. Adviseurs evenswel mein dat onze Redeneering uit den eigen handel

(*) T. w. *Van den Geappelleerden op ons Intendit.*

Heer Adv. Fiskaal, op den termyn van den 20 Dec. 1773., afgeleid, reflexie verdiende, te zien *Art.* 57. *van Straf* (*); occupeeren zig vervolgens *bl.* 73. *verſic.* 192. *Wy hebben hier tegens &c. tot p* 77. met de ze zwaarigheid naar hunne Opinie weg te neemen. Maar het zy ons vergund de waarheid te zeggen, hier Redeneeren hun Wel Ed. derwyze, dat eer konnen ſchynen, Advokaaten voor den Heer Fiskaal, dan Regters in de zaak te zyn.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv.* *Fiſcael* Fabius.

XCI. Want: vooreerſt ſnyden Hun Wel Ed. den knoop door, maar maaken hem niet los, zeggende. „ Het koomt ons te vooren *dat de geheele zaak be*- „ *reeds is afgedaan*" en dat wel om de *verkeerde* aangenomene Veronderſtelling: „ dat alleen van het „ eerſte, en niet van het tweede Decreet, zoude ge- „ appelleerd zyn." Wiens tegendeel boven *Art.* 18 - 28. is gedemonſtreerd.

XCII. Dan vervolgens gieten Hun Wel-Ed. de Handeling van den Hr. Advoc. Fabius, in zulk eene vorm, die aan hunne Opinie het beſt gelykt. Zo als de Naleezing dezer Periode al zeer evident maakt. Maar we verzoeken U Ed. Mog. zeer eerbiedig, een enkel oog te ſlaan op de reeds gedebatteerde Stellingen, die de Hrn. hier wederom als fundamenten Hunner Redeneeringe inlaſſchen.

XCIII. Als: (we zullen kortheidshalve alleen remiſſive ter erinneringe dezen aanhaalen) (a) *Eene verzogte verandering in het Formulier van den eed.* Zie het tegendeel *Art.* 38 - 43. (b) *De pretenſe Declaratie, dat den eed* VOLGENS HET PRESCRIPT *niet konde doen.* van 's gelyken ter zelfde plaatze weêrlegd.

XCIV. Met het inmengen van deze twee erroneuſe Poſitien tragten Hun Wel-Ed. de handeling van Party tegen ons betoog te dekken. Welke vervallende, Hun Ed. Raiſonnement ook weg is. Maar: offchoon de Adv. Fiskaal al niet uit eigene beweeging, maar by wege van Litisconteſtatie, tegen het gedaane verzoek van den Appellant geinſteerd hebbe; wat doet zulks tegen ons argument: „ dat de Ge- „ appelleerde, *nadere Deciſie* tegen ons verzoek „ vraa-

(*) T. w. *Deezer zyde.*

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

„ vraagende, (daardoor *zelf erkende*, dat de eerf „ Decisie niet volledig zy, maar eene nieuwe kenni „ neeming vorderde?" Dit was, 't gene wy bewez

XCV. De Appellant vrieg, of verwagtede nade Interpretatie of Declaratie van den Regter nope den zin, zyne Intentie, het Verstand van de woo den des eeds *zo alsze lagen*. De Geappelleerde i steert, met inhesie zyner voorige Conclusie, tegen verzoek, en Hy begeert van het Hoogad. Geregtov dit stuk *Nadere Decisie*, volgens zyne eigen woorde Is dit niet eene ontegenzeglyke erkentenis van de Heer Geappelleerde, dat Hy de voorgaande Dec sie hieromtrent *niet volledig houdt*? Andersfins zek hadt Zyne Wel-Ed. moeten Concludeeren „ n „ Rejectie van het gedaane verzoek, en dat by d „ eenmaal ergaane Decisie mogte gepersisteerd wo „ den." Welke Conclusie geobtineerd hebbend en de Succumbent dan niet appelleerende, maar i leen de Eedsleisting weigerende, kwam het verzoe tot Condemnatie in de Alternative van de Senten eerst te pas. Dit koomt den Onderget. zo manife voor, dat niet schroomt, dit poinct hier mede n Decisie dezer Hooge onpartydige Regtbanke neder te leggen: wat ook de Sententie voor den Advo Fiskaal hier moge pleiten.

XCVI. Daar dan nog zeker ultra scopum by voegen (*): „ Dat de Appellant dit alles had kon„ nen preverteeren, met eenvoudig van het Vonnis „ te appelleeren." - Want van elders consteert. Dat het des Onderget. Intentie by het presenteeren van 't Reces op den 20 Dec. 1773. was, om, zo Hy re- delyker wyze, zonder gemoedsbezwaar, een eind van zaaken kon erlangen, van Zyn Regt, dat hem uit kragt der wederregtelyke eerste Decisie compe teerde, maar af te zien. Dit oogmerk van Assopia tie by zig voedende, konde Hy niet *eenvoudig ap pelleeren*: maar met alle reden vraagen en verwagten een zodanig verstand van den eed, als naar zyne ge dagten der natuurlyke Equiteit, en der gestaande de Justice evenredig oordeelde. Dan dit afgeslagen vor

(*) Naamlyk: de Heeren Advisenrs.

wordende, moest hy van zyn Regt van Appel gebruik maaken.

Zwolle.

XCVII. 10. Dan vallen de Hr. Adviseurs *p.* 77. *versic. Maar om alnog &c. tot* 79. weder op het noodwendig appelleeren uit kragt van nulliteit *ex L.* 11. *C. toties* apud illos inculcata. Dan als betoogd even *Art.* 83-89. hierover geen geding vallende, zyn de Redeneeringen daaromtrent overtollig.

J. W Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

XCVIII. 11. Verder geven de Hrn. Adviseurs *p.* 79. *versic.* 200. *Zelven wanneer men &c tot p.* 81. den Appellant een' Raad, hoe Hy hadt konnen handelen, met eene Remonstrantie aan de Heere Ordinaire Gedeputeerde Staaten te presenteeren.

't Is waar, de Uitgestrektheid der practicaale Chicanes, om iemand den weg tot het middel, van zyn goed Regt eener hoogere Onzydige Vierschaare blood te leggen, af te snyden, by ondervinding geleerd hebbende, zoude de Onderget. misschien van dien Raad in 't vervolg wel gebruik maaken: maar de Appellant *binnen den bepaalden* tyd van tien dagen, na dat de gevallene eerste Decisie door de tweede was volledig geworden, en van beide deeze Vonnissen, *by één gepaard*, appelleerende, hadt Hy geene Dispensatie van 's Lands wetten noodig, als aan dezelve zonder verzogte prorogatie voldoende.

XCIX. 12. Hierna vinden onze Hrn. Reftn. *p.* 81. *versic.* 209. *Welk een en ander &c. tot p.* 84. goed, nog eens weer te rug te treeden tot het punt *van bestendigheid des Conditioneelen Decreets*, van den 14. Decemb. 1773. Dog merken aan.

a. Vooreerst, dat boven *art.* 86-89. beweezen hebben, dat *over de bestendigheid van dat Decreet*, nergens twist gemoveerd hebben: maar hetzelve alleen voor onvolledig hielden, in opzigt van de onzekerheid, over het verstand en den zin der Eeds-woorden, tot zo lang dit door het tweede Decreet tot zekerheid gebragt wierde. En dat dus de Hrn. Adviseurs vergeefsche moeite namen, in de bestendigheid van Conditioneele Vonnissen, in het gemeen te bewyzen. *Frustra de eo quæritur, quod nullum operatur effectum.*

ZWOL-LE.
Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

C. b. Maar daarenboven. Ook is der Hrn. Refn attentie in het aanhaalen Hunner Auteuren hie *niet groot*, of de liefde voor Hunne eenmaal g vestigde Opinie, ter onderklaaringe van den Ap pellant, wat *al te groot* geweest. Deze meenigte Doc tores leeren nergens het geene Hun Wel Ed. va dezelven willen geleerd hebben. Ja *konnen het nie* leeren.

CI. *a*. We zeggen. *Dat zy het niet leeren*. Wa volgens het opgeeven der Hrn. Refm. zouden di Schryvers moeten Leeraaren. „ Dat van eene Co „ ditioneele Sententie moet geappelleerd worden „ binnen 10 dagen na Pronunciatie derzelve, e „ *niet na Pronunciatie van een tweede Decreet, ten fin* „ *van Verandering in de voorgeschr. Conditie*, ver „ zogt".

CII. (Alleen moetenwe tusschen beiden aanme ken: dat ook het punt *van Verandering in de Co ditie* geheel by ons geval niet te pas koomt: al boven *art*. 38 43. breed betoogd is.)

CIII. Maar men slaa de aangevoerde Regtsgeleer den na, en men zal vinden, dat *van een tweede De creet, ten fine van Verandering in de Voorgeschr. Conditie, verzogt*, by Hen lieden geen woord t aan te treffen.

CIV. Allen hier te expliceeren, verbiedt tyd en plaats. Maar, omdat de Adviseurs de by den Geap pelleerden geappliceerde plaatzen van *Wassenaar, Dambouder*, en *Faber* voor zo *Oordeelkundig aange baald*, debiteeren, beving den Appellant de Nieuws gierigheid, deezen een weinig naauwkeuriger te examineeren. Wanneer Hy bevondt, dat *Wassenaar cap*. 24. § 17., offschoon zy Heeren den Auteur zelven niet hebben ingezien, (want zouden anders niet juist de misslag in het citeeren van *Kapittel vierendertig*, in plaats van *vierentwintig*, daar in de gehecele *Wassenaar* maar *dertig Kapittelen* zyn, op het Voetspoor van Hunnen Voorganger (*) by *Inf art.*

(*) Te weeten: den Heer Advok. Fiskaal by Inf op ons Intendit.

rt. 146. zo blindelings gevolgd zyn) en egter 'oorgeeven, dat deeze genoegzaam *in de Termen* '*an ons geval* is, niets meer zeide, dan. ,, Dat men , behoorde te appelleeren in een Vonnis, waarby , Electie geadjudiceerd, of een eed voor de deug- , delykheid der Schuld opgelegd is, binnen de tien , dagen na pronunciatie, en niet *na gedaane Electie*, , of *na dat de eed of andere Conditie gepresteerd zal* , zyn". Maar waar leezen de Heeren daar van een *weede tusschenkoomend Decreet van den Regter*? Ze- ter niet een enkel woord is aldaar van zo een geval e vinden.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

CV. *Dambouder*, welken, zo wel als *Faber*, reeds by *Wassenaar ll.* geëxciteert worden, uit wien ook de Hrn. Adviseurs Hunnen *Mynsingerus Cent.* 5. *Observ.* 95. hebben overgenomen, van 's gelyken wil: ,, Dat van Conditioneele Sententien moet geap- ,, pelleerd worden, zonder den tyd der exsteeren- ,, de Conditie aftewagten". Maar wederom is 'er niets te leezen, van een *volgend Decreet van het Geregt over die Conditie.* Integendeel de reden, die Hy van zyn zeggen geeft, duidt klaar aan: dat Hy wil, dat de tyd van Deliberatie dan eerst begint te loopen, wanneer men kan zeggen, door *het Vonnis bezwaard te zyn*, en gevolglyk moet die tyd, *in Cas van een tweede Decreet, volgens zyne Sustenuë eerst beginnen*, van de Pronunciatie van dat Decreet, by 't welk de Appellant bezwaard word: *ob id quod judex*, (gelyk zyne eigene woorden luiden) *pronunciat* EAM GRAVANTEM ME *Sententiam.* Derhalve spreekt Hy de pretense leer der Hrn. Restn. eer tegen, dan dat Hy ze zou bestendigen.

CVI. *Faber* leert. ,, Dat, zo by eene Sententie den ,, Crediteur de keus gegeeven zy, om van zynen ,, Debiteur, die zaak of dat ding te mogen neemen, ,, 't welk hy mogt goedvinden, en de Crediteur dan ,, iets verkooze, 't welk de Debiteur niet wilde ,, overgeeven; dat dan de tyd van Appel vervloo- ,, ten was, zo de tien dagen na Pronunciatie voor- ,, by zyn, schoon het Appel binnen het Decendium, ,, van de gedaane keus geschiedde". Dog wederom is

Zwolle.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

is daar zo min van een *tweede Regterlyk Decr* te vinden, als by de voorigen.

CVII. Ja ook wederom uit de Redeneering van dien eersten Raadspresident kan men in gendeel afleiden, dat, zo Hy ware geraadplee geworden, over een geval als het onderhavi dan zou geantwoord hebben, dat de dagen v Deliberatie eerst begonden te loopen, van *laatste Decreet.* Naardien hy de Stof en Oorz van Appel, met alle andere DD. vindt *in Inim quam Index intulit: qui enim appellat, de iniqui te Judicis conqueritur*, gelyk hy zegt. Nu is ker in ons geval Judicis iniquitas, de qua c querimur, eerst, in haar volle beslag, by t tweede, en niet by het eerste Decreet opent geworden.

CVIII. Uit deeze examinatie der aangeha Regtsleere, is dan de zo geroemde Oordeelk digheid in het appliceeren derzelve baarblykel Maar even eens ligt het met de Wet, waarin Hrn. Adviseurs *eenen uitdrukkelyken Text* voor vinden, gelegen.

CIX. Deeze *L.* 1. §. 5. *D. Quando Appell.* Decideert de questie, „ Of, in Cas eene Se „ tentie geslagen is onder voorwaarde, de t „ om te appelleeren te tellen zy, van den da „ van Sententie, of van den dag van het erlee „ ren der Voorwaarde”: en wat decideert Ul piaan? *Sane quidem non est sub conditione Sententia dicenda.* Deeze Vonnissen verwerpt de Regtsge leerde vooraf, maar dan voegt Hy 'er by, *Sed si fuerit dicta, quid fiet?* En antwoordt zig zel ven, *& est utile* (derhalve ook zelfs dit meer omdat het dienstig en nuttig, dan omdat h noodzaaklyk Regtens zy) *& est utile (inquit) tim tempora ad Appellandum computari debere.* D waar blyft nu de uitdrukkelykheid van dien Te voor der Restn. opinie, dat *niet van den dag tweeden Decreets*, 't welk over die Conditie den Regter nader gegeeven is, de tyd van App mag gerekend worden. Om zulk een tweede Vo

is heeft Ulpiaan niet gedagt, en ware Hem de- ZWOLLE.
e Questie voorgesteld geweest, ex nexu Oratio-
iis moet men al wederom besluiten, dat regt te-
gen de Heeren zoude geweezen hebben, quia *Grieven*
itile immo necesse est, tempus Appellandi com- *van ap-*
putare demum ex eo die, quo innotuit injuria, *pel voor*
quam Judex intulit: om met *Faber* te spreeken. *den Adv.*

CX. We zullen nog één staal van den zelfden J. W.
aart bybrengen. Der Heeren Adviseuren eerste Knoop
aangehaalde Regtsauteur, die Zy uit hunne ei- *tegen*
gene Adversaria bybrengen, is *Gail de Pac. Publ. den Adv.*
2, 4. n. 15. (*te onregt by Sententie n.* 14.) Maar *Fiscael*
deeze spreekt even gelyk alle de voorigen: „ dat Fabius.
„ van een Conditioneele Sententie, de tyd van
„ tien dagen van Appel loopt van den dag van
„ pronunciatie". Dit spreekt niemand tegen,
maar dit bewyst ook der Reftn. Sentiment niet.
Zoude zulks zyn; dan moest *Gail* leeren: „ dat,
„ inval een *tweede Decreet*, over het verstand ee-
„ ner Conditie by een *eerst Decreet* gemeld, van
„ den Regter geslagen ware, dan de dag van het
„ Decendium begon te loopen van de pronun-
„ ciatie des eersten, en niet des tweeden De-
„ creets".

CXI. Dog indien de Adviseurs geene hier mer-
kelyk vermeerderde Druk van *Gail* hebben, die
den Onderget. niet bekend is, dan is 'er by dien
kundigen Regtsgel. van een *tweede Decreet of
Vonnis* ter deeze stede geen woord voor handen.
Dit evenswel voegt Hy 'er by, om als een ver-
standig Schryver reden van zyn zeggen te gee-
ven. Præterea quando judex sententiam sub con-
ditione profert, *statim incipit* GRAVARE PARTEM:
ideo statim quoque incipit currere tempus Appella-
tionis. Waar uit al weer, even eens als uit de
voorigen, is optemaaken het tegenovergestelde
van 't gene die Hrn. wel zouden wenschen te
bewyzen. Naamlyk dat ook deeze Keizerlyke
Consiliarius *voor Ons* zoude decideeren: daar bo-
ven beweezen is, dat de Regtereerst by het Twee-
de Decreet den Appellant *kennelyk heeft beginnen*
te

ZWOLLE. „ verwerkt zynde; blyft 'er geen redres voor d
„ Meester over.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

CXVIII. Deeze Regtsleer heeft, *in 't algemee* haare rigtigheid, en is ook by ons *Landregt* en Aangehaalde DD. gestatueerd, en geadstrueer zullende ons hier over derzelver Modificatie, w van de Hrn. Reftn. zelven gewaagen, slegts n uitlaaten, en omtrent de Ratificatie, beneden *a* 138. tyd van sprecken vinden. Maar zal deeze Le van Applicatie zyn in ons geval, dan moet h consteeren: dat 's Ondergetek. Procurator *het A pel verwerkt hebbe.* En dit is het, dat we ontkenne Schoon onze Hrn. Reftn. het anders begrypen.

CXIX. 15. Versic. 227. *Waaruit als een &c. p. 9 tot* 93. Dog we moeten dit poinct een weinig na beschouwen, op dat de wederregtelyke iniquit Hunner Wel Ed. Opinie dies te beter oplichte.

CXX. Alles wat de Hrn. hier in betragting ne men, waarom de Appellant, *door zynen Procurat* Zyn regt van Appel zoude verwerkt hebben, bestaa naar hunne eigene woorden *p.* 85. *verf.* 216. daarin.

Dat de Proc. van den Gedaagden, op den dag va de Pronunciatie van het Decreet van den 14 *Decemb. volgens het daaronder met de hand van den Jongsten Heer Adsessor aangetekende dictamen van dien eigen datum*, TERMYN VERZOGT HEEFT OM DEN EED TE PRESTEEREN.

CXXI. Waarlyk eene harde leer: *daar anders de* Regtsgel. van den eersten rang ons zeggen, *dat* volgens de hedendaagsche Costumen het niet moei-lyk valt, ook zelfs, tegen een volstrekt beteed verloop van de fataale dagen, restitutie te erlangen. Zie *Voet ad ff. t. Quand. Apell. Sit. n.* 4. *Wesz. prakt. Jud. cap.* 24. *n.* 7. doe hier by de woorden van *Groenewegen*, by *Voet l. l.* reeds aangewezen, daar hy zegt: Moribus nostris *nullo negotio advers lapsum fatalium restitutiones conceduntur.* Daar de Hrn. Reftn. *p.* 81. *van hun Advys*, zelven zeggen: *Dat 'er hier in de Provincie meer dan één voorbeeld van is, dat de fataale termyn van Appel door de Hrn. Ord. Gedn. geprorogeerd zy.* Of wel de Hr. Fiscaal by *Straf art.* 153. alle Relief ontzegt.

ZWOLLE. Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

CXXII. Daar nu zo gemaklyk Redres vergund 'ordt tegens een verloopen decendium: waar van e reden klaar is, cm dat *door het heilzaam mid-el van Appel, als een soort van Verweering, bei-en Partyen dienst geschiedt, en niemandt regt be-adeeld wordt:* gelyk by onze *Straf* Art. 73 *en* 74 t den Duitschen *Papiniaan* beweezen hebben; ɔude het zeker eene harde leer zyn, dat een rincipaal Zyn regt van Appel zoude verlooren ebben, *om dat Zyn Procurator, ter goede trouwe, in den Regter verzoekt te mogen weeten, wanneer 't Hem gelegen koome, den termyn van Eedspre-atie te stellen:* ten einde Hy Pr. zynen elders oonenden Principaal daar van moge Advertee-n.

CXXIII. We erkennen te weeten: Lex quam-is dura, servari debet. Maar we weeten ook, it nergens in de wereld een Wet ligt, die een ilke iniquiteit gebiedt. In tegendeel is het een ok-regel in Regten, *Actus agentium nunquam eratur ultra eorum intentionem. Et actus favora-lis contra voluntatem agentis minime sustinetur.*

CXXIV. Nu is het hier de facto waar: „Dat de Procurator van den Appellant S. D. Smook, op den termyn van Pronunciatie des eersten Decreets, den 14 Decem. 1773., na dat het Dictum Sententiæ was gepronuncieerd, en het Hoogad. Geregt *ex officio, gelyk anders veel al pleege te geschieden, geen' dag tot het doen des eeds casu quo, bepaalde,* Hy Procurator, over-weegende, dat Hy Zyn' Principaal te gelyk, by het kennis geeven van de Sententie, be-hoorde te konnen informeeren, wanneer het den Geregte convenieerde te zitten, tot het afneemen van den eed, ingeval de Appellant in deeze Sententie zoude acquiesceeren; ja zelfs uit voorzorg, dat dit termyn den tyd van het Decendium niet mogt te buiten loopen, maar 'er na den te stellenen dag nog van de Fataale dagen mogten overschieten: als kon-

Hhh „nen-

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

„ nende niet weeten, van wat Intentie, om
„ het Decreet, de Ondergetekende zyn zo
„ en van de Contenuë, veel min van het
„ of Onregt dier Sententie, toen nog niets
„ nende oordeelen, by wyze van Discours v
„ droeg, dat 'er een termyn tot het doen van
„ eed behoorde gesteld te worden, om zynen
„ cipaal te mogen informeeren, zo Hy dien
„ zoude doen: en dat daarop de Jongste Heer
„ fessor onder de Protocollaria van dien dag
„ aangetekend, *verzoekende Procureur S. D. S*
„ *&c.*" gelyk aldaar te zien. „ Zonder dat
„ Hy Procureur dit *woordelyk gedicteerd heb*,
„ min, dat zyne Meening by dien voorslag
„ om te kennen te willen geven, dat zyn Pri
„ paal den eed waarlyk zoude afleggen, nog
„ der, dat hy niet zoude Appelleeren."

CXXV. Zie daar, Edele Mogende Heer Myne Heeren Hooge Regters, naar reden, en billykheid, een Detail van het geene waa en waaragtig is voorgevallen: van het geen waare en waaragtige Intentie des Comparants Hoogdad. Vierschaar geweest is. Ter bevesti van het welk gem. Procureur D. S. Smook oo ze Grieven ondertekend heeft, zynde in staat, waarheid van deze zyne Intentie casu quo, met de te bekragtigen.

CXXVI. Maar verder. Het natuurlyk beloop van zaaken wyst ook alleen genoegzaam deze In tentie aan. Het Hoogad. Geregt prefigeerde geen Termyn naar anders ordinaire gewoonte. De Prin cipaal moest evenswel weeten, wat Hy doen zo de: was het dan niet Natuurlyk, dat de Com dit prefigeeren des termyns casu quo erinner ter goede trouwe vraagende, wanneer zyn Prin paal den eed zoude konnen doen: onder de tuurlyk en Regtelyk ondergesteld voorbehoud, *velit*? Want verder kon Hy zynen Principaal mers en vooral niet verpligten in dit geval het regt tot betaaling of andere Condities,

Hy nog eenigzins konnen oordeelen: maar zeker niet over het presteeren van den eed, die alleen gaat over het gene, quod in Intellectu & Conscientia nostra consistit, gelyk meergem. *Gail* elders zegt: *conf. Sichard. ad C. L. IV. t.* 1. *Lex* 12. §. *generaliter n.* 9.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

CXXVII. Hadde de Procur. zo veel op alle praktikaale Chicanes mistrouwd, als Hy op zyne daaden en meening in goede opregtheid betrouwde, zekerlyk, Hy zoude zig op het voorleezen van dit, toen ook zeker in dien eenvoudigen zin bona fide, aangeschrevene Protocollarium, dat Hy niet geliQteerd heeft, naar luid der woorden zelven, niet hebben te vrede gehouden. Daar hy nu, gerust op een billyk verstand van woorden, veronderstelde, en met regt, dat deze Protocollaire aantekening te verstaan ware, *inval de eed moet, of zal gepreteerd worden.* (*)

CXXVIII. Ook wil de Appellant wel bekennen, dat wierde Hy niet langs zo meer door de Captien eener onbillyke Praktyke gesleepen, Hy by *een derzelyke Natuurlyke veronderstelling* zoude gerust zyn: niet konnende vermoeden, dat iemand zulke ongerymdheden tegen de samenhang der Zaake, ooit ten pretexte zoude durven neemen, om een' ander' zyn goedhebbend regt aftesnyden.

CXXIX. Dan U Edele Mogende, zig door enkele Captien en Chicanes niet laatende verblinden, zullen hier ligt den aart der Zaake zien, en dit Super-

(*) Ter voorkoominge van alle misvatting moeten ons hier nader declareeren. Dat met deeze Redeneering geenszins het Hoogad. Geregt zoeken te taxeeren, in het Aantekenen zyner Protocollaria: geenszins. De Heer Adsessor tekende het *zaaklyk voorstel van het Discours* van Proc. Smook *bona fide* aan, de Procurator berustede daarin *bona fide*: beiden zekerlyk toen *zonder erg*, dat daaruit eenige Consequentie tegen een gebeurlyk Appel zoude konnen getrokken worden. En dit is het dat hier ter Stede betoogen.

ZWOL-LE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

perstitieuse voorwendzel eener inicque Advokaa re condemneeren. Zo veel te ligter, wanneer Edele Mogende de by den Advokaat Fiskaal en Heeren Adviseurs aangebragte Schynredenen, vervolgens naar Regten zullen gedebatteerd zie Waartoe ons haasten. Dog zo kort als immer m gelyk, daar ons tyd en plaats ontschiet.

CXXX. a. Der Heeren eerste Argument is argto *L. 5. C. de Re Jud.* gevoegd by de betek van het woord *Solvere*, *ex l. 176. ff. de Verb. S gnif.* & *L. 4. §. 7. D. de Re Judic.* Maar met ee woord staat te noteeren, dat de *eerste Wet* spree van *een verzoek van Uitstel van betaaling.* Ni di *Uitstel* vraagt, bekennenwe, erkent stilzwygende *Schuld.* Maar waar is in ons geval *Uitstel* ta be doen des eeds verzogt?

De beide overige Wetten zeggen, dat het woor *Solvere* in de Wetten van het Corpus Juris genome wordt, voor allerlei genoegdoening. Maar wa heeft de Procurator gezeid, Se, aut Mandantem suum *Soluturum* esse?

CXXXI. b. *Het tweede.* Dat de Regtsgeleerd willen. Als iemand iets doet, *quod tendit ad e secutionem Sententiæ*, dat Hy dan 't Appel verwerk Maar strekte een voorslag van den Procurator aa het Geregt, om te willen termyn prefigeeren, wan neer een opgelegde Eed, door zyn Principaal, die afwezig was, zoude konnen geschieden, tot uit voering van het Vonnis? Een voorslag die nooit anders kan verstaan worden, *dan in eventum, si ve lit.* Was dit eene renunciatie aan het regt van Ap pel: ubi nemo juri suo renunciasse in dubio præsu mitur? Het tegendeel van dien. De Procur. wilde gaarn den termyn ('t welk anders het Geregt e *Officio behoorde gedaan te hebben, wanneer voor di pretext geen occasie zoude ontstaan zyn*) weeten om in cas van Appel zig alleszins daartoe te ko nen schikken. Zoude nu, salva venia, deeze in advertentie van het Geregt, door den Procur. ge dresseerd, mogen uitgelegd worden, als een da

fict

[illegible]ekkende tot exsecutie van 't Vonnis, en ter Re- Zwol-
nunciatie aan het Regt van Appel? Kan 'er iets le.
onredelyker? Nooit hebben de Regtsdd. Allegg.
zulks immer gewild. *Grieven*

CXXXII. En dat dit prefigeeren van termyn *van ap-*
tot het doen van den eed, het Judicis officium is, *pel. voor*
eert behalve de gewoone Praktyk, de gezonde *den Adv.*
eden ook. Anders is weder het Vonnis *onzeker.* J. W.
Het Decreet legt *een eed op*, maar bepaalt niet wan- Knoop
neer: dan bleef het immers over aan de keus van *tegen*
den genen, die hem doen moest, om dit uitte-stel- *den Adv.*
en in 't oneindige, en dan bleef het altoos een *on- Fiscael*
zeker, en dus weer een onvolledig en ondugtig Fabius.
Vonnis. Gevolglyk is al, wat de Proc. in dit stuk
gedaan heeft, te houden, als of direct van het Ge-
regt geschied ware, zonder zyne tusschenkomst.
Welyk breeder Juridice konden betoogen, liet de
engte van tyd en bladgetal ons meer over. Dan
Curia novit Jus: en 't zy genoeg, dat hier uit
voortvloeie, dat de Proc. hier niets gedaan heeft,
waarop by de Party en Adviseurs aangehaalde Ci-
atien konnen of mogen te huis gebragt worden.

CXXXIII. Want de geciteerde Regtspassagien
by *Straf* van den Geappelleerden, (*uit welken al-
leen de Adviseurs redeneeren*) doceerende, *dat,
wanneer Eigenaar of Procureur tyd vraagen, om te
voldoen het gene, waartoe Hy gecondemneerd is, het
dan daarvoor gehouden wordt, als of zy in het Von-
nis berusteden, en van het Appel afzagen*, veronder-
stellen allen, deeze *twee dingen. Eerst:* dat het
blyke, dat het vraagen *van tyd ter voldoeninge,
niet* geschied zy, *met eenig ander oogmerk, dan
om effective aan dien eisch van Sententie genoeg te
doen.*

CXXXIV. *Actus enim omnis a fine judicatur*, ge-
lyk het Axioma zegt, Argto *L.* 39. *D. de furt.* al-
waar dit met een evident exempel geprobeerd
wordt: leerende daar *Ulpianus.* Dat, zo iemand
iens „ anders Meid van een gedienstig Tempera-
„ ment genomen, en verborgen hadde, zulks geen

 „ Dief-

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

„ Dieffstal was, *om dat men niet de daad, maar*
„ *reden van de daad moet gadeslaan:* en de red
„ van de daad hier niet was om te *Steelen*, ma
„ om te *Speelen.*" (*) Wordt nu naar Regten
het *oogmerk van een daad*, niet op de daad zel
gereguardeerd in zulke lyflyke daadelykheden, ho
veel te meer dan moet men op het oogmerk letten
in futile Subtiliteiten regtens. *Conf. l.* 14. *C. de Jud.*
§. 1. *in fin. & Barbos. Princ. L. E. th.* 28.

CXXXV. *Het tweede*, 't welk de aangehaalde
DD. veronderstellen, is: dat het blyke. *Dat h*
vragen van zulken tyd gescbied zy, uit eigen bewe
ging, zonder dat de omstandigheden der zaake zul
vorderden. Vermids niemand behoore prejudice te
lyden uit dat geene, 't welk Hy niet volkomen
vrywillig, maar naar vereisch der zaake, moet doen
Quum sit iniquum, damnosum cuique esse officium
suum. *L.* 7. *ff. Testam. quemadm. aper.*

CXXXVI. Zo men nu de daad van onzen Pro
curator aan deeze twee Requisiten toetze, blykt
dat geene van beiden daarop quadreeren. *Niet het*
eerste; om dat het *Art.* 124. *Coll.* 126. *en* 131, 13
gebleeken is, dat het oogmerk van den Proc. niet
was, ja niet kon zyn, om wezenlyk aan den eisch
der Sententie te genoegdoen. Maar alleen, om,
inval Zyn Principaal mogt willen acquiesceeren, te
weeten, wanneer het Geregt hier toe zoude goed
vinden te vaceeren.

CXXXVII. Maar ook niet het *tweede.* Om dat,
we herzeggen het nog, het de eigenlyke Post van
het Hoogad. Landdrosten Geregt geweest was, ex
suo officio den dag ter prestatie des eeds te prefi
geeren: wanneer dit geheele futile pretext ware
weggenomen geweest. Dan het Geregt dit niet
doende, was naar zaaks omstandigheden de Be
dienden genoodzaakt, dit te erinneren, ja te vra
ge

(*) Verba Legis hæc sunt. „ Verum est, si meretricem
„ alienam ancillam rapuit, vel celavit, furtum non esse.
„ *Nec enim factum quaeritur, sed caussa faciendi.* Cau
„ sa autem faciendi libido fuit, non furtum."

gen. Ook zelfs voornaamelyk, op dat, door dit verzuim, in de Fatalia Appellationis, zo over dezen eed iets anders te handelen kwame, gelyk metter daad gebeurd is, geene difficulteit ontstonde. We gaan voort.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

CXXXVIII. 16. Dan zeggen de Heeren Advifeurs p. 93. *versic.* 230 *te meer daar &c.* „ *Dat den Adv.* „ *de Appellant de Collectie van termyn geratibabeerd* „ *hebbe.*" 't Is zo: de Appellant heeft het gevraagde termyn, in den zin als even gezeid, goedgekeurd, in zo ver, dat Hy op dien Dag, op dat eerste Geregtuur, terstond, zig by den Geregte vervoegd heeft, en zyn bezwaar gedemonstreerd. Maar 't is ook zo: dat Hy toen terstond wel sterk Declareerde, niet *te konnen*, niet *te willen* berusten by den letterlyken zin des voorgeschreeven Eeds, zonder nadere Declaratie hierover. Gelyk U Edele Mogenden reeds meer dan eens gehoord hebben *in antecedd.* En dat dus de Appellant *de Consequentien, die de Heeren Advifeurs uit de daad des Procurators hebben gelieven te trekken, met nadrukkelyke woorden protesteerde*; dus by lang na *niet ratibabeerde.*

CXXXIX. Dog 't is hier (in 't voorbygaan) aanmerkelyk, dat die Heeren *p.* 39 *in fin. vers.* 224. iets decideeren, waarover Hun Edelen *in 't geheel niet gevraagd zyn.* Te weeten, of de Procurator voor dit verzuim (inval 'er begaan ware, als tog neen) aansprekelyk zy. We konnen geen regt of reden daartoe vinden, dan alleen,

Scilicet insonti ne quid supereffe levamen
Detur: at has diras unicus ille ferat.

CXL. Voorts schynen de Heeren *p.* 39. *versic.* 232. *Het welk nog &c. tot p.* 96. de zaaken wat *uit haar verband te rukken*, en *zig zelven te vergeeten.* Het eerste is blykbaar; om dat de Connexie en Inhoud van het gehandelde op dien 20 *Dec.* (zo als ook reeds al gedemonstreerd hebben) doet zien, dat de Appellant wel verwagtede eene redelyke Interpretatie van dien eed, om te konnen gepre-

ZWOLLE. Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

steerd worden: ('t welk, uti decies dictum, scheen slegts een eind te hebben, toen geschiedde) maar dat Hy geenszins, met deze Zyne Verklaaring, zig daarom aan de Sententie onderwierp: niets minder dan dat. In tegendeel: Hy zeide rondnit, die eed naar letterlyken zin niet *te willen* doen. Kan 'er iemand duidelyker eene Sententie wraaken? En om dat te effectueeren, ware 'er nog tyd, ook binnen het eerste Decendium geweest, zo niet de Regter zelf nieuwe kennisneeming, en nadere Decisie over dit punt hadde geoordeeld noodig te zyn. Derhalve blykbaar: dat de Hrn. Reftn. hier iets in Abstracto voor hunne Opinie aanvoeren, dat in zynen Samenhang Hun Wel Ed. tegen is.

CXLI. Het tweede, *dat zy Heeren Zig zelven vergeeten*, behoeft weinig betoog. Boven *p.* 59. van *Advyskopy vers.* 153. zeggen Hun Wel Ed. „ Dat „ de Handeling van den 20. December declareerde: dat de Appellant tot de prestatie van den „ eed was ONGEHOUDEN"; hier ter plaatze behelsde die zelfde Handeling van dien *zelfden* 20. December „ eene *Notoire Confessie* Iudicieel, dat de „ Appellant, tot de prestatie van dien zelfden eed, „ was GEHOUDEN". Gelyk hiervan reeds boven *art.* 77. *en* 78. spraken. Is dit niet *Zig zelven vergeeten*, contraria enim simul esse non possunt? Dan de Heeren verkiezen, schynt wel, de *Zaken* te schikken naar dat het convenieert. Onderwylen zegt een ander Brocardium Juris, *Contraria allegans non est audiendus.*

CXLII. En dit is ten minsten overzeker, dat, uit zulke tegenstrydige Adsertien, althans geene Consequentie kan worden opgemaakt: en dus hangt de Conclusie, die Hun Wel Ed. hier trekken, alleen af van de dubbelde opinie van de Heeren. Volgt men die van *p.* 59. dan is het Vonnis tegengesproken: maar volgt men deeze van *p.* 95. dan is het zelfde Vonnis geratihabeerd. Hoedanige tegenstrydigheden onbeantwoordenswaardig zyn: bevelende het oordeel daarover aan de Hooge Voorzienigheid Uwer Ed. Mogenden.

CXLIII.

ZWOLLE. *Griven van appel voor den Adv.* J. W. Knoop *tegen den Adv. Fiscael* Fabius.

CXLIII. 18. Dat het tegen de Analogie van eene goede Decisie strydt, op verkeerde Hypothesen te redeneeren, en op eigen bedagte gronden, die in het onderhavig geval niet liggen, iemand te condemneeren, zal wel ligt niemand tegenspreeken. Dan evenswel bedienen de Heeren Adviseurs zig van deezen trek *p.* 97. *versic.* 240. *Ja het is met &c. tot* 99. Waarmede wy ons egter hier niet behoeven op te houden, als zynde daarvan genoeg gezeid *art.* 44. 45.

CXLIV. 19. Ten laatsten adfereeren Zy Heeren *p.* 99. *vers.* 243. *waarom het al mede &c. tot p.* 101. „ Dat 'er geene Reservatie van het Appel by dit „ gemelde Reces van den 20. December zoude ge- „ schied zyn, als actui contraria: en dat ook eene „ zulke reservatie niet zoude konnen baaten". Waarby we voegen, 't gene gezeid wordt *p.* 96. *versic.* 236. *Deeze handeling &c.*, zullende dienen. „ Om een Consensum accommodatum te eliciee- „ ren". Vermids op beide Positien het zelfde antwoord kan gelden, dat de Heeren hier, gelyk meer elders, raisonneeren buiten de egte Schesis van zaaken. Waardoor Hun Wel Ed. de redeneeringen zomtyds adplausibel maaken in den eersten opslag. En zo ook hier.

CXLV. Dan zo U Ed. Mogenden gelieven te considereeren, het gene meermaalen gezeid is: dat by dat Reces de Appellant den voorslag van Interpretatie der woorden alleen deedt, om ten einde te koomen, zo het mogelyk zy. Maar, dat Hy teffens in dat zelfde Instrument *haut à la main* declareerde, anders *den eed niet te willen doen*; zal het U Ed. Mog. terstond allerduidelykst blyken, dat het hier ver van een Consensus accommodatus af is. En dat van eene Reservatie van 't Appel, dat hem, *ten aanzien van den tyd*, altbans op den 20. December, nog vier dagen binnen het Decendium van het eerste Decreet, door de Wet zelve, en *ten aanzien van den Actus*, uit kragt van zyne onbewimpelde Wils-verklaaring, veilig bleef, te onregte gewaagd wordt.

CXLVI.

Zwolle. Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

CXLVI. 3. Nu moestenwe tot het *derde* de deezer overgaan. Waarby nog wel verscheiden Aanmerkingen wilden opgeeven: maar zien, da tyd en plaats ontglipt zyn. En daarom alleen me een woord.

CXLVII. A. Dat de Heeren Reftn. de Analogie der Wet *van* 1692. *art.* 10. misduiden. Want, wie is hier de Man, *die eene incidentaale Procedure*, *tot ophouding van zaaken*, *gefabriceerd heeft?* Zeker de Requirant van Inappellabiliteit. Ware deeze op zyne zaak gerust, Zyn Wel Ed. hadt het Appel zynen koers gelaaten, en dit Incident niet gemoveerd (*).

CXLVIII. B. Dat boven *art.* 12. niet te vergeefsch zeiden, *meer dan mogelyke kosten*. Wat de *toegelegde twee guldens* 's daags, voor de Heeren Adsessores, zyn, zo veel wy weeten, nergens geprefigeerd: ook zyn deeze Jura nog nimmer in eenige zaak door het Hoogadelyk Geregt den Appellant ingebragt. Ieder Geregt moet zyne Keurnooten (†) hebben, en, voor het houden van Ge-

(*) Gelyk reeds gezeid hebben by *Straf van Intendit Art.* 69. 70.

(†) By nadere herleezing ziet de Appellant, dat eene haastende pen zig hier wat algemeen heeft uitgedrukt. En dat men dit zou konnen opvatten, als of de meening ware, dat de Heeren Drosten *altoos* in Hunne Hoogadel. Geregten twee Keurnooten noodig hadden: daar het tegendeel reeds by den Heer *Nessink* p. 19. is aangetekend. Dog de Appellant wil hier zeggen. „ Dat ieder Gerecht, „ de Nedergeregten *altoos*, en de Drosten-Geregten, „ *wanneer de omstandigheden van zaaken zulks vereren*, Hunne Keurnooten *voor Hunne rekening* moeten „ adsumeeren." Zo wordt *Art.* 1. *van het Reglem.* van 1719. gezeid: „ Dat de Respective Drosten één of twee „ Geadmitteerde Regtsgeleerden, als Adsessores of Keurnooten *zullen* hebben te adsumeeren." En men behoeft geen Esprit Createur te zyn, om te bevroeden, dat en Party en Adviseurs geene Wet, geene Usantie, geene Advyzen van het tegendeel, voor zig hebben weeten te berde te brengen.

Geregt, zyn de twaalf of agtien stuivers relative bepaald by *Landr. I.* 22, *6. p.* 61. Vallen 'er aparte Decreeten of Advyzen van Regtsgepromoveerden, deezen worden afzonderlyk goedgedaan.

ZWOLLE. *Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.*

CXLIX. C. Dat de Heeren Adviseurs boven dit alles, door Hun wederregtelyk Vonnis, den Ondergetekenden den weg hebben afgesneeden, ter bekoominge van Zyn Regt tegen de voorige bezwaarende Sententie. Waardoor hy buiten Staat zoude zyn, Uwer Ed. Mogenden Hoogere Vierschaar, waar toe niet dan

Per varios casus, per tot discrimina rerum
Tendimus,

te genaaken: en verliezen moeten Saluberrimum illud Appellationis remedium, & speciem defensionis, quæ nemini denegari debet. Unde est, quod in dubio judicandum sit, Appellationem non esse desertam: *Quia Utrique parti consulitur, & ius alicujus non læditur.* Gelyk by *Straf* reeds aanhaalden: waar men kan byvoegen denzelfden *Gail Observ. I*, 152. Zo als ook hier in, dat, *in allen gevalle by het Admitteeren van Appel geene van beide partyen benadeeld wordt*, de Adviseurs by Zig zelven mede eene Reden voor de Decisie vonden, om het Appel *niet verwerkt te verklaaren*, in Cas, daar by Grieven een nieuw Document was bygedaan, by Sententie, gepronuncieerd voor het Hoogad. Hoogschouten Geregt van Hasselt, in dato den 1 Juny 1773. Reff. de Griffier P. Putman en den Ondergetekenden.

CL. Dog moeten eindigen. Waarom, na nogmaals Uwer Ed. Mogenden hooge aandagt op deeze *twee Hoofdpunten in onze zaak* geimploreerd te hebben:

Eerst: „ Dat de Appellant geappelleerd heeft „ van het Decreet van den 14. December, *zo* „ *als dat Decreet, door het volgend Decreet van den* „ *27sten dito, zyn beslag gekreegen heeft*, dus *van* „ *beiden Samengepaard*, op den *negenden* dag na

„ Pro-

ZWOLLE.

Grieven van appel voor den Adv. J. W. Knoop tegen den Adv. Fiscael Fabius.

„ Pronunciatie des laatsten, en dus binnen he
„ Decendium. Welk Decendium voor den Ap
„ pellant niet begon te loopen voor den dag va
„ Pronunciatie van dit laatste Decreet. Om da
„ Hem de twyffelagtige Intentie des Regters, nc
„ pens den zin van de geprefigeerde woorden
„ *voor dien dag* onbekend was: en Hy dus ni
„ kon weeten, of deeze Intentie voor, of tegen
„ Hem zou bevonden worden. *Welke weetensch*
„ nogtans, boven, by Regten betoogd is, e
„ *vast vereischte* te zyn, om de Fatalia Appella
„ tionis te doen beginnen".

Ten tweeden, „ Dat eene equitabele, regtelyke,
„ den gezonden verstande evenredige overwe-
„ ging van de zaak in haaren Samenhang, alle
„ baarblykelykst aantoont, dat de Procurator S
„ D. Smook by het Pronuncieeren des eersten
„ Decreets niets gedaan heeft, 't welk eenigen
„ schyn van Renunciatie aan het Regt van Appe
„ oplevert".

Waarom U Ed. Mog. de allenthalvige weder regtelykheid des onderhavigen bezwarenden Vonnis betoogd, en van Grieven gediend houdende, eerbiedig Supplicceeren en Concludeeren: Dat U Ed. Mog. by derzelver Hoogste Uitspraak gelieven te verstaan:

Dat de Appellabiliteit in Cas Subject hadde behooren te worden geadmitteerd:

Dat gevolglyk by Sententie dezelve wederregtelyk zy gerejecteerd:

Dat dus hier kwalyk geweezen en wel geappelleerd zy.

Met verder verzoek, U Ed. Mog. gelieven termynen te stellen tot het dienen van Grieven ten Principaale, en van Straf, si velit.

En met nadrukkelyken eisch van kosten, zo der eerste, als tweede Instantie.

Ofte, wordt geconcludeerd, zo als omni meliori modo hadt konnen en behooren te geschieden. Cum imploratione.

Het

Het was op den 13 van Bloeimaend 1774 dat ZWOL-
voor Jr. Baron *van Coeverden* tot den Doorn, in LE.
plaetse van den Landdrost, en de Rechtsgeleerden *W. R. J. Lipperus* en *W. de Lille*, als Assessores, het volgend Reces van wegen den Advocaet Fiscael *Fabius*, is ingediend:

Erscheenen Dr. A. N. Fabius en Procureur Tobias, *Reces*
in hunne bekende qualiteit, exhibeerende Straf- *van den*
fe op en tegen de Grieven van Appel door Dr. J. *Fiscael*
W. Knoop, den 15 April 1774 geëxhibeerd: ver- Fabius.
zoekende, dat 'er een termyn van sluiten moge worden gesteld, conform het Landrecht 1. *D. t.* 19. *Art.* 18. onder protest van kosten.

Hier op volgde dusdanig decreet: „ De Termyn van sluiten wordt gesteld op den 30 May „ 1774. des morgens om elf uuren ten huize van „ den Heer Landdrost van Yssilmuiden, binnen „ Zwol. Zullende by Insinuatie van Extract de- „ zes hiervan kennis moeten gegeeven worden „ aan den Appellant."

De straffe dan voor den Advocaet Fiscael van Zalland Mr. *A. N. Fabius*, geappelleerde, tegen den Advocaet *J. W. Knoop*, appellant, ten bestemde termyne ingediend, luidde woordelyk aldus:

EDELE MOG. HEEREN!

Myne Heeren, Stadhouder, Ridderschap en Steden.

Art. I.

Billik moet by Uw Ed Mog. en elk onzydige aanstonds, en voor en aleer de meriten van dit appel in betragting komen, de vraag vallen.

II. Hoe deeze zaak by appel tot de Hooge Vierschaar van Uw Ed. Mog. heeft kunnen en mogen gebragt worden?

III.

ZWOLLE.

Straffe van den Adv. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, *appellant.*

III. Daar een iegelyk weet dat de principale Condemnatie, die de Appellant soude hebben ondergaan, als hy in het gewysde had willen berusten, (gelyk hy, als de besadigtheid maar eenigermaten de wagt over de hartstogten hadt gehouden, sekerlyk konde en moeste gedaan hebben) van zoo een geringe importantie is, dat het waarlyk sig schaamt om daar over een beroep van 's Lands klaringe te vragen, en de Hooge deliberatien van Uw Edele Mogende dieswegens besig te houden.

IV. 't Is dog geen andere Condemnatie als dat de Heer Appellant verstooken wierd van het Regt van de Jagt van den 27 Dec. 1773. tot het eynde van het Jaar, dus een gemis deser Liefhebbery van slegts vier ofte vyf dagen.

V. Dit is alles wat 'er gebeurd is, en waar om hy sig als Appellant gesteld heeft,

VI. Hier uyt ontstaat het eerste Appel, en daar uyt koomt weder voort de Procedure van de appellabiliteit, en nu de appellations Proceduure over het selve subject.

VII. Ja bereikt de Appellant zyn oogwit, en komt hy in deesen te triumpheeren, zoo sullen wy nog eens in Cas d'appel deeze saak voor Uw Edele Mogende moeten ventileren.

VIII. Had de Appellant by dit gewysde nu al eenig bezwaar geleden, en was het in der daad waar dat hy daar by boven Regten gegraveert was gewerden,

IX. Een iegelyk sal ons moeten toestemmen, dat de Appellant, als hem geen meerder leet geschiede, sig voor dat alarm, om de Hooge magten daar over te laten by een roepen, en wydloopige appellations processen te voeren, wel had mogen wagten.

X. Immers had zyn Edele gelieven te volgen de heilsaame lesse van de luister syner Eeuw en het cieraad der Overysselse Ridderschap, we noemen de Geleerde Drossaart van IJsselmuyden Rabo Herman Scheele tot Venebrugge, in syn doorwrogt Tractaat de Jure imperii pagina mihi 148.

XI.

XI. Hy had kunnen en moeten weeten, ferendum :ſſe etiam non nihil injuriæ, ut aliquis litium & :ontroverſiarum ſit finis. ZWOLLE.

XII. We erkennen wel, dat het voor des Lands ngeſetenen geen gering voorregt is, om, wanneer y by een Vonnis ter eerſter inſtantie gegraveert ;yn, ſig by wege van Appel aan Uw Edele Mo- ;ende te mogen beſwaaren. *Straffe van den Advoc. Fiſcael* Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

XIII. Maar niemand moet dit privilegie mis- ›ruyken, om over bagatelles, en ſonder beſwaar ’an merkelyk gewigt de Edelen en de Hooge Re- ;enten der Provincie te doen opkomen, en der- ’elver Hooge deliberatien daar mede te moeten ›ccuperen.

XIV. Een Romeinſche Prætor, die ſlegts een Amptenaar was, en dus geen gelykenis, had na !e magt en aanſien van Uw Edele Mogende wiſt le ſodanige wel af te wyſen, waarom het nog he- len daags, als een gemeen brocardicum bekent is, on curat minima prætor.

XV. En het is de expreſſe en energicque wille an Hun Edele Mogende Ridderſchap en Steden e Hooge Wetgeveren dezer Provincie, dat de leliberatien by de gemeene Lands klaringe niet an- lers ſullen gehouden worden, als over weſentlyke ;ravamina, en Procedures van merkelyke impor- antie.

XVI. Waarom ten Land-Regte 1. *Deel tit.* 19. *Art.* 5. ’t Appel in zaaken van poſſeſſie, en Art. ›. van Interlocutien, hebbende geen kragt van de- initive Sententie, word afgeſneden.

XVII. Want ſchoon men door Poſſeſſoire ge- ›ysdens, en alſulke interlocutien wel een merke- yke præjudicie kan lyden.

XVIII. Soo hebben de Hooge Statuenten die gra- ’amina niet gewigtig genoeg geoordeelt, om daar ›ver het Hooge Appellations Gericht van Ridder- chap en Steden in klaringe te ſpannen.

XIX. Daar men van poſſeſſoire Procedures dik- ›yls, hoewel niet ſonder groote moeite en koſ- en, redres kon erlangen ten petitoiren, en over

ZWOL-LE.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

het Incidentele, by de Procedure ten principale.

XX. Ja ten klaaren blyke, dat Haar Edele Mogende over geringe materien geen Appel aan 's Lands klaringe willen gedoogen, moet absoluit verstrekken dat ten Land Regten 1. *Deel tit.* 19. *Art.* het Appel word afgesneden in saken geen honder goudguldens van 28 stuivers het stuk, in geld o waardye bedragende,

XXI. En dat by vervolg van tyd die prohibiti nog geëxtendeert is tot Procedures, waar in d zaak waar over gepleit wordt, geen twee honder goudguldens waardig is.

XXII. Menschen van gering vermogen kunnen by gewysdens, onder die somme wel meerder gedrukt worden, als die meerder middelen bezitten, met vonnissen over groote Capitalen roulerende;

XXIII. Maar het is Haar Edele Mogende wel meininge geweest, dat 's Lands klaringe, als gesegt is, niet sou geoccupeert zyn met saken van gering belang,

XXIV. En dat niet sonder reden, daar het geringe moeite en kosten voor de Provincie en Leden van Staat inheeft, klaringe te houden,

XXV. Wordende in andere Provincien, die expressen Geregtshoven zyn, het Regt van Appel ook tot een sekere somme bepaald, als te sien by Leeuwen *Cens. for. P.* 2. *Lib.* 1. *Cap.* 32. *num.* 1 *en uyt de Ordonn. van Appellen in Veluwe Schepf. ad Ref. Velav. Cap.* 33. *Art* 10.

XXVI. Terwyl de Groote Leyser in ... *ff. vol.* 10. *specim* 655. *medit.* 1. *seqq.* ... dig betoogd, dat het Regt van Appel door de Hooge Overigheid met regt besnoeyt en binnen sekere palen gesteld worden.

XXVII. Quia nihil quidem est hoc remedio salubrius, sed & nihil pestilentius & quo magis homines abutuntur,

XXVIII. Add. *S. Scaccias de appellat: quest. Limit* 48. *num.* 22. daar hy leert, dat de facult om te appelleren door de Souverain met regt sekere saaken benomen word.

XX

XXIX. Is het dan nu soo, dat de Appellant, al had hy wesentlyk in dit geringe poinct eenige præjudicie geleden, sig van het middel van Appel niet had moeten bedienen.

XXX. Hoe veel te meer moeten Uw Ed. Mogende dan niet billik geindigneert zyn over de tomeloose pleitsugt van de Appellant, als hy sonder eenige de allerminste redenen van beswaar over deeze loutere bagatelle, appel op appel stapelt, en Proces uyt Proces trekt.

XXXI. Het ontbrak ons niet aan wettige redenen, om de Appellabiliteit in desen weder te betwisten.

XXXII. We hadden, die sustenue willende voeren, voor ons een seer ampel decisoir Gewysde in den Jaare 1771. voor het Hoogadelyke Landdrosten Gerichte van Twenthe uytgesproken, in saken de Hoog Wel-Geb. Gestr. Heer van Coeverden tot Wegdam T. Jan ten Kinkeler, copers de Hooge Ridderlyke Malthefer Ordens Commanderye van Steinfort.

ZWOLLE. *Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.*

XXXIII. Alwaar op advys der Advocaten J. Kuper en D. Berg verstaan is, dat een Decreet of Sententie, waar by een gewysde inappellabel verklaard word, geen appel of provocatie in deese onse Provincie subject sy.

XXXIV. 1mo. Om dat Hun Edele Mogende Onse Hooge Wetgeveren alleen het Appel permitteren omtrent sententien *in prima instantia* gevallen *Land-Regt Part. I. Tit.* 19. *Art.* 1. *en* 4.

XXXV. En het verschil over de appellabiliteit notoir voorvalt *in secunda instantia*, die met het interponeren van het Appel begint, en by de Regts Doctoren de *tweede* of *secunda* instantia genoemt wordt, vid. Martini in Comment. for tit. 10. §. 2. num. 1.

XXXVI. 2do Om dat niet alleen by ons *Land-Regt alleg. tit.* 19. *Art.* 13. de Judicature over de appellabiliteit van een vonnis expres gedefereert word aan de Neder-Gerichten, kunnende men door de woorden *tot erkentenis des Gerichts* in die

Iii 2 Ar-

ZWOL-LE.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

Artikel voorkomende, onmogelyk iets anders verstaan, als de Judicature der Neder-Gerigten, en dus geensints de Judicature van Uw Edele Mogende, Stadhouder, Ridderschap en Steden, in klaringe, welk Hoog Collegie nergens de simpele naam *van Gerigte* draagt.

XXXVII. Maar ook en by de Opged. 13. *Art. Landr. en by het Reglement van* 1719. *Art.* 27. een expresse form en methodus procedendi word voorgeschreven omtrent de verschillen over de Appellabiliteit, hoe die tot den uyteynde toe sullen geventileert ende behandelt worden, sonder iets van appel over dat appellations Decreet, of wel van appel van dat appel te gewagen, en dus Hun Edele Mogende moeten geoordeelt worden dit geomitteert te hebben, als van selve komende cesseeren.

XXXVIII. 3tio. Om dat de principale saak inappellabel synde, onmogelyk de Incidenten daar in voorkomende appel kunnen subject zyn, quia eadem esse solet natura quæstionis incidentis, atque emergentis in causa principali, quæ est ipsius causæ principalis. Cum ergo in causa principali, atque a definitiva appellari non liceat, non etiam ab incidentibus. *Menoch de adip. poss. num.* 825. *ibi. Benderus de Revisione Concl.* 38. *num.* 36.

XXXIX. Al het welk op het cas subject heel wel syn applicatie sou vinden.

XL. Lopende omtrent de beyde eerstgemelde argumenten een ieder in het oog, dat dezelve in het generaal op alle vonnissen over appellabiliteit toepasselyk zyn.

XLI. En refererende men sig met relatie van het laatstgemelde tot desersydse straffe over de Appellabiliteit, waar by uitvoerig bewesen is, dat de principaale saak in desen aan geen appel bloot staat, om verscheydene Redenen als daar syn, dat wy verseren in een Jagtsaak, die extraordinair en de plano behandelt is en behandelt heeft moeten worden, en dat het subject der decisie is een geringe bagatelle, en die de waardye der saken, die Or-

ſe Lands wetten appellabel ſtellen, op verre na niet behalen kan, en andere meerder, die we tot vermydinge van redites alhier niet ſullen repeteren, of by deſe Schrifture weder extenderen.

XLII. By welke redenen, voor de inappellabiliteit militerende we ſouden kunnen voegen,

XLIII. 4to Dat het Vonnis a qua onder anderen en wel voornamentlyk het appel deſert ſteld, om dat de fatalia, of wel de dagen tot de faculteit van appelleren bepaalt, niet geobſerveert zyn.

XLIV. In welke gevallen het Landrecht I. *Deel tit.* 19. *Art.* 17. uytdrukkelyk deſe poenaliteit ſtatueert, *dat als dan 't appel ſal weſen deſert*, *ende als of het ſelve niet was geinterponeert.*

XLV. Want houd men het Appel als niet geïnterponeert; ſoo kan 'er geen tweede appel of eenig ander gevolg van dien, daar 't Landregt ook geen faculteit toe verleent, plaats vinden.

ZWOLLE.
Straffe van den Advoc. Fiſcael Fabius, *geappelleerde*, *tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

XLVI. Dan, we hebben niet tegenſtaande dit alles verkoſen, over de voortgang van het Appel de novo geen conteſt te maken.

XLVII. Nadien eensdeels de Parthy daar door maar op nieuws ſtoffe ſou gegeven worden, om te ſwetſen, dat men het oordeel van Uw Edele Mogende ſchroomde, en aan de deugd der ſaak wantrouwen had, gelyk de Appellant by ſyne ſtraffe over de appellabiliteit, ons meer dan eens, en nu ook wederom by de Grieven gantſch onverdient, komt toe te duwen.

XLVIII. Want ſchoon een ieder, die de ſaken in ſyn regt licht beſchouwd, deeſe en dergelyke ventiſes voor een ydel en kinderagtig geſnork moet houden.

XLIX. Daar niemand met regt eenige nadelige illatien kan of vermag te maken, tegen ſoo een, die ſyn regt gebruykt, en de weg inſlaat, die 's Lands wetten billyken, gelyk hier, daar een ieder het appel willende betwiſten, by het Land-Regt en het Reglement vryheid gegeven word, om daar tegens op te komen en te procede-

 ren,

ZWOL-LE. ren, in dier voegen, als door Ons geschied is.

L. Soo vind men dog dat dergelyke imputat doorgaans hier of daar voet vinden.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.

LI. En we hadden geen reden altoos, om P thye de occasie te betwisten, om al wat hy t onsen nadeele mogt weeten voor Uw Edele M gende uyt te boesemen, als wy onse tegenseg ge daar op maar hadden.

LI. Daar 'er in het gantsch beloop deser P ceduire niets gebeurd is, of de gantsche reld mag het sien en onderzoeken, en de App lant ons niets kan te laste leggen, dat we ni driedubbeld op zyn hoofd kunnen doen nederk men.

LII. En andersdeels willen we dit appel m den ruymen teugel vieren, om eens een ey van procederen met hem over dit gering ond werp te bekomen,

LIII. Daar we sien en ondervinden, dat de ple sugtige Appellant niets onbeproeft laat, en d halven, als hy weder een nadeelig vonnis van h Hoog Adelyk Gerichte bequam, andere middel en uytweegen soeken soude, het sy met een a dres aan Ridderschap en Steden, of een andre re medie, waar door wy in de necessiteit gebrag wierden van te berigten, en dus onze goede u ren in plaats van te besteden tot wesentlyke affai res met dese quisquilien te verspillen,

LIV. Zynde ook in allen gevallen door het ver volg van dit appel Uw Edele Mogende de facul teit niet benomen, om dit subjecte geding ten inappellabel te verklaaren, en op die grond 't ap pel te rejecteren.

LV. Gelyk meermaalen door deese Hooge Vier schaar, schoon het appel by Grieven en straft was voldongen, geschied is: onder anderen by de Sententien in klaringen van den 8sten Novembe 1678. in saken de Heer Joost Christoffer van Be verveurde Appellant, contra de Heer Willem Hen drik Scheel toe de Welburgh, geappelleerde; e

n saken van Joan Lemker Dr. als Volmagtiger an Boldewyn van Dompseler, Oom en Momber an de kinderen van de Scholtus Willem Jacob an Dompseler, contra de Heer Reint Sloet toe en Plattenberg.

ZWOLLE. *Straffe van den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

LVI. Onvermindert dan dit ons gededuceerde, aan we over ter bejeging der grieven van apel.

LVII. Waar in we ons met grond souden kunen excuseeren, om iets van de merites der Prinipaale saak te seggen, om dat de Appellant sulx cco pede transilieert.

LVIII. Dan we kunnen niet voor by met een voord Uw Edele Mogende onder het oog te brenen.

LIX. Dat men van wegens de Hoogheid niet an seer schoorvoetende tot de actie ten princiaalen tegen de Appellant geëntameert, is overegaan.

LX. Want schoon de Appellant was de aanleger van het geheele werk: hebbende kunnen goedinden niet slegts de Heer Reint Wolter Sloet, ver het gaan met een Snaphaan en hond op Entogels in het opene veld met woorden te attacueeren, maar ook dien Heer by syn Hoog Wel Geboren Gestrenge de Heer Landdrost van Saland aan te klagen, eischende, sekerlyk uyt onunde van 's Lands Placcaten, of al te groote rift, sonder de Wet naauwkeurig in te sien, een erde van de boete ten profyte der Armen van Olst, daar 'er by het Jacht-Placcaat op deeze vertreedinge niet eens een boete omtrent beregigde tot de Jagt gestatueert was.

LXI. Zoo heeft de geappelleerde na alvoorens le Heer Land-Drost en Verwalter Land-Drost ier over te hebben onderhouden, nog wel de eufschheid willen gebruyken van de Appellant y een vriendelyke Missive te kennen te geven, lat het gaan op Entvogels, of schieten derselve n de beslooten Jagttyd nergens verboden vond,

ZWOLLE. *Straffe van den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

en dat de Heer Land-Droft en Verwalter La Droft fig niet konden erinneren, dat iemand gegeeven hadden de Appellant in deefen daar o te calangeeren, met verfoek van nadere Informa omtrend het een en ander, te weeten het belet de Appellant fou weefen aangedaan in het sch ten van Entvogels, en nopens de wet die de Exercitie zou verbieden, of uyt wiens hoo op deefe aanklagte zou kunnen geprocedeerd w den.

LXII. Dan by refcriptie wierd de Geappelle de te gemoet gevoerd, dat hy in fyne quali moeft weeten, wanneer en welke actien uyt h Reglement gebooren wierden, dat de Appel niets naders geliefde te declareeren over het paffen ten fynen reguarde wegens het schie van Entvogels, en dat alnog infteerde op het d de der boete, of quafi een Declaratoir dat hem Appellant het fchieten van Entvogels gep mitteert wierd.

LXIII. Soo dat zyn Edele fig niet vergenoe hieldt met het fchryven van de Appellant in qu liteit als Advocaat Fiskaal van Salland, maar het derde der boete of een formeel Declaratoir dat dan fekerlyk de Heer Landdroft fchriftelyk fo moeten geven, begeerde.

LXIV. Schoon hem niet onbekend zyn kon, dat de Heer Land-Droft van Salland gansch on voorfigtig fou handelen, als fulken Declarator af gaf, 't fy deefe foogenaamde exercitie gepe mitteert was dan niet.

LXV. Wyl fyn Hoog Wel Geboren Gestre ge fig daar door fou opwerpen als Interpretes der Wetten van den Souverain, waar toe hy nooit gequalificeert was.

LXVI. En foo Hun Edele Mogende Ridder fchap en Steden eens, fchoon onvermoedelyk, het contrair mogten begrypen, dat namentlyk deefe exercitie ongeoorlooft zyn zou, als dan de Heer Land-Droft door foodanig Declaratoir het fen

'eer zou pecceeren tegen den 7 Artikel van het Reglement op de Jagt, den 11 April 1748 gere noveert. ZWOLLE.

LXVII. Behalven dat niemand sal kunnen doceeren, dat de Heer Land-Drost na Rechte verpligt was in deese of dergelyke saaken Declaratoir te moeten geven, en dus door de Appellant in deesen iets gevergt wierd, waar toe hy geen Regt had om te eisschen. *Straffe van den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

LXVIII. Terwyl zyn Hoog Wel-Geboren Gestrenge sig daar en boven hier door, inval de een of ander over soortgelyke saaken een Jagt actie wilde entameeren, de Richterlyke qualiteit sou onwaardig maaken.

LXIX. En dat alles sonder daar toe eenige redenen te hebben, terwyl aan de Heer Knoop nogte ook iemand anders een stroo in de weg gelegt had.

LXX. Hebbende 'er ook geen belang ter wereld by, wat in deesen ook begrepen wierd Regtens te zyn.

LXXI. Dus was 'er geen andere weg voor de Geappelleerde *qqa.* over, als beide de Heer Reint Wolter Sloet, als door de Appellant in deesen aangeklaagt, en de Appellant, als weder door dien Heer beschuldigt, beyde te actioneeren niet tot een boete, waar toe het erroneuse begrip van de Appellant inclineerde, maar tot verstek van de Jacht voor 't loopende Jaar, conform de 8ste *Artikel* van het opgemelde Jacht-Reglement.

LXXII. Wanneer de Heer Reint Wolter Sloet onder adsistentie van deszelfs Vrouw Moeder datelyk sig de vrywillige Condemnatie heeft onderworpen, en dus het gantsche Jagtsaisoen van 1773. dit vermaak heeft moeten missen,

LXXIII. Het welk een Heer van agtien Jaaren, gelyk syn Hoog Wel-Geb. bereikt, al vry poenibel viel.

LXXIV. Dog waar op de Appellant, door sig in oppositie te stellen en een allersagtste behan-

ZWOL-LE. deling in het procedeeren te ondergaan, soo lang die Condemnatie heeft weeten te ontduiken, dat hy, wanneer sig het Condemnatoir Vonnis had onderworpen, slegts een dag vier of vyf deese exercitie had moeten missen.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *Appellant.*

LXXV. Hebbende de Appellant sig over het gevallen Vonnis althans niet te beklagen, daar in navolginge van syne sustenue verstaan is, dat men van den 1sten Maart, tot den 1sten September met Jagthonden wel de wegen en voetpaden mag overgaan, maar veel eer de Geappelleerde redenen van doleance heeft, die conform het Placcaat dicto Articulo 8. meind te moeten stel'len, dat niemand in de voorschreeven tyd met Jagthonden in het veld mag komen, sonder onderscheid of 'er Wegen of Paden, (die men overal in de heyde en het veld vind) gebruykt worden dan niet.

LXXVI. Soo dat aan allen syden doorstraalt, dat het enkel pleytsugt is, die de Appellant in deesen besielt, en dat al het Condemnatoir, het welk de Appellant moet ondergaan, sig selven heeft op den hals gehaalt: incidit enim in foveam, quam fecit,

LXXVII. Dan Uw Edele Mogende sullen billyk desidereeren, dat we overgaan tot het eigentlyke poinct alhier in quæstie.

LXXVIII. Daar in bestaande, of de Parthy door het gewysde, den 26ste Maart gepronuntieerd, waar by het Appel, op den 5 January te vooren geinterponeert, is gerejecteert, beswaart sy dan niet.

LXXVIII. Men hadt deesersyds, namentlyk, dat voorig Appel betwist, en gesustineert, dat het gewysde, waar tegen het selve was ingerigt, inappellabel moest geoordeelt worden immers ten tyde van het geinterponeerde Appel,

LXXIX. Wanneer daar toe vyf bysondere fundamenten van Regte waaren aangevoerd, die ...

traffe over de Appellabiliteit uytvoerig zyn gede- ZWOL-
ailleert.

LXXX. De Heeren Referenten, die daar over LE.
et Vonnis hebben opgemaakt, bevindende, dat *Straffe*
aar onder twee waaren, die een ieder voor ten *van den*
yterften Liquide en alle Contradictie ontwasschen *Advoc.*
ouden moest, hebben geoordeelt, die twee tot *Fiscael*
en grond van decisie te kunnen en moeten leg- Fabius,
en.

LXXXI. Gelyk daar op dan ook de Sententie *geappel-*
eslaegen, en voor de inappellabiliteit is gejugeert *leerde,*
eworden. *tegen de*

LXXXII. Sonder de overige drie aan te raken, *Grieven*
fte sig daar over te elargeren, terwyl die overige *van den*
edenen betrekking hadden op de Appellabiliteit *Advoc.*
an het Vonnis selven, en deese twee ten betoge Knoop,
rekten, dat hoe het daar mede ook syn mogt, 't *appel-*
egt van Appel voor verwerkt moet gehouden *lant.*
orden.

LXXXIII. Zynde zekerlyk onnodig de Appel-
biliteit van een Vonnis te indageren, als 'er be-
onden wordt dat door het eygen versuim en daa-
en van den Appellant dit remedie is verwaar-
oost.

LXXXIV. Dog dit neemt niet weg, dat Uw
dele Mogende drie Redenen alnog by Hun Hoog
onnis in betragting mogen nemen.

LXXXV. Waarom we deselve, soo als die by
esersyds Straffe over de Appellabiliteit zyn gede-
illeert alnogh inhæreren.

LXXXVI. Moetende Uw Edele Mogende daar
ntrent dit eenvoudig doen remarqueren.

LXXXVII. Dat het gededuceerde by desersyds
raffe ab. Art. 48. tot 71. over de inappellabili-
it van Jagtsaken nergens by Party is gerefuteert,
dat 't geen dien aangaande by Partyes Straffe
er de Appellabiliteit ab Art. 9 tot 12. word ge-
useld, grondig gerefuteert is by Opgem. Onse
raffe ab. Art. 173. tot 184.

LXXXVIII. Dat 't geen we over het tweede

on-

ZWOLLE. *Straffe van den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

onbesliste Poinct, de geringheid der saak en d inappellabiliteit, daar uyt profluerende, betoog hebben, ab. Art. 89. tot 103. nergens oplossing bekomen heeft.

LXXXIX. En dat omtrent het derde, namen lyk het aanbieden der Eed, wel op een bise, e allerinhonnetste wys geremarqueert is, dat dese aa bieding van Eed een onware stelling van ons s soude.

XC. Dog dat intusschen by de 50ste Articul 't Duplycq ten Principaalen klaar te sien is, d hy sig op dien Eed heeft beroepen, en desel tot een fundament van syne defensie heeft g stelt.

XCI. Als nu iemand sig in Judicio, ter syner de fensie, fundeert op een Eed, die hy selve doe kan, is dat niet in effecte een aanbieding om d Eed te doen?

XCII. Want waar toe dient sodanig een pos anders? als om de Rigter aan de hand te geven dat hy dien Eed aan soo een kan opleggen.

XCIII. Wat onderscheid is 'er dog, als men met geen woorden siftery ophoud, of iemand tot een Eed vaardig verklaard, of deselve by O ferte aanbied.

XCIV. Maar laat Ons eens sien, wat 'er is van de twee fundamenten, waar op 't gedecideerde, over welkers wettigheid of onwettigheid we thans contentieus zyn, gebouwd word!

XCV. *Het eerste* daar van is, dat de Appellant de tyd tot 't appel bepaalt heeft laten verlopen,

XCVI. *En het tweede*, dat door het gehandelde van denselven na het gevallen Vonnis 't regt van appelleren was verwerkt.

XCVII. Het eerste is daar uyt ontleent dat hy sig op den 5. January 1774. appellant gestelt heeft van het gewysde op den Veertienden December 1773. gepronuntieert, dus na dat de tien dagen tot het appel, by Landregte 1. *d.* 19. *tit. art.* 4 bepaald, meer als tweemaal verlopen waren.

XCVIII

XCVIII. Wanneer het Land Regt wil dicto ti- Zwolle.
lo 19. *Art.* 17. *dat het appel sal wesen desert, en*
als of het selve niet was geinterponeert.

XCIX. We sullen Ons by dit eerste Poinct wat Straffe
oeten besig houden, om dat de Appellant by van den
ne Grieven daar over vry breedspraakig heeft uit- Advoc.
weid. Fiscael

C. En waarlyk niet sonder reden, want om een Fabius,
nvoudige en allernaakste waarheid nevens een geappel-
erduydelykste Landswet door Sophistische re- leerde,
kavelingen te ontduyken, dat vereyscht al vry tegen de
at omslag. Grieven

CI. Soo verre wy het geredeneerde van de Ap- van den
llant hebben kunnen bevatten, ontkent hy in Advoc.
eerste plaats, dat het appel geschied soude zyn Knoop,
n de Sententie van den 14. December vervol- appel-
ns geeft hy eenige redenen van excuse op, lant.
aarom hy niet eerder geappelleert had; en ein-
lyk tast hy de Regtsdoctrine door Ons en de
eeren Adviseurs geciteert aan, als of die op het
inct in quæstie niet sou infereeren.

CII. Maar Edele Mogende Heeren, so 'er ooit
oor iemand ondernomen is, om tegens het naak-
licht der waarheid, en tegen Regt en Reden
in te druischen, soo is het seker de Appel-
nt.

CIII. De facto consteert uit de Interpositie van
appel zelve, zoo als die by reces van den 5de
nuary 1774. is ten prothocolle gebragt, dat wel
gelyk 't appel gedirigeert is, tegen het Von-
s van den 14. December 1773.

CIV. Want dit zyn de eyge woorden.

CV. „ Compareert ten elf uuren in deezen
Hoog Adelyken Land Drosten Gerigte van Zal-
land Proc. S. D. Smook bekende Volm. van
den Adv. J. W. Knoop Origineelen Gedaagden
en Appellant alhier, zeggende Salvo nobilissimi
hujus Judicii honore in de bestendigste form
van Regten te appelleeren. NB. *Van alzodanig*
nul en wederregtelyk VONNIS *van den* 14 DECEM-

„ BER

ZWOLLE.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

„ BER *des verlopen jaars* 1773. *als op den 27. De-*
„ *cember daar aan volgende alhier by nader Decr*
„ *is* GECONFIRMEERD *en zyn beslag erlangt heeft in*
„ *Zaken &c.*

CVI. Hoe kunnen 'er klaarder expressien gebruikt worden om te doen zien, dat het appe[l] geinterponeert is tegen 't Vonnis van den 14. December 1773.

CVII. Immers al practiseerden wy 'er nog zo lang op, we zouden het niet klaarder weten te drukken.

CVIII. 'Er word in 't geheel maar van een Appel en een Vonnis gesproken, en al wat 'er van gezegd word is in singulari numero.

CIX. 't Word geen *nulle* of wederregtelyke *Vonnissen* genoemt maar *nul* en wederregtel[yk] Vonnis.

CX. Had Party alleen van 't laatstgem. Vonnis van den 27ste willen appelleeren, zo moest hy 't eerste, als in rem judicatam ergaan, hebben ge[-] agnosceert, en alleen gezegt hebben, dat hy appelleerde van 't Decreet van den 27ste December.

CXI. Had hy van beyde willen, zoo moest 't gezegt zyn, dat 'er geappelleert wierd en van 't Vonnis van den 14. December en van dat van den 27. December.

CXII. En dan had de Appellant, 't geen Uw Ed. Mog. wel gelieven te noteeren, de sportulen en boete dubbelt moeten gelegt hebben, als zynde 'er dan twee Vonnissen en twee Appellanten.

CXIII. Want de Sustenue van den Appellant, als of hy in 't geheel geen sportulen of boete zo behoeven te erleggen, gelyk in de materie van Heerenbreuken ten Land Regte gestatueerd is, geld in deezen nergens na, daar geen breuke gevorderd nog geadjudiceert is geworden.

CXIV. Want een breuke of Heerenbreuke is niet anders dan een boete. NB. *in Gelde,* in 't h[...]

yn genaamt mulcta of mulcta dominica. Vid. Ki-
ian. in *Dictionario* ad vocem *breuke en boete en*
cbrass. in Comm. ad Ref. Vel. Cap. 2. *ad Rubr.*
laar hy de woorden *Heerenbreuken* in 't latyn over-
et *Mulctæ Dominicæ.*

ZWOL-LE. Straffe van den Advoc: Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.

CXV. Leerende ons de *Lex.* 131. *Dig. de Verb.*
ign. dat door 't woord mulcta ('t geen als gezegt
: zelve is met ons duits woord breuke) alleen een
eld boete betekend en verstaan word.

CXVI. Alwaar we lezen: inter multam autem
t pœnam multum interest, cum pœna generale
it nomen, omnium delictorum coërcitio: *mulcta,*
specialis peccati, *cujus animadversio hodie pecunia-*
ia est.

CXVII. 'Er staat *hodie pecuniaria*, om dat oud
yds de breuken betaald wierden in Vhee, te we-
en Offen en Schapen in plaats van geld. vid. *Re-*
uff. in comment. ad hanc legem pag. mihi 688.

CXVIII. Maar om tot ons bestek weder te kee-
en, 'er staat duidelyk: dat 'er geappelleerd word
an 't Vonnis van den 14. December 1773. wor-
ende 't zelve, si diis placet, bestempelt, met de
aam van een *nul en wederregtelyk Vonnis.*

CXIX. En alswe op de merites van Saken let-
en, zoo kan 't ook niet anders syn, of 't ap-
el moet gedirigeert zyn tegen 't Vonnis van den
4. December.

CXX. *Eensdeels* om dat de Appellant anders dat
ewysde voor in rem judicatam ergaan moest er-
ennen.

CXXI. 'T welk hy by en na 't interponeren
an 't appel (schoon de voorige Daaden anders
preken) niet heeft gedaan of willen doen.

CXXII. Blykelyk uit de Acte van appel, daar
y zig tegens dat Vonnis van den 14. December
xpres verset, uyt alle de positien by de volgende
chriftuuren waar by hy dat Vonnis afkeurt en
neind van nietigheid te kunnen accuseeren, en
it 't expres geposeerde by *Art.* 66. van desselfs
traffe over de appellabiliteit.

CXXIII.

ZWOL-LE. CXXIII. En *andersdeels*, om dat 't Vonnis of Decreet van den 27. December op zig zelven nie appellabel zyn zoude.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

CXXIV. Gelyk we zeer energycq beweezen hebben by Onse Straffe over de Appellabiliteit ab Art. 13. tot Art. 37. incluis.

CXXV. 'T welk we alles, in deezen niet zullen repeteeren, maar alleen Uw Edele Mogenden daar uit als een allerliquydst poinct doen rememoreren.

CXXVI. Dat dit Decreet daarom inappellabel zyn moet, wyl het slegts *is een Confirmatoir van* het vorige en principale gewysde van den 14. December.

CXXVII. Zynde dit de facto buyten alle Iyf, daar de Appellant by de interpositie van 't appel 't zelve alzoo komt te noemen, brengende de eyge woorden meede, *dat 't Decreet van den 14. December op den 27. December by nader Decreet is ge confirmeert.*

CXXVIII. En na regte seker, dat van een Confirmatoir Decreet geen appel valt byzonder van 't vorig Vonnis, tot wiens Confirmatie 't la re verstrekt, binnen die tien dagen niet geappelleert is.

CXXIX. Zo als we beweezen hebben met die voornaame auctoriteiten, te weten van de beroemde Oostfrische Regtsgeleerde *Herm. Conring. in Observ. Dicast. Oostfr. Obs.* 13. van de groote Gelderse Jurist *J. Schrass. in Comm. ad Ref. Vel. Cap.* 23. *ad Art.* 8. *num.* 1. en van een Gewysde gegeven door een befaamd Overyssels Regtsgeleerde te weeten een Sententie van 't Scholten Gerigte van Haalte van den 24. Maart 1716. Ref. S. Tichler.

CXXX. Uyt welke we alleen hier een gedeelte der woorden van *Conring* zullen represeteeren.

CXXXI. A confirmatoria primæ instantiæ n appellatur, maxime, quando narratur a prima Se

ſentia appellatum non eſſe, cum per illam ſemel parti juſſit quæſitum.

Zwolle.

CXXXII. Waar tegen d'Appellant geen een enkeld woord heeft weten intebrengen.

CXXXIII. Moetende niemand denken, dat deeze reden voor de inappellabiliteit pleitende daarom hier geen reflexie zou verdienen, wyl 't Land Regt daar van niet gewaagt, alzoo Ons Land Regt 1 *D.* *tit.* 19. *art.* 13. boven en behalven de Redenen in dien titel voor de appellabiliteit gerecenſeert, ook met expreſſe woorden approbeert, en van waarde houdt alle andere *redenen in de gemeene* Regten uitgedrukt.

Straffe van den Advoc. Fiſcael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

CXXXIV. So dat 't een zekere en onlochenbare Waarheid is en blyft dat 't appel geinterponeert is tegen 't Vonnis van den 14. December 1773.

CXXXV. Zynde het vorder daar by gemelde in deeze woorden, als *op den 27. December daar aan volgende alhier by nader Decreet is geconfirmeert, en zyn beſlag erlangt heeft*, ſlegts een additament en attributum tot nadere elucidatie en omſchryvinge 't welk aan 't weezen der zaak niets geeft of neemt.

CXXXVI. Gelyk 'er ſoo meerder qualiteyten en omſtandigheden van dat Decreet hadden kunnen worden opgegeven, by voorbeeld dat 't afgegeven was op Advys der Advocaten Veen en Royer, dat er een Eed met eenige veranderinge op geoffereert was, en wat dies meer zy.

CXXXVII. Terwyl in allen gevalle, en ſoo 't voren betoogde al met eenige mogelykheid anders mogt kunnen begrepen worden, dit altyd waar, zeker, en alle Contradictie ontwaſſchen blyft:

CXXXVIII. Dat 't Vonnis van den 14. December 1773. op den 5. January 1774. toen 't appel geinterponeert is, niet appellabel was, om dat de 10 Dagen verlopen waren.

CXXXIX. En dat van 't Decreet de dato den 27. December op dienzelven 5. January 1774. geen appel viel om dat 't na partyes eygen Con-

ZWOLLE. *Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.*

fessie slegts is een Confirmatoir van 't voorig Vo nis, waar omtrent binnen den bepaalden tyd ge appel geinterponeerd is, en dat van zodane Co firmatoiren, uti probatum, na gemeene Reg geen appel mag geinterponeert worden.

CXL. Kunnende de conjunctie van twee ina pellabele Decreeten ook geen eene appellabili uytleeveren zoo min, als twee ondeugende Co tracten of twee invalide Testamenten een go Contract of dugtig Testament kunnen daar stelle

CXLI. Immers we lezen dat nergens.

CXLII. We dalen dan af tot de Redenen va excuse, die de appellant avanceert, waarom h niet eerder heeft kunnen of liever willen appe leeren.

CXLIII. Waaromtrend we voor af moeten r marqueren dat zoo verre Onze Regtskunde ga geen excuse hoe genaamt in deezen aannemelyk zy kan als alleen die Art. 31. van appellants Griev uyt Voet, en 't Stadregt van Deventer word by gebragd, als *namentlyk iemand onkundig is van pronuntiatie der Sententie. Vid. Schraffert ad Ref. Ve Cap. 23. Art. 20. num. 7. & 10. & Busius ad L. 1 §. fin. Dig. Quando Appell. & num. 1. in fine.*

CXLIV. Dog dit heeft hier geen plaats, da hy zelve moet erkennen, Art. 47. van Grieven va die pronuntiatie kennis te hebben gehad, en ook uyt het gehandelde ten protocolle by de pronun tiatie kan geblyken, dat de Gemagtigde Procureur is præsent geweest.

CXLV. Vindende wy buyten dien de Jure niets, waar mede iemand, die de tyd van 10. dagen laat verlopen Zig sou kunnen dekken altans in deze Onze Provincie, *Schraffert ad. Ref. Vel. Cap. 23. Art. 12. Glossa 2. per tot. Vromans de foro Comp. l. 4 c. 6. §. 3.*

CXLVI. Gelyk de Appellant ook geen een reg telyk fundament daar toe heeft kunnen bybre gen.

CXLVII. Dan onverminderd deeze Onze Reg tly

lyke Stellinge zo willenwe de Redenen van excuse wel eens wat nader beschouwen, om te doen zien, dat dezelve waarlyk armhartig en van alle wezentlyke grond ontblood zyn.

ZWOL-LE. Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.

CXLVIII. De Appellant repeteert te meermalen, dat de Sententie van den 14. December 1773. duister zyn zoude.

CXLIX. Dan Uw Ed. Mog. gelieven maar een Ogenblik hunne Hooge attentie te vestigen op het dictum dier Sententie leggende in deeze ronde Duysche woorden.

CL. „ Dat zoo wanneer de beklaagde onder „ Eede zal hebben verklaart dat hy 's avonds op „ den 31. July 1773. van Zyn Huys na den Houd- „ waard aan den Yssel gegaan is; dat hy vervolgens „ het Veesener Voetpad is langs gewandelt tot dat „ hy de Heer R. W. Sloet rencontreerde en sprak, „ en dat hy vervolgens na die rencontre weerom „ gekeerd, en na den Dyk te rug gegaan is, en „ dus gewandelt heeft, over of langs 't gemeene „ Pad met een Jagthond by zig, zonder in die ge- „ heele gelibelleerde wandeling van de Gemeene „ Weg of Pad te zyn afgeweeken, als alleen ee- „ nige Schreeden om den Heere R. W. Sloet te „ spreeken, de Clager als dan in zyn genomen „ Eysch en Conclusie behoorde te worden verklaart „ niet te zyn ontfangelyk, dienzelven in dien val „ daar in niet Ontvangelyk verklaarde mits dee- „ zen, de beklaagde dan nog in dien val daar van „ absolverende, de Kosten dan nog om Redenen „ compenserende.

CLI. We zien en ondervinden dat een halstorrigge wit swart kan noemen, en misschien een duysternis by de helderschynende Middagson zal zoeken; dan 't zy ons met U Ed. Mog. gunstige permissie geoorlooft te vraagen, of iemand die niet willens blind is daar in duysterheyd kan vinden.

CLII. En was het eens zoo, dat deeze klaare woorden duyster mogten voorkomen; waar staat dan nog in Onse 's Lands Wetten geschreven, dat

Zwolle. Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

men langer tyd van appel heeft omtrend een duystere als klaare en verstaanbaare Sententie?

CLIII. We zeggen met zeer veel fermiteyt, nergens, zoo verre ons is voorgekomen: immers niet by Ons welgereguleerd Land-Regt, waar aan wy alle onder Eede verpligt zyn Ons stiptelyk te verbinden.

CLIV. Want daar staat in de allergeneraalste termen. 1. *D. tit.* 19. *art.* 14. *De geene die zich vermeent by eene Sententie* bezwaart te zyn, en die daar van gedenkt te appelleeren, zal zulx doen binnen tien Dagen: NB. NA DATO VAN DE PRONUNTIATIE.

CLV. Zonder dus eenig 't allerminst onderscheid te maken tusschen duystere of klaare Sententien of welk andere soorten, men ook vorder sou kunnen of willen uytdenken.

CLVI. Volgende art. 17. daar nog dit allernadrukkelykst poenaal by, *En zullen alle voorsz. pointen wel en te recht voldaan en agtervolgd worden, by pane daar anders geschiede het appel zal weezen desert ende als of 't zelve niet was geinterponeerd.*

CLVII. Ja maar seyt party. ik wist niet of dies Eed in een letterlyke sin moest opgevat worden.

CLVIII. Wy moesten Ons ten hoogsten verwonderen, dat zulken argument uyt de Mond of Pen van een Regtsverstandige voortvloeit.

CLIX. Een Eed moet immers in die zelve termen en woorden, als die by Sententie is opgelegt, gepræsteerd worden, of die geene, zoo deselve is opgelegt moet 't Proces verliesen, daar kan zelfs de Rigter geen de minste verandering in maken.

CLX. Gelyk by het gewysde van den 27. Dec. 1773. door de Heeren Adviseurs Veen en Royer Juridicq betoogd is, en by 't laaste advis door de Heeren Putman en van Suchtelen mede word aangedrongen.

CLXI. Was 'er een tweederley sin aan te geven, so als 't voorschrift van de Eed by de Sententie daar legt, zoo veel te gemakkelyker kon de Eed gepræsteerd worden.

CLXII.

CLXII. Wyl dan de Appellant dezelve præste-rende na zyne bevattinge immers niet zoude pec-ceren.

ZWOL-LE.

CLXIII. Maar Edele Mogende Heeren, 't sat hem daar niet, partye wilde 't voorschrift van den Eed verandert hebben.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

CLXIV. Al 't geen, wat de Appellant tegen de naakte waarheid nu nog hier omtrend mag staande houden, evident is, als 't præscript van den Eed by Sententie met 't formulier dat de Appellant zig zelve heeft voorgeschreven by reces van den 20. December 1773. word geconfronteert.

CLXV. Zynde by het formulier, ten recesse gemeld, verscheyde woorden afgelaten, en weder andere bygevoegd.

CLXVI. Soo dat decze excuse waarlyk een ieder vry schraal en mager moet voorkomen.

CLXVII. Al wat op dien teerling liep, wist hy en moest hy weeten.

CLXVIII. Was 'er dan bezwaar by de Eed ter decisie gepræscribeert, en meent de Partye dat de Zaak appellabel was, hy had kunnen en moeten weeten, dat 't appel binnen 10 dagen moest geinterponeert worden by pœne van verstek, 't welk de Geringste Procureur niet ignoreren mag.

CLXIX. Meende hy dat de præsentatie van den Eed op een andere wyzé te doen van eenig effect zou kunnen zyn, hy had alle daag de faculteyt daar over een Insinuatie aan de Geappelleerde in Zyn qualiteyt als zyne Partye te doen, wyl de Rigter daar in geen verandering konde of vormogte te maken, als uyt *Voet ad tit. de Jurej. n.* 30. en andere by het Decreet van den 27. December bewezen is.

CLXX. Ook had hy Conditioneel kunnen appelleeren, zo namentlyk, dat hy het appel interponeerde dog met præsentatie om daar van af te zien, als men hem toeliet den Eed op een andere wyze als by Sententie was voorgeschreven af te leggen.

CLXXI. 'T zy hoe 't wil, de Appellant heeft uyt geen eene passagie van Regte kunnen goedmaken, dat hy om Zyne gedroomde bedenking van

Zwolle. Letterlyke of redelyke sin, of wat naam men 't ook aan belieft te geven, de 10 dagen heeft mog laten verlopen.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant,

CLXXII. Sonder de Pœnaliteit van Verstek ondergaan, die 't Landregt zoo generalyk en e pres statueert: daar ook een ieder, die eenig imp diment wil sustineren, niet alleen 't zelve klaar m bewyzen, maar ook tonen, dat hy alle mogel diligentie heeft aangewend, *Schrassert ad Ref. l cap. 23. art. 20. num. 13. vergeleken met cap art. 4. num. 7.*

CLXXIII. Party urgeert vorder, dat men ee wel na Regte interpretatie van een Vonnis ha vermag te vragen en citeert daar toe eenige au riteiten.

CLXXIV. Waar op wy regereren, dat dit kerlyk geschieden mag, als 'er gegronde rede toe gevonden worden.

CLXXV. Maar dat die Redenen hier niet v handen zyn, daar men een duidelyk en versta baar gewysde had, waar omtrend geen interpre tie vereischt wierd.

CLXXVI. Dat ook 't voorwendzel van nood kelykheid der interpretatie niet genoeg was, anders een ieder Zig daar mede zoude soeken behelpen en dus de pœnaliteit van Verstek, di Land-Regt dicteert, ontduiken, kunnende al een knoop in eene effene biese zoeken.

CLXXVII. En dat hier geen interpretatie declaratie gevraagt is maar een offerte geschied om de Eed op een ander præscript te doen, wa toe de Rigter geen magt had, en dat dus al over de interpretatie geraisonneerd word, buy de haak is.

CLXXVIII 2do. En van geen meender gew de doleance, die de Appellant vorder komt te ken, als of 't Hoog Adelyk Gerigte eenige fo over 't verloop der 10 dagen kan geattrib worden, om dat op den 20. December 1773 datelyk had gedecreteerd, maar zulx eerst ge was den 27. daar aan volgende.

CLXXVIII. Want *voor eerst* zo wierd de Appel-lant, daar door niet belet 't appel te interponeren zy direct, 't zy conditioneel, zynde hem nooit het houden van Geregte geweigerd, maar altoos op zyn begeren verleend. ZWOLLE. *Straffe van den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

CLXXIX. *Ten anderen*, zo kon en moest hy uit het gehandelde op dien dag weten, dat hy 't middel van Appel willende gebruiken, daar toe zonder uytstel moest overgaan, en dit doende had hy zig voor dit Verstek gedekt, wyl hy doen nog een dag of vier voor de borst had.

CLXXX. Uyt 't antwoord dog van de Geappelleerde *qqa.* op 't reces van dien 20. December dadelyk ten prothocolle gedicteerd, was te zien, dat hy nen in de Offerte om den Eed op een andere wys te doen, als hy 't Vonnis was voorgeschreven, geen genoegen nam.

CLXXXI. En hy kon en moest als een Regtsverstandige weeten, dat 't buyten de magt des Regters was eenige verandering te maken, en derhalven was hy toen al zeker, wat 'er gebeuren zou en moest.

CLXXXII. *Ten derden*, soo heeft hy zig zelven te imputeeren, dat by 't Hoog Adelyke Gerigte geen *instantie* gedaan heeft, om datelyk Decreet te verzoeken.

CLXXXIII. Zynde meestentyd gebruykelyk het verlenen van sulke Decreeten, die een weynig geextendeert, en met Regts allegatien geadstrueert dienen te worden, een dag of wat uit te stellen.

CVXXXIV. Terwyl 't Gerigte onmogelyk de bedagten van de Appellant, om appel te willen interponeren konde raden, daar hy 'er niets van itte.

CLXXXV. Te minder konden de Regtsgeleerden, die deese Vierschaar hielpen spannen, zulx vertrouwen, daar de daaden van de Appellant in deezen kwamen uyt te wyzen, dat hy na Regte moeste gehouden worden van het appel af te zien; gelyk uyt de behandeling van 't tweede fundament,

 waar

Zwolle.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.

waar op Onze Decisie voor de inappellabiliteyt nl, beweezen is.

CLXXXVI. Weshalven aan alle kanten kon door te straalen, dat de Appellant slegts vygebl- den gezogt heeft, om Zyne notoire naaktheid te bedekken.

CLXXXVII. Gelyk het ook soo, en niet beter geleegen is, met zyne attacques op Onze en de Heeren Adviseuren bygebragte Regts doctrine.

CLXXXVIII. Het was namentlyk by onse Stuk- se over de appellabiliteyt ab. art. 141 tot 150 be- wezen, dat al was het Vonnis van den 14. Decem- ber 1773. conditioneel, en onzeeker geweest, dan nog 't appel binnen 10 dagen had moeten geschied zyn.

CLXXXIX. Het welk Onze Heeren Adviseu ook juist en regtmatig hebben bevonden, com- borerende 't zelve met nog de een en ander Regtspassagie.

CXC. De korte samenhang van dit Juridyq betoog komt daar op ter neder.

CXCI. Met relatie tot de Appellant kon nie- mand zeggen, dat de Sententie was conditioneel, of dat 'er eenige wettige reden van twyffeling kon subsisteren.

CXCII. Wanneer hy kennis van die Sentenie kreeg, konde hy terstond weten, of anders zig binnen korten beraden, of die Eed konde, en wilde præstecren, dan niet?

CXCIII. So dat hy aanstonds seker was van der uytslag der Zaak.

CXCIV. Ja daar van wierd hy, hoewel onno- dig, nog nader gecertioreert, als de Geappellee- de, op den 20. December 1773. en dus binnen den Laps der fatalia, expres declareerde, dat d Eed net conform de Sententie moest gepræstee worden.

CXCV. Wetende of moetende de party w ten, dat de Rigter, als Geregte, 'er niets a doen kon,

CXCVI. Dog met Relatie tot de Geappelleerde zou iemand, die juist geen grondige kennis van 't regt besat, in bedenken kunnen vallen, of hy kunnende en willende appelleeren, dat doen moest binnen 10 dagen na de pronuntiatie, of na dat hy wist of zyne party de Eed zou doen of niet.

CXCVII. Om dat 't voor en aleer daar van geïnformeerd wierd, voor hem onmogelyk was te raden, of hy 't Proces gewon of verloor?

CXCVIII. Nu demonstreerden wy de Jure, dat les niet tegenstaande en al was men in die onseterheyd evenwel 't appel moest geinterponeert worden binnen 10 dagen.

CXCIX. Bewyzende dit, voor eerst, uyt Ons Land Regt, 't welk in 't generaal en zonder eenige de minste uytzondering, een ieder, die kennis had van het gevallen Vonnis, oplegde om te appelleren binnen 10 dagen by verstek.

CC. Voorts uyt verscheyde aucteuren, die zulx in terminis terminantibus leeren, waar van we hier maar een weder zullen te berde brengen, te weeten *Wassenaar pratycq Judicieel Cap.* 24. (en niet 34. gelyk de aanhalinge voormaals abusive geschied was) *Paragrapho* 17. daar wy leezen.

CCI. „ Als by Sententie iemand is gegeven „ electie ofte iets geadjudiceert, mits doende den „ Eed, van de deugdelykheid van Zyn schuld, „ moet geappelleerd worden binnen tien dagen, na „ de Pronuntiatie, en niet, na dat de electie ofte „ de Eed gedaan is of andere *diergelyke conditie* „ *gepræsteert zal zyn*, *te rekenen.*

CCII. Het geen ten reguarde van den Appellant en allerkragtigsten moest stringeren.

CCIII. Want moet men, in Cas van onsekere of conditioneele Vonnissen altoos appelleren, binnen tien dagen na de Pronuntiatie;

CCIV. Hoe veel te meer lag die verpligtinge op de Appellant, die aanstonds zeker was en weten moest, hoe de Zaak sou uytlopen?

CCV. En dan bleef de verpligtinge op de Party be-

ZWOLLE.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

Zwolle. berusten, om 't appel binnen 10 dagen te imponeren, al was 't Vonnis ten zynen regard ook conditioneel of onzeker.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.

CCVI. Maar wat doet nu onsen Tegendinger

CCVII. Te sustineeren, dat dit door Onse A ... cteuren niet geleert wierd, zou wat al te ... daar we de eygen woorden hebben uitgeschreven, en Onze Hoge Appellations Rigteren tot d... Aucteuren zelve kunnen renvoyeren.

CCVIII. Te dryven; dat derzelver leere ... andere sin of interpretatie tolereerde, sou ... wat al te seer stoten, daar de een deze, en d... andere die kragtige en significanten expressie gebruykt, die alle niet wel konden genomen worden.

CCIX. Te beweeren, dat andere 't contrari ... deeze omstandigheden kwamen te doceren, ... onmogelyk, om dat men zulke Aucteuren nergens kan vinden.

CCX. Er moest evenwel wat te voorschyn ... men, anders sou 't wat al te kaal zyn.

CCXI. Op 't geciteerde uyt 't Landregt, dat ... namentlyk allengeneraalst spreekt, zonder aan e... nige Exceptien of excuses voet te geven; ... twist men niets op te seggen, hoe seer de Geappel... leerde by zyne straffe over de appellabiliteyt ... 142. 143. en 144. daar op zig had gefundeert.

CCXII. Hy passeert dit dan met stille zwyging, en doet een aanval op onse Aucteuren, ... op deeze wyze, die spraken niet van ... Decreet, hier had men evenwel wel twee Decreten, ... van den 17. een van den 27 Decemb. ... hunne Regtsleere hier buyten applicatie.

CCXIII. 't Is zoo, de Aucteuren, ... 't nog heeft, spreeken niet van twee Decre... ten, se spreeken ook niet van Dr. Knoop, ... van een Jagtzaak, ook niet van den Fiscaal ... Zalland, ook niet van 't zelve Reces, van den ... December door de Appellant geëxhibeert, en ... dies meer is.

CCXIV.

CCXIV. Maar wat, doet dat, ter zaak? *Zwolle.*

CCXV. Ons betoog quam daar op ter neder, dat van alle gewysdens puur of conditioneel, zeker of onseker, absoluit binnen 10 dagen moest geappelleert worden by verstek, als 'er maar van de pronuntiatie gebleykt, en partyen geweten hebben, dat 'er een sententie gevallen is. *Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Erven van den Advoc. Knoop, appellant.*

CCXVI. En dus scheyden we daar mede af de Exceptie of sustenue des appellants van een gedesidereerd nader beslag en allerhande vordere Exceptien en excusen.

CCXVII. Makende daar mede goed, dat de tyd van appel omtrent 't vonnis van den 14 Decemb. en 5 January 1774 lang verloopen was, al resideerde daar in eenige onsekerheyd, gelyk party soekt te styven.

CCXVIII. Dit nu corroboreeren we met Onse geciteerde auteuren.

CCXIX. Wat raken ons nu de andere Omstandigheden? soo lang party niet bewyst, dat die een verandering omtrent het gededuceerde point van regte maaken.

CCXX. Naamentlyk Party moest beweezen hebben, dat die tussenkomst, of wel 't additament van een tweede Decreet, de bepaalde tyd van appel deed verlangen, ofte ook dat dit tweede Decreet het regt van appel omtrent 't eerste, dat reeds uyt, dood, en te niete was, weder kon doen herleven.

CCXXI. Daar aan heeft hy niet voldaan, en so weinig een regt is 'er niet te vinden, waarom men de captie, door Party hier op gemaakt, slegts voor een ydele vinding, die niets aan 't wezen der zaak heeft, te houden hebbe.

CCXXII. Maar was 't soo, dat we auteuren benodigd waaren, die van 't geval spreken, als 'er twee Decreeten gevonden wierden, we zouden nog niet verlegen staan.

CCXXIII. Want we hebben by straffe over de appellabiliteyt Art. 31. geciteert twee befugte Auteuren *Conring* en *Schraffert*, zynde de woorden

van

ZWOLLE. *Straffe van den Advoc. Fiscael* Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

van de eerste ook gedeeltelyk hier boven Art. 1; gereciteert.

CCXXIV. Die spreken van een prima sentent en dan van een Confirmatoir gewysde van die E ste, 't welk twee Decreeten uytmaakt.

CCXXV. En die zeggen, dat van 't Confirmat niet kan geappelleert worden, als van 't eerste g wysde niet tydelyks geappelleert is.

CCXXVI. By gevolge stellense in der daad e wezen der zaak, dat 't eerste vonnis inappellal is, om dat de bepaalde tyd verloopen was, e laatste om dat 't slegts in een Confirmatoir van vorige.

CCXXVII. Zynde juist 't zelve als wy met zl tie tot de Decreeten van den 17 en 27 Dec. ge duceert hebben, posito sed non concesso, dat' van beyde geappelleert was.

CCXXVIII. Siet daar dan Regtsgeleerden, ('t appel der eerste Sententie desert verklaren, scho 'er een tweede opvolgde.

CCXXIX. Wat kan 'er nu meer gedesideren worden?

CCXXX. We gaan dan over tot 't tweede fu dament, waar op de decisie tot rejectie van 't a pel rust.

CCXXXI. Waaromtrend we ons merkelyk zull bekorten, wyl sulx ampel genoeg gededuceert i by Onse straffe over de inappellabiliteit, ab Art. 104 tot 126 inclusive, gelyk ook by de Sententie a qua, en de Appellant by zyne grieven dus wy lafjes over heen loopt.

CCXXXII. De regtelyke stellinge is deze, d de Appellant, om dat hy, na de pronunciatie v het vonnis op den 14 Decemb. 1773., datelyk ve sogt heeft termyn, tot het afleggen van den Ee en dat hy ook vervolgens op den 20 Decemb nader heeft geconfirmeert, daar door het appel v werkt heeft.

CCXXXIII. Dat dit zo is, en dat een ieder d termyn verzoekt, tot de præstatie van het opg

e by het gepronuntieerde vonnis, gehouden word an het appel te renuntieren, is by onze straffe beweezen uyt *Gabriël*, uyt *Scaccias*, en uyt eene expresse text in *L. 5. C. de Re Judic.*

CCXXXIV. Waar van we hier alleen maar weder een passagie zullen avanceren, te weten van *Scaccias de appellat. quæst. 17. lim. 2. num. 28. in verbis.*

CCXXXV. Quando actus, quem facit appellans, concernit ipsam sententiam, & tendit ad executionem ejus, tunc certo certius videtur renuntiare Juri appellandi, quare, si condemnatus petit tempus ad solvendum id, in quo condemnatus est, videtur acquievisse sententiæ, nec potest appellare.

CCXXXVI. Zynde *ex Lege 176. de verbor Sign.* reeds beweezen, dat 't woord *solvere* ziet op alle præstatien, die iemand worden opgelegd.

Zwolle.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

CCXXXVII. 't Is zeker, dat partye hier tegens iets wezentlyks willende inbrengen, had moeten proberen, dat deeze Onze regtlyke stellinge de toets niet kon doorstaan.

CCXXXVIII. Maar neen, daar aan heeft hy niet kunnen of durven tornen, waarom elk ongepassioneerde immers besluyten moet, dat deeze regtsdoctrine op zeer wisse fundamenten steunt, en dat alle echapades, die hier tegens weder te voorschyn komen, blaauw bloempjes zyn, waar mede zig geen Regtsverstandige behoorde te behelpen.

CCXXXIX. Dat het termyn tot præstatie der Eed verzogt en daar toe een dag by expres nader Decreet gesteld is, wyst de judicieele acte, ofte het getekende onder de Sententie aan.

CCXL. Evenwel moet dit nog een censure van Onze tegendinger ondergaan.

CCXLI. Hy zoekt Uw Ed. Mog. dies te maken, dat Proc. Smook discourswyze van die termyn tot præstatie van den Eed gesproken had, en dat de jongste Heer Adsessor, zynde geweest de Heer Royer, dat versoek zoo genoteerd had, zonder dat het gedicteerd was.

CCXLII.

Zwolle.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

CCXLII. Dan 't is vuyle lasteraal, dat in gezegde legt opgeslooten.

CCXLIII. Het wil eygentlyk zeggen, dat verzoek van termyn, zoo niet geschied is, als judicieel gehandelde uytwyst.

CCXLIV. Als dat waar is, dan had het Hoog Gerigte een falsiteyt begaan, die ten hoogsten s baar was.

CCXLV. Dit kan nu nimmer van eenig Gerig byzonder van een aanzienlyk Land-Drosten rigte, zonder bewys op de tomelose accusatie de Appellant gelooft worden, en derhalven m het Judicieel genoteerde boven de praatjes Onse tegenparty prævaleeren.

CCXLVI. Kunnende Wy Uw Ed. Mog. verz ren, dat dit voorwendsel van party een loutere waarheyd is, dat 'er niets geschreven is, als 'er door partyen woordelyk uyt eygen motyf sogt is, en dat nog distinct aan Proc. Smook is v gelcezen.

CCXLVII. Voorts noemt hy dit ons Juridicq toogde een hard regt, en reutelt verder van restitutio in integrum, willende eyndelyk Uw E Mog. doen begrypen, dat nog hy, nog de Proc reur geen intentie gehad hebben om eenige af te pleegen, waar mede van 't appel afstagen.

CCXLVIII. De hardigheid van 't regt aangaande, zoo kan men wel begrypen, dat iemand, welke de appellen soo zeer favorabel stelt, daar van raisonneeren mag. Maar wy hebben Uw Ed. Mog. in den beginne dezer schriftuure getoont, en wel Art. 27. uyt *Leyzer*, dat 't appel zo veel faveur niet meriteert, en by straffe over de appellabiliteyt is door ons ook daar gedaan, dat onze Landwetten de appellen niet gunstig zyn. *vid. ab. art.* 39 *tot* 46.

CCXLIX. Daar en boven verdwynt die hardigheyd in dezen cas, als men considereert, dat 't regt dit evenwel dicteert, en dat we hier met regtskundige te doen hebben, die dit voor af konden moeten weten, terwyl de appellant in allen geval

e daar tegen moest hebben geprotesteerd, zo ras c tot zyn kennis quam, dat hy ook al niet gedaan heeft.

ZWOLLE.

CCL. Wordende 'er ook geen reden van dispariteyt gevonden, waarom iemand, die op een Condemnatie in gelde termyn tot betaling versoekt, 't appel meer zou verwerken, als die een Eed worlende opgelegt termyn tot præstatie van dezelve begeert, om dat de redenen van desertie des appels daar in resideert; dat zoo iemand declareert 't gewysde te willen nakomen, waar van hy naderhand niet mag resilieren, gelyk by Onze straffe over de appellabiliteyt uit het regt bewezen is.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

CCLI. Welke redenen der Wet op beyde gevallen even applicabel is.

CCLII. Sprekende *de L. 5. Cod. de re judicata* ook generaal in verbis qui NB. *quolibet* modo Sententiæ acquieverit.

CCLIII. Het remedie van relief of restitutie in integrum, daar vervolgens van gebeuselt word, komt hier te pas als het vyfde rad aan de wagen.

CCLIV. Dit kan in deeze Landschap door niemand als Ridderschap en Steden in een Hoge Staatsvergadering, die bekentelyk anders geconstitueert is, als de gemeene 's Lands Claringe, geaccordeert en verleend worden: restitutionem enim a principe impetratam esse oportet. *Busius ad L. 1. D. in integr. rest.*

CCLV. En dat zou, onder correctie, in deze onze Provincie als de tyd verloopen en het verstek daar is, invita parte niet konnen geschieden, quia jus quæsitum nemini est auferendum, ne quidem per principem. *Carpzov. in Jurispr. forens. p. 2. Cap. 2. defin. 10. n. 4. add. in terminis Schraffert ad ref. Vel. Cap. 23. Art. 9. num. 2.* Zynde de dispositien der Heeren Gedeputeerden, daar party van spreekt, legte termyn prolongatien, die binnen de tyd versogt waren.

CCLVI. Terwylen we voor het overige, wat de atentie van de Appellant en zyn Procureur betreft,

ZWOLLE. Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.

treft, ons weynig hebben te bekreunen, daar daaden spreeken.

CCLVII. Moetende zig, die voor practisyns boek staan, en lang genoeg gestaan hebben, we ten wat zy doen.

CCLVIII. En daar zy zoo iets verrigt hebben, da direct aan het appel contrair is, en wel niet eens maar by reiteratie, zig zelven imputeeren alle pra judicie, die zig mogten hebben toegebragt.

CCLIX. Nam geminatio & repetitio actus tolli omnem erroris præsumtionem quippe, quæ plenam præsupponit deliberationem, & perseverantiam. Aar bos. in thes. voc. geminatio axiom 3.

CCLX. Zonder dat in deezen het Hoog Adely ke Gerigte ook niets te laste kan gelegt worden, over het niet præfigeeren van termyn tot præstatie van den Eed, terstond by het dictum der Sententie.

CCLXI. Zulx word dog menigmalen geomitteerd, en nergens staat 'er, zoo verre wy weeten, geschreeven, dat de Rigter daar mede peccеert.

CCLXII. Jaa zoo veel te minder noodzakelykheyd was 'er voor de Appellant of zyne Bedienden, om zig daar over te expliceeren, kunende de Termyn alle dag by Requeste verzogt worden: en du behield de party zoo veel te meer en vryer zyn deliberatie van appel, had hy het zelve maar niet moetwillig verwerkt.

CCLXIII. Ende hier meede zouden wy deeze Onze Schriftuure, onder generale denegatie va al het onaangeraakte, kunnen sluyten.

CCLXIV. Daar we niet kunnen denken, da Uw Edele Mogende 'er opgesteldt zullen zyn, dat wy met de Party over de woorden, door de Adviseurs en Ons gebruykt, analyseeren en dan over wat muggesiftery by haalen, terwyl de Zaken door Ons zyn aangeroert.

CCLXV. Dan 'er zyn nog twee Objectien, die we met stilswygen niet wel konnen passeeren,

scheur

'choonze aan het weezen der Zaak off decisie
iets geven.

CCLXVI. De eene is de perzoneele chicane, lie de Appellant op de Heeren Adviseurs Putnan en van Suchtelen maakt, en de andere de Capie over 't adjudiceren van twee Guldens aan de Adsesforen.

CCLXVII. Hy beklaagdt zig over de keuse der Adviseurs, alzo de eene partydig tegen hem en de ndere nog onkundig was.

CCLXVIII. Waar op dient, dat wy 'er niet toe esteld zyn, om de bequaamheyd en Candeur dier Heeren op te vyselen, of te verneederen, zynde eyde deeze Advocaten Uw Edele Mogende be-end.

CCLXIX. Dan dit weten we, dat nog de Appellant, nog wy over de bekwaamheid deezer Heeen mogen cavilleeren, daar sy beyde van Hun d. Mog. admissie ontfangen hebben, om Procedures te beheeren: en dierhalven de noodige apaciteyt door de Souverain in hun word gesuponcert.

CCLXX. En de partydigheyd aangaande, zoo il de ondergetekende wel bekennen, dat hy nimer van partyschap tusschen deeze twee Heeren ehoord heeft: en vertrouwd ook vast, dat de leef Land-Drost van Yssel muyden de Versender es Processes daar ook niets ter weereld van geeeten heeft.

CCLXXI. Jaa wy gaan verder en zeggen, dat we p dit moment die partyschap nog niet gelooven, m dat de reden die de Appellant tot bewys, hier an bybrengt, waarlyk te sot en te kinderagtig is, m by een besadigt mensch ingang te vinden.

CCLXXII. Party segt, de Heer Putman voerde en Proces tegens hem, maar zo verre wy weten eeft die Heer voor Zig Zelfs geen Proceduure et Onse Appellant uytstaande, maar als bediene van andere menschen.

CCLXXII. Het welk geen Partyschap bewyst,

Zwolle.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc. Knoop, appellant.

ZWOL-
LE.

Straffe van den Advoc. Fiscael Fabius, *geappelleerde, tegen de Grieven van den Advoc.* Knoop, *appellant.*

zullende de meeste Advocaten met de Ondergeteekende gaarn toestemmen, dat Zy, nog hunne tegenbedienden, nog derzelver Meesters voor hunne Vyanden houden, neen maar met veele derzelven intime Vrienden zyn en blyven, schoon Zy in Judicio als eerlyke lieden 't interesse hunner Principaalen met alle yver bevorderen.

CCLXXIV. Dan 't is niet dan voor Vuilheid en ongepermitteerde handel te houden, dat de Appellant hier mede by Zyne Grieven voor den dag komt, daar 's Lands Wetten hem geboden, om de Suspicie, die hy had, voor de Versending, en by het sluyten van het proces op te geven en te bewyzen, *Land Regt* 1. *deel tit.* 17. *Art.* 6. *en Reglement van* 1719. *art.* 26.

CCLXXV. Kunnende Uw Edele Mogende uit de redenen van het Gewysde ook ligt ontdekken, dat geen Partyschap, maar 't fundament van Regt en Reden de Appellant heeft doen succumberen.

CCLXXVI. Omtrend de andere *objectie*, 't toeleggen namentlyk van twee Guldens *aan de Adsessoren*, zoo zeggenwe met een woord:

CCLXXVII. Dat het een loutere bagatelle uitmaakt, die in Cas van appel geen consideratie meriteert.

CCLXXVIII. Dat dit spectеerd het Point van kosten, waar omtrend geen appel valt, quia ab expensis non datur *appellatio. Schrassert ad. Reform. Velav. Cap.* 23. *Art.* 10. *num.* 3.

CCLXXIX. Dat het een notoire onwaarheid is, dat de Adsessooren slegts als Ceurnooten zouden gefungeert hebben, daar de Heeren Drosten geen Ceurnoten gebruiken, en deeze Heeren gefungeert hebben, om als Adviseurs in het afgeven van Decreeten te dienen.

CCLXXX. Zynde mede onwaar, dat die Heeren voor de Decreeten betaald zyn, blykende alleen dat 'er geld gelegt is by de Pronuntiatie van den 14 December, maar het tegendeel by de andere Decreeten, als van den *Twintigsten* en *Seventwintigsten December* 1773.

CCLXXXI

CCLXXXI. En dus is twee Guldens niet te veel, daar het Land-Regt juist zoo veel aan een Advocaat voor een Vacatie toelegt. ZWOLLE.

CCLXXXII. 'T geen ook zoo ongewoon niet is, als de Party voorgeeft maar dagelyks gepractiseerd word.

CCLXXXIII. Waar meede wy onder imploratie van 't nobilissimum Judicis Officium in Omissis supplendis zullen contra-concluderen:

Dat by Uw Edele Mogende sal worden verstaan ter eerster instantie wel te zyn geweesen en kwalyk geappelleert met condemnatie van de Appellant in de kosten, als mede in de boete des Appels, enz.

En hier mede is op den 30 van Bloeimaend 1774. dit Rechtsgeding geslooten en het geschil wegens de appellabiliteit, naer een kort verhael van het voorgevallene, in de Landsklaering by sententie van Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel, den 24 van Oegstmaend 1774. aldus beslisd:

In zaken van A. N. Fabius in qualiteit van Advocaet van Zalland, origineele Klaeger, geappelleerde en requirant, tegen J. W. Knoop, origineele Beklaegde, appellant en gerequireerde, alwaer de origineele Klager in dezen Geappelleerde, (na dat by Decreet van den 14 Dec. 1773) voor het Hoog-ad. Jagt- en Landdrosten Gerigte van Zalland, met adsumtie van twee Rechtsgepromoveerde Adsessoren, verstaan was, dat zo wanneer de Beklaagde, Appellant en Gerequireerde in dezen, onder Eede zal hebben verklaard; „dat hy des avonds op den 31 „ July 1773 van zyn huis na den Houtwaard aan den „ Yssel gegaan is: dat hy vervolgens het Veesener „ voetpad is langs gewandeld, tot dat hy den Heer „ R. W. Sloet rencontreerde en sprak, en dat hy „ vervolgens na die rencontre wederom gekeerd en *Sententie in Klaeringe wegens voorsz. appellabiliteit.*

ZWOL- LE. *Sententie in Klaeringe wegens voorsz. appellabiliteit.*

" naar den Dyk te rug gegaan is en dus gewandel
" heeft over of langs het gemeene pad met een Jag
" hond by zig, zonder in die geheele wandeling va
" de gemeene weg of van het pad te zyn afgewee
" ken, dan alleen eenige schreeden, om den Hee
" R. W. Sloet te spreeken, de klager, geappelleer
" de en requirant in dezen, als dan in zyn gemo
" mene eysch en conclusie behoorde te worden ve
" staan, niet te zyn ontfankelyk; denzelven in die
" val daar van absolveerende, de kosten dan no
" om erheffelyke redenen compenseerende."

En na dat Pr. S. D. Smook, bedienden van d origineele Beklaagde, Appelland en Gerequireerde op dien gem. 14 Dec. 1773. verzogt hadde, dat ee termyn, tot het doen van den aan Beklaagde Appellant en Gerequireerde in dezen opgelegden Ee mogte gesteld worden: en dan op dezen termyn ten zynen verzoeke by decreet van dien eigen da tum, gesteld was op Maandag den 20 December en zulks wel met consent van Partyen, & renun ciatis feriis: voorts dat hy op den *gepræfigeerde* termyn van den 20 December, door zynen Pro cureur en Volmagtiger S. D. Smook zeker by hem getekent geschrift, in het Hoog Adelyken Jagt-en Land-Drosten Gerichte, had doen indienen, waar by in substantie declareerde den opgelegden Eed niet letterlyk te kunnen doen, maar wel *te kunnen* deponeeren, " dat hy van de weg *niet geweest is,* " om den hond in het veld te brengen:" *en voorts* zeide, te vertrouwen, dat deeze Hoog Adelyke Vierschaar daar in zoude genoegen neemen; zal lende inmiddels met de exercitie der jagt stil staan tot het erhouden nadere decreet.

En de origineele Klager, Geappelleerde en Requirant, by tegenhandeling van dien dag, hoofd zaaklyk had doen voordraagen, dat dit declaratoir voor eene verweygering des Eeds hield, dat hi om zyne Conclusie, ten principale genomen, in hæreerde, en insteerde op nader decreet.

Wyders by nader decreet van den 27 Decem

ber

ver daar aan volgende, het geen dien dag was ge- Zwolle.
houden in advis, met adsumtie van die zelve
Rechtsgeleerde Assessoren door het Hoog Adelyk
Jagt- en Landdrosten Gerigte van Zalland was ge- *Sententie*
decreteerd: *in Klae-*

„ Dat in de Sententie op den 14 deezer tusschen *ringe*
„ Partyen geprononcieerd, geene verandering kan *wegens*
„ worden gemaakt, en dat dien ten gevolge de *voorsz.*
„ Beklaagde, Appellant en Gerequireerde in dee- *appella-*
„ zen, wegens het verweygeren van den Eed, zo *biliteit.*
„ als die by het Dictum van gedagte Sententie
„ was voorgeschreeven, en hem opgelegt, ver-
„ vallen is in de pœne van verlies van zyne Ge-
„ regtigheid tot de Jagt voor dit loopende jaar,
„ mitsgaders van de kosten van den Processe, met
„ ook wydere Condemnatie van denzelven in de
„ verdere door deszelfs Eedes verweygering ver-
„ oorzaakte kosten, als mede in die van dit de-
„ creet, ter taxatie van het Hoog Adelyke Ge-
„ rigte.

En eindelyk, na dat hy origineele Beklaagde, Appellant, alhier Gerequireerde by Prothocollair reces van den 5den January 1774 had doen voordragen, salvo nobilissimi hujus judicii honore, in de bestendigste form van Rechten, te appelleeren van alzodanig nul en wederregtelyk Vonnis van den 14 December 1773, als op den 27sten Dec. daar aan volgende alhier by nader decreet is geconfirmeerd, en zyn beslag erlangt heeft, in zaaken van de Gedaagde, Appellant en Gerequireerde in deezen, tegen den Advocaat Fiscaal van Zalland A. N. Fabius Klager, Geappelleerde en Requirant in deezen, in cas van gepræteudeerde contraventie van het Jagt-Placcaat van den 11den November 1748. *Art.* 8. erleggende tot dat einde (om hier over geene captien te hebben), schoon anders volgens Landregt 1. *Deel*, *tit.* 19. *Art.* 4. in Heeren Breuken, waar onder dit geval zoude moeten getrokken worden, geene erlegging van Sportulen plaats heeft, de dertig guldens voor

ZWOLLE.

Sententie in Klaeringe wegens voorsz. appellabiliteit.

Sportulen en een ouden Schild voor boete, [...] aanneeming de verdere penningen te zullen [...] neeren, ingevolge Landregt en nader Reglemen[...] zo deeden de Klager, Geappelleerde en Req[...] rant by intendit van den 10 January 1774, [...] dag daar toe by apointement van den 7den Jan[...] ry gesteld was hoofdzaakelyk poseeren en voo[...] dragen;

Dat, dewyl Dr. Knoop, origineele Beklaag[...] Appellant en Gerequireerde in deezen zoude he[...] ben kunnen goedvinden op den 5den January 17[...] een nietig Appel te interponeeren van eene Sen[...] tentie, welke op den 14 December 1773. voo[...] het Hoog Adelyk Jagt-Gerigte van Zalland ge[...] pronuncieerd was, zonder 'er by te voegen, [...] welken Hooger Richter dit Appel geaddresseerd [...] op een frivool prætext, als of dit Decreet eer[...] by nader decreet van den 27sten December [...] vollen beslag bekomen hadde, schoon men [...] zoude verseeren in een Jagt-zaake, waarin de p[...] no, zonder eenige form van proces, geproce[...] deerd en gesententieerd word, schoon dat ge[...] de gebouwd word op een eigen aangebooden [...] van den Appellant, (origineele Beklaagde en Ge[...] requireerde in deezen); schoon de Condemnatie, die den Appellant, (origineele Beklaagde en Ge[...] requireerde in deezen) daar by heeft ondergaan, is van zeer geringere importantie en schoon de Ap[...] pellant, (origineele Beklaagde en Gerequireerde in deezen) door zyn eigen gedrag en handelwyze, [...] gewysde reeds heeft bekragtigt, zo zoude hy Ge[...] appelleerde (origineele Klager en Requirant in dee[...] zen) dit alles overwegende, uit consideratie, da[...] opgemelde Vonnis van den 14den Decemb. 1773, zo min als het nadere decreet, van den 27sten De[...] cember daaraan volgende (zullende dit laatste een sequeele en executie zyn van het Origineele Vo[...] nis en dus notoir inappellabel, en dat het regt e[...] de tyd van het Appel door den Appellant (origi[...] neele Beklaagde en Gerequireerde in deezen) da[...] en

en boven zoude zyn verwerkt, zig verpligt hebben gevonden, tegen dit nietig Appel te koomen in oppositie, ex dictis, dicendis nobiliterque Officio Judicis Supplendis omni meliori modo concluderende;

ZWOLLE.

Sententie in Klaeringe wegens voorsz. appellabiliteit.

Dat het gewysde, waar tegen den Appellant, in deezen origineele Beklaagde en Gerequireerde, op den 5den January 1774 Appel heeft geinterponeerd, by Sententie van het Hoog Adelyke Gerichte, zal worden verklaard te zyn inappellabel, immers dat daar van op voorsch. tyd, zo als het Appel daar ligt, niet heeft mogen worden geappelleerd, met Condemnatie van de Appellant, origineele Beklaagde en Gerequireerde in dezen, in de kosten.

Waar en tegen de origineele Beklaagde, Appellant en Gerequireerde, in deezen, by deszelfs Prothocollaire reces, loco intendit, op dien zelven 10den January 1774. ingediend, hoofdzaakelyk deede regereeren;

Dat hy zig zeer zoude verwonderen over het voornemen van den Advocaat Fiscaal van Zalland (origineele Klager, Geappelleerde en Requirant in deezen) om de Appellabiliteit van de Sententie, waar over de Comparant op den 5den deezer Maand binnen dien ten Landregte P. 1. Tit. 19. Art. 14. gepræfigeerden termyn acte van Appel *debite* heeft geinterponeerd en welke by het Hoog Adelyke Gerichte is aangenomen, te willen betwisten, zo als uit het ontfangene geinsinueerde requeft met het Apointement van den 7den January 1774. zoude gezien hebben. Daar het bekend zoude zyn, dat dit point van Appellabiliteit in Jagt-zaaken nog werkelyk een stuk van deliberatie by Hun Edele Mog. de Heeren Staaten van deeze Provincie zoude zyn.

Dat hy Appellant, origineele Klager en Gerequireerde in deezen, zig tot diergelyke stoutheid niet vermetel genoeg houden zoude, en daarom verkooren had (conform het Rapport der Heeren Gecommitteerden van Hun Edele Mog.) de Jagt-

Zwolle.

Sententie in Klaeringe wegens voorsz. appellabiliteit,

zaaken voor Appellabel te hebben moeten do erkennen; laatende veel liever alle de redenen, daar voor of tegen mogten zyn, aan de wyze e minatien van Hun Edele Mogende.

Gelyk hy Appellant, origineele Beklaagde Gerequireerde in deezen, om voornoemde re nen, vermeind, dat geen Gericht thans bevo is hier over finaal vonnis te vellen en geen appelleerde, om hier over twist te moveer maar een Gerichte alleen de magt zoude hebb om de Grieven provisioneel aan te neemen (lyk dit by het Hoog Adelyke Gerichte met daad zelven was goedgekeurd) en een Geappell de, om alleen van straffe te dienen, ten ei deeze van uitwerking moge zyn, zo als Hun E le Mogende zullen goedvinden, overeenkom Hunne Hooge voorziening, te behooren: daar het geen verder over de Appellabiliteit ge worde, inepte Proceduren zouden zyn, hoeda de Geappelleerde niet beregtigd zoude zyn te e tameeren, nog den Appellant gehouden te onde gaan; *Frustra enim expectatur alicujus rei eve tus, cujus effectus nihil operatur*, zo als ook a hier het geval zig blykbaar zoude toedragen.

Genomen toch, een Appellant voerde hier ov Proces, triumpheerde, doch Ridderschap en St den verstonden, dat deeze Zaaken niet Appella waren: wat effect zoude dit geheele Proces hebben volstrekt niets.

Dus het een groote absurditeit zoude zyn hie over een contest te willen maaken, onnutte kost en moeyten verspillen, en procedures tegen he welzyn van het gemeen en van byzonderen gan ydel te vermeerderen.

Alwaarom hy Appellant, origineele Beklaagde e Gerequireerde in deezen, *post imploratum no bilissimi Judicii officium, salvis omnibus & singul contendendo* Concludeerde;

Dat by Sententie moge worden verstaan, dat d Advocaat Fiscaal van Zalland (origineele Klage Ge

Geappelleerde en Requirant in desen) in deeze omstandigheden niet bevoegd is, de Appellabiliteit deezer Jagt-zaake te betwisten: ZWOLLE.

Maar dat Appellant, in deezen origineele Beklaagde en Gerequireerde, naar inhoud van Art. 27. van het Reglement van 1719. op zyn tyd van Grieven zal mogen dienen, om casu quo te zullen kunnen strekken, als by Hun Edele Mogende zal worden verstaan te behooren, met expresse eysch van kosten dezes onnutten Incidents, ofte zo als omni meliori modo zoude hebben moeten geconcludeerd worden en tegendeels Intendit zal komen te vereyschen. *Sententie in Klaeringe wegens voorsz. appellabiliteit.*

Waarin door het Hoog Adelyk Jagt- en Land-Drosten Gerigte van Zalland, met toegetrokken Advys van twee onpartydige Rechts-Gepromoveerde op den 26sten Maart 1774. was verstaan,

Dat van het decreet van den 14 Dec. 1773. op den 5 January 1774, voor al mede in deeze omstandigheden van Zaaken en ongeagtet het *nadere Decreet van den 27 December* 1773, by de origineele Beklaagde, Appellant en Gerequireerde in deezen, niet heeft vermogen te worden geappelleerd, en dat dus het geinterponeerde Appel behoord te worden ontzegd en gerejecteert, gelyk ontzegd en gerejecteerd word by deze, zonder edog hier door eenigzints te willen præjudicieeren of intreeden in dat geschil, of in Jagt-zaaken al of niet binnen behoorlyke tyd kan worden geappelleerd.

Met verdere condemnatie van de origineele Beklaagde, Appellant en Gerequireerde in deezen in de volle Advys en Sportulgelden, als mede in alle kosten deezer Proceduure.

Ridderschap en Steden, met communicatie van zyne Hoogheid den Heere Prince Erfstadhouder dezer Provincie, in cas d'Appel recht doende, verstaan voor het Drosten Gerichte van Zalland op den 26 Maart deezes jaars 1774. ter eerster instantie in deezen wel te zyn geweezen en kwaalyk daar van geappelleert, met condemnatie van den Ap-

ZWOL-LE. pellant in alle de kosten, zo wel van de eerste i van deeze instantie, mitsgaders in de Sportul en boete, als na Landrechte, en andere Regl menten.

Accordeert met het voorsz. Register.

DERK DUMBAR.

En hier mede het beroep op hoogeren Rechte aen den Adv. *Knoop* zynde afgesneden, is dezeh buiten staet geweest om zyne bezwaeren tegen d eerste en tweede decreten in de zaek ten princ pale onder het oog van Hooger Rechter te bren gen. Wy kunnen dierhalven den Lezeren die oo niet mededeelen. Nogthands zal het mogelyk i mand by het lezen der medegedeelde stukken kun nen voorkomen, als of de eed by decreet van de 14 van Wintermaend 1773 opgelegd, niet juis tot dezelfde zaek is bepaeld geworden, waer ove eigenlyk de Adv. *Knoop* beklaegd is, namenlyk van tegen het Jagtreglement te hebben gezondigd, het welk verbiedt, volgens de woordelyke aen-klagte van den Adv. Fiscael zelven, *in het veld te verschynen met een Jagthond*; terwyl de op-gelegde eed inhoudt, dat de beklaegde Mr. *Knoop* in zyne wandeling met zynen hond *niet van de gemeene weg of pad zoude zyn afgeweeken.* Mo-gelyk zal iemand deze twee zaken voor zeer on-derscheiden rekenen. Een ander zal mogelyk nog daer uit afleiden, dat het decreet, waer by de eed is opgelegd, het gebrek van nietigheid en onwaerde heeft, als zynde uitgesprooken over iets, het geen door den aenklaeger niet is voor den Rechter gebragt: nadien de Fiscael van Zalland den beklaegden niet beschuldigd van gedurig of dik-

dikmael in die *geheele wandeling* van den weg te zyn afgeweeken, maer alleen klaegt over die daed, wanneer de Adv. *Knoop* naer den Heer *Sloet* is toegegaen. Het zoude dus kunnen voorkomen, dat al wat ook in die wandeling, buiten die bepaelde daed, mogte zyn voorgevallen, tot geen voorwerp van klagten zynde gemaekt, nog in het proces gebragt, ook geen voorwerp van kennisneming nog van beslissing van den Rechter kan zyn, en dat daer over eenen purgatoire eed af te vergen, het zelfde is als iemand te noodzaken, dat hy zig zelve aenbrenge en beschuldige, tegens den bekende regel: *De Aenlegger niet bewyzende, moet de gedaegde worden vrygesprooken.* Althands, dat, het punt van aenklagte niet zynde, of de beklaegde in de *geheele wandeling* van het pad ware afgeweeken; en het getuigenis tegen denzelven door den Fiscael ingebragt niets van *de geheele* wandeling reppende; het ten minsten geene Jesuitische *reservatio mentalis* kan genaemd worden, wanneer de beklaegde eenige verandering in de vorm van den opgelegde eed verzoekt. Maer wy treden hier niet verder in, en vergenoegen ons de egte stukken van dit merkwaerdig Rechtsgeschil onze Lezeren te hebben medegedeeld.

ZWOLLE.

NEDERLANDSCHE COLONIEN.

ST. EUSTATIUS.

Van deze Colonie verneemt men, dat de inenting der Kinderziekte zeer gelukkiglyk voortgaet. Alle die ingeënt worden, komen 'er niet alleen gelukkiglyk door, maer zyn ook zeer

wei-

ST. EUSTATIUS.

weinig ziek. Dit is van dat gevolg, dat zulken zelfs, die voorheen zig zeer sterk tegen de inentiug verzet hebben, thans daer van gunstiger beginnen te denken, en voor een groot gedeelte ook daer toe overgaen, zo dat ryken en armen hier worden ingeënt, de laetstgem. voor niet, terwyl zy door gegoede Lieden ondersteund en van de behoeftens voorzien worden. De natuerlyke Kinderziekte woedt nog even verdervelyk, en rukt veele blanken en zwarte uit het leven.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DELFT. De Heer Mr. *Franco Pauw*, *Raed en* Oud-Burgemeester dezer Stad, Gecommitteerde in het Collegie der Edele Mogende Heeren Raeden van Staet, Hoog-Heemraed van Delfland, Hoog-Heemraed en Leenman van den Lande van Voorne, Bewindhebber der Oost-Indische Maetschappy ter Kamer alhier enz. alhier in den ouderdom van ruim 62 jaren, aen een beroerte overleden.

'sGRAVENHAGE. Hunne Edele Groot Mogende hebben, op aenpryzinge van zyne Doorluchtige Hoogheid den Prinse Erfstadhouder tot Raed in den Hoogen Raed van Holland, Zeeland en Vriesland aengesteld, in plaets van wylen den Heer Mr. Willem Hendrik Dierkens, de Heer Mr. Govert *Jan-Persyn*, Raed in den Raede en Leenhove van Braband en Landen van Overmaeze.

LEIDEN. Den 25 dezer Hooimaend zyn ingevo-

ge de verkiezinge van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, tot Scheepenen aengesteld de Heeren Mr. *Abraham van Alphen*, Mr. *Laurens Theodorus Gronovius*, Mr. *Johan Hieronimus van der Mark*, Mr. *Adriaen van Heusden*, Mr. *Jan Crucius*, Mr. *Hendrik Twent*, Mr. *Johan Andreas Cunæus*, en Mr. *Jacob Balthazar Douw*: zynde de zes jongste Heeren Scheepenen - Commissarissen over des Gemeenelands - Middelen.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

SCHOONHOVEN. Den 26 dezer Hooimaend is op aenstelling van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, als Scheepen dezer Stad ingehuldigd en beëedigd, de Heer Mr. *Dirk Hola van Nooten*, Raed in de Vroedschap en Kiezer der gemelde Stad, in plaets van den Heer Wybrand Hermanus van der Sluys, die deszelfs ontslag in deze hoedanigheid verzogt en bekomen heeft.

PERMERENDE. Den 19 dezer Maend is alhier, in den ouderdom van 44 jaren en 9 maenden, overleden de Heer *Gerardus Nienhuys*, Raed in de Vroedschap, Voorzittend Scheepen, en Scheepen-Commissaris dezer Stad.

UTRECHT. Den 8 dezer Maend is des morgens alhier in den ouderdom van ruim 78 jaren overleden, de Heer Mr. *Arnoud Anthony van Zurck*, eertyds Raed in de Vroedschap en Oud-Scheepen dezer Stad.

Ook is den 25 van de afgelopene Zomermaend, in den ouderdom van 78 jaren overleden de Hoog Geleerde Heer *Johannes Horthemels*, Doctor en Professor in de Philosophie aen deze Universiteit.

LYST

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEI-
DE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 22 July.

	by de Z. Zak.	
TARW Oude Z. Witte	22 a 24	ß
—— Nieuwe dito best	18 a 21	ß
—— —— dito gem.	13 a 15	ß
—— Blauwe dito	14 a 16	ß
—— Zomer dito	15 a 16	ß
ROGGE Zeeuwsche	11½ a 13	ß
	by 't Last.	
BOEKWEIT, op 154 ℔	17	£
dito, zonder Wigt	15 a 16	£
HAVER Zeeuwſ.	9 a 12	£

Rotterdam den 22 July.

	by 't L
PAERDEBOONEN	17 a 18ß
KOOLZAED Zeeuws	39 a 40½
—— Vlaems	38½ a 39
	by den Ste
VLAS Allerbest	48 a 50
—— Best	40 a 43
—— Ordinair	34 a 36
—— Gemeen	32 a 33
—— Slegt	29 a 30

Het volgende is in openbare veyling verkogt, na-
[illegible] menlyk omtrend 370 Last Kaepſe Tarw

Den 1 July te Rotterd.	240 Last. weg.	138 a 140 ℔	van 142 tot 153 gl.	
— 4 dito te Amsterd.	42 Last. ——	136 a 139 ℔	van 129 tot 150 gl.	
— 15 dito te Rotterd.	28 Last. ——	135 a 137 ℔	van 156 tot 166 gl.	
	2 Last. beschadigt	——	121 gl.	
— 21 dito te Amsterd.	40 Last. wegende	139 ℔	van 157 tot 160 gl.	
— 25 dito te Delft.	18 Last. ——	134 ℔	van 158 tot 160 gl.	